

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ספר
לשם שבו ואחלמה
חלק הביאורים
חלק שני

והוא פירוש וביאור על ספר עץ חיים להאריז"ל
(כולל שער עקודים שער מטי ולא מטי שער דרושי נקודות).

חובר

מאת הרב הדומה למלאך ה' צבאות, גאון עולם בתורת אמת כקש"ת מוהר"ר שלמה בהרה"צ ר'
חיים חייקל עליאשאו זללה"ה בעהמ"ח ספרי לשם שבו ואחלמה וספר הקדמות ושערים.

שנת תש"ח לפ"ק
בעיה"ק ירושלם ת"ו

דברים אחדים

הספר הזה נדפס מכתב ידו של אאזמ"ר המחבר זצוק"ל וכת"י זה היה מסודר ומוכן לדפוס והוא ז"ל שנה את פרקו הרבה פעמים. בירר וליבן את דבריו בכל משך ימי חייו, ושקד עליהם לטהרם ולקדשם בקדושה העליונה, שנאם וחזר ויסדם, עד שהגיע בזה הספר לדרושי נקודות פרק ב' באמצע אות י"ד ומשם והלאה לא מצאנו עוד מכת"י זה. אולם ה' בידינו כתב יד יש מכתב ידו של המחבר ז"ל ביאור על דרושי נקודות פ"ב ופ"ג והמשכנו להדפיס מכת"י זה עד סוף פרק ג'. ואם כי משנה ראשונה היא להמחבר זללה"ה, ולא הספיק לחזור עליה להכינה ולסדרה אבל בודאי תורה שלימה היא, ומפי רועה אחד נאמרו, ותורת אמת היתה בפינו. זאת ואעוד אחרת מצאנו בכת"י זה כתוב הרבה פעמים לעיין במה שביאר "בהו"ת" ואנו אין לנו ספר ממנו בשם זה, וכפי הנראה חיבר בראשונה ספר על תורת האמת בשם "הגהות ותיקונים" ואח"כ העבירו בשם אחר כי כאשר העתיק מכת"י זה אחרי כן השמיט את הציון הלז, ואנחנו כאשר הדפסנו מכת"י זה על הפרקים הנ"ל השארנו את הציונים כאשר המה כתובים על ספר.

והנה ספר זה התחיל להוציאו לאור א"א מורי ורבי הרב הגה"צ ר' אברהם עליאשאו זצ"ל חתנו של המחבר, ועלה בידו להדפיס מספר זה עד דף ס' וביום ה' ד' מרחשון תש"ג. נלקחמה ממני עט"ר ז"ל ועבודת ההדפסה נפסקה עד שנתעורר בזה אחד מידידי הנכבד רב פעלים הר"ר בנימין סרלין שליט"א ונתגלגל הזכות ע"י האחים אנשי סגולה ומופלגי תורה ביראת שמים טהורה הרב ר' מאיר יצחק שליט"א והר"ר דוד שליט"א, שהסכימו לגמור את הספר (12 גליונות) על חשבונם ולהקים ע"ז שם עולם לאביהם המנוח הרה"צ אדם כשר וישר ידידי ד' ויראיו ר' אלכסנדר סנדר הרמן ז"ל, ידיד חותני היקר הרב הגה"צ המפורסם לשם ולהתהלה ר' אריה לעוין שליט"א. זכוותו של אותו צדיק הגה"ק המחבר זצ"ל יגן עליהם וזכות הרבים תהיה תלויים בהם.

אור ליום א' טבת תש"ח פעיה"ק ירושלים ת"ו יוסף שלום עליאשאו

לזכר עולם יהיה צדיק

ה"ה ידידי ד' ויראיו הר' הצדיק

מוהר"ר אלכסנדר סנדר ב"ר יוסף חיים הרמן זצ"ל

תהא נפשו צרורה בצרור החיים ולהתעדן בעדן גן אלקים.

ואלה לחיי עולם

בניו היקרים יראי אלקים ועושי חסד

הרב ר' מאיר יצחק שליט"א והר"ר דוד שליט"א

שנדבה לבם להוצאי לאור את הספה"ק הזה

(מדף ס"א עד הסוף) לעילוי נשמת אביהם הרה"צ הנ"ל

אורך ימים בימיהם ובשמאלם עושר וכבוד וימלא השי"ת את כל משאלות לבבם לטובה.

הוגה ותוקן מחדש מכתב יד המחבר זצוק"ל

ניסן התש"ן לפ"ג

ירושלם עיה"ק תובב"א

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שער ו פרק א מ"ת

אח"כ באו הטעמים התחתונים שמתחת האותיות, והם בחי' אורות היוצאים דרך הפה של א"ק משם ולחוץ". והנה בכאן נתחברו האורות חיבור גמור כי הרי הם יוצאים דרך צינור א' לבד"ג. והטעם, כי כל מה שהאורות מתרחקים ומתפשטין למטה, כך יש יכולת להשיגם ולקבלם, לכן אין חשש אם נתחברו {כד ע"ג} המקיפים עם הפנימים יחד. והנה כיון שכבר נתחברו האורות המקיפים ופנימים יחד לכן מכאן התחיל להתהוות בחי' כלים, אלא שהם זכים בתכלית הזכות כמ"ש, לפיכך עדיין לא נתגלה כאן רק בחי' כלי א' לבד*, אבל האורות הם נחלקים ל"ה, ואלו האורות נקראו עקודים. *עי' כללים כלל יח ענף ז' (לפ"ו).

[א] אח"כ באו הטעמים התחתונים שמתחת האותיות והם בחי' אורות היוצאים דרך הפה של א"ק משם ולחוץ – הוא נמשך אחר הדברים אשר בשער טנת"א (פרקים א וב), ששם מבואר מענין הטעמים העליונים שיוצאים דרך האזניים, והטעמים האמצעיים שיוצאים דרך החוטם, על זה הנה בא לבאר כאן הטעמים התחתונים היוצאים דרך הפה. והנה הם י' ספי' פנימים ומקיפים היוצאים מהפה ומתפשטים עד הטבור וכמו שמבואר למטה. אמנם הוא כי באלו הטעמים התחתונים, שהם הי"ס היוצאים מהפה, הנה מתלבש בהם הנהי"מ דאורות האוון, אשר הם מתפשטים עד שבולת הזקן, וכן מתלבש בהם החג"ת נהי"מ דאורות החוטם, אשר הם מתפשטים עד החזה, וכן ע"ד שהם מתלבשים מבפנים, כן הם מקיפים על האורות הפה מבחוץ, כי כל א' יוצא ומתפשט באו"פ ואו"מ וכנ"ל בטנת"א פ"א אות כ"א ופ"ב אות ג', וע"י כ"ז הנה אין גילוי לאורות הפה אלא רק מהחזה ולמטה, ששם מסתיימים אורות החוטם, ומתגלים שם אורות הפה באורם וגילויים, והוא מהחזה עד הטבור, וכמו שכתבנו בטנת"א פ"ב אות י"ב ע"ש. וע' עוד דברינו שם פ"א אות י"ח, שכל אלו אורות האח"פ אשר מתפשטים ויוצאים מהאח"פ ולחוץ, הנה נשאר עיקר אורם מבפנים, וכמ"ש הרב שם (סוף פרק ב), שלא יצאו לחוץ אלא רק מקצת האור אבל עיקר אורם הוא נשאר מבפנים, וכמו שכתבנו שם פ"ב אות י"ד. והנה הם מבפנים ג"כ במציאות עולמות ופרצופים ע"ד כל האורות שיצאו מהאח"פ ולחוץ, וכמו שהארכנו והעלינו בזה כמה דברים עמוקים מאד בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י', וכן בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', והרוצה לרוות צמאונו יעיין שם ויראה נפלאות בעה"י.

[ב] והנה בכאן נתחברו אורות חיבור גמור כי הרי הם יוצאים דרך צינור אחד לבד – ר"ל שהגם שאלו האורות היוצאים דרך הפה הנה יש בהם ג"כ ב' בחי' אורות, שהם שורש ללאה ורחל וכמ"ש באח"פ (פרק א), ומאלו ב' הבחי' אשר ישנם באורות הפה שהוא העולם דעקודים, הנה נמשך מזה מהעקודים להאצילות ב' בחי' אורות, היינו אור פנימי ואור מקיף, כי בחי' אחת שהוא השורש אשר לרחל הנה הוא מתפשט ומתלבש בפנימיות האצילות, והבחי' השנית שהוא השורש אשר ללאה, הנה ממנה מתפשט בחי' אור מקיף להאצילות, כי לאה היא מהארת הבינה אשר ממנה הוא המקיפים להזו"ן כנודע (טנת"א ג). וכן הוא מהעקודים להאצילות, כי העקודים הוא מהס"ג הכללי, והאצילות הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם זו"ן להעקודים, ונמשך האור מקיף להאצילות מבחי' לאה שבהפה שהיא מהארת הבינה דהעקודים, ואותן הב' בחי' שבהפה שהם לאה ורחל, הנה הם הי' ספי' דפנימים ומקיפים אשר מאורות הפה שאמר למטה. ונודע הוא שהפנימי ומקיף אינם מתחברים לעולם בחיבור גמור, כי הפנימי הרי הוא מבפנים להגוף, והאור מקיף הוא מקיפו מבחוץ, והרי מפסיק הגוף ביניהם. ועל זה אמר כי עכ"ז הנה כאן בענינינו מתחברים ב' האורות חיבור גמור, כי שניהם יוצאים מצינור אחד לבד, ומתחברים כאן לאה ורחל שניהם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

יחד בחיבור גמור, ונעשים כאן שניהם לבחינת פרצוף וא ע"ב} אחד, ונכלל לאה ברחל, והוא כללות עולם העקודים, שהוא בחי' רחל, ר"ל כללות אורות הפה הוא בחי' רחל, כי לאה נכללת כאן ברחל ונעשים שניהם לפרצוף אחת. וכן הוא ג"כ הי"ג תיקוני דיקנא אשר בא"א, שהם אורות האח"פ דא"א דאצילות¹, הנה הם ג"כ סוד מלכות רחל, כי הז' תיקוני הגלגלתא הוא סוד שורש ז"א, והי"ג ת"ד הוא סוד שורש רחל, וכנודע מדברי הגר"א בספר"צ (פרק א ט ע"ב ליקוט).

וענין מה שאמרנו כי נעשו כאן לאה ורחל לבחי' פרצוף אחת ונכלל לאה ברחל, הוא ע"פ סוד הדברים שכתבנו בספר הקדו"ש שער ז' פ"ה, כי לפי תיקון האמיתי הוה לאה ורחל רק בבחינת פרצוף אחד, וכן יהיה לעתיד, ולכן בעולם העקודים אשר שם לא היה קלקול כלל, כי כל הקלקולים הוא רק מעולם הנקודות ולמטה, ולכך הוה לאה ורחל בעולם העקודים בבחי' פרצוף אחד לעולם, והוא כללות פרצוף רחל דאורות האח"פ, ור"ל כי האורות דאח"פ הרי הם בינה זו"ן וכמ"ש לעיל בשער אח"פ, כי אור האו"ן הוא כללות הבינה, ואורות החוטם הוא כללות הז"א, ואורות הפה הוא המלכות שהוא נוק' הכללי. ועל זה אמרנו כי היא כללות לאה ורחל יחד, שנכללת לאה ברחל והוא בחי' פרצוף רחל דעולם העקודים, ואותה הרחל הוא כלל אורות הפה.

[ג] כי הרי הם יוצאים דרך צינור אחד לבד – כי באצילות יוצאים לאה ורחל מבי' מקומות, ונפרדו שם לשנים, כי לאה היא נמשך ומתפשט מהארת הנהי"מ דאימא כאשר שנכנסים בז"א לעשות לו מוחין, ובהיותן בדעת דז"א אז יוצאין ובוקעין הארתן לחוץ בסוד קשר של תפילין², ומזה נעשה ונבנית כל פרצוף לאה, ושורשה בעולם הנקודות הוא מהאחוריים דמלכות דאימא אשר נפרדו ממנה ונפלו למטה בעת ביטול המלכים, ומאותן האורות דאחוריים הוא שורש מציאות לאה, ונבנית ונעשית לפרצוף גמור ע"י הארת הנהי"מ דאימא הנכנסים בעת התיקון בהמוחין דז"א כנז'. ועכ"פ הוא כי מציאות לאה הוא רק מהארת הבחי' האחרונות דהאימא עצמה.

משא"כ רחל הנה היא ספירה גמורה בפנ"ע, שהוא ספירת המלכות מהי' ספירות דהאצילות, ונבנית ונעשית לפרצוף גמור ע"י אורות המאציל הניתן אליה ובשבילה בהמוחין דהאז"א, ונמשכים אח"כ בהנהי"מ דאז"א המתלבשים בז"א, ומגיע היסוד דאימא עד החזה דז"א, ושם יוצאים האורות ומתגלים בז"א מהחזה ולמטה שבו, והנה הם בוקעים ויוצאים דרך נקב החזה ובונים את פרצוף רחל כמו שמבואר כל סדר ותהלוכות בנין רחל בכל דרושי הנק'.³

והרי נמצא כי רחל הנה היא מציאות גמור לעצמה ממש כמו הז"א והגר", כי נאצלה גם היא מהמאציל ג"כ באור מיוחד המכוון אליה ממש מתחילתה ועד סופה. משא"כ לאה, הרי נעשה כל שורש מציאותה רק בסיבת הפגם והביטול אשר בעולם התוהו, כי אלולא הפגם לא היה יוצאת לאה למציאות בפנ"ע כלל, אלא שהיתה נשאר בהמלכות דהאימא גופה, כי הרי היא מאור האחוריים שלה עצמן, וכאשר מתפשטים הנהי"מ דאימא בהחזה דז"א ומתגלים שם האורות לבנות את פרצוף רחל מהחזה ולמטה שבו, אז היו מתחברים אותן האורות דאחוריים אשר הם בחי' לאה עם המלכות העיקרי דהי"ס שהיא רחל, והיה נבנית (א ע"ג) פרצוף רחל משניהם יחד, והיו נעשים לאה ורחל לחד ממש. ונמצא כי לא נעשו לאה ורחל לב' פרצופים אלא רק בסיבת הביטול והפגם דעולם התוהו, ע"י שנפרדו אז אורות האחוריים דהאימא ונפלו למטה וכנז'. וזהו הענין מה שעומדים לפעמים עקביים של לאה בראש רחל והם מתקשרים יחד (ע"ז לאה ורחל ג), כי בן הוא ראוי לפי תיקון האמיתי, שיהיו שניהם רק אחד לבד.

¹ עי' כללים ח"א כלל ד ענף ב. ועי' שם ח"ב באבני מלואים לח ע"א.
² שער הארת המוחין פרק א'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה כ"ז הוא בעולם האצילות שלא נתקן עדיין כל הקלקולים שנעשו באורות הנקודות לגמרי עד ביאת המשיח כנודע, אבל בעולם העקודים, שהוא יצא מתחילה מתוקן לעולם, הנה לא נעשה שם בחי' לאה לפרצוף בפני עצמה, אלא שהיא כלולה שם לעולם עם אורות הפה ביחד, והם שניהם לחד ממש. והוא כמו שאמרנו לעיל אות א', כי מתלבשים הנה"מ דאורות האוון, שהוא בינה, בהאורות דהפה שהוא רחל, ונעשים לחד, ועי"ז לא נעשה שם בחי' לאה לפרצוף בפני עצמה כלל, אלא שהיא כלולה באורות הפה שהוא רחל, כי לאה היא בחי' קול ורחל היא בחי' דיבור, וכמ"ש הרב לעיל באח"פ (פרק א). והקול והדיבור הרי הם שניהם יוצאים מהפה, וזהו שאמר הרב בענינינו כי הרי הם יוצאים דרך צינור אחד לבד, וזהו ג"כ מ"ש הרב לעיל באח"פ (פרק א) על הקול ודיבור כי שניהם הם מצד הפה, שהוא סוד המלכות דתבונה, וע' דברינו שם אות ח'. אך עומק הכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו כאן, כי כן היה ראוי להיות גם באצילות לפי התיקון האמיתי, שהמלכות דתבונה, שמשם הוא סוד לאה, תתחבר ותתייחד היא עם המלכות ותכלול לאה ברחל להיות שניהם רק פרצוף אחד לעולם, ואז היה עולה רחל עד הבינה. וכן יעקב שהוא מן האחוריים דאבא, כמ"ש בשער יעקב ולאה ובשער רחל ולאה וכנודע, הנה אלולא הביטול והפגם היה נכלל יעקב עם ז"א שהוא ישראל לחד ממש, ואז עי"ז היה עולה ז"א עד חכמה, וכן היה עולה רחל עד הבינה כנז'. והרי היו עולים ישראל ורחל עד או"א, והיו המ"ה וב"ן במדרגת ע"ב וס"ג, וכמו שיהיה לעתיד כמ"ש בשער התיקון (סוף פרק ג) ודי בזה כעת והבן.

[ד] והטעם כי כל מה שהאורות מתרחקים ומתפשטין למטה כך יש יכולת להשיגם ולקבלם לכן אין חשש אם נתחברו המקיפים עם הפנימים יחד – כי הנה אור האוון, שהם ג"כ שנים, בינה ותבונה, וכן אור החוטם שהם שנים, ישראל ויעקב, הנה הם נחלקו גם בעקודים לשנים, ולא נתחברו הם כלל, וכדי להמעיט הארתם למטה. והנה האור דאוון ימין שהוא בינה, וכן האור דחוטם ימין שהוא ישראל, הנה הם מאירים רק בבחי' מקיפים, שהוא מלמעלה ומבחוץ, ולא נכנסו הם לעולם מבפנים כלל, כי אין התחתונים יכול לקבל אורם, ולכן אינם מתחברים הם עם האור דאוון שמאל וכן עם האור דחוטם שמאל שהם רק האורות הפנימיים לבד, כי אינם מתחברים באורות האוון והחוטם הפנימים עם המקיפים כלל. משא"כ בהב' בחי' דאורות הפה, שהם לאה ורחל, הנה הגם שמבחי' לאה הוא נמשך האור מקיף, ומבחי' רחל האור פנימי, עכ"ז הנה הם מתחברים יחד לבסוף, ונכנס אח"כ האור מקיף ג"כ מבפנים וכנודע מתיקוני ועליות הפרצופים, שכאשר מתתקנים ועולים מתלבש, האור מקיף מבפנים ויוצאים אורות מקיפים אחרים חדשים יותר גדולים³. ומקבל האצילות כ"ז תמיד מאורות הפה שהוא עולם העקודים, והוא ע"י שמתחברים כאן האו"מ עם האו"פ, שהם לאה ורחל שניהם יחד, כי יוצאים שניהם ממקום אחד כנ"ל, וכן הם מחוברים בעקודים לעולם.

והנה ע"י שמתחברים יחד, עי"ז נעשה כאן בחי' כלי. והוא כי הנה ענין כל בחי' כלי הוא מהעביות הנעשה בהאור עצמו, ע"י התפשטותו וריחוקו ממקורו וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א), שכל אור בצאתו לחוץ מתעבה קצת וכמו שמבואר עוד כ"ז לקמן (פרקים ג ה ו) בדברי הרב עצמו בארוכה, אלא שהעביות כל זמן שהוא כלול ומעורב עם האור, אינו ניכר כלל. אך כשיוצא האור הוך ממנו, ונשאר העביות לבדו, אז נתעבה ביותר ונעשה לבחי' גוף וכלי להאור שנכנס בו אח"כ. אמנם סיבת בירור האורות מהעביות שבו, שיצא האור וישאר העביות לבדו, הנה יש בזה כמה גרמות וסיבובים (א ע"ד) וכמו שיתבאר לקמן בפרקים הבאים בעה"י. אך הסיבה העיקרית הוא מה שמבואר בענינינו, שהוא ע"י התחברות אורות המקיפים עם הפנימים יחד.

³ עי' כללים ח"א כח ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והענין הוא, כי הנה האו"מ והאו"פ בעניינינו הרי אמרנו שהם לאה ורחל והם קול ודיבור, וענין לאה הרי אמרנו שהיא מהמלכות דבינה, והבינה הנה היא קלא פנימאה דלא אשתמע, קול גדול ולא יסף דנביעו תדיר בחשאי, רוחא דלא שכיך לעלמין וכמ"ש בתז"ח (דף יט ודף נ נא) ובכ"מ בזוה"ק, והיא בגרון, ושם הוא שורש לאה, עלמא דאתכסייא (זחד ח"א יח ע"א), כי שורשה היא מהפה ולפנים. ולכן כאן אשר נתחברו לאה ורחל ביחד, הנה באשר ששורש לאה הוא מבפנים להפה שהוא בגרון, והנה היא נמשך תמיד אחר שרשה, לכן היא ממשך עמה ג"כ את כל אורות הפה אשר יצאו לחוץ, שהם בחי' רחל, ועולים גם הם, והוא מה שנסתלקו אח"כ בהסתלקות הא' כמו שמבואר לקמן, ועלו למעלה וחזרו בהפה ולפנים שהוא ההסתלקות הא' דלעקודים. וכאשר חזרו ועלו לא היה אפשר להעביות שהיה כלול בהאורות לכנוס עמהם ג"כ כמ"ש הרב לקמן (פרק ג), ונפרדו אז העביות מהאורות ונבדלו לעצמן, וע"ז נתעבו עוד ביותר ע"י שנשארו לבדן, ואז נעשו העביות לבחי' גוף וכלי' להאורות אשר חזר ונתפשט בהם אח"כ בהתפשטות השני. והרי נעשה כל זה ע"י התחברות לאה ורחל יחד, כי ע"ז נבררו האורות מהעביות, ונשאר העביות לבדן כנו'. וזהו שאמר הרב, כי ע"י שנתחברו כאן האורות המקיפים עם הפנימים יחד, לכן התחיל מכאן להתהוות בחי' כלים, והוא ע"פ מה שאמרנו וכנו'. וע' דברינו עוד בזה בסנת"א פ"א אות כ"ה⁴ ולקמן פ"ה אות ו'.

[ה] לפיכך עדיין לא נתגלה רק בחי' כלי אחת לבד אבל האורות הם נחלקים לי' – הדברים צריך ביאור, כי מאחר שכלל בידנו שכל אור שמתפשט ויורד ממקורו הנה נתעבה עכ"פ וכמ"ש הרב בסנת"א (פרק א), א"כ הרי מאחר שנחלקו לי' אורות, והיה התפשטותם בבחי' י' ספירות וכמ"ש לקמן (פרק ג), וכן הסתלקותם אח"כ היה בבחי' י' עליות וכמ"ש לקמן (פרק ו), והרי יצאו ונתפשטו אחד לאחד, וכן נסתלקו אח"כ ג"כ אחד לאחד, א"כ הרי נעשה בכל א' בחי' עביות ע"י התפשטותו, ונשאר העביות דכל א' למטה בעת הסתלקותו, והרי היה בהם י' בחי' עביות, והרי הם י' כלים עכ"פ. וכן מוכח ג"כ בשער מטי ולא מטי (פרק ג) במה שטרח שם הרב ואמר, א"כ קשה כי העולמות נהפכו, כי במקום דכורא נכנס הנוק' ובמקום הנוק' נכנס דכורא כו' ע"ש, וא"כ מוכח מזה שהיה כל א' בכלי מיוחדת והיו י' כלים וכן הוא מבואר באמת בשער אח"פ (פרק א וג בדרוש הר' ר' גדליה שם) כי היה י' כלים באורות האוון, וי' כלים באורות החוטם, וי' כלים באורות הפה. והגם כי לעיל (בסנת"א פרקים א ב) מבואר שלא היה באורות האוון והחוטם כלים כלל, וכן הרי הוא מבואר ג"כ בעניינינו כי רק כאן באורות הפה התחיל התהוות הכלי, אך כבר כתבנו לעיל סנת"א פ"א אות כ"ה כי בסופם וסיומם דאורות הפה, הנה נעשה שם באמת כלים לאורות האוון והחוטם ג"כ, כי הם כולם מתלבשים באורות הפה. והיינו כי המלכויות דאורות האוון והחוטם הנה הם מתפשטים בהארתם ומתלבשים באורות הפה עד סיומם וכמו שכתבנו בסנת"א פ"ב אות י"ב ע"ש, ועומדים שם בבחי' נר"ג, ונעשה שם ג' בחי' כלים, י' דנשמה בהבל האוון, י' דרוח בהבל החוטם, י' דנפש בהבל הפה, וכמ"ש באח"פ (פרק א וג בדרוש הר' ר' גדליה שם) כי רק בסופם וסיומם שם נעשה להם כלים. אבל באורות האוון עצמם שהם עד שבולת הזקן, וכן באורות החוטם עצמן שהם עד החזה, הנה שם לא נעשה להם כלים כלל, ורק בסופם וסיומם דאורות הפה שהוא בהטבור, הנה שם נעשה כלים לכולם. וזהו שאמר "כי לא נעשה כלים אלא לאורות הפה לבד", כי מהחזה עד הטבור הנה שם הוא הגילוי דאורות הפה לבד, כי מהחזה ולמטה אינו מניע שם מאורות האוון והחוטם אלא רק התפשטות הארת המלכויות שלהם לבד, וכמו שכתבנו בסנת"א פ"ב אות י"ב, וזהו מה שמבואר בדברי הר'

⁴ שכתוב שם שהסיבה להפרדה היא מאחר שמתגלה האור העליון הוא שואב כל הטוב אלו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ר' גדלוה (שם פרק א' וב' ע"א) וג' כי לא נעשה הכלים אלא רק בהתפשטות הכלים שלהם שהוא בהנפש שבנפש, ע"ש והבין.

אך עכ"פ הוא כי שם בסיומם נעשה י' כלים לכל א' מהם, וכאן וכן בכ"מ מבואר כי לא היה בעקודים רק כלי אחת, כי הרי לכך נקרא עקודים שכולם קשורים ואחודים בכלי אחת וכמ"ש הרב למטה בסמוך. ועוד כי באם שנאמר שכל הי' אורות כולם הם רק בכלי אחת, א"כ אין שייך כלל לקרוא אותם בשם י' אורות ג"כ, כי אין הבדל בין אור לאור אלא רק ע"י הגוף וכלי המצמצמו ומסתירו מזולתו, והוא המבדיל בין כל אור ואור ומחלקם לי', אבל בלתי כלי אין הבדל בין האורות כלל, והם כולם רק אור אחד. אמנם הוא הנה ביאור הענין בזה הוא באמת עמוק מאד ואי אפשר לי לבאר במקום אחד ובפעם אחד, אלא שהם יתבארו בדברינו לקמן בשער זה וכן בשער מטי ולא מטי, מעט כאן ומעט כאן בכל דיבור ודיבור מדברי הרב השייך לזה.

אך מה שנוגע לענינינו נאמר כאן ובדרך כלל והוא זה, כי הנה האמת הוא כי הם י' בחי' עביות אשר מהי' אורות, והיה נעשה העביות בכל א' ע"י התפשטותו וריחוקו ממקורו, ואח"כ כאשר נסתלקו האורות ועלו למעלה, והעביות דכל א' נשארו למטה לבדו, אז ניתוסף בו עיבוי על עיבוי כמ"ש הרב לקמן (פרק ג'), והיו י' בחי' עביות והם י' כלים.

אך מה שאמר כאן וכן בכ"מ כי העקודים הוא רק כלי אחת, הוא ע"פ מה שמבואר לקמן פ"ג, כי אור הכתר כאשר נסתלק ועלה הנה הוא לא ירד עוד למטה לעולם, ולא חזרו האורות לצאת מהפה ולחוץ בהתפשטות הב' אלא רק מהחכמה ולמטה, ונכנס אור החכמה בכלי הכתר, ואור הבינה בכלי החכמה, ואור החסד בכלי הבינה וכן כו' עד אור המלכות בכלי היסוד, וכמו שמבואר לקמן בדרושים הבאים. והנה פשוט שהעביות דאור הכתר הנה הוא אינו נחשב לעביות כלל לאור החכמה, וכמו שהעיר בזה הרב עצמו לקמן (במטי ולא מטי פרק ג') ויתבאר שם בדברינו בעה"י. וא"כ נמצא כי אין הפסק בין אור החכמה לאור הבינה, כי הרי אותה העביות אשר נכנס בו אור החכמה אינו מצמצמו כלל ואינו מבדילו בינו לבין אור הבינה, ואדרבה הוא כי הרי העביות דהחכמה הנה בו נכנס אור הבינה, והרי יש כח באותו העביות לקבל את אור החכמה ג"כ, וא"כ הרי אינו מבדיל הוא בין אור החכמה לבין אור הבינה כלל, ואפשר לאור החכמה לירד ולהתייחד עם אור הבינה בהכלי שהיא נכנסה בו, כי הרי הוא שלו וסובלו ומקבלו היטב. וכן אפשר ג"כ לאור הבינה לעלות ולהתייחד עם אור החכמה העומד בכלי הכתר, כי העביות דהכתר אינו מצמצמו כלל להבדילו בינו לבינה, וכן העביות אשר נכנסה בו אור הבינה שהוא כלי החכמה, הרי אינו מצמצם אותה כלל להבדילו בינה לבינו, והרי אין גוף לא לחכמה ולא לבינה, ואפשר לשניהם להתייחד זב"ז, וכן עד"ז הבינה עם החסד והחסד עם הגבורה וכן כו' עד המלכות עם היסוד, אחר שכל אור הוא נכנס בהעביות דהעליונה הרי אין הפסק והבדל בין כל עליון להשני שלמטה הימנו, והרי הם קשורים ומיוחדים כולם יחד זב"ז בלי הפסק בין כל א' לחבירו, והרי היא רק כלי אחת לכולם. ולכך הנה הם עולים כולם תמיד מזה לזה במטי ולא מטי, כי עולים אור החכמה ובינה שניהם יחד בכלי הכתר, ואור החסד בכלי הבינה, ואור הגבורה בכלי החסד, ועד"ז כולם וכמו שמבואר בשער מטי ולא מטי (פרק ב). והרי יוצא כל אור מהכלי שלו ונכנס בכלי העליון ומתחלפים עד"ז תמיד, והוא משום כי הנה כל אור ונשמה אין לו קיום והעמדה בעולמו אשר ירד שם אלא רק ע"י הגוף וכלי שמחזיקו למטה, והוא אשר אינו מניחו לעלות למעלה. אבל כאן בעולם העקודים, שאין לשום אחד גוף ועביות כמידתו לצמצמו ולהחזיקו, לכן הם עולים תמיד במטי ולא מטי וחוזרים תמיד למעלה, ונמצא כי כל הי' בחי' עביות כולם הם רק כדמיון כלי אחד ארוך, וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק א'), והאורות שבה הנה הם תמיד רצוא ושוב, שעולים ויורדים בה ממקום למקום כמו שמבואר שם (פרק ב).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי ניהא מעתה מה שאמר הרב לעיל באח"פ (פרק א ופרק ג) שהם י' כלים, וכאן ובכ"מ (ב ע"ב) מבואר שהעקודים הוא רק כלי אחת, כי באמת הרי הם בפרטיות י' כלים, שהרי הם מי' עביות פרטיות אשר נשארו מהי' אורות דהתפשטות הא' אחר הסתלקותם. אמנם עכ"ז הנה הם משתמשים כולם רק לבחי' כלי אחת לכל הי' אורות דהתפשטות הב', שהרי אין הפסק בהם בין אור אחד לחבירו, ומשתמשים כולם בה ברצוא ושוב ממקום למקום, והרי היא להם בבחי' בית אחת לכולם. וזהו שאמר הרב בענינינו שהכלים הם זכים בתכלית הזכות, לפיכך עדין לא נתגלה רק בחי' כלי אחת לבד, והוא ע"פ מה שאמרנו כי הרי נכנס החכמה בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה, והחסד בכלי הבינה, וכן כו' וכו'. וא"כ הרי אין הכלים עבים כמידתם לצמצם אותם, אלא שהם זכים להם מאד, ולכן הם עולים מזה לזה, ומתחלפים תמיד ממקום למקום, וכאלו שהם כולם מקום אחד להם. והוא משום כי העביות דכל עליון אינו נחשב לאור התחתון לעביות כלל, ועי"ז הנה אין הפסק בהם בין אור לאור, ומשתמשים כולם בה ברצוא ושוב, ולכן הנה היא עומדת להם רק בבחי' כלי אחת לבד.

אמנם הוא, הנה לקמן בשער מטי ולא מטי (פרק א) מבואר כי אותה הכלי אחת לבד אשר כל האורות דהעקודים נעלמים בה, הנה היא בחי' הכלי של הכתר עליון, ע"ש. וא"כ הרי מבואר מזה שהיא רק כלי אחת ממש, והוא הכלי של הכתר, ובה היו נכנסים כל הי' אורות כולם. וא"כ הרי קשה כל מה שהקשינו לעיל, כי הרי היו י' בחי' עביות מכל הי' אורות כולם, והרי הם בפרטיות י' כלים וכנ"ל. אך הענין בזה הוא ע"פ מה שכתבנו בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י', וכן יתבאר עוד בדברינו לקמן, כי כל מה שאמר הרב לקמן (פרק ג) ובמטי ול"מ (פרק ב) שבהתפשטות השני לא חזרו לצאת אלא רק מהחכמה ולמטה ואור הכתר נשאר למעלה, הנה עומק הכוונה הוא שכל האור דההתפשטות הראשון כולו הוא נקרא בשם כתר לכל האור דההתפשטות השני, והנה היה נשאר באמת כל האור דהתפשטות הראשון כולו בכל הי' ספי' שבו היה נשאר הוא כולו למעלה אחר ההסתלקות הא' והוא לא ירד עוד למטה כלל, וכל ההתפשטות השני כולו הוא רק תולדתו, וכמו שאמר הרב בשער מטי ול"מ (פרק א) כי ההתפשטות הראשון הוא האות י' דהשם, וההתפשטות השני הוא האות ו' דהשם. והרי הוה כל ההתפשטות השני בבחי' ו' שהוא ז"א, הנולד ויצא מהי' שהוא אבא, ואבא הנה הוא לעולם למעלה והוא נעלם, כי הוא בכלל מה שנאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א). ועיקר הגילוי הוא רק ז"א וכנודע, והוא מציאות בפנ"ע, פרצוף בפנ"ע, ואבא הוא ג"כ פרצוף גמור בפנ"ע, והוא כולו למעלה נעלם.

כן הוא עד"ו ממש כללות כל ההתפשטות הראשון עם כללות כל ההתפשטות השני, שההתפשטות הראשון הוא מציאות גמור מי' ספי', ואחר ההסתלקות הראשון הוא נשאר כולו למעלה ולא ירד הוא לעולם למטה כלל. ואחר הסתלקותו למעלה, הנה נולד ויצא ממנו כל האור דהתפשטות השני, והוא מציאות גמור בפנ"ע, והוא הגילוי העיקרי והעולם העיקרי דהעקודים, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה ובעומק מאד בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י'. וכן הוא עד"ו בהתפשטות הא' והב' אשר בכל עולם ועולם מכל העולמות כולם, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים בארוכה. אלא שבכל העולמות שלמטה, הנה אין יחוד נגלה כלל מהתפשטות השני עם ההתפשטות הראשון אשר לו, ועומד ההתפשטות השני אשר בכל עולם במציאות גמור בפנ"ע בכל הי' ספי' שבו, והוא עיקר המציאות דכל עולם. אבל התפשטות הראשון אשר לכל עולם, הוא שורשו הנעלם אשר למעלה, ואינו ניכר יחודם מזה לזה כלל. משא"כ בעולם העקודים [ומכל שכן בעולמות שלמעלה], הנה מתייחד ההתפשטות השני עם ההתפשטות הראשון תמיד לעולם גם בגילויים, וזהו הענין מה שבהעקודים עולה תמיד אור דהתפשטות השני למעלה במטי ולא מטי, וכמו שמבואר בשער מטי ול"מ (פרק ד) כי הוא תמיד ברצוא ושוב, שעולה למעלה להתייחד עם האור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהתפשטות הראשון וחוזר למקומו, וכן הוא תמיד רצוא ושוב. והוא ע"י תוקף יחודם זה עם זה, והם (ב ע"ג) נחשבים שניהם לעולם אחד מי' ספי'. אך ההתפשטות הראשון הוא עומד לעולם למעלה מאחר הסתלקותו ולהלאה, ומאיר ומכתיר על האור דהתפשטות השני תמיד ומתייחד עמו, ולכן נקרא כל האור דהתפשטות הראשון כולו בשם כתר להאור דהתפשטות השני, כי הם שניהם כללות עולם אחד מי' ספי'. ונחשב כל ההתפשטות הראשון לבחי' כתר, וכל ההתפשטות השני הוא נחשב אצלו להט' ספי' אחרונים, שהוא מהחכמה ולמטה. וזהו עיקר כונת הרב אשר אמר לקמן פ"ג ובכ"מ, שלא יצא ההתפשטות השני אלא רק מהחכמה ולמטה והכתר נשאר למעלה. והכונה הוא על ההתפשטות הראשון כולו, שהוא נקרא כולו בשם כתר לכל האור דהתפשטות השני, שהוא רק בבחי' הט"ס האחרונים אליו וכנז'.

אמנם הנה יש בזה עוד כוונה עיקרית עמוקה והוא זה, כי הרי אמרנו שההתפשטות השני הנה הוא באמת מציאות בפנ"ע אשר נולד ויצא מההתפשטות הראשון אחר הסתלקותו למעלה בהסתלקות הראשון, והוא ההתפשטות השני לההתפשטות הראשון בבחי' ז"א לגבי או"א, ונודע הוא כי בעולם האצילות הנה נחשב הזו"ן להז"ת הכללים, ואו"א עם א"א להג"ר הכללים. והגם שבכל א' יש כל הי"ס כולם, אך הז"ת דאו"א הם מתלבשים בזו"ן ומתגלים בהם, אבל הג"ר דאו"א הם נעלמים בזו"ן והם למעלה ממדרגת הזו"ן, ונחשב או"א עם א"א להג"ר והם נעלמים, והזו"ן להז"ת והם הנגלים. וכן הוא ג"כ בכל הפרצופים הפרטיים, הנה הוה הג"ר דכל עליון שהוא בבחי' או"א להתחתון למעלה ממדרגת התחתון, שהוא בבחי' הולד והזו"ן להעליון. וכנודע מסדר ההתלבשות דכל פרצופי האצילות זב"ז, שהז"ת דכל עליון הוא מתלבש בהתחתון, והרישין שהם הג"ר הם למעלה, ונחשב כל תחתון להז"ת דהעליון, כי הוא מתלבש בו בהז"ת שבו, והם המתגלים בהתחתון. וע' דברינו בזה בארוכה בדרושי עגולים ויושר ענף ד' אות י"ד, ובשער סדר אצילות בקיצור פ"א אות י"ג⁵.

והנה כ"ז הוא בפרצופי האצילות, כי שם נסדר שהתלבשות הפרצופים זב"ז שהוא המשכת ולידת כל תחתון מהעליון שעליו, הנה הוא רק מהז"ת דהעליון. אמנם בעולם העקודים, ובענינינו שהוא בההתפשטות השני הנמשך ונולד מההתפשטות הראשון, הנה הוא נמשך ממנו מהחכמה ולמטה דההתפשטות הראשון, ולא נשאר למעלה אלא רק הכתר שבו לבד. אבל כל הט"ס אשר מהחכמה ולמטה, הנה הם מתלבשים ומתגלים בההתפשטות השני, וזהו שאמר הרב שההתפשטות השני הוא יצא רק מהחכמה ולמטה והכתר נשאר למעלה, ור"ל כי הוא נמשך רק מהחכמה ולמטה דההתפשטות הראשון, ומתלבש ומתגלה ההתפשטות הראשון בההתפשטות השני מהחכמה ולמטה שבו, אבל הכתר שבו הוא נשאר למעלה נעלם. וזהו ג"כ מה שקורא הרב את כל ההתפשטות הראשון אחר הסתלקותו בשם כתר, משום כי הרי רק הכתר לבד שבו הוא אשר אינו נמשך ממנו בההתפשטות השני. אבל כל הט' ספירות אשר מהחכמה ולמטה דההתפשטות הראשון, הנה ממשיך מכולם כח והארה בכל לידת המציאות דהתפשטות השני, ולכן אמר שלא ירד בההתפשטות השני אלא רק מהחכמה ולמטה. והכוונה הוא על הכח וההארה שנמשך מההתפשטות הראשון בלידת ומציאות ההתפשטות השני, שהוא רק מהחכמה ולמטה לבד דההתפשטות הראשון, אבל הכתר שבו נשאר למעלה נעלם, והוא למעלה ממדרגת העקודים. אבל באמת הנה הוה ההתפשטות הראשון וההתפשטות השני שני מציאות גמורים, כל א' מי"ס בפנ"ע, ונולדו זה מזה ע"ד ז"א שנמשך ונולד מאבא, וכמו שבארנו בזה בעומק וארוכה בספר הכללים כלל י"ח ענף י'. ושם כתבנו עוד כמה דברים עמוקים בטעם מה שנקרא כל ההתפשטות הראשון בשם כתר וההתפשטות השני בשם מהחכמה ולמטה, וע' דברינו עוד לקמן בשער מטי ול"מ פ"ב אות ה' סימן ה'. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי

⁵ שכוונתו בז"ת אינו הז"ת עצמו אלא רק טיפה הזרעית הנעשה מהז"ת.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ההתפשטות הראשון וההתפשטות השני הנה הם באמת שני מציאויות מיוחדים, ובכל א' הנה יש בו כל הי' ספ"י כולם, וכל האור דההתפשטות הראשון כולו הוא נשאר כולו למעלה אחר {ב ע"ד} הסתלקותו, ורק העביות שבו אשר מכל בחי' ספ"י וספ"י מהי' ספ"י שבו הם נשארו כולם למטה, וכמו שמבואר לקמן (פרק ג) ובמטי ולא מטי (פרק א), והוא הכלי של כתר עליון שאמר הרב במטי ול"מ (פרק א). והוא ע"פ מה שאמרנו שכל האור דההתפשטות הא' הוא נקרא בשם כתר עליון לכל כלל האור דההתפשטות הב', כי הוא עומד עליו ומכתירו, וע' עוד דברינו שם אות ט'.

ומשום שכל ההתפשטות הראשון הנה מעלתו גבוה ונעלה מאד, לכן הנה גם כל העביות שנשאר ממנו ג"כ זכים בתכלית הזכות, ולכך הם נחשבים כולם רק לכלי אחת לבד, כי לא ניכר בהם חלוקת הי' ספירות כלל, וכנודע שכל אור שהוא יותר עליון הנה האחדות שבו יותר עצום ואינו ניכר בו חלוקת הי' ספ"י כלל. וזהו שאמר הרב בענינינו שהכלים אשר כאן שהם העביות אשר נשאר מהאור דההתפשטות הראשון כמ"ש לקמן (פרק ג), הנה הם זכים בתכלית הזכות, לפיכך לא נתגלה כאן רק בחי' כלי אחת לבד, ור"ל כי הגם שבערך עצמם הם ג"כ בבחי' י"ם וכמו שמבואר לקמן (פרק ג ופרקים ה ו), כי היה בההתפשטות הראשון גופה ג"כ כל בחי' י' ספ"י, וא"כ הרי היה העביות שנשאר מהם אחר הסתלקותם ג"כ בבחי' י' כלים, והוא מה שאמר הרב באח"פ (פרק א ופרק ג) כי היו י' כלים באור האוון, וי' כלים באור החוטם, וי' כלים באור הפה, ור"ל מהעביות הנשאר מהאור דהי' ספירות שבהתפשטות הראשון שבכל א' מהם אחר הסתלקותם, כי י"ם בכל א' מהם, והיה העביות הנשאר מהם ג"כ י', עכ"ז הנה בערך האור הי' ספ"י דההתפשטות השני שהוא מדרגה למטה ממנו והוא תולדתו כנו', הנה נחשב בערכם כל הי' עביות דהאור דההתפשטות הא' רק לאחת, כי אין ניכר להם חלוקת הי' שבהם, והם להתפשטות השני רק בבחי' כלי אחת לבד, וזהו כעין טעם נוסף למה שאמרנו לעיל בזה].

וזהו שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק א) שהכלי אחת דעקודים אשר כל הי' אורות נעלמים בה הנה היא הכלי של הכתר עליון, ור"ל שהיא מהאור דההתפשטות הראשון שהוא הכתר עליון להאור דההתפשטות השני, כי הוא עומד כולו למעלה והוא הכתר אליו וכנו'. ומשום שכל הכלי דעקודים הנה היא רק מה שנשאר ונעשה מהאור דההתפשטות הא' שהוא עליון נורא מאד, והעביות אשר ממנו הרי הוא ג"כ זך בתכלית הזכות, לכן אינו ניכר בו חלוקת הי' ספ"י כלל, והוא כולו רק בבחי' כלי אחת לבד, ולכך אור הי' ספ"י דההתפשטות השני שנכנסים ומתלבשים בו, הנה הם שם ברצוא ושוב, ומשתמשים שם בכולו, ונעתקים ומתחלפים בה ממקום למקום, כי אין הפסק שם בין זה לזה וכנ"ל ודי בזה כעת. ויתבאר עוד בעה"י בפרקים הבאים, וע' למטה אות י"ד, ולקמן פ"ב אות ז', ופ"ג אות ח', ופ"ו אות י' [ובשער מטי ולא מטי פ"ב אות ח' סימן ד' ה' ע"ש ותמצא מבוקשך בעה"י, וע' עוד שם פ"א אות כ' כ"ג כ"ז ופ"ג אות ד'].]

אח"כ באו הטעמים התחתונים שמתחת האותיות, והם בחי' אורות היוצאים דרך הפה של א"ק משם ולחוץ. והנה בכאן נתחברו האורות חיבור גמור כי הרי הם יוצאים דרך צינור א' לבד. והטעם, כי כל מה שהאורות מתרחקים ומתפשטין למטה, כך יש יכולת להשיגם ולקבלם, לכן אין חשש אם נתחברו {כד ע"ג} המקיפים עם הפנימים יחד. והנה כיון שכבר נתחברו האורות המקיפים ופנימים יחד לכן מכאן התחיל להתהוות בחי' כלים, אלא שהם זכים בתכלית הזכות כמ"ש, לפיכך עדיין לא

⁶ אולי חסר כאן המילה "ישנם".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נתגלה כאן רק בחי' כלי א' לבד*, אבל האורות הם נחלקים לי', ואלו האורות נקראו עקודים.

*עי' כללים כלל יח ענף ז' [כלומר דף לו ולא פנינו למעלה] (לש"ו).

ופי' הענין, כי הנה כתיב (בראשית לא י) וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים⁷, וגם כתיב (בראשית לא יב) כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך, ובפ' זה רמוז כל בחי' אלו⁸ שאנו מדברים בכאן. כי לבן הוא סוד לובן העליון, אשר הוא קודם כל האצילות הזוה, והוא (היה) העושה כל אלו הבחי' שהם עקודים נקודים ברודים⁹ לצורך האצילות שיאציל אחריהם אשר הוא נקרא בשם יעקב¹⁰. והתחיל בעקודים כי הם האור היוצאים מפה דא"ק אשר בהם התחיל גילוי היות הכלים, להיות י' אורות פנימים ומקיפים מקושרים ומחוברים יחד בתוך כלי א', אשר לסבה זו נקרא עקודים מלשון (בראשית כב ט) ויעקד את יצחק, ר"ל ויקשור וכמ"ש בע"ה. אבל האורות עליונים של אזנים וחוטם לא נתבארו בפ' כיון שעדיין לא נתגלו בהם היות הכלי¹¹, ואח"כ נבאר בע"ה נקודים וברודים.

*הגזרות וביאורים אות ג' – כי האצילות הוא מנקודים שהם מן הטיבול דא"ק ולמטה וכן הוא סוד יעקב לגבי ז"א ולכן נקרא יעקב וז"ה אז יבקע כשחר אוכ"ד¹² סקו היושר הנקרא יעקב היה זוקע העגולים מעט מעט כשחר פעולה מעט מעט כך יהיה אוכ"ד.

[ו] כי הנה כתיב וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים כו' – הוא ע"פ מה שמבואר בזוה"ק ויצא שכל עניני המעשים שעשה יעקב אבינו ע"ה עם המקלות והרהטים ובהצאן המקושרות, הנה היה כל כונתו על תיקונים העליונים אשר בכל אותן הענינים המרומז כנגדם למעלה, כי משום שהיה בבית לבן שהוא בדרגין נוכראין וברשותא דאל זר, היה עושה תמיד התחכמות ותחבולות בעובדין דלתתא והיה מכוון בהם על שורשי הדברים אשר מרמזים כנגדם למעלה, וכדי לאפרשא בין דרגין לדרגין, בין טמא לטהור ובין קודש לחול, ולהדביק את עצמו בקודש, וכמו שמבואר בזוה"ק פ' ויצא (מדרף קס"א עד דף קס"ג).

כי זהו העבודה היותר עליון והתיקון שאין למעלה מזה, כאשר שהאדם עומד במצולות ים ובתוך החיצונים, כמו יעקב בבית לבן, להשתדל תמיד לתברא שם גופה תוקפיה וחיליה דס"מ חייבא, ולכתתא רישיה ולאכפיא ליה⁷, וכמו שאמרו בזוה"ק (פרשת תצוה קפד ע"א). אמנם הוא עבודה קשה מאד מאד, כי צריך להתבונן תמיד ולהבחין בין ימין לשמאל, ולברר ולהפריש בין {ג' ע"א} טוב לרע, ולקשר ולהתייחד את עצמו בקודש תמיד.

ואי אפשר לעמוד בזה ולצאת בשלום אלא רק מי שעושה כל מעשיו לשם שמים, ויהיה טהור ונקי משום פניה ורצון עצמית, ולהסתכל בזהירות יתירה שלא יטעה את עצמו. והעיקר הוא כשהוא כחו יפה לכוון ולרמוז בכל פעולותיו ועניניו בתיקון שורשי הדברים שכנגדם למעלה. וזה היה עבודת האבות ומשה רבינו ע"ה ועוד איזה קדושי הראשונים אשר עלו בשלום ויצאו בשלום ונשארו כולם קודש לה⁸.

ולכן אחר שהשלים יעקב אבינו ע"ה את עצמו בכ"ז, והוא אחר שעמד בבית לבן עשרים שנה והתנהג עצמו בכל הנו', ובריר נהורא מגו השוכא ודחה לכלהו ויצא טהור ונקי כולו קודש לה, הנה נראה לו בחלום כל המראה, וכמ"ש (בראשית לא י) וארא בחלום והנה העתודים העולים כו'. כי הראה לו הקב"ה שכוון בכל פעולותיו אל המטרה והוא עומד דבוק אל הקודש פנימה, עד שכל העולם כולו לא נברא אלא בשבילו, ולא עוד אלא שכל מעשיו

⁷ תרגום: ולכרות ראשו ולכפות אותו.

⁸ עי' אריכות בדע"ה ח"ב דרוש ד ענף כ – כב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ורמזיו אשר עשה הנה כוון בכולם מכוון ממש גם לשורש השרשים אשר בקודש קודש הקדשים, והוא עד עולם העקודים שהוא ראשית הנילוי ושורש האצילות, ולכן זכה שנעשה הוא מרכבה לכלל האצילות כולו, כי עולם האצילות הוא בבחי' יעקב בערך א"ק, ועולם העקודים הוא שורשו, ונעשה העקודים בשביל האצילות שהוא יעקב. והרי הוה העקודים שורש ליעקב אבינו ע"ה שהוא מרכבה להאצילות, ולכן נתגלה לו במראה הזה סוד לובן העליון דא"ק שהוא שורש העקודים כמו שיתבאר למטה, כי הוא הכל בשביל האצילות שהוא מדת יעקב, ונעשה הכל בשבילו. וזהו שאמר (בדאשית לא יב) כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך, ור"ל שגם לבן שהוא סוד לובן העליון שורש העקודים, הוא ג"כ נעשה רק בשבילך, וזהו שאמר עושה לך, כי הוא מעותד ומוכן אליך, כי שם, ר"ל בלובן העליון, הנה שם הוא סוד ברית אבות כמו שבארנו במ"א וע"י למטה אות ח'.

[ז] כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך ובפסוק זה רמזו כל בחי' אלו כו' – הענין איך שמרומז בשם לבן אשר היה רשע גמור, וא"כ איך מרומז ונדרש בשמו ענין נורא גבוה ונעלה אשר דרש בו האריז"ל. אך הענין בזה הוא, כי הנה נודע שכל המציאויות כולם הנה יש לכל א' שורש למעלה למעלה, אך כל הדברים האסורים והמטמים הוא מסיבת כי אחר שנשתלשלו למטה בהעולמות בי"ע אשר שם מתחיל מציאות הרע מתחיל מעולם הבריאה ולמטה, אלא שבבריאה הוא רובו טוב ומיעוט רע ואינן מעורבין, וביצירה הוה הטוב והרע שקולין ומעורבין, ובעשיה הוא רובו רע ומיעוט טוב והם מעורבין הרבה⁹. והנה כל המציאויות כולם אשר הם קרובים בשרשם שבבי"ע להמקום אשר שם הוא תוקף הכח דהרע, הנה ישנו להרע אחיזה בהם, והם אשר אסרם התורה, וע"ד שכתוב (בדאשית לב נה, שם לב) ויגע בכף ירכו כו' על כן לא יאכלו בני ישראל כו' כי נגע כו', וכמ"ש בזה"ק (פרשת וישלח ק"ע וקע"א), ולפי ערך קירוב כל א' לתוקפו דהרע כן הוא איסורו, יש שהוא אסור באכילה לבד, ויש שאיסורו גם בהנאה, וכן יש שאיסורו הוא עד ס', ויש במאמץ, ויש במשהו, וכן חלוקות רבות בענין הטומאות, והכל הוא לפי ערך קורבתו בשורשו שבבי"ע אל הכחות דתוקף הרע אשר שם, ועד"ז הוא בנשמת בני אדם, כי מי ששורש נשמתו אשר בהעולמות בי"ע הוא יותר קרוב לאותן המקומות אשר שם, הוא תוקף הכחות דהרע הוא יותר עלול לחטא, והוא עומד תמיד בנסינות ומוכרח להתכונן תמיד על דרכיו בזהירות יתירה, ובפרט מי שמציאותו נמשך דרך הם ממש, שיש צד עבירה ביצירתו, כגון בני תשע מדות שאמרו בנדרים (סוף פרק ב דף כ ע"ב) ומכל שכן בני נדה או שאר בני עבירה רח"ל, הנה פשוט הוא שהם בסכנה גדולה למאד, וכמעט שאי אפשר לו להתגבר על יצרו, ומהם הוא כל הרשעים והפושעים אשר בכל משך ימי עולם, והם כולם בסוד מה שכתוב (קהלת ד א) ראיתי דמעת העשוקים ואין להם מנחם¹⁰, וע"י דברינו בזה בדע"ה ח"ב.

אמנם כל רשעתם וטומאתם נעשה בהם רק אחר וג ע"ב) שנשתלשל מציאותם דרך העולמות בי"ע וכנז, אבל שורשם העליון אשר למעלה הוא לעולם קודש, כי למעלה מהעולמות בי"ע הנה שם נאמר (תהלים ה ה) לא יגורך רע¹¹, ואין שם שום מגע זר ח"ו, והזר הקרב שם יומת (במדבר א נא)¹². ובאשר שתורתנו הקדושה היא מיוסד על הד' חלקי פרד"ס¹³, אשר הם היסודות של הד' עולמות אבי"ע בכלל ובפרט, הן במציאותם והן בכל מאורעיתיהם, שכולם נמצאו ונעשו משורשם אשר בהד' חלקי פרד"ס שבתורתנו הקדושה, לכן כאשר נדרש איזה ענין ע"ד הסוד שהוא באצילות, אשר שם הוא הכל קודש קדשים,

⁹ ע"י כל זה שער סדר אבי"ע פרק ד'.

¹⁰ ז"ל הפסוק: ושבתי אני ואראה את כל העשקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשקים ואין להם מנחם ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם.

¹¹ ע"י רע"מ פנחס רכה ע"א ותיקו"ז קכו ע"א.

¹² ע"י תיקו"ז י ע"א.

¹³ ע"י שעה"ג הק' יא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנה נדרש על פיהם גם כל הענינים והשמות והמילות אשר ע"פ פשט, הם טמא ורע וזר ומר. אך כאשר שהם נדרשים על סודם שבאצילית שהוא שורש שורשם הנעלם, ומכ"ש כאשר שהם נדרשים ברזא דרזין¹⁴ שהוא בשורש שורש השרשים אשר בהעולמות שלמעלה גם מאצילות, הנה נדרש הכל בקודש פנימה, שהוא בהאורות והמציאויות שבקודש קודש הקדשים. וא"כ הרי אין סתירה מזה לזה, כי הסוד מוציא יקר מזולל ע"י שזורק את הקליפה והפסולת ובורר את הטוב ומעלה אותו בקודש הקדשים. וזהו ג"כ ענין הד' חיות המרכבה שהם אריה שור נשר אדם, הנה הגם כי אריה ונשר הם אצלינו מהמינים הטמאים, אך כל טומאותם לא נעשה בהם אלא רק אחר שנשתלשלו למטה ונאחו הרע בהם, ולכך נאסרו אלינו. אבל למעלה ממקום אחיות ונגיעת הרע בהם הם טהור וקדוש.

ודע עוד כי מי אשר שורש מציאותו אשר למעלה בקודש הוא יותר נעלה וגבוה, הנה כאשר נשתלשל מציאותו דרך המקום אשר איננה טהורה כנ"ל, והוא הולך אחר יצרו ונעשה לרשע רע, הנה מתגבר ברשעתו למאד מאד, והם כל הרשעים הגדולים כמו לבן ועשו ופרעה וכיוצא. ועד"ז הוא במדה טובה המרובה, כי כאשר מתגבר על יצרו ועושה רצון קונו, הנה גדלה מעלתו וקדושתו מאד מאד לאין חקר, והוא מיחידי סגולה המצויינים. וכ"ז הוא פשוט ונודע למבינים, ובזה הנה מובן דברי הרב בענינינו היטב.

[ח] כי לבן הוא סוד לובן העליון אשר הוא קודם כל האצילות הנה (דהאורות אח"פ) והוא העושה כל אלו הבחי' בו' – הנה סוד לובן העליון שאמר כאן הוא אור החסד עלאה דאתגלי ונפק מזווגא עלאה דב' רישין עלאין שבא"ק אוירא ומ"ס שבו, שהם בחי' אי"ן¹⁵ וא"א שבא"ק, ומשם נפק טיפת חסד עלאה לצורך תולדות כל האורות דהאח"פ, והוא הלובר העליון שאמר הרב, והנה הוא שם ע"ב שהוא חסד, והוא הע"ב דהס"ג שבהמ"ס, והנה הוא השם ע"ב דאות ה' אשר הארכנו והעמקנו בו הרבה בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' ב', ובספר הכללים כלל י"ח ענף י' סימן ב' אות ה'. ובארנו שם כי אותו הע"ב הוא השורש דכל אורות האח"פ, והוא אשר יצא מהבטישו עלאה, שהוא בחי' זווג נעלם¹⁶ דהב' רישין עלאין שבא"ק, והוא סוד הלובר העליון שאמר הרב כאן.

ודע עוד כי הנה הוא נמשך ויוצא מהחזרתא דגלגלתא, אשר שם הוא סוד התר"ך נתיבות שבכתר, והם תר"ך עמודי אור שאמר ר' נחוניא בן הקנה בתפילתו, וכן הם נזכרו ג"כ במסכת אצילות. והם כולם בהחזרתא שבהגלגלתא, שישנם תר"ך גילופין דחזרתא, היינו תרי"ב הם גילופין פרטיים ועוד ח' חזרתא הם כלליים, וכלל כללותם הם ב' שהם סוד נחש בריח ונחש עקלתון¹⁷. ובאותן התרי"ב שם הוא סוד הברית, ברית אבות וישראל, וכל החזרתא כולם הם נכללים בהראש דהנחש עקלתון והם תרי"ג, ובארנו כ"ז בארוכה במ"א (&), ושם הוא סוד שורש הלובר העליון שאמר כאן.

¹⁴ עי' אד"ר קכח ע"א ז"ל: זכאין אתון צדיקיא דאתגלי לכוון רזי דרזין דאורייתא דלא אתגליין לקדישי עליונין. ומפרש הב"ע (דף ט ע"ב) נשמות הצדיקים הם מפנימיות העולמות דהיינו מהמוחין. ולכן מתגלה להם 'רזא דרזין' דהיינו יסוד דא"ק המתפשט בפנימיות הפרצופים, הרי הוא מקור נשמתם, מה שלא התגלה למלאכין הנק' 'קדישי עליונין' הרי הם הבחי' החיצוניות, וקראם קדישין עליונים שכן הם מסט' דח"ב. ועי' ברית יצחק א ע"א - עוד יש לפרש דלשון 'רזא דרזין' מלמד שכל רזא הוא ביסוד¹⁴, ורזא דרזין הוא בע"כ היסוד העליון ביותר דהיינו יסוד דרדל"א המתלבש בכל האצילות ומחבר את האצילות עם עולם הא"ס. ונקרא 'רזא דרזין' שכן ביסוד בינה דרדל"א מתלבש יסוד חכמה דרדל"א וזהו סוד ב' הרזין.

¹⁵ עי' אד"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, ע"כ. דהיינו שבו מתלבש הרדל"א. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל רדל"א נק' אין לפי שהוא אין מושג כלל וכלל.

¹⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א ז"ל: הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם. עי' בהגר"א תז"ח יח ע"ב ד"ה כד אתפשט, שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב' ההפכים כגון ז"נ שהם יוצאים מחו"ג אש ומים כדי שיתמקו.

¹⁷ עי' ספד"צ (פרק א יא ע"ב) גלופי דגלופין כחיזו דחויא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[ט] והוא העושה כל אלו הבחי' שהם עקודים נקודים ברודים כו' – הנה הנקודים הוא האורות והנקודות שהוא מהשם ב"ן הכללי שבא"ק. וברודים הוא האורות והתיקון שהוא מהשם מ"ה הכללי שבא"ק, ונתחבר ונתייחד עם הב"ן והוא עולם האצילות, שהוא כלול מהב"ן ומ"ה יחד כנודע. וכן כתב הרב בשבירת הכלים (פרק ו' סמוך לסופו) כי נקודים הוא ב"ן, וברודים הוא (ג' ע"ג) מ"ה וב"ן יחד, והוא כללות כל הה' פרצופים דאצילות. ונקרא האצילות בשם ברודים כי ברודים הוא מלשון ברד, כמ"ש האבן עזרא פ' ויצא, ומשום שבאצילות הנה שם נגלדו ונקפו ונעשו ל' כלים, והכלים הנה הם מכת הצמצום והעביות, שהוא מתוקף וגלידת הדינין, והרי נתגלד שם העביות הראוי לכל ספי', ונקפו ונעשו ל' כלים ממש, והם שם י' כלים מיוחדים לכל ספי' וספי' בפנ"ע. וכנודע שבאצילות הם י' כלים, ולכך נקרא האצילות בשם ברודים, על שם עיקר הגלידה והעביות, שהם הי' כלים אשר נגמר ונעשה שם ולכל ספי' וספי' בפנ"ע, וזהו ברודים שהוא לשון רבים. וכן נרמז עוד בלשון ברודים שהם אינם עביות ממש ח"ו, כי עיקר הכלים והעביות הוא רק בהעולמות בי"ע, אבל באצילות הם רק ע"ד גלידת הכפור שאין ממשות בהעביות, כי (שמות טז נא) וחם השמש ונמס, וכן הוא באצילית, כי הם מזדככים תמיד. וכנודע מעליית הפרצופים שעולים הזו"ן לאו"א ולמדרגתם. והרי מזדכך הכלים שלהם תמיד ע"י שפעת אור החסד, והוא נרמז בלשון ברודים שנקרא כן ע"ש גלידת העביות שבהכלים כנו', והוא מלשון ברד אשר וחם השמש ונמס. והוא ע"י שלהובין דרחימו¹⁸, מהמתקת שפעת אור החסדים שנשפע שם תמיד. והרי נתבאר מכ"ז כי כל מה שנקרא האצילות בשם ברודים הוא רק ע"ש הכלים שלהם, וכמו שם העקודים שהוא ג"כ רק ע"ש הכלי כמ"ש הרב למטה בסמוך*.

[*הנהגה : אמנם ראיתי כי עיקר לשון ברודים הוא פירושו זך ובהיר, כי כן הוא בתרגום אונקלוס על ברודים (בראשית לא ו'), פציחין, והיא מלשון זך ובהיר. ונקרא האצילות בשם ברודים, כי הרי נעשה האצילות מבירורי דהב"ן ומהאור הגדול דהמ"ה, ולכן נקרא ברודים ע"ש שהוא זך ומצוחצח כן הוא העיקר. וע' בערוך ערך פצה, וכן כתבתי בספר הכללים ריש כלל ד' ע"ש].

והנה עולם העקודים שהוא כולל כל האורות דאח"פ, הוא מהס"ג דא"ק, והנקודים וברודים הוא מהמ"ה וב"ן דא"ק. ויצאו ונעשו כולם מסוד לובן העליון הנז', שהוא השם ע"ב כנ"ל. וזהו שאמר "והוא העושה כל אלו הבחי' כו'". אמנם הנה הוא אינו הע"ב הכללי ממש דהא"ק, כי הע"ב הכללי העיקרי שבו הוא לא נתגלה כלל, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א), אלא שהוא תולדתו, ותולדות תולדתו, כי הוא יוצא ונמשך מהס"ג והע"ב דהמ"ס שבא"ק. אמנם המ"ס עם האוירא עלאה שבו, שהוא כללות כל הגלגלתא כולו, הוא נקרא ג"כ בשם הע"ב הכללי, וכמו שכתבנו בטנת"א פ"א אות ד' ושם אות ט' וי"א ע"ש.

[יוד] נקודים ברודים לצורך האצילות שיאציל אחריהם – הנה הברודים הרי הוא האצילות עצמו כנ"ל, וא"כ הרי אין ביאור למה שאמר לצורך האצילות שיאציל אחריהם. אך הענין הוא, כי הנה הסוד לובן העליון שהוא השם ע"ב הנ"ל, הנה הוא עצמו אינו מתגלה באמת באצילות כלל, וגילוי הוא רק בעולם העקודים שהוא בהאורות דהאח"פ. וגם שם עומד רק בפנימיותם, שהוא מתלבש בפנימיות כולם, והוא להאורות דהאח"פ כמו א"א

¹⁸ עי' זהר בראשית רמה ע"א: רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, דא הוא דכתיב "שמאלו תחת לראשי" (שיר ב ו'), דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה.

תרגום: "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", מה זה "שלהבת יה". זו שלהבת שבוערת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף. ומיהו, השמאל. זהו שכתוב "שמאלו תחת לראשי", זה בוער שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא.

ועי' עוד זהר ח"ב קיד ע"א ח"ג נד ע"ב, ועי' ע"ח שער מד פרק ו, ז"ל, הגבורה דז"א השם הפנימי הוא שם י"ה והוא סוד שלהבת יה היוצא מבינה אל הגבורה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

להאצילות, ומסתיים השם ע"ב הנז' בסוף האורות דאח"פ, שהוא עד הטבור דא"ק. ומשם ולמטה שהוא בעולם האצילות, שהוא מהטבור ולמטה, אינו מתלבש עוד הע"ב הנז' כלל, אלא רק שמתפשט הארתו שם דרך התלבשות הארת דעקודים המתפשט ומתלבש באצילות וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י' בארוכה. וא"כ הרי הוא אינו מתגלה באצילות כלל.

אך מ"ש הרב כאן שסוד לובן העליון שהוא השם ע"ב הנז' הוא היה העושה גם את הנקודים וברודים, הנה עומק כונתו הוא ע"פ מה שבארנו בספר הכללים, שגם כל אורות הנקודות והאצילות הנה היה סדר השתלשלותם ג"כ רק ע"י התפשטות ראשון והתפשטות שני וכן הסתלקות ראשון והסתלקות שני, ע"ד שהיה בעקודים. והנה התפשטות ראשון אשר לכל עולם הנה הוא שורשו הראשון אשר למעלה, שממנו יוצא ההתפשטות שני שהוא המציאות העיקרי דכל עולם. וכן בארנו שם עוד, כי גם ההתפשטות ראשון (ג ע"ד) אשר הוא למעלה, הנה יש לו ג"כ עוד שרשים פנימיים אליו שהם למעלה גם מההתפשטות הראשון, כי מהם הוא יוצא ונמשך, ומהם הוא יונק ושוואב תמיד כל שפעו ואורו. והוא ג"כ ע"ד שהוא בהעקודים וכמ"ש הרב בשער מטי ולא מטי (פרקים ג ד). והנה ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם, הנה הוא למעלה, ור"ל כי אחר הסתלקותו בהסתלקות הראשון הנה הוא נשאר למעלה ולא ירד הוא עוד לעולם למטה כלל, והוא עומד תמיד למעלה מאותו העולם, ומכל שכן השרשים הפנימיים אשר גם כל התפשטות הראשון הוא יוצא מהם, הנה כש"כ הוא שמקומם הוא לעילא לעילא, והם בסתר עליון תמיד וכמו שבארנו כ"ז בפרטות כל עולם ובארוכה בספר הכללים. והרי נמצא כי ישנם לכל עולם ב' מציאויות שהם למעלה מאותו העולם, ואותן הב' מציאויות הם ג"כ זה למעלה מזה, והם השתלשלות דכל עולם ותלייתו אשר למעלה למעלה, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל י"ח ענף י' כל שרשי הנקודות והאצילות איך שהם תלויים ועומדים באו"א שבא"ק אשר הם מהטבור ולמעלה שבו, וכן מקומם בעולם העקודים שהם בחי' הי"ג ת"ד שבו, וכן שרשם ותלייתם גם בעיקר הא"ק עצמו שהוא בהמ"ס שבו.

והנה על אותן המציאויות והשרשים דהנקודות והאצילות אשר הם באו"א שבא"ק ובהעקודים ובהמ"ס שבו, הנה על זה אמר הרב בענינינו שסוד לובן העליון שהוא השם ע"ב הנז' הוא היה העושה את כל הבחי' דנקודים וברודים לצורך האצילות שיאציל אחריהם, והכונה הוא על השרשים דהנקודים וברודים אשר בהאו"א שבא"ק ובהעקודים ובהמ"ס שבא"ק, כי אותן השרשים הגם שהם רק שרשים נעלמים, עכ"ז הנה הם מציאויות גמורים כל א' מד' שמות עסמ"ב, והם עומדים בהאו"א שבא"ק ובהעקודים ובהמ"ס שבא"ק, ובהם הנה מתגלה היטב הסוד לובן העליון שהוא השם ע"ב הנז', כי הם עומדים כולם מהטבור ולמעלה, ומתלבש ומתגלה בהם הע"ב הנז' היטב.

ומ"ש "לצורך האצילות שיאציל אחריהם", הכוונה הוא על ההתפשטות השני אשר להם, שהוא המציאות העיקרי דהנקודות והאצילות אשר יצא מהשרשים הנז', ונתהווה ונעשה מהטבור ולמטה דהא"ק, והם האצילות אשר נאצל אחריהם, ר"ל אחר כל השרשים הנז', כי הם נאצלו ויצאו מהם. אמנם הנה הגם שאמרנו שהשם ע"ב הנז' אינו מתגלה למטה מהטבור כלל, עכ"ז הנה הארתו והארת הארתו הוא עומד לעולם גם בהם תמיד בפנימיותם בהעלם גדול, והוא לבחי' אור א"ס שבהם, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל י"ח ענף י' מסימן ו' והלאה ע"ש ותמצא מבואר כ"ז בפרטיות באר היטב בעה"י"ש.

[יא] אשר הוא נקרא בשם יעקב – כי יעקב אבינו ע"ה זכה להיות מרכבה אל כלל האצילות ונקרא האצילות על שמו, וע"ד רחל שהיא מרכבה להשכינה הקדושה ונקרא השכינה על שמה, וכן לאה שהיא מרכבה להארת המלכות דבינה המתפשט ויצא מאחורי הראש למעלה בעורף בסוד קשר של תפילין ונקרא על שם לאה. כן ע"ד האצילות בכלל הנה נקרא על שם יעקב, משום שהוא נעשה מרכבה אליו. אמנם כל מה שנקרא האצילות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בשם יעקב הנה הוא רק בערך הא"ק, כי כל האצילות כולו הנה הוא מהטבור ולמטה דא"ק שהוא בחי' הנה"י שבו, והנה"י הוא בחי' הקטנות דעיבור, וזה נקרא בשם יעקב כמ"ש בשער הפרצופים (דרוש ה), ור"ל כי כל האצילות בערך הא"ק הוא רק בבחי' הקטנות דעיבור, ולכן נקרא האצילות בשם יעקב והוא רק בערך הא"ק. אבל בבחי' האצילות גופה, ומכל שכן בערך העולמות שלמטה, הנה נקרא האצילות בשם ז"א שהוא ישראל, והוא בחי' גדלות וכמ"ש בשער הפרצופים שם, וע' שער פרצופי זו"ן (פרק ה) ובשער לאה ורחל (סוף פרק ב). [יב] וזהו שאמר הכתוב אז יבקע כשחר אורך שקו היושר הנקרא יעקב היה בוקע העגולים מעט מעט כשחר שעולה מעט מעט כך יהיה אורך – כ"ז הוא אינו מע"ה אלא הוא הגהה מהרמ"ז ז"ל, אמנם הדברים הם מכוונים, והוא ע"פ מ"ש בזוה"ק (אחרי מות סו ע"ב) כי יעקב הוא אילנא קדישא, בגין כך ו' דשמא קדישא ביה (ד ע"א) אחידא וכו', הנה הוא הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה¹⁹ והוא מדת יעקב, וכמ"ש בסתרי תורה (פרשת ויצא קמח ע"ב). וזהו שאמר קו היושר והוא הנכנס ומתפשט בתוך העגולים ובסוד דו"ן, נקבה תסובב גבר (ידמיה לא כא). והרי בוקע את העגולים ונכנס ומתפשט בתוכם ונעשה שם על ידו כל הגילויים כולם שהוא כל העולמות כולם, ונעשה מציאותם לאט לאט. וכן היה ביעקב אבינו ע"ה שהוא במדת ו', הנה ממנו נבנה כל בית ישראל וזהו שנאמר (ישעיה נח ח) אז יבקע כשחר אורך. כי עיקר הגילוי הוא נעשה רק אח"כ ע"י משה רבע"ה שהוא הדעת, שהוא ג"כ ו' קו היושר, כי הוא פנימית הת"ת²⁰, והיה הוא כולל את כל הששים רבוא, וכמ"ש (במדבר יא כא) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב²¹, כי היה פנימיות כולם וכולל את כולם, שהם כולם תולדות הו', דור דעה, שהוא הדעת ו', וזכו להדעת עלאה שהוא התורה, אור הגנוז.

והרי כי ביעקב אבינו ע"ה היה רק התחלת הגילוי, וזהו שאמר שעליו נאמר אז יבקע כשחר אורך, כי יבקע הוא אותיות יעקב²², שממנו היה מתחיל לעלות כשחר. וכן היה ג"כ בכלל העולמות, שהתחלת הגילוי היה העולם דעקודים, ונאמר עליו ג"כ אז יבקע כשחר אורך, ולכן נראה כ"ז ליעקב אבינו ע"ה במראה החלום, וכמ"ש (בראשית לא י) ואשא עיני וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן, והוא סוד אוירא ומ"ס. ונקרא אוירא עתודים, כי עיקר אורו יתגלה רק לעתיד. והמ"ס נקרא צאן כי הוא יצא לגילוי גם עתה, וכן הוא מרומז ג"כ במילת צאן, כי צ"א הוא הוי"ה אדנ"י שבמ"ס וכמ"ש הגר"א בתיקונים (קלח ע"ד), והאות ו' פשוטה הוא מרמוז על התפשטותו למטה וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות סו ע"ב), וזהו העתודים העולים על הצאן שהם אוירא ומ"ס, אשר מהם הוא הלובן העליון, וממנו יצא ונעשה כל העקודים נקודים וברודים. ונראה לו המראה הזה משום שהוא מבחינתו כנוז', וזהו שאמר הרב עוד "והתחיל בעקודים כו'", ור"ל שהכתוב אומר עקודים נקודים כו', ומתחיל מעקודים שהם אורות הפה ולא מיותר למעלה, משום שהתחלת הגילוי הוא רק העקודים וכמו שמפרש והולך.

[יג] כיון שעדיין לא נתגלה בהם הויות הכלי – כי באורות האוון שהוא עד שבוה"ז, ובאורות החוטם שהוא עד החזה, לא נעשה שם בהם שום כלי כלל וכנ"ל אות ד', והאור בלי כלי אין לו תפיסה כלל, ואין לו שום שם ומילה ואי אפשר לדבר בו, ולכן לא נזכר מהם בתורה כלל. ומה שמדבר הרב בהם בשמות וכינוים הנה הוא רק בדרך משל ודמיון וכדי

¹⁹ לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לענין ת"ת, אמנם פנימיותו היא הדעת, ועיין שם בשעה"פ שמייחסו לז"א. ועי' זהר בראשית א ע"ב, וכן עי' בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג.

²⁰ עי' תיקו"ז כט ע"ב משה מלגאו ויעקב מלבר.

²¹ עי' מדרש שיה"ש רבה (פרק ב סי' מג) וכמה תינוקות היו שהשליכו ליאור עשרת אלפים שנא' (יחזקאל ט"ז) רבבה כצמח השדה ורבי לוי אמר ששים רבוא שכן אמר משה (במדבר י"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב.

²² ע"ח שער לב פרק א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לשכך את האוזן, וכמו שאמר הרב בשער טנת"א (ריש פרק א) וכן בשער אח"פ (תחילת פרק א). ומבואר הוא בדברי הרב בטנת"א (ריש פרק א) שיעקר הכינויים הם באמת רק באצילות, כי שם הוא כל בחי' כלים הנאצלים, ולכך נקרא האצילות בשם ברודים משום מציאות העביות והכלים הנעשה שם וכנ"ל אות ט'. אמנם בעקודים נתהווה ג"כ בחי' כלל, אלא שהיא יותר דקה מהכלים דאצילות, אבל היא בחי' כלי עכ"פ. ומשום שיש בה בחי' כלי ג"כ, לכן נזכר העקודים בתורה, אבל למעלה מאורות הפה שאין שם כלי כלל, הם לא נזכרו בתורה. וגם כל דברי הרב שמדבר שם הנה הוא רק ע"ד לשכך את האוזן, וכדי ללמדינו תליית כל הדברים למעלה למעלה, וע"ד שאמר הספד"צ פ"א (ג ע"ב) האי מתקלא תלי באתר דלא הוי.

והנה מכאן תראה שכל מה שנזכר בתורה, וכן כל מה שנאמרו בדברי הזוה"ק והרב ז"ל מהעקודים ולמטה, הנה הם אינם במשל כלל, אלא שהם כולן ככתבן, אמנם הם רק לפי המציאות והענינים המתיחס שם, ובכל עולם ועולם לפי ערכו, וע"ד שאנו רואין שאינו דומה צורת הנפש לצורת הגוף עד שאין לנו תפיסה במהותה כלל²³, וכן הוא הרוח בערך הנפש, והנשמה בערך הרוח, ועד"ז בהחיה והיחידה, וכ"ז הוא בעולם העשיה עצמה. וכן הוא עד"ז מהעשיה להיצירה, כי החומר דכל עולם עליון הוא הצורה להתחתון, ומה גם בהנרנח"י להיצירה, וכן מיצירה לבריאה, ובהנרנח"י דהבריאה, וכש"כ דכש"כ מהבריאה להאצילות. אבל עכ"פ הוא כי כל המציאויות והענינים ישנם בכל עולם לפי ערכו, והם כולם ככתבם אלא שהם משולל מכל השגה (ד ע"ב) ותפיסת כל נברא. וע' לעיל בשער עגולים ויושר בהקדמה לענף ב', והארכנו בזה הרבה בספר הדעה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש. ומדברי הרב כאן הוא ראייה גמורה לדברינו, שהרי אמר כי לכך לא נזכר בתורה מהעקודים ולמעלה משום שאין בהם בחי' כלי וכל הדברים שם הוא רק במשל ודמיון וכדי לשכך את האוזן, כמ"ש בטנת"א (ריש פרק א) ובאח"פ (פרק א), וא"כ הרי לנו כי מהעקודים ולמטה אשר הם נזכר בתורה הם אינם לשכך את האוזן כלל ואינם במשל כלל, אמנם הם משולל מכל השגה ותפיסה ורעיון איך שהם נמצאים באצילות, ומכל שכן בעקודים אשר שם הוא רק אור אחדות וקדושתו ית"ש, ודי בזה כי כבר הארכנו בדברינו שם ושם, וע' עוד בדברינו בזה בספר הקדו"ש.

והנה בהתחברות האורות פנימים עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה, לכנ"י בצאתם יחד חוץ לפה קשורים יחד הם מכים זה בזה ומבטשים זה בזה*, ומהכאת שלהם אתייליד הויות בחי' כלים. לכן נקרא המקום הזה פה, כי פה גימ' ס"ג וכ"ב אתון^ט, והנה בחי' אותיות הם הכלים כנודע, לכן נרמז בפה שם ס"ג ועוד כ"ב אותיות לרמוז על מ"ש שנתחדש במקום הזה ענין גילוי הויות הכלים שנתגלה בכאן ע"י הכ"ב אותיות.

* הגם שזחי' צטיסה לא שייך אלל צזחי' הפכיים היינו צחסדים וגצורות וכלן האור הוא כולו פה, כמש"כ לקמן פ"צ דע וכו' וכן כ' לעיל צשער צ' ענף ג' עכ"ז כתב הרמ"ז צאול"ח ז צ' שסוד המקיף הוא בחי' דוכ' לגבי הפנימי וע"ס וצאמת צעיקר הויות הכלים מצואר לקמן פ"ה מהיכן שנתהוו וע"ס צמה שטרח מהרצ"ו צזה ועי' עוד צהגה"ת הרמ"ז צאולרות חיים ג ע"צ צמה שכתב שס שאין הכוונה לומר שהקירוב המקיף לפנימי גורם מציאות הכלי דלדברא אין הכלי נמצא וכו' ע"ס צדבריו שס נאותים מאל אבל ממ"ש כאן לא משמע כן ועי' עוד לעיל צאח"ף פ"א ופ"ג מ"ש צענין עשיית הכלים (לש"ו).

²³ עי' רמב"ם סנהדרין ריש פרק י' וז"ל: ועתה אחל לדבר במה שכוונתי לו, הוי יודע כי כמו שלא ישיג הסומא עין הצבעים ואין החרש משיג שמע הקולות ולא הסריס תאות המשגל, כן לא ישיגו הגופות התענוגים הנפשיות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה מן הפה הזה יצאו י"ס פנימים וי' מקיפים, ונמשכין מנגד הפנים עד נגד הטבור^{טז} של זה הא"ק. וזה עיקר האור, אבל ג"כ מאיר דרך צדדים לכל סביבות זה האדם ע"ד הנ"ל באורות און חוטם". והנה באון וחוטם לא היה רק ב' בחי' של אור והם פנימי ומקיף, אבל כאן בפה נכפלו הבחינת והיו ב' שהן ד"ח^{טז}, כי הנה הם היו בחי' אורות וכלים, והאורות נכפלו לב' בסוד פנימי ומקיף, והכלים ג"כ פנימי וחיצון.

[יד] והנה האורות פנימים עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה לכן כו' – כי הנה הם שניהם הם בתוך הפה בחי' קול ודיבור שהם לאה ורחל וכנ"ל אות ב' ג' ד', וכן הנה הם ג"כ בחי' ז"א ונוק', כי לאה וז"א שורש אחד להם, ושניהם הם בחי' קול וכמו שכתבנו בשער אח"פ פ"א אות ח' ואות ל"ב, וזהו שאמר כי הם מכים זב"ז ומבטשים זב"ז, ומהכאת שלהם את יילד הויית בחי' הכלים. ומ"ש מכים ומבטשים הוא ענין זווג²⁴. וכ"ז הוא משום שהם בבחי' זו"ן וכנז', כי גם לאה היא בבחי' זכר, כי הרי היא מהארת הבינה שהיא עלמא דדכורא כמ"ש בזוה"ק (פרשת ויחי רמו ע"א) וכן כתב הגר"א בספד"צ (בליקוטיו שם סוף פרק ג) כי לאה ורחל הם בחי' דו"ן שבהנוק', והרי שייך בהם בחי' זווג, ומזווגם נתהווה הכלים.

וענין התהוות הכלים ע"י זווג, הנה הוא כי כל בחי' זווג הרי הוא נמשך ע"י סדר דאמ"ר וק"ב המבואר בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש הו), והאור הוא הנשמה שבו, ומים רקיע הרי הם גלידת וקפיאת העביות אשר מזה הוא כל הגוף וכלי כמו שמבואר שם, ונמשך ונארג יצירת כל וולד בנשמה וגוף יחד מעת הזווג דהאור"א עד לידתו. וכן הוא בענינינו, כי ע"י שנתייחדו הזו"ן שבפה שהם קול ודיבור יחד, לכן מזווגם שהוא בסדר אמ"ר וק"ב נתהווה ונולד בחי' הכלי, ויצא כל אור בגוף וכלי ע"ד כל וולד שנולד מאור"א ע"י זווגם, שנמשך ונארג האור שהוא הנשמה עם הגוף ביחד ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב. וזהו שאמר הרב בענינינו כי מהכאת שלהם (שהוא סוד זווג) את יילד הויית בחי' כלים, והוא ג"כ סוד העביות שהיה מעורב באור שאמרנו לעיל אות ד', ויתבאר כ"ז בעה"י בפרקים הבאים בארוכה.

והנה היה כ"ז גם בהאור דההתפשטות הא' אשר בהאורות הפה, אמנם האור עצמו דההתפשטות הא' הוא עלה ונסתלק למעלה ולא נשאר למטה אלא רק העביות לכד שהיה מעורב בו כנז', ולכן נעשה אותה העביות לבחי' גוף וכלי להאור דההתפשטות הב' שנתפשט שם אח"כ. אמנם בירור האור מהעביות, שיוברר האור מהעביות ויסתלק למעלה האור לבדו, הנה זה היה נעשה ע"י שנתחברו האורות המקיפים דהפה עם האורות הפנימים דהפה גם בצאתם לחוץ, ועי"ז הנה ביררו המקיפים את האורות מהעביות והעלום למעלה לבדן והעביות נשאר למטה לבדן, ונעשה העביות עי"ז לבחי' כלי וכמו שכתבנו בשער טנת"א פ"א אות כ"ה וכנ"ל אות ד'.

והנה נעשה כ"ז רק באורות הפה, משא"כ בהאורות דהאון חוטם, הנה הגם שנתייחדו גם שם כל בחי' הדו"ן שבהם במכל שכן, ויצאו כל אורותיהם ג"כ רק בסוד זווג ובסדר דאמ"ר וק"ב, אך משום שלא נתחברו בהם המקיפים עם הפנימים בצאתם לחוץ, לכן כאשר חזר האור דההתפשטות הא' שבהם ועלה למעלה, הנה עלה בהם האורות עם העביות ביחד, ולא נברר בהם האורות מהעביות מאומה, ולכן לא נעשה בהם במקומם כלי כלל אלא רק אחר שנתלבשו באורות הפה ובסופם וסיומם, וכמו שכתבנו בטנת"א פ"א אות כ"ה, ודי בזה כעת ויתבאר עוד בכ"ז בפרקים הבאים בעה"י"ש, וע' בזה לקמן פ"ה סוף אות ו' ע"ש.

[טו] כי פה גימט' ס"ג וכ"ב אתוון – כי הנה כל האורות דאח"פ הם כולם מהשם ס"ג דהא"ק וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק א בהמ"ב שבסוף הפרק), ולכן ישנו חשבון ס"ג בהאון וכן וד ע"ג חשבון ס"ג בהחוטם וכמ"ש הרב בשער אח"פ (פרקים ג ד ה) ובטנת"א (פרק ב),

²⁴ עי' לעיל הערה 16.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ועל זה אמר הרב כאן שגם בהפה ישנו השבון ס"ג, אלא שניתוסף בו עוד כ"ב משום שבכאן נתגלה הכלי שהיא הכלי דהעקודים שהיא מהכ"ב אתוון, כי האותיות הם הכלים כמ"ש בשער טנת"א וכמו שמפרש והולך, ואמר "והנה בחי' אותיות הם הכלים לכן כו", וכ"ז הוא בהפה דא"ק, ועד"ז הוא בהפה דא"א וכמ"ש בשער א"א (פרק יב), וכן בפה דו"א וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ב), כי הנה ישנו בכל א' מספר וחשבון פה, אלא שבכל א' הוא לפי ענינו.

[טז] והנה מן הפה הזה יצא י' ספי' פנימיים וי' ספי' מקיפים ונמשכין מנגד הפנים עד נגד הטבור – כי הפנימים הם מבפנים להכלי דעקודים, והמקיפים הם מאירים ומקיפים מבחוץ להכלי דעקודים. וכן הם משתמשים לפנימים ומקיפים בעולם האצילות, כי אורות הפה שהם עולם העקודים הרי מתפשט ומתלבש באצילות, והנה הם מתפשטים שם ג"כ בבחי' פנימים ומקיפים, כי כן הוא כל עולם עליין להתחתון, וכן כל פרצוף עליון להפרצוף התחתון, וכמ"ש בשער המקיפים וכנודע. והנה הפנימים ומקיפים אשר מאורות הפה דענינינו, הנה הם מהפה וגרון שהם בחי' רחל ולאח אשר בהמלכות פה דא"ק, כי הפה הוא כללות המלכות שבראש, וישנם בהמלכות שהיא הנוק' ב' בחי' שהם לאח ורחל, והם המקיפים והפנימים וכנ"ל בדברינו. וכן אמר הרב בשער אח"פ (פרק א סמוך לסופו) כי מהגרון שהיא בחי' לאח נמשכו המקיפים, וכ"ז הוא כי לאח הרי היא מהארת הבינה אשר ממנה הוא כל המקיפים, וכמ"ש בשער טנת"א (פרק ג) וכן בשער השמות (פרק ו).

אמנם הנה לכאורה יש להקשות כי הרי בהתפשטות הא' עדיין לא היה הכלי כלל, כי הכלי לא נעשה אלא רק מהעביות שהיו כלולים בהאורות עצמן ונשארו בהסתלקות הא' אחר הסתלקות האורות, הנה מהם נעשה הכלי דעקודים וכמ"ש לקמן פ"ג, וא"כ הרי בהתפשטות הא' עצמו לא היה עדיין הכלי כלל, וכן האור דההתפשטות הא' הנה הוא אינו מתלבש באצילות כלל, כי הוא כולו נשאר למעלה שהוא מהפה ולפנים אחר הסתלקותו וכמו שיתבאר לקמן בפרקים הבאים, וא"כ הרי לא שייך לומר בהאור דההתפשטות הא' שיצאו בו י' פנימים וי' מקיפים, כי מאחר שלא היה עדיין שום כלי העומד ומבדיל בין הפנימי להמקיף מה שייך לומר פנימי ומקיף בזה, והרי הוא כולו אינו רק אלא אור אחד, ולא שייך לומר פנימי ומקיף אלא רק בההתפשטות השני, שאז כבר היה נעשה הכלי, וכן הוא מתפשט באצילות ג"כ²⁵. אבל בענינינו שמדבר הרב בההתפשטות הא', מה שייך לומר שיצאו אז י' ספי' פנימים וי' מקיפים, למי היו פנימים ועל מי היו מקיפים, אך עומק הדברים בזה יתבאר לקמן פ"ב אות ז' בעה"ש.

[יז] וזה עיקר האור אבל ג"כ מאיר דרך צדדים לכל סביבות זה האדם ע"ד הנ"ל באורות אוזן חוטם – ומזה הוא מה שמשתמש כח הפה שהוא קול ודיבור בכל סביבותיו דהאדם, כי הרי אפשר לדבר גם עם העומד מן הצד או מאחוריו, והוא נמשך מן שורש העליון שבכאן מה שמתפשטים אורות הפה דא"ק בכל צדדיו וסביבותיו, ועי"ז נמשך הכח הזה למטה ג"כ. וכן הוא עד"ז ג"כ באורות האוזן והחוטם, כי נמשך אורותיהם בא"ק גם בכל סביבותיו וכמ"ש בשער טנת"א (פרקים א ב), ועי"ז נמשך הכח הזה למטה ג"כ, ומשתמש האדם ע"י החושים דאח"פ גם בכל צדדיו וסביבותיו. ודע כי כשהתחוננים זוכים, הנה הם מקבלים הארת האח"פ דא"ק וכן דהא"א דהאצילות בישר ובמכוון, שהוא מאורות הפנים עצמן, ואז מתבטלים הארת הצדדיים באורות הישר דהפנים, ונמשכים כולם למטה דרך הפנים ומקבלים הכל בישר ובמכוון. אבל כשאינם זוכים, הנה אינם מאירים למטה אלא רק באורות הצדדיים לבד, וכ"ז הוא ענין הסתר פנים והארת פנים, והוא מ"ש (במדבר ו טה) יאר ה' פניו אליך. (ד ע"ד)

²⁵ עי' יהל אור ח"ב טז ע"ד, שהרדל"א דאצילות יצא מהתנוצצות הז"ת דמלכות דעקודים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[חי] אבל כאן בפה נכפלו הבחי' והיו ב' שהן ד' – כי עיקרם הם רק ב' שהם אור פנימי ואור מקיף, אך מהם שניהם נעשה כאן בחי' הכלי שהיא ג"כ ב', שהם פנימי וחיצון. והנה בעולם אצילות ומכל שכן משם ולמטה, הוה האור מקיף נעלם. אבל בעקודים יש גילוי לאור מקיף ג"כ. וכן הכלים כאן הם ג"כ זכים בתכלית הזכות וכמ"ש הרב לעיל, ולכן מאירים כאן שהוא בפה בבחי' ד' אורות: ב' מאו"פ ואו"מ, וב' מפנימיות וחיצוניות דהכלי, והם הד' אלפי"ן שאמר שנתגלו כאן בפה, כי כל א' הוא אור, כמ"ש בתיקונים, והם הד' אורות שנתגלה כאן, שהם הד' מהאות ה' שבאוזן אשר צורתו הוא ד' ו', ונתגלה הו' באורות החוטם כמ"ש בטנת"א (פרק ב), והד' הוא אשר נתגלה כאן באורות הפה שהם הד' אורות הנזכרים. וכבר אמרנו כי הפה הוא מלכות שהיא המלכות מהי' ספי' שבראש, ונודע הוא שהמלכות נקרא ד' שהיא הד' דאחד²⁶, ושורשה הוא בהגילוי דאות ד' שבכאן.

ואלו {כד ע"ד} ד' בחי', הם בחי' גילוי אותם ד' אלפי"ן הנ"ל (טנתא ע"ב) שהיו בחוטם, כי האור עבר ונמשך דרך פנימיות האדם הזה ויצא דרך הפה. והנה הב' אלפי"ן שציורם יו"י הם אור פנים ואור מקיף, והב' אלפי"ן שציורם יו"ד הם ב' בחי' הכלי פנימי וחיצוניות²⁷. ואלו הד' בחי' הם עצמן בחי' ב' אזנים וב' נקבי החוטם שנתגלו כאן בפה, כי מן און ימין נמשך האור ויוצא דרך הפה בסוד או"מ²⁸, ומן החוטם ימין נמשך ויצא דרך הפה או"פ²⁹, (וב' אלפי"ן שציורם יו"ד הם בחי' הכלי פנימי וחיצון) ומנקב חוטם שמאל נמשך ונעשה פנימיות הכלי, ומן אור און שמאל נמשך ונעשה חיצוניות הכלי. ואלו הד' בחי' נכנסו בפה³⁰, כי הנה בפה יש בחי' הבל ובחי' דבור³¹, והנה ההבל הוא בחי' אור והדבור הוא בחי' הכלי. והנה יש הבל ודבור העליון בלחי העליון סוד גיכ"ק שהוא בחכמה, והבל ודיבור תחתון בלחי תחתון סוד אחה"ע שהוא בבינה³². ונמצא כי הבל עליון הוא או"מ והתחתון הוא פנימי, ודבור עליון כלי חיצון (ר"ל פנימיות הכלי וחיצוניות הכלי) ודבור תחתון כלי פנימי, והאורות שהם ההבלים הם בימין הפה, והדבורים שהם הכלים הם בשמאל הפה.

[יט] והנה הב' אלפי"ן שציורם יו"י הם או"פ ואו"מ והב' אלפי"ן שציורם יו"ד הם בחי' הכלי פנימי וחיצון – כל אלו הד' אלפי"ן הם מבואר בטנת"א (פרק ב) כי הם אורות האון והחוטם המתגלים בפה וכנ"ל, ועל זה אמר כאן כי האלפי"ן יו"י הם או"פ ואו"מ, והאלפי"ן דיו"ד הם פנימי וחיצון דהכלי. והוא ע"פ מ"ש בשער הכוונות (פסח דרוש ו) שהאלפי"ן אשר בציור יו"י הם בחי' זכרים, ובציור יו"ד הם בחי' נוקבין, ועי' בהולדת או"א (פרק ו) ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה). ונודע הוא כי כל דו"ן הם בבחי' אור וכלי, כי היא בית דיליה, היכל דיליה, וזהו שאמר כי האלפי"ן דיו"י הם האורות, והאלפי"ן דיו"ד הם הכלי, והם האורות דהאון והחוטם שמתפשטים ומתגלים בהאור והכלי דהפה וכמו שמפרש והולך.

[כ] כי מן און ימין נמשך האור ויוצא דרך הפה בסוד או"מ ומן החוטם ימין נמשך ויוצא דרך הפה בסוד או"פ כו' – כי האור שהוא בחי' זכר כנ"ל לכן הוה כל יציאתו דרך ימין, והכלי שהיא בחי' נוק' הנ"ל הוה כל יציאתה דרך שמאל. אמנם קשה כי הרי בשער טנת"א (פרקים א ב) מבואר שמאון שמאל וחוטם שמאל הוא אור פנימי דאון חוטם עצמן, וכאן אמר כי משם הוא הפנימיות והחיצוניות דהכלי דהפה, והרי האורות דאון חוטם הוא יותר גדול הרבה מאורות הפה וכמ"ש בטנת"א (פרק ב) וכנודע, וא"כ הרי איך אפשר שלאון חוטם עצמן ישתמשו לאורות, ולהפה ישתמשו להחיצון והפנימי דהכלי. וכן עד"ז קשה גם במה שאמר כאן כי מהימין דהחוטם נמשך האור פנימי דהפה, הרי בטנת"א (פרק ב) מבואר כי משם הוא האור מקיף דהחוטם עצמו, ונודע הוא כי לעולם הוה האו"מ יותר גדול הרבה

²⁶ עי' דע"ה ח"א ד ע"ג ליקוט א' שמונה שם י' סיבות לזה שמלכות נקראת ד'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מאו"פ וכמ"ש לקמן (פרק ב), וא"כ איך אפשר שלאורות החוטם עצמו ישתמש הנקב ימין שלו לאו"מ, ולאורות הפה ישתמש רק לאו"פ. וגם קשה עוד כי הרי אמרנו לעיל כי כל הכלי העקודים הנה היא נמצא ונעשה מהעביות שהאורות²⁷ עצמן, וכמו שמבואר בדברי הרב לקמן (פרקים ג וד), ואיך אמר הרב כאן כי נעשה הכלי מהאור דאוזן וחוטם שמאל.

אך הענין בכ"ז הוא כי הנה כל אלו האורות דאח"פ הנה הם נמשכים זה מזה, האורות החוטם מהאורות דהאוזן, והאורות הפה מהאורות דהחוטם והאוזן, וכן הם מתלבשים זב"ז בהארתם כל עליון בהתחתון, ומתלבש הארת האוזן בהחוטם ועי"ז יצא ונעשה כל האורות דהחוטם, וכן מתלבש הארת האוזן והחוטם בהפה ומזה יצא ונעשה כל האור והכלי דהפה, כי כן הוא הסדר לעולם בכל הנמצאים כולם, שנעשה כל תחתון מהתפשטות הארת העליון המתלבש בו, אבל עיקרו דהאור העליון עצמו הוא נשאר לעולם למעלה וכמו שהארכנו בזה בשער עגולים ויושר ענף ד' ובכ"מ מדברינו, ועל זה מלמדנו הרב כאן בענין המציאות דאו"פ ואו"מ דהפה, וכן המציאות הכלי דהפה כל החיצון והפנימי שבה מהיכן שנעשה, ואמר כי האו"מ דהפה הוא נמשך ונעשה מאוזן זה ע"א ימין, ור"ל מהארת אוזן ימין המתפשט ונמשך בפנימיות הא"ק דרך פנימיות דאורות החוטם, ובהגיעם לגבול הפה הנה נעשה מזה האור מקיף דהפה.

ואין כוונת הרב שנעשה האור מקיף דהפה מהאורות מקיפים דהאוזן שיצאו לחוץ כי זה אי אפשר, שהרי מבואר הוא בשער המקיפים שכל או"מ דהתחתון הנה הוא נמשך ונעשה ג"כ רק מהאו"פ דהעליון. אלא כוונת הרב הוא ע"פ מה שבארנו בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י', כי כל האורות דאח"פ הנה כשם שמתפשטים ויוצאים לחוץ זה עד שבוה"ז²⁸, וזה עד החוזה²⁹, וזה עד הטבור³⁰, כן הם נמשכים ומתפשטים מבפנים להא"ק ג"כ בכל השיעורים הללו, ואדרבא הוא כי אורם העיקרי הוא רק מבפנים, ומאלו האורות דהאוזן והחוטם הימינים אשר נתפשט מבפנים להא"ק, הנה בהגיעם לגבול הפה נעשה מהם האו"מ והאו"פ דהפה אשר יצאו גם מהפה ולחוץ, כי האו"מ דהפה נעשה בכח התפשטות ההארה דהאוזן ימין שמבפנים להא"ק, והאו"פ דהפה נעשה בכח התפשטות ההארה דחוטם ימין שמבפנים להא"ק, ועד"ז נעשה מציאות הכלי שבהפה החיצון והפנימי שבה, מההתפשטות ההארה דאורות האוזן שמאל והחוטם שמאל שבפנימיות הא"ק, כי בכח ההארת דאוזן שמאל כאשר נתפשט מבפנים להא"ק, בהגיעם לגבול הפה נעשה החיצוניות הכלי, ובכח ההארת דחוטם שמאל אשר נתפשט מבפנים להא"ק, הנה בהגיעם לגבול הפה נעשה מזה הפנימיות הכלי, כי האורות נעשו בכח הימיניים שהם חסדים, והכלי שהיא העביות נעשה בכח השמאליים שהם גבורות.

והרי נמצא כי מ"ש הרב שמהאוזן וחוטם ימין נמשך ונעשה האו"מ והאו"פ דאורות הפה, ומן אוזן וחוטם שמאל נמשך ונעשה החיצון והפנימי הכלי דהפה, הכוונה הוא שהאורות המקיפים והפנימים דהפה הנה הם נמשכים מכח הימין דאורות אוזן חוטם שהוא מצד החסד שבהם, והכלי דהפה בהחיצון והפנימי שבה שהיא מהעביות הכלול בהאורות, הנה היא נמשך ונעשה מכח הגבורה ודין דאוזן חוטם שהוא בחי השמאל שבהם, כי העביות נעשה לעולם מצד הדין והשמאל כנודע. והרי נתבאר כי לא נעשה מהמקיפים דהחוטם הפנימיות דהפה כלל, וכן לא נעשה מאורות דאוזן חוטם הכלי דהפה, אלא רק הכוונה הוא על בחי החסד והדין שבהם, כי מזה יצא ונעשה האורות והכלי דהפה והבן כ"ז כי כן הוא האמת והעיקר.

²⁷ נדצ"ל של האורות.

²⁸ אורות האוזן. – שמאי זה שוטנשטין או בסדר?

²⁹ אורות החוטם. – שמאי זה שוטנשטין או בסדר?

³⁰ אורות הפה. – שמאי זה שוטנשטין או בסדר?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[כא] נמשך האור ויוצא דרך הפה בסוד או"מ כו' – הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כי האו"מ והאו"פ דאורות הפה הם בחי' לאה ורחל, שהם כללות המלכות שהיא הפה, שהיא המלכות מהי' ספי' שבראש וכנ"ל כ"ו. והאו"מ הוא בחי' לאה, והיא נעשית מהארת הבינה כנודע, ולכן אמר שהיא נמשך מן האו"ן שהוא דרגא דבינה. אבל האו"פ שהיא רחל, אשר בניינה הוא מז"א, לכן אמר שהיא נמשך מן החוטם שהוא דרגא דז"א. אמנם מה שיש להקשות בזה, כי כאן אמר שהב' אלפי"ן דיו"י הם נמשכו שניהם מימין, והב' אלפי"ן דיו"ד הם נמשכו שניהם משמאל, ולעיל בטנת"א (פרק ב) מבואר שהב' אלפי"ן דיו"י הם רק ע"י צירוף או"ן וחוטם שמאל ג"כ, וכן הב' אלפי"ן דיו"ד אינם אלא רק ע"י צירוף דאו"ן וחוטם ימין ג"כ, וגם לפי מה שמבואר שם הנה בנין כל אל"ף רק ע"י או"ן וחוטם יחד, אבל לפי דבריו כאן הרי יוצא מכל א' אות אל"ף בפנ"ע, שמב' נקבי הימינים דאו"ן חוטם יוצאים הב' אלפי"ן דיו"י, ומב' נקבי השמאלים דאו"ן חוטם יוצאים הב' אלפי"ן דיו"ד. אך הענין בכ"ז הוא כי הרי לפי האמת, הנה כל אלו הד' בחי' שהם האו"פ ואו"מ והפנימי וחיצוני דהכלי, הם כולם שייכים זב"ו והם כולם אחד משרשם, אלא אחר שירדו ממקורן ונתפשטו הנה הם מתחלקים זה מזה ונעשו לד' מציאויות מיוחדים, כל א' בשם ותואר בפנ"ע. כי הרי האו"פ והאו"מ הנה הם אחד מתחילתן וכמ"ש הרב לקמן (פרק ב), כי אותו החלק אור שלא יוכל הכלי לקבל בתוכה הוא נשאר מבחוץ בבחי' או"מ, והחלק הממועט מהאור הוא נכנס מבפנים והוא האו"פ, והרי הנה האו"מ והאו"פ אחד מתחילתן. וכן מציאות הכלי הפנימי זה ע"ב} והחיצון שבה, הרי אמרנו לעיל בכ"מ כי עיקר מציאות הכלי הנה היא מהעביות שבהאור עצמו המתגלה ונעשה בו ע"י התפשטותו, ואח"כ נבדל העביות מהאור ע"י סילוקו ונעשה למציאות בפנ"ע ונבחן בשני בחי' חיצון ופנימי, ונעשה כ"ז ג"כ מתכונת האור אשר נחלק לשנים פנימי ומקיף וכמו שיתבאר לקמן ריש פרק ב' ובכ"מ מדברינו.

והרי עכ"פ הוא כי כל אלו הד' בחי' הם כולם מתחילתן אחד, אלא שנתחלקו לד' מציאויות, כל א' בשם ותואר בפנ"ע, והוא אחר שנתפשטו וירדו ממקורן ונעשו לאור וכלי, אז נחלק האור לשנים, וכן נבחן הכלי בשניים. ועכ"ז הנה הם מתלבשים זב"ו לעולם ומתייחדים כולם תמיד, והוא משום שהם אחד מתחילתן וכנ"ל. וכן הוא הענין בתואר הד' אלפי"ן שבהם, כי עיקרן כל הד' אלפי"ן הם אחד, ולא נעשה שום אחד מהם אלא ע"י צירוף דאו"ן וחוטם יחד, והב' אזניים הרי אחד הם, כי הם שניהם חוש השמיעה שהיא אחת, וכן הב' נקבי החוטם הרי הם אחת שהם שניהם חוש הריח שהוא אחד, ונעשה כל א' מהד' אלפי"ן רק ע"י צירוף דאו"ן חוטם יחד, והם כולם אחד. והיינו כי הם כולם אות אל"ף אחד כללי אשר נעשה ע"י האו"ן והחוטם יחד, ואותו האל"ף הוא בעצרת יו"ד, כי הי' הוא כלל הי' ספי' שבאו"ן, והו"ד הם נתגלו בחוטם וכמו שמבואר בדברי הרב (בשער טנת"א פרק ב) והרי הנה אור האו"ן והחוטם יחד כללות א' אחת דיו"ד. אמנם ע"י הגוף והכלי שנתחלקו האו"ן והחוטם לשנים, והם הב' אזניים והב' נקבי החוטם, הנה נעשו ע"י לד' אלפי"ן פרטיים, והיינו כי האזניים עיקרם י' וכהוראת הנקבי אזניים שהם י', כי כל נקב הוא י', והחוטם הרי עיקרו ו', כי כן הוא הוראתו, שהוא עמוד חלל כמו ו'. והנה מצטרפים זה עם זה ומאירים הב' נקבי האו"ן שהם ב' יודי"ן עם הנקב ימין דהחוטם שהוא ו' ונעשה א' אחד בצירור יו"י. וכן מצטרפים עד"ז עם הנקב שמאל דהחוטם ונעשה א' שני דיו"י. וכן אחר שנתגלה בהחוטם המציאות דו"ד והם נכפלו לב' בהב' נקבים שבו, הנה מצטרף ג"כ האו"ן עם החוטם, הי' דנקב ימין שבאו"ן עם הו"ד דנקב ימין שבחוטם, וכן הי' דנקב שמאל שבאו"ן עם הו"ד דנקב שמאל שבחוטם, ומאירים זב"ו ונעשו ב' אלפי"ן בצירור יו"ד. והנה הם ד' אלפי"ן פרטיים המתפשטים ויוצאים מהארת או"ן חוטם, שהם שניהם באמת רק א' אחד כללי וכנ"ל.

והגם כי לעיל בטנת"א (פרק ב) אמר הרב כי אלו הד' אלפי"ן הם יוצאים רק מהאות ד' אשר בחוטם, אך עומק הענין הוא כי גם אות ד' שבחוטם הנה הוא כלול ג"כ ממציאות א' דיו"ד, הנמשך ויוצא מהא' דיו"ד הכללי דהאו"ן חוטם יחד הנו. והיינו כי העוקף שבאחורי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הד' מצד ימין הרי הוא בחי' י', והד' עצמו הוא מחובר מב' ווי"ן וכמ"ש הרב (בשער תיקון הירח פרק ג), וכללותו הרי הוא אות ד'. והרי ישנם באות ד' בחי' יו"ד, כי הוא נמשך מהאות א' הכללי אשר בציור יו"ד שבהאוזן וחוטם יחד, וממנו נמשך האות ד' שבחוטם, ומאותו הד' יוצאין הד' אלפי"ן שבפה כי הם יוצאים מהד' אותיות הכלולים בו, שהם י' וב' ווי"ן וד'. והיינו כי הנה הב' אלפי"ן אשר הם בצורת יו"י, הנה שרשם הוא מהי"ו דהא' הכללי, והם מהאור דאוזן חוטם שהוא מצד החסד שבהם, שהוא ימין והוא זכר והוא אור. אבל הב' אלפי"ן אשר בצורת יו"ד, הנה שרשם הוא מהו"ד דהא' הכללי, שהוא מהעביות והדין שבהם, כי הד' הוא מבחי' נוק' ועביות ודין, והוא מבחי' השמאל דאוזן חוטם. וכן הו' הוא כלול ג"כ מב' הבחי', וכנודע בסוד ז"א שנקרא הוי"ה ונקרא אלהים, ע"י בהגר"א ספר"ן (פרק ב כ ע"ג ד"ה וידוע). והרי יוצאין מהא' הכללי דיו"ד ע"י הד' שבחוטם ב' אלפי"ן בציור יו"י מצד הימין והחסד והאור שבהם, וב' אלפי"ן בציור יו"ד מצד השמאל והדין והעביות שבהם. אמנם משרשם הם כולם אחד, והם כלולים זב"ז. ולכן אמר הרב לעיל (בטנת"א פ"ב) כי הן הב' אלפי"ן דיו"י והן הב' אלפי"ן דיו"ד, הנה הם מהאוזן וחוטם יחד, וגם ע"י צירוף הימין והשמאל שבהם, והוא כי שם מדבר הרב באוזן וחוטם עצמן קודם שנתגלו למטה, ור"ל בשורש הד' אלפי"ן כאשר שהם (ה ע"ג) מושרשים באוזן וחוטם נופה, ושם הם כלולים זב"ז, כי הרי הם כולם משורש אחד, ונכללו האלפי"ן דיו"י בשמאל ג"כ והאלפי"ן דיו"ד בימין ג"כ, וכן נכלל כל אחד באוזן וחוטם יחד.

אבל כאן בעניינינו שהוא באורות הפה אשר שם יצאו ונתגלו, הנה בזה ניתן מקום לכל א' בפנ"ע, כי כל זמן שהם כלולים זב"ז הרי אין גילוי לשום אחד מהם, וכמו שאנו רואין בדבריו אשר בטנת"א (פרק ב), שכל נקב דכל אוזן משמש לג' אלפי"ן, ב' דיו"י ואחד דיו"ד, וכן כל נקב דהחוטם משמש לב' אלפי"ן, אחד דיו"י ואחד דיו"ד, וא"כ הרי אין היכר לשום אחד מהם. וכ"ז הוא משום ששם מדבר רק בשורשם אשר באוזן חוטם, והם כלולים שם זב"ז, ולכן אין שם באמת היכר עדיין לשום אחד מהם. אבל כאן בעניינינו שהוא באורות הפה, אשר שם נעשה הכלי ונתגלו, הנה נותן מקום מיוחד לכל אחד בפנ"ע, והוא המקום העיקרי שבו, שהוא שורשו המתייחס אליו. כי הנה הגם שהם כלולים זב"ז, עכ"ז הנה יש לכל א' שורש מיוחד ג"כ, והוא שורשו המתייחס אליו ביותר. כי הב' אלפי"ן דיו"י שהם האורות, הרי הם מתייחסים ביותר לימין הגם שהם כלולים בשמאל ג"כ, אך שורשם העיקרי הוא מימין, ולכן הם נמשכים ומתגלים באורות הפה רק בימין. וכן האור היותר גדול, שהוא האור מקיף, הנה פשוט הוא ששורשו העיקרי הוא מאוזן, ולכן אמר כי האו"מ הוא מאוזן ימין והאו"פ הוא מחוטם ימין, כי כן הוא שרשם העיקרי. ועד"ז בהב' אלפי"ן דיו"ד, הנה הגם שהם כלולים בהאורות ג"כ והם מושרשים בימין ג"כ, עכ"ז הנה שרשם המתייחס להם ביותר שהוא שרשם העיקרי, הוא רק בשמאל שהוא דין, כי משם הוא כל העביות. ולכן הנה הם יוצאים ומתגלים באורות הפה רק מצד השמאל, והיינו שהם נובעים ונמשכים באורות הפה מצד השמאל דאוזן חוטם, ומהם הוא הכלי הנעשה באורות הפה והחיצונית דהכלי, שהיא יותר גדול במעלה כמו שיתבאר לקמן פ"ב, הנה היא נובע ונמשך באורות הפה מהשמאל דהאוזן, כי שם הוא שורש העיקרי שבה. אבל הפנימיות דהכלי הנה היא מהשמאל דהחוטם ששם הוא שורש העיקרי שבה, והם הב' אלפי"ן דיו"ד שהם מהשמאל דאוזן חוטם. והרי נתבאר כי כל אלו הד' אלפי"ן הנה הם כלולים זב"ז, כי הם משרשם אחד, ולכן הם שייכים זב"ז, ובה הוא מדבר לעיל בטנת"א (פרק ב), ולכך אינם ניכרים שם באמת כל א' לעצמו כלל. אמנם עכ"ז הנה יש לכל א' שורש המתייחס אליו ביותר, ועי"ז הם מתגלים למטה כל א' לעצמו, ומתייחס אחר שורשו היותר עיקרי אליו. ובה הנה מדבר הרב כאן בעניינינו, והרי אין סתירה בדברי הרב מזה לזה וכולם הם דברי אלהים חיים אמת.

[כב] ואלו הד' בחי' נכנסו בפה – כי לא נתחלקו ולא נעשו לד' אלא רק באורות הפה, כי שם נתגלה הכלי ונתחלק שם האור לשנים שהוא האו"פ והאו"מ, היינו האור אשר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מבפנים להכלי, והאור אשר מבחוץ להכלי. וכן נבחן הכלי בשניים, שהוא הפנימי והחיצון שבו, והרי הם ד' בחי' אשר נתגלו בהפה, והם הד' אלפי"ן הנמשכין ויוצאים משני נקבי האוון והחוטם ונתגלו בפה לד'. אבל קודם שהגיעו להפה הם כולם רק אחת, והוא הא' הכללי דיו"ד שאמרנו לעיל שהוא מכללות אור האוון והחוטם יחד, וכן הם כלול ג"כ בהאות ד' שבחוטם וכנ"ל אות כ"א, ולא נתחלקו ולא נתגלו לד' אלא אחר שנכנסו בהפה וכנ"ל.

[כג] כי הנה בפה יש בחי' הבל ובחי' דבור – ואותו ההבל הוא רוחא דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר, והוא מהגרון ונמשך מהלב, והוא דרגא דבינה שהיא קלא פנימאה (וכמ"ש בזה"ק פ' נח עד ע"א, ובתיקונים תיקון סט דף קב ע"א, ובתז"ח יט ע"ב, ובדף נ ונא וע' בהגר"א שם ושם). והנה אותן ההבל ודבור שאמר כאן הם עצמן הקול ודבור שאמר באח"פ (פרק א) והם לאה ורחל, כי לאה היא דרגא דבינה שהיא קלא פנימאה, קול גדול ולא יסף דלא שכיך לעלמין, והוא הולך בפנימיות כל הגוף שהוא מסוף העולם ועד סופו, והוא בכל הו"ק דהגוף ולכך נקרא קול גדול. וכ"ז הוא בחי' לאה שהיא דרגא דבינה, והדבור הוא רחל, ושניהם הם בפה ונמשכים ויוצאים (ה ע"ד) מהגרון ולב. והו' שאמר הרב עוד "והנה ההבל הוא בחי' אור והדבור הוא בחי' בלי". כי ההבל שהוא דרגא דבינה שהיא מהגר"ר הרי היא בחי' אור, אבל הדבור שהיא המלכות רחל היא הכלי, והם האור והכלי שנתגלו בפה.

והאמת הוא כי בהיותם בפה עצמו הוה הדבור ג"כ רק בבחי' הבל, כי כל דבור הוא כלול מאמ"ש, שהם רוח מים אש, וכ"ז הרי הוא ג"כ רק בבחי' הבל, והוא סוד זווג דנשיקין שהוא בפה, שהוא רק זווג רוחני רוחא ברוחא (כמ"ש בזה"ק תרומה קמו ע"ב, ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ד ודרוש ט), אבל זווג הגופני הוא רק ביסוד שהתחלתו הוא מהטבור³¹. וכן היה כאן, כי הכלי דעקודים לא נעשה אלא רק בהגיעו למקום הטבור, אבל בהפה עצמו לא נעשה שום כלי כלל, כי הדבור עצמו הוא ג"כ רק בבחי' הבל והוא רוחני, והו' שאמר הרב לקמן (ריש פרק ב) כי כל הד' אלפי"ן שנתגלו ונעשו בפה הם כולם בבחינת הכלים, והם ד' הכלים כמו שמבואר שם. ומ"ש כאן שהדבור הוא הכלי, ר"ל שהוא שורש הכלי, כי ממנו נעשה הכלי למטה בהטבור, וע"ד שכתוב (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. וכן זווג הנשיקין שהוא רוחא ברוחא, הוא שורש לזווג הגופני שביסוד, וע' בהגר"א בתז"ח (דף יט ב). ובחנם טרחו המפרשים בכ"ז, כי כל דברי הרב עמוקים הם ומרמזו על כל נעלם, ומי יכול לעמוד על סוף דעתו, והי' יערה ממרום רוח קדשו עלינו לנגוע גם בקצהו העליון.

[כד] והנה יש הבל ודבור העליון בלחי העליון סוד גיכ"ק שהוא בחכמה והבל ודבור תחתון בלחי תחתון סוד אחה"ע שהוא בבינה – כי גיכ"ק ואחה"ע הם בחיך וגרון הם חכמה ובינה. והיינו כי החכמה ובינה שהם המוחין הנה מתפשט כל א' מהן לי' ספי' בהראש עצמו, והחיך הוא הסיום דמוח החכמה, והגרון הוא הסיום דמוח הבינה, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יד), וע' בהולדת או"א (פרקים א ב ד) ובכוונות ראש השנה ויוהכ"פ ובכ"מ. וכן הם ג"כ בחי' חיך העליון וחיך התחתון, שהוא לחי העליון ולחי התחתון, והם חכמה ובינה וכמ"ש בשער הכוונות שם ע"ש (דף צ"ח סע"א וע"ב ובדף ק"ב ע"א). ומגיכ"ק ואחה"ע שהם חיך וגרון חו"ב, הנה מהם יוצאים כל הה' מוצאות הפה, וכמ"ש בשער הכוונות (שם דף צג ע"ד) בכוונת אתה, והם יוצאים מהחכמה ונמשכין אל הבינה. והו' שאמר כי יש הבל ודבור עליון בלחי העליון סוד גיכ"ק שהוא בחכמה, והבל ודבור תחתון בלחי התחתון סוד אחה"ע שהוא בבינה, כי כל דבור הוא כלול מאמ"ש שהוא ההבל כנ"ל. והרי ישנם בפה שני בחי' הבל

³¹ עי' גר"א בתיקונים דף נ ע"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ודבור, והם מחו"ב, והוא הבל ודבור אשר בלחש והוא מחכמה, והבל ודבור שבקול והוא מבינה, והוא ג"כ סוד זווה הנשיקין שבפה.

ועכ"פ הוא כי הם ד' בחי' והם הד' אלפי"ן הנ"ל. והנה הב' מיני הבלים הם חו"ב או"א, והב' מיני דבור הם חו"ג זו"ן, והם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה שנתגלה באורות הפה כמ"ש בשער מטי ולא מטי (סוף פרק א). והגם שאמרנו לעיל שהם לאה ורחל, אך זהו בכללות האורות דהאח"פ כולן, הנה בזה הנה כל אורות הפה רק בחי' לאה ורחל דכלל האורות דאח"פ, וזה הוא בפרטות אורות הפה לבד, כי בכללות האח"פ הנה האזניים בחי' בינה ותבונה (כי העינים הוא אבא ויש"ס), והחוטם ז"א ויעקב, והפה לאה ורחל, וכמ"ש באח"פ (פרק א). אבל בפרטות אורות הפה לבד, הנה ישנם בהם גופה כל הפרצופים כולם, שהוא כל הוי"ה שלימה וכנודע, שבכל א' ישנם כל הבחי'. ובוה נשלם הפרק שבה ותהלה לא"ל עליון קדוש ישראל ומושיע יתברך ויתעלה שמו.

פרק ב

הנה אותן הד' אלפי"ן שציירנו לעיל בחוטם הם נכנסין בפה ונעשים שם ד' הבלים. והנה ד"פ הבל גימ' קמ"ח, כי ע"י השינים שבתוך הפה נטחנים אותן הד' הבלים ונעשים קמח ונגמרת פעולתן. ואל יקשה בעיניך מ"ש לעיל כי מן אור און שמאל הנכנס בפה נעשה ממנו חיצוניות הכלי ומן נקב חוטם שמאל נעשה פנימיות הכלי, ועם היות כי אור מקיף גדול ומעולה מאור פנימי, עם כל זה פנימיות הכלי גדול מחיצוניות הכלי כנראה בחוש העין, מה שאין כן בחינת האורות, כי אור הגדול שלא יוכל הכלי להקביל* ולקבל בתוכו מאיר מבחוץ בסוד אור מקיף ואור המועט נשאר בפנים משא"כ בכלים, וא"כ איך מבחי' און שהוא עליון יהיה חיצוניות הכלי ומן החוטם שהוא יותר תחתון { כה ע"א } יהיה פנימיות הכלי.
*להגביל (לפ"ו).

[א] ואל יקשה בעיניך כו' – ר"ל כי הנה ישנו לכאורה כאן ב' קושיות: א', כי הרי החיצוניות ופנימיות הכלי הנה הם נגד האור מקיף והאור פנימי, וא"כ הרי למה בהאורות הוה {ו ע"א} האו"מ יותר גדול, ובהכלי הוה לעולם הפנימי יותר מעולה וזך. ב', כי איך יתכן שהחיצוניות דהכלי שהיא יותר גרועה היא נמשך מהאון שהוא עליון, והפנימיות הכלי שהיא יותר מעולה היא נמשך רק מהחוטם שהוא למטה במדרגה מהאון. ועל כל זה מתרין ואומר, כי האמת הוא שמשורשם הוא החיצוניות דהכלי יותר מעולה, כי היא נמשך ויוצא מכח ותכונת האור המקיף, ולכן היא נמשך מן האון שהוא יותר עליון. ומה שאנו רואין שכל פנימיות הכלי היא יותר מעולה וזך, הוא משום שהיא דבוק ביותר עם האור הפנימי שהוא דחוק ומהודק מבפנים, ועי"ז מזדכך פנימיות הכלי מהאור הדבוק עמו תמיד. משא"כ חיצוניות הכלי אשר היא מקבלת הארתה מאור המקיף שהוא אינו דבוק עמה כ"כ, כי האור המקיף הוא אינו דחוק ומהודק, אלא רק שהוא קרוב וסמוך אל הכלי מבחוץ וחופף ומרחפת עליה, ולכן נשאר חיצוניות הכלי יותר גרועה, הגם שמשורשה היא יותר עליון. כן הוא שיעור דברי הרב בכ"ז. אך הלשון כאן הוא מגומגם קצת, וכבר כתוב כל הדברים הללו בשער השתלשלות הי"ם (ענף ג), וע"ש בדברינו אות ג' וכן במנת"א פ"ו אות ל"ב ע"ש ושם, והתבונן היטב ותבין, כי לעת קץ תכלית תיקון האחרון שיומשך אז האור לכל העולמות כולה מאור אין סוף המקיף, ואז יתגלה ויתראה כח העילוי דהחיצוניות דהכלי, ויגדל הוא על הפנימי ויקבל הפנימי אז עילוי תמיד על ידו. ועי' עוד דברינו בזה לקמן פ"ג אות י"ד, ובשער מטי ולא מטי פ"ג אות י"ז סס"י י"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

התשובה בזה, דע כי האור כולו הוא שוה בהשוואה א', וכאשר רצה לכונוס ולהיות מוגבל תוך הכלי אז האור ההוא שאינו יכול לכונוס* בכלי נשאר מבחוץ בבחי' מקיף, ואו"פ הוא מאיר מבפנים בכלי, ועובר האור עד חצי עובי דופני הכלי מצד פנימיותו, ואור המקיף הוא מאיר מבחוץ לכלי ועובר עד חצי עובי דופני הכלי מצד חיצוניותו, וע"י ב' אורות אלו מאיר הכלי ומזדכך. והנה אנו צריכין שחצי הכלי שמבחוץ יאיר מחמת אור המקיף, והנה או"מ גדול מאד ולא היה עובר הארתו להיות נבלע ומאיר תוך הדופן של הכלי כי יש הרחק והפרש והבדל גדול ביניהם, ולכן הוצרך² שפנימיות הכלי הגרוע ישתווה עם או"פ הגרוע ויאיר זה בזה, וכן חיצוניות הכלי המעולה יאיר בו או"מ המעולה, דאל"כ היה נשאר חיצוניות הכלי בלי הארה. *ליסאלך (לס"ו).

[ב] ולכן הוצרך כו' – ר"ל שנסדר הב' חלקי הכלי שיהיה מקומם ועמידתם כל חלק וחלק עם האור שהוא שוה עמו, כי חלק הפנימי מהכלי שהוא משרשו יותר גרוע, עומד הוא עם החלק הפנימי דהאור שהוא יותר ממועט, והחלק החיצוני דהכלי שהוא משרשו יותר מעולה עומד הוא סמוך לאור המקיף שהוא יותר גדול, כי ע"י שהחיצוניות דהכלי הוא משרשו יותר מעולה, יש בכח לקבל את הארת האור המקיף הגדול. אבל אם היה עומד החלק הראוי להפנימי דהכלי מבחוץ, לא היה אפשר לו לקבל את הארת דאור המקיף כלל, כי אין לו השתוות עמו, וזהו שאמר, דאל"כ היה נשאר חיצוניות הכלי בלי הארה. ומה שאנו רואין עתה שהחיצוניות דהכלי הוא יותר גרוע הוא מטעם הנז', שהוא משום כי אור המקיף אינו דחוק ומהודק עמו כמו האור הפנימי עם החלק הפנימי דהכלי. אבל משרשה הנה הוא חלק החיצוניות דהכלי יותר גדול, ולכך יש לה כח לקבל את הארת דאור המקיף הגדול, משא"כ החלק הפנימיות דהכלי שהיא אי אפשר לה לקבל את ההארה דאור המקיף הגדול, וזהו שאמר כי יש הרחק והפרש והבדל גדול ביניהם, ולכן הוצרך כו', כי החיצוניות דהכלי אשר היא משרשה יותר מעולה, הנה כאשר עומד הוא מבחוץ, אין בהם עתה הפרש והבדל כ"ב, ויש לה השתוות עם האור המקיף לקבל הארה ממנו, ועי"ז מאירים שניהם, ומקבל כל חלק מהכלי מהאור המשתווה עמו ומזדכך עי"ז ככל הנאות לה וכמו שמפרש והולך בכל דבריו בסמוך.

גם יש סיבה אחרת³ והיא קרובה אל סיבה הראשונה ממש, והוא כי הנה אור המקיף חשקו ורצונו הוא להתחבר עם או"פ, ולכן אם חצי הדופן של הכלי מצדו החיצון לא היה זך יותר לא היה עובר בו אור המקיף והיה או"פ חסר מלקבל בו אור המקיף, אמנם בהיות חצי הכלי של הדופן החיצון זך אז יש יכולת באור המקיף לעבור עד חצי עובי הפנימי של הדופן ואז מאיר זה בזה. אע"פ שחציו הפנימי של הדופן לא יהיה זך אין בזה חשש, כי האור פנימי עובר (נ"א עבה) ומאיר בו עד חצי עוביו הפנימי אע"פ שאינו זך יותר.

[ג] גם יש סבה אחרת כו' – כי בדבריו אשר אמר מקודם היה הטעם רק בשביל הכלי, שנסדר כל חלק וחלק מהכלי אצל האור אשר יש לו השתוות עמו, כי עי"ז מקבל כל א' את האור הראוי אליו, החלק הפנימי דהכלי מהאור הפנימי, והחלק החיצוני דהכלי מהאור המקיף וכנ"ל, והרי היה הטעם הקודם רק בשביל הכלי. אך עתה מוסיף עוד טעם, שהוא בשביל האור הפנימי, כדי שיקבל הוא את הארת אור המקיף וייתחד עמו, כי על ידי שעומד החיצוניות דהכלי, שהוא משרשו יותר מעולה ועומד הוא מבחוץ, ואפשר לו לקבל את הארת האור המקיף כנז', הנה עי"ז נמשך הארת אור המקיף דרך בו ומתייחד עם האור הפנימי המאיר דרך חלק הפנימיות דהכלי וכנ"ל, ומתייחדים עי"ז האור הפנימי עם האור המקיף זב"ז היטב. אבל אם היה עומד חלק הפנימי דהכלי מבחוץ, לא היה אפשר להאור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המקיף לעבור דרך עליו להתייחד עם האור הפנימי, משום שאין לאור המקיף השתוות עם החלק הפנימי דהכלי כנ"ל, ולא היו מתייחדים האור הפנימי עם האור המקיף (ו ע"ב) כלל, ולכן נסדר החלק החיצוני דהכלי שיהא הוא סמוך לאור המקיף כדי שיתייחדו עי"ז האור הפנימי עם האור המקיף זכ"ז בכל הראוי. אמנם דע, כי כל דברי הרב כאן בענין האורות והכלים, במה שאמר שהאורות הם מזככים את הכלים מבפנים ומבחוץ, ואמר כי האור כאשר הוא נכנס להתלבש בהכלי, הנה חלק האור שאינו יכול לכנוס בתוך הכלי הוא נשאר מבחוץ בבחינת מקיף, והאור פנימי הוא מאיר מבפנים להכלי, ועובר האור עד חצי עובי דופני הכלי מצד פנימיותו, ואור המקיף הוא מאיר מבחוץ להכלי ועובר עד חצי עובי דופני הכלי מצד חיצוניותו, ועי"ז מקבל הכלי הארת שניהם בכל עוביה ומזדכך מבפנים ומבחוץ. הנה כל הדברים הללו מיירי רק בהתפשטות השני דהאורות אח"פ, אבל בהתפשטות הראשון אשר להאורות דאח"פ, לא היה עדיין הכלי כלל, והוא מה שמבואר לקמן כי האורות יצאו תחילה, ולא נעשה הכלי אלא רק מהעביות הנשאר מהאורות אחר הסתלקותם בהסתלקות הראשון, וכמו שיתבאר לקמן פ"ג ופרקים ה' ו' וכנ"ל פ"א אות ה' ובכ"מ, וכל דברי הרב הוא רק על ההתפשטות השני ופשוט הוא.

וא"ת כי עדיין יש להקשות ולומר שהרי בחוש הראיה אנו רואין שפנימיות הכלי זך יותר מחיצוניותו, התשובה בזה הוא כך, כי אע"פ שאו"פ קטן מאו"מ, עכ"ז להיותו מוגבל תוך הכלי לכן הכלי מקבל הארה שלמה ממנו, אבל אור המקיף אע"פ שהוא אור גדול עכ"ז כיון שאינו דבוק ומצומצם עם הכלי אינו מאיר כ"כ בחיצוניות הכלי כמו שמאיר הפנימי בפנימיות הכלי, ובזה יבא הכל על נכון.

מ"ב דע כי אין לך שום בחי' פרצופים שבעולם שאין לו ה' חלקים נרנח"י, והם כפולים כי הם ה' בחי' פנימים וה' בחי' מקיפין, וכ"א מאלו יש לו ב' בחי', א' אורות פנים וגדולים, ב' בחי' אורות אחוריים ומתמעטים⁷, וכ"ז הוא באורות, וכעד"ז הם בכלים כי יש בחי' כלים דפנים, ויש בחי' כלים דאחוריים (והכלים ג"כ פנימי וחיצון). ודע כי כל הנ"ל הוא הן בכללות העולמות הן בפרטותיהן בכל פרצופים בפ"ע. ואמנם ענין הכללות גם הוא נחלק לכמה בחי', אם כללות כללי ואם כללות פרטי⁸, ועד"ז מדרגות רבות. פי', כי הנה היחידה לעולם אינה נכנסת בחשבון הפרצוף כי הוא נמנה אליו לבחינה עליונה ונפרדת ממנו, יען הוא סוף המדרגה עליונה וראש המדרגה התחתונה, דוגמת מל' דאצילות שנעשית מל' אל אצילות ועתיק אל הבריאה, והבן זה. ולכן נמצא עתה ד' בחי' דרך כללות. ונאמר כי הנה ע"ב טעמים בכתר, וס"ג נקודות בחכמה, ומ"ה תגין בכינה, וב"ן אותיות בת"ת (נ"א בז"ת). וכבר ביארנו כי ע"ב הוא בכתר יש בו אריך ונוקבא, וכן ס"ג בחכמה או"א, וכן מ"ה ישסו"ת, וכן ב"ן זו"ן כי הם הבנים, וישסו"ת מ"ה גימ' אד"ס כי הם האבות של הבנים דב"ן, ועד"ז פרטות כל א' מאלו יש לו ד' בחי' הנ"ל. אמנם דע כי כ"ז בהשלמתן אך להיות {כה ע"ב} שהעולמות אינם לגמרי בשלימות עד שיושלם הבירור ותיקון של המלכים, לכן אינם שלמים אמנם יש זמן שנשלמים הו"ק אך לא לגמרי כנ"ל.

[ד] בחי' אורות אחוריים ומתמעטים – הוא מבואר לקמן בכמה דרושים כי ישנם אורות פנים ואורות אחוריים, והם השמות פשוטים והשמות בריבוע, וכמ"ש בשער או"א (פרקים ה' ו' ז) ובשער המוחין (פרקים ח' י"א) ובכמה וכ"מ. וכן בחי' אחוריים אשר אמר באורות המקיפים הנה הוא מבואר ג"כ בשער השמות (פרקים ג' ד') כי הם שמות אהי"ה פשוטים וריבועים, והם הפנים והאחוריים שבהמקיפים. אמנם הוא כי הנה נודע מדרושי עגולים ויושר (ענפים ב' ג' ד') שהסדר דהמקיפים והפנימים וכן העגולים והיושר הם בהיפך זה מזה, כי המקיפים והעגולים הנה כל מי שהוא יותר גדול וגבוה במעלה הוא יותר רחוק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ומבחוץ. אבל הפנימים והיושר הוא להיפך, שכל מי שהוא יותר גדול וגבוה במעלה הוא יותר מבפנים. וא"כ הרי לפי מה שמבואר כאן שיש בכל א' אורות פנים שהם אורות גדולים, ואורות אחוריים שהם מתמעטים, הרי יהיה נמצא שהפנים דהעגולים והמקיפים הם לצד חוץ, והאחוריים דהעגולים והמקיפים הם לצד פנים, כי הרי כן הוא הסדר בהם, שהאור היותר גדול עומד בהם יותר מבחוץ, ואור היותר קטן עומד בהם יותר מבפנים. אבל בהיושר ובהפנימים הוא להיפך, שאור הפנים שבהם שהוא יותר גדול הוא עומד בהם יותר מבפנים שהוא לצד הפנימי, והאור האחוריים שבהם שהוא אור המועט הוא עומד בהם לצד חוץ. ואם כן נמצא שכל עגולים ויושר וכל מקיפים עם הפנימים הם עומדים לעולם רק אחור באחור, ודע זה.

[ה] אם כללות כללי ואם כללות פרטי – מבואר הוא בשער פנימיות וחיצוניות (דרוש יא) ובשער דרושי אבי"ע (פרק ב) ע"ש בארוכה, וכן לעיל עגו"י (ענף ה) ובכ"מ. והענין בקיצור הוא, כי בכללי כללות הנה הם ה' עולמות, אדם קדמאה ואבי"ע, והם: כתר א"ק, חכמה אצילות, בינה בריאה, ו"ק יצירה, מלכות עשיה. וכן הם יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. וכן א"א, או"א, זו"ן. ובשמות הם, אהיה וד' שמות עסמ"ב. ובהו"ה פשוט הם קוצו של י' והד' אותיות השם. וכ"ז הוא הכללי כללות, והכללות פרטי הוא כל אלו הבחי' הנו' שבכל עולם, והפרטי פרטי הוא כל אלו הבחי' הנו' שבכל פרצוף, וכן הוא בכל א' מהנרנח"י שבכל פרצוף, וכן הולכים ומתפרטים לאין חקר, ושיעורם הוא כשיעור מספר רגעי הזמן דכל משך ימי עולם, כי קיום כל המציאות כולו וכל הנהגתה הוא בכל רגע ורגע באור חדש, שהוא פרט אחד המתגלה ויוצא מן הכח אל הפועל, והם הפרטי פרטים הכלולים בכל העולמות והפרצופים, שהם הכחות הנעלמים שבהם, ומתגלה ויוצא מן הכח אל הפועל בכל רגע ורגע פרט אחר, כי הראשונים חוזרים לשרשן. וזהו שיסדו (ברכת ק"ש של שחרית) המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, וכמו שבארנו בארוכה בספר הכללים כלל מ', וע' בהקדו"ש שער ז' פ"ז. והנה הן בכללות והן בפרטות הנה ישנם עגולים ויושר, ואורות וכלים, ומקיפים ופנימים, ופנים ואחוריים, וכל הענינים (ו' ע"ג) כולם הנמצא בכל דרושי הרב, אלא שבכל א' הוא לפי ענינו המתייחס אליו, והכל נידון בעירובין כמו שבארנו בכ"מ. ומ"ש כי הנה היחידה לעולם אינה נכנסת בו, ע' לעיל שער סדר אצילות בקיצור (פרק א) ובשער דרושי אבי"ע (פרק א). ומ"ש כי הנה ע"ב מעמים בכתר בו, ע' מנת"א (פרק א) ובדברינו שם בארוכה בזה.

[ו] אמנם דע כי כ"ז בהשלמתן בו – כי כאשר שהם שלימים אז יש לכל א' הה' בחי' נרנח"י אשר מכללי כללות עד פרטי פרטות, וקשור ומיוחד כל פרצוף תחתון בהעליון שהוא שרשו, וכן בשורש שרשו עד הע"ב וס"ג שבא"ק, והם כולם אחד. אמנם זה יהיה רק לעתיד, אבל עתה אין גילוי לכל האצילות. ולא רק שהוא נמצא ונעשה מהמ"ה וב"ן לבד שבא"ק, אבל האור דהע"ב והס"ג שבו הוא נעלם באצילות עתה מאד, ועד"ז במציאות כל פרצוף תחתון מהעליון שעליו, הנה הוה עיקר מציאותו רק מהמ"ה וב"ן דהעליון. אבל כל ע"ב וס"ג דכל עליון לגבי התחתון הוא נעלם ממנו, ואורם הנמשך בו עכ"פ הוא נקרא אצלו בשם נסתרות, ועליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו וכמ"ש אליהו זל"ט בתפלתו (תיקו"ז יט ע"א), ולכן נקרא עתה כל פרצוף תחתון לגבי עליון רק בבחי' זו"ן, וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (סוף פרק ג), והוא משום שאינו מתגלה כל עליון בהתחתון אלא רק בהמ"ה וב"ן שבו ולא בהע"ב והס"ג שבו. ונעשה עתה עיקר כל פרצוף רק מהמ"ה וב"ן דהעליון, ונחשב אליו למ"ה וב"ן, והעליון נחשב להתחתון לע"ב וס"ג והוא נעלם ממנו, וכשמקבל התחתון את הארתם ג"כ נקרא אצלו בשם גדלות משום שהם למעלה ממדרגתו, כי מדרגתו העיקרי הוא רק מ"ה וב"ן לבד, וכמ"ש בשער המוחין (פרק ז), וע"י כ"ז הנה חסר עתה התגלות היחוד העיקרי מכל תחתון להעליון, כי הוא נעלם ממנו וכנז'. ולא עוד אלא שתחילת התהוות האצילות מהא"ק היה נמשך ונעשה רק ע"י שהיה מתגלה הא"ק מתחילה לצורך האצילות אלא רק בהב"ן שלו לבד. וגם זה אינו בכלול, אלא רק בהבחי' האחרונות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבו, שהם המלכויות לבד דהב"ן כנודע, ולכן מתו המלכים ויצא ונעשה עי"ז כל עולם התוהו, ועי"ז, ר"ל על ידי שנפגם הב"ן בכל המאורעות דעולם התוהו, הנה היה נמשך מזה עוד שגם אחר כך שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית, אשר יצא אז כל השם מ"ה וכל המ"ר דב"ן, הנה לא נשתוו המ"ה והב"ן בשיווי גמור בשום פרצוף, ולא נתיחדו ולא נשלמו כהראוי, כי לא נטהר ולא נתקן עדיין הב"ן מפגימתו לגמרי, אלא רק בזמן ביאת המשיח.

והרי נמצא כי גם היחוד דהמ"ה וב"ן לא נגמר עתה גם כן כהראוי, וע' לעיל בסנת"א פ"א אות ס"ד ולקמן במטי ולא מטי פ"ג אות י"ז ע"ש. ועכ"פ הוא כי חסר עתה עדיין השלמות בהתיקון דהמ"ה וב"ן הרבה ולא נשלמו עדיין הפרצופים כלל, וזהו שאמר הרב כי להיות שהעולמות אינם לגמרי בשלימות עד שיושלם הברור והתיקון של המלכים, לכן אינם שלמים, כי כל זמן שלא נתקן הב"ן חסר שלימות הרבה בכל הפרצופים והעולמות כולם וכנז'. ואמר הרב עוד, אמנם יש זמן שנשלמים הו"ק (ר"ל בעת הגדלות כנודע לקמן בדרושים) אך לא לגמרי, ור"ל כי חסר בהם עדיין התיקון האמיתי בשני פנים, אחד שגם הגדלות אשר מקבלים הוא עתה אינו בגילוי גמור כלל וכמו שאמרנו, כי אינם מתייחדים עתה כל תחתון בהעליון בהע"ב והס"ג שבו, אלא שנשאר הע"ב והס"ג דכל עליון למעלה, כי באם שהיו מתייחדים כל הפרצופים כולם כל תחתון בהע"ב והס"ג דהעליון עד שורש השרשים, שהוא עד הע"ב והס"ג דהא"ק, הנה היו עומדים לעולם בבחי' הגדלות, ולא היה עוד בהם שום קטנות כלל. ומה שהם עתה עולים ויורדים תמיד פעמים בגדלות ופעמים בקטנות הוה משום שגם כל הגדלות עתה הוא אינו גדלות אמתי כלל, כי עיקר הע"ב והס"ג הוא עומד לעולם למעלה וכנז'. והשני הוא שגם המ"ה וב"ן אינם משתוים עתה בשיווי גמור בשום פרצוף וכנז', והוא עיקר הסיבה והחסרון, כי עי"ז אין באפשרי שיקבלו הגדלות האמתי כראוי, שהוא החסרון הא' הנז'. והרי עכ"פ הוא כי אינם מתוקנים עדין לגמרי כלל וחסר השלמות בכלם עד ביאת משיח שיבא במהרה בימינו אמן. (ו ע"ד)

ודע כי העולמות העליונים כל מה שהם יותר תחתונים במדרגה זה מזה הם יותר מחוסרי השלימות זה מזה, לכן תמצא עד עולם הנקודים* היו ה' בחי' או"פ ומקיפים נגלים, אלא' שהשינוים ביניהם הוא כי באלו היו מתקרבים המקיפים עם הפנימים ובאלו יותר מתרחקים. ואמנם מעולם הנקודים* ולמטה שהוא עולם האצילות** היה חסרון א' שלא נתגלה להם (נ"א בהם) בכל פרטיהם יותר מה' אורות פנימים וב' מקיפים, שהם מקיף ליחידה ומקיף לחיה, אך לשאר הג' פנימית לא יש להם בחי' מקיפים מבחי' נר"ן רק" מבחי' יחידה וחיה אשר מקיף כולם³¹ ולא מפאת עצמן'. אמנם יש בהם שינוים וגירעונות עוד אחרות כפי סדר הפרצופים והעולם³². אך*** הכלל שבהם כי אי אפשר להיות פחות (נ"א יותר) מה' פנימים וב' מקיפים עליונים.

* העקודים (לס"ו). ** "סהוא עולם האצילות" נמחק כלס"ו ובמקומו איתא "עד סוף העולמות". *** עי' לעיל כא ע"ג בסוף העמוד (לס"ו).

[ז] לכן תמצא עד עולם הנקודים היו ה' בחי' אורות פנימים ומקיפים נגלים אלא כו' – אמר המחבר הנה ראינו שבדיבור הזה יתארכו לנו הדברים קצת לכן ראיתי לחלק אותם לסימנים כדי ליתן ריוח להמעייין³².

[סימן א]. הנה מ"ש "כי עד עולם הנקודים היו ה' אורות פנימים וה' מקיפים" הוא ע"פ מ"ש לעיל פ"א שגם אורות הפה יצאו ג"כ י' ספי' פנימים וי' ספי' מקיפים כמו בהאורות דאון חוטם המבואר בסנת"א (פרקים א ב). ונודע הוא כי כל י' ספי' הם כלולים בה' שהם נרנח"י,

³² עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימנים כאן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי הוא מבואר שבכל א' מהאורות דהאח"פ היו ה' פנימים וה' מקיפים. וכן אמר ג"כ בשער המקיפים (פרק ג בהגה שם) שבכל האורות דהאח"פ היו ה' פנימים וה' מקיפים, ורק מאצילות ולמטה נתמעטו ע"ש. אמנם לקמן (פרקים ג ו) מבואר שם שגם באורות הפה הוא ג"כ כמו באצילות, ולא נתגלה גם באורות הפה רק ב' מקיפים לבד, וכן הוא גם כן בשער הקדמות (דף יג ע"א) וכמובא כאן בהגהת המו"ל מדפוס ירושלים ע"ה ת"ו. וא"כ הרי נראים הדברים כסותרים זה את זה. גם מה שאמר כי בעולם האצילות לא נתגלה אלא רק הב' מקיפים לבד, גם זה צריך ביאור כי הרי נודע ומבואר בכמה וכ"מ שישנו בכל פרצופי האצילות כולם כל הה' בחינות דנרנח"י פנימים ונרנח"י מקיפים בכל פרצוף ופרצוף וכמו שיתבאר למטה.

אך הענין בזה הוא, כי הרי ראוי להתבונן ולהבין מה ענין המקיפים בהאורות דאזן חוטם אשר אמר בטנת"א (פרקים א ב) שיצא מהאזן חוטם י' ספי' מקיפים מימין וי' ספי' פנימים לשמאל, ומבואר שם כי הם עומדים בריחוק זה מזה זה לימין וזה לשמאל, וא"כ הרי מה שייך לקרוא אותם בשם מקיפים כי על מה הם מקיפים, ומי עומד בפנימיותם. אך פשטות הדברים הוא כמו שכתבנו שם פ"א אות כ"א ופ"ב אות ג', שהכוונה הוא אחר שמתלבשים זב"ז, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק ב), כי מתלבשים האורות דאח"פ זב"ז, הנה ע"ז אמר שהאור דאזן וחוטם ימין הם מתפשטים למטה רק בבחי' מקיפים, והם הנרנח"י המקיפים. אמנם כל זה לא שייך אלא באורות דאזן חוטם, כי אורות האזן הם מתלבשים באורות החוטם, ואורות החוטם הם מתלבשים באורות הפה, ועל זה שייך לומר שהאור דהאזן וחוטם שמאל הם מתפשטים למטה, ומתלבש כל עליון בהתחתון בתוכו ובפנימיותו, והאורות דאזן וחוטם ימין הנה הם מתפשטים גם כן למטה כל עליון בהתחתון ומקיף עליו רק מבחוץ. אך באורות הפה דענינינו, שהוא האור דההתפשטות הא' דהפה אשר לא היה לו אז שום מציאות למטה כלל, וכן לא היה לו עדיין שום כלי כלל, והוא עלה אחר כך כולו למעלה, ונשאר שם לעולם וכמו שביארנו בארוכה בזה בספר הכללים וכנ"ל פ"א אות ה', ואם כן מה שייך לומר בו בחי' מקיפים כי על מי היה מקיף ומי היה בפנימיותו מאחר שהיה אז עדיין בלא שום כלי, ולא היה אז עדיין למטה ממנו שום אור ומציאות כלל. והרי היה הפנימים והמקיפים דהפה שניהם רק אור אחד לבד, כי אין שייך לומר פנימי ומקיף אלא רק כשיש איזה הפסק בינתיים, אבל בלא זה הרי הם שניהם רק אור אחד. ואין לומר כי הרי יצאו י' ספי', ומתלבש כל ספי' עליונה בהספירה התחתונה, והיו בבחי' פנימי ומקיף, כל עליון עם התחתון. אך גם זה הרי לא שייך אלא רק בהט' ספי' עליונים, אבל ספי' המלכות דהפה שאין למטה ממנה מאומה, הרי בה לא שייך לומר פנימי ומקיף כלל, והרי לא היו הפנימים ומקיפים רק ט', והרב אומר לעיל פ"א מפורש שהם י'. ועוד כי הרי עיקר לשון הרב אשר אמר בכל א' מהאח"פ שיצא מכל א' י' ספי' פנימים וי' ספי' מקיפים, הנה הלשון הזה הוא מורה בהדיא שבתחילת יציאתם היו בבחי' פנימים ומקיפים, ועל תחילת יציאתם הרי לא שייך פנימים ומקיפים גם בהאורות דהאזן חוטם וכנ"ל.

אך עומק הענין בכ"ז הוא, כי הנה כבר למדנו הרב כלל גדול בספר מב"ש (שע"ב ח"א פ"ו) כי אי אפשר {ז ע"א} להוציא שום אור אלא רק ע"י בחי' זווג, וא"כ הרי יצאו כל אלו האורות דאח"פ שנמשכו מהמ"ס דא"ק וכמו שכתבנו לעיל טנת"א פ"א בארוכה, הנה יצאו כולם ע"י בחי' זווג נעלם בהרישין עלאין שבא"ק וכנ"ל פ"א אות ח'. והנה כל בחי' זווג הוא נמשך ונעשה בסדר דאמ"ר וק"ב האמור בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש הו), והוא בבחי' אור וכלי מבחי' הכלים שבא"ק עצמו. אמנם הוא אינו אלא רק מבחי' הכלים שבהרישין דא"ק, שהם הכלים פנימיים דהמוחין שבו, וזהו שאמר הרב בטנת"א (פרק א), כי זה האור היוצא הוא יותר גדול מבחי' הכלים והגוף של א"ק, כי הרי גם בחי' הכלים והגוף שבאותו האור היוצא, הנה הם ג"כ רק מבחי' הכלים פנימים דהמוחין והרישין עלאין שבו. אך עכ"פ הוא כי גם כל אורות האח"פ בתחילת יציאתם אשר גם בהתפשטות הראשון, היו גם כן בבחי' אורות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובלים, כי הרי כל יציאתם הוא ע"י זווג, וכל זווג הוא בסדר דאמ"ר וק"ב, וכל אמ"ר וק"ב הוא אור וכלי. וזהו סוד הענין אשר אמר הרב באח"פ (פרק א ופרק ב) כי היה י' כלים לאור האזן, וי' כלים לאור החוטם, וי' כלים לאור הפה. כי הרי יצא ונולד כל ספי' וספי' מהי' ספירות אשר בכל א' מהאח"פ ע"י בחינת זווג ובסדר דאמ"ר וק"ב, שהוא אור וכלי. והרי הם י' אורות וי' כלים בכל א' מהאח"פ, וכ"ז היה גם בהתפשטות הראשון עצמו. והנה אותן בחי' הכלים שהיה נעשה בהם ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב הנז', הנה הם עצמן סוד בחי' העביות שאמר הרב לקמן (בפרקים ג ה ו) שהיה כלול בחי' עביות בהאורות עצמן גם ביציאתם משורשם. ועומק הכוונה הוא על בחי' הכלים הנז', כי משום שכל יציאת אורות חדשים הנה הוא רק ע"י בחי' זווג, וכל זווג הנה הוא נמשך בסדר דאמ"ר וק"ב שהוא אור וכלי, והוא העביות שאמר שהיה כלול בהאורות אשר גם בהתפשטות הראשון.

אמנם באשר שכל ההתפשטות הראשון הנה הוא כולו אור בהיר מאד, והוא חזר ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, ועיקר עולם העקודים במציאות האורות דהאח"פ שבו הנה הוא רק ההתפשטות השני, שהוא אשר נתגלה ועומד לעולם מבחוץ להפה דא"ק, וכל הי' ספי' דההתפשטות הראשון הוא בערכו רק בבחי' כתר לבד אליו, וכן כל בחי' העביות והכלים שהיה בהתפשטות הראשון, הוא נחשב כולו להאור דההתפשטות השני רק בבחי' כלי אחת וכנ"ל פ"א אות ה', כי אין ניכרים בו לי' כלל, משום שהרי עיקר בחי' העביות שהיה נשאר מהאור דההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, שהם הכלים דבחי' אמ"ר וק"ב שבו, הנה הם רק מבחי' הכלים פנימים דהמוחין דא"ק ומהרישין עלאין שבו וכנז'. והרי הם כולם באמת אורים גדולים, אלא שאחר שחזר האור ונסתלק ועלה למעלה, ונשאר אותו העביות לבדן למטה, הנה נתעבו עוד יותר ונעשה לבחינת כלי להאור דההתפשטות השני שנכנס בו אח"כ. אבל עכ"ז הנה אינו ניכר בו לי' כלל, כי הרי הוא כולו מהאור דההתפשטות הראשון, אשר הוא כולו רק בבחי' כתר לבד לההתפשטות הב', ולכן לא ניכר באותה העביות בחי' חלוקת די"ס כלל, והיא כולו רק כלי אחת, והוא הכלי אחת הנתגלה בעולם העקודים. אמנם בהאור דההתפשטות הראשון עצמו כאשר שיצא ונתפשט, והיה יציאתו בבחי' י"ס וכן העביות והכלים שבו, הנה היה ניכר אליו ג"כ בבחי' י' כלים, כי הרי יצא מהמוחין והרישין עלאין על ידי הסדר דאמ"ר וק"ב שהם אור וכלי, והיו לי' אורות וכן בבחי' י' כלים וכנז'.

והנה זהו עומק הכוונה ג"כ מ"ש הרב על כל אחד מהאורות דאח"פ שיצאו בי"ס פנימים ובי"ס מקיפים, כי היו אותן האורות בבחי' פנימים ומקיפים להכלים שבהם עצמן, כי הרי יצאו כל א' משורשן בי' בחי' כלים, ע"י שהיה יציאתן בסדר דאמ"ר וק"ב שהוא אור וכלי. והנה יצא ב' בחי' אורות לכל כלי וכלי, אחד פנימי ואחד מקיף, ויצא כל הי' מקיפים הראוי לאותן הכלים מהאוזן וחוטם ימין, והי' פנימים עם הכלים ג"כ הם יצאו מהאוזן והחוטם שמאל. וכ"ז היה גם בההתפשטות הראשון שהיו אז י' אורות וי' כלים, והיו י' פנימים וי' מקיפים.

והנה בהאוזן והחוטם אשר בהם לא נתחברו המקיפים עם הפנימים זו ע"ב יחד, לכן כאשר חזרו האורות לעלות למעלה הנה חזרו ועלו האורות הפנימים עם בחי' הכלים שלהם ג"כ, ולא נבררו האורות מהכלים כלל ועלו כולם למעלה. משא"כ באורות הפה אשר בהם נתחברו הפנימים עם המקיפים יחד, הנה כאשר שאורות המקיפים הם אינם דבוקים כ"כ עם הכלים וכנ"ל אות א' ב', לכן כאשר חזרו ועלו הם למעלה, הנה ביררו הם את האורות הפנימים ג"כ מהכלים ועלו כל האורות למעלה והכלים נשארו למטה לבדן. וזהו ענין הכלי אשר היה רק באורות הפה ולא בהאורות דאוזן חוטם, כי בהם לא נתבררו האורות מהעביות ועלו כולם למעלה. אמנם זה היה רק בהאורות דאוזן חוטם העיקריים שהוא במקומם למעלה קודם שנתלבשו באורות הפה, אבל בהתפשטותם למטה ומתלבשים באורות הפה, הנה שם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נעשה מציאות הכלי להאורות דאזן וחוטם ג"כ ע"ד שנעשה באורות הפה, וכמו שכתבנו בשער טנת"א פ"א אות כ"ה ע"ש.

והרי נתבאר לנו מכ"ז עומק הענין איך ששייך לומר פנימי ומקיף בהאורות דאח"פ, כי הוא ממש ע"ד כל בחי' פנימים ומקיפים אשר בהאצילות, שהפנימים הם מבפנים להכלי והמקיפים הם מבחוץ. וכן נתבאר לנו ג"כ איך שבעומק ובדיוק היה באמת בחי' י' כלים בכל א' מהאח"פ וכמ"ש הרב לעיל בשער אח"פ (פרקים א ג). אך כל בחי' הכלים הללו הם רק בהעלם גדול נורא מאד, ולא נתגלה הבחי' כלי אלא רק בהאורות דהפה לבד, וגם שם היה כל הגילוי רק בבחי' כלי אחת. וזהו שאמר הרב לעיל (פרק א) כי בעולם העקודים לא היה אלא רק כלי אחת, אמנם האורות הנה הם נתגלו לעולם ל"י, והיו י' פנימים וי' מקיפים באורות האזן כמ"ש בשער טנת"א (פרק א), וי' פנימים וי' מקיפים באורות החוטם וכמ"ש שם (פרק ב), וכן י' פנימים וי' מקיפים באורות הפה כמ"ש לעיל (פרק א), כי האורות הם נתגלו לעולם ל"י, וכמו שיתבאר בעה"י עיקר הענין בזה לקמן בשער מטי ולא מטי פ"א עיין שם אות י"ג כ' כ"ז ל"א ל"ג, ודי בזה בעת.

[סימן ב]. אמנם מה שאמר כי בעולם האצילות הנה לא נתגלה שם בפרטיות רק הב' מקיפים דהיחידה והחיה לבד, והרי הוא לכאורה נגד מה שנודע ומבואר בכמה מקומות שישנם בכל פרצופי האצילות כולם כל הה' בחי' דנרנח"י המקיפים ג"כ בכל א' מהם, וכמו שמבואר בשער השמות (פרקים ג ד) שישנם להזו"ן דאצילות י"ס פנימים וי"ס מקיפים, וכן הוא בדברי הרב בשער המקיפים בארוכה ובשער דרושי אבי"ע (סוף פרק ג) ובשער המוחין (פרק ד) ובעגולים ויושר (ענף ג וענף ד) ובכ"מ רבו מלספר. וכבר העיר הרח"ו ז"ל עצמו בזה לעיל שער טנת"א (סוף פרק א) ואמר שם כי מ"ש האר"י ז"ל שלא יש אלא רק ב' מקיפים דחיה ויחידה לבד, הכוונה הוא רק על המקיפים הכוללים ע"ש. אמנם גם זה צריך ביאור והבנה מה הם הכוללים שאמר ומפני מה הם רק ב', וגם מפני מה הו' אלו הב' החיה והיחידה דוקא.

אך הענין בכ"ז הוא כי מ"ש הרב כאן שבעולם האצילות אין שם רק ב' מקיפים דחיה ויחידה, וכן אמר לקמן (פרק ג ופרק ו) שגם באורות הפה אין שם ג"כ רק אלו הב' מקיפים לבד, הנה אין הכוונה על האורות שבכל ספי' עצמה, כי בזה הנה ישנם באמת פנימי ומקיף בכל א' מהם, והיינו כי הרי הם י' ספי' והם כלולים בה' שהם נרנח"י, וישנם בכל א' אור פנימי ואור מקיף, היינו פנימי ומקיף באור הנפש, ופנימי ומקיף באור הרוח, ופנימי ומקיף באור הנשמה, ופנימי ומקיף בחיה, ופנימי ומקיף בהיחידה. אך מ"ש שלא יש אלא רק ב' מקיפים לבד, הכוונה הוא רק על האור שמקבל כל א' תמיד גם כן מלמעלה. אמנם אין כוונתו על מה שמקבל כל פרצוף תחתון מהעליון שעליו, כי בזה הנה מקבל כל א' ג"כ מלמעלה או"פ ואו"מ בכל הה' בחי' הנרנח"י כולם, כי כן הם מקבלים הזו"ן תמיד מאו"א תוספת אורות דפנימי ומקיף בכל הה' בחי' דנרנח"י כולם, וכמבואר בדרושי הצלם וכן בשער המוחין (פרקים ו ז ח וע"ש פרקים ד ה) ובשער הנסירה (פרקים ו ז) וכמו שכתבנו בכ"ז בטנת"א ספ"א. אך כוונתי הוא ע"פ מ"ש הרב לקמן (פרקים ג ו) כי הנה בעת התפשטות האורות כאשר שיצאו מהאח"פ ולחוץ והיה יציאתם אחד לאחד (ז ע"ג) וממטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, הנה קיבל כל תחתון תוספת אור מהעליון בעת יציאתו. ואח"כ כאשר שחזרו ונסתלקו למעלה והיה הסתלקותם ג"כ אחד לאחד ומלמעלה למטה, שהוא מכתר עד המלכות, הנה בעת הסתלקות כל עליון נסתלק אז מהתחתון אותו התוספת אור אשר קיבל ממנו בעת יציאתו. אמנם אחר שנגמר הסתלקותו ועליתו למעלה, אז חזר להתחתון אותו התוספת אור שמתחילה עם עוד אור נוסף, והיה מקבל אז כ"ז מהמאציל עצמו, וכמבואר כ"ז לקמן (פרקים ג ד ו) בארוכה. ואמר עוד לקמן (פרק ז) כי שפעת המאציל הנה הוא אינו נפסק לעולם מכל הנאצלים כולם גם רגע אחת ע"ש. והנה על אותה השפעת והתוספת אור אשר מקבלים הנאצלים תמיד מהמאציל עצמו ית"ש, הנה בזה יש חילוק בין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העולמות, כי כל העולמות כולם אשר מאורות החושם ולמעלה, אשר בהם לא נתגלה עדיין בחי' הכלי כלל, הנה הם מקבלים את שפעת המאציל בכל החי' בחי' נרנח"י שבהם, הן החי' פנימים והן החי' מקיפים. אבל מאחר אורות החושם ולמטה, שהוא מאורות הפה ולמטה, אשר בהם כולם נתגלה בחי' הכלי, הנה הם אינם מקבלים את שפעת המאציל עצמו רק בבחי' החי' פנימים דהנרנח"י, אבל בהמקיפים אינם מקבלים את שפעת המאציל עצמו אלא רק את המקיפים דהיחידה והחיה לבד, אבל לא את המקיפים דנר"נ כלל, וכמו שיתבאר עומק הטעם בזה למטה בעה"י.

ונמצא כי בכל הנרנח"י דכל הפרצופים כולם, הן הנרנח"י שבכל א' גופה, והן הנרנח"י אשר מקבל כל תחתון מהפרצוף העליונים שעליו לבחי' הגדלות דכל תחתון, הנה ישנם בכל א' ה' פנימים וה' מקיפים, שהם נרנח"י פנימים ונרנח"י מקיפים, ולא יש בזה שום חילוק בין המקיפים דחיה ויחידה להמקיפים דנר"ן. ואין בזה שום חילוק בין העולמות, כי כל העולמות כולם הם שוים בזה, שישנם בכל א' בחי' ה' פרצופים, שכל א' הוא כלול מנרנח"י פנימים ומנרנח"י מקיפים, הן בהנרנח"י שבמדרגת כל פרצוף גופה, והן בהנרנח"י דהגדלות דכל א', שהוא מה שמקבל כל תחתון מכל הפרצופים שעליו, ואין חילוק בזה בין העולמות כלל. וזהו מה שאנו רואין בכל דרושי הרב המדבר בענין הפנימים והמקיפים אינו מזכיר הרב בשום מקום שום חילוק כלל בין המקיפים דחיה ויחידה למקיפי הנר"ן, ואדרבה הוא כי בכל המקומות מבואר שהמקיפים הם ג"כ ה' כמו הפנימים. אך מ"ש הרב כאן וכן לקמן (פרקים ג ו) שבכל הנאצלים אשר מאורות הפה ולמטה אינו מתגלה המקיפים בהם ולא רק הב' מקיפים העליונים דחיה ויחידה לבד, הנה הכוונה בכ"ז הוא רק על שפעת אור המאציל עצמו שנמשך תמיד בכל א' מהם, וכמו שמבואר לקמן פ"ו, הנה בזה אינם מקבלים ממנו את שפעת המקיפים אלא רק הב' מקיפים העליונים דחיה ויחידה לבד, אבל לא המקיפי דנר"ן.

והטעם הוא כי נודע הוא שהנר"ן הנה הם מתלבשים בגוף וכלי, ויש ג' כלים בכל פרצוף שהם מוח לב כבד שבהם מתלבשים הנר"ן³³, אבל החיה והיחידה הנה אין להם כלי בהגוף להתלבש בו, ואינם מתפשטים בהגוף אלא רק ע"י הנשמה, ועיקרם הוא באמת רק מבחוץ ובבחינת מקיפים לבד. ונמצא כי החיה והיחידה אין להם השתוות עם הגוף כלל, כי אינם מאירים ומתייחדים בו אלא רק ע"י הנשמה, אבל הם בעצמם אין להם השתוות עם הגוף כלל. משא"כ הנר"ן, הנה הם יש להם השתוות עם הגוף היטב, כי הרי יש להם כלים בהגוף להתלבש בו כנז' וכנודע.

והנה מפעולת אור המקיף הוא שהוא מזכך את הכלי מבחוץ והוא עובר דרך בו ומתייחד עם אור הפנימי וכנ"ל אות ב' ג', ולכן הוא כי בכל העולמות כולם אשר מאורות הפה ולמטה שנעשה בהם בחי' כלי, הנה אינו מתגלה בהם שפעת אור המאציל למקיפי דנר"ן כדי שלא תתבטל הכלי עי"ז, כי אלו שהיה מאיר שפעת המאציל עצמו בבחינת מקיפי דהנר"ן ג"כ, הנה ע"י יחודם בהאור דנר"ן הפנימי ועוברים דרך הכלי, היה מתבטל הכלי עי"ז מכל וכל, ולכן בכל העולמות כולם אשר יש בהם בחי' כלי, הנה אינו מתגלה בהם משפעת אור המאציל בחי' מקיפי דנר"ן וכדי שלא תתבטל הכלי עי"ז. אבל זו ע"ד המקיפי דחיה ויחידה אשר אין להם השתוות עם הכלי, וכל הארתם בהגוף הוא רק להנשמה לבד וכמ"ש בשער המוחין (ס"פ י"ב), ולכן אינם גורמים הם ביטול להכלי כלל, כי הרי אין להם השתוות עמה, וכמו שיתבאר עיקר עומק הדברים בזה למטה סימן ד', ולכן נתגלה המקיפי דחיה ויחידה אשר בה בשפעת אור המאציל ג"כ היטב. אבל שפעת אור המאציל להמקיפי

³³ עי' ע"ח שער עי"מ פרק ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דנר"ג, אי אפשר שיתגלה בכל אותן העולמות אשר יש בהם בחי' כלי כדי שלא תתבטל הכלי עי"ז וכנ"ז.

[סימן ג.] אמנם הוא, כי הנה מה שאמרנו שמה שאמר הרב שאינו מתגלה מהמקיפים אלא רק הב' מקיפים העליונים לבד, כוונתו הוא רק על האור הנמשך בהעולמות משפעת אור המאציל עצמו. הנה נודע הוא כי כל אור עולם עליון נקרא א"ס להעולם אשר למטה ממנו וכמ"ש הרב במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ה), וא"כ הרי כל מה שאמרנו בשפעת אור המאציל הנה יהיה עד"ז מעולם לעולם. כי הרי כל אור עולם עליון היא בבחי' א"ס לעולם התחתון, וא"כ הרי יהיה לפי"ז שכל אור עולם עליון הנמשך בהתחתון הנה אינו נמשך ממנו שפעת אורות המקיפים אלא רק הב' מקיפים העליונים לבד. ונמצא כי בכל עולם גופה בבחינת הה' פרצופים שבו, הנה ישנם באמת בכל א' כל הה' מקיפים כולם, והוא הן בהנרנח"י שבכל פרצוף עצמו, והן בשפעת האורות אשר נמשך מפרצוף לפרצוף, ומקבל תמיד כל פרצוף תחתון מפרצופי העליונים שעליו תוספות אורות ומוחין. הנה נמשך השפע אשר מכל פרצוף עליון להתחתון בכל בחי' הה' מקיפים כולם. אך האור והשפע אשר נמשך מהאור דהעולם העליון להתחתון, הנה בזה אינו נמשך שפעת דאורות המקיפים אלא רק בבחי' הב' מקיפים העליונים לבד, והוא ג"כ עפ"י מ"ש הרב בשער פנימיות והיצוניות (דרוש ח) ובכ"מ שהכלים דעולם העליון הם בבחי' אורות להתחתון. ונמצא כי בערך התחתון אין לעולם העליון בחי' כלי כלל, והוא כולו אור א"ס כנ"ז (כי בלתי כלי הרי נמשך האור בלי גבול), ולכן לא נמשך שפעת אור עולם העליון בהתחתון אלא רק בשפעת הב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה לבד, אבל לא בשפעת המקיפי דנר"ג וכדי שלא תתבטל הכלים להתחתון וכנ"ל סי' ב'.

והרי נתבאר לנו מכ"ז כי מ"ש הרב בענינינו שבכל העולמות אשר מאורות הפה ולמטה לא נתגלו אלא רק הב' מקיפים העליונים לבד, הנה הכוונה בכ"ז הוא רק על שפעת האורות הנמשך מכל עולם עליון להתחתון, אבל בכל עולם עצמו הנה ישנם באמת כל הה' מקיפים כולם, הן בהנרנח"י אשר במדרגת כל פרצוף גופה, והן בהתוספת אורות דנרנח"י אשר נמשך בו מפרצוף לפרצוף. אך בשפעת האור אשר מעולם לעולם, הנה בזה לא נמשך אלא רק האור דהב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה לבד. אמנם מה שקשה על זה, כי לפי דברי הרב אשר בסדר ההתלבשות העולמות והפרצופים בשער עגילים ויושר (ענף ד), הרי מבואר שם שגם מעולם לעולם הנה מתפשטים כל הה' פרצופים דכל עולם עליון בהתחתון ומקיפים בכל הה' מקיפים כולם לכל תחתון, ואין חילוק בזה בין הנרנח"י דהעולם עצמו להנרנח"י דהעולם העליון, כי כל א' מקיף להתחתון בכל הה' מקיפים דנרנח"י כולם וכמו שמבואר שם בארוכה, וא"כ הרי הוא סותר לדברי עצמו, וכן למה שאמרנו בזה בישוב הדברים, אך באמת הנה דברינו בזה הם נכונים מאד, אלא שיש בזה עוד איזה כוונה עמוקה וכמו שנבאר ונייחד לזה סימן בפנ"ע.

[סימן ד.] והענין בזה הוא כי הנה ראוי להתבונן במה שאמר הרב לקמן (בפרקים ו ז) כי לעולם אינו נפסק שפעת המאציל אפי' רגע אחת, ומבאר שם הרב מענין האורות דשפעת המאציל עצמו כמה ענינים בזה, הרי לכאורה יפלא כל דבריו שם בזה, כי הרי נודע הוא שכל קיום ועמידת דכל העולמות כולם, וכל הפרצופים כולם, וכל תוספת אור הנמשך בהם תמיד, הנה נמשך ע"י השתלשלות המדרגות מלמעלה למעלה עד המאציל עליון ית"ש, ורק ממנו לבד חיים וקיימים כולם, אם בקיומם (ח ע"א) העיקרי ואם בהתוספת אורות ומוחין שבהם (עי' שער מוחין דצלם פרק ו ויתבאר בעה"י במ"א). וא"כ הרי בודאי פשוט הוא ששפעת אור המאציל ית"ש אינו נפסק אפי' רגע אחת, דאל"כ הרי יתבטלו כל העולמות כרגע, שהרי כל קיומם ועמידתם וכל מה שנעשה בהם תמיד, הרי הוא רק משפעת ית"ש לעולם. וא"כ הרי מהו שעושה הרב דיבור מיוחד מהאור הזה לקמן פרקים ו' ז'. ונראה מדבריו שם שישנו תמיד עוד שפעת המאציל כפולה נוסף על עיקר קיומם ועמידתם והנעשה בהם תמיד בכל ההנהגה התמידי שבהם.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אך כוונת הרב הוא ע"ד שמבואר בשער עגולים ויושר (ענף ב ג) כי עיקר קיום והעמדת כל העולמות כולם וכל מה שנעשה בהם הנה הוא מהאור הקו, ועכ"ז הנה נמשך גם מאור א"ס המקיף שפע תמיד ג"כ בהעולמות כולם. אמנם הנה ישנו חילוק גדול בין הסדר דשפעת אור א"ס הנמשך דרך הקו לשפעת אור א"ס המקיף, כי שפעת אור א"ס הנמשך דרך הקו הנה הוא נמשך לעולם רק דרך השתלשלות המדרגות הרבה מאד, כי נמשך בכל תחתון רק דרך כל העליונים, ומצטמצם ומסתתר בכל א', ואינו נמשך להתחתון אלא רק תמצית הארה ממנו, ועי"ז נעשה כל שינוי המדרגות בין כל עליון לכל תחתון, ומתחלפים ע"י זה המדרגות כולם, וכמו שבארנו לעיל בענף ע"ד ובכ"מ. והנה הוא אינו נמשך בכל א' אלא רק לפי מדרגתו ולפי כחו שאפשר לו לקבל, כי הרי נעשה כל פעולתו רק ע"י התלבשות דגוף וכלי דכל א', ולכן הוא מצטמצם רק לפי כח הגוף.

אבל שפעת אור המקיף הנה הוא נמשך בב' תכונות, אחד הוא מה שנמשך ג"כ דרך השתלשלות המדרגות ומצטמצם ומסתתר בכל א', שאינו מתגלה להאיר בכל א' אלא רק לפי מדרגתו ע"ד אור הקו, אלא שפעולתו ותועלתו הוא כי הוא מזכך את העביות והכלים מבחינת לפנים, ע"ד שכתב הרב לעיל בכל תכונות המקיפים. והשני הוא כי לפעמים הנה הוא מתגלה ומאיר בתוקף אורו גם למטה בתחתית העשיה, ואינו מצטמצם כלל, והוא פעולת כל הנסים הנגלים, ואינו מתלבש האור הזה בגוף וכלי כלל, כי הרי כל פעולתו הוא למעלה מכח הגוף, שהוא היפך מהטבע לגמרי. אמנם הוא כי גם פעולת הנסים הנה הוא ג"כ בב' בחי' היינו נסים נגלים ונסים נסתרים³⁴, והנסתרים הם מתלבשים ג"כ בגוף וכלים, והם נגמרים ויוצאים ע"י דרכי הטבע, וכבר בארנו כ"ז בכ"מ מדברינו.

והרי לנו כי בג' בחי' ותכונות מתפשט אור העליון להקיף על התחתון: אחד, מה שמצטמצם למדרגת התחתון לגמרי, והוא נקרא מעתה על שם התחתון, כי הוא מאיר ומתנהג על פי כל תהלוכותיו דהתחתון בכל חוקיו וגבוליו שבו. והשני, מה שמתנהג למעלה מחוקיו וגבוליו, אמנם מתלבש בו ונגמר על ידו, והוא הנהגת דכל הנסים הנסתרים. והג', הנהגת דנסים הנגלים שהם לגמרי למעלה ממדרגת התחתון.

והנה הבחי' הא' מה שמצטמצם למדרגת התחתון לגמרי ונקראת על שמה, הנה הוא המקיף דנר"ג דהעליון, כי הם מצטמצמים למדרגת התחתון לגמרי, ונקראים רק על שם התחתון.

אך הב' בחי' העליונים, שהם הנהגת דנסים הנסתרים והנסים הנגלים, הנה הם נקראים לעולם על שם העליון, והנה הם האורות דהב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה אשר משפעת אור המאציל ית"ש, וכן מכל אור עולם העליון להתחתון, שהוא אליו בבחי' אור א"ס וכנ"ל סימן ג', כי שפעת המקיף דאור היחידה אשר היא אינה מתחלקת לנר"ג וכמ"ש הרב בשער אח"פ (פרק א), הנה ממנו הוא פעולת הנסים הנגלים. אך שפעת המקיף דאור החיה אשר היא מתחלקת ג"כ לנר"ג, ומאיר להנשמה לפי כחה ולהרוח לפי כוחו, ולהנפש לפי כחה, וכמ"ש הרב בשער אח"פ פ"א הנז' ע"ש דברינו אות י"א, הנה ממנו הוא פעולת הנסים הנסתרים. אבל עכ"פ הוא כי שניהם הם למעלה מעיקר מדרגת התחתון, והנה הם הב' מקיפים העליונים הנמשך מכל אור עולם עליון להתחתון, והוא מתוקף האור דעולם העליון עצמו המאיר למטה במדרגתו העליונה, והוא אור נוסף על אורו התמידי המתפשט תמיד למטה ג"כ, ומצטמצם שם למדרגת התחתון, והם הפנימים והמקיפים דנר"ג דהעליון, והם אשר נקראים על שם זה ע"ב) התחתון, כי הם מצטמצמים למדרגתו, ולכן הם אינם נקראים עוד על שם העליון כלל.

³⁴ עי' ח"א דף כג לגבי נסים נסתרים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה בזה הוא החילוק בין העולמות אשר למעלה מאורות הפה להעולמות אשר מאורות הפה ולמטה, כי בכל העולמות שלמעלה מאורות הפה אשר שם אינו מתגלה עדיין בחי' כלי כלל, הנה מתפשט שם כל אור עולם עליון להתחתון ומאיר בו ומקיף עליו בכל הה' פנימים ומקיפים דהנרנח"י כולם, הכל בתוקף אורו דמדרגת העליון עצמו. אבל בכל העולמות אשר מאורות הפה ולמטה, הנה אינו מאיר שם אור עולם עליון למטה בתוקף אורו אשר ממדרגתו העליונה, אלא רק בהמקיף דהחיה והיחידה לבד, אבל המקיף דנר"ג הנה הם מצטמצמים ואינם מתפשטים למטה אלא רק במדרגת התחתון לבד, וכדי שלא יגרום ביטול להכלים שלהם וכנ"ל סימן ב'.

ונמצא מכ"ז כי באמת הנה מקיף כל עליון להתחתון בכל הה' מקיפים כולם, וכמו שמבואר בדברי הרב בעגילים ויושר (ענף ד) ובכמה וכ"מ וכנ"ל. אך מ"ש הרב כאן שמאורות הפה ולמטה לא יש אלא רק השני מקיפים העליונים לבד, הכוונה הוא על בחי' האור דמדרגת העליון עצמו, כי אינו מתפשט מכל עולם עליון להתחתון להאיר בו ממדרגתו העליונה אלא רק בבחינת הב' מקיפים דהיחידה והחיה לבד, ומהם הוא כל פעולת הנסים הנגלים והנסתרים אשר הם למעלה מדרכי הטבע דהתחתון. אבל המקיף דנר"ג הנמשך ומתפשט מכל העליונים כולם לכל התחתונים כולם, הנה הם מצטמצמים בכל עולם תחתון למדרגתו, ומאירים עליו רק לפי ערכו וכחו, והם נקראים על שם התחתון לעולם וע"פ מה שבארנו בזה בעגולים ויושר ענף ד'. אבל הב' מקיפים דהחיה והיחידה אשר מכל עולם עליון להתחתון, הנה הם אינם מצטמצמים כלל, והם נקראים לעולם על שם העליון, ולכן נקרא ונאמר שאינו מקיף העליון להתחתון אלא רק בהמקיף דהחיה והיחידה לבד, כי רק המקיף דהחיה והיחידה הם מאירים למטה בתוקף האור העליון עצמו ונקראים לעולם על שם העליון. משא"כ המקיף דנר"ג הרי הם מצטמצמים למדרגת התחתון, ואינם מעתה ממדרגת העליון כלל וכנ"ל. וזהו כוונת הרב מה שאמר שאינו מתגלה אלא רק הב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה לבד, והנה הם המקיפים הכוללים שאמר הרח"ו ז"ל לעיל (שער טנת"א סוף פרק א), כי היחידה והחיה הם כתר וחכמה שבהם עומדים כל הי' ספי' בבחינת כללות, ולכן נקראו שניהם בשם ראשים, כמ"ש בפע"ח (שער ראש השנה פרק א), ואינם נפרטים אלא בבינה שהיא אם הבנים (תהלים קיג ט זחר ז"א קנד ע"א), שהם הזו"ת הו"ק ומלכות, ונעשה הגילוי דהו"ק ומלכות בהבינה שהיא הה' ראשונה שצורתו ד"ו ע"ש הו"ק ומלכות המתגלה בה כנודע (ע"ח שער ולא מטי ד). אבל בהחכמה והכתר עומדים שם הזו"ן רק בהעלם ובכללות, כי שם הם רק בכח לבד כנודע, ולכן נקראו המקיפי דחיה ויחידה אשר ממדרגת עולם העליון בשם מקיפים כוללים, ור"ל כי נודע הוא שכל עולם תחתון הוא מהזו"ת דהעליון (ע"ח שער אצילות פרק א), שבהזו"ת דהעליון נעשה הגילוי להתחתון, והזו"ת הנה הם מתגלים בהבינה, כי בה הם נארגים ונמתחים אחת לאחת. אבל בהכתר והחכמה, הם רק בבחי' כללות גם בכל עולם ועולם עצמו, אלא שבכל עולם ועולם גופה הרי הם נפרטים אח"כ בהבינה והזו"ת. משא"כ מעולם לעולם, הרי מה שמתפשט בהתחתון להקיף מהבינה והזו"ת דהעליון הרי אמרנו שהם נצטמצמו למדרגת התחתון, כי מהבינה והזו"ת, מהם הוא המקיף דנר"ג אשר הם נצטמצמו ונקראים על שם התחתון כנ"ל. והרי אינו מתגלה למטה ממדרגת עולם העליון אלא רק המקיף דהחיה והיחידה שהם הכוללים. והעיקר הוא כי כל עולם עליון נגד התחתון הוא בבחי' כללות, כי שם נבחן הכל שהוא באחדות עצום למאד, ועומדים שם כל האורות שנתגלו ונפרטו בעולם התחתון רק בכללות אחת, שהוא בבחי' כח לבד בערך התחתון, וכמו שאמרנו לעיל שכל אור עולם עליון נגד התחתון הוא בבחי' אור א"ס נגדו (מבר"ש יג ע"ד). ולכן הוא כי הב' מקיפים דהחיה והיחידה אשר הם נשארו במדרגת אור עולם העליון, הנה הם נקראו בשם מקיפים הכוללים. {ח ע"ג}

[סימן ה]. ומעתה נבאר עוד מה שהערינו לעיל בריש דברינו במה שנראה לכאורה סתירה בדברי הרב, כי כאן בעניינינו אמר שאורות הפה הנה שוה בזה להאורות דאזן חוטם,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וישנם גם באורות הפה כל הה' מקיפים כולם. אבל לקמן (פרקים ג ו) מבואר שאורות הפה הוא שזה בזה להאצילות, שאין שם אלא רק הב' מקיפים דהחיה והיחידה לבד. אך הענין בזה הוא, כי שניהם אמת וזה וזה איתא, דהרי אמרנו לעיל סימן ב' בהטעם מה שאין באצילות אלא רק הב' מקיפים העליונים לבד, שהוא מסיבת הכלים, כי המקיפי דנר"ג הנה יש להם השתוות עם הכלים, והם מזככים את הכלים מבחוץ לפנים. ואלו שהיה מאיר בהם המקיפי דנר"ג ג"כ בתוקף האור העליון עצמו וכנ"ל סימן ד', היו מתבטלים הכלים ע"ז. משא"כ המקיפי דהחיה והיחידה שהם אין להם השתוות עם הכלים כלל, כי כל אורם הוא רק בבחי' אור הנסיי אשר הוא עושה את פעולתו גם בתוך העביות עצמו, והאור והחשך משתמשים במדור אחד ואינם מבטלים זה את זה, וכמו שכתבנו בזה בשער סדר אצילות בקיצור רפ"א, וכן בהקדו"ש שער ו'.

והנה מאחר שכל סיבת החסרון דמקיפי נר"ג הוא רק מטעם שלא יגרום ביטול להכלי, א"כ הרי אורות הפה שלא היה נעשה בהם הכלי אלא רק בסופם וסיומם, שהוא רק כאשר הגיע התפשטותם מהחזה עד הטבור, ששם הוא הנה"י דאורות הפה וכמו שכתבנו בשער מנת"א פ"ב אות י"ב ע"ש, ורק שם היה נעשה בהם בחי' כלי אבל לא למעלה כלל, וכמ"ש בשער אח"פ (פרק א) וכנ"ל פ"א אות ה'. וא"כ הרי נמצא כי בכל עיקרן דאורות הפה כולן, שהוא הכח"ב חג"ת שבהם, שהם מהפה עד החזה, אשר שם לא היה עדיין כלי כלל, הנה היה מתפשט שם באמת כל הה' מקיפים כולם דאור העליון, ור"ל שהיה מאיר בהם שם גם המקיפי דנר"ג במדרגתם העליונה וכמו בהאורות דאזן חוטם, וזהו שאמר הרב בענינינו כי בכל אורות האח"פ היה נתגלה בהם כל הה' מקיפים העליונים כולם, כי הנה"י דאורות הפה אשר שם נעשה הכלי הרי הם לבר מגופא וכנודע (זהר בראשית דף נא ע"ב). וא"כ הרי נמצא כי עיקרן דאורות הפה שהוא הכח"ב חג"ת שבהם, הנה שם הרי לא היה בהם עדיין ג"כ שום כלי כלל, ולכן הנה מאיר גם באורות הפה העיקריים כל הה' מקיפים כולם בכל תוקף אור במדרגתם העליונה כמו בהאורות דאזן חוטם. וזהו שאמר כאן כי בכל האורות דאח"פ היה מתגלה בהם כל הה' מקיפים העליונים כולם, אך לקמן (פרקים ג ו) אשר שם מדבר מהכלי אשר נעשה באורות הפה עכ"פ, והוא כאשר הגיע התפשטותם מהחזה עד הטבור, ונעשה שם בהם בחי' כלי ג"כ כמו בעולם האצילות, הנה שם אינו מתפשט בהם המקיפי דנר"ג במדרגת האור העליון עצמו כדי שלא יגרום ביטול להכלי ע"ד שהוא באצילות וכנ"ל סימן ב' ד'. וזהו שאמר הרב שם כי מפה דא"ק ולמטה עד סוף כל העולמות לא יש שם מהמקיפים רק הב' מקיפים העליונים לבד, כי רק הם מקיפים ומאירים למטה במדרגתם העליונה ג"כ. אבל המקיפי דנר"ג הם מצטמצמים למדרגת התחתון, שהוא למדרגת אותו המקום שמקיפים שם, ונקראים על שמם וכנ"ל סימן ד'. וכן הוא באורות הפה גם כן, בהמקום שנעשה הכלי בהם, שהוא בסופם וסיומם דאורות הפה, והוא מהחזה עד הטבור, אשר שם נעשה בהם בחי' כלי, הנה שם לא נתגלה בהם כל הה' מקיפים בתוקף האור העליון עצמו אלא רק המקיפי דחיה והיחידה לבד וכנ"ל.

והרי נתבאר מדברינו כי בכל חלקי האורות דהפה אשר מהפה עד החזה, הנה בהם היה מתפשט ג"כ כל הה' מקיפים העליונים כולם, ר"ל שהיו מאירים כולם בתוקף אור העליון עצמו וכמו בהאורות דהאזן חוטם. אך בחלקי האורות דהפה אשר מהחזה עד הטבור, הנה שם לא היה מתגלה בהם מהמקיפים במדרגת האור העליון עצמו אלא רק הב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה לבד וכמו בהאצילות. והרי נמצא כי ישנם באורות הפה ב' בחי', אחד כמו בהאורות דהאזן חוטם, ואחד כמו בהאצילות. והרי נתבאר לנו כל (ח ע"ד) מה שהערינו לעיל בזה תהלית"ש ועיין לקמן פרק ג' אות ל"ז, שם חזרנו על כל הענין הזה בכללות ובקיצור ע"ש.

[ח] אך לשאר הג' פנימיים לא יש להם בחי' מקיפים מבחינת נר"ג רק כו' – ענין המקיפים הנה הוא לצורך ה' בחי' א', כדי לזכך את הגוף וכלי מבחוץ לפנים, כי ע"ז מאיר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כל הגוף באור הנשמה שבו בכל מלואו ונעשה כולו חי וכנ"ל אות אב"ג. ב', כי לפעמים ע"י פגם ועון כאשר נחלש ונתמעט כח אור הפנימי המצומצם להחיות את הגוף, הנה באשר שלא יחפוץ הקב"ה בהשחתת העולם, הנה מחייהו על ידי אור המקיף שהוא אינו מצומצם ויש בו כח להחיותו למעלה מן המדרה, ונמשך חיותו אז בדרך נס, כי נמשך חיותו רק מבחוץ לפנים. ג', כי ע"י אור המקיף שהוא אור גדול הרבה יותר מהפנימי, יש אפשרות לכל א' לעלות ולהתעלה למעלה ממדרגתו, ויכול לעלות מעילוי לעילוי, שהוא ממקיף למקיף עד אין קץ, ולכן מתפשט כל אור פרצוף עליון ומקיף להתחתון, וכן כל אור עולם עליון להתחתון כדי להעלות את התחתונים ממדרגה למדרגה, וע"ד שיהיה לעת קץ תיקון האחרון. ד', כי על ידי אורות המקיפים שהם אינם מצומצמים והם למעלה מהגבול, הנה מתראה תמיד אלהותו ית"ש שהוא כבודו ומלכותו בכל העולם כולו, והוא כל פעולות הנסים והנפלאות שהם למעלה מהטבע לגמרי, והם נעשים ע"י אורות המקיפים כנ"ל אות ז' סימן ד', ועי"ז מתקדש שמו בעולם. ה', תיקון האחרון דלעתיד אשר יהיה התחלתו כאשר יגיע הקץ דבעתה שהוא אינו תלוי במעשה התחתונים כלל, וכדעת ר' יהושע בסנהדרין (צו ע"ב³⁵), וכמו שהארכנו בזה בספר הכללים כלל ט'. והנה יהיה נעשה כל התיקון לכל העולמות כולם בענין הזיכוך והעילוי לזככם ולהעלותם מעילוי לעילוי, יהיה נעשה כ"ז על ידי שיאיר ויתגלה האור המקיף דכל א' בשפעת אור שיומשך בו מעילא לעילא, שהוא ממקיף למקיף עד אור א"ס המקיף אשר למעלה מהצמצום, ובוה יבואו כולם לתכלית תיקון האחרון העיקרי, וכמו שביארנו בספר הכללים כלל י"ז. וזהו עומק הכוונה בכל אורות המקיפים, כי הם מנהיגים בהעלם תמיד את העולמות כולם לתכלית תיקון האחרון.

והרי לנו עכ"פ ה' בחי' פרטיים בפעולת דאורות המקיפים ועל זה נתייחד ה' אורות מקיפים בכל עולם ובכל פרצוף, שהם המקיפים דנרוח נשמה חיה יחידה שבכל א', כי הנה אור המקיף דיחידה עיקרו הוא על תיקון האחרון דלעתיד, וממנו הוא כל הכבשי דרחמנא³⁶ הנעשה בהמציאות תמיד, מהנהגתו הנעלמת ית"ש, המנהיג את הכל תמיד לתכלית תיקון האחרון. ומה שאמרנו לעיל שהוא משתמש לפעולת הנסים הנגלים, הנה עיקרן דהנסים הנגלים שבכל ימות עולם עד זמן ביאת המשיח, הנה הוא רק מאור היחידה הפרטי אשר בהאור המקיף דהחיה הכללי, כי כל א' הרי הוא כלול מנרנח"י כנודע. אבל אור המקיף דהיחידה הכללי עצמו, שהוא א"א, הוה עיקרו רק לימות המשיח, וכנודע שהנהגת א"א עיקרו הוא לעתיד לבא, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי שביעאה עליהו כו' תליסר יקום לון ברחמי כו'³⁷. וכן הוא שולט באמת תמיד גם עתה, אלא שהוא בהעלם גדול למאד, והוא הנהגתו הנעלמה ית"ש המנהיג את הכל תמיד לתכלית תיקון האחרון, והוא מהאור המקיף דהיחידה, כי ממנו הוא בחי' הה' כנו'.

³⁵ ז"ל: רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

³⁶ ע"י ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה, ע"כ. ועי' יונת אלם פרק א' ש"כבשי דרחמנא" הוא כינוי לבחי' הרשימו (שאורו הוא כעין המקיפים).

³⁷ ז"ל בשלימות: שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי. שביעאה עליהו דאתתקף בלחודי ואתחרב כלא בתריסר שיעתי דכתיב (בראשית א ב) היתה תהו וגו'. תליסר יקים לון ברחמי ומתחדשן כקדמיתא וקמו כל אינון שתא.

תרגום: שש אלף שנים תלויים בשש הראשונים, שביעי התחזק עליהם לבד ונחרב כולם בשתיים עשרה שעות שכתוב (בראשית א ב) היתה תהו וגו'. שלש עשר יקים לון ברחמים ומתחדשים כבתחילה ונתקיימו כל אלה השש.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והבחי' הד' שהוא פעולת כל הנסים הנגלים והנסתרים, הנה הוא מהאור המקיף דהחיה עם היחידה שבו וכנז'.

והג' בחי' הראשונים הנה הם ע"י מקיפי דהנר"נ, וישנם גם הם באמת מכל עליון ג"כ, שגם הנר"נ דהעליון הם מתפשטים ג"כ למטה להקיף על התחתון, והוא לצורך הג' פעולות הראשונים שאמרנו, אמנם הם מצטמצמים לפי כח הגוף והכלי דהתחתון, ומשתתפים ומשתתפים עמו ונעשים לעצם מעצמיו, ואינם נקראים מעתה על שם העליון כלל וכנ"ל אות ז' סימן ד'. והנה הם נעשים לעצם התחתון גופה לכל צורך השלש בחינות הראשונים שאמרנו, היינו: א', לזכך אותו מבחוץ לפנים ולהחיות את הגוף בכל מלואו. ב', להחיותו גם למעלה (ט"ז ע"א) מן המדה, והוא כאשר קצרה כח דאור הפנימי וכנ"ל. ג', להעלותו למדרגה העליונה, ולהתעלה מעילוי לעילוי וככוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו. ונעשה כ"ז ע"י הג' מקיפי דנר"ן אשר גם מכל העליונים כולם, והוא ע"י שהם אשר משתתפים עם כל תחתון ומשתווים עמו, ונעשים עמו לעצם אחד. משא"כ הב' מקיפים העליונים דהחיה והיחידה אשר מכל עולם עליון, אשר הם אינם מצטמצמים למדרגת התחתון, והם מאירים לעולם במדרגתם אשר למעלה, הנה הם לצורך הב' פעולות הגדולים והנעלים הנ"ל, אשר הם למעלה מכל מדרגת אותו העולם לגמרי וכנז'. ועכ"פ כי הנה ישנם באמת כל הה' מקיפים כולם גם מכל עולם עליון אשר לעילא לעילא לכל התחתונים כולם, אך משום שהמקיפי דהנר"נ אשר מכל עולם עליון הנה הם אינם מתגלים במדרגתם כלל ואינם מתראים באורם כלל, אלא שהם מצטמצמים למדרגת התחתון ונקראים על שמם, לכן אמר הרב שלהג' פנימיים דנר"נ לא יש מקיפים, ור"ל על המקיפי דנר"נ הנמשך לכל תחתון מהעולם העליון, שהם אינם מתראים למטה במדרגתם העליונה כלל וכנ"ל אות ז' בארוכה.

[ט] רק מבחי' יחידה וחיה אשר מקיף כולם – כי היחידה והחיה הם מקיפים באמת לכל הנר"נ כולם, ומאירים לכל אחד ואחד לפי צורכו וענינו. אך כל אורם שמאירים בהם הוא אינו לצורך מדרגתם של עתה, אלא שהוא לצורך עילויים דלעתיד. ומה שאמרנו לעיל כי מהם הוא כל הנסים הנגלים והנסתרים הנעשה בכל משך ימי עולם, וכן כל הכבשי דרחמנא אשר בכל ההנהגה כולה, הנה כ"ז הוא ג"כ רק לצורך עילויים דלעתיד, כי מנהיג הקב"ה את כל המציאות כולה תמיד ג"כ באיזה הנהגה מיוחדת למעלה מן הטבע שהוא לא לפי החק והגבול שבהם, ומנהיגם בזה לכוונת תכלית תיקון האחרון, אשר אז יצאו כולם ממדרגתם של עתה לגמרי, ולכן מנהיגם בזה גם עתה לצורך עילויים דלעתיד, ונעשה כ"ז באורות המקיפים דהחיה והיחידה אשר מקיף לכל הנר"נ כולם במדרגתם העליונה. אמנם עתה הוא רק בתמצית הארה לבד, אבל אורם העיקרי יתגלה רק לעתיד. אך עכ"פ הוא כי המקיפי דהחיה והיחידה דאור העליון הם מקיפים ומאירים לכל הנר"נ כולם גם עתה.

[יוד] ולא מפאת עצמן – כי מצד עצמן דהנר"נ הפנימיים, שהוא לפי מה שצטמצמו למדרגתם, אינם יכולים לקבל מהאור העליון שלמעלה שהוא בבחי' אור א"ס נגדם, כי היה מתבטל כל הגוף והכלים שבהם וכנ"ל אות ז'. וא"כ הרי מוכרח הוא שמצד עצמן אי אפשר להאיר בהם מאור העליון שלמעלה אשר במדרגתו העליונה מאומה כדי שלא תבטל הגוף והכלי שבהם, ולכך אינו מקיף אותם אור העליון בבחי' נר"נ כלל, כי הם מתלבשים ומשתווים עם הגוף, ואי אפשר לאור העליון להשתוות עמו כלל. ולכן אינו מקיף מאור דמדרגת עולם העליון להתחתון אלא רק בבחי' החיה והיחידה לבד, כי הם אינם גורמים ביטול להכלים כלל משום שאין להם השתוות זב"ז, וכל הארתם הוא רק בדרך נס, שהאור והחושך משתמשים במדור אחד, שכל א' עושה את פעולתו ועכ"ז אינם מבטלים זה את זה. ונמצא כי הגם שהמקיפי דהחיה והיחידה הם מקיף אותם תמיד, אך הוא אינו מפאת עצמן שהוא מצד מדרגתם אשר בהם עתה, אלא שכל פעולתם בהם הוא רק לצורך עילויים דלעתיד וכנז'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[יא] אמנם יש בהם שינויים וגרעונות עוד אחרות כפי סדר הפרצופים והעולמות – הוא מבואר לקמן בשער סדר אבי"ע השינויים והגרעונות שישנם בכל תחתון מהעליון שעליו ע"ש, וע' עוד לעיל אות ו'.

ודע כי כאשר לא יש בפרצוף בחי' חיה פנימים שהוא בחי' הטעמים שנקרא מוחין, כי כל המוחין בסוד חכמה הוא שם ע"ב²², אי אפשר להזדווג, ועדיין שאר האורות שיש לו שהם נר"ן פנימית נקרא²³ אורות אחרים, ואז עומדין אב"א²⁴. והטעם כי כאשר אין לו בחי' הנ"ל עדיין הם דינין ונקראו נקודות שהוא ס"ג שהוא הנשמה דינין²⁵, ולכן כדי שלא יהיה בהם אחיזה אל החיצונים* הם מוכרחים²⁶ להיות אחוריים היותר חיצונים, שהם בחי' אותיות ותגין, שהם נפש ורוח, להיות דבוקים יחד, ואינם נגלין רק או"פ שהם נשמה בינה²⁷. אך כבא חיה פנימי שהם המוחין אז אין הקליפות יכולין להתאחז כלל אפילו באחוריים, כי אור החיה מאיר עד שם²⁸, אך בעוד שאין בה אלא נשמה בינה, אמת הוא שאין כח בקלי' לאחוז בנשמה עצמה שהוא בפנים, אך באחוריים שולטין²⁹, לכך עומדין אז אב"א. וכבוא חיה אין יכולין אז לאחוז החיצונים אפי' באחוריים מרוב האור שמאיר החיה באחוריים ונגדלים יותר, ואז חוזרת פב"פ ומזדווגים ביחד³⁰. וביאור הענין זה יותר הוא, כי בעוד שאין בו אלא נשמה, עדיין יש פחד מהחיצונים שלא יתאחזו באורות האחוריים שהוא נפש לבד³¹, כיון שצריכין שמירה לכן צריכין להיות אב"א, אך יש עדיין פחד שמא יכנסו החיצונים בין הדבקים בין אחור לאחור וינקו משם, ולכן בעוד שעדיין אין בהם רק בחי' נשמה לבד עשה המאציל סדר א' שגם אורות של הנקבה לא ימשכו רק ע"י הזכר, ואז הזכר יקח ב' בחי' שלו ושלה, ויצאו אורות ממנו אליה דרך נקב אל אחוריו³² ושם תדבק ותקשרת עמו הנקבה לגמרי בכותל א' לבד, ואין שם מקום פנוי בין הדבקים לכנוס שם זרים והבן. ותראה כי כן כיוצא בזה בהיות האדם התחתון בסוד נפש, אז הוא דבוק ונאחז עם היצה"ר שהוא הקליפות, בסוד (ויקרא ד ב) ונפש כי תחטא, ובהיותו בסוד רוח אינו כ"כ חוטא בסוד (תהלים נא יב) לב טהור ורוח נכון וגו', ובהיותו בסוד נשמה הוא רחוק מן החטא אך צריך שמירה מן האחוריים, ובהיות נשמה לנשמה אז אינו חוטא כלל ועיקר, ודי בזה.

* עי' דע"ה ח"צ לרוק ד' ענף כג סימן צ' (לפ"ו).

[יב] כי כל המוחין הוא בסוד חכמה שהוא שם ע"ב – וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ב) ובשער א"א (פרק ד). והגם שנודע הוא שבינה היא שם ס"ג והדעת הוא שם מ"ה (ע' שע"ה"כ קט ע"א שורה ז ח), אך כולם מאירים משם ע"ב והוא כחם העיקרי העומד בפנימיות כולם, כי אם אין חכמה אין בינה ואם אין (ט ע"ב) בינה אין דעת. ומה שאמרו עוד (אבות פ"ג (משנה יז)) אם אין דעת אין בינה, ר"ל שאין הבינה מועיל בלי דעת, אבל הבינה היא קודמת והיא פנימיות הדעת. וכן החכמה היא פנימיות הבינה ועליו היא עומדת ומשתמש בו, ר"ל שהבינה עומדת על החכמה, שהחכמה היא יסודה ומשתמש הבינה רק בהחכמה. ומה שלא אמר המשנה ג"כ אם אין חכמה אין בינה, משום שאינו חושב שם אלא מה שיש בו דבר והיפוכו ואי אפשר לזה בלא זה ותלוי שניהם זה בזה. אבל החכמה עם הבינה, הנה הגם שבינה אי אפשר בלא חכמה, אבל החכמה אפשר היטיב בלא בינה, ואינו תלוי הוא בהבינה כלל, וכמ"ש הגר"א בסדר עולם (פרק ל) שמשנה רבינו ע"ה לא היה צריך לבינה, כי בינה הוא המבין דבר מתוך דבר, והוא קבל הכל מפי הקב"ה, עכ"ל. וכן בדברי רז"ל בעירובין (דף ק ע"ב) אנשים חכמים וידועים ואלו נבונים לא משכח. והרי לנו שאפשר לחכמה בלא בינה אבל הבינה בלתי חכמה אי אפשר, וזהו שאמר הרב בענינינו כי כל המוחין הוא בסוד חכמה שם ע"ב, ור"ל שגם המוחין דבינה והדעת שהם ס"ג ומ"ה הנה הם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תלויים ג"כ רק בשם ע"ב שהוא עיקרם וכחם והוא בפנימיותם. [ומה שהעיר הרמ"פ³⁸ ז"ל בהגהה כאן ממ"ש לעיל בסמוך, כי ע"ב טעמים בכתר וס"ג נקודות בחכמה ומ"ה תגין בבניה, וכאן אמר שהחכמה הוא ע"ב, ע' בכ"ז בדברינו בטנת"א פ"א אות ג' ואות כ"ח ובכ"מ שם ע"ש בארוכה].

[וג' אי אפשר להזדווג ועדיין שאר האורות שיש לו שהם נר"נ פנימיים נקרא כו' – והגם כי הרי מאחר שאמר שכל המוחין הם בסוד חכמה ע"ב, א"כ הרי יש שם ע"ב בהנשמה ג"כ. וכן אמר בפירוש בשער א"א (פרק ד) כי כל בחי' הנשמה הוא הוי"ה דיודי"ן, אך עכ"ז הנה כל זמן שלא נכנס בהפרצוף בחי' חיה, שהיא השם ע"ב העיקרי והכללי שבו, אינו מאיר הנשמה שבו ג"כ בבחי' הפנימיות שבה, שהוא בהשם ע"ב שבפנימיותה כנ"ל אות י"ב, אלא רק בהחיצוניות לבר שבה שהיא השם ס"ג. וזה גופה הוא עומק כוונתו כמה שהקדים ואמר שכל המוחין הם בסוד חכמה ע"ב, ור"ל כי עיקרן דכל המוחין וכחם ופנימיותם הוא השם ע"ב, והוא עיקר הכח גם במוח הבינה והדעת, הגם שגילויים הוא רק ס"ג ומ"ה, אך עיקר כחם הוא רק מה שמקבלין מהשם ע"ב, כי הוא מאיר בהם לעולם. וא"כ הרי מובן ממילא כי זהו רק כאשר נכנס בהפרצוף השם ע"ב הכללי שהוא החיה מוח החכמה, אז מקבלים ממנו הבינה והדעת ג"כ והוא פנימיותם, אבל כל זמן שלא נכנס מוח החיה בהפרצוף, הנה אינו מתגלה בו המוחין דהבינה והדעת שהם הנר"נ בבחי' הע"ב כלל, אלא שכל אורם וגילויים הוא אז רק בחי' הס"ג ומ"ה לבר, שהוא רק חיצוניותם לבר, כי אין להם אז עדיין מהפנימיות כלל, והרי אינם עומדים אז הנר"נ שבהפרצוף אלא רק בבחי' חיצוניותם, ולכן אי אפשר לו אז להזדווג, כי כל זוג הוא נמשך רק מפנימיות דהמוחין שהוא השם ע"ב כמ"ש הרב בהולדת או"א (פרק א), כי טיפת הזיווג הוא לעולם רק משם ע"ב, וכן הוא מבואר בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש הו) בסוד האמ"ר וק"ב ובכ"מ, ולכן כל זמן שלא נכנס החיה ולא נתגלה האור דע"ב בהמוחין כלל, הנה אי אפשר לו להזדווג עדיין.

אמנם הוא כי עכ"ז הנה בבחי' זוג החיצוני (הנקרא בשם זוג דאחור באחור כמו שיתבאר), הנה אפשר להם להזדווג גם בהיות בהם בחי' נר"נ לבר בלתי חיה פנימית, וכמו שיתבאר בסמוך, וכ"ז הוא משום שגם כל מציאות הנשמה גופה שהיא השם ס"ג, הנה נעשה כל מציאותה ג"כ רק ע"י השם ע"ב. וכן היה גם בעולם הנקודות, הגם שהיה אז כל האורות רק מהס"ג לבר, עכ"ז הרי היו מזדווגים עכ"פ וכמ"ש בנקודות (פרק ד) ובשבירת הכלים (פרק א), אלא שהיה אז כל זוגם רק בבחי' החיצוניות לבר, שהוא בבחי' הזוג דאחור באחור. וכנודע כי הזוג העיקרי שהוא פנים בפנים האמיתי, הנה זה אי אפשר אלא רק אחר שבא להם גם החיה פנימית, ואז מאירים הנר"נ ג"כ באור הע"ב (ט ע"ג) בפנימיותם, ומזדווגים אז בהזוג דפנים בפנים העיקרי, אשר רק הוא הזוג האמיתי. וזהו שאמר כי בלתי חיה פנימית אי אפשר להם להזדווג, ור"ל על הזוג העיקרי דפנים בפנים העיקרי וכמו שמפרש והולך.

[יד] נקרא אורות אחוריים ואז עומדין אחור באחור – ר"ל שהגם שהם מזדווגים וכל זוג הרי הוא רק פנים בפנים, אך כל זמן שאין להם החיה הכללי נקראו כל האורות הנר"נ בשם אורות האחוריים, ונקראו כל הזוגים של אז בשם זוג דאחור באחור, וכן נקראים ונחשבים שהם עומדים רק אחור באחור, כי גם אור הפנים שלהם הוא ג"כ אז רק מבחי' החיצוניות לבר, אשר הוא נקרא בשם אורות דאחוריים. ומ"ש לעיל בסמוך כי בלתי חיה פנימית אי אפשר להם להזדווג, ר"ל שאי אפשר להם להזדווג בהזוג דפכ"פ האמיתי, ולהמשיך ולהוליד את האורות דהפנים ממש אלא רק אחר שבא להם האור דהחיה הכללי, אבל בלתי האור דהחיה הכללי שהיא הפנימיות³⁹ העיקרי דכל פרצוף, הוה כל זוגם רק

³⁸ עי' הגוב"י אות ז'.

³⁹ הפנימית?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בבחי' האורות דאחוריים, וכן האורות והנשמות שנמשך ונולד מאותן הזווגים הם ג"כ רק מבחי' האחוריים לבד, ולכן נקרא כל הזוג הזה רק בשם זווג דאב"א וכנז'. וכעין זה אמר הרב ג"כ בספר הגלגולים (פרק ז), כי כאשר הזוג הוא מבחי' החיצוניות דהספ"י המזדווגים זה עם זה, אז נקרא בשם זווג דאחור באחור ע"ש. ועכ"פ הוא כי הנה מתבאר לנו כי באמת גם בהיותם באורות הנר"נ לבד הם פכ"פ ומזדווגים, אלא שאין זה זווג העיקרי ולא פכ"פ העיקרי ונקראים שהם אחור באחור, ובזה ניחא כל מה שטרחו המפרשים בענין זה למטה בסמוך וכמו שיתבאר עוד בדברינו בעה"י.

[טו] הם דינין ונקרא נקודות שהוא הס"ג שהוא הנשמה דינין – כי הנשמה היא מהבינה שהיא האימא, ומסטרהא דינין מתערין כמ"ש בזה"ק (בשלה סד סע"א ופ' ויקרא י סע"ב), וכן היא בוצד"ק והיא שם ס"ג שהוא דין, כי כן הוא ס"ג עם הכולל גימט' דין, וכן נקרא נקודות כי כל עולם הנקודות היו מסיטרא דאימא, ויצאו אז כל האורות רק בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים, וכמו שבארנו בדע"ה ח"א וכן בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב'. ולכן נעשה אז כל עולם התוהו ויצאו ונעשו כל החיצונים כולם, שהם נעשו מתוקף הגבורות והדינים הקשים. וכן יניקתם ואחיותם הוא לעולם משורש הגבורות שלמעלה, וזהו שאמר "ולכן כדי שלא יהיה בהם אחיזה אל החיצונים כו" וכן שיתבאר. והגם שלעיל בסמוך הרי אמר שהנקודות הם מחכמה אבא וכמו שאמר ג"כ בטנת"א (פרקים א ד ה), אך אמר שם ג"כ שהנקודות הם השם ס"ג, אלא ששם אמר שהס"ג הוא בחכמה. והוא ע"פ מה שכתבנו שם פ"א אות כ"ה, כי שם מדבר בבחי' הפרצופים בהיותם בשרשם, ובזה הוה הא"א שם ע"ב, והחכמה שם ס"ג, והבינה שם מ"ה, כי היא שורש הגילוי דאצילות שהוא השם מ"ה. וכן הנקודות אשר הם בחכמה הוא בהגבורות שבחכמה כמו שכתבנו שם פ"א אות ע"א ושם פ"ו אות ג'. אבל בירידתם למטה שהוא במציאותם העיקרי ובגילויים אשר באצילות, הנה שם עומד החכמה בהגילוי דשם ע"ב והבינה בהגילוי דשם ס"ג, ויצאו הנקודות מהבינה, כי לעולם הוא שהנקודות הם מהס"ג בכל מקום שהוא, והוא הוא בהגילוי דהשם מ"ה שהוא עיקר האצילות, והנוק' היא שם ב"ן שורש העולמות בי"ע אשר באצילות, וכבר כתבנו בזה כל מה שיש בו די בכמה מקומות מדברינו.

[טז] ולכן כדי שלא יהיה בהם אחיזה אל החיצונים הם מוכרחים כו' – כי החיצונים הם יונקים מן האורות דהגבורות, כי הגבורות הוא שרשם כנ"ל. אמנם סידר המאציל ית"ש שיהא יניקתם רק למטה מהאצילות, מהארת הגבורות המתפשט למטה, וכדי שלא יקרבו באורות הגבורות עצמן להאחו בהם ח"ו, לכן נסדרו שיהא הגבורות סתומים וחתומים, שלא יבואו בהם שום מגע זר ולא יקרבו לגשת אל הקודש פנימה, וכל זה הוא כל (ט ע"ד) זמן שלא בא להם אור דהחיה הכללי, שהוא השם ע"ב אשר הוא חסד גמור, ועומדים אז הנר"ן בבחי' גבורות לבד, ואינו מתגלה בהם אז יחודם למעלה, כי כשעומדים הגבורות בגילוי יחודם למעלה אז הם מתמתקים ומאירים כולם ברשפי אש שלהבת י"ה⁴⁰, ואז אדרבה הוא כי הם שורפים כל סיג וכל פסולת ובורחים מהם החיצונים הרבה מאד, והוא ע"י האור דהחיה שהוא השם ע"ב, שעל ידו מתמתקים כל הגבורות ומתייחדים למעלה, אבל בלתי השם ע"ב עומדים בבחי' גבורות לבד וצריכים שימור ממגע זר, ולכך מוכרחים להיות

⁴⁰ צ"ע מקור לזה, ועי' זהר בראשית רמה ע"א, וז"ל: רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, הדא הוא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה. תרגום: "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", מה זה "שלהבת יה". זו שלהבת שבוערת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף. ומיהו, השמאל. זהו שכתוב "שמאלו תחת לראשי", זה שורף שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא. ועי' עוד זהר ח"ב קיד ע"א ח"ג נד ע"ב, ועי' ע"ח שער מד פרק ו, ז"ל, הגבורה דז"א השם הפנימי הוא שם י"ה והוא סוד שלהבת יה היוצא מבינה אל הגבורה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

סתומים וחתומים, כי זהו סוד היין שצריך להיות חותם בתוך חותם, וכמ"ש בשער תיקון הירח (פרק ג) ובכ"מ וכנודע.

אמנם הנה באורות דהבינה עצמה, שהוא האור דהנשמה שהיא מהבינה, הנה הגם שהיא השם ס"ג והיא דינין וכנ"ל, עכ"ז הנה משום שהבינה הרי היא מהג"ר, והיא עומד תמיד ביחודה למעלה⁴¹, לכן אין בה עצמה שום אחיזה להחיצונים כלל והם בורחים ממנה, ולא עוד אלא שהיא דוחה את החיצונים מהרוח והנפש ג"כ וכמ"ש בשער הפרצופים (דרוש א), אך אין בה כח לדחות אותם מהרוח ונפש מכל וכל, אלא שהאחוריים היותר חיצונים דהרוח ונפש הם עדיין צריכים שמירה, ולכן מוכרחים הם להיות סתומים וחתומים. והיינו כי האחוריים היותר חיצונים דהרוח והנפש דו"א עם האחוריים היותר חיצונים דהרוח והנפש דהנוק' הם דבוקים זה בזה, ונמשכים אלו ב' האורות זה לזה ומתערבים יחד, והרי הם סתומים וחתומים כל א' ע"י חבירו, ועי"ז הם נשמרים מן החיצונים היטיב וכמו שמפרש והולך.

[יז] להיות דבוקים יחד ואינם נגלים רק אור פנימי שהם נשמה בינה – כי האורות דאחוריים של שניהם הם נמשכים מזה לזה ומתערבין זה בזה, והרי אינם מתגלים סופן וסיומן דאורות האחוריים שבהם מאחר שהם דבוקים יחד, ואינם נגלים רק אורות הפנים שלהם לבד. והנה לפי דברינו הם עומדים באמת ג"כ רק פנים בפנים וכמ"ש הרב בשער הפרצופים (דרוש א), שכאשר נכנס בהם המוחין דנשמה, אז חוזרים הזו"ן פנים בפנים. אך מה שאמר כאן שהם דבוקים יחד באחוריהם, הכוונה הוא רק שהאורות דאחוריים של שניהם הם נמשכין מזה לזה ומתערבין, ועי"ז הם מכוסים כל א' ע"י חבירו וכנ"ל. וכ"ז הוא משום שאין כח לאור הנשמה לבד בלתי אור החיה לדחות את החיצונים מסופי הקצוות דהאורות האחוריים של הרוח ונפש, ולכך הוכרחו הם להיות סתומים ומכוסים, והוא ע"י שהם נמשכים ומתפשטים מזה לזה והם דבוקים יחד.

אמנם הרי ממה שאמר הרב למטה בסמוך, כי בעוד שעדיין אין בהם רק בחי' נשמה לבד, עשה המאציל סדר אחד שגם אורות של הנקבה לא יומשכו רק ע"י הזכר, ואז הזכר יקה ב' בחי' שלו ושלה, ויצאו אורות ממנו אליה דרך נקב אל אחוריו, ושם תדבק ותקשרת עמו הנקבה לגמרי בכותל אחד לבד, ואין שם מקום פנוי בין הדבקים לכנוס שם זרים, עכ"ל. והרי מבואר מכל לשון זה, כי בהיות בהם הנשמה לבד בלתי חיה, הנה הם עומדים אחר באחור ממש דבוקים יחד מאחוריהם, והם בסוד (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני שאמרו רז"ל בעירובין (יח ע"א), וכמ"ש הרב בשער תיקון נוקבא (פרק ב כלל ט). אך למטה בעניינינו ג"כ בסוף הפרק, הנה חוזר הרב ואומר כי בהיות הזו"ן בסוד נפש לבד כו', בסוד עיבור כו', עומדים אב"א וכן בזמן היניקה כו', עכ"ז הם אב"א. ואח"כ בגדלות בא להם הנשמה בגדלות והם מוחין מצד אימא, ועדיין חסר להם המוחין מצד אבא שהוא חכמה הנקרא חיה, אבל עכ"ז הם פב"פ ומזדווגים, ועדיין הוא חסרון, אמנם אח"כ בבא להם גם החיה ויחידה כו', אז הם שלימים, עכ"ל.

והרי מבואר מזה שגם בהנשמה לבד בלתי חיה הם ג"כ פב"פ ומזדווגים, אלא שהוא אינו בשלימות, והרי סותר הרב את עצמו בעניינינו גופה מרישא לסופו, וכבר עמדו המפרשים בזה ותירצו כי שני מיני אורות דנשמה הם, והאור דהנשמה שאמר ברישא הוא אינו ז' ע"א הנשמה שאמר בסיפא, ע' בדבריהם. אבל לענ"ד קשה להולמם, כי הרי כל סגנון לשונו נראה וניכר שמדבר בענין אחד, אלא שהאריך לפרש מדבריו אל דבריו. ועוד כי הרי בדבריו אשר גם בסיפא גופה מבואר כי רק בעיבור ויניקה אז הם אב"א, אבל מאחר היניקה והלאה הנה הם פב"פ ומזדווגים אלא שהוא אינו בשלימות. והרי לנו עכ"פ כי בכל בחי'

⁴¹ כל הג"ר הם לעולם כחד חשיבין, עי' דע"ה ח"ב קטו ע"ג שם מביא רבינו ראייה לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין. ועי' ע"ח שער מול"מ ב ועוד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נשמה אשר מאחר הקטנות דיניקה והלאה הנה הם חוזרים פב"פ, ולעיל בסמוך אמר כי בעוד שאין בהם עדיין רק בחי' נשמה לבד בלתי חיה אז הם עדיין דבוקים יחד אב"א בכותל אחד לשניהם, והרי סותר את עצמו מדבריו לדבריו בענין אחד.

אך הענין בזה הוא כי הרי מבואר הוא בדברי הרב (בדרושי נקודות פ"ו) שכל מציאות האחוריים הנה הוא נעשה ונתהווה על ידי אורות המוחין, וכל מה שנכנסים בו המוחין ביותר נשלמים בו האחוריים ביותר. והנה המשכת המוחין עד שנשלמו, נודע הוא שהוא לאט לאט הרבה מאד, היינו מעת הלידה עד היותו בן י"ח שנים, ועל זה אמרו (אבות ה נא) בן ח"י לחופה, כי ביי"ג נכנס בו הפנימים דאימא שהוא הנשמה פנימית, ובסוף ט"ו המקיפים דאימא, ובסוף ח"י הפנימים דאבא שהוא המוחין דחיה ואז ראוי לחופה, וכמ"ש הרב בסוף דרושי הצלם (דרוש ח). וא"כ עד"ז הוא ג"כ הגדלת האחוריים, כי לא נשלמו האחוריים בשלימות לגמרי עד היותו בן ח"י שהוא כאשר נכנס בו המוחין דהחיה ג"כ. אבל קודם שנשלמו בהמוחין דחיה לא נשלמו עדיין בהאחוריים כהראוי, והרי הם מעורים עדיין באחוריהם זה עם זה, ואינם יוצאים מכלל שניהם משתמשים בכותל אחד (שער הארת המוחין א) עד שנשלמו בהמוחין דהחיה ג"כ, וכמו שמבואר בדרושי נקודות (פרק ו) הגז, שכל זמן שלא נשלמו בהאחוריים הנה הם משתמשים שניהם בכותל אחד. והנה הולך ומתקן החסרון דהשתמשות שניהם בכותל אחד לאט לאט, שהוא מעת הלידה עד הגיעו לח"י שנים, והוא מהקטנות דיניקה עד שנשלם בהמוחין דהחיה, וזהו שאמר הרב בעניינינו כי בעוד שעדיין אין בהם רק בחי' נשמה לבד הם מדובקים שניהם בכותל אחד, כי הרי לא נשלם החסרון דכותל אחד עד שנכנס בהם המוחין דחיה דוקא.

אמנם עכ"ז הרי פשוט הדבר כי אינו דומה השתמשות שניהם בכותל אחד אשר בזמן הגדלות דהנשמה, להשתמשות שניהם בכותל אחד אשר בעת הקטנות דהיניקה, ונחשב הגדלות דהנשמה בערך היניקה כאלו שהם מתוקנים בהאחוריים בכותל מיוחד לכל א' והם פנים בפנים, אלא שעדיין יש בהם חסרון ואינם בשלימות. וזהו שמסיק הרב בסוף דבריו ואמר, שכאשר בא להם המוחין דמצד אימא שהוא הנשמה דגדלות, הנה הגם שחסר להם עדיין המוחין דמצד אבא שהוא החכמה הנקרא חיה, עכ"ז הנה הם פב"פ ומזדווגים, אלא שעדיין הוא בחסרון ואינו בשלימות, כי הרי הכל נידון בעירובין, כי בערך התיקון הגמור דהאחוריים אשר בהמוחין דחיה, נחשב הזמן דהנשמה כאלו שהם משתמשים עדיין בכותל אחד לשניהם והם אהור באהור. אבל הנשמה בערך היניקה, הנה נחשב כאלו שהם מתוקנים באחוריהם בכותל מיוחד לכל א' בפנ"ע, והם פנים בפנים. והסבר הדברים הוא ע"פ מה שאמרנו, כי בהאור דהנשמה אין אחיזה להחיצונים, ונשמרים על ידה האורות דהרוח והנפש ג"כ, ולכן יכולים הזו"ן ע"י האור דהנשמה להיות פנים בפנים היטב וכמ"ש הרב ג"כ בשער הפרצופים (דרוש א). אך עכ"ז הנה בהיות הנשמה לבדה בלתי האור דהחיה, אין בכחה לדחות את החיצונים מהאחוריים דהאורות רוח ונפש מכל וכל, אלא שסופן וסיומן דהאחוריים דרוח ונפש הם צריכים עדיין שמירה, וזהו שאמר הרב כי עדיין יש בהם חסרון ושמירתן ותיקונן, הוא שיהיו סופן דהאחוריים מעורים זב"ו. והרי הם עדיין מכלל משתמשים שניהם בכותל אחד, כי הם דבוקים זב"ו בסופי הקצוות דהאחוריים. והיינו כי נמשכים האורות מאחוריו שלו והולכים דרך עליו ודרך עליה ומתפשטים להאחוריים שלה, והרי הם קשורים ומדובקים בבחי' אחוריהם זה עם זה, ונקראים שהם אהור באהור. כי בבחי' אורות הפנים הם פב"פ, אבל בבחי' אורות האחוריים הם י' ע"ב אהור באהור. וכל זה הוא משום שהנשמה היא דינין כנ"ל, ולכן הם על ידה בבחי' אהור באהור גם בעת שהם פנים בפנים, וישנם בה ב' הבחי' יחד וכנז' ודי בזה, וע' לעיל אות י"ד.

[יח] אפי' באחוריים כי אור החיה מאיר עד שם – ונשלם ע"י אור דהחיה אחוריהם בשלימות, שנעשה כותל מיוחד לו בפנ"ע וכן כותל מיוחד לה בפנ"ע, כי האור דהחיה דוחה את החיצונים מכל וכל גם מסופי הקצוות דהאחוריים דרוח ונפש ואינם צריכים שמירה עוד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ולכן אפשר מעתה היטב שיוגמר מציאותם בשלימות, כי ע"י האור דהחיה אין שום חשש מעתה ממגע זר ח"ו, ולכך נשלמו על ידו ועומדים מגולים באחוריהם ג"כ. ועי"ז הם מעתה פנים בפנים לגמרי ומזדווגים בהווג האמיתי והעיקרי, וממשיכים אורות ומוחין מהפנימי היותר עליון אשר למעלה למעלה, שהוא מרזא דאור א"ס המאיר ומתגלה בהם ע"י האור דהחיה לעולם. וזה סוד (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, כי רק ע"י אור דהחיה שהוא חכמה נעשה ונשלם הכל, וכמ"ש בסוף שער השמות (פרק ז) ובכ"מ.

[יט] אך באחוריים שולמין – ר"ל בהאחוריים דהרוח ונפש בסיומן וסופן וכנ"ל, ולכך לא נגמר אז גם מציאות אחוריהם גופה בשלימות כלל, והם עדיין בכלל שמשמשים שניהם בכותל אחד, כי נמשכים האורות דסופי אחוריהם מזה לזה ומעורים זב"ז, וכן כל הזווג הנעשה בהם אז הוא רק שממשיכים אורות ומוחין מהחיצוניות לבד שנקרא בשם אחוריים, ולכך הם מכונים ונחשבים שעומדים אז רק אחור באחור וכנ"ל בדברינו.

[כ] ואז חוזרים פב"פ ומזדווגים יחד – ר"ל שכאשר בא אור החיה הנה הם חוזרים ומזדווגים בהווג דפב"פ האמיתי והעיקרי, וממשיכים ומולידים אז אורות ומוחין פנימיים, משא"כ זוגם דפב"פ אשר בעת שאין בהם רק האור דנשמה לבד שהיא השם ס"ג דינין, ואינם ממשיכים ומולידים אז רק מהחיצוניות לבד, הנה נקרא זה רק בשם זווג דאחור באחור, הגם שהוא באמת גם כן רק פב"פ, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב בדרושי פנימיות וחיצוניות ובכ"מ וכנודע.

[כא] באורות האחוריים שהוא נפש לבד – ר"ל בסיומן וסופן דהאורות האחוריים, ששם הוא רק בחי' הנפש לבד. ושם צריכין שמירה, כי אין כח לאור הנשמה לבדה בלתי חיה להגן עד סופן דהאחוריים כולן, ולכך עומדין הזו"ן אז מעורים באורות האחוריים זה עם זה, כי נמשכים אורות האחוריים של שניהם זה לזה ומתערבין יחד, והם בבחי' משתמשים שניהם בכותל אחד וכנ"ל.

[כב] דרך נקב אל אחוריו – הנה אותו הנקב הוא במקום החזה (ולא כמו שטעו אחרים בזה שהנקב הוא באחוריו גופה והוא טעות גדול), והוא המקום שניכר באדם כעין גומא, שהוא הגומא שתחת הלב בין התחלת פירוד הצלעות, שמשם מתפרדים הצלעות לימין ולשמאל ונמשכים לאחוריו עד חוט השדרה. ואותה הגומא שתחת הלב הוא הנקרא בזוהר הקדוש וכן בדברי הרב והגר"א ז"ל בשם טבורא דליבא, והוא בסוף שליש העליון דהגוף. והטבורא דגופא הוא בסוף ב' שלישים, ושם הוא התחלת היסוד מבפנים. אבל הטבורא דליבא הוא בסוף שליש העליון, ושם הוא התחלת הנוק', כי אותה הגומא שתחת הלב הוא הנקב שאמר הרב, אשר משם נמשכים אורות הנוק' מז"א וכמו שמבואר בשער תיקון נוקבא (פרק ג ושם פרק ד סמוך לסופו) וכן בשער מ"ן ומ"ד (דרוש י"ג סמוך לסופו) ובכ"מ. וזהו באמת אינו דוקא באורות האחוריים שלה, אלא כל עיקר מציאות פרצוף הנוק' הוא נמשך ויוצא רק משם וכמו שמבואר בכל המקומות הנז' וכן אמר הרב בשער הכוונות (דרושי סוכה דרוש ד דף קה ע"א) כי הנה בחי' רחל בין בהיותם פב"פ או אב"א, אין עיקר יציאתה אלא מקו האמצעי של ז"א במקום החזה, דתמן נקיב חד נוקבא ואתפשט כו' ע"ש, והוא כמ"ש באד"ר (קמא ע"ב) אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין פרצופא דנוק'⁴². והרי לנו כי וי ע"ג כל עיקר יציאת פרצוף הנוקבא הוא לעולם רק דרך אותו הנקב שבחזה דז"א, אלא כל זמן שאין בהם רק רוח ונפש לבד, אז הם עומדים שניהם רק אב"א ממש, כי נמשכים ויוצאים אז כל האורות השייך אליה דרך אותו הנקב שבחזה ונמשכים לאחוריו. ונעשה מזה פרצוף הנוק', ועומדת עמו אב"א ממש דבוקים שניהם בכותל אחד. אך אחר שנמשך בהם אור דנשמה ג"כ ונשלם פרצופה, הנה אז היא נפרדת

⁴² תרגום: זו התפארת נתפשטה מטבור הלב, ושם עשתה נקב, עובר לצד האחור ותיקן את פרצוף הנקבה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ממנו ועומדת עמו פב"פ, אלא שעדיין הם מעורים באורות האחוריים זה עם זה, ואינם יוצאים מכלל שמשותפים שניהם בכותל אחד עד שנכנס בהם אור החיה ג"כ וכנ"ל. ועכ"פ הנה מתבאר לנו כי כל בחי' הנקב שאמר הרב הנה הוא רק לצד הפנים והוא מקום הגומא שתחת הלב, ומשם נמשך האור לצד אחוריו לתקן שם פרצוף הנוק' וכנז'. אבל באחוריו גופא לא יש שום נקב כלל, וכתבתי כל זה משום שראיתי מי שטעה בזה, לכן ראיתי לברר האמת כמו שהוא*.

(* האות כ"ג שחסר כאן הוא משום שכבר נדפס תהל"א ית"ש בדרוש ארוך בפנ"ע בספר הדע"ה בסופו בשם דרוש עין הדעת, עיין שם ותמצא בע"ה ית"ש.

ונחזור לענין כי בהיות זו"ן בסוד נפש לבד הוצרכו { כה ע"ג } להיות שם בסוד עיבור במעי האם²³ שלא יאחזו בהם זרים, ואפי' שם עומדים אב"א²⁴. ובצאתם בזמן שבא להם הרוח בזמן היניקה, ואז האם רובצת עליהם בסוד (דברים לב יא) על גזוליו ירחף, ועכ"ז הם אב"א²⁵. ואח"כ בגדלות בא להם הנשמה דגדלות והם מוחין מצד אמא, ועדיין חסר להם המוחין מצד אבא, שהוא חכמה הנקרא חיה להכנס בהם, אבל עכ"ז (כבר) הם פב"פ ומזדווגים, ועדיין הוא חסרון²⁶. אמנם אח"כ בבוא להם גם החיה ויחידה, ואח"כ מקיף חיה ואח"כ מקיף יחידה אז הם שלימים²⁷, ואין זה אלא בעלותם בדיקנא דא"א²⁸, ודי בזה (נ"א אח"כ יבא להם גם החיה ויחידה פנימי ומקיף חיה ואח"כ מקיף יחידה ואז הם שלימים ואין זה וכו').

* לש"ז גורס את המוסגר.

[כד] כי בהיות זו"ן בסוד נפש לבד הוצרכו להיות שם בסוד עיבור במעי האם – לכאורה נראה שלא היה זה אלא רק בתחילת אצילותם דהזו"ן, והוא בעת התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י שם מ"ה, ונעשה אצילותם אז בסוד עיבור ולידה כנודע, ואז בהיותן בבחי' עיבור היו במעי האימא ממש, וכמ"ש בשער הולדת או"א (פרק ג ופרק ה) ובשער ז"א (פרק א ופרק ב) ובאנ"כ (פרק א ופרק ד), ובמוחין (פרקים ב ג) וכן בכ"מ רבו מלספר. אבל מאחר אצילותם הראשונה, שהוא אחר שנולדו ונשלמו, הנה הגם שיש בהם עליות וירידות רבות, והם עולים ויורדים תמיד בבחי' קטנות וגדלות לפי מעשה התחתונים כנודע, עכ"ז הנה אי אפשר שיוחזרו ממש לכנוס לסוד עיבור במעי האם, כי הוא דבר שאי אפשר להולמו, שאחר שנולדו יחזרו למעי האימא בבחי' עיבור. וגם אם שהיה כן היה מתחרב כל העולמות ב"ע מציאותם לגמרי, כי כל מציאותם הוא תלוי ועומד על הזו"ן דאצילות אחר שיצא הזו"ן על מציאותם ושלימותם, ע' בזה"ק בראשית (כט ע"ב, ל ע"א) ובכ"מ וכנודע ופשוט.

אמנם בפע"ח (שער חג המצות פרק א) אמר שם כי בעת גלות מצרים חזרו הזו"ן לסוד עיבור, אך כבר העיר הרמ"פ ז"ל שם, וכן בשער הכוונות (דרוש א דפסח), כי הוא דבר שאי אפשר ע"ש. וע' במבוא שערים (ש"ה ח"א פי"ב) שהכוונה הוא רק על הסתלקות המוחין, כי בעת גלות מצרים וכן בעת חורבן בית המקדש, נסתלקו המוחין מהזו"ן ונשארו רק בהמוחין דעיבור לבד, וירדו אז להקטנות ביותר אפשרי, שהוא ג' כלילן בג', חג"ת בנה"י. ור"ל שהמוחין דחג"ת שהם המוחין דיניקה נכללו ונתלבשו בהמוחין דנה"י, שהם המוחין דעיבור כי נסתלקו המוחין דגדלות, וגם המוחין דיניקה נתעלמו ג"כ, ולא נשארו רק בהמוחין דעיבור לבד שהוא המוחין דנה"י, ע' מבוא שערים שם. אבל לא שחזרו ליכנוס במעי האם למציאות עיבור ממש כי זה דבר שאי אפשר כנז'. וכן הוא מוכח ג"כ בדברי הרב (בשער מיעוט הירח פרק ב) כי בעת גלות מצרים וכן בחורבן בית המקדש לא היה רק אלא שחזרו אז הזו"ן להקטנות ביותר אפשרי ע"ש, אבל לא שחזרו ממש למציאות העיבור ח"ו. וכן כתב מהר"ש שרעבי ז"ל (בספר נהר שלום דף מא סע"א מדפוס ווארשא תרנ"א), כי מ"ש בכוונות פסח (דרוש א) שבגלות מצרים חזר הזו"א לעיבור ג' גו ג', אין הכוונה כפשוטו שחזר ממש לתוך אימא, אלא ר"ל שנסתלקו כל המוחין ולא נשאר בו כי אם מוחין דעיבור שהם אל"ם,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ואפי' מוחזין דיניקה לא נסתלקו אלא שלא היו פועלים, והיו שם דוממים בסוד דומיה עכ"ל, ע"ש, וע' דברינו בשער טנת"א פ"ג אות י"א. וע' עוד בזה בספר יפה שעה בכוונת פסח דרוש א' ובספר שמן ששון שם. וא"כ הרי אחר כל זה הנה מוכרח (וי ע"ד) לומר שמה שאומר הרב כאן כי בהיות ז"ן בסוד נפש לבד הוצרכו להיות בסוד עיבור במעי האם, הוה כוונתו רק על תחילת אצילותם דהז"ן שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית ע"י האור דשם מ"ה, אבל מאז ולהלאה הנה לא נמצא שום זמן שיהיו הז"ן בסוד עיבור במעי האם ממש וכנז'.

אמנם עכ"ז הנה באמת יש מקום לומר ולהעמיד דברי הרב שנוהג ענין זה תמיד בכל עת ובכל זמן, שהוא בכל דור ודור בכלל, וכן גם בכל יום ויום בפרט. והוא ע"פ מה שכתבנו בספר הקדו"ש שער ז' פ"ז, שכל ענין הה' פרצופים שהם א"א או"א ז"ן הם בכל עולם ועולם ובכל דור ודור בכללות ופרטות ופרטי פרטות ובדוגמת שאנו רואין בהעוה"ז. כי הרי כל פרטי הדורות והמציאויות שבעוה"ז הרי הם יוצאים כולם מהד' יסודות ארמ"ע, שהם בבחי' חבת"מ, או"א ז"ן. והד' יסודות ארמ"ע הנה הם נעשים מהחומר היולי, שהוא בבחי' הכתר א"א, ע' שער דרושי אבי"ע (פרק א), וברמב"ן (ברייתא פ"י התורה א א), ופרטי הדורות וכן כל פרטי המציאויות הם תולדות הה' פרצופים א"א או"א ז"ן הכלליים, שהם הד' יסודות ארמ"ע והחומר היולי.

והנה נתייחד ונסדר מציאויות הפרטיים גם כן בסדר ה' פרצופים ע"ד הכלליים ממש, כי כל דור הרי הוא מיוסד בג' דורות שאלו הג' דורות הם נמצאים יחד בהעולם ע"פ רוב, והם רואים זה את זה, היינו אבות ובנים וזקנים, שהם בבחי' הה' פרצופים א"א או"א ז"ן כנודע. והרי הוה הכלליים והפרטיים בסדר אחד, כי הכלליים הם השרשים, והפרטיים הוא הענפים. ונמשך כל ענף משורשו המתייחס אליו, ועומד כל ענף למטה בכח ודוגמת שורשו אשר למעלה. אמנם הנה יש חילוק בין הכלליים להפרטיים, כי הכלליים הם מתקיימים ועומדים כל משך ימי עולם, כי כן הוא הד' יסודות והחומר ההיולי הנז'. משא"כ הפרטיים, הרי הם כולם בדין בני חילוף, כי הם מתחלפים בכל עת ומתחדשים בכל דור, הללו נוצצים והללו נובלים (עירובין נד ע"א), דור הולך ודור בא (קהלת א ד). והוא הענין מה שנודע שכל א' מהה' פרצופים הוא כלול גם כן מה', וכן ה' מה', עד אין חקר וענין כלילותם הוא בכח, אלא שיוצאים מן הכח אל הפועל תמיד. והוא מציאות הה' פרצופים הפרטיים המתחדשים בכל דור, כי הדור הקודם הוא חוזר לשורשו ולהמקום אשר לוקח משם, ומתחדש דור אחר תחתיו. וכן הוא למעלה למעלה, כי יוצא ומתגלה בכל עת אורות חדשים בה' פרצופים שהם השורשים דכל דור שבעוה"ז המיוסד על ה' פרצופים כנז', והראשונים חוזרים לשרשם שהוא לאור א"ס, ועל אלו השרשים הפרטיים המתחדשים ומתגלים למעלה לצאת ולהאיר לצורך ההתהוות והמציאות דכל דור הוא מה שאמר האריז"ל (ע"ח עגו"י ענף ה) שהה' פרצופים הם כלולים כל א' מה', וה' מה', עד אין חקר. כי הה' פרצופים הכלליים אשר הם מתקיימים ועומדים כל משך ימי עולם, הנה כלול כל א' בכח מה', וה' מה', שהוא לצורך מה שיוצא ומתגלה מהם בפועל אורות חדשים בכל דור, והם אשר מתחלפים תמיד, כי הראשונים חוזרים לשרשן ומתחדש אחרים תחתיהם.

וכן ע"ד שאמרנו בכללות כל דור שהם הפרטים הנז', כן הוא ג"כ בפרטי פרטות, שהוא בכל אישים הפרטיים ג"כ, כי הרי כל איש בפרט הנה מתחלף ועובר עליו כל הבחי' דמציאות הה' פרצופים. כי מתחילה כשנולד הוא בבחינת ז"א, שהוא בן, ואח"כ כשנגדל נעשה לאב, ואח"כ לאבי האב, עד שחוזר לשורשו ולהמקום אשר לוקח משם. ונמשך לכל א' כל בחי' ובחי' מהה' בחי' שעובר עליו משורשו המתחדש, ומתגלה לזה למעלה למעלה, ומתחלף אורם וגילויים למעלה ע"ד שמתחלף מציאותם למטה, כי הראשונים הולכים ועולים מעילוי לעילוי עד שחוזרים לשרשם ומתחלפים אחרים תחתיהם.

והרי נמצא מזה כי מציאות הה' פרצופים הנה הם בכללות ופרטות ופרטי פרטות, אלא שהכלליים הם מקויימים ועומדים והפרטיים הם מתחלפים בכל עת ומתחדשים ונעשים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בכל יום, וע' כ"ז בארוכה בדברינו בספר הקדו"ש שער ז' פ"ז ע"ש ותמצא נחת בעה"י. והרי לנו עכ"פ כי ישנם בחי' זו"ן המתגלים ומתחדשים בכל יום ג"כ, וזהו שאמר {יא ע"א} הרב בענינינו, כי בהיות זו"ן בסוד נפש לבד הוצרכו להיות שם בסוד עיבור במעי האם כו', כי נוהג ענין זה תמיד בכל עת ובכל יום, והוא בהפרטים ופרטי פרטים המתגלים ומתחדשים תמיד וכנו', והבן וזכור כ"ז.

[כה] ואפי' שם עומדים אהור באהור – הדברים צריך ביאור, כי הרי נודע הוא שבהאימא בינה אין אחיזה בה להחיצונים כלל וכלל ח"ו, ולכך עומדים או"א פב"פ תמיד מאהר התיקון דמעשה בראשית והלאה, וכמ"ש בשער השמות (פרק ז בהמ"ת שם), וכנודע שהם תריין ריעין דלא מתפרשין (זהר ד"ג ד ע"א), והרי היא עם החכמה אבא תמיד פב"פ, ועי"ז היא דוחה את החיצונים, וכמ"ש בשער לאה ורחל (פרק ז), ואין אחיזה החיצונים ויניקתם אלא רק מהזו"ן ולמטה, וכנודע בסוד יא סמני הקמורת (ע"ז שער ט פרק ב) שהם לדחות את החיצונים מהאותיות ו"ה שהם זו"ן, אבל באו"א שהם האותיות י"ה אין הפגם ההחיצונים מגיע שם כלל וכלל ח"ו, וא"כ הרי בהיות הזו"ן בסוד עיבור במעי האם, והם גנוזים וטמונים בה הרי הם נשמרים ובטוחים מכל מגע זר, ולמה צריך שיהיו אז אהור באהור מפחד החיצונים, הלא בהיותם באימא אין פחד מהחיצונים כלל, ואדרבה הוא שהיא שומרת את הזו"ן ומגין עליהם תמיד, וכנודע מסוד החשמל, ע' שער החשמל (פרקים א ב) ובשער דרושי אבי"ע (פרק יג) ובכ"מ.

אך האמת הוא, כי מה שהזו"ן הם אהור באהור בהיותן בעיבור במעי האם, אין עיקר הטעם אז מפחד אחיזה החיצונים בהם, אלא עיקר הטעם אז הוא משום כי כל מציאות הנוקבא הנה היא נמשכת ויוצאת רק מאחוריו וכמ"ש באדרא רבא (קמא ע"ב), וכנודע מדרושי הרב בכ"מ בסוד (תהלים קל"ט ה) אהור וקדם צרתני, כמ"ש בשער תיקון נוק' (פרק ב כלל ט). וענין מה שנמשך עיקר מציאותה רק מאחוריו, הוא כי משום שהנוק' הנה היא השורש לכל העולמות בי"ע שהם עולמות נפרדים⁴³, שאין עצמותם אלהות כלל [וכן הנהגת כל הבי"ע הוא ג"כ רק על ידה תמיד, וכמ"ש בזוה"ק (פרשת בשלח נא ע"א ובפ' אחרי עד סע"א) ובכ"מ]. לכן נעשית מציאות הנוקבא שהיא שרשם ג"כ רק בבחינת הסתר פנים, והיא נמשכת ויוצאת רק מאחורי ז"א שהוא בהסתר פנים, כי באם שהיה יוצא מציאותה מהפנים שלו, לא היה אפשר להעולמות בי"ע שנבראו על ידה להיות במציאות נפרדים כלל וע"ד שהם עתה, ולכך נעשית כל מציאות הנוק' שהיא שרשם ג"כ רק מאחוריו והוא בהסתר פנים, כדי שיהא אפשר להעולמות בי"ע שנבראו על ידה לצאת על מדרגתם שהם עתה.

אמנם אח"כ נשלמה הנוק' וחזרו הזו"ן להיות פב"פ ג"כ, כי כן יתקנו לבסוף גם העולמות בי"ע להתעלה ולהשתלם ולעלות בעת תיקון העתיד באצילות ג"כ וכנודע בדברינו בכ"מ. וישנם בענין עליית ותיקון הנוק' ז' מדרגות, וכמ"ש בשער מיעוט הירח (פרק א) והם תלויים כולם בתיקון העולמות בי"ע וכמו שמבואר שם (פרקים ב ג ד), והכל הוא משום שהנוק' היא השורש להבי"ע בכל מציאותה והנהגתם, לכן הם תלויים זב"ז בכל עניניהם. והרי נתבאר כי עיקר הטעם מה שהזו"ן הם אהור באהור בהיותם בעיבור במעי האם, הוא משום כי עיקר מציאות הנוק' צריך שתהיה נמשכת בדרך הזה דוקא. אמנם עכ"ז הנה הוא בסיבת חשש פחד החיצונים ג"כ, אך הוא רק על שם העתיד, ור"ל כי משום שאחר שנולדו וירדו למקומם ובהיותן בסוד קטנות, הוכרחו להיות אהור באהור מחשש פחד החיצונים שלא ינקו מהם, וישנם ג' בחי' אהור באהור אשר מתנהגים בהם העולמות בי"ע ברוב העתים עד ביאת המשיח וכמו שמבואר בשער מיעוט הירח, לכן נתייסד תחילת מציאותם שהוא בהיותן בעיבור במעי האם רק אהור באהור, כי כן צריך שיהיו בהנהגת הבי"ע ברוב הזמנים

⁴³ עי' זהר בראשית כב ע"א, ושער השמות פרק א'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אשר עד ביאת המשיח, והוא מחשש פחד החיצונים השולט בכל משך ימי עוה"ז. אבל בעת היותן בעיבור גופה במעי האם, אז אין בהם באמת שום חשש פחד דיניקת החיצונים מהם כלל וכלל ח"ו, אלא שנתייסד מציאותם אז אחור באחור רק על שם העתיד וכנז', והבן כל זה כי הוא ענין אחד עם מה שאמרנו מקודם. (יא ע"ב)

[כז] ואז האם רובצת עליהם בסוד על גזוליו ירחף (כמו שמבואר לקמן בשער הזווגים פרקים א ב ג) ועכ"ז הם אחור באחור – הגם שכאשר היא רובצת עליהם הרי היא מגיין עליהם, אך עכ"ז הנה אינו מספיק הגנה הזאת אלא רק להגן על האור דהפנים שלהם לבד שלא יוכלו החיצונים לינק גם מהאור דהפנים שלהם ע"י שהם אז עדיין ג"כ בבחי' דינין, אבל אינו מועיל הגנה הזו להגן גם על האור דהאחוריים משום שכאשר האימא היא בסוד רובצת על האפרוחים הנה אין מאירה עליהם אז באורה הגדול כמו שהוא למעלה אלא רק בסוד רביצה שמשפלת עצמה למטה וכמ"ש בשער הזווגים שם. לכן אינו מספיק הגנה הזאת להגן אלא רק על האור דהפנים לבד ולא על האור דהאחוריים, ששם הוא הדינין גדולים ולכן מוכרחים אז עדיין לעמוד רק אחור באחור. והוא ע"ד שאמר הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק יג) בענין החשמל זה לשונו, וע"י מלבוש הזה דחשמל אין יכולין הקליפות לינק מזו"ן מאור פנימי שלהם כו', ע"ש. והרי לנו כי לפעמים הנה גם החשמל, הגם שהוא מהתפשטות אור הבינה, אינו מגיין על הזו"ן אלא רק על האור דהפנים ולא על האור דהאחוריים, כי יש כמה מיני חשמל כנודע (ע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ב' אות ג"ה), וע' בשער החשמל (פרק ב). וכן הוא בענינינו, שגם כשהאימא רובצת עליהם בעת שהם בסוד יניקה, אינו מגיין אז רק על האור דהפנים ולא על האור דהאחוריים, ולכך מוכרחים לעמוד אז רק אחור באחור.

[כז] אבל עכ"ז הם פכ"פ ומזדווגים ועדיין הוא חסרון – כי לא נמשך טפת הזווג מהאורות הפנימים העיקריים הראויים לאותו הפרצוף כל זמן שלא נכנס בו המוחין דחיה וכנ"ל אות י"ג י"ד, וכן לא נשלם עדיין ג"כ אחוריהם בשלימות בלתי המוחין דחיה והם מעורים באורות אחוריהם זה עם זה, ולא יצאו עדיין לגמרי מכלל משתמשים שניהם בכותל אחד עד שבא להם המוחין דהחיה דוקא וכנ"ל מאות ט"ז עד סוף אות כ"א. וא"כ נמצא כי הגם שע"י המוחין דנשמה הם פכ"פ ומזדווגים, עכ"ז עדיין הוא חסרון ונקרא בערך מדרגתם אשר בעת כניסת החיה, שהוא רק בחי' זווג דחיצוניות לבד ובחי' זווג דאחור באחור לבד, וכנ"ל בארוכה באות י"ד ואות י"ז.

[כח] אמנם אח"כ בבוא להם גם החיה ויחידה ואח"כ מקיף חיה ואח"כ מקיף יחידה אז הם שלמים – ענין כניסת החיה ויחידה הפנימים והמקיפים ע' שער המוחין (פרקים ח ויב) ושער הפרצופים (דרוש ו) ובכ"מ, ובפרטיות הוא כי מט"ו שנה עד י"ח נכנס הפנימי דחיה, ומי"ח עד כ' המקיף דחיה, ומכ' ולמעלה הפנימי ומקיף דהיחידה, ע' דרושי הצלם (דרוש ח) ונסירה (פרק ט) ומאמרי רז"ל (דף כב). אמנם כ"ז הוא בהזו"ן הפרטיים המתגלים ומתחדשים בכל דור וכנ"ל אות כ"ד, והוא בבחי' תיקונם וגידולם שבמשך הזמן הנמשך ובא בכל א' מאליו, כי נכנס וניתוסף בו המוחין כל זמן שמגיע ליותר גדלות כשלא נמצא מעכבים על זה, ואז הוא הולך וגדל כתיקונו, שנשלם בו המוחין ע"פ שיעורי הזמן. ור"ל כאשר מתנהג הדור כתיקונו אז נמשך בשורש הזו"ן דאותו הדור אשר למעלה האורות והמוחיין כתיקונם, ונמשך בו המוחין לפי שיעור השנים והגדלות שלו, וניתוסף והולך מגדלות לגדלות כהראוי, מפנימים ומקיפים דאימא לפנימים ומקיפים דאבא, משנת ט"ו עד כ', ואח"כ מכ' שנה ולמעלה להפנימים ומקיפים דהיחידה וכנז'. אמנם בבחי' תיקונם אשר ע"י כוונת המצות וקדושת הימים דשבתות וימים טובים, הנה נמשכים כמו כן הפנימים ומקיפים דאז"א בהזו"ן הכלליים ג"כ, והם מתחלפים ומתחדשים תמיד, הן בהזו"ן הפרטיים והן בהזו"ן הכלליים לפי כוונת התפילות ולפי קדושת הימים, והם נמשכים ממקום יותר נעלה ויותר גבוה. אך בזה הנה הם מתנהגים תמיד בעולה ויורד, כי בעת התפילה הם עולים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ואחר התפלה הם יורדים. ומתנהגים תמיד בקמנות וגדלות חדשים לפי ערך הזמנים, אם ביום אם בלילה, אם בחול אם בשבת או בימים טובים, וכיוצא בזה פרטים (יא ע"ג) וחלוקות רבים וכנודע מכל דרושי הרב בפע"ח ושער הכוונות. כי הנה מתחדשים בכל יום במוחין פנימים ומקיפים דאימא, ובהפנימים דאבא בברכת אבות שחרית דכל יום, ובהמקיפים דאבא בברכת כהנים, ומזדווגים עי"ז בשים שלום ואח"כ בכוונת ויעבור ובנפילת אפים, וכן מתתקנים בפנימים ומקיפים דאו"א בקבלת שבת כמ"ש בפע"ח (שם⁴⁴ פרק ז), ומזדווגים עי"ז בכל הזווגים דהלילה בתפילת ערבית יעקב עם רחל בהנה"י, ואחר תפלת ערבית עד חצות יעקב עם לאה בכל קומת ז"א, ואחר חצות יעקב עם רחל בכל קומת ז"א. וכן מתתקנים אח"כ בשחרית בפנימים ומקיפים אחרים דאו"א בסוד נשמת כל חי, וכמ"ש בפע"ח (שבת פרק יט), ומזדווגים עי"ז בכל הזווגים דהיום, זווג דיעקב ורחל בתפילת לחש דשחרית בחג"ת דז"א, ובחזרה בהג"ר דז"א, ובתפילת מוסף הזווג היותר נעלה מכולם שהוא ישראל עם רחל שוה בשוה, ובתפילת המנחה הזווג דישראל עם לאה שעולים שניהם בדיקנא דא"א במזל העליון ושם הם מזדווגים, וכמ"ש בשער הכוונות (דף ס ע"א).

והרי לנו כי מתחלפים בכל עת במוחין פנימים ומקיפים אחרים דאו"א, וכן מתחלפים עי"ז בבחי' הזווגים לפי ערך התפילה ולפי ערך קדושת היום. ומה שאמר הרב בענינינו כי נכנס ובא להם החיה ויחידה פנימים ומקיפים, הנה הוא תלוי בכוונת התפילות והמצות ובקדושת הימים וע"פ מה שמבואר בכל דרוש פע"ח ושער הכוונות, והם פנימים ומקיפים יותר נעלים ויותר גבוהים מהפנימים ומקיפים הנמשכים ובאים בהזו"ן הפרטיים במשך השנים אשר משנת ט"ו והלאה וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי ישנם ב' מיני פנימים ומקיפים: אחד, מה שנמשך בהזו"ן הפרטיים שבכל דור, והם נמשכים ובאים במשך השנים אשר משנת ט"ו ואילך. ואחד, מה שנמשך ובא ע"י כל התורה והמצוה, והם הן בהזו"ן הכלליים והן בהזו"ן הפרטיים, ועד"ז הוא ג"כ באו"א וא"א הכלליים והפרטיים וכנ"ל אות כ"ד, כי כל א' מתחדש תמיד באורות חדשים ע"ד שאמרנו בזו"ן, כי לפי התוספות אורות שנתוסף בהזו"ן, כן נתוסף עד"ז בכל הפרצופים שלמעלה כנודע, והבן כל זה.

[כט] ואין זה אלא בעלותם בדיקנא דא"א – והוא במנחת שבת, ואז הם שלימים בכל המוחין פנימים ומקיפים כולם. אמנם מה שאמר בעלותם לשון רבים לכאורה אינו מדוקדק, כי המלכות הכללי שהיא הנוק' העיקרי, והיא פרצוף רחל, הנה היא אינה עולה לדיקנא דא"א גם במנחת שבת, ואינו עולה רק הזו"א, אבל רחל נשארה למטה באבא, ולכן אין זווג אז בהם וכמ"ש בפע"ח ושעה"כ שם. אך הכוונה הוא, כי הגם שהיא אינה עולה ממש, עכ"ז הנה היא מקבל הארה מכל הי"ג תיקוני דיקנא, וכמ"ש בשעה"כ (שם עה ע"ג) בכוונת אתה אחד ושמןך אחד, ועי"ז נשלמה גם היא בכל הפנימים ומקיפים כהראוי, והוא תועלת ושבח גדול לכל הבירורים כולם שעלו בה בכל השבוע העברה, וכן הוא תועלת ופעולה גדולה לכל התיקונים והזווגים שעתידי להעשות בה בשבוע הבאה. אבל במנחת שבת עצמה, אין זווג לרחל עם ז"א כלל, כי הוא עולה למעלה בדיקנא דא"א, והיא נשארה למטה באבא כנ"ל. ומה שאמר הרב בענינינו, "ואין זה אלא בעלותם בדיקנא דא"א", לא קאי על מה שאמר מקודם בענין הזווג דפב"פ העיקרי, אלא שקאי רק על מה שאמר, "ואח"כ מקיף יחידה", ועל זה אמר "ואין זה כו". ור"ל כי המקיף יחידה הוא רק בעלותם בדיקנא, אבל הזווג דפב"פ העיקרי אינו תלוי בעלייתם בדיקנא דוקא, אלא רק בקבלת המוחין דחיה וכנ"ל, ולכן נעשה הזווג דהזו"ן העיקרים שהוא ישראל עם רחל פב"פ במוסף שבת, משום שאז עולה הוא עד הכתר דאבא והיא עד הכתר דאימא, ונשלם הוא בהמוחין דחיה ונעשים שוה בשוה

⁴⁴ נדצ"ל שבת

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ומזדווגים. אבל עלייתו בדיקנא, הוא רק בשבת במנחה, ועולה הוא למעלה ואז אין זיווג מישראל ורחל וכנז.

בדרך אנב אכתוב כאן עוד דבר אחד, כי ראיתי כעת בספר שמן ששון ה"ג דף ס"ו רע"ב שהקשה על מ"ש הרב (שענה"כ בדרושי הלילה דרוש א) בענין תולדות פרטי הזווגים איזה הוא (יא ע"ד) שהוא לצורך בריאת המלאכים ואיזה הוא שהוא להוציא נשמת בני אדם. ואמר שם, כי הזווג דתפילת שחרית דחול הוא להוציא נשמת בני אדם, והקשה על זה בספר הנז' כי א"כ למה נאסר להאדם התחתון הזווג ביום וכמ"ש בגמרא (נדה יז ע"א) ובכ"מ בדברי רז"ל. ומה גם כי הרי מצינו ביצחק ששימש מטתו ביום, וכמ"ש (בראשית כו ז) והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו, (עי' במדרש בראשית רבה פס"ד סימן ה, שתפסו אותו על זה) ע"ש בספר ש"ש ונשאר בצ"ע. ולכאורה הנה יפה העיר בזה, כי הרי בזה"ק (פרשת תזריע מט ע"ב) אמרו דעת⁴⁵ הראוי לזווג הוא בעת הזווג של מעלה ע"ש, והרי רוב הזווגים של מעלה הוא רק ביום, וישנם ביום ה' זווגים, כי בלחש דשחרית דחול הוא זיווג יעקב ברחל, איהו בנצח דז"א ואיהו בהוד דז"א*, ובחזרה ג"כ יעקב ברחל איהו בחסד ואיהו בגבורה, ובכוונת ויעבור הוא זיווג ישראל עם לאה למעלה מן החזה, ואח"כ בנפילת אפים יעקב עם רחל בנה"י, ובתפילת המנחה ישראל עם לאה מהחזה ולמעלה. והרי הם ה' זווגים ביום, ג' דיעקב ברחל, וב' דישראל עם לאה, אבל בלילה דחול הוא רק ב' זווגים לבד, אחד יעקב עם לאה בתפילת ערבית, ושניהם למעלה מן החזה, והב' ג"כ יעקב עם לאה אחר הצות לילה דחול, אלא שאז נגדלים ומתארכים שניהם בכל קומת ז"א, [ולכן הותר אז הזווג התחתון לסתם בני אדם זולת תלמידי חכמים, כמ"ש בזה"ק (פרשת קדושים פא ע"א)] והרי לנו בחול ה' זווגים ביום, אבל בלילה הוא רק ב'.

[*] הגהה עי' לקמן פ"ח אות י', שם העליתי כי בשחרית דחול אין מיעקב עם רחל רק יחוד אחד, ועי' עוד מה שכתבתי בכ"ז בליקוטא אשר בסוף ספר הקדו"ש בליקוטא ג' שם בארוכה בזה, וכן הוא העיקר ע"ש].

ובשבת הוה ביום ד' זווגים ובלילה ג', כי בתפילת ערבית דשבת הוה הזווג דיעקב עם רחל ושניהם בכל הנה"י דז"א, ר"ל לא כמו בשחרית לחש דחול שאיהו בנצח דז"א ואיהו בהוד דז"א ושניהם פב"פ, ועומד אז יעקב פניו לצפון ורחל פניה לדרום, משא"כ בשבת הם שניהם בכל רוחב הנה"י דז"א, והם פב"פ והוה פני יעקב למזרח [כמו הז"א עצמו, וכמ"ש בשער המצות (פרשת בראשית דף ו סע"א) שהקומה העליונה הפנים למזרח והוא בסוד (תהלים קלט ה) אחר וקדם צרתני] ורחל פניה למערב, והוה בתפילת ערבית דשבת הזווג דיעקב עם רחל ושניהם בהנה"י דז"א, ואחר תפילת ערבית עד הצות הוא הזווג דיעקב עם לאה ושניהם בכל אורך קומת ז"א, וכמו אחר הצות לילה דחול. אך אחר הצות לילה דשבת אז הוא הזווג ג"כ דיעקב עם רחל אלא ששניהם הם ג"כ בכל אורך קומת ז"א, ולכן הוא אז עונתן של ת"ח (עי' זחר תזריע מט ע"ב). והרי הם ג' זווגים בליל שבת, ב' דיעקב עם רחל, ואחד יעקב עם לאה. אבל בשבת ביום הוא ד' זווגים, כי בלחש דשחרית יעקב עם רחל בכל רוחב החג"ת דז"א, ובחזרה דשחרית שניהם בכל הג"ר דז"א, ובמוסף אז הוא הזווג דהז"א עצמו שהוא ישראל ומזדווג הוא עצמו עם רחל פב"פ שוה בשוה, כי אז הם עולים שניהם בכל או"א, הוא באבא והיא באימא, והוא כעין זיווג דאו"א ממש, כי ירשו את מקומם, והוא הזווג המעולה והגבוה מכולם, ולא נעשה אלא במוסף שבת בקדושת מוסף, כמ"ש בשע"כ (דף ע"ד ע"א) וכן בפע"ח (שער השבת פרק כ), ובמנחת שבת אין זיווג ברחל כנ"ל, אמנם נעשה זיווג אז ישראל עם לאה כי הם שניהם עולים אז בדיקנא דא"א עד המזל עליון, ושם הם מזדווגים.

⁴⁵@ניקוד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי לנו ד' זווגים בשבת ביום: ב', דיעקב עם רחל בלחש ובחזרה דשחרית. ואחד, ישראל עם רחל במוסף. ואחד, ישראל עם לאה במנחה. והרי הם ד' זווגים ביום, אבל בלילה הוא רק ג' זווגים כנז'. והרי לנו עכ"פ מכ"ז כי רוב הזווגים של מעלה הוא ביום, וא"כ למה נאסר לבני אדם לשמש מטתם ביום, הרי עיקר עת הזווג התחתון הוא בעת הזווג של מעלה, כמ"ש בזה"ק (תזריע מט ע"ב) שאמרו שם ואינן חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דילהון (יב ע"א) בשעתא דזווגא אחרא אשתכח, והאי משבת לשבת כו'⁴⁶. וגם בזה יש להקשות, הרי גם בחול יש למעלה ז' זווגים, ה' ביום וב' בלילה כנ"ל. אמנם בזה הוא הטעם, כי כל הזווגים של מעלה אשר בחול הם לצורך הבירורים דהמלכין קדמאין, ולא נמשך אז נשמות חדשות, וכמ"ש בפע"ח (שער ק"ש שעל המטה פרק יא) וכן בשער המצות (פרשת בהר). וע' בזה"ק (פרשת יתרו פט סע"א ורע"ב) לאפקא נשמתין קדישין לעלמא, ובגין כן בהאי ליליא

⁴⁶ ז"ל בשלימות: אמר רבי יצחק הכי תנינן נגע צרעת נגע הוא (&) דינא תקיפא שריא בעלמא צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא כי תהיה באדם באדם סתם והובא אל הכהן דא כהן דלתתא דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוציניא דישתכחו על ידוי ברכאן לעילא ולתתא ויתעבר ויסתלק ההוא נגע וישרי נהירו דרחמי על כלא ובגין כך והובא אל הכהן אמר רבי אבא חמינא לאינהו בני עלמא דלא משגחן ולא ידעין ביקרא דמאריהון כתיב בהו בישראל (ויקרא כ כד) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי וכתוב (שם ז) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יהו"ה אי אינן מתרחקן אן הוא קדושה דילהון הא רעותא דילהון אתרחקת מניה וקרא אכריז ואמר (תהלים לב ט) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד בקדושה דגרמייהו לאשתכחא שלימין ורשומין מכלא ועל דא זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידעין לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא והא אתערו בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא וכנסת ישראל משבחת ליה לקודשא בריך הוא והוא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו וחברייא דמשתדלי באורייתא משתתפי בה בכנסת ישראל לשבחה למלכא קדישא ואתעסקן באורייתא שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקודשא בריך הוא ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה ואינן חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דילהון בשעתא דזווגא אחרא אשתכח והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל דהוא עידן רעותא דמתברכן כלא עלאי ותתאי אי בני נשא אתרחקו מניה ועבדן כבעירי אן הוא קדושה דלהון לאשתכחא קדישין אן אינן נפשאן קדישין דמשכן מעילא ושלמה מלכא צווח ואמר (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קודשא בריך הוא נפש לא טוב דא הוא נפש דאינן משכין בעובדייהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עלייהו נפשטא דלאו איהו טוב בגין דלא מכווני לבייהו לקודשא בריך הוא:

טו לנו?

תרגום: אמר רבי יצחק כך שנינו נגע צרעת נגע הוא, הדין הקשה שרוי בעולם, צרעת הסגירה כמו שנאמר הסגר האור העליון, הסגר של הטוב העליון שלא יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם, והובא אל הכהן, זה הכהן שלמטה, שהוא מתקן לפתוח אותו הסגר ולהדליק מאורות, שימצאו על ידו ברכות למעלה ולמטה, ויעבור ויסתלק אותו הנגע וישרה אור של רחמים על הכל, ולכן והובא אל הכהן. אמר רבי אבא ראיתי אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, כתוב בישראל אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. אם הם מתרחקים, איפה הקדושה שלהם, הרי רצונם התרחק ממנו, והכתוב מכריז ואומר אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה נפרדים בני אדם מסוס ופרד, בקדושת עצמם, שימצאו שלמים ורשומים מהכל, ועל כן זווגם של בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכוון הרצון להדבק בקדוש ברוך הוא. והרי התעוררו בחצות הלילה, הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, והיא עת רצון לדבק בהם. והחברים שעוסקים בתורה משתתפים עם כנסת ישראל לשבח את המלך הקדוש ועוסקים בתורה. שאר בני האדם, אז עת רצון להתקדש בקדושת הקדוש ברוך הוא, ולכוון רצון לדבק בו. ואותם החברים שעוסקים בתורה, הזווג שלהם בשעה שנמצא זווג אחר, וזה משבת לשבת, לכוון הרצון לדבק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהיא עת רצון שהכל מתברכים, העליונים והתחתונים. אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים כבהמות, איפה הקדושה שלהם, שימצאו קדושים. איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה. ושלמה המלך צווח ואומר, גם בלא דעת נפש לא טוב, גם בלא דעת, מי הוא הדעת, זה הקדוש ברוך הוא, נפש לא טוב, זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם, לא טוב, שהרי מהצד האחר נמשכות עליהם, נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

חברייא מתקדשי בקדושה דמאריהון כו⁴⁷ ע"ש. אמנם על איסור הזווג ביום הרי הוא קשה כנו'.

אך באמת לא קשה כלל, כי איסור הזווג ביום אשר לבני אדם הוא מסיבת החטא, כי משום שאין שום זווג בני אדם בלא תאות היצר, וכמ"ש (תהלים נא ז) הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, ואמרו על זה בויקרא רבה (תזריע פי"ד סימן ה) רבי אחא אמר אפי' אם יהיה חסיד שבחסידיים אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעון. ומשום שכל הזווגים של בני אדם יש בכלם תערובות חטא מצד תאות היצר, לכן צריך שיהיה דוקא בהעלם גדול

⁴⁷ ז"ל בשלימות: רבי יודאי שאיל ליה לרבי שמעון יומא חד דאערע עמיה בארחה אמר ליה רבי הא כתיב בפרשתא דשבת דאמר ישעיה דכתיב (שם ד) כה אמר יהו"ה לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו' מאי קא מיירי אמר ליה קפוטקאה חמרך קטיר בטיפסא ונחית דמלה דאורייתא בעיא צחותא או אפכי לאחורך וזיל אבתראי ותכוון לבך אמר ליה בגיניה דמר עבידנא ארחה ובתריה דמר אסתכל בשכינתא אמר ליה תא חזי מלה דא הא אוקמוה חברייא ולא פרישו מלה כה אמר יהו"ה לסריסים מאן סריסים אלין אינון חברייא דמשתדלי באורייתא ומסרסי גרמייהו כל שיתא יומין דשבתא ולעאן באורייתא ובליליא דשבתא מזרזי גרמייהו בזווגא דלהון משום דידיעין רזא עלאה בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא ואינון חברייא דידיעין רזא דא מכוונין לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא ודא הוא דכתיב אשר ישמרו כמה דאת אמר (בראשית לז יא) ואביו שמר את הדבר ואקרון סריסים ודאי בגין לחכאה לשבתא לאשכחא רעוא דמאריהון דכתיב ובחרו באשר חפצתי מאי באשר חפצתי דא זווגא דמטרוניתא ומחזיקים בבריתי כלא חד בבריתי סתם זכאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא וידע רזא דא

תא חזי כתיב ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת ליהו"ה אלהיך וגו' כל מלאכתך באינון שיתא יומי עבידתייהו דבני נשא ובגין האי מלה לא מזדווגי חברייא בר בזמנא דלא ישתכח מעבידתייהו דבני נשא אלא עבידתייה דקודשא בריך הוא ומאי עבידתייה זווגא דמטרוניתא לאפקא נשמתין קדישין לעלמא ובגין כך בהאי ליליא חברייא מתקדשי בקדושה דמאריהון ומכווני לבייהו ונפקי בני מעלי בנין קדישין דלא סטאן לימינא ולשמאלא בנין דמלכא ומטרוניתא ועל אלן כתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם ליהו"ה אלהיכם ודאי בגין דאלין אקרון בנין דיליה בנין למלכא ולמטרוניתא והא דעתייהו דחברייא דידיעין רזא דא בדא מתדבקן ובגין כך אקרון בנין לקודשא בריך הוא והני אינון דעלמא מתקיימא בגינייהו וכד סליק עלמא בדינא אסתכל קודשא בריך הוא באינון בנוי ומרחם על עלמא ועל דא כתיב (ירמיה ב כא) כלה זרע אמת זרע אמת ודאי מהו אמת עזקא קדישא שלימתא כמה דאת אמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב (אמת דא קודשא בריך הוא) וכלא חד ובגיני כך זרע אמת ודאי.

תרגום: רבי יודאי שאל את רבי שמעון יום אחד שנפגש עמו בדרך אמר לו רבי כתוב בפרשת השבת שאמר ישעיה שכתוב כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו' במה זה מדובר. אמר לו קפוטקאי קשר את חמורך בגדר ורד שדבר תורה צריך צחות או הפך לאחוריק ולך אחרי ותכוון לבך אמר לו משום האדון עשיתי את הדרך ואחרי האדון אסתכל בשכינה. אמר לו בא וראה דבר זה הרי פרשוהו החברים ולא פרשו דבר כה אמר ה' לסריסים מי הם הסריסים אלו הם החברים שעוסקים בתורה ומסרסים עצמם כל ששת ימי השבת ועוסקים בתורה ובליל השבת מזרזים את עצמם בזווגם משום שיודעים הסוד העליון בשעה שהמלכה מזדווגת במלך. ואותם חברים שיודעים סוד זה מכוונים לבם לאמונת אדונם ומתברכים בפרי מעיהם באותו הלילה וזהו שכתוב אשר ישמרו כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר. ונקראים סריסים ודאי בשביל לחכות לשבת למצא את רצון אדונם שכתוב ובחרו באשר חפצתי מה זה באשר חפצתי זה זווג המלכה ומחזיקים בבריתי הכל אחד בבריתי סתם אשרי חלקו של מי שמתקדש בקדושה הזו ויודע הסוד הזה.

בא וראה כתוב ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך וגו' כל מלאכתך באותם ששת הימים מעשי בני האדם ומשום הדבר הזה לא מזדווגים החברים רק בזמן שלא נמצא ממעשי בני אדם אלא מעשה הקדוש ברוך הוא ומה מעשהו זווג המלכה להוציא נשמות קדושות לעולם. ולכן בלילה הזה החברים מתקדשים בקדושת אדונם ומכוונים את לבם ויוצאים בנינים מעולים בנינים קדושים שלא סוטים ימינה ושמאלה בני המלך והמלכה ועל אלה כתוב בנים אתם לה' אלהיכם לה' אלהיכם ודאי משום שאלה נקראים בנינים של בני המלך ולמלכה. וזו דעתם של החברים שיודעים סוד זה בזה נדבקים ולכן נקראים בנינים לקדוש ברוך הוא ואלה הם שהעולם מתקיים בשבילם וכשעולה העולם בדין מסתכל הקדוש ברוך הוא בבנינים הללו ומרחם על העולם ועל זה כתוב כלה זרע אמת זרע אמת ודאי מה זה אמת טבעת קדושה שלימה כמו שנאמר תתן אמת ליעקב (אמת זה הקדוש ברוך הוא) והכל אחד ולכן זרע אמת ודאי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובצניעות היותר אפשרי וכמו שאמרו בנדה (יז רע"א), וכדי שלא יתאחזו החיצונים באותו הזווג הנעשה כנגדו בשורשו אשר למעלה ח"ו, וכמ"ש הרב (בשער הארת המוחין פ"ב). ונמצא כי איסור הזווג לבני אדם ביום הוא רק מגרמת החטא, ומאבינו יצחק מה שנאמר בו והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו, לא קשה כלל כי כבר אמרו בזוה"ק (פרשת בשלח טו ע"ב) על ענין שנאמר שים נא ירך תחת ירכי, אנח להו לאבהן דעלמא דלית אינון כשאר בני עלמא, כי לא שלט בהן יצה"ר כלל, וכמ"ש בבא בתרא (יז ע"א) ג' לא שלט בהן יצר הרע ואלו הן אברהם יצחק ויעקב. והרי גם בדוד המלך עליו השלום נמצא ג"כ שאמר (תהלים קט כב) ולבי חלל בקרבי, שהרג ליצה"ר שבלבו וכמ"ש בירושלמי (ברכות פ"ט הלכה ה') וכן בזוה"ק (פנחס רכו ע"ב), וע' ב"ב (יז ע"א). ומכל שכן האבות אברהם יצחק ויעקב שהיה היצה"ר מסור בידן, ולכך להם היה אפשר להזדווג גם ביום בעת זווגן של מעלה, משא"כ לשום אדם זולתם והוא מגרמת החטא וכנז.

והעיקר הוא כי בזוה"ק (פרשת תולדות קמ ע"ב) אמרו שם כי גם יצחק לא שימש מטתו ביום כלל ח"ו, ומ"ש (בראשית כו ח) וישקף אבימלך בעד החלון, הכוונה הוא באיצטגנינותא דיליה ובחרישא דיליה, וכמ"ש עוד בפ' בחקותי (ק"ג רע"א) ובריש פ' בלק (ק"ד ע"ב). והגם שבהאבות לא היה חשש כלל וכנז, עכ"ז היו נוהרים גם הם בזה משום חטא הדור, ובפרט בימיהם שהיה קודם מתן תורה ועדיין היה העולם תוהו, ועכ"פ הרי נתבאר לנו כל קושיא הנז' היטיב, וכזה הנה נשלם הפרק הזה בעזרת קדוש ישראל ומושיע יתברך ויתעלה שמו לעד אמן ואמן.

פרק ג

והנה נתבאר ג' בחי' הטעמים⁴⁸, אמנם גם ג' בחי' הנקודות ותגין ואותיות כלולים בהם⁴⁹ אלא שאינם נגלים כלל כאן עד למטה באורות עינים⁵⁰ כמ"ש במקומו בע"ה.

[א] והנה נתבאר ג' בחי' הטעמים – כאן חוזר הרב לדבריו דלעיל פ"א ששם מתבאר הטעמים התחתונים, ובשער טנת"א (פרקים א ב) שם מתבאר הטעמים האמצעיים והעליונים. ואלו הג' בחי' הטעמים הם האורות דהאח"פ, שהם בינה וזו"ן, אורות האוון הוא בינה, אורות החוטם ז"א, אורות הפה מלכות, והם בחי' בינה וזו"ן שבא"ק. ור"ל הבינה וזו"ן מהי ספי' שברישא דא"ק, והם מתפשטים ומאירים לחוץ דרך האח"פ, ומתפשטים ממקום האזניים עד מקום הטבור שבו, והוא כלל כל עולם העקודים, ושם מסתיים עיקר הא"ק ג"כ, כי מהטבור ולמטה שבו⁴⁸, נעשה שם עולם האצילות, אבל המציאות דהא"ק עצמו אשר מהטבור ולמטה, הוא אינו אלא רק התפשטות הנהי"מ שבו, אשר נתפשטו מעיקרו שהוא מהטבור ולמעלה לצורך האצילות, ונתפשטו ויצאו ממקום הטבור ולמטה ועומדים בפנימיות האצילות לעולם, והוא הנהי"מ דא"ק המתלבשים באצילות, אבל עיקרו הוא מסתיים במקום הטבור, אשר שם מסתיימים ג"כ האורות דהאח"פ, שהם מהבינה וזו"ן דהרישא שבו כנז. והנה הם מהי ספי' דהמ"ם שבו שהוא הרישא תליתאה⁴⁹, ומשם הוא האורות דאח"פ בינה וזו"ן, והב' רישין עלאין שבו הם הא"א והאבא שבו. ומתבאר כ"ז בכמה מקומות מדברינו בארוכה לעיל בשער טנת"א פ"א, ובפרט בספר הכללים בכ"מ. (יב ע"ב) [ב] אמנם גם ג' בחי' הנקודות ותגין ואותיות כלולים בהם – הנה אורות הטעמים הם בחי' נשמה, והנקודות רוח, והתגין נפש, ואותיות גוף, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ט' סע"א⁵⁰)

⁴⁸ שהוא לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), וככל פרצוף שעיקרו מסתים בטיבורו, ולמטה מזה לבר מגופא.

⁴⁹ עי' אד"ז רפח ע"א.

⁵⁰ לא מוזכר בכל התיקו"ז ענין התגין, והטעם עי' לקמן לב ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מעמי אינון נשמתין נקודין רוחין, וכמו שכתבנו בזה בארוכה בשער טנת"א פ"ה, והם כללות העקודים והאצילות, כי אורות האח"פ שהם כלל כל עולם העקודים הכולל בתוכו את הא"ק מהאזוניים שבו עד הטבור שבו, וכנ"ל הנה הוא כולו בבחי' טעמים ונשמה הכללית בערך עולם האצילות, שהוא רק בבחי' נקודות תגין אותיות, רוח נפש גוף בערך העקודים. והנה הם כלולים כולם בהנשמה, כי כל תחתון הוא כלול לעולם בהעליון שעליו, כי ממנו הוא יוצא ונעשה, אלא שבעליון הם כלולים ונעלמים, ואח"כ הם יוצאים ומתגלה.

והנה כשם שהטעמים הם כלולים מג', כי הרי הם האח"פ שהם בינה וזו"ן דהנשמה הכללית, כן הוא בנקודות תגין אותיות, הנה כלול כל א' מג', כי הרי ישנם נקודות עליונות והוא חולם, ונקודות אמצעים והוא מלאפום, ונקודות תחתונות שהוא קמין פתח כו'⁵¹.

וכן ישנם בהתגין ג' בחי', אלא שאין לנו גילוי בהם, וכמו שכתבנו בטנת"א פ"ד אות ז', כי התגין הם כלולים עם האותיות, שהנפש הוא שותפא דגופא⁵², וכמ"ש (דברים יב כג) כי הים הוא הנפש, וכנ"ל בטנת"א פ"ה אות י"ד ע"ש כל הענין. ונכלל התגין עם האותיות ונעשים לאחד.

והאותיות הם ג"כ ג', והם אותיות רברבין וזעירין ובינוניים⁵³, והרי כי הנקודות תגין אותיות הם כלולים כל א' ג"כ מג', והג' דהנקודות שהם רוח הוא חג"ת, והג' דהתגין שהם נפש הוא נה"י, והג' דהאותיות שהם גוף הם הג' חלקי שבגוף, שהם בשר גידין עצמות⁵⁴, ונכללו התגין בהאותיות, והוא הנה"י הכלולים בהמלכות, שהיא לבושא דילהון גופא דילהון, כי היא לבוש וגוף על כולם. והרי לנו כי הנקודות תגין אותיות כלולים כל א' ג"כ מג', והם רוח נפש גוף, שהם כלל הו"ק, והם ט' כנוז'. ועם הדעת שהוא במקום הכתר, והוא פנימיות הו"ק, הרי הוא י', והוא הי"ם הכלולים בהו"ק כנודע⁵⁵. אך בכללות הם רק ג', שהם רוח נפש גוף, והם כלל עולם האצילות שהוא כולו רק בבחי' זו"ן, רוח נפש, בערך עולם העקודים שהוא נשמה בינה. והרי לנו עכ"פ כי הנקודות תגין אותיות שאמר הרב כאן, כוונתו היא על עולם האצילות, שהוא נבנה ונעשה מהנקודות תגין אותיות הכלולים בהעקודים שהוא הטעמים, והם מתפשטים מהעקודים ויורדים ונמשכים מהטבור ולמטה, ומהם נעשה ונבנה כל עולם האצילות. וכבר מתבאר כל הדברים הללו לעיל בטנת"א פ"א ע"ש בדברינו מאות ל' ולהלאה עד סוף כל הענין בזה, וכן יתבארו עוד בעה"י בדרושים הבאים כי הם רחבים ועמוקים מיני ים.

[ג] אלא שאינם נגלים כלל כאן עד למטה באורות עינים – הנה האמת הוא כי העינים עצמן הם למעלה מכל האורות דהאח"פ ומבשרי אהזה, וכן כל האורות דהאח"פ הם רק מהבינה ולמטה וכנ"ל אות א', אבל העינים הם בחי' חכמה וכמ"ש הרב (באח"פ פרק א). אמנם הוא כי כל אלו הנקודות תגין ואותיות שאמרנו, שמהם נבנה ונעשה כל עולם האצילות, הנה כולם עיקרם הם רק מההתפשטות הנה"י דא"ק שאמרנו לעיל אות א'. כי הנה נתפשט הא"ק בהנקודות תגין ואותיות הכלולים בהטעמים, שהם למעלה מהטבור והם

⁵¹ כמבואר בנקודות א'.

⁵² עי' תיקר"ז יג ע"ב, נקודי דנהרין באנפין ובעיינין ונפשא איהי כללא דאתון ואיהי שתופא דגופא רוחא איהי כללא דנקודי דנהרין בעיינין תרגום: נקודות שמאירים בפנים ובעיינים, ונפש היא כלל האותיות והיא שותף הגוף רוח היא כלל הנקודות שמאירים בעינים.

⁵³ עי' ת"ז קל"ד ע"א וז"ל, אמר ליה א' עלאה (נ"א אות א') לעילא מן א' דאית א' מאתון רברבן, ואית א' מאתון זוטון, ואית א' מאתון בינוניים, אינון אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, ועליהו אתמר כי גבוה מעל גבוה שומר, עכ"ל, ועי' שם קנ"ח ע"ב, שמפרש שהם אימא ז"א ונוק'.

⁵⁴ עי' שער המוחין פרק א.

⁵⁵ עי' דע"ה ח"א פה ע"א שהו"ק הוא כלל הקומה, ואפילו הראש, שכן כל בחי' הג"ר היא רק המוחין שבראש, שהרי גם לתינוק יש ראש אלא שחסרים לו מוחין [עי' ראייה לזה רע"מ נשא קכג ע"ב דגופא ורישא מלבר ומוחא ולבא מלגאו [וז"ן] הם גופא ורישא מלבר] – הקדו"ש לח ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

למטה במדרגה מהטעמים עצמן, כי הטעמים הוא נשמה, והנקודות תגין אותיות הכלולים בהם הם רק רוח נפש גוף הכלולים בהנשמה. ונתפשט הא"ק בהם ממקום הטבור ולמטה, ונעשה ונבנה מהם עולם האצילות. אמנם בנין האצילות שנעשה מהם, הנה אינו נעשה תיכף מאותה ההתפשטות אלא רק ע"י כמה סיבובים ופעולות שונות רבות. אך מה שנוגע לענינינו הוא, כי הנה אחר שנתפשט ויצא בהם ממקום הטבור ולמטה, הנה חזרו אח"כ ועלו למעלה דרך פנימיותו ומשם יצאו לחוץ. והיה יציאתם דרך העינים, כי תחילה ירדו למטה במקום העתיד להאצילות כדי להצטמצם ע"י להיות שורש להאצילות, ואחר שנעשו ראוי לזה חזרו למעלה לקבל שם (יב ע"ג) תוספת אור וברכה להוציא כחם לפועל, ועלו עד מוח החכמה דא"ק, ומשם יצאו דרך העינים שהם מחכמה. ויצאו ונתפשטו משם דרך כל העקודים, ומשם ירדו למקום הטבור ולמטה מבחוץ, שהוא נגד מקומם הראשון, ונעשה מהם עולם הנקודות, ואח"כ נתקנו ונעשה מהם עולם האצילות. והיה יציאתם דרך העינים בסוד הכתוב (משלי ג יט) ה' בחכמה יסוד ארץ, אבא יסוד ברתא (זהר פנחס רנו ע"ב), כי העינים הוא חכמה כנוז, וכל האצילות שהוא מהתפשטות הנה"י שאמרנו, הנה הוא בדיוק רק מהארת המלכות דא"ק, אשר כל הנה"י נכללים בה כנודע בסוד (בראשית כט ב) והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה, ע' בסתרי תורה ויצא (קנא ע"ב). ונעשה האצילות מהארת המלכות הכלולה מנה"י, ולכן היה יציאתה מהעינים שהם ממוח החכמה, כי יסוד ושורש המלכות הוא מחכמה אבא, דלכך נקראת חכמה זעירא (זהר ח"ג סא ע"א), אחות לנו קטנה (שיה"ש ח ח), אמור לחכמה אחותי את (משלי ט ד), וכמ"ש באד"ז (רצו ע"א⁵⁶) משום דהיא אתנטלת מחכמה אבא, והוא הי' דאדנ"י שהיא מהי' דהוי"ה. ולכן יצאה הארת המלכות הכלולה מנה"י מהעינים שבו, שהם ממוח החכמה. ועיקר סוד הענין בזה כתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ובספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב' ע"ש.

והרי נתבאר לנו עכ"פ לשון הרב בענינינו מה שאמר שאורות העינים הם למטה מאורות דהאח"פ, שהם אורות הטעמים שיצאו דרך האח"פ, הגם שאורות הטעמים דהאח"פ הם רק בינה וזו"ן והעינים הרי הם ממוח החכמה. אך אלו הנקודות תגין ואותיות אשר יצאו דרך העינים לצורך האצילות, הנה הם רק הנקודות תגין אותיות, רוח נפש גוף, שהיו כלולים בהטעמים נשמה, ויצאו משם וירדו ונתפשטו מהטבור ולמטה, ואח"כ חזרו ועלו למעלה ויצאו דרך העינים לצורך בנין האצילות. וא"כ הרי הוה הם בודאי למטה הרבה ממדרגת כל אורות האח"פ שהם הטעמים עצמן.

ומה שאמר הרב "כמו שיתבאר במקומו", כוונתו הוא על כל דרושי הנקודות אשר לקמן שער ח', ששם יתבאר כל הענין דאורות העינים בארוכה, וע' במפרשים שטרחו בזה אך במה שאמרנו הרי מתבאר הכל על נכון.

ונבאר יציאת אורות אלו הנקרא עקודים. דע כי בעת שיצאו לא יצאו שלימים וכמ"ש בע"ה. וטעם הדבר הוא⁵⁷, כי כוונת המאציל היה לעשות עתה התחלת הויות הכלים (נ"א בתחלה הויות הכלי) להלביש האור לצורך המקבלים שיוכלו לקבל⁵⁸, ולכן בהיות שיצאו בלתי שלימים וגמורים חזרו לעלות לשורשן להתתקן {כה ע"ד} ולהשתלם⁵⁹, ועי"כ נעשה כלי כמ"ש⁶⁰. והענין הוא כי בודאי שבחי' הכלים היה בכח אף כי לא היה בפועל בתוך האור, כי היה בבחי' האור היותר עב וגס, רק שהיה בו מחובר

⁵⁶ ז"ל: האי אם לכלהו אחרנין דלתתא כתיב (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את אית חכמה ואית חכמה והאי נוקבא אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב (שיר ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'.

תרגום: נאמר "אמור לחכמה אחותי את". יש חכמה, ויש חכמה. ונקבה זו, נקראת חכמה קטנה כלפי האחרת, וע"ז נאמר "אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בעצם היטב, ולכן לא נגלה בחינתו כי (נ"א אבל) כאשר יצא האור דרך הפה ולחוך, יצא הכל מעורב יחד". וכשחזרו לעלות ולהשתלם כנ"ל, אז"ו ודאי ע"י יציאת האור חוץ לפה הנה אותו אור בחי' הכלים שהוא יותר עב קנה עתה עביות יותר, ועי"כ לא יוכל לחזור גם הוא למקורו כבראשונה, ונתפשט האור הזך ממנו ועלה למקורו כנ"ל, ואז נתוסף באור עב כנ"ל עביות יותר על עוביו ואז נגמר ונשאר בחי' כלי. ואם תאמר כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה ויתבטל מלהיות בחי' כלי' (נ"א ויתבטלו מלהיות בחי' כלים). התשובה בזה הוא כמ"ש במ"א", כי לא חזרו כל הי"ס שנתעלו למקורם לחזור ולירד כולם, אמנם הט' תחתונים לבדם ירדו, והעליונה שהוא הכתר נשארה תמיד עם המאציל^ב*, וכזה נמצא שאור החכמה הוא שחזר להתלבש בכלי הכתר וכן כל שאר הספירות^ב, ויכולין הכלים לקבל האור הממועט ממנו עתה ממה שהיה להם בתחלה^ב.

* עי' אול"ח ח ז צהגה"ה (הערת המלכה"ד: אלכינו הוא צהגוב"י אות ד'), וז"ל, רמ"ז כל מלאות כתר שזכר אינו צלל העולם ההוא רק מעולם העליון, וכן צפלו פנים שכתר דז"א מת"ת לאמא, ואפשר גם כאן חזר הכתר אל המאציל ונשאר עם תמיד כי הוא שוקט ולא מן האורות שאלו, עכ"ל (לס"ו).

[ד] דע כי בעת שיצאו לא יצאו שלימים וטעם הדבר כו' – הנה האמת הוא שכן הוא הסדר לעולם בכל אורות הנאצלים כולם, שתחילת יציאתם הוא רק במיעוט היותר אפשרי, והולך וגדל לאט לאט, וע"ד שהוא ג"כ בכל המציאויות המתחדשים ונולדים בהעוה"ז. והטעם הוא כדי שיתקשר ויתאחד מציאותו עם המציאות הכללית דהעולם כולו, והוא ע"י שנמשך שלימותו אשר מלמעלה ונשלם מציאותו ע"י הכחות דהעוה"ז גופה, והיינו ע"י שמקבל תמיד חיותו ותוספת כח מכל הד' יסודות ארמ"ע הכלליים ומהדצח"מ הפרטיים, והולך וגדל ונשלם על ידיהם. הנה עי"ז נעשה הוא כולו ג"כ חלק אחד מהעולם עצמו, שהרי מהעולם הזה גופה הוא נמשך ונשלם מציאותו ושלימותו אשר גם מלמעלה. משא"כ אם היה התחדשו וביאתו בהעולם בכל שלימותו בבת אחת, הנה לא היה לו כ"כ שייכות עם העולם, והיה כל קיומו בהעולם רק כאורח חדש אשר אין זה מקומו, כי הרי היה רואה את עצמו שנעשה למציאות שלם בפנ"ע תיכף עם תחילת התחדשו, ונעשה חידושו ושלימותו ע"ד החידוש והשלימות דהעולם גופה, והיה רואה את עצמו עם העולם כשני מציאויות נפרדים, והיה כל קיומו ועמידתו בהעולם רק בעל כרחו, כי הרי אינו הוא לו ולמה זה לו.

ועיקר עומק הטעם אשר בכ"ז הוא, כי הנה רצון המאציל עליון יוצר בראשית ית"ש, הנה הוא שיתאחדו כל המציאויות כולם זב"ז, וכולם בהאדם, והאדם עם כולם, והוא ע"י שהם נצרכים זה לזה בכל מציאותם העיקרי, והם משמשים כולם תמיד זה לזה ומתתקנים זה ע"י זה, וכולם ע"י האדם. וכשהאדם הוא מתנהג ומתקדש בקדושה של מעלה בהתורה והמצוה, הם מתקדשים כולם על ידו, וזהו כוונתו ית"ש בכל הבריאה כולה, כמו שבארנו בכ"מ. וכ"ז הנה הוא נעשה רק ע"י שיש להם קשר ויחוד אמיתי בהעולם גם בעיקר מציאותם, והוא ע"י שנמשך ונשלם המציאות העיקרי דכל א' ע"י העוה"ז גופה יב ע"ד) וכנ"ז וע"י בזה עוד למטה אות ו'.

אמנם הנה יש בזה עוד טעם ב', במה שנסדר סדר בשלימות דכל א' רק לאט לאט, כי באשר שכל עולם תחתון הוא למטה במדרגה הרבה מהעולם העליון שעליו, אשר ממנו נמשך השלימות דהתחתון, וע"ד שאמרו (ב"ר פ"י ס"ו) אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. ולכן כאשר נמשך כח ושפעת אור העליון למטה בהתחדשות כל מציאות, והרי מתפשט ומתלבש אור העליון בכלי וגוף דהתחתון, הנה באשר שאין להם השתוות זה עם זה, הוכרח שיומשך שפעת אור העליון למטה בתחילה רק לאט לאט, שהוא במיעוט היותר אפשרי, כי עי"ז אפשר להצמצם ולהעשות למדרגת התחתון. והנה נמשך מציאות הגוף התחתון ג"כ רק לאט לאט, ר"ל שהשפע היורד מלמעלה היא קולטת אצלה מתחילה מהחומר, והגוף התחתון הצריך אליה להתקשר עמו ולהתלבש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בו ג"כ רק במיעוט היותר אפשרי. היינו מה שאינו מעובה כ"כ, וקולטת מתחילה רק בחינת תמצית דהחומר ומתלבש בו, כי ע"י ששפעת האור הוא ממועט, והחומר היוצא ונמשך אליו הוא אינו מעובה כ"כ, עי"ז יש להם השתוות זה עם זה להתלבש זב"ז. והם הולכים וגדלים יחד לאט לאט, שנתוסף בהאור תמיד כח ושפע מלמעלה לאט לאט, וכן נקלט ונתוסף בהחומר והגוף עיבוי ותוספת חומר תמיד ג"כ לאט לאט, וכהראוי שישתוו זה עם זה ויעשו שניהם למציאות אחד הראוי לאותו העולם, כי הם הולכים וגדלים ונארגנים יחד מתחילתן עד סופן. ונמשך התוספת כח לכל א' רק כפי הראוי להשתוות עם השני, ועי"ז הם משתווים ונעשים שניהם לאחד.

והרי נמצא כי מוכרח הוא שיומשך גידולם רק לאט לאט משום שהאור הוא מהעולם העליון, והחומר והגוף הוא מהעולם התחתון, ואי אפשר שיתקשרו שניהם זב"ז להעשות למציאות אחת מחלקי המציאויות דאותו העולם אלא רק ע"י שנמשך מציאותו לאט לאט, שמתחילה הוא במיעוט היותר אפשרי ואח"כ הוא הולך ונשלם. וכן הוא הסדר בכל עולם ועולם, הן בכלל והן בפרט, שאינו יוצא מתחילה האור שלו אלא רק במיעוט היותר אפשרי, ואח"כ הוא הולך ונשלם, ונמשך מציאותו ועלייתו כשחר עולה עד נכון היום, ומשום שעולם העקודים הנה הוא הראשון לכל העולמות אשר בבחי' כלי, כי למעלה מהעקודים נקראו בשם עולמות דאור א"ס ממשי⁵⁷, ואין לדבר בפרטי השתלשלות מציאותם אלא רק מהעקודים ולמטה. ומשום ששם התחיל להתגלות בחי' כלי, ולכך מקדים הרב ואמר "ודע כי בעת שיצאו לא יצאו שלימים", כי כן הוא הסדר לעולם בכל העולמות אשר מהעקודים ולמטה, כי כולם נסדרו בסדר אחד, וכמו שבארנו בארוכה בספר הכללים, וע' בזה בכלל ג' שם. וכל דברינו אשר אמרנו בטעם שלא יצאו שלימים מתחלה הנה הוא נכלל בדברי הרב באותו הטעם שאמר הוא זלה"ה, כי מה שאמר שהוא משום התהוות הכלי, הוא נוהג ג"כ בכל עולם ועולם, כי כל תחתון בערך העליון הוה האור שבו בצמצום גדול והעביות שבו הוא מרובה הרבה, ולכן מתפשט מתחילה האור הראוי לכל תחתון רק במיעוט היותר אפשרי, וגם הוא חוזר ומסתלק ונשאר עביותו למטה, ואח"כ חוזר ומתפשט בו האור לאט לאט, ועי"ז מצטמצם האור ונעשה הכלי כהראוי להתחתון, וע"ד שמבאר הרב כל הענין הזה בעולם העקודים בכל דבריו שבפרק הזה, ובפרקים הבאים, וכן בשער מטי ול"מ. וכן היה הסדר הזה בכל עולם ועולם כמו שבארנו כ"ז בארוכה בכל ספר הכללים. ועכ"פ הוא כי נעשה בכלם הכל רק לאט לאט הן האור והן הכלי, כי רק עי"ז יצא ונעשה כל א' על מדרגתו הראוי לו, ויתבאר בעה"י למטה בדברינו עוד בזה.

אמנם דע כי מה שאמרנו לעיל בטעם הא' כי נמשך השלימות דכל א' ע"י אותו העולם עצמו אשר למטה דוקא, הנה הוא רק בהתפשטות הב' דכל עולם שהוא עיקר המציאות דאותו העולם עצמו אשר למטה. אך ההתפשטות הא' אשר לכל עולם שהוא נשאר למעלה אחר הסתלקותו בהסתלקות הא', והוא עומד לעולם למעלה שהוא (יג ע"א) השורש העליון אליו העומד תמיד למעלה וכנ"ל פ"א אות ה'. והנה גם הוא יצא מתחילה אור ממועט בכל האפשרי, וכדי להצטמצם להיות שורש להתחתון, וכמו שיתבאר עוד למטה, ולא נגמר ולא נשלם גם הוא אלא רק אח"כ, שהוא אחר שמסתלק ועולה למעלה, הנה בו נעשה ונגמר כל השלימות שבו רק למעלה גופה, כי שם הוא עולמו ומקומו, ושם הוא מקבל כל השלמתו, ועומד עמו למעלה לעולם.

⁵⁷ עי' דברי רבינו בח"א מד ע"ב שמביא מקור להיות לשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות, מע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א וכן מביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, עי' זהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן היה ג"כ בהתפשטות הא' דענינינו שהוא ההתפשטות הא' אשר לעולם העקודים, והוא יציאת האורות שאמר הרב בענינינו שלא יצאו שלימים, כי היה יציאתם מתחילה במיעוט האפשרי, וכדי שיצטמצמו להיות שורש להעקודים. ואחר שנעשו שורש לזה בכל הראוי, הנה נסתלקו ועלו למעלה, ושם נשלמו ונשארו שם לעולם, כי שם הוא מקומם להיות שורש להעקודים במקום עליון, ולכן לא נשלמו הם אלא רק למעלה, שהוא בעולמם ומקומם. והרי עכ"פ הוא כי מקבל כל א' את שלימותו רק בעולמו השייך אליו, שהוא בהמקום שנשאר שם.

[ה] כי כוונת המאציל היה לעשות עתה התחלת הויות הכלים להלביש האור לצורך המקבלים שיוכלו לקבל – הנה האמת הוא כי ישנם בחי' כלי גם למעלה למעלה, היינו גם בא"ק עצמו, וכמו שמבואר בטנת"א (פרק א) במה שאמר שם "אבל ודאי שזה האור היוצא הוא יותר גדול מבחי' כלים והגוף של א"ק כו", וכן בסדר אצילות בקיצור (פרק ג) אמר שם, "כי בן א"ק שהוא בחי' כל העצמות יש לו גוף וז' שבו מתלבש עצמותו כו", עוד שם "ונמצא כי כל העולמות כולם כאחד, אפי' א"ק, כל הכלים שלהם יש בהם בחי' פנימיות וחיצוניות כו". וכן כתבנו בענולים ויושר ענ"ב ובכ"מ מדברינו, שגם בהקו דא"ס ישנו שם ג"כ בחי' כלי, אשר דרך בו נמשך האור ע"ש דברינו אות כ"א ושם אות ט"ו, וע' עוד לקמן במטי ול"מ פ"א אות ב'. אך הענין בזה הוא, כי כל בחי' כלים אשר נזכר למעלה מהעקודים, הוא אינו אלא רק על שם שהם שורש למה שלמטה, כי גם בחי' פרצופים וכן גם בחי' ספי', אין שייך להזכיר למעלה מהעקודים כלל, אלא רק כדי לשכך את האוון שיוכל לקבל, והוא רק בדרך משל ודמיון, וכמ"ש הרב בשער אח"פ (ריש פרק א) וכן בטנת"א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי' ספי' ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח"ו. ע' ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) ובהקדמת תיקונים (ו ע"ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם ע"ש⁵⁸.

⁵⁸ ז"ל בפרשת בא: ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה איהו יתרץ ליה האי תמונה חזינא דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט ולא בכל תמונה אחרא (ס"א דברא ויצר באתווי) דבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמר (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו ואפילו האי תמונה לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עליהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה דהא קדם דברא קודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי בהווא דיוקנא יהו"ה בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אה"ה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו:

ווי ליה מאן דישוה ליה לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה ואפילו על כל בריין ולעילא מההיא מדה וכד אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה כגוונא דימא דלית במיא דימא דנפקי מינה תפיסו כלל ולא צורה אלא באתפשטותא דימא דימא על מאנא דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מינה מעין כפום אתפשטותא דיליה בהווא מאנא כעגולא דאיהו י' הא מקור חד ומעין דנפיק מינה הא תרין לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דעבד (נ"א דחפר) חפירא רברבא ואתמלי מן מיא דנפיק מן מעיין ההיא מאנא אתקרי ים והוא מאנא תליתאה והווא מאנא רברבא אתפליג לשבע נחלין (נ"א מאנין) וכפום מאנין אריכין הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין והא מקור ומעיין וימא ושבע נחלין אינון עשרה ואי יתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא:

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והאמת הוא כי גם בעקודים הם ג"כ רק ע"ד הממוצע, כי עיקר כל הכינויים הללו הם רק באצילות אבל לא למעלה, כי בעקודים הם ע"ד הממוצע, ולמעלה מעקודים הם בדרך משל ודמיון לנמרי. אמנם גם באצילות אינם הם ג"כ ע"פ תפיסתנו והשגתנו ח"ו וחלילה וחלילה, כי האומר כן אין לו חלק באלה"י ישראל ובתורתו, וכמו שמפורש בתורה בפ' ואתחנן (דברים ד טו) ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה, וכן שם (פסוק יב) קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים, וכן נאמר (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, כי לא נתפס שם שום תפיסה והשגה משום בריה. אך עכ"ז הנה בדרך דיבור ואמירה וסיפור דברים, שהוא בדרך לימוד מותר ומצוה להשתמש בכל הכינויים הללו באצילות ולדבר בהם בכל האפשרי, ככל מה שנמסר לנו בדברי הארז"ל שכולם הם דברי הרשב"י בהזוה"ק⁵⁹, וכן הם מפורשים כולם בשיר השירים שהיא קודש קדשים (ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקפ), וכן הם מכוונים ג"כ בכל תורה שבכתב שהוא בתורת משה עצמו, והם כל המילות והלשונות המגשמים אשר נלאו כל חכמי לב הפשטנים גם מראשוני ראשונים למצוא פשר להדברים, להעמידם על נכון בדברים המתקבלים על הלב, ואין אחד מהם שלא נכנס בדוחקים גדולים בכמה פרשיות התורה שאין לה תואר והדר לפי פשוטן, וכמ"ש

@ זה לא מדאי הרבה, וכל זה נצרך?

תרגום: ואם יקשה אדם שהרי כתוב כי לא ראיתם כל תמונה הוא יתרץ לו הרי תמונה ראיתי שהרי כתוב ותמונת ה' יביט ולא בכל תמונה אחרת (שברא ויצר באותיותיו) של אדם שיצר באותיותיו ולכן אמר ואל מי תדמינוי ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. ואפילו תמונה זו אין לו במקומו אלא כשיורד למלוך על הבריות ומתפשט עליהם יראה להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם וזהו וביד הנביאים אדמה. ולכן הוא יאמר אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם אל מי תדמינוי ואשוה שהרי קדם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה שהוא מחוץ לדמות אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשם הקדוש ולא בשום אות ונקודה בעולם וזהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון ירד לשם ונקרא באותו דמות יה"ה כדי שידעו אותו במדות שלו בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אה"ה כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם בחס"ד ובדין כפי מעשי בני האדם שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ידעו אותו ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

אוי למי שישוה אותו לשום מדה ואפילו מעשר המדות הללו שלו כל שכן לבני האדם אשר בעפר יסודם שכלים ונפסדים אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה ואפילו על כל הבריות ולמעלה מאותה מדה וכשמסתלק ממנה אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה. כדוגמא שהים שאין במים של הים שיוצאים ממנו תפיסה כלל ולא צורה אלא שהתפשטות של המים של הים על כלי שהוא ארץ נעשה דמיון ויכלנו לעשות חשבון שם כמו המקור של הים הרי יוצא אחד ממנו מעיין כפי התפשטותו באותו הכלי כמו עגול שהוא י' הרי מקור אחד ומעיין שיוצא ממנו הרי שנים. אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר) חפירה גדולה שמתמלאת ממים שיוצאים ממעיין אותו כלי נקרא ים והוא כלי שלישי ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים (כלים) וכפי כלים ארוכים כך מתפשטים המים מן הים לשבעה נחלים והרי מקור ומעיין וים ושבעה נחלים הם עשרה ואם ישבר האומן את הכלים הללו שתיקן יחזרו המים למקור וישארו כלים שבורים יבשים בלי מים.

ז"ל בתיקו"ז: פתח ואמר יחזקאל נביאה קום משינתך לגלגלה הכא מראות דאתגליין לך דכלהו לגבך בארץ סתים באתכסיה ובאתגליא באתגליא ציורין אבל בסתימו דעינין דיוקנא דמלכא ומטרוניתא כל שכן וכל שכן ההוא דלית ליה דיוקנא דבגיניה אתמר האי קרא למאן דצייר ביה דיוקנא (דברים כז) ארור האיש אשר יעשה פסל וכו' ושם בסתר בסתרו של עולם ואפילו מכל מה דבר נש יכיל לאסתכלא בעינא ואפילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי

תרגום: פתח ואמר יחזקאל הנביא קום משנתך לגלות כאן המראות שהתגלו לך שכלם אליך בדרך נסתר ובהתגלות בהתגלות ציורים אבל בסתימות העינים דמות של המלך והגבירה כל שכן וכל שכן אותו שאין לו דמות שבגללו נאמר פסוק זה למי שציר בו דמות ארור האיש אשר יעשה פסל וכו' ושם בסתר בסתרו של עולם ואפילו מכל מה שאדם יכול להסתכל בעיין ואפילו מכל הדמיות שהראה לנביאים

ועי' ריש אדרא רבא.

האם@ פשוט שמי שמצייר דיוקן של אצילות בלמעלה ממנו עושה עבירה?

⁵⁹ עי' ביאורים ח"א ג ע"ב ועי' עניין זה באריכות בספר הדעה"ח ח"א דף נז ע"א כל אות ח' שם.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בחולין (ס' ע"ב) הרבה מקראות שראוין לשרוף והן הן גופי תורה, ומה גם בטעמי המצות רובן ככולן, ובפרט בענין שעיר המשתלח ופרה אדומה ומצות יבום וחליצה וטהרת מצורע, וכן כל פרטי מעשה המשכן ובגדי כהונה וחינוך הלויים וכמה פרשיות כיוצא בזה (ע"ב) בזה, אשר ננעל השער לפני כל הפשטנים כולם מלכנוס בזה כלל. ואם נמצא בדברי אחד מהם איזה טעם בזה, הלא נראה בעליל שאינם רק לשכך את האוזן, ואין זה כוונה העיקרי שבהם כהראוי לתורתנו הקדושה. והרי מוכיחים הדברים בעצמן שיש בכולם כוונה פנימית המכוונים אליו ית"ש, שהוא לא ע"פ פשוטן הנראה, ולא ע"פ דרוש המחקר הבנוי ומיוסד על שכל אנושי, ואין כל הדברים הללו מיושבים ונכונים וישרים למוצאי דעת, אלא רק ע"פ יסוד חכמת האמת אשר בזה"ק והאריז"ל, כי על פיהם הם כולם מתיישבים על הלב והדעת, ומתוקים מדבש ונופת צופים. ומי שלא טעם טעם עין החיים לא טעם טעם חיים מעולם, ומי שלא הסתכל ולא ראה את דברי הוזה"ק לא ראה זוהר אור תורה מימיו.

הן אמת שחלק הנגלה מתוה"ק הוא קודם לכל, ואשרי מי שזוכה לזה לדרוך במעגלותיה ולהעמיק בעמקיה מחלקם יהא חלקינו ומגורלם גורלינו, אך עכ"ז הנה הוא רק ע"ד פרודור לטרקלין, וע"ד חדרים החוצונים להפנימי, כי היכל המלך הפנימי הוא רק חלק סתרי תורה, שהוא דברי הוזה"ק והאריז"ל אשר כל דבריהם הוא רק באצילות עצמו, אשר שם הוא עיקר מקומו, ר"ל גילוי של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ושם יושב עומה אורה, מתלבש בעשרה לבושים אשר עמם שריה נהוריה מתייחד, ומתגלה בהם בזיו יקריה מאיר ומזהיר בכל טעמי תורה, והוא תורת האצילות⁶⁰ אשר עליה אמרו (עבו"ז ג' ע"ב) שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, ור"ל שמגלה וממשיך ומתפשט אורה תמיד, והוא אור פנימיות התורה שהיא יסוד ושורש ההתהוות והמציאות דכל העולמות כולם, וכל קיומם והנהגתם תמיד, והיא מסודר בכל אותיותיה ותיבותיה ופרשיותיה וטעמיה בסדר וכללות דרמ"ח ושס"ה, שהוא תכונת קומת פרצוף אדם, וכן הם העשרה לבושים אשר מתלבש בהם באצילות, והם מתפשטים מעצם התורה שהיא גילוי דאור א"ס כמו שביארנו בהקדו"ש שער הפונה קדים ע"ש. ומתפשטים ממנה העשרה לבושים אשר מתלבש בהם באצילות, כהדין קמצא דלבושיה מיניה, ע"ד שאמרו בבראשית רבה (פכ"א סימן ה).

ומשום שהם נתפשטו מהתורה שהיא בסדר דרמ"ח ושס"ה שהם תכונת קומת פרצוף אדם, נעשו אלו העשרה לבושים ג"כ על תכונה הזו, ובהם מתגלה המאציל א"ס ית"ש, והמציא והוציא עי"ז את העולמות כולם ג"כ על סדר ותכונה הזו, וכנודע שכל העולמות הם כולם כל אחד בתכונת קומת פרצוף אדם, וכמ"ש באבות דר' נתן (פרק לא), והרמב"ם במורה (ח"א פרק עב), וכן החכמוני בספר יצירה ח"א, ועל דרך זה הוא העשרה לבושים אשר מתלבש בהם המאציל א"ס ית"ש, ומתגלה שם על ידיהם להמציא את כל העולמות כולם. הנה הם כולם ג"כ כל א' בתכונת קומת פרצוף אדם, והם פרצופי האצילות כי הם נמשכים ויוצאים ג"כ מעצמות התורה שהוא קומה שלימה כנוז, וכל אצילותם וסדר מציאותם הוא ג"כ רק ע"פ סדר תכונת קומת פרצוף אדם בבח' אור וכלי, נשמה וגוף, פנימיות וחיצוניות, ונעשים ג"כ בכל סדר ההשתלשלות דתכונת אדם, שהוא ע"י בחי' עיבור יניקה מוחין קטנות גדלות, וכן בכל שאר התכונות כולם אשר ישנם במציאות האדם בעוה"ז, וכן נעשה עד"ז כלל העולם כולו בכלל. וכן בכל פרטי המציאות כולם מכל חלקי

⁶⁰ עי' תיקו"ז ה עב ואית אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות, ע"כ. שכאן שייך תיקון, ע' פת"ש נתיב אבי"ע כ"ה @, וע' תז"ח מא ע"ג @, וע' בהגר"א בתז"ח מ"ט ע"ב וז"ל, ואורייתא טפילה כו' שאורייתא הוא בריאה שלכן בה שכר ועונש ע"ה טו"ר כמש"ל ונשמה מאצילות וכו', עכ"ל. ע' בהגר"א בסד"צ כט ע"א וז"ל ובבריאה ע"ה טו"ר וכו' ולכן כל החטאים בנפש וכו' ובה ע"ה טו"ר שבאצילות לא יגורך רע (תהלים ה').

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הדצה"מ, הנה ישנם בכולם כל אלו הבחי' כנודע למבינים ולכל חכמי הטבע, וכן הוא בכל עולם ועולם בבחי' המתייחס לכל א' מהם, וכן הוא באצילות ג"כ בערך המתייחס שם.

והגם כי מאחר שכל האצילות כולו הוא אור אלהות גמור, הרי פשוט הוא כי שם אין תמונה ואין דמיון ואין תואר ואין מראה כלל ואינו גוף ולא כח בגוף⁶¹, כי אורו וקדושתו ית"ש הוא לעולם פשוט בתכלית הפשיטות, ומאחר שהוא מתייחד עם כל האצילות כולו עד שנעשית חד עמו, וכל האצילות כולו הוא אלהות גמור, וכמ"ש הרב בשער הצלם (פרק א) ובשער ציור עולמות (בהקדמה) ובשער השמות (פרקים א ב) וכן בכ"מ, וא"כ והרי הוא רחוק ומשולל מכל תואר ותמונה ותכונת פרצוף. עכ"ז הנה מצד הנאצלים עצמן אשר זולת יחודו בהם, והם מהודשים שנתחדשו אחר שלא היו אלא ויג ע"ג שאח"כ התייחד עמהם ונעשים חד עמו⁶², ולא סר ולא יסור יחודו מהם לנצח, אמנם מצדם גופה הנה יש בהם כל הבחי' והענינים כולם הנאמרים בדברי הזוה"ק והארז"ל, ומצדם הוא כל התוארים והכינוים הנאמרים עליו עצמו ית"ש, והוא מצד יחודו בהם. ונצטמצם להתגלות ולהקרא בכ"ז על ידיהם, והוא ע"י שמתלבש בהם ומתייחד עמהם להיותם חד עמו, וכמ"ש הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ה' בד"ה ארון יחיד) דכל הכינוים כולם אינם על מהותו ח"ו אלא ע"ש מידותיו, וכמ"ש אליהו זל"ט (יט ע"א) אנת חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא כו'⁶³. ואמר שם עוד, ובך לית דמיון ולא דיוקנא מכל מה דלגו ולבר⁶⁴. וכן הוא בתיקונים (תיקון ע' קנ"ב ע"ב) שינויין אינין במאני דגופא, אבל ביה לית שינויא כלל, איהו לא אשתני בכל אתר⁶⁵. ואמר שם הגר"א דהשתנות הוא באברי הגוף, שזה רואה וזה שומע, אבל בנשמתא לית שינויא דהיא רואה ושומע ומריח ומדבר הכל בכח אחד. וכן הוא הו"ה ב"ה דהוא נשמתא, הה"ד (מלאכי ג' ו) אני ה' לא שנית ע"ש.

והרי לנו כי כל הענינים כולם הנאמרים בדברי הזוה"ק והארז"ל הם רק מצד האצילות גופה, ואורו ית"ש הוא מתלבש בהם ומצטמצם שם ע"ד הנשמה שהיא נתלבש בגוף ומצטמצם בו, ואינו מתגלה בכחותיה כל כח וכח רק דרך אבר מיוחד, ונעשה הגבולים והשינויים רק מצד הגוף, והיא מצטמצם בו, ומתחלק ומשתנה כחותיה על ידו. והרי לנו עכ"פ כי כל התוארים והענינים כולם הם רק מצד האצילות כפי מה שהם זולת יחודו בהם. אמנם הוא כי גם באצילות הם כולם ג"כ רק בערך המתייחס להם, אשר הם נעלמים מכל בריה, כי הם נעלה ומרומם מכל נברא, ובתוכם ירד והתלבש באור פשיטותו ושוכן אורו בהם לנצח, כי רצה ורוצה להצטמצם בהם ולהתייחד עמהם שיהיו חד עמו, כדי להתגלות לבריותיו, היינו להמציא ולהוציא על ידיהם את העולמות בי"ע בתואר ותכונת דפרצוף אדם השייך ומתייחס בהם.

אמנם הוא כי התלבשו באצילות והצטמצמו בהם בכל עניניהם שהם, הנה הוא ע"ד שכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, ואמרו בפסיקתא רבתי (פיסקא כא) בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על ים סוף לא נראה להם אלא כבחור כו', וכשנגלה הקב"ה על הר סיני ליתן תורה לישראל לא נראה להם אלא כזקן כו', וכן דניאל אומר חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומון יתיב כו', וכן הוא ג"כ במכילתא (בשלח פרשה ד ויתרו פרשה ה). ואמרו עוד בפסיקתא רבתי שם, פנים בפנים דיבר ה' עמכם, אמר ר' לוי בדמויות הרבה נדמה להם, לזה עומד לזה יושב, לזה בחור לזה זקן כו' ע"ש. והרי לנו כי צמצם הקב"ה את פשיטותו האמיתית להתגלות לבריותיו, והוא מה שכתוב וביד הנביאים אדמה. אמנם אין

⁶¹ עי' פיה"מ לרמב"ם סנהדרין הק' לפ"א יסוד השלישי: שהקב"ה אינו גוף ולא כח בגוף, ועי' אריכות בזה בהקדו"ש ליקוט ג' בסוף הספר.

⁶² עי' בזה הקדו"ש פרק ד שכוונתו לפני התיקון דמ"ה.

⁶³ תרגום: אתה הוא חכמה ולא בחכמה ידוע, אתה הוא מבין ואל מבינה ידוע.

⁶⁴ תרגום: ואין בך דמיון ואל דמות מכל מה שבחוץ ומבפנים.

⁶⁵ תרגום: שינויים הם בכלים דגם, אבל בו אין שינוי כלל, הוא נשתנה בכל מקום.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כוונתי שכל הענינים הנאמרים בדברי הזוה"ק והאריז"ל הם רק ע"ד מראות הנבואה, וכמו שנמצא בדברי איזה מקובלים אחרונים, ובפרט בדורינו תקעו הרבה אחר הדעת הזאת יותר מדי, כי הלילה וחלילה לי מלהיות דעתי כן ח"ו, כי כל מראות הנביאים היו המראות גופה רק ע"ד דמיונות לבד, ולא היו עצם המראות במציאות אמיתי כלל, וכמ"ש רש"י ז"ל (ביבמות מט סע"ב) על מאמרם ז"ל שם, כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה וכסבורים לראות ולא ראו, עכ"ל רש"י ז"ל. אבל כל דברי הזוה"ק והאריז"ל הם כולם באמיתתן והם במציאותן ככתבם, כי עי"ז מתגלה הוא ית"ש בהגילוי דשם הוי"ה ב"ה שחותמו אמת⁶⁶, וכן בהגילוי דכל התורה כולה שהיא תורת אמת, וכן בכל הבריאה כולה שהיא מציאות אמת, וכמו שיסודו (תפילת קידוש לבנה) פועל אמת שפעולתו אמת. וכל דברי הזוה"ק והאריז"ל אינם משל ודמיון כלל ח"ו וח"ו, אמנם הם אינם ע"פ תפיסתנו והשגתנו חלילה וחלילה וכנ"ל, ובערך תפיסתנו בכל אותן הענינים הם באמת רק בבחי' משל ודמיון. אבל בערך המתייחס להאצילות עצמו, שהיא נעלה ומרום מכל נברא בכל עניניה, הנה כפי מה שהם, שם הם באמת כל הדברים ככתבן ממש, אלא שלא נראו ואינם מושגים לשום נברא, יען שכל האצילות הרי הוא נעלה ומרום מכל הבריאה כולה. ובפרט אחר התיקון דמעשה (יג ע"ד) בראשית, אשר ע"י האור דשם מ"ה, שהתייחד הוא ית"ש בכל האצילות כולו ונעשה חד עמו, ולא סר ולא יסור מאז ולהלאה יחודו משם לנצח, ונעשה ע"י אורו המתייחד בה כל האצילות כולה אלהות גמור.

הרי נאמר מעתה על כל האצילות (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, והוא כל הענינים הנאמרים שם נעלם בתכלית ההעלם, ואינם מושגים אלא רק אליו לבד ית"ש, אבל עכ"פ הוא כי כל דברי הזוה"ק והאריז"ל הם באמיתתן וככתבם. אך מה שאמרתי כי הם ע"ד שכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, כוונתי הוא כי כמו שמצינו שלצורך בריותיו נתגלה לנביאים בדמויות הרבה, לכל אחד כפי כחו, כן עדי"ז הנה לצורך גילוי ית"ש בהתהוות כל המציאות העולמות בי"ע, והנהגתם אשר הם כולם מסודרים על תכונת קומת פרצוף אדם שלם. כי כן ראה רצונו ית"ש ליסדם ולסדרם על יסוד וסדר הזה דוקא, הנה צמצם את אור פשיטותו ומתלבש באצילות, אשר שם הוא היסוד והשורש לכ"ז, ומתייחד שם בכל עניניהם שהם כדי להמציא ולהוציא על ידיהם את כל המציאות העולמות בי"ע, שהם כולם מיוסדים על תכונת קומת פרצוף אדם, ויצאו כולם מהאצילות, ששם הוא השורש הנעלם לכ"ז. והיה התלבשו ויחודו בהאצילות בכל עניניה, וסדר גילוי שם שנעשה רק ע"י כל אותן הענינים אשר בדברי האריז"ל שהם מתכונת קומת פרצוף אדם. הנה היה כ"ז מאותה הכוונה עצמה, ע"ד שכתוב וביד הנביאים אדמה. אמנם כל עניני האצילות וסדר גילוי שם בכ"ז, הנה הם באמיתתן וככתבן ובמציאות אמיתי, אלא שהוא רק בערך המתייחס ושייך למציאות האצילות אשר הוא נעלה ומרום מכל נברא. אך עכ"פ הוא כי הם באמיתתן ובתוכם התלבש אור פשיטותו ית"ש, ומצמצם להתייחד בכל עניניהם כדי להתגלות לבריותו שהוא מציאות העולמות בי"ע, והנהגתם שהם מציאות אמיתי, והוא התלבשו באצילות והצטמצמו בכל עניניה מאותה הכוונה שכתוב וביד הנביאים אדמה, והבן כ"ז היטיב מאד.

אמנם כדי לקיים מאמרם ז"ל באבות (פרק א מ"א) חכמים הזהרו בדבריהם, נחזור על הדברים שלא נטעה ח"ו, כי הטעות בזה הוא סכנה עצומה למאד רח"ל. ולכן נחזור ונאמר הגם שכבר כתבנו בזה לעיל כל מה שיש בו די, וזהו כי הנה הגם שאמרנו שהם כולם ככתבם ובאמיתתן גם באצילות עצמו, עכ"ז העיקר הוא כי לפי תפיסת והשגת הנבראים כולם בכל אותן הענינים הנאמרים בדברי האריז"ל, הנה כל אותן הענינים באצילית רק בבחי' משל

⁶⁶ עי' תיקו"ז עה ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ממש, כי אינם מושגים לשום נברא, ואין באצילות שום תכונה גופני ח"ו, ואין שם שום תואר ותמונה כלל ח"ו וח"ו, כי כל האצילות כולם הרי היא למעלה מכל הבריאה כולה, עד שהיא ראויה לקבל בתוכה את אור פשיטותו ית"ש ולהעשות חד עמו, והיא למעלה מכל הבריאה בכל עניניה, עד שכל האצילות היא פשוט לגמרי בערך כל הבריאה וכל התוארים, וכל עניני דתכונת אדם הנאמרים שם, הם כולם אינם אלא רק להיותם שרשים נעלמים לכל הענינים הללו שבהבריאה, וע"י כל הענינים הללו אשר הם בעולמות בי"ע במציאות ממש, אנו דורשים ומכנים אותם באצילות ג"כ, ע"ש שהם שורשים בהעלם. אך גם איך שהוא שורש שם, הנה גם זה נעלם מכל בריה, ואינם מושגים אלא רק לאצילות עצמו.

אמנם מאחר כי עכ"פ הוא שכן הוא האמת שבאצילות הוא השורש לכל אותן הענינים כולם. ונודע הוא כי כל שורש אין לו כח להוציא את פריו מעצמו אלא רק ע"י יבול הארץ שמרוה אותו, וממשיך בו שמנה להוציא כחו לפועל, ורק זהו שעושה אותו להיות שורש להפרי, וכן הוא בענינינו שלא נעשה האצילות שורש להעולמות בי"ע אלא רק ע"י היחוד דאור א"ס ית"ש, שלא סר יחודו משם לנצח, וע"י הנביעו דאור א"ס שמקבל האצילות תמיד, ע"ז היא נעשה לבחי' שורש להמציאות דהבי"ע לכל עניניהם. והנביעו דאור א"ס המשקה ומרוה להאצילות תמיד הוא אור הדעת עלאה, שהוא אור פנימיות התורה המיוסד ברמ"ח וש"ס, סוד שורש דתכונת אדם. ובאותו האור ג"כ הוא סוד נשמת האבות והשבטים, ובפרט נשמת משה רבינו ע"ה, אשר הם שורש נשמת כלל ישראל. וזהו יד ע"א שאמרו בזוה"ק (אחרי מות עג ע"א) קב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא, ועל זה הצד אנו מדברים בכל עניני דתכונת אדם באצילות, משום ששם הוא אור פנימיות התורה שהיא השורש לכ"ו. וכשאנו עוסקים בזה למטה, מתעורר בשרשה העליון אשר למעלה למעלה, שהוא בהנביעו דאור א"ס שבפנימיות האצילות, וניתוסף ומתגלה אורו ויחודו שם, ומשקה ומרוה בשרשים הנעלמים דכל העולמות כולם מנועם זיו אורו יתברך, שהוא חמודת כל החמודות ועדן כל העדונים, ובו הוא כל טוב הצפון אשר יתגלה לעתיד אחר שיתעכל ויתבטל כל הזוהמא כולה, ויסור כל המסכים והחומות ברזל המפסיקים בין ישראל לאביהם שבשמים, ואז יתגלה ויתפשט כל הנועם והעונג העצום מהזיו הנפלא הנורא והנשגב הזה, ועל זה נאמר (תהלים לא ט) מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך. והנה יצאתי מן הענין לדבר בכ"ז אגב דאתי לידן, ועיקר הענין בכ"ז כבר דברנו בארוכה וברחבה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז', ובספר הכללים כלל ח' ענף ו', ובהקדו"ש שער ד', ולעיל בשער עגילים ויושר בהקדמה לענף ב', ובכ"מ מדברינו וה' ית"ש ינחנו במעגלי צדק למען שמו.

[1] ולכן בהיות שיצאו בלתי שלימים וגמורים חזרו לעלות לשורשן להתקן ולהשתלם – הדברים צריך ביאור, כי הרי נודע הוא שתשוקת כל אור תחתון הוא לעולם תמיד לעלות ולהדבק למעלה לקבל תוספת אור וברכה מאור א"ס שלמעלה בכל האפשרי, וא"כ מהו שאמר הרב כי ע"י שיצאו בלתי שלימים לכך חזרו לעלות, כי הרי גם אם היו שלימים בתכלית השלימות היו חוזרים ג"כ למעלה אם היה להם רשות ויכולת לעלות, וכדי לינק ולהתברך מאור א"ס שהוא בלתי גבול ותכלית ואין קץ לזיו אורו, וכנודע מעליית הפרצופים שעולים למ"ן תמיד כשאפשר להם, והם ששים ושמחים על זה, כי רק זה הוא כל תשוקתם לעולם.

אך הענין הוא, כי הנה העיקר מה שיצאו בלתי שלימים הוא כדי להצטמצם ע"ו, שיתגלה העביות שבהם כדי להמציא בחי' כלי בהעקודים, וכן חזרתן למעלה היה ג"כ מטעם זה, כי ע"י שנסתלק ויצא האורות מהעביות ונשאר העביות לבדן למטה ניתוסף בהם עיבוי על עיבוי, ונעשו לבחי' כלי. וכן יש עוד טעם עיקרי ליציאתן בלתי שלימים ולחזרתן למעלה, כי הנה כל אלו האורות שהם מההתפשטות הא' דלהעקודים, הנה מקומם העיקרי הוא באמת רק למעלה, כי הם שורש העליון דלהעקודים העומד למעלה. אבל מציאות העיקרי דעקודים הוא רק ההתפשטות הב', כי ההתפשטות הא' הוא רק שורש העקודים אשר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

למעלה, ולא ירד מתחילה למטה אלא רק כדי להצטמצם עי"ז להעשות שורש להעקודים, ולכך יצאו בלתי שלימים שהוא רק אור ממועט, כי ע"י שהיה אור ממועט וירד במקום העתיד להעקודים, הנה נצטמצם עי"ז להעשות שורש אליו, ולכן חזר אח"כ ועלה למעלה, כי שם הוא מקומו העיקרי. ואחר הסתלקותו ועלייתו, הנה נשאר שם לעולם, וכמו שיתבאר כ"ז עוד למטה.

והרי נמצא כי יש ב' טעמים לירידתן למטה וליציאתן בלתי שלימים: טעם אחד, הוא מחמת העביות, כי עי"ז נתגלה העביות שבהם כנו". טעם שני, הוא מחמת האורות עצמן, כי עי"ז נצטמצמו האורות ג"כ ונעשו שורש להעקודים. וכן יש ב' טעמים ג"כ לעלייתן למעלה: אחד, מחמת העביות, כי עי"ז ניתוסף בהעביות עיבוי על עיבוי ונעשו לבחי' כלי. טעם ב', מחמת האורות, כי כל אלו האורות הם שייכים רק למעלה, ושם הוא המקום העיקרי שלהם להיות שורש להעקודים בפנימיות הא"ק עצמו. והנה הגם שהאמת הוא שגם זולת כל הטעמים הנז' הרי עולים תמיד כל האורות והפרצופים כולם למעלה לקבל שם תוספות אור וברכה להתעלה ולהתגדל, אך כאן בענינינו הנה היה עלייתם בהכרח, משום עיקר בנין העקודים כולו אשר רק לצורך זה נאצלו וירדו כל אלו האורות למטה, וזהו שמבאר הרב בענינינו טעם הכרח עלייתן, משום שכאן היה עלייתם בהכרח מטעם עיקר בנין העקודים עצמו. ומבאר הרב כאן הטעם אשר משום הכלי וכמו שמפרש והולך וכנו".

ומה שאמר הרב שעלו לשורשן להתתקן ולהשתלם, הנה בזה מרמז ג"כ טעם השני שאמרנו, שהוא משום האורות גופה, כי אחר שנעשו כל האורות (יד ע"ב) הללו שורש להעקודים, הנה הם עולים למעלה לקבל שם שלימותם ככל הנצרך להיות שורש להעקודים, והם נשארים שם לעולם להיות שורש העקודים במקום עליון. אמנם הוא, כי הנה אחר שנצטמצמו ע"י ירידתם למדרגת שורש העקודים, הנה כל שלימותם שמקבלים למעלה אחר שעלו, הוא ג"כ רק לפי מדרגת שורש העקודים לבד. אבל עכ"פ הוא כי נשלמו למעלה, כי מתחילה נצטמצמו ונתמעטו מחמת הטעמים הנז', ואחר שנעשה כל פעולתן חזרו למעלה ונשלמו שם בכל השלימות הראוי לשורש העליון העקודים, כי מאחר שנעשו ראוי להיות שורש למציאות העקודים, חזרו ועלו בבחי' מ"ן וקבלו למעלה תוספת אור וברכה, נעשות פרי לטובה כהראוי לכל שורש, וע' דברינו בזה בספר הכללים כלל ג' וכלל י"א וכלל ט"ז שם תראה דברים עמוקים בזה למאד מאד.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי אין כוונת הרב בענינינו שהעליה למעלה הוא תלוי רק בשביל שיצאו מתחילה בלתי שלימים, אלא הרב מלמדינו האמת כמו שהוא, היינו כל סדר השתלשלות העקודים איך שהיה נעשה, כי מתחילה יצא האור במיעוט גדול כדי להצטמצם ולהעשות שורש להעקודים. ואחר שנעשה ראוי לזה, הרי מוכרח הוא לעלות למעלה למ"ן לקבל שם תוספת אור וברכה כהראוי לכל שורש, להוציא תולדתו ופריו לטובה, והוא האור דהתפשטות הב' שהוא תולדות האור דהתפשטות הא', ונולד ויצא ממנו אחר שעלה למעלה. וממנו, ר"ל מהאור דההתפשטות הב', הנה ממנו נעשה המציאות העיקרי דהעקודים כמו שמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי. אבל האור דהתפשטות הא' דענינינו, הנה הוא נשאר לעולם למעלה אחר עלייתו, כי הוא שורש העליון דהעקודים העומד לעולם למעלה וכנו" ודי בזה והבין ויתבאר עוד בזה למטה בעה"י.

[ז] ועי"כ נעשה כלי כמו שיתבאר – כי ע"י שיצאו האורות בלתי שלימים והיה אור ממועט, וגם אותו האור ממועט הוא נצטמצם עוד ע"י ירידתו למטה וריחוקו ממקורו, וע"י כ"ז הנה נעשה בו האפשרות שיתגלה מציאות העביות שבו להעשות בחי' כלי כמו שיתבאר עוד למטה, והוא ע"ד שכתב הרב בעגולים ויושר (ענף ג) כי ע"י צמצום האור ומיעוטו, עי"ז נעשה הויית הכלי, וכן אמר ג"כ בנקודות (פרק ב) בענין הכלים דאצילות וכמו שיתבאר למטה כ"ז.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[ח] והענין הוא כי בודאי שבחי הכלים היה בכח אף כי לא היו בפועל בתוך האור כי היה בבחי האור היותר עב וגם רק שהיה בו מחובר בעצם היטיב ולכן לא נגלה בחינתו כי כו' יצא הכל מעורב יחד – הנה פשטות הדברים הוא ע"פ מה שאמר לעיל במג"א (פרק א) כי כל אור בצאתו לחוץ הוא מתעבה קצת, והוא ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו, נקנה בו עי"ז איזה עביות, אלא שהעביות אינו ניכר בו כל זמן שהוא מעורב עם האור, אבל נקנה בו איזה עביות עכ"פ, ואותו העביות הוא השורש דכל בחי' גוף וכלי שנעשה אח"כ לכל אור. והוא ע"י שנפרד אח"כ אותו העביות מהאור ויוצא לבדו, אז נתעבה עוד ביותר ונעשה למציאות גוף וכלי ממש להאור, וכמ"ש הרב כ"ז למטה. אמנם ענין בחי' העביות אשר נעשה בהאור הוא מצד הגבורות שבו, כי כל אור הוא כלול מחסדים וגבורות, וכל בחי' גבורות כשנתרחק ממקורו שהוא מקור הרחמים, כי כל עליון נגד תחתון הוא רחמים גמורים ולא ניכר בו הגבורות כלל⁶⁷, אבל כשמתפשט ממנו איזה אור ויורד למטה, הנה מתגלה בחי' הגבורות שבו ע"י ריחוקו ממקורו, ונפרד ונבדל ונצטמצם מעצמו אל עצמו, ועי"ז נעשה ונקנה בו בחי' עביות שהוא שורש הכלים. וכן אמר הגר"א בספר"צ (פרק ג בד"ה כתיב ויאמר כו ע"א וענין הפרטה) שהצמצום הוא סוד הדין ועביות הכלים ע"ש⁶⁸.

הנה כל זה הוא פשטות אמיתת הדברים מענין שורש מציאות הוי"ת הכלים. אמנם עומק הדברים בעניינינו הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"א אות ה' ופ"ב אות ז', כי כל אור שנתגלה ויוצא הנה הוא ע"י בחי' זווג דהאורות העליונים, וכמ"ש הרב הכלל בזה במב"ש (שע"ב ח"א פ"ו) כי אי אפשר להוציא שום אור אלא בכח זווג, וכל זווג הרי נודע הוא כי הוא נעשה (יד ע"ג) ונמשך ע"י סדר דאמ"ר וק"ב, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (פרקים הו), וכל אמ"ר וק"ב הנה הוא בחי' אור וכלי, שהוא מהחומר וצורה דהדו"ן העליונים וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה). אמנם הוא כי משום שכל אור עליון לגבי עולם התחתון הוא בבחי' א"ס נגדו וכמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ה), הנה לא נבחן בכל אור עליון בערך התחתון שום בחי' דו"ן כלל. והרי לא נבחן בהאור היוצא שהוא נמשך מבחי' דו"ן מאומה, וכן לא נבחן בו שהוא בבחי' כלי כלל, כי הכלי דהעליון הוא בבחי' אור בערך התחתון, ובפרט בעניינינו שהוא מא"ק להעקודים, אשר כל בחי' הכלים הנאמר בא"ק הוא רק בדרך משל ודמיון וכנ"ל אות ה'. וזהו שאמר הרב כי היו הכלים בכח אבל לא בפועל, ולא היה נגלה בחינתו כי יצא מעורב יחד, ולא נתגלה ולא נעשה לבחי' כלים אלא רק אחר שחזר האור ועלה ונסתלק למעלה, ונשאר העביות למטה לבדו, אז נתעבה ביותר ונעשה למציאות כלי כמו שכתב הרב למטה בסמוך.

אך עכ"פ הוא כי כל מציאות אותו העביות והכלי הנה הוא נמשך ויוצא משרשן בהעלם, כי הם מבחי' אמ"ר וק"ב דהדו"ן העליונים אשר בפנימיות הפה דא"ק. וכל אמ"ר וק"ב הוא בבחי' אור וכלי כנז', אלא שלא היו ניכרים כאן כלל, והוא מכונה שהוא רק בכח ולא בפועל וכנז'. הנה זהו עומק הדברים דבחי' עביות וכלים שאמר הרב בעניינינו, אך עיקר ענין דבחי' הכלים בהעלם שהיה גם בא"ק, אשר עי"ז היה נמשך ויוצא משם האורות דעקודים בבחי' אמ"ר וק"ב וככל מה שאמרנו, הנה הם מסוד שורש בחי' הגבורות אשר ישנם בהעלם בכל האורות כולם שמאחר הצמצום ולמטה, כי רק משם הוא כל בחי' עביות וכלים וכנ"ל והבן כ"ז מאד.

[ט] וכשחזרו לעלות ולהשתלם כנ"ל אז כו' – כי ע"י שיצאו בלתי שלימים והיה אור ממועט, הנה נצטמצמו בירידתם ע"י ריחוקם ממקורם, ונתגלה בהם כח העביות גם בהיות

⁶⁷ עי' מב"ש יג ע"ד שכל אור עליון נגד התחתון הוא א"ס בערכו.

⁶⁸ וז"ש שנצמצם א"ס בשביל מלכותו, ובצמצום שהוא סוד הדין ועביות הכלים של מלכות, שע"כ תוכל להתגלות.
⁶⁹ @שמאי?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עדיין האורות ג"כ למטה, אלא שהיה מעורב בהאורות ולא היו ניכרים לבדן האור לבד והעביות לבד, אלא שהיו כלולים יחד, והיה כולו כמו שנתעכר האור, ולכן כשעלה האור למעלה לא היה אפשר להעבירת האור לעלות ג"כ, ונפרד האור הזך ממנו ועלה הוא לבדו והעביות נשאר למטה לבדן, ועי"ז ניתוסף בהם מעתה עביות יותר ונעשים ראויים עי"ז להיות לבחי' גוף וכלי להאור שחזר וירד ונכנס בהם אח"כ וכמו שמפרש והולך. וכ"ז היה עי"ז שהעביות היה בהם בכח גם מעיקרן, והיו הם בכח ובבחי' בפנ"ע, ולכן נפרדו אח"כ ויצאו לעצמן ממש, משום שהם בכח ובחי' בפנ"ע גם מעיקרן, והיינו כי הם ממציאיות הגבורות שבהאור וכנ"ל אות ה'. משא"כ אם לא היה בהם כח העביות גם מתחילה משורש בפנ"ע, אלא שהיה נעשה כל עיקרו רק עי"ז הצמצום דירידה וריחוקו ממקורו, והיה מתעכר האור עי"ז, הנה לא היה אפשר שיפרד האור הזך מהעבירות שבו, ויעלה הוא למעלה לבדו, כי הרי נתעכר האור גופה, ולא היה אפשר לו לעלות כלל. אבל כאשר שעיקר העביות יש לו שורש בפנ"ע, והיה בו בכח גם מתחילה, ולכן כשנצטמצם עי"ז ירידתו וריחוקו ממקורו, הנה נעשה הצמצום רק בהעביות לבד, כי כל מין חוזר למינו, ומתגלה עיקר פעולת הצמצום רק בהעביות, והוא בכח העביות שהיה כלול בהאור, ומצטמצם הוא ונתגלה ונקלט בבחי' בפנ"ע, ועי"ז אפשר להאור הזך להפרד ממנו ולעלות הוא לבדו, והעביות נשאר למטה לבדן ומתעבה עוד ביותר עי"ז היותו לבדו בלתי אור, ונעשה עי"ז לבחי' גוף וכלי להאור שחזר וירד ונכנס בו אח"כ, וכמו שמבואר בדברי הרב בפרקים הבאים.

[יוד] וא"ת כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה ויתבטל מלהיות בחי' כלי – הגם שיש לומר כי מאחר שיצאו העביות לעצמן וניתוסף בהם עיבוי על עיבוי, אין סברא כלל שיחזרו כבראשונה, אלא רק עד שיעלו גם הם למעלה ויתבטלו במקורן, וע"ד שיהיה בהתיקון העתיד. אבל מאחר שנקבע מקומם למטה והם נשארו שם לעולם (יד ע"ד) כל משך זמן קיום העולם, אין סברא כלל שיחזרו כבראשונה עי"ז חזרת האור מאחר שכבר נתעבו בעיבוי על עיבוי. אך סברת הרב בקושייתו הוא כי מאחר שכל העביות שנעשו בו הנה הוא עי"ז שיצא האור ממועט ונצטמצם עי"ז כנ"ל, א"כ הרי אחר שחזר האור ועלה למעלה ונשתלם שם בכל שלימותו, הרי בודאי סברא גדולה הוא שכאשר יחזור לירד למטה בכל תוקף אורו אשר נשלם למעלה יתבטל הכלי מעתה, גם אחר שנתעבה עי"ז תוקף האור הגדול שנכנס בה עתה הרבה יותר מבראשונה.

[יא] התשובה בזה הוא כמו שכתבתי במקום אחר – הוא לקמן בפרקים הבאים, וכן בשער מטי ולא מטי וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י.

[יב] אמנם ה"ט התחתונים לבדם ירדו והעליונה שהוא הכתר נשארה תמיד עם המאציל – וכן הוא מבואר לקמן בפרקים הבאים. אך דע כי הנה דברי הרב הללו הגם שהוא לשון קל ודיבור קצר, הנה הוא ככוכב אחד אשר כל העולם עומד תחתיו (&), וכאבן שתייה אשר ממנו הושתת העולם (&), והוא מכלל גבורת האריז"ל אשר כל דבריו הם עמוקים מיני ים ועולים לגבהי מרומים. ועומק הענין בקיצור נמרץ הוא כי דע והבן, שכל ענין יציאת האורות הללו דהעקודים והתפשטותם למטה, ואח"כ מה שנסתלקו וחזרו ועלו למעלה, שהוא בחי' התפשטות א' והסתלקות א' הנעשה בהעקודים, וכן נעשה אח"כ בהם ג"כ התפשטות ב' והסתלקות ב' וכמו שמבואר לקמן בדברי הרב, הנה הם כ"ז ע"ד הסדר שכתב הרב בעגולים ויושר (ענף ב) בענין הגילוי הראשון דאור א"ס, שמתחילה היה נתפשט אור א"ס בכל המקום דהעולמות כולם של עתה, והיה מלא מן אור א"ס פשוט בכל מקום בהשוואה אחת. ואח"כ עלה ונסתלק ונעשה הצמצום, ואח"כ חזר ונתפשט ונעשה הקו וכנודע. והנה התפשטותו שמתחילה הוא בחי' יציאתו מאמיתתו הנעלמה לגילוי, והוא מה שנתגלה לבחי' אור א"ס שהוא ג"כ אחד מן הגילויים בערך אמיתתו הנעלמה הקודמת, והוא ההתפשטות הראשון שהוא הגילוי לבחי' א"ס. ואח"כ מה שחזר ונסתלק מהגילוי דאור א"ס ג"כ והוא הצמצום, הנה הוא הסתלקות הראשון, ונעשה עי"ז האפשרות להתגלות אח"כ בכל

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הגילויים דגבול ומדה, שהוא ההתפשטות השני מה שחזר ונתגלה אח"כ בהתפשטות הקו, והוא הגילוי השני אשר על ידו נמשך כל גילוי מאז ולהלאה בבחי' גבול ומדה, שהם המציאות העולמות כולם. וכן נעשה אח"כ הסתלקות שני גם בהקו, וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב), והיה זה לצורך עולם האצילות העיקרי, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בספר הכללים וכן בספר הקדו"ש.

והנה סדר כל הגילויים הללו שהיה באור א"ס לצורך כלל המציאות כולו, ונעשה והיה ע"י התפשטות א' והסתלקות א' והתפשטות ב' והסתלקות ב', הנה עד"ז ממש היה בפרטות כל עולם ועולם ג"כ, שכל יציאת והתהוות כל עולם תחתון מהעליון שעליו היה ע"י ב' מיני התפשטויות וב' מיני הסתלקויות, כי כל אור עולם עליון בערך התחתון הוא בבחי' אור א"ס נגדו וכמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ה), ואי אפשר לצאת הגילוי העולם תחתון מהעולם העליון שעליו שהוא בחי' א"ס נגדו אלא רק ע"י השתלשלות המדרגות דהב' מיני התפשטויות וב' מיני הסתלקויות וכמו שהארנו בכ"ז בספר הכללים, אשר הוא מיוסד על זה לבאר איך שכל העולמות נעשו כולם בסדר אחד בזה, וע"ש כלל ח' שמתבאר שם כי בפרטות. הנה נמצא הב' מיני התפשטויות והב' מיני הסתלקויות גם בסדר השתלשלות המציאות דכל פרצוף ופרצוף פרטי ג"כ, ע"ש.

והנה נתבאר שם בכל דברינו כי כל אור ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם ועולם, הנה הוא נשאר כולו אחר הסתלקותו בהסתלקות הראשון למעלה תמיד, והוא השורש דאותו העולם העומד למעלה, ולכך ירד מתחילה בהתפשטות הראשון כדי להצטמצם להיות שורש להתחתון. אבל אח"כ הוא נשאר כולו לעולם למעלה והוא השורש העליון אליו, כי כל התפשטות שני הוא רק תולדתו, אבל הוא עצמו הנה נשאר לעולם למעלה (טו ע"א) וכמו שהוא ג"כ בהתפשטות הראשון דאור א"ס, שאחר הסתלקותו למעלה לצורך הצמצום הוא נשאר שם תמיד, והוא אור א"ס המקיף. וכן הוא עד"ז בכל עולם ועולם, ועיקר הגילוי והמציאות דכל עולם ועולם הוא רק מאור ההתפשטות השני אשר אליו, שהוא תולדות האור דההתפשטות הראשון, והוא רק אור ממועט הרבה בערך האור דההתפשטות הראשון. אמנם אור ההתפשטות הראשון הוא מקיף עליו לעולם ומכתירו ומאיר עליו ומשפיע בו תמיד, וכמו שהוא כ"ז בהקו דאור א"ס המקיף, שעיקר גילוי הוא רק ע"י הקו שהוא אור ממועט קו דק, ומאור א"ס המקיף היא משפיע בו תמיד כנודע. אמנם הנה ישנם בחי' הי' ספי' כולם הן בהתפשטות הא' אשר לכל עולם, והן בהתפשטות הב' אשר לכל עולם ודע כ"ז.

אמנם הוא, כי הנה בכל העולמות אשר מאחר העקודים ולמטה, הנה מתעלם האור ההתפשטות הראשון אשר אליו, ועומד עליו רק בבחי' שורש נעלם. אך עולם העקודים הנה משום שהוא עדיין מכלל העולמות דא"ס⁷⁰, כי כל מה שהוא למעלה מהטבור דא"ק הוא מכלל העולמות דא"ס, לכן הנה מתגלה בו האור דההתפשטות הראשון בהתפשטות השני ומתייחד עמו תמיד, ונחשב הוא לבחי' הכתר אליו, וכל ההתפשטות השני נחשב אליו להט' ספי' האחרונים שבו אשר מהחכמה ולמטה. אבל באמת הנה ישנם כל הי' ספי' כולם הן בהתפשטות הראשון והן בהתפשטות השני, וכל ההתפשטות השני הוא רק תולדתו, וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק א) כי הב' התפשטויות והב' הסתלקויות הם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה. וההתפשטות הא' הוא האות י' שהוא אבא, וההתפשטות השני הוא האות ו' שהוא ז"א, והרי הם ב' בחי' פרצופים, כל א' פרצוף גמור מ' ספי'. אלא מה שאמר הרב

⁷⁰ עי' דברי רבינו בביאורים ח"א מד ע"ב שמביא מקור להיות לשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות, מע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א וכן מביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, עי' זהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שההתפשטות הא' הוא כתר וההתפשטות הב' הוא רק מהחכמה ולמטה, הוא מהטעם שאמרנו כי בעקודים הם מתייחדים שניהם זב"ז והם בבחי' פרצוף אחד, ונחשב כל ההתפשטות הא' להכתר אליו משום שהוא עומד עליו למעלה ומכתירו, וכל ההתפשטות השני שהוא עיקר הגילוי דהעקודים, נחשב הוא להט"ס האחרונים שבו, שהוא מחכמה ולמטה, כי מהחכמה שם מתחיל הגילוי, והוא התחלת כל פרצוף וכל עולם, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית לא רע"ב) ע"ש⁷¹, וכמו שהאריך בזה הגר"א בספד"צ בתחילתו⁷², ובכ"מ וכנודע. ועיקר עומק הכוונה מ"ש הרב כי בעקודים נשאר הכתר למעלה ולא יצא אח"כ רק מהחכמה ולמטה, הנה הוא כי הרי אמרנו שכל ההתפשטות הב' הוא תולדות האור דההתפשטות הא', וכבחי' ו' שהוא ז"א שהוא תולדות הי' שהוא אבא. והנה בעולם האצילות אשר שם הוא עיקר הגילוי רק מהשם מ"ה, הנה נסדר שם שהגילוי דכל פרצוף הוא רק הז"ת שבו, כי גם גוף הגלגלתא הוא ג"כ רק מכלל הז"ת וכמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ז), ורק המוחין פנימים לבר הם הג"ר, והם בבחי' נסתרות, כי הם נעלמים מבפנים וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) שעליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו. ונקרא הג"ר דכל פרצוף בשם גדלות, כי הם למעלה ממדרגתו, כי עיקר מדרגת כל פרצוף דהאצילות הוא רק הז"ת שבו וכמ"ש בשער המוחין (ריש פרק ז). ומטעם זה הוא ג"כ, כי בכל פרצופי האצילות הוה כל פרצוף תחתון לגבי עליון רק בבחי' הז"ת אליו, כי אינו מתגלה ומתלבש מהעליון בהתחתון אלא רק מהז"ת שבו ולמטה. אבל הג"ר דהעליון אינן מתגליון בהתחתון כלל, כי הם גם בהעליון למעלה ממדרגתו כנו', והנה עומדים כל פרצופי האצילות כולם מיוחדים ומלוכשים זב"ז רק בהז"ת לבר, שהז"ת דהעליון הוא מלוכש בהתחתון. אבל הג"ר שלו הם מגולה, כי הם למעלה וכמו שבארנו כ"ז בביאור היטיב בשער סדר אצילות בקיצור פ"א אות י"ג ע"ש.

71 ז"ל: בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כן חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

72 ז"ל: ספרא - ספר הוא גילוי המחשבה, שהמחשבה הוא סתום באדם ואינו מתגלה אלא ע"י דבורו או כתבו. וכן א"ס נתגלה וברא את העולם לגילוי ולאשתמודע ליה כמ"ש בזהר. והן התיקונים שמפרש והולך גם כן על ידי שני דברים אלו. כמ"ש בס"י (פרק א מ"א) וברא את עולמו בספר וספר וסיפור. ועינינו ב' ספרים וסיפור הוא כי בדיבור בפעם א' נתגלה מחשבתו, אבל בספר בב' פעמים, אחד כשכותב ונתגלה מחשבתו בעולם, אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין הספר, אז נתגלה, אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א'. והם חב"ד כמ"ש בס"י, שבהם נברא העולם כמ"ש (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. והן ראשית הגילוי של המחשבה סתימאה שהוא כ"ע, שאין מתגלה כלל אפילו מציאותה ולכן נקרא אין. וחכמה הוא ספר החתום שאין מתגלה רק מציאותה ולא מהותה שלכן נקרא יש. ובינה הוא ספר השני שהיא מתגלה לאדם הקורא. ודעת הוא הסיפור שמוציא ומגלה לכל. וידוע כל הספירות נקראין ע"ש חכמה, כמ"ש בתז"ח (דף עג ע"א (ב ע"ב)) אדם הגדול חכמה ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות מסטריהוכמ"ש (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית, וכמ"ש בס"י (פרק א מ"א) בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו'. וכן כל האצילות נקרא ע"ש יו"ד שבשם שהיא חכמה. וכמ"ש בע"ח דעל ידי התלבשות א"ס בחכמה האציל כל האצילות ומתלבש בהן. וכן ראשית הגילוי הוא מחכמה כמ"ש בא"ז (רפט ע"ב) אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא כו', וכן (רצ ע"א) ומהאי עדן איקרי שירותא בעתיקא לא אקרי כו' האי חכמתא שירותא דכולה כו' כולה לא אתכליל אלא בהאי כו'. והוא יו"ד שבשם, התחלת השם, וכלל כל הע"ס הוא יו"ד ולכן נקרא כל לימוד הקבלה חכמה וזהו ספרא.

לבדוק כמה מזה נצרךך I will buy you a treat i really want you to think shammai

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכ"ז הוא רק באצילות, אשר שם שולט השם מ"ה. אבל בעולם העקודים אשר שם שולט השם ס"ג וכמו שבארנו בזה בספר הכללים כלל ט"ו ענף ז' ע"ש בארוכה, הנה שם מלביש כל פרצוף תחתון להעליון מהבינה שבו ולמטה, ואינם עומדים מגולים זה על זה אלא רק בהכתר ובהחכמה לבד. אבל הבינה דכל עליון (טו ע"ב) הוא מתלבש ומתגלה בכל תחתון, ומתגלה ומאיר השם ס"ג בכולם, ולא נשאר נעלם בכל פרצופי העקודים אלא רק השם ע"ב לבד, כי הוא עומד למעלה מכל פרצוף, ואינו מאיר ומתגלה מהעליון בהתחתון אלא רק מהבינה דהעליון שהוא מהס"ג שבו ולמטה, והוא מה שאמרנו שבעקודים שולט השם ס"ג. אמנם כ"ז הוא בפרטי הפרצופים אשר בהעקודים עצמו, אך כלל כל עולם העקודים בכללו שהוא כללות האור דההתפשטות הב' כולו הנולד ויצא מכללות האור דההתפשטות הא' אשר הוא השורש עליון אליו כנ"ל, הנה הוא נתעלה עוד במדרגה אחד יותר גבוה, כי מתלבש ההתפשטות הא' בהתפשטות הב' גם מהחכמה שבו ולמטה שהוא גם בהע"ב שבו, ומאיר ומתגלה האור דההתפשטות הא' בהתפשטות הב' גם בהע"ב שבו ג"כ שהוא בהחכמה שבו, ואינו עומד ההתפשטות הא' למעלה אלא רק בהכתר שלו לבד, אבל מהחכמה שבו ולמטה הנה הוא מתלבש בהתפשטות הב'. וכ"ז מלמדנו הרב בענינינו, וזהו שאמר כי הכתר נשאר למעלה והט' התחתונים ירדו למטה, כי הט' התחתונים דהאור ההתפשטות הא' הם מתפשטים ומתלבשים בהאור ההתפשטות הב', ולא נשאר למעלה אלא רק הכתר לבד [ועי' עוד בזה לקמן במטי ולא מטי פ"ב אות ח סימן ג'].

אמנם כל ענין ההתלבשות האמור בכל מקום, הרי נודע בדברינו כי הוא רק הבחי' דאמ"ר וק"ב⁷³ הנמשך מהעליון ומתלבש בהתחתון וכמו שכתבנו בענף ב' אות י"ד בארוכה וכן בכ"מ, אבל עיקרו דכל עליון הוא באמת למעלה לגמרי. וכן הוא בענינינו, כי כל אור העיקרי דההתפשטות הא' כולו הוא נשאר עומד כולו למעלה אחר הסתלקותו, וממנו נולד ויצא האור דההתפשטות הב' ומתלבש בו הארת האור דההתפשטות הא' בבחי' אמ"ר וק"ב מהחכמה שבו ולמטה כנז', ונעשה בו לעצם מעצמיו, והוא רק תמצית הארה לבד מההתפשטות הא'. אבל עיקרו דההתפשטות הא' כולו הוא נשאר למעלה, ולא ירד למטה אלא רק האור דההתפשטות הב', שהוא תולדות האור מהא'. ואותו ההתפשטות הב' הוא עיקר כל המציאות דהעקודים, והוא רק אור ממועט הרבה בערך האור דההתפשטות הא', כי הוא ע"ד אור הקו דא"ס הנתפשט בהצמצום, שהוא רק קו דק, אמנם ממנו הוא כל המציאות דעולם העקודים, אלא שהוא מתייחד תמיד עם האור דההתפשטות הא' ג"כ, ולכן עולה אצלו תמיד במטי ולא מטי, וכמו שמבואר לקמן בדרושי הרב. ונחשב אליו כל האור דההתפשטות הא' כולו לבחי' כתר עליו וכנ"ל והבן וזכור כל זה. ועי' בדברינו בספר הכללים כלל ט"ו ענף ז' אות ז', וכלל י"ח ענף י' מסימן א' עד סוף סימן ה', שם תמצא בכל זה פנים חדשות ודברים עמוקים נפלאים ונוראים בעה"י.

[יג] ובוזה נמצא שאור החכמה הוא שחזר להתלבש בכלי הכתר וכן כל שאר הספי' – ביאור הענין הוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו לעיל, הנה הוא כי כבר אמרנו לעיל פ"א אות ה' ופ"ב אות ז' איך שגם האור דההתפשטות הא' הוא נבחן בבחי' י' אורות וי' כלים בהתהוותו ומציאותו משרשו הנעלם, אלא שבחי' הכלים שבו לא היה ניכר למטה כלל עד שיצא האור מהם. אבל אח"כ, שהוא אחר שנסתלק ועלה האור למעלה ונשאר העביות למטה לבדן, הנה נבחנו בבחי' י' כלים גם למטה וכמו שהיו מתחילה בשרשן בהעלם וכנ"ל אות ח' ט', ולכן כאשר שנולד האור דההתפשטות הב' מהאור דההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, ולא היה מתגלה בו הכח והאור דההתפשטות הא' אלא רק מהחכמה שבו ולמטה וכנ"ל בסמוך. הרי נמצא שכאשר ירד האור דההתפשטות הב' ונכנס ומתלבש

⁷³ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהעביות, שהוא הכלים שנשאר מהאור דההתפשטות הא', הרי נתלבש הכח והאור שמהחכמה בכלי הכתר, והכח והאור שמהבינה בכלי החכמה, וכן עד"ז כולם, כי הרי הספי' הראשונה דההתפשטות הב' שהוא הכתר שבו, הרי היא נמשכת רק מהארת החכמה דהתפשטות הא', וספי' השניה מהבינה שבו, וכן כולם. כי מאחר שהכתר דההתפשטות הא' הוא לא נתגלה בהתפשטות הב' מאומה כלל, וכל הי' ספי' (טו ע"ג) דהתפשטות הב' אשר נולדו ויצאו מהתפשטות הא' אחר הסתלקותו ע"י הגילוי דאמ"ר וק"ב שבו וכנ"ל, הנה הוא רק מאור החכמה ולמטה דההתפשטות הא'. משא"כ העביות דההתפשטות הא' הנשאר למטה לבדן אחר הסתלקות האור מהם, הנה נשאר העביות מהכתר ג"כ, וא"כ נמצא כי האור והספי' אשר נמשך מכה החכמה הוא נכנס בכלי הכתר, והאור והספי' אשר הוא מכה הבינה נכנס בכלי החכמה, וכן עד"ז כולם. והרי הוה האור ממועט בערך הכלי הנכנס בו, ועי"ז יכולים הכלים היטיב לקבל ולסבול את האורות שנכנס בהם, ואינם מתבטלים ומזדככים ממציאיותם אלא שנשארו בבחי' כלים ועביות לעולם לכל ספי' וספי' כהראוי לה, וכמו שיתבאר עוד עיקר עומק הענין בזה למטה בסמוך. וע' עוד בזה במטי ולא מטי פ"ג אות ד' יותר בארוכה.

[יד] ויכולים הכלים לקבל האור הממועט ממנו עתה ממה שהיה להם בתחילה – והגם שהרי לעיל בסמוך אמר שמתחילה יצאו בלתי שלימים, ולכך עלו למעלה כדי להתקן ולהשתלם, וא"כ הרי נשמע מזה שאח"כ בההתפשטות הב' הנה יצאו שלימים לגמרי, וא"כ הרי היו עתה אור מרובה הרבה מבראשונה. אך מאחר שנכנס החכמה בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה, וכן כו' וכו'. ולכן הגם שכל א' יצא אח"כ שלם ומתוקן לגמרי, עכ"ז כל ספי' תחתונה גם אחר שלימותה הנה היא קטנה וממועט מאור הספי' העליונה גם בהיותה בלתי שלם, ולכן יש יכולת בהעביות דכל ספי' עליונה לקבל ולסבול את האור דספי' התחתונה ממנה גם בהיותה בכל שלימותה ואינה מתבטלת העביות ממציאיותה כלל, כן הוא פשטות כוונת דברי הרב.

אמנם עומק הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל בסמוך אות י"ב, כי כל ההתפשטות הא' וההסתלקות הא' וההתפשטות הב' שאח"כ, הנה הם ע"ד שמבואר בעגו"י (ענף ב) בענין הגילוי הראשון דא"ס אשר לצורך כלל כל העולמות כולם, שהיה ג"כ מתחילה התפשטות ואח"כ הסתלקות, שהוא הצימצום ואח"כ התפשטות ב' שהוא הקו. והנה הצימצום הוא שורש כל העביות והכלים, וכמו שמבואר בדברי הרב שם (ענף ב' ג') וע"ש בדברינו. והקו אשר נתפשט אח"כ, הרי פשוט הוא שאין בכחו לבטל את הצימצום כלל, כי הרי הצימצום הוא נתגלה ונעשה ויצא מתוקף הגילוי דא"ס העיקרי, ולכן הוא כי בהעלם הוה הצימצום יותר גדול הרבה מכל האורות כולם שנתפשט בו אח"כ, והוא סוד מ"ש הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ד) כי בערך אחד הוה החיצוניות יותר גדול מהפנימיות, וכן יהיה לעתיד ע"ש, ובדברינו לעיל ריש פרק ב' והבן.

והנה כל העולמות כולם הרי נעשו אח"כ רק ע"י אור הקו שהוא אור ממועט הרבה, ולכך נשאר הצימצום בתקפו תמיד, ומצמצם גם אור הקו על ידו, ועי"ז נעשה האפשרות להתהוות העולמות כולם אשר נעשו כולם ע"י אור הקו כנודע. וכן הוא כ"ז בענינינו, כי כל המציאות דהעקודים הנה הוא רק מהאור דההתפשטות הב', שהוא רק תולדות האור דההתפשטות הא', והוא אור ממועט הרבה בערך ההתפשטות הא', כי הוא ע"ד אור הקו כנו'. והעביות אשר יצא ונעשה ונשאר מהאור דהתפשטות הא', הוא ע"ד הצמצום כנו', ואין בכה ההתפשטות הב' לבטל את העביות שיצאו מהאור דהתפשטות הא' בשום פנים, ואדרבא הוא כי אותו העביות הוא מצמצם תמיד את האור דההתפשטות הב' הנכנס ומתלבש בו, וע"ד הגוף וכלי הצמצום לאור ונשמה. וכ"ז הוא משום שהעביות הוא ממדרגה יותר גדולה, כי הוא מההתפשטות הא' כנו'. ונמצא כי מה שאמר הרב שהאור שנכנס בו אח"כ הוא רק אור ממועט, הוא משום שכל האור דההתפשטות הב' הוא רק תולדות האור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהתפשטות הא', והוא רק בבחי' קו דק ממנו, והרי הוא אור ממועט בודאי, ויכולים הכלים שהוא העביות הנשאר מההתפשטות הא' לקבל את אותו אור הממועט ולסבול אותו היטיב ואינו מתבטל העביות על ידו מציאותה כלל.

ומ"ש הרב כי האור דהתפשטות הב' הוא מחכמה ולמטה דאור (טו ע"ד) התפשטות הא', כבר אמרנו כי עומק הכוונה הוא שהוא נולד מהאור דהתפשטות הא', ואינו מתגלה ואינו מתלבש בו אלא רק מהחכמה ולמטה שבו, אבל באמת הוה כל ההתפשטות הב' אור בפנ"ע לגמרי כלול מי' ספי' גמורים ג"כ. ומ"ש הרב כי האור דהתפשטות הא' יצא בלתי שלם ומתוקן, ולכן חזר לעלות כדי להתתקן ולהשתלם. והרי נשמע מזה כי ההתפשטות הב' הוא יצא שלם ומתוקן, והרי הוא יותר בשלימות מהאור דהתפשטות הא', הכוונה הוא רק ע"ד ערכין, כי האור דהתפשטות הא' שהוא אור העליון והוא מהא"ק עצמו, הנה יצא הוא מתחילה בלתי שלם בערכו וכמו שיתבאר למטה בארוכה, אבל האור דהתפשטות הב' הנולד ויצא מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו, הנה הוא יצא שלם בערכו, שהוא לפי ערך צורך עולם העקודים הנעשה ממנו, כי הוא המציאות העיקרי דכל עולם העקודים, ויצא הוא שלם בכל השלימות הנצרך להעקודים, אמנם הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והוא רק בבחי' קו דק ממנו וכנו'. ומ"ש הרב שיצא האור דהתפשטות הא' בלתי שלם ומתוקן, ונשמע מדבריו שהוא עצמו נתתקן ונשתלם אח"כ שהוא אחר עלייתו למעלה, הנה עיקר הענין במה שנשלם למעלה אחר עלייתו יתבאר לקמן אות כ"א, אך מה שנוגע לענינינו הוא כי ההתפשטות הא' הנה הוא השורש עליון לכל המציאות דהעקודים שהוא מההתפשטות הב' כנו', ונעשה לבחי' שורש אליו ע"י ירידתו מתחילה אשר יצא וירד במקום העתיד להעקודים, כי עי"ז נצטמצם ונעשה ראוי להיות שורש אליו, ולכן יצא מתחילה בלתי שלם שהוא רק אור ממועט, כי עי"ז נצטמצם להעשות ולהיות שורש להעקודים בכל הראוי. ואחר שנצטמצם לזה הנה עלה למעלה, כי שם הוא מקומו לעולם, כי הוא שורש העליון דהעקודים העומד תמיד למעלה, ונשלם שם בכל השלימות והשפע הראוי לזה, להוציא את כל העקודים על ידו. ואחר שנשלם בכ"ז הנה נולד ממנו כל האור דההתפשטות הב' וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ג' ד' וכלל י"א וט"ו, ומתלבש בו האור דהתפשטות הא' בהארת הט' ספי' אחרונים שבו, שהוא מהחכמה ולמטה שבו, אמנם הוא רק תמצית הארה מהם לבד, וע"ד הבן הנולד מאו"א, שאו"א ממשיכים בו תמצית הארה מגופם ונפשם, ומזה נולד ויצא כל האור דהתפשטות הב' אשר להעקודים, שהוא כל המציאות העיקרי דהעקודים כולו. ועכ"פ הוא כי מה שנשלם ההתפשטות הא' אחר עלייתו, הנה הוא בהשפע הראוי לו, שהוא בבחי' אור ומוחין, כדי להוציא ולהוליד את האור דהתפשטות הב' שהוא המציאות דכל העקודים כולו, אשר יצא ונולד מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו וכנו'. כן הוא עומק כוונת הרב בכ"ז ויתבאר למטה עוד בזה בעה"י.

והנה דע כי כולם יצאו בבחי' נפש לבד^{טו}. וז"ס פ' (עמוס 1 ח) נשבע ה' בנפשו^{טז}, כי האצילות הנקרא נקודים כמ"ש^{טז} והוא הנקרא הוי"ה, נשבע במי שגדול ממנו והוא עולם העקודים, { כו ע"א } אשר יצאו בבחי' נפש לבד. ובזה תעמיק ותראה כמה עמקו מחשבותיו יתברך כי אפי' עולם עליון של העקודים אינו רק בבחי' נפש לבד. והנה כל הי"ס יצאו^{טז} אבל לא יצאו יחד כולם, רק תחלה יצאה בחי' מלכות^{טז} מעולם העקודים היפך מעולם הנקודים, וכמ"ש במקומו בע"ה^כ. ומל' זו יצאה בבחי' נפש לבד, כי אין לך ספי' שאין לה בחי' נר"ן * כנודע, ואמנם לא יצאו עתה רק בבחי' נפש לבד * * *כא.

* עי' שעה"ק יב ע"ד לרוך העקודים (לפ"ו).

** הגוב"י אות א' – ונלע"ד לקשר דרוך זה עם דרוך שכתבנו צמ"א, כי בחי' און הוא הגשמה והחוטם הוא הרוח והפה הוא הנפש^כ, וכמ"ס למטה דרוך זה ע"מנו. והנה אני חושב ששמעתי ממורי זלה"ה כי ודאי הוא שפאשר ילאו כל הי"ס האלו באו כל בחי' כל הנרנח"י (נ"א נר"ן) (כלולים בהם אלף לא נתגלה בתחלה),

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אלא שנתחלה לא נתגלה בהם רק נחי' נפש בלבד, וכמו שביארנו בדרוש נשמת האדם התחתון, שנתחלה בלחם כלולים יחד ואח"כ מתגלה כל א' וא' בפנינו, נפש ואח"כ ר"ן.

[טז] דע כי כולם יצאו בבחי' נפש לבד – הנה נודע הוא שהנפש הוא מלכות⁷⁴, והיה כל הגילוי ויציאת אור ההתפשטות הא' רק מבחי' המלכות לבד מהאור שמבפנים, והוא באורות הפה דענינינו. וכן היה ג"כ בהאורות דהאזון חוטם, וכמו שמבואר בשער אח"פ (פרקים ג ה), ובשער מנת"א (פרקים א ב), שהאורות דאזון חוטם הם מה' האחרונה דהס"ג, והה' האחרונה היא המלכות כנודע (זהר ח"א טב ע"א), והרי היה כל ההתפשטות הא' דהאח"פ רק מבחי' המלכות. וכ"ז הוא ג"כ ע"ד הגילוי הראשון דא"ס האמור בעגו"י (ענף ב) שהיה ג"כ רק בבחי' המלכות דא"ס, וכמו שכתבנו שם. וכן ההתפשטות הא' אשר לצורך הנקודות היה ג"כ רק בהמלכות הכללי דהא"ק, וכמו שבארנו בספר הכללים כלל ו' ענף ב'. וכן אח"כ בהתפשטות הב' אשר להנקודות, שהוא כל המציאות דכל הנקודות כולם, שהם השורש דכל העולמות אבי"ע וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו, הנה היו כל הנקודות כולם ג"כ רק מהמלכויות דב"ן וכנודע. וכ"ז הוא כי כן הוא הסדר לעולם, שבהמלכות דהעליון שם הוא השורש דהתחתון, ונעשה הצמצום והמקום לצורך התחתון רק בהמלכות דהעליון, כי בה נתגלה המאציל א"ס ית"ש לעולם בכל גילוייו אשר לצורך התחתון, ובה נעשה העביות הראוי להתחתון, והוא הצמצום שנעשה בהמלכות דא"ס לצורך כלל כל העולמות כולם, וכן כל (טז ע"א) העביות שנתגלה ונעשה באור ההתפשטות הא' דלעקודים הוא ע"י שהיה כל אור ההתפשטות הא' כולו רק בחי' נפש שהיא המלכות מהי' ספי' שמבפנים להפה דא"ק, אשר כל הפה עצמו הוא ג"כ בחי' מלכות מהי' ספי' שבהמוחין, כמ"ש במנת"א (פרק ו), וע' בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יד), ולכן נצטמצם ונעשה בה המקום והכלי דעקודים. וכן בעולם הנקודות הנה נעשה בהמלכויות דב"ן כל הצמצום והעביות הראוי לאצילות, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ח) ובדרושי נקודות (פרקים ב ד). וכן נעשה שם ג"כ שורש הצמצום והעביות הראוי להעולמות בי"ע, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז) ובדברינו בארוכה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ד' ה', ובספר הכללים כלל ז'. והרי מתבאר עכ"פ כי מ"ש הרב שכולם יצאו בבחי' נפש לבד, הכוונה הוא שהם מהמלכות דהי' ספי' שבפה, אשר כל הי' ספי' שבפה כולן הם מהמלכות דהי' ספי' שבראש, ובאותה המלכות שבהי"ס דהפה שם נעשה השורש לעולם העקודים, שהוא מהפה עד הטבור, כי כן הוא הסדר לעולם, שבהמלכות דהעליון נעשה השורש להתחתון וכנ"ל. וע' דברים עמוקים בכ"ז בדע"ה ח"א דרוש ד' סימן ה', וכן בספר הכללים כלל י"ח ענף י' סימן ה' ע"ש, וכן למטה אות כ"א עוד בזה.

[טז] וזה סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו – עמוס (ו ח⁷⁵) ירמיה (נא יד⁷⁶). והענין הוא כי הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הוא באצילות, כי שם נתגלה המאציל א"ס ית"ש להקרא בשם, וכן שם יש בחי' שבועה, כי עיקר האצילות הוא הז"ת, שבהם הוא בחי' הכלים והגוף להעולמות דאור א"ס, ומשם נמשך ויוצא כל הנהגת דהעולמות בי"ע בכלל ובפרט בכל הטוב וההיפך שבהם. כי הז"ת הם כפולות בדגש ורפה⁷⁷, כף זכות וכף חובה⁷⁸, ועל ידיהם נעשית כל הנהגת דא"ס אם לחסד אם לדין, וכל מה שיצא בגזרה בהסכם כל הז"ת כולם הוא נקרא

⁷⁴ עי' ע"ח שער טנת"א פרק ה.

⁷⁵ נשבע אדני' יהו"ה בנפשו נאם יהו"ה אלהי צבאות מתאב אנכי את גאון יעקב וארמנתיו שנאתי והסגרת עיר ומלאה.

⁷⁶ נשבע יהו"ה צבאות בנפשו כי אם מלאתיך אדם כילק וענו עליך הידד.

⁷⁷ עי' ס"י (פרק ד מ"א) שבע כפולות בג"ד כפולות בשתי לשונות, ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת, תבנית רך וקשה, גבור וחלש. וז"ל הגר"א שם שבע כפולות כו' - ר"ל דגש ורפה.

⁷⁸ עי' ס"י (פרק ב מ"א) עשרים ושתיים אותיות יסוד, שלש אמות ושבע כפולות וי"ב פשוטות⁷⁸, שלש אמות אמ"ש, יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים. שלש אמות אמ"ש, מ' דוממת, ש' שורקת, א' אויר רוח מכריע בינתיים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבועה⁷⁹, משום שכל הז' מדות הסכימו בזה וגזרו על זה. אמנם לא נעשה בהם שום דבר אלא מאור א"ס השורה בתוכם ומתייחד עמהם כהנשמה עם הגוף. וכאשר מתגלה האור א"ס בהם לפי הרצון וההסכם דכל הז' כולם, ויוצא הגזרה מכל הז' מדות בהבטחת הקיום מהאור א"ס שבהם, אז הוא נקרא ונאמר נשבע ה' בנפשו, ור"ל בעצמותו שהוא עצמות האור דא"ס השורה בו, ועל זה אמר הרב כי אותו הנפש שאמר הוא קאי על האור דעקודים השורה באצילות, שהוא פנימיות האצילות, והוא א"ס לגבי האצילות, ונקרא בשם נפש, כי כל האור דעקודים הוא מהמלכות שבפה, שהוא בחי' נפש כנוז', וזה שאמר נשבע ה' בנפשו. ור"ל שיצא הגזרה בהסכם כל האצילות, שהוא בכללות רק בחי' הז' לגבי העקודים בקיום הבטחת העצמות שבו, שהוא אור העקודים השורה בתוכו, והוא בבחי' אור א"ס אליו. וזהו "הוי"ה בנפשו", כי הוי"ה ב"ה הוא האצילות, כי שם הגילוי דהשם הוי"ה, ובנפשו הוא העצמות שבו שהוא העקודים. וכן פירשו המפרשים בנפשו בעצמו, כמ"ש במצודות שם.

[יז] כי האצילות הנקרא נקודים כמו שיתבאר – ר"ל כי האצילות הנה הוא נעשה מהנקודות כמו שמבואר לקמן בדרושים, [והוא הנקרא הוי"ה] כי שם נתגלה להקרא בשמו, [והוא נשבע במי שגדול ממנו] שהוא העקודים, אשר כל האצילות תלוי רק עליו, וכל תשוקת ודבקות האצילות הוא רק בו, ובו הוא נשבע לקיים כל דבר, וע"ד הכתוב (דברים ו יג) ובשמו תשבע, כי בזה מגלה דעתו שהוא האמת היותר עיקרי שאין למעלה ממנו, ועליו הוא כל תשוקתו ומגמתו. כי בן הוא מחוקי ודרכי הטבע, שכל מי שרוצה לאמת כל דבר ולהראות שהוא בן בתכלית האמיתי בלי שינוי כלל, מאמת אותו במה שהוא אמת יותר עיקרי וחביב עליו במעלה ותשוקה, אשר עליו הוא נותן כל נפשו, וזהו טעם הכתוב ובשמו תשבע, שחושב אותו הרמב"ם ז"ל למ"ע, וכן נראה דעתו ז"ל לעיקר ממה שהיה רגיל בפי הקדמונים קדושי עליון לשבע תמיד בה' גם באין הכרח כ"כ. אמנם נודע הוא שגם להרמב"ם ז"ל לא ניתן המצוה הזאת לכל אלא רק לקדושים שעומדים לפני ה' תמיד, וכמ"ש רש"י ז"ל בחומש (דברים ו יג וכן שם י כ) והוא (טז ע"ב) מדברי רז"ל בתנחומא (פרשת ויקרא פרק ז) בפסוק ושמע קול אלה, וכן ברבא (ריש פ' ממות פכ"ב ט' א). ואמר הרב עוד, "ובזה תעמיק ותראה כמה עמקו מחשבותיו ית"ש, כי אפי' עולם עליון שהוא העקודים אינו רק בבחי' נפש לבד", ר"ל כי בזה אנו רואין איך שאי אפשר להשיג ולדמות מאומה בהאורות אשר למעלה מהעקודים, אחרי שגם העקודים שהוא גבוה ונעלם מאד, הנה הוא רק הבחי' הקטנה והאחרונה מהשתלשלות האור אשר נתפשט בו ליתן אפשרות לגילוי, ולא נעשה התחלת וראשית הגילוי דהעקודים אלא רק מהמלכות דהשתלשלות האור המתפשט ממנו, שהיא בחי' נפש שבו, ורק בה נעשה האפשרות לראשית התחלת הגילוי דעולם העקודים. וא"כ הרי כמה גבוה עוד מעלת האורות והעולמות אשר הם עוד למעלה גם מהעקודים, וע' עוד למטה אות כ"ו.

[יח] והנה כל הי' ספי' יצאו – ר"ל שהמלכות דהפה, שהיא בחי' נפש כנוז', אשר יצאה היא לצורך ההתפשטות הא' דלהעקודים אשר בענינינו, הנה יצאה אותה המלכות בכל הי' ספי' שבה, והם הי' ספי' דההתפשטות הא' שמבואר למטה, כי משום שעולם העקודים הרי הוא עולם מלא ושלם מכל בחי' ה' פרצופים שלימים, הרי מוכרח שיוצא השורש אליו שהוא האור דההתפשטות הא' אשר לו בכל הי"ס כולם. וכן היה עד"ז בכל ההתפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם.

[יט] אבל לא יצאו יחד כולם רק תחילה יצא בחי' מלכות – הוא מהטעם שאמרנו לעיל אות ד' ו' ט', כי היה סדר יציאתם בתכלית המיעוט כדי שיצטמצמו עי"ז וליתן אפשרות לגילוי העביות ולמציאות הכלים, ולכן יצאו ג"כ המלכות מתחילה, והיא המלכות דמלכות,

⁷⁹ עי' זהר ח"ב צא ע"ב, וע"ח שער ז"א פרק ד' אות ב', ודרושי הצלם פרק ב' (השני).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

משום שהאור שבה היא ממועט ביותר, ועי"ז נצטמצמה כהראוי, ונתגלה העביות שבה, ואח"כ יצאו כולם עד"ז אחד לאחד ממטה למעלה עד הכתר, ונצטמצמו כולם עי"ז בכל הצמצום הראוי להם, ונתגלה עי"ז בחי' העביות שבהם שהוא הכלי דעקודים. וכן היה עד"ז ג"כ בכל ההתפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם, הנה היה כל האור דההתפשטות הא' רק המלכות דהעליון, ואותה המלכות יצאה בכל חי' ספי' שבה, אלא שאותן חי' ספי' לא יצאו כולם ביחד אלא רק אחד לאחד וממטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, ומהטעם האמור וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ג' ד' ו' ט"ו ועוד בכ"מ שם.

[כ] היפך מעולם הנקודים וכמו שיתבאר במקומו – הוא לקמן בדרושי נקודות (פרק ד) שמבואר שם כי הנקודות יצא הכתר מתחילה, ובו היה כלול כל הטי', ואח"כ יצא החכמה מן הכתר, ובו היה כלול כל החי' וכן כו' כו', שיצאו מלמעלה למטה מכתר עד המלכות, ויצא כל עליון כלול מכל התחתונים ממנו, וכמ"ש שם (פרק ד ופרק ה) וכן בשבירת הכלים (פרק ו) ע"ש, והרי הוא היפך מהסדר שאמר כאן בעקודים, שיצא המלכות מתחילה וכולם אחד לאחד ממטה למעלה.

אמנם לכאורה הדברים תמוהים, כי הרי מה שיצאו הנקודות מלמעלה למטה ובכלילות, הנה הוא משום שכל יציאת דהנקודות הוא היה באמת רק ההתפשטות הב' אשר להאצילות, אלא שההתפשטות הב' אשר שם הוא נחלק לשנים, אחד מהב"ן, ואחד מהמ"ה, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב' וענף ח'. אך עכ"פ הוא כי כל יציאת דהנקודות הוא רק ההתפשטות הב' אשר להאצילות, ובהתפשטות הב' הרי היה באמת הסדר הזה בעקודים ג"כ, וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי (פרק ב) שבהתפשטות הב' אשר להעקודים הנה יצאו ג"כ מלמעלה למטה, מהכתר עד המלכות. ויצא הכתר מתחילה, ובו היה כלול כל הטי', ואח"כ יצא החכמה מהכתר בכלולות כל החי', ועד"ז כו' כו' עד המלכות, ועד יציאת הנקודות וכמו שמבואר במטי ול"מ (פרק ב). אך ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה היה שם ג"כ סדר יציאתם המלכות מתחילה שהוא ממטה למעלה ואחד לאחד, ועד"ש שהיה כאן בהתפשטות הא' אשר להעקודים, וכמו שבארנו בספר הכללים שם כלל ג' וכלל ו', והיה באמת כל סדר השתלשלות הנקודות והעקודים הכל בסדר אחד, הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב'. והרב זללה"ה הנה מגביל את ההתפשטות הא' {שז ע"ג} דלעקודים נגד יציאת הנקודות שהוא ההתפשטות הב', ואמר שהם בהיפך זה מזה, והוא תמוה מאד. וכן אמר הרב ג"כ לקמן (פרק ו), ובדרושי נקודות (פרק ד), ע"ש שחושב עוד ב' שינויים מהעקודים להנקודות, וגם אותן הב' שינויים שחישב שם הנה הם ג"כ רק בין ההתפשטות הא' להתפשטות הב', והם ישנם הן בעקודים והן בהנקודות, וכמו שיתבאר בדברינו שם בעה"י (ע' לקמן פ"ו אות י').

אמנם כבר בארנו הדברים הללו היטיב בספר הכללים כלל ט"ו ענף ט' ע"ש. אך עכ"ז הנה נכתוב כאן מה שנוגע לעניינינו בקיצור נמרץ והוא זה, כי הנה כל דברי הרב בזה הנה הם רק ע"פ אורם וגילויים, כי בעולם העקודים הנה משתתף תמיד ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' בהארתו וגילוי, כי הרי ההתפשטות הב' שהוא העקודים העיקרי עולה תמיד אצל ההתפשטות הא' במטי ולא מטי כמו שנתבאר לקמן, וכן כל ההתפשטות הא' הנה נחשב לבחי' כתר להתפשטות הב', שכל ההתפשטות הב' נחשב להא' לבחי' הטי' ספי' האחרונות שמהחכמה ולמטה שבו, והם שניהם בבחי' קומה אחת לעולם. והגם שכל האור דההתפשטות הא' הנה הוא נשאר לעולם למעלה ומבפנים להפה דא"ק, ולא ירד עוד אחר הסתלקותו למטה כלל וכנ"ל אות י"ב וי"ד, עכ"ז הוא משתתף בהארתו עם ההתפשטות הב' תמיד, ונחשבים שניהם לקומה אחת. ונחשב ההתפשטות הא' ג"כ מכלל העקודים, כי הוא התחלתו ושורשו המתגלה בו תמיד ע"י שמשותף עמו בהארתו, ולכן נחשב התחלת העקודים גם מההתפשטות הא' אשר בו. משא"כ ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה הוא נשאר נעלם מאד מהאצילות לעולם, ולא נחשב התחלת האצילות רק מעולם הנקודות,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהוא שורש והתחלת האצילות, כנודע. ולכן מגביל הרב את ההתפשטות הא' דלעקודים נגד הנקודות יען שהם שניהם מציאות התחלת הגילוי, כל א' לעולמו, זה להעקודים וזה להאצילות, והם מגבילים זה כנגד זה בענין התחלת הגילוי אשר מצטיין בזה כל א' לעולמו, ולכך העיר הרב על ההיפך והשינויים הנמצא מזה לזה.

והענין בביאור הוא כי ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה הוא מה שהתפשט אדם קדמא ממקום הטבור שבו ולמטה עד סוף רגליו, והוא יציאת ומציאות הנה"י שבו. כי עיקר א"ק עצמו הוא רק עד מקום הטבור שבו ושם מסתיים עיקרו, ויציאתו והתפשטותו ממקום הטבור עד סוף רגליו הנה הוא ההתפשטות הא' אשר להאצילות, כי לא נתפשט בזה אלא רק לצורך האצילות להמציא שורש אליו, והוא שורש האצילות אשר בא"ק, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ה' ו' ז' ח' ע"ש בארוכה. והנה לצורך גילוי האצילות העיקרי, שהוא מהב"ן והמ"ה דהא"ק, שהם אורות הנקודות והתיקון, שהם ההתפשטות הב' דלהאצילות, אשר מהם הוא כל בנין האצילות כולו. הנה קודם שיצאו הנקודות, חזרו ונסתלקו כל האורות הפנימיים מהתפשטות הא"ק אשר מהטבור ולמטה הנו', ועלו מהטבור ולמעלה ונשארו שם לעולם, ונשאר מהטבור ולמטה רק החיצוניות והעביות לבד הנעשה ע"י ההתפשטות, וע"ד הנ"ל ריש אות ה' ואות ט'. ונשארו הם ריקן מאור, וגם נפרס פרסא במקום הטבור והפסיק בין אלו האורות שעלו למעלה מהטבור, ששם הוא עיקר הא"ק עצמו כנ"ל, לבין הנקודות והאצילות שיצא ונעשה אח"כ מהטבור ולמטה.

והנה נקרא מאז ולהלאה, שהוא מאחר פריסת הפרסה ולהלאה, הנה נקרא מהטבור ולמטה שבו שהוא כל הנה"י שלו, על שם האצילות שנעשה שם אח"כ, כי שם הוא המקום דהאצילות, כי אחר שנפרס הפרסא הנה יצאו הנקודות מהעינים דא"ק וירדו ונתלכשו שם מהטבור ולמטה. והם, ר"ל הנקודות, הם החלק הראשון⁸⁰ מהתפשטות השניה⁸¹ אשר להאצילות, וכנ"ל שההתפשטות הב' דלהאצילות נחלק לשנים, אחד הב"ן, ואחד המ"ה, שהם אורות הנקודות והתיקון, ומהם שניהם נעשה האצילות מהטבור ולמטה דא"ק, ונקרא שם רק על שם האצילות. וכ"ז הוא רק ע"י שנפרס הפרסא להפסיק בין האורות שמהטבור ולמעלה שהוא הא"ק העיקרי, לבין כל המקום שמהטבור ולמטה, כי ע"י נעשה שם האפשרות לגילוי האצילות. (טז ע"ד) אבל קודם פריסת הפרסא שלא היה עדיין הפסק בין הטבור ולמעלה להטבור ולמטה, הנה היה נקרא כל אותן הנה"י שלא על שם א"ק עצמו. והגם שכל עיקרם הוא רק להתפשטות הא' להאצילות להיות שורש אליו כנ"ל, עכ"ז קודם ההסתלקות האורות שהוא חזרתם למעלה כנ"ל, לא היה נבחן עדיין מהאצילות מאומה, והיה מתראה עדיין התפשטות אור דהא"ק עצמו.

וזהו שאמר הרב שם בדרושי נקודות (תחילת פרק א) כי מתחילה היה מתפשט הס"ג עד סיום הרגלים שלו, כי לא היה גילוי עדיין להב"ן ומ"ה שהוא הנקודות והאצילות, אלא רק להע"ב והס"ג לבד שהם האורות דהא"ק עצמו, ולא התחיל להתגלות בחי' הנקודות והאצילות אלא רק אחר הסתלקות האור למעלה מהטבור וגם אחר פריסת הפרסא דוקא. [וע' בהגר"א בספר"צ (פרק ג נו ע"א ד"ה וענין הפרסא) והצמצום והסתלקות האור הוא בשביל זו"ן כו⁸², ושם פ"ה בד"ה יהי רקיע (ג ע"ג ד"ה וז"ש רחמין) יום שני קרומא דע"ק כו'

⁸⁰ ראשון? היה כתוב א'

⁸¹ השני? היה כתוב הב'

⁸² ז"ל: וענין הפרסה והצמצום והסתלקות האור הוא בשביל זו"ן, שאין יכולין לקבל אור של ע"ק, שלכן היתה מיתת המלכים וביטול הארץ, לכן היתה הפרסה שלא לקבל אור שלמעלה מטיבורו, ששם קדש הקדשים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שיתגלה שמו כו' כו' ע"ש⁸³. אמנם הרב בדרושי נקודות (פרק ב) שם אמר שהפרסא הוא רק בשביל הבריאה, ויתבאר כ"ז בעה"י במ"א].

והגם שכל ההתפשטות א"ק אשר נתפשט מטבורו ולמטה הוא רק לצורך האצילות וכנו', וכן הוא נודע ג"כ שכל נה"י הם לבר מגופיה (זהר בדאשית דף נא ע"ב), והם רק לצורך התחתון, עכ"ז הנה הוא נעלם מהאצילות מאד, שהרי הפרסא מפסיק ביניהם, ולכן אינו חושב הרב את התחלת האצילות רק מאורות הנקודות לבד, ומגביל אותם נגד ההתפשטות הא' דלעקודים שהוא התחלת העקודים, ולכך כתב שהתפשטות הא' דלעקודים היה בהיפך מעולם הנקודים. וכן אמר לקמן (פרק ו) ובדרושי נקודות (פרק ד) כי היה עוד ב' שינויים ביניהם. אבל באמת הנה כל ההיפך והשינויים הללו הם רק בין ההתפשטות הא' להתפשטות הב', וישנם כל ההיפך והשינויים הללו הם בין התפשטות הא' לבין התפשטות הב' אשר להעקודים, וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ול"מ (פרק ב), והן בין ההתפשטות הא' לבין התפשטות הב' אשר להאצילות, וכמו שמבואר בדברינו בספר הכללים כלל ג' ה' ו'. אלא משום דהתפשטות הא' דלאצילות הוא נעלם מאצילות לגמרי, לכן אינו נחשב התחלת האצילות אלא רק מהנקודות אשר הם באמת רק מההתפשטות הב' דלאצילות, וחושב הרב את הנקודות להתחלת האצילות נגד התפשטות הא' דלעקודים שהיא התחלת העקודים, ולכך אמר שהיה היפך ושינויים בין זה לזה, והוא רק ע"פ גילויים כנו', כי בעקודים מתגלה ההתפשטות הא' להתחלה, ובאצילות מתגלה הנקודות להתחלה, והרי יש היפוך ושינויים מזה לזה. וע' דברינו עוד לקמן פ"ו ובפרט בספר הכללים כלל ט"ו ענף ט', שביארנו שם כי ע"פ סוד עומק הדברים לא היה שום היפוך ושום שינוי כלל גם בין התפשטות הא' לבין התפשטות הב' אשר הן לעקודים והן להאצילות, וכל מה שאמר הרב מההיפך והשינויים בזה הוא ג"כ רק ע"פ גילויים וכפי מה שנראים ומתראים לחוץ, אבל בסוד עומק הדברים אין היפך כלל ואין שינוי כלל, והוא גם כל הסדר דהתפשטות הא' והב' ג"כ שוים זה בזה. כי הסדר דיציאת ומציאות כל העולמות הם כולם שוים, וכן הסדר דכל ההתפשטות כולם הם ג"כ שוים, וכמו שבארנו בארוכה כל הענינים הללו באר היטיב בספר הכללים אשר הוא מיוסד על זה.

[כא] ומלכות זו יצאה בבחי' נפש לבד כי אין לך ספי' שאין לה בחי' נרנח"י כנודע אמנם לא יצאו עתה רק בבחי' נפש לבד – והגם כי הרי למטה בסמוך יתבאר שנשלמו אח"כ ג"כ בכל הה' בחי' נרנח"י בהיותם למטה גופה גם קודם שנסתלקו ועלו למעלה, עכ"ז הנה מאחר שיצאו בתחילה רק בבחי' הנפש לבד שבהם, ונצטמצמו ונתעבו ויצאו עי"ז למדרגה בפנ"ע שהוא מדרגת העקודים אשר היא למטה ממדרגת הא"ק העיקרי, ונצטמצמו בתחילתן לבחי' נפש, הנה נשאר בהם אותו הצמצום ואותה המדרגה לעולם, עד שגם כל הנרנח"י אשר הם מקבלים אח"כ הנה הם מצטמצמים ג"כ להאיר ולהתגלות באורם רק לפי כח הנפש שבתחילה. וכן גם אחר שנסתלקו למעלה ונשאר העביות שבהם למטה, עכ"ז הנה כח הצמצום לבחי' נפש שנעשה בהם (ז' ע"א) מתחילה זה נשאר בהם לעולם, ומצטמצמים תמיד להיות שורש להעקודים שהוא בחי' נפש. וכל מה שנשלמים ניתוסף בהם אור וברכה למעלה, ומתעלים בעילוי אחר עילוי, הנה הוא הכל רק לפי כח מדרגה הזו דבחי' נפש אשר נצטמצמו לזה בתחילה. וזהו מ"ש הרב לעיל בענין נשבע ה' בנפשו שהעקודים הוא בבחי' נפש, כי אותה המדרגה דבחי' נפש נשאר בהם לעולם ועומד העקודים למטה, וכן שורשה אשר למעלה הכל רק במדרגת דבחי' נפש לבד, כי כל אור שנצטמצם פעם אחת ויצא למדרגה בפנ"ע לא נתבטל מדרגתו לגמרי לעולם גם אחר שנתעלה בכל העילויים היותר

⁸³ ז"ל: יום שני קרומא דע"ק בין ע"ק לז"א⁸³, שיתגלה זו"נ, ששם יתגלה שמו, כי בלתי זה היו נכללין בע"ק כמו אר"א

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אפשרי, ולכן נשאר כל האור דההתפשטות הא' בבחי' נפש לעולם גם אחר חזרתו למעלה, ובוזה ניחא מה שטרחו המפרשים בזה.

ומה שכתב הספר שמן ששון משום שהפסוק נשבע ה' בנפשו הוא בעמוס (ו ח) ומדבר שם בענין פורענותן של ישראל ועל חורבן בית המקדש, ולכן היה אז למעלה למעלה רק בבחי' נפש לבד ע"י הפגם, הנה הפסוק הזה הוא ג"כ בירמיה (נא יד) ושם מדבר על מפלת בבל. והעיקר מה שקשה בזה כי הרי נבואת עמוס היה יותר מר' שנה קודם החורבן, וכמ"ש בסדר הדורות, ומבואר הוא בשער הכוונות (דרושי ק"ש ריש דרוש ו' וכן בדרושי הלילה ריש דרוש ד) ובכ"מ, כי כל זמן שהיה ביהמ"ק קיים לא היו מסתלקין המוחין כלל, והיו הזו"ן תמיד פב"פ ובבחי' הו' כמ"ש במיעוט הירח (פרק ב) ע"ש. אלא העיקר בזה הוא כמו שאמרנו, כי ע"י הצמצום לבחי' נפש שנעשה להאור דההתפשטות הא' בעת יציאתו, הנה נשארו לעולם במדרגה הזו גם אחר שנתעלו וכנז'.

והנה אמרנו לעיל אות ט"ו כי מ"ש הרב שכולם יצאו בבחי' נפש הכוונה הוא שהם כולם מהמלכות דהי' ספי' שבפה, אשר כל הפה בכללה היא מהמלכות דהי' ספי' שבראש, והמלכות הרי היא בחי' נפש כנודע. אלא שבהיות המלכות מבפנים והיתה מיוחדת למעלה עם כל הטי' ספי' הראשונים, שהם רוח נשמה חיה יחידה, הרי אינה עומדת היא בבחי' בפנ"ע כלל, כי המלכות היא לעולם קשורה ואחודה עם הטי' העליונים. אך כאשר נתפשט אור הי' ספי' שבה ויצאו בפנ"ע לגילוי אור ההתפשטות הא' אשר להעקודים, הנה נצטמצמה אז הבחי' נפש שבה ויצאה לגילוייה. וכאשר היה יציאות הי' ספי' שבה אחד לאחד, וממטה למעלה שהוא מהמלכות שבה עד הכתר שבה, א"כ הרי היה יציאת אותה המלכות הפרטי שיצאה בראשונה רק בבחי' נפש שבנפש, כי הי' ספי' דאותה המלכות שהיא הנפש הכללי הרי הם הנרנח"י שבה. וזהו שאמר הרב "ומלכות זו יצאה בבחי' נפש לבד", כי אין לך ספי' שאין לה בחי' נרנח"י כנודע. אמנם לא יצאה עתה רק בבחי' נפש לבד, ור"ל שלא יצאה מתחילה רק הנפש שבאותה המלכות, והוא הנפש שבנפש, והנה נצטמצמה ע"י לבחי' נפש שבנפש משום שיצאה בפנ"ע בלתי הטי' ספי' הראשונים שלה.

אמנם אח"כ כאשר לבסוף יצאו כל הטי' הראשונים שלה ג"כ, הרי נשלמה בכל הנרנח"י שבה, שהוא הנרנח"י שבנפש, והרי נשלמה הנפש הכללי כולה. אך עכ"ז הנה מאחר שיצאה פעם אחת הנפש שבנפש לבדה, הנה נשאר בה אותו כח הצמצום לעולם וכנ"ל. אמנם אח"כ כאשר חזרה כל אותה הנפש הכללי כולה ועלתה למעלה למעלה בהסתלקות הא' בכל הי' ספי' שבה, הנה נתקנה ונשלמה אז עוד גם בהנרנח"י הכלליים הפנימיים ג"כ. וזהו שאמר הרב לעיל "כי בתחילה יצאו בלתי שלימים ואח"כ עלו למעלה כדי להשתלם", והוא במה שמקבלים שם הארת דרוח נשמה חיה יחידה הכלליים ג"כ, וזהו עילויים ושלימותם. אמנם כל הצמצומים דבחי' נפש ונפש שבנפש הנעשה בראשונה באותה המלכות ע"י יציאתו והתפשטותו לבדן כנז', זה נשאר בהם לעולם גם אחר שעלו ונתיחדו למעלה, ולכן אמר הרב לעיל בסוד הפסוק נשבע ה' בנפשו שהעקודים הוא בבחי' נפש, ור"ל כי הרי גם כל ההתפשטות הא' הוא נשאר לעולם ג"כ בבחי' נפש לעולם גם אחר חזרתו למעלה ואחר שנשלם וכנ"ל.

והנה מתבאר מדברינו כי היה באור ההתפשטות הא' עצמו ב' חסרונות וב' תיקונים. חסרון הא' הוא מה שיצא כללות כל האור דההתפשטות {ז ע"ב} הא' אשר להעקודים רק מהמלכות הכללי, שהיא הנפש הכללי דהי' ספי' שבראש, וזה מה שמבואר בדברי הרב בשער אח"פ (פרקים ג ד ה) והן בטנת"א (פרקים א ב), שכל האורות דהאח"פ היו כולם רק מה' האחרונה דהס"ג, והוא המלכות הכללי הנפש הכללי, שהיא הה' אחרונה. ובכ"מ מהאח"פ לא יצאה רק היא לבד שהוא המלכות אשר בכל א' מהם, וע"י נצטמצמו כל האורות דהעקודים, והם לעולם רק בבחי' נפש לבד. והנה החסרון הזה הוא נתקן רק אח"כ, והוא בהסתלקות הא', כי אז הרי עלו כל אותן האורות כולם שהם רק מהנפש הכללי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מלכות, ועלו מבפנים ושם נתייחדו עם הרוח נשמה חיה יחידה שהם המ' ספי' שברישא. והרי נתקנו אז בכל האורות דנרנח"י הכלליים ג"כ. והנה החסרון והתיקון הזה הנה הוא בבחי' כללי.

אך החסרון והתיקון הב' הוא בבחי' פרטי, והיינו בהי' ספי' הפרטים דאור הנפש הכללי עצמה, שהוא הנרנח"י אשר בה גופה, ויצאו מתחילה אחד לאחד וממטה למעלה. והרי יצאה בתחילה רק הנפש שבנפש, וכן גם אח"כ כשיצאו כולם, עכ"ז ע"י שהיה יציאתם אחד לאחד ולא כולם יחד, הרי נצטמצמו להיות ניכר כל א' לעצמו, והוא חסרון ב'. אמנם עכ"ז הנה החסרון הזה נתקן קצת עכ"פ גם בהיותם למטה גופה קודם שעלו למעלה, כי אחר שיצאו כולם הרי האירו זה לזה ונתייחדו זב"ז עכ"פ. והרי לנו כי גם באור ההתפשטות הא' עצמו היה ג"כ ב' חסרונות וב' תיקונים, והוא ע"ד שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק א) בענין הד' חסרונות שהיה בכלל האור דהעקודים כולו ע"ש, כן היה כאן באור ההתפשטות הא' עצמו, כי ע"י הב' חסרונות אשר אותן הצמצומים הם נשאר בהם לעולם כנ"ל. הנה ע"י כ"ז נתקן ההתפשטות הא' להעשות שורש להעקודים להשפיע בהם תמיד ולהתגלות למטה, וכנודע מדברי הרב בכ"מ שהתעלמות האור ומיעוטו וצמצומו הוא תיקונו שיהא אפשר להתחתונים לקבל את אורו וזיוו⁸⁴, כי רק ע"י יצא ונעשה כל העולמות כולם, כי יצא כל תחתון מהעליון שעליו ע"י מיעוטים וצמצומים ויצא ע"י כל א' על מדרגתו הראוי לו, וע"י למטה אות כ"ה שם יתבאר עוד דברים עמוקים בזה בעה"י.

[כ"ב] שם בהגהת מהרח"ו ונלע"ד לקשר דרוש זה עם דרוש שכתבנו במ"א (והוא בשער אח"פ פרקים א ב ג' וכן בטנת"א פ"ב) כי בחי' און הוא הנשמה והחוטם הוא הרוח והפה הוא הנפש – ולכן אפשר שיצאו מבחי' נפש לבד, כן הוא הלשון בספר שער הקדמות (יב ע"ד), וכוונתו הוא כי בא להמתיק לנו מה שאמר שאורות העקודים הוא רק אור הנפש לבד. ולכאורה קשה, הלא גם באצילות ישנם כל הנרוח נשמה חיה יחידה בכל פרצוף ופרצוף, ועל זה אמר כי באמת הנה בכללות האורות דכל האח"פ כולן ישנו בהם ג"כ כל הנרנח"י, כי אור האון הוא נשמה ואור החוטם רוח, וכן ישנם חיה ויחידה, כי הם מתלבשים בהנשמה, וכמ"ש במוחין (פרק יב) וכנודע. אך מה שאמר שהעקודים הוא רק אור הנפש, הכוונה הוא על אורות הפה, שהוא עיקר הגילוי דהעקודים, ובהם נתגלה הכלי כנ"ל פ"א, אבל האורות דאון וחוטם הם נעלמים בה, ונקרא כל העקודים רק על שם אורות הפה, ובהם לא היה רק הנפש לבד, כי כל כללות אור הפה הוא רק אור הנפש וכנ"ל אות ט"ו וכ"א. ויותר נראה כי זה גופה קשה לו להרח"ו ז"ל, איך אפשר לומר שאין בעקודים רק אור הנפש, הלא האורות דאון וחוטם הם נשמה ורוח והם מתלבשים זב"ז כמ"ש בטנת"א (פרק ב), והרי יש בעקודים כל הנר"נ כולם. ועל זה אמר הרח"ו ז"ל כי ע"י אורות דאון חוטם הנה ישנם באמת בהעקודים כל הנרנח"י כולם, אך אורות הפה הם רק אורות הנפש לבד, ומשום שכל הגילוי דהעקודים הוא רק מהאורות דהפה, לכן אמר שהעקודים הוא רק אור דבחי' נפש וכנ"ו.

ואח"כ מוסיף הרח"ו ז"ל ואמר עוד, והנה אני חושב ששמעתי ממורי ז"ל כי ודאי הוא שכאשר יצאו כל הי' ספי' האלו באו כל בחי' נרנח"י כלולים בהם, אלא שבתחילה לא נתגלה בהם רק בחי' נפש בלבד וכמו שבארנו בדרוש נשמת אדם התחתון, שבתחילה באו כלולים יחד ואח"כ מתגלה כל אחד וז' ע"ג) ואחד בפנ"ע נפש ואח"כ רוח נשמה, ור"ל כי גם זולת אורות האון והחוטם הנה ישנם באורות הפה גופה ג"כ כל הנרנח"י כולם, אלא שהיו כלולים ונעלמים, ולא נתגלה מתחילה אלא רק הנפש לבד, ואח"כ מתגלה בהם הרוח נשמה חיה יחידה ג"כ, והם מתגלים רק אח"כ אחד לאחד וכמו שהוא ג"כ באדם התחתון. ואמר

⁸⁴ ע"י ע"ח שער הנסירה פרק ד' ז"ל, ענין התיקון הוא המעטת האור והתעבותו אחר התלבשותו תוך בחי' אחרת, וכן הוא בשער השבירה פרק ב, בהגר"א על ספד"צ ב ע"ג ד"ה ולזה אמר.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בשער הקדמות (יב ע"ד) שכן שמע מהאריז"ל כי אלו הי' אורות דהעקודים כשיצאו היו כלולים מכל בחינותיהם שהם יחידה חיה נר"נ. אבל הענין הוא שלא נגלה בהם רק בחי' נפש בלבד, כדוגמת ענין נפש האדם התחתון בעולם הזה, שבצאתו לאויר העולם מבטן אמו יוצא כלול מכל ההי' בחי' הנו', אבל בראשונה מתגלה הנפש לבדה, ואח"כ מתגלים השאר מדרגה אחר מדרגה בהמשך ימי שני חייו, עכ"ל.

אמנם דבריו צריכין ביאור הן בקושייתו והן בתירוצו, כי מה שקשה לו מאורות האוון והחוטם, הלא לכאורה אין קושיא כלל, כי הגם שהם נחשבים באורות הפה לאור הרוח ונשמה, אך הם עצמם הם ג"כ רק אור הנפש לבד, כי הרי הם רק מהה' אחרונה דס"ג, וכמ"ש באח"פ (פרקים ג ה) ובטנת"א (פרק ב), וא"כ הרי הם עצמם ג"כ רק אור הנפש לבד, והרי אמר לעיל היטיב שכולם יצאו רק בבחי' נפש וכנ"ל אות ט"ו. וכן מ"ש בתירוצו שהנפש נתגלה בהם בתחילה גם זה לכאורה קשה, כי מאחר שהאורות דאוון חוטם נחשב להם לנשמה ורוח, א"כ הרי אדרבה הוא כי נתגלה הנשמה מתחילה לכולם, ואח"כ אור החוטם, ואח"כ אור הפה, והם מתלבשים זכ"ז כל עליון בהתחתון כמ"ש בטנת"א (סוף פרק ב). וכן מ"ש שהוא כענין נפש האדם התחתון, שיוצאים בו כל הנרנח"י כלולים מתחילה, הרי קשה ג"כ, שהרי נודע הוא כי אדם התחתון בצאתו לאויר העולם שהוא מעיבור ליניקה, אין לו אז באמת רק נפש והתחלת הרוח לבד, אלא שהנפש והרוח עצמן הם כלולים ג"כ מנרנח"י, והם אשר עומדים בו בתחילה בכלילות ובהעלם, ומתגלים אחד לאחד בכל משך זמן הקטנות ויניקה כנודע. אבל הנשמה חיה ויחידה העיקריים אין לו מהם אז מאומה, והם באים רק בגדלות וע"י זוג ועיבור שני דמוחין וכנודע מרוב דרושי הרב, ע' שער המוחין ושער הפרצופים ובכ"מ, וכן הוא בזוה"ק (משפטים צד ע"ב) בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא כו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא כו' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא כו'⁸⁵ ע"ש. והרי לנו כי הם באים זה אחר זה ממש.

אמנם כוונת הרב הוא באמת רק ע"פ מה שאמרנו לעיל אות כ"א, שכל הנרנח"י הנשלים בהעקודים הוא רק הנרנח"י הפרטיים אשר בהנפש הכללי לבד, אבל הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים לא יצאו הם בהעקודים לעולם. וכ"ז הוא הן באורות האוון והן באורות

⁸⁵ ז"ל בשלימות: תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא מסטרא דדכוי מסטרא דאלין דאתקרון אופני הקודש זכה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא דחיות הקודש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא.

זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארץ אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איה בת מלך זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעייתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב בנים אתם ליהו"ה אלהיכם (דברים יד א) זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים (בראשית ב ז) מאי חיים אלא אינון י"ה דעליהו אתמר כל הנשמה תהלל יה (תהלים קנ ו) ואשתלים ביה יהו"ה.

זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתון יר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו אדם בארץ אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר ורדו בדגת הים וגו' (בראשית א כח) והאי איהו שולטנותיה בכל רקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין דלעילא ותתא ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא כצאת העבדים.

תרגום: בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה מהצד של טוהר מצד אלה שנקראים אופני הקדש. זכה יותר, נותנים לו רוח מצד של חיות הקדש. זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד של הכסא. ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך.

אם זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך אצילות מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך זכה יותר נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקודש ברוך הוא. זהו שנאמר "בנים אתם לה' אלהיכם" זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא. זהו שנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים". איזה חיים, אלא אותם י"ה שעליהם נאמר "כל הנשמה תהלל יה" (תהלים קנ) ונשלמה בה יהו"ה.

זכה יותר, נותנים לו יהו"ה בשלמות האותיות יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא אדם בדרך אצילות למעלה, ונקרא בדמות רבונן, ועליו נאמר "ורדו בדגת הים וגו'". וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החילות והכחות שלמעלה ולמטה ולכן כשבן אדם זוכה בנפש מהצד של בת יחידה, נאמר בו "לא תצא כצאת העבדים".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

החוטם והן באורות הפה, כי הרי כל אורות האוון שיצאו מהאזניים ולחוץ הם ג"כ רק הנפש הכללי לבד אשר מאור האוון העיקרי שמבפנים, וכמ"ש הרב באח"פ (פרקים ג ה) שכל אורות האוון שיצאו הם רק מהה' אחרונה דהס"ג. וכן הוא ג"כ בכל אורות החוטם כמ"ש בטנת"א (פרק ב), וכן הוא באורות הפה וכמו שמבואר לעיל (פרק א) ובכל הנ"ל, שכולם הם רק מאות ה' אחרונה דהס"ג שהוא בחי' מלכות ונפש, כנודע. והרי לא יצא מעולם בכל האח"פ כולן אלא רק המלכות שהוא הנפש לבד, אמנם זה הנפש הוא הנפש הכללי שכלול ג"כ מנרנח"י, והם העשר ספ"י שבנפש, ויצאה ההתפשטות הא' הן דאור האוון והן דאור החוטם והן דאור הפה, הנה יצא כל א' ממקורו בכל ה"י ספ"י שבו, והם הנרנח"י שבהנפש הכללי דכל א', והיה לידת ויצאת דאותה הנפש הכללי ממקורו כנ"ל אות ח' (עש"מ) בכל הנרנח"י כולם שבו, אלא שאותן הנרנח"י היו מתחילה רק בכלילות ובהעלם ולא נתגלו ולא יצאו לחוץ רק לאט לאט. כי מתחילה נתגלה רק המלכות שהוא הנפש דנפש, ואח"כ היסוד וכן כו' כו', שלא נתגלו ה"י ספ"י דהנפש הכללי אלא רק אחד לאחד וממטה למעלה, אך לבסוף נתגלו עכ"פ, והם הנרנח"י דהנפש הכללי, וכמו שהוא באדם התחתון בכל ימי קמנותו. אך עכ"פ הוא כי הוא רק הנפש הכללי לבד, וכ"ז היה הן באור האוון והן באור החוטם והן באור הפה, שההתפשטות הא' דכל א' הוא לעולם רק הנפש הכללי (יו ע"ד) לבד וכנ"ו.

אמנם הרח"ו ז"ל מלמדינו שהגם שהאמת הוא שכל א' לעצמו הוא רק הנפש הכללי לבד שבו, עכ"ז הנה נחשב הנפש הכללי דאור החוטם לבחי' רוח הכללי לאור הפה, והנפש הכללי דאור האוון הוא לבחי' נשמה הכללי לאור הפה. וא"כ הרי אחר שמתלבשים זכ"ו כנ"ל בטנת"א ספ"ב הרי נמצא כי ישנם באורות הפה, שהם כללות כל עולם העקודים, בחי' נר"נ הכלליים ג"כ. אמנם התלבשות דאור האוון והחוטם באור הפה וגיילויים בה, הנה פשוט הדבר שהוא רק אחר שנגמרו לצאת כל ה"י ספ"י דאור הפה כולם, שהוא אחר שנשלם כל הנפש הכללי דאור הפה כולה, אז נעשה ומתגלה בה ג"כ התלבשות דאור החוטם והאוון. וא"כ נמצא שהגילוי הראשון דהעקודים הנה הוא בתחילה רק מאור הנפש שבו לבד, שהוא כללות אורות הפה, כי הם מתגלים בו בתחילה. והגם שאורות האוון והחוטם יצאו תחילה, אך הם בלתי אורות הפה לא נקראו בשם עקודים כלל, כי שם ומדרגת העקודים הוא רק באורות הפה, ששם נעשה הכלי כנודע. והרי נתגלה בהעקודים רק הנפש מתחילה, אמנם אותה הנפש עצמה היא כלולה ג"כ מנרנח"י, שהם ה"י ספ"י הפרטיים אשר בה גופה, ויצאו הם ממקורם כנ"ל אות ח' כלולים יחד. אך יציאתם מהפה ולחוץ הוא לאט לאט, שהוא אחד לאחד וממטה למעלה. והרי היה הסדר ביציאת אורות הפה וכן באורות החוטם והאוון המתלבשים בה הכל ע"ד סדר הנר"נ שבאדם, והבן כ"ו היטיב והרי נתבאר בזה כל מה שהערינו לעיל על נכון.

והנה תחלה יצאה מלכות בבחי' נפש, ואח"כ כאשר יצאה בחי' היסוד לא נתגלה (בחי' היסוד) ביסוד רק בחי' נפש לבד לעצמו²¹, אבל נתוסף הארה במלכות שנתגלה בה בחי' רוח. וטעם הדבר הוא, לפי שסוד הרוח בא מו"ק כנודע, ולכן בבא היסוד התחיל להתגלות במל' בחי' הרוח, ואינו נשלם לגמרי עד שיצאו כל הו"ק שהוא מיסוד עד חסד, ואז נגמר בחי' הרוח כולו של מלכות. ובבא כ"א מהם היה מתגלה במל' קצה א' מבחי' רוח כמ"ש בזוהר תרומה. וכבר נודע כי היסוד אינו מכלל הו"ק, כי אינם רק ה' חסדים (נ"א קצוות) מחסד עד הוד, אך היסוד אינו לוקח חסד פרטי לעצמו רק שנכללין כל ה' קצוות בו (נ"א הו"ק בו), נמצא (שכל) כי בחי' כללות של הרוח זה הוא שנתגלה במל' כאשר בא יסוד, אבל בצאת ההוד או הנצח וכיוצא משאר ספ"י, אז היה מתגלה בחי' הקצוות ממש של הרוח במל'. והנה כל זה הוא מה שנוגע אל בחי' המל', אמנם מה שנוגע אל הו"ק דז"א הוא באופן זה, כי בצאת היסוד אז

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מתגלה בחי' כללות ה"ק דז"א בבחי' נפש לבד, אך בבא ההוד אז מתגלה קצה א' דנפש דז"א, וכן עד שנשלמו כל הו"ק. עוד יש הפרש א' בין היסוד לה' קצוות אחרים, והוא כאשר בא ההוד נתן כח כללותו מחדש ביסוד בחי' נפש לבד, וכן כולם עד שיצא החסד, וגם הוא נתן בצאתו כח כללותו ביסוד. משא"כ בשאר ה"ק, כי בבא אחד לא היה מוסיף שום תוס' בחבירו כלל ועיקר כי כולם שוים, רק כאשר נשלמו כל הששה אז נמצא שנגמר כל הז"א בבחי' נפש.

ואח"כ יצאה הבינה בבחי' נפש לבד לעצמה ובחי' רוח לז"א ובחי' נשמה למלכות.

ואח"כ יצאה החכמה בבחי' נפש לעצמה ובחי' רוח לבינה ובחי' {כו ע"ב} נשמה לז"א ובחי' חיה למלכות.

אח"כ יצאה הכתר בחי' נפש לעצמה ובחי' רוח לאבא ובחי' נשמה לאמא ובחי' חיה לז"א ובחי' יחידה למלכות. והרי כי בבוא כתר שהוא אחרונה מכולם לא יצאה כי אם בבחי' נפש לבד, וז"ס הפ' (עמוד 1 ח) נשבע ה' בנפשו ע"ד הנ"ל, ואפי"כ בחי' זו של נפש הכתר לא נשארה בעולם הנקודים (עקודים) כנ"ל, כי חזרה להתעלם ונשארה דבוקה במקומה במאצילה.

*לש"י גורס את המוסגר.

[כג] ואח"כ כאשר יצא בחי' היסוד לא נתגלה ביסוד רק בחי' נפש לבד לעצמו – כי הרי אינו אלא רק היסוד דהנפש הכללי, אך משום שהרי הוא מהו"ק שהם בחי' רוח, והוא הרוח שבנפש, הנה היה מתחיל על ידו התיקון דהמלכות, שלא היתה מתחילה רק בבחי' נפש שבנפש, ועתה התחילה להתתקן ולהשתלם באור הרוח שבנפש ג"כ, והוא ע"י שיצא היסוד ומתייחד עמה, וכן נתתקנו עד"ז כל תחתון ביציאת כל עליון וכמו שמפרש והולך. ודע כי הגם שפשטות דברי הרב בכל הדיבור הזה הנה הוא רק מה שנשלם כל תחתון ע"י יציאת כל עליון מבחי' הנרנח"י אשר רק בהנפש הכללי גופה וכנ"ל בדברינו. אך לפי עומק, הנה מתתקן כל תחתון ג"כ ע"י יציאת כל עליון בהארת אור מהרוח הכללי ג"כ. והגם שעיקר תיקונם בהרוח הכללי לא נעשה בהם אלא רק אחר שחזרו ועלו למעלה ומבפנים, שהוא בהסתלקות הא' דוקא וכנ"ל אות כ"א. אך בהארת אור מהרוח הכללי, הנה בזה נתקנו עכ"פ גם בהתפשטות הא' עצמו, וניתוסף הארת אור מהרוח הכללי ג"כ לכל תחתון ביציאת כל עליון, וכמו שיתבאר בעה"י הענין הזה בארוכה למטה אות כ"ה ע"ש. ומ"ש כמ"ש בזה תרומה קבז ע"ב קלו ע"ב ובכ"מ.

[כד] וזה סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו ע"ד הנ"ל ואפי" כו' – הלשון בשער ההקדמות (יב ע"ד) וזה פי' שני בפסוק נשבע ה' בנפשו ע"ד שביארנו לעיל, כי עולם העקודים נקרא נפשו (ולכן היה מפרש לעיל כי מ"ש נשבע ה' בנפשו הוא קאי על האצילות שהוא נשבע בהעקודים וכנ"ל אות י"ז, אבל עכשיו מפרש פי' שני, שהוא קאי על העקודים עצמו, והיינו) לפי שהכתר שבהם לא יצאו רק בבחי' נפש לבד. ולא עוד אלא שאפי" בחי' נפש הזו שבכתר לא נשארה למטה בעולם העקודים, אמנם חזרה למעלה ונשארה שם דבוקה במקורה ושרשה בו, עכ"ל. ור"ל כי עכשיו מפרש סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו שהוא קאי על העקודים גופה, שהוא נשבע בהכתר אשר נשאר למעלה, שהוא נפשו של העקודים, כי הרי כל אותו הכתר לא יצא אלא רק בבחי' נפש לבד, וגם הוא חזר ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, והוא נפש של העקודים אשר ירד אח"כ למטה. והכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות י"ב וי"ד ובכ"מ, שכל ההתפשטות הא' כולו אחר הסתלקותו בהסתלקות הא' הוא נשאר כולו למעלה לעולם, והוא נקרא בשם כתר להאור דההתפשטות הב' שיצא ממנו אח"כ, והוא משפיע עליו תמיד כי הוא מכתירו ומקיפו מלמעלה וכנ"ל בדברינו. ומאחר ויח ע"א} שאמרנו שגם כל אור דההתפשטות הא' כולו לא יצא ג"כ רק בבחי' נפש לבד, א"כ יתפרש היטיב סוד הפסוק נשבע ה' בנפשו על כלל האור דההתפשטות הב' כולו (שהוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תולדות האור דהתפשטות הא', והוא עיקר המציאות דהעקודים, הנה נשבע הוא בנפשו שהוא בהאור דהתפשטות הא' אשר למעלה ממנו, והוא כולו ג"כ רק בחי' נפש וכנ"ל אות כ"א, שהצמצום אשר נצטמצמו בבחי' נפש בתחילה זה נשאר בהם לעולם.

ואמנם בבוא כתר נמצא המל' שלימה מכל ה' אורות פנים* שהם נרנח"י, ועתה היו חסרים עדיין כל הספי' כנ"ל שיצאו חסרים בלי תשלומין⁸⁶, והיה זה ממש בכוונה גמורה כנ"ל⁸⁷ ולכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל לקבל ממנו תשלומיהן⁸⁸.

* פנימיים (לש"י).

[כה] ואמנם בבוא כתר נמצא המלכות שלימה מכל ה' אורות פנימיים שהם נרנח"י ועתה היו חסרים עדיין כל הספי' כנ"ל שיצאו חסרים בלי תשלום – והיינו כי הז"א היה חסר מבחי' היחידה, והאימא היה חסר מהחיה, והאבא היה חסר מהנשמה, והא"א גם מהרוח, כי לא היה לו אלא רק נפש לבד וכנ"ל.

אמר המחבר הנה ראיתי להאריך כאן קצת במה שהוא צריך ביאור לפי דעתי, ולזאת נחלקוהו לסימנים קצרים ליתן רווח להמעייין.

⁸⁶[סימן א'] אמנם הנה דברי הרב הללו צריכין ביאור, כי ענין השלימות והחסרונות שאמר הרב, שכל מי שהוא יותר תחתון הוא נשלם ביותר, וכל מי שהוא יותר עליון היה נשאר חסר ביותר, הרי ממ"נ במה מדובר, אם בהנפש הכללי, הרי לא היו חסרים מאומה, כי אחר שיצאו כל ה' ספי' כולם שהם הנרנח"י דהנפש הכללי, הרי נשלם הנפש הכללי בשלימות, ולא היה שום אחד מהם יותר חסר מבחי' אור דהנפש הכללי הראוי לו יותר מחבירו. הן אמת כי בתחילה, כאשר יצאו אחד לאחד וממטה למעלה, בודאי הוא שהיה כל תחתון יותר חסר, כי המלכות דהנפש הכללי שהיא הנפש שבנפש, הרי כאשר שיצאה היא לבדה היתה חסירה מכל הארת רוח נשמה חיה יחידה דהנפש הכללי הראוי, ונשלמה בזה רק אחר שיצאו כל ה' כולם. וכן עד"ז ביציאת היסוד וההוד והנצח, וכן כו' כו', כי כל תחתון היה חסר מתחילה מהארת העליונים שעליו כל זמן שלא יצאו העליונים ג"כ. אבל זהו עכ"פ, כי כל א' אשר יצא הנה יצא עצמותו כולו, הן מה שנוגע אליו עצמו, והן מה שנוגע לכל התחתונים ממנו. וכגון כשיצא הכתר שהוא היחידה דהנפש הכללי, הנה יצא הוא בכל עצמותו הראוי אליו שהוא היחידה, וכן האיר בבחי' יחידה לכל התחתונים כולם, אלא שהוא הכל רק בחי' היחידה דהנפש הכללי לבד. אבל בזה הנה האיר לכולם עכ"פ וקיבל גם החכמה הארת היחידה, וכן הבינה, וכן הז"א. ועד"ז כשיצא החכמה שהוא החיה דהנפש הכללי, הנה יצא בבחי' חיה לעצמו, וכן האיר בבחי' חיה לאימא ולז"א ולמלכות, אלא שהוא הכל רק מהבחי' חיה דהנפש הכללי לבד, אבל בבחי' חיה הוזה הנה היה הן מה שנוגע לעצמו והן מה שנוגע לזולתו. וכן כשיצא הבינה שהיא הנשמה דהנפש הכללי, הנה יצאה בבחי' נשמה לעצמה, וכן האיר בבחי' נשמה לכולם, אלא שהוא הכל רק בחי' נשמה דהנפש הכללי לבד, אבל בבחי' נשמה הוזה האיר הן לז"א הן למלכות. וכ"ז הנה פשוט הוא למאד, וא"כ הרי אין הבנה כלל למה שאמר הרב שכל עליון היה נשאר יותר חסר מהראוי לו.

וכן למה שאמר שכל עליון היה מאיר להתחתון הסמוך אליו רק בבחי' רוח לבד, הרי אין מקום בזה להדברים כלל, כי מאחר שיצאו כל ה' הרי נשלמו הנרנח"י דהנפש הכללי בשלימות, וכן האיר כל א' לזולתו ממה שהוא, אם נשמה נשמה, אם חיה חיה, אם יחידה יחידה. וכן הרי נודע הוא שכל עליון הנה הוא כלול מכל התחתונים כולם, וא"כ הרי כאשר יצא הכתר שהוא היחידה דהנפש הכללי, הנה הוא כלול מכל הנרנח"י כולם, כי הוא עצמו יחידה והוא כלול מחיה נשמה רוח נפש, והרי הוא שלם בכל הנרנח"י דהנפש הכללי.

⁸⁶ עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימנים כאן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ועד"ז כולם, כי אחר שיצאו כל הי' הנה נשלמו כל א' מכל הנרנח"י דהנפש הכללי, כי התחתונים ממנו כלולים בו מאליו שהרי הוא שרשם, והארת העליונים ממנו הנה מקבל כל תחתון ג"כ אחר שיצאו כולם, והרי נשלמו כולם שוה בכל הנרנח"י דהנפש הכללי בשלימות כל אחד ואחד בכל הראוי לו. ומה שמשמע ומבואר בדברי הרב שסיבת כל החסרונות שאמר הנה הוא משום שיצאו כולם רק בבחי' נפש לבד, ור"ל הנפש דהיחידה, והנפש דהחיה, והנפש {יח ע"ב} דהנשמה, והנפש דרוח, והנפש דנפש, הרי כ"ז אינו מספיק כלל ליתן טעם להדברים, כי כל אלו הנפשין הרי הם כולם יחד המציאות דהנפש הכללי בכל הה' בחי' דהנרנח"י שבה, כי מהנפשין דנרנח"י הנה מזה גופה הם הנרנח"י דהנפש הכללי, וכנודע שכל אור שיוצא ומתפשט ויורד למטה הנה לא נגרע למעלה דבר, אלא שנאצל ומתפשט ויורד למטה ונשאר למעלה שלם. וגם למטה יש כל הבחי' וכמ"ש באח"פ (פרק ג) ובכ"מ, וכאשר יצאו ונתפשטו הה' מיני נפשין דהנרנח"י הכלליים, נעשה למטה נפש כללי אחת הכלולה מנרנח"י (וגם למעלה נשאר שלם כמקדם וכמדליק נר מנר). וא"כ הרי אין הבנה לדברי הרב, וקשה כל מה שהקשינו.

ואם נאמר שכוונת הרב בהשלימות והחסרונות שאמר, הנה הוא רק בענין מה שנוגע לאותה הנפש הכללי שיצא למטה ומבחוץ מרוח נשמה חיה יחידה הכלליים שנשארים למעלה ומבפנים, כי אותה הנפש הכללי הרי היא צריכה להשתלם ולהתייחד עמהם ולקבל מהם תמיד, ועל זה מדבר הרב באיזה בחי' שנשלמה מהם ובאיזה בחי' שהיה חסרה עדיין מהם. אך הרי גם זה צריך הבנה וביאור גדול, כי הרי לכאורה נראה שהיתה חסרה מהם מכל וכל כל משך זמנה, כי הרי היא נתפשטה ויצאה למטה ומבחוץ ונבדלה לעצמה, והיה חסרה מיחודם בה ומקבלתה מהם מכל וכל כל משך זמן היותה למטה, ולא נשלם בזה אלא רק אח"כ, שהוא אחר שנסתלקה וחזרה ועלה למעלה וכנ"ל אות כ"א.

[סימן ב'] אמנם הוא הנה כוונת הרב בכל השלימות והחסרונות שאמר הנה הוא באמת רק מה שנוגע להנפש הכללי, בענין קבלתה מהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים אשר למעלה. והגם שאמרנו לעיל אות כ"א שבזה לא נתקנה אלא רק אחר שחזרה להסתלק ולעלות למעלה, הנה זהו רק בהתיקון דהיחוד העיקרי הראוי לכל נרנח"י להתייחד זב"ז בבחי' פרצוף אחד, הנה זה לא נעשה אלא רק אחר שחזרה כל ההתפשטות הא' להסתלק ולעלות למעלה ומבפנים אצל הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים העומדים שם מבפנים, אשר הם לא יצאו מבחוץ לעולם. אמנם איזה התפשטות הארה ותוספת אור מהם, הנה זה היה מקבל האור דהתפשטות הא' לעולם גם בהיותה למטה, ועל זה קאי כל דברי הרב בענין השלימות והחסרונות שאמר, כי מבאר הרב ומלמדינו שאותה הנפש הכללי הנה היא מקבל מהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים שמבפנים איזה הארה עכ"פ, גם בהיותה למטה, והוא ע"י יציאת כל הספי' העליונים מהיסוד עד הכתר שיצאו אח"כ. והיה קבלתה אשר מלמעלה אינו שוה בכל הספי', כי כל ספי' תחתונה היא נשלם בזה לפי ערכה יותר מכל ספי' עליונה, עד שנמצא כי המלכות דהנפש הכללי שהיא התחתונה לכולם הנה נשלמה היא לפי ערכה בהארת דרוח נשמה חיה יחידה הכלליים כולן. משא"כ הספי' העליונים, הנה היה כל עליון יותר חסר מקבלת הארה מהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים הראוי לו לפי ערכו יותר מהספי' שלמטה הימנו וכמו שנבאר.

והענין הוא, כי הרי נודע שכל י' ספי' הם בחי' פרצוף אחד כללי הכולל ה' פרצופים פרטיים, שהם א"א או"א זו"ן. והנה הי' ספי' דהנפש הכללי שהם הה' פרצופים שבה, הנה הם נמשכים ויוצאים מהי' ספי' דהרוח הכללי שהם הה' פרצופים שבו, ומקבלים הי' ספי' דהנפש הכללי תמיד תוספת הארה ממנו, שהוא הארת הרוח הכללי. אמנם בענינינו כאשר נשאר הרוח הכללי למעלה מיוחד עם הנשמה חיה יחידה הכלליים, והנפש הכללי בכל הה' פרצופים שבה, הם יצאו ונתפשטו וירדו הם כולם למטה, הנה כל פרצוף ופרצוף מהנפש הכללי כאשר שהוא עומד בפחות מג' לשורשו שברוח הכללי, הנה הוא מקבל הארה ממנו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תמיד, ומשפיע אורו בו מלמעלה למטה, ומבפנים לחוץ, ונשלם עי"ז בהארת דרוה נשמה חיה יחידה הכלליים ג"כ עכ"פ, הגם שהוא למטה ומבחוץ. והוא ע"י שכל פחות מג' הרי הוא כלבוד, וכמ"ש הרב עד"ז במטי ול"מ (פרק ג) ובשבירת הכלים (פרק ג). אבל כשהוא למטה מג' ממנו הנה נתמעט הארתו כיון שיצא מתורת לבוד דרבנן, אך עכ"ז הנה כל זמן שלא נתרחק להיות למטה מד' ועומד עדיין בפחות מד' לשורשו, והרי יח ע"ג} הוא עדיין בתורת לבוד דרשב"ג (כמ"ש בעירובין דף ט ע"א ובכ"מ), הנה מקבל עדיין ג"כ איזה הארה משורשו עכ"פ. אך כאשר נתרחק ועומד גם למטה מד' משורשו, הנה אז אינו מקבל עוד משורשו שום הארה מאומה. וזהו תוכן הענין מענין השלימות והחסרונות אשר ישנם בחלוקת הי' ספי' דהנפש הכללי שבענינינו.

והענין בביאור הוא, כי הרי הכתר שהוא א"א דהנפש הכללי, כאשר יצא הוא מהאח"פ ולחוץ, הנה היה הוא רחוק משורשו, שהוא הא"א שבהרוח הכללי, כל הט' ספי' כולם שמחכמה ולמטה אשר בהרוח הכללי, כי אלו הט' ספי' היו מפסיקים בין הכתר שהוא הא"א שבהרוח הכללי, להכתר שהוא הא"א שבהנפש הכללי. ואלו הט"ס הרי הם ד' פרצופים שבו, שהם או"א זו"ן, והרי היה הפסק בין הכתר שבהרוח הכללי לבין הכתר שבנפש הכללי ד' פרצופים. והרי היה עומד הכתר למטה מד' משורשו שלמעלה, ועי"ז לא קיבל הכתר משורשו שום הארה מאומה, ונשאר הכתר על בחינתו לבד, שהוא רק בחי' נפש, והוא הא"א והיחידה שבהנפש הכללי.

אך החכמה אבא שבהנפש הכללי, הנה הוא לא היה רחוק משורשו שהוא החכמה אבא שבהרוח הכללי אלא רק הח' ספי' שמהבינה דרוה הכללי ממנה ולמטה (וכמו שיתבאר עוד כ"ז למטה בסמוך). ואלו הח' ספי' הרי הם רק ג' פרצופים, שהם בינה זו"ן, והרי היה החכמה רחוק משורשו למטה מג' פחות מד', שהוא עדיין בתורת לבוד דרשב"ג, ולכן קבל הוא ג"כ איזה הארה משורשו, שהוא החכמה דרוה הכללי עכ"פ.

אבל הבינה דהנפש הכללי שהיא היה רחוק משורשה שבהרוח הכללי רק ב' פרצופים לבד, שהם הז"א ומלכות, והרי היה היא פחות מג' לשורשה, ולכן קבלה היא משורשה הרבה.

והז"א שהיה עוד יותר קרוב, כי לא היה מפסיק בינו לבין שורשו אלא רק המלכות לבד, הנה קבל הוא משורשו עוד יותר.

והמלכות שבהנפש הכללי שלא היה בינה לבין שורשה שום הפסק כלל (וכמו שיתבאר כ"ז למטה בסמוך), לכן נשלמה היא בהארת הרוח הכללי בשלימות הראוי לה ובכל האפשרי, לפי ערך היותה למטה ומבחוץ. והרי נמצא כי כל ספי' שהיא יותר תחתונה, היא נשלמה ביותר מהספי' העליונה שעליה, והוא ע"י שכל ספי' תחתונה היה קרובה יותר לשורשה וע"פ מה שיתבאר למטה.

אמנם כ"ז הוא רק בענין מה שמקבלים הי' ספי' דהנפש הכללי, שהם הה' פרצופים שבה, משרשם העליון שהם הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים אשר למעלה ומבפנים, הנה בזה יש חילוק בקבלת כל א' לפי ערך ריחוקו וקירובו לשורשו וכנ"ז. אבל השלימות דנרנח"י אשר בהנפש הכללי עצמה הראוי לכל א', הנה בזה הם כולם שוים. כי כאשר נגמרו לצאת כל הי' ספי' כולם דהנפש הכללי, הנה נשלמו כל א' בכל הח' בחי' דהנרנח"י שבה כהראוי להם, כי הרי מקבלין דין מן דין, והם כולם מיוחדים זב"ז. והרי נגמרו כולם בהנרנח"י דהנפש הכללי בכל הראוי וכנ"ל סימן א', וכל מה שאמר הרב בחילוקי השלימות שבהם, שכל תחתון נשלם ביותר, הוא הכל רק על הארתם שמקבלים משרשה שלמעלה שהוא מרוח נשמה חיה יחידה הכלליים העומדים מבפנים וכנ"ז.

[סימן ג'] ונבאר כ"ז ביתר ביאור, כי הנה אמרנו שהכתר דהנפש הכללי שהוא הא"א והיחידה שבו, הנה הוא היה רחוק משורשו שבהרוח הכללי בהפסק ד' פרצופים בינתיים, שהם או"א זו"ן שבהרוח הכללי, והיה למטה מד' משורשו, ולכן לא קבל הוא מהארת הרוח

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכללי מאומה, ולכך נשאר הכתר דהנפש הכללי על בחי' נפש בלבד וכמ"ש הרב. אך החכמה שהוא אבא דהנפש הכללי, הנה הוא היה רחוק משורשו רק למטה מג' ופחות מד', כי הרי לא היה הפסק בינו לבין שורשו שהוא החכמה אבא שבהרוח הכללי אלא רק הבינה וזו"ן שברוח הכללי, והיה עדיין בתורת לבוד דרשב"ג, ועי"ז קבל הוא משורשו הארת הרוח עכ"פ. ולכן אמר הרב שהחכמה נשלם בבחי' רוח ג"כ, והכוונה הוא על הארת הרוח שקבל משורשו שבהרוח הכללי, משום שהיה הוא בתורת לבוד דרשב"ג וכנ"ז. והגם שהכתר שהוא הא"א שבהנפש הכללי הנה הוא מפסיקו ג"כ, והרי יש בו ג"כ הפסק ד' פרצופים המפסיקים (יה ע"ד) בינו לבין שורשו, היינו הבינה וזו"ן שבהרוח הכללי והכתר שהוא א"א דהנפש הכללי, והרי הם ג"כ ד' פרצופים המפסיקים בין החכמה דהנפש הכללי לשורשו שהוא החכמה דהרוח הכללי. אך דע כי ההפסק דהכתר לא נחשב עליו להפסק כלל, כי משום שהרי הוא הכתר דהנפש הכללי עצמו אשר יצא הוא ג"כ למטה ומבחוץ והוא עומד על החכמה ומאיר עליו, לכן לא נחשב אליו להפסק כלל מאחר שהוא עמו במחיצתו, והם כללות פרצוף אחד שהוא פרצוף הנפש הכללי, ולכן אדרבה הוא שהוא מאיר ומשפיע עליו ומקבל הארתו הראויה לו רק ממנו ועל ידו. ור"ל כי לא די מה שמאיר הכתר על החכמה מאורו עצמו שהוא אור הא"א והיחידה דהנפש הכללי, אלא שהוא מקבל עבורו הארת אור החכמה דהרוח הכללי ג"כ, אשר אותו הכתר אינו רחוק ממנו אלא ח' ספ"י לבד, והרי הוא עוד יותר קרוב אליו מאותו החכמה שתחתיו. וגם כחו הרי הוא יותר גדול, ולכן הנה הוא אשר מקבל את הארת אור החכמה דהרוח הכללי ומשפיע על החכמה דהנפש הכללי, ועי"ז הנה מתתקן החכמה דהנפש הכללי בהארת הרוח הכללי הראוי אליו משורשו, וזהו שאמר הרב כי כאשר יצא הכתר ניתוסף להחכמה בחי' רוח, כי על ידו קבל החכמה משורשו הארת הרוח הכללי הראוי אליו.

והנה אותו הארת אור דהרוח הכללי אשר מקבל החכמה דהנפש הכללי משורשו שלמעלה, הנה הוא משפיע ג"כ על הבינה וזו"ן אשר תחתיו, שהם הבינה וזו"ן דהנפש הכללי, ומשביעם מטוב עדיו, ומתקן אותם ג"כ לכל אחד ואחד כהראוי לו. והיינו כי הבינה דהנפש הכללי אשר היא עתה בצאת הכתר אינה רחוקה משרשה שהוא הבינה דהרוח הכללי אלא רק הז"ת לבד שהם זו"ן ב' פרצופים, והרי היא בפחות מג' לשורשה (כי הכתר והחכמה דהנפש הכללי אחר שיצאו הם ג"כ אינם מפסיקים בפניה, אלא אדרבה שהם מסייעים אותה כנ"ז). ולכן הנה מקבל היא ע"י אור החכמה והכתר שעליה את הארת אור הנשמה ג"כ אשר בשורשה, שהוא מהנשמה הכללי אשר למעלה, כי הרי כל הרוח נשמה היה יחידה הכלליים אשר מבפנים הם כולם מיוחדים זכ"ז ומאירים זה לזה בכל הראוי. ולכן כאשר מתקרב הבינה דהנפש הכללי לשורשה שברוח הכללי בפחות מג', הנה מקבל עתה משורשה גם הארת הנשמה הכללי אשר בה ג"כ.

והז"א דהנפש הכללי אשר הוא עתה בצאת הכתר עוד יותר קרוב לשורשו, כי הרי אינו מפסיק בינו לבין שורשו אלא רק פרצוף אחת, שהוא פרצוף הנוק'. ולכן הנה הוא מקבל משורשו ע"י הכח"ב שעליו גם את הארת אור החיה שבשורשו. אך הארת אור היחידה שבשורשו, זה אי אפשר עדיין להז"א שבהנפש הכללי לקבל ג"כ משורשו, [שהוא אור היחידה שבהז"א דהרוח הכללי הנמשך בו מהיחידה הכללית], משום שהרי הוא עדיין רחוק ממנו באיזה הפסק עכ"פ, כי הרי פרצוף המלכות דהרוח הכללי הרי היא מפסיק ביניהם.

אך המלכות דהנפש הכללי אשר אין בינה לשרשה שבהרוח הכללי שום הפסק כלל, ואין ביניהם אלא רק ריחוק מקום לבד, היינו מה שהרוח הכללי הוא למעלה ומבפנים, והנפש הכללי היא למטה ומבחוץ. אבל אין שום פרצוף וספירה מפסיק ביניהם כלל, כי המ' ספ"י העליונים שהם א"א או"א ז"א דהנפש הכללי שעליה, הנה הם לא נחשב להפסק כלל בינה לבין שרשה, כי אדרבה הוא שהם מסייעים להאיר אליה משורשה ולהשפיע בה כנ"ל. ולכן הנה מקבל המלכות דהנפש הכללי משרשה שלמעלה, שהוא מהמלכות דהרוח הכללי,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מהארת אור שלימותה כולה, שהוא משפעת אור היחידה הכללי שבה ג"כ. ומקבלת כ"ז ע"י סיוע דהא"א ואו"א וז"א, שהם הט' ספי' דהנפש הכללי, וכמו שאמר הרב שעל ידם היא נשלמה בכל הנרנח"י הפנימיים, ור"ל בהארת הנרנח"י אשר בשרשה שבהרוח הכללי אשר למעלה. אך בחינת אור המקיף דהחיה והיחידה שבהרוח הכללי, הנה זה חסר עדיין גם להמלכות, והוא משום שהרי הם עומדים בשני מקומות מיוחדים, כי הרוח הכללי הוא כולו למעלה ומבפנים, והנפש הכללי הוא יצא עתה כולו למטה ומבחוץ, והרי אינם מתייחדים זב"ז להקיף אותה כלל, (יש ע"א) עד שחזר אור הכתר והחכמה לעלות למעלה ומתייחדים מעתה ג"כ. וכן מתקרבת המלכות אל שרשה עוד ע"י, אז נשלמה המלכות בהב' מקיפים ג"כ כמו שמבואר בדברי הרב למטה בסמוך ובדברינו שם אות ל"ב.

והרי נתבאר שהגם שכל האור דההתפשטות הא' אשר ירד ויצא מבחוץ הנה הוא רק אור דהנפש הכללי לבד, וכל הרוח הכללי הוא לא יצא כלל ונשאר כולו למעלה ומבפנים, עכ"ז כאשר שנשלמו לצאת כל הי' ספי' כולם דהנפש הכללי, הנה נתקנו בה הט' ספי' האחרונים אשר מאחר הכתר ולמטה שבה, כל א' לפי ערכו, ונתקנו כל א' בהארת אור דהרוח הכללי ג"כ, כל ספי' וספי' שבהנפש הכללי מספי' שכנגדה שבהרוח הכללי, כל א' לפי ערך קורבתה אליו וכנ"ז. אך כ"ז הוא רק בהארה לבד מהאור דהרוח הכללי, ובזה נתקנו גם בהיותם למטה קודם שנסתלקו ועלו למעלה. אבל עיקר התיקון דהנפש הכללי אשר מאור העיקרי דהרוח הכללי, הנה זה לא נשלם אלא רק אחר שנסתלקו ועלו למעלה והתייחדו זב"ז ממש. אמנם כל בחי' הנרנח"י אשר בהנפש הכללי עצמה, הנה בזה נשלמו בכל עיקרם גם בההתפשטות הא' עצמו כאשר נגמרו לצאת כל הי' ספי' שבה וכנ"ל בדברינו, וכן לעיל אות כ"א סימן ד'.

והנה כ"ז שאמרנו בענין התיקון שמתקנים בהארת דהרוח הכללי ג"כ, היינו המלכות בהארת הנרנח"י הפנימיים כולם, והז"א בהארת הנר"ג חיה, והבינה בהארת הנר"ג, והחכמה בהארת הרוח, הנה כ"ז הוא רק כאשר נגמר יציאת הכתר ג"כ. אבל כל זמן שלא נגמרו לצאת כולם, הנה היה החסרון ג"כ בכל א' לפי ערכו, היינו לפי ערך ההפסק שבכל א'. כי בעת שהיה עדיין רק המלכות לבדה והיא נפש שבנפש, הנה לא היה לה אז מהרוח הכללי שום הארה מאומה, כי היתה המלכות אז רחוקה ג"כ משורשה, שהוא המלכות שבהרוח הכללי בהפסק ט' ספי' ביניהם, שהם ד' פרצופים, והיתה למטה מד' משורשה. והיינו כי הרי הט' ספי' העליונים דהנפש הכללי עצמה שעדיין לא יצאו, והם ד' פרצופים א"א או"א וז"א, שהיו הם עדיין למעלה ומבפנים, והרי היו הם מפסיקים בין המלכות דהרוח הכללי להמלכות דהנפש הכללי אשר למטה ומבחוץ, כי כל זמן שהט' ספי' הראשונים היו מבפנים שלא יצאו עדיין, הרי הם מפסיקים ג"כ בינה לבין שורשה, ולכן לא קבלה אז המלכות דהנפש הכללי מהמלכות דהרוח הכללי שהוא שורשה שום הארה מאומה, כי הרי היתה רחוק למטה מד' משורשה.

אך כאשר יצא היסוד דהנפש הכללי, וכן אח"כ כל הו"ק כולם שהם הז"א דהנפש הכללי, והנה יצא עתה כל הרוח דהנפש הכללי ג"כ, הרי נתקרבה עתה המלכות דהנפש הכללי אל שורשה שיעור כל הו"ק, שהוא כל שיעור פרצוף ז"א. והגם שבאמת לא עלתה עתה עדיין המלכות ממקומה מאומה, אך ע"י יציאת הז"א הנה נעשה לה ממילא עליה גדולה גם בהיותה במקומה הראשון, כי מאחר שיצא הז"א ג"כ מבחוץ והוא למטה עם המלכות ביחד, הנה לא די שאין מפסיק עתה בפניה כלל, אלא אדרבה הוא שהיא מקבל על ידו הארה ושפע מלמעלה, וא"כ הרי נתעלית ונתקרבת המלכות עתה אל שורשה שיעור הו"ק כולם, והרי היא עומדת עתה בפחות מד' ולמטה מג' והיא בתורת לבוד דרשב"ג, ולכן הנה היא מקבל עתה משורשה הארת דהרוח הכללי ג"כ, והנה היא מקבלת ע"י יציאת הז"א ב' תועלת: אחד, אור העיקרי דהרוח שבהנפש הכללי, והוא מאותו הז"א עצמו ע"י שיצא גם הוא ומתייחד עמה. שנית, כי ע"י שנתקרבה אל שורשה כנ"ז, הנה מקבלת משורשה שהוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המלכות דהרוח הכללי הארת הרוח הכללי ג"כ, והיינו הארת הנפש שברוח הכללי, וזהו שאמר הרב כי אחר שיצא הז"א ניתוסף להמלכות בחי' רוח, ור"ל כי הרי ניתוסף לה עתה ביציאת הז"א הן כל האור העיקרי דהרוח שבנפש הכללי, והן הארת אור הנפש שבהרוח הכללי.

ונודע הוא כי הנפש דהרוח הוא משמש לרוח בהנפש, וההארה שמאירה המלכות שהיא הנפש דהרוח הכללי להמלכות שהיא הנפש שבהנפש הכללי, הנה נחשב להארת הרוח שבה. והרי עכ"פ הוא כי מקבלת עתה המלכות דהנפש הכללי דהארת דהרוח הכללי ג"כ. אמנם הז"א דהנפש הכללי, (יט ע"ב) הנה הוא היה עתה בבחי' נפש לבד, והוא הרוח שבהנפש הכללי, ולא קיבל הוא עתה עדיין מהארת הרוח הכללי מאומה, משום שהרי הוא עדיין רחוק משורשו שהוא הז"א דהרוח הכללי שיעור ד' פרצופים, שהם א"א או"א דהנפש הכללי שלא יצא עדיין. ופרצוף המלכות דהרוח הכללי שהיא לעולם למעלה ומבפנים, והרי יש לפניו הפסק ד' פרצופים בינו לבין שורשו, ולכן לא קיבל הוא אז עדיין שום הארה מרוח הכללי מאומה.

אך אח"כ כאשר יצא גם הבינה דהנפש הכללי, הנה יצאה היא בבחי' נפש לעצמה, ור"ל שאין לה מהארת הרוח הכללי מאומה, והיא רק מהנפש הכללי לבד, כי היא הנשמה דהנפש הכללי. אבל מהרוח הכללי אין בה עדיין כלל, משום שהיא עומד רחוק משורשה שהוא הבינה דהרוח הכללי למטה מד', והיינו הא"א והאבא דהנפש הכללי אשר עדיין לא יצאו, והזו"ן דהרוח הכללי אשר הם לעולם למעלה, והרי מפסיק ד' פרצופים בין הבינה דהרוח הכללי לבין הבינה דהנפש הכללי, והרי עומדת רחוק משורשה למטה מד', ולכן אין לה עדיין עתה מהארת דהרוח הכללי מאומה, ולכך היא רק בבחי' נפש לעצמה. והיינו כי כל עצמותה הרי הוא רק הנשמה דהנפש הכללי, ואין לה מהארת הרוח הכללי שבשורשה מאומה. אמנם הז"א דהנפש הכללי, הנה הוא נתקרב עתה אל שורשו ע"י יציאת הבינה מדרגה אחת, והיינו כי הרי הוא עומד עתה משורשו בפחות מד' ולמטה מג': אחד, הוא המלכות דהרוח הכללי שהיא לעולם למעלה. והב' והג' הם הא"א והאבא דהנפש הכללי שגם הם לא יצאו עתה עדיין, וכל זמן שלא יצאו והם למעלה הרי הם מפסיקים ג"כ וכנוז'. והרי עומד הז"א עתה רחוק משורשו למטה מג' ופחות מד', והוא בתורת לבוד דרשב"ג, ולכן הנה ניתוסף לו ע"י הארת אור הרוח משורשו שלמעלה שהוא הז"א דהרוח הכללי. וזהו שאמר הרב שכאשר יצאה הבינה ניתוסף לז"א בחי' רוח, ור"ל על הארת אור דהרוח הכללי אשר מקבל עתה הז"א משורשו במה שנתקרב אליו ע"י יציאת הבינה להיות עמו בפחות מד', כי נתמעט בו ע"י הפסק אחד וכנוז'. אמנם מהבינה עצמה שהיא הנשמה דהנפש הכללי, הנה פשוט הוא שמקבל הז"א ממנה אותו האור העיקרי דהנשמה ג"כ, מאחר שיצאה גם היא, ומתיחדת עמו מעתה בכל הראוי. והרי יש להז"א מעתה כל הנר"ג דהנפש הכללי, כי הוא עצמו הוא רוח, והוא כלול מנפש ג"כ, כי כל עליון הוא כולל את כל התחתונים ממנו כנודע. וכן מקבל עתה את אור הנשמה דהנפש הכללי ע"י הבינה אחר שיצאה גם היא, כי הרי היא הנשמה עצמה דהנפש הכללי, ומאירה להזו"ן באור הנשמה שלה בכל הראוי. והרי יש עתה להז"א כל הנר"ג דהנפש הכללי היטיב, אך מזה אינו מדבר הרב מאומה כי הרי פשוט הוא שכל ספי' דהנפש הכללי כשיצאה הרי היא עומד שם ומאירה שם באיזה בחי' שהיא, אם נפש נפש, אם רוח רוח, אם נשמה נשמה וכן כו', וכל דברי הרב בענינינו. והחידוש אשר משמיענו בדבריו, הכוונה הוא רק על תיקונם העיקרי אשר מהרוח הכללי שלמעלה, וזהו אשר משמיענו הרב בכל הדיבור שבענינינו מה שמקבלים מהארת הרוח הכללי אשר למעלה, ועל זה אמר כי ע"י יציאת הבינה ניתוסף לז"א אור הרוח ג"כ, ור"ל על הארת דהרוח הכללי שהוא הרוח העיקרי אשר מקבל עתה הז"א משורשו וכנוז'. אמנם הנה לא מקבל עדיין אלא רק הארתו לבד, אבל אור העיקרי שבו אינו מקבל אלא אחר חזרתו למעלה דוקא, שהוא בהסתלקות הא' כמו שכתבנו לעיל אות כ"א וכנוז'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם המלכות דהנפש הכללי, הנה ניתוסף לה עתה משורשה ע"י יציאת הבינה הארת הנשמה ג"כ, כי הרי נתקרבה ע"י המלכות דהנפש הכללי אל שורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי להיות עמה בפחות מג', והם הא"א והאבא דהנפש הכללי שלא יצאו עדיין, והרי הם מפסיקים בינה לבין שורשה, והם רק ב' פרצופים לבד, כי הז"א והבינה אשר יצאו הם ג"כ והם עומדים עליה, הנה הם לא חשיבי אצלה להפסק כלל, כי אדרבה הוא שהם מאירים בה והם מסייעים אותה לקבל השפע משורשה וכנ"ל, ולכן מאחר שעומדת המלכות עתה ע"י יציאת הבינה בפחות מג' סמוך לשורשם, והרי היא עמם (יט ע"ג) גם בתורת לבוד דרבנן, ולכן היא מקבלת ממנה עתה גם הארת הנשמה הכללית שבה ג"כ. כי הרי למעלה ומבפנים הנה מתייחדים האורות יחידה חיה נשמה רוח הכלליים אשר שם כולם זב"ז בכל הראוי, ומקבלת המלכות דהרוח הכללי מהנשמה הכללית את האור הראוי לה, ולכן עתה כאשר נתקרבה המלכות דהנפש הכללי אל שורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי ע"י יציאת הבינה, להיות עמה גם בתורת לבוד דרבנן, הנה מקבלת ממנה הארת דהנשמה הכללית ג"כ אשר בה. וזהו שאמר הרב שכאשר יצאה הבינה ניתוסף בחי' רוח לז"א ונשמה להמלכות, ור"ל על בחי' הארת הרוח והנשמה הכלליים אשר מקבלים עתה הז"א ומלכות דהנפש הכללי משרשם שלמעלה, שהוא מהז"א והמלכות שבהרוח הכללי, והוא ע"י שהז"א עומד עתה ביציאת הבינה בפחות מד' לשורשו, והוא בתורת לבוד דרשב"ג.

והמלכות היא בפחות מג' לשורשה שהיא גם בתורת לבוד דרבנן, אמנם הארת החיה והיחידה הכלליים אשר בהמלכות דהרוח הכללי אשר למעלה, הנה מזה אינה מקבלת עתה עדיין המלכות דהנפש הכללי מאומה, הגם שהיא בתורת לבוד עמה מכל וכל, הטעם הוא כי מאחר שלא יצאו עדיין הכתר והחכמה דהנפש הכללי, והרי חסר עתה עדיין להמלכות דהנפש הכללי גם האור דהחיה והיחידה אשר בהנפש הכללי ג"כ, א"כ אין בה הכשר עדיין ומקום ובית קיבול לקבל בתוכה את הארת דהחיה ויחידה הכלליים מאומה, ולכן אינה מקבלת המלכות דהנפש הכללי עתה (שהוא ביציאת הבינה) משורשה שהוא מהמלכות דהרוח הכללי אלא רק הארת הנשמה הכללית שבה לבד וכנ"ל.

אמנם הבינה דהנפש הכללי, שהיא עתה ביציאתה רחוק עדיין משורשה למטה מד', לכן אין בה בעת יציאתה מהארת הרוח הכללי מאומה, והיא עתה עדיין רק בבחי' עצמותה לבד, שהוא עצמות דהנפש הכללי, והיא הנשמה דהנפש הכללי, ואין לה עדיין (שהוא בעת יציאתה) מהרוח הכללי מאומה וכנ"ל.

[סימן ה'] והנה עד"ז אח"כ, כאשר יצא גם החכמה דהנפש הכללי, הנה יצא בבחי' נפש לעצמו, כי הוא החיה אשר בהנפש הכללי, ואין לו עתה מהארת הרוח הכללי שבשורשו מאומה, כי הנה שורשו הוא החכמה חיה דהרוח הכללי, והרי עומד עתה החכמה חיה דהנפש הכללי רחוק ממנו למטה מד', והיינו הבינה והזו"ן דהרוח הכללי, שהם לעולם למעלה, והכתר שהוא א"א דהנפש הכללי שלא יצא עדיין, והוא מפסיק ג"כ כנ"ל, והרי יש ד' פרצופים הפסק בין החכמה חיה דהנפש הכללי להחכמה חיה דהרוח הכללי, ומשום שהוא למטה מד' משורשו לכן אינו מקבל ממנו מאומה, ונשאר בעצמותו לבד שהוא רק מבחי' נפש הכללי, והוא החכמה חיה דהנפש הכללי.

אמנם הבינה דהנפש הכללי, הנה היא נתקרב עתה אל שורשה ע"י יציאת החכמה מדרגה אחת, והיא עתה עם שורשה רק בפחות מד' ולמטה מג', והיינו הזו"ן דהרוח הכללי שהם לעולם למעלה, והכתר שהוא א"א דהנפש הכללי שהוא לא יצא עדיין והרי הוא מפסיק ג"כ. והרי הם ג' פרצופים הפסק בין הבינה דהנפש הכללי לשורשה שהוא הבינה דהרוח הכללי, אך עכ"פ הוא כי היא בפחות מד', והרי נתקרבה אל שורשה ע"י יציאת החכמה, והיא עמה בתורת לבוד דרשב"ג, וע"י הנה מקבל הבינה עתה משורשה הארת דהרוח הכללי ג"כ, וזהו שאמר הרב שכאשר יצא החכמה ניתוסף להבינה בחי' רוח, ור"ל הארת

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דרוח הכללי אשר מקבל הבינה עתה משורשה, שהיא הבינה דרוח הכללי, ע"י שנתקרבת אליה ביציאת החכמה מדרגה אחת וכנו'.

אך הז"א דהנפש הכללי הנה הוא נתקרב אל שורשו ע"י יציאת החכמה עוד יותר, והוא עומד עם שורשו עתה רק בפחות מג', כי הרי אין מפסיק עתה ביניהם אלא רק ב' פרצופים, היינו המלכות דהרוח הכללי שהיא לעולם למעלה, והא"א דהנפש הכללי שלא יצא עדיין, ומשום שהוא עם שורשו בפחות מג' שהוא גם בתורת לבוד דרבנן, לכן מקבל עתה הז"א דהנפש הכללי משורשו שהוא הז"א דהרוח הכללי גם הארת הנשמה הכללי שבו ג"כ. וזהו שאמר הרב שכאשר יצא (יט ע"ד) החכמה ניתוסף להז"א בחי' הנשמה ג"כ, ור"ל על הארת אור דנשמה הכללי אשר מקבל הז"א משורשו שבהרוח הכללי ע"י שנתקרב אליו עתה להיות עמו גם בתורת לבוד דרבנן. אמנם הארת אור החיה והיחידה אינו מקבל משורשו עתה משום שהוא עומד עדיין עמו בריחוק מקום ב' מדרגות הנז' שמפסיק ביניהם, ולכן חסר לו ממנו עדיין ג"כ קבלת דב' בחי' שהם הארת דאור החיה ואור היחידה, ואינו מקבל הז"א משורשו עתה אלא רק הארת דאור הנשמה הכללי לבד. אך כ"ז הוא רק מה שצריך הז"א דהנפש הכללי לקבל משורשו, שהוא מהז"א דהרוח הכללי, הנה בזה אנו אומרים שאינו מקבל ממנו אלא רק הארת דהנשמה הכללי לבד שבו ולא ההארה דהחיה והיחידה הכלליים אשר בו מאומה כלל. אבל אור החיה דהנפש הכללי עצמו הנה בזה פשוט הוא שישנו להז"א דהנפש הכללי ג"כ תיכף ביציאת החכמה, כי מאחר שיצא החכמה דהנפש הכללי, שהוא עצמו בחי' החיה דהנפש הכללי, הרי פשוט הוא שמקבלים ממנו כל הספי' שתחתיו, שהם בינה וזו"ן דהנפש הכללי, הנה מקבלים הם בודאי היטיב את הארת אור החיה שבו מאחר שיצא עמהם ומתייחד עמם. הרי ודאי הוא שמאיר בהם בכל הראוי, וכל מה שאמרנו שאין להבינה עתה אלא הרוח ולז"א הנשמה, הנה זהו רק על הארת אור שמקבל כל א' משורשו שבהרוח הכללי שהוא תיקונם העיקרי, אבל מה שנוגע להם מהשלימות דהנפש הכללי עצמו, הנה פשוט הדבר שכל ספי' דהנפש הכללי כשיוצא הנה הוא מאיר מבחינתו לכל הספי' שתחתיו, ומקבלים ממנו היטיב את אורו ושלימותו באין מונע. וכאשר יצא הבינה שהיא אור דנשמה הכללי, הנה היא מאיר מאותה אור הנשמה לכל הספי' שתחתיה. וכאשר יצא החכמה שהיא החיה דהנפש הכללי, הנה היא מאיר באור החיה לכל הספי' שתחתיה. ומה שאמרנו שע"י יציאת החכמה לא נשלמה הבינה אלא רק בהאור דהרוח, והז"א באור דנשמה, הכוונה הוא רק על קבלתן משרשם אשר בהרוח הכללי שהוא תיקונם האמיתי וכנ"ל בכל דברינו.

אמנם המלכות דהנפש הכללי הנה היא נתקרב עתה ביציאת החכמה אל שורשה עוד יותר, כי הרי לא יש לה עתה הפסק בינה לבין שורשה אלא רק מדרגה אחת לבד, והוא הכתר שהוא הא"א דהנפש הכללי שלא יצא עדיין, ועי"ז הוא מפסיק ג"כ וכנ"ל. ומשום שאין הפסק בינה לבין שורשה אלא רק פרצוף אחד לבד, לכן מקבל המלכות עתה משורשה גם הארת אור החיה שבה ג"כ. וזהו שאמר הרב שכאשר יצא ספי' החכמה ניתוסף להמלכות בחי' החיה, ואין הכוונה על בחי' החיה דהנפש הכללי אשר מאותה החכמה עצמה שיצא, כי זה הרי מקבלים הבינה והז"א ג"כ וכנ"ל בסמוך, אלא הכוונה הוא כי עתה ביציאת החכמה דהנפש הכללי הרי נתקרבה עי"ז המלכות דהנפש הכללי אל שורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי מדרגה אחת כנו', ולכן היא מקבלת משורשה עתה הארת דבחי' אור החיה שבה ג"כ, והוא הארת מאור החיה הכללי שלמעלה אשר בהמלכות דהרוח הכללי. אמנם הארת מאור היחידה שבה הנה זה אינה מקבלת עדיין, והוא משום ב' טעמים: טעם אחד, הוא משום שהרי היא עדיין בהפסק ממנה מדרגת פרצוף אחד עכ"פ, ולכן חסר לה קבלת אור אחד ג"כ. טעם שני, הוא כי כל זמן שלא יצא הכתר דהנפש הכללי והרי חסר עדיין למטה כל אור היחידה דהנפש הכללי גופה, א"כ הרי פשוט הוא שאי אפשר להמשיך ולקבל את הארת אור היחידה משורשה שבהרוח הכללי כל זמן שאין לה גם את אור היחידה דהנפש הכללי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עצמו, ולכן אמר הרב היטיב שאינה מקבלת המלכות עתה ביציאת החכמה אלא רק בחי' אור החיה לבד, ור"ל כי מקבלת המלכות דהנפש הכללי משורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי הארת אור החיה שבה, והוא ע"י שנתקרבה עתה אל שורשה עוד מדרגה אחת וכנז' סימן ו'.

והנה כן הוא עד"ז ג"כ אח"כ כאשר יצא גם ספ"י הכתר, כי הנה יצא הוא בבחי' נפש לעצמו, כי הוא אור היחידה דהנפש הכללי, ולא קבל הוא משורשו שהוא {כ ע"א} הכתר והיחידה דהרוח הכללי הארת הרוח מאומה כלל, משום שהרי עומד רחוק ממנו למטה מד' שהם האו"א והזו"ן דהרוח הכללי שמפסיקים ביניהם וכנ"ל, ולכן נשאר הכתר על עצמותו בבחי' נפש לבד והוא היחידה דהנפש הכללי. אמנם החכמה דהנפש הכללי הנה נתקרבה אל שורשו ע"י יציאת הכתר מדרגה אחת, והוא עומד עתה עם שורשו בפחות מד' ולמטה מג', שהם הבינה והזו"ן דהרוח הכללי שמפסיקים ביניהם, אך משום שהוא בפחות מד', והוא עכ"פ בתורת לבוד דרשב"ג, ולכן מקבל עתה החכמה דהנפש הכללי משורשו שבהרוח הכללי את הארת אור הרוח עכ"פ. והבינה דהנפש הכללי הנה היא נתקרבה עתה אל שורשה שהוא הבינה דהרוח הכללי, ועומדת עמה בפחות מג', שהרי אין הפסק בינה לבין שורשה אלא רק ב' פרצופים שהם הזו"ן דהרוח הכללי. והרי עומד הבינה דהנפש הכללי עם שורשה שבהרוח הכללי גם בתורת לבוד דרבנן, ולכן מקבל עתה הבינה משורשה את הארת דאור הנשמה ג"כ, ור"ל הארת מאור הנשמה הכללי אשר בהבינה דהרוח הכללי וכי למעלה מתייחדים הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים זב"ז ומאירים זה לזה וכנ"ל, אבל הארת אור החיה ויחידה הכלליים אשר בהבינה דהרוח הכללי, הנה מזה אינו מקבל הבינה דהנפש הכללי מאומה משום ההפסק דב' מדרגות שישנם עדיין ביניהם כנז', לכן היא נשאר חסרה מקבלת הב' האורות דחיה ויחידה שבשורשה, ואינו מקבל ממנה אלא רק הארת הנשמה לבד. אך הז"א דהנפש הכללי אשר הוא נתקרב עתה אל שורשו ע"י יציאת הכתר, עד שאין בינו לבין שורשו שהוא הז"א דהרוח הכללי אלא רק הפסק פרצוף אחד לבד, והוא המלכות דהרוח הכללי שמפסיק ביניהם, ולכן מקבל הוא עתה משורשו גם הארת דאור החיה שבו ג"כ, אבל הארת דאור היחידה שבו אי אפשר לו לקבל משום הריחוק דמדרגה אחת שהוא רחוק משורשו עכ"פ, לכן חסר לו קבלת הארת אור היחידה ואינו מקבל עתה משורשו אלא תוספת הארת דאור החיה לבד. אמנם המלכות דהנפש הכללי אשר היא נתקרבת אל שורשה ע"י יציאת הכתר מכל וכל ואין ביניהם מעתה שום הפסק מאומה, לכן מקבל המלכות עתה משורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי את הארת אור היחידה שבה ג"כ, ונשלמה עתה המלכות דהנפש הכללי משורשה בכל הארת הנרנח"י כולם שבה. אמנם זהו רק בהארת הנרנח"י הפנימים לבד, אבל בחי' המקיפים מהם הנה זה חסר עדיין להמלכות ג"כ, ואינה מקבלת משורשה בחי' המקיפים מאומה משום שהם מובדלים זה מזה ע"י שעומדים בשני מקומות, כי כל הי' ספ"י דהנפש הכללי הם למטה ומבחוץ, וכל הרוח הכללי הוא למעלה ומבפנים, והרי הם מובדלים זה מזה ואינו מקיף אותה כלל.

אמנם כ"ז הוא רק בענין קבלת כל ספ"י וספ"י מהי' ספ"י שבהנפש הכללי, מה שמקבל כל א' משורשו שלמעלה, שהוא מהספ"י אשר כנגדו בהרוח הכללי וכנז'. אבל מה שנוגע להם מהנפש הכללי עצמה, הנה לא חסר להם דבר, כי כאשר יצאה המלכות נעשה ונתגלה הנפש שבנפש, וכאשר יצא הז"א שהיא הרוח שבנפש האיר להמלכות מבחי' הרוח שבו, וכאשר יצאה הבינה שהיא נשמה שבנפש האירה להזו"ן מהנשמה שבה, וכאשר יצא החכמה שהוא חיה שבנפש האירה להבינה וזו"ן מהחיה שבה, וכאשר יצא הכתר שהוא יחידה שבנפש האיר לכולן מהיחידה שבו, ונשלמה הנפש הכללי בכל הנרנח"י שבה בכל הראוי, וכן נשלמו בהב' מקיפים שבה ג"כ כהראוי. אך כל דברי הרב בענינינו הנה הוא רק מה שמקבל כל אחד ואחד מלמעלה משורשו אשר בהרוח הכללי וככל הנז', וגם כל מה שמקבלים מהרוח הכללי עתה, שהוא ביציאת כל עליון וכנ"ל, הנה הוא רק בחי' הארה לבד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אבל תיקונם העיקרי ויחודם הראוי בהרוח הכללי, הנה זה לא נעשה ולא נתקן אלא רק אחר שנסתלקו וחוזרים ועולים למעלה, שהוא אחר הסתלקות הא' וכנ"ל אות כ"א ודע כל זה.

[כז] והיה זה ממש בכוונה גמורה כנ"ל – ר"ל כי מה שיצאו עיקרם רק בבחי' הנפש הכללי לבד וכל מה שנתקנו (כ ע"ב) מהרוח הכללי עכ"פ, היה רק בהארתו לבד. וגם בזה הנה לא נתקן בכל הארת דהנרנח"י כולם אלא רק המלכות. וכל ספי' שהיא יותר עליונה היא מחוסר תיקון ביותר, עד שהכתר הוא לא נתקן כלל, וגם המלכות לא נתקנה ביציאת הכתר אלא רק בהארת הפנימים ולא בהמקיפים וכנ"ל. הנה כ"ז היה בכוונה גמורה, והיינו כדי שיתגלה העביות לצורך הכלי דהעקודים, ולכן כל אור שהוא יותר עליון שהאור שבו הוא יותר גדול, היה הוא מחוסר שלימות ביותר והיה ממועט, כי זולת זה לא היה אפשר שיתגלה העביות שבהם. ולכך היה חסר בהם המקיפים שלמעלה מכל וכל, כי פעולת המקיפים הוא שהם מזככים את העביות והכלי וכנ"ל ריש פרק ב'. וכאן הרי היה הצורך להיפך שיתגלה העביות ויתהווה הכלי, ולכן היו חסרים מהמקיפים שמלמעלה מכל וכל, וכ"ז הנה הוא משום שעולם העקודים הוא העולם היותר עליון [מכלל העולמות הנופל עליהם שם מציאות וגילוי, כי למעלה מהעקודים אין נופל עליהם שם מציאות וגילוי כלל, כי הם כולם נעלמים], והוא עומד בא"ק מטבורו ולמעלה אשר שם הוא תוקף האור דא"ס, ולכן לא היה אפשר שיתגלה כאן איזה בחי' בלי אלא רק ע"י כל המיעוטים והחסרונות הנז' דוקא. והאמת הוא כי כל הסדר הזה היה ג"כ בכל ההתפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם, כי כולם נשתלשלו ונסדרו בסדר אחד, וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים בארוכה. והוא משום שכל אור עולם עליון הוא בבחי' אור א"ס בערך התחתון⁸⁷, ולכן אי אפשר שיוצא התחתון על גילוי אלא רק ע"י כל אותן סדרי המיעוטים דוקא. אך הרב מלמדינו כ"ז בעולם העקודים, ור"ל כי הגם שהרי הוא באמת ג"כ מכלל העולמות דא"ס⁸⁸, כי מטבורו ולמעלה דהא"ק נקרא הכל בשם העולמות דא"ס, והרי הוה בו האור עצום נורא מאד, והיה נראה לכאורה לומר שהוא מתהווה ונתגלה מכל תוקף האור העליון עצמו, ע"ז מלמדינו הרב כי לא כן הוא, שגם אחר רוממות מעלת העקודים, עכ"ז הנה נעשה מציאותו מהאור העליון שעליו ג"כ רק ע"י סדר כל המיעוטים הללו דוקא, ומזה תבין כמה שגבהו ועמקו רוממות מעלת האורות העליונים אשר למעלה מהעקודים עד אשר אין השגה ותפיסה בכל הדרושים והענינים שבהם כלל, וזהו שכתב הרב לעיל ובזה תעמיק ותראה בו' וכנ"ל אות י"ז.

[כז] ולכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל לקבל ממנו תשלומיהן – כי מה שיצאו מתחילה בחסרונות ומיעוטים הרי היה בכוונה כדי שיתגלה העביות שבהם, וכדי להמציא הכלי ע"ז וכנז'. ואחר שנעשה פעולתם הרי הוצרכו לחזור ולעלות למעלה כדי לקבל שם את כל השלימות שהיה חסר מהם.

והנה נראה בעליל מדברי הרב כי קודם שחזרו האורות ועלו למעלה היו באמת חסרים גם מעיקרם, דאם נאמר כי מעיקרם ומתחלה היו באמת כל אותן האורות שלימים, אלא שיצא ונתפשט אור ממועט מהם כדי שיתעבו, הרי אין מקום להדברים אשר אמר הרב, כי הוצרכו לעלות אל המאציל כדי לקבל ממנו תשלומיהן, הלוא כבר השלימים המאציל בכל שלימותם הראוי להם, והם שלימים שם למעלה במקומם, אלא שלא נתפשטו בכל שלימותם למטה כדי שיתעבו וכנז'. וממה שאמר הרב שהוצרכו לעלות אל המאציל כדי לקבל ממנו תשלומיהן, הרי נראה בהדיא שהיו חסרים מעיקרם, ולא נשלמו אלא רק אחר שחזרו ועלו. וסוד הענין הוא ע"פ עומק הדברים אשר כתבנו לעיל אות ח' ובכ"מ, כי כל עיקר האור הזה אשר יצא מהאח"פ ולחז"ן, הנה הוא רק אור חדש אשר נתחדש ונולד עתה לצורך ההתפשטות הא' דלעקודים, והיה לידתו ע"י בחי' זיווג עיבור לידה מבחי' הסמ"ב אשר

⁸⁷ עי' מב"ש יג ע"ד.

⁸⁸ עי' לעיל הערה 70.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

למעלה הכלולים בהמ"ס דא"ק, והיה לידתו מתחילה רק בבחי' נפש לבד. והוא ע"ד כללות האצילות, שלידתו הראשונה היה מתחילה רק הב"ן לבד וכנ"ל אות ט"ו וכ"ב, וכל מה שאמרנו לעיל אות כ"ה מענין קבלתם מהארת הרוח הכללי וכן מהנשמה היה יחידה הכלליים, הנה הוא על הרוח נשמה היה יחידה אשר בהסמ"ב הפנימים העליונים דהאח"פ, וכן גם אורות העינים הפנימים והרישין עלאין דא"ק⁸⁹, הם (כ ע"ג) החיה והיחידה הכלליים לאורות אח"פ. [וע"פ עומק הדברים אשר כתבתי בזה בדע"ה ח"א דרוש ד' סימן א' ב' וכן בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י' סימן אבגד"ה, ע"ש בארוכה כל סדר לידת ההתפשטויות הא' דהאח"פ, ע"ש ותבין ג"כ ענין וסדר ומציאות השלימות מה שנשלמו בחזרתם למעלה ואיך נולד מהם עי"ז כל ההתפשטויות הב' אשר להאח"פ]. וזהו שאמר הרב "ולכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל לקבל ממנו תשלומיהן", כי מאחר שכל מציאותם בתחילה היו מעיקרם רק אור ממועט לבד כי היה כל מציאותם רק בחי' נפש שהוא הב"ן והמלכויות לחוד, ולכן הוצרכו לחזור ולעלות כדי להשיג שם שלימותם מן המאציל ית"ש.

וכן הוא באמת הסדר הזה גם בהתפשטות הב', כי הוא ג"כ נולד מתחילה רק אור ממועט ואח"כ הוא חוזר ועולה בסוד מ"ן ומקבל עי"ז את השלמתו. אלא שההתפשטות הא' אשר מקומו הוא למעלה והוא נשאר אחר הסתלקותו למעלה לעולם, הנה נעשה בו השלמתו למעלה, אבל ההתפשטות הב' אשר מקומו הוא למטה, הנה נמשך ונעשה בו השלמתו למטה וכנ"ל אות ד'. והוא ע"ד שנודע מענין הב"ן והמ"ה⁹⁰, שמתחילה יצא רק המלכויות דהב"ן, ואח"כ נסתלקו האורות בעת מיתת המלכים ועלו למעלה בסוד מ"ן, ויצאו עי"ז האור דמ"ה והט"ר דב"ן. ונעשה כ"ז בסדר דעיבור ולידה, ונולדו ויצאו למטה, ושם הם הולכים וגדילים מקטנות לגדלות ומגדלות לגדלות עד שנשלמו בכל גדלותם ושלימותם. והיה כ"ז בכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע כנודע בכל דרושי הרב, והוא ההתפשטות הב' לאצילות שהוא סדר מציאות הפרצופים וגידולם והשלמתם, ונשלם כל א' במקומו למטה שהוא באצילות עצמו אחר שיצא כל א' על מקומו. משא"כ ההתפשטות הא' אשר הוא יצא מתחילה ג"כ רק אור ממועט ואח"כ הוא נשלם, הנה נעשה השלמתו רק אחר שחזר ועלה למעלה, ושם הוא נשלם בכל שלימותו ומציאותו הראוי לו, כי שם הוא מקומו לעולם. והכלל הוא כי השלימות דכל א' הוא נעשה לו רק בהמקום אשר נסדר לעמוד שם לעולם, ולכן ההתפשטות הא' אשר מקומו הוא למעלה, הנה הוא נשלם למעלה, שהוא אחר שחזר ועלה בהסתלקות הא' ושם נשאר לעולם, הנה שם הוא נשלם. אבל ההתפשטות הב', אשר מקומו הוא למטה כי הוא עיקר המציאות דאותו העולם, הנה הוא נשלם למטה. והגם שמציאות האור דההשלמה (ר"ל אשר בו הוא נשלם), הנה הוא נעשה ג"כ רק אחר עליית מ"ן, שהוא אחר שחזר ועולה נשמת פנימיות דכל פרצוף למעלה, אבל השלמת הפרצוף עצמו הנה הוא רק במקומו למטה, כי חוזר האור ויורד למטה ומתלבש בהפרצוף וזהו השלמתו, וכבר כתבנו עיקר הדברים בזה לעיל אות ד', ע"ש.

ואמנם עתה בחזרה היה הכתר חוזר בתחלת כולם⁹¹, נמצא שיצא אחרון ונכנס ראשון, והמלכות היה להיפך, כי יצאה ראשונה ונכנסה אחרונה. וז"ס הפסוק (ישעיהו ט ד ט) אני ראשון ואני אחרון⁹², וביאור זה הפסוק יצדק בין בספי' הכתר בין בספיר' המלכות אלא שזה היפך זה, והוא כמו שנודע כי אנ"י הוא כינוי אל המלכות, ובהפוכו אי"ן כנוי אל הכתר⁹³. והנה בהתעלם הכתר במקומו (נ"א אל מקורו) עלתה החכמה במקום הכתר ובינה במקום חכמה, וכן על דרך זה כולם עד שנמצא המלכות במקום

⁸⁹ אשר הם בחי' ע"ב לסמ"ב הנ"ל.

⁹⁰ דעולם התהו ועולם האצילות@שוטנשטיין.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היסוד. וע"י עליה זו במקום היסוד ניתוסף בה האור^לא והיה לה בחי' מקיף א' אשר כנגד בחי' חיה הפנימיל^ב. גם ז"א עלה במדרגה א' וניתוסף בו בחי' יחידה מן אורות פנימים, ועתה נשלם לו ה' אורות פנימים, ובינה ניתוסף בה בחי' חיה הפנימי, וחכמה ניתוסף בה בחי' נשמה הפנימיל^ג.

[כח] אמנם עתה בחזרה היה הכתר חוזר בתחילת כולם – והוא ג"כ מאותו הטעם אשר לעיל אות כ"ו וכן באות י"ט, שהוא משום צורך גילוי העביות והתהוות הכלי, ולכן הכתר אשר אורו הוא יותר גדול חזר ויצא מהם ועלה הוא למעלה בתחילה לכולם. וכן עד"ז שאר כל הספי', שכל ספי' שהיא יותר עליונה עלה הוא מתחילה לכל התחתונים ממנה, ועי"ז נצטמצם כל תחתון ע"י שנשאר למטה לבדו, ונתגלה בהם העביות עי"ז ככל צורך התהוות הכלי דהעקודים, כי כל ספי' שהיא יותר תחתונה היא נקל ביותר שיתגלה העביות שבה ובפרט המלכות שעיקר העביות מתגלה בה, ולכן יצאה היא בראשונה לכולם, והיתה אז היא לבדה, וכן נכנסה היא באחרונה לכולם, והיתה ג"כ אז לבדה. ועי"ז נעשה בה הכלי ככל הצורך להעקודים, כי נתגלה העביות בכולם ממטה למעלה, ועי"י המלכות ועיקר הכלי הוא רק בה, וכמו שיתבאר עוד בזה לקמן בפרקים הבאים בעה"י.

[כט] וזה סוד הפסוק אני ראשון ואני אחרון – ר"ל, שהפסוק מלמדינו סדר השתלשות התחלת המציאות שהוא עולם העקודים אשר הוא עולם הראשון מהגילויים (כי למעלה מהעקודים אין גילוי כלל), שהיה גילוי בסדר דראשון ואחרון הן בהכתר והן בהמלכות, כי המלכות יצא ראשון ונכנס אחרון, והכתר יצא אחרון ונכנס ראשון, ולא היה הוא עמהם אלא שיעור מועט, (כ ע"ד) ועי"ז נצטמצמו האורות ונעשה האפשרות לגילוי ית"ש במציאות העקודים ולהתהוות הכלי שבה כנ"ל.

[למד] כי אני הוא כינוי אל המלכות (ע' דברינו מנת"א פ"ה אות ע"ד) ובהפוכו אי"ן כינוי אל הכתר (ע' דברינו סדר אצילות בקיצור פ"ב אות מ"ו) – והמלכות והכתר עצם אחד הם, כי המלכות שרשה מהכתר והיא גילוי, שהכתר מתגלה בהמלכות, והכתר הוא שורש כולם בראש והמלכות היא כלל כולם בסוף, וכן המלכות דהעליון נעשה כתר להתחתון, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) כתר עליון איהו כתר מלכות, ועליה אתאמר (ישעיהו מו י) מגיד מראשית אחרית. כי הכתר שהיא הראשית הוא נמשך ומתגלה בהמלכות שהיא האחרית, וכן מהמלכות שהיא האחרית דהעליון נמשך ונעשה הכתר שהוא הראשית דהתחתון וכמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק א). וזהו ג"כ מה שאמרו בספר יצירה (פרק א מ"ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, שהסוף דכל עליון שהוא המלכות הוא נעוץ בתחילת כל תחתון שהוא הכתר שבו, ותחילתו שהוא הכתר הוא נעוץ בסופן שהוא המלכות ושם הוא מתגלה. אלא שבכתר נקרא אי"ן⁹¹ משום ששם הוא נעלם, ובהמלכות נקרא אי"ן⁹² משום ששם הוא מתגלה וניכר, אבל שניהם אחד הם, וזה שאמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', כי הוא פנימית כל הי' ספי' מכתר עד המלכות והוא כח כולם.

אמנם כ"ז שאמרנו הוא בבחי' יחודו ית"ש בהי' ספי' שהוא מתייחד עמהם, והם נעשים כולם אחד על ידו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. אך בענינינו הנה מפרש הרב הפסוק אני ראשון ואני אחרון על גילוי ית"ש במציאות עולם העקודים, בסדר התהוות הי' ספי' שבו ביציאתם ועלייתם, כי ביציאה היה המלכות ראשון ובהעלייה היה אחרון, והכתר היה בהעלייה ראשון ובהיציאה אחרון. וכ"ז הוא בהתפשטות הא' ובהסתלקות הא', אבל בהתפשטות הב' וההסתלקות הב', היה הכתר לעולם ראשון הן בהיציאה והן בהעלייה, והמלכות היה לעולם אחרון וכמ"ש בשער מטי ולא מטי (פרק ב ושם פרק ד). ויהיה הפסוק אני ראשון ואני אחרון, ראשון בכתר ואחרון

⁹¹ עי' לקמן הערה 167.שמאי@
⁹² עי' לקמן הערה 167.שמאי@?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

במלכות. וכמו שהם במציאותם והתלבשו ויחודו בהם תמיד שהוא נמשך מכתר עד המלכות, כי מתחילה מתייחד בכתר ומשם הוא נמשך עד המלכות, והוא משום כי ההתפשטות הב' הוא עיקר המציאות דכל עולם, והוא עיקר סדר גילוי ית"ש אשר מתגלה בהם בכל שמותיו ופעולותיו, והוא בדרך השתלשלות המדרגות אשר מכתר עד המלכות, והוא הכתר לעולם ראשון והמלכות לעולם אחרון. וכן הוא ההסתלקות הב' ג"כ, כי עיקר גילוי ית"ש אשר בכל עולם הוא רק ע"י ההתפשטות הב' וההסתלקות הב' וכמו שבארנו בספר הכללים בארוכה. אמנם כבר אמרנו לעיל אות כ', ובפרט בספר הכללים כלל ט"ז ענ"ט, כי לפי עומק הסוד היה ההתפשטות הא' ג"כ ע"ד ההתפשטות הב', והיו כולם בסדר אחד ממש ודי בזה.

[לא] והנה בהתעלם הכתר אל מקורו עלתה החכמה במקום הכתר ובינה במקום חכמה וכן על דרך זה כולם עד שנמצא המלכות במקום היסוד וע"י עליה זו במקום היסוד ניתוסף בה האור – אמנם זה היה רק אחר שנגמר עליית הכתר וכן כל ספי' עליונה למעלה לגמרי, וזהו שדקדק ואמר בהתעלם הכתר אל מקורו ולא אמר סתם כאשר עלה הכתר, להורות לנו שלא השיגו התוספת אור בעלייתם אלא רק אחר שנגמר עליית כל א' למעלה במקום העליון שעליו, אבל בעת העלייה עצמה קודם שנגמר לעלות, הנה לא ניתוסף להתחתון שום אור מאומה, אלא אדרבה הוא שהפסידו כל א' ונתמעט ונגרע מהם גם מהאורות שהיה להם בתחילה וכמו שמבואר לקמן פ"ד ופ"ו, כי ע"י נתגלה העביות בכל ספי' תחתונה כאשר עלה ונסתלק ממנה האור הגדול דספי' עליונים וכנ"ל אות כ"ח. אך כאשר נגמר עליית דכל ספי' עליונה למעלה במקום העליון לגמרי, וכן עלתה כל ספי' תחתונה ג"כ במקום יותר עליון, אז ניתוסף אור בכל א' ע"י קרבותם אל המאציל וכמו שמפרש והולך.

[לב] והיה לה בחי' מקיף אחד אשר כנגד חיה הפנימי – כי (כא ע"א) כבר כתבנו לעיל אות כ"ה הסיבה מה שהיה חסר גם להמלכות המקיפים הראוי לה משורשה שבהרוח הכללי גם בעת יציאת הכתר, שהוא משום כי כל אותן האורות שיצאו מהאח"פ ולחוץ שהם כולם בבחי' נפש הכללי, הנה הם למטה ומבחוץ. אבל כל אורות העליונים שהם רוח נשמה חיה יחידה הכלליים, הם למעלה ומבפנים, ומשום שהם בשני מקומות ומובדלים זה מזה, לכך לא נתפשטו להקיף למטה ומבחוץ, ולכן היה חסר המקיפים גם להמלכות. ונסדר כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל עליון ית"ש, ומהטעם שאמרנו לעיל אות כ"ו, ע"ש. אך עתה כאשר נשלם כוונת הרצון בכ"ז, ועלו האורות למעלה כדי לקבל תשלומיהן, ועלה ונכנס הכתר דהנפש הכללי למעלה, הרי מתייחד מעתה הנפש הכללי עם כל האורות שלמעלה ג"כ (וכמו שיתבאר בזה למטה אות ל"ג). והגם שלא עלה עתה עדיין אלא רק הכתר לבד, עכ"ז הרי על ידו מתחיל עכ"פ להתייחד מעתה כללות הנפש הכללי עם הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים, ע"י אותו הכתר דהנפש הכללי שעלה אצלם, והנה הם מתקשרים ומתייחדים שניהם, ולכן זכתה מעתה המלכות דהנפש הכללי לקבל מהם אור מקיף אחד, והוא המקיף דאור החיה. אך לאור המקיף דהיחידה לא זכתה עדיין עד שעלה החכמה ג"כ, והוא משום כי עיקר התחלת כל קומה וכל פרצוף הנה הוא מהחכמה שבו, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (ל"א רע"ב) ובכ"מ. ולכן כל זמן שלא עלה החכמה ג"כ הרי לא נשלם עדיין היחוד דהנפש הכללי העיקרי עם האורות שלמעלה, ולכן חסר עדיין ג"כ המקיף העליון שהוא המקיף דהיחידה, כי אינו מתייחד עדיין הנפש הכללי העיקרי עם הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים עד שעלה החכמה ג"כ, ולכך לא היה להמלכות בעליית הכתר אלא רק המקיף דהחיה לבד.

[לג] גם ז"א עלה במדרגה אחת וניתוסף בו בחי' יחידה מן אורות פנימים כו' ובינה ניתוסף בה חיה הפנימי וחכמה ניתוסף בה בחי' נשמה הפנימי – הוא ג"כ ע"פ מה שכתבנו לעיל אות כ"ה בהטעם שהיה חסר להם מתחילה כל זה, כי היה החסרון בכל א' מהם לפי ערך ההפסק שהיה בכל א' בינו לבין שורשו, כי גם אחר שיצא הכתר הנה היה ההפסק לז"א

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בינו לבין שורשו מדרגה אחת, ולכן היה חסר לו קבלת אור אחד. ולהבינה היה ההפסק ב' מדרגות, ולכן היה חסר לה ב' אורות, ולהחכמה היה ההפסק ג' מדרגות, ולכן היה חסר לו ג' אורות, וכמו שבארנו כ"ז שם סימן ו'. ולכן עתה כאשר עלה הכתר למעלה, וכן עלו כל א' ג"כ למקום יותר עליון, הנה נתמעט ע"ז בכל א' הפסק אחד וכמו שיתבאר למטה בסמוך, ולכן ניתוסף לכל א' אור אחד. וכן אח"כ כשעלה החכמה ג"כ הנה נתמעט ההפסק בכל א' עוד מדרגה אחת, ולכן ניתוסף לכל א' עוד אור אחד. וכן אח"כ כשעלה הבינה, ואח"כ הז"א, לא היה עוד בהם שום הפסק כלל ונשלמו כולם.

והגם כי הרי אמרנו שם שאדרבה הוא, שכל זמן שלא יצאו הספי' העליונים דהנפש הכללי עצמה, היו גם הם מפסיקים לאותן שיצאו בינם לבין שורשם, א"כ הרי כמו כן כאשר חזרו לעלות הרי צריך שיהיו הם גורמים ג"כ הפסק יתירה להם וכמו קודם שיצאו. אך פשוט הדבר כי חילוק גדול הוא בין עד שלא יצאו עדיין כלל, לבין אחר שיצאו וחזרו לעלות. כי הנה קודם שיצאו הספי' העליונים עדיין כלל, ויצאה מתחילה כל ספי' תחתונה לבדה, והיה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש כדי שתצטמצם ותתעבה בהיותה למטה לבדה וכנ"ל בכל דברינו. והרי נמצא כי כאשר יצא כל ספי' תחתונה, היה מתעלם ממנה האור דכל ספי' העליונים כדי להמעיט האור ממנה בכל האפשרי, וכדי שתצטמצם. ולכן הנה נחשב אז בודאי כל הספי' העליונים אשר עדיין לא יצאו להפסק בינם לבין שורשם, כי קבלת כל ספי' תחתונה משורשה הרי הוא רק ע"י ספי' העליונה שעליה. ומאחר שהספי' העליונה עדיין לא יצא ואינה מתגלה ואינה מאירה למטה כלל, הרי היא בבחי' הפסק ג"כ. אבל עתה אחר שיצאו כל ה' ספי' דהנפש הכללי ונתגלו כולם, והרי מקבל כל תחתון מהספי' העליונים בכל הראוי, ולכן גם כאשר חזרו העליונים למעלה כדי להשתלם, והוא {כא ע"ב} אחר שנצטמצמו ונעשה בהם כוונת המאציל ית"ש במציאות העביות, ויוצאים עתה האורות מהעביות כדי להוסיף בהם עיבוי על עיבוי, וחוזרים האורות ועולים למעלה כדי לקבל תשלומיהן. הרי אין הכוונה בעליית כל ספי' עליונה להעלות את אורה מהספי' התחתונה, אלא אדרבה הוא שכוונת עלייתם הוא כדי להתייחד בכל האור שלמעלה, ולקבל ולהשפיע כל עליון להתחתון, ולכן אינה מפסיק העליונה עתה כלל להתחתונה ע"י עלייתה, אלא אדרבה שמקרבת אותה אל שורשה ע"י עלייתה וקבלתה למעלה, והיא משפיע עתה למטה ג"כ וגורם היחוד לכל תחתון עם שורשה שהם מתייחדים על ידה. והיינו כי הרי קודם שעלה שום ספי' למעלה והיה גם הכתר למטה, הרי היו עומדים ה' ספי' דהנפש הכללי עם הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים בשני מקומות כנ"ל. אבל עתה כאשר עלה הכתר דהנפש הכללי למעלה, הרי מתייחד מעתה על ידה דהנפש הכללי עם הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים, ומתקרבת ע"ז כל ספי' וספי' שבהנפש הכללי אל שורשה שברוח נשמה חיה יחידה הכלליים.

והנה כאשר עלה הכתר הנה היה עלייתו בהמלכות דהרוח הכללי, כי הרי היה עלייתו כדי להתייחד למעלה, ולכן עלה בהמלכות גופה, והוא בחי' המאציל שאמר, כי ממנה נאצל ויצא וחזר ועלה בה כדי להשתלם. והרי נתמעט עתה הפסק אחד שהוא הפסק דאותה המלכות שהיה מפסיק מקודם בין הא"א ואו"א וז"א דהנפש הכללי לשורשם שבהרוח הכללי, וכנ"ל אות כ"ה הנה נתקן עתה אותה ההפסק לגמרי, כי מאחר שהכתר דהנפש הכללי עלה בה ומתייחד עמה, הרי אין המלכות מפסיק עוד ביניהם, אלא אדרבה שהיא מאיר בהם ומסייע אותם להתקרב אל שורשם על ידה, כי נעשה היא עם הכתר שעלה בה לאחד. וכן אח"כ כאשר עלה החכמה ג"כ, הנה עלה אז הכתר אל הז"א דהרוח הכללי, והחכמה עלה אל המלכות, והרי נתמעט עתה עוד הפסק אחד, והוא הפסק דהז"א שהיה מפסיק מקודם בין הא"א או"א דהנפש הכללי לשורשם שבהרוח הכללי, כי עתה כאשר עלה הכתר אצלו ומתייחד עמו, הנה לא די שאינו מפסיק מעתה, אלא אדרבה שהוא עצמו מאיר ומסייע להם ג"כ לקבל משורשם וכמו הכתר גופם.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן אח"כ כאשר עלה הבינה ג"כ, והנה אז עלה הכתר דהנפש הכללי אל הבינה דהרוח הכללי ומתייחד עמה, והחכמה עלה בז"א, והבינה עלה אל המלכות. והנה נתמעט עתה עוד הפסק אחד, והוא הפסק הבינה שהיה מפסיק מקודם בין הז"א והאבא דהנפש הכללי לשורשם שבהרוח הכללי, אבל עתה כאשר עלה הכתר אצלם והתייחד עמה, הנה לא די שאינה מפסיק מעתה, אלא אדרבה שהיא מאיר ומסייע להם לקבל משורשם. וכן אח"כ כאשר עלה הז"א ג"כ, והנה עלה אז הכתר דהנפש הכללי בהחכמה דהרוח הכללי, והחכמה בהבינה, והבינה בז"א, והז"א במלכות, והנה מתמעט עוד הפסק אחד, והוא הפסק החכמה שהיה מפסיק מקודם בין הכתר דהנפש הכללי להכתר דהרוח הכללי. אבל עתה הנה לא די שאינו מפסיק אלא אדרבה שהוא מסייע להתקרב אל שורשו ולקבל ממנו.

והרי לא יש מעתה שום הפסק כלל בין כל ספי' וספי' מהי' ספי' דהנפש הכללי לשורשו שכנגדו בהרוח הכללי אלא ריחוק מקום בבחי' מעלה ומטה לבד, כי הרי עומד עתה כל א' למטה משורשו בסופו ובסיומו דבוק עמו, כי הכתר דהנפש הכללי אשר הוא עומד עתה בהחכמה דהרוח הכללי, הרי הוא עומד עם שורשו בסיומו ממש דבוק עמו. וכן החכמה דהנפש הכללי שהוא עומד עתה בהבינה דהרוח הכללי, הרי הוא עומד למטה משורשו שהוא החכמה דהרוח הכללי בסיומו דבוק עמו, שהחכמה דהרוח הכללי הוא למעלה והחכמה דהנפש הכללי הוא למטה בסיומו מאחר שהוא בהבינה דהרוח הכללי שהוא למטה מהחכמה סמוך ודבוק אליו. וכן הבינה דהנפש הכללי שהוא עומד עתה בהז"א דהרוח הכללי, הרי היא למטה משורשה ובסיומה דבוק עמה, וכן הז"א דהנפש הכללי שהוא עומד עתה בהמלכות דהרוח הכללי, הרי הוא עומד למטה משורשו ובסיומו דבוק עמו. וכן הוא עתה ג"כ בהמלכות דהנפש הכללי, הגם שהיא עדיין לא עלתה, עכ"ז מאחר שהז"א עלה והיא (כא ע"ג) למטה סמוכה אליו, הרי היא ממילא ג"כ סמוכה לשורשה אלא ששורשה הוא למעלה ומבפנים והיא למטה ומבחוץ, אבל היא סמוכה לשורשה ג"כ עכ"פ, והיא בסיומה.

ואח"כ כאשר עלתה המלכות ג"כ הרי עולה כל א' בשורשו ממש, כתר בכתר, חכמה בחכמה, בינה בבינה, וכן כו' כו', ונשלמו שם בכל הנרנח"י העצמיים והעיקריים אשר בהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים, (כי שם למעלה מתייחדים כולם זב"ז כנ"ל), והוא השלימות הגמורה שמקבלים בעלייתם. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כאשר עולה כל ספי' עליונה, הנה נעשה קירוב גדול גם לכל הספי' התחתונים כולם, כי נתקרבו עי"ז אל שורשם שלמעלה, ונתקן ע"י עליית כל ספי' וספי' הפסק אחד, ועי"ז מתתקנים גם אותן אשר עדיין לא עלו למעלה, הנה מתתקנים כל א' בתוספות אור אחד משורשם בעליית כל ספי' וספי' וכמו שיתבאר עוד בסמוך בעה"י כל הענין בפרטות ובדקדוק ע"ש.

ואח"כ עלתה החכמה במאציל ועלתה בינה במקום הכתר וניתוסף בה בחי' יחידה הפנימי ונשלמה בכל אורות ה' פנימים, וז"א ניתוסף בו מקיף א' נגד חיה הפנימית^ל, ומלכות נתוסף בה מקיף יותר עליון אשר כנגד יחידה הפנימי.

ואח"כ עלה חסד במקום כתר כי בינה עלתה במאצילה ואז ניתוסף בז"א גם בחי' מקיף ב' עליון שכנגד יחידה הפנימית^ל ומשם ואילך לא הרויחו ז"א ומלכות ולא ניתוסף בהם עוד תוס' אור.

והענין הוא בהקדמה א' שצריך שתדע, והוא כי הרי נת"ל {כו ע"ג} כי בכל בחי' ובחי' מכל עולם ועולם ובכל פרצוף יש בו י"ס לא פחות ולא יותר^ל, והם או"פ עשרה ומקיף עשרה. אמנם י' פנימים נכללין בה' לבד, שהם כנגד הה' בחי' פרצופים שיש להם כנו' במ"א, והם א"א ואו"א וזו"ן, והם עצמן נקרא נרנח"י של כללות של כל עולם ועולם לבדו. וכעד"ז במקיף שהם י' ונכללין בה' (נ"א ובהם נכללין) כנ"ל. אמנם דע כי בכל האורות והעולמות והפרצופים שיש מן החוטם של א"ק ולמעלה, בכל פרצוף יש תמיד כל הבחי' האלו שלימות שהם ה' או"פ הכלולים מי"ס פרטיות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כנ"ל, וה' מקיפים הכלולים מן י"ס פרטיות כנ"ל, אך מפה דא"ק ולמטה עד סוף כל העולמות לא יש רק ה' או"פ וב' מקיפים העליונים שהם כנגד יחידה וחיה ולא עוד לז"ז*, כי האור נתמעט משם ולהלאה, לכן בעולם (נ"א העקודים) הזה שהם אורות היוצאין מפה דא"ק ולחוץ, לא היה בו רק ה' אורות פנימים וב' אורות מקיפין ואין עוד וזכור הקדמה זו.

* בספר אדם ישר הקשה למה המקיפים הם כנגד חיה יחידה והיה ראוי להיות כנגד נ"ר שהוא ממטה למעלה ע"י דב"ש דף לב ע"א תיכ"ז ע"ז (הגוז"י) צלו"ח ט' ע"ד כתב תירוץ לזה ע"ש והוא מקום שהמקיפים חיה ויחידה הם בכל מקום דבוקים עם הכלי ופנימיותו וע"י כאן בדף קמט סע"ו בהשמות דמ"ש דשם הרמ"ז (והגהה זו תוכל מלוא בהגות הרמ"ז והרמ"ש הגלפסות דסוף ספר מצ"ש הגלפס ע"י וכן דסוף ס' אול"ח עם ביאור האש"ל אשר נלפס בהשמות צאות לח סס) (לפ"ו).

[לד] ואח"כ עלתה החכמה במאציל ועלתה בינה במקום הכתר וניתוסף בה בחי' יחידה הפנימיות כו' וז"א ניתוסף בה מקיף אחד נגד חיה כו' – הדברים צריך ביאור, כי הרי לפי דברינו לעיל יהיה נמצא שכאשר עלה החכמה למעלה הנה עלה אז הכתר בז"א והחכמה עלה למלכות וכנ"ל. א"כ הרי נמצא שנתקן בזה כל ההפסקות כולם ולא היה מעתה שום הפסק גם להבינה, כי הזו"ן דהרוח הכללי שהם המפסיקים בין הבינה דהנפש הכללי לשורשה, הרי נתקן עתה ע"י עליית הכתר והחכמה דהנפש הכללי שעלו בהם וכנ"ל אות ל"ג, שע"י העלייה הנה לא די שאינם מפסיקים אלא אדרבה הוא שהם מסייעים להמשיך הארת השורשים למטה. וא"כ הרי היה צריך שכאשר עלה החכמה תקבל הבינה מעתה ומכל שכן הז"א את כל השלימות דב' המקיפים החיה והיחידה, מאחר שאין שום הפסק מעתה בינם לבין שורשם. ועוד, כי לבד זה הרי אמרנו לעיל אות ל"ב כי כאשר עלתה החכמה אשר היא מעיקר הקומה והפרצוף הנה נחשב מעתה שמתייחד הנפש הכללי אשר למטה עם הרוח הכללי אשר למעלה, וא"כ הרי לנו מכ"ז כי אין חסר מעתה שום דבר, כי בעליית החכמה הנה נתקן כל ההפסקות וכן נתקן ג"כ החסרון דהיחוד, והרי צריך שיושלמו מעתה גם הבינה וז"א בכל התיקון דהב' מקיפים ככל הראוי.

אמנם לא קשה כלל, כי הגם שהחסרון דההפסק ממש אשר היו מפסיקים הזו"ן בין הבינה לשורשה, וכן החסרון מהיחוד ממש אשר מכללות הנפש הכללי עם הרוח הכללי, הנה כ"ז נתקן באמת תיכף בעליית החכמה וכנ"ל, עכ"ז הנה לא נשלם עדיין החסרון דההפסק לגמרי, והיה עדיין החסרון בזה בשני בחי', וכן לא נשלם עדיין החסרון מהיחוד לגמרי והיה החסרון בזה בג' בחי'. והיינו, כי הרי היחוד השלם והעיקרי אשר מהנפש הכללי עם הרוח הכללי, הרי פשוט הוא כי הוא רק אחר שעולה המלכות ג"כ, כי אז יעלה ויבא כל א' על מקומו בשלום, שהכתר דהנפש הכללי הוא עולה אז להתייחד בהכתר דהרוח הכללי, והחכמה בחכמה, והבינה בבינה, וז"א בז"א, ומלכות במלכות. אבל עתה כאשר עדיין לא עלו רק הכתר והחכמה, והם עומדין עתה עדיין רק בהזו"ן דהרוח הכללי, הרי רחוק עדיין כל א' ממקומו האמיתי כמה מדרגות. והגם כי מאחר שעלו הכתר והחכמה למעלה ומבפנים הנה כבר נתקנו מלהיות הפסק ממש ביניהם וכנ"ל, אך עכ"ז הנה ישנם בהם עדיין חסרון בבחי' ריחוק מקום עכ"פ, כי הכתר אשר הוא עומד בז"א הרי הוא רחוק ממקומו ב' מדרגות, שהם או"א. והרי הוא עדיין בריחוק מקום משורשו ב' מקומות, מקום הבינה ומקום החכמה. וליחודו האמיתי הנה חסר לו באמת ג' בחי', כי יחודו האמיתי הנה הוא שיתייחד עם הכתר עצמו, וכשהוא עומד עתה רק בז"א, הרי חסר לו עוד ג' עליות, בינה, חכמה, כתר. והרי יש עדיין חסרונות להכתר דהנפש הכללי ב' בחי' בחסרון דהריחוק, וג' בחי' בחסרון דהיחוד. ועד"ז ממש ישנם כל החסרונות הללו להחכמה דהנפש הכללי אשר יחודה האמיתי בשורשה, הנה הוא להתייחד עם החכמה עצמו דהרוח (כא ע"ד) הכללי. ועתה כאשר שהיא עלה ומתייחד עם המלכות דהרוח הכללי, הרי יש לה ב' בחי' בחסרון דהריחוק, כי הרי היא רחוק משורשה ב' מקומות, ז"א, ובינה, וג' בחי' בחסרון דהיחוד, ז"א, בינה, חכמה. כי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

להתקרב לשורשה חסר לה עדיין ב' עליות, ולהתייחד עם שורשה חסר לה עדיין ג' עליות. והרי נמצא כי הכתר והחכמה גם אחר שעלו הם לבד הנה יש בהם כמה חסרונות עדיין עכ"פ.

וכן הוא עדיין כל החסרונות הללו עוד ביותר להבינה וז"א דהנפש הכללי אשר הם עדיין למטה ומבחוץ, הנה בהם יגדל עתה החסרונות הללו עוד ביותר. והיינו כי הגם שהאמת הוא שמאחר שעלו הכתר והחכמה דהנפש הכללי למעלה ועומדים שם ומתייחדים בהווי' דהרוח הכללי, הנה אותן הווי' אינן מפסיקים מעתה בין הבינה דהנפש הכללי לשורשה שבהרוח הכללי, אלא אדרבה שהם מסייעים ומאירים לה לקבל משורשה, ועי"ז הנה ניתוסף לה באמת החיה ויחידה פנימיים וכמ"ש הרב. עכ"ז הרי עכ"פ הוא כי עומדת הבינה רחוק משורשה בריחוק ב' מקומות, כי היא עומדת עתה במקום הכתר דהנפש הכללי שהוא למטה מהמלכות דהרוח הכללי. והרי היא רחוק משורשה מקום המלכות ומקום הווי' דהרוח הכללי. והגם שאינה מפסיקים עתה בפניה בהפסק ממש, עכ"ז הרי היא בריחוק מקום עכ"פ. ובפרט כי שורשה הרי הוא למעלה ומבפנים, והיא עדיין למטה ומבחוץ. והרי נמצא כי לא נתקן בהבינה עדיין החסרון דההפסק בשלימות כלל, ולכן חסר לה השלמה דב' המקיפים ע"י החסרון דהריחוק ב' מקומות וכנ"ל, ולא זכתה אלא רק לתשלום הה' פנימיים לבד, אבל לא להמקיפים כלל. ולא עוד כי גם מה שזכתה הבינה עתה לתשלום הה' פנימיים, הנה לא זכתה להם באמת עדיין בשלימות כלל, והוא משום החסרון דהיחוד אשר יגדל בה ביותר ע"י החסרון דהעלייה, ור"ל כי הנה יש בהבינה החסרון דהיחוד ג"כ בג' בחי' ע"ד שאמרנו לעיל בסמוך בהכתר והחכמה, כי הרי יחודה האמיתי בשורשה הראוי לה הנה הוא שתעלה למעלה ותתייחד עם הבינה עצמה דהרוח הכללי. ועתה כאשר שהיא עומד עדיין תחת המלכות דהרוח הכללי, הרי חסר בה עליית ג' מקומות ליחודה האמיתי שהם מלכות ז"א בינה, והוא החסרון דהיחוד בג' בחי' אשר יש בהבינה ג"כ ע"ד הנ"ל בהכתר והחכמה. אמנם בה הנה יגדל אותו החסרון ביותר, והוא ע"י שהיא עדיין למטה ומבחוץ, ושורשה הוא למעלה ומבפנים, ולכן יגדל בה החסרון דהיחוד ביותר ממה שהוא בהכתר והחכמה, כי הרי הם כבר עלו עתה ג"כ מבפנים, אבל הבינה הרי היא עתה עדיין מבחוץ. ולכן הוא כי גם מה שזכתה לה' פנימיים הנה לא זכתה להם ממש אלא רק להארתם לבד, והוא כמו שאמרנו לעיל אות כ"ה שכל מה שזכו הספי' דהנפש הכללי לקבל מהרוח הכללי כל זמן היותם מבחוץ, הנה לא זכו אלא רק להארתם לבד אבל לא לעיקרן כלל, כי עיקר קבלת אור הרוח נשמה חיה יחידה הכלליים אשר קבל הנפש הכללי, הוא רק אחר שחזר כולו ועלה למעלה בהסתלקות הא'. אבל כל זמן היותו למטה, הנה כל מה שקבל מהה' הפנימיים והב' המקיפים מהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים, הוא רק הארתם לבד. וכן הוא בהבינה דענינינו, כי מה שנשלמה בהה' פנימיים בעליית החכמה הוא רק בהארתם לבד, אבל לאור העיקרי שבהם הנה לא אפשר לה לקבל אלא עד שתעלה גם היא.

וכן הוא עדיין בהווי' דהנפש הכללי, כי עתה כאשר עלו הכתר והחכמה ועמדו בהווי' דהרוח הכללי, הנה הגם שנתקן עי"ז ההפסק אשר היה בין הווי' דהנפש הכללי לשורשו שבהרוח הכללי, כי זה הרי נתקן מכבר גם ע"י עליית הכתר לבד וכנ"ל אות ל"ג. ובפרט עתה ע"י עליית החכמה, הרי ניתוסף עוד התחלת תיקון דהיחוד ג"כ, כי הרי מתחיל ע"י עליית החכמה היחוד הראוי מהנפש הכללי העיקרי בהרוח הכללי וכנ"ל אות ל"ב, ועכ"ז הנה אמר הרב שלא נשלם הווי' בעליית החכמה אלא רק במקיף החיה לבד ולא במקיף היחידה. אך הטעם הוא כי הנה הגם שהחסרון דההפסק ממש כבר נתקן באמת גם בעליית הכתר לבד, כי לכך ניתוסף לו מאז היחידה פנימיות וכנ"ל, וכב ע"א} עכ"ז הרי לא נתקן עדיין בשלימות גם בעליית החכמה, כי הרי היה עדיין הווי' עכ"פ בריחוק מקום ממקורו שיעור מדרגה אחת, שהוא מקום המלכות דהרוח הכללי, ולכן נשאר עדיין חסר מקבלת אור אחד שהוא המקיף דהיחידה. אמנם הבינה דהנפש הכללי אשר היא לא עלתה עדיין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ג"כ והיא עומדת על הז"א, הנה לא נחשב לו עבורה ריחוק מקום כלל, כי הבינה מקומה לעולם על הז"א, ואינה גורם לו מניעת קבלת האור משורשו שבהרוח הכללי אלא אדרבה שהיא מסייע אותו כי היא נשמתו וכנ"ל אות כ"ה, ולכן לא נחשב אליו לריחוק מקום אלא רק בסיבת המלכות לבד, ועי"ז היה חסר לו עדיין אור אחד שהוא המקיף דהיחידה וכנז, ולא זכה בעליית החכמה אלא רק להמקיף דהחיה לבד. אמנם המלכות דהנפש הכללי הנה היא זכתה עתה שהוא בעליית החכמה אל המקיף דהיחידה ג"כ, כי הרי אין בה ריחוק מקום כלל משורשה שהוא המלכות דהרוח הכללי. גם תיכף אחר שיצא הכתר ולא היתה חסרה אז אלא רק מהתיקון דהיחוד, ולכן עתה כאשר עלו הכתר והחכמה ונעשה מעתה גם התחלת היחוד העיקרי מכללות הנפש הכללי עם הרוח הכללי וכנ"ל אות ל"ב, לכן זכתה המלכות עתה היטב לקבל משורשה הארת המקיף דאור היחידה ג"כ.

ומה שלא נשלם הז"א באור המקיף דהחיה תיכף בעליית הכתר, כי הרי מאז הנה נתקן בו החסרון דההפסק ממש, ולא היה בו מאז אלא רק החסרון דריחוק מקום לבד, וגם רק מקום אחד לבד שהוא המקום דהמלכות דהרוח הכללי, וע"ד שהוא בענינינו בעליית החכמה, וא"כ הרי היה צריך שיזכה הז"א להמקיף דהחיה תיכף בעליית הכתר. אך הטעם בזה הוא משום החסרון דהיחוד, כי המקיפים הנה הם נמשכים רק אחר שמתייחד הנפש הכללי בהרוח הכללי, ולכן כל זמן שלא עלה הכתר בז"א דהרוח הכללי ולא הגיע עדיין היחוד דהנפש הכללי בהז"א דהרוח הכללי, הנה לא נמשך להז"א דהנפש הכללי שום מקיף ממנו מאחר שלא הגיע עדיין היחוד דהנפש הכללי לשורשו, ולכן לא זכה הז"א דהנפש הכללי לשום מקיף כלל משורשו שהוא הז"א דהרוח הכללי אלא רק אחר שעלה החכמה ג"כ, ואז עלה הכתר להז"א והגיע בו היחוד ג"כ, ואז השפיע באור מקיף אחד שהוא אור מקיף דחיה על הז"א דהנפש הכללי שהוא תולדתו, ודע והבן כ"ז וע' עוד למטה.

[לה] ואח"כ עלה חסד במקום כתר כי בינה עלתה במאצילה ואז ניתוסף בז"א גם בחי' מקיף ב' עליון שכנגד יחידה הפנימי – כי כאשר עלה הבינה ג"כ והיה עלייתה בהמלכות דהרוח הכללי, והחכמה עלה בז"א דהרוח הכללי, והכתר בהבינה דהרוח הכללי, הנה ניתוסף אז עי"ז להז"א דהנפש הכללי המקיף היחידה ג"כ. והגם שהרי היה עדיין בריחוק מקום משורשו שיעור מדרגה אחת, והוא מקום המלכות דהרוח הכללי, שהיא עומדת בין הז"א דהנפש הכללי לשורשו שברוח הכללי וכנ"ל אות ל"ד, וזה לא נתקן גם עתה בעליית הבינה כלל. עכ"ז הנה זכה ע"י עליית הבינה להמקיף דהיחידה ג"כ מסיבות וגרמות אחרות שגרמו לו זה. והיינו, כי מאחר שעלה הכח"ב דהנפש הכללי למעלה ועלו ועמדו הם בהבינה וזו"ן דהרוח הכללי כנז, והרי עומדים הם כל א' בפחות מג' לשורשו ומקורו, ר"ל ליחודו העיקרי הראוי לו, כי יחודם העיקרי הוא שיעלה כתר דהנפש הכללי בהכתר דהרוח הכללי, וחכמה בחכמה, ובינה בבינה וכנ"ל. ועתה כאשר עלה הכתר בבינה הרי הוא בפחות מג' שהוא כלבוד דמי ליחודו האמיתי, וכן החכמה אשר עלה בז"א הרי הוא בפחות מג' שהוא כלבוד דמי ליחודו האמיתי, וכן הבינה אשר עלתה במלכות הרי היא בפחות מג' שהוא כלבוד דמי ליחודו האמיתי. והרי הווי כל הכח"ב דהנפש הכללי למעלה ומבפנים קרובים ליחודם האמיתי, לכן יש להם כח להמשיך הארת היחוד למטה בשלימות, וניתוסף עי"ז גם לז"א הארת המקיף דהיחידה ג"כ. ועוד, כי מאחר שע"י עליית הבינה למעלה הרי עלה החכמה בז"א, והחכמה הרי היא הראשית מהפרצוף העיקרי כנ"ל אות ל"ב, (כב ע"ב) וכיון שהגיע הוא לז"א דהרוח הכללי, הנה נעשה על ידו התחלת היחוד העיקרי גם מהז"א דהנפש הכללי עם הז"א דהרוח הכללי. ונתקשר על ידו הז"א דהנפש הכללי עם שורשו בקשר אמין, ולכן ע"י עליית החכמה בו הנה התעורר השורש להמשיך אור יחודו למטה, ומאיר ומקיף לתולדתו שהוא הז"א דהנפש הכללי מאור היחידה שבו ג"כ, וזהו הארת אור היחידה אשר ניתוסף עתה בבחי' מקיף ג"כ להז"א דהנפש הכללי משורשו שבהרוח הכללי ע"י עליית הבינה, והוא בסיבת החכמה שעלה אז בשורשו והתייחד בו כנז.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם מה שיש לכאורה להרהר על דברינו, כי הרי לפי מה שבארנו מאות ל"ג עד כה, יהיה נמצא כי כל התוספת שניתוסף למטה בכל הספ"י התחתונים אשר עדיין לא עלו מבפנים, הנה נעשה כ"ז ע"י עליית הספ"י העליונים אשר עלו מבפנים, כי ע"י עליית כל א' מאותן שנכנסו מבפנים ע"ז נתקן החסרון דהפסק אחד, ונתקרבו ע"ז כל ספ"י התחתונים אשר עדיין לא עלו אל שורשם אשר למעלה וכנ"ל בכל דברינו. אמנם הרי פשטות לשון הרב משמע שכל התוספת שניתוסף בהם הנה הוא ע"י עליית כל ספ"י תחתונה גופה אשר עדיין לא עלו מבפנים, כי ע"י שעלה ונתעלה כל א' במקום יותר עליון, הנה ע"ז נתקרב אל המאציל וניתוסף בו אור אחד בכל עלייה ועלייה. וכן הוא מפורש לקמן פרק ו', כי התוספת אורות שניתוסף לכל א' קודם שעלה למעלה ומבפנים, הנה הוא ע"י עלייתם למטה⁹³ גופה ממקום למקום, כי ע"ז נתקרבו אל המאציל ונמשך להם ע"ז הארה נוספת בכל עלייה ועלייה אשר עלו למטה גופה ע"י קרבותו אל המאציל בעלותו ממקום למקום.

וכ"ז הרי הוא שלא כדברינו, כי לפי דברינו אינו תלוי קרבתם אל המאציל במה שעלו למטה גופה ממקום למקום, כי זה אינו מעלה ואינו מוריד משום שהם קומת פרצוף אחד, לא נפסק התחתון ע"י העליון שעליו, כי אדרבה הוא שהוא מסייעו להמשיך אורו משורשו וכנ"ל. אלא עיקר סיבת קרבותם אל המאציל הנה הוא ע"י אותן שעלו ונכנסו מבפנים, והרי הו' דברינו שלא כדברי הרב. אמנם כבר הוכחנו לדעת בכ"מ כי דברי הרב זלה"ה הם עמוקים מיני ים, ויש בהם קריאן וכתובין, ויש אם למקרא ויש אם למסורת. והגם שלא כמו שנכתבנו נקראו, עכ"ז הנה הן הקרי והן הכתיב שניהם הם נמסרו למשה מפי הגבורה, והם שניהם דברי אלהי"ם חיים אמת.

והענין הוא כי הרי פשטות לשוננו מה שאמר שע"י שנתעלו למטה גופה ממקום למקום, ע"ז הרי נתקרבו אל המאציל וניתוסף להם ע"ז אור אחד בכל עלייה ועלייה, הרי צריך ביאור מכמה פנים: א', כי הרי גם מתחילה כאשר יצאו ממטה למעלה ויצאה המלכות בראשונה, הרי היה היא אז ג"כ קרובה אל המאציל, ועכ"ז הנה היה יציאתה אז בתכלית המיעוט שהיתה אז רק נפש שבנפש וכנ"ל אות כ"א, וא"כ הרי איך אפשר לומר שע"י שעלו אח"כ ממקום למקום ונתקרבו אל המאציל ע"ז ניתוסף להם אור בכל עלייה ועלייה, דא"כ איך יצאו ממועט כ"כ בתחילה. ועוד כי הרי כל החסרון אור שהיה בהם מקודם הרי לא היה כלל מטעם פחיתת מקומם, כי הרי עמדו כל א' על מקום הראוי לו. כי כן הוא מקומם הראוי להיות, מלכות למטה, וז"א למעלה הימנה, והבינה למעלה מז"א, והחכמה למעלה מבינה, והכתר למעלה מכולם, כי בעולם העקודים עומדים ה"י ספ"י בקו אחד וכמו שיתבאר הענין בזה לקמן בשער מטי ולא מטי פ"ב אות י"ד ע"ש. וא"כ הרי עמדו כל א' על מקום הראוי לו, וכן גם כאשר עלו אח"כ כל א' למקום יותר עליון, הרי הרויחו בזה אור יותר מהראוי להם, אלא כל מה שנמלו ונשלמו ע"י עלייתם, הרי את שלהם נמלו מה שהיה חסר להם מאור העיקרי השייך להם. והרי אנו רואין מכ"ז שלא סיבת ירידתם גרם להם החסרון, כי הרי לא עמדו כל א' למטה ממקומו הראוי לו, ולא סיבת עלייתם גרם להם איזה מעלה ותוספת, כי הרי לא ניתוסף בהם אור על הראוי להם כלל, אלא כל מה שנמלו לא נמלו רק את שלהם מה שהיה ראוי להם באמת גם מתחילה. והרי על כרחך הוא כי משונה סיבת החסרון כאן אשר ע"י {כב ע"ג} הירידה וענין התוספת אשר ע"י העלייה מכל הירידות והעליות דהפרצופים המוזכר בכל מקום. כי בכל היציאות והירידות דהאורות והפרצופים שבאצילות, הרי כאשר שיוצאים ויורדים למקום היאות להם, הנה נשלמו שם גופה בכל האורות הראוי להם וכנ"ל אות ד', וכאן הרי לא היה כן וכנ"ל אות כ"ז. וכן בכל העליות דהפרצופים כאשר עולים למעלה ממקומם הנה נעשים ע"ז לפנים חדשות וקורא להם שם

⁹³ דהיינו קודם הגיעם לפה דא"ק.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

חדש, כי עולים ומתחלפים למדרגת הפרצופים שלמעלה. שכאשר עולים זו"ן למקום או"א ולא"א מתחלפים ונעשים למדרגת או"א וא"א, וכמו שנודע מעליית הזו"ן אשר בשבת מוסף ומנחה. וכאן הרי גם כאשר עלו הזו"ן למקום הנ"ר, הנה לא יצאו ממדרגתם כלל, אלא שנשלמו בהאורות שלהם עצמן, שהוא בהנרנח"י הפנימים ובהב' מקיפים דחיה ויחידה הראוי להם. וא"כ הרי נשתנה כל הענין הנעשה כאן בהירידות והעליות מכל עניני הירידות והעליות אשר באצילות.

אך הענין בכ"ז הנה פשוט הוא שהעיקר בזה הוא מסיבת הדברים אשר אמרנו לעיל בכל דברינו, כי כל יציאתם וירידתם דכל האורות דענינינו שהוא ההתפשטות הא' דהאח"פ אשר יצאו ונתפשטו מהאח"פ ולחוץ וירדו מהאזניים עד הטבור, הנה היה כל יציאתם עתה שלא במקום הראוי להם כלל, כי כל ההתפשטות הא' הנה מקומו העיקרי הוא לעולם רק למעלה ומבפנים, ולא יצאו ולא ירדו למטה אלא רק כדי להצטמצם להיות ראוי להעשות שורש להעקודים שהוא ההתפשטות הב' אשר להעקודים המבואר לקמן במטי ולא מטי מפרק ב' והלאה. אבל כל ההתפשטות הא' גופה, עיקר מקומו הוא רק למעלה ומבפנים, ולכן הוא חוזר ונסתלק ונשאר שם לעולם, ולכך יצא בראשונה בתכלית המיעוט האפשרי כדי שיצומצם להעשות שורש להעקודים. והנה משום כל זה, הנה נתעלם מהי' ספי' שבו אור המאציל בעת יציאתם, כי ירדו ושולחו מעל פניו כדי שיתמעטו ויצומצמו לכל מה שכוון בהם. ולכן כל ספי' וספי' בעת שיצאה, הגם שהיתה אז קרובה אל המאציל, ועכ"ז היה יציאתה בתכלית המיעוט משום שהרי נתעלם אז אור המאציל מהם בכוונה, וירדו ושולחו מעל פניו כדי שיתמעטו ויצומצמו. אמנם אחר שנעשה באותו ההתפשטות הא', כל הכוונה שכוון בהם, הנה חוזר והעלה אותם אל מקומם הראוי להם. אמנם היה עלייתם לאט לאט (כדי שישארו על המדרגה שכוון בהם), והוא ענין עלייתם ממקום למקום ונתקרבו אל מקורם ולשורשם שמבפנים, והוא קרבותם אל המאציל שאמר, ועי"ז הנה התחיל לזרוח ולהאיר בהם אור המאציל ג"כ לאט לאט, והוא כדי שלא יתבטל מהם אותה הכוונה אשר שולחו לזה בראשונה, וישארו להיות לעולם לשורש עליון דהעקודים ולכן עלו לאט לאט, וכן קבלו אורם שלימותם ג"כ רק לאט לאט. ונמצא כי כל ירידתם אשר בתחילה היה באמת שלא במקומם כלל, וכן עלייתם אשר עלו לא היה עליית מעלה שהוא למעלה ממדרגתם, אלא רק כי עלו והלכו ונסעו ממקום למקום כדי לבוא למקומם העיקרי. ולכך לא הרויחו בעלייתם שום תוספת אור על הראוי להם, אלא שכל מה שניתוסף בהם היה רק משלהם, שהוא מאור עצמותם שהיה חסר להם בתחילה.

והנה סדר סיבת המיעוטים והחסרונות שהיה בהם ביציאתם וירידתם, הוא נסדר ונעשה ע"י כל ההפסקות שהיה לכל אחד ואחד בינו לבין שורשו, ועי"ז נפסק ממנו אור המאציל ויצאו בחוסר ומיעוט וכנ"ל אות כ"ה. וכן אח"כ כאשר הגיע העת שיחזרו לעלות ויקבלו שלימותם, הנה נתקן בכל עלייה ועלייה הפסק אחד, ונתקרבו להתייחד בשורשם שלמעלה, ונתקנו ונשלמו עי"ז וכנ"ל אות ל"ג. וכל ההפסקות שנעשה בהם בעת יציאתם וכן תיקון כל ההפסקות שנתקן בהם בעת עלייתם, היה הכל ע"י אורות הפנימיים אשר למעלה ומבפנים, כי על ידיהם נעשה כל ההפסקות שבתחילה. ומשום שהאור הנפש אשר יצא הרי נתרחק משורשו, וכן אח"כ כאשר עלה ונתקרב, הרי נתקן כל הפסק. אבל הי' ספי' דאור הנפש עצמו, כל א' כאשר יצא לא גרמו הם שום הפסק זה לזה, ר"ל כי הספי' עליונה אינו גורם (כב ע"ד) שום הפסק וריחוק להספי' התחתונה משורשה, כי הרי כל הי' ספי' דהנפש הם קומה אחת והם פרצוף אחד, הנה אדרבה הוא שהם מסייעים זה לזה ומאירים זה לזה. כי הבינה אשר היא למעלה מהזו"ת אינה גורם להם בעמידתה למעלה מהם הפסק וריחוק בינם לבין שורשם שמבפנים, אלא אדרבה הוא שהיא מסייע אותם והם מתייחדים עם שורשם על ידה, כי היא הנשמה להם. וכן החכמה חיה שהיא למעלה מהבינה והזו"ן אינה גורם להם ע"י עמידתה למעלה מהם שום הפסק וריחוק בינם לבין שורשם, אלא אדרבה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהם מתקשרים לשורשם על ידה, כי הרי היא להם הנשמה לנשמה. וכן עד"ז ובמכל שכן ספי' הכתר שהיא למעלה מכולם אינה גורם להם בעמידתה למעלה שום הפסק וריחוק בינם לבין שורשם, אלא אדרבה שהם כולם מתקשרים ומתייחדים על ידה למעלה וכנודע ופשוט. והיה כל ההפסק והריחוק רק ע"י אותן שלא יצאו, כי הט' ספי' התחתונים מאותן שלא יצאו הם היו מפסיקים בין הכתר אשר יצא, והוא למטה ומבחוץ, לבין שורשו, שהוא הכתר אשר למעלה ומבפנים. וכן הח' ספי' אשר מהבינה ולמטה מאותן שלא יצאו, הם היו מפסיקים בין החכמה אשר יצא והוא מבחוץ, לבין שורשו שהוא החכמה אשר למעלה ומבפנים. וכן הזו"ן מאותן שלא יצאו, הם היו מפסיקים בין הבינה שמבחוץ לבין שורשה שהוא הבינה שמבפנים, וכן המלכות מאותן שלא יצאו, היא היה מפסיק בין הז"א שיצא והוא מבחוץ, לבין שורשו שהוא הז"א אשר למעלה ומבפנים וכנ"ל אות כ"ה וכ"ו, הוא משום שהמקום העיקרי גם מכל אותן אשר יצאו, הנה הוא ג"כ רק להיות למעלה ומבפנים, ולא יצאו אלא רק לצורך שעה לבד וכנ"ל, ולכן כל זמן שהם למטה נחשב להם כל הנזכר להפסקות, כי הרי הם נפסקים על ידיהם משורשם ויחודם הראוי להם, [כי הרי עיקר מקומם הוא להיות ג"כ למעלה מיוחד כל א' עם שורשו].

ועד"ז אח"כ כשהתחילו לעלות ולהתקן הנה כאשר עלה הכתר והיה עלייתו הראשונה בהמלכות שלמעלה, הנה נתקן הפסק אחד שהוא הפסק דאותו המלכות, ע"י שהתייחד הכתר עמה והשפיעה היא אז ג"כ למטה כמו הכתר עצמו וכנ"ל אות ל"ג. ואח"כ כאשר עלה גם החכמה ועלה הוא בהמלכות והכתר עלה אז בז"א, הרי נתקן הפסק שני והוא הפסק דאותו הז"א, וכן עד"ז בכולם וכמו שביארנו לעיל כ"ז באות ל"ג ל"ד. ועכ"פ הוא כי סיבת כל החסרונות היה ע"י ההפסקות שמבפנים מאותן שלא יצאו, וסיבת כל התיקונים וביטול ההפסקות היה ע"י שנכנסו מבפנים כל אותן שיצאו. אמנם מה שמבואר בדרכי הרב שסיבת תיקונם הוא ע"י עלייתם ממקום למקום למטה גופה, והרי נשמע מזה ג"כ שגם חסרונם אשר בתחילה היה ג"כ משום סיבת הירידה אשר למטה גופה, הענין בזה הוא, כי הגם שבאמת הנה כן הוא הסדר הנכון להיות כתר למעלה וחכמה למטה ממנו ובינה למטה מחכמה וכן כו' כו' עד המלכות שהיא למטה מכולם. והרי לא היה בהם בחי' ירידה כלל למטה גופה וכנ"ל בסברת קושייתנו, אמנם הוא כי הנה באותן האורות דענינינו שהם הי' ספי' דהתפשטות הא' אשר מקומם העיקרי הוא למעלה ומבפנים ולהתייחד שם כל א' בשורשו, שהוא בהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים וכנ"ל בכל דברינו, והרי היה יציאתם לחוץ וירידתם למטה, ירידת מעלה להם, הנה בהם הוא כל מה שירדו יותר למטה נחשב זה להם לגרעון ופחיתות גדול, וכגון המלכות אשר היא למטה מכולם. הגם שהסדר הוא לעולם כן, אך כאן אשר אפי' אם שהיתה עומדת במקום הכתר היה נחשב לה ג"כ לירידת מעלה, כי הרי מקומה העיקרי הוא להיות מבפנים ולהתייחד עם שורשה. ועתה כאשר יצאו כל הי' ספי' דהנפש הכללי מבחוץ, והרי הוא מוכרח ממילא שתעמוד המלכות למטה מכולם. הרי נמצא כי נתרחה המלכות עי"ז ממקורה שיעור מקום די' ספי', והרי הוא לה גירעון ופחיתות גדול בודאי בירידתה כל כך, כי עי"ז הרי נתרחה ממקורה יותר הרבה ועד"ז בכולם, כי נחשב לכל אחד ואחד עמידתו במקומו לירידה גדולה בערך ריחוקו ממקורו ושורשו {כג ע"א} הראוי לו להתייחד שם.

והענין בביאור הוא, כי הנה כל החסרונות דההפסקות שאמרנו הנה הוא תלוי רק במה שיצאו וירדו שלא במקומם, כי כאשר שמקומם העיקרי הראוי להם הוא רק לעמוד למעלה ולהתייחד שם כל א' עם שורשו מבפנים, וכאשר יצאו לחוץ שהוא נחשב להם לירידה שלא במקומם, והאורות התחתונים אשר מבפנים הם מפסיקים להספי' העליונים אשר למטה בינם לבין שורשם ומקבלים עתה רק על ידיהם, הנה נחשב להם זה בודאי לחסרון והפסק, כי הרי נתמעט מהם עי"ז האור הראוי להם הרבה מאד. אבל אם שהיה אותו המקום אשר יצאו וירדו שם מקומם הקבוע להם, שהיה נקבע להם מקומם למטה לעמוד שם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לעולם, לא היה נחשב כל ההפסקות הנז' להפסקות כלל, וכל המיעוטים דהאורות שנתמעט מהם ע"ז לא היה נחשב להם למיעוטים וחסרונות כלל, כי לפי ערך המקום אשר למטה אי אפשר להם לקבל אור יותר גדול, ומוכרח הוא שיומשך בהם האור שלהם משרשם רק ע"י כל הספי' התחתונים אשר למעלה, ויתמעט האור ע"ז במיעוט אחר מיעוט, כי בלתי זה אי אפשר שיתגלה למטה וכמ"ש הרב בעגו"י (סוף ענף ב) ובשבירת הכלים (פרק ב), שהתעלמות האור ומיעוטו הוא תיקונו, כי ע"ז אפשר לו שיתגלה למטה וכונודע בכ"מ. וא"כ הרי נמצא כי כל ההפסקות וכל החסרונות אור שהיה חסר להם ונתמעט בהם ע"ז, הנה לא נחשבו הם להפסקות וחסרונות אלא רק ע"י שהיה ירידתם שלא במקום הקבוע להם כלל, והוא כמו שאמרנו שמקום העיקרי דההתפשטות הא' הוא רק למעלה ומבפנים ולהתייחד שם בהרוח נשמה חיה יחידה הכלליים ולהאיר באורו הגדול תמיד, ולכן כאשר ירד למטה ונתמעט בו האור ממה שראוי לו, הרי הוא לו למיעוט וחסרון בודאי.

והנה כאשר יצא אותן הי' ספי' מהאח"פ ולחוץ וירדו שם כל הי' ספי' זה למטה מזה, הנה הגם שכן הוא באמת הסדר הנכון להיות כתר למעלה וחכמה למטה ממנו, ובינה למטה מהחכמה, וחסד למטה מהבינה וכן כו' כו' עד המלכות שהיא למטה מכולם, עכ"ז הנה באשר שהמקום של כולם הרי הוא רק להיות למעלה ומבפנים, והרי היה ירידתם למטה ירידה כללית לכולם במה שירדו מהאח"פ ולחוץ, א"כ הרי כל ספי' מהם שירד עוד יותר למטה, וכגון החכמה כאשר ירדה עוד למטה מהכתר, והבינה כאשר ירדה למטה מהחכמה, וכן החסד כאשר ירד למטה מהבינה וכן כו' עד המלכות, הרי נחשב כל ירידה וירידה שירד כל א' מהם לחסרון גדול אצלו, ונתמעט ונתחשך ע"ז הרבה מאד. כי כאשר יצאה בתחילה המלכות ראשונה לכולם ועמדה אז במקום הכתר, הרי גם זה ירידה הוא לה מאחר שמקומה העיקרי הרי הוא להיות למעלה ומבפנים. ואח"כ כאשר יצא היסוד ונכנס הוא במקום הכתר, והמלכות ירד אז במקום החכמה, הנה הגם שקבלה המלכות תועלת ותוספת אור ע"י יציאת היסוד, עכ"ז הירידה אשר ירדה ע"ז למקום החכמה, ונתרחקה ע"ז ממקורה עוד יותר, הנה הוא בודאי ירידת מעלה אצלה, כי נצטמצמה ע"ז עוד יותר ממציא אותה העיקרית הראוי לה. והתוספת אור אשר קבלה מהיסוד, לא נחשב זה לבחי' תוספת אלא רק לפי מקומה ומציאותה של עתה אשר היא למטה ומבחוץ, והרי היא בפנים חדשות ובמדרגה אחרת תחתונה ממה שהיתה למעלה ומבפנים. הנה לפי מציאותה של עתה, הרי בודאי הוא שמקבלת מהיסוד כאשר שיצא הוא ג"כ תוספת אור ע"ז, והוא תוספת הארת אור הרוח שניתוסף להמלכות ע"י היסוד כמ"ש הרב. אבל באמת לפי ערך מציאותה העיקרית ומקומה העיקרי שהוא למעלה ומבפנים, הרי נחשב לה אותה הירידה אשר ירדה ע"י יציאת היסוד למקום החכמה לירידת מעלה, כי הרי נתרחקה ע"ז עוד יותר משורשה ומקורה וממקומה העיקרי הראוי לה. וכן הוא עד"ז בכל יציאה ויציאה דכל ספי' עליונה, ובכל ירידה וירידה שנעשה ע"ז להספי' התחתונים, כי הנה הגם שקבלה ע"ז כל ספי' תחתונה תוספת אור מהעליונים, הנה כל אותו התוספת הוא רק לפי ערך מקומה ומציאותה אשר למטה, אבל לפי מקומה העיקרי ומציאותה העיקרי (כג ע"ב) הראוי לה להיות למעלה ומבפנים, נחשב לה כל ירידה וירידה לירידת מעלה, כי הרי נתרחקה ממקורה ע"ז, ונצטמצמה מציאותה העיקרית הראוי לה.

והנה ע"ז כ"ז, ר"ל ע"י שיצאו שלא במקומם, ויורדים בירידה אחר ירידה, ונתרחקו ונתמעטו מהאור העליון העיקרי הראוי להם, הנה נחשב להם כל ההפסקות שנעשה להם למעלה להפסקות וחסרונות, כי הרי הם נפסקים וחסרים ע"ז מאור שורשם ומיחודם העליון, והרי הם צריכים תיקון והשלמה, והוא ע"י שחוזרים ועולים למקורם ולמקומם הראשון שהוא בהסתלקות הא'. וא"כ ממילא הוא שע"י נסיעתם ועלייתם ממקום למקום הם מתתקנים וחולכים, כי בכל עלייה ועלייה מתתקן בהם ריחוק אחד שנעשה בהם למטה, והפסק אחד שנעשה בהם למעלה. וזהו מה שתולה הרב את כל תיקונם ע"י עלייתם ממקום למקום, כי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בזה מלמדינו שיציאתם היה שלא במקומם, והיה הירידה אשר לכל ספ' וספ' לירידת מעלה וריחוק ממקורה. והרי נשמע ממילא ע"ז כל החסרון דההפסקות שנעשה להם ע"י ירידתם למעלה וכנ"ל, שכל החסרון דההפסקות הוא רק משום שיציאתם היה שלא במקומם העיקרי הראוי להם, וע"ז נחשב להם ההפסקות אשר למעלה לחסרון בתחילה, וכן הם מתתקנים מההפסקות אח"כ בעלייתם. ומה שאמר הרב כי בעלייתם ממקום למקום הם מתקרבים אל המאציל, הכוונה הוא על שורשו שמבפנים שהוא מאציל, כי ממנו נאצל ויצא. והרי נעשה ע"י עלייתם ממקום למקום ב' תיקונים: אחד, כי מתתקן ע"ז החסרון הצמצום שנעשה בכל א' בתחילה ע"י הריחוק, וזה נתקן למטה גופה. ב', החסרון דההפסק אשר למעלה, והוא מה שאמר לקמן (פרק ד ופרק ו) כי בעלייתם ממקום למקום הם מתקרבים אל המאציל, ור"ל אל שורשו והוא התיקון הב' מה שנתקן החסרון דההפסק ומתקרב ע"ז אל שורשו אשר למעלה ומבפנים.

קיצור הדברים הוא, כי מה שמבאר הרב את כל תיקונם, שהוא ע"י שעולים ממקום למקום ולא הזכיר מההפסקות מאומה, הוא משום שכל ענין ההפסקות בחסרונם ותיקונם הוא תלוי רק בהחסרון והתיקון דהמקום. כי ע"י שהיה יציאתם שלא במקום, נחשב להם כל ההפסקות שאמרנו לחסרונות. וכן הם מתתקנים ג"כ מכל ההפסקות רק ע"י עלייתם. ולכן תולה הרב את עיקר החסרון והמיעוט ביציאתם וירידתם, ועיקר התיקון והתוספת אור בחזרתם ועלייתם, והוא כאשר שהם עולים ממקום למקום ומתקרבים אל מקומם הראוי להם, והוא קרבותם אל המאציל שאמר שהוא שורשם שמבפנים, כי ע"ז הם מתתקנים. ולכן מבאר הרב את חסרונם שהוא ע"י יציאתם וירידתם, ואת תיקונם שהוא ע"י חזרתם ועלייתם.

[לון] כי בכל בחי' ובחי' מכל עולם ועולם כו' יש בו י' ספ' לא פחות ולא יותר כו' כו' – ור"ל שאין שום מציאות בכל העולמות כולם שאינו כלול מ' ספ', והם העשרה מאמרות שבהם נברא העולם (ר"ה לב ע"א) וכל מעשה בראשית כולם. ואלו העשרה מאמרות הם עומדים בכל המציאויות תמיד, ובהם הם מתקיימים, וכן כל פרטי המציאויות המתחדשים בכל עת הוא הכל משפעת אותן העשרה מאמרות העומדים בהבריאה תמיד. והגם שהרי כפי הנראה בפרשת מעשה בראשית, הנה נברא ונעשה בכל מאמר ומאמר מציאויות מיוחדים, ואין בהמציאות שבמאמר זה חלק במאמר זולתו, אך האמת הוא שכל מציאות הוא כלול מכל הי' מאמרות כולם, כי כל הי' מאמרות הם כלולים זב"ז, וזהו שאמרו (אבות פ"ה מ"א) והלא במאמר אחד יכול להבראות, כי בכל מאמר ומאמר יש בו כח כולם, וכלול בו כל הבריאה כולה, וכן כלול כל מציאות מכל הי' מאמרות כולם, והוא העשר ספ' שכלול בכל מציאות. וכן אמר הרב ג"כ בפרקי הצלם (ריש פרק ב) כי אין דבר שאין בו גרנח"י, והם ה' שמות עסמ"ב, והם העשר ספ', וכן הוא ג"כ בדרושי אבי"ע (ריש פרק א וב) והוא פשוט. והנה הכתר שבכל מציאות הוא סוד שורשו שבקודש הקדשים, ובסוד הכתוב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, ואמרו רז"ל (הובא בפרדס שער ו פרק ח) ואתה מהוה לכולם. והמלכות של כל מציאות הוא איכות התועלת שבו ותשמישו הנמשך ממנו (כג ע"ג) לזולתו, וכן שם הוא הרושם והכח דחזרתו לשורשו שהוא בחי' אור חוזר, ושאר הח' ספ' הוא מציאותו העיקרי שבו בכל איכותו וכמותו וצורתו וחומר אשר בכל זמן קיומו.

ואמר עוד, אמנם י' פנימים נכללים בה' לבד שהם כו' כנזכר במ"א, הוא בעגו"י (ענף ה) ובכ"מ. ומה שנכללים הי' ספ' בה', הוא משום כי הי' ספ' הם ה' חסדים וה' גבורות, כי כתר חכמה חסד ת"ת נצח הם ה"ח, ובינה גבורה הוד יסוד מלכות הם ה"ג, (כי ת"ת נוטה לימין ויסוד לשמאל כמ"ש בתיקונים (תיקון יג ד"ה תשיעאה ברינה דף ל ע"א)) והם חמש כנגד חמש כמ"ש בספר יצירה (פרק א משנה ג), לכך הם כלולים בה'. וכלילותם בה' בבחי' אשר הם חמש כנגד חמש הוא בדרך זה: כתר מלכות הם אחד, בסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, אני ואי"ן (הקדמת תיקונים ג ע"ב ושם ז ע"א), חו"ב הוא ב', חו"ג ג', נו"ה ד', ת"ת

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ויסוד ה', והוא כלילות כל חו"ג זב"ז ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא (זהר ח"א טז ע"ב). וכן הם נכללים בדרך זה: כתר אחד שהוא השורש, חו"ב ב' שהם המוחין (כי הדעת הוא רק כללות היוצא מהם), חג"ת ג' שהוא עיקרו דהגוף, נה"י ד' שהם לבר מגופא (זהר בראשית דף נא ע"ב) והם רק להוליד לזולתם (ע' דברינו בספר הכללים סוף כלל ח'), מלכות ה' שהיא סופם וכולל כולם. וכן הם בדרך זה: כח"ב, ו"ק, מלכות, וכן הם הה' פרצופים: א"א, או"א, זו"ן, וכן הה' חלקי נשמה נרנח"י, והוא כתר וחבת"מ שהוא הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה עם הקוצו של י', ומשתנה כלילותם בה', וכן משתנה כלילותם זה בזה תמיד לפי צורך גילויים בהמציאות, וע' דברינו בזה בעומק וארוכה בספר הכללים כלל ט"ז וכן בדברינו לעיל בעגו"י ענ"ה.

[לז] אך מפה דא"ק ולמטה עד סוף כל העולמות לא יש רק ה' אורות פנימים וב' מקיפים העליונים שהם כנגד יחידה והיה ולא עוד – הנה הענין בכ"ז כבר כתבנו לעיל פ"ב אות ז' בארוכה, אמנם ראינו לחזור כאן על הדברים בדרך כלל ונאמר, כי הנה הענין הפנימים ומקיפים הוא שהאור העליון הוא מתפשט להאציל את התחתון ומתלבש בו בפנימיותו וכן מקיפו מבחוץ, ונקשר התחתון בהעליון ונכלל עמו, כי העליון הוא כולל את התחתון באורו הן מבית והן מבחוץ, ועי"ז הנה לא נבחן התחתון מהעליון להיות במדרגה אחרת לגמרי ממנו מאחר שהם כלולים זב"ז, אלא שהם רק בבחי' מאציל ונאצל, שהתחתון הוא נאצל מהעליון והוא תולדתו, ומשתמש התחתון בהאור העליון תמיד ואינו נכזה מגחלתו כלל כי מקבלו וסובלו היטיב. אך כ"ז הוא רק בכל האורות והפרצופים והעולמות אשר מהפה דא"ק ולמעלה אשר שם לא נתגלה בחי' כלי כלל, ולכן הם כולם כמעט במדרגה אחת, אלא שזה מאציל וזה נאצל, והם ע"ד אב עם תולדתו, שהבן הוא סומך על שולחן אביו תמיד ויושב בסתר כנפיו ומסתופף בצלו. אבל כל האורות והפרצופים והעולמות אשר מהפה דא"ק ולמטה, אשר שם נתגלה בחי' כלי, הנה מצטמצם כל תחתון במדרגה אחרת לגמרי מהעליון. והגם שהוא ג"כ נאצל ממנו והוא תולדתו, אך מאחר שהוא יוצא ממנו דרך גוף וכלי, הנה אינו משתתף העליון בהתחתון אלא בהארתו לבר, שהוא תמצית הארה ממנו הנמשך דרך גוף וכלי, ואין בכח התחתון להשתמש באור העליון ובתוקף אורו כמו שהוא מאומה כלל. וכל שפעת העליון הנמשך בהתחתון תמיד אשר בזה הוא כל קיומו וחיותו והנהגתו, הנה הוא משתלשל ומצטמצם רק לפי מדרגת התחתון, ולא ניכר בו מתוקף אור העליון מאומה. והנה נאצל כל תחתון ג"כ בבחי' אור דכל הי' ספי' פנימים ומקיפים באין מחסור דבר, אך הם כולם מצומצמים מאד בערך העליון, והם במדרגה אחרת למטה לגמרי עד שאין משיג כל תחתון את העליון כלל⁹⁴, כי ע"י שכל אורו הנה הוא רק הארה ממועט הנמשך מהעליון, הנה מתעבה הגוף והכלי שלו בעיבוי אחר עיבוי, ולכן הוא בפנים חדשות לגמרי מהעליון, ועי"ז נעשה האפשרות להמציאות דהעולמות בי"ע, שימצאו הם במדרגת נבראים נוצרים נעשים, עד שאין אור אלהותו ית"ש נגלה שם כלל, עד שגם שרפי מעלה שואלים איה מקום כבודו (מוסף של שבת ויד"ט), וכולם אומרים (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד ה' ממקומו, כי מקומו ליכא מאן דידע ליה כמ"ש {כג ע"ד} בחגיגה (דף יג ע"ב), וגם הספי' דאצילות הם ג"כ בכל הבי"ע בלי מהות מושג להם כלל⁹⁵.

אמנם באשר כי ירדת כל המדרגות אשר ירדו במדרגה למטה ממדרגה ובשביל צורך המציאות דהעולמות בי"ע כנו', הנה לא היה כוונת המאציל ית"ש שישארו כך לעולמי עד חו', אלא אדרבה הוא כי כוונתו ית"ש הנה היה שיתוקנו ויזככו תמיד כל העביות

⁹⁴ עי' לש"ו דע"ה חלק א' מג ע"א שמביא מבהגר"א בספד"צ (ד ע"ד ולא אתחזי) ראיה לכך שכל פרצוף תחתון אינו משיג מהפרצוף העליון ממנו אלא מה שנתלבש בו, וכן הוא מפורש ביהל אור ח"א כג ע"ג.

⁹⁵ עי' בהגר"א בס"י ו ע"ב שהלשון בס"י עשר ספירות בלי מה דהיינו בלי מהות מוסג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבהם ויעלו ויתעלו מעילוי לעילוי ויתהפכו כל העביות והכלים לאור בהיר ויאירו ויזהירו בתוקף האור אשר לעילא לעילא עד אור א"ס וכמו שיהיה לעתיד, כמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו. לכן סידר בהם המאציל עליון ית"ש שגם אחר שירדו כל המדרגות כולם, והם בעביות וכלים כל א' על מדרגתו כמו שהם עתה עד תיקון העתיד, הנה מתפשט כל אור עליון ומאיר ומקיף להתחתון מתוקף אורו ממש ג"כ, נוסף על כל האורות הפנימים והמקיפים דהתחתון אשר נמשכו בו מהעליון תמיד ומצטמצמים בו לפי מדרגתו כנו', הנה מתפשט בו אור העליון עוד באור נוסף ומקיף עליו תמיד מתוקף אורו ג"כ, ובזה הנה מזככו תמיד לאט לאט, ומנהיגו ומתקנו תמיד לתכלית תיקון האחרון. אך כדי שלא יתבטל עי"ז העביות והכלי שלו וכל צמצומו הנצרך לו למדרגתו של עתה וכנו', הנה אינו מתפשט אותו האור נוסף אלא רק בבחי' האור אשר למעלה מהגוף וכלי, אשר אין להגוף וכלי השתוות עמו. והיינו בחי' אור מקיף דהחיה והיחידה אשר הם למעלה מהבחי' כלי לגמרי. וכנודע שהגוף וכלי אין לה השתוות אלא עם הנר"נ⁹⁶, כי הם ג' כלים מוח לב כבד אשר בתוכם שוכן הנר"נ, והם ג"כ הג' בחי' פנימי תיכון היצוץ דהגוף הנמשכים מהמוח לב כבד שבו שהם הכלים להנר"נ. אבל החיה והיחידה הם למעלה ממדרגת הגוף וכלי, ואין להם כלי כלל בהגוף, וכמו שמבואר בשער המוחין (סוף פרק יב) ובכ"מ. והרי אין להחיה והיחידה השתוות עם הגוף וכלי כלל, כי הם אינם מצטמצמים כלל להתלבש בהגוף, ולכן כאשר מאיר האור נוסף אשר מתוקף אור העליון עצמו רק בבחי' המקיף דהחיה והיחידה לבד, אינו גורם שום ביטול להכלי כלל, כי הכלי אינה מקבל אורם אלא רק ע"י הנר"נ שהם האמצעיים בין אור החיה ויחידה להכלי, אבל בלתי הנר"נ אין להכלי התחברות עמהם כלל, ולכן כאשר האיר האור נוסף דהעליון בתוקף אורו כמו שהוא בתוקפו למעלה, והתפשט והאיר למטה להקיף בבחי' החיה והיחידה לבד, אינו גורם שום ביטול להגוף וכלי עי"ז, והוא רק לתועלת ולא להפסד, היינו כי עי"ז נמשך הזדככות ותיקון לכל הצמצומים והעביות לאט לאט, ומנהיג את כולם להכוונה התכליתית דלעתיד.

והעיקר מה שאין החיה והיחידה דאור העליון גורם שום ביטול להכלי הוא משום כי כל אורם וגילויים הוא לעולם רק בבחי' אור הנסיי לבד, ותכונת אור הנסיי הרי הוא שהאור והחושך משתמשים יחד במדור אחד, וכל אחד עושה את פעולתו ואינם מבטלים זה את זה, וע"ד שכתוב (שמות י כב) ולכל בני ישראל היה אור במושבבותם, ור"ל גם במושבבות של מצרים לישראל היה אור ולמצרים חושך, כמו שמבואר במדרש רבה (פי"ד ט"ג) ותנחומא שם (וארא יד). ולכן אינו גורם אור החיה והיחידה דאור העליון שום ביטול להכלי גם כשהם מתפשטים ומאירים בכל תוקף אורם הגדול, והם רק לתועלת ולתיקון שהוא להנהיג את הכל לתיקון העתיד כנו'.

וזהו מ"ש הרב בענינינו שבכל האורות והעולמות אשר מהפה דא"ק ולמטה לא יש אלא רק הב' מקיפים דהחיה ויחידה לבד, ור"ל כי אינו מתפשט להקיף למטה מתוקף האור העליון עצמו אלא רק באלו הב' מקיפים היותר גדולים שהם החיה והיחידה לבד, אבל שאר כל האורות כולם הנמשך מהעליון להתחתון בכל עולם. ובכל פרצוף הן הנרנח"י הפנימים שבו והן המקיפים דכל הנרנח"י הנמשך בכל תחתון מכל הפרצופים והעולמות שעליו אשר מלמעלה למעלה, הנה הם כולם מצטמצמים בכל תחתון בכל אחד ואחד למדרגתו. והנה ישנם באמת בכל אחד ה' אורות פנימים וה' אורות מקיפים דכל הנרנח"י מכל עליון ועליון וכמו שמבואר בעגולים ויושר (ענף ג ד) ובכ"מ, אמנם כי הם כולם מצטמצמים ביורדם למטה למדרגת כל (כד ע"א) תחתון שמאירים בו ומקיפים עליו. אך מ"ש הרב שלא יש בכל האורות אשר מהפה דא"ק ולמטה אלא רק הב' מקיפים דהחיה והיחידה לבד, הכוונה הוא כי אלו

⁹⁶ עי' ע"ח שער המוחין פרק ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הב' הם באים באור נוסף והם מאירים מתוקף אור העליון עצמו בלי צמצום כלל, והם זולת כל המקיפים כולם שישנם בכל פרצוף מכל העליונים שעליו המצטמצמים בו לפי מדרגתו כנז'. וכן אמר הרח"ו ז"ל בשער טנת"א (סוף פרק א) כי אלו הב' מקיפים הם מקיפים אחרים נוספים זולת הה' מקיפים שישנם בכל א', ע"ש. והכוונה הוא כמו שאמרנו שכל הה' מקיפים שישנם בכל פרצוף הם כולם בו רק לפי מדרגתו, אבל אלו הב' מקיפים הנוספים הם תמיד מתוקף אור העליון עצמו, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה לעיל פ"ב אות ז'.

ובארנו שם עוד כי האורות דהפה דא"ק שהוא העולם דעקודים העיקרי, הנה הוא נבחן בב' בחי', כי בבחי' אחת הוא שוה כמו מן החוטם ולמעלה, וישנם גם בו כל הה' מקיפים כולם דתוקף אור העליון עצמו בלי צמצום כלל, והוא בכל אורות הפה אשר עד החזה דא"ק, אשר שם לא יש עדיין שום כלי כלל, ולכן שוים שם אורות הפה לכל האורות שלמעלה, והוא מה שמבואר בדברי הרב לעיל (פרק ב) שאורות הפה הם כמו האורות שלמעלה. אבל בכל אורות הפה אשר מהחזה עד הטבור אשר שם הוא בחי' הנפש של כולם, ור"ל הנפש שבנפש, כי הרי כולם יצאו רק בבחי' נפש, ועכ"ז הנה כלול כל א' מי' ספי' שהם כח"ב חג"ת נהי"מ, ונתפשטו מהפה עד הטבור ומהחזה עד הטבור, שם הוא הנהי"מ דכל א' (וכמ"ש בטנת"א פ"ב אות י"ב), והוא הנפש שבנפש, ושם נעשה בחי' הכלי של כולם, וכמ"ש באח"פ (פרק א ופרק ג), הנה שם שוה העקודים כמו עולם האצילות, ואין שם מתוקף אור העליון עצמו אלא רק המקיפי דהחיה והיחידה לבד, וכמ"ש הרב כאן בענינינו, וכן לקמן (פרק ו). והרי נמצא כי אין כאן סתירה כלל בדברי הרב מזה לזה כי שניהם אמת כי אורות הפה הם מחולקים בב' בחי' כנז' וכנ"ל פ"ב אות ז' סימן ה' ע"ש בכ"ז, וע' עוד בענין הב' מקיפים דחיה ויחידה בשער אח"פ פ"א אות י"א.

והנה כאן בעולם העקודים היו זו"ן גדולים מאו"א^ל, כי זו"ן היו פב"פ ואו"א היו אב"א. והענין כי הנה זו"ן השלימו כל צרכם הצריך להם שהם ה' או"פ וב' מקיפין קודם שחזרו לעלות במאצילם, משא"כ באו"א כי עדיין לא היו שלימים, שהרי לאבא לא היו רק ג' פנימים לבד ובלי שום מקיף, ולא ימא לא היה רק ארבע פנימים^ט* ובלי שום מקיף. ועוד כי אפי' קודם שתחזור שום ספי' להתעלות במאצילה כבר היה מה שצריך להם אל זו"ן לצורך הזווג^ב. והענין הוא כי כבר ידעת כי הזווג הוא נמשך מן המוחין שהוא מחכמה ולמטה, וכבר היה לז"א בחינת חכמה שהוא חיה פנימית קודם שיתעלה כתר במאציל שהוא הראשון שחזר קודם כולם. ואע"פ שהמלכות היתה גדולה ממנו שהיה לה יחידה פנימית אין בזה חשש, משא"כ באבא שאין לו בחי' חיה אפי' אחר שמתעלה הכתר אל המאציל. וא"ת למה עלו זו"ן במאצילם אחר שכבר היו שלימים^מ, והתשובה כי כל חיותם הוא מאו"א^מ, וכיון שנסתלקו או"א למעלה אין זו"ן רוצין להפרד מהם וחושקים^ג להדבק ולהתקשר בהם ועולין אחריהן לקבל מהם. וגם סבה אחרת כנ"ל כי עיקר חזרה הוא כדי לעשות בחי' כלים לכן גם הם עלו לסבה זאת.

* באולכות חיים דף ט ע"ד איתא "ה' פנימים" (הגוב"י). ועי' אש"ל דף 7 ע"א אות טז (לש"י).

[לח] והנה כאן בעולם העקודים היו זו"ן גדולים מאו"א כו' – ר"ל כאן בהתפשטות הא' אשר להעקודים היו נשלמים הזו"ן בהאורות שקבלו מלמעלה, שהוא משורשם שמבפנים יותר מאו"א וכמו שמפרש והולך וכנ"ל אות כ"ה בארוכה. אמנם בהתפשטות הב' אשר להעקודים, הנה שם היה הסדר כמו בהאצילות שאו"א נשלמים ביותר ומקודם להזו"ן, וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי מפרק ב' והלאה. והטעם הוא כי ההתפשטות הא' הוא אינו העקודים העיקרי אלא הוא רק השורש להעקודים העיקרי שהוא ההתפשטות הב', ולכן חזר ההתפשטות הא' ונסתלק ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, והוא שורש העקודים אשר למעלה וכנ"ל בדברינו. והנה נודע הוא כי כל תחתון היוצא מהעליון הנה הוא רק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מהבחי' היותר תחתונה שבהעליון⁹⁷, כי רק שם נתגלה השורש להתחתון, כי לפי מדרגת התחתון הנצרך אליו אין בכחו לקבל יותר, ולכן נשלמו בהתפשטות הא' רק הזו"ן כי רק בהם נתגלה השורש הראוי להעקודים העיקרי שהוא ההתפשטות הב', אבל הג"ר דההתפשטות הא' הם לא נשלמו ונתמעט בהם האור בכל יותר עליון שבהם, וכדי שיתמעט האור הנמשך מהם בהתפשטות הב', ויצא עי"ז ההתפשטות הב' במדרגתו הנצרך אליו. וכן הוא באמת הסדר לעולם בכל ההתפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם, הנה לא נשלמו בו רק הבחי' האחרונות שבו וכדי שיוצא ממנו ההתפשטות הב' על מדרגתו הממועט הראוי אליו, וכמו שבארנו כ"ז באר היטיב בספר הכללים וע"ש כלל ג'.

[טל] ולא ימא לא היה רק ארבע פנימים – לכאורה הרי פשוט הוא כי צ"ל ה' פנימים וט"ס יש כאן, וכן הוא בס' אוצרות חיים כאן וכן הגהתי בע"ה דפוס ווארשא תרנ"א בהגו"ב שם, כי הרי אבא נשלם בג' פנימים ואימא בה' פנימים וכנ"ל בדברי הרב. אמנם ראיתי אח"כ כי גם בספר שער הקדמות (דף יג וכד ע"ב) ע"ב) כתוב ג"כ ד' פנימים כמו כאן בע"ה, ולזאת נתתי לבי להתבונן בזה, וראיתי כי הוא נכון, כי הרי דברי הרב כאן הוא לבאר איך שזו"ן הם נשלמו יותר מאו"א, ונשלמו הזו"ן בהמוחין הצריכים להזווג, והיו יכולים הם להזדווג היטב משא"כ האו"א וכמו שמפרש והולך. וא"כ הרי מאחר שאימא לא נשלמה בבחי' היחידה אלא רק אחר שעלה החכמה למעלה, א"כ הרי ממילא שאין שייך בה אז בחי' זווג כלל מאחר שעלה החכמה אבא ונסתלק ממנה, אבל כל זמן שהיה החכמה אבא עמה למטה שאז שייך זווג בהם, הרי לא היה אז לאימא באמת אלא רק ד' פנימים ולאבא ג', והיה חסר לאבא גם המוחין דחיה, ולא היה אפשר להם להזדווג וכמו שמבאר הרב למטה בסמוך וכנ"ל ספ"ב, ולכן אמר הרב היטיב כי לאימא לא היה לה אלא רק ד' פנימים. ור"ל כי בעת שהיה שייך לומר שיזדווגו או"א זה בזה, דהיינו כל זמן שלא עלה החכמה שהוא אבא למעלה, והיה עדיין עם הבינה שהיא האימא ביחד למטה, הרי אז לא היה להחכמה אבא אלא רק ג' פנימים ולאימא רק ד' פנימים וכנ"ל בדברי הרב, והרי היה חסר לאבא אז המוחין דחיה ולא היה אפשר להם להזדווג כהראוי וכנ"ל ספ"ב. משא"כ הזו"ן שז"א נשלם בהמוחין דחיה גם קודם שהתחילו לעלות שום אחד מהן וכמו שמפרש והולך, והרי הוה עיקר דברי הרב בכאן לבאר איך שהיה חסר שלימות הראוי להזווג באו"א משא"כ בזו"ן, ולכן אמר הרב היטיב כי לאבא היה ג' פנימים ולאימא ד' פנימים, והכוונה הוא על העת שהיה שייך הזווג בהם, דהיינו בעת שהיה עדיין אבא למטה עם אימא ביחד, אז לא היה עדיין לאימא אלא רק ד' פנימים, והרי ניחא הנוסח ד' פנימים נכון היטיב.

[מ] כבר היה מה שצריך להם אל זו"ן לצורך הזווג – אמר המחבר הנה באשר שיתארכו כאן הדברים קצת, ובפרט כי יתבאר כאן איזה ענינים שונים שאין שייכים כ"כ זה לזה, לזאת אסדר אותו הדיבור בסדר סימנים ליתן רווח בין ענין לענין.

⁹⁸[סימן א] הנה ראיתי בספר שמן ששון כאן שהקשה איך אפשר שיזדווגו זב"ז מאחר שבעקודים הרי עומדים הי' ספי' כולם בקו אחד והם זה למטה מזה, א"כ הרי איך אפשר שיזדווגו מאחר שהם זה למטה מזה עכ"ל, ע"ש סוף אות ח"י. ולא הבנתי קושייתו אלמה לא, והלא אדרבה הוא כי עיקר הזווג הוא כן הוא למעלה והיא למטה, ועי' לקמן במטי ולא מטי פ"ב בדברינו שם אות ז' מענין זווגם בארוכה. וכן עיקר הענין דעמידתם בעולם העקודים בקו אחד וזה למטה מזה מתבאר ג"כ שם פ"ב אות י"ד ע"ש.

עוד הקשה הספר שמן ששון כאן כי איך אפשר שיזדווגו הזו"ן בלתי הזווג דאו"א וכמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז), כי אין שום זווג בעולם לזו"ן אם לא שיקדים להם בתחילה זווג או"א, כי כל זווג הרי הוא רק ע"י העטריץ דהדעת שמקבלים מלמעלה, והוא ע"י

⁹⁷ עי' ע"ח שער כד פרק ג' שזה מלכות דמלכות דמלכות.
⁹⁸ עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימנים כאן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שמזדווגים או"א מקודם מולדין הם את העטרין דדעת לזו"ן, ועי"ז אפשר להזו"ן להזדווג ג"כ וע"ש עוד (דרוש י) וכן הוא במוחין דצלם (סוף פרק ו) ובכ"מ, כי אי אפשר להיות שום זווג בזו"ן אם לא שיקדים בתחילה הזווג דאו"א, וא"כ הרי כאן שאו"א לא היו מוכשרים עדיין לזווג הראוי, איך אפשר לזו"ן להזדווג והוא לכאורה קושיא גדולה.

אמנם כאשר נתבונן בזה אנו רואין שגם זה אין קושיא כלל, כי הרי לכאורה יש להקשות עוד יותר, כי איך אפשר שיושלמו הזו"ן מתחילה לאו"א, הרי כל קבלת הזו"ן הוא לעולם רק מאו"א, ומאחר שלא נשלמו האו"א איך אפשר שיושלמו הזו"ן. וכן הרי קשה לכאורה עוד גם בעיקר יציאתם אשר יצאו מלמטה למעלה ממלכות עד הכתר, ויצאו הזו"ן מקודם לאו"א, הרי נודע הוא שכל מציאות הזו"ן הוא לעולם רק כי נולדו מאו"א, ואיך אפשר שיצאו הזו"ן מקודם לאו"א. וכן כל ספי' תחתונה, איך אפשר שתצא קודם להעליונה, הלא נודע הוא שכל מציאות התחתון הוא רק מהעליון שעליו, ובפרט המלכות אשר כל מציאותה הוא מהמלכויות דהט' ספי' העליונים דהיא אתנטלית מכולהו וכמ"ש האר"י ז"ל בשער מיעוט הירח (ריש פרק א), (כד ע"ג) ואיך אפשר שתצא היא מקודם להם. וכן היסוד הרי הוא ג"כ רק התפשטות מתוספת אור שניתוסף בכל הה' ספי' חג"ת נצח הוד הנה נכללו כולם יחד, ומתפשט מזה מציאות היסוד, לכך נקרא הוא בשם מוסף (זהר ז"ג שב ע"ב), משום שהוא מתוספת נהורא דעד"א הכולל כל הה"ק. וכן נקרא היסוד בשם כל משום שהוא כלול מכולהו, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (יו ע"א) וכנודע, וכמו שאמר הרב לעיל פרק זה שהיסוד הוא אינו מציאות פרטי לעצמו, אלא שהוא כללות כל הה' קצוות, וא"כ איך אפשר שיצא היסוד קודם לכל הו"ק.

ובאמת הנה יהיה הקושיא הזה ג"כ על כללות עולם הנקודות אשר אז יצאו רק המלכויות דהב"ן, אבל הט' ראשונים דהב"ן והי' ספי' דהמ"ה הם יצאו רק אח"כ שהוא בעת התיקון, והרי נאצלה אז ג"כ המלכות מקודם, והרי יהיה הקושיא הנ"ל ג"כ איך אפשר שתצא המלכות בלתי הט"ר מאחר שהיא אתנטלית רק מהם וכנ"ל.

[סי' ב] אמנם הוא הנה עומק הענין בכל זה כבר נתבאר תהלית"ש בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', ובספר הכללים כלל י"ח ושם כלל ט"ו, אך כאשר שדברינו שם ושם הנה הם עמוקים מיני ים ועולים לגבהי מרומים, והם ארוכים למאד מאד כאשר עיני כל מעיין תחזינה מישרים, ולזאת הנה נאמר עתה לישיב כל הנז' בסגנון אחר ובדרך כלל, והיא קצרה ופשוטה. והיינו כי הרי כל שינוי הסדרים ביציאתם ובשלימותם בכל מה שהערינו, הרי היה נמצא כל זה בהתפשטות הא' אשר להעקודים שהוא רק שורש העליון דהעקודים אשר למעלה, והוא לעולם נעלם כי עיקר המציאות דהעקודים הוא רק ההתפשטות הב' כנ"ל אות י"ב ובכ"מ. וכן עולם הנקודות הנה הוא ג"כ שורש הנעלם דהאצילות, ובהם אנו מוצאים כל שינוי הסדרים הנ"ל, והיינו כי בהתפשטות הא' אשר להעקודים הנה יצאו ממטה למעלה ונשלמו הזו"ן מקודם. וכן בעולם הנקודות הנה יצא המלכויות דב"ן בלתי הט"ר והמ"ה, אשר לכאורה יפלא כל זה, כי איך אפשר לצאת ולהתהוות בשינוי סדרים כאלו וכנ"ל.

אך הענין בזה כי האמת היא שאינו דומה כלל סדר מציאותם ותלייתם זה בזה שאנו מוצאין ורואין בהם לאחר התיקון לסדר מציאותם ותלייתם זה בזה אשר בשרשם העליון ובאצילותם שבתחילה. והנה הוא ע"ד שאנו רואין ג"כ בסדר בנין האדם שבהעוה"נ, שאינו דומה סדר קיומו ועמידתו ותיקונו ותכונותיו אחר שנולד ויצא לאויר העולם לסדר הויותו ומציאותו שבתחילה, עד שהם כמעט בהיפך זה מזה לגמרי. ומה שהוא נמנע בזה הוא מחויב בזה, ומה שאינו ראוי בזה הוא ראוי בזה, וכנודע מדברי הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ב פ' יז) שאמר על זה משל נפלא להסיר קושית המתפלספים באמונת חידוש העולם, ע"ש דבריו הנעימים בארוכה. הנה כן הוא כ"ז ממש בענינינו, כי אינו דומה כלל סדר קישורם ותלייתם זה בזה אשר מיוסד בהם אחר שנעשה האצילות על שלימותו, לסדר התהוותם אשר נתהוו בשרשם שבתחילה. כי הנה הגם שלאחר התיקון ואחר בנין כל פרצוף הנה נמשך כל ספי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תחתונה רק מהעליונה שעליה, ובין כל פרצוף תחתון הוא תולה רק בהעליון שעליו, ומקבל כל שפעו והשלמתו וכל תיקונו רק מהעליון. אך בשורש הויותם כאשר נתהוו מהמאציל עצמו הנה נמשך התהוותם בהיפך, כי אז נתגלה שורש המלכות מתחילה לכולם, והם יצאו כולם מלמטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, והנה מקבל אז כל א' את שפעו מהמאציל עצמו, ועומד אז המאציל עצמו לשורש להם, ואינו תלוי אז כל ספי' תחתונה בהעליון ולא כל פרצוף תחתון בהעליון שעליו, אלא רק אחר שנעשה האצילות ואחר שנסדרו ונתיישבו במקומם הראוי להם, אבל בשרשם העיקרי שבכל א', הנה תלויים כולם במאציל עצמו.

ומה שנמצא בכמה מקומות כי המלכות לית לה מגרמה כלום (זהר ויחי רמט ע"ב), כבר אמר האריז"ל גופה בריש שער מיעוט הירח (פרק א) שלא אמרו לית בה אלא לית לה, כי באמת הנה נקודה שרשיית יש להמלכות ג"כ, אך שאר הט' נקודין להשלימה לעשר זה אשר מקבל מהט' עלאין, ובין אותה הנקודה העצמותית שבה (כד ע"ד) היא מתחלקת ג"כ לי' ובבחי' פרצוף גמור, וכמו שמבואר בדרוש אטב"ח (תיקון הירח ד). וקודם השלמת האצילות והתיישבם על מקומם, יצאה אותה הנקודה בתחילה לכולם, וקבלה אז כל שפעה מהמאציל עצמו. אמנם אח"כ הנה ניתוסף על המלכות תוספת מרובה על העיקר, והוא מהט' ספירין עלאין, ובין מקבלת עתה כל אורה רק מהם, והוא בסוד מיעוט הירח. אך כ"ז הוא לא מעיקרה, וע' עוד בזה לקמן בדברינו פ"ה אות י"ב ואות י"ד, וע' עוד בשער המלכים (פרק ה) ובכל דרושי הנו"ק והתברר לך כ"ז.

ובין הוא עד"ז בכל הי' ספי' כולם, כי הגם לפי מה שנסדרו עתה הנה נמצא כל תחתון רק מהעליון שעליו ובין מקבל שפעו רק ממנו, והוא מתקיים ומתנהג רק על ידו, אך בשורשם בהעלם, הנה יש לכל א' שורש עליון בהמאציל עצמו, ומקבלים כל א' מהמאציל גופה, והם בהמאציל כולם שוה, ומתייחדים כולם בו, כי הוא מיחד את כולם בכל עניניהם, ומושפעים כולם רק ממנו. ורק לאחר שיצאו ונתיישבו במקומן הנה אז נסדרו תליתים זב"ז ונסדרו בבחי' מטה ומעלה, עליון ותחתון, אבות ובנים, כללות ופרטים, כי הקו האמצעי דת"י הם הכללים והקצוות הם הפרטיים, ובין היסוד הוא כללי שכל החג"ת נ"ה מתייחדים בו ונכללים בו בכל שפעם ונמצא ונעשה רק מהם. והמלכות ירדה בסוד מיעוט הירח, ומקבלת כל תיקונה רק מהט' העליונים ונבנית רק מהם. אבל באמת הנה ישנו נקודה שרשיית לכל אחד גופה, והם י' שרשיים, כי עשר ספי' הם עשר ולא תשע כמ"ש הספר יצירה (פרק א מ"ד), ובין נקודת כל א' היא כלולה מי' ותחילת אצילותם והויותם⁹⁹ הראשונה כשנאצלו מהמאציל הנה הם נאצלו לעולם מלמטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, ומהטעם שאמרנו לעיל בכמה מקומות כדי שיצטמצמו ויתעבו למדרגת אותו העולם שיוצאים בו. והנה מקבלים אז כל היותם ושפעם הראוי לכל אחד ואחד לפי תכונת שורש מציאותו מהמאציל עצמו, ולכן בענינינו שהוא ההתפשטות הא' אשר להעקודים, שהוא רק שורש העקודים וכנ"ל בדברינו, והיה אז יציאתם מלמטה למעלה, הנה קבלו אז הזו"ן את השלמתם ג"כ, וכל תיקונם הנצרך להם הכל רק מהמאציל עצמו וכנ"ל מאות כ"ה עד אות ל"ה בארוכה.

ובין אח"כ כאשר שנשלמו הזו"ן בהמוחין דחיה ויחידה שהם המוחין המשתמשים לזווג, הנה היו מקבלים אז את השפע דהזווג שהוא בחי' הב' עטרין ג"כ מהמאציל עצמו, ולכן היה אפשר להזו"ן להזדווג היטיב גם בלתי הזווג דאו"א. והרי נמצא כי כל מה שנשתנה הסדר בזה בהתפשטות הא' מההתפשטות הב' שיצאו מלמטה למעלה, ויצאו הזו"ן מקודם לאו"א ונשלמו מקודם לאו"א, ובין נזדווגו הזו"ן בלתי הזווג דאו"א, כ"ז הנה הוא משום שהיה יציאתם אז מהמאציל גופה ולא מן האו"א, ובין קבלו אז השלימות מן המאציל עצמו, ובין קבלו את העטרין דהדעת אשר לצורך הזווג ג"כ מהמאציל עצמו, ועי"ז נזדווגו אז הזו"ן גם

⁹⁹ והויתם @.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בלתי הזווג דאו"א. משא"כ אח"כ שהוא בהתפשטות הב', אשר אז יצאו הזו"ן רק מאו"א, ויצאו ע"י זווג ועיבור ראשון שבאו"א, הנה מקבלים אז את כל שלימות תיקונם ג"כ רק מאו"א, והוא ע"י זווג ועיבור שני דמוחי"ן. וכן מקבלים הזו"ן תמיד את העטרין דדעת אשר לצורך כל זווג ג"כ רק מאו"א, והוא ע"י שמזדווגים האו"א מקודם ומולידין את העטרין דדעת וממשיכין להזו"ן שיזדווגו גם הם, וזהו שאמר הרב במ"ן ומ"ד (דרוש ז ודרוש י) כי לעולם אין שום זווג להזו"ן אם לא שיזדווגו מקודם האו"א וממשיכין את העטרין להזו"ן וכמו שמבואר שם. וכל זה הוא בהי' ספי' והפרצופים דההתפשטות הב' שהוא המציאות העקרי דכל עולם. משא"כ בהתפשטות הא' שהוא רק שרשם, והוא חוזר ומסתלק ועולה למעלה ונשאר שם לעולם וכנ"ל בדברינו, הנה שם הסדר להיפך כי יוצאים הזו"ן מקודם ונשלמים מקודם ומזדווגים מקודם, כי יוצאים שם מהמאציל עצמו וכן נשלמים ומקבלים הכל מהמאציל עצמו וכנ"ל. והרי ניחא בזה כל מה שהקשינו והערינו בזה לעיל סימן א' הכל באר היטיב. (כה ע"א) [סימן ג] והנה הענין מה שנסדרו הסדר דיציאת ההתפשטות הא' והב' בהיפך זה מזה

כבר מתבאר מדברינו לעיל, כי הרי במה שיצאו מתחילה מלמטה למעלה ונשלמו הזו"ן מקודם, הנה עי"ז נתגלה העביות והכלי, וכן עי"ז נצטמצם ההתפשטות הא' להיות שורש להתפשטות הב' שהוא העולם דהעקודים העיקרי. ונמצא כי במה שיצאו ונשלמו מלמטה למעלה, הנה עי"ז נמצא ונעשה כל העקודים, וכן הוא עד"ז בכל עולם ועולם וכנ"ל אות ל"ח ואות ט"ו ובכ"מ. אבל אח"כ יצאו מלמעלה למטה ונתלה כל תחתון בהעליון שעליו, כי עי"ז הם מתתקנים ועולים מעילוי לעילוי ומזדככים בזיכוך אחר זיכוך עד שחוזרים לשרשם. וכ"ז הוא משום כי הנה כל מה שנצטמצמו בתחילה ומתגלה העביות שבהם וירדו למדרגת אותו העולם, שהוא למטה הרבה ממדרגת העולם שעליו, הנה לא היה הכוונה שישארו כך, אלא כל הכוונה בהצמצום הוא כדי להמציאם וכדי להעלותם, כי אחר שיצאו ונמצאו על אותה המדרגה שהם, הנה תמיד הרצון בהם לתקנם ולזככם לזכך את העביות ולהסיר את הצמצום ולהעלותם מעלה מעלה, וזה נעשה ונתקן ע"י שיצאו אח"כ שהוא בעולםם ובמציאותם העיקרי מלמעלה למטה, ונתלה כל תחתון בהעליון שעליו. וכן עולים תמיד כל תחתון לאור העליון בבחי' מ"ן, ובפרט בעולם העקודים שהם תמיד ברצוא ושוב, עולים ויורדים וחוזרים ועולים, שהוא ענין דמטי ולא מטי, ועי"ז הם מתתקנים תמיד עד שבתיקון האחרון יחזרו לשרשם הראשון ולמקורם העליון לאור ולהאיר הם עצמם באור פני מלך חיים לאין סוף ותכלית. ונמצא כי יציאתם תחילה מלמטה למעלה ובהסדר הראשון הוא סיבה למציאותם ולירידתם, במה שירד כל עולם תחתון על מדרגתו למטה מהעליון ויציאתם אח"כ מלמעלה למטה, ובהסדר השני הוא סיבה לתיקונם ועלייתם אשר בתיקון האחרון העתיד.

אמנם עומק הענין מה שנסדרו אלו ב' הסדרים זה בהיפך מזה, וכן מה שבהתפשטות הא' היה כל יציאתם ושלימותם מהמאציל עצמו, הנה הוא מסיבת יסוד אחד גדול אשר נתיסד על זה כל המציאות כולו, והוא מנפלאות פעולת המאציל ית"ש. והיינו כי הנה מציאות הי' ספי' ותלייתם זה בזה הנה הוא כי כל הי' ספי' כולם הנה הם סבות זה לזה ותכליות זה לזה, כי בשם שכל עליון הוא הסיבה להתחתון, שהרי כל תחתון נמשך ויוצא רק מהעליון שעליו, כן הוא כל תחתון סיבה להעליון, כי אצילות כל עליון הוא בשביל התחתון ממנו ולצורך אליו. והעיקר הוא כי הם כולם קומה אחת, והם נצרכים זה לזה, ואי אפשר לאחד בלי חבירו, ונאצל כל א' בשביל כולם, והרי הם סיבות זה לזה, וכן הם תכליות זה לזה, כי תכלית תיקון העליון והנאתו וזיוו בקיום רצון המאציל ית"ש, הוא להוציא את התחתון ממנו ולהאיר בו ולהשפיע עליו, כי זהו רצון מאצילו, ועי"ז מקבל הוא ג"כ ברכת אור א"ס תמיד כאשר שמשפיע הוא על התחתון, כמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק ד). והרי הוה כל תחתון תכלית להעליון, כי בו הוא מקיים רצון מאצילו, ועל ידו נשלם תיקונו ג"כ. וכן הוא כל עליון תכלית להתחתון, כי הוא משפיע עליו תמיד, ועל ידו הוא מקושר למעלה למעלה עד אור א"ס, וכן יוחזר על ידו בתכליתו האחרון באור א"ס עצמו, שהוא תכלית

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

האחרון של כולם. והרי הם סיבות זה לזה ותכליות זה לזה ותכלית אחד לכולם, כי תכלית האחרון של כולם שהוא חזרתן לאור א"ם הוא רק ע"י כולם יחד דוקא, כי הם כולם קומה אחת ושלמות אחד, ואי אפשר לכל א' לבוא לתיקונו ולתכליתו האחרון אלא ע"י כל הי כולם. וכן הוא דוגמתם ג"כ בעוה"ז, שכל אישים הפרטיים שבהעוה"ז הם כולם נצרכים זה לזה, ונעזר כל א' ע"י כולם והם כולם קומה אחת ושלמות אחד. וכן הוא עוד גם במספר כל הדורות, כי כל הדורות כולם אשר מאדם הראשון עד סוף ימי עולם הם כולם סיבות זה לזה ותכליות זה לזה ותכלית אחד לכולם, כי הם כולם רק קומה אחת ושלמות אחד, כי כל אבות ובנים, שהאבות הם סיבות להבנים, וכל דור ראשון הוא סיבה להדור הבא עד תכלית כל הדורות. והנה הם כולם תכליתיות, שהרי יציאת כל דור הוא לתכלית נצחי ולאור וכה ע"ב} עולם באוצר חיים. אמנם תכלית האחרון של כל אחד הוא לא יושלם רק ע"י כולם דוקא, שכל הדורות אשר מאדם הראשון עד סוף ימי עולם הם כולם רק קומה אחת אשר אי אפשר לזה בלא זה, וכל א' הוא סיבה לחבירו ותכלית לחבירו ותכלית אחד לכולם.

וזה סוד מאמרם ז"ל (עדיות פ"ב מ"ט) האב זוכה לבן כו' ובמספר הדורות לפניו, והוא הקץ שנאמר קורא הדורות מראש, אעפ"י שנאמר ועבדום ועינוי אותם ארבע מאות שנה, ונאמר ודור רביעי ישובו הנה. והכוונה הוא כי הנה כל הדורות כולם הם כולם בבחי' קומת פרצוף אחד ומציאות אחת, אשר נעוץ סופו בתחילתן ותחילתן בסופן¹⁰⁰, והם שייכים זה לזה ונתלים זה בזה. וזהו שאמר (ישעיה מא ד) קורא הדורות מראש, וקורא הוא מענין הזמנה כמו קרואי מועד (כמ"ש רמ"ל מלבים ז"ל בישעיה מא ד), כי היה המחשבה מראש על כל הדורות כולם דוקא, כי הם כולם רק קומה אחת, והכין את כולם מתחילה למציאות אחת, ויסד וסידר את כל אותן המציאות מראש שיהיו נתלים זה בזה, ויתאחדו כולם בתכליתם האחרון שהוא הקץ, שלא יושלם שלימות התכלית דכל דור אלא ע"י כל הדורות כולם דוקא. והרי זוכה האב להבן בכל מספר הדורות שלפניו, כי כל התכלית הנצרך להבן ע"י כל הדורות שלפניו הוא נשלם בו ע"י אביו, שהרי הוא האחרון לכל הדורות שלפניו. והרי נמצא כי האב מזכה להבן במספר הדורות לפניו והוא הקץ, ר"ל שבו נשלם כל סיבת התכלית הנצרך לו מכל מספר הדורות אשר מאדם הראשון עד אליו וכמו שנאמר קורא הדורות מראש, והרי הוה כל מספר הדורות בכוונה לצורך התכלית וזוכה הבן בתכלית שיעשה ממספר הדורות שלפניו ע"י אביו. ומביא המשנה ראה שהכל תלוי בתשלום הדורות, כי הרי אנו רואין בנאולת מצרים, אף על פי שנאמר (בראשית טו יג) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, והרי היה הגזירה על זמן קצוב, ועכ"ז הנה נאמר אח"כ (שם טז) ודור רביעי ישובו הנה, ותולה הנאולה בתשלום הדורות דוקא. והרי תלוי תיקונו של גזירת הזמן רק במספר הדורות, שרק במספר הדורות יושלם ויתוקן גזרת משך הזמן. והרי לנו כי כל סיבת התכלית הוא תלוי רק בתשלום הדורות, אך מה שתולה בהזמן ג"כ, הענין הוא כי הנה הזמן עם האדם הם בבחי' נפש ורוח¹⁰¹, וכל החטאים וכן העונשים הוא הכל בנפש, נפש כי תחטא (ויקרא ד ב), נפש כי תמעול מעל (שם ה טו), נפש כי תשבע כו' (שם ד). וכן העונשים ונכרתה הנפש (שמות יב טו), והאבדתי את הנפש (ויקרא כג ל), הנפש החטאת היא תמות (יחזקאל יח ד). ולכן הם שס"ה ל"ת נגד שס"ה גידין ששם הדם והנפש, וכן נגד שס"ה ימות השנה שהוא הזמן אשר הוא נפש הכללי דכל דור ודור. והוה כל הפגמים בנפש, והם מתתקנים ע"י האדם שהוא הרוח מ"ה, אד"ם, ולכן הם רמ"ח מ"ע שהם תיקונים, והם נגד רמ"ח אברי האדם שהוא התיקון דהזמן. וכן המ"ע הוא התיקון דל"ת, וכמו"ש (ש"ה ש א ה) שחורה אני ונאווה, שחורה אני במצות ל"ת ונאווה אני במ"ע. וכן כתיב ברוגז רחם תזכור

¹⁰⁰ מלשון הספר יצירה (פרק א מ"ז) עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן
¹⁰¹ ע"י בהגר"א בספד"צ ליקוט יד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(חברון ג ב), כי ברוגז שהוא כשעוברין על מצות ל"ת רח"ם תזכור שהוא המ"ע (כמ"ש הגר"א בתיקונים תיקון א' מי"א תיקונים האחרונים (דף קסא ע"א ד"ה ובה כליגן¹⁰²) ובתיקון ס"ט (בדף קמו ע"ד¹⁰³ ע"ש), ולכן תולה משך הגלות והשעבוד במספר השנים שהוא הזמן, ואומר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, כי הפגם והעונש הוא בהזמן שהוא הנפש, אבל הגאולה שהוא התיקון הוא תולה במספר הדורות שהוא הרוח, ולכן אמר ודור רביעי ישובו הנה, כי התיקון הוא רק ע"י מספר הדורות דוקא שהוא הרוח. ועכ"פ הוא כי כל הדורות כולם הנה הם סיבות ותכליות זה זה¹⁰⁴, ולא יושלם התכלית דשום אחד מהם אלא רק ע"י כולם דוקא, כי הם כולם רק בבחי' קומת פרצוף אחד וכנו'.

והנה עד"ז הנה הוא באמת ג"כ בכלל העולמות כולם, כי כל העולמות הנה הם כולם סיבות זה לזה ותכליות זה לזה, ולא יושלם התכלית בשום אחד מהם אלא רק ע"י כולם דוקא. והוא משום כי כל העולמות אשר מרום הביון עוזו ית"ש עד סוף עולם העשייה הנה הם כולם קומה אחת, כי הם נצרכים זה לזה ונתלים זב"ז, ותלוי שלימות כל א' ע"י כולם דוקא, וכמו שכתבנו בזה בספר הכללים סוף כלל ט"ו, וע"ש עוד (כה ע"ג) כלל ט"ו. וכן כל עניניהם וכל מאורעותיהם הם כולם סיבות לתכלית העתיד. ולא עוד אלא גם כל אותן הסיבות עצמן הם יהיו ג"כ כולם לתכליות וכמו שכתבנו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ע"ש. כי הנה פעולת הקב"ה הוא לא כפעולת בני אדם, כי כל מעשה ופעולת בני אדם שנעשה בסיבה ותכלית, הנה עושה כל הסיבות כולם רק בהכרח משום שלא אפשר לו לבוא לתכליתו זולתם. אבל אחר שבא לתכליתו, אין תועלת בו מהסיבות עצמן מאומה, אך לא כן כל פעולות הקב"ה, שאין שום דבר לבטלה וכל הסיבות הם עצמן כולם ג"כ לתכליות, ולא נקראו סיבות אלא בהשויכות והייחס אשר מזה לזה, אבל הם כולם ג"כ מפרטי המציאויות העולם ומהכחות והתכונות שבו, והם ג"כ מכללי ומפרטי המציאויות דהקומה הכללית דכל העולמות כולם שהם נק' קומה אחת כנו', ותכלית אחד לכולם. ור"ל שגם כל הסיבות וכחותיהם והמקרים כולם אשר מששת ימי בראשית עד עת התיקון העתיד, הנה הם יחזרו כולם לעצמיים ותכליות, וכמו שביארנו כ"ז בדע"ה ח"ב דרוש ב' ע"ש ותראה נפלאות בעה"י.

[סימן ד] והנה כ"ז הוא עומק הענין ג"כ בענינינו בהיפוך הסדרים מההתפשטות הא' להתפשטות הב', מה שהתפשטות הא' הוא יצא מלמטה למעלה ונשלם כל תחתון ביותר ומקודם וקבלו אורם ושלימותם מהמאציל עצמו, משא"כ ההתפשטות הב' הנה הוא יצא מלמעלה למטה ונשלם כל עליון ביותר ומקודם, וכל תחתון מקבל אורו ושלימותו רק מהעליון שעליו. הנה כ"ז הוא ג"כ רק מעומק הטעם הנו', כי הנה כשם שההתפשטות הא' הוא סיבה להתפשטות הב', כן הוא תכליתו ג"כ, כי לבסוף יחזור כל ההתפשטות הב' להאור דהתפשטות הא'¹⁰⁵, אשר הוא לעולם למעלה מאחר הסתלקות הא' ולהלאה, ולכן נסדר תהלוכות התפשטות הא' ע"ד שיהיה בתכלית האחרון שהוא מלמטה למעלה, ושיקבלו כל אורם ושפעם מהמאציל עצמו, כי כן יהיה בתכלית באחרון, כאשר יחזור הכל

¹⁰² הוא באמת קסד ע"א וז"ל: ובה כלילן פקודין כו' - שמצוה כולל מ"ע ומל"ת וכן בשם הו"ה בסוד זה שמי כו' ומצוה הוא שם הו"ה כו' וז"ש פקודין דל"ת כו' ועלה כו'. ואמר פקודין דעשה כו'. ר"ל דאברהם גי' רמ"ח מ"ע והוא רחם מסט' דימינא רחמים ול"ת מסט' דדין כו' ח"ש דעליהו אתמר ברגז. דהוא שעוברין ישראל על מל"ת רחם תזכור להם מ"ע שהוא רחם והוא זכרי תזכור וכמ"ש שחורה אני במל"ת ונאוה במ"מ:

¹⁰³ ז"ל: בכל דר"ג דזכר סובב הולך כל היום ואתתא כל כבודה כו' וכן יום ולילה וכן בזיווג אתתא קרקע עולם כו' ואמר ואיהי שעתא כו' דרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת הן נגד דר"ג רוח ונפש ולכן נשים חייבות במל"ת ורמ"ח מ"ע הן נגד רמ"ח אברים ושס"ה מל"ת הן נגד שס"ה ימי השנה דהאדם והזמן הן נגד דר"ג רוח ונפש

¹⁰⁴ נדצ"ל "לזה".

¹⁰⁵ עי' ח"א דף ז ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

למקורם ולסוד שורש התפשטות הא'. והרי יהיה אז נסיעתם ועלייתם בו בבחי' אור חוזר ממטה למעלה, שהוא מהמלכות דהתפשטות הא' עד הכתר שבו, ובכל עלייה ועלייה יתקרב אל המאציל ויקבלו תוספת אור ממנו. ונדוע הוא כי עליית כל תחתון להעליון הנה הוא בבחי' עליית מ"ן אליו, ואז נמשך עי"ז תוספת אור ומוחין לאותו העליון שעלו בו ונשלם גם היא. וא"כ נמצא כי כאשר יעלו לעתיד ממטה למעלה, הנה כאשר יגיע עלייתם באור המלכות דהתפשטות הא', אז יומשך תיכף על אותו אור המלכות תוספת אור וברכה מהמאציל ע"י עלייתם בה. והרי יושלם אז אור המלכות מקודם להט"ס העליונים, וכן עדי"ז כאשר שיעלו אח"כ כולם לז"א. והרי נמצא כי יושלמו אז הזו"ן מקודם, ולכן נסדר כ"ז ג"כ באור דהתפשטות הא', ונתייסד בו כן מתחילתו משום שהוא היסוד להתכלית דלעתיד, ולכן נתייסד סדר מציאות ובניינו דכל דהתפשטות הא' הכל בדרך זו כדי שיהיה מוכן להתכלית, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה (עי' תיקו"ז ז ע"א).

והענין ביתר ביאור, כי משום שכל דהתפשטות הב' הוא נמשך ויוצא מהתפשטות הא', והתפשטות הא' הוא שורשו והוא תכליתו ג"כ כנו', לכן נתייסד בו כל סדר התכלית כדי שיהיה כל דהתפשטות הב' מיוסד רק על יסוד התכלית. וכבר אמרנו כי כל הענין התפשטות הא' והב' הנה ישנם בכל העולמות כולם, והם בכלם בסדר הזה, וא"כ נמצא כי כל העולמות כולם הם עומדים לעולם רק על יסוד התכלית, כי הם נמשכים רק משם, ותכליתם הוא עומד מוכן להם למעלה, כי משם הם יוצאים ועליו הם עומדים. והרי נתבאר לנו שכל השינויים שאנו רואין בין דהתפשטות הא' להב' הנה הוא משום שהתפשטות הא' הוא תכליתו, והעלייה להתכלית הרי הוא בבחי' אור חוזר, שהוא ממטה למעלה, לכן נמצא בו כל השינויים הנזכרים.

וכבר אמרנו ג"כ כי ע"י שיצא דהתפשטות הא' מלמטה למעלה, וע"י שנשלמו בו רק הזו"ן, הנה זה היה ג"כ הסיבה עצמו לכל תולדות התפשטות הב', כי עי"ז נתגלה העביות ונעשה הכלי. וכן עי"ז נצטמצם האור (כה ע"ד) דהתפשטות הא' גופה להיות שורש להתפשטות הב' להמציא אותה, כי הוא רק תולדתו ואור ממועט ממנו וכנ"ל כל זה. והרי נמצא כי ע"י כל השינויים הנו' הנה נעשה דהתפשטות הא' סבתו ג"כ, והרי היה השינויים הללו הסיבה לכל המציאות דהתפשטות הב', וכן הם כל זה יסוד תכליתם ג"כ וכנ"ל. והרי נמצא שהסיבה עצמה נעשה לתכלית והוא אינו לבטלה, גם אחר שיצא המסובב ממנו, אלא שאותו הסיבה עצמה הוא נשאר תמיד ליסוד מוסד להתכלית ג"כ. וכן הוא עוד כי לבד מה שאמרנו שנעשה כ"ז לסיבה ולתכלית להתפשטות הב', הנה הוא באמת סיבת התכלית ג"כ להתפשטות הא' עצמו, כי ע"י שנצטמצם ביציאתו לחוץ וירידתו למטה. וע"י שהיה יציאתו ממטה למעלה ונשלמו בו הזו"ן ביותר ומקודם ויצא עי"ז ממנו דהתפשטות הב', וכן נצטמצם עי"ז דהתפשטות הא' להיות שורשו למעלה להשפיע עליו תמיד. הנה כ"ז הוא תיקונו דהתפשטות הא' עצמו, כי תיקון כל אור ויחודו בא"ס הוא רק כאשר שמשפיע למטה, כי עי"ז ממשך עליו אור א"ס שפע וברכה תמיד ומאיר בו ומתייחד עמו וכנ"ל.

ונמצא כי כל מה שנצטמצם בתחילה הוא תיקונו לבסוף, והרי הנה כל אותן השינויים שנעשה בו סיבת תיקונו ג"כ, וכן כאשר עולה בו דהתפשטות הב' תמיד במטי ולא מטי, ובפרט לעתיד כאשר שיוחזר ויעלה בו דהתפשטות הב' לגמרי ויתייחד עמו לעולם והוא בתכלית האחרון וכנ"ל, אז יתעלה עי"ז דהתפשטות הא' גופה ג"כ בעילוי רב ויגיע הוא ג"כ לתכליתו, כי תיקון ותכלית כל עליון הוא תלוי בתיקון ותכלית התחתונים כי הם כולם קומה אחת, ונאצל זה בשביל זה, ונתקן זה ע"י זה, כי הם סיבות זה לזה ותכליות זה לזה, ותכלית אחד לכולם שלא יושלם התכלית בשום אחד מהם אלא ע"י כולם דוקא וכנ"ל.

והרי נמצא כי כל שינוי הסדרים הנעשה בין דהתפשטות הא' להב', הנה בתחילה היה כל השינויים הללו לצמצום להתפשטות הא' ולסיבה להמציאות דהתפשטות הב'. אבל אח"כ שהוא אחר שנעשה דהתפשטות הב', ונתלה בו כל תחתון בהעליון שעליו, ועולים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תמיד זה אל זה בבחי' עליית מ"ן, הנה נמשך ע"י כל השינויים הללו תיקון לשניהם. וכן הוא סיבת התכלית לשניהם, כי ע"י כל השינויים הללו הם מקושרים תמיד זה בזה, ומתקנים זה ע"י זה. וכן יהיה בדרך זה כל סדר עילויים בהתכלית שהוא בבחי' אור חוזר וכנ"ל. והרי נתבאר לנו ענין השינויים הללו צורכם ותועלתם, כי כל זה הוא היסוד אשר נתייסדו על זה כל העולמות כולם בסיבתם ותכליתם, שהסיבה עצמה היא התכלית, והם עומדים תמיד על סוד תכליתם וכמו שאמרנו וע' עוד בזה לקמן פ"ז אות א'.

אמנם דע כי גם אחר כל דברינו הללו שהארכנו בענין צורך השינויים שבין התפשטות הא' להתפשטות הב', עכ"ז הנה דע, כי כל מציאות אותן השינויים כולם הנה הוא רק בגילויים, ר"ל כאשר נתגלה ויצא האור מהפה ולחוץ, הנה בזה היה ביניהם כל השינויים הללו בסדר יציאתן מהפה ולחוץ, כי זה יצא מהפה ולחוץ ממטה למעלה, וזה מלמעלה למטה, וכן כל השינויים כולם וכנ"ל. אבל במציאות הנעלם האור ההתפשטות הא' אשר מהפה ולפנים בסדר מציאות הי' ספי' שבו אשר משם יצאו מהפה ולחוץ, הנה כאשר נבחין מציאותם למעלה איך שנמצא במקורם הנעלם שמכפנים, הנה יהיה נמצא שהיה הסדר בהתפשטות הא' כמו בהתפשטות הב' ולא היה ביניהם שום שינוי כלל, וכל שינויים הוא רק כאשר שאנו מסתכלים גם בהתפשטות הא' רק על יציאתו מהפה ולחוץ שהוא גילוי, אבל באמת הנה ההתפשטות הא' הוא מיוחד ביותר עם מקורו הנעלם, ויציאתו לחוץ הוא רק גילוי. משא"כ ההתפשטות הב', שביציאתו לחוץ נעשה כל עיקר מציאותו, וא"כ נמצא כי בעיקר סדר מציאותם לא היה ביניהם שום שינוי כלל, וכולם הם בסדר אחד, וכל שינויים הוא רק בגילויים ומטעם כל הדברים שאמרנו לעיל, כי בודאי יש שינוי בין הגילוי להעלם, כי הגילוי הוא עצמו ענין הצמצום לצורך מציאות העולמות של עתה, וכן הוא הסדר לתיקון העתיד, והבן הדברים מאד ודי בזה וע' לקמן פ"ז אות י'. {כו ע"א}

[סי' ה] והנה ראיתי עוד בספר שמן ששון שהביא כאן קושיית חכמי המערב מה ששאלו להרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל, ששאלו ממנו ע"ז שאלות, ושם שאלה ב': מדוע לא נזכר הדעת בעולם העקודים וכמו שמובא בנהר שלום (דף כ"ט ע"ג מדפוס ווארשא תרנ"א) ע"ש. והנה לכאורה יש לומר כי משום שהדעת אינו ספי' בפנ"ע, כי הוא רק פנימיות הו"ק כנודע¹⁰⁶ לכן לא הזכירו, אבל ודאי שייצא והיה בעקודים ג"כ, וכן כתוב בספר תורת חכם דף קמ"ד ע"א, ע"ש. אמנם כאשר נתבונן בזה היטיב הנה נראה כי יש בזה ענין אחר, וכן עוד ענין עמוק, ועוד עמוק לעמוק והוא זה, כי הנה כאן בענינינו שהוא בהתפשטות הא' דלעקודים ודאי לא קשה, [וכן אותן החכמים לא הקשו ג"כ אלא רק על ההתפשטות הב' משום ששם לא נזכר כתר לכן היה צריך להזכיר את הדעת, וכמו שמבואר בדבריהם שם ע"ש, אבל על ההתפשטות הא' הנה לא קשה כלל] כי אחר שלא יצאו אז אלא רק בבחי' נפש לבד, א"כ הנה לא יצא בהם הדעת כלל, כי בעודן בבחי' נפש אין גילוי עדיין להדעת וכמ"ש הרב במוחין דקטנות (פרקים א ב). והעיקר הוא כי הדעת עלאה אינו נתגלה לעולם אלא רק בהתפשטות הב' וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל ו' וכלל י"א ובכ"מ.

אמנם הרי לא הזכירו הרב גם בהתפשטות הב', שהוא לקמן בשער מטי ולא מטי, והטעם הוא כי כבר כתבנו בכמה מקומות מדברינו כי כל עולם העקודים שהוא האורות דאח"פ, הנה הם בחי' הי"ג תיקוני דיקנא באדם קדמאה¹⁰⁷, וכמו הי"ג ת"ד בא"א דאצילות, והי"ג ת"ד הנה הם עצמן כללות הדעת עלאה, כי הם ממות הדעת הכלול במ"ס [כי המ"ס הוא מוחא חדא דכליל תלת כנודע (אד"ר קמ ע"א)] שבא"ק ודא"א, וכמו שיתבאר בעה"י בדרושי א"א, וא"כ הרי כל הי' ספי' שמזכיר הרב כאן בהתפשטות הא' וכן לקמן בשער מטי ולא מטי בהתפשטות הב', הוא הכל בהי' ספי' שבהדעת עצמו, ולכן אינו מזכיר הרב

¹⁰⁶ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד.

¹⁰⁷ עי' כללים ח"א כלל ד ענף ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהם ספ"י הדעת, כי כל עצמן הם רק הי' ספ"י שבדעת גופה. וכן אנו רואין עד"ז ג"כ בי"ג ת"ד שבא"א דאצילות, שאינו מזכיר שם הרב ג"כ מספ"י הדעת מאומה כלל, ע' שער א"א (פרק י ושם פרק ה) והוא ג"כ מהטעם הנז', כי כל עצמן דכל בי"ג ת"ד שבא"א הם רק הדעת הכללי עצמו דהאצילות, והרי הוה כל דרושי הרב בכל מקום שמדבר מענין הי"ג ת"ד או מהעקודים רק בהדעת עצמו.

אך אחר כ"ז הנה נראה לי עוד לומר בזה אם יכשר בעיני ה', כי הנה יש עוד בחי' דעת עלאה אשר הוא למעלה גם מהי"ג ת"ד, והוא האוירא עלאה, אוירא דלא אתפיש (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ו), הנקרא בשם חכמתא עלאה סתימאה¹⁰⁸, והוא מכללות רדל"א, דאחזי נהוריה בהאי אוירא שבין גלגלתא למ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק ו ושם פרק ד), וע' שער מ"ן ומ"ד (ריש דרושי י), וכן הוא כל זה ג"כ בא"ק וכמו שמבואר בשבירת הכלים (ריש פרק ו). והנה אותו האוירא הוא הדעת עלאה העיקרי הנמשך ומתגלה מרזא דאור א"ס, וממנו הוא השם מ"ה אשר יצא בעת התיקון, שעל ידו נתקנו המלכין קדמאין ונבנה האצילות, וממנו יצאו כל מעשה בראשית כולם, כי הוא הרעוא דרעוין דאתגלי במצחא כנודע¹⁰⁹. וכל זה הוא ג"כ בא"ק מבחי' הרדל"א אשר עליו וכמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו) וכנז', וכי ממנו יצא ונמשך הדעת עלאה והשם מ"ה אשר בא"א דאצילות לכל תיקון העלמות כולם, והוא נמשך ובא מהדעת עלאה הנז' אשר בא"ק, כי שם הוא העיקר והשורש לכל. ועל זה נראה לי לומר אם יכשר בעיני ה', כי אותו הדעת עלאה העיקרי הנה הוא לא נתגלה בכל הראוי גם בא"ק אלא רק בעת התיקון דאצילות, ר"ל כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות, אז הוא נתגלה בכל הראוי בהא"ק, וממנו היה נמשך התיקון דאצילות ובכל מעשה בראשית כולם, כי ממנו הוא השם מ"ה דהתיקון כנז'. אבל קודם שהגיע עת התיקון דהאצילות, הנה לא נתגלה הוא בכל עיקרו ובכל הראוי לו גם בא"ק, ועי"ז יצא כל עולם הנקודות מהעינים דא"ק, והיה מחוסר תיקון הרבה, והוא רק בסיבת זה וכמו שכתבנו בארוכה בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב', וכן בספר הדע"ה ח"א דרושי אבג"ד. וזהו מה שלא נזכר מבחי' הדעת בעולם העקודים, משום שגילוי העיקרי אשר מלעילא לעילא הוא לא נשלם לגמרי גם בהא"ק והעקודים אלא (כו ע"ב) רק בעת התיקון דהאצילות דוקא, כן נראה לי, והקב"ה ברחמיו יכפר. וע' בזה עוד לקמן במטי ול"מ פ"ד אות כ' ובספר הכללים כלל ח"י ענ"י ס"י ה' אות י"ט סעי"ב בסופו ושם ס"י ז' אות כ"ה עש"מ.

[מא] וא"ת למה עלו זו"ן במאצילם אחר שכבר היו שלימים – לכאורה הרי קושיית הרב בזה הנה הוא סותר לכל עיקר דברינו שאמרנו לעיל בכ"מ שכל יציאתם היה רק על מנת לחזור, כי הרי הם ההתפשטות הא' אשר עיקר מקומו הוא למעלה וכנ"ל אות ל"ה ומכ"מ. וכן אמרנו ג"כ לעיל אות כ"ה ובכ"מ כי כל מה שנשלמו עתה הוא אינו עדיין השלימות העיקרי כלל, כי אורם העיקרי והשלימות העיקרי הנה זה לא נשלם בהם אלא רק אחר שחזרו ועלו למעלה וכנ"ל בדברינו בארוכה. וא"כ הרי אין מקום כלל לקושיית הרב למה עלו, כי הרי עלו למקומם העיקרי הראוי להם, וכן¹¹⁰ לקבל שם את אורם העיקרי והשלימות העיקרי הראוי להם. אמנם הוא כי הרי גם זולת דברינו אין הבנה ג"כ לדברי הרב מה שהקשה למה עלו, כי הרי נודע הוא שתשוקת כל אחד הוא לעלות תמיד אל המאציל ית"ש ולהתקרב אליו, כי כן הוא הפי' ותשוקת כל א' תמיד לעלות ולכנוס לפני ולפנים בהיכל קודש הקדשים פנימה לקבל פני המאציל כי באור פני מלך חיים, וכמו שנודע ג"כ מעליית כל הפרצופים דהאצילות שעולים למעלה תמיד בכל האפשרי כשיש זכות

¹⁰⁸ עי' מבר"ש כג ע"ג וכן הוא בשער מאמרי רשב"י מא ע"ד.

¹⁰⁹ עי' א"ר (דף קכט ע"א) מצחא דגלגלתא רעוא דרעוין.

¹¹⁰ נראה לי למחוק את המילה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בתחתונים, ובכל עלייה ועלייה הם מקבלים תוספת אור וברכה מא"ס אשר אין קץ ואין תכלית לאורו, וא"כ הרי אין מקום להקשות כלל למה עלו.

אך כבר אמרנו כי דברי הרב ז"ל גם במקום שנראה שהם פשוטים וקלים הנה הם עמוקים מני ים והם לא כמו שנכתבו נקראו. וגם כאן הנה כוונתו הוא ליתן טעם וסיבה על עיקר הסדר שסידר המאציל ית"ש בכל האור דההתפשטות הא' שהוא חוזר ועולה למעלה ונשאר שם לעולם, וכל בנין העולם ומציאותו הנה הוא נבנה ונעשה רק מהאור דההתפשטות הב' שהוא רק תולדות האור דההתפשטות הא'. הלא מאחר שאמרנו שהעביות דאור התפשטות הא' הנה הוא נשאר למטה לעולם לבחי' כלים וכנ"ל בדברינו בכ"מ, א"כ הרי כשם שנצטמצמו האורות דההתפשטות הא' לעשות עביות וכלים לאותו העולם שירדו בו, הלא כמו כן היה אפשר במכל שכן שיצטמצם האור דההתפשטות הא' להעשות הוא עצמו ג"כ למדרגת האור לאותו העולם שירד בו, ולמה היה צריך שלצורך מציאות האור דאותו העולם יעלה הוא למעלה, ולא יורד למטה אלא רק תולדתו שהוא רק אור הנאצל ממנו, ולמה לא נעשה אורו גופה למציאות האור דאותו העולם כמו שנעשה הכלי ממנו. והרי אדרבה הוא וכש"כ הוא, מאחר שאפשר להעשות כלים דאותו העולם מאורו, מכל שכן הוא שאפשר להעשות אור דאותו העולם מאורו, וזהו מה שהקשה הרב ואמר למה עלו זו"ן במאצילים אחר שכבר היו שלימים. ור"ל כי הרי מכיון שנשלמו בהה' חלקי נרנח"י פנימים וב' מקיפים כהראוי לעולם העקודים וכנ"ל סוף אות ל"ו, א"כ למה לא נשארו הם עצמם למציאות האורות דהעקודים, ולמה עלו הם למעלה לגמרי ונשארו שם לעולם, ויצא ונעשה האור של העקודים רק מהאור שנאצל ונולד מהם מחדש שהוא האור דההתפשטות הב' וכנ"ו.

ועל זה מתרץ הרב ב' תירוצים, אחד מטעם האורות, ואחד מטעם הכלים. וזהו שאמר "והתשובה כי כל חיותם הוא מאו"א וכיון שנסתלקו או"א למעלה אין זו"ן רוצין להפרד מהם וחושקים להדבק ולהתקשר בהם ועולין אחריהן לקבל מהם". והכוונה הוא כי לכך לא נצטמצמו הזו"ן דההתפשטות הא' להשאר הם עצמם למציאות האורות דהעקודים, משום שאו"א דההתפשטות הא' הנה הם לא היה אפשר להם להצטמצם למדרגת העקודים, כי הרי לכך לא נשלמו האו"א בהיותם למטה משום שהעולם דהעקודים לפי מדרגתו הנצרך אליו לא אפשר לו לקבל את אורם הגדול וכנ"ל אות ל"ח, והיה מוכרח לאו"א לעלות למעלה, ולכן לא היה אפשר ג"כ שישארו הזו"ן למטה, כי אי אפשר להם להיות מרוחק מאו"א, כי כל חיותם הוא מאו"א והם קשורים ומיוחדים באו"א לעולם, ולכן הוכרח שיעלו גם הזו"ן למעלה ונשארו קשורים בהאו"א שלהם לעולם, (כו ע"ג) ומקבלים שם את אורם העיקרי ונשלמים שם בכל השלימות הראוי להם למעלה כנ"ל אות כ"ה. אך לצורך המציאות האור דעולם העקודים, הנה נאצל ונולד מאותן הזו"ן שעלו אור חדש, והוא אשר ירד למטה, והוא האור דההתפשטות הב' שהוא תולדות האור דההתפשטות הא' כנ"ו, וכ"ז הוא הטעם מחמת האורות.

ואח"כ מתרץ הרב עוד תירוץ שני מחמת הכלים, והוא מה שאמר "וגם סבה אחרת כי עיקר חזרה הוא לעשות בחי' כלים לכן גם הם עלו לסבה זאת", ור"ל כי כל מה שאמרנו שנעשה מהעביות דאור ההתפשטות הא' כלים למטה, הנה לא נעשה אלא רק אחר שעלו האורות למעלה ונסתלקו מהם לגמרי, והיינו אחר שעלו האורות למעלה ונשארו שם לעולם, ונבדלו ונתרחקו האורות מהעביות, הנה עי"ז ניתוסף בהעביות עיבוי על עיבוי ונעשו למציאות הכלי הראוי להעקודים. אבל באם שלא נסתלקו האורות מהם לגמרי, הנה לא היה נתעבה כל אותן העביות כהראוי כלל, ולא היה נעשה מהם הכלי דהעקודים כלל, ולכן היה הצורך וההכרח שיסתלק כל האור דההתפשטות הא' ויעלה הוא למעלה וישאר שם לעולם, ולא נעשה המציאות העיקרי דהעקודים אלא מהאור דההתפשטות הב', שהוא רק תולדות האור דההתפשטות הא', והוא הן מסיבת האורות והן מסיבת הכלים וכנ"ו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[מב] כי כל חיותם הוא מאו"א – הגם שלכאורה הרי כאן יצאו ממטה למעלה, ויצאו הזו"ן מקודם לאו"א, וכן נשלמו ביותר ומקודם לאו"א, וקבלו הכל מהמאציל עצמו שהוא משרשם שלמעלה וכנ"ל בכל דברינו. אמנם אחר שיצאו גם או"א, הנה כל מה שמקבלים הזו"ן הרי מקבלים רק דרך או"א, כי הרי לכך אמר הרב לעיל שכאשר יצאו או"א ניתוסף עי"ז אורות בהזו"ן וכמו שבארנו בדברינו לעיל בארוכה. והעיקר הוא כי הרי כל דברי הרב כאן הנה הם רק באותה השקלא וטריא אם שהיה נתייסדו הזו"ן דהתפשטות הא' להשאר הם עצמן למטה לעולם וכנ"ל אות מ"א. ובאם שהיה כך, הרי ודאי ופשוט הוא כי אז מקבלים הזו"ן כל שפעם וחיותם לעולם רק מאו"א, כי כן הם מסודרים לעולם כל סדר דהי' ספי' אחר שיצאו ונמצאו שהם מיוסדים על סדר סוד ה' פרצופים א"א או"א זו"ן, ומקבלים הזו"ן הכל תמיד רק מאו"א ופשוט הוא והבן זה.

[מג] אין זו"ן רוצין להפרד מהם וחושקים בו – משמע מלשונו שאילולא חשש הפירוד מאו"א היו רוצים הזו"ן להשאר למטה, הגם שבאמת הרי תשוקתם תמיד לעלות למעלה וכנ"ל אות מ"א. אמנם הוא כי כאן כאשר שעלו למעלה, הנה נשארו שם לעולם, לא היה ברצונם להסתלק לגמרי ולעלות למעלה ולהניח את העביות למטה לבדן, כי משום שהעביות הרי הוא שלהם עצמן, שהרי היו כלולים מתחלה בהאורות עצמן וכנ"ל אות ח', לכן אלולא החשש דהפירוד מאו"א היו רוצים להזור תמיד למטה, וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק ד), כי האורות יש להם חשק לחזור אל הכלים דוגמת הנשמה כשיוצאת מן הגוף, כי כן הוא חשק ותשוקת האורות תמיד לקבל תוספת אור וברכה למעלה ולחזור אל הכלים להשפיע עליהם ולזכך אותם ג"כ, שיוכלו גם הם לעלות בסוף עמהם יחד ולהשאר למעלה לעולם עם הכלים ביחד וכמו שיהיה בסוף תיקון האחרון, ולכן היה קשה להם לפרוש מהעביות ולהניח אותן למטה לבדן לגמרי ע"ד פרישת הנשמה מהגוף, שהגם שהנשמה תשוקתה תמיד לעלות למעלה, עכ"ז הרי קשה לה לפרוש מהגוף כי רצונה הוא לעלות למעלה עם הגוף ביחד כמו שיהיה בתיקון האחרון, ולכן הוא כי הגם שהפרצופים הם עולים תמיד למעלה והוא תיקונם ועילויים, אך כל עלייתם הוא רק בסוד מ"ן, והוא רק ע"ד עליית נשמה שעולה בכל לילה ואח"כ חוזרת להגוף ומחדשת אותו בכח וחיות חדש, וכנודע בסוד (איכה ג נג) חדשים לבקרים שאמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (סוף דרוש ד) ובשער הכללים (ריש פרק ד) (ובפע"ח שער התפלה פ"ב ובשער קריאת שמע פ"א ובק"ש שעל המטה פ' י"א דף ע"ט ע"ג), והרי הוא עלייתה לתועלת גדול להגוף ג"כ כי עי"ז הוא מתחדש בכל יום בכח וחיות חדש תמיד. אבל שיעלה האור למעלה לגמרי (כו ע"ד) הוא בסוד מיתה ח"ו וכמו שהיה בעולם הנקודות, ולכן לא היו רוצים האורות לעלות כאן ולהסתלק לגמרי עד שיוזכבו את העביות ג"כ, ואז יעלו עמהם ביחד כמו שיהיה בעת התיקון העתיד. אך כדי שלא להפרד מאו"א אשר מהם מקבלים הזו"ן כל חיותם ושפעם תמיד (ע' לעיל אות מ"ב), לכן הוכרחו לעלות עכ"פ ונשארו למעלה לעולם אצל או"א, והמשיכו למטה אל הכלים רק שפעת אור חדש שהוא האור דהתפשטות הב' אשר הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא' וכנ"ל, ובוה נשלם הפרק ברכות והדאות לשמו הגדול והקדוש לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

פרק ד'

ודע כי כאשר עלה הכתר אל המאציל, אז באותו שיעור {כו ע"ד} והמשך הזמן שהיה עולה, אז המלכות נסתלקה ממנה בחי' גילוי יחידה^א, שהיא אור שהיה נמשך לה מן הכתר, שכיון שכתר היה עולה ומסתלק לא היה כוונתו להאיר בה, אמנם נשאר בה הרשימו לבד^ב. וכאשר סיים הכתר להתעלם וסיימה המלכות לעלות עד סיום היסוד, אז חזר להאיר בה בעצם (המאציל) ככתחלה בחי' יחידה שבה. כי אחר שעלה הכתר במאציל גם היא עלתה ביסוד, והיתה מדריגה אחת קרובה יותר אל המאציל, והיתה מקבלת עתה ממנו (נ"א יותר ממה) מה שהיתה מקבלת מקודם מן הכתר, אך

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כל זמן שלא סיים הכתר לעלות אז היה הכתר מפסיק בין מאצילה ובינה, והכתר עצמו ג"כ לא היה מאיר בה.

וכעד"ז הוא (נ"א גם הז"א) בבחי' חיה שמקבל מן הכתר, וכעד"ז החו"ב וכיוצא בהם.

וכן כשעלה חכמה למעלה במאצילה נסתלקה מן המלכות החלק שהיה מגיע אליה ממנו, ולא נשאר בה רק רשימו לבד עד שהשלימה החכמה לעלות למאצילה, ואז חזר האור כבתחלה (אליהם). וכן תקיש מזה אל כל השאר, כי הם חלוקות רבים. כי כשכלתה (כשהתחילה) החכמה לעלות בכתר נסתלקה הארתה (נ"א תסתלק הארתו) מכל אשר למטה ממנה (נ"א ממנו), וכשכבר עלתה בכתר, אז חזר כבתחלה, וכשחזר פעם ב' לעלות במאציל נסתלק האור פעם שני, וכשנגמר לעלות חזר האור לאיתנו, והמעייץ מעצמו יבין שאר חילוקים עד"ז בענין המקיפים דזו"ן שלוקחים בעת חזרתן והסתלקותן למעלה.

[א] כי כאשר עלה הכתר כו' אז המלכות נסתלקה ממנה בחי' גילוי יחידה כו' – הנה ענין כל הסילוקים הללו הוא הכל כדי שתצטמצם העביות הנשאר למטה ושתהיה ראויה להעשות לבחי' כלי. והענין בביאור הוא, כי הרי הרב הקשה ואמר לעיל (ריש פרק ג), וא"ת כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה ויתבטל מלהיות בחי' כלי. התשובה בזה הוא כי לא חזרו כל הי' ספי' שנתעלו למקורם לחזור ולירד כולם, אלא שהי' התחתונים לבדם ירדו כו', וע"ש בדברינו.

והנה התירוץ הזה הרי לכאורה אינו מספיק אלא רק על האור אשר ירד אח"כ בהתפשטות הב', ומשום שהוא היה אור קטן וממועט וכמו שבארנו שם. אבל באמת הרי נשאר עדיין אותה הקושיא עצמה על ההתפשטות הראשון גופה, והוא במה שמבואר שם שיצאו ממטה למעלה ויצאה מתחילה המלכות שהיא הנפש דנפש, ע"ש דברינו אות כ"א. והיה הכוונה כדי שתצטמצם ותתגלה העביות ע"ז כמו שמבואר שם בדברינו. והרי קשה לכאורה אותה הקושיא הנז', כי מאחר שאח"כ הרי יצאו כולם, וכן ניתוסף להם ג"כ הארת הנרנח"י וב' מקיפים גם ממקורם העליון כמו שבארנו שם אות כ"ה בארוכה, א"כ מה תועלת הוא מה שנתמעט בתחילה ולא יצאה רק הנפש שבנפש, מאחר שאח"כ הרי יצאו כולם עם עוד תוספות הארת אור דכל ה"ה פנימים והב' מקיפים, והרי תחזור ע"ז להזדכך העביות כבראשונה ובקושיית הרב הנז'. אך במה שאמר הרב כאן הוא ניחא, כי ע"י כל הסילוקים אשר אמר הרב כאן (וכן לקמן פרק ו) הרי נמצא כי כל האורות אשר נשלמו בהם ע"י יציאת הי' כולם, הרי לא עמדו בהם בקביעות אלא רק ברצוא ושוב, ולא האירו בהם אלא ע"ד מטי ולא מטי. כי כאשר חזרה כל ספי' עליונה פניה לעלות, נסתלק מלמטה האור אשר ניתוסף בהם על ידה. וכאשר גמרה לעלות חזר וניתוסף בה, והיה בדרך זה בכל עלייה ועלייה דכל ספי' וספי' וכמו שמבואר לקמן (פרק ו). והרי היה כל השלימות והתוספת שנשלם וניתוסף בכל תחתון ע"י העליון רק ע"ד מטי ולא מטי, וע"ז נמצא כי כל אור ואור כאשר נתפשט ונמשך למטה היה רק על דעת לחזור תיכף למעלה. וממילא הוא כי אין זה שלימות גמורה כלל, וע"ז הנה נשאר בהם בחי' הצמצומים אשר נצטמצמו בתחילה ע"י יציאתם באור ממועט, הנה נשאר בהם אותו הצמצום לעולם. וכל האורות שניתוסף בכל תחתון ע"י העליונים היה התוספת רק לפי כח הצמצום והעביות שבתחילה, כי לכך היה תהלוכות כל התוספות רק על מנת לחזור תיכף כנז'. והרי היה כל התוספות אורות שבכולם רק בבחי' מתנה על מנת לחזור עד שחזרו ונסתלקו כולם. ולכן הנה נשאר בהם כל הצמצום והעביות על מציאותה לעולם וככל הראוי להעשות לבחי' הכלי דהעקודים.

והנה מלמדינו הרב בהסילוקים הללו אשר הם כולם בהי' ספי' דההתפשטות הא' עצמו, כי היה גם בההתפשטות הא' בחי' מטי ולא מטי ע"ד ההתפשטות הב' המבואר לקמן. כי ההתפשטות הא' הרי הוא השורש דעקודים, וההתפשטות הב' הוא המציאות העיקרי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהעקודים. ומשום שבהעקודים העיקרי צריך להיות שם הסדר במטי ולא מטי כמו שיתבאר בעה"י לקמן בשער מטי ול"מ, וכו' ע"א} לכך היה כן ג"כ גם באור ההתפשטות הא' שהוא שורשו, כי כל הענינים אשר ישנם בהמציאות העיקרי הוא הכל מהשורש, ובשניהם הוא מטעם אחד שהוא מטעם הצמצים לצורך הכלי, וכמו שיתבאר עוד בזה לקמן בארוכה בעה"י.

[ב] אמנם נשאר בה הרשימו לבד – הנה ענין הרשימו ישנם בזה דברים עמוקים ויתבאר בעה"י לקמן פ"ה ע"ש אות ז' י"א י"ז ב', אך פשטות הדברים (הכולל כל עומקו) הנה הוא מ"ש הרב לקמן (ריש פרק ו) שענין הרשימו הוא כי הנה האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחי' האב אל הבנים, והנה נמשך ניצוץ אחד מהאב אל הבן ואינו זו ממנו לעולם, כי אותו הניצוץ הנה הוא חלק אחד מהשורש דהבן המושרש בהאב. ובעת המשכת ויציאת הבן מהאב הנה נמשך בו מאותו השורש ניצוץ אחד, ואותו הניצוץ הוא עומד בהבן לעולם, כי גם לאחר מיתה הוא נשאר בתוך העצמות בקבר, ובפרט בעצם לזו שהוא מתקיים לעולם. וע"י אותו הניצוץ הנשאר שם, הנה מזה יקום בתחית המתים, והוא סוד מה שנאמר (ישעיה נח יא) ועצמותיך יחליץ, והוא ע"י אותו הניצוץ שהוא שורשו הנשאר בו לעולם. והנה הוא הקשר דהאב עם הבן, שע"י הם קשורים זב"ז לעולם. וזהו ענין הרשימו שאמר הרב כאן, שגם אחר שמסתלק כל עליון ונפסק אורו מהתחתון, עכ"ז הנה נשאר בו רשימו, כי זה נשאר בו לעולם. והנה ענין הזה הוא נוהג בכל הפרצופים כולם וגם באדם התחתון כנז'. והנה אותו הרשימו הנה הוא הכח וההכנה לקבל על ידו כל האורות והמוחין כולם.

וכן בענינינו כי אותה הרשימו היה השורש לכל האור דהתפשטות הב' אשר יצא ונתפשט אחר ההסתלקות דאור ההתפשטות הא' כולו, כי ההתפשטות הב' הרי הוא תולדות האור דההתפשטות הא' כנ"ל פ"ג בכ"מ שם, וההתפשטות הא' הוא בבחי' או"א אליו. ולכן היה נשאר רשימו מכל האור דהתפשטות הא' אחר שנסתלק למעלה להיות הכנה ושורש לכל האור דהתפשטות הב'. וכן באשר שכל האור דהתפשטות הא' מאחר שנסתלק ועלה בההסתלקות הא', הנה הוא נשאר לעולם למעלה והוא שורש עליון לההתפשטות הב' להשפיע עליו מלמעלה, לכן נשאר ממנו למטה ג"כ רושם אור ממנו כדי שיהא שורשו בתוכו גופא ג"כ לעולם, וע"י הוא קשור ההתפשטות הב' עם ההתפשטות הא' כנז'. והנה אותה הרשימו מאחר שהיא מהאור דההתפשטות הא' עצמו, הנה היא נעלה ומרום במדרגה מכל האור דההתפשטות הב', והוא המקום הנושא אותו שעליו הוא מתקיים¹¹¹, כי המקום הוא יותר גדול במעלה מכל המציאות עצמו¹¹². אמנם אינו ניכר מעלתו כ"כ, כי מאחר שהוא עומד למטה ובתוכו הנה הוא נצטמצם לפי כח התחתון, אבל בהעלם הוא גדול וגבוה מאד, ובו מתנהג כל התחתון כולו. וכן היה כ"ז עד"ז ג"כ בהצמצום הראשון דאור א"ס אשר בעגולים ויושר (ענף ב), כי היה נשאר ג"כ רשימו בהצמצום מהאור שבתחילה שהוא עתה אור א"ס המקיף, ואותו הרשימו הוא האור העיקרי הנושא את כל העולמות כולם אלא שהוא נעלם מאד, כי הוא השורש הפנימי והכח הפנימי הנושא את כל, וכמו שכתבנו שם בענו"י ענ"ב אות י"ג.

אמנם דע כי בענין הרשימו דענינינו היה בה ב' מציאויות, והם ב' מיני רשימות, ור"ל כי מה שאמר הרב שכל אור אשר נסתלק הניח רשימו למטה, הנה הענין בדקדוק הוא כי בענינינו הניח ב' מיני רשימות: רשימו אחד, במקום שהיה עומד שם והוא בהכלי שלו. ורשימו שנית, בכל האורות שתחתיו אשר היה מאיר להם בתחילה, הנה כאשר עלה ונסתלק הניח בהם רשימו מהארתו שבתחילה. ודברי הרב בענינינו הוא רק על בחי' הרשימו הנשאר בהאורות שתחתיו כמבואר לכל מעיין, ואותן הרשימות שבהאורות הנה הם

¹¹¹ עי' ח"א ח ע"ג שזה מש"כ במדרש (בראשית רבה פ' סח פ"ט) מקומו של עולם.

¹¹² עי' ח"א ח ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מסתלקים באמת ג"כ עם הסתלקות האורות שתחתיו, כי הרי לבסוף הנה נסתלקו כל האורות כולם. אבל מה שאמרנו לעיל בענין הרשימו שהוא נשאר לעולם למטה והוא השורש להתפשטות הב', (כז ע"ב) הנה הוא בהרשימו הנשאר בהכלי ומתבאר בעניינה לקמן פ"ה ורפ"ו (עד דיבור המתחיל ונבאר סדר כו' וכמו שכתבנו שם אות ז' ע"ש), וכן מדבר הרבה בענין הרשימו הנשאר בהכלי לקמן בשער מטי ולא מטי פ"ג, וע' לקמן פ"ו אות ג', ופ"ה אות ב' ובכ"מ שם.

והנה בהרשימו הנשאר בהכלי ואמרנו שהוא היה השורש להתפשטות הב', כי ההתפשטות הב' הוא תולדות האור דהתפשטות הא', ונשאר רשימו מהתפשטות הא' להתפשטות הב' ועומד שם לעולם כדרך האב עם תולדתו כנ"ל. וכן הוא עד"ז בהרשימו דהאורות הנשאר מכל עליון לכל התחתונים ממנו, כי כל עליון עם התחתונים ממנו הם בבחי' אב אל הבנים וכנ"ל. ורצוני בזה, כי הרי לכאורה יש להקשות, כי הלא בעניינינו שהוא בהתפשטות הא', הרי יצאו מלמטה למעלה ויצאו כל תחתון מקודם לכל העליונים שעליו, וא"כ איך אפשר לומר שגם כאן היו העליונים בבחי' אב להתחתונים, הלא כל תחתון יצאו מקודם להעליון שעליו, ואמרנו לעיל ספ"ג אות מ' כי היה יציאתם מהמאציל עצמו. אמנם הנה דעת לנבון נקל כי מה שאמרנו שיצאו מהמאציל עצמו, הכוונה הוא על שרשם הנעלם אשר מהפה ולפנים, שהוא השורש דהתפשטות הא' העומד מבפנים להפה דא"ק וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי (ריש פרק ג), והוא הנקרא בשם מאציל לכל האורות דעקודים, וכמ"ש הרב בספר שער הקדמות (דף טו ע"ד) הובא בדברינו שם אות א'. והנה ישנו באותו השורש ג"כ בחי' י' ספ"ו וכמו שמבואר בדברינו שם ע"ש, ואותו השורש הוא המאציל בעניינינו. והנה נאצלו בו הי' ספ"ו דהתפשטות הא' באמת ג"כ רק כתר למעלה ומלכות למטה, ונמשך כל תחתון רק מהעליון שעליו, אלא שיציאתם וגילויים לחוץ היה רק מלמטה למעלה וכדי שיצטמצמו ויתעבו וכנ"ל פ"ג. והרי נמצא כי בשרשם הנעלם הוה באמת כל עליון בבחי' אב לכל התחתונים ממנו וכמו שיתבאר בעה"י לקמן פ"ו אות י', ורמזנו הדברים לעיל פ"ג אות מ' סס"י ד', ע"ש. ולכן הוא, כי אחר שיצאו ונתגלו הספ"ו העליונים ג"כ, ויצאו כל הי' ספ"ו כולם הנה נתגלה אז שורש כל תחתון אשר בהעליון שעליו, כי הוא באמת בבחי' או"א אליו, והוא אותו הרשימו דעניינינו וכנ"ל. כי כאשר עלה ונסתלק כל אור עליון למעלה, הנה נשאר הרשימו למטה, כי הוא הקשר שביניהם אשר אינו זו מהתחתון לעולם, כי הוא ניצוץ אור מהשורש כל תחתון אשר בהעליון, ועומד השורש בהעליון תמיד. וניצוץ שהוא הארה ממנו הוא בהתחתון תמיד, ועי"ז הם קשורים זב"ז לעולם. והגם שאותו הניצוץ הרי היה ראוי שיומשך בו תיכף ביציאתו ממנו במקורם הנעלם, הנה האמת הוא שכן היה, אבל הרי נצרך עתה לקשרם מחדש גם בגילויים, דאל"כ לא היה קישורם זב"ז רק בהעלם אשר אין גילוי לזה כלל, והבן הדברים, וע' עד"ז ג"כ לקמן פ"ה אות ג'.

[ג] וכן הוא עד"ז בז"א בבחי' היה כו' – כצ"ל כי כשהתחילה החכמה לעלות בכתר נסתלקה הארתה מכל כו' כצ"ל, וע' כ"ז לקמן פ"ו בארוכה ושם יתבאר עוד בעה"י ובזה נשלם הפרק.

פרק ה'

ונבאר עתה ענין חזרתם והסתלקותם למעלה איך עי"כ נעשו הכלים. והענין הוא, כי כאשר נתעלו האורות למעלה נשאר למטה האור העב והגס שהוא בחי' הכלי כנ"ל*, והנה יש בטבע האורות האלו בעת עלותם הניחו רשימו למטה במקום שהיו שם בראשונה, ולכן כל האורות האלו בעת עלותם הניחו רשימו למטה במקום שהיו שם בראשונה. כיצד, הנה הכתר הניח רשימו להאיר אל החכמה, וכן חכמה לבינה, ובינה לז"א, וז"א לנוקבא. כי לעולם בטבע העליון להאיר לתחתון, ויש לו חשק להאיר בו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כמו חשק אמא לבנים^א, ולכן מניח ומשאיר רשימו בו. נמצא שכולם מניחין רשימו חוץ מן המלכות, כי אין ספי' אחרת תחתיה להאיר בה, ולכן אין המלכות משארת רשימו למטה^ב.

ריש פ"ג (לס"ו).

[א] ויש לו חשק להאיר בו כמו חשק אימא לבנים – והגם שעתה מדבר בעת הסתלקות האורות ועלייתם למעלה, ולא היה כוונתם אז להאיר למטה כלל, אך כבר אמרנו כי הרשימו שנשאר הנה הוא מאותו השורש דהתחתון עצמו המושרש בהעליון. ומה שלא היה כוונתם להאיר הוא רק להוסיף בהם אור על עצמותם העיקרי אשר ניתוסף בכל תחתון מהעליונים שעליו, הנה זה לא היה כוונתם להאיר בעת הסתלקותם ועלייתם, ולכן נסתלק אז מכל תחתון כל האור שניתוסף בו מהעליונים שעליו. אבל מה ששייך להתחתון עצמו מהשורש שלו העומד בהעליון, הנה בזה ודאי מאיר בהם לעולם, כי הוא מחלקם גופה, ועי"ז הם נקשרים זב"ז כנ"ל. (וכו ע"ג) ואותו הקשר לא נפסק מהם לעולם ח"ו, ועל זה אמר, ויש לו חשק להאיר בו כמו חשק אימא לבנים.

[ב] חוץ מן המלכות כי אין ספי' אחרת תחתיה להאיר בה ולכן אין המלכות משארת רשימו למטה – והגם שאמרנו לעיל פ"ד כי נשאר רשימו בכל כלי לצורך הכלי עצמה ג"כ והוא אינו זו ממנה לעולם, ובפרט כי הרי אמרנו שם כי אותו הרשימו הנשאר הנה היה הכנה להאור דהתפשטות הב', וא"כ הרי היה צריך שישאיר אור המלכות ג"כ רשימו הן לצורך הכלי עצמה להחיותה והן לצורך ההתפשטות הב', כי הרי עיקר האור דההתפשטות הב' שהוא תולדות האור דהתפשטות הא' כנ"ל פ"ג בכ"מ מדברינו, הנה הוא מהמלכות דהתפשטות הא', כי בן הוא הסדר לעולם שכל יציאת התחתון הוא מהמלכות דהעליון.

אך הענין הוא כי הנה משונה הוא עולם העקודים מכל העולמות שלמטה, והיינו כי נודע הוא שכל עולם ועולם הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, שאלו הד' שמות הם כוללים כל האורות והמציאויות הכלליים והפרטיים שבכל עולם ועולם, ובכללות העולם הנה השמות ע"ב וס"ג הם הכח"ב שהם המוחין שבכל עולם, והם נסתרות וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), כי עליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו. והשמות מ"ה וב"ן הם הז"ת שהם הנגלים, והם השליטים בכל עולם. ובעולמות בי"ע הוה עיקר השליטה מהמלכות שהיא הב"ן, כי היא ארון כל הארץ (יהושע ג יא) ואלה"י כל הארץ (ישעיה נד ה) יקרא (וכמ"ש בפ' משפטים קו ע"א תרומה קע"ב תצוה קפו ע"א ע"ב וע' פ' בשלח נא ע"א ויקרא כ ע"א אחרי מות עד סע"א ובאד"ו רצו ע"א ופ' בראשית כט ע"ב). ובעולם האצילות שניהם שולטים והמ"ה הוא העיקר שם והב"ן מפלה לו. ונקרא השם מ"ה באצילות בשם שמא מפרש¹¹³, כי הוא נגלה שם, והוא השם המפורש הידוע. אבל השם ס"ג הוא נקרא באצילות ג"כ בשם שמא סתים (וכמ"ש בתיקונים תיקון י"ג בתחילתו כ"ח ע"ב ע"ש בהגר"א ד"ה בשמא סתים), והוא משום שהשם ס"ג, ומכל שכן השם ע"ב, הם נסתרים גם שם, כי הם רק בהמוחין שהם נעלמים.

אמנם עולם העקודים שהוא נעלה ומרומם על האצילות הרבה, הנה שם נכלל השם ב"ן בהמ"ה לגמרי, ומתגלה שם השם ס"ג ג"כ, ומשתמשים שם הס"ג ומ"ה כמו באצילות המ"ה וב"ן, והוא מה שאמר הרב למטה בפרק זה וכן בשער מטי ולא מטי וברושי נקודות (פרק ה), כי בעולם העקודים שהוא בההתפשטות הב' הנה נשאר המלכות ביסוד, (והוא בבחי' עטרה שבו, כמ"ש במטי ולא מטי פ"ד אות ה' ז'), ואין לה גילוי בפנ"ע כלל כי נכללה בז"א. וכן הוא עד"ז גם בא"א דאצילות, וכמ"ש בשער א"א (פרק ב בסוף המ"ק שם), והוא כי גם בא"א שולט השם ס"ג, ולכן לא נתגלה גם בו המלכות בגילוי בפנ"ע אלא שנכללה

¹¹³ עי' תיקו"ז ח ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ביסוד שבו, וע' דברינו בארוכה בזה בספר הכללים כלל ט"ו ענף ז'. וזהו הענין מה שלא השאיר המלכות רשימו במקומה אחר עלייתה להיות הכנה להתפשטות הב', משום שבהתפשטות הב' לא ירד שם אור המלכות כלל, כי המלכות נשארה אז בהיסוד ונכללה בו. וכן גם הכלי דהמלכות קבלה שפעת חיותה רק מן אור הרשימו הנשאר בהיסוד וכמו שמבואר למטה, כי משום כ"ז נקרא מלכות (זהר ח"א לג ע"ב) אספקלריא דלא נהרא, ונעשה כאן השורש לזה כמו שיתבאר לקמן אות י"ב ע"ש. והרי נתבאר כי הגם שהאמת הוא שכל אור שנסתלק משאיר רשימו ממנו בהמקום שהיה בו, אי משום צורך האור העתיד, ואי משום צורך הכלי עצמה, אך המלכות דהתפשטות הא' דלהעקודים לא הניח רשימו כלל, כי הן מה שנוגע להאור שלה, והן מה שנוגע להכלי שלה, הנה היא כוללת את עצמה למעלה כנו', וע' עוד בזה לקמן פ"ו אות ג' ד'.

ונתחיל לבאר מן היסוד שהוא אחרון מן המניחים רשימו. {כז ע"א} ונאמר כי בעת עלייתו (נ"א עלות) מן היסוד אל מקום ההוד עד למעלה מניח רשימו במקום שהיה היסוד לצורך המלכות, ואותו הרשימו אינו מסתלק לעולם משם אפי' כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל³. וכן עושין כל שאר הספי' חוץ מן המלכות כנ"ל. והנה זה הרשימו הוא מן האור הראשון שהיה יורד דרך יושר, ואור הבא ביושר הוא רחמים, והאור הבא בדרך חזרה למעלה הוא אור חוזר, והוא דין, והנה הרשימו זה הוא דרך יושר והוא רחמים.

[ג] אפי' כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל – והוא כמו שאמרנו לעיל פ"ד, כי תועלת הרשימו הוא ג"כ לצורך הכלי עצמה להחיותה, וכן להיות שורש להתפשטות הב', והוא שורשו העומד בתוכו תמיד וכנ"ל. והגם כי הרי כאשר נולד ההתפשטות הב' מההתפשטות הא' כי הוא תולדתו וכנ"ל פ"ג, (וכו ע"ד) הרי בהכרח הוא כי נמשך אז גופה ניצוץ אחד משורשו עמו העומד בתוכו תמיד, אך אותו הניצוץ הנמשך אז הנה הוא נעלם בו מאד, כי הרי הוא מההתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה ונשאר שם לעולם והרי הוא נעלם מלמטה. משא"כ הרשימו דענינינו, הנה הוא מאור ההתפשטות הא' בעת שנתפשט למטה ונתגלה אז, ולכן הוא הצורך שישאיר רשימו למטה גם מעת גילוי, כי בזה נמצא שיש לעולם רשימו מההתפשטות הא' עצמו גם מעת התפשטותו בתוך ההתפשטות הב' אשר הוא לעולם למטה. והרי יש למטה לעולם רשימת אור מההתפשטות הא' עצמו [והוא ע"ד שאמרנו לעיל פ"ד סוף אות ב' בענין הרשימות דהי' ספי' דהתפשטות הא' גופה מספי' לחברתה והבן כ"ז].

והנה נודע כי כשבאו הספי' של העקודים היו פניהם למטה כי כוונת ביאתן היה להאיר למטה, לכן פניהם היו דרך המקבלים, אבל בחזרתן לעלות למעלה אז הפכו פניהם למעלה נגד המאציל ואחוריהם למטה. והנה בעלות הכתר אל המאציל אין ספק כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע א' מן המקבלים הנאצלים, רק ההפרש הוא כי בעת⁴ ההיא אשר הכתר היה עולה למעלה אז האור ההוא היורד מהמאציל יורד ממנו אל הספי' (נ"א האחרת והיה בא) דרך אחוריו, שהרי הוא הפך פניו למעלה ואחוריו לנאצלים והי' דינין כנ"ל, (נ"א וא"כ אותו האור הבא אל הספי' הוא בא דרך אחורי הכתר והוא דין) ועד"ז בשאר ספי' בעת שהיו חוזרין ועולין. אמנם יש הפרש א' ביניהן, והוא כי החכמה אינם מקבלת אלא מאחוריים אחד, דהיינו מן הכתר לבד, והבינה מקבלת מב' אחוריים, דהיינו דכתר ודחכמה והוא יותר דין, ועד"ז עד המל', נמצא שהמלכות קבלה מט' אחוריים, ועוד יש הפרש א' כי מלבד חילוק תוס' ריבוי או מיעוט בחי' אחוריים, יש בהם עוד שינוי והוא כי הנה הת"ת מקבל מן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אחוריים דגבורה, שהם אחוריים קשים עד מאד, אמנם הספ"י שלמעלה ממנו אינו באופן זה, וכפי הבחינות כן יהיה שינוי באותו אור הנמשך להם או דין גמור או ממוצע או חלוש, ואין כח בקולמוס להרחיב בפרטות חלקים אלו כי הם רבים והמשכיל יבין. [ד] והנה בעלות הכתר אל המאציל אין ספק כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחד מן המקבלים הנאצלים רק ההפרש הוא כי בעת כו' – לכאורה קשה, כי הרי כל

הסתלקות ועליית האורות למעלה הנה היה כדי שיצטמצם העביות כאשר שנשארו למטה לבדן בלתי אורות וכנ"ל פ"ג. א"כ הרי מאחר שתיכף חוזר אור אחר תחתיו, א"כ מה תועלת הוא מהסתלקות הכתר מאחר שתיכף בעת עלייתו יורד אור המאציל תחתיו, ומה הפרש הוא בין אור המאציל לאור הכתר שזה עולה וזה יורד, ומסתמא יש איזה נפ"מ בהחילוף מה שמוציא זה ומכניס זה. אך הענין הוא פשוט, כי הרי האור הבא בדרך חזרתם למעלה הוא נקרא אור חוזר והוא דין, והרי נעשה חילוף מרחמים לדין, כי האור שעלה הוא אור ישר והוא רחמים, ונכנס אור תחתיו שהוא אור חוזר ודין, וע"י שהוא דין הנה הוא גורם צמצום להעביות הנשאר למטה, כי כל גבורות ודין הם גורם צמצום כנודע, ויתבאר בזה עוד למטה. אמנם מה שאמר הרב בענין ירידת האור חוזר דענינינו, שירידתו היה משום שאין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת מן המקבלים הנאצלים, הנה צריכים להבין, כי הרי מאחר שכל אותו האור שהיה שם בתחילה הוא עולה ומסתלק לגמרי, א"כ איזה מקבלים נאצלים היה שם, הלא לא היה שם עדיין עוד שום נאצל כלל זולת אותו האור דההתפשטות הא' אשר ירד שם בתחילה, ואותו האור הרי הוא עולה ומסתלק אל מקורו א"כ איזה מקבלים נאצלים היו שם. והנה לכאורה היה נראה לומר בכוננתו פשוט כי באשר שלא נסתלק כל האור כולו בפעם אחת אלא כל ספ"י וספ"י לעצמה, א"כ כאשר עלה הכתר ושאר המ' ספ"י התחתונים עדיין לא עלו, הנה מאחר שהכתר עולה ומסתלק מהם הרי הם נפסקים משרשם ח"ו, ולכן יורד להם אור המאציל כדי להחיותם. אך העיקר הוא כי כוננת הרב הוא גם בהיות הכתר עמהם, כי הרי אמר בפירוש שלעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת, והרי לנו בפירוש שאותו האור הוא יורד לעולם גם בהיות הכתר ג"כ, כי המאציל הוא משלה שפעו תמיד בהי' ספ"י והכתר הוא מקבל שפעת המאציל בראשונה, וממנו נמשך לכל הי' ספ"י כולם, כי כל י' ספ"י הם תלויים תמיד בהמאציל, שכל קיומם וכל אורם ושפעם הוא רק ע"י, שהם מקבלים מהמאציל תמיד והוא בכל י' ספ"י וי' ספ"י דכל עולם. וכן הוא ג"כ בכל הי' ספ"י דההתפשטות הא' דענינינו, כי כשם שכל התהוותם ומציאותם הוא מה שנשפעו ונמשכו מהמאציל, כן הם מקבלים ממנו תמיד כל כח קיומם וחיותם ואורם, ואלו שנפסק ח"ו שפעת המאציל מהם אף רגע אחת היו מתבטלים ממציותם לגמרי והיו כלא היו. וזהו שאמר כי אין ספק שלעולם אין אור המאציל נפסק מהם אפי' רגע אחת, והכוונה הוא על הכתר ג"כ, כי גם הכתר כל קיומו וחיותו ושפעו הוא רק ע"י מה שמקבל מהמאציל תמיד בלי הפסק רגע אחת, ומקבל הכתר וכן כל הי' ספ"י כולם שפעת המאציל תמיד, הן בירידתם והן בעלייתם, וכמו שמבואר ג"כ בדברי הרב לקמן (ריש פרק ו) ע"ש.

אמנם הנה יש חילוק ושינוי באיכות השפע בין עת התפשטותם וירידתם למטה לעת הסתלקותם ועלייתם למעלה, והוא ע"פ מה שנודע שהשפע העליונה הוא משתנה לפי הכנת המקבלים, כי כאשר המקבלים עומדים במדת החסד ומתייחדים {כח ע"א} כל א' עם חברו ומשפיעים זה לזה, אז נמשך להם שפעת המאציל ג"כ שפעת של חסד בהארת פנים, ומשביעם בטובו להאיר להם באור פני מלך חיים. אבל בעת שהמקבלים מסתלקים זה מזה ומחזירים פניהם זה מזה, אז נמשך להם שפעת המאציל ג"כ שלא בהארת פנים כלל ובצמצום האפשרי, והוא בבחי' גבורות ודינין, ורק בקיום הכרחי שלא יחריב העולם. וכן היא בענינינו, כי בעת ההתפשטות כאשר נתפשטו וירדו למטה והשפיעו כל א' לחבירו בהארת פנים זה לזה, אז היה נמשך להם שפעת המאציל ג"כ באור פני מלך חיים, שהוא בחסד גדול. אבל כאשר שנסתלקו זה מזה ועלו למעלה, אז נמשך להם שפעת המאציל ג"כ

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

רק בבחי' גבורות ודין, והוא האור חוזר שאמר הרב שהוא בעת חזרתם ועלייתם למעלה, שנשפע להם אור המאציל ג"כ רק בבחי' גבורה ודין. והרי קבלו אז כולם, ר"ל גם הכתר ג"כ, שפעת קיומם וחיותם רק בבחי' דין, ועי"ז הנה נקנה בהם כולם בחי דין ג"כ, ונעשה כל א' כלול מחו"ג, וכמו שיתבאר בעה"י הענין בזה למטה אות ו' ע"ש.

[דב"ד¹¹⁴] מהרח"ו ז"ל כו' – כל הגהה זו אין מקומו כאן ושייך למטה בסמוך במה שאמר "כי הנקודות הם לעולם דין" ושם שייך הגהה זו ושם יתבאר כמ"ש למטה אות ט' ע"ש¹¹⁵.

נמצא שיש כאן ג' מיני אורות^ה, א' האור הראשון שבכולם והוא נקרא עקודים כנ"ל, ב' הוא הרשימו שנשאר מזה האור שבא דרך יושר והוא רחמים, ג' הוא האור הבא אליו דרך עליית הספי' שאז הוא דרך אחוריים שהוא דין. והנה בבא אור הג' שהוא דין, פוגע באור הרשימו הנשאר שהוא רחמים, ואז מכים ומבטשים זה בזה משום שהם ב' הפכים, זה אור ישר {כז ע"ב} והוא רחמים וזה אור חוזר והוא דין, וזה חפץ לעלות אל מקורו והוא אור הרשימו, אע"פ שאינו עולה ממש עכ"ז חשקו וחפצו הוא להדבק ולקבל ממנו, והאור חוזר הוא חפץ לירד^ו. נמצא ששניהם אינם שוים בטבעם לכן מכים זה בזה, כנודע כי כל בחי' הכאות ובטישות אורות זה בזה הוא כאשר אינן שוין. ואז^ז נופלין ניצוצין מאור היורד שהוא דין והוא גרוע מאור הרשימו, וזהו אור אחר רביעי. והרי הוא ד' בחי' אור, והם סוד ד' בחי' טנת"א כנ"ל שהיו כולם נכללין כאן בענין העקודים^ח. וזה פרטן, אור א' טעמים, אור אחוריים נקודות כי הנקודות הם לעולם דין*, ואור רשימו תגין, ואור של ניצוצין הנופלין^ט ע"י הכאות האורות זה בזה כנ"ל הוא אותיות אשר מהם נעשה בחי' הכלים. והרי נתבאר איך נעשו בחי' הכלים והוא מהכאות ובטישת האורות כנ"ל.

*מהרח"ו¹¹⁶ ז"ל כל מציאות הנקודות ענינם בסוד נוקבא, והענין כי הם באים מכח אור המכה ונוצץ וחוזר ממטה למעלה, אך הטעמים הם אור פשוט, וזה הענין נודע (הוא) בכל האצילות.

[ה] נמצא שיש כאן ג' מיני אורות כו' – והם טעמים נקודות תגין כמו שאמר למטה בסמוך. הגם שלכאורה הרי אינם רק ב', כי כל זמן שהיה אור הראשון למטה, הרי לא נתגלה אז הרשימו עדיין, כי לא נתגלה הרשימו אלא רק אחר שנסתלק האור הראשון, ואחר שנסתלק הרי הוא אינו, ואינו שייך לחשוב אותו בחשבון כלל. אמנם הוא כי גם אחר שנסתלק ועלה למעלה, הנה אחר שנגמר עלייתו הרי הוא חוזר פניו למטה להאיר שם וכמו שמבואר בפרקים ודרושים הבאים, ולכן חושבו ג"כ בחשבון האורות דעקודים הגם שאחר שנסתלק הוא נשאר לעולם למעלה, אך עכ"ז הנה הוא מאיר למטה לעולם, והוא אור בחי' הטעמים להעקודים, כי הוא עומד עליהם ומאיר בהם ומנהיגם ע"ד הטעמים, שעל ידם מתנהגים התיבות, ועל ידם מתגלה הכוונה והרצון בכל תיבה ותיבה, כן הוא האור דהתפשטות הא' להעקודים גם אחר שנסתלק ועלה למעלה, והוא האור הראשון שהוא הטעמים שאמר ולכן הוא נחשב בחשבון היטיב.

[ו] זה אור ישר והוא רחמים וזה אור חוזר והוא דין וזה חפץ לעלות כו' והאור חוזר הוא חפץ לירד – הלשון צריך ביאור, כי הרי ענין דאור ישר ורחמים הוא שתכונתו וכן חפצו ותשוקתו הוא לירד למטה ולהיות עמהם להנהותם מזוי אורו תמיד. אבל האור חוזר שהוא

¹¹⁴ צ"ע איך לציין את זה.

¹¹⁵ תיקנו מקומו וצ"ע איך לכתבו.

¹¹⁶ מיקום הגה"ה זו על פי גליונות הלש"ו @. עי' הערה. **Error: Bookmark not defined.**

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דין הנה תכונתו הוא להיפך שתשוקתו הוא לחזור למעלה תמיד, ובפרט שהרי כל מציאותו הוא נעשה רק בעת עליית האורות והסתלקותם למעלה, ולא ירד אלא רק כדי להחיותם בחיות הכרחי גם בעת שעולים ומסתלקים וכנ"ל אות ד', והוא פשוט ונודע. והרב אמר כאן להיפך, שהרשימו שהוא אור ישר ורחמים הוא הפצו לעלות, והאור חוזר שהוא דין הוא הפצו לירד.

ועוד כי הרי מאותו הטעם עצמו אשר אמר, שהרשימו רוצה לעלות, משום שרצונו הוא להדבק אל מקורו, שהוא האור אשר נסתלק, אשר ממנו נשאר הרשימו. הרי מאותו הטעם עצמו צריך גם האור חוזר להיות ג"כ הפצו לעלות, וכדי להדבק אל מקורו שהוא אור המאציל שלמעלה אשר ממנו יצא וכנ"ל בדברי הרב.

אך הענין פשוט הוא, כי הגם שהרשימו הנה הוא מהאור ישר ורחמים, עכ"ז הרי מאחר שהאור העיקרי שלו אשר ממנו נשאר הרשימו הוא עלה למעלה ונשאר שם לעולם כנודע בדברינו, הנה הפצו ותשוקתו של הרשימו ג"כ לעלות למעלה, כי כל תשוקת הענף הוא להיות דבוק עם שורשו, ולכן הרשימו תמיד עינה וליבה רק למעלה. ועכ"ז הנה באשר שהיא מאור ישר ורחמים, אשר תכונתו הוא להאיר ולהשפיע למטה, הנה באמת אינה עולה כלל, אלא שהיא נשאר לעולם למטה, אמנם הפצה ותשוקתה הוא להדבק למעלה, ושם הוא עינה ולבה תמיד כנז'.

וכן עכ"ז הוא באור חוזר להיפך, כי הגם שהאור"ח הוא דין, ותכונתו הוא להסתלק ולעלות למעלה, (כח ע"ב) עכ"ז הרי מאחר שכל ירידתו הנה היה להמשיך לכל אותן הי' ספי' שפע החיות, כי על זה שולח מהמאציל להאיר בהם כל די צורך קיומם, הנה בודאי הפץ הוא לירד לקיים שליחותו אשר שולח לזה. ועכ"ז הנה באמת הוא חוזר ומסתלק אח"כ ג"כ, כי הרי כל ירידתו הנה היה לצורך אותן הי' ספי' דהתפשטות הא' וכנ"ל אות ד', א"כ הרי כל ספי' וספי' כאשר שהיא עולה ומסתלקת, הנה בודאי הוא שעולה האור חוזר ג"כ, כי הרי לא ירד אלא רק אליה ובשבילה. אך מה שאמר הרב שהאור חוזר הוא הפץ לירד, הוא על כל חלקי האור חוזר אשר לאותן הספי' שעדיין לא עלו, כי הרי האור"ח הנה הוא יורד מתחילה לכל ספי' עליונה ונוטלת היא את חלקה המגיע אליה, ואח"כ ממשיך היא למטה את כל חלקם המגיע אליהם. והרי גם כאשר עולה הספי' עליונה ועולה אז באמת חלקו דאור חוזר שלו עמו ג"כ, עכ"ז הנה כל חלקי דאור חוזר השייך לכל ספי' תחתונים אשר עדיין לא עלו, הנה הם יורדין אז למטה לכל ספי' וספי' להמשיך שפע המאציל להם. וזהו שאמר הרב שהאור"ח הוא הפץ לירד, והכוונה הוא על חלקי דאור חוזר אשר להספי' שעדיין לא עלו, הנה הם הפצו לירד בודאי, כי על זה שולחו מהמאציל להשפיע בהם. אבל לבסוף, כאשר עלו ונסתלקו כולם, הרי פשוט הוא כי עולה האור"ח עמהם ג"כ, שהרי לא ירד אלא בשבילם. משא"כ הרשימו, הנה הוא נשאר לעולם למטה, והרי נמצא כי לבסוף הכל הנה נשאר באמת הרשימו למטה, כי הוא אור ישר ורחמים המתיוחד לעולם למטה, והאור חוזר הנה הוא מסתלק ועולה כי הוא דין ותכונתו הוא להסתלק ולעלות.

אמנם עומק סוד הדברים מה שאמר שהרשימו הוא הפץ לעלות הגם שהוא אור ישר ורחמים, והאור חוזר הוא הפץ לירד הגם שהוא דין. הנה הענין הוא ע"פ מאמרם ז"ל הנודע, כי מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאינו מתקיים שיתף עמו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מדת הרחמים (ב"ר פי"ב סי' טו¹¹⁷ ופס"ר פיסקא מ¹¹⁸)¹¹⁹. ונודע הוא כי סוד מאמרם ז"ל הוא על עולם הנקודות והתיקון שהוא הב"ן והמ"ה כנודע (&). אמנם הוא, כי הענין הזה היה גם למעלה למעלה, כי זהו ג"כ סוד הצמצום והקו כידוע למבין, וע' דברינו בספר הדעה ח"א דרוש א' סי' ב' ג', וכן הוא בענינינו ג"כ בהשתלשלות התהוות עולם דהעקודים. והענין הוא כי כבר בארנו בספר הכללים, שכל העולמות כולם היה ההשתלשלות דכל א' ע"י התפשטות א' והסתלקות א' והתפשטות ב' והסתלקות ב', וכל התפשטות הוא סוד רחמים וכל הסתלקות הוא סוד דין, והרי נעשה כל עולם ע"י חסד ודין. ועוד כי הנה למדנו הרב לעיל (פרק ג) כי כל התפשטות הא' היה על מנת להסתלק, והוא במה שאמר שם כי לכך לא יצאו שלימים, כדי לחזור ולהסתלק, והרי היה כל כוונת התפשטות הא' על מנת להסתלק. והרי נמצא כי גם ההתפשטות הא' גופה היה ג"כ כלול מדין, וכן כל אור ההתפשטות הנה לא היה אלא בחי' נפש לבד, והי' ספי' שבו לא יצאו רק אחד לאחד וממטה למעלה, והיה כ"ז כדי להצמצם כנ"ל (פרק ג).

והרי לנו מכ"ז כי גם ההתפשטות עצמו, הגם שהוא חסד, עכ"ז הנה היה הוא גופה כלול מדין ג"כ, וכן ההסתלקות שהוא דין, הנה היה הוא גופה כלול מחסד ג"כ, כי הרי היה ההסתלקות רק לאט לאט, ובעליית המקום דכל ספי' וספי' חזר להאיר למטה, והיה ההסתלקות בדרך מטי ולא מטי וכנ"ל פ"ד אות א'. ועי"ז הרי לא היה נעשה הצמצום בהעביות הנשאר גדול כ"כ, אלא שהיה מעורב באור, והרי היה הדין משותף ברחמים. והרי נמצא כי הן ההתפשטות והן ההסתלקות נעשה כל א' כלול מחסד ודין, אמנם כל ההסתלקות הוא בחי' דין בערך ההתפשטות, אבל כל א' לעצמו הנה הוא כלול מחסד ודין עכ"פ, וכמו שיתבאר ג"כ לקמן במטי ול"מ פ"ד אות ה' ע"ש. וזהו עומק הענין מה שאמר שהרשימו הוא חפץ לעלות הגם שהוא מההתפשטות שהוא אור ישר ורחמים, עכ"ז יש בחפצו לעלות והוא מחמת הדין הכלול בו. והאור חוזר הוא חפץ לירד הגם שכל מציאותו הוא מעת¹²⁰ ההסתלקות, אך ההסתלקות עצמו הוא כלול מחסד ג"כ, כי היה בבחי' מטי ולא (כח ע"ג) מטי כנז', ולכן יש בחפצו דאור חוזר לירד והוא מכח החסד הכלול בו.

והנה בסדר המציאות דעולם הנקודות היה שם ג"כ ענין הסתלקות האורות למעלה וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב), אמנם שם לא היה מספיק זה לבד להגילוי דבחי' מציאות הדינין הנצרך שם, אלא שהיה שם עוד ענין אחד והוא פריסת הפרסא שנפרס באמצע א"ק כדי להפסיק בין האור שלמעלה וכמו שמבואר שם, ועי"ז נתמעט האור הרבה מלמטה

¹¹⁷ [משל] למלך שהיו לו כוסות ריקים. אמר המלך, אם אני נותן לתוכן חמין הם מתבקעין, צונן הם מקריסין. ומה עשה המלך, ערב חמין בצונן, ונתן בהם ועמדו. כך אמר הקב"ה, אם בורא אני את העולם במדת הרחמים, הוי חטייה סגיאיין, במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד, אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים, והלואי יעמוד.

¹¹⁸ אמר רבי חנינא, כשבקש הקדוש ברוך הוא לבראות את עולמו, היה מסתכל במעשה הרשעים, ולא היה מבקש לבראות את העולם: דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה ומעשה סדומיים. והקב"ה חוזר ומסתכל במעשה הצדיקים: באברהם, יצחק ויעקב כולהם. וחוזר ומסתכל, ואומר, בשביל רשעים אני בורא את העולם. הריני בורא את העולם, ומי שהוא חוטא אינו קשה לרדותו בו. לפיכך היה מבקש לבראות את העולם בדין, ולא היה יכול בשביל מעשה הצדיקים, ומבקש לבראותו ברחמים, ולא היה יכול בעבור מעשה הרשעים. מה עשה, שיתף שניהם: מדת הדין ומדת רחמים, וברא את העולם. שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים (בראשית ב' ד'). [וכן] לאדם כשבא לבראותו, ונסתכל שהוא חוטא בעץ ואמר, אם אני בורא אותו במידת הדין, אין לו תקומה, ואם לבראותו ברחמים, - רע הוא (מתענג) [התענג]. מה עשה, שיתף שני המדות - מדת הדין ומדת רחמים, וברא אותו. שנאמר ויצר ה' אלהים את האדם (שם שם ז').

¹¹⁹ וז"ל הרש"י שם: ברא אלהים - ולא אמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, היינו דכתיב (להלן ב ד) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

¹²⁰ מעת ?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ונתגלה ונתהווה ע"י כל מציאות הדין הנצרך להנקודות. אך עולם העקודים שהוא בבחי' חסד גמור נגדו, הנה שם היה מספיק להגילוי דבחי' גבורות ודין הנצרך למציאותו ע"י הכח והסתלקות לבד, ובוה עצמו, ר"ל ע"י ההסתלקות הנעשה בהם, נקנה בהם טבע ותכונת הגבורות, כי תכונת החסד הוא להתפשט ולירד למטה להמציא מציאות חדשים ולהשפיע בהם בכל האפשרי. אבל תכונת הגבורות והדין הוא להיפך, להמעיט השפע ולהסתלק ולעלות. והנה ההתפשטות הא' כאשר שיצא ונתפשט וירד למטה, הרי היה גילוי בבחי' חסד ורחמים. אמנם כל מציאותו הנה הוא רק להיות שורש עליון להעקודים שהוא שורשו אשר למעלה, ואינו הוא עדיין המציאות העיקרי העקודים כלל וכנ"ל בדברינו בכ"מ, אך כדי להוציא ממנו את הבנין העיקרי העקודים שהוא ההתפשטות הב' שהוא תולדתו, וצריך הוא להעשות ע"י הגילוי הגבורות ג"כ. והרי צריך להשריש בהאור ההתפשטות הא' עצמו התכונה דבחי' גבורה ג"כ, והנה נעשה זה ע"י סילוקו ועלייתו למעלה, כי כאשר שחזר ונסתלק הנה נקנה בו ע"י סילוקו התכונה דבחי' גבורה ג"כ, ונעשה ע"י האור ההתפשטות הא' עצמו כלול מחו"ג, וכן היה בהעלם גם כוונתו בתחילה רק על מנת להסתלק וכנ"ל. והרי נמצא כי ע"י ההסתלקות, הנה נעשה האור ההתפשטות הא' גופה כלול מתכונת הגבורות ג"כ, וזה היה מספיק כאן לצורך תולדתו שהוא האור ההתפשטות הב' שיצא ממנו אח"כ כמו שמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי, והוא העקודים העיקרי, ויצא ע"י ההתפשטות הב' כלול מחסד ודין כהראוי להעקודים.

אמנם הוא, הנה עיקר דבחי' גבורות שנתגלה ממש ע"י ההסתלקות הנה הוא האור חוזר שאמר הרב, והוא היה אור דבחי' גבורות ממש שנעשה ע"י ההסתלקות כנ"ל אות ד', והוא היה יורד על האור ההתפשטות הא' בעת הסתלקותו ונכלל בו, ונעשה על ידו האור ההתפשטות הא' כלול מגבורות ג"כ. והנה נעשה ע"י אור חוזר עוד תועלת גדול גם לעקודים העיקרי, והיא למציאות הכלי שבו, והיינו כי הרי כבר אמרנו לעיל פ"ג שכוונת המאציל ית"ש בהתפשטות הא' הנה היה לב' תועילית: אחד, כדי להעשות שורש עליון להעקודים. והשני, כדי להמציא ע"י הכלי העקודים. והנה במה שנעשה השורש להעקודים הרי היה תועלת האור חוזר, כי ע"י נכלל בו בבחי' גבורות ג"כ כהראוי להעקודים להיות כלול מחו"ג וכנ"ל. ובמה שנעשה מהתפשטות הא' הכלי העקודים, הנה היה ג"כ תועלת דאור חוזר גדול מאד, כי הרי כל מציאות הכלי אשר נעשה מהאור ההתפשטות הא' הנה הוא ע"י שעלה האור הזך למעלה ונשאר העביות למטה לבדן, וע"י נתעבו עוד ביותר ונעשו ע"י לבחי' כלי וכנ"ל פ"ג. והאמת הוא, כי הוא נגד הטבע והרצון שיפרדו האורות מהעביות והוא קשה מאד, ע"ד שקשה פרישת הנשמה מהגוף כנ"ל פ"ג אות מ"ג. ובפרט כי הרי העביות הם היו מיוחדים עם האור, כי הם מהאור עצמו, אלא שנעשו ונתגלו לעביות ע"י ירידתם והתפשטותם למטה כמו שבארנו שם, וא"כ הרי איך אפשר שיתפרדו זה מזה ויבדלו האורות לעצמן.

אמנם לעיל שער אח"פ פ"א אות י"ח כ"ד כ"ז, אמרנו שם כי ע"י הסתכלות דאור העינים שהם אורות מעולים מאד, הנה הם קלטו את האור הזך מהעביות והעלהו למעלה, והיה זה גרם וסיבה להתהוות הכלי וכמו שבארנו שם. וכן היה עד"ז עוד, כי ע"י שנתחברו כאן המקיפים עם הפנימים, נבדלו ע"י האורות מהעביות והיה גם זה גרם וסיבה להתהוות הכלי, וכמו שבארנו כ"ז לעיל פ"א אות ד' וי"ד ע"ש. אך עכ"ז עדיין אינו מספיק, והיה עוד גרם וסיבה ג', והוא (כח ע"ד) האור חוזר דענינינו, כי משום שאור חוזר הוא גבורות, ותכונת הגבורות הוא לצרף ולברר ובורר האוכל מתוך הפסולת ומעליהו למעלה, ולכן ע"י סיוע דאור חוזר שהוא גבורות שניתוסף על הב' סיבות הראשונים, הנה ע"י כ"ז נבררו האורות מהעביות שבהם ועלו למעלה עם עליית דאור חוזר דענינינו ועם עליית דאור חוזר דהסתכלות עינים (כמו שבארנו שם באח"פ פרק א), ונשארו העביות למטה לבדן ונעשו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ע"י לבחי' גוף וכלי כנ"ל פ"ג. והרי נמצא כי היה האור חוזר דענינינו תועלת גדול למציאות הכלי ג"כ, והיינו לסיוע ולסיבה לבירור האורות מהעביות ולהעלותם למעלה.

והאמת הוא כי היה הא"ח תועלת גדול גם לעיקר המציאות דהעביות גופה ג"כ, והגם שאמרנו לעיל בכ"מ שסוד העביות היה בהאורות עצמן ממקורן ונתגלה למטה ע"י התפשטות האור וירידתו. אמנם כ"ז לא היה מספיק שיתגלה אלא רק ע"י אותו האור חוזר, כי ע"י האו"ח שהוא גבורות ונקנה על ידו תכונת הגבורות באור ההתפשטות עצמו כנ"ל, הנה ע"י נעשה בו האפשרות שיתגלה העביות הכלול בו. וכנודע שכל גבורות הוא מוליד צמצום ועביות, ונמצא שהיה האור חוזר תועלת גדול גם לעיקר המציאות דהעביות עצמו.

ומה שאמרנו כי היה ג' גרמות וסיבות לבירור האורות מן העביות, ענין צורך הג' סיבות הללו הנה הוא ע"ד שמבואר בעיבורים (פרק ב) ובהולדת או"א (פרק ג) (ובאו"א פרק ח ובאנ"כ פרק ד), כי העיבור ראשון דז"א היה ע"י ג' בחי' דתלת כלילן בתלת: אחד בז"א עצמו, ואחד באו"א, ואחד בא"א. כי משום ששורש הז"א הוא בהנה"י דאו"א ובהנה"י דא"א, ע' פע"ח שער התפילין (פרק ד) ובשער הכוונות (דף צ"ה סע"א), לכן העלה כל א' את אור הנה"י למעלה כדי שיתגלה בהם העביות הראוי לז"א, וכן נתעלם בדרך זה החג"ת דז"א עצמו, והיה גם הוא תלת כלילן בתלת כדי שיתגלה בו העביות הראוי לעיבור ראשון שלו. והרי לנו כי היה ג' גרמות וסיבובים לצורך גילוי העביות הראוי לעיבור ראשון שלו. החג"ת שלו, והיה תלת כלילן בתלת כדי להוציא הז"א ג"כ בדרך זה, שהוא בגילוי הנה"י שבו. כן היה כאן ג' גרמות וסיבובים לגילוי הכלי והעביות דעקודים: אחד, הסתכלות עינים שהוא בחי' א"א ואבא להעקודים, כי אור העינים הוא משם ע"ב כמ"ש באח"פ (פרק א) והוא בחי' א"א ואבא כמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו). ואחד, מאור חוזר דענינינו שהוא האו"ח דהעקודים עצמו שהוא מהס"ג והוא האימא. ואחד, מגרמת וסיבת אורות הפה גופה, והוא מהתחברות אור המקיף להפנימי, והיה נעשה גרמת וסיבת הכלי הן בסיבתו עצמו והן בסיבת כל האורות שמושרש שם, וע"ד שהוא בז"א דאצילות וכנוז, והבן כ"ז וע' עוד לעיל שער מנת"א פ"א אות כ"ה בזה.

[ז] לכן מכים זה בזה כנודע כי כל בחי' הכאות ובטישת אורות זב"ז הוא כאשר אינן שוין ואז כו' – ענין בטישת האורות הוא ענין זווג¹²¹, ומזיווגם נולד הניצוצין. והענין הוא ע"פ מה שאמר הרב לקמן בשער מטי ול"מ (פרק א), כי האור התפשטות הא' הוא בבחי' י' שבשם שהוא אבא, וההסתלקות הא' הוא ה' שבשם שהוא אימא. והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"ג ובכ"מ שכל ההתפשטות הא' הנה הוא אור חדש אשר נולד ויצא מהאו"א שבהמ"ס דא"ק לצורך השורש דהעקודים, וענין ההסתלקות הוא כי אותו האור הוא חוזר ועולה בסוד מ"ן בהאימא לצורך הזווג שני דהמוחין, כי כל לידת ההתפשטות הא' היה רק בסוד קטנות שהוא מהזווג ועיבור ראשון, ולכן יצא כולו רק בבחי' נפש לבד כנ"ל פ"ג, ולכך הוא חוזר ועולה בסוד מ"ן לצורך הזווג ועיבור שני דהמוחין וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים ע"ש כלל ט"ו ובכ"מ שם. והנה כל האור חוזר דענינינו אשר ירד ואמרנו שהוא בחי' גבורות, הנה הוא מהאימא כי היא משפעת תמיד להבנים להחיותם ולהאיר בהם, וכמ"ש בפ' ויגש (רז ע"א) ופ' פינחס (רלט רע"ב), ועליה אמר הרב בענינינו לעיל כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת, ומשום שהוא מאימא לכן הוא בחי' גבורות, אמנם הם דינין דקודשא ושלהובין דרחימו¹²². אבל עכ"פ הוא שהם בחי' גבורות, והם מאימא אשר ממנה דינין מתערין (זהר בשלח טד סע"א ופ' ויקרא י סע"ב), אך הרשימו הנשאר למטה (כט ע"א) והוא חסד ורחמים הנה הוא מכח האבא חכמה שהוא שורש החסד. והרי נמצא כי הרשימו והאו"ח הנה הם שניהם בבחי' דו"ן, ולכן כאשר בא האו"ח על הרשימו הם מבטשים זב"ז שהוא בחי' זווג,

¹²¹ עי' לעיל הערה 16.

¹²² עי' לעיל הערה 18.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ונולד ע"י אורות חדשים, והם הניצוצין שאמר הרב שיצאו מהכאת ובטישת האורות, והם גרוע מהרשימו ואור חוזר שהרי הרשימו ואור חוזר הם האו"ח להם.

והנה אותן הניצוצין הם מתחברים עם העביות ונכנסים הניצוצין בהעביות ע"ד הרפ"ח ניצוצין שמתרבים עם הכלים והנקודות וכמ"ש הרח"ו ז"ל בסמוך, "ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל כו", וכמו שיתבאר למטה אות י"א. ואח"כ אמר מהרח"ו ז"ל עוד שיטה ב', והוא מה שאמר "אבל גם אפשר לומר כו", וכמ"ש בהגהה בשם שער הקדמות, כי אלו הניצוצין שנפלו הם העביות עצמן. והכוונה היא, כי הרשימו הנשאר למטה היה כלול עם העביות והאורות אשר נשאר ג"כ למטה אחר שעלו האורות למעלה, והיה הרשימו עם העביות כלולים ומעורבים זב"ז, אך כאשר ירד האור חוזר על הרשימו, הנה באשר שהאו"ח הוא גבורות ודינין, ותכונת הגבורה הוא לצרף ולברר ולדחות כל סיג ופסולת, ולכן כאשר בא הוא על הרשימו הנה הוא בורר את אור הרשימו מהעביות המעורב בו, ודוחה את העביות לחוץ והם הניצוצין שנפלו אשר אמר הרב שהם גרוע מאור הרשימו, והם מתפרדים מהאור ע"י האו"ח ויוצאים לעצמן, ומהם הוא הכלי דעקודים.

והנה גם לשיטה הא' שהניצוצין שנפלו הם בבחי' הרפ"ח ניצוצין וכנז', הנה הם ג"כ בחי' כלים, כי הם בחי' צלם ולבוש על הנרנח"י כמ"ש הרב בשער הצלם (ריש פרק א), והם בעניינינו בחי' צלם ולבוש על האורות העיקריים שהוא האור דהתפשטות הב' שנכנס אח"כ בהכלי העיקרי שהוא העביות. ונמצא כי הן לשיטה הא' והן לשיטה הב' הן הניצוצין בחי' כלים. והנה נעשה ע"י האו"ח ב' הבחי' אחר, כי ע"י האו"ח נפרד העביות מהרשימו, ר"ל שנפרד העביות שבו מהאור שבו, ויצאו העביות לעצמן ונעשו לבחי' כל. ב', כי ע"י בטישת האו"ח עם האור הרשימו שהם דו"ן, והיה זווג נעלם ביניהם, הנה נולד מהם אורות וניצוצין, והם ע"ד הרפ"ח ניצוצין דעולם הנקודות. והעביות הוא הכלי העיקרי, והניצוצין הוא הצלם, ושניהם נעשו ע"י בטישת או"ח בהרשימו, וזהו ב' השיטות שאמר מהרח"ו ז"ל. וע' בשער הקדמות (דף יג רע"ד) שאמר שם כי אין בידו להכריע איך ששמע מהאריז"ל, ונראה כי שמע מהאריז"ל לישנא דמשתמע בתרי אפי, ולכך מסתפק מהרח"ו ז"ל, אבל באמת היה כוונת האריז"ל על שניהם ושניהם אמת ושניהם ישנם.

והנה הבטישה דהאור חוזר בהרשימו היה בסדר זה, שכל אור חוזר השייך להספי' התחתונים אשר עדיין לא עלו הנה הוא פוגע בהרשימו הנשאר מהעליון שעלה ומכים ומבטשים זב"ז, וכגון ספי' הכתר כאשר עולה הוא (והנה עולה אז האו"ח שלו עמו ג"כ וכנ"ל אות ו'), אך האור חוזר דכל הט' ספי' התחתונים אשר עומדים עדיין למטה במקומם הנה יורד אותו האור חוזר מהכתר אצלם ופוגע דרך הליכתו מהכתר להחכמה בהרשימו דהכתר הנשאר במקומו ומכים ומבטשים זב"ז. ונמצא כי היה הבטישה מהרשימו דכל ספי' עליונה עם האו"ח היורד מהעליון להתחתון, כי האו"ח השייך להעליון עצמו הרי עולה עמו ג"כ בעלייתו, כי הרי לא ירד אלא בשבילו וכנ"ל תחילת אות ו'. והרי הוה¹²³ הבטישה רק עם האו"ח השייך להתחתון. וכן משמע מלשון שער הקדמות (דף יג ע"ג) שאמר שם כי בהיות אור הג' הנקרא או"ח נמשך ויורד למטה להאיר בספי' ואז פוגע באור השני הנקרא רשימו אשר נשאר למטה. והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים וזה או"ח ודין, ולכן מכים ומבטשים זב"ז, עכ"ל. אמנם נראה כי הבטישה הוא באמת רק עם האו"ח שלו גופה, והגם שהעיקר או"ח שלו הרי הוא עולה ג"כ כנז' עכ"ז, הנה נשאר מאו"ח ג"כ רשימו למטה ע"ד שנשאר רשימו (כט ע"ב) מאור ישר, כי כל אור היורד למטה הגם שחוזר ועולה, הנה נשאר רשימו ממנו במקום שירד, והרי נשאר רשימו מאו"ח כמו שנשאר רשימו מאור ישר. ועוד, כי הרי גם הרשימו דאור ישר כאשר שהיא נשאר למטה, הרי בהכרח הוא שהיא

¹²³ נדצ"ל היה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

צריכה לקבל ג"כ שפע המאציל תמיד, והרי נשאר בה בהכרח מאותו האו"ח בחי' רשימו ג"כ למטה לעולם להאיר לה, וזה שאמר הרב על האו"ח שהוא הפץ לירד, והכוונה הוא על הארת דאו"ח הנשאר למטה לעולם להאיר להרשימו דאור ישר, ואותה ההארה הוא ג"כ בחי' רשימו. והרי יש בכל ספי' וספי' אחר עלייתה ב' בחי' רשימות, רשימו מאור ישר שהוא רחמים, ורשימו מאו"ח הבא בעת הסתלקות ועליית האורות למעלה והיא דין, והם בבחי' דו"ן וכנ"ל, והם הם אשר מכים ומבטשים זב"ז כן נראה לי לעיקר והבן כ"ז.

[ח] והם סוד ד' בחי' טנת"א כנ"ל שהיו כולם נכללין כאן בענין העקודים – מ"ש "כנ"ל" ר"ל על שער טנת"א, וע"ש (פרק א) שמבאר שם כי ישנם בא"ק ד' בחי' טנת"א ומהם נבנה ונעשה כל העולמות כולם, כי עולם העקודים הוא מהטעמים שבו, ועולם הנקודות הוא מהנקודות שבו, ועולם האצילות הוא מהתנין ואותיות שבו, ומהאותיות אחר שנמשכו באצילות הנה נבראו ונוצרו ונעשו כל העולמות בי"ע, כי הם נעשו מהג' בחי' פנימי תיכון חיצון שבהכלים דאצילות כמ"ש בשער השמות (פרקים א ב), וע' דברינו בספר הכללים כלל ז'. והרי נמצא כי הטנת"א דא"ק הם כוללים כל העולמות כולם, ועל זה אמר הרב כאן כי גם בהעקודים גופה הנה ישנם ג"כ כל בחי' טנת"א וכמו שמפרש והולך. וכן מבאר הרב ג"כ בדרושי נקודות (פרק ו) כל בחי' טנת"א בהנקודות עצמן שהוא מהשם ב"ן, וכן מבאר בשער התיקון (פרק ב) כל בחי' טנת"א גם באצילות עצמו, שהוא אחר שנתקן באור השם מ"ה, וכן כלל הד' עולמות אבי"ע הנה הם ג"כ בחי' הטנת"א וכמ"ש הרב בדרושי אבי"ע (ריש פרק א). וכ"ז הוא בכללות, אבל בפרטות הנה ישנם בחי' טנת"א בכל פרצוף ופרצוף, וכמו שכבתנו בשער טנת"א פ"א אות ב' ובכ"מ שם. אמנם כל מה שאמר הרב בענין הטנת"א שבענינינו הוא על ההתפשטות הא' וההסתלקות הא', כי הרשימו והאור חוזר והעביות והניצוצין הרי הם נתגלו ונעשו רק בהסתלקות הא'. אבל באמת הנה היה כל בחי' הטנת"א גם בהתפשטות הא' עצמו, והוא ע"ד שכתב הרב בשער התיקון (פרק ב) בחי' הטנת"א בהשם מ"ה ע"ש, אלא שכאן בהתפשטות הא' יצאו מלמטה למעלה, אבל אחר שיצאו כולם הרי היה בהם עצמם בחי' הטנת"א, וע"ד שכתב הרב בהמ"ה. וכן הוא ג"כ בחי' הטנת"א בכללות הב' התפשטויות והב' הסתלקויות ארבעתן יחד, כי הם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה כמ"ש במטי ולא מטי (פרק א), והרי הם בחי' טנת"א וכן ישנם בחי' טנת"א בהתפשטות הב' עצמו, והוא ג"כ ע"ד שהם בהמ"ה וכנ"ז. והרי נמצא כי ישנם הבחי' טנת"א הן בכללות ובכללי כללות, והן בפרטות ובפרטי פרטות, וכמו שמבאר כ"ז לעיל בשער טנת"א פרק א' ופרקים ד' ה' ופשוט הוא.

[ט] אור א' טעמים אור אחוריים נקודות כי הנקודות הם לעולם דין ואור רשימו תנין ואור של נצוצין הנופלין כו' – הוא אותיות, אשר מהם נעשה בחי' הכלים, והנה הם בחי' נר"ג וגוף וכמו שמבאר בשער טנת"א (פרק א ופרק ה) שכל טנת"א הם נר"ג וגוף. והנה מ"ש כי אור הראשון הוא טעמים, כבר כתבנו לעיל אות ה' ע"ש כי אור הראשון אחר שעלה הנה הוא חוזר תיכף פניו למטה להאיר להם מלמעלה בבחי' אור דנשמה, וכל נשמה הוא טעמים כנ"ל בשער טנת"א. ומ"ש כי אור האחוריים שהוא האו"ח הוא נקודות, והנה הוא בחי' רוח כנ"ל בשער טנת"א, כי הנקודות הם הרוח להאותיות, שע"י הנקודות הם מתנועעים ומתנהגים, והם הרוח חיים להאותיות, ובענינינו הנה הוא כי אחר שעלו האורות העיקריים למעלה וירד האו"ח להחיותם, הנה הוא עומד בהעביות והניצוצין שהם הכלים (כנ"ל אות ז') לבחי' רוח חיים להם, והוא בבחי' הנקודות להאותיות. והגם שאמרנו שעיקר או"ח עולה ג"כ, עכ"ז הנה נשאר ממנו הארה למטה עכ"פ להיות לבחי' רוח חיים להעביות, והוא ג"כ בחי' רשימו ע"ד הרשימו דאור ישר וכנ"ל (כט ע"ג) סוף אות ז', והנה הנה האור הא' טעמים שהוא נשמה, והאו"ח נקודות שהוא רוח, והרשימו דאור ישר הנה הוא בבחי' תנין שהוא נפש שותפא דגופא (תיקו"ז יג ע"ב) כנ"ל שער טנת"א (פרק ה). והגם שהרשימו דאור ישר שהוא מאור הראשון העיקרי הנה הוא יותר גדול מהאור דאחוריים, וא"כ איך אמר שהוא רק בבחי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תנין שהוא נפש והאור דאחוריים הוא נקודות שהוא רוח. אך היא הנותנת, כי משום שהוא יותר גדול אין לו השתוות עם העביות כל כך להאיר בו בכל תוקף אורו, כי הוא טמיר ונעלם, ולכן אינו מקבל העביות ממנו אלא רק הארה מועטת שהוא רק אור דבחי' נפש לבד. והוא ע"פ מה שמבואר בשער מטי ולא מטי (פרק ג) כי אור הרשימו נחלק לשנים, ואור המובחר שבה הוא יותר גדול מהאור דהתפשטות הב' ונעשית נשמה אליו כי הוא מאור הראשון עצמו, אך החלק היותר חשוך שבהאור הרשימו הנה זה משתתף ומתערב עם הכלי בבחי' נפש שותפא דגופא. כי הכלי הנה היא מהעביות העיקרי דאור הראשון אשר הרשימו נשאר בו, כי נשאר מהאור הראשון רשימו ועביות רשימו בתוך העביות, ואור המובחר שבהרשימו הוא בבחי' נשמה כי הוא מתייחד ונמשך עם האור הראשון, ואור הגרוע שבו הוא בבחי' נפש שותפא דגופא שהוא העביות העיקרי אשר כל הרשימו עומד בתוכה. ועומק הענין בזה הוא ע"פ מה שנודע שאבא יסד ברתא ואימא ברא (זחר פנחס רנו ע"ב), ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (משלי ג טו). וכבר אמרנו לעיל אות ז' כי אותו הרשימו הוא מסוד החכמה, והאור דאחוריים הוא מסוד הבינה, ולכן יצא הרוח שהוא בחי' זכר מהאור דאחוריים שהוא מאימא, והנפש שהוא בחי' נוק' יצאה מהרשימו שהוא מאבא, וע' עוד למטה בסמוך.

והנה כאן שייך הגהת מהרח"ו ז"ל כנ"ל סוף אות ד'. ודבריו סובב על מה שאמר כי הנקודות הם לעולם דין, על זה אמר מהרח"ו ז"ל כי כל מציאות הנקודות ענינם בסוד נוק' (הוא כנ"ל אות ז' שהם מסוד הבינה וכן כל עולם הנקודות הרי הוא מהמלכויות דהב"ן כנודע (שבירה ח)) וכל נוק' הנה היא בבחי' גבורות ודין). והענין, כי הם באים מכת אור המכה (כי הרי כל האור דאחוריים דעניניו הוא מתייחד עם האור הרשימו בבחי' הכאה זכ"ל כנ"ל אות ז', והוא אשר נשאר בהעקדים. והרי נעשה מציאותו בעקדים בכת אור המכה, וכ"ז הוא משום שהוא מבחי' גבורות ודין כנ"ל, והוא נעשה לאורות הנקודות בעולם העקדים, וכן הוא בכל מציאות הנקודות כולם, כי הם בחי' נוקבין וגבורות ודין, ובאים בכת אור המכה כמו שיתבאר בסמוך). ונוציץ וחוזר ממטה למעלה. והענין הוא, כי שורש הנקודות הנה הם נובעים מהחכמה אבא, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע' דף קמט ע"ב) וגביהן דא אימא עלאה כו' דמינה כל אתון וגבה להם דא חכמה דמתמן נקודין¹²⁴, וכן בזהר חדש שה"ש (נו ע"ד עג ע"ב) נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא, ר"ל ממוחא סתימאה דא"א שבה גנוז גבורה דרדל"א כמ"ש בשער א"א (פרק ו), והוא שורש כל הגבורות כנודע¹²⁵, וזהו שאמר מרזא דמוחא. והרי הוה שורש הנקודות מסוד הדינין וכל דינין וגבורות הם בסוד נוק', ולכן נקרא ג"כ חכמה בלשון נקבה¹²⁶ ע' אנ"כ (פרק ט). והרי עכ"פ הוא כי מציאות הנקודות הם מנוק' ודינין, וכ"ז הוא בשרשם הנעלם.

וכן הוא אח"כ כאשר משתלשל ויורד האור בפרצופי דא"א, הנה כאשר יורד האור מהחכמה אל הבינה דמינה אתון כנוז, ונכנס בה האור בסוד זיווג שהוא בבחי' הכאה ובטישת האורות כנודע¹²⁷, הנה חוזר אח"כ ממטה למעלה, כי ע"י ההכאה הוא חוזר ממטה למעלה ומתנוציץ ומתפוצץ ונעשה למציאות נקודות להאותיות וכמ"ש הרב בשער הקדמות (נו ע"ב). וזהו שליטת הנקודות על האותיות שהם שולטים עליהם ומנהיגם, כי הם מחכמה אבא. וגם ע"י חזרתם ממטה למעלה, הם נהרין משרשם שהוא מהחכמה מ"ס. והנה מה שיורדים מהחכמה מ"ס, והנה מה שיורדים מחכמה אבא, הוא מבחי' הגבורות שבו, כי גם

¹²⁴ ז"ל בשלימתו: ועוד וגביהן דא אימא עלאה דאיהי על גבי ספירן דאינון תחותה דמינה כל אתון וגבה להם דא חכמה דמתמן נקודין.

תרגום: ועוד וגביהן זו אימא העליון שהיא על גבי הספירות שהם תחתיה שממנה כל האותיות וגבה להם זו חכמה שמשם [יוצאים] נקודות.

¹²⁵ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"א ז"ל: ומגבורה דעתיק מתפשט ה"ג במ"ס, והוא בוצינא דקרדינותא.

¹²⁶ עי' דע"ה ח"ב כב ע"א.

¹²⁷ עי' לעיל הערה 16.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בחכמה אבא יש נוק' וגבורות כמ"ש הרב בשער אנ"כ (פרק ט), וע' דברינו לעיל טנת"א פ"ה אות מ"ג, ונעשין הנקודות מבחי' הגבורות שבו. וכן הוא בענינינו (כט ע"ד) ג"כ, כי הנקודות הם מאור האחוריים שהוא דין, ושרשם הוא מאור הגבורות דהחכמה הנמשכים בהבינה וכנ"ל אות ז', שהאור דאחוריים הם יוצאים מהבינה, אך שרשם הוא מהחכמה וכנ"ז, והנה הם באים מהחכמה להבינה בסוד הכאה, יורה כחין (חגיגה טו ע"א). וכן אח"כ כאשר שהם מתייחדים עם הרשימו הם ג"כ בסוד הכאה, ועי"ז הם חוזרים ממטה למעלה ומתעוררים בשרשם, ונהרין משם ונעשים למציאות הנקודות. אך הטעמים הוא אור פשוט, והוא אור הראשון עצמו שהוא האור דהתפשטות הא' אשר הוא ירד בלי הכאה, והוא אור פשוט. הנה אחר שחזר ועלה למעלה הוא מאיר מלמעלה למטה על העקודים כולו בדרך אור ישר, והוא אורות הטעמים להעקודים שהוא בבחי' כתר להעקודים.

ואמר הרח"ו עוד, "זוה הענין נוהג בכל האצילות" כצ"ל, ור"ל כי בכל אורות הנאצלים כולם הם לעולם בדרך זה, כי ישנם כולם אור אחד ישר פשוט והוא בחי' הטעמים והנשמה שבו, והוא מכתירו מלמעלה למטה. כי אור ההתפשטות הא' שבכל א' הוא חוזר למעלה ונשאר שם לעולם כנודע בדברינו בספר הכללים, והוא בחי' הטעמים והכתר ועיקר הנשמה שבו. וכן ישנם בכל א' בחי' אור דאחוריים ודין, שהוא אור הנמשך ויורד בעת ההסתלקות הא' והוא בבחי' נקודות ורוח. וכן מאור הרשימו המשתתף עם העביות שנשאר למטה, הנה מזה הוא אור הנפש שהוא שתופא דגופא, והוא אור התגין העומדים על האותיות לעולם. והוא הכל ע"ד שאמר כאן בעקודים, כן הוא בכל הנאצלים כולם, כי כולם הם בסדר אחד. וזהו שאמר הרח"ו ז"ל שזה הענין נוהג בכל האצילות.

אמנם הוא, כי הגם שהאמת הוא שכולם הם בסדר אחד, עכ"ז הנה נבחן מציאות הטנת"א בכל עולם ובכל פרצוף לפי ערך גילוי. כי הנה ישנם באמת כמה בחי' טנת"א בכל אחד ואחד כנ"ל אות ח', ונבחן הטנת"א בכל א' לפי ערך גילוי, כי כל מה שהעולמות יורדים הם מתגלים ביותר כנודע, ועי"ז הנה נבחן מציאות הטנת"א בכל תחתון בדרך אחר מהעליון שעליו, והיינו באותן הבחי' שמתגלים בו ביותר, וע' לעיל אות ח' והבן. וע' עוד בדברי הרח"ו הנו' לעיל בטנת"א פ"א אות ח', ושם פ"ה אות ע"א, ופ"ו אות ג'.

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה כי כבר היו בחי' כלים בעולם העקודים, רק שאלו הניצוצין הנ"ל נתערבו עמהן, והוא בדוגמת הרפ"ח נצוצין^א שנשארו בכלים של עולם הנקודים כמ"ש במקומו בע"ה. וראיה לזה כי הרי נתבאר למעלה כי כשהיה האור חוזר ועולה למעלה היה נשאר הכלי בבחי' אור עב וגס.

[י] כי כבר היו בחי' הכלים בעולם העקודים – אך היו בכח ולא בפועל וכנ"ל פ"ג, והוא מהעביות שנתגלה ונעשה בהאורות ע"י ירידתם וריחוקם ממקורם, וכמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק א) ע"ש דברונו אות ט"ו. ועיקר עומק הכוונה הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל פ"א אות ה' [וכן בפ"ב אות ז', ופ"ג אות ח', ע' שם ושם, ולקמן פ"ו אות י', ובמטי ולא מטי פ"ב אות ח' סימן ה', ע' שם ושם], וזהו סוד הענין ג"כ מה שאמר כלים לשון רבים הגם שנודע הוא כי בעקודים לא היה אלא רק כלי אחת ע"ש ותבין.

[יא] רק שאלו הניצוצין נתערבו עמהן והוא בדוגמת הרפ"ח ניצוצין כו' – לכאורה הרי אינם כדוגמתם כלל, כי שם נשארו הרפ"ח ניצוצין מהאור הראשון עצמו, אבל כאן הרי הם מתולדות האור דאחוריים אשר ירד להם מהמאציל בעת עלייתם כנ"ל. ולכאורה היה נראה כי רק הרשימו הנשאר מהאור הראשון הנה הוא בדוגמת הרפ"ח ניצוצין אשר שם, כי כשם שנשארו שם ניצוצי אורות מהאורות העקריים שנסתלקו ועלו למעלה בעת מיתת המלכים כמבואר בשער רפ"ח (פרק א) ובכ"מ, כן נשאר ג"כ כאן רשימו מהאור הראשון שנסתלק, והרי הוא הרשימו כאן דוגמת הרפ"ח ניצוצין אשר שם. אבל הניצוצין שנעשו כאן מהכאת אור האחוריים היורד מהמאציל ע"י שהיכה באור הרשימו, הרי הוא רק בבחי' אור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נוסף שניתוסף אח"כ בעת הסתלקות האורות למעלה, והרי הם אינו ענין כלל להרפ"ח ניצוצין אשר שם.

אמנם כבר אמרנו והוכחנו לדעת בכמה מקומות כי דברי הרב ז"ל הם עמוקים מאד, וכל דיבור ודיבור שבו הוא כפטיש יפוצץ סלע, כי הנה אנו רואין שהרב אמר שהם בדוגמת הרפ"ח, ונודע הוא כי יש ג"כ בחי' ש"כ ופ"ר, והרב אמר רק רפ"ח וכמו שהרגיש ז"ל ע"א} בזה הרח"ו ז"ל עצמו בשער הקדמות שהובא בהגהה כאן, אך בכוונה גדולה דיבר האריז"ל והוא ע"פ מה שבארנו בשער טנת"א פ"ה אות נ"ד בדרוש ש"כ ופ"ר ורפ"ח¹²⁸, כי הש"כ הם מהחכמה, והפ"ר הם מהבינה, והרפ"ח הם מהדעת הנולד מהזווג דחו"ב ע"ש. וכבר אמרנו לעיל אות ז', הרשימו ואור חוזר הם מהחו"ב והם מתלבשים בהעביות שהם הכלים, והנה הם בדוגמת הש"כ ופ"ר אשר בעולם הנקודות, כי כמו שבעולם הנקודות נשארו בהכלים דכל מלך ומלך אחר שמיתו ונסתלקו האורות מהם, הנה נשארו בכל כלי וכלי ש"כ ופ"ר ניצוצין מהחו"ב דכל מלך ומלך, בן נשארו כאן בעולם העקודים הרשימו ואור חוזר שהם ג"כ מהחו"ב, ונשארו הם בהעביות שהם הכלים אחר שנסתלקו האורות העקריים, והוא הרשימו ואור חוזר דוגמת הש"כ והפ"ר.

ומה שהערינו כי הרי האו"ח (שהוא האור שיורד עליהם בעת שחוזרים האורות הראשונים למעלה) הנה הוא רק בבחי' אור נוסף, האמת הוא כי אינו נופל עליו שם אור נוסף כלל, כי הרי הוא נמשך ומאיר תמיד, וכמ"ש הרב לעיל שלעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת וע"ש דברינו אות ד', והיינו כי הרי אמרנו לעיל אות ז' כי הרשימו ואור חוזר הם מהחו"ב שבהרישא דא"ק, והם האו"ח לכל האור דהתפשטות הא', והנה הם משפיעים בו תמיד הן בירידתו והן בעלייתו, והוא אור המאציל שאמר הרב שלא נפסק אורו אפי' רגע אחת, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ט' שהאו"ח הגם שהוא יוצא מהבינה, הנה שרשו הוא מהחכמה, והרי הוא נמשך ובא משניהם, והוא אור המאציל שאמר ואינו נפסק אורו אף רגע אחת, והרי הוא אינו אור נוסף כלל, אלא שהוא מאור העקרי שבו עצמו, והוא נשאר בהעביות לעולם בבחי' רשימו ממנו ג"כ, והוא רשימו דאו"ח ע"ד הרשימו שאור¹²⁹ ישר כנ"ל אות ז'. ואותן הב' הרשימות שהן מהחו"ב, הן בבחי' הש"כ ופ"ר, כי הרשימו דאור ישר שהוא חסד הוא מבחי' אבא והוא בדוגמת הש"כ, והרשימו דאו"ח שהוא גבורה ודין הוא נחשב מבחי' אימא והוא בדוגמת הפ"ר. והרי ישנם כאן בחי' ש"כ ופ"ר ג"כ שהם מחו"ב, ומזווג שניהם שהוא בטישת האורות דהרשימו והאו"ח שאמר הרב הנה נולד מזווגם הניצוצין שאמר שהם בדוגמת הרפ"ח, והם בחי' הדעת הנמשך ונולד מהחו"ב.

והרי נמצא כי יש כאן ג"כ בחי' ש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר הם נמשכים מהחב"ד, וכן הם מושפעים מהם תמיד, והם נשארו בהעביות לעולם, והרי הוא בדוגמת עולם הנקודות ממש. כי כשם שנשארו שם בהשברי כלים בחי' ש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין לצורך התיקון, כי עי"ז היה אפשר להם להתקן אח"כ ע"י האור דהמ"ה, ולכן נשאר בהם גם מתחילה כל הניצוצין הנז', כי היה להם כ"ז בבחי' הבלי דגרמי שיוכלו לעמוד בתחיית המתים ע"י האור דהמ"ה, וכמו שאמר הרב בשער רפ"ח (פרק א). כן היה כאן בעולם העקודים ג"כ, כי אחר שנסתלקו האורות ועלו למעלה ונשארו העביות למטה ריקן מאור, הנה נשאר בהם ב' הרשימות דאור ישר ואור חוזר והניצוצין שנולד משניהם, והם היו בהם לבחי' ש"כ ופ"ר ורפ"ח וכנז', וכדי שיתקנו אח"כ בהאור דהתפשטות הב' שהוא המציאות העיקרי דהעקודים וכנ"ל אות ב' ובכ"מ, והרי היה בזה גם בהעקודים כמו בהנקודות ממש.

והנה נתבאר מכל הנז' כי האמת הוא שאלו הניצוצין הם ע"ד הרפ"ח ניצוצין דעולם הנקודות, ומה שטרח הרח"ו ז"ל בזה בהגהה שהובא למטה בסמוך משעה"ק, כבר כתבתיו

¹²⁸ נדפס בסוף ספר הדעה ח"ב.

¹²⁹ דאור?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לעיל אות ז' כי ב' השמועות הם אמת ודברי האריז"ל הם כולם דברי א"ח אמת ומובן הכל היטיב.

ונתחיל לפרש הענין, הנה אור המלכות לא השאיר רשימו וכל בחינ' נסתלקה כולה ועלתה, וזה הטעם שנק' מלכות אספקלריא שאינה מאירה דלית לה מגרמה כלום¹³⁰ (זהר ויחי רמט ע"ב) כי לא השאיר בה שום רושם, אך מן הרשימו שנשאר ביסוד לבדו מאיר ג"כ אליה¹³¹. עוד יש טעם אחר אל הנזכר והוא מש"ל, כי כאשר חזרו האורות¹³² לירד נשאר כתר דבוק במאציל ולא ירד כלל, נמצא שחכמה חזרה למקום הכתר כו' ומלכות במקום היסוד, ונשאר כלי של המלכות בלתי אור כלל, ולכן נקרא כלי של מלכות אספקלריא דלא נהרא, וכבר נתבאר זה במ"א באורך¹³³ בדרוש עקודים. והנה כשעלתה המלכות במקום היסוד, הלא היסוד היה מאיר בה דרך אחר כנ"ל, ואז אותו אור היסוד הכה באור הזה של המל' ונפל מן האור היורד דרך אחוריים ניצוצין אל כלי המלכות¹³⁴. וכשעלה יסוד הניח רשימו במקומו, וכשבא האור לו דרך אחוריו הכה בזה הרשימו ונפלו ממנו ניצוצין ונעשה ממנו בחי' כלים של היסוד, ואז אותו הרשימו היה מאיר בכלי זה מרחוק ולא נכנס בתוכו, והם סוד התגין, וכמ"ש בע"ה בדרוש הנקודים ע"ש¹³⁵. וכן עשו כל הספי' חוץ מכתר שהניח הרשימו לצורך החכמה אבל לא עשה בחי' כלי, לפי שבשלמא שאר הספי' בהעלותם למעלה ע"י הכאה במה שלמעלה מהם (נ"א הכאה של הרשימו) היה נעשית {כז ע"ג} בחי' הכלים, אך הכתר לא יש מי שיכה ברשימו שלו (נ"א אותו בעלייתו), לכן לא נגמר עדיין הכלי שלו. והרי כי הכתר הניח רשימו ולא כלי, ושאר הספי' הניחו רשימו וכלי, ומלכות הניח כלי ולא רשימו¹³⁶.

[יב] וזה הטעם שנקרא אספקלריא שאינה מאירה דלית לה מגרמה כלום – וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לג ע"ב), ופ' וארא (כג ע"ב), ובתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ב), וכ"ז הוא משום ששרשה שהיא המלכות דעקודים היא נסתלקה כולה למעלה ולא נשאר ממנה גם רשימו כלל, ועי"ז אין להמלכות דאצילות שורש מיוחד בפנ"ע בעולם העקודים, ולכך הוה כל קבלתה תמיד רק מהט' ול ע"ב} ספי' העליונים שעליה¹³⁰. והענין בביאור הוא כי הנה ע"י הרשימו שנשאר מכל א', הנה זה מורה כי גם אחר שנסתלקה למעלה עכ"ז הנה הוה עיניה ולבה למטה להשפיע שם ג"כ, אבל מאחר שהמלכות היא נסתלקה כולה למעלה, הנה זה מורה שאין חפצה להשאיר למטה שורש מאומה, ולכן אין להמלכות דאצילות שורש מיוחד המתיחס אליה בעולם העקודים, והוה כל קבלתה רק מהט' ספי' העליונים שעליה, אבל היא בעצמה הנה היא עתה תמיד בבחי' אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמה כלום.

אמנם עומק הטעם מה שסידר המאציל כן, הנה הוא ע"פ מה שאמרו בתיקונים (תיקון סט סמוך לסופה דף קלה סע"ב) דכל מאן דנטיל ט' ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר, וכל מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצין בנטיעות. ואמר שם עוד כי המלכות איהו כלילא מכל עשר ספירן, ובה צריך כולא לאכללא, ועיקר דארבע אתוון דהוי"ה פשוט, ועשר אתוון דהשם מ"ה איהו מלכותא, דאיהו כלילא מכל עשר ספירן. וע"ש בהגר"א¹³¹ כי הוא ע"פ מה שאמרו בתיקונים שם (ק"ל ע"ב) דכל הד' אותיות דהשם הוי"ה

¹³⁰ עי' תיקו"ז יב סע"ב.

¹³¹ ז"ל: וכל מאן כו' כופר בעיקר - כנ"ל ועיקר דארבעה אתוון ועשר כו' והיא שרשא דאילנא כמש"ל ק"ט ב' ה' תתאה שרשא דאילנא כו' דקציץ בנטיעות כו' גודו כו' ברם עקר שרשוהי כו' וזהו מקצץ בנטיעות וכמש"ש גודו אילנא וקציצו ענפי' ובדרו אגב' דגרם אדם כמש"ש וזהו קציצה משרשוי דכל היחודא הוא ליחדא יה"ו בה' תתאה ובהון שמא מפרש דתהוי רה"י גבהו עשרה ורחבו ארבעה כנ"ל דהוא רשות היחיד יחודא דכולא כנ"ל:

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ב"ה הוא אילן שלם וקומה שלימה מעולם מלא, והמלכות היא שורש האילן, ולכן מאן דנטיל ט' ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר, כי היא השורש והעיקר לכל, ומלכות בלא ט' ספירן איהו מקצין בנטיעות כי הם הנטיעות.

והענין הוא ע"פ מה שכתבנו בספר הכללים כלל ד', כי שורש ספ"י המלכות ועצמותה העיקרית הוא המלכות דא"ס, וכל הי' ספ"י כולם הנה הם רק גילוייה, שבהם היא מתגלת, כי המלכות דא"ס נתפשטה בכחותיה והמציא את הי' ספ"י שהם אילן שלם וקומה שלימה, והם השרשים נעלמים לכל המציאות דהעולמות ביי"ע, להמציא אותם ולמלוך עליהם. והרי הווי כל הי' ספ"י גילויי המלכות דא"ס שבהם, ועל ידיהם נתגלה מלכותו יתברך, והוא מה שיסדו (ברכת נישואין) שהכל ברא לכבודו, וכמו שנאמר (ישעיה מג ז) ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שכל העולמות כולם הם רק בשביל כבודו, וכבודו הוא מלכותו, שהוא למלוך עליהם. וזה היה כוונת כל הבריאה, שיתפשט אור מלכותו על כולם, ושיוכללו כולם באור מלכותו, כי רק זהו עונג כל העינוגים וחמודת כל החמודות, כאשר יוכללו כולם בו להנהותם מזיו שכינתו עליהם, והוא תכלית כל התכליות. וזהו ג"כ מה שאנו אומרים (סדד הוצאת ספר תורה) ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו. [ולא נשלם הכוונה בזה אלא רק כאשר שכל עניני התחתונים וכל מעשיהם וכוונתם הם כולם לשמו ורצונו, לעשות נחת רוח לפניו, ועי"ז יתגלה כבוד מלכותו יתברך ויהיה כבודו מלא עולם].

והנה הי' ספ"י שבכל עולם הנה הם עצמות מציאותה, כי הם כחותיה הפנימים והנשמה לנשמה שבה, כי כל י' ספ"י הוא בחי' קומה שלימה ועולם מלא מפרצוף אדם שלם (וכנודע שכל עולם הוא כללות אדם שלם¹³²). אמנם הוא כי עיקר המציאות דהאדם והעולם הוא באמת רק הט' ספ"י הראשונים, אבל ספ"י המלכות הנה היא רק כללותו ושורשו וסיבתו ותכליתו. והוא כי הרי אמרנו שכל הי' ספ"י הם רק גילויי המלכות דאור אין סוף שתתגלה על ידם, אך ספ"י המלכות הפרטי הוא זוהר עצמותה עצמה שנתגלה לבסוף להביא כולם לתכליתם. כי מתחילה נתגלית המלכות דא"ס ונתפשטה בעצמות המציאות דהאדם והעולם להוציא ולהמציא את כל אותו העולם כולו, שהיא ע"י האור דהט' ספ"י הראשונים, ואח"כ נתגלה בכוונתה בהם שהוא לכלול כולם בה ולמלוך עליהם, והוא ספ"י המלכות שהיא מעצמות זוהר המלכות דא"ס גופה, והוא בסוד שנאמר (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, וכן נאמר עליה (משלי לא טו) ואת עלית על כולנה, שהיא עולה לאתר דאתגזרת¹³³ (וכמ"ש בשער טנת"א פ"ה אות ס"ט ופ"ו אות ל"ב) שהיא עולה עד המלכות דא"ס, והוא באור עצמותה שבה. והרי הוי ספ"י המלכות גילוי אור הכוונה בהם שהוא תכליתם, וכן היא שורשם שבתחילה וסיבתם שבשבילה יצאו כולם. והסיבה עצמה היא התכלית והוא השורש, כי הרי היא זוהר אור המלכות עצמה דא"ס אשר ממנה יצאו כולה והרי היא (ל ע"ג) שורשם, ובה הם נכללים, וכן שם הם חוזרים, והרי היא תכליתם וכללותם. וכן כאשר שכל הכוונה בהם הוא רק בשביל זה, הרי נמצא שאותו הכוונה הוא כללותם, כי הוא כולל את כולם, והוא עומד בפנימיותם תמיד ותתגלה לבסוף כי היא התכלית. והוא מ"ש האריו"ל (ברי"ש שער מיעוש הירח) כי מלכות אתגמלית מכלהו¹³⁴ (והוא כמו שאמרנו שעצמותה הוא הכוונה שבהם) דכל מה דהוי מינה לעילא בהדיהו נחית לתתא (שהכוונה שבהם העומד בפנימיות כולם מתפשט ומתגלה למטה והוא המלכות) ואיהי שלימו דכלהו, כי בגילוייה נשלמו כולם, שהרי רק היא הכוונה של כולם. ולכן נקרא המלכות ג"כ אבן שתיה וכמ"ש בפ' נח (דף ע"ב ודף ע"ב רע"א) ופ' ויחי (רלא ע"א), בתיקונים (תיקון ס"ט קכ"ח רע"א) ובכ"מ. וכן נקראת היכל הקודש המכוון באמצע כמ"ש בספר יצירה (פרק ד מ"ד), כי נקרא

132

133 מלשון הרע"מ פנחס רנו ע"ב.

134 עי' תיקו"ז יב ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אבן שתיה שממנה הושתת העולם (יומא נד ע"ב), כי היא סיבת הכל ושורש הכל כנז', ונקרא היכל הקודש משום שהיא כולל הכל, כי כולם נכללו בה והיא מכוון באמצע, כי היא הנקודה פנימיות הכוונה פנימיות שבכולם, וכן היא הבריה התיכון המבריה מהקצה אל הקצה¹³⁵, ממלכות דא"ס עד סוף תכלית כל המציאות, וכן תתגלה בסוף תכלית הכל, שהיא זוהר אור המלכות דא"ס גופה, ובה ישובו כולם והבן כ"ז.

אמנם כל אורה וגילוייה הנה הוא רק כאשר שהם כוללים עצמם כולם בה וממשיכים את עצמם תמיד לאותה הכוונה דגילוייה התכליתית המכוון בהם, כי תכלית כל דבר אינו נעשה ומתגלה אלא רק כאשר שהפעולה נמשך בנושא התכלית לפי התכלית המכוון בו, אבל בלא זה לא נשלם התכלית כלל, ומתבטל הפועל ונפסק הדבר מסיבתו ושורשו. כי התכלית הוא עצמו הסבה והשורש לכל הפעולה כולה, וכאשר לא נמשך הפעולה לפי התכלית הרי נפסק הפעולה מסיבתו. וזהו שאמר התיקונים הנז', דכל מאן דנטיל ט' ספי' בלא מלכות איהו כופר בעיקר, כי עצמות המלכות הרי הוא זוהר אור המלכות דא"ס שהיא עיקר ושורש הכל, וכל קישורם ויחודם דהט' ספי' בהמלכות דא"ס הוא תלוי רק בגילוי ספי' המלכות אשר לבסוף, שהוא כאשר כל הט' ספי' כולם ממשיכים את עצמם בכל כוונתם וענינם להגילוי דאור המלכות שהיא מזהר אור המלכות דא"ס עצמו, והיא הכוונה הפנימית הצפונה בהם, שיתגלה כבוד מלכותו בהם, ועל זה נבנו ונעשה כולם. וכאשר מבטלים את עצמם כולם אליה ונכללים כולם בה שהוא לאותו הכוונה הצפונה בהם, אז מתגלה אורה למטה ומאיר אז המלכות דא"ס מן הקצה אל הקצה, שהוא מתחילתן עד סופן, ומתייחד אז הסבה והתכלית באחד ומאירים אז כולם באור המלכות דאור א"ס מלעילא לעילא עד לתתא תתא.

וזהו הענין מה שסידר המאציל ית"ש את מציאות ספי' המלכות בבחי' אספקלריא דלא נהרא ולית לה מגרמא כלום אלא רק מה שמקבלת מהט' ספי' העליונים, משום שהמלכות היא רק התכלית לבד, והתכלית הרי אין לו מעצמו כלום אלא מה שהוכן לו בהפעולה, אבל בו גופה אין שום פעולה כלל, אלא שהוא יוצא מן הפעולה ואחר כל הפעולה דוקא, והוא תשלום הפעולה שבו נשלם תועלת וכוונת כל הפעולה כולה. והוא סוד קדושת שבת שהוא תכלית דהששת ימים, ומי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, ובו אין פעולה כלל, שבת וינפש (שמות לא יז), והוא המלכות דלית לה מגרמא כלום אלא שמקבלת מהט' ראשונים כי היא רק התכלית.

וכ"ז הוא עומק סוד הדברים מ"ש הראב"ד ז"ל בספר יצירה (פרק ב משנה א) כי התורה והמצוה הם מן העולם ועד העולם, וגם הספי' דאצילות בעלי עבודה הם. וכן הוא מרומז בספר יצירה גופה במה שאמר שם (פרק א משנה ו) ולפני כסאו הם משתחווים, ע"ש. וישנו תורה ועבודה בהספי' דאצילות ג"כ שעובדים להמאציל א"ס ית"ש, ובעבודתם מזהירים ומאירים את אור ספי' המלכות, כי היא לית לה מגרמא כלום ומתפשט ומתגלה אורה רק על ידיהם, והוא מה שנודע שהמלכות מקבלת רק מהט' ראשונים, כי זהו מה שניתן להם שהם יבנו אותה ויגלו אורה, והם בונים אותה ע"י ול ע"ד עבודתם, כי ע"י מתרבה ומתברך הגילוי דאור א"ס ומתפשט ומתגלה למטה בספי' המלכות, והיא עצמה הוא שכר פעולתם, וכמו שאמרנו שהיא התכלית של כולם, כי גילוייה הוא עצמו עדן כל העידונים, והוא זיו אור המלכות דא"ס המתגלה בספי' המלכות, ונהנים כולם מזיוה, והוא תכלית האחרון מכוונת כל המציאות ושכר פעולתם. והנה הוא ע"ד כל שכר עוה"ב לצדיקים שנעשה ע"י המעשים טובים עצמן, וכמ"ש (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצוה מצוה וכונדע. והרי נתבאר לנו בכ"ז דברי התיקונים הנ"ל מה שאמרו, דכל מאן דנטיל ט' ספירן בלא מלכות איהו כופר

¹³⁵ לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לענין ת"ת, אמנם פנימיותו היא הדעת, ועיין שם בשעה"פ שמייחסו לד"א. ועי' זהר בראשית א ע"ב, וכן עי' בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בעיקר, כי המלכות היא עיקר הכל כי היא סיבתם ושורשם, וכן היא כוונתם ותכליתם וכנ"ל בכל דברינו הנז' בארוכה די והותר.

ומה שאמר התיקונים עוד, שכל מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצין בנטיעות, הוא כמו שאמרנו לעיל שהט' ספירן הם הנטיעות דהמלכות דא"ס, להוציא ולהמציא את המציאות דהעולמות, והוא ע"ד נטיעות האילן היוצאים מן השורש להוציא פירות, והוון הנטיעות הממוצע בין השורש ובין הפירות כי על ידם מתגלה הכח שבהשורש, ויוצא ע"י הנטיעות כח השורש מן הכח אל הפועל, אבל זולת הנטיעות היה נשאר הכל רק בכח לבד. כן הוא עד"ז בענינינו, כי זולת האצילות שהם הט' ספי' הראשונים, לא היה נעשו העולמות בי"ע כלל והיה נשאר הכל נעלם בא"ס בבחי' כח לבד.

ונודע הוא כי התבוננות האדם ומחשבתו הוא עושה רושם למעלה בשורש נשמתו הקשורה ותלויה בכל הד' עולמות אבי"ע כל אחד ואחד לפי ערכו, ולכן כשהאדם קובע שכלו ולבו לכל דרכי ה' הישרים כפי מה שהורנו הזוה"ק וכל המקובלים קדושי עליון ובפרט הארז"ל, כי כל המציאות כולו הוא יצא ונעשה וכן הוא מתקיים ומתנהג תמיד מזוהר אור א"ס המתפשט מלעילא לעילא עד לתתא תתא, ע"י הט' ספירן דאצילות אשר האציל אותם באותו הזוהר אור שאמרנו לצורך המציאות דהעולמות בי"ע ע"ד הנטיעות הנמשכים מהשורש לצורך מציאות דהפירות. והנה התחלת הזוהר אור דא"ס אשר למעלה מאצילות הוא המלכות דא"ס שאמרנו, והנה הוא מתפשט בהט' ספירן דאצילות בפנימיותם ומתייחד עמם ביחוד עצום למאד עד שהוא והם כולו חד, ומתפשט ויורד דרך הם ומתגלה לבסוף בזוהר אור מלכותו עצמו, והוא ספירה ה' המלכות דאצילות.

ונקראת ג"כ בשם אצילות הגם שעצמותה הוא זוהר אור דא"ס מהמלכות דא"ס כנז', והוא מב' טעמים: אחד, כי מאחר שירדה דרך הט' ספירן הרי הוא כאור היורד ונמשך דרך המסך שנתמעט אורה מבראשונה. ב', כי אורה הוא מלובש ג"כ במציאות האצילית, והוא היצוניותה וגילוייה, ולכן אינה נקראת מעתה בשם מלכות דא"ס אלא בשם מלכות דאצילות, אמנם עצמותה הוא מהמלכות דא"ס עצמה, אלא שנתמעטה ונתלבשה. וכן אח"כ הנה יורדת עוד ומתלבשת עוד במסכים ולבושים בהעולמות בי"ע כנודע מדרושי הרב בשער דרושי אבי"ע ובשער סדר אבי"ע ובכ"מ, והוא שכינתו בתחתונים, שהוא התפשטות אור המלכות דאצילות אשר היא התפשטות אור המלכות דא"ס. והאמת הוא כי כל מיעוטה ואיכות התלבשותה הוא תלוי במעשה התחתונים, וכן בעבודת העליונים כנ"ל. אמנם עבודת העליונים הוא תלוי ג"כ במעשה התחתונים, וע"ד שכתוב (תהלים סז לה) תנו עוז לאלהים. וכשהזכות מתגבר, מזדכך התלבשותה וכן התלבשות כולם ומתעצם ומתגלה היחוד ומתראה הגילוי דאור א"ס בכל האצילות, וכן יתפשט גילוי בהעולמות בי"ע ג"כ וכמו שיהיה לעתיד.

ועכ"פ הוא, כאשר האדם קובע לבו ומחשבתו לכל הנז', אז עומד ומאיר בשורש נשמתו וכן בשורש שרשו אשר למעלה למעלה העיקר על קיומו והנטיעות על קיומם, ומתפשט ויוצא מן הכח אל הפועל כל שפע הנצרך לקיום העולמות ולהנהגתם ע"פ הנתיבות והדרכים אשר יסד המאציל בהם, והרי מתקיים המציאות כולו לעילא ולתתא ע"י אותו האדם ומתנהג כולו בסיבתו ונרמתו. משא"כ אם היסר אחד מהם ח"ו, הרי גורם בשורש נשמתו בקישורה ותלייתה במציאות העולמות כולם הריסה גדולה וחורבן לכולם, (לא ע"א) כי כאשר נוטל הט' ספירן בלא מלכות ועולה בדעתו שבהם תלוי הכל ואין צריך להמלכות מאומה, הוא כופר בעיקר קישורם ותלייתם בהמאציל א"ס ית"ש, אשר רק הוא ית"ש עשה ועושה ויעשה לכל המעשים (לשון אני מאמין שבסידור¹³⁶), ע"י שנתגלה בהשם הוי"ה ב"ה והוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עיקר אמונת ישראל, כי ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך כו"א, ה' מלך עולם ועד. וכאשר נוטל המלכות בלא ט' ספירן, שאינו מאמין באמונת האצילות כלל ח"ו, [והיא כל אותן שאינם יודעים מהשם הוי"ה ב"ה מאומה, כי השם הוי"ה ב"ה הוא גילוי דא"ס שגילה עצמותו בשם זה ע"י שהאציל את האצילות ונתלבש שם ומתייחד עם האצילות עד שהוא עם האצילות כולו חד ונקרא בשם הוי"ה ב"ה ע"י האצילות, וע' דברינו בהקדו"ש שער א' ובכ"מ], הגם שמאמין שהמאציל א"ס ית"ש הוא לבדו מלך עולם ועד ועשה ועושה ויעשה לכל המעשים, עכ"ז הנה בלתי אמונת האצילות הרי אמונתו אינה צודקת כלל וסותר את אמונתו מניה וביה, והוא מאמין ואינו מאמין, כי האצילות הנה הוא גילוי דא"ס ית"ש אשר נתגלה להמציא את המציאות והוא רצונו ומחשבתו ומאמרו, שהם כל העשרה מאמרות דמעשה בראשית (ר"ה לב ע"א), וכשאינו מאמין באצילות ח"ו הרי הוא כופר בכ"ז ועוקר את אמונתו מכל וכל [התבונן בזה עד כמה שמגיע הפגם והעון רחמ"ל]. וזהו שאמרו כי מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצץ בנטיעות, ומהרס ומחריב יסוד העולם, כי כשם שאי אפשר שיוצא פירות מהשורש בלתי הנטיעות שהוא האילן, כך אי אפשר לומר שיצא ונעשה המציאות מא"ס ית"ש בלתי האצילות, כי הרי זולת רצונו ומאמרו ית"ש שהם העשרה מאמרות דמע"ב, הרי לא היה נעשה שום דבר, וכל גילוי רצונו ית"ש ויציאת המציאות מן הכח אל הפועל הוא רק ע"י האצילות, אבל זולת האצילות היה נשאר הכל נעלם בא"ס וכנ"ל. וכנודע כי א"ס ית"ש זולת גילויו הוא נעלם בתכלית ההעלם, ואין לו תפיסה בשום שם ואות ונקודה כלל, וכל גילוי בהשם המיוחד¹³⁷ ית"ש וכן בכל השמות כולם שהם כולם מסתעפים מהשם הוי"ה ב"ה¹³⁸, ובהם מתגלה בהמציאות וכמו שאמרו (שמו"ד פ"ג ס' ו) לפי מעשי אני נקרא, הוא הכל ע"י האצילות, וכשאינו מאמין באצילות הוא קוצץ בנטיעות והוא דברי פרעה הרשע (שמות ה ב) לא ידעתי את ה', ומהרס ומחריב את יסוד העולם רחמ"ל.

ודע עוד כי מה שאמרנו לעיל דכל מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצץ בנטיעות, יש בזה עוד כוונה אחרת, והיינו שמכוון על המלכות דאצילות בלתי יחודה למעלה ח"ו, ומכוון לקשר את עצמו רק בה לבד, ולהמשיך אורה למטה בלתי יחודה למעלה רחמ"ל, והוא סוד החטא דדור הפלגה במה שאמרו (בראשית יא ד) ונעשה לנו שם, וכן ג"כ בכלל זה העוסקים בקבלה מעשיות ואינם יודעים לכוון בשורשי השמות וקישורם ויחודם בהשם הוי"ה ב"ה, ובפרט כשאינם צדיקים גמורים הגורמים היחוד מצד מעשיהם, אלא שלוקחים העטרה לעצמם ומשתמשים בה, הנה הם קוצץ בנטיעות, ועליהם נאמר (במדבר יט יג) את

¹³⁷ עי' @פרדס רמונים (שער יט פרק ב) קראוהו שם המיוחד שהוא שם המתייחדים בו כל הי"ס מיוחדים כאחד.

¹³⁸ עי' זהר פנחס רטו ע"ב וז"ל יהו"ה דאיהו חיי כל כנויין וכל שם וכנוי סהיד עליה, ועי' בהגר"א על ספ"י ג ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

משכן ה' שמת רח"ל, וע' בתיקונים (תיקון ס"ו ק"ב ע"ב¹³⁹) ובהגר"א שם בארוכה¹⁴⁰, ובדברינו בספר הקדו"ש שער ז' פ"ו אות ד' ה' בכל זה ע"ש ודי בזה כעת.

[יג] אך מן הרשימו שנשאר ביסוד לבדו מאיר ג"כ אליה – הנה לעיל אמר שהרשימו שנשאר מכל א' הנה הוא להאיר להתחתון שעדיין לא עלה, ואמר שם כי לכך לא השאיר אור המלכות רשימו אחריה כי אין ספי' אחרת תחתיה להאיר בה, וא"כ הרי לכאורה אין הבנה להדברים כאן כלל, כי הרי הוא מדבר עתה אחר שעלתה המלכות ג"כ וא"כ למי מאיר הרשימו. אך פשוט הדבר שכוונתו הוא על הכלי והעביות, כי אחר שעלה כל אור ונשאר העביות למטה בלתי אור, הנה נשאר רשימו מכל א' להאיר להעביות והיה נשאר הרשימו מכל א' לב' תועליות, אחד להאיר להתחתון שעדיין לא עלה, והשני להאיר להעביות שנשארו למטה, וכמו שמתבאר אלו ב' התועליות לעיל פ"ד אות ב' ע"ש. וזהו מה שנשאר הרשימו למטה לעולם, שהוא גם אחר הסתלקות האורות כולם, והוא משום תועלת העביות שהוא עומד לעולם (לא ע"ב) למטה ונשאר בו הרשימו וכנ"ל בדברינו אות י"א. ועל זה אמר

¹³⁹ ועוד הן האדם היה כאחד ממנו אמרו מלאכין קדישין בגין למהוי איהו כאחד מיננא כמה דאמר חו"א והייתם כאלה"ם יודעי טוב ורע ודא איהו לדעת טוב ורע דא גרים ליה מותא דאם זכה למיכל מאילנא דחיי דאיהו עץ חיים היא למחזיקים בה מה כתיב בה ולקח גם מעץ החיים וגו' אמר רבי שמעון ווי לון לאינון דמניחין לאשתדלא באורייתא דאתמר בה ולקח גם מעץ החיים ובפקודין דילה דאינון איבא דאילנא דאתמר ביה ואכל וחי לעולם ואזלין בתר אלין דמפתי לון מסטרא דנחש הקדמוני דאמרי לון השתדלון במלאכיא דממנו על ככביא ושמשא וסיהרא ועל אלין דממנו על רוחין ושדין למהוי כאלה"ם יודעי טוב ורע ועלייהו [צז ע"א] אתמר כה אמר ה' למזבחים ולמקטרים לככבים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי ודא איהו דמני קודשא בריך הוא לאדם ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו' ויש"ו חייבא בהאי הוה משתדל ודור אנוש ודור המבול ודור הפלגה וקודשא בריך הוא אעקר לון מעלמא דין ומעלמא דאתי ודא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות מות בעלמא דין ותמות בעלמא דאתי וחובא דא גרים חורבן בי מקדשא וגלות ישראל בין אומין דעלמא ואתקטילו מנייהו

תרגום: ועוד הן האדם היה כאחד ממנו אמרו המלאכים הקדושים כדי שיהיה הוא כאחד ממנו כמו שאמר הנחש והייתם כאלה"ם ידעי טוב ורע וזהו לדעת טוב ורע זה גרם לו את המות שאם זכה לאכל מעץ החיים שהוא עץ חיים היא למחזיקים בה מה כתוב בו ולקח גם מעץ החיים וגו' אמר רבי שמעון אוי להם לאותם שמניחים מלעסק בתורה שנאמר בה ולקח גם מעץ החיים ובמצוותיה שהן פרי האילן שנאמר בו ואכל וחי לעולם והולכים אחר אלו שמפתיים אותם מצד הנחש הקדמוני שאומרים להם השתדלו במלאכים שממונים על הכוכבים והשמש והלבנה ועל אלו שממונים על רוחות ושדים להיות כאלה"ם ידעי טוב ורע ועליהם נאמר כה אמר ה' למזבחים ולמקטרים לככבים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי וזהו שצוה הקדוש ברוך הוא את האדם ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו' ובלעם הרשע היה מתעסק עם זה ודור אנוש ודור המבול ודור הפלגה והקדוש ברוך הוא עקר אותם מהעולם הזה ומהעולם הבא וזהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות מות בעולם הזה ותמות בעולם הבא והחטא הזה גרם את חרבן בית המקדש וגלות ישראל בין אמות העולם ונהרגו מהם

¹⁴⁰ ז"ל: ועוד הן כו' - הן דברי ר"ש ור"ל שמניח את התורה ועוסק בהשבעת השמות והמלאכים ושדים לידע כל אשר בארץ טוב ורע וז"ש אמרו מלאכין קדישין כו' דאם זכה למיכל כו' גם לרבות נוק' איבא כו' ומפ"ו אמר ר"ש ווי לון לאינון כו' ובפיקודין דילה כו' ור"ל כנ"ל גם לרבות כו' למהוי כאלקים יודע טו"ר וההשבעות עצמן הן בע"ה טו"ר וכמ"ש למטה ודאי הא כדאי דאילנא דע"ה טו"ר כו' וכמ"ש ז"ל דכל ההשבעות למלאכים הכל בע"ה טו"ר עתה וכי הם למטה ועמ"ש למטה וכ"ז שרוצה להיות כאלקים המלאכים והשדים לידע עתידות טו"ר ולהיות שם זה משותף וכמ"ש בז"ח ס"פ בארוכה וע"ל ב' אלין שדים מסט' דשמאלא ואלץ מלאכים מסט' דימינא וזו היתה ע"ג של הראשונים הכל לדעת טו"ר כמו התרפים וכל פסל ומסכה כמ"ש בר"מ וכמו שמפרש והולך ועלייהו אתמר כה אמר כו' ודור אנוש כו': ואמר וחובא דא גרים כו' כמ"ש ל"ת בס"ד בארוכה וחובא דא גרים דנחתת שכינתא בגלותא דהווי ישראל עבדין מעשה אבותיהם בידיהם ומ"ש בה אמר ה' למזבחים כו' ע"כ ב' פסוקים הוא דבמלכים ב' כ"ג כתיב המקטרים לבעל ולשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים ובירמיה מ"ד נאמר כה אמר ה' כו' לקטר למלכת השמים כו' ולמזבחים לא נאמר רק במנשה נאמ' שם כ"א ויבן מזבחות לכל צבא השמים כו' ולקמן ב' שאלו א"ל מאי למזבחים כו' א"ל כו' והלשון מזבחים מצינו בפסוק רק לגבוה באיסור מזבחים ומקטרים בבמות אבל בע"ג לא נאמ' רק באחד ויזבח ויקטר בבמות ועל הגבעות כו' ואשר לא צויתי לא נאמר שם ושם רק במלכים ב' י"ז נאמר ויכרת ה' אותם ברית כו' ולא תזבחו להם:

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בעניינינו כי אור המלכות לא השאיר אחריו רשימו כלל להאיר להכלי שלה, אלא שמהרשימו שנשארה בהעביות שהוא הכלי דהיסוד, הנה נמשך הארה ממנה להכלי והעביות דהמלכות ג"כ, ומשמש הרשימו דהיסוד לשניהם, היינו הן להעביות דהיסוד והן להעביות דהמלכות. והרי אין להכלי דהמלכות הארה מעצמה אלא רק מה שמקבלת מהכלי דהיסוד, ולכך נקרא כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמה כלום אלא רק מה שמקבלת מלמעלה, וע' עוד למטה בסמוך.

[יד] עוד יש טעם אחר כו' כי כאשר חזרו האורות כו' כו' – כי הטעם הראשון הוא מחמת הרשימו וכנ"ל, וטעם השני הוא מחמת האור דההתפשטות הב' שלא נכנס שם אור כלל וכמו שמפרש והולך. ובאמת הוא כי אלו ב' הטעמים אחד הם, כי הם תלוי זה בזה, כי עיקר הרשימו אשר נשארה שם לעולם גם אחר הסתלקות האורות כולם, הנה הוא ג"כ רק כדי שיהיה שורש לההתפשטות הב' וכנ"ל אות ב' וי"א, ומאחר שבהתפשטות הב' לא נכנס שם אור כלל ומהטעם שאמרנו לעיל אות ב', לכן לא נשארה שם רשימו ג"כ וכמו שכתבנו שם, ועכ"ז הנה אמר הרב שהם ב' טעמים, כי ענין מה שנקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא הרי בודאי הוא שהם ב' טעמים: א', משום שלא נשארה רשימו בעת הסתלקות הא'. ואחד, משום שלא נכנס בה האור בעת התפשטות הב'. והרי היתה כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא גם משורשה הראשון שהיא מעת שהחיל להתגלות העביות שבה, היינו בההסתלקות הא' שאז נתגלה העביות של כולם והתחיל מאז הוית הכלי, הנה נעשית כלי המלכות מאז תיכף אספקלריא דלא נהרא כי לא נשארה בה מאז גם רשימו כלל, וכן לא נכנס בה אחר ג"כ בהתפשטות הב' אור כלל, והרי נעשית כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא תיכף משורשה הראשון ולהלאה, והוא במלכות דעקודים שהוא ראשית הגילוי דספי המלכות, כי בעקודים שם הוא רק התחלת הגילוי דהי' ספי' כנודע. ונעשית כלי המלכות שם אספקלריא דלא נהרא, ומשם הוא נודע כן בהמלכות דאצילות ג"כ, שהכלי שלה הוא תמיד אספקלריא דלא נברא ואינה מקבל אורה אלא רק ע"י הט' הראשונים כמ"ש בזה"ק (בפ' בראשית לג ע"ב). אמנם אורה הוא באמת נמשך ומתפשט מלמעלה למעלה והוא מוגיע עד רזא דאור א"ס, אלא שלפעייים מתמעט ומסתתר ולפעמים מתרבה ומתברך ומתגלה כנ"ל אות י"ב. אך עכ"פ הוא כי כל קבלתה הוא רק מהט' הראשונים, ונמשך קבלתה מלמעלה ע"י מעשה התחתונים, כי בזכותם מתברכת ובחובם מתמעטת ח"ו, ונתיסד כ"ז שיהא תלוי בניינה במעשה התחתונים משום שאור המלכות היא שורש נשמת ישראל¹⁴¹, וכשמתרבה ומתברך אורה, הרי נמשך להם ג"כ, והוא הנאת דזיו השכינה שהוא כל השכר דעוה"ב כמ"ש ברכות (ז ע"א), וכשמתברך ומתגלה אורה ע"י מעשיהם הרי נעשה כל השכר דעוה"ב ע"י מעשה הצדיקים עצמן אשר זה היה כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו.

[טו] וכבר נתבאר זה במ"א באורך – כוונתו הוא על הדרוש דמטי ולא מטי אשר לקמן, כי הרח"ו ז"ל לא סידר את כל דרושי ע"ח כמו שהוא לפנינו כי הוא רק מסידור הרמ"פ כנודע, אבל הרח"ו ז"ל כתב כל דרוש ודרוש בפנ"ע, וכל פרק זה שלפנינו הרי הוא מפרקי המ"ת שהם כולם מספר אוצרות חיים אשר היא ספר מסודר בפנ"ע. ונראה שהוא יצא מסודר מהרח"ו ז"ל עצמו והרמ"פ ז"ל הכניס אותו כולו ג"כ בעין חיים וסידר את פרקי האוצ"ח עם שאר כל הדרושים כל פרק ופרק להדרוש השייך אליו, וזהו שאמר הרח"ו ז"ל "וכבר נתבאר זה במ"א", ור"ל על הדרוש דמטי ולא מטי אשר כתב הרח"ו ז"ל בספר בפנ"ע וכ"ז פשוט ונודע.

¹⁴¹ עי' דע"ה ח"א ג ע"ד שמציין למקור לזה זהר בראשית יג ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[טז] והנה כשעלתה המלכות במקום היסוד הלא היסוד היה (לא ע"ג) מאיר בה דרך אהור כנ"ל ואז אותו אור היסוד הכה באור הזה של המלכות ונפל מן האור היורד דרך האחוריים ניצוצין אל כלי המלכות – הנה כאן היה ההכאה באור המלכות עצמה משום שלא נשאר רשימו ממנה וכנ"ל, אמנם צריך להבין מדוע לא היה כן ג"כ בכל האורות כולם, הלא היה צריך שיהיה ההכאה בכלם מאור האחוריים עם האור העיקרי דכל א', למה המתין האור האחוריים לעשות את ההכאה בכל ה' ראשונים עד שעלה האור העיקרי שלו ואז ירד האור האחוריים בהעביות והכלי והכה בהרשימו הנשאר שם, ולמה לא עשה את ההכאה תיכף האור האחוריים היורד מכל עליון עם האור העיקרי דהתחתון עצמו תיכף בעת עלייתו קודם שנגמר לעלות. אמנם הוא כי הרי כבר כתבנו לעיל אות ז' שאור האחוריים העיקרי היורד לכל ספי' וספי' הנה הוא עולה ג"כ עם עליית אור ישר, כי הרי לא ירד אלא בשבילו ואילו, ולכן כאשר עולה הוא הרי פשוט הוא שעולה אור האחוריים אשר ירד עליו ג"כ, ועיקר ההכאה אשר מאור האחוריים עם אור הרשימו הנה הוא רק מתמצית הארת אור האחוריים אשר נשאר ג"כ למטה בהעביות בבחי' רשימו ממנו ג"כ כמו שנשאר רשימו מאור הישר. ואותן ב' הרשימות הנה הם מכים ומבטשים זב"ז, ומתחילים נולד מהם ניצוצין שהם בבחי' הרפ"ח ניצוצין כנ"ל אות י"א. אבל האורות העיקריים עצמן, הן האור ישר העיקרי, והן האור חוזר העיקרי, הנה הם אינם מבטשים זה עם זה כלל, והטעם הוא כי באם שהיו הם מבטשים זב"ז ג"כ, היו הניצוצין שנולד מהם גדולים יותר מדאי ולא היה מתעבה הכלי כהראוי. ואולי הוא כי באמת הם מבטשים זב"ז ג"כ וכן נולד מהם ניצוצין ג"כ, אלא שהניצוצין הנולד מהם הם עולים ג"כ למעלה עם עליית האורות העיקריים ומתעם הנז', ולא נשאר למטה אלא רק הרשימין עם הניצוצין הנולד מבטישתם.

וכ"ז הוא בהט' ספי' הראשונות, אמנם בהמלכות אשר בה לא נשאר רשימו מהאור הישר כלל, הנה לא נשאר בה רשימו מהאור חוזר ג"כ, ונעשה בה הכאת ובטישת האורות בהאורות העיקריים עצמן, והיה באמת הניצוצין שלה יותר גדולים, והיו אותן הניצוצין במקום הג' בחי' אשר בהט' ספי' הראשונים, שהם הב' רשימות וניצוצין שנשאר בכל כלי וכלי מהט' ספי' הראשונים, והיה בהם אותן הג' בחי' ש"כ ופ"ר ורפ"ח כנ"ל אות י"א. אבל בכלי המלכות אשר בה לא נשאר הרשימות כלל, ולא נעשה בה אלא רק ניצוצין לבד, הנה היה אותן הניצוצין שבה במקום כל הג' בחי' כולם, והיו משתמשים הם במקום הש"כ ופ"ר ורפ"ח, כי היו אלו הניצוצין יותר גדולים משום שהם נולדו ונעשו מהכאת ובטישת דהאורות העיקריים עצמן כנז', ונעשה בה כ"ז כדי שלא תתעבה הכלי שלה יותר מדי ע"י החסרון הרשימות.

והנה הוא בדוגמת עולם הנקודות, כי גם שם היה הרפ"ח ניצוצין שבהמלכות יותר גדולים וכמ"ש הרב בשער רפ"ח (פרק ב), כי בשם ב"ן ירדו כל המדרגות כולם חוץ מן העליונה והראשונה ע"ש. וכן היה כאן, כי ניצוצי דהמלכות היו יותר גדולים, כי נולדו ונעשו מהכאת ובטישת דהאורות העיקריים עצמן, ועכ"ז הנה נקרא כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא (זחר ח"א לג ע"ב) משום חסרון דהרשימות, שהם היו חסר בה מכל וכל. והרשימות הנה הם מעצם האורות עצמן, אבל הניצוצין הרי הוא רק תולדותם שנולדו ע"י הבטישה ואינם מעצם האורות עצמן, ולכן נקרא כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא. אבל אותן הניצוצין גופה, הנה הם היו בה באמת יותר גדולים מכל הניצוצין דהט' ספי' הראשונים, והיה זה כדי שלא יתעבה כלי המלכות יותר מדאי ע"י החסרון דהרשימות שהם היו חסרים בכלי המלכות מכל וכל. משא"כ הט' ספי' הראשונים אשר בהם נשארו הרשימות שהם מעצם האורות עצמן, לכן היו הניצוצין שלהם קטנים, שנעשו בהם רק מבטישת דהרשימות לבד. והוא כי ע"י נתעבו בעיבוים הראוי להם, כי אלו שהיה גם הניצוצין שלהם מבטישת האורות העיקריים גופה, לא היה אפשר להם להתעבות בעיבוים הראוי, ולא היה נעשה הכלי דהעקודים כלל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה במה שאמרנו בכלי המלכות, ולא ע"ד} הגם שהניצוצין שבה הם היו יותר גדולים, עכ"ז הנה מאחר שהיה חסר בה הרשימות שהם מעצם האורות גופה, לכך היא נקרא אספקלריא דלא נהרא (זהר ז"א לג ע"ב), משום שהניצוצין הם רק תולדות האור ואינם מעצם האורות עצמן וכנו'. הנה מצאנו כיוצא בזה גם בהאור דההתפשטות הב', כי הרב אמר לעיל בסמוך בהטעם השני מה שנקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא משום שלא נכנס בה בהתפשטות הב' שום אור מאומה וכנ"ל אות י"ד, ועכ"ז הנה אנו רואין כי באמת הרי נכנס בה אור ג"כ, והוא האות ד' מהה', שהוא בצורת ד' ו' הנולד מהזו"ן שבבינה וכמבואר לקמן בשער מטי ולא מטי (פרק ד), ואמר שם הרב כי אותו אות ה' הנולד מהזו"ן שבבינה הוא יותר גדול מאור המלכות עצמה ע"ש. והרי לנו כי נכנס גם אז בכלי המלכות אור יותר גדול, ועכ"ז הנה אמר הרב כאן שהיא נקרא אספקלרא דלא נהרא, והוא משום כי אור הד' שנכנס בה הנה הוא רק תולדות האור מהזו"ן דהבינה דהתפשטות הב', אבל עצם האור דההתפשטות הב' עצמו הרי לא נכנס בה מאומה, ולכן היא נקראת אספקלריא דלא נהרא. וכ"ז הוא בהטעם השני וכן הוא בדרך זה ג"כ בטעם הא', כי משום שהיה חסר בה הרשימות שהם מעצם האור גופה, והם היו חסרים בכלי המלכות מכל וכל, הנה היא נקרא עבור זה אספקלריא דלא נהרא הגם שהניצוצין שנכנס בה היו יותר גדולים.

ועומק הענין בזה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער המלכים (פרק ו) כי כל דבר שבא בתחילה בבחי' שורש ועיקר אינו מסתלק לעולם, אך מה שבא בבחי' תוספת הנה הם מסתלקים בעת הפגם, כי הם אינם בקביעות. וכ"ז הוא ג"כ בענינינו, כי הרשימות אשר הם מעצם האור גופה דאור ההתפשטות הא', וכן האור העיקרי דההתפשטות הב' הנכנס אח"כ, הנה הם בבחי' שורש ועיקר והם בקביעות לעולם, משא"כ הניצוצין דענינינו שהם נולדו רק מחדש ע"י בטישת האורות כנ"ל, וכן האות ד' שאמר במטי ולא מטי (פרק ד) שהוא נכנס בכלי המלכות הנה הוא נולד רק מחדש מהזו"ן שבבינה ואינו מעיקר האור דההתפשטות הב' גופה, והנה הם באים רק בתוספת והם אינם בקביעות שמסתלקים בעת הפגם. ולכן הגם שאורם הוא יותר גדול, עכ"ז הנה נקרא כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא משום שמאור העיקרי דהתפשטות הב' וכן מאור העיקרי דהתפשטות הא', הרי לא נשאר ולא נכנס בה מאומה. ומה שנכנס בה ניצוצין בעת ההסתלקות הא', וכן האות ד' אשר נכנס בה בעת ההתפשטות הב', הרי הם אינם מאור העיקרי כלל, והם אינם בה בקביעות כלל, לכן נקרא כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא.

ודע עוד כי אותן הניצוצין שאמר הרב שהם נכנסו בכלי המלכות, והם מבטישת האורות דאור ישר ואור חוזר דהתפשטות הא' והסתלקות הא', הנה היה כ"ז כדי שיהא כלי המלכות מקושר ודבוק עם האורות העיקריים דהתפשטות הא' והסתלקות הא' עכ"פ. כי משום שלא נשאר בה שום רשימו מהאור הראשון כלל והרי אין לכלי המלכות שום קשר ח"ו עם האורות דהתפשטות והסתלקות הא' מאומה, ולכן נכנס בה הניצוצין הנעשה מבטישתם כדי ליתן לה קשר ויחוד עמהם עכ"פ. והיה הניצוצין שנכנס בכלי המלכות מבטישת האורות העיקריים גופה כנ"ל כדי ליתן לה קשר עם האורות העיקריים עצמן. משא"כ כל הט' ספיי הראשונים, הנה הם היו מקושרים לעולם למעלה ע"י הרשימות שנשאר בהם וכמו שכתבנו לעיל פ"ד אות ב' ע"ש. אך המלכות אשר בה לא נשאר שום רשימו כלל בהכלי שלה, והרי נראית כלי המלכות כאלו שנפרדה ח"ו מאורות העיקריים מכל וכל, ולכן נעשה בה הניצוצין מבטישת האורות העיקריים גופה כדי שתהא גם היא מקושר עם האורות העיקריים לעולם ג"כ. משא"כ הט' ספירין הראשונים היה מספיק להם הניצוצין אשר מבטישת הרשימין לבד, והוא ג"כ בכלל מה שאמרנו לעיל דלכך נעשה הניצוצין בכלי המלכות מבטישת האורות העיקריים עצמן כדי שלא תתעבה הכלי שלה יותר מדאי, כי באם שלא היה נעשה לה איזה קשר עמהם היתה מתחשבת ומתעבה יותר מדאי, ולכך ניתן לה קשר אמיץ עמהם לעולם ע"י ולב ע"א} הניצוצין שנכנסו בה, ונעשו הם מבטישת האורות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העיקריים עצמן. וכן היה עד"ז ג"כ בהתפשטות הב', שלא נכנס אז בכלי המלכות שום אור מאומה, והרי היה נפרד ח"ו ע"ז מכל האור שלמעלה, לכן נכנס בה האות ד' מהה' הנולד מהו"ן דבינה, כדי שתהיה ע"ז קשורה ואחודה בהאור שלמעלה שהוא בהבינה אימא עלאה, וע"ז מזדכך הכלי שלה ומתקנת תמיד ודע והבן כ"ז.

[יז] ואז אותו הרשימו היה מאיר בכלי זה מרחוק ולא נכנס בתוכו והם סוד התגין וכמו שיתבאר בעזרת השם בדרוש הנקודים – הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ו', שע"י האור חוזר שהוא בבחי' גבורה ודין נפרד ע"ז העביות מהאור, והוא מה שאמר כי הרשימו היה מאיר בכלי זה מרחוק כי היה האור מרוחק מהכלי.

אמנם הוא כי הרי מאחר שאמר שהם סוד התגין, א"כ הרי הוא אינו מרוחק כלל, כי התגין הרי הם מחוברים ודבוקים עם האותיות לעולם. אך אין כוונתו הוא שהוא מרוחק ממש, אלא כוונתו הוא שעיקר אורם הוא מבחוץ ולא בתוכם, ומאיר להם רק מלמעלה ואינו מתפשט בתוכם רק הארה מועטת, כי כן הוא הוראת התגין, ועל זה אמר שהוא מרוחק, ור"ל שעיקר אורם הוא מרוחק מהם, כי הוא למעלה ואינו דבוק עמהם אלא רק בהארה מועטת לבד.

אמנם הדברים עדיין צריך ביאור, כי מאחר שאמר שהרשימו הוא בבחי' תגין, והתגין הרי הם בחי' נפש וכמ"ש לעיל בטנת"א (פרק ה), והנפש הרי הוא אינו מבחוץ כלל, ואדרבה הוא שעיקר אורו הוא רק מבפנים, כי הנפש הרי הוא נכנס בתוך הגוף ממש ומתערב עמו עד שהם נעשים שניהם לאחד, וכמו שהאריך הרב עצמו בכ"ז לעיל שער טנת"א (פרק ה). ואמר שם כי כמו שהנפש אינה נפרדת לעולם מן הגוף, כן התגין אינם נפרדין מהאותיות בספר תורה לעולם, משא"כ הנקודות והטעמים שאינם בס"ת רק ע"י קריאת אדם בס"ת. וזהו שאמרו בתיקונים (יג סע"ב) ונפשא איהי כללא דאתוון ושותפא דגופא, כי הם משתתפין ומתחברים בעצמות האותיות שהם גוף, והתגין הם כללות האותיות כו', כי הם והאותיות משתתפין יחד, לכן לפעמים נקראים האותיות בשם גוף כי כן הוא האמת, ולפעמים נקראים בשם נפש בבחי' התגין שבהם כו', ע"ש שהאריך בזה לבאר איך שהתגין עם האותיות מתחברים ונעשים לאחד, וכאן אמר שהם מרוחקים זה מזה. וכן בדרושי נקודות (פרק ו) אמר שם ג"כ כמו"ש כאן, ואמר שם כי כאשר מיתו המלכים שנסתלקו האורות ונפלו השברי כלים למטה, הנה היו האורות עליהם בבחי' תגין, שזה מורה על הסתלקות האורות מן הכלים ונשאר האור למעלה מהם ולא בתוכם. ואמר שם עוד, כי התגין מורה על זמן היות האורות ע"ג האותיות וחוזן להם ולכן אינם נרגשים בקריאת האותיות, כי הוראת התגין הוא שרוחניותם נסתלק מתוכם אלא שעומדים עליהם מרחוק להאיר להם הארה מועטת, כדמיון התגין העומדים זקופים על האותיות ולא בתוכם כו' ע"ש. והרי כ"ז הוא בהיפך ממה שאמר בטנת"א (פרק ה) הנז' שהתגין הם בחי' נפש שהיא שותפא דגופא, והיא מתערב עם הדם והבשר ונעשית עם הגוף לאחד.

אך באמת הרי צריכים אנו להבין כי מאחר שהתגין הם בחי' נפש, והנפש הרי הוא בתוך הגוף ממש ומעורב עמו בכלולו ונעשו שניהם לאחד, וכמו"ש (דברים יב נג) כי הדם הוא הנפש, א"כ מפני מה עומדים באמת התגין רק למעלה. אמנם יש לומר כי היא הנותנת, כי מאחר שנעשה הנפש עם הגוף לאחד, לכן אין להתגין רמז בפנ"ע בתוך האותיות, כי הרי הם כלולים בהאותיות גופה, ובמציאות וצורת האותיות הנה כלול שם התגין ג"כ, כי אין מציאות לזה בלא זה, וכנ"ל מדברי הרב שנקראו האותיות לפעמים בשם נפש ע"י התגין כי הם אחד, ולכן אין להתגין רמז בפנ"ע בתוך האותיות כי הם כלולים בהם גופה, ואין להם רמז רק למעלה. ור"ל כי הענין מה שהתגין הם למעלה, אין הטעם משום שהם רק למעלה ולא בתוכם, אלא הטעם הוא כי כל זמן שהם בתוכם הם כלולים עם האותיות והם שניהם אחד, ולכן אין להם אז היכר וגילוי בפנ"ע כלל. אך אחר שמסתיימים האותיות בקומתם למעלה, אז מתגלים התגין (לב ע"ב) ומאירים למעלה, כי התגין נמשכים למעלה מן האותיות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרבה, ומתגלים הם אחר שמסתיים קומת האותיות. וככל צורה עם החומר שהגם שהצורה היא נעשה עם החומר לאחד, עכ"ז הוה הצורה גבוה ולמעלה מהחומר הרבה, כי היא תמיד קשורה בעולם העליון אשר למעלה למעלה והיא שורשו וקיומו נע' דברינו בספר הקדוש שער ב'. ועל זה הם מרומזים התגין העומדים למעלה זקופים על האותיות, כי הם שורשם ויסודם, ועל ידם קשורים האותיות ג"כ למעלה, ולכן אין ניכרים התגין אלא רק למעלה מן האותיות ולא בתוכם, כי בתוכם הם כלולים בהאותיות עצמן וכנז'.

אך עיקר עומק הענין בזה וכן במה שהערינו לעיל הענין הוא, כי הנה יש ב' בחי' נפש, אחד מצד אבא, ואחד מצד אימא. והנפש אשר מצד אבא הוא נמשך עם החומר ביחד מתחילת מציאותו, כי הם מתהווים ונארגים שניהם ביחד ממש, וכן אינם מתפרדים זה מזה לעולם כי הם באים ביחד מטיפת הזרע דאבא תיכף כשנזרע, וכן הם גדילים ונארגים יחד וקשורים זב"ז לעולם, ואינם מתפרדין זה מזה גם לאחר מיתה, כי הוא בחי' הבלי דגרמי הנשאר ונקשר בעצמות לעולם עד זמן התחייה, כי הוא שורה בתוך העצמות שהם ג"כ מאבא כמ"ש בנדה (לא ע"א) ונמשך ובא בהטיפה זרעית שלו. והנפש הוה הנה הוא רק מהמוחין דקטנות דהעשיה, ולכן הוא מחובר תמיד עם העצמות שהם עיקר בנין דהגוף שהוא מהעשיה, כי אין להגוף שום מציאות וקיום אלא ע"י איזה בחי' נפש דוקא, והוא הנפש הנז' שמצד אבא, שממנו הוא עיקר החומר ג"כ. אך כאשר בא הטיפה במעי האימא, והיא מזרעת ג"כ טיפת אודם שבה שממנה הוא הדם והבשר כמ"ש בנדה שם, הנה היא ממשיך ג"כ בחי' נפש בהטיפה הזרעית שלה, והנפש ההוא היא יותר גדולה כי הוא מצד הגדלות דעשיה, ונמשך ונשלם בהולד בכל מ' חדשי העיבור בכל גידולו ושלימותו דהגוף וכשנגמר נולד. והטעם אשר הנפש דהולד אשר מצד אבא הוא יותר קטן, הוא משום כי מאבא נעשה התחלת ועיקרו דהגוף, לכן אי אפשר לקבל את אור הנפש ממנו הנמשך עם התחלת הגוף יחד אלא רק במיעוט היותר אפשרי, דאל"כ לא היה אפשר להחומר והגוף להתהוות כלל, ולכן אינו יכול לקבל אור הנפש שמאבא אשר הוא נמשך עם התחלת מציאותו אלא רק בהארה מועטת לבד.

משא"כ אור הנפש אשר מצד אימא, שהיא קטנה באיכותה, ועיקרו דהגוף כבר התחיל להתהוות בהטיפה הזרעית דהאבא, לכן אפשר לו לקבל אור הנפש מצד אימא חלק יותר גדול. ובפרט כי הרי אינו מקבל אותו אלא רק לאט לאט בכל משך זמן דמ' חדשי העיבור שהולד הולך וגדל, ולכן מקבל ממנה אור הנפש דמצד הגדלות דהעשיה, אבל מאבא הוא רק מקטנות דהעשיה. אך עכ"פ הוא כי אותו הנפש דמצד אבא הוא שורשו ועיקרו, וכמו החלק דהחומר דהאבא שהוא ג"כ שורשו ועיקרו, ושורה הנפש דמצד אבא בתוך העצמות לעולם כנז'. אבל הנפש דמצד אימא הוא שורה בתוך הדם והבשר שהם ג"כ מאימא, ועליו נאמר (דברים יב נג) כי הדם הוא הנפש, וכן (ויקרא יז יא) כי נפש הבשר בדם היא, כי הוא מעורב ומחובר בהדם והבשר. אמנם אותו הנפש אינו שרוי באדם אלא כל זמן שהוא בחיים, אבל כשמת היא יוצא ממנו, אלא כל זמן שהבשר קיים בקבר היא חופפת עליו מלמעלה והוא מ"ש (איוב יד נב) ונפשו עליו תאבל. אך כשמתעכל הבשר, מסתלק הנפש ההוא משם ועולה למקומה הראוי לה בגן עדן הארץ, שהוא ג"ע התחתון, ולא נשאר שם אלא רק ההבלי דגרמי לבד שהוא הנפש אשר מטיפה הזרעית דאבא, שזה נשאר לעולם בקבר עד עת התחייה, כי הוא מחובר לעולם בעצמות, ובפרט בעצם לזו שהוא קיים לעולם כמ"ש בב"ר (פכ"ח סימן ג) ובכ"מ. והרי לנו כי ב' בחי' נפשין הם אחד מצד אבא ואחד מצד אימא, והנפש שמצד אבא הוא מחובר ודבוק בהגוף והחומר תמיד ואינן מתפרדין זה מזה לעולם, אבל הנפש שמצד אימא אינו מחובר עם הגוף אלא בחיים, אבל לאחר מיתה מסתלק אלא שחופף עליו מלמעלה כל זמן שהבשר קיים כנז'.

והאמת הוא כי הב' בחי' נפשין הללו הנה משרשן (לב ע"ג) אחד הם, כי שניהם הם מאורות הנקודות שהם מהמלכויות דב"ן סוד נפש הכללי, והם ראשית ושורש דכל הד'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עולמות אבי"ע וכל צאצאיהם כנודע. ואחר מיתת המלכין קדמאין ונשברו הכלים, הנה נסתלקו האורות ועלו למעלה, אך נשארו מהם ש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין בהשברי כלים וירדו למטה עם השברי כלים כנודע. והנה כל מה שמתברר מאותן הניצוצין דהב"ן הנה הוא בחי' הנפש אשר מצד אבא, כי כל הביאורים הוא לעולם ע"י המחשבה שהוא חכמה אבא, והוא ההבלי דגרמי שהיא מאבא, וכן הוא הנפש דקטנות דעשיה כנ"ל כי הוא רק מהניצוצין לבד, אמנם הם השורש והעיקר כנז'. אך מה שנמשך אח"כ מהאורות העיקריים עצמן דהב"ן שנסתלקו ועלו למעלה בעת מיתת המלכים, הנה הוא הנפש דגדלות דהעשיה, והוא אשר נמשך ובא מצד אימא. והרי לנו כי שניהם הם משורש אחד שהוא מהב"ן דהנקודות, אלא שזהו מהאורות וזהו מהניצוצין. וע' כ"ז שער סנת"א פ"ה ודברינו שם אות מ"ו ואות מ"ח, ובמוחין דקטנות (פרק ב), ובמב"ש (שער ה' ח"א פי"ג), ובשער הפסוקים (שמואל א' ב') בפסוק ומעיל קמן תעשה לו אמו.

ומעתה נבוא לענינינו, כי הרי נתבאר לנו כי בעוד שהאדם בחיים הוה באמת כל הנפש כולו מעורב בו ככולו, והוא עם החומר והגוף אחד הוא וכמו שאמרנו לעיל מדברי הרב בשער סנת"א (פרק ה), ושם מדבר בעוד שהאדם בחיים. והנה אמר שם ג"כ שהתגין הם בחי' נפש, והכוונה שם על כל הנפש הכללי כולו, כי בעוד שהאדם בחיים אין הבדל בין ההבלי דגרמי שהוא הנפש דמצד אבא להנפש שבדם ובשר אשר הוא מצד האימא, כי אז הם כולם כלולים באחד שהוא הנפש הכללי, והם כולם מעורב עם כל הגוף כולו ומיוחדים עמו, וכמ"ש (דברים יב ג) כי הדם הוא הנפש, ולכן אמר שם הרב שהתגין הם כללות האותיות עצמן וכנ"ל, כי בעוד שהאדם בחיים הוה באמת כולם אחד. ומה שהתגין הם רק למעלה ואין להם רמז בפנ"ע בתוך האותיות שהם הגוף, הוא מהטעם שאמרנו לעיל ובפרט לפי דברינו עתה, כי מאחר שבעוד האדם בחיים הרי הם מעורב בכל הגוף כולו, א"כ הרי במציאות וצורת האותיות הנה כלול בהם אור התגין שבתוכם ג"כ, כי אין מציאות לזה בלא זה, דכל התהוות דהחומר הוא באמת רק מכח הצורה והנפש שבו, וכמו שכתבנו בהקדו"ש שער ב'. ולכן אין גילוי להתגין ואינם מתגלים אלא רק למעלה מהאותיות, כי שם כאשר שהם לבדן יש גילוי להם ומתגלים שם שהם השורש דהאותיות אשר למעלה, והם קשורים ותלויים בעולם העליון אשר למעלה למעלה, והוא אור הנפש והכח והשורש דהגוף אשר הוא נמשך למעלה מקומת הגוף הרבה, כי הוא מגיע ותלוי בעולם העליון, ולכך באו התגין רק למעלה.

ומדבר הרב בשער סנת"א (פרק ה) בענין התגין שאמר שם בעוד שהאדם בחיים, שאז עומדים הב' בחי' נפשינו הנז' עם הגוף כולם כלולים באחד, אך בדרושי נקודות (פרק ו) אשר שם מדבר בענין מיתת המלכים שאז נסתלקו האורות למעלה, ומבאר שם ג"כ איך שהיה בהם אז כל בחי' סנת"א. הנה אמר שם שהתגין הוא האורות שנסתלקו למעלה וחופפים על הכלים רק מבחוץ, כי הוא ע"ד הנפש העיקרי אשר מצד אימא שאחר מות האדם היא חופף ומרחף על גוף האדם בקבר וכנ"ל, ועומדים אז התגין שהם הנפש רק מבחוץ ולא מבפנים, והם האורות העיקריים שנסתלקו מהכלים ומאירים להם רק מרחוק, כי הוא ע"ד הנפש העיקרי שמצד אימא אשר לאחר מיתה הוא חופף עליו ג"כ רק מבחוץ כנז'. ואינו מדבר שם הרב מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח שהם ההבלי דגרמי הנשארים לעולם מבפנים, אלא רק מהאורות העיקריים שנסתלקו ועלו למעלה, ועליהם אמר שם שהם בבחי' התגין כמו שמבואר שם, ומדבר שם רק לאחר מיתה, כי לאחר מיתה מתפרדין הנפש דמצד אימא מהנפש שמצד אבא, שזה נשאר לעולם בתוך העצמות מבפנים, וזה מסתלק ויוצא וחופף רק מבחוץ, ולכן אמר שם שהם מאירים רק מרחוק ולא בתוכם וכנז'.

והנה כן הוא כ"ז בענינינו ג"כ, שהוא בעולם העקודים בעת הסתלקות האורות למעלה, ומבאר הרב את בחי' הסנת"א שבהם, ואמר על הרשימו שהוא (לב ע"ד) התגין, ואמר ג"כ כי אותו הרשימו הוא מאיר בכלי מרחוק ולא נכנס בתוכו, והוא משום שהרי גם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כאן מדבר בעת הסתלקות האורות שהוא ע"ד מיתת המלכים דעולם הנקודות כמ"ש הרב למטה, ולכן אמר שהרשימו אינו מאיר אז בהכלי אלא רק מרחוק, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ט', כי אור הרשימו שהוא הנפש הנה הוא נחלק לשנים, שחלק האור היותר זך שבו הוא נפרד מהעביות, והוא בבחי' אור הנפש העיקרי שאחר הסתלקות האורות הוא נפרד מהכלי שהוא הגוף וחופף עליו מלמעלה ומבחוץ. אך החלק היותר חשוך שבו הוא נשאר לעולם מבפנים והוא בבחי' הש"כ ניצוצין שנשארו לעולם בתוך הכלים וכנ"ל אות י"א. ומדבר הרב כאן רק מהחלק היותר זך שבאור הרשימו, והוא נפרד מהעביות ועומד עליו בבחי' תגין, כי הוא נמשך אחר אור העיקרי שנסתלק למעלה וכנ"ל אות ו'. אך החלק היותר חשוך שבו הוא עומד לעולם בתוך העביות ממש ומיוחד עמו. אמנם הן החלק היותר זך והן החלק היותר חשוך, שניהם הם מהרשימו שהיא אור הנפש, אלא שזהו חלק הנפש שמצד אבא וזהו חלק הנפש שמצד אימא והם משרשם אחד וכנ"ל.

כלל הדברים בזה כי האמת הוא שהתגין הם לעולם בחי' נפש, אך הנפש הנה הוא כלול משני בחי' ויש בהם חילוק בין בעוד שהאדם בחיים, שאז הם כלולים באחד וכן הם כלולים אז עם הגוף כולו ג"כ באחד, לבין כאשר שהוא לאחר מיתה שאז הם נפרדים לשנים. והחלק היותר גדול שהוא עיקר האור שבו היא יוצא מהגוף לגמרי וחופף עליו רק מלמעלה, ולא נשאר בהגוף רק החלק היותר קטן והיותר ממועט שהוא ההבלי דגרמי. ועל כ"ז הנה יש חילוק בהוראת התגין ג"כ, כי בעוד שהאדם בחיים, ר"ל כאשר שהעולם הוא על שלימותו באורו הראוי לו, שהאורות הם מבפנים להאורות והם מעורבים זב"ז ונעשים לאחד, אז באו הוראות התגין רק על שורש האורות שמבפנים, שהם בולטות לחוץ ג"כ ומקושרים ותלויים למעלה, אבל עכ"פ הוא כי הם מאירים באורם העיקרי מבפנים וכלולים בהאורות עצמן, ולכן לא ניכר בהם אלא רק בלימתן שמבחוץ שהוא שורשם וקישורן אשר למעלה, והוא הצורת תגין אשר על האותיות, ובזה מדבר הרב בטנת"א (פרק ה) במ"ש שם שהתגין הם כללות האותיות ומעורבים זב"ז והם אחד. אך כאשר שהוא לאחר מיתה, ר"ל שמסתלקים האורות מהאורות והם חופפים עליהם רק מבחוץ, אז באו הוראות התגין להורות שעיקר כל אורם הוא רק למעלה ומרחוק, ואינו מאיר להם רק בהארה מועטת ומבחוץ, ובזה מדבר הרב בענינינו שהוא אחר שנסתלקו האורות, וכן בדרושי נקודות (פרק ו) בענין מיתת המלכים ובהטנת"א שבהם, וזהו שאמר הרב כאן וכן בנקודות (פרק ו) שהוראת התגין הוא שמאיר רק מרחוק ומבחוץ.

אמנם הנה אחר שחזרו ונתפשטו האורות בהתפשטות הב' שבעולם העקודים, וכן אחר התיקון בעולם האצילות, אשר אז חזרו האורות בתוך הכלים ועומדים בתוכם ממש, הנה אז חזר כל אותו אור הרשימו שאמר הרב שהוא מרחוק להכלי, הנה חזר אז להתפשט ולכנוס מבפנים. והגם שכתבנו לעיל פ"ג אות י"ב ובכ"מ שכל האור דהתפשטות הב' הוא אינו האור הראשון עצמו דהתפשטות הא' אלא רק תולדתו, אמנם האור הרשימו הנה הוא מהאור הראשון עצמו, והוא חוזר בעת התפשטות הב' לכנוס מבפנים, וכמו שמבואר בדברי הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ג) ע"ש ותמצא, כי חזר להיות אז כמו העת שהאדם בחיים, כי כל התפשטות הב' הוא בסוד תחיית המתים, והם חיים וקיימים שם לעולם. וכן הוא ער"ז בעולם האצילות אחר התיקון אשר ע"י האור דהשם מ"ה בענין הטנת"א אשר שם שאמר בשער התיקון (פרק ב), כי אז חזרו להיות חיים וקיימים, ועומדים אז הוראת התגין שבהם ג"כ ע"ד שהוא כשהאדם בחיים, כי מאז ולהלאה שהוא מאחר התיקון אשר ע"י האור דשם מ"ה הם חיים וקיימים לעד, והבן כ"ז היטיב. והרי נתבאר תהלה לאל ית"ש כי אין שום סתירה בדברי הרב בזה וכל דבריו הם דברי א"ת אמת.

[י"ח] חוץ מכתר שהניח הרשימו לצורך החכמה אבל לא עשה (לג ע"א) בחי' כלי לפי שבשלמא שאר הספי' בהעלותם למעלה ע"י הכאה [של הרשימו] במה שלמעלה מהם (ר"ל בהאור חוזר היורד מלמעלה כנ"ל) היה נעשית בחי' הכלים אך הכתר לא יש מי שיכה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בעניינתו ברשימו שלו (כ"ה הלשון באוצ"ח) לכן לא נגמר עדיין הכלי שלו והרי בו – הנה דקדק ואמר "לכן לא נגמר כו", כי באמת הנה היה קצת בחי' כלי גם בכתר, והוא בהעביות אשר ישנו גם בו ג"כ עכ"פ וכנ"ל פ"ג ע"ש אות ח'. וכן היה גם בכתר בחי' אור חוזר שהוא אור היורד דרך אחוריו, וכמ"ש הרב עצמו לעיל פרק זה, והיה גם בו בחי' הכאה מהא"ח והרשימו שבו וכנ"ל אות ז', וכן היה גם בו בחי' ניצוצין וכמו בשאר כל הט' ספי' כולם. אמנם כל אלו הענינים שבו הנה היה בו במיעוט ובהעלם גדול, כי הרי כל כללות הכתר כולו הוא לעולם נעלם מאד מפני זכותו ודקותו עד שהוא נקרא לפעמים ג"כ בשם א"ס וכמ"ש ברע"מ פנחס (רנח סע"א) ובכ"מ, וא"כ הרי אין ניכר בו בחי' עביות וכלי רק בתכלית המיעוט. וכן הא"ח שבו היה ג"כ ממועט מאד, וכמו"ש בדברי הרב לעיל כי הכתר הרי הוא עומד סמוך להמאציל, וכל עלייתו וסילוקו הוא רק כרגע ותיכף הוא חוזר פניו למטה, וא"כ הרי אין בו א"ח רק ממועט. ועוד כי הרי כל בחי' גבורה ודין הנה כל מה שהוא יותר קרוב לשורשו הוא ממותק ומבוסס ברחמים, וא"כ הרי הוה גם האורות דאחוריים דכל הט' ספי' כולם, בהיותם עדיין במקום הכתר סמוך להמאציל, היו כולם ג"כ ממותקים מאד, ובפרט האור דאחוריים דהכתר עצמו הרי כמעט הוא שאין בו דין כלל. וזהו מ"ש הרב שאין להכתר מי שיכה בהרשימו שלו, כי הרי כל ההכאה היה ע"י שהיו אורות הפכיים חסד ודין כנ"ל. ובהכתר הרי היה בו הדין ממועט מאד, ומה גם כי הרי אמרנו לעיל אות ז' שהרשימו ואור חוזר הנה הם בחי' חו"ב שהם דו"ן, ומבטישתם שהוא זוג נעלם¹⁴² נולדו הניצוצין וכנ"ל אות י"א. והרי נודע הוא שהדו"ן שבכתר הנה הם מיוחדים באחד עד שעליו נאמר (ישעיה נא ב) כי אחד קראתיו, וכן נאמר עליו (דברים לב טל) ואין אלהים עמדי, וכמ"ש הרב בשער עתיק (ריש פרק ב) ושער א"א (סוף פרק ב).

וא"כ הרי מובן ממילא שכל ענין הבטישה מהרשימו ואור חוזר שהיה בכתר היה נעלם מאד, וכל הניצוצין שם היו ג"כ בתכלית ההעלם, ולכן הוא כי הנה הגם שבהעלם הנה היה גם בכתר כל הבחי' כולם כמו בשאר כל הט"ס, היינו בחי' עביות ואור חוזר והכאה ובטישה וניצוצין, עכ"ז הרי היה בו כל אותן הבחי' כולם בהעלם גדול, עד שכמעט ששייך לומר שהיה בו כל אותן הבחי' רק בכח ולא בפועל, ולא נתגלה בהכתר הכלי ממש כלל. וכן אמר הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ג) כי מחמת תוקף האור שהיה בהג"ר לא נתגלה בהם הכלי ממש בעת הסתלקות הא' אלא רק בהתפשטות הב', וכמו שמבואר שם וכן למטה בסמוך אות כ' בזה, ובפרט בהכתר הרי כש"כ הוא שלא נתגלה בו כלי ממש בעת הסתלקות הא', והיה בו כל בחי' הכלי רק בכח לבד. אבל בכח הנה היה גם בו עכ"פ אלא שלא יצא עדיין בפועל ממש, וזהו שאמר הרב שלא נגמר עדיין הכלי שלו, כי לא נגמר בו הכלי אלא רק בהתפשטות הב', וכמו שאמר הרב למטה בסמוך ובפרט לקמן בשער מטי ול"מ (פרק ג), והוא מטעם כל אותן הדברים שאמרנו. והרי ניחא בזה כל מה שטרחו המפרשים בזה נכון היטיב תהלה לאל ית"ש.

אמנם אחר קבלת אלו הספי' מן המאציל חזרו למקומם חוץ מן הכתר כנ"ל י"ט, ואז הכלי של הכתר לא נעשה רק בחזרה. כי כשחזרה חכמה ונכנסה בו אז הכה אור החכמה ברשימו שהניח בו הכתר במקומו, והיו אלו הכאות כפולות, שלפי שרשימו של כתר להיותו בחי' עליונה מן החכמה לכן הוא מכה בחכמה ומוציא ניצוצין, וגם החכמה להיותו בא עתה מלמעלה ונמצא עומדת על הרשימו והוא גבוה ממנו, לכן הכה עתה ברשימו והוציא ניצוצין אחרים, לכן נעשה עתה ב' כלים, אחד לרשימו של

¹⁴² עי' בהג"ר א על ספד"צ י"ג ע"א ד"ה וכבר.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכתר, וא' לחכמה שבא עתה. וכבר הארכנו בזה במקום אחר איך יש בכתר זכר ונוקבא, והמה אלו הב' שזכרנו פה, שהם הרשימו והחכמה וע"ש היטב.

[יט] אמנם אחר קבלת אלו הספי' מן המאציל – והוא אחר שעלו למעלה ונשלמו שם וכנ"ל פ"ג מאות כ"א עד סוף אות ל"ה, [חזרו למקומם] והוא כל ענין דההתפשטות הב' המבואר לקמן בשער מטי ולא מטי, [חוץ מן הכתר] כנ"ל פ"ג אות י"ב עש"מ.

[כ] אז הכה אור החכמה ברשימו שהניח בו הכתר במקומו והיו אלו ההכאות כפולות שלפי כו' – הנה ענין הדברים הללו הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל בזה, וע"פ מה שמבואר לקמן במטי ול"מ (פרק ג), כי אור הרשימו דהכתר הנשאר בעת ההסתלקות הא', הנה כאשר נסתלק האור העיקרי ועלה למעלה, נעשה באותו הרשימו דהכתר ג"כ איזה בחי' עביות, ור"ל כי הרי גם בכתר היה [לג ע"ב] ג"כ איזה בחי' עביות עכ"פ [וכמו שכתבנו עומק הדברים בזה לעיל פ"ב אות ז' סי' א' ובכ"מ בזה], אלא משום שהעביות שבו היה זך ודק מאד וכנ"ל היה הרשימו והעביות כלולים זב"ז, שכאשר נסתלק האור ועלה למעלה ונשאר העביות למטה, הנה ע"י זכות ודקות דהעביות שבכתר היה כלול העביות עם האור דהרשימו ולא היה ניכר עדיין העביות מאומה. אך כאשר ירד האור דההתפשטות הב' ונכנס שם אור החכמה [וע"פ מה שכתבנו לעיל פ"ג אות י"ג ע"ש], הנה נחלק אותו כללות הרשימו דהכתר (שהיה כלול מאור ועביות הנה נחלק) לשנים ע"י דביקותו באור החכמה כמו שיתבאר. והאור היותר זך שבו הוא נכנס בתוך אור החכמה דההתפשטות הב' ונעשה לבחי' זכר אליו, ואור החכמה נעשה לבחי' נקבה אליו. וכן ער"ו הנה נחלק אור החכמה ג"כ לשנים ע"י דביקותה באור הרשימו דהכתר, והוא כי הרי כבר אמרנו לעיל בכ"מ שכל אור עליון כאשר שמתפשט ויורד למטה נעשה בו בחי' עביות ע"י ירידתו והתפשטותו, [ובפרט ע"פ עומק הדברים שאמרנו לעיל פ"ב אות ז' סי' א' ע"ש וכן בפ"ג אות ח' ובכ"מ], אמנם אותו העביות אינו ניכר בו כי הוא מעורב וכלול בהאור. וכן היה כ"ז ג"כ באור החכמה דההתפשטות הב', כי הנה היה כלול ג"כ מאור ועביות. וכאשר ירד אל הרשימו דהכתר, הנה ע"י דביקותם זב"ז נחלקה החכמה ג"כ לשנים כי נחלק ונפרד האור מהעביות שבה, ונעשה ע"י כלים לזה ולזה, כי העביות הנפרד בכל א' הם הכלים שלהם.

והענין בביאור הוא כי ע"י האור הזך דהרשימו שבכתר, שהוא בחי' זכר וחסד, נעשה הכאה ובטישה עם אור החכמה שהוא בחי' גבורה ונוק' אליו. וכמ"ש הרב בשער א"א (פרק ו) שהכתר והחכמה הם בבחי' חסד ודין, [כי כל הענין שהוא ברישין דא"א עם רדל"א, חסד בגולגלתא, גבורה במוחא, כן הוא למעלה למעלה ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו)], והם בחי' דו"ן וכמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע (דף קא ע"א), וכן במאמרי רשב"י (פרשת תרומה ה ע"ב). וכן הוא ג"כ בע"ח (שער אנ"כ פ"ט), שהחכמה הוא בחי' נוק', דלכך נקרא חכמה בלשון נקבה. והנה היה ביניהם זווה נעלם שהוא ענין הכאה ובטישה, ויצא ונפרד ע"י העביות דהחכמה מהאור שבה, כי נתקשר האור הזך דהחכמה עם האור הזך דהרשימו דהכתר, ע"ד התקשרות רוחא ברוחא¹⁴³, ובסוד אהבה דזווה הנשיקין שאמרו בפ' תרומה (קמו ע"ב). ואותן העביות שנפרד מהאור הזך דהחכמה, ע"י הכאה ובטישה עם האור הזך דהרשימו, הנה הם הניצוצין שאמר הרב כאן. ונעשה מאלו הניצוצין כלי אחת, והוא הכלי של החכמה, וזהו שאמר הרב שלפי שהרשימו של כתר להיותו בחי' עליונה מן החכמה, לכן הוא מכה בחכמה ומוציא ניצוצין והם הכלי של החכמה.

ומ"ש הרב עוד, וגם החכמה להיותו בא עתה מלמעלה ונמצא עומדת על הרשימו והוא גבוה ממנו, לכן הכה עתה ברשימו והוציא ניצוצין אחרים לכן כו', הנה זהו אשר אמרנו לעיל, כי נחלק אור הרשימו דהכתר לשנים, ונעשה ע"י הכלי של הכתר, והוא ג"כ בסוד

¹⁴³ עי' שער ט"ל פרק ט.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אהבה ובסוד דביקותא דרוחא ברוחא אשר בזווג הנשיקין דהרשימו דהכתר עם החכמה. ונפרד אור הזך שבשניהם ונתקשרו זב"ז, כי הוא ממשיך רוחו בה, שהוא האור הזך הפנימי שבו, והיא ממשיך רוחה בו שהוא אור הזך הפנימי שבה. וע"י שממשיך רוחה בו ע"י נחלק אור החכמה לשנים, ונפרד האור מהעביות שבה, ונעשה ע"י הכלי של החכמה. וע"י שממשיך רוחו בה, ע"י נחלק הרשימו דהכתר לשנים, ונפרד האור מהעביות שבו, ומזה נעשה הכלי של הרשימו. והרי נעשה כלי הן לאור הרשימו והן לאור החכמה שנכנס שם, והם הדו"ן שבכתר, כי בכל ספי' יש דו"ן כמו שמבואר במטי ולא מטי (פרק ג), והיה לכל א' בחי' כלי שהוא מהעביות דכל א' הנפרד מהאור שבו, והם הניצוצין שנפלו מכל א' ע"י הכאה ובטישה שהוא הזווג דנשיקין שהיה בהם וכנז', כי זווג הנשיקין הוא בכתר וכמ"ש בפ' תרומה (קמו ע"ב) הנ"ל מאן ישקני ההוא דסתים גו סתימו עלאה ע"ש¹⁴⁴. וכן אמר הגר"א (בספד"צ פ"א יד ע"ג וענין כללותם בד"ה אחתא ומודעתא) כי ג' מיני (לג ע"ג) זווגים הם, נישוק, חיבוק, זווג, נישוק הוא בא"א, חיבוק הוא באו"א, זווג הוא בזו"ן ע"ש"ה.

והוא ענין הכאה ובטישה שאמר הרב בענינינו שהוא זווג נעלם דנשיקין שהיה בהדו"ן שבכתר, שהם הרשימו דהכתר דאור התפשטות הא'. ואותו הרשימו הוא בחי' זכר עם אור החכמה דהתפשטות הב' שהוא בחי' נוק' אליו, ומהכאת שניהם נפלו ניצוצין, שהם העביות דכל א' הנפרד מהאור דכל א' ע"י התדבקות רוחא ברוחא שבסוד אהבה דנשיקין. שהוא אור הזך שבשניהם הנפרד מהעביות ונדבקים זב"ז, ונפרד העביות דכל א' מהאור הזך שבו ונתגלה ונעשה למציאות בפנ"ע, והם הב' כלים, אחד לו ואחד לה כנז'.

והנה מ"ש הרב שהרשימו של הכתר היא עליון מן החכמה, הרי פשוט הוא משום שהיא מהכתר שהוא למעלה מן החכמה. והענין יותר בביאור הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"ד אות ב' ובפרט בספר הכללים כלל י', כי הרשימו משום שהיא מההתפשטות הא', הנה היא עליון נורא וגבוה מאד מכל ההתפשטות הב' כולו, כי הוא שורשו והוא הנושא אותו תמיד. אמנם מ"ש כי גם החכמה להיותו בא עתה מלמעלה הוא גבוה מהרשימו ג"כ, הנה בספר שער הקדמות (טו ע"א) אמר שם בזה שהוא משום שהרשימו שהיא מאור הכתר הנה היא רק רשימו מועט לבד, ואור החכמה שנכנס בו בהתפשטות הב' הוא אור שלם בשלימותו לכן מצד זה הוה הוא יותר גדול, ע"ש.

אך עומק הדברים בזה הוא ע"פ מה שאמרנו בספר הכללים כלל ו' ענף ד' ובכ"מ שם, כי הגם שכל התפשטות הא' אשר לכל עולם הנה הוא גבוה מהתפשטות הב' באין ערך וחקר, עכ"ז הנה כל רוממות מעלתו אינו נמשך למטה אלא רק בהעלם גדול, ועיקר הגילוי דאור א"ס ית"ש המתגלה לצורך המציאות דכל עולם הוא רק באור התפשטות הב' דוקא. ולכן יוצאים כל ההתפשטות הא' בכמה מיעוטים כמו שבארנו שם כלל ג', כי משום שהוא רק השורש העליון אשר לכל עולם, ועיקר מקומו הוא רק למעלה, הנה נתמעט גילוי בעת שנתפשט למטה, ואינו יוצא כל ההתפשטות הא' אלא רק במיעוטים רבים וכמו שבארנו שם. אבל ההתפשטות הב', הנה הגם שהוא רק תולדות האור של ההתפשטות הא' והוא במדרגה יותר קטנה הרבה, עכ"ז הנה הוא יורד ויוצא בהגילוי דאור א"ס ככל הראוי להמציאות דאותו העולם שמתפשט ויוצא בו להמציא אותו בכל שלימותו הראוי אליו. וזהו שאמר הרב כי גם החכמה להיותו בא עתה מלמעלה, וכן מש"כ בשעה"ק שהוא אור שלם בשלימותו, ור"ל כי הוא נמשך ובא בתוספת אור ומוחין מלמעלה למעלה עד רוא דאור א"ס, ויוצא הוא בכל השלימות הראוי למציאות העיקרי דהעקודים, ובבחי' הזה הנה הוא יותר גדול מאור הרשימו כי הוא מתגלה למטה באור יותר גדול, ולכן ממשיך הוא ג"כ מהרשימו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

את האור הזך מהעביות שבו ע"י דביקותא דרוחא ברוחא וכנ"ל, והרי נתבאר בזה כל דברי הרב היטיב, וע' דברינו בזה במטי ולא מטי פ"ד אות כ'.

והנה מכאן תוכל להבין איך יש ג"כ בעולם העקודים מציאות ביטול מלכים בצד מה כמו^כ כדמיון אותם מלכים שמלכו בארץ אדום שמתו ונתבטלו כנזכר בדרוש עולם הנקודים, שהרי ענין התעלמות האורות של העקודים ועלייתן במאצילם הוא ג"כ ביטול מלכים בכאן דוק ותשכח. אמנם ההפרש אשר ביניהן הוא זה, כי כאן בעקודים היה הקלקול על מנת לתקן וסותר על מנת לבנות, כי זה היה עיקר הכוונה לעלות כדי לעשות בחי' כלים, אבל בנקודים^{כב} היה ביטול ומיתה גמורה ממש. ואמנם לפי שמן העקודים התחילו הכלים להתגלות קצת לכן גם בכאן היה { כז ע"ד } קצת ביטול. והמשכיל יבין כי גם (נ"א כאן) בא"ק היה כל אותו צמצום שביארנו למעלה, גם אותם שנבאר לקמן בע"ה בענין צאת הנקודים ממנו, איך צימצם עצמו ופרס חד פריסה בטיבורא דיליה, כ"ז קרוב לביטול המלכים, ודברים אלו אסור להרחיב בהם ולהוציאם בפה והמשכיל יבין.

ודע כי במל' של עולם העקודים נשארו בה י' שרשים של י' הנקודים כמו שנבאר בע"ה^{כג} ועד"ז בכל אצילות, כי המלכות של השרשים אשר בפה א"ק היא כלולה מי', והם י' שרשים אל י' דעקודים^{כד}*, ובמלכות דעקודים יש י' שרשים אל י"ס דנקודים, וכן במלכות דנקודים יש י' שרשים והם שרשים די"ס דברודים*^{כה} ועד"ז בשאר העולמות.

* עי' כללים כלל י"ח ענף י' סימן ד' אות יג סעיף יא (לש"ו) [אין סם סעיף יא, ואולי כוונתו לסימן יא אות מ"ב]. ** וכן במלכות דנקודים יש י' שרשים והם שרשים די"ס דברודים – נמחק כלש"ו. אלו הדברים אין להם הבנה כי ידוע הוא שקודם התיקון היו נקראים נקודים והיו אז המלכויות והבין לצד ואחר התיקון ניתוסף שם מ"ה ונתחבר עם הבין ואז נקראים כרודים ואצילות ולא שייך לומר כלל כי יש במלכות דנקודים י' שרשים להי"ס דברודים כי בהמלכות דהנקודים שם היה כל השבירה וילא משם מה שילא והמ"ה הוא גבוה במעלה ממנה הרבה מאלד והאמת כי בספר אורחות חיים אשר משם נלקח כל הפרק הזו ליתא שם אלו התיבות מן 'וכן במלכות דנקודים כו' עד דברודים' וכן בס' שעה"ק ליתא שם ג"כ (לש"ו). ועי' בגליון סכ': עי' דברינו בספר הכללים כלל יח ענף י' סי' ח' בהקדמה יצנו שם הדברים על נכון צעומק מאלד [הערת המלצה"ד: צמהדורת ספר הכללים שצדינו אין הקדמה לסי' י"ח ולע"ע לא מלאתי מקומן].

[כא] והנה מכאן תוכל להבין איך יש ג"כ בעולם העקודים מציאות ביטול מלכים בצד מה כמו כו' – הנה הדברים הללו הרי מובנים היטיב ע"פ מה שכתבנו לעיל אות י"ז ואות י"א, עי' שם ושם ותראה שההסתלקות אשר כאן הוא כבחי' ביטול המלכים דעולם הנקודות, והיה כאן כל הבחי' ע"ד שהיה שם. וכן סיבת הסתלקות האורות ועלייתם למעלה היה ג"כ ע"י בחי' הגבורות כנ"ל אות ו', והוא ג"כ ע"ד סיבת מיתת המלכים דהנקודות, שהוא משום שהיו גבורות גדולים כמו שבארנו בספר הדעה ח"א דרוש ו' ובכ"מ. וכן כמו שבעולם הנקודות היו רק המלכויות דבין ובהם היה מיתת המלכים, כן היה כאן שכל ההתפשטות הא' היה רק אור הנפש לבד, ובהם היה ההסתלקות האורות שהוא כעין ביטול המלכים, והרי היה הכל בסדר אחד.

[כב] אמנם ההפרש אשר ביניהן הוא זה כי כאן בעקודים היה הקלקול על מנת לתקן וסותר על מנת לבנות כו' אבל בנקודים כו' – ר"ל כי שם בעולם הנקודות הנה היה ביטול המלכים כדי לייסד עי"ז ענין הבחירה ושיהא כח ביד האדם (לג ע"ד) להטות לכאן ולכאן, ונעשה ע"י ביטול המלכים שורש וכח למציאות הרע וכל הקלקולים והעונשים אשר בכל משך ימי עולם עד ביאת משיח, וכמו שבארנו בדע"ה ח"א דרוש ו' ושם ח"ב דרוש ב' ובכ"מ שם. והגם שלבסוף שהוא אחר ביאת משיח יוהור הכל לטובה וכמו שבארנו שם בח"ב בכ"מ

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן בספר הקדו"ש שער ו', ואמרנו שם כי זהו כוונת הכתוב (במדבר כג כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, והכוונה הוא שאז יתגלה לכל שכל פעולתו ית"ש בבריאת הרע כולו וכל הקלקולים שנעשה על ידו, איך שהוא הכל לטובה ולתיקון ולזכות גדול. אך זהו רק אחר שיצטרף ויתלבן הבריאה כולה מכל חלאה טומאה וזוהמא, ויתבטל הרע כולו בביטול גמור, והוא בזמן תחיית המתים וכמ"ש בזה"ק (פרשת יתרו סט ע"ב) ובכ"מ. אבל עד אותו הזמן הרי עומד כל מציאות הרע לחרפה ולדראון ולהרוס ולהבל והוא רק רע כל היום. והרי נמצא כי כל ביטול המלכים דעולם הנקודות אשר יצא מזה כל הרע כולו, וכל קלקוליו הנה הוא עתה רק לרעה רח"ל. משא"כ הסתלקות האורות דעולם העקודים הנה היה הכל לטובה תיכף, כי היה ההסתלקות כדי ליתן אפשרות ע"י לגלות אור קדושתו ית"ש וטובו למטה, כי ע"י הסתלקות האורות נעשה העביות כנ"ל בכל דברינו. ונעשה ע"י בחי' כלי שהוא מציאות מקום והכנה למציאות העולמות ולגלות אור קדושתו עליהם, כי זולת הכלים שלמעלה לא היה מציאות להעולמות מאומה וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ב) ובכ"מ, כי התעלמות האור וכיסויו הוא תיקונו להתגלות למטה¹⁴⁵, והרי היה כאן כל הסתלקות האורות רק לצורך תיקון לבד, ור"ל שנתגלה התיקון אשר מזה תיכף, ולא נעשה כאן מזה שום קלקול כלל ח"ו (וע' עוד בספר הכללים כלל י"ח ענף ו' אות ה'). אבל מביטול המלכים דעולם הנקודות הרי יצא מזה כל הקלקולים כולם אשר בכל משך ימי עולם עד ביאת המשיח, ולא יתגלה תיקונם אשר מזה אלא רק לעתיד לבא וכנ"ל. אבל עכ"פ הוא כי כל העולמות נעשים כולם בסדר אחד, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו ועניינו, וכל עליון הוא שורש להתחתון, ונעשה הכל בכוונה ורצון ממנו ית"ש לצורך התיקון העיקרי דלעתיד שישתוו בו אז כל העולמות כולם יחד, והבן כ"ז. וע' עוד בזה בשער מטי ולא מטי פ"ב אות י"א, ומה שרמז לנו הרב עוד בזה להבין איך שהיה גם כאן בחי' צמצום, הנה כבר בארנו כ"ז כל די הצורך לעיל פ"ג אות י"ב ובכ"מ וה' ית' יכפר.

[כג] ודע כי במלכות של עולם העקודים נשאר בה י' שרשים של י' הנקודים כמו שנבאר בע"ה – לכאורה יש להקשות כי הרי נודע הוא שהנקודים לא יצאו מהמלכות דהעקודים כלל אלא שיצאו רק מהעינים דא"ק, והמלכות דהעקודים הרי היא למטה הרבה כי היא רק אצל הטבור דא"ק, כי שם מסתיים העקודים כנודע. אמנם הנה לקמן בדרושי נקודות (פרק ב) מבואר שם שכל אורות הנקודות כאשר יצאו מהעינים דא"ק וירדו ועמדו מהטבור שבו ולמטה עד סוף רגליו, והרי עברו דרך העקודים כולו, הנה נבלע ונכלל אורם בהעקודים בעברם דרך הם ע"ש, וא"כ הרי אפשר לומר בכוונתו מ"ש כי בהמלכות דהעקודים נשאר בה י' שרשים של י' הנקודות, ור"ל כי בצאת הנקודות מהעינים ועברו דרך העקודים לירד מהטבור ולמטה, אז נשאר בהמלכות דהעקודים השרשים דכל הנקודות כולם. וכן נראה שהבין הרח"ו ז"ל הכוונה בזה כמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ב פרק ג) במה שאמר שם, והנה שמעתי פעם אחד ממורי ז"ל כו' כו', גם אפשר שהוא כו' עש"ה ותמצא.

אך לענ"ד אי אפשר לומר כן כלל, כי הרי לפי מה שכתוב בדרושי נקודות (פרק ב) הנז', הרי לא נשאר שרשם בהמלכות דהעקודים לבד, אלא שנשאר בכל העקודים כולו, וכמו שמבואר שם שגם באורות דאון חוטם פגעו ונגעו ג"כ, וע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ג' סימן ה' אות י"א, כי נשאר שרשם גם למעלה למעלה ע"ש. ונראה לי בכוונת האר"י ז"ל בזה כי אין כוונתו על העקודים והנקודות אחר שיצאו, כי אז היה גילוי לשרשי הנקודות בהעקודים לא בהמלכות לבד אלא {לד ע"א} בכל העקודים כולו, כי נבלע ונכלל אורות הנקודות בהעקודים בעברם דרך הם כנו', ובודאי מה שנבלע ונכלל בהם היה מאור היותר

¹⁴⁵ עי' לעיל הערה 84.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עיקרי דהנקודות שהוא השורש שבהם, וכמ"ש הרב הכלל בזה בשער הנסירה (פרק ז) במה שאמר שם, אמנם במה שהודעתך פעמים רבות כו' ע"ש. וזה היה נשאר בכל העקודים כולו וכנ"ל.

אלא כוונת האריז"ל הוא על העקודים והנקודות בשרשם הנעלם אשר בפנימיות א"ק, כי הרי העקודים והנקודות שניהם הם מהס"ג הכללי שבא"ק, העקודים הוא מהע"ב דס"ג והנקודות הם מהס"ג דס"ג, וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק א בסופו בהמ"ב שם). והנה ישנם בהמלכות דע"ב דס"ג י' שרשים של י' הנקודות ע"ד הסדר דכל הפרצופים והעולמות שבהמלכות דכל פרצוף, ועולם עליון ישנו שם השורש דכל פרצוף ועולם תחתון, וע"פ עומק הדברים בפרטות אשר בארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' וכן לעיל שער מנת"א פ"א, שהעקודים הוא מהס"ג שבהמ"ס דא"ק, והנקודות הם מהב"ן דהמ"ס. הנה ישנם בהמלכות דהס"ג שהוא בחי' אימא שבהמ"ס שורש להי' ספ"י דהנקודות שהם מהב"ן דהמ"ס הנוק' שבהמ"ס, כי בהמלכות דהאימא שם הוא שורש הנוק', ע' בשער מ"ן ומ"ד (דרוש ח) ובכ"מ. וכן מוכח כוונתו בזה בהלשון אשר בספר שער הקדמות בענין זה שאמר (שם דף יז ע"א) בלשון זה, ודע הקדמה אחת כי בספ"י המלכות של הי' ספ"י שבבחי' הפה של אדם קדמון יש בה נשרשים י' ספ"י אחרות הנקראים י' שרשים של הי' ספ"י של עולם העקודים (ע' לקמן במטי ולא מטי ריש פרק ג), וכן עד"ז בספ"י המלכות של הי"ס דעקודים יש בה י' שרשים של הי' ספ"י דעולם הנקודים, ועד"ז הוא בכל העולמות כולם בכללות העולמות, וכן בכל פרטיהם ובכל פרטיות י' ספ"י שיש בכל בחי' ובחי' יש במלכות שבאותם הי' ספ"י י' שרשים של הי' ספ"י אשר בבחי' שלמטה ממנה והדברים מובנים עכ"ל. והרי מבואר מלשון זה שאין כוונתו על מה שאמר בנקודות (פרק ב) שאחר שיצאו האורות דעינים וירדו למקומם שהוא למטה מהטבור, הנה נבלעו ונכללו בהעקודים בעברם דרך הם, אלא כוונתו הוא גם על עיקר העצמות דהנקודים שהם מושרשים בהמלכות דהעקודים, ע' העיקר בזה בספר הכללים כלל ח"י ענף י' סי' י"א אות מ"ב, ע"ש וכל הדברים כאן הם מיותרים, כי כל תחתון נשרש בהמלכות דהעליון, כי הכתר דהתחתון שהוא השורש דכל הי' ספ"י שבו, הוא בהמלכות דהעליון ובעמדת היסודין שהוא המלכויות דאו"א שם נשרש השורש דהזו"ן (ע' דרושי הצלם דרוש א), ועומד בהמלכות דהעליון השורש דכל הי' ספ"י דהתחתון גם קודם יציאתו ומציאותו, כי מזה השורש נמשך ויוצא אח"כ. וכן נשאר אותו השורש שם לעולם, ועי"ז נקשר תמיד כל תחתון בהעליון שעליו וכנ"ל פ"ד אות ב'.

וכן הוא ג"כ בענינינו, והגם שהנקודים הם יצאו מהעינים, אלא רק שעברו דרך העקודים ונבלעו ונכללו בהם ג"כ, אבל מציאותם ויציאתם הרי היה העיקר מהעינים, אך באמת ובעומק הנה נמשך עצמותם העיקרי רק מהעקודים, כי משם קבלו האו"א שבא"ק [שהם כלולים בהעקודים ע"ד האו"א דאצילות הכלילן במזלין דא"א, וכמו שמבואר למבין בשבירת הכלים (ריש פרק ו)], ומהם עלו בבחי' מ"ן למעלה למעלה ויצאו שם דרך העינים (וכמו שבארנו כ"ז באר היטיב בספר הכללים כלל ה' ושם כלל יח ענף א ב ובספר הדע"ה דרוש א סימן ד ושם דרוש ב ע' שם ושם), והיה עיקר עצמות דהנקודים רק מהעקודים, ועל זה אמר הרב בענינינו היטיב כי בהמלכות דהעקודים נשארו בה י' שרשים של י' הנקודים, והוא ע"פ שאמרנו.

ומ"ש "כמו שנבאר בע"ה", אין הכוונה שהוא מבאר לקמן הענין הזה איך שהנקודות נשרשים בהמלכות דהעקודים, אלא מילת כמו שנבאר הוא קאי על הנקודות שאמר, וכן הוא לפי הלשון שבספר אוצ"ח שמילת כמו ליתא שם, ור"ל שהי' ספ"י דהנקודות אשר מבאר ענינם לקמן בדרושי הנקודות הנה הם מושרשים כולם בהמלכות דהעקודים. ושרשם שם הוא בג' בחי': א', כי בכללות הרי ולד ע"ב) הוה כל הא"ק כולו אשר מתחת הקרקפתא ולמטה בשם ס"ג כמ"ש בדרושי נקודות (פרק א) ובמנת"א (פרק א), אלא שהעקודים הוא מהע"ב דס"ג והנקודות הם מהס"ג דס"ג, והוה שורש כל הי' ספ"י דהנקודות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהם מהס"ג דס"ג בהמלכות דע"ב דס"ג, אשר ממנו הוא העקודים, והוא בחי' א' שהוא בכללות. בחי' ב', הוא בפרטות, כי בפרטות הנה ישנו בהמ"ס דא"ק כל הד' שמות עסמ"ב, והעקודים הוא מהס"ג שבו, והנקודות הם מהב"ן שבו, וישנו בהמלכות דהס"ג שורש הי' ספי' דהנקודות שהם מהב"ן והוא בחי' ב', ואלו ב' הבחי' שניהם הם בשרשם של העקודים והנקודות אשר בפנימיות הא"ק ולמעלה למעלה. בחי' הג', הוא אחר שיצאו ונעשו העקודים והנקודות על מציאותם, והנה כל הנקודות הם מהאו"א שבא"ק העומדים בו מהגרונן עד הטבור לפני מן העקודים, כי העקודים מכסה עליהם והם כלילין בהעקודים ומקבלים משם, וכל הנקודות כולם הנה הם מאותן האו"א מהנה"י שלהם, היינו כי מתחילה היו נתפשטו האו"א בהנה"י שלהם מהטבור עד סוף רגליו לצורך מציאות שורש להנקודות והאצילות, כי ע"י התפשטותם שם נעשה בהנה"י שבהם גופה השורש לזה, ואח"כ לצורך תולדות הנקודות ממש חזרו והעלו את פנימיות הנה"י שלהם בסוד מ"ן מתתא לעילא עד המ"ס דא"ק, ואלו המ"ן הם אשר יצאו לחוץ דרך העינים והם הנקודות וכמו שבארנו כ"ו בארוכה בדע"ה ח"א, והנה אלו המ"ן אשר העלו או"א היה רק בשפע אשר קבלו או"א מהעקודים. והרי נמצא כי כל הנקודות כולם הם באמת רק מהעקודים ושם הוא שרשן, וזהו שאמר האריז"ל כי בהמלכות דהעקודים שם הוא השורש לכל הי' ספי' דהנקודות, וכן אמר הרב ג"כ בשער אח"פ (פרק א) כי האורות דהאח"פ הם שורשי דכל האצילות.

והגם שנודע הוא שכל האצילות כולו הנה הוא נעשה ונבנה מהנקודות שהם מהעינים, ומהשם מ"ה שהוא מהמצח, ושרשו הוא מהזווג דהע"ב וס"ג הפנימיים וכמ"ש בשער התיקון (פרק ב), ואמר שם הרב בפירושו ואין הכוונה על האורות היוצאין מהאח"פ אלא רק על בחי' עצמן ופנימיותן ממש שהוא מהרישין דא"ק, וא"כ הרי איך אמר בשער אח"פ (פרק א) כי שורש כל האצילות הוא באורות האח"פ שהוא העקודים. אך הענין הוא פשוט, כי מ"ש בתיקון (פרק ב) הוא ללמדינו איך ששורש האצילות הוא עולה גם למעלה למעלה וע"ד שאמרו בספד"צ (פרק א ד ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוה. אבל עיקר יציאת האצילות הוא מהאו"א שבהא"ק הכלולים בהעקודים, ומקבלים משם ע"ד הולדת הזו"ן דאצילות שהוא מאו"א דאצילות הכלילין במזלין ומקבלים משם, ע' מ"ן ומ"ד (דרוש י) ובכ"מ וכנודע, [וע' דברינו בספר הכללים כלל ו ענף ה וכלל יח ענף ח ובספר הדע"ה ח"א דרוש ו ס' ג אות א]. ועכ"פ הוא כי עיקרן דהנקודות והאצילות הוא רק מהעקודים, וזהו שאמר הרב כי בהמלכות דהעקודים ישנם שם שורש לכל הנקודות. אמנם הנה ביאור כל הדברים הללו בפרטיות הם עמוקים וארוכים למאד, והרוצה לעמוד על בירורן יעיין בספר הכללים כלל י"ח ענף י' מס' ו' ולהלאה, ובדע"ה ח"א דרוש ד' מס' ו' ולהלאה ע"ש ושם תמצא דברי א"ח ויאירו עיניך באור פני מלך חיים¹⁴⁶.

[כד] כי המלכות של השרשים אשר בפה א"ק היא כלולה מי' והם י' שרשים אל י' דעקודים – ע' דברים הללו לקמן במטי ול"מ (ריש פרק ג) ובדברינו שם. אך עומק הדברים הללו בארנו אותן בספר הכללים כלל ט"ו ע"ש דברים נפלאים ונוראים בזה. [כה] וכן במלכות דנקודים יש י' שרשים והם שרשים ל"י ספי' דברודים הנה – הדיבור הזה ליתא בספר שער הקדמות (דף יז ע"א) ע"ש וכן בספר אוצ"ח (דף יב ע"א מדפוס קארע"ן) אשר כל הפרק הזה לוקח משם, וכנודע שכל פרקי המ"ת הם מספר אוצ"ח, ליתא שם ג"כ הדיבור הזה, אמנם באוצ"ח דפוס ליוורנו איתא, ע"ש דף ז' ע"א. ובאמת הוא קשה מאד, כי הרי נודע הוא שהי' ספי' דברודים הם הי' ספי' דאצילות אחר שנתקן בהשם מ"ה וכמ"ש"כ בשבירת הכלים (פרק ו סמוך לסופו), וע' לעיל פ"א (לד ע"ג) אות ט'. ולא יצא המ"ה אלא רק לאחר התיקון, ובעולם הנקודות לא היה אלא רק הב"ן לבד וכנודע כ"ו, ואין מקום

¹⁴⁶ עי' יהל אור ח"ב טז ע"ב: מלכות עקודים אחר התנוצצות ז"ת שילה נעשה רדל"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כלל לומר שהי"ם דהמ"ה היה נשרש בהמלכות דהנקודות בשום פנים. הן אמת דהנקודות הם היו התחלת האצילות, כי הם הנטיעות הראשונים אשר כקרני הנבים, והם אשר נתקנו אח"כ והגדילו ונעשו לארזי לבנון, וכמ"ש בזה"ק בראשית (לה ע"ב), והיו הנקודות השורשים הראשונים למציאות האצילות וכמ"ש הרב במלכים (פרק ו). אבל לומר שהיה שם ג"כ שורש להשם מ"ה זה קשה מאד, כי הרי נודע שכל עיקרו דהמ"ה הוא נתחדש ונולד רק אח"כ ע"י הזווג דע"ב וס"ג הפנימיים, וכמ"ש בשער התיקון (פרק ב), ונתחדש לו אז שורש למעלה אשר ממנו יצא, והוא האור דהדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש, והוא אשר נתחדש ונתגלה רק בעת התיקון דמעשה בראשית, ועליו נאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, שהוא האור הגנוז וממנו נתפשט ויצא והאיר השם מ"ה ובירר ותיקן את הנקודות דב"ן. ואותו האור דהדעת עלאה לא היה מתחילה כלל וכמו שביארנו כ"ז בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב' ושם ענף ה' ע"ש דברים נוראים, וכן אמרו בספד"צ פ"א (א ע"א) דעד דלא הוה מתגלא לא הוה משגיחין אפי"ן באפי"ן ומלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לא אשתכחו וארעא אתבטלת, עד דרישא דכסופא דכל כסופין לבושי"ן דיקר אתקין ואחסין, האי מתקלא תלי באתר דלא הוי אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו כו' ביה סליקו וביה סלקון דלא הוה והוה כו'¹⁴⁷, ע"ש ובהגר"א. והוא האור דהדעת עלאה שהוא סוד המתקלא והוא השורש דשם מ"ה, ולא היה בעולם הנקודות אותו האור דהדעת עלאה שהוא סוד המתקלא כלל. וא"כ איך אמר הרב בענינינו שבהמלכות דהנקודות יש י' שרשים להי' ספי' דברודים, הלא מפורש בספד"צ הנז' שבעולם הנקודות לא היה המתקלא שהוא שורש דהמ"ה עדיין כלל כי לא יצא עדיין מא"ס כלל. ויותר קשה מה שאמר שהיה שורשו בהמלכות דהנקודות, הרי נודע הוא כי בהמלכות היה השבירה עוד יותר מכל המ' הראשונים, וכמ"ש הרב בשער רפ"ח (פרק ב) ע"ש, והיה בה נפילת הניצוצין יותר מכולם, וכן אמרו בספד"צ (פרק א ג ע"א) וארעא אתבטלת, וע"ש בדברי האריז"ל בספר זוהר הרקיע (דף ק"ה ע"א), ובהגר"א שם ג ע"א ד"ה וארעא אתבטלת). וע"י השבירה הנה יצאו ונעשו כל הקליפות וההיצונים וכנודע, ואיך אפשר לומר כי היה בהמלכות דהנקודות שורש להשם מ"ה, והרי הכתוב אומר (בראשית א ב) והארץ היתה תוהו כו', ואח"כ (שם ג) ויאמר אלהים יהי אור, והרי לא היה מתחילה האור דהמ"ה כלל. ועוד כי ענין השורש אשר ישנו בהמלכות הוא לעולם מהעליון להתחתון שבהמלכות דהי' ספי', דכל עליון ישנו שם השורש לכל הי' ספי' דהתחתון וכנ"ל אות כ"ג בהלשון שבשער הקדמות, וישנו בהמלכות דהע"ב השורש דכל הס"ג, ובהמלכות דהס"ג יש שם השורש דכל המ"ה, ובהמלכות דהמ"ה השורש דכל הב"ן, וכן בכל פרצוף ופרצוף מכל עליון להתחתון, אבל לומר שבהמלכות דהב"ן ישנו שם השורש לכל המ"ה הוא דבר זר מאד לומר כן. ונראה לי שהדיבור הזה הוא הוספת איזה תלמיד שלא עמד על בירורן של דברים, והוסיף בהעתקתו באוצ"ח וממנו נעתק בע"ח.

אמנם באשר כי פן ואולי יצא אותו הדיבור מהאר"י זללה"ה עכ"פ, לכן חוב עלינו ליישב הדברים בכל האפשרי, והוא בדרך זה. כי הרי נודע הוא שיציאת הנקודות היה מהעינים דא"ק, ולכאורה יפלא כי הרי כל הנקודות היה יציאתם בחסרון גדול, ומהם יצא ונעשה כל עולם התוהו כנודע, וא"כ על מה ניתן להם מקום גבוה כזו שהוא גם למעלה מכל

¹⁴⁷ ז"ל בשלימות : תאנא דעד דלא הוה מתקלא, לא הוה משגיחין אפי"ן באפי"ן, ומלכין קדמאין מיתו, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת. עד דרישא דכסופא דכל כסופין לבושי"ן דיקר אתקין ואחסין. האי מתקלא תלי באתר דלא הוי, אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו, מתקלא קאים בגופיה, לא אתאחד ולא אתחזי. ביה סליקו וביה סלקין דלא הוה והוה ויהויין. סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן. תרגום: תניא, עד שלא היה משקולת לא היו מסתכלים פנים בפנים, ומלכים הראשונים מתו ותגיהם (מוחין) לא נמצאו, והארץ נתבטלה, עד שהראש של הנרצה מכל הנרצים, הבגדי כבוד נתקנו, והורשו. המשקולת הזו תלוי במקום שאינו, ונשקלו בו אלה שלא נמצאו, משקולת נמצא בגופו, ולא מתאחד ולא נראה, בו עלו ובו עולים אלה שלא היו והוה ויהיו, נסתר בתוך הנסתר נתקן, והוכן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העקודים כולו, כי העינים הם גבוהים מהאח"פ וכמ"ש הרב בשער אח"פ (פרק א). אמנם כבר העלינו בזה תהל"א ית"ש דברים נפלאים ונוראים הרבה למאד בספר הדעה ח"א דרוש ב' ג', ובספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב', ולעיל שער מנת"א פ"א ושם פ"ה אות מ"ז מ"ח. אך ניקח עתה איזה תמצית דברים ממה שכתוב שם הצורך לענייננו, כי כל עולם הנקודות כולו וכל מה שיצא ממנו הנה הוא מסוד המחשבה העליונה, שהוא בחי' מחשבה הנעלמה (לד ע"ד) שבהמאציל ית"ש, אשר עליו אמר למשה רבינו ע"ה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני. ועלו כל הנקודות כולם עד המ"ם שבא"ק¹⁴⁸, בהע"ב דהמ"ם סוד המחשבה העליונה, ומשם יצאו דרך העינים שהם מהחכמה כמ"ש באח"פ (פרק א). וכל מה שיצא ונעשה מעולם הנקודות הוא הכל בכוונה ורצון ממנו ית"ש, מסוד אותה המחשבה על שם סוף מעשה במחשבה תחילה (עי' תיקו"ז י"ז ע"א), ועומד בהם אותה המחשבה לעולם בסוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, להנהיג את הכל ע"פ כוונת תכלית תיקון האחרון, ועומד בהם אותה המחשבה לעולם אלא שהיא בהעלם גדול עצום למאד. והנה באותה המחשבה הנעלמה שם היה עומד לעולם הרצון להאור הגנוז אשר בו תלוי תיקון הכל, כי כל עולם התווהו כולו הרי הוא בכוונה ממנו ית"ש לצורך תכלית כוונת כל המציאות כולו אשר ראה רצונו ית"ש להביאם לתכלית כוונתו רק ע"י עולם התווהו שבתחילה, וע"י כל מה שנעשה בהם בכל משך ימי עולם עד ביאת משיח אחר שתיקון כל קלקולם ע"י אור הגנוז שיתגלה לבסוף, שהוא מעת תחיית המתים והלאה. והרי מוכרח הוא כי הרצון להאור הגנוז שהוא היה עומד בהמחשבה לעולם, כי הרי הוא תכלית הכוונה לכל הבריאה כולו, והיה עומד שם לעולם בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה, וכל הנקודות כולם כאשר יצאו משם ונמשך בהם אותה המחשבה בכל מאורעותיהם כדי להנהיג את הכל ע"פ אותה המחשבה כנו', הנה היה נמשך בהם ג"כ הרצון להאור הגנוז, אשר על ידו יתוקן כל הנקודות לבסוף. כי הרי לכך יצאו מהע"ב דהמ"ם משום הירידה הגדולה שהיה עומד להעשות בהם, יצאו מתחילה ממקום גבוה כזו והוא נמשך בהם תמיד להיות להם למגן ולמחסה ולשומרם על התיקון אשר לבסוף. והרי היה הרצון בהם תמיד על האור הגנוז, כי הרי רק זה הוא עיקר הכוונה בהם, אלא שהיה טמיר וגנוז בהם בהעלם מאד אבל הרי היה בהם עכ"פ. והרי לנו כי סוד המחשבה העליונה מהע"ב דהמ"ם והרצון להאור הגנוז הנה היה נמשך בהעלם גדול בכל הי' ספי' דהנקודות כולם. ומשום שהמלכות היא כלל כולם כנודע, לכן אמר הרב כי בהמלכות דהנקודות יש י' שרשים (ור"ל על סוד המחשבה העליונה דהע"ב דהמ"ם), והם שרשים לי' ספי' דברודים, כי בסוד אותה המחשבה הרי היה עומד הרצון על האור הגנוז שהוא אור התיקון אשר ממנו נתפשט השם מ"ה, כי הרוא דמתקלא שהוא אורא עלאה¹⁴⁹, אורא דלא אתפס (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ו), חכמתא עלאה סתימאה¹⁵⁰, היה עומד תמיד בהע"ב דהמ"ם בבחי' רצון עליו גם קודם שנתגלה בו ממש¹⁵¹, ע' דברינו בספר הכללים כלל י"ח ענף ב' ושם ענף ח' ותבין. וזהו מה שהאריך הרב קצת בלשונו ואמר, יש י' שרשים והם שרשים לי' ספי' דברודים, ולא אמר בקיצור יש י' שרשים להי"ם דברודים, והוא משום כי השרשים דהשם מ"ה עצמו לא היה אז באמת עדיין כלל, ולא יצא ולא נמשך עם הנקודות אלא רק

¹⁴⁸ עי' בהגר"ם בספד"צ ד ע, ד"ה ביה סליקו.

¹⁴⁹ עומק כוונתו שהרזא דמתקלא הוא האורא היא שכל מתקלא הוא חיבור של זכר ונקבה, ועיקר הזיווג תמיד מצד הזכר, ועיקר המתקלא הוא החיבור של אורא ומור"ם (עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל מחו"ב). ועי' הקדו"ש טז ע"א ז"ל, הצמצום והקו, וכן נקרא בשם טהירו עלאה, וכן בשם אור קדמון, אורא קדמאה סתימאה, אורא עלאה, ע' זוהר (בראשית ט"ו א' טז ע"ב), ועיי"ש לג ע"א ז"ל, אור הגנוז הנה הוא אורא עלאה.

¹⁵⁰ עי' מבר"ש כג ע"ג וכן הוא בשער מאמרי רשב"י מא ע"ד, שחכמתא עלאה סתימאה היא שם לאורא שונה מחכמתא סתימאה.

¹⁵¹ עי' דע"ה ח"א דורש ד' וכן כללים כלל ד ענף ב, שרבינו קורא לזיווג אורא ומוס' הזיווג בין ע"ב וס"ג דמו"ס, שהע"ב דמו"ס אחוז באורא, והאורא עצמו נחשבה כאור א"ס.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תמצית הארה מהע"ב דהמ"ס, אשר בו היה הרצון על האור הגנוז שממנו האיר השם מ"ה אח"כ. ומשמיענו הרב זללה"ה כי בהעלם גדול היה הכוונה על האור דהשם מ"ה גם בהמלכות והנקודות ג"כ. והרי נתבאר לנו דברי הרב בזה כי הכוונה בהם הוא רק על ההעלם ועומק גדול, וע' עוד בספר הכללים כלל י"ח ענף י' בהקדמה לסי' ח' שם שכתבנו שם עוד ביאור על דברי הרב דענינינו ע"פ הדברים שהעלינו שם ע"ש.

מ"ק* בכל בחי' ובחי' יש ד' מציאות^כ שהם: א' כלים, ב' נר"ן פנימים, ג' חיה מקיף, ד' יחידה מקיף אל מקיף. וב' בחי' אלו האחרונים, הא' נקרא חיה שהוא מקיף א' ונקרא נשמה לנשמה, והוא מן החכמה בסוד (קהלת ז יב) והחכמה תחיה את בעליה, וכן חיי"ם גימטריא חכ"ם, והב' שהוא מקיף הב' נקרא יחידה, והוא מן הכתר, לפי שאין נוקבא לאריך כמו שיש לז"א***, לכן נקרא יחידה ואין שני, דעליה אתמר (ישעיה נא ב) כי אחד קראתיו וגו'. וז"ס מ"ש רז"ל (ברכות ה ע"א) ה' שמות יש לנשמה, והם נגד ה' פרצופים: נפש מלכות, רוח ת"ת, נשמה בינה, חיה חכמה, יחידה כתר. והמלכות יש בה כל הה' בחי' אלו, כי היא עצמה נפש, ומאיר בה נפש של הת"ת והוא רוח אל המלכות, ובינה נפש שלה נשמה למלכות, וחכמה נפש שלו נשמה לנשמה למלכות, ונפש כתר יחידה למלכות. וכן בת"ת יש בו בחי' רוח של מלכות נפש אליו^כ, והוא עצמו רוח, ורוח בינה נשמה { כח ע"א } אליו, ורוח מאבא חיה אליו, ורוח מכתר והוא יחידה אליו. גם בבינה^כ יש נר"ן מצד עצמה ונשמה דאבא חיה ונשמה דא"א היא יחידה אליה. גם באבא יש לו כל ד' בחי' אלו חוץ מיחידה שנוטל מן חיה דא"א^כ.

* נ.ב. צאול"ח ז 7 כתב שהמ"ק זה הוא מלקוטי החכמים (לש"ן). ** לשאר (לש"ן).

והנה באדם יש לו חיות פנימי שהוא נר"ן, ולא היה מספיק זה האור להאיר בחומר הגופני שלו, ולכן צריך שיהיה לו ג"כ נשמה לנשמה מקיף מבחוץ. כי בהיות הנשמה שבפנים בחינת אמא והנשמה לנשמה (נ"א והמקיף עצמה) מקיף אותה מבחוץ בחי' אבא, ששניהם הם בחי' או"א דלא מתפרשין לעלמין (זהר ויקרא ד ע"א), הנה האו"פ דאמא מרוב חשקו להדבק בשל אבא מכה ויוצא בחוזק ועובר דרך הגוף החומרי ומאיר בחוץ (נ"א ומשם), ושם נדבק באבא, וכן להיפך אור אבא עובר ונוקב ונכנס מבפנים ושם נדבק באמא, וע"י זה הגוף מתקיים, שמאירין בו מכל צדדיו. והנה מקיף זה הוא נשמה לנשמה הנקרא חיה, והנה הוא מקיף לכל הגוף בכללותו, אבל הוא מקיף ומאיר בכל חלק כפי מה שהוא, כי בחלק הנשמה מקיף לה בבחי' אור נשמה, ולרוח מקיף בבחי' רוח, ולנפש מקיף בבחי' נפש, אבל המקיף הגדול שהוא יחידה שהיא בבחי' (נ"א מבחי') א"א, אינו מקיף בצד חלקים רק מקיף את הכל בהשוואה א', ולכולם נותן אור של בחי' נשמה, ולכן נקרא יחידה מפני שאין לה אלא בחי' א' לבד בהשוואה א'. והנה נר"ן שהם פנימיות דאדם כנ"ל, הנה הנשמה מאירה בראש האדם במוח, ורוח בלב, ונפש בכבוד ובבשר ודם. ודע כי גם בראש עצמו יש כל ג' בחי', רק שגובר בראש הנשמה ועיקרה במוח, ורוח בחוטם, ונפש בפה, וכן בכל בחי' ובחי' יש כל הנזכר.

[כז] בכל בחי' ובחי' יש ד' מציאות כז' – הלשון בשער הקדמות (דף עה ע"ד) דע כי בכל בחי' ובחי' מכל ד' עולמות אבי"ע יש ד' בחי' (ר"ל לא דוקא בהאדם אלא גם בכל חלקי הדצח"מ, וכן אמר בשער פרקי הצלם (ריש פרק ב) כי אין דבר שאין בו נרנח"י כז', וע'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א ריש אופן ד (ד ע"א¹⁵²) ושם משנה ב אופן א ו ע"א¹⁵³), הא' היא בחי' הכלים, הב' בחי' נר"נ פנימים, הג' בחי' נשמה לנשמה הנקרא חיה והיא אור המקיף, הד' בחי' יחידה הנעשה אור מקיף אל המקיף הנז', עכ"ל. והחמשה שמות אשר לנשמה הם מוזכרים כולם בתורה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, ובפ' נח (בראשית ז כב) כל אשר לזה ע"א { נשמת רוח חיים באפיו, ובתהלים (כב נא) מיד כלב יחידתי, וכן שם (לה יז) מכפירים יחידתי, וכן עוד כמה פסוקים בתנ"כ. והרי לנו בתורה ה' שמות להנשמה: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, וכן הוא בבראשית רבא (פי"ד סימן ט) ובדברים רבא (פרשת ואתחנן סי' לז פ"ב ט"ו ז) חמשה שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה חיה יחידה, ע' שם¹⁵⁴ ושם¹⁵⁵, וכן ברע"מ (פרשת תרומה קנח ע"ב¹⁵⁶). והנה הם ה' בחי' מיוחדים, ועליהם אמר דוד החמשה ברכי נפשי ע' ברכות (י ע"א), ואלו הה' בחי' נשמה, הנה כלול כל א' מחוג"ג, והם ה' חסדים וה' גבורות, והם ה' ספי' שהם חמש כנגד חמש כמ"ש הספר יצירה (פרק א מ"ג), כי הם ה' חסדים וה' גבורות, כתר חכמה חסד ת"ת נצח הם ה' חסדים, בינה גבורה הוד יסוד מלכות הם ה' גבורות, כי ת"ת נטיל מימינא ויסוד משמאלא כמ"ש בתיקונים (תיקון י"ג בד"ה תשיעאה ברינה ל ע"א). וכלול כל מציאות מבחי' כל ה' ספי' כולם, כי הוא צורת כל חומר וכן המורכב שבו והמקימו בכל זמן קיומו. וענין הב' מקיפים שאמר ע' לקמן בשער המקיפין ובדברינו לעיל פ"ב ובפ"ג אות ל"ז. ומ"ש בטעם שנקרא יחידה משום שאין בה בחי' נוק', ע' בזה בשער עתיק (פרק ב), וע' עוד בטעם שנקרא יחידה בשער אח"פ (פרק א) ע"ש מאות י"א עד אות י"ד.

[כז] והמלכות יש בה כל הה' בחי' אלו כו' וכן בת"ת כו' גם בבניה כו' גם באבא כו' – כי כל א' מהה' פרצופים כלול מנרנח"י, אלא שהמלכות היא הנפש הכללי, והה' בחי' נרנח"י שבה הם הנרנח"י שבהנפש הכללי, וז"א הוא רוח הכללי וכלול ג"כ מנרנח"י, והם הנרנח"י שבהרוח הכללי, והבינה היא נשמה הכללי וכלולה מנרנח"י והם הנרנח"י שבהנשמה הכללי, והחכמה הוא חיה הכללי נשמה לנשמה וכלול מנרנח"י והם הנרנח"י שבהחיה הכללי, וכן הכתר הוא יחידה הכללי וכלול מנרנח"י והם הנרנח"י שבהיחידה הכללי, וע' בזה בשער אח"פ פ"א אות י"א.

והנה הנפש שבמלכות הוא עצמותה, אבל הרוח שבה הוא אשר מקבלת מהנפש דז"א, כי הנפש דז"א הוא רוח להמלכות, שמהנפש דרוח נעשה הרוח להנפש, והנשמה

¹⁵² ז"ל: וכן הוא בכל דבר אף באבן דומם, ע"ס.

¹⁵³ בבריאה שאימא מקננת שם (ת"ז כד ע"ב), ונקראת על שם בינה, מ"מ הספירות שבה הן על שם חכמה, כי בכל עולם, ד' עולמות, הספירות שהן פנימיות ע"ש הנשמה הוא חכמה יו"ד, והתקונים שהם גופא דספירין הם בבניה ובאותיות שיצאו ממנה כנ"ל. ולבושין והיכלות יצירה ועשייה וכן בכל העולמות כידוע.

¹⁵⁴ ז"ל ב"ר: חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה יחידה חיה נפש זה הדם שנאמר (דברים יב) כי הדם הוא הנפש רוח שהיא עולה ויורדת שנאמר (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה נשמה זו האופיה דברייתא אמרין האופיתא טבא חיה שכל האברים מתים והיא חיה בגוף יחידה שכל האברים משנים שנים והיא יחידה בגוף הה"ד (איוב לד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

¹⁵⁵ ז"ל דברים רבה: ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא בך אמר ר' מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלס את יוצרו מנין שנאמר (תהלים קנ) כל הנשמה תהלל יה א"ר סימון חמשה שמות נקראו לנפש ואלו הן רוח נפש נשמה חיה יחידה רבנן אמרי בוא וראה הקב"ה ממלא את עולמו והנפש הזו ממלאה את הגוף הקב"ה סובל את עולמו והנפש הזו סובלת את הגוף הקב"ה יחיד בעולמו והנפש יחידה בגוף הקב"ה אין לפניו שינה והנפש אינה ישינה הקב"ה טהור בעולמו והנפש הזו טהורה בגוף הקב"ה רואה ואינו נראה והנפש הזו רואה ואינה נראית תבא הנפש שהיא רואה ואינה נראית ותקלס להקדוש ב"ה שהוא רואה ואינו נראה אמרו ישראל.

¹⁵⁶ ז"ל: ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך דהיינו גופא ובכל נפשך דהיינו נשמתא דחמש שמהן אית לה נשמה רוח נפש חיה יחידה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהמלכות היא נמשך מהנפש דהבינה, כי מהנפש שבהנשמה הכללי נעשה הנשמה להנפש הכללי, והחיה דהמלכות הוא מהנפש שבחכמה אבא, כי מהנפש דהחיה נעשה החיה שבהנפש, והיחידה דהמלכות הוא מהנפש שבכתר, כי מהנפש דהיחידה הכללי נעשה היחידה להנפש הכללי. והרי נמצא כי אין להמלכות מעצמותה אלא רק הנפש שבנפש לבד והוא שורשה ויסודה, אבל הרוח נשמה חיה יחידה היא מקבלת מלמעלה מהנפש שבכל א' וכנ"ו.

וכן עד"ז בז"א בהה' בחי' שבו, כי הוא עצמו הוא רוח והוא הרוח שברוח, כי זה לבד הוא עצמותו העיקרית והוא שורשו ויסודו, אבל הנפש שבו הנה היא בו מהמלכות, והוא מכלילות המלכות שכלולה בו. והנשמה דז"א הוא מהבינה שהיא נשמה, והיינו מהרוח שבה, כי מהרוח דנשמה נמשך הנשמה שברוח. והחיה שבו הוא מהחכמה שהוא חיה, והיינו מהרוח שבחיה, כי מהרוח דהחיה נמשך החיה שבהרוח. והיחידה דז"א הוא מהכתר שהוא יחידה, והיינו מהרוח דהיחידה, כי מהרוח דהיחידה נמשך היחידה שבהרוח.

וכן עד"ז בהבינה בהה' בחי' שבה, כי עצמותה הוא הנשמה שבה והוא שורשה ויסודה, אך הנפש והרוח שבה הוא מכלילות הזו"ן הכלולים בה. והחיה שבה הוא מהחכמה שהוא חיה, ור"ל מהנשמה דהחכמה, כי מהנשמה דהחיה נמשך ונעשה החיה דהנשמה. והיחידה שבה הוא מהכתר, והיינו מהנשמה שבכתר, כי מהנשמה שבכתר שהוא יחידה נמשך ונעשה היחידה דהנשמה.

וכן עד"ז באבא שהוא חיה, כי עצמותו הוא החיה שבו שהוא החיה דחיה, וזהו עיקרו שהוא שורשו ויסודו. והנר"נ שבו הוא מכלילות הבינה וזו"ן הכלולים בו, והיינו בחי' החיה שבהם, כי כללות הבינה וזו"ן הכלולים באבא הנה הוא הנר"נ שבאבא, ומהם נמשך ונעשה החיה בהבינה וזו"ן וכנ"ל. אך היחידה דהאבא הוא מקבל מהכתר שהוא היחידה הכללי, ור"ל מהחיה דהכתר, כי מהחיה דהיחידה נמשך ונעשה היחידה בהחיה.

ועד"ז הוא ג"כ בא"א שהוא הכתר והיחידה (לה ע"ב) הכללי, כי עצמותו הוא היחידה שבו שהוא היחידה הפרטי שבהיחידה הכללי והוא העיקרי שבו, ושם הוא שורשו ויסודו, והחיה נשמה רוח נפש שבו הוא מכלילות האו"א וזו"ן הכלולים בו בהיחידה שבהם, כי כללות האו"א וזו"ן הכלולים בא"א הנה הוא החיה והנר"נ שבא"א, ומהם נמשך ונעשה היחידה בהאו"א וזו"ן, כי מהחיה ונר"נ שבהיחידה הכללית נמשך ונעשה היחידה הפרטית שבהחיה והנר"נ הכלליים וכנ"ל, וזכור כ"ז ויתבאר עוד למטה.

[כח] וכן בת"ת יש בו בחי' רוח של מלכות נפש אליו – הנה לעיל בסמוך אמרנו כי העצמות דהמלכות היא רק הנפש שבה ושאר הד' בחי' היא מקבל מלמעלה, ומלשון זה דהרב הרי משמע שהמלכות גופה יש לה רוח ג"כ. אך ע"כ אנו מוכרחים לומר כי הרב קיצר בלשונו הרבה וסומך על המעיין שיבין מעצמו דאל"כ הרי סותר את עצמו מיניה וביה, כי באם שהמלכות יש לה כל הה', וכן עד"ז כולם שיש לכל א' כל הה' מעצמותם, א"כ אין מקום למה שהולך ומבאר ג"כ שהה' שבכל א' הוא ע"י שכל א' מקבל מכולם. אך הענין הוא כי באמת הנה זה וזה איתא, כי הרי נודע הוא שכל הנאצלים כולם הם כלולים כל א' מי' ספי', והי' ספי' הרי הם הנרנח"י כנ"ל אות כ"ו וכנודע, אמנם אותן הנרנח"י הנה הם כלליים שהם הה' פרצופים וכן הם ג"כ פרטיים, והוא שכל א' הוא כלול ג"כ מכל הה', והרי ישנם לכל א' בעצמותם גופה כל הה' כולם, שהרי כל א' הוא כלול מי"ס שהם הנרנח"י כנ"ו. אמנם כל י' ספי' הנה הם (ס"ו פ"א מ"ז) נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן, שעצמות כל א' הוא מכולם וכלולים כולם זב"ו, והוא הן בהכלליים והן בהפרטיים. והרי נמצא שגם העצמות גופה דכל א' הוא נמשך זה מזה ונעשה כל א' ע"י כולם. והרי מתבאר כי זה וזה איתא ושניהם אמת, כי שייך היטיב לומר שישנם לכל א' כל הה' בעצמותו, והוא במה שכל א' הוא כלול מי', וכן שייך ג"כ היטיב לומר שנמשכו בכל א' מהשאר, כי הרי הם כלולים זב"ו ונמשכו זמ"ז גם בבחי' עצמותם גופה, ואין מציאות צורה לכל א' זולת כולם, כי נעשה המציאות דכל א' ע"י

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כולם דוקא. וכ"ז הוא משום שכולם הם באמת רק מציאות אחת אלא שנחלקו בגילויים, והם בגילויים ה' כלליים וכן ה' פרטיים בכל א'.

ומה שאמרנו לעיל כי העצמות דהמלכות הוא רק הנפש, והעצמות דהז"א הוא רק הרוח, והעצמות דהבינה הוא הנשמה, והעצמות אבא הוא חיה, והעצמות א"א הוא היחידה, הכוונה הוא ג"כ על גילויים, ר"ל אחר שנתגלו ונעשו לה' מדרגות כלליים, ויצאו וירדו זה מזה ונעשו לה' מדרגות זה למטה מזה. והנה נמשך הגילוי מציאות דכל מדרגה בבחי' שורש האילן ונוף האילן, והשורש הוא מה שאנו קוראים בשם עצמותו, והנוף הוא כל ה' ספי' שהם הנרנח"י שנתגלו בו ונשלם מציאותו בהם. וזהו מה שאמרנו לעיל שהעצמות דהמלכות הוא רק הנפש, והעצמות דז"א הוא רוח וכן כו' כו', כוונתנו הוא על השורש דכל א', שהשורש דפרצוף המלכות הוא הנפש שבה, והשורש דפרצוף ז"א הוא הרוח שבו, והשורש דפרצוף הבינה הוא הנשמה שבה, והשורש דפרצוף החכמה הוא החיה שבה, והשורש דפרצוף הכתר הוא היחידה שבו. והנה נמשכו הנרנח"י שבכל א' לפי כח ותכונת השורש שבו. והרי הוה כל הנרנח"י שבהמלכות לפי כח ותכונת הנפש, והם כולם הנרנח"י שבנפש, ונקרא הנפש שבה בשם נפש שבנפש, והוא שורשה והעצמות העיקרי שבה. והרוח שבה הוא רוח שבנפש וכן כו', עד היחידה שבה הוא היחידה שבנפש, ובוה נשלם מציאותה, והיא ג"כ אילן שלם, והיא הנפש הכללי, כי כל הה' שבה הם כולם רק לפי כח ותכונת הנפש לבר שהיא שורשה ועצמות העיקרי שבה כנוז', ועי"ז היא יצאה למדרגה בפנ"ע מדרגה הה' למטה מכולם, שהיא הנפש הכללי. אמנם הנה אותו השורש שהוא העצמות העיקרי שבה, הנה הוא באמת כלול ג"כ מי' כי אין שום דבר שלא יהא כלול מי'. אך אותן ה' הכלול בהשורש, הרי הם נעלמים מאד, כי הרי השורש אין לו עדיין גילוי ממש, ואינו נופל עליו עדיין שם מציאות ממש, ומכל שכן ה' הכלולים (לה ע"ג) בו הרי הם נעלמים מאד, ונקרא כולו רק בשם נפש דנפש, והוא השורש והעצמות העיקרי שבה.

והנה אותו השורש הגם שהוא יצא ג"כ רק מז"א וכן מכל הפרצופים שלמעלה, עכ"ז הנה שייך לומר עליו ג"כ שהוא נמשך ויצא מהמאציל עצמו, כי ניתן מהמאציל בכל הפרצופים העליונים שורש להמלכות, והיינו בדרך זה, כי הרי אמרנו שאותו השורש הוא כלול באמת ג"כ מכל הה' אלא שהם נעלמים בו. ונודע הוא כי מה שהוא למטה בבחי' העלם נחשב הוא למעלה לבחי' גילוי, כי בערך העצמות דהעליון שהוא יותר נעלם נחשב ההעלם דהתחתון לבחי' גילוי אליו¹⁵⁷. והנה השורש דהמלכות אשר אמרנו שהיא כלול מה' ואמרנו שהוא נשרש בכל הפרצופים העליונים הנה היא בהם בדרך זה, כי היחידה שלה הוא בהכתר שהוא א"א, ועומד שם היחידה השייך להמלכות לבחי' נפש דא"א. והחיה שבה הוא באבא, ועומד שם החיה השייך להמלכות לבחי' נפש שבו. והנשמה השייך להמלכות הוא באימא, והוא הנפש שבה. והרוח השייך להמלכות הוא עומד בז"א והוא הנפש שבו. וכן הנפש השייך להמלכות היה מתחילה ג"כ אחוז בז"א, ובסוד פסיעה לבר המבואר בשער תיקון נוק' (פרק ד) ובירח (פרק א). אך קודם יציאת המלכות, הנה היו כל אותן השורשים אשר למעלה ג"כ רק ממועט מאד, כי לא נמשך בהם מהמאציל אלא רק לפי ערך יציאתה ומציאותה במקומה. וכנודע ששלימת האילן והשורש הם תלויים זב"ז, שכל זמן שהאילן הוא בחסרון הוה השורש ג"כ עדיין אינו שלם, ולכן כל זמן שלא יצאה המלכות עדיין על מציאותה כלל, היה כל אותן השורשים שלה אשר למעלה ג"כ ע"ד הממועט מאד, ולא היה נשלם בהם עדיין הנפש כלל. והגם שנודע הוא שהגידול דכל א' הוא מלמטה למעלה, ונעשה בכל א' הנפש שבו מתחילה, אמנם הוא באמת בתחילה רק ממועט מאד, ולא נשלם הנפש העיקרי גם בשום אחד מהעליונים אלא רק כאשר הגיע העת לגילוי המלכות שהיא הנפש

¹⁵⁷ עי' מבר"ש יג ע"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכללי. והיא נעשית גם כל בניינה כולה רק ע"י כל העליונים שעליה, כי נמשך להם אור ושפע מהמאציל מהאור השייך לבנין המלכות שהיא הנפש הכללי. ונשאר מעיקר האור בהעליונים גופה לצורך בנין הנפש שבכל א' מהם גופה, ורק ההארה מזה הנה הוא השייך לגילוי המלכות עצמה שהיא הנפש הכללי. ואותה ההארה היורד מכל א' מהם, הוא אשר נמשך אליה לגילוי מציאותה, ונבנת ונעשית עי"ז (ע' בשער הנסירה פ"ז במה שאמר שם, אמנם במה שהודעתך פעמים רבות כו'¹⁵⁸). והרי נמצא כי בנין הנפש אשר בכל העליונים עם בנין המציאות והנפש הכללי שהיא פרצוף המלכות בכללה, הנה הם תלויים זב"ז, שלא נשלמה בחי' הנפש בהם אלא רק בעת שנשלמה היא, ולא נשלמה היא אלא רק משלימות הנפש שבהם ובאותו העת ממש.

אמנם זהו רק בענין השלימות שבהם, הנה על זה אנו אומרים שהם תלויים זב"ז, ותלוי השלימות והנפש שבהם בשלימות המלכות, ושלימות המלכות הוא משלימות הנפש שבהם. אבל בענין השורש והמלכות ובכל הה' בחי' הכלולים בה, הנה בזה היא נעשית בהעליונים גם קודם שנתגלית במקומה לגמרי, כי הוכן שורשה למעלה תיכף בהתחלת האצילות. וכן הוכן שורשה בכל פרצוף ופרצוף תיכף בהתחלת אצילותו, והוא הענין מה שנודע שתחילת אצילות כל א' הוא בבחי' הנפש שבו¹⁵⁹. אמנם גם אותו הנפש הנה הוא אז ג"כ בכל א' רק ממועט מאד ובלתי שלימות כלל, אך הוא בחי' נפש עכ"פ, והוא התחלת אצילות דכל פרצוף, והוא שורש המלכות שבו. והטעם הוא במה שנודע שכוונת כל המציאות כולו הוא בשביל המלכות לגלה כבוד מלכותו יתברך, וכמו שיסדו (ברכת נישואין) שהכל ברא לכבודו, למלך על כל המעשים כמו שבארנו במ"א. ובאשר שסוף מעשה הוא במחשבה תחילה (ע"י תיקון ז' ע"א), לכן היה תחילת אצילות כל א' משורש המלכות שבו, כדי שיומשך כל אצילותו ומציאותו דכל א' תמיד רק על כוונת תכלית זה. והנה עומד אז הנפש שבהם ג"כ ממועט מאד, ובבחי' שורש לשורש המלכות שהיה עתיד לצאת. והיינו כי הרי אמרנו שגם השורש המלכות היא כלולה מה', והוא אז הנפש דא"ל לשורש היחידה (לה ע"ד) שבה, והנפש דאבא לשורש החי' שבה, והנפש דאימא לשורש הנשמה שבה, והנפש דז"א לשורש הרוח שבה, ושורש הנפש שבה שהוא נקודה העצמותית שבה, הוא היה אז בסוד פשיעה לבר כנ"ל. וכ"ז הוא הה' שורשים להה' בחי' נרנח"י הנעלמים שבשורש המלכות העתיד, ר"ל קודם שיצא שורשה ג"כ. אבל כאשר הגיע העת שייצא השורש שלה ויתגלה במקומה, והוא בעת הלידה שאחר עיבור ראשון, שאז היא בבחי' צלע מאחורי ת"ת דז"א וכמ"ש בשער תיקון הנוק' (פרק ד) ובירח (סוף פרק א), הנה אז ניתוסף אור על אור בכל השורשים שלה הנז' אשר למעלה, ומהם נמשך הארה למטה הראויה אליה, ויצא ונתגלה מציאות שורשה במקומה כלולה מה', והיא אז בבחי' ה' תתאה שהוא הצלע הנז' כמו שמבואר בדברי הרב שם ושם, ועד"ז כאשר מתגדלת המלכות מקטנות לגדלות עד שנשלמה בכל שלימותה, הנה נשלמו עד"ז כל השורשים שלה אשר למעלה, שהוא בחי' הנפש אשר בכל א' מהפרצופים העליונים כי הם תלויים זב"ז כנ"ל.

והרי נתבאר מכ"ז איך שעצמות המלכות וכל שלימותה יש לה שייכות ויחוד בכל הפרצופים העליונים והוא במציאות הנפש שבהם, והם כלולים זב"ז עד ששייך לומר שהנפש שלהם הם מהמלכות, וכן שייך לומר שהמלכות היא מהם כי הם ממש מציאות אחת וע"פ

¹⁵⁸ ז"ל: אמנם במה שהודעתך פעמים רבות, כי כל דבר שבקדושה שרשו קיים בכל מקום שיהיה¹⁵⁸ והארתו נמשכת למטה, וכן הענין כאן, כי שרשם לעולם קיים ומכח ריבוי הארה שנתוסף בהם¹⁵⁸ הם מתפשטים ומאירים למטה מהם כל בחי' אלו, ושרשם קיים למעלה. אמנם בב' עטרין הנ"ל שהם ב' כתפין הנ"ל, הם עצמן אחר שנתלבשו באו"א¹⁵⁸, יוצאים ויורדין בדעת ז"א, ולא הארה¹⁵⁸ בלבד, אמנם עצמותן ממש¹⁵⁸ כנ"ל. אך מ"ש כי שרשם נשאר למעלה והארתן נמשכת למטה ממדרגתן, הם חו"ב דז"א, כי אלו שרשם נשאר¹⁵⁸ למעלה והארתן לבד נמשכת למטה והבן זה.
¹⁵⁹ כלומר בהתפשטות הראשונה ע"י ע"ח עקודים פרק ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מה שבארנו. ובאמת הרי במה שהיא מציאות אחת עם הנפש של כל העליונים ממנה שהם רוח נשמה חיה יחידה, הרי היא ממילא ע"ז מציאות אחת עם כל הנרנח"י כולם וכנ"ל בריש דברינו, שהם כולם מציאות אחת.

והנה ע"ד שבארנו במציאות המלכות כי היא מיוחדת בהנפש של כולם, והם כלולים זב"ז ונעשים זה מזה, כן הוא ע"ז במציאות הז"א עם הרוח של כולם, ובמציאות האימא עם הנשמה של כולם, מהאבא¹⁶⁰ עם החי של כולם, והא"א עם היחידה של כולם, ולא נשלם כל א' אלא ע"י כולם דוקא. אמנם השורש דכל תחתון הוא נעשה בהעליון גם קודם שיצא במקומו, אלא שהיה אז בהעליון ג"כ רק במיעוט האפשרי, אבל היה בו עכ"פ. ולא עוד אלא שאצילות כל א' הרי היה ממטה למעלה, מעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, ומגדלות לגדלות עד שנשלם, ע' דרושי הצלם בסופו ובכ"מ. והרי היה אצילות כל א' מנפש לרוח, ומרוח לנשמה, ומנשמה להיה, ומחיה ליחידה. והרי נתגלה בכל א' השורשים דהתחתון שבו גם קודם שיצא עיקרו, והוא ג"כ רק מסיבת הדברים שאמרנו, שמציאות כל א' הוא ע"י כולם, כי הם נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן (ס"י פ"א מ"ז), וכולם הם באמת מציאות אחת ונמשך ונעשה כל א' ע"י כולם, כי הרי במה שמתחיל א"א מהנפש שבו שהוא השורש דהמלכות, ועכ"ז הרי הוה אותו השורש בבחי' היחידה דהנפש כנ"ל, הרי נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן. וכן אבא שהוא יוצא מא"א מכחו ונפשו, ומתחיל אצילותו ג"כ מהנפש שבו שהוא שורש המלכות שבו, ועכ"ז הנה הוא רק בבחי' החיה שבנפש כנ"ל, והרי נמשך גם הוא ע"פ הסדר דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן, כי הרי יציאתו בבחי' הנפש שבו הרי הוא מכחו ונפשו דא"א שהוא היחידה.

וכן ע"ז בהאימא שהיא הנשמה, ויוצא מכחו ונפשו דהאבא שהוא החיה הכלול מיחידה ג"כ, והיה סדר אצילות האימא ג"כ מתחילה רק משורש המלכות שבה שהוא הנפש שבה, אלא שהיא בבחי' נשמה שבנפש כנ"ל. והרי נסדרה גם האימא ע"ד נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן, וכן בז"א שהוא הרוח ויוצא מכחם ונפשם דהא"א הכלולים במזולין, והם נשמה חיה יחידה, וכאשר יצא הז"א היה הנוק' ג"כ כלולה עמו ובסוד צלע כנ"ל, והם הרוח נפש והיו כלולים ג"כ מכל הג"ר גם בחתחילת אצילותם, והרי הוא בבחי' נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן.

והרי מתבאר מכ"ז איך שנעוץ כל א' בכלם והם כולם כלולים זב"ז, והוא כמו שאמרנו כי הם באמת כולן מציאות אחת אלא שנתגלו בה' גילויים, והם נראים ע"ז לה' מציאויות ולה' מדרגות אשר כלול כל א' מה' במדרגה למטה ממדרגה, שהה' שבמדרגה הזו הם למטה מהה' שבמדרגה העליונה. אך כל אלו הה' כולם הם נעשו לו ע"א ונשלמו זה מזה, ותלוי שלימות כל א' בחבירו ונשלמו כולם כאחת, ודי בזה והבן כ"ז היטיב.

והנה בדברינו הללו יומתק לנו מ"ש המקובלים הראשונים כי סדר עמידת השרשים אינו שוה בכל העולמות, כי בעולם התחתון שורשם למטה, ובעולם התיכון שורשם באמצע, ובעולם העליון שורשם למעלה, ע' דברינו ספר הכללים כלל ט' בארוכה בזה¹⁶¹. והרי הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כי שורש המלכות הוא בהנפש שבה שהוא למטה מהכל, ושורש הז"א הוא בהרוח שבו, ושורש האימא הוא בהנשמה שבה, ושורש האבא הוא בהחיה שבו, ושורש הא"א הוא בהיחידה שבו שהוא למעלה מהכל. והרי נסדר סדר השורשים בכל א' לפי מדרגתו ומעלתו, שהמלכות אשר היא נתגלה למטה מכולם הנה נתייחד שורשה למטה, והוא ע"ד שהוא בהעוה"ז ששורש כל דבר הוא למטה, כי שורש האילן הרי הוא למטה מהאילן והוא נמשך והולך מלמטה למעלה. אבל הא"א שהוא למעלה מכולם נתייחד שורשו למעלה, והוא נמשך ומתפשט מלמעלה למטה שהוא מהעלם לגילוי, וכן נבחן השורש

¹⁶⁰ נדצ"ל והאבא.

¹⁶¹ עיי"ש ענף ב' שמביא מקור לזה מספר גינת אגוז חלק שני ד"ה עליון תיכון תחתון.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והתפשטותו בכל אחד ואחד לפי מדרגתו ומעלתו. וכן הוא בפרטות כל נמצא, ששורש כל א' הוא נבדל וחלוק במקומו מזולתו לפי מדרגת מציאותו ולפי כל תכונותיו וצרכיו ועניניו, והדברים הם עתיקים בזה, וע' דברינו בספר הכללים שם.

[כט] ורוח בינה נשמה אליו ורוח מאבא חיה אליו ורוח מכתר והוא יחידה אליו גם בבינה כו' – לעיל פ"ג מבואר כי ביציאת הבינה ניתוסף רוח לז"א, וע"י החכמה נשמה לז"א, וע"י הכתר חיה לז"א, וע"ש עוד שהיה סדר אחר בהנר"ג דכל א' מהם, ר"ל בכל אחד ואחד מהם היה סדר אחר בקבלת הנר"ג שלו ע"ש, וכ"ז הוא לא כמ"ש כאן. אך לא קשה כלל, כי אין הכוונה שם על בחי' הנרנח"י שמקבל כל א' מאותן הי' ספי' שיצאו, כי בזה פשוט הוא שנמשך הנפש ממלכות, ורוח מז"א, ונשמה מבינה, ויחיה מחכמה, ויחידה מכתר, ונשלמו בזה כל הה' פרצופים כולם, שכל א' נשלם בהה' בחי' נרנח"י אחר שיצאו כל הי' ספי' כולם דההתפשטות הא', כי הם עצמם הנרנח"י דההתפשטות הא' ונשלם כל א' מכולם. אלא הכוונה בכל דבריו שם הוא רק על ההארה שמקבל כל א' משורשו שלמעלה אשר עדיין לא יצא, כי ביציאת כל עליון נתקרב כל תחתון אל שורשו מדרגה אחת, ומקבל עי"ז תוספת הארה משורשו שהניח מבפנים, ועל זה אמר שם כי ביציאת הבינה ניתוסף רוח לז"א, ור"ל שניתוסף לו הארה מרוח הכללי שלמעלה ע"י שנתקרב אליו מדרגה אחת ביציאת הבינה. ועד"ז נתקרב עוד מדרגה אחת ביציאת החכמה, וכן עוד מדרגה אחת ביציאת הכתר. ולכן מקבל ע"י כ"ז הארת רוח נשמה חיה גם מהרוח הכללי שמבפנים, שהוא שורשו אשר למעלה, וכמו שבארנו כ"ז תהלה לאל ית"ש בארוכה הרבה לעיל פ"ג מאות כ"ה ע"ד ל"ה ע"ש ותבין.

ומ"ש הרב עוד, והנה באדם יש לו חיות פנימי כו' כו', ע' בזה דברינו לעיל פ"ב אות

ז' ח'.

ומ"ש בענין החילוק אשר בין המקיף דהחיה להמקיף דהיחידה, ע' לעיל אח"פ פ"א

אות י"א.

ומ"ש בענין הנר"ג שהם במוח לב כבד, ע' לעיל טנת"א פ"ה אות ס"ג ושם רפ"ו.

ומ"ש כי גם בראש יש נר"ג, ע' דברינו בהקדו"ש שער ג'.

ובזה נשלם הפרק בישיעת הקב"ה ברכות והודאות לשמו הגדול והקדוש יתברך

ויתעלה אמן.

פרק ו'

הנה בעולם העקודים בעת ירידת האורות של הי"ס שבו למטה היה אור נמשך להם מן המאציל בבחי' אור ישר, ואח"כ בחזרתן לעלות למעלה הנה נמשך להם האור בבחי' אור חוזר. וצריכים אנו להודיעך עתה בהקדמה אחרת כוללת כל העולמות (נ"א כלולה בכל המקום) והוא בענין חזרת האורות אל המאציל. כי זולת מה שביארנו במ"א כי אע"פ שהם עולין ומסתלקין הנה* ממשיכין מלמעל' למטה מן המאציל בחי' אור הנקרא אור חוזר, עוד יש בחי' אחרת גדולה ורב התועלת, והוא כי לעולם אפילו כשמסתלקין אינם מסתלקין לגמרי בכל בחינותיהן עצמן ועולין, אמנם מניחין מכחן ומבחי' עצמן קצת הארה למטה במקום אשר עמדו שם בראשונה, וזה הארה אינה נעקרת משם לעולם ועד אף גם בעת עלותן למעלה, הארה הזאת נקרא רשימו בסוד (שיה"ש טו) שמני כחותם על לבך הנזכר סוף פ' משפטים בסבא (דף קיד ע"א)². והטעם הוא כי האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחי' האב על הבנים אשר חשקו תמיד להשפיע בהם, כמבואר אצלנו בכבוד אב ואם כי ניצוץ א' מהאב נמשך אל הבן ואינו זז ממנו לעולם¹²@. וכן הענין בכאן ביי"ס, כי העליונים מניחין במקום הא' קצת הארה הנקרא רשימו כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים. ונמצא כי בהעלות הכתר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובהסתלקותו מניח רשימו אחד במקומו בכלי ההוא שלו כדי להאיר ממנו לחכמה אשר תחתיו אחר שהוא {כח ע"ב} עצמו יעלה ויסתלקי (נ"א אחרי שיעלה ויסתלק). ואחר שהוא עלה ונסתלק אז נמשכת הארה אל אור החכמה מאותו הרשימו שהניח הכתר בכלי שלו. ואע"פ שאח"כ יתעלה ויסתלק ג"כ אור חכמה אל המאציל, אע"פ כן אותו רשימו שנשאר בכלי של כתר אינו זו ממנו אף אחר שעלה החכמה אל המאציל. וכן אח"כ כשעלה החכמה למאציל מניח רשימו בכלי שלו להאיר ממנו לבינה אחר הסתלק עצמו, ואף גם אחר עלות בינה למאציל אין רשימו של חכמה מסתלק מכלי החכמה, ועד"ז כולם עד היסוד. אבל אור המלכות כאשר מסתלקת אינה מנחת רשימו בכלי שלה לפי שאין שום ספירה תחתיה לקבל הימנה. ואע"פ שעתיד להיות עולם אחר (נ"א שיש עולמות אחרות) תחתיה מקבלים מינה, אינה היא מסוג שלהם ואין לה דביקות עמהם כמו שיש דביקות אל הי"ס דבכל עולם ועולם בפ"ע. נמצא כי כל אותן הספ"י הם מניחין רשימו במקומן ובכלי שלהן כאשר רוצין להסתלק ולעלות, אמנם אור המלכות אינו מניח רשימו בכלי שלה, רק מן הרשימו שמשאיר אור היסוד בכלי שלו, משם נמשך הארה אל כלי של המלכות אחר הסתלקות האור שלה. וזה סבה אחרת למה נקרא מלכות עניה דלית לה מגרמה כלום וגם נקרא אספקלריא דלא נהרא (זהר ויחי רמט ע"ב). והטעם הוא כי הכלי שלה בהעלותה והסתלק האור ממנה לא נהרא כלום כי לא נשאר בה שום אור אפי' בבחי' רשימו, ואפי' חיות הכלי ההוא אינו מבחי' אור שלה, רק מבחי' הרשימו שנשאר בכלי יסוד כנ"ל, ומשם מחיה ומאיר בכלי המלכות, וזה אומרו דלית לה מגרמה כלום.

* הס (נוסף בל"ק"ו).

[א] הנה בעולם העקודים בעת ירידת האורות של הי' ספ"י שבו למטה [שהוא התפשטות הא' אשר להעקודים] היה אור נמשך להם מן המאציל בבחי' אור ישר ואח"כ בחזרתן כו' – וכמו שכתבנו ענין הדברים בזה לעיל פ"ה אות ד' ע"ש.

אמנם מה שדקדק הרב ואמר "הנה בעולם העקודים", ומשמע שרק בהעקודים היה כן, הוא לכאורה אינו נכון, כי היא באמת ג"כ (לו ע"ב) בכל העולמות כולם, שמציאות כל העולמות כולם נעשו ע"י התפשטות א' וב' וע"י הסתלקות א' וב', וכמו שכתבנו לעיל בכ"מ ובפרט בספר הכללים. ואור המאציל אינו נפסק מהם גם רגע אחת, אלא שבעת ההתפשטות הוא בבחי' אור ישר, אבל בעת ההסתלקות הוא בבחי' אור חוזר, ונוהג כ"ז בכל העולמות כולם וע' לקמן פ' ז' ח', וא"כ הרי אינו מדוקדק מה שאמר הנה בעולם העקודים הרי נוהג כ"ז בכל העולמות כולם.

אמנם הוא כי משום שכל דברי הרב אשר בפרק הזה הוא מדבר בענין ההתפשטות וההסתלקות הראשון כמו שמבואר למעין, ובאשר שבכל העולמות כולם הנה מתעלם מהם כל האורות שנעשו ונתגלו בעת ההתפשטות וההסתלקות הראשון אשר לכל עולם, הנה נתעלם מהם אותן האורות לגמרי, והם רק שרשם העליון אשר למעלה ומבפנים. אבל בעולם העקודים, הגם שעיקר העקודים הוא ג"כ רק מציאות האורות אשר יצאו ונעשו בהתפשטות הב' והסתלקות הב', עכ"ז הנה ע"י רוממות ומעלת העקודים הנה משתתפים עמהם האורות דהתפשטות והסתלקות הא' ג"כ ונעשו לכתר עליהם, והם ג"כ מהשבון הי' ספ"י הכלליים דהעקודים, ולכן כאן בפרק הזה אשר כל דבריו כאן הנה הם רק בהאורות דהתפשטות והסתלקות הא', אמר היטיב בתחילת דבריו "הנה בעולם העקודים כו'", כי רק בעקודים מתייחסים אותן האורות אשר מבאר והולך ג"כ אחר העקודים היטיב. משא"כ בשאר כל העולמות, אינם מתייחסים אותן האורות אחר כל עולם כלל, אלא הם נבחנו רק לשורשם העליון אשר למעלה, ואין מהם עצמם שום גילוי למטה באותו העולם מאומה, והם נעלמים ממנו. אבל באמת הנה כל הענינים הללו שאמר כאן בעקודים הנה הם בכל עולם ועולם ג"כ,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי כולם נתייסדו בסדר אחד, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו ומציאותו, כנודע בדברינו והבן. והרי נתבאר כי לכך דקדק הרב ואמר "הנה בעולם העקודים", כי משום שהאור ישר והאור חוזר שאמר כאן הוא על אור ישר והאור חוזר דההתפשטות הא', ובכל העולמות כולם הנה נעלם ממנו ההתפשטות הא' לגמרי ואינו עולה שם בשם כלל, כי הוא רק שורש הנעלם דכל עולם אשר למעלה, משא"כ בהעקודים הנה משתתף כל האור דההתפשטות הא' אשר לו עמו ג"כ ועולה שם בשם שהוא ג"כ מכלל העקודים עכ"פ.

אמנם מה שנראה עיקר בזה הוא, כי הרי הסתלקות הא' אשר להנקודות והאצילות הנה הוא בחי' צמצום האור המבואר לקמן בדרושי נקודות (פרק ב), שכל האור שהיה מתפשט מטבורו עד סיום רגליו העלהו בחצי גוף העליון מהטבור ולמעלה, ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, והוא הוא ההסתלקות הא' אשר להנקודות, וכמו שבארנו בספר הכללים כלל י"ב ע"ש. והנה לא היה די באותו ההסתלקות אלא שנפרס שם פרסא להפסיק כדי להמעיט האור מלמטה בכל האפשרי וכמו שמבואר בדברי הרב (שם פרק ב). וכ"ז הוא משום צורך הנקודות ועולם התוהו אשר היה בכוונת המאציל ית"ש להמציא שם, וכן משום התעבות דהעולמות בי"ע שהיה בכוונתו ית"ש להוציא. לכן העלים אז את אור א"ס מלמטה כדי להמעיט שם האור בתכלית המיעוט, כדי להמציא שם את כל מה שגזרה רצונו ית"ש, הן כל עניני דעולם התוהו והן כל ההתעבות דהעולמות בי"ע. וא"כ הנה הגם שכל אלו אשר נעשה שם אחר שנסתלק האור למעלה ואחר שנפרס הפרסא, הנה היה ג"כ ע"י איזה שפעת אור המאציל אשר היה נמשך שם עכ"פ גם בעת ההסתלקות וגם אחר ההסתלקות, וכמ"ש הרב לעיל (פרק ה) כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת בו, והוא בחי' אור חוזר, והיה כ"ז ג"כ בההסתלקות הנז', שהוא ההסתלקות הא' אשר לצורך עולם הנקודות. עכ"ז הנה באשר ששם הרי היה הכוונה להמעיט האור בכל האפשרי כנז', הנה היה האור חוזר ג"כ שם בתכלית המיעוט מאד, וכנודע בדברינו שבועלם הנקודות היה ההעלם דאור א"ס גדול מאד. וזהו שדקדק הרב ואמר "הנה בעולם העקודים כו'", כי האור חוזר אשר היה בההסתלקות הא' לא היה ניכר אלא רק בההסתלקות הא' אשר ולו ע"ג להעקודים, אבל בההסתלקות הא' אשר להנקודות הנה הגם שהיה שם ג"כ בודאי, כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת, אך נתמעט שם מאד ולא היה ניכר כלל, ולכן דקדק הרב ואמר "הנה בעולם העקודים", כי כאן מדבר על ההסתלקות הא' ולא היה ניכר האור חוזר בההסתלקות הא' אשר לצורך הנקודות מאומה, הגם שהיה בו ג"כ עכ"פ וכנז', כן נראה לי עיקר כוונת הרב בזה.

[ב] נקרא רשימו בסוד שימני כחותם על לבך הנז' סוף פ' משפטים בסבא דף קי"ד ע"א – וכן בפ' ויחי (רמד סע"ב) בשעתא דאתדבקא כנסת ישראל בקב"ה איהי אמרת שמני כחותם על לבך, ארחה דחותם כיון דאתדבק באתר חד אע"ג דאתעדי מיניה הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מיניה, דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר. כך אמרה כנסת ישראל, הא אתדבקנא בך אע"ג דאתעדי ואזיל בגלותא שימני כחותם על לבך בגין דישתאר כל דיוקני בך, כהאי חותם דישתאר כל דיוקנא בההוא אתר דאתדבק ביה ותשכח

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דיוקני חקיק בך ותדכר לי¹⁶², עב"ל שם ושם¹⁶³ ע"ש. והגם כי הרי לפי דברי הרב בענינינו הרי נתייסד בן מהמאציל ית"ש, ונעשה ענין זה לעלם, וא"כ מה צריך השכינה הקדושה לבקש על זה. אך מה שנתייסד מהמאציל הנה הוא רק מהעליון להתחתון, שהעליון שהוא האור הגדול, כאשר שהוא מתפשט ויורד למטה, הנה הוא מניח שם רשימו לעולם להאיר בו ועי"ז עומד לעולם האור העליון בהתחתון. אבל מהתחתון להעליון אינו מוכרח שישאר רשימו בו ממנה בו, אלא רק ע"י השתוקקת והשתדלות ובקשה, כי אתערותא דלעילא הוא רק כפי ערך אתערותא דלתתא, ולכך מבקש השכינה הקדושה ואומרת "שימני כחותם כו' כי עזה כמות אהבה", תקיפא היא כפרישו דרוחא מן גופא כמ"ש בזהר שם, וע"י השתוקקת והתעררות הגדולים הללו נשאר רשימו ממנה בו ג"כ לעולם, וכמ"ש (שיה"ש ח ו) אני לדודי ודודי לי אני לדודי ועלי תשוקתו.

[ב@1] כי ניצוץ אחד מהאב נמשך אל הבן ואינו זו ממנו לעולם – הנה אותו הניצוץ הנה הוא בא בהטיפה הזרעית דאבא וכנ"ל שער טנת"א (ריש פרק ה) וממנו הוא ההבלי הגרמי שהוא תמצית החיות הנשאר בתוך העצמות בקבר, ובפרט בעצם לוו שהוא קיים לעולם וממנו הוא התחייה אשר בתחה"מ, כמ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות (קלז ע"א) ובפ' וארא (כח ע"ב) ובכ"מ. וכן ע"י אותו הניצוץ הנה מקבל האדם כל שפע קיומו וחיותו וכל מה שניתן לו מלמעלה וכל מה שנגזר עליו, וכמו שכתבנו שם בשער טנת"א פ"ה אות מ"ו, וע'

¹⁶² ז"ל בשלימות: לית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקב"ה אלא בנשמתהון דצדיקייא דאינון מתערי נביעו דמיא תתאי לקבלי עלאי ובההיא שעתא שלימו דרעותא וכסופא בדביקו חדא למעבד פירין תא חזי בתר דאתדבקו דא בדא והיא קבילת רעותא היא אמרת שימני כחותם על לבך אמאי כחותם אלא ארחיה דחותם כיון דאתדבק באתר חד אף על גב דאתעדי מיניה הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מניה דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר כך אמרה כנסת ישראל הא אתדבקנא בך אף על גב דאתעדי מינך ואזיל בגלותא שימני כחותם על לבך (שיה"ש ח ו) בגין דישתאר כל דיוקני בך כהאי חותם דישתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה.

כי עזה כמות אהבה (שם) תקיפא היא כפרישו דרוחא מן גופא דתנינן בשעתא דבר נש מטי לאסתלקא מן עלמא וחמי מה דחמי רוחא אזלא בכל שייפי דגופא וסליק גלגלוי כמאן דאזיל בימא בלא שייטין סליק ונחית ולא מהנייא ליה אתא ואישתאיל מכל שייפי גופא ולית (להון) תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא כך תקיפו דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה כתקיפו דמותא בשעתא דבעי רוחא לאתפרשא מן גופא קשה כשאול קנאה (שם) כל מאן דרחים ולא קשיר עמיה

תרגום: אין שלמות ורצון ותשוקת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא אלא בנשמות הצדיקים, שהם מעוררים נביעת המים התחתונים כנגד העליונים, ובאותה שעה שלמות הרצון והתשוקה בדבקות אחת לעשות פירות. בא וראה, אחר שנדבקו זה בזה והיא קבלה רצון, היא אומרת, "שימני כחותם על לבך". למה "כחותם", אלא דרכו של חותם, כיון שנדבק במקום אחד, אף על גב שעוזב ממנו, הרי נשאר רושם באותו מקום ולא עוזב ממנו, שכל הרושם וכל הדמות שלו נשאר בו. כך אמרה כנסת ישראל, הרי נדבקתי בך, אף על גב שעזבתי ממך והלכתי לגלות, "שימני כחותם על לבך", כדי שישאר כל דמותי בך, כחותם הזה שישאר כל דמותו באותו מקום שנדבק בו.

"כי עזה כמות אהבה", חזקה היא, כפרידת הרוח מהגוף. ששינו, בשעה שאדם מגיע להסתלק מן העולם ורואה מה שרואה, הרוח הולכת בכל איברי הגוף והגלים עולים, כמי שהולך בים בלי משוטים, עולה ויורד ולא מועיל לו. בא ונפרד מכל איברי הגוף, ואין (להם) קושי כמו היום שנפרדת הרוח מהגוף. כך חוזק האהבה של כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא כחוזק המות בשעה שרוצה הרוח להיפרד מהגוף. "קשה כשאול קנאה", כל מי שאוהב ולא קושר עמו קנאה, אין אהבתו אהבה.

¹⁶³ ז"ל בזהר משפטים: פתח רבי חייא ואמר (שיר ח ה) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו' שימני כחותם בשעתא דאתדבקא כנסת ישראל בבעלה איהי אמרת שימני כחותם ארחא דחותם כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק שביק ביה כל דיוקניה אף על גב דההוא חותם אזיל הכא והכא ולא קיימא תמן והא אתעבר מניה כל דיוקניה שביק תמן ותמן קיימא אוף הכי אמרת כנסת ישראל כיון דאתדבקנא בך כל דיוקני ליהוי חקיק בך דאף על גב דאיזיל הכא או הכא תשכח דיוקני חקיק בך ותדכר לי.

תרגום: פתח רבי חייא ואמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו' שימני כחותם בשעה שנדבקה כנסת ישראל בבעלה היא אמרה שימני כחותם על לבך דרך החותם כיון שנדבק באותו מקום שנדבק משאיר בו את כל דיוקנו אף על גב שאותו חותם הולך כאן וכאן ולא עומד שם ונעבר ממנו כל דיוקנו משאיר שם ושם עומד אף כך אמרה כנסת ישראל כיון שנדבקתי בך כל דיוקני יהיה חקוק בך שאף על גב שאלך לכאן ולכאן תמצא את דיוקני חקוק בך ותזכר אותי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לעיל פ"ה אות י"ז. וזהו ענין מצות כיבוד או"א כמ"ש בשער הנסירה (פרק ב) וע' שער המצות (פרשת יתרו). ואמרו קידושין (לא ע"ב) מכבדו בחייו ומכבדו במותו, כי כל שפעו תמיד הוא לעולם ע"י שורשו שבנשמת אביו ואמו, וע' במ"ן ומ"ד (דרוש ח'). וזהו ג"כ מ"ש סנהדרין (קד ע"א) ברא מזכא אבא כי הם קשורים תמיד זב"ז לעולם, וכל מה שנמשך להבן וכל כוחו הוא הכל לפי תכונת אותו הניצוץ שהוא שורשו, ולכן מחויב לכבדו תמיד, וכן הוא מזכא לאו"א כי כל מה שעושה הוא בסיבתם.

[ג] כדי להאיר ממנו לחכמה אשר תחתיו אחר שהוא עצמו יעלה ויסתלק – הנה אין הכוונה שהוא רק לצורך זה לבד, כי הרי מסיק ואומר שנשאר הרשימו למטה גם אחר שעלה החכמה ג"כ, והיה נשאר הרשימו לצורך העביות והכלי שלו גופה, שלא ישאר ריקם מאור מכל וכל, וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב גופה לעיל פ"ה וכן כאן למטה בסמוך. והאמת הוא כי גם אחר התפשטות הב' היה משתמש הרשימו ג"כ לאור גדול, והיה הרשימו לאור יותר עיקר מכל האור דהתפשטות הב', כי נעשה הוא לבח' זכר בהכתר והחכמה שבו, וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ול"מ (פרק ג). וע"י בענין רוממות מעלת הרשימו בדברינו בספר הכללים כלל י' ע"ש. אך מה שנוגע לענינינו הוא כי הרשימו היא משמשת לג' ענינים: להאור שלו, ולהכלי שלו, ולהאור שתחתיו. וכן היה בענינינו שהוא בעולם העקודים, כי הרי הרשימו שנשאר מכל אור עליון שנסתלק היה מאיר להאור שלמטה הימנה שעדיין (לו ע"ד) לא נסתלק, וכן היה מאיר להעביות שלו עצמו אשר היה נשאר למטה לעולם, שהוא הכלי דכל ספי' גופה שלא יתעבה ולא יתחשך יותר מדאי אחר שנסתלק האור שבו. והג' הוא כי היה הרשימו האור היותר עיקרי גם אח"כ בהתפשטות הב', כי נעשה הוא לבחי' זכר בהכתר והחכמה שבו, והאור דהתפשטות הב' אשר נכנס שם היה לנוקבא אליו. והרי היה משמש הרשימו לג' תועלויות, וע' עוד בענין הרשימו לעיל פ"ה אות י"א ו"ז כ', ובפ"ד אות ב'.

[ד] אבל אור המלכות כאשר מסתלקת אינה מנחת רשימו בכלי שלה לפי שאין שום ספי' תחתיה לקבל הימנה ואעפ"י שעתיד להיות עולם אחר תחתיה, שהוא עולם האצילות המקבלים ממנה, אינה מסוג שלהם כו' – הנה לפי מה שאמרנו לעיל בסמוך שהיה נשאר הרשימו לג' תועלויות וכנז', הרי אינו חסר בהמלכות אלא רק תועלת אחת, והוא מה שאין ספי' אחרת תחתיה להאיר אליה, אבל שאר הב' תועלויות, והוא להאיר להכלי שלה גופה. וכן לבחי' שורש להתפשטות הב', הרי זה צריך לכאורה להמלכות ג"כ, וא"כ הרי היה צריך שישאר גם בה רשימו. אמנם הוא כי מה שלא חשש בה המאציל ית"ש על אלו ב' התועלויות ולא נשאר בה רשימו כלל, הוא בכוונה גדולה ורצון ממנו ית"ש, כי מטעם הכלי שלה הנה היה כוונת המאציל שלא לקבוע בה אור בפנ"ע אלא שתקבל אורה תמיד רק ע"י הט' ספי' העליונים שעליה, ולכן נסדר גם כאן בכלי המלכות דהעקודים שתקבל אורה רק מהרשימו של היסוד וכמו שמבואר למטה. וכן מטעם הצורך להתפשטות הב', הנה היה כוונת המאציל ג"כ שבהתפשטות הב' דהעקודים תוכלל אור המלכות ג"כ בהיסוד, ולא היה נכנס בכלי המלכות דהעקודים מהאור העיקרי דהתפשטות הב' מאומה אלא רק תולדתו וכמו שמבואר לקמן בשער מטי ול"מ, וע"ש (פרק ד). והיה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש לקבוע את המלכות שתהיה קבלתה עתה עד עת התיקון העתיד רק מהט' העליונים שעליה, והיא עתה רק בבחי' אספקלריא שאינה מאירה, וכמו שמפרש והולך וכן לעיל (פרק ה). והרי נמצא כי מכל הג' טעמים שאמרנו לעיל אות ג' בענין צורך הרשימו, הנה לא היה שום אחד מהם בכלי המלכות, כי הרי לא הי' ספי' אחרת תחתיה שתאיר לה. וגם מה שנוגע להאור והכלי שלה עצמה הרי היה הכוונה והרצון שתהיה כל קבלתה רק מלמעלה, ולכך לא נשאר בכלי המלכות שום רשימו מאומה, וכבר בארנו כ"ז לעיל פ"ה בכמה מקומות שם, וע"ש אות ב' וי"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנה נתבאר לנו ע"י ב' הקדמות אלו איך הכלים של הספי' אף בעת חזרת אורותיהן והסתלקותם אל המאציל עכ"ז יש בהם ב' מיני אורות, א' הנקרא אור חוזר והוא דין, והב' הוא אור הנשאר בכלי הנקרא רשימו אשר הוא אור ישר והוא רחמים, כי הרי (נ"א גם) הוא נשאר שם מבחי' האורות אשר יצאו למטה בבחי' אור ישר. ונמצא כי בעוה"ז של העקודים אע"פ שעדיין בעת הזאת לא נגמרה מלאכת הכלים, עכ"ז בחינותיהן ומציאותן שמהם נתהוו (נ"א נתהווה), שהוא אור העב (נ"א שהיא כלי מחובר עם אור) המחובר עם האור הזך כנ"ל במקומו כבר היה שם, ובחזרת האור הזך למעלה נשאר אור העב למטה שהוא בחי' הכלים עצמן, ושם בזה האור העב שהוא הכלים, שם הניחו האורות הזכים ב' בחי' (נ"א ושם הניחו האורות מהם) הנ"ל, א' אור ישר רשימו, וב' אור חוזר.

וכבר ביארנו במ"א כי בהעלות האורות למעלה ניתוסף בהם איזה בחי'. ובעלות אור הכתר במאציל ניתוסף באור המלכות או"מ התחתון שהיא בחי' חיה, וניתוסף באור הז"א ג"כ בחי' אור א' יותר על מה שהיה לו בתחילה טרם חזרת עליית האורות, והוא יחידה פנימית, ובאור בינה ניתוסף חיה, ובאור חכמה ניתוסף נשמה. אח"כ עלתה אור החכמה במאציל, וחזרו אורות שאר הספי' שתחתיה לנסוע נסיעה ב"ה, עד שנמצא אור של בינה במקום כתר ואור המלכות במקום הוד. ועתה ניתוסף באור המלכות מקיף עליון של יחידה, ובאור ז"א מקיף תחתון של חיה, ובאור בינה יחידה פנימית, ועתה המלכות כבר נשלמה בכל בחינותיה. ואח"כ אור הבינה עלתה {כח ע"ג} במאציל. ואז עלה אור החסד דז"א במקום כתר ואור המלכות במקום נצח ואז ניתוסף בז"א לבדו או"מ העליון של יחידה, ועתה כבר נשלם גם הוא בכל בחי'. ומכאן, ואילך בעלות שאר אורות התחתונים לא היתה עוד תוספות לז"א ולא לנוקבא, כי כבר נשלמו כנ"ל כי מעולם העקודים ואילך לא יצאו רק ב' מקיפים עליונים לבד, שהם מקיף של חיה ומקיף של יחידה.

[ה] אח"כ עלתה אור החכמה במאציל וחזרו אורות שאר ספי' שתחתיה לנסוע נסיעה ב' כו' – הנה מבואר מזה, ובפרט למטה בפרק זה בארוכה, כי לא היה עלייתם בהמאציל בפעם אחד כולם יחד זה אחר זה, אלא הוא כי בעליית כל ספי' וספי' חזרו פניהם למטה, כי כאשר עלתה הכתר במאציל והיה פניה למעלה, הנה אז עלו כולם יחד זה אחר זה, חכמה במקום הכתר, ובינה במקום החכמה, וחסד במקום הבינה, וגבורה במקום החסד, ות"ת במקום הגבורה, ונצח במקום הת"ת, והוד במקום הנצח, ויסוד במקום ההוד, ומלכות במקום היסוד. והיו אז בעת עלייתם כולם פניהם למעלה עד שנגמרו לעלות כל א' במקום העליון שעליו, והוא נסיעה אחת. וכאשר נגמרו לעלות אותן הנסיעה, חזרו פניהם למטה. ואח"כ התחילו לנסוע נסיעה ב', וחזרו עוד פניהם למעלה ועלתה החכמה במאציל, ובינה במקום הכתר, וחסד במקום החכמה, וגבורה במקום הבינה, וכן כו' כו' עד המלכות שהיא עלה במקום ההוד. וכשנגמרו לעלות אותן הנסיעה הב', חזרו עוד פניהם למטה. וכן עד"ז היה בהם נסיעות מופרדות, והיה בהם בסך הכל עשרה נסיעות מחולקות, עד שנגמרו כולם לעלות בהמאציל, ובכל נסיעה ונסיעה אחר שנגמרה חזרו כולם פניהם למטה. והרי צריך טעם וביאור למה היה כן, ואלמה לא עלו כולם יחד אל המאציל זה אחר זה {לו ע"א} בנסיעה אחת.

אך הטעם הפשוט הוא מפני העביות והכלי, כי אלו שעלו כולם יחד והיו מסתלקים כולם בפעם אחת, היה מתחשך ומתעבה הכלי יותר מדאי, אבל עתה כאשר עלו לאט לאט לא נחשך הכלי ולא נתעבה כ"כ, כי הרי בכל עלייה ועלייה חזרו פניהם למטה והאירו בה, והיה עלייתם בבחי' מטי ולא מטי, שהוא בבחי' רצוא ושוב, שתיכף כאשר שנסתלק כל אור מהכלי שלו חזר תיכף פניו אליה להאיר בה, ובסוד (שיה"ש ב ט) דומה דודי לצבי שאמרו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בזוה"ק (שמות יד ע"א) שהצבי בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו. כן היה כאן, והוא מורה על אומץ תשוקתם להאיר בהכלי עכ"פ.

וכן היה כ"ז מטעם האורות ג"כ, כי תיכף כאשר עלה כל אור עליון עליית מקום אחד, חזר תיכף פניו למטה להתחתונים להאיר להם בהארת פניו, כי הוא מורה על יחודם הגדול זב"ז, וכמו שהיה עד"ז ג"כ בהתפשטות הב', שהיו כולם תמיד בדרך מטי ולא מטי כמו שמבואר לקמן. אמנם הוא, הנה יש בזה עוד טעם ב' להיפך, והוא ג"כ הן מטעם האורות והן מטעם הכלים, כי משום שהאורות והכלים היו כלולים יחד זב"ז, כי הרי כל מציאות הכלים כאן הנה הם רק בחי' העביות שהיה כלול באותן האורות עצמן, ולכן אם שהיו עולים כולם בפעם אחת יחד היה עולה ונמשך עמהם העביות ג"כ. אך עתה אשר עלו לאט לאט, הנה נצטמצמו העביות בצמצום אחר צמצום, ועי"ז לא היה אפשר להם לעלות ג"כ, כי הרי בהכרח הוא שעליית העביות שיעלו הם ג"כ הוא אינו נקל כ"כ וכסברת הרב (בריש פרק ג), אלא שהם נמשכים אחר האורות בכל האפשרי. ולכן הוא כי כאשר עלה כל אור והיה עלייתו רק עליית מקום אחד, הנה נשאר היטב העביות למטה ממנו ובסמוך אליו, כי הרי אי אפשר לו לעלות אלא ע"י שנמשך אחר האור. ולכן כאשר שהוא בסמוך אליו מספיק לו, ר"ל כאשר שהאור הוא עדיין סמוך להעביות, הנה נשאר העביות היטב למטה ממנו, ועי"ז, שהוא ע"י שנשאר למטה לבדו עכ"פ, הרי נצטמצם עוד והיה אפשר עי"ז שיעתק האור ממנו עוד קצת, והוא עלייה הב' שעלה האור למקום שלפני פניו, והעביות נשאר במקומו הראשון ונצטמצם עי"ז עוד קצת, ע"י שהוא עתה רחוק מהאור שלו ב' מקומות. וכן נצטמצם עי"ז לאט לאט בכל עלייה ועלייה עד שהיה אפשר להאור להסתלק ממנו לגמרי ולעלות למקורו, ונעשה עי"ז העביות לבחי' כלי היטיב ע"י שנשאר לבדו למטה, כי נצטמצמה ע"י כ"ז בכל הראוי. משא"כ אם עלו האורות כולם בבת אחת, אז היו נמשך העביות אחר האורות, והיו עולים גם הם ולא היה נעשה הכלי כלל.

וכן הוא עד"ז ג"כ מטעם האורות, כי כאשר שבעולם העקודים נעשה השורש להי' ספי' דאצילות שיתחלקו לי', ולכן הוא כי אלו שהיו עולים כלם בפעם אחת לא היו נתחלקו לי' כלל, אך ע"י שנחלק עלייתם בי' עליות ובכל עלייה ועלייה היה לכל א' חזרת פנים, שחזר כל א' בפנ"ע את פניו פעם למעלה פעם למטה, הנה נצטמצמו עי"ז להיות כל אחד ואחד לאור מיוחד בפנ"ע, ונעשו עי"ז שורש לי' ספי'. אמנם עיקר הגילוי דהי' ספי' הנה לא נעשה בהם אלא רק בהתפשטות הב', אבל כל האור דהתפשטות הא' לא היה נחשב כולו באמת רק לאור אחד לבד, וכמו שאמר הרב לקמן במטי ול"מ (פרק א) ע"ש דברינו אות כ' וכ"ז. אך עד"ז הנה שורש דהי' ספי' בהעלם היה בהתפשטות הא' ג"כ, וזהו ענין חלוקתם בי' עליות וכנ"ל. ועומק הדברים הוא ע"פ מה שנתבאר למטה אות י', שבהעלם היה גם בהתפשטות הא' כל הבחי' די' מדרגות ע"ש.

אמנם הנה עיקר עומק הטעם מה שלא עלו אל המאציל כולם יחד בבת אחת הוא ע"פ מה שכתבנו בספר הכללים כלל ט"ז ובכ"מ שם, כי כל ענין עלייתם אל המאציל הנה הוא בבחי' עליית מ"ן, ועי"ז הנה ניתוסף להם אור וברכה ונודווגו והולידו כל האור דהתפשטות הב' שיצא מהם אח"כ. והנה העשר ספי' דהעקודים הנה הם בבחי' עשרה פרצופים שלימים כלול כל א' מי', כי גם הו"ק שבהעקודים הם ג"כ בבחי' ו' פרצופים גמורים כמו שכתבנו בספר הכללים שם כלל ט"ז וי"ז, ולכן {לו ע"ב} נתחלקו לי' עליות, כי לא היה אפשר שיעלה הפרצוף תחתון למ"ן אלא רק אחר שנגמר עליית כל עליון, ואחר שניתוסף באור וברכה למעלה אז השפיע הוא להתחתון ג"כ תוספות מוחין שיעלה גם הוא, וכמו"ש הרב בשער מוחין דצלם (פרק ו) שלכל עליית מ"ן צריכין לקבל הארה מלמעלה, והוא ע"י הזווג דהדו"ן העליונים, ולכן לא היה אפשר שיעלה כל תחתון למ"ן בשרשם שבהפה דא"ק אלא רק אחר שנגמר עליית העליון. ואחר שנתקן שם בכל שלימותו, אז החזיר פניו למטה להאיר אל התחתון בהארת המאציל מלמעלה למטה ומבפנים לחוץ, ואז נתקן התחתון

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שיעלה הוא אח"כ ג"כ. אמנם זהו רק בענין עלייתם לשרשם הראשון אשר בפה דהא"ק עצמו, הנה בזה לא היה אפשר שיעלה גם התחתון אלא רק אחר שנתקן ונשלם העליון והאיר אליו כנז'. אבל עלייתם ממקום למקום אשר למטה גופה ומבחוץ, אשר זה היה באמת ג"כ בחי' עליית מ"ן, הנה לעלייה הזוה היה מספיק להם ההארה שקבל כל תחתון מהעליון בעודם היותם כולם למטה גופה שהאירו זה לזה, וכמו שמבואר בדברי הרב בענינינו, שניתוסף לכל תחתון אור גדול מכל עליון, ועי"ז היה אפשר לכל תחתון לעלות ממקום למקום, כי בעליית המקום דכל עליון היה מאיר להתחתון שיעלה גם הוא עליית מקום אחד. אבל עלייתם לתשלום תיקון המ"ן העיקרי של כולם אשר עלו אח"כ להמאציל, הנה זה לא היה אפשר להם אלא רק אחר שקבל כל א' הארת המאציל גופה, והוא אחר שעלה כל עליון מהפה ולפנים ואחר שהחזיר פניו למטה להאיר להתחתון אליו, וזהו עומק הטעם העיקרי מה שלא עלו כולם יחד בבת אחת אלא שנסדר עלייתם בי' עליות מחולקות, והוא משום כי הם בבחי' עשרה פרצופים מיוחדים, ולא היה אפשר להתחתון לעלות אלא רק אחר שנשלם עליית המ"ן דהעליון ונתקן הוא, אז האיר הוא להתחתון בהחזרת פניו למטה, ועי"ז נעשה האפשרות שיעלה התחתון ג"כ וכנז', וע' עוד למטה אות ט'.

ודע כי זה שאמרנו כי בחזרת כל אור ואור להתעלות במאציל היה ניתוסף הארה ושלימות גמור באורות שתחתיו, אין הדבר הזה (נ"א אין זה מדבר) בהיותן עולין ומסתלקים, כי אדרבא אז היה חסרון אור בכל האורות שתחתיו, לפי שכיון שאורות ראשונים הפכו פניהם לעלות ולידבק במאציל אין רצונם להאיר למטה, וגם המאציל אינו מאיר באורות תחתונים¹⁶⁴. כי באמת אורות עליונים בהיותם מסתלקים הם מפסיקים* בין המאציל אליהם, כי העליונים אינם רוצים לקבל הארה לתת לתחתונים בעודם חשקים ותאכים לעלות להדבק במאציל, ואדרבא יש חסרון באורות התחתונים ממה שהיה להם בראשונה, אמנם תוס' אורות הנ"ל אינם אלא לאחר שנגמר האור העליון להתעלות בשורשו.

* לעיל פ"ה ד"ה [והנה נודע] כתב אין ספק וכו' ול"ל דר"ל כיון לאין מקבלים מהמאציל הארת אור ישר אחרי שהאורות העליונים מפסיקים ציניהם ופניהם למעלה (לכ"ו).

[ו] וגם המאציל אינו מאיר באורות תחתונים – לעיל פ"ה אמר כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת, אמנם הוא רק אור חוזר וכמו שכתבנו שם אות ו', אבל הארת אור ישר אינם מקבלים גם מן המאציל בעת שהם עולים ומסתלקים. והנה מה שאמר שהאורות לא האירו זה לזה וגם המאציל לא היה מאיר בהם, והרי היה החסרון בב' בחי'. וכן מה שאמר שבהיותם מסתלקים הם מפסיקים, כי הנה כ"ז הוא מתבאר ע"פ מה שכתבנו בארוכה לעיל פ"ג מאות כ"ה עד אות ל"ה, ואמרנו שם כי היו מקבלים ב' מיני אורות, אחד הנרנח"י שבהנפש הכללי עצמה, והשני הארת דרוח נשמה חיה יחידה הכלליים שלמעלה, והוא אור המאציל שאמר, ע"ש. ועל זה אמר עתה, כי בהיותם עולים ומסתלקים היה מסתלק מהם אלו הב' מיני אורות, והסיבה היה ע"י ההפסקות וכמו שבארנו שם בארוכה בכ"ז. ע"ש כי כל הדברים כאן הוא כפול מלעיל פ"ג ופ"ה¹⁶⁴ ולכן קצרנו בביאורינו כאן, אך עיקר סילוק האורות שהיה נעשה בהם הנה הוא כדי שיצטמצם העביות עי"ז, שיהא ראוי להעשות לבחי' בלי, וגם מטעם האורות שנעשה בהם עי"ז שורש לחלוקת י' ספי' כנ"ל אות ה'.

¹⁶⁴ עי' במאיר העץ שפרקים ג' וה' הם אוצרות, ופרק ו' היא אדם ישר ולכן מובן שזה חזרה על הקודם.

ונבאר סדר ענין זה איך הוא. כי הנה כאשר התחיל הכתר לעלות בראשית כל שאר האורות ולהתעלם בשורשו ובמאצילו, אז בעודו עולה ומסתלק גם יחידה פנימית שניתן למלכות בעת ירידת הכתר היתה עתה מסתלקת ממנה, וכן בחי' חיה פנימית שבז"א שנמשכת לו בעת ירידת הכתר היתה עתה מסתלקת ממנו, ומן הבינה מסתלק הנשמה, ומן החכמה הרוח. ואמנם עדיין נשארו בכולם רשימו של אותן האורות, שהוא רשימו דנשמה ורשימו דרוח וכיוצא בזה, כי אף על פי שנסתלקו האורות לא היתה כוונתן להסתלק לגמרי לעולם, לכן רושם האורות שהיו באלו אורות תחתונים נשאר במקומן, כי אפי' בהסתלקותן בהכרח מאירין קצת הארה בתחתונים דאל"כ יתבטלו לגמרי כמ"ש בע"ה. ואחר אשר הושלם אור הכתר להסתלק ולהתעלם במאציל לגמרי, אז כל האורות שתחתיו חוזרים להאיר כבראשונה ממש, וגם ניתוסף בהם אורות הנוספות כנ"ל. וטעם הדבר הוא, כי הנה כאשר נשלם הכתר להתעלם במאציל גם שאר אורות עלו במדריגה א' יותר ממה שהיה להם בתחלה, וכולן עלו זא"ז, עד שנמצאת אור המלכות במקום שהיה בו בתחלה אור היסוד, והיא יותר קרובה מדריגה א' אל המאציל ממה שהיה בה בתחלה, והיא מקבלת עתה מן המאציל כל מה שהיה בה בתחלה והיא יחידה פנימית, ועוד אור הנוספת שהוא מקיף התחתון דבחי' חיה כנ"ל. וכן היה הענין בז"א ובחור"ב שכולם חזרו לקבל הארה א' עם תוספות האורות, וכן כאשר גם אור החכמה היה מסתלק לעלות אל מקום אור הכתר אז מסתלק מאור (נ"א מתוך) המלכות מה שקבלה ע"י אור החכמה וכן מכל שאר האורות, והוא בחי' חיה פנימית מן המלכות, וכעד"ז בשאר אורות ז"א ובינה ולא נשאר בהם רק בחי' רשימו בלבד הנ"ל. וכאשר נגמרה עליית אור של חכמה במקום כתר, אז חזר בחי' האור כבראשונה להאיר להם כל הבחי' שהיו בתחלה ועוד אורות נוספים כנ"ל. ואח"כ כאשר התחיל אור החכמה להסתלק עוד מן מקום הכתר לעלות אל המאציל, אז חזרו כל האורות התחתונים לגרוע כל האורות שהיו נמשכין להם על ידי אור החכמה ולא נשאר בהם רק הרשימו לבד. וכאשר נגמר להתעלם במאציל, אז חזרו בהם כל האורות ועוד הארה נוספת לפי שגם הם נתקרבו אל המאציל יותר מבראשונה. וכעד"ז היה בעליית שאר אורות תחתונים, כי כשהיה אור העליון עולה היה אור התחתונים גורע, ואחר גמר הסתלקות העליונים היו חוזרים כל האורות התחתונים כבראשונה וגם בתוס' אור כנ"ל. אלא שיש הפרש ביניהם, והוא כי בעת הסתלקות אור הכתר לא היה רק הסתלקות אור א' לבד שעלה ונסתלק במאציל, וע"כ לא נמצאו בו רק {כח ע"ד} ב' בחי', אחד בעת הסתלקותו שאז נגרע (נ"א נגמר) אור התחתונים, והב' אחר גמר הסתלקותו במאציל (אז חזרו האורות כנ"ל ל"ג) כי אז חזר האור אל האורות שתחתיו. אבל בחכמה היו ב' בחי' הסתלקות, א' בהסתלקותו עד מקום הכתר והב' בהסתלקו במאציל, ובכ"א מב' הסתלקות אלו היה לה ב' בחי' שהוא גירעון ותוס' האור. וכעד"ז היה בבינה ג' מיני הסתלקות, ויוכפלו לו, וכעד"ז עד תשלום חזרת כל י' אורות בשרשם. שהוא המאציל והוא (נ"א והנה) בחי' הפה דא"ק כמ"ש, כי הוא (ענין) השורש שלהם.

[ז] ולא נשאר בהם רק בחי' רשימו בלבד – הנה הרשימות שאמר עתה וכן לעיל (פרק ד), הם הרשימות שנשארו בהאורות. אבל הרשימו שאמר לעיל בריש פרק זה וכן מ"ש לעיל פרק ה', הם הרשימות שנשארו בהכלים. ויש חילוק גדול ביניהם, כי הרשימות שבהכלים הנה בכל כלי שהיא יותר עליונה נשאר בה רשימות יותר מהכלי שתחתיה, כי בכלי הכתר נשאר בה י' רשימות, שהרי כאשר יצא ממנה אור הכתר השאיר בה רשימו ממנו, וכאשר יצא הכתר הרי נכנס שם אור החכמה, ואח"כ כאשר עלה גם אור החכמה השאיר בה רשימו ממנו נ"כ, וכאשר יצא גם אור החכמה הרי נכנס שם אור הבינה, וכאשר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

{לז ע"ג} עלה ויצא ממנה גם אור הבינה השאיר בה גם הוא רשימו ממנו ג"כ. וכאשר יצא אור הבינה הרי נכנס שם אור החסד, וביציאתו השאיר בה גם הוא רשימו. ועד"ז כולם, כי גם אור המלכות הניחה רשימו ממנה בכל כלי מהם בעברה דרך הם, זולת הכלי שלה, משום שהיא צריך להיות בבחי' אספקלריא דלא נהרא {זחר ויחי רמט ע"ב} וכנ"ל פ"ה אות י"ב י"ד, אבל בשאר הט' כלים שעליה, היא מנחת רשימו בכולם ע"ד כל הט' העליונים.

ונמצא כי נשאר בכלי הכתר י' רשימות שהוא מכל הי' אורות שעברו דרך עליה, אבל בכלי החכמה לא נשאר אלא רק ט' רשימות, כי הרי בה לא נכנסו ויצאו אלא רק ט' אורות. ובכלי הבינה ה', ובכלי החסד ז', ובכלי הגבורה ו', ובכלי הת"ת ה', ובכלי הנצח ד', ובכלי ההוד ג', ובכלי היסוד ב', ובכלי המלכות לא נשאר כלל וכנ"ל. ונמצא כי בכל כלי שהיא יותר עליונה נשאר בה רשימות יותר לפי ערך האורות שנכנסו בה ויצאו ממנה. אבל הרשימו דהאורות, ר"ל שנשאר בכל אור תחתון מהעליון שעליו הוא להיפך, שהרי כל אור שהוא יותר תחתון היה בה רשימות יותר, עד שבאור המלכות היה בה נ"א רשימות, ובאור הו"ק שהוא ז"א היה בו י"ב רשימות, ובאור הבינה היה בה ה' רשימות, ובאור החכמה היה בו רשימה אחת, ובאור הכתר לא היה בו רשימה כלל.

והיינו כי הרי אור המלכות זכה מהכח"ב וז"א לרוח נשמה חיה יחידה, וכאשר עלה הכתר וכן עלו כולם אחריו, כל א' במקום עליון, הנה בעת עלייתם וחזרת פניהם למעלה נסתלק אז מהמלכות את הד' אורות הנז' שזכתה מהם, ונשאר בה רשימו מכולם, והרי הם ד' רשימות. וכאשר גמר הכתר לעלות והחזירו כולם פניהם למטה, הרי זכתה המלכות אז להמקיף דהחיה ג"כ. ואח"כ כאשר עלה גם החכמה במאציל וכן כולם אחריו, כל א' במקום עליון, הנה בעת חזרתם פניהם למעלה נסתלק אז מהמלכות כל הה' אורות שזכתה מהם, ונשאר בה רשימו מכולם והם ה' רשימות, ועם הד' הקודמים הרי הם ט'. וכאשר גמר גם החכמה לעלות הרי זכתה אז המלכות גם להמקיף דהיחידה, ואח"כ כאשר עלה גם הבינה וכן כולם אחריה כל א' במקום עליון, ונסתלק אז מהמלכות כל הו' אורות שקבלה מהם, ונשאר בה רשימו מכולם, הרי הם עם הט' הקודמים ט"ו רשימות. וכן אח"כ בעליית החסד ו', והרי הוא כ"א, ובעליית הגבורה ו' הוא כ"ו, ובעליית הת"ת ו' הוא ל"ג, ובעליית הנצח ו' הוא ט"ל, ובעליית ההוד ו' הוא מ"ה, ובעליית היסוד ו' הוא נ"א רשימות בהמלכות. אך הז"א לא היה לו אלא י"ב רשימות: ג' מעליית הכתר, ד' מעליית החכמה, ה' מעליית הבינה. אבל הו"ק עצמם לא הרויחו ולא הפסידו זה מזה בעלייתן, כי הם לעולם כולם במדרגה אחת.

והבינה היה לה ה' רשימות: ב' מעליית הכתר, ג' מעליית החכמה.

ואור החכמה היה לה רק רשימה אחת שהוא ממה שהרויחה והפסידה ביציאת

ועליית הכתר.

אך אור ספי' הכתר לא היה לו שום רשימו כלל.

והרי לנו חילוק גדול בין רשימות האורות לרשימות הכלים, כי בהכלים נתרבה הרשימות בכל עליון ביותר, אבל בהאורות נתרבה הרשימות בכל תחתון ביותר, וגם חשבון הרשימות דהכלים היו בסך הכל נ"ד רשימות, ובהאורות היו בסך הכל ס"ט רשימות. ועוד כי בהכלים לא נשאר רשימו בכלי המלכות כלל, ובהאורות לא היה רשימו באור הכתר כלל. וכן הוא עוד כי הרשימו דהאורות הנה כאשר נסתלקו האורות נסתלקו הרשימות עמהם ג"כ, כי הרי עלו ונסתלקו האורות עם כל התוספות שניתוסף בהם, שהוא כל מה שהרויחו מהאורות העליונים, הרי עלו ונסתלקו כולם. אבל הרשימו שנשאר בהכלים בהסתלקות כל אור, הרי נשארו אותן הרשימות בהם לעולם, והרי היה ד' חילוקים בין הרשימות דהאורות להרשימות דהכלים.

{ח} כל האורות שהיה נמשכין להם ע"י אור החכמה – וכן נגרע מהם אז ג"כ במכל

שכן כל האורות שהיו נמשכין {לז ע"ד} להם מן הכתר, או מן המאציל אשר אחר גמר עליית

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכתר, כי אין סברא כלל שישאר בה אור העליון כאשר התחתון מסתלק. וכגון המלכות שזכתה מהחכמה לחיה פנימי, ומהכתר להיחידה פנימי, וכן זכתה עוד אחר גמר עליית הכתר להחיה מקיף, הרי אין סברא כלל שכאשר מסתלק ממנו החיה פנימי בעת עליית החכמה שישאר בה אז היחידה פנימי והחיה מקיף. ועוד כי הרי פשוט הדבר שכל מה שכל תחתון מקבל מהכתר ומהמאציל הנה הוא ג"כ רק ע"י אור החכמה, וא"כ הרי כמה שאמר הרב שנגרע מהתחתונים כל האורות שהיה נמשך להם ע"י אור החכמה, הנה אין הכוונה דוקא על האורות שקבלו מהחכמה עצמה, אלא הכוונה הוא גם על כל האורות שלמעלה, כי כולם נמשכו להתחתונים רק ע"י אור החכמה. ועוד כי הרי פשוט הדבר ג"כ שכאשר מסתלק אור החכמה מן התחתונים, שהוא בעת עלייתה והחזרת פניה למעלה, הרי עולים אז כולם מדרגה אחת, והם כולם אז פניהם למעלה, ומסתלק אז הארת כולם מלהאיר באור ישר וכמ"ש הרב לעיל, כי בהיותן עולין ומסתלקין והפכו פניהם למעלה אין רצונם להאיר למטה. וגם המאציל אינו מאיר אז באור ישר אלא רק באור חוזר לבד. והרי מבואר מכ"ז שכאשר עולה אור החכמה וכן הבינה והז"א, הנה מסתלק אז מלמטה גם כל האורות העליונים כולם במכל שכן, ולא נשאר מכולם אלא רק רשימו לבד מכל א' וכנ"ל בדברינו אות ז' ופשוט הוא

[ט] אבל בחכמה היה ב' בחי' הסתלקות כו' ובכל א' מב' הסתלקות אלו היה לה ב' בחי' שהוא גירעון ותוספות וכעד"ז היה בבינה ג' מיני הסתלקות ויוכפלו לו' וכעד"ז כו' – רצונו בזה ללמדנו שכל אור ספי' תחתונה הנה היא נתגלה בעקודים ביותר מכל ספי' עליונה שעליה, כי הרי אור הכתר היה גילוי רק פעם אחת ואח"כ עלה ונסתלק ואין עוד, ולא נשאר ממנו למטה אלא רק רשימו אחת לבד. אבל אור החכמה היה גילוי ב' פעמים, כי נתגלה ונסתלק פעם אחת במקומו, ואח"כ נתגלה ונסתלק פעם ב' במקום הכתר. כי הרי כאשר נגמר עלייתו בכתר חזר פניו למטה להאיר בהם, ואח"כ עלה ונסתלק גם במקום הכתר ועלה להמאציל, והרי היה גילוי ב' פעמים. וכן נשאר ממנו בסילוקו ב' רשימות. ואור הבינה היה גילוי ג' פעמים, וכן נשאר ממנה בסילוקה ג' רשימות. ועד"ז כולם, שכל תחתון היה גילוי ביותר, וכן נשאר ממנו בסילוקו רשימות ביותר. היינו, אור החסד ד' פעמים וד' רשימות, אור הגבורה ה' פעמים וה' רשימות, אור הת"ת ו' פעמים וו' רשימות, אור הנצח ז' פעמים וז' רשימות, אור ההוד ח' פעמים וח' רשימות, אור היסוד ט' פעמים וט' רשימות. וכן אור המלכות הנה נשאר ממנה ג"כ ט' רשימות, והוא בכל כלי וכלי בעת עלייתה ויציאתה ממנה, לבד הכלי שלה ששם לא הניחה רשימו כנ"ל בדברי הרב. והרי נשאר מהמלכות ג"כ ט' רשימות כמו מאור היסוד.

אמנם ענין מציאות פנים למטה הנה זה לא היה באור המלכות רק פעם אחת, שהוא בעת יציאתה מהמאציל וירידתה למקומה. אבל מאחר שהגיעה למקומה, הרי בודאי הוא שחזרה תיכף פניה למעלה לקבל שפע מהמאציל, ונשאר כן תמיד עד שעלתה ונסתלקה. והרי היה המלכות תמיד פניה למעלה, כי לא היה למטה ממנה שום מציאות עדיין, ולא היה לה למי להאיר כלל להחזיר פניה למטה להאיר אליה. והרי לא היתה אור המלכות פניה למטה אלא רק בעת יציאתה מהמאציל עד שירדה למקומה. אמנם נראה, כי הגם שהאמת הוא שאחר שירדה המלכות למקומה, הנה חזרה פניה למעלה ולא החזירה עוד פניה למטה, כי לא היה לה למי להאיר כלל וכנ"ל, עכ"ז הנה היה להמלכות ג"כ כמה בחי' חזרת פנים למעלה ולמטה, והוא מעת יציאתה מהמאציל עד שירדה למקומה. והיה בה ג"כ בחי' החזרת פנים עשרה פעמים, כי מתחילה כאשר יצאה היא בראשונה ועמדה במקום הכתר הרי בעת יציאתה היה פניה (לח ע"א) למטה, וכאשר עמדה במקום הכתר הנה חזרה פניה למעלה לקבל שפע מהמאציל, כי אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת כמ"ש הרב (לעיל פרק ה). והרי אחר שעמדה במקום הכתר חזרה פניה למעלה, ואח"כ כאשר יצא היסוד במקום הכתר וירדה אז המלכות למקום החכמה, הרי בעת ירידתה חזרה פניה למטה, וכאשר עמדה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

במקום החכמה הרי חזרה פניה למעלה. ועד"ז אח"כ כאשר יצא ההוד ועמד הוא במקום הכתר, וירד היסוד למקום החכמה, והמלכות למקום הבינה, הרי בעת ירידתם היו פניהם למטה ואח"כ חזרו פניהם למעלה. ועד"ז בכל יציאת אור ואור, עד שיצאו כולם וירדו כל א' למקומו. הנה בעת ירידתם היו פניהם למטה, ואח"כ חזרו פניהם למעלה כנו'.

והרי היה להמלכות בעת יציאתה עשרה פעמים חזרת פנים, ולהיסוד היה ט' פעמים חזרת פנים, ולהוד ח' פעמים, ולנצח ז' פעמים, ולת"ת ו', ולנבורה ה', ולחסד ד', ולבינה ג', ולחכמה ב', ולכתר א'. וכ"ז בעת יציאתם, שאז היה החזרת פנים להמלכות ג"כ, והיה בה עשרה פעמים כנו'. אבל בעת עלייתם, הנה לא היו להמלכות שוה חזרת פנים כלל, כי אחר שירדה למקומה הנה חזרה תיכף פניה למעלה, ולא חזרה עוד פניה למטה כלל עד שעלתה ונסתלקה גם היא וכנ"ל. אך שאר כל הספ"י כולם זולת המלכות, הנה בהם היה החזרת פנים למטה בעת עלייתם ג"כ, כי כאשר גמרו לעלות כל א' למקום העליון שעליו, אז חזרו פניהם למטה להאיר כל א' להתחוננים אשר למטה ממנו, וניתוסף להם אור עי"ז כמבואר. וכן הניח כל א' רשימו ממנו בכל מקום שעלה ונסתלק משם, והרי היה הגילויים דכל תחתון וכן הרשימות ממנו ביותר מכל עליון, ולכן נשלם בעקודים כל תחתון ביותר. והמלכות הנה נשלמה היא מתחילה וביותר מכולם, וכן השתתפה היא ביותר עם העביות והכלים של כל הי' ספ"י כולם, כי הרי נכנסה והיתה בכל א' מהם, וכן הניחה רשימו בכל א' בעת סילוקה זולת בהכלי שלה.

ועכ"פ הוא כי כל ספ"י שהיא יותר תחתונה הנה היא האירה ופעלה ביותר, הן בהגילויים שהאירה ונתגלית בהחזרת פנים למטה, ונתרבה בכל תחתון החזרת פנים למטה והגילויים יותר מהעליון שעליו, והן בהרשימות, שכל תחתון הניח רשימות יותר מהעליון. וכ"ז נעשה ע"י שלא עלו ונסתלקו כולם בהמאציל בפעם אחת ובנסיעה אחת, אלא שהיה עלייתם בהמאציל לאט לאט ובי' נסיעות וכנ"ל אות ה', ועי"ז היה הגילויים והרשימות בכל ספ"י תחתונה יותר מבהעליונה. והרי נמצא כי מה שנסדר סדר עלייתם בי' עליות היה לצורך גדול בבנין העקודים.

והגם שכל האורות הללו הרי עלו לבסוף כולם למעלה, ונשארו שם לעולם, וכל העקודים העיקרי הוא רק מההתפשטות הב', עכ"ז הנה היה תועלת גדול מזה להעקודים העיקרי ג"כ, כי הרי כל אותן האורות שהוא מההתפשטות הא', הנה הם השורש לההתפשטות הב', ולכן כל מה שנעשה בהם מהגילויים והרשימות הנו' הנה היה מזה תועלת גדול לההתפשטות הב' ג"כ, כי הרי כל ההעדפה והתוספת שנעשה בהשורש הרי הוא תועלת להענף והפרי שיוצא ממנו. וכן כל הסדר שהיה במציאות השורש נמשך אח"כ אותו הסדר ג"כ בתולדתו, ומזה הוא ג"כ כל הענין דמטי ולא מטי. ועכ"פ הוא כי מה שנסדר עלייתם בהמאציל בי' נסיעות ולא עלו כולם בפעם אחת, הנה היה זה לצורך ועיקר גדול לכל בנין העקודים כולו וע"פ מה שאמרנו כאן וכן לעיל אות ה'.

[בע"ח דפוס ירושלים ע"ה ת"ו וכן בדפוס ווארשא תרנ"א יש בפרק זה כמה מוקפים בנ"א אך כולם הם מנוסחא משובשת ואינם].

וזהו (נ"א והנה) שינוי א' שיש בעולם העקודים משא"כ בעולם אצילות, כי בעולם האצילות היו או"א יותר שלמים מזו"ן שאינם כ"כ שלמים בבחי' עצמן"א כמ"ש במקומו בע"ה, אבל בעולם העקודים זו"ן נתקנו יותר מאו"א ונשלמו בחינותן יותר מהם. והוא כי זו"ן היו פב"פ ואו"א היו אב"א. כי הנה נודע כי טפת זווג של הזכר היא נמשכת מן המוחין שבו, והוא נשמה לנשמה. והנה קודם שחזרו כל ספ"י וספ"י אפי' כתר העליון לעלות במאציל, כבר היו לזו"ן כדי צורכם אל הזווג שיוכלו להזדווג, כי הנה ז"א כבר היה לו בחי' חיה כנ"ל שהוא חכמה שבו, גם המלכות כבר היתה בה עוד יתרון אחר שהיתה בה בחי' יחידה, וע"י כן היו יכולין להיות מאז פב"פ,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ואע"פ שהיה יתרון למלכות מן הז"א אין בה חשש. ולא עוד, אלא שאפי' קודם שזו"ן עצמם יעלו אל המאציל, כבר היו זו"ן שלימים בכל בחי' הראוי להם המצטרפים להם שהם ה' בחי' פנימים וב' מקיף דיחידה וחיה, ומכ"ש שהיה להם כל מה שצריכים להם שיוכלו לחזור פב"פ שהם מבחי' חיה ולמטה כנ"ל. אמנם או"א, אפי' שכבר אור הכתר חזר לעלות במאציל, לא היה באבא בחי' חכמה שבו שהוא חיה (נ"א נמצא), ומכ"ש שלא היו שלימין בכל בחי' המצטרפים להם שהם ה' פנימי' וב' מקיפים, כי לאבא אחר תכלית שלימותו היה לו רק ג' מהם נר"ן פנימים, ולא ימא היו ד' פנימים וחסר ממנה בחי' יחידה הפנימים וב' מקיפים, וכיון שעדיין אבא לא היה לו בחי' חיה להוציא טפת המוחין לזווג לכן נשארו אב"א². ואם תשאל ותאמר מאחר שזו"ן היו אורותיהן שלמין בכל בחינותם למה עלו אח"כ אל המאציל ללא צורך. והענין הוא, שכל חיותם ושלימותם הוא נמשך להם מאו"א כנודע, וכיון שנתרחקו מהם או"א ועלו למעלה עלו גם הם אחריהם, כי החשק במקבלים לרדוף ולהדבק במאצילים ורוצים להתקרב ולקבל מהם, ולא רצו להפרד מן או"א שעלו למעלה כדי שלא ישארו רחוקים מהם. עוד טעם אחר, כנ"ל כי סיבת חזרת האורות האלו במאצילים היו כדי שבעודם מסתלקים יוכלו הכלים להתעבות (נ"א להעשות) ולגמור מלאכתם, וע"כ גם אורות זו"ן גם הם עלו לצורך בנין כליהם.

[יוד] וזהו שינוי אחד שיש בעולם העקודים משא"כ בעולם אצילות כי בעולם האצילות היו או"א יותר שלימים מהזו"ן בו' – הנה לעיל פ"ג אמר עוד שינוי ב', והוא כי בעקודים יצאה המלכות מתחילה, כי יצאו שם אחד לאחד ומלמטה למעלה, ממלכות עד הכתר. ובעולם הנקודות יצאו מלמעלה למטה, מכתר עד המלכות, וגם יצאו כלולים, כי יצא הכתר מתחילה והיה הוא כלול מכל הי', ואח"כ יצא החכמה מהכתר כלול מכל הי', וכן נלח ע"ב} עד"ז כולם עד המלכות וכמ"ש כ"ז בדרושי נקודות (פרק ד). ואמר שם כי היה עוד שינוי ג', כי בעקודים יצאו האורות תחילה ואח"כ הכלים, אבל בנקודות היו הכלים מתחילה. והרי אמר הרב כי היה ג' שינויים ביניהם, וכבר אמרנו לעיל פ"ג אות כ' כי באמת הנה כל הג' שינויים הללו הם ישנם בעקודים גופה ג"כ בין ההתפשטות הא' שבו להתפשטות הב' שבו. כי בהתפשטות הא' יצאו האורות מתחילה ויצאו ממטה למעלה והיו הזו"ן יותר שלימים, אבל בהתפשטות הב' היו הכלים מתחילה כי הם העביות הנשאר מההסתלקות הא', ויצאו אז האורות מלמעלה למטה כלולים כולם בכל עליון, והיו אז ממילא ג"כ האו"א יותר שלימים מהזו"ן, כי הזו"ן נמשכו רק מהם, וכן הם מקבלים לעולם רק מאו"א, וכמו שמבואר כ"ז לקמן בשער מטי ול"מ מפ"ב ולהלאה. והרי היה כל השינויים הללו בעקודים עצמו בין ההתפשטות הא' שבו להתפשטות הב' שבו, וכן היה באמת ב' התפשטויות וב' הסתלקויות בעולם הנקודות והאצילות ג"כ, והיה גם שם כל אלו הג' שינויים בין ההתפשטות הא' להתפשטות הב' שבהם, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל פ"ג אות כ' ובפרט בספר הכללים בכ"מ שם.

אך ראינו כאן להוסיף עוד, כי הרי לכאורה יפלא כי מאחר שההתפשטות הא' הוא השורש להתפשטות הב' וכמו שכתבנו לעיל בכ"מ, א"כ איך אפשר שיהיה שינויים בין זה לזה, כי הרי כל הסדר אשר בהשורש כן הוא בענף היוצא ממנו, אלא בהשורש הוא בהעלם ובענף ותולדתו הם מתגלים, אבל עכ"פ הוא כי הם בהכרח בסדר אחד לעולם, ואיך אפשר שיהיה ג' שינויים בין זה לזה.

אמנם כבר בארנו עומק הדברים הללו בספר הכללים כלל ט"ו ענף ט', אך יען כי כאן הוא המקום העיקרי בזה וגם הוא נצרך לנו לביאור דברי הרב בכ"מ, לזאת ראינו לכפול כאן עיקר הדברים בזה ואין ביהמ"ד בלא חידוש. והענין בזה כי העיקר הוא שלא היה באמת שום שינוי כלל, ומה שקורא אותן הרב בשם שינויים הוא רק משום גודל העלמתן אשר בהשורש, ונראה יציאתם אשר מהעלם לגילוי בבחי' מציאות יש מאין, לכן נתראו כל השינויים הללו ונקראו בשם שינויים אבל באמת לא היה שום שינוי כלל וכמו שנבאר.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והענין הוא כי כבר אמרנו לעיל פ"ב אות ז' ופ"ג אות ח' ובכ"מ כי כל הי' אורות כולם שיצאו מהפה דא"ק שבענינינו שהם ההתפשטות הא' אשר לעקודים, הנה היה יציאתם ג"כ רק ע"י בחי' זווג ולידה מהרו"ן העליונים הפנימים אשר בהרישין דא"ק ומהמ"ם שבו, וכל בחי' זווג הנה הוא נמשך ויוצא ע"י אמ"ר וק"ב האמור בדרושי מ"ן (דרוש ה' 165), שהם בחי' אור וכלים, והם הם הכלים שהיו כלולים בהאורות שאמר הרב כאן ולעיל (פרק ג' ה'), כי ע"י בחי' אמ"ר וק"ב נמשך ונארג האור עם הכלי יחד מתחילת יציאתם. אמנם ענין הכלי הנעשה שם הנה הוא כי כל בחי' זווג הרי הוא נמשך ונעשה ע"י עליית מ"ן מנה"י לחג"ת ומחג"ת לחב"ד, שהוא בחי' צמצום והסתלקות האורות מלמטה למעלה, וכמו שמרמז לנו הרב ומלמדינו סוד העמוק והנורא הזה בדרושי נקודות (ריש פרק ב') במה שאמר שם כי כל בחי' הוצאת אורות חדשים נעשה קודם להם ענין הצמצום ע"ש, והוא סוד שורש הכלי שנעשה מתחילה לצורך תולדות כל אור חדש, כי ע"י הצמצום מתייסד באותו הפרצוף שורש הכלי להאור שעתיד להוולד ממנו. והרי נמצא כי שורש הכלים הם הוכנו לעולם מתחילה, כי הרי בלתי זה אי אפשר לשום אור לצאת ולהתגלות למטה אלא רק ע"י התלבשות דוקא, שהוא הכלי אשר בו מתלבש האור ומצמצמו ומחזיקו, וע"י הכלי אפשר לכל אור להתגלות למטה כמו הנשמה שהיא מתגלה בעוה"ז ע"י הגוף.

והרי נמצא כי לכל אור מוכרח הוא להעשות לו מקודם שורש כלי אליו, ור"ל שהוכן לו מקודם מקום מוצא הכלי והוא ע"י בחי' צמצום שאמרנו, ויורד האור ומתפשט ומתלבש בהכלי הנמשך ונאצל מאותו הצמצום, ואח"כ נולד ויוצא האור עם הכלי (לח ע"ג) ביחד, שיוצא האור והכלי כלולים יחד, והאור הוא מלוכש בהכלי ומיוחד עמו. וכן הוא ג"כ בענינינו בהתפשטות הא' שהיה ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה ובבחי' אמ"ר וק"ב, שהוא אור וכלי כלולים זב"ז כנ"ז. הרי היה נעשה ג"כ הכנת הכלי שלו מקודם יציאת האור שבו וכמו בהתפשטות הב', אלא משום שכל אמ"ר וק"ב שבהתפשטות הא' הרי הוא מפנימיות הרישין דא"ק ומהמ"ם שבו, שלא ניכר שם בחי' דו"ן כלל ובחי' כלי כלל, כי שם הוא כולו רק אור נעלם, ולכן כאשר יצא ההתפשטות הא' מהפה דא"ק ולחוץ הנה היה נראה כולו רק אור לחוד, ולא היה מתגלה בו בחי' הכלי אלא רק אחר הסתלקות הא' דוקא, שהוא כאשר יצא האור הזך ונבדל מהעביות ונשאר העביות לבדן למטה, אז נתגלו העביות לבחי' כלי והם הכלי להאור דהתפשטות הב' אשר חזר ויצא מהפה דא"ק ונכנס שם. וגם היה עוד כמה גרמות וסיבובים למציאות הכלי כנ"ל פ"ה אות ז' כ' ובמטי ול"מ פ"ג.

והרי נראה מכ"ז כי בהתפשטות הא' היו האורות מתחילה, כי הרי לא נתגלה העביות אלא רק אחר סילוקן דהאורות, ובהתפשטות הב' היה הכלי מתחילה שהרי נכנס האור דהתפשטות הב' בהעביות והכלי אשר נשאר מהתפשטות הא'. אך כ"ז הוא רק ביציאתן לחוץ, וכאשר שאנו מעריכים ומסתכלים על התפשטות הב' בערך ההתפשטות הא'. אבל כאשר שאנו מסתכלים על ההתפשטות הא' עצמו בסדר התהוותו ומציאותו איך שנאצל ונמצא ויצא מהמ"ם דא"ק, הנה מצאנו בו ג"כ שהוא אור וכלי, וגם הכלי הנה הוכן לו מתחילה וכנ"ז.

והרי נמצא כי כל מה שאמרנו שהיה שינוי בין התפשטות הא' להתפשטות הב', כי בהתפשטות הא' היו האורות מתחילה, בהתפשטות הב' היו הכלים מתחילה, הנה הוא רק משום גודל מעלת המציאות דהתפשטות הא' אשר כל סדר התהוותו ומציאותו מבפנים להפה דא"ק הוא נעלם מאד, ויציאתו מהפה ולחוץ הוא בחי' מציאות יש מאין, והוא נראה כולו אור בהיר, לכן נראה בו השינוי בזה מהתפשטות הב'. אבל באמת לא היה בהם שינוי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כלל, כי כל א' בערך עצמו הוא בבחי' כלי ואור, ובחי' הכלי הוכן לו מתחילה וכנו', ולא היה בזה שום שינוי כלל והבן כ"ו.

וכן הוא ג"כ בענין הב' שינויים האחרים, והוא כי בהתפשטות הא' יצאו אחד לאחד, וממטה למעלה ממלכות עד הכתר, ובהתפשטות הב' יצאו מלמעלה למטה מכתר עד המלכות, וכל עליון היה כלול מכל התחתונים ממנו. והשינוי ג', כי בהתפשטות הא' נשלמו הזו"ן ביותר ומקודם, ובהתפשטות הב' נשלמו הג"ר ביותר ומקודם וכנ"ל. והנה גם השינויים הללו הוא ג"כ רק ע"ד הנ"ל, כי משום גודל ההעלם דההתפשטות הא' במציאותו אשר מהפה ולפנים, ונראה יציאתו מהפה ולחוץ בבחי' יש מאין, לכן אינו מדבר הרב מענינו אלא רק מאחר יציאתו ולהלאה ולא מקודם לכן מאומה, וכאשר שאנו מסתכלים בו אלא מאחר יציאתו לבד, אז נראים בו באמת כל השינויים הללו. אבל כאשר נעמיק ונתבונן בכללו כולו, שהוא במציאותו אשר מהפה ולפנים ג"כ איך שנתהווה שם, אשר מזה יצא אח"כ מהפה ולחוץ והוא נמשך כאחד, ר"ל ששורשו אשר מבפנים עם גילוי שמבחוץ הוא מציאות אחד, והוא ע"פ עומק הדברים נוראים שהעלינו בזה בעזרת קדוש עליון ית"ש בספר הכללים כלל ט"ו וכלל י"ח ענף י"ז. וכאשר שאנו מסתכלים בכל סדר ענינו אשר במציאותו הכללי, הנה אז אנו רואין כי היה באמת כל סדר המציאות דההתפשטות הא' ע"ד הסדר ממש דההתפשטות הב'. כי אצילת כל אור הוא לעולם רק מלמעלה למטה, שהוא מכתר עד המלכות ובכלילות, שכל עליון באצילותו הוא כולל את כל התחתונים ממנו, וכן נשלם כל עליון ביותר ובתחילה. אך יציאת כל אור וירידתו אשר מעולם לעולם שהוא גילוי למטה, הנה נמשך בהיפך, היינו ממטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, וכן נשלם למטה התחתון מתחילה. והוא ע"ד שמצינו גם באדם התחתון, שנמשך מציאותו ממטה למעלה, מעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, ומגדלות לגדלות, עד היותו לאיש. אמנם סדר (לח ע"ד) מציאותו בשורשו הוא מלמעלה למטה, כי שורשו הוא מהמוחין דאביו ואמו, ונמשך בהם מהמוחין עד עטרת הברית, ועומד מושרש שם בהעלם גדול. ואח"כ הוא יוצא משם ע"י הזווג, ונמשך והולך מלמטה למעלה עד שזוכה גם הוא למוחין גמורים כמו אביו ואמו. אבל אלו שהיה יציאתו מתחילה מאור המוחין עצמן, היה האדם רואה מסוף העולם ועד סופו, ע' הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג¹⁶⁶). ונסדר כ"ז משום שאין הגוף והחומר וכל המציאות דהעוה"ז, אין בכחה לקבל ולסבול את הנשמה שבו שהיא מלמעלה, אלא רק ע"י שיורדת ונמשכת במיעוט גדול ולאט לאט, ועי"ז היא נצטמצם לאט לאט להתחבר ולהתיחד בהגוף, והולך וגדל בדרך זה עד שאפשר לו לבוא ג"כ לתכלית הגדלות ולזכות להנשמה היותר גדולה והיותר שלימה.

וכן הוא בענינינו ג"כ, כי התהוות הי' ספי' דההתפשטות הא' עצמו במקורו שהוא בהמוחין דא"ק, וסדר המשכתו מהמ"ם שבו הנה היה ג"כ סדר מציאותו שם מלמעלה למטה, מכתר עד המלכות, ובכלילות שכל עליון היה כלול מכל התחתונים ממנו, ואינו יוצא כל

¹⁶⁶ ז"ל: לויתן הוא צדיק כמש"ל נ"ב ב' לויתן לעילא דא צדיק כו' והוא ז"ל אמר ועטרה כנ"ל והנה אור ומים הן ב' עיטרין דח"ג והיו ראויין להיות שם ולהזדווג וליתן שניהם לנוק' אבל באמת אינו יוצא אלא מים והאור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג בזיווג והולך עד יסוד ושם נגזז ובעטרה אינו בא אלא מים וזהו עטרה דגבורות שהוא בעטרה וניתן לנוק' ושם נעשה רקיע בבינה דבה ששם ויצר כו' וע' פ' בראשית א' א' מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניז כו' ואלמלי היה אדם נברא באור הזה היה רואה מסוף כו' אבל לא נברא אלא ממים חשוכים אבל מ"מ הוא ויהי אור אור נגד הנוק' כמו אור במים שמלובש שם והן באמת עטרה דגבורה אבל הוא חסדים מ"ד לנגד הנוק' מ"נ דילה וזהו הענין דלפעמים אומרים דמים הוא בחדס ולפעמים אומרים שהוא בגבורה ועוד שאומרים אור ומים הוא ח"ג ולפעמים להיפך מים אש ח"ג ואש הוא אור אבל הענין כי בדכורא אור מים הוא ח"ג ובנוק' להיפך אלא שבדידה אין אור רק אש כי אור דידה הוא גבורה והיא גבורה נמצא גבורה שבגבורות ובדידי' הוא חסדים שבחסדים והיא אינה מקבלת רק מ"ד ונעשה בו חסדים לגבי מים דידה. @שמאי זה יותר ממה שצריך?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תחתון מכל עליון אלא רק ע"י תוספת אור ומוחין שניתוסף בהעליון ע"י קישורו ויהודו במקורו. והרי נשלם ג"כ כל עליון מקודם וביותר, והוא ע"ד סדר כל מציאות הי' ספי' אשר בהתפשטות הב' המבואר לקמן במטי ולא מטי (ע"ש מפ"ב והלאה), שיוצאים שם מלמעלה למטה ובכלילות, ונשלם שם העליון מקודם וביותר, וכמו שמתבאר שם. ועד"ז ממש היה ג"כ סדר התהוות והמשכת כל הי' ספי' דאור התפשטות הא' במקורו שהוא מהפה ולפנים. אמנם כל מציאותו שם הוא בהעלם גדול, ומכל שכן שאינו ניכר שם סדר השתלשלותם והמשכתם זה מזה כלל וכלל, והוא ע"ד שאינו ניכר גם באדם התחתון סדר המשכת כחות הראיה והשמיעה והדיבור איך שנמשכים מהמוח להעין אוזן פה וכל סדר השתלשלותם, ומכל שכן למעלה למעלה שהוא בהעלם גדול, ובפרט בגבהי מרומים דענינינו, לכן אינו מתחיל הרב לדבר רק ביציאתם אשר מהפה ולחון, שהוא מגילויים ולהלאה, וסדר גילויים למטה הוא נסדר בהיפך מסדר מציאותם שמבפנים, כי אין התחתונים יכולים לקבל אלא רק לאט לאט, שהוא מהקל אל החמור, ומהמאוחר אל הקודם, ולכן הם יוצאים מהפה ולחון, ומתגלים למטה רק ממה למעלה, שהוא מהמלכות עד הכתר, ורק אחד לאחד. וגם אחר שיוצאים כל הי' כולם עכ"פ, הנה כל מי שהוא יותר עליון הוא יותר מחוסר שלימות, שהכתר לא היה בו אלא הנפש לבד, והחכמה הוא נשלם גם בהנשמה אבל לא יותר, והבינה נשלם גם בהיחידה פנימיות אך לא בהמקיפים כלל, ולא נשלמו בשלימות אלא הזו"ן לבד, וכ"ז הוא משום שהתחתונים אינם יכולים לקבל יותר.

אמנם אח"כ בהתפשטות הב' שהוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', וכל עיקרו לא נעשה ולא יצא אלא רק אחר שנסתלק כל האור דהתפשטות הא' כולו לגמרי, והוא רק בבחי' קו דק ואור ממועט הרבה מהאור דהתפשטות הא' וכנ"ל פ"ג אות י"ב ובכ"מ, הנה הוא יצא כסדר מלמעלה למטה ובכלילות, ונשלם בו כל עליון ביותר ומקודם. אך עכ"ז הנה אי אפשר באמת לאורו לעמוד למטה בקביעות אלא שהוא תמיד ברצוא ושוב מטי ולא מטי, כי כן צריך להיות תהלוכות עולם העקודים תמיד וכמו שמתבאר בדברינו שם בעה"ש. וכן הוא ג"כ בעולם הנקודות, שהוא החלק א' דהתפשטות הב' אשר להאצילות וכנודע בדברינו בספר הכללים כלל י"ח, ויצאו בעולם הנקודות ג"כ מלמעלה למטה ובכלילות, וכל עליון הוא נשלם ביותר (ע' דרושי נקודות פרק ב ובשבירת הכלים פרק ג וכן בכ"מ וברפ"ח פרק ב). הנה לא היה אפשר באמת להאורות להתקיים שם אלא שמיתו ונתחרבו ע"י ריבוי האור, ונסדר ג"כ כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש כנודע. ואח"כ כאשר נתקנו ע"י האור דהשם מ"ה והט"ר דב"ן ונבנה האצילות, והוא החלק הב' דהתפשטות הב' אשר להאצילות וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל י"ח ענף ה'. והנה יצאו שם ג"כ מלמעלה למטה כל פרצוף עליון יצא ונתקן מקודם (לט ע"א) וביותר, ועכ"ז הרי הוא מתקיים תמיד והוא עולם חי וקיים לעד, הנה הוא מסיבת כי סדר ההתהוות דכל פרצוף עצמו היה ג"כ רק לאט לאט וע"י סיבובים רבים, וכמו שמבואר בתיקון (פרק ה) ובז"א (פרק א) וכן בכ"מ. וגם עיקר הגילוי באצילות הוא רק ז"א ונוק', ונמשך מציאותם ג"כ רק ממה למעלה בעיבור ויניקה וגדלות וכנודע בדרושים.

והרי מכל דברינו הללו מתבאר לנו כי באמת אין שום שינוי כלל בין התפשטות הא' להתפשטות הב', אלא השינויים הוא רק בין מציאותם העיקרי אשר בשרשם לגילויים אשר למטה, כי בשרשם הם נמשכים מלמעלה למטה, אבל גילויים הוא מלמטה למעלה. כי אין העולם התחתון, לפי מדרגתו הנצרך לו, יכול לעמוד בהם ולקבל אותם אלא רק אחר שנתמעטו ונצטמצמו ע"י גילויים הנמשך לאט לאט וממטה למעלה דוקא. ולכן יצא ההתפשטות הא' מהפה ולחון, שהוא גילויי רק מלמטה למעלה, הגם שמציאותו בשורשו הוא ג"כ רק מלמעלה למטה. ומה שהתפשטות הב' שהוא העקודים העיקרי יצא הוא מלמעלה למטה, הוא משום שכל עיקרו הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והוא רק אור ממועט ובבחי' קו דק ממנו, לכן היה אפשר לו לצאת מלמעלה למטה ג"כ. וגם האמת

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא כי משום זה הנה הוא אינו עומד למטה בקביעות כלל, אלא שעולה תמיד במטי ולא מטי. וכן עולם האצילות אשר נבנה ונעשה מלמעלה למטה, מתחילה עתיק וא"א, ואח"כ או"א, ואח"כ זו"ן. הנה האמת הוא כי עתיק א"א ואו"א הם רק בהעלם גדול, כי הג"ר הם נסתרות כנודע (תיקו"ז יט ע"א), שאין האצילות יכול לקבל אורם בהתגלות, ואינם מתגלים אלא רק ע"י לבושים, שהוא הנימין והי"ג ת"ד וכן הו' תיקוני גלגלתא, ואינו מתפשט אורם באצילות רק ע"י צינורות דקין, ועיקר הגילוי שם הוא רק כזו"ן וכנודע כ"ז. ועוד כי הרי כל הבנין דכל פרצוף ופרצוף גופה הנה נעשה מציאותו ג"כ רק מלמטה למעלה, מנפש לרוח, ומרוח לנשמה, ומקטנות לגדלות וכנודע כ"ז ג"כ. וע' דברינו בענינים הללו בעומק וארוכם בספר הכללים כלל ח' וכלל ט', וכן שם כלל ט"ו ענף ט' י'. וע' עוד לעיל פ"ג אות מ' בענין השינויים הללו ג"כ, כי הם בסוד כוונת הבריאה בסיבתה ותכליתה, ע"ש דברים עמוקים ודי בזה.

[יא] שאינם כ"כ שלימים בבחי' עצמן – כי הזו"ן דאצילות בבחי' עצמן הם רק הז' תחתונות, וכאשר מקבלים את הג"ר שהוא השלימות שבהם, כי הם המוחין והמוחין דמוחין, הנה נקרא כ"ז אצלם בשם גדלות משום שהם למעלה מבחינתן העצמותית, וכמ"ש בשער המוחין (פרק ז), ומקבלים כל שלימותם וכן כח יהודם להתייחד זב"ז פנים בפנים רק מאו"א, וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו) ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז) ובכ"מ. אבל בענינינו שהוא בעולם העקודים, הנה נשלמו הזו"ן והיו פב"פ ע"י תוספות אור שקבלו כל א' משורשו שלמעלה, וכמו שכתבנו לעיל פ"ג בארוכה ע"ש מאות כ"ה עד אות ל"ה.

[יב] לכן נשארו אהור באהור – לכאורה קשה, כי הרי מבואר לעיל שאחר שנגמר עליית הכתר בהמאציל ועליית החכמה במקום הכתר, הנה חזרו כולם פניהם למטה וניתוסף אז הנשמה להחכמה והחיה להבינה. וא"כ הרי נמצא שכאשר זכה החכמה שהוא אבא לג' פנימים, ובינה שהיא אימא לד' פנימים, היו כולם פניהם למטה וכנ"ל אות ה' ואות ט', והרי היו אז או"א רק פנים באהור, פני אבא לאחורי אימא, כי כל אותן הי' ספ"י כולם הרי היה עמידתם זה למטה מזה. וכשהיו כולם פניהם למטה, הרי היו או"א רק פנים באהור, ואיך אמר הרב שהיו אהור באהור. ועוד כי הרי מבואר לקמן (פרק ח) ובמטי ולא מטי (פרק ב), כי בהאורות לא שייך לומר פנים ואהור כלל, אלא רק התפשטות והסתלקות. אך בעת ההתפשטות, כאשר שמתפשטים להאיר למטה, נקרא זה בשם הארת פנים, כי הרי נוטה ופונה את (טל ע"ב) עצמו להאיר למטה. ובעת שעולים ומסתלקים מלהאיר זה לזה, נקראו בשם אחוריים, כי הרי נוטה ופונה את (לט ע"ב) עצמו למעלה. וא"כ הרי בענינינו כאשר זכה אבא לנשמה ואימא לחיה, והוא כאשר נגמר הכתר לעלות בהמאציל והחכמה במקום הכתר, הרי אז היו מאירים זה לזה היטיב, כי הרי עי"ז ניתוסף לאבא הנשמה ולאימא החיה וכנ"ל בדברי הרב. וא"כ הרי מכונים ונקראים שהם כולם אז זה עם זה פנים בפנים, ואיך אמר הרב שהיו אז או"א אהור באהור.

אך הענין בזה הוא ג"כ ע"פ מה שאמר הרב לקמן (פרק ח) כי כל הזווגים הרי הוא לעולם רק פב"פ, אך עיקר אור הפנים אשר ממנו הוא הזווג הוא רק אור דהחיה, כי רק הוא הרחמים והחסד, וממנו נמשך הזווג העיקרי הנקרא בשם פב"פ. אבל כל זמן שחסר האור דהחיה אינו עדיין חסד גמור ולא רחמים גמורים, כי הוא עדיין בבחי' דין ולא נמשך האור בשפע אלא במיעוט וצמצום, ונמשך כל הזווגים אשר בלתי אור דהחיה רק בבחי' דינין, והוא מכונה ונקרא בשם זווג דאהור באהור כי אינם מתייחדים אז האורות זה בזה כהראוי, וכל יחודם זווגם בלתי אור דהחיה הוא רק במיעוט וצמצום, ובבחי' היצוניותן לבר שהוא ג"כ בחי' אחוריים ולא פנים, ולכן נקרא היחוד והזווג הזה בשם זווג דאהור באהור, וכמ"ש הרב ג"כ בספר הגלגולים (פרק ז) ע"ש, וע' לעיל פ"ב אות י"ג י"ד. ולכן הוא כי בענינינו אשר לא זכה החכמה אבא לבחי' חיה הנה נקרא זווג בשם זווג דאהור באהור, והגם שהאימא זכתה להחיה ג"כ, אך כל מה שזכתה הוא רק משורש הבינה שלמעלה וכנ"ל פ"ג אות ל"ג

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ל"ד ל"ה ע"ש בארוכה. וא"כ הרי הוא רק בחי' חיה מהבינה שהיא הנשמה הכללית, ואינו עדיין החיה העיקרי, אלא שהיא רק החיה דנשמה. אבל החיה העיקרי הוא רק מהחכמה הכללי שהוא אבא, והחיה שבו הוא החיה דחיה, והיה צריך שהחכמה שהוא אבא אשר יצא מהפה ולחוף שיוכה גם הוא משורשו לבחי' חיה והוא החיה דחיה, אבל כל זמן שלא זכה אבא להחיה, היה כל זוגם רק אחור באחור וכנו'. וזהו שאמר הרב כי או"א נשארו אז עדיין רק אחור באחור, ויתר דברי הרב עד סוף הפרק כבר הם כתובים לעיל ספ"ג ושם בארנו ע"ש אות מ"א מ"ב, ובזה נשלם הפרק שבת ותהלה לאל ית"ש.

פרק ז

וצריך עתה לבאר מה הארה היתה נמשכת אל האורות התחתונים בעת עליית אורות העליונים מהם כמו שהתחלנו לבאר למעלה ענין זה. וכדי לבאר ענין זה, יתבאר לך כלל גדול שיצטרך לך בכל שאר מקומות, והוא ענין אור ישר ואור חוזר מתא לעילא כנזכר בתיקונים¹⁶⁷ ובזהר במקומות רבים. דע כי אין ספק כי לעולם השגחת השפעת המאציל בנאצלים אינה נפסקת אפי' רגע א', ואף גם בהיות פגם בתחתונים שאז (נ"א נמצא ניצוצי) האורות העליונים מחזירין פניהם מן התחתונים ומסתלקין מהם ועולין למעלה, עכ"ז השגחת הארה עליונה המוכרחת להחיות התחתונים די ספוקם אינה נפסקת כלל, כמ"ש ע"פ (תהלים ל' ו) כי רגע באפו חיים ברצונו¹⁶⁸. ובודאי הוא שלא תהיה הארה זו הנמשכת מן המאציל המאיר בתחתונים בעת הסתלקות האורות למעלה דומה¹⁶⁹ אל הארה הנמשכת בתחתונים בעת ירידת אורות העליונים למטה להאיר {כט ע"א} בתחתונים. ונמצא עתה ב' בחי' אורות נמשכין מן המאציל לתחתונים, א' הוא בעת ירידת האורות למטה, והב' הוא בעת הסתלקות האורות למעלה, זאת דרך עליה וזאת דרך ירידה¹⁷⁰. ואמנם (נ"א כשרצון בעליונים) כאשר יש רצון ויש כח בתחתונים ושלימות לקבל אור העליון של המאציל¹⁷¹, אז האורות העליונים חשקם וחפצם להאיר למטה, ועי"כ הופכים פניהם למטה להמקבלים לירד להאיר בהם דרך פנים בפנים מאירים. ואמנם כשאין שלימות בתחתונים והאורות מסתלקים¹⁷², הם הופכים (נ"א והופכים) פנים אל המאציל אשר כוונתן לעלות שם, ומחזירין את אחוריהן נגד המקבלים התחתונים, ואז אותו הארה שמאירה בתחתונים בעת ההיא באה דרך אחוריהם, ומאחוריהם מקבלים התחתונים הארה המוכרחת להם כדי חיותם ולא יותר.

[א] ואור חוזר מתא לעילא כנו' בתיקונים כו' – ע' הקדמת תיקונים (ג ע"ב ושם ז ע"א) עשרה מן שכינתא תתאה אדנ"י, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן עשרה מעילא לתתא מעד"א כו'¹⁶⁷, ובתיקון י"ח (לד ע"א¹⁶⁸ לה ע"א¹⁶⁹) וכן בכ"מ. וע' בשער מ"ן ומ"ד (פרק טו),

¹⁶⁷ ז"ל דף ג ע"ב בשלימות: ומאן צפור הכא חד מאלין אפרוחי או מאינון ביצים אפרוחים כגון פרחים דלאו אינון גמר פרי מתתא לעילא או מבנים שית דאינון מעילא לתתא תחות אימא עלאה דהא ביצים מסטרא דאימא תתאה אינון דאיהי ביצה אפרוחים מסטרא דצדיק מתתא לעילא. תרגום: ומי הצפור כאן אחד מהאפרוחים הללו או מאותם ביצים אפרוחים כמו פרחים שאינם גמר פרי מלמטה למעלה או משש הבנים שהם מלמעלה למטה תחת האם העליונה שהרי הביצים הם מצד האם התחתונה שהיא ביצה האפרוחים מצד של הצדיק מלמטה למעלה. ז"ל דף ז בשלימות: עשרה מן שכינתא תתאה אדנ"י מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן עשרה מעילא לתתא.

תרגום: עשרה מהשכינה התחתונה אדנ"י מלמטה למעלה, מ"אני" עד "אי"ן עשרה מלמעלה למטה. ¹⁶⁸ ז"ל, עץ הדעת טוב דלית ביה רע מתתא לעילא כגוונא דא אדנ"י שכינתא תתאה יהו"ה עמודא דאמצעיתא.

¹⁶⁹ ז"ל: זקפין ארבע זקיפות בהון לארבע אתוון דילי דאינון אדנ"י לסלקא ארבע דאינון אדנ"י בארבע דאינון יהו"ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובפרדס להרמ"ק ז"ל בשער ממטה למעלה. והנה ראינו להרחיב קצת הדיבור בזה ונחלקיהו בדרך סימנים כדי ליתן ריווח להמעייין.

[170] סימן א

אמנם הוא כי לכאורה יפלא שהרי כפי הנראה הנה ענין אור חוזר דענינינו אין ענינו כלל לכל בחי' אור חוזר הנאמר בזוהר ובתיקונים, כי אור חוזר הנאמר שם הכוונה כי ישנם מציאות י' ספי' ממטה למעלה, כתר למטה ומלכות למעלה כמו הי' ספי' דאור ישר אשר מלמעלה למטה. והיינו כי בהמלכות דאור ישר אשר למטה נאצל שם ספי' כתר דאור חוזר, ובהיסוד דאור ישר נאצל שם ספי' חכמה דאור חוזר, ובהוד דאור ישר בינה דאור חוזר ובנצח דאוי"ח הסד דאוי"ח, ובת"ת דאוי"ח גבורה דאוי"ח, ובגבורה דאוי"ח ת"ת דאוי"ח, ובחסד דאוי"ח נצה דאוי"ח, ובבינה דאוי"ח הוד דאוי"ח, ובחכמה דאוי"ח יסוד דאוי"ח, ובכתר דאור ישר מלכות דאור חוזר, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ז ע"א) עילת על כולא טמיר וגניז בכתר, ומניה אתפשט נהוריה על יהו"ה דאיהו י' חכמה ה' בינה ו' כליל שית ספירן ה' מלכות, והאי איהו אתפשטותא מעילה לתתא, ואוף הכי אתפשט ולט ע"ג נהוריה על י' מן אדנ"י מתתא לעילא עד אין סוף דאתרמיז באדנ"י אי"ן כו¹⁷¹. והרי לנו כי האור חוזר אשר הוא מתתא לעילא הנה הוא ג"כ ע"י האור דא"ס שבאדנ"י, ושם מתחיל הכתר דאוי"ח והוא בהקוין י' דאדנ"י, וכן הוא מרומז באי"ן דאדנ"י, ועולה מתתא לעילא עד הכתר דאור ישר ושם הוא המלכות דאור חוזר.

וכן ע"ד שהוא בכללות הי' כולם כן הוא ג"כ מכל א' לכולם, וכגון מכתר עד יסוד שהם ט' ספי', הנה הם ג"כ באור ישר ואור חוזר, כי באור ישר הוה הכתר למעלה והיסוד הוא למטה שהוא הט' אליו, ובהאור חוזר שבהם הוה הכתר בהיסוד והחכמה בההוד, וכן כו' כו' עד שהיסוד דאוי"ח הוא בהכתר דאור ישר, והם ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה. ר"ל שכשם שהט' אשר מלמעלה למטה הוא מכתר עד היסוד, כן הוא הט' אשר מלמטה למעלה הוא ג"כ מהכתר עד היסוד, והוה הכתר דאוי"ח בהיסוד דאור ישר, והחכמה בההוד וכן כו' כו' עד היסוד במקום הכתר הנז'.

וכן ע"ד בהכתר עם ההוד, כי מהכתר עד ההוד הוא ח' ספי', והנה הם ח' מלמעלה למטה וח' מלמטה למעלה. ר"ל כי כשם שהח' אשר מלמעלה למטה שהם האור ישר הוה הכתר למעלה וההוד למטה, כן הח' אשר מלמטה למעלה שהם הח' דאור חוזר הוה ג"כ מכתר

¹⁷⁰ עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימנים כאן.

¹⁷¹ ז"ל בשלימות: ¹⁷¹ ואיהו אסחר לכל סטרין דלא מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד ומדה דשוי לכל חד וכלהו ברשו דיליה ברשות היחיד אדנ"י מרכבא ליהו"ה ובה אתעטף ואוף הכי אה"ה¹⁷¹ אתעטף ביהו"ה למברי עלמא¹⁷¹ דשם יהו"ה איהו מרכבה למאריה לכתר עלאה¹⁷¹ ובגין דא אין קדוש כה' עלת על כלא טמיר וגניז¹⁷¹ בכתר ומניה אתפשט נהוריה על יהו"ה דאיהו י' חכמה ה' בינה ו' כליל שית ספירן ה' מלכות והאי איהו אתפשטותיה מעילא לתתא ואוף הכי אתפשט נהוריה על י' מן אדנ"י מתתא לעילא עד אין סוף¹⁷¹ דאתרמיז באדנ"י אי"ן¹⁷¹ ובגין דא י' מן יאקדונק"י עשרה עשרה הכף דא כ' מן כתר ומאריה דכלא לית ביה ציור דאות ונקודה הדא הוא דכתיב ואל מי תדמיוני ואשוה ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו

תרגום: והוא סובב את כל הצדדים, שלא מתפשטים יותר מהגבול ששם לכל אחד. והמדה ששם לכל אחד. וכולם ברשותו, ברשות היחיד, אדנ"י מרכבה ליהו"ה, ובה התעטף. וכמו כן כאן, אה"ה מתעטף ביהו"ה לברא עולם, של שם יהו"ה הוא מרכבה לרבנו, לכתר שהוא שם אה"ה, ולכן "אין קדוש כיהו"ה" (שמאל א' ב ב), עילת על הכל, טמיר וגנוז בכתר, וממנו מתפשט אורו על יהו"ה, שהיא: י' חכמה, ה' בינה, ו' כולל שש ספירות, ה' מלכות. וזוהי התפשטותו מלמעלה למטה. וכמו כן כאן, מתפשט אורו על י' מן אדנ"י מלמטה למעלה עד אין סוף. שנרמז באדנ"י אי"ן, ומשום זה י' מן יאהדונה"י, "עשרה עשרה הכף" (במדבר ז פו), זה כ' מן כתר, ואדון הכל אין בו ציור של אות ונקודה, זהו שכתוב "ואל מי תדמיוני ואשוה" (ישעיה מ כה), "ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו" (שם יח).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עד ההוד, והוה הכתר דאותו האו"ח במקום ההוד דאו"י, והחכמה דאותו האו"ח בהנצח דאור ישר, וכן כו' כו' עד ההוד במקום הכתר.

ועד"ז בהכתר עם הנצח שהם ג"כ באו"י ואו"ח, ובאותו האו"ח הוה הכתר במקום הנצח, והחכמה במקום הת"ת, וכן כו' כו' עד הנצח במקום הכתר.

וכן עד"ז בהכתר עם הת"ת שהם ו' מלמעלה למטה באו"י, וכן ו' מלמטה למעלה באו"ח, כתר במקום ת"ת, חכמה במקום גבורה, וכן כו' כו' עד ת"ת במקום הכתר, שהת"ת דאו"ח הוא בהכתר דאור ישר.

וכן בהכתר עם הגבורה הנה הם ג"כ באו"י ואו"ח, שהכתר דאותו או"ח הוא בהגבורה דאו"י, והחכמה בהחסד וכן כו' כו' עד הגבורה דאותו האו"ח הוא בהכתר דאור ישר.

וכן בהכתר עם החסד, הנה הם באור ישר ואור חוזר, כי הם ד' מלמעלה למטה וד' מלמטה למעלה, ובאותו האור חוזר הוה הכתר בהחסד, והחכמה בהבינה, והבינה בהחכמה, והחסד בהכתר.

וכן בהכתר עם הבינה הם ג' מלמעלה למטה שהוא באור ישר, וג' מלמטה למעלה שהוא באור חוזר. ובאותו האור חוזר הוה הכתר בהבינה, והחכמה בהחכמה, והבינה בהכתר.

וכן הכתר עם החכמה הם באור ישר ואור חוזר, ובאותו האו"ח הוה הכתר בהחכמה, והחכמה בהכתר, שהם ב' מלמעלה למטה, כתר למעלה וחכמה למטה, וב' מלמטה למעלה כתר למטה וחכמה למעלה, והוה הכתר דאו"ח בהחכמה דאור ישר והחכמה דאו"ח בהכתר דאור ישר.

וכן ע"ד שאמרנו בהכתר עם כולם, כן הוא עד"ז ג"כ בהחכמה עם כולם, כי מהחכמה עד המלכות הם ט', והנה הם ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, שהחכמה דאו"ח הוא בהמלכות דאור ישר, והבינה דאו"ח הוא בהיסוד דאור ישר, והחסד דאותו האו"ח הוא בההוד דאור ישר, והגבורה בהנצח, ות"ת בת"ת, והנצח בגבורה, וההוד בחסד, והיסוד בבינה, והמלכות בהחכמה.

וכן הוא ג"כ בהחכמה עם ולט ע"ד) היסוד, שהם ח' מלמעלה למטה. והוה ג"כ אותן הח' מלמטה למעלה שהוא באור חוזר, החכמה דאו"ח בהיסוד דאור ישר, והבינה בההוד וכן כו' עד היסוד בהחכמה, והוא ע"ד האו"י והאו"ח דהכתר עם המלכות הנ"ל, אלא שכאן הוא בגילוי ושליטת דהחכמה.

וכן בהחכמה עם ההוד שהם ז', והנה הם ז' מלמעלה למטה שהוא באור ישר, וכן הם אותן הז' מלמטה למעלה שהוא באו"ח. והוה החכמה דאותו האו"ח בההוד דאו"י, וכן כו' עד ההוד בהחכמה, והוא ע"ד שהוא בהאור ישר והאו"ח אשר בהכתר עם היסוד, אלא שכאן הוא בגילוי ושליטת החכמה.

וכן הוא בהחכמה עם הנצח שהם ו', והם ע"ד האור ישר והאו"ח דהכתר עם ההוד, אלא שכאן הוא בשליטת החכמה.

וכן הוא בהחכמה עם הת"ת, ובהחכמה עם הגבורה וכן כו' כו', עד החכמה עם הבינה, והם ע"ד שהוא בהאו"י ואו"ח דהכתר עם החסד.

וכן הוא עד"ז בהבינה עם המלכות ובהבינה עם היסוד, ואז הוא ע"ד שהוא בהאו"י ואו"ח דהחכמה עם המלכות, אלא שעתה הוא בגילוי ושליטת הבינה. וכן הוא בהבינה עם ההוד וכן כו' כו' עד הבינה עם החסד, וכולם הם בגילוי ושליטת הבינה.

וכן הוא עד"ז בהחסד עם המלכות ועם כולם, אלא שהם בגילוי ושליטת דהחסד.

ועד"ז בהגבורה עם המלכות ועם כולם, אלא שהם בגילוי ושליטת הגבורה.

ועד"ז בהת"ת עם המלכות ועם כולם, והם בגילוי ושליטת דהת"ת.

וכן בהנצח עם המלכות ועם כולם, והם בגילוי ושליטת דהנצח.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן בההוד עם המלכות ועם היסוד, והם בגילוי ושליטת דההוד.
 וכן בהיסוד עם המלכות, והם בגילוי ושליטת דהיסוד וכמו שתראה כ"ז מצוייר
 לפניך למטה בסמוך בסימנים, וכמבואר כ"ז מלשון התיקונים הנ"ל, שהם עשרה מעילא
 לתתא ועשרה מתתא לעילא, והוא מכתר עד המלכות. ושם בתיקון י"ח (לג ע"א) אמרו
 דצדיק תשיעאה איהו מעילא לתתא ומתתא לעילא והוא מכתר עד היסוד, ושם (לה ע"א)
 אמרו ושית מזלות אינון מעילא לתתא מחסד ועד יסוד, ושית מתתא לעילא מיסוד ועד חסד
 מסטרא דמלכות כו', משכינתא ועד חסד. והרי לנו כי הן האור ישר והן האור [חוזר] הם מכל
 א' לכולם, שהאור ישר הוא מכתר לכולם וכן מהכמה לכולם ומבינה לכולם וכן כו' כו', ועד"ז
 האור חוזר הוא מהמלכות לכולם ומהיסוד לכולם וכן כו' כו', וע"ד שאמרנו.

ולא עוד כי הנה ישנו ענין אור ישר ואור חוזר גם בכל ספ"י וספ"י עצמה, כי כל א'
 הרי הוא כלול מ' כנודע, וישנם בה' דכל א' כל עניני דאו"י ואו"י בפרטות ע"ד שאמרנו,
 ועל כל זה הוא מ"ש הספר יצירה (פרק א מ"ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כי באור
 חוזר עולה המלכות בהכתר, ובאור ישר יורד הכתר בהמלכות, וכן האו"י דהכתר הוא
 בהמלכות דאור ישר והוא תחילתן בסופן, והאו"י דהמלכות הוא בכתר דאור ישר והוא
 סופן בתחילתן, וכמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש טו), והרמ"ק ז"ל בפרדס שער ט"ו, כי
 בתחילתן וסופן אשר באור ישר, הוא מתהפך באור חוזר שבהם נכנס תחילתן בסופן וסופן
 בתחילתן.

והנה נצייר כל פרטי או"י ואו"י אשר מכל א' לכולם שאמרנו לעיל וכדי שיתברר
 הדבר לעינינו ונציירם בסימנים כל א' בפנ"ע (מ ע"א)

[סימן ב']

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהכתר לכולם ומכולם להכתר

א' כתר	י"א כתר	כ' כתר	כ"ח כתר	ל"ה כתר	מ"א כתר	מ"ו כתר	נ' כתר	נ"ג כתר	נ"ה כתר
מלכות	יסד	חז	גח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	חכמה	כתר
ב' חכמה	י"ב חכמה	כ"א חכמה	כ"ט חכמה	ל"ו חכמה	מ"ב חכמה	מ"ז חכמה	נ"א חכמה	נ"ד חכמה	
ג' בינה	י"ג בינה	כ"ב בינה	ל' בינה	ל"ז בינה	מ"ג בינה	מ"ח בינה	נ"ב בינה		
ד' חסד	י"ד חסד	כ"ג חסד	ל"ח חסד	מ"ד חסד	נ"ה חסד	נ"ח חסד			
ה' גבורה	ט"ו גבורה	כ"ד גבורה	ל"ב גבורה	מ"ב גבורה	מ"ה גבורה				
ו' ת"ת	ט"ז ת"ת	כ"ה ת"ת	ל"ג ת"ת	מ"ג ת"ת	מ"ז ת"ת				

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

גבורה	חסד	בינה	חכמה	כתר
ז' נצח	ז"ז	כ"ו	ל"ד	
חסד	נצח	נצח	נצח	
	בינה	חכמה	כתר	
ח' הוד	ח	כ"ז		
בינה	הוד	הוד	כתר	
ט'	ט"ט	חכמה		
יסוד	יסוד			
חכמה	כתר			
י'				
מלכות				
כתר				

והנה כאן שהוא בגילוי ושליטת הכתר, הנה עומד הכתר דאור ישר בראש כולם והכתר דאור חוזר בסוף כולם, ומתגלה ומאיר הכתר בהם עשרים פעמים, עשר פעמים בתחילת גילוי דאור ישר ועשר פעמים בתחילת גילוי דאור חוזר. אבל החכמה לא נזכר אלא י"ח פעמים, ט' פעמים באור ישר וט' פעמים באור חוזר. והבינה ט"ז פעמים, ח' פעמים באור ישר וח' פעמים באור חוזר. והחסד י"ד פעמים, ז' פעמים באור ישר וז' פעמים באור חוזר. והגבורה י"ב פעמים, ות"ת י' פעמים, ונצח ח' פעמים, והוד ו' פעמים, והיסוד ד' פעמים, והמלכות ב' פעמים, פעם אחד באור ישר ופעם אחד באור חוזר.

והנה תראה עוד כי השורה הראשונה דאור חוזר אשר באורך שהוא מלמטה למעלה, הנה היא שוה להשורה הראשונה שברוחב אשר משמאל לימין, והשורה השניה דהאור חוזר שבאורך אשר מלמטה למעלה היא שוה להשורה השניה דהאור חוזר שברוחב אשר משמאל לימין, כי האור חוזר אשר בשורה הראשונה דמלמטה למעלה הרי הוא מכתר עד המלכות, וכן הוא בשורה הראשונה דהאור"ח אשר משמאל לימין. והשורה השניה דהאור"ח שמלמטה למעלה הוא מהכתר עד היסוד, וכן הוא האור"ח שבהשורה השניה אשר משמאל לימין, הרי הוא ג"כ מהכתר עד היסוד, ועד"ז הרי שוה האור"ח דהשורה הג' שמלמטה למעלה להאור"ח דהשורה הג' אשר משמאל לימין, כי שניהם הם מהכתר עד הוד, וכן שוה הד' להד', והה' להה', וכן כו' כו' עד הי' להי', כי האור"ח אשר בהשורה הי' שבאורך שהוא האות נ"ה הוא רק כתר לבד, וכן הוא האור"ח שבהשורה הי' שברוחב הנרשם עליו אות י' הוא ג"כ רק כתר לבד. אך באמת הנה יש חילוק גדול ביניהם כי כל הי' ספי' דאור"ח שבהשורה הראשונה אשר ברוחב הנה הם כלולים כולם בהכתר דאור ישר, ור"ל כי נכלל כל א' בהכתר דאור הישר שבו. וכן הט' ספי' שבהשורה השניה אשר ברוחב הנה נכלל כל א' בהחכמה דאור הישר שבו, ועד"ז בהח' ספי' דאור"ח שבהשורה הג' שברוחב, נכלל כל א' בהבינה דאור הישר ושבשורה ד' מהרוחב בהחסד, ועד"ז כולם. משא"כ הספי' דאור"ח אשר בכל השורות שבאורך, שהם מסודרים מלמטה למעלה, הנה נכלל כל א' בספי' מיוחדת מאור הישר, שהוא בהספי' אשר היא עומד כנגדו בסדרן אשר מלמעלה למטה, כי הכתר שהוא הראשון דמלמטה למעלה בהי' ספי' דאור"ח הוא נכלל בהמלכות שהוא האחרון דמלמעלה למטה בהי' ספי' דאור ישר, והחכמה דאור"ח שהוא השני לראשון דמלמטה למעלה הוא נכלל בהיסוד דאור ישר שהוא השני לאחרון אשר מלמעלה למטה, ועד"ז כולם כי נכלל הא' בהי', והב' בהט', והג' בהח', וכן כו' כו', כל א' אשר מלמטה למעלה באותו שכנגדו אשר מלמעלה למטה, והוא באור ישר ואור חוזר אשר מהכתר ועד המלכות.

וכן הוא באור ישר ואור"ח אשר מהכתר עד היסוד, (מ ע"ב) הנה בסדרן אשר מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, והוא השורה שבאורך אשר מאות י"א עד אות י"ט, הנה נכלל כל א' בספי' מיוחדת כל א' אשר מלמטה למעלה באותה שכנגדו אשר מלמעלה למטה, הא' בהט', והב' בהח', והג' בהז', וכן כו' כו' עד היסוד בהכתר. אבל בסדרן אשר משמאל לימין, והוא השורה הב' שברוחב מאות נ"ד שבצד השמאלי עד אות ב' שכנגדו בימין, הנה שם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נכללו כל ה'ט' בהחכמה, וכן בהשורה ג' שבאורך אשר מכתר עד הוד, הנה נכלל כל א' באותה שכנגדו ובספ' מיוחדת, כתר בהוד, חכמה בנצח כו' כו', עד הוד בכתר. אבל בשורה הג' שברוחב אשר מכתר עד הוד, הנה נכללו כולם בהבינה.

ובשורה ד' שבאורך אשר מכתר עד נצח, הנה נכלל כל א' בספ' מיוחדת, כתר בנצח, חכמה בת"ת, כו' כו' עד נצח בכתר. אבל בשורה ד' שברוחב אשר מהכתר עד נצח, הנה נכללו כולם בהחסד.

ובשורה ה' שבאורך אשר מכתר עד הת"ת, הנה נכלל כל א' בספ' מיוחדת, כתר בת"ת, חכמה בגבורה כו' כו', עד ת"ת בכתר. אבל בשורה ה' שברוחב אשר מכתר לת"ת, הנה נכללו כולם בהגבורה.

ובשורה ו' שבאורך אשר מכתר לגבורה, הנה נכלל כל א' בספ' מיוחדת, כתר בגבורה, חכמה בחסד כו' כו', עד גבורה בכתר, אבל שורה ו' שברוחב אשר מכתר לגבורה הנה נכללו כולם בהת"ת.

ובשורה ז' שבאורך אשר מכתר עד החסד, הנה נכלל כל א' בספ' מיוחדת, כתר בהחסד, חכמה בבינה, בינה בהחכמה, חסד בכתר, אבל בשורה ז' שברוחב אשר מכתר עד החסד הנה נכללו כולם בהנצח.

ובהשורה ח' שבאורך אשר מהכתר עד הבינה, הנה נכללו כתר בהבינה, חכמה בחכמה, בינה בכתר, אבל בשורה ח' שברוחב אשר מהכתר עד הבינה הנה נכללו כולם בההוד.

ובשורה ט' שבאורך אשר מהכתר עד החכמה, הנה נכללו כתר בחכמה, וחכמה בכתר, אבל בשורה ט' שברוחב אשר מהכתר עד החכמה הנה נכללו שניהם בהיסוד. ובהשורה י' שבאורך הנה נכלל הכתר בהכתר, הכתר דאור חוזר בהכתר דאור יושר, אבל בשורה י' שברוחב הנה נכלל הכתר בהמלכות, הכתר דאור חוזר בהמלכות דהיושר.

והרי לנו חילוק גדול בין סדרן דאור חוזר אשר מלמטה למעלה לסדרן אשר משמאל לימין, והנה נכללו הספ' דאור חוזר (מ ע"ג) בהאור יושר בשני בחי', אחד כל א' דמלמטה למעלה בהספ' שכנגדה אשר מלמעלה למטה, והשני בסדרן אשר משמאל לימין, ושם נכללו כל ה' בהכתר, ואח"כ ה'ט' בהחכמה, והח' בהבינה, והז' בהחסד, וכן כו' כו' וכנז'.

אמנם מה שיש להקשות בזה, כי הרי בהסדרים אשר משמאל לימין, שנכללו כל

ה'ט' אשר מהכתר עד היסוד בחכמה, וכן כל הח' אשר מהכתר עד ההוד בבינה, וכל הז' אשר מהכתר עד הנצח בהחסד וכן כו' כו'. הרי לכאורה אין יחס והשתוות לשניהם כלל,

ר"ל כי באם שהכלילות דה'ט' בהחכמה היה ה'ט' אחרונים אשר מהחכמה ולמטה, וכן כלילות הח' בהבינה, היה הח' אחרונים אשר מהבינה ולמטה, וכן הז' הנכללים בהחסד היו

הז' אחרונים אשר מהחסד ולמטה היה ניחא היטיב, כי כן הוא הדרך לעולם שהתחתונים

נכללים בהעליון וחוזרים אליו, אבל עכשיו שה'ט' הנכללים בהחכמה הם ה'ט' אשר מהכתר עד היסוד, והח' הנכללים בהבינה הם הח' אשר מהכתר עד ההוד, והז' הנכללים בהחסד הם

הז' אשר מהכתר עד הנצח, והז' הנכללים בהגבורה הם הז' אשר מהכתר עד הת"ת, והה' הנכללים בת"ת הם כח"ב ח"ג, והד' שבנצח הם כח"ב חסד, והג' שבהוד הם כח"ב, והב' שביסוד הם כתר חכמה. הרי יש להקשות ולתמוה כי מה ייחס ושייכות הוא להכלילות הזוה.

אמנם לא קשה כלל, כי הנה הסיבה והדרך להכלילות הזוה הרי מתבאר מדברינו

שהוא ע"י מציאות האור ישר והאור חוזר אשר מהכתר לכל א', מהכתר להיסוד, ומהכתר

לההוד וכן כו' כו', ע"י נעשו כל הסדרים דאור חוזר אשר גם מהשמאל להימין, ששם הוא

כלילותם כל ה' בכתר, וכל ה'ט' בחכמה, והח' בבינה, והז' בחסד, וכן כו' כו' וכנ"ל. אך

הייחס והשייכות להכלילות הזוה הנה זה נעשה באמת ע"י סדר כלילותם אשר מלמטה

למעלה, שנכלל כל א' באותה שכנגדה אשר מלמעלה למטה. והרי נמצא ממילא ייחס

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ושייכות לכל הכלילות הנז' ע"י האור ישר ואור חוזר אשר מהכתר לכל א', כי עי"ז נכללו כל הכלילות הנז' ג"כ היטיב במלמטה למעלה עם המלמטה למטה שכנגדה, כי הרי באות י' י"ט כ"ז ל"ד מ' מ"ה מ"ט נ"ב נ"ד נ"ה בא הכתר מלמטה למעלה עם כל א', ובאות ט' י"ח כ"ו ל"ג ט"ל מ"ד מ"ח נ"א נ"ג בא החכמה מלמטה למעלה עם כל הט' אשר מהיסוד עד הכתר, ובאות ח' י"ז כ"ה ל"ב ל"ח מ"ג מ"ו נ' בא הבינה (מ ע"ד) מלמטה למעלה עם כל הח' אשר מההוד עד הכתר, ובאות ז' ט"ז כ"ד ל"א ל"ז מ"ב מ"ו בא החסד מלמטה למעלה עם כל הז' אשר מהנצח עד הכתר, ובאות ו' ט"ו כ"ג ל' ל"ו מ"א בא הגבורה מלמטה למעלה עם כל הו' אשר מהת"ת עד הכתר, ובאות ה' י"ד כ"ב כ"ט ל"ה בא הת"ת מלמטה למעלה עם כל הה' אשר מהגבורה עד הכתר, ובאות ד' י"ג כ"א כ"ח בא הנצח מלמטה למעלה עם כל הד' אשר מהחסד עד הכתר, ובאות ג' י"ב כ' בא ההוד מלמטה למעלה עם הכח"ב, ובאות ב' י"א בא היסוד מלמטה למעלה עם החכמה והכתר.

וכן הוא ג"כ להיפך, כי באות ט' וי"ט באו הכתר והחכמה מלמטה למעלה עם היסוד, ובאות ח' י"ח כ"ז באו הכח"ב מלמטה למעלה עם ההוד, ובאות ז' י"ז כ"ו ל"ד באו הכח"ב חסד מלמטה למעלה עם הנצח, ובאות ו' ט"ז כ"ה ל"ג מ' באו הכח"ב ח"ג מלמטה למעלה עם הת"ת, ובאות ה' ט"ו כ"ד ל"ב ט"ל מ"ה באו הכח"ב חג"ת מלמטה למעלה עם הגבורה, ובאות ד' י"ד כ"ג ל"א ל"ח מ"ד מ"ט באו הכח"ב חג"ת נצח מלמטה למעלה עם החסד, ובאות ג' י"ג כ"ב ל' ל"ז מ"ג מ"ח נ"ב באו הכח"ב חג"ת נצח הוד מלמטה למעלה עם הבינה, ובאות ב' י"ב כ"א כ"ט ל"ו מ"ב מ"ז נ"א נ"ד באו כל הט' אשר מכתר עד היסוד מלמטה למעלה עם החכמה, וכן באות א' י"א כ' כ"ח ל"ה מ"א מ"ו נ' נ"ג נ"ה באו כל הי' מלמטה למעלה עם הכתר.

והרי עכ"פ הוא כי כל הכלילות הזו הנה הוא ע"י שכל המלמטה למעלה הוא עולה ונכלל עם אותה שכנגדה אשר מלמטה למטה, והוא ע"י האור ישר והאור חוזר אשר מהכתר עם כל א', כי עי"ז באו בהשורה הראשונה אשר משמאל לימין כולם מלמטה למעלה נגד הכתר דאור הישר שבכל א', ובשורה השניה הוה כל הט' נגד החכמה דאותו אור הישר, ובשורה הג' הוה כל הח' נגד הבינה דאותו אור הישר וכן כו' כו', ועי"ז נעשה כל הכלילות הללו, כי כל א' אשר הוא עולה מלמטה למעלה הוא נכלל עם אותו שכנגדו אשר מלמטה למטה, והוא כלילות האור חוזר בהאור הישר בכל השורות שבאורך. ונמצא כי כל הכלילות אשר מהשמאל לימין שבהשורות שברוחב הוא עצמו הכלילות דמלמטה למעלה עם המלמטה למטה הנעשה באור חוזר ואור ישר שבכל שורה ושורה מהשורות שבאורך ופשוט הוא.

[סימן ג]

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהחכמה לכולם ומכולם להחכמה

נ"ו חכמה	ס"ה חכמה	ע"ג חכמה	פ' חכמה	פ"ו חכמה	צ"א חכמה	צ"ה חכמה	צ"ח חכמה	ק' חכמה
מלכות	יסוד	הוד	נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	ק' חכמה
נ"ז בינה	ס"ו בינה	ע"ד בינה	פ"א בינה	פ"ז בינה	צ"ב בינה	צ"ו בינה	בינה	חכמה
יסוד	הוד	נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	חכמה	
נ"ח חסד	ס"ז חסד	ע"ה חסד	פ"ב חסד	פ"ח חסד	צ"ג חסד	צ"ז חסד		
הוד	נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	חכמה		
נ"ט גבורה	ס"ח גבורה	ע"ו גבורה	פ"ג גבורה	גבורה	צ"ד גבורה			
נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	חכמה			
ס' ת"ת	ס"ט ת"ת	ע"ז ת"ת	פ"ד ת"ת	צ' ת"ת				

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ת"ת	גבורה	חסד	בינה	חכמה
ס"א נצח	ע' נצח	ע"ח נצח	פ"ה נצח	
גבורה	חסד	בינה	חכמה	
ס"ב הוד	ע"א הוד	ע"ט הוד		
חסד	בינה	חכמה		
ס"ג יסוד	ע"ב יסוד			
בינה	חכמה			
ס"ד				
מלכות				
חכמה				

והנה כאן הוא גילויי ושליטת החכמה ועומד החכמה דאור ישר בראש כולם והחכמה דאור חוזר בסוף כולם, כי כולם הם מסטרא דחכמה, ומאיר החכמה בהם י"ח פעמים, ט' פעמים באור ישר וט' פעמים באו"ה, וכמספר הט' ספירות דאור ישר ואו"ה שבו. והנה הוא נמשך ויוצא מהח"י פעמים חכמה אשר באו"י ואו"ה דספ"י הכתר דלעיל סי' ב', אלא במקום הכלילות דחכמה בכתר וכתר בחכמה, אשר שם אות נ"ג נ"ד הוא כאן חכמה במלכות ומלכות מחכמה והם האות נ"ו ואות ס"ד, כי שם שהוא שליטת הכתר אינו מתגלה בהמלכות אשר על ידה הוא כל ההנהגה (מא ע"א) שום ספ"י אחרת רק הכתר לבד, אבל כאן שהוא שליטת החכמה הנה מתגלה הוא בהמלכות ולא זולתו, הן באו"י והן באו"ה, והוא האות ס"ד והאות נ"ו. אבל הכתר אינו מתגלה כאן כלל, כי אם יתגלה הוא יתבטל אור החכמה ע"ד שרגא בטיהרא, ולכן מתעלם כאן אור הכתר לגמרי והוא גנוז בהחכמה בפנימיותו ובהעלם. והנה כל הכלילות כאן אשר מאות ס"ה עד ע"ב הנה ישנם ג"כ שם מאות ב' עד אות ט', וכן אשר כאן מאות ע"ג עד ע"ט הנה הם שם מאות י"ב עד אות י"ח, ואשר כאן מאות פ' עד פ"ה הנה הם שם מאות כ"א עד כ"ו, ואשר כאן מאות פ"ו עד צ' הם שם מאות כ"ט עד ל"ג, ואשר כאן מאות צ"א עד צ"ד הם שם מאות ל"ו עד ט"ל, ואשר כאן מאות צ"ה עד צ"ז הם שם מאות מ"ב עד מ"ד, ואשר כאן אות צ"ח צ"ט (מא ע"ב) ק' הם שם אות מ"ז מ"ח נ"א.

והרי נמצא כי כל הכלילות כאן אשר מאות ס"ה עד סופו ממש הם כולם שם, ואין חידוש כאן אלא רק השורה הראשונה אשר מאות נ"ו עד ס"ד. אך החילוק הוא כי שם הם כולם מגילויי ושליטת הכתר, ולכן עומד שם הצירוף דהכתר בראש כל שיטה ובסוף כל שיטה, משום שכל המערכות כולם דכל שיטה ושיטה הם כלולים בהכתר, והכתר כוללן הן בראשם והן בסופן. אבל כאן הם כולם בגילויי ושליטת החכמה, ועומד החכמה בראשן וסופן, כי הוא כולל אותן הן בתחילתן והן בסופן. והנה שאר כל הדברים כולם אשר כתבנו לעיל באו"י ואו"ה דהכתר, הנה שייכים הם כאן ג"כ עד"ז באו"י ואו"ה דהחכמה עיין עליהם ותמצא.

[סימן ד]

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהבינה לכולם ומכולם להבינה

קל"ו	קל"ד	קל"א	קט"ז	קכ"ב בינה	ק"ט בינה	ק"א בינה
בינה	בינה	בינה	קכ"ז בינה	קכ"ב בינה	ק"ט בינה	ק"א בינה
בינה	חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד	יסוד
	קל"ה	קל"ב	קכ"ח	קכ"ג חסד	ק"ז חסד	ק"י חסד
	חסד	חסד	חסד	קכ"ג חסד	ק"ז חסד	ק"י חסד
	בינה	חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ק"ג	ק"א	ק"ח	קכ"ד	קכ"ט	קל"ג
גבורה	גבורה	גבורה	גבורה	גבורה	גבורה
הוד	נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה
ק"ד ת"ת	ק"ב ת"ת	ק"ט ת"ת	קכ"ה ת"ת	ק"ל ת"ת	
נצח	ת"ת	גבורה	חסד	בינה	
ק"ה נצח	ק"ג נצח	ק"כ נצח	קכ"ו נצח		
ת"ת	גבורה	חסד	בינה		
ק"ו הוד	ק"ד הוד	קכ"א הוד			
גבורה	חסד	בינה			
ק"ז יסוד	קט"ו יסוד				
חסד	בינה				
ק"ח					
מלכות					
בינה					

{מא ע"א}

והנה כאן הוא גילויי ושליטת הבינה, ועומד הבינה דאור ישר בראש כולם והבינה דאור חוזר בסוף כולם, כי הבינה הוא כוללם וכולם הם מסטרהא. והנה מאיר הבינה בהם ט"ז פעמים, ח' פעמים באור ישר וח' פעמים באור חוזר, והנה הוא נמשך ויוצא מהט"ז אורות הבינה אשר באור ישר ואו"ח דספ"י החכמה דלעיל סי' ג', אלא במקום הבינה בחכמה וחכמה בבינה אשר שם אות צ"ח צ"ט הוא כאן בינה במלכות ומלוכת בבינה אשר באות ק"א וק"ה, כי שם שהוא שליטת החכמה אינו מתגלה בהמלכות אשר על ידה הוא כל ההנהגה אלא רק אור החכמה לבד, ולכן מתפשט החכמה בה באור ישר והיא בהחכמה באור חוזר. אבל כאן שהוא שליטת הבינה, הנה מתגלה היא בהמלכות ונכללת עמה הן באו"י והן באור חוזר ולא זולתה כלל. אך החכמה ומכל שכן הכתר אינם מתגלים עתה מאומה, כי אם יתגלו הם אין מקום לשליטת הבינה שלא יהא ניכר אורה כלל ע"ד שרגא בטיהרא, ולכן מתעלם כאן אור הכתר והחכמה לגמרי ועומדים בהבינה בעת שליטתה רק בהעלם.

והנה כל הכלילות דאו"י וחוזר אשר כאן מאות ק"ט עד סופם הנה תמצא כולם ג"כ לעיל בסי' ג', כל שורה השניה כאן אשר מאות ק"ט עד אות קט"ו הוא לעיל סי' ג' בשורה א' שם מאות נ"ז עד אות ס"ג, וכל השורה הג' כאן אשר מאות קט"ז עד אות קכ"א הוא שם שורה ב' מאות ס"ו עד אות ע"א, וכל שורה ד' כאן אשר מאות קכ"ב עד קכ"ו (מא ע"ב) הוא שם בשורה ג' מאות ע"ד עד אות ע"ח, ועד"ז כולם ע' עליהם. וכן הוא עוד ג"כ כי מאות קט"ז כאן עד סופו הנה תמצא אותן כולן גם לעיל סי' ב', כי מאות קט"ז עד אות קכ"א שהוא כאן כל השורה ג' תמצא אותן שם בשורה א' מאות ג' עד אות ח', וכל שורה ד' כאן שהוא מאות קכ"ב עד קכ"ו תמצא אותן שם בשורה ב' מאות י"ג עד אות י"ז ועד"ז כולן, ע' עליהם אלא כי לעיל בסי' ב' הם משליטת הכתר וכלולים בו בראשן ובסופן, ולעיל סי' ג' הם משליטת החכמה וכולל אותם החכמה בראשן ובסופן, וכאן הם משליטת הבינה ועומד הבינה בראשן ובסופן כי הוא כולל אותם בתחילתן בהאור ישר שבו ובסופן בהאור חוזר שבו, ודי בזה כי כבר הארכנו בזה לעיל סי' ב' ושייך כל הדברים כאן ג"כ אלא שבכל א' הוא לפי ענינו.

{מא ע"ג}

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[סימן ה]

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהחסד לכולם ומכולם להחסד

קס"ד חסד	קס"ב חסד	קנ"ט חסד	קנ"ה חסד	ק"נ חסד	קמ"ד חסד	קל"ז חסד
חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד	יסוד	מלכות
	קס"ג גבורה	ק"ס גבורה	קנ"ו גבורה	קנ"א גבורה	קמ"ה גבורה	קל"ח גבורה
	חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד	יסוד
		קס"א ת"ת	קנ"ז ת"ת	קנ"ב ת"ת	קמ"ו ת"ת	קל"ט ת"ת
		חסד	גבורה	ת"ת	נצח	הוד
			קנ"ח נצח	קנ"ג נצח	קמ"ז נצח	ק"מ נצח
			חסד	גבורה	ת"ת	נצח
				קנ"ד הוד	קמ"ח הוד	קמ"א הוד
				חסד	גבורה	ת"ת
					קמ"ט יסוד	קמ"ב יסוד
					חסד	גבורה
						קמ"ג מלכות
						חסד

והנה כאן שהוא שליטת החסד עומד החסד דאור ישר בראש כולם והחסד דאור חוזר בסוף כולם, כי החסד הוא כוללם שכולם כלולים בו. והנה כל הצירופים כולם אשר מאות קמ"ד עד סופם שהוא עד אות קס"ד, הנה כולם ישנם לעיל סי' ד' ג"כ אלא ששם הם בשליטת הבינה וכאן הם בשליטת החסד, שמתגלה החסד בהמלכות ומנהגת את כולם באור החסד, ולכן לא נזכר כאן מהג"ר מאומה כי הם נעלמים כאן, כי אם יאירו הם לא היה מתגלה אורו כלל וכנ"ל, וכן שאר כל הדברים שאמרנו לעיל בסי' בג"ד הם כולם עד"ז כאן אלא שבכ"א הוא לפי ענינו וכנ"ל.

[סימן ו]

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהגבורה לכולם ומכולם לגבורה

קס"ה גבורה	קע"א גבורה	קע"ו גבורה	ק"פ גבורה	קפ"ג גבורה	קפ"ה גבורה
מלכות	יסוד	הוד	נצח	ת"ת	גבורה
קס"ו ת"ת	קע"ב ת"ת	קע"ז ת"ת	קפ"א ת"ת	קפ"ד ת"ת	
יסוד	הוד	נצח	ת"ת	גבורה	
קס"ז נצח	קע"ג נצח	קע"ח נצח	קפ"ב נצח		
הוד	נצח	ת"ת	גבורה		
קס"ח הוד	קע"ד הוד	קע"ט הוד			
נצח	ת"ת	גבורה			

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

קס"ט קע"ה
 יסוד יסוד
 ת"ת גבורה
 ק"ע
 מלכות
 גבורה

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהת"ת לכולם ומכולם לת"ת

קפ"ו	קצ"א	קצ"ה	קצ"ח ת"ת	ר' ת"ת
ת"ת	ת"ת	ת"ת	ת"ת	ת"ת
מלכות	יסוד	הוד	נצח	ת"ת
קפ"ז נצח	קצ"ב	קצ"ו נצח	קצט נצח	
יסוד	הוד	נצח	ת"ת	
קפ"ח	קצ"ג הוד	קצ"ז הוד		
הוד	נצח	ת"ת		
קפ"ט	קצ"ד			
יסוד	יסוד			
נצח	ת"ת			
ק"צ				
מלכות				
ת"ת				

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהנצח לכולם ומכולם לנצח, וכן אשר מההוד לכולם ומכולם להוד

ר"א נצח	ר"ה נצח	ר"ח נצח	ר"י נצח
מלכות	יסוד	הוד	נצח
ר"ב הוד	ר"ו הוד	ר"ט הוד	
יסוד	הוד	נצח	
ר"ג יסוד	ר"ז יסוד		
הוד	נצח		
ר"ד			
מלכות			
נצח			

ר"א הוד	ר"ד הוד	ר"ז הוד
מלכות	יסוד	הוד
ר"ב יסוד	ר"ט יסוד	
יסוד	הוד	
ר"ג		
מלכות		
הוד		

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

{מב ע"א}

פרטי אור ישר ואור חוזר אשר מהיסוד והמלכות

ר"ט

ר"ז יסוד יסוד

יסוד מלכות

ר"ח

מלכות

יסוד

ר"כ מלכות

מלכות

והרי עלו חשבון אור ישר ואור חוזר דכל הי' ספי' למספר ר"כ, והם ר"כ אור ישר ר"כ אור חוזר, והם בסך הכל ת"מ, ובא המספר ת"מ במלכות והוא מ"ש האריז"ל בסוף שער הירח (פרק ד) בסוד א"ט ב"ח, כי תם הוא במלכות והוא במלכות דאור חוזר הנכללת בהמלכות דאור ישר, שהמלכות היא סוד ד' כמ"ש בספד"צ (פרק ד נט ע"ב), וכאשר היא באור חוזר היא בסוד ד' הפוכה, וכשנכללת עם המלכות דאורי נעשו שניהם למ' סתומה, וזהו שאמר שם האריז"ל כי תם הוא במלכות.

והנה כאשר תתבונן בכל סדר מציאותם דאור ישר ואור חוזר, אשר בכל א' מהם הנה תראה כי כלילות הכתר בכתר והמלכות במלכות, נמצא כל א' רק פעם אחד והוא אות נ"ה ואות ר"כ, וכלילות החכמה בחכמה ויסוד ביסוד תמצא כל א' ב' פעמים באות נ"ה ואות ק' ובאות רי"ד ורי"ט, וכלילות הבינה בבינה והוד בהוד תמצא כל א' ג' פעמים באות מ"ג צ"ו וקל"ו ובאות קפ"ח ור"ו ור"ט"ו, וכלילות החסד בחסד ונצח בנצח תמצא כל א' ד' פעמים באות ל"א פ"ח קל"ב קס"ד ובאות ק"מ קע"ג קצ"ו ר"י, וכלילות הגבורה בגבורה ות"ת בת"ת תמצא כל א' ה' פעמים באות ט"ו ע"ו קכ"ד ק"ס קפ"ה ובאות ס' קי"ב קנ"ב קפ"א ר'.

וכן תראה עד"ז עוד כי כתר עם כל המ' שתחתיה וכן מלכות עם הח' שעליה, הנה נכללו עם כל א' ב' פעמים אחד באור ישר ואחד באור חוזר. והחכמה עם בינה חג"ת נה"י וכן היסוד עם הבינה חג"ת נ"ה הנה הם שניהם נכללו עם כל א' ד' פעמים, ב' באור ישר וב' באור חוזר. והבינה עם חג"ת נ"ה וכן ההוד עם החג"ת נצח, הנה הם שניהם נכללו עם כל א' ו' פעמים, ג' באו"י וג' באו"ח. והחסד עם גת"נ וכן הנצח עם חג"ת הנה הם שניהם נכללו עם כל א' ח' פעמים, ד' באור ישר וד' באור חוזר. והגבורה עם הת"ת הנה הם נכללו זב"ז עשרה פעמים, ה' הם הגבורה דאורי עם הת"ת דאורי"ח וה' הת"ת דאורי"ח הם הגבורה דאורי"ח. וכאשר תצרך את כל הנו' כולם יחד תראה שהם במספר ר"כ מכוון וכנ"ל. ע' על כל זה ותמצא שכן הוא ואין להרהר על כל הכפולות ומכופלות שבהם, כי כבר אמרנו שכל אור ישר ואורי"ח דכל כללות הוא שליטה מיוחדת, ובכל שליטה ושליטה לא תמצא באמת כפול כלל אלא רק פעם אחד באורי"ח ופעם אחד באורי"ח.

[סימן ז]

ומעתה נחזור לענינינו ונאמר, כי הנה הענין דאור חוזר הוא כי הרי כוונת המאציל ית"ש בכל המציאות כולו הנה היה להמציא את העולמות כולם במדרגות שונות מדרגה למטה ממדרגה, וכמו שהם עתה מראשית עולמות הנאצלים עד סוף עולם העשיה, ואח"כ לתקנם ולהעלותם מעלה מעלה ויתיחדו כולם לאחד. ולכן הוא כי הנה אלו שהיה נתייסד מציאותם על כח אור ישר לבד שהוא מיוסד רק על סדר דלמעלה למטה, הנה היו נשאר העולמות לעולם על מדרגתם בלי שום עלייה כלל, ולכן נעשה האור חוזר כדי להעלותם, כי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ע"י שכל המציאות הנה יציאהו הוא מהי' ספי' שהם מיוסדים באור ישר ואו"ח, הרי נשרש עי"ז בכל המציאות כולו תכונת וכה העלייה ג"כ, שיחזרו לעלות מעלה מעלה כל א' למקורו עד שישבו כולם למקורם הראשון.

וכמו המלכות דאור ישר שהיא סופא דכל דרגין, ונתייסד בה הכתר דאו"ח לחזור ולהעלותה מעלה מעלה עד הכתר דאור ישר ג"כ, וכן כל ספי' וספי' הרי נתייסד בה כח העלייה לחזור למעלה ע"י האו"ח שבה, וחזרת תמיד להעלין שעליה, וכן מעלין לעלין עד הכתר שהוא שורשם הראשון.

והנה סדר דהאו"ח הוא כי תיכף כאשר נתגלה א"ס ית"ש בגילוי הראשון (מב ע"ב) שהוא הכתר אשר הוא שורש השרשים דכל המציאות כולו, להתגלות על ידו ולירד על ידו ממדרגה למדרגה עד סוף כל המדרגות כולם, הנה השריש בהכתר גופה הכה דאור חזר ג"כ, ונתייסד הכתר בבחי' רצוא ושוב, שהוא בכח דמלמעלה למטה ובכח דמלמטה למעלה, והוא כל האור ישר והאור חזר אשר לעיל סי' ב' בספי' הכתר.

וכן עד"ז כאשר ירד המאציל לגילוי החכמה, וכן מחכמה לבינה וכן כו' כו' עד המלכות דהעשיה, הנה נתייסד כל א' בבחי' רצוא ושוב, שהוא באו"י ואו"ח לחזור למקורו הראשון, ונמשך האו"ח מהאור ישר עצמו ע"ד אור השמש המכה ומתהפך אליו וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש טו), ולכן נמשך האו"ח דהכתר ג"כ מהכתר עד המלכות, כתר למטה ומלכות למעלה, כי הוא מתהפך בעלייתו מטה למעלה, מאור היושר המכה ויורד מלמעלה למטה. ועד"ז בכל או"י ואו"ח דכל ספי' וספי' כמו שציירנו לעיל.

והנה יוצא הכתר דהאו"ח ג"כ מכה ורצון דאור א"ס אשר מתפשט יחודו בפנימיות כל היושר, וכשנגמר ונשלם רצונו ית"ש בהיושר כל השיעור שרצה ורוצה בו, אז מאציל מרצונו הכתר דאו"ח שהוא השורש לעילויים ותיקונים. וכן מתגלה בזה ג"כ מגילוי לגילוי שהוא מהכתר דאור חזר עד המלכות דאו"ח, ועולים עי"ז בשורשם הנעלם דהיושר מלמטה למעלה עד שישבו כולם למקורם הראשון שהוא להכתר דהיושר, כי יתוקנו ויתעלו בכל עלייה ועלייה לעצמות כל ספי' דהיושר שיעלו בהם. וכאשר יתוקנו כולם לעלות עד הכתר, הרי יתבטלו כל המסכים, ויהיה אורו וקדושתו ית"ש ממלא כל עלמין, והוא לבדו ימלוך נורא שהוא המלכות דא"ס שורש הכל וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו.

והרי לנו עכ"פ כי הענין דאו"ח הוא כדי לייסד בהמציאות כח תיקונים ועלייתם, ועומד בכח התיקון כתר למטה והמלכות למעלה, כי הכתר הרי הוא לעולם השורש וההתחלה לכל פעולה, והמלכות היא התשלום והגמר. ולכן הוא כי כמו שכל פעולת המציאות דהעולמות כולם בהשתלשלותם וירידתם אשר מלמעלה למטה, הנה היה מתחיל ע"י הכתר דאור ישר, והיה נמשך ויורד מגילוי לגילוי עד המלכות דאור ישר, ובה נגמר פעולתם שעל ידה נעשה כל מציאותם ככל מה שרצה בהם היוצר בראשית ית"ש. וכמו שהם עתה לפנינו, וכן עומד בהם כל הי' ספי' דהיושר מהכתר עד המלכות, הנה עומדים כולם בהמציאות בעולם שעליהם הם מתקיימים, ובהם הם מונהגים. כן הוא עד"ז ג"כ בסדר פעולת תיקונים ועלייתם אשר מלמטה למעלה, הנה מתחיל הפעולה ע"י הכתר דאו"ח, ונמשך ועולה מגילוי לגילוי עד המלכות דאו"ח, ועומד הי' ספי' דאו"ח בפנימיות כל המציאות להשלים בהם פעולת התיקון והעלייה עד גמר השלימות אשר יוגמר וישלם בהעלייה האחרונה, שהוא ע"י המלכות דאו"ח העומד למעלה.

ונמצא כי מה שעומד בהאו"ח הכתר למטה והמלכות למעלה הוא משום שבהכתר נעשה ההתחלה והשורש לעלייתם ובהמלכות נעשה הגמר לזה. אך עכ"פ הוא כי כל ענין או"ח הוא לצורך התיקון, שע"י האו"ח יהיה כל התיקון האחרון אשר בכל התקוה העתידה. וכן הוא באמת פועל גם עתה תמיד, כי כל בירור הניצוצין וכל עליית מ"ן הנעשים תמיד ע"י התורה והמצוה, הנה הוא לעולם ג"כ ע"י האו"ח, כי כל העליות והתיקונים הוא לעולם רק בפעולת האו"ח הנז' בזהר ותיקונים אשר ביארנו לעיל בסי' בגדה"ו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ואחר כ"ז הרי קשה מאד דברי הרב בענינינו שהוא בעקודים (מב ע"ג) רפ"ז מה שמרכיב את האו"ח הנו' בזהר ותיקונים עם האו"ח שאמר הוא ז"ל, כי הרי לכאורה אין ענין זה לזה כלל, כי הרי האו"ח שאמר הרב הנה כל מציאותו הוא ג"כ רק מלמעלה למטה, אלא שנקרא או"ח ע"ש שהוא יורד בעת שהאורות עולים למעלה, אבל הוא עצמו הרי הוא יורד מלמעלה למטה וככל אור יושר. משא"כ האו"ח שאמר התיקונים, הכוונה הוא על או"ח ממש וכנו', ולא נזכר בענינינו כלל מבחי' הכתר למטה והמלכות למעלה אלא אותן הי' ספי' עצמן אשר הם הכתר למעלה והמלכות למטה, הם חוזרים ונכנסים במקורן כתר נכנס בתחילה והמלכות בסוף וכנ"ל פ"ו וכן לעיל פ"ג, בסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון. אבל מבחי' הי' ספי' דאו"ח, שהם כתר למטה והמלכות למעלה, לא נזכר בענינינו מאומה, וא"כ הרי קשה מאד מה שמרכיב הרב את האו"ח דענינינו עם מציאות הי' ספי' דאו"ח הנודע ונזכר בתיקונים, הרי אין ענין זה לזה כלל.

[סימן ח]

אך הענין הוא כי הנה כל התיקון והעלייה אשר יהיה לבסוף לכל המציאות כולו ע"י הי' ספי' דאור חוזר שאמרנו, הרי פשוט ונודע הוא שהוא רק אחר שיתבטל זוהמתם וצחנתם ויטהרו לגמרי מכל הסינים והפסולת שבהם וגם אחר שיודכבו מכל העביות והחומרי שבהם, וזהו כל ענין התיקון הנזכר בכל מקום, כי עי"ז יוכשרו לעלות למעלה ע"י הי' ספי' דאור חוזר אשר על ידיהם יעלו מעילוי לעילוי עד שיתייחדו במקורן. ולא עוד כי הנה בכל עלייה ועלייה צריך בירור וזיכוך חדש כדי לעלות למדרגה יותר גבוה, וכנודע כי כמו שהשתלשלות מציאותם הנה היה ע"י שירדו מדרגה אחר מדרגה, ונתעבו בעיבוי אחר עיבוי עד שירדו לדיוטא התחתונה שהוא עד סוף עולם העשיה והעוה"ז שאנו בו, כן יהיה עד"ז תיקונם דלעתיד אשר מעת ביאת המשיח והלאה, הנה יתוקנו ויתעלו בהדרגה גדולה ולאט לאט, כי מתחילה יתלבנו מכל זוהמתם ויתצרפו מכל סיג ופסולת ויודכבו מכל חומרי ועביות, ועי"ז יתעלו ויעלו מעילוי לעילוי, ובכל עלייה ועלייה יתבררו בבירור אחר בירור עד שיתוקנו ויוכשרו לעלות למקורן ולהתייחד לעולם באור פני מלך חיים.

והנה עלייתם הוא באמת ע"י הי' ספי' דאור חוזר שמלמטה למעלה וכנ"ל, אמנם ענין הצירוף והבירור וההזדככות המוכרח להם שיעשה בהם מתחילה, שהוא התיקון אשר לצורך העלייה, הנה זה יהיה רק ע"י מציאות אור חוזר שאמר הרב בענינינו, וכי העליה עצמה זה יהיה ע"י הי' ספי' דאו"ח המזכר בתיקונים, והם כל הי' ספי' דאו"ח הנ"ל סי' בגדה"ו. אבל הצירוף והתיקון אשר לצורך העלייה זה יהיה רק ע"י מציאות האו"ח שאמר הרב בענינינו, כי אותו האו"ח שאמר הרב שהוא דין הנה הוא מצרף ומלבן כל סיג וכל פסולת ומזדכך על ידו כל חומרית ועביות דהגופות, ונעשים מוכשרים על ידו להתעלות ולעלות בכל העליונים כולם ע"י הי' ספי' דאו"ח אשר מלמטה למעלה, שהם הי' ספי' דאו"ח כולם הנ"ל בסימנים, אשר על ידיהם הוא כל העליות וכנו'. וזהו מה שלמדנו הרב בפרק הזה והתחיל ואמר [וצריך עתה לבאר מה הארה היתה נמשכת אל האורות התחתונים בעת עליית אורות העליונים מהם], ור"ל כי אורות התחתונים אשר הם ירדו ונשתלשלו למטה הרי הם נתעבו עי"ז וכנ"ל פ"ג, הנה מה הארה היה נמשך להם כדי שיוכלו לעלות גם הם אח"כ, כי הרי כולם עלו ונסתלקו כנ"ל פ"ג ופ"ו, ומאחר שירדו ונתעבו הרי איך היה אפשר להם לעלות. ועל זה אמר הרב [וכדי לבאר ענין זה יתבאר לך כלל גדול שיצטרך לך בכל שאר מקומות, והוא ענין אור ישר ואור חוזר מתא לעילא כנזכר בתיקונים ובזהר במקומות רבים כו'], ור"ל כי בדבריו שמבאר כאן יתבאר הענין דאור ישר שהוא הי' ספי' דמלמעלה למטה, אשר על ידיהם נעשה כל השתלשלות המציאות אשר מעילא לתתא כמו שהיא כולה עתה לפנינו. והאור חוזר שהוא מציאות הי' ספי' אשר (מב ע"ד) מלמטה למעלה, אשר על ידיהם חוזרים כולם לעלות מתתא לעילא, ועולים למעלה למעלה עד מקורם הראשון, והרי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

איך אפשר להעשות כ"ז מאחר שנתעבו כ"כ ונתחשבו ונתגשמו לאין קץ. אך בדבריו שמבאר כאן הנה מתבאר כ"ז, והוא כי בעת שמגיע זמן שליטת דאור חוזר אשר פעולתו הוא לעלות ולהעלות, וחוזרים על ידו כל הי' ספי' דהישר עם כל מה שיצא מהם כולם למעלה. הנה בעת שעולים נמשך עליהם אור מא"ס בבחי' גבורות ודינין, ובכל מציאות ספי' שהיא יותר תחתונה נמשך עליה האור בבחי' גבורות ודינין יותר גדולים, וכמו שמפרש והולך הרב בכל דבריו למטה, ומטבע הגבורות הוא שהם מצרפים ומלבנים כל סיג וכל פסולת, ומבררים כל אור מחומרית העביות שבו, וכן הם מזככים ומצחצחים כל עיבוי הראוי להודרך ולהטהר ולעלות בקודש, וע"י כ"ז הנה יש אפשרות היטיב לכל הי' ספי' כולם ולכל המציאויות כולם שיצא מהם להטהר ולהתקדש ולעלות למקורן שיצאו משם, כי הם מצטרפים בצירוף אחר צירוף, ומזדככים בזיכוך אחר זיכוך ע"י אור של מעלה בבחי' גבורות ודינין הנמשך עליהם בעת הגיע זמן תור עלייתם. והרי נמצא כי בדברי הרב אשר מבאר כאן הנה יתבאר לנו המנין דמציאות הי' ספי' אשר מלמטה למעלה, שהם הי' ספי' דא"ח הנזכר בזוהר ותיקונים, איך שעושים את פעולתם בעליית הי' ספי' דאור ישר עם כל המציאויות כולם שיצא מהם להעלות למעלה.

וכבר אמרנו כי פעולת דא"ח הנה הוא נעשה באמת תמיד, והוא ענין עליית וביורור הניצוצין שמתבררים והולכים לעולם כנודע, והוא ע"י הי' ספי' דא"ח אשר מלמטה למעלה כנ"ל. וא"כ הרי מוכרח הוא שיומשך עליהם ג"כ תמיד אור מלמעלה כדי לצרפם ולתקנם שיהיו ראויים לעלות, והוא הא"ח שאמר הרב בענינינו שאינו נפסק אפי' רגע אחת והוא בבחי' דין, וע"י מצטרפים כל ניצוצין ומתתקנים לעלות כל א' למקומו הראוי לו. אמנם עיקר פעולת הי' ספי' דא"ח דמלמטה למעלה הוא רק לעתיד לעת קץ הימין, כי יש קץ הימים וקץ הימין¹⁷², וקץ הימים הוא קץ כל בשר והוא ע"י יצה"ר ומלאך המות וכמ"ש בפ' בראשית (נד סע"א) ובפ' בא (לד ע"א) ובכ"מ, אבל קץ הימין הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא, כמ"ש פ' תרומה (קלג ע"א) ופ' פקודי (רכ ע"ב). והחסד הוא ימין ולכן נקרא המלכות ימין, וכן היא בסוד (תהלים מה י) נצבה שגל לימינך, ושליטתה היא בסוף כל הו"ק ולכן נקראת קץ הימין. ובה הוא הכתר דאור חוזר, והכתר הוא כולו ימינא כמ"ש באד"ר (קכט ע"א) לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כולא ימינא, וכן תתגלה אז באור הכתר דאור הישר ג"כ ותתייחד בו ובסוד אנ"י ואי"ן (הקדמות תיקונים ג ע"ב ושם ז ע"א), וכן בסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון. והכתר הרי הוא כולא ימינא כנז', ומשום כ"ז היא נקראת אז בשם קץ הימין, כי היא הסוף והקץ, ויתגלה בה אור הכתר שהוא כולא ימינא. והנה אז תתעלה כל המציאות כולו בכלל שהוא פעולת העיקרי דהי' ספי' דא"ח אשר מלמטה למעלה, שייצאו אז בכל כחם ופעולתם, וכן יומשך עליהם אז אור מלמעלה בבחי' גבורות ודינין שהוא הא"ח שאמר הרב בענינינו, כדי לצרף וללבן את כל המציאות כולו ולתקנו שיהא ראוי לעלות למקורו הנעלם, ויהיה אותו הא"ח בבחי' דינין גדולים כהראוי להצירוף הנצרך לכלל המציאות כולו, להעלותו מעילוי לעילוי עד אין קץ. וזהו שנאמר על עת הצירוף של אז (מלאכי ג ב) ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו כי הוא כאש מצרף כו' וזיקק אותם כזהב וככסף.

והרי נתבאר לנו בכ"ז כי ענין הא"ח דמלמטה למעלה הנאמר בתיקונים, וענין א"ח הנמשך מלמעלה בעת עלייתם שאמר הרב בענינינו שהוא אז בבחי' גבורות ודינין, הנה הם באמת ענין אחד כי הם תלויים זב"ז, כי אין פעולת הא"ח דמלמטה למעלה נעשה אלא רק ע"י פעולת הא"ח שאמר הרב. וכן כל מציאות הא"ח שאמר הרב שהוא גבורות ודינין, וע"י הוא מצרף ומלבן כמו שאמרנו, הרי מבואר בדברי הרב מפורש שמציאותם בבחי' דינין

¹⁷² עי' שער מ"ד ומ"ן א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא רק ע"י שהם נמשכים ובאים בעת פעולת האו"ח (מג ע"א) שמלמטה למעלה. והרי לנו כי פעולת האו"ח שמלמטה למעלה שאמר התיקונים ופעולת האו"ח שאמר הרב הם תלויים זב"ז והם ענין אחד.

[סימן ט]

אמנם דע כי הרי כל מה שאמרנו עד עתה מענין ה' ספ' דאור ישר שהם מלמעלה למטה, ומה' ספ' דאו"ח שהם מלמטה למעלה, הנה כ"ז הוא בהתפשטות הב' אשר לכל עולם ועולם שהוא המציאות העיקרי שבו, ובוה הוא אלו הב' מיני ספ' מיוחדים, זה לבחי' מציאותו אשר נשתלשל וירד מלמעלה למטה ולכל מציאותו אשר עתה, והוא ע"י ה' ספ' הדיושר אשר בהם הוא כתר למעלה ומלכות למטה, ונשתלשל וירד מכתר עד המלכות לצורך מציאותו אשר עתה. וזה לצורך תיקונו ועלייתו אשר מלמטה למעלה, והוא ע"י ה' ספ' דאו"ח אשר בהם הוא כתר למטה ומלכות למעלה, שמתחיל תיקונו ע"י הכתר ונגמר ונתקן ונשלם ע"י המלכות וכנ"ל סי' ז'. אמנם ההתפשטות הא' אשר לכל עולם שהוא השורש וכולל בו הכל בהעלם, הנה בו היה ג"כ אלו ב' הבחי' דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה, אלא שהיו שם בדרך אחר, דהיינו בסדר יציאתם ועמידתם. כי סדר יציאתם היה מלמטה למעלה שהוא בבחי' או"ח, וסדר עמידתם היה מלמעלה למטה שהוא בבחי' אור ישר. כי הרי יציאתם היה ממלכות עד הכתר, שיצאה המלכות מתחילה, ויצאו אחד לאחד ממלכות עד הכתר, והוא מלמטה למעלה, שהוא תכונת דאו"ח. אבל אחר שיצאו כולם הרי עמדו מלמעלה למטה, כתר למעלה ומלכות למטה ככל סדרן דאור ישר, והרי לא היה בהתפשטות הא' בחי' האו"ח ואור ישר בב' מציאויות שהוא בב' מיני ספ' מיוחדים, אלא רק בב' תכונות במציאות אחת. והנה נתגלה בהם התכונה דמלמטה למעלה קודם הבחי' דמלמעלה למטה שבהם. אמנם גם אחר שיצאו כולם ועמדו מלמעלה למטה, עכ"ז תיקונם ושלימותם היה נעשה בהם ג"כ רק מלמטה למעלה, כי הרי נשלמה בהם המלכות מתחילה ואח"כ הז"א, וכל תחתון הוא נשלם ביותר ומתחילה כנ"ל פ"ג ופ"ו. והרי היה תיקונם מלמטה למעלה, ונמצא כי יציאתם שבתחילה ותיקונם שאח"כ היה בבחי' מלמטה למעלה, אבל מציאותם ועמידתם היה מלמעלה למטה. ועכ"פ הוא כי בהתפשטות הא' היה מתגלה ב' התכונות במציאות אחת, משא"כ בהתפשטות הב' הוה המלמעלה למטה והמלמטה למעלה בב' מיני ספ' מיוחדים, זה בהי' ספ' דאור ישר וזה בהי' ספ' דאור חוזר.

וכבר אמרנו לעיל פ"ג אות מ' שכל הסדר דמלמטה למעלה שהיה בהתפשטות הא', הנה הוא על היסוד דהכוונה התכליתית בתיקונם ועלייתם וכמו שבארנו שם בארוכה ע"ש סי' ג' ד', כי משום שהתפשטות הא' אשר לכל עולם הוא השורש העליון שבו אשר למעלה כנודע בדברינו, וסוף מעשה הרי הוא במחשבה תחילה (עי' תיקו"ז ז ע"א), לכך היה שם כל הסדר דתיקונם ועלייתם אשר בהתכלית דלעתיד וכמו שבארנו שם. וכן משום זה הוא ג"כ מה שנתגלה שם הבחי' דמלמטה למעלה מקודם, משום שהוא הסוף מעשה אשר הוא במחשבה תחילה. והנה היה שם כל הענין דמלמטה למעלה באותן ה' ספ' דאור ישר עצמו, שהם השורש דהמציאות כנז'. וכן עלו ונסתלקו הם עצמן כולם למעלה, כי הרי התיקון והעלייה אשר לבסוף הרי יהיה לכל המציאות כולו אשר היא עתה לפנינו, הנה היא עצמה גופה תתוקן ותתעלה לבסוף כולה למעלה להתייחד באור פני מלך חיים ולהתעדרן ולהתענג בנועם זיו אורו ית"ש בכל מציאותם גופא אשר היא עתה לפנינו, כי לא יאבדו את מציאותם ולא יתבטלו ח"ו, אלא רק שיתוקנו מזוהמתם ויודככו מחומריותם עד שיהיו ראויים להתייחד למעלה וישאר כל מציאות העצמות שלהם עכ"פ, כי כן היה כוונת המאציל ית"ש בבריאת עולמו, שישאר מציאות העצמות שבהם בהשארה נצחית לעולמים, אלא שיתוקנו ויודככו כנז' ולא יתבטל אלא רק זוהמתם לבד, ואז יזדכך חומריותם ויהיה כל מציאותם במדרגת נשמה, ויהיה כל המציאות (מג ע"ב) נצחית עכ"פ. והוא מה שאמרו (כתובות קיא ע"ב)

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עתידיים צדיקים שיעמדו במלבושיהן, והוא ע"י ביטול ועיכול כל הזוהמא שנעשה במיתתם וקבורתם, ואז יהיה כל המציאות כלו קודש לה', וע' עומק הדברים בזה בדברינו בדע"ה ח"ב ב' ענף ג' אות ג' ד'.

והנה כ"ז הוא מסיבת שורש ההתפשטות הא', שהוא השורש עליון דכל עולם, שנסתלקו כל הי' ספי' דיושר שבו הם עצמן כולם למעלה, והיה שם ב' הסדרים דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה, הכל במציאות די' ספי' אחת, כי משום שהוא השורש הראשון נתייחדו בו הסיבה והתכלית לאחד, כי הסדר דמלמעלה למטה הוא הסיבה להמציאות, ר"ל שבו נעשה המציאות כולו כמו שהוא עתה לפנינו, והסדר דמלמטה למעלה הוא התכלית להמציאות, ר"ל שהוא המעלה אותם ומביא אותם לתכליתם וכנ"ל כ"ז. וכבר אמרנו לעיל פ"ג אות מ' כי כל ההתפשטות הא' הנה כמו שהוא הסיבה כן הוא עצמו גופה עיקר כל התכלית, ולכן נסדר בו גופה ב' הסדרים כולן, כי הוא השורש הן להפעולה והן להתכלית. כי כל מה שהיה עתיד להעשות בהמציאות כולו עד תכליתו האחרון, היינו ירידתו לכל המדרגות שהוא עתה ותיקונו ועלייתו אשר בסוף הכל, הנה הוא הכל מפעולת ההתפשטות הא' עצמו, ומכחו ותכונתו הניתן בו מהמאציל ית"ש, והוא אותן ב' הסדרים אשר נסדרו בו, כי הם התכונות והכחות לכל פעולת המציאות שהיא עתה, ולכל תיקונם ועלייתם אשר בסוף, ונעשה הכל מההתפשטות הא' שהוא השורש העליון לכ"ז, ולכן נעשה בו ב' הסדרים בו עצמו. והרי נתבאר לנו מכ"ז כי בההתפשטות הא' היה נעשה בו ג"כ שורש הענינים דאור ישר ואור חוזר כולם, אלא שבו היה הכל בהעלם, וכל הענין דאוי' ואו"ח שאמרנו לעיל כי הם לצורך פעולת המציאות ולפעולת תכליתה וכנ"ל סי' ז' ח', הנה נמשך כ"ז משרשם שהיא ההתפשטות הא', כי בו נתייחד השורש לכ"ז, והיה שם שניהם באחדות עצום כמשפט כל שורש שכלול בו הכל בהעלם ובאחדות, ועכ"פ הוא כי בההתפשטות הא' היה כלול הכל בהעלם וכנ"ל פ"ג אות מ' ודי בזה.

[ב] כמו שאמרו על פסוק כי רגע באפו חיים ברצונו – והוא ע"פ מה שאמרו פסחים (דף פז ע"ב) אפילו בשעת כעסו של הקב"ה זוכר את הרחמים דאל"כ היה חוזר העולם לתוהו ובוהו, וזהו כוונת הכתוב ג"כ דגם באותו עת הרגע שהוא באפו הנה חיים ברצונו, שאז גופא משפיע ברצונו שפעת חיים להעולמות, ואותה שפעת חיים המוכרחת להחיות התחתונים אינו נפסקת ממנו ית"ש לעולם.

[ג] ובודאי הוא שלא תהיה הארה זו הנמשכת מן המאציל המאיר כו' דומה כו' – כי הארה הנמשכת למטה בעת ירידת האורות עליונים להתחתונים להאיר להם ולהיטיב עמהם הנה הוא יורד בשפע ובחסד גדול, והוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. אבל הארה הנמשכת בעת הסתלקות האורות למעלה הנה הוא בצמצום והוא רק להחיות העולמות בקיום הכרחי, והוא מדקדק ומבחיץ בין הראוי לאינו ראוי, ונותן לכל א' כמדתו. וכן האור הזה הוא בבחי' נגוף ורפוא, נגוף לזה ורפוא לזה ע"ד שאמרו בפ' בא (לו ע"א¹⁷³), כי הוא

¹⁷³ ז"ל: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר מאי טעמא משום דתנינן אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה) לא ליבעי ליה לאיניש למיזל בשוקא ולאשתכחא בשוקא בזמנא דדינא תליא במתא דכיון דרשותא אתייהיב למחבלא מאן דפגע ביה אתזק והכא משום דדינא אשתכח לא בעיא לנפקא לבר תניא אמר רבי יוסי בההוא ממש דאשתכח דינא למצראי בההוא ממש אשתכח רחמי לישראל הדא הוא דכתיב וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן תנא בכל אינון כתרין קדישין דלעילא כמה דאשתכח דינא אשתכח רחמי וכלא בשעתא חדא תנא רבי חזקיה כתיב (&שם יט כב) ונגף יהו"ה את מצרים נגוף ורפא נגוף למצרים ורפא לישראל מאי ורפא שנימולו צריכים רפואה ותנא באותה שעה שנגפו מצראי באותה שעה נתרפאו ישראל דתניא אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מאי דכתיב (שמות יב כג) ופסח יהו"ה על הפתח מאי על הפתח ופסח יהו"ה עליכם מבעי ליה אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח הגוף ואי זהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה.

תרגום: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר מה הטעם משום ששינוי אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה) אדם צריך לא ללכת בשוק ולהמצא בשוק בזמן שהדין תלוי בעיר שכיין שנתנה רשות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מצרף ומלבן ודוחה כל סיג וכל פסולת. והוא האור חוזר שאמר הרב אשר אמרנו לעיל שעל ידו נעשה הבירור והצירוף, ובו יעשה לעתיד הצירוף האחרון אשר אמרו (עבו"ז דף ג ע"ב נדרים דף ה ע"ב) רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה, ור"ל שמתרפאים מזוהמתם וחלאתם, וכן מתרפאין מהיסורים ועונשים העוברים על כל א' עכ"פ ע"י שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז ט). ועכ"פ הוא כי הוא בבחי' דין ג"כ כי הוא נגוף ורפוא כנז'.

[ד] זאת דרך עלייה וזאת דרך ירידה – אמנם הנה בזמן שהעולמות עומדים על מציאותם שהם עתה עד עת ביאת המשיח, והוה עיקר השליטה עתה שליטת דאור ישר שהוא בדרך ירידה, הנה נבחן עתה הארה הנז' הנמשך מן המאציל לבחי' חסד, והוא מה שנוהג בחסדו כל דור, ומקיים את כל (מג ע"ג) המציאות עם זוהמתה וצחנתה וסובל ומעלים עין מסוררים, וזן ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים. והגם שהוא באמת עתה אינו עיקר אורו כלל וכלל אלא רק תמצית הארה היורד ונמשך דרך מסכים רבים, אך עכ"פ הוא כי הרי נהנין ממנו ומתקיימים על ידו והוא החסד שמנהיג את כל הדורות כולם ועומד ומתקיים כל המציאות על ידו. אך כאשר יגיע הזמן להאיר באורו העיקרי ממש, ושייצא כל המציאות כולו מזוהמתה לגמרי ותתעלה ותתייחד למעלה, והוא בעת שליטת האור חוזר, אז יומשך האור דרך עלייה ויצטרפו כולם על ידו ויתבררו ויתלבנו, והוא היום הגדול והנורא אשר עליו נאמר (מלאכי ג יט – כ) כי הנה היום בא בוער כתנור, והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא אמר ה' צבאות, אשר לא יעזוב להם שורש וענף וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו', כי יתרפאו מתחילה מחלאתם ואח"כ יתעדנו בנועם זיו אור העליון, כדי להזדכך מכל העביות והחומרי וכדי שיהיו ראויים לעמוד במחיצתו של הקב"ה וליהנות מזיו שכינתו ית"ש לעולמי עד.

[ה] ואמנם כאשר יש רצון וכה בתחתונים ושלימות לקבל אור העליון של המאציל אז כו' – והוא כמו שהיה בדור המדבר וע"י משרבע"ה, והיה עומד אז שיתוקן כל העולם כולו אלו שזכו להלוחות הראשונות, והיה מתתקן העולם מאז כמו שיהיה לאחר התחייה, וכמו שכתוב (תהלים פ"ט ו) אני אמרתי אלהים אתם, וכמ"ש בעבו"ז (דף ה ע"א) וכן בזה"ק חיי שרה (קלא סע"ב) ויחי (רכה ע"א), [ועי' פ' יתרו (צד ע"א) ומשפטים (קיד רע"א) ופ' שלח (קסב ע"ב)]. אמנם משום שכל מה שזכו אז היה רק ע"י גילוי אור שהיה נמשך להם דרך ירידה לבד, וכמ"ש (שמות יט כ) וירד ה' על הר סיני, וכלל העולם כולו זולת ישראל לא עלה אז בשום עלייה כלל, אלא שהיה עדיין כל העולם כולו בזוהמתה וצחנתה כמקדם, לכן לא היה מתקיים האור הגדול דגלויו ית"ש אשר בדברות הראשונות בישראל ג"כ, משום שהיה כל הגילוי אז בלא שליטת האור חוזר, והיה עדיין כל העולם כולו בלא צירוף כלל, ונכשלו ע"י ישראל ג"כ בחטא העגל ולא זכו להלוחות הראשונות, וירדו גם הם ממעלתם הרבה ונשאר עדיין העולם בלי תיקון, כי בלתי שליטת דאור חוזר לא אפשר להאור העליון להתקיים בגלויו ועילוי בשום אופן, ואי אפשר להאור היורד להתקיים בגילוי ועילוי בקיום עולמות אלא רק ע"י שיומשך מקודם האור העליון דרך עליית דאור חוזר דוקא, שהוא מצרף ומלבן כנ"ל.

למשחית מי שפוגש אותו ניזק וכאן משום שהדין נמצא צריך לא לצאת בחוץ. שנינו אמר רבי יוסי באותו ממש שנמצא דין למצרים באותו ממש נמצא דין לישראל זהו שכתוב וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן שנינו בכל אותם כתרים קדושים שלמעלה כמו שנמצא דין נמצאים רחמים והכל בשעה אחת שנה רבי חזקיה כתוב "ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא" נגוף למצרים ורפוא לישראל מה זה ורפוא ממה שנמולו צריכים רפואה. ושנינו באותה שעה שנגפו המצריים באותה שעה נתרפאו ישראל ששנינו אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מה שכתוב ופסח ה' על הפתח מה זה על הפתח היה צריך (לכתב) ופסח ה' עליכם אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח הגוף ואיזהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אבל כשהוא בדרך ירידה לבד אין העולם יכול לסובלו ואינו מתקיים אלא לפי שעה, וזהו הענין ג"כ מה שכל חמדת ישראל אשר זכו אח"כ, שהוא המן והבאר וענני כבוד, וכן המשכן וארץ ישראל ובית המקדש, הנה לא נתקיים ולא היה אלא לפי שעה, משום שכולם היו רק ממעלה ושבת האור היורד לבד ולא ע"י שליטת האור חוזר כלל, והיה עדיין העולם כולו בלא צירוף וליבון מאומה, ולכך לא נתקיים גילוי אצל ישראל ג"כ, ואין לנו לצפות מעתה אלא על התקוה העתידה, שאז יעשו כל התיקונים כולם בשליטת האור חוזר, ועי"ז יהיה הצירוף והליבון בהמציאות כולו בביטול כל הטומאה והזוהמא והרע כולו ברוח משפט וברוח בער, עד שיהיה כל המציאות כולו קודש לה, ואח"כ יומשך האור העיקרי דרך ירידה ג"כ, וכמ"ש יואל ג' (אחר שאמר מקודם שם (ב ב - ג) כי בא יום ה' יום חשך ואפלה יום ענן וערפל כו' לפניו אכלה אש ואחריו תלהט להבה כו' כו', והוא הצירוף והליבון אשר ע"י או"ח, ויהיה אז ביטול הטומאה והרע כולו, וכמ"ש שם עוד (ב ב) ואת הצפוני ארחיק מכם והדחתיו כו' ועלה באשו כו', אמר אחר זה (שם ג א)) והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם, והוא ע"י הגילוי דהאור העליון שיורד ויומשך למטה בכל שבת מעלתו, ולכן יהיה אז בקיום נצחי וכמ"ש (ישעיה ס יט) והיה לך ה' לאור עולם.

[1] ואמנם כשאין שלימות בתחתונים והאורות מסתלקים כו' – ודע כי הנה היה כ"ז באמת ג"כ לצורך בנין כל עולם, וכן היה (מג ע"ד) בענינינו לצורך בנין העקודים, כי הרי אחר ההתפשטות הא' נעשה הסתלקות שעלו כל האורות למעלה, והיה נמשך בהם אז אור מהמאציל בעת הסתלקותם ועלייתם, שהוא האור הבא בעת העלייה, והוא דין, שהוא מצרף ומברר, ולכן היה מפריד הוא בהאורות שעלו בין האור הזך להעביות, ובירר האורות מהעביות, ועי"ז נעשה הכלי דהעקודים להאור דהתפשטות הב' וכנ"ל פ"ג אות ו' ז'. וכן היה סדר זה בבנין כל עולם ועולם כמו שבארנו בספר הכללים. וכן יהיה עד"ז ג"כ בעת התיקון האחרון, שיעלו ויתעלו כל העולמות למעלה, ואז יומשך עליהם אור העליון בדרך עלייה שהוא דין, ועי"ז יצרפו ויתלבנו מכל זוהמתם ומעביותם כדי לעלות ולהתייחד למעלה למעלה וכנ"ל.

והרי נמצא כי מה שאמר הרב כשאין שלימות בתחתונים כו', הנה נוהג הענין בכמה פנים ובכל א' לפי ענינו, אם בפשוטן ממש שהוא כאשר שהתחתונים הם בחסרון זכות ומעשים טובים, הנה נשפע עליהם אז מלמעלה בחי' או"ח שהוא משפט ודין ולצורך העונש רח"ל, וכן הוא האו"ח עוד לצורך בנין כל עולם, כי כל עולם תחתון לפי צורך מציאותו הנצרך אליו שהוא למטה במדרגה הרבה מהעולם העליון שעליו¹⁷⁴, הנה אי אפשר לו לסבול ולקבל את אור העליון אלא ע"י צמצום ומיעוט דוקא, והרי הוא מחוסר שלימות בערך העליון, לכן נסדר ונעשה בנין כל עולם ע"י הסתלקות האור דהתפשטות הא', ונמשך אז עליו האור דהמאציל דרך עלייה, ר"ל בעת ההסתלקות והעלייה, והוא נקרא אור חוזר, והוא בחי' גבורות ודין, ועי"ז הוא מברר בהאור שעולה את האור מהעביות שבו, ונשאר העביות לבדן, וניתוסף בהם עיבוי על עיבוי, ונעשה עי"ז אותן העביות לגוף וכלי להאור דהתפשטות הב', ועי"ז נצטמצם האור דהתפשטות הב' בהצמצום הראוי לאותו העולם וכנ"ל פ"ג כ"ז.

והרי נעשה בנין כל עולם ע"י האור חוזר, וכן יהיה עד"ז ג"כ בעת תיקון האחרון, כי הנה כל העולמות כולם במדרגתם שהם עתה הנה הם מחוסרי שלימות הרבה בערך מדרגתם דלעתיד, ולכן כשיגיע עת תיקונם שהוא עילויים ועלייתם למעלה ע"י שליטת האו"ח הנ"ל בסימנים דאות א', הנה יומשך אז עליהם אור מהמאציל דרך עלייה, ר"ל בעת עלייתם, ועי"ז יתבררו ויתלבנו ויתוקנו לעלות למקורם להתייחד בנועם זיו אור שלמעלה לעולמי עד וככוונה התכליתית שבהם וכנ"ל כ"ז.

¹⁷⁴ עי' מב"ש יג ע"ד שהוא בחי' א"ס כלפי התחתון.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי לנו עכ"פ כי דברי הרב דעניינו מ"ש כשאין שלימות בתחתונים והאורות מסתלקים אז נמשך עליהם מלמעלה בחי' או"ח ודין, הנה נעשה הענין הזה בכמה פנים אשר הם שבה וטובה ג"כ, ומתבאר דברי הרב בכל א' לפי עניינו והבן כ"ז היטיב. ור"ל כי כן נוהג הענין הזה ג"כ תמיד, והוא בעליית ובירור הניצוצין שעולים ומתבררים תמיד וכנ"ל, והם ג"כ אינם שלימים לגמרי כהראוי, כי בכל עלייה ועלייה נצרך לצירוף אחר צירוף, והנה הם מתקנים ע"י אותו או"ח היורד עליהם בדרך עלייתם כנז' והבן.

והנה האור הנמשך דרך ירידה הוא אור ישר, ורחמים, ונק' אור פנים'. ואור החוזר דרך עליה נק' אור חוזר, ואור אחור, ודין'. והנה ב' בחי' אלו נמצאים בכל הי' ספירות^ט, אמנם יש חילוק ביניהן בבחי' אור חוזר, והוא זה, כי הנה כאשר אור הכתר מסתלק ועולה והופך פניו למעלה כנגד המאציל ואחוריו למטה כנגד החכמה, הנה אז^א החכמה מקבלת אור חוזר ההוא הנמשך מן המאציל ע"י אחור א' לבד שהיא אחור הכתר, אמנם בעלות החכמה גם היא אל המאציל, וגם היא תתהפך אז אחוריה למטה אל הבינה^ב, אז מקבלת הבינה אור החוזר הנמשך מהמאציל דרך ב' אחוריים, שהם אחור הכתר ואחור החכמה. וכעד"ז בכל הספירות, עד שנמצא כי המל' תקבל אור הנמשך לה מן המאציל דרך ט' אחוריים. וכבר נתב"ל כי אור האחוריים הם דינין, א"כ כל מה שנתרבו האחוריים יהיה האור הנמשך דין קשה ויותר חזק, והרי זה חילוק א' בענין ריבוי אחוריים^ב או מעוטן. והנה עוד יש חילוק אחר בענין איכות אחוריים בעצמן, שאין כולן שוין, שאין אחוריים של חסד דומין לאחוריים של גבורה^ג, כי האחוריים של גבורה הם דינין קשים עד מאד, וכעד"ז בכל ספי', בחי' הדינין אשר באחוריהם אינם שוין זה לזה, כי ספי' הת"ת אשר מקבל האור דרך אחוריים של הגבורה יהיה אור ההוא דין קשה עד מאד יותר^ט מאשר למעלה ממנו. ונמצא כפי החילוקים שיתהוו באור החוזר ההוא הנמשך לו, אם נמשך דרך אחוריים רבים או מועטים, או אם יהיה דרך אחוריים ממותקים או קשים, בערך ההוא יהיה אור החוזר ההוא או דין קשה או דין ממוצע וכיוצא בזה פרטים אחרים רבים^ט מובנים מעצמן. והנה כל העניינים האלו היו באלו הי"ס בעולם העקודים^ז (נ"א הטעמי' האלו היה בערך ההוא באלו בעולם העקודים).

והנה כדי שנבין היטב בחי' אור ישר וחוזר פנים ואחור אבאר לך למציאות זה בזו"ן ומשם תקיש אל השאר.

[ז] והנה האור הנמשך דרך ירידה הוא אור ישר ורחמים – והיה כ"ז בעת ההתפשטות הא' וכן היה בעת ההתפשטות הב', והוא נוהג תמיד עד עת ביאת המשיח שעומדים כל המציאויות כולם בזהמתם וצחנתם, והוא ית"ש מקיים ומחיה אותם בחסדו וטובו. הנה כ"ז הוא הכל מבחי' אור ישר ורחמים, והגם שאורו העיקרי ית"ש אינו מתגלה באמת עתה כלל והוא רק תמצית הארה לבד הנמשך דרך מסכים, עכ"ז הרי בזה אנו מתקיימים והוא החסד שמתנהג בכל דור, והוא מהאור הנמשך דרך ירידה שהוא אור ישר ורחמים, ומה גם שפעת אור הנסים אשר נעשה לנו מעת יציאת מצרים והלאה, הנה הם כולם מהאור הנמשך דרך ירידה שהוא אור ישר ורחמים, אמנם לא נתקיימו משום שהם מהאור הנמשך דרך ירידה לבד בלתי שליטת דאו"ח וכנ"ל כ"ז באות ד' ה'.

[ח] ואור החוזר דרך עלייה נקרא אור חוזר ואור אחור ודין – והוא נמשך בד' בחי': אחד, הוא בעת הקלקול והפגם, והוא כשהעולם הוא בחסרון זכות ומעשים טובים, ונמשך אז האו"ח (מד ע"א) לעשות דין ולעונש. וג' בחי' הוא לשבח ולטובה והיינו: כי אחד, הוא לצורך בנין כל עולם, והוא מה שנמשך בעת ההסתלקות הא' והב' הנ"ל פ"ג וכן לקמן בשער מטי ולא מטי, כי עי"ז נעשה כל מציאות הכלי שהוא ע"י הסתלקות הא' וכן כל חיזוק וקיום

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכלי, והוא ע"י הסתלקות הב' וכמו שיתבאר לקמן בשער מטי ול"מ בעה"י. ואלו הב' הסתלקויות הוא בכל עולם ועולם כנודע בדברינו, והנה נמשך אז בעת ההסתלקויות בחי' האור חוזר הנז' ונשלם על ידו כוונת ההסתלקות כל מה שכוון בה, והרי הוה האור חוזר לשבת ולטובה שהוא לצורך בנין העולם והוא בחי' אחד. ב', הוא לצורך תיקון עליית המ"ן שעולים תמיד מהניצוצין הנבררים, והנה נצרך להם צירוף ובירור חדש בכל עלייה ועלייה כנודע, והנה הם מתבררים בכל הבירור הראוי להם ע"י האו"ח הנמשך עליהם בעת עלייתם עד שנשלמים ונעשים למ"ן, והרי מתתקן כל מציאות המ"ן רק ע"י אותו האו"ח והוא בחי' ב' דשבת וטובה הנעשה תמיד. ג', הוא כל העליות דלעתיד בעת התיקון האחרון, שיעלו כל העולמות וכל המציאויות למקורן, הנה יומשך עליהם אז ג"כ אור העליון בעת עלייתם בבחי' או"ח ודין, ועי"ז יצרפו ויתלבנו מכל סיג ופסולת ויזדככו מכל חומריותם עד שיתוקנו להתייחד במקורן. והרי יהיה גמר תיקונם ג"כ רק ע"י אותו או"ח והוא בחי' הג' דשבת וטובה: א', הוא אשר לצורך בנין כל עולם שמתחילה. ב', הוא לצורך כל התיקונים שהוא ע"י עליית המ"ן הנעשה תמיד. ג', הוא לצורך תיקון הכללי אשר לבסוף. והרי עכ"פ הוא כי הנה ענין אותו האו"ח הוא לצורך ד' בחי': אחד לצורך דין ממש, וג' הם לחסד, והם בעבר והוה ועתיד וכנז'. והרי נתבאר לנו כל ענין או"ח שאמר הרב כי צורכו ותועלתו הוא רב מאד, כי עליו נתייסד בנין העולמות שבתחילה, וכן הנהגת העולמות בכל עת מציאותם, וכן תיקונם אשר בתכלית האחרון.

[ט] והנה ב' בחי' אלו נמצאים בכל הי' ספי' – וכנ"ל אות א' שכולם נתייסדו באור ישר ואור חוזר, כי באור ישר שהוא בדרך ירידה הנה בו נשתלשלו כל העולמות וירדו ממדרגה למדרגה עד העוה"ז, והוא חסד ורחמים להחיותה ולקיימה כמו שהיא, ובאור חוזר שהוא דין הנה הוא מצרף את כל המציאות תמיד כדי לתקנה מזוהמתה ולהביאה לתכלית העתיד. והיא תחילתה דין ומשפט וסופה היא ג"כ רק חסד, כי על ידה יתוקנו לנועם זיו העליון אשר באור פני מלך חיים. ונמצא כי האור ישר הוא הסיבה להמציאות שהוא עתה, והאו"ח הוא הסיבה לתכלית האחרון, והם שניהם באמת רק חסד.

[י] אמנם יש חילוק ביניהן בבחי' אור חוזר והוא כו' – האמת הוא כי כל החילוקים שבהאו"ח הנה כולם הם רק מסיבת החילוקים הללו אשר באור ישר, כי ע"י שנבחן האור ישר בעשר ספי' ובכל א' ישנו התפשטות והסתלקות שהוא פנים ואחור, עי"ז נעשה הריבויים ג"כ באור חוזר, וזהו החילוקים שבבחי' הכמות שמתרבה ריבוי הכמות באו"ח לפי מספר ריבוי הכמות אשר באור ישר. וכן הוא בחילוקי האיכות, כי כל חלוקי האיכות שבאו"ח הרי הם רק מסיבת חלוקי האיכות שבאו"י וכמו שמבואר כ"ז בדברי הרב עצמו ופשוט הוא. והוא כי הרי כל מה שהאור ישר יורד ומשתלשל למטה הרי הוא מוציא וממציא עולמות ומציאויות במדרגה למטה ממדרגה, וכל תחתון הוא יותר בעביות וסיגים מהעליון שעליו. והנה על זה נתייסד האו"ח אשר עניינו הוא להסיר כל סיג וכל פסולת ולטהר ולזכך, והוא ע"י שהוא בחי' דינין וגבורות, ועי"ז הוא מצרף ומלבן ומזכך כנז'. הנה מוכרח הוא שיהיה נבחן האו"ח ג"כ בחילוקים רבים בהדינין והגבורות שבו לפי ערך חלוקי המדרגות אשר נשתלשל וירד האור ישר, כי כמו אשר כל מה שירד האור ישר יותר למטה הנה הוציא מציאויות בסיגים ועביות יותר, כן נצרך לפי זה שיהיה האו"ח המתקנם ביותר דינין ויותר גבורות, כי לכל מדרגה יותר תחתונה (מד ע"ב) צריך שיהא האו"ח שבה בגבורות ודינין יותר גדולים, כדי להסיר ולבטל את הסיגים היותר תחתונים שהם יותר גרועים.

והרי נמצא כי החילוקים שאמר הרב שהם בהאו"ח, הנה הם בסיבת ערך כל החילוקים הללו אשר בהאור ישר. והנה ישנם החילוקים הללו בכל בחי' ובחי' מהד' בחי' דאו"ח שאמרנו לעיל אות ח', ותלויים כולם בסיבתם אשר באור ישר, כי הכלל הוא שכל המציאות דאו"ח וכל פעולותיו ועניניו כולם הוא הכל מהאור ישר עצמו, והוא סיבתו בכל עניניו והבן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[יא] כי הנה כאשר אור הכתר מסתלק ועולה והופך פניו למעלה כנגד המאציל ואחוריו למטה כנגד החכמה הנה אז כו' – הנה לקמן (פרק ח) אמר שם כי באורות לא שייך כלל לומר פנים ואחור רק התפשטות והסתלקות, וכן אמר ג"כ במטי ול"מ ריש פרק ב' ע"ש אות ו'. וא"כ הרי אין כוונת הרב כאן בכל דבריו בזה שהאחוריים דהאורות הם גורמים דין להאורות הנמשכים דרך הם אחר שאין בחי' אחוריים בהאורות כלל. אלא הכוונה הוא כי ע"י הסתלקות ועליית האורות למעלה הנה נבחן אז בהאור הנמשך בהם מהמאציל שהוא בבחי' דין. והענין הוא, כי הנה שפעת המאציל הנמשך בכל אור הנה הוא לעולם רק לפי ערך שהם משפיעים למטה, ולכן כאשר שהאורות הם מסתלקים ועולים, הנה ממעט אז המאציל ג"כ את שפעו בהם, כי לעולם אין המאציל ממשיך שפעו לשום ספי' ואור אלא רק כאשר שגורם הוא משפיע להתחוננים ממנו. אמנם גם כשהאורות הם עולים ומסתלקים לגמרי מבלי להשפיע למטה מאומה, דא"כ הרי היה נתבטל העולם כולו, וכן היו מתבטלים אותן האורות ג"כ כי היו חוזרין למקורן שבא"ס. אלא הכוונה הוא, כי בעת שעולים ומסתלקים הם ממעטים את שפעם מלמטה ואינם משפיעים להתחוננים אלא כדי הכרח חיותם לבד, וממילא הוא שגם הם אינם מקבלים אז מהמאציל אלא רק במיעוט וצמצום גדול. והנה נקרא כ"ז בשם אחוריים ודינין, כי הרי האורות פונים את עצמם למעלה למעט את שפעם מלמטה. וכן נתמעט אז השפע גם בהם, וע"י כ"ז הנה לא נמשך אז למטה אלא שפעת דינין לבד, כי הרי בא בהסתר פנים, ומכונה זה בשם אחוריים, כי הרי נמשך השפע אז בבחי' הסתלקות, ור"ל בעת שהאורות עולים ומסתלקים וכנ"ל. אך כאשר שהכתר לבד הוא העולה, אז הוא הדין ממועט כי נעשה השפע לבחי' דינין לפי ערך העולים, וכפי מה שמקבלים מהמאציל כן הם משפיעים למטה (וע' לעיל פ"ו אות י"ב ופ"ב אות י"ג י"ד).

[יב] אמנם בעלות החכמה גם היא אל המאציל וגם היא תתהפך אז אחוריה למטה אל הבינה אז כו' – ר"ל באמרו גם היא כו' וגם היא כו', כי הרי לבד מה שנכפל עתה לב' אחוריים והוא כפל מבראשונה בבחי' הכמות, הרי יש כאן חילוק בבחי' האיכות ג"כ, כי הרי אור החכמה היא למטה במדרגה מאור הכתר, ומאחר שגם היא פונה את עצמה למעלה ומסתלק ועולה, הרי נתמעט מעתה שפעת המאציל המאיר בה ג"כ יותר מערך המיעוט הראוי להכפל לבד. וכן עד"ז בעליית שאר אור הספי' כולם, אשר כל א' הרי הוא למטה במדרגה וממועט מאור ספי' העליונה שעליה, הרי ניתוסף עי"ז בהסתלקות כל א' חסרון בבחי' איכות ג"כ לבד מהחסרון הנעשה ע"י ריבוי ההסתלקות בבחי' הכמות, כי הרי החסרון אשר נתרבה ע"י ריבוי ההסתלקות שהוא חסרון בבחי' כמות זה הוא גם אם היו כולם שוים במעלה. אך עתה כאשר שהם באמת כל א' למטה במדרגה מהעליון שעליו, הרי נעשה בהסתלקות כל א' תוספת חסרון בבחי' האיכות ג"כ, שהרי אפי' האור הקטן גם הוא עולה ומסתלק, וא"כ הרי נגדל לפי זה המיעוט והצמצום בשפעת אור המאציל ג"כ לפי ערך החסרון אשר נעשה בהסתלקות כל א' גם בבחי' האיכות. והרי ניתוסף עי"ז בחי' דינין בהסתלקות כל אור, הן בבחי' הכמות והן בבחי' האיכות, לפי ערך ריבוי וגודל החסרון דכמות ואיכות הנעשה בהסתלקותם, כי לפי ערך המיעוט שנתמעט בעליית האורות למעלה כן נעשה בחי' צמצום ודין (מד ע"ג) בשפעת המאציל היוורד עליהם אז להשפיע למטה וכנ"ל אות י"א. והרי נמצא כי בכל העליות והסתלקות כל אור ואור אשר מאחר הכתר ולמטה הנה נעשה באמת ב' חסרונות בעליית כל אחד, אחד בבחי' הכמות ואחד בבחי' האיכות. והוא ע"י שכל תחתון הוא למטה במדרגה מהעליון שעליו וכנ"ל, אמנם עכ"ז הנה חושב הרב את שניהם רק לאחד וכמו שיתבאר למטה בסמוך.

[יג] והרי זה חילוק אחד בענין ריבוי אחוריים כו' – והוא בבחי' הכמות, והגם שהרי ע"י חילוק מדרגות שבהם אשר כל תחתון הוא למטה במדרגה מהעליון שעליו הרי יש בזה ממילא חילוק באיכות ג"כ וכנ"ל, אך כל החילוקים דהאיכות הנעשה בריבויים ע"י שינוי המדרגות שבכל תחתון מהעליון שעליו הנה זה עצמו הוא ענין הריבוי שבהם, כי הרי רק זהו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הגורם מה שהם עשר ספי', ולולא חלוקי המדרגות שבהם לא היו עשר אלא רק אחד, והוא ע"פ מה שהעלינו בספר הכללים כלל ט' ענף ו' כי עצמות הפנימיות דכל ה' ספי' שהוא שורש מציאותם אשר בהקו דאור א"ס, הנה הם בבחי' עלה ועלול ע"ש. וזהו כל חילוק מדרגות אשר בעצמותם מה שכל תחתון הוא עלול מהעליון שעליו ועי"ז נעשו לעשר, וא"כ הרי נמצא שכל חלוקי האיכות שאמרנו שהיה בהסתלקות כל תחתון ג"כ עכ"פ ע"י שהם חלוקים במדרגתם, הנה זה עצמו ענין חלוקי הריבוים שאמר הרב, כי אלולא שינוי המדרגות הרי היו כולם אחד, ולא היה בהם מציאות הריבוי כלל, ואינו חושב הרב לשינוי באיכות אלא מה שנמצא בהם החילוק בסוג, שזה הוא מסוג החסדים וזה הוא מסוג הגבורות, וזה נעשה בהם משורש דקו וצמצום, כי עי"ז הם חמש כנגד חמש, ה' חסדים ה' גבורות, והם מעתה בב' סוגים כמו שבארנו בספר הכללים כלל ט"ז ענ"ב ובכ"מ. וזה חושב הרב לחילוק בפנ"ע והוא חילוק האיכות שאמר, משום שהחילוק הזה הוא ע"י שינויים בסוג, והוא שינוי נוסף שאינו מעיקר עצמותם, אבל שינוי המדרגות אשר ישנם בכל תחתון הנה זה כלול בחילוק דהריבוי שאמר, כי הרי רק מזה הוא כל ריבויים כנו', ולכן אינו חושב אותם הרב רק לאחד משום שסיבה אחת הוא לשניהם, שע"י חלוקי האיכות שבזה נעשה ריבויים בהכמות והבן ודי בזה.

[יד] שאין אחוריים של חסד דומין לאחוריים של גבורה כו' – כי שפעת המאציל הרי הוא נמשך בכל א' רק לפי תכונתו ושפעת המאציל אשר נמשך בספי' הגבורה הרי הם לגבורות ודינין, והגם שע"י שפעת המאציל הנמשך בו הנה נעשה עי"ז כל הגבורות שבו גופם ג"כ לשלהובין דרחימו¹⁷⁵ כמו שכתבנו בכ"מ מדברינו. אך זהו רק כאשר שספי' הגבורה היא פניה למטה להאיר בתחתונים, ואז הוה ספי' הגבורה עצמה ג"כ רק לדינא דקודשא אשר משם הוא כל הישועות והעינוגים, וכמ"ש הגר"א בתיקונים (מו ע"א¹⁷⁶), אבל כאשר ספי' הגבורה היא עולה ומסתלק, הנה נצטמצם בו אז שפעת המאציל ג"כ ואינו נמשך ממנו למטה אלא רק דינים קשים ועד"ז כל ספי' וספי', כי כל א' היא בתכונה בפנ"ע ומשתנה שפעת המאציל בכל א' לפי תכונתה, הן בעת שהיא בפניה למטה, והן בעת שהיא בפניה למעלה וכנ"ל אות י"א. וענין היותם לתכונות שונות הנה זה נעשה בהם מצד הצמצום, כי נצטמצם כל א' להתגלות ולהאיר בתכונה בפנ"ע כפי הצורך לפעולת המציאות ולהנהגתה, וככל מה שכוון המאציל ית"ש להעשות על ידיהם ע"י שפעו ויחודו עמהם כמו שבארנו בכ"מ מדברינו.

[טו] כי ספי' הת"ת אשר מקבל האור דרך האחוריים של הגבורה יהיה אור ההוא דין קשה עד מאוד יותר כו' – הגם שהת"ת הרי הוא הקו המכריע והוא מקבל מהחסד ג"כ, ואדרבא היא שהוא נוטה להחסד יותר מהגבורה וכמ"ש בזוה"ק (ח"א רנב ע"ב) וצדיק נטיל לשמאלא ועד"א מימינא, אך בעולם העקודים וכן בהתפשטות הראשון אשר לכל עולם ועולם, הנה עומדים שם ה' ספי' בקו אחד והם כולם זה למטה מזה וכמו שבארנו עומק הדברים בזה בספר הכללים כלל י"ז ע"ש. וא"כ הרי עומד {מד ע"ד} החסד למעלה והגבורה למטה והת"ת למטה מהגבורה ומקבל רק ממנו ודרך עליו.

[טז] וכיוצא בזה פרטים אחרים רבים כו' – הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ח' כי הסתלקות האורות ועלייתם הוא על ד' בחי': אחד, לצורך דין ממש. וג' הם לצורך שבח ותיקון, ובכל בחי' ובחי' מהם הרי נשתנה פעולת כל ספי' אשר נפעל ונעשה באור האחוריים שלה שהוא האור אשר היא משפיע למטה עכ"פ גם בעת הסתלקותה. הרי נשתנה בכל בחי'

¹⁷⁵ עי' לעיל הערה 18.

¹⁷⁶ ז"ל: דינא דקודשא יראת ה' והוא שלהובא דרחימותא וכל התעוררות והשמחה ושכר העוה"ב וכל טובה הכל שם וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת בצפון תערוך שלחן לפני כו' והוא יין המשומר בענביו המשמח כו' (ישעיה סד ג) עין לא ראתה כו'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

פעולת כל ספי' לפי תכונתה. והנה נעשה כ"ז ע"י האור הנמשך בהם מן המאציל בעת הסתלקותם, כי בכח זה הנה פועל כל ספי' וספי' בהנהגת העולם כל א' לפי תכונתה, וכמו שאמרנו לעיל כי האור החוזר שהוא האור הנמשך בהם מן המאציל ית"ש בעת הסתלקותם ועלייתם, הנה הוא נמשך בכל ספי' לפי כחה ותכונתה, ובוה הנה פועל כל ספי' את פעולותיה בכל בחי' ובחי' מהד' בחי' הנ"ל אות ח'. ויוצא מכל א' פעולות שונות בהמציאות ובהנהגה לפי תכונתה, והנה הם פרטים רבים לאין חקר, והם כל המאורעות המתחלפים תמיד על הכלל ועל הפרט, והם כולם ע"פ אחד מהד' בחי' הנז' אם מזה או מזה, ונעשה שינוייהם ע"פ התחלפות המדות ומיזוגם. כי לפעמים נכללים כולם בחסד, ר"ל שמתייחדים כולם בחסד ומתנהג הכל בחסד. ולפעמים כולם בנבירה, או כולם בת"ת, וכן כו', ולפעמים הוא במיזוג וגם בזה בכמה חילוקים, וכ"ז הוא בכל בחי' ובחי' מהד' בחי' הנז', כי אותן הד' בחי' הם שולטים לעולם אם זה או זה, כי גם שליטת אור ישר השולט עתה ג"כ כנ"ל אות ד', עכ"ז הנה הוא נעשה ע"י עליית המ"ן מהניצוצין שמתבררים תמיד, כי ע"ז נמשך אח"כ האור ויורד למטה בבחי' אור ישר, וכנודע שכל אור היורד הוא ע"י עליית המ"ן שמקודם, ותיקון דעליית מ"ן הוא נעשה ע"י האור חוזר הנמשך מהמאציל בעת עלייתה לצרפה ולתקנה, ונמשך האור חוזר לפי תכונת כל ספי' וספי' העולה עם הניצוצין שלה להעלותן למעלה, וכן לפי תכונת הניצוצין העולים. והרי עכ"פ כי אותו האו"ח הוא שולט תמיד והוא נבחן לפרטים רבים והבן כ"ז היטיב.

[יז] והנה כל הענינים האלו היו באלו הי' ספי' בעולם העקודים – האמת הוא שכל הענינים הללו הנה הם בכל ההסתלקויות הא' והב' אשר לכל עולם ועולם, וכן בכל הד' בחי' הנ"ל אות ח' אשר הם נעשים כולם בכל עולם ועולם. וגם הרב ז"ל אין כוונתו שהיה כ"ז רק בעקודים ולא בשאר כל העולמות, אלא שיעור דבריו הוא כי אחר שביאר את חלוקי הכמות והאיכות הנמצא באור חוזר וככל מה שביארנו, הנה חוזר הרב מעתה לענינו הראשון ואמר שכל החלוקות הללו הנה היו בענינינו ג"כ, שהוא בהי' ספי' דעולם העקודים, וכן הוא ג"כ בכל עולם ועולם, כי הסדר שהיה בעולם העקודים שהוא העולם הראשון אשר משם התחיל הויית הכלי, הנה היה הסדר הזה בכל העולמות כולם, כי כולם נתייסדו בסדר אחד וכמו שבארנו בספר הכללים, אלא שבכל עולם הוה כל הענינים לפי ערכו, שהוא לפי ערך המציאויות שבו. אך עכ"פ הוא כי כולם הם בסדר אחד בכל הענינים ממש, ועולם העקודים הוא הראשון להם, כי למעלה ממנו הוא העולמות דא"ס¹⁷⁷. ובדיוק הנה הוה העקודים הממוצע בין העולמות דא"ס לעולמות הנאצלים, ונקרא העקודים ג"כ לפעמים מכלל כל העולמות דא"ס. והוא ע"ד הכתר שנקרא לפעמים ג"כ בשם א"ס כמ"ש בפ' פינחס (רנח סע"א), והוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ב) שהוא בבחי' ממוצע ע"ש. כן הוא העקודים להעולמות שהוא בבחי' כתר והשורש להם, ולכן אין בו רק בחי' כלי אחת. ובדיוק הנה הוה העקודים להעולמות בבחי' הדעת עלאה העומד במקום הכתר (ע"ח מוחין דצלם ח), כי הכתר עצמו הוא א"ק שהוא הכתר הכללי, והעקודים הוא בחי' הי"ג ת"ד שבו, שהוא הדעת עלאה הכללי דהעולמות, ור"ל על כלל אורות דהאח"פ, אך אורות הפה לבד שהוא עד טבורו הוא הדעת המתפשט הכללי העומד בתוך הנוף, וכן הוא כאן כי שם נעשה הכלי, ודי בזה ובוה נשלם הפרק שבח ותהילה לאל ית"ש לעד. (מה ע"א)

פרק ח'

ענין אחר ופנים וחיצוניות ופנימיות, כפי (מה שמוכרח) הנראה מוכרח שהכל דבר א"ס. והענין, שבהתפשט האור להאיר למטה, הוא שיש לו חשק להשפיע תוספת

¹⁷⁷ עי' לעיל הערה 70.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(ל"ג לתועלת) נשמות חדשות בתחתונים מה שלא היה עד עתה. וא"כ יהיה האור רחמים גמורים, כי לולי שהתחתונים ראויים אל הרחמים לא היה יורד ומתפשט למטה להאיר תוס' {כט ע"ב} נשמות שלא היו עד עתה. ולכן נקרא אור זה אור ישר, שבא ביושר מעילא לתתא, כי כן דרכו ויושרו להאיר בתחתונים. ומטבע החסד והרחמים הוא להיות מטיבים בעולם, ונקרא אור של רחמים ג"כ לסיבה הנ"ל. ונקרא אור זכר, כי כן דרך הזכר להשפיע לזולתו שהיא הנקבה. ועוד כי טבע של הזכר הוא להשפיע נשמות חדשות ממש. ונקרא אור הפנים, כי הוא מביט בעין יפה ובפנים מאירים אל התחתונים וע"כ הופך פניו אליהם. ונקרא אור של פנימיות, שהרי הנשמות מזווג הפנימי של המוחין באים, והם שמות של הוי"ה המורים רחמים ולא שמות אלהים המורים דין.

[א] ענין אחר ופנים וחיצוניות ופנימיות (המוזכר בכמה דרושים) כפי הנראה (מכל הדרושים הבאים) מוכרח שהכל דבר אחד – כי מה שנמשך מהעליון לתחתון מבחי' החיצוניות שבו הוא נקרא בשם אחוריים, כי הוא בבחי' שהעליון פונה את עצמו בפניו למעלה ואחוריו למטה, וכל עיקרו ומגמתו הוא למעלה ואינו משפיע למטה אלא כדי היותם לבד, והרי הוא מכונה בשם אחוריים וחיצוניות. וכן אמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי כאשר החיצוניות דהספי' הם מזדווגים זב"ז נקרא בשם זווג דאחור באחור, וכשהפנימיות דהספי' מזדווגים זב"ז נקרא בשם זווג דפנים בפנים. והרי לנו כי הפנים והפנימיות, והאחור והחיצוניות הם דבר אחד. והנה כאשר שנמשך השפע למטה בבחי' פנים ופנימיות והרי מסתכל למטה להיטיב עמהם, וממשיך להם טובו בשפע אז הוא מוציא וממציא נשמות חדשות בעולם, ונקרא האור הזה בשם אור ישר וחסד ורחמים, וכן הוא נקרא בשם זכר על שם שהוא משפיע להתחתונים ומייחד עמהם, ועומד הוא עם התחתונים בבחי' דו"ן וביחוד דפנים בפנים.

אבל כאשר פונה את עצמו לעלות למעלה, אז הנה הנם שהוא משפיע גם אז למטה עכ"פ כדי היותם וקיומם ההכרחי, דאל"כ יתבטל העולם ח"ו, עכ"ז הנה נקרא אותו האור בשם אור חוזר, כי הרי הוא חוזר ומתעצם לעלות למעלה ונקרא אור האחוריים וחיצוניות, כי אינו משפיע למטה אלא מהחיצוניות שבו, וכן נקרא אור דין כי מאחר שאינו משפיע אלא רק הארה הכרחי הנה נשקל ונמדד לכל א' רק בצמצום ובדקדוק גדול, וכן הוא נקרא בשם אור נקבה כי הרי פנייתו הוא אז למעלה שהוא לקבל ולא להשפיע. והרי נמצא כי האור חוזר הנה הוא נקבה ודין ואחוריים וחיצוניות, אבל האור ישר הוא זכר ורחמים ופנים ופנימיות וכמו שמפרש והולך הרב כ"ז.

אמנם כשאין התחתונים ראויים האורות מסתלקים וחוזרין למעלה, שאינם רוצים להאיר למטה, אמנם עכ"ז לא יחפוץ המאציל ב"ה בהשחתת העולם, ומאיר לתחתונים שיעור חיות ומזון ושפע הראוי לעצמן בלבד, ולא להוציא תוס' נשמות חדשות. וכיון שהשפעת אור זה בלתי רצונו, הנה הוא ממשיך אליהם אור מחיצוניותו בלבד, שהוא אור מספיק לחיות העולמות די הכרחן ולא יותר, ע"כ נקרא אור חיצוניות. ונקרא אור האחור, שהוא היפך פניו בכעס עמהם, בסוד (שיה"ש ב ט) דומה דודי לצבי*, ומאיר להם אור ההכרח עם היותו מסתלק, ואינו נותן להם האור אלא בהפיכת האחוריים אל התחתונים. ונקרא אור דין לסבה זו. ונקרא אור חוזר, כי בעת חזרתו והסתלקות למעלה שלא להשפיע בהם שפע גדול אז נמשך להם אור ההכרחי הזה. ונקרא אור נקבה לב' סבות ע"ד הנ"ל, אם לפי שהוא כדרך טבע הנקבה שמקבלת ואינה משפעת, ואם בסיבה שאין בה כח להוליד נשמתין כמו הזכר, אלא בחי' המזון לבד, כמ"ש (משלי לא טו) ותתן טרף לביתה וגו'. והם שמות אלהים שהוא דין. גם יש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עוד חילוק אחר, שאור ישר כמעט שהוא נפרד ממקומו כדי לרדת ולהשפיע לתחתונים, לכן הויו"ת שלהם פשוטות ומלאים כולם הם הויו"ת באותיות נפרדות זו מזו. אמנם אור החוזר הוא רבוע כזה א' אל"ה אלה"י אלהי"ם, שתמיד האותיות הם מחוברים, להורות שהם עולין ומחברים זו בזו עד שמתחברים עם שרשם ומאצילים, כי רצונם להסתלק מן התחתונים***. גם יש חילוק אחר, כי המוחין של בחי' חיה אשר בז"א הבאים מחכמה, הם הגורמים זוג זו"ן כדי להוציא נשמות חדשות, והם בחינת פנים כי הוא זכר, והמוחין דז"א מצד אימא הנקרא נשמה הם ענין אחר, והם נקבה.

* עי' זהר תרומה קלח ע"ב (לש"ו). ** ועוד, למחמת הדין מתפחדת כל אות להפך משרקה ולפיכך מתחברת עם האותיות הקודמות לה, כ"כ המ"ח ד' יג ניאו' מ"ה [מסכת נילולין פ"א משנה ה' דף יג ע"ב] ועי' בהשמות כאן [דהיינו מש"כ בהגוז"י אות ד' ז"ל: קול הרמ"ז ענין זה הוא סוד עליית האורות שסתלקו לעלות למעלה ויוזן במ"ש צ"ס' הלכות כי שם אלהים מתחלק בדרכ זה א' ככתר ל' בחז"ד ה' בחג"ת נ"ה י' ביסוד מ' מלכות ונמצא שצחי' אלהים עולה אל תיבת אלהי ואלהי עולה לאלה ואלה עולה לאל ואל עולה לח' או כלך בדרכ זה כי הא' שהוא הכתר הוא הראשון להסתלק ואח"כ עולה חז"ד שהוא ל' ואח"כ עולה חג"ת נ"ה שהוא ה' שם אלהים ואח"כ יסוד שהוא י' ואח"כ מלכות שהוא אות מ' שם אלהים אמנם בסוד ירדת האורות בסוד ריבוע הוא כזה בתחלה מתגלה א' ואח"כ א"ל ואח"כ אל"ה ואח"כ אלה"י וכו' דהיינו שצד האור מעט מעט בתחלה משפיע הכתר מעט ואח"כ בסדר המדרגות, עכ"ל] (לש"ו).

[ב] בסוד דומה דודי לצבי – הוא בזוה"ק (שמות יד ע"א) אמר ר' שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים, בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו. כך אמרו ישראל, רבש"ע אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח, הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם. דבר אחר הצבי כשהוא ישן הוא בעין אחת והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל להקב"ה, עשה כמו הצבי שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל עכ"ל, ועי' עוד פ' תרומה (קלח ע"ב¹⁷⁸). וזהו שאמר הרב, כי בענינינו בהאורות אשר גם בעת שהם מסתלקים ועולים, עכ"ז אינם מסתלקים מכל וכל, אלא שמשפיעים למטה כדי היותם ההכרחי עכ"פ, והנה הוא בסוד דומה דודי לצבי וכנז'.

[ג] וכמ"ש ותתן טרף לביתה – והכוונה הוא כי גם בעת הכעס רחמ"ל, אשר אינה מקבלת אז מז"א השפע להוליד נשמות חדשות, עכ"ז הנה דוחקת את עצמה להשיג לכל הפחות שפע חיות ומזון להתחתונים, וזהו מלאכתה תמיד לפרנס את ביתה, ומספיק להם חיות ומזון גם בעת שליטת הדין. וכמ"ש בזוה"ק פינחס (רמט ע"א) בשעתא דדחיקת לה שעתה ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון, איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא [ור"ל ע"פ מה שאמרו בפ' אחרי מות (ס ע"א) ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא, והוא מהב' רישין דא"א אשר שם אין שולט שום דין כלל], ואתיאת ואובילת מזונא

¹⁷⁸ ז"ל, אילותי מה איל וצבי בשעתא דאזלי ומרחקי מיד אהדרן לההוא אתר דשבקי אוף קודשא בריך הוא אף על גב דאסתלק לעילא לעילא באין סוף מיד אהדר לאתריה מאי טעמא בגין דישראל לתתא אתאחדן ביה ולא שבקין ליה לאתנשיא (מניה) ולא תרחקא מניהו ועל דא אילותי לעזרתי חושה.

תרגום: אילותי מה איל וצבי בשעה שהולכים ומתרחקים מיד חוזרים לאותו מקום שעזבו אף הקדוש ברוך הוא אף על גב שהתעלה למעלה למעלה באין סוף מיד חוזר למקומו למה משום שישראל למטה אחוזים בו ולא עוזבים אותו להיות נשכח ולהתרחק מהם ולכן אילותי לעזרתי חושה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כו' כו', ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו' ע"ש¹⁷⁹, וכן בפ' אחרי הנז' כד ינקא מסיטרא דדינא ותתן טרף לביתה כו'¹⁸⁰. והוא גם בעת שהוא בהסתר פנים רחמ"ל הנה הוא נוהג בחסרו כל דור, ומקיים ומחיה את כל העולמות. והנה גילוי אור הוא באותיות ושמות אלה"ם ובבחי' האחוריים שבו, שהוראתו הוא {מה ע"ב} שמתעצם תמיד לחזור לשורשו ולהסתלק כמו שמפרש והולך. והשמות אלה"ם הוא אורות דאימא, כי היא הוי"ה דניקוד אלה"ם, אבל האור ישר הוא הגילוי דשמות הוי"ה ב"ה שהוא אורות דחכמה אבא, ובו ועל ידו הוא המוחין דחיה הגורם זווג דפב"פ, שהוא להוציא נשמות חדשות, וע' בזה בדברינו לעיל פ"ב וכן בספ"ו.

והנה צריך להבין מאוד אמיתות הענין פנים ואחור, כי באורות יקראו התפשטות והסתלקות*, ונקרא יושר וחוזר, ובכלים נקרא פנים ואחור. דהיינו שבאור לא שייך פנים ואחור¹⁸¹ שהכל פנימית, אמנם ודאי שהוא כולל דין ורחמים. ובהיותו מתפשט ויורד למטה ונכנס במקום הראוי לו נקרא אור יושר, כי הוא מאיר בבחי' הרחמים שבו, וכשהוא חוזר לעלות, אז מאיר במקומו בהיותו שם למעלה בבחי' דינין שבו, הנקרא אור חוזר. ואז הכלי לא יקרא כלי דפנים, כמו בהיותו מקבל אור יושר, רק יקרא כלי דאחור. נמצא כי מ"ש בענין זו"ן שעומדין פב"פ או אב"א, אז הענין הוא, שכשבאו המוחין דז"א שהם בחי' חיה דחכמה** שבו, אז האור ההוא נקרא יושר, שהם אלו המוחין עצמן שהם נשמה לנשמה, ואז הכלים שלהם נקרא פב"פ. אך כל זמן שאין לו מוחין בבחי' חכמה שהם עיקר אור יושר שלו ומסתלק למעלה, ובהכרח שמשם מאיר בו בבחי' {כט ע"ג} {נ"א אז מאיר בו} אור חוזר שהם הדינין, שהוא שאר חלקי האור ז"א שמתחת מדריגת חיה ולמטה. ואז הז"א עומד אב"א ומקבל בכלי של אחוריים שלו, ואז אינו יכול להזדווג. ומ"ש בזוהר שהנשמה של אדה"ר יצא מזווג אב"א, ר"ל שעלו זו"ן למעלה במקום או"א, ושם קבלו המוחין אור ישר, ושם חזרו כליהם בבחי' פב"פ ונזדווגו. אמנם אין בהם כח לקבל אור המוחין בסוד התפשטות למטה במקומו, שאז נקרא אור יושר, כי בעמדם למטה אינן מקבלים רק אור חוזר, וע"כ למטה אינו רק אב"א, וכשיעלו אז הם פב"פ.

* עי' מטי ולא מטי פקד ב' סוף אות ז' ועי' עתיק פ"ב סמוך לסופו ופנימיות וחילוניות דרוש טו ועי' לעיל פ"ב אות יא וכן בפ"ב אות יג יד (לש"ו). ** לש"ו – לחכמה.

¹⁷⁹ ז"ל בשלימות: מאי אילת השחר אלא דא איהי חיה חדא רחמנית דלית בכל חיון דעלמא רחמנית כוותה בגין דבשעתא דדחיקת לה שעתא ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא ואתיאת ואובילת מזונא ולא בעאת למיכל עד דתיתי ותתהדר לאתרהא אמאי בגין דיתכנשון לגבה שאר חיון ותחלק לון מההוא מזונא וכד אתת מתכנשין לגבה כל שאר חיון והיא קיימא באמצעיתא ופלגת לכל חד וחד וסימן ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו'.

תרגום: מהי "אילת השחר", אלא זוהי חיה אחת רחמנית, שאין בכל חיות העולם רחמנית כמותה, משום שבשעה שדחוקה לה השעה וצריכה למזון, לה ולכל החיות, היא הולכת למרחוק לדרך רחוקה ומביאה ומובילה מזון ולא רוצה לאכול עד שתבא ותחזר למקומה, מדוע, כדי שיתאספו אצלה שאר החיות, ותחלק להן מאותו מזון. וכאשר מגיעה מתאספות אצלה כל שאר החיות, והיא עומדת באמצע ומחלקת לכל אחת ואחת, וסימן [לדבר] "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו'",

¹⁸⁰ ז"ל בשלימות: ותאנא בהאי ערסא מה כתיב בה ותקם בעוד לילה כד ינקא מסטרא דימינא (ס"א מסטרא דדינא) ותתן טרף לביתה מאי טרף כד"א וטרף ואין מציל (הה"ד) כלם אחזי חרב מלומדי מלחמה זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרון מארי דיבבא ויללא.

תרגום: ולמדנו במטה הזו, מה כתוב בה, ותקם בעוד לילה, כאשר יונקת מצד הימין (מצד הדין), ותתן טרף לביתה, מה הטרף כמו שנאמר וטרף ואין מציל, (זהו שכתוב) כולם אחזי חרב מלומדי מלחמה, זמינים בכל מקום לעשות דין, ונקראים בעלי יבבה ויללה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[181] כי באורות יקראו התפשטות והסתלקות כו' ובכלים נקרא פנים ואחור, דהיינו שבאור לא שייך פנים ואחור כו' – הענין בזה הוא פשוט כי הפנים הרי הוא במקום שנעשה שם נקבים פתוחים אשר בהם נמשכים ומתפשטים כחות הנשמה ומשתמש הנשמה על ידיהם, כי הגוף הרי לה למסך מבדיל לכל כחותיה, ואינה יוצאת ומתגלה באורותיה וכחותיה אלא ע"י הנקבים שנתייחד לזה בהגוף שתתפשט ותתגלה דרך הם, והם השתי עינים שתי אזניים שני נקבי האף והפה. ומשום זה הנה עומדת הנשמה בעיקר שרייתה ג"כ רק לצד זה, ומתפשטת שם בהוד זיוה גם דרך כלי הגוף והעור, ונקרא כל אותו המקום בשם פנים והצד שכנגדו הוא נקרא בשם אחור. [כי הוראת פנים הוא מהוראת פנה, כמו (תהלים קב יח) פנה אל תפילת הערער, וכן מהוראת לפנים, כמו (רות ד ז) וזאת לפנים בישראל. אבל הוראת אחור הוא מהוראת אחר, כמו (בראשית טו א) אחר הדברים האלה, וכן מהוראת אחר, כמו (בראשית ד נה) זרע אחר תחת הבל]. וא"כ הרי פשוט הוא כי לא שייך פנים ואחור אלא רק בהגוף, כי בהמקום שהנשמה עומד ומאיר שם זה נקרא בשם פנים, ובמקום שהגוף סותם אותה זה נקרא בשם אחור. אבל בהנשמה עצמה לא שייך פנים ואחור כלל אלא התפשטות והסתלקות, כי או שמתפשט להאיר או שמסתלק מלהאיר, וכן כתב הרב ג"כ לקמן בשער מטי ול"מ (פרק ב), כי באורות לא יצדק בהם פנים ואחור רק התפשטות והסתלקות. אמנם כבר העירו המפרשים בזה מדברי הרב בכמה מקומות שמבחי' פנים ואחור בהאורות ג"כ, ע' שער עתיק (פרק ב) ואנ"כ (פרק ז) ופנימיות וחיצוניות (דרוש טו) ובכ"מ.

אך הענין בזה כי באמת אין שום אור בכל הנאצלים כולם בלא מציאות כלי אליו, כי מאחר הצמצום ולמטה הנה כל אור שנתפשט שם ישנו לכל א' כח המצמצמו ומגבילו, דאל"כ היה מתפשט לא"ס וחוזר למקורו, ולכן נתייחד לכל אור כח המגביל המגבילו ומצמצמו, והוא בחי' כלי אליו, והוא נמשך בו מהצמצום, כי כל האורות כולם הרי מתפשטים דרך בו, ונתייחד בהם ע"י בחי' כלי לכל א'. וע' דברינו בעגו"י ענף ב' אות כ"א כ"ב שבארנו שם שגם הקו דא"ס הוא ג"כ בבחי' אור וכלי, ע"ש. ועכ"פ הוא כי אין שום אור בכל הנאצלים כולם שלא יהא לו בחי' כלי אליו, והוא ענין הצלם שהוא לבוש על הנר"ג שאמר הרב בשער הצלם (פרק א), והוא לבד הבחי' כלי וגוף העיקרי אשר יש לכל פרצוף, הנה יש לו בחי' כלי ולבוש פנימי להנר"ג שלו, אשר על ידו מתלבש הנר"ג בתוך הכלי והגוף העיקרי, ובערך הגוף העיקרי הוה אותו הלבוש פנימי ג"כ רק בבחי' אור, אך בערך הנר"ג עצמן הוה הלבוש פנימי ג"כ רק בבחי' כלי להם. והנה על אותו הלבוש פנימי אשר ישנו עכ"פ לכל אור ואור גופה, שהוא זולת הכלי העיקרי שלו וכנו'. הנה זהו מ"ש הרב באח"פ (פרק א) כי ישנם י' כלים לאור האוון, וי' כלים לאור החוטם, וי' כלים לאור הפה, הגם שנודע הוא שבעקודים הוא רק כלי אחת, אך הכוונה הוא על הכלים פנימים אשר ישנם לכל אור ואור עכ"פ, ובזה הם י' כלים לכל א', אבל הכלי העיקרי הוא באמת לכל כללות העקודים רק כלי אחת, וע' עומק סוד ענין י' כלים הנז' לעיל פ"ב אות ז' ופ"ג אות ח' ובכ"מ מדברינו, וזהו ג"כ עומק סוד כל הכלים פנימים שאמרנו אשר ישנם בהכרח לכל אור ואור והבן.

והנה מצד אותן הכלים פנימים אשר הם לכל אור ואור, הנה זהו מה שמזכיר הרב בכמה מקומות בחי' פנים ואחור בהאורות ג"כ, כי בכל בחי' כלי הרי שייך לומר פנים ואחור כנ"ל. אמנם בערך הכלי העיקרי דכל פרצוף, הנה נחשב הכלים פנימים דהאורות עצמן ג"כ רק (מה ע"ג) לאורות ממש, ובאורות הנה לא שייך לומר פנים ואחור כלל וכנ"ל. אמנם לא קשה כלל מה שנמצא בדברי הרב שמזכיר פנים ואחור בהאורות ג"כ, הגם שבאורות ממש לא שייך פנים ואחור כלל. אך הכוונה בכל אותן המקומות הוא על הכלים פנימים דהאורות עצמן, שהם נקראים ג"כ אורות בערך הכלי העיקרי, ובהם שייך לומר פנים ואחור ע"י

¹⁸¹ לשאול לשאמי איך לסמנת זה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

האורות העיקרים שבהם, ונקראו אורות בערך הכלים העיקרים, ופנים ואחור בערך האורות העיקרים. והוא מה שמזכיר הרב בכמה מקומות פנים ואחור בהאורות ג"כ, כי כולל את האורות עם הכלים פנימים שלהם באחד, ומבחינן בהם בחי' פנים ואחור באותן האורות מצד הכלים שלהם, אשר יש בהם פנים ואחור היטיב ככל תכונת כלים כולם.

[ד] ומה שאמרו בזוהר שהנשמה של אדה"ר יצא מזווג אחור באחור – ר"ל כי אחרי שאמר שכל זווג דאחור באחור הנה הוא רק לקיום הכרחי ולחיות לבד, אבל לידת הנשמות הוא אי אפשר אלא רק ע"י זווג דפב"פ דוקא, וא"כ איך אפשר שיצא נשמת אדה"ר ע"י הזווג דאחור באחור. ועל זה מתרין ואומר, כי עלו הזו"ן למעלה והיו שם פב"פ וכמו שמפרש והולך. ומה שאמר מדברי הזוהר הוא כי בפ' ויקרא (יט ע"א), ובכ"מ מבואר כי נשמת אדה"ר יצא מזו"ן דאצילות, ובפ' בראשית (לה ע"א) אמרו כי עד שנתקנו אדם וחוה פב"פ לא היה נתקן הפב"פ למעלה ג"כ ע"ש¹⁸², והרי יצא נשמת אדה"ר רק מזווג אחור באחור. ומ"ש כי עלו הזו"ן למעלה במקום או"א ונזדווגו על ידיהם, הוא ג"כ מדברי הזוהר פ' פקודי (רנח רע"ב) ובראשית (מח ע"ב מט ע"א), ומבואר הוא לקמן בדרושים בכ"מ במוחין (פרק ט) ובמ"ן ומ"ד (דרוש א) ובפנימיות וחיצוניות (דרוש ד ז ח), ובדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף ל"א ל"ב דברים עמוקים בזה. ואמרנו שם כי הדוגמא לזה למטה הנה הוא מה שאנו מזכירין תמיד זכות אבות וברית אבות, ואנו מעלים את עצמינו למעלה להתקרב ולהתייחד בהקב"ה ע"י שאנו עולים בהאבות אברהם יצחק ויעקב להכליל עמהם ולהתרחם בזכותם, וכן הוא הדוגמא למעלה, כי כשאין מעשים בתחתונים לברר ניצוצי קדושה שהם המ"ן דמלכות ולגרום זווג זו"ן דפב"פ במקומם, אז עולים הזו"ן למעלה בחיק או"א ולוקחים המ"ן דבינה ומזדווגים על ידיהם למעלה בהזווג דפב"פ. וכן היה בענין נשמת אדה"ר, כי היא יצא באמת רק ע"י הזווג דפב"פ וע"י המוחין דחיה, אלא שלא היה זה במקומן דהזו"ן למטה, כי במקומן עמדו אז הזו"ן רק אחור באחור ובלתי המוחין דחיה, אלא שעלו הזו"ן למעלה בהיכלין עלאין דאו"א, וקבלו שם המוחין דחיה וחזרו פב"פ ונזדווגו למעלה, ונתעברה המלכות מזווג זם באור נשמת אדה"ר, ואח"כ חזרו למטה במקומן, ושם היה עמידתן אחור באחור, והוציא המלכות אז נשמת אדה"ר בהיותן למטה אחור באחור. וזהו מה שאמרו כי הנשמה של אדה"ר יצא רק בהיותן אחור באחור וכמו שמבואר כ"ז לקמן בכמה דרושים, וכן בדברי הרח"ו ז"ל בהגהה שבסמוך המתחיל זווג אב"א, [וכאן שייך כל הגהה זו, ומ"ש ואמנם מה הם ב' בחי' הללו כו', זה צ"ל אחר ההגהה, ובדפוס ווארשא תרנ"א הדפיסו הגהה זו בסוף הפרק לגמרי ולא יפה עשו, כי היא שייך כאן קודם הדיבור ואמנם כו'¹⁸³]. ויותר מבואר הדברים הללו במאמרי רשב"י פ' פקודי (ג ע"ד) ובדברינו בדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף ט"ז י"ט כ' ודרוש ד' ענף ל"א ל"ב.

ואמנם מה הם ב' בחי' (נ"א מה שהם בבחי' הללו) הללו בין באורות בין בכלים, צ"ע מה ענינם. ואפשר לומר" שג' בחי' צלם שהם נר"ן שבמוחין דז"א, הם ג' בחי' הפנימים, שהם עיבור וניקה ומוחין, וכולם פנימים כנודע, כי המוחין הם

¹⁸² ז"ל: תא חזי אדם וחוה דא בסטרא דא אתבריא מאי טעמא לא אתבריא אנפין באנפין בגין דכתיב (בראשית ב ה) כי לא המטיר יהו"ה אלהים על הארץ וזווג לא אשתכח בתקוניה כדקא יאות וכד אתתקנו האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין כדן אשתכח לעילא מנלן מן המשכן דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן בגין דמשכן אחרא אתקם עמיה ועד לא אתקם לתתא לא אתקם לעילא אוף הכא כד אתתקם לתתא אתתקם לעילא.

תרגום: בא וראה, אדם וחוה נבראו זה בצד זה, ולמה לא נבראו פנים בפנים, בגלל שכתוב "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ", והזווג לא נמצא בתקונו כראוי. וכשנתקנה זו שלמטה, וחזרו להיות פנים בפנים, כן נמצא למעלה. מנין לנו, מן המשכן, שכתוב "הוקם המשכן", בגלל שמשכן אחר הוקם עמו, וטרם שהוקם למטה לא הוקם למעלה. גם כאן כשהוקם למטה הוקם למעלה.

¹⁸³ לבדוק מה שאני עשיתי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

פנימים. אלא שקשה לזה למה* לא נשאר לחיצוניות רק אלו ב' בחי' שהם עיבור ויניקה לבד.

* אס כן (לפ"ו).

[ה] ואמנם מה הם ב' בחי' הללו בין באורות בין בכלים צ"ע מה ענינם ואפשר לומר כו' – הנה הצ"ע הזה הוא כפול לקמן בשער הפרצופים (דרוש א) והוא מספר אדם ישר דף כ"ח ע"ב, וכן בספר ארבע מאות שקל כסף דף ל"ב ע"א, ואין מקומו כאן כלל וגם לא בשער הפרצופים שם, ומקומו הוא בדרושי פנימיות וחיצוניות ע"ש דרוש א'. ולענ"ד הנה כל דברי הצ"ע בזה אין לו הבנה כלל, כי איזה ביאור חסר לו להרח"ו ז"ל להבין ענין הפנים ואחור, כי בכלים הרי פשוט הוא שבמקום {מה ע"ד} אשר הנשמה עומד ומתקרב שם להוציא דרך שם כחה לפועל, ונעשה שם נקבים פתוחים להאיר דרך שם אור הנשמה לחוץ, הנה זה נקרא בשם פנים, שהוראתו הוא שהנשמה פונה את עצמה להוציא דרך שם אורה לחוץ, ומוציאה דרך שם כחותיה לפועל, ובמקום שהגוף סותם אותה זה נקרא בשם אחור וכנ"ל אות ג', ובפרט בדברינו לעיל בעגולים ויושר ענף ב' אות כ"א וכ"ב ע"ש. וכן ענין הפנים ואחור באורות הרי בארנו לעיל אות ג' ג"כ, כי עיקר הכינוי הזה באורות הוא מצד הכלים פנימים שבהם וכנ"ל. ועוד כי הרי נודע הוא שכל פרצוף הנה הוא כלול מ' ספי' (&), והם הנרנח"י שבו, וכן כלול כל א' מכל העליונים שעליו עד עצמות אור א"ס ית"ש המתפשט ומתייחד בכלם. וא"כ הרי יש בכל א' כמה מיני פנימיות וכמה מיני חיצוניות, ומבואר הוא בשער הפרצופים (דרוש א) ובפנימיות וחיצוניות (דרוש טו) ובכ"מ, כי כל פנימיות לגבי החיצוניות שעליו נקרא פנים, וכל חיצוניות לגבי הפנימיות שבו נקרא אחור. וא"כ הרי אחר כ"ז מה יש להסתפק עוד בענין פנים ואחור מה שהם, גם מה שחקר על ענינם מה שהוא, גם בזה לא זכיתי להבין כלל כי הרי נודע ופשוט הוא מרוב הדרושים כי כל אור פנים ופנימיות הם רחמים וחסדים ובאור פני מלך חיים, אבל הארת האחוריים הוא במיעוט וצמצום ודין וכל מה שהוא יותר חיצוניות הוא יותר דין ויותר פנימיות הוא יותר רחמים, והוא פשוט ונודע ואין לחקור בזה מאומה ולא זכיתי להבין דברי הרח"ו ז"ל בזה כלל וכלל. ומה שכתבו המפרשים בזה אינם מתיישבים על לבי ג"כ כלל, ואולי הוא כי כתב הרח"ו ז"ל דברים הללו בתחילת לימודו והמעתיקים העתיקו אותן כל מה שמצאו מכת"ק כי אחר שקבל מהארי ז"ל כל תורת אלהי"ם חיים אין מקום לכל הצ"ע הנז'.

[ו] ואפשר לומר שג' בחי' צלם שהם נר"נ כו' – כי הנה יש צלם דנפש והוא מהמוחין העיבור, וצלם דרוח והוא מהמוחין דיניקה, וצלם דנשמה והוא מהמוחין דגדלות. והם כולם פנימים, כי הצ' שבכל א' הוא מתלבש מבפנים, והל"מ שבכל א' הם מקיפים. וכשנתעלה ז"א מתפשטים המקיפים ומתלבשים ג"כ מבפנים, ונמשכים לו מקיפים יותר גדולים, ולכן נקראו כל בחי' צלם בשם מוחין פנימים. אבל הכלים שלהם, שהם מוח לב כבד, וכן החלק חיצון תיכון פנימי דהגוף הם נקראים בשם חיצוניות, והם הפנימיות והחיצוניות המוזכר בכל מקום. ור"ל כי האורות הם הפנימיות והכלים הם החיצוניות. ואח"כ מיאן הרח"ו ז"ל בזה ואמר כי א"כ הרי הנה החיצוניות ג"כ ג', ובכמה מקומות מבואר כי החיצוניות הוא רק העיבור ויניקה, אבל הגדלות כולו הוא פנימיות, והרי הנה החיצוניות רק ב' בחי' לבד. וע' בשער הפרצופים ובפנימיות וחיצוניות (דרוש א) שם חקר הרח"ו ז"ל בזה הרבה, וחקירתו בזה הוא להבין דברי האריז"ל ששמע הרח"ו ז"ל ממנו כמה פעמים שיש בספי' פנימיות וחיצוניות, על זה חקר להבין מהו הפנימיות ומהו החיצוניות. וגם בזה אני בעניי איני מבין חקירתו כלל, כי כבר נודע הוא מרוב הדרושים שהן פרטי הפנימיות והן פרטי החיצוניות אין חקר להם, וכל פנימי הוא חיצוני להפנימי שבו, וכל חיצוני הוא פנימי להחיצוני שעליו, וכל דרוש ודרוש המדבר בענין הנוגע לחיצוניות ופנימיות צריך המעיין להבחין בכל א' הבחנה מיוחדת באיזה פנימיות מדבר ובאיזה חיצוניות שמדבר, ולא שייך ליתן כללים בזה מאומה, והוא פשוט לדעתי. ומ"ש "או אפשר לומר כי הפנים הוא ע"י המוחין דחיה, כי על

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ידו הוא הזווג דפב"פ העיקרי להוליד נשמות חדשות, ובלתי המוחין דחיה שהוא מחכמה נקרא זווג דאחור באחור" כבר נתבאר כ"ז לעיל בכ"מ ובפרט לעיל פ"ב, ע"ש מאות י"ג עד אות כ"ג.

או אפשר לומר שבחי' הפנים הוא כשבאין לז"א מוחין מבחי' חיה שהוא חכמה (נ"א בחכמה) כנ"ל, שאפי' בינה נק' אחור בערך החכמה, שאינה יכולה להוליד נשמות חדשות אלא בחכמה שהוא הזכר, וא"כ אין בחי' פנים לז"א רק אחר היות לו בחי' חיה שהם מוחין דאבא, ואז יכול להוליד. וראיה לזה' מענין ברכת כהנים שהם מקיפים דצלם אבא קודם ויעבור { כט ע"ד } שהוא זווג ז"א ולא, ואח"כ בא הזווג דיעקב ורחל בנפילת אפים. ועוד ראיה גדולה מזה, כי אפי' שזכרנו כי החיצוני' והאחוריים של עליון הם הפנים של תחתון", ואז אינו זווג בז"א עצמו אלא ביעקב ורחל^ט, עכ"ז יש צלם דאבא ג"כ בברכת כהנים. ונ"ל הטעם, שאלו היה הזווג דז"א עצמו, אז"ל היה כעין שבת שעולה בצלם דאז"א למעלה בבחינותיהן ובמקומם האמיתי^י, אך עתה יורד הצלם למטה^י ואינם מוחין גמורים לז"א^י, ועכ"ז בערך יעקב הם גמורים, ונקרא פנים. ועיין בדבר זה, שהרי נודע מהתיקונים שנשמת ז"א הפנימית (נ"א הפנימים) אשר עליו (נקרא אדם) הוא שם מ"ה דאלפין^ט, והוא בחכמה כ"ח מ"ה, והוא בחי' חכמה דז"א, כי חכמה עילאה דאבא הוא ע"ב דיודין^ט. גם בזה תבין ענין העלאת מ"ד ע"י שם מ"ה בז"א כנודע^י. והענין, שמ"ד שהיא (נ"א הוא) הטפה בהוצאות נשמות חדשות, אינו מוריד אותה אלא ע"ש הזכר שהוא החכמה דז"א (נ"א ע"י שם הנ"ל דמ"ה שהוא שם החכמה בז"א) שהוא החיה שבו^י, ואינה זו החכמה בבחי' עיבור או יניקה, רק החכמה הנזכר בבחי' חיה דז"א^ט. והנה נודע כי שם ב"ן המעלה מ"ן הוא בנימין, ושרשו דכורא משם ע"ב דיודין שהוא חכמה, והוא כמנין חסד*², והנה החסד שבע"ב*³ יכול להעלות מ"ן לצורך זווג אבא ואמא. וזה נמשך אל הז"א מאבא שהוא חכמה, לכן נקרא רוחא, כי הוא זכר ממש שהוא בחי' רוח שהוא ז"א. { ל ע"א } והנה הזכר*⁴ בחי' חיה שהוא ג"כ^א מקיפי נר"ן ואפשר שהוא ג' אותיות צלם דאבא כנ"ל.

*צפער מ"ן (לס"ו). *² כנודע דכורא מ"ן (דכורא ח' וי') כי שורשו הוא מג' (שמות) ע"ב לנולד חסד שמשם רוחא לאמא לשציק זה אצא ומקום שורש הרוחא לשציק ז"א צנוק' והו' זה חסד שעל כן יכולה (לס"ו). *³ והנה החסד שבע"ב – מוסגר בלס"ו. *⁴ הזכיר במקום אחר (לס"ו).

[ז] וראיה לזה כו' – ר"ל וראיה לזה שכל זווג דפב"פ האמיתי אשר לצורך לידת נשמות הוא רק ע"י מוחין דחיה דוקא, שהרי הזווג דז"א עם לאה אשר הוא בכוונת ויעבור כמ"ש בפע"ח (שער הסליחות פרק ג), וכן הזווג דיעקב עם רחל אשר הוא בנפילת אפים וכמ"ש שם וכן בנפילת אפים (פרק ב), ואלו ב' (מו ע"א) הזווגים הם לצורך נשמות כמ"ש שם ושם. והנה לא נעשה כל הזווגים הללו אלא רק אחר שנכנסו בז"א המקיפים דצלם דאבא בפנימיותו ע"י ברכת כהנים, וכמ"ש בפע"ח ובשער הכוונות בחזרת העמידה (דרוש ה). והגם שהם באמת עדיין אינם זווג העיקרי, כי זווג דפב"פ העיקרי הוא רק בז"א ורחל, עכ"ז מכיון שהוא לצורך לידת נשמות אי אפשר אלא רק ע"י המוחין דחיה, והוא המקיפים דצלם דאבא שנכנסים בז"א ע"י ברכת כהנים. ועי"ז הנה נעשה אח"כ בכוונת ויעבור הזווג דז"א עם לאה, ואח"כ בנפילת אפים הזווג דיעקב עם רחל, שהוא ע"י טיפת החסדים שיוורד אז מהיסוד דז"א עד היסוד דיעקב כמו שמבואר בדרוש נפילת אפים שם. והרי עכ"פ הוא כי נעשה כ"ז רק אחר שמקבל הז"א המוחין דחיה, כי כל זווג אשר לצורך לידת נשמות הוא לעולם רק ע"י מוחין דחיה דוקא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[ח] ועוד ראייה גדולה מזה (הוא באמת אותה הראיה עצמו אלא שהוא בביאור יותר), כי אפי' שנודע (ר"ל הגם שנודע) כי החיצוניות והאחוריים של עליון הם הפנים של תחתון – והוא כמו שאמר בשער או"א (פרק ט סמוך לסופו) כי לעולם אינו יורד ומתלבש מאור העליון בהתחתון אלא רק מחיצוניותו שהוא בחי' האחוריים שבו, ונעשה זה לפנימיות ופנים בהתחתון, וע' עוד בפנימיות וחיצוניות (דרוש ט"ו) והוא נודע עוד מכ"מ. וא"כ הרי מה שאנו אומרים שנכנסו המקיפים דצלם דאבא שהוא המוחין דחיה, והם נכנסים בז"א בפנימיותו ע"י ברכת כהנים, הרי הכוונה הוא רק על החיצוניות והאחוריים דהמקיפים דצלם דאבא, והרי הוא אינו עדיין המוחין דחיה העיקריים. ומה גם כי הרי כתב הרב הכלל בזה בשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ כי כל אור שיורד הנה נשאר עיקרו למעלה, ורק הארתו הוא מתפשט ויורד למטה, ואותו הארתו הוא עצמו עליון החיצוניות הנו'. ועכ"פ הוא כי המקיפים דצלם דאבא היורדים ונכנסים בז"א בברכת כהנים למוחין פנימיות שבו הוא אינו עדיין המוחין דחיה העיקרי אלא רק הארתה.

[ט] ואז (ר"ל ע"י) אינו זווג בז"א עצמו אלא ביעקב ורחל – ר"ל כי משום שאינו מקבל עדיין המוח דחיה העיקריים, לכן משום זה הנה אינו אז באמת הזווג העיקרי שהוא ז"א ורחל, אלא רק ביעקב ורחל לבד. אבל הזווג דז"א ורחל, הנה הוא רק במוסף שבת, שאז עולה ז"א בכל קומת אבא ורחל בכל קומת אימא, ומקבל הז"א אז המוחין דחיה העיקרי. ולכן הנה נעשה אז הזווג העיקרי שהוא ישראל עם רחל כמו שמבואר בכוונת מוסף שבת (דף עד ע"א) ע"ש. אבל בחול שאין ז"א עולה למעלה אלא המקיפים יורדים למטה, וכשיורדים אינם יורדים אלא רק הארתם לבד, ולכן אינו נעשה אז הזווג העיקרי דישראל עם רחל אלא רק דיעקב עם רחל כנו', כי זהו החילוק אשר בין שבת לחול.

[י] עכ"ז יש צלם דאבא ג"כ בברכת כהנים – ר"ל הגם שבחול הוא רק הזווג דיעקב עם רחל שהוא אינו הזווג העיקרי, עכ"ז הנה לא נעשה גם הזווג הזה אלא רק ע"י המקיפים דצלם דאבא היורדים בברכת כהנים. והרי לנו שכל זווג אשר לצורך לידת הנשמות. הנה אי אפשר אלא רק ע"י המוחין דחיה עכ"פ, כי רק המוחין דחיה הוא בחי' הפנים, ועל ידו נעשה כל זווג אשר דפב"פ.

ור"ל כי הגם שבמנחה וערבית יש ג"כ זווגים, כי בכל מנחה הוא זווג ישראל עם לאה בהיותה למעלה מן החזה שבו, ובערבית הוא זווג יעקב עם לאה ושניהם למעלה מן החזה, ואחר הצות לילה אז הוא ג"כ זווג דיעקב ולאה שניהם בכל קומת ז"א. אך כל אלו הזווגים אינם נמשכים מהפנימיות כלל אלא רק מהחיצוניות לבד, ונקראים בשם זווגי דאחור באחור, וכמו שמבואר בכוונת נפילת אפים בתחילתו (פע"ח פרק א'), שהזווגים דמנחה ודערבית הוא רק זווגי דאחור באחור, וכן גם הזווג דאחר הצות לילה, שאז הוא הזווג דיעקב ולאה בכל קומת ז"א. עכ"ז הנה מבואר הוא בשער הכוונות (דף נב ע"ג) וכן בפע"ח שער מנחה ומעריב (פרק ו) שהזווג ההוא הוא אינו לצורך נשמות (מו ע"ב) אלא רק לצורך בריאת מלאכים. ונודע הוא כי מלאכים הם רק מן החיצוניות שהוא בחי' אחוריים, והרי הוא ג"כ רק בחי' זווג דאחור באחור, אבל הזווג דפב"פ אשר בחול הנה הוא ישראל ולאה בכוונת ויעבור, ויעקב ורחל בנפילת אפים, ונעשה הזווגים הללו אחר שמקבלים המוחין דחיה שהוא המקיפים דצלם דאבא בכוונת ברכת כהנים כנו'.

אמנם מה יש להקשות בזה, כי הרי מבואר הוא בכוונת תפלת שחרית דחול שגם בתפלת לחש בברכת שים שלום נעשה אז זווג דיעקב ורחל בנה"י דז"א, איהו בנצח ואיהו בהוד, ואמר שם בשער הכוונות (דף לז רע"ד) וכן בפע"ח (שם פרק ב) כי הוא לצורך בריאת הנשמות המתחדשות כו' ע"ש, והוא בתפילת שחרית דלחש, והרי נעשה זווג דפב"פ אשר לצורך הנשמות גם קודם קבלת המקיפים דצלם דאבא אשר בברכת כהנים.

אמנם הוא כי הנה בענין הזווגים דיעקב ורחל הנעשה בשים שלום דשחרית בלחש איהו בנצח ואיהו בהוד, ובחזרה איהו בחסד ואיהו בגבורה, והרי ישנם בשים שלום שני

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

זווגים דיעקב ורחל, אחד בלחש בנה"י, ואחד בחזרה שנתעלו אז גם עד כל החג"ת. הנה בענין הזה יש באמת לעיין הרבה, כי בכמה מקומות שם מוכח ומבואר כמעט בהדיא שכל הזווגים דשחרית בחול הנה הוא רק בישראל ולא ביעבור, וביעקב ורחל בנפילת אפים, וכל הכוונות אשר בק"ש ותפילה הן דלחש והן דחזרה הם כולם רק הכנות ותיקונים להזווגים דויעבור ונפילת אפים, ע' שער הכוונות (דף לח ע"א ד"ה ובוה, ע"ש כל הדבור היטב, וכן בדף מב ע"ג בענין הודוי, עוד שם בדרוש א דויעבור בתחילתו, ושם ע"ד בד"ה והנה, וכן בנפילת אפים תחלת דרוש ב) וכן בפע"ה בכל הדרושים הללו, וכשתעיין היטיב בכל המקומות הנז' תמצא כמעט מפורש שכל מציאות הזווגים הוא רק בויעבור ובנפילת אפים, וכל התיקונים שקודם לזה הם רק הכנות לזווגי דויעבור ונפילת אפים.

אמנם כבר הרגיש הרח"ו ז"ל עצמו בהמבוכה הלז, והוא בע"ה שער הזווגים (סוף פרק א), ואמר שם כי בלחש הוא הזווג בהנה"י ובחזרה הוא בחג"ת וכנ"ל, ובנפילת אפים הוא בחב"ד ע"ש. אבל המעיין במקומות הנזכרים ימצא כדברינו, שכל התיקונים אשר קודם ויעבור ונפילת אפים הם רק הכנות לזה. גם מה שאמר כי בנפילת אפים הם בחב"ד, יעקב בחכמה רחל בבינה, הנה בשער הכוונות (דף נט ע"ג) אמר בפירוש כי בנפילת אפים הנה הזווג דיעקב ורחל רק למטה מהחזה, וכן הוא בדרושי ויעבור (דרוש ב) ובנפילת אפים (דרוש ב) וכן בפע"ה שער הסליחות (פרק ג) ובנפילת אפים (פרק ב), וכן משמע בהדיא ג"כ בשער הכוונות (דף לג ע"ב) כי עליתם בחב"ד הוא רק בשחרית דשבת. והרי אין לנו לענ"ד מדברי מהרח"ו ז"ל ארוכה כלל להמבוכה הנז'.

וע' עוד בס' הוראת שעה דף כ"ו שהאריך ג"כ בזה, ואמר כי סוד הזווג דשים שלום הוא הזווג ראשון לעשותה כלי, ובנפילת אפים הוא הזווג שני להוליד נשמות. אמנם בשער הכוונות בדרוש שים שלום אמר שם בפירוש על הזווג דשים שלום כי הוא לצורך בריאת הנשמות המתחדשות כו' ע"ש (דף ל"ז רע"ד), וכן בע"ה שער מ"ן ומ"ד (דרוש י) אמר שם ג"כ כי הזווג דשים שלום הוא הזווג הוא השני, והוא הזווג ממש להזוין להוליד, ואמר שם כי הזווג הראשון לעשותה כלי הוא נעשה אחר הצות לילה ע"ש ותמצא כ"ו. והרי נשאר הקושיא במקומה, כי בדרוש שים שלום אמר שנעשה זווג הן בשים שלום דלחש והן בשים שלום דחזרה, ובכל המקומות הנז' מבואר שעיקר הזווגים הוא רק בויעבור ובנפילת אפים, אבל כל התיקונים דק"ש ותפילה הם רק הכנות לזה וכנז'. וע' בזה בדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל בנה"ש (דף כג ע"ג ודף לב ע"ב מדפוס ווארשא תרנ"א), שהוא ז"ל אמר פשר דבר בזה ע"פ עומק דרכו בקודש, שהזווג אשר בשים שלום דלחש וחזרה הוא זווג דיעקב ורחל הפרטיים, והזווג אשר בנפילת אפים הוא דיעקב ורחל הכוללים, וע' בספר שמן ששון דרושי ק"ש דרוש א' אות ג' ד' בארוכה בזה.

אך לענ"ד הרי לא נזכר מזה בדברי הרב מאומה, והרי אמר הרב מפורש (שם שעה"כ דף לח ע"א) כי בשים שלום נעשה רק ירידת הטיפה ממוחין דז"א עד מקום (מו ע"ג) החזה שלו, ואינו יורדת אז עדיין עד סיום פי היסוד שבו אלא היא מתעכבת בחזה, ושם היא מתחלקת לג' חלקים כמו שמבואר שם, ובדף מב ע"ג אמר שהטיפה לא נתגלה עדיין גם בהחזה רק ע"י הוידוי אשר קודם ויעבור וי"ג מדות ע"ש, ושם (בדרוש א דויעבור) האריך הרב ומבאר סדר גילוי הטיפה והתחלקותה לג' חלקים ע"י כוונת ויעבור עש"ה. וחלק אחד מאותן הג' חלקים דהטיפה הנתגלה ע"י הוידוי במקום החזה היא נמשכת ועולה למעלה לז"א עצמו ונשלם ע"י מהט' תיקוני דיקנא ל"ג ח"ד. וחלק השני הוא להזווג דישראל עם לאה אשר למעלה מן החזה, והם מזווגים אז בויעבור באותו החלק השני דהטיפה הנז' וכמו שמבואר שם (בדרוש ב ושם סוף דרוש ז), וחלק השלישי דהטיפה היא מתעכב עדיין במקום החזה ועומדת שם עד נפילת אפים, שהוא אחר הזווג דישראל עם לאה אשר בויעבור, ובעת נפילת אפים יורד אז אותו החלק הג' דהטיפה ממקום החזה דז"א עד למטה ביסוד דז"א, ומשם יוצא לחוץ וניתן בדעת יעקב המכוון כנגד יסוד דז"א, ומשם יורד ביסוד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דיעקב ונותנו לרחל בסוד זווג, וכמו שמבואר כ"ז בנפילת אפים (דרוש ב). ובדרושי ויעבור (דרוש ב) מבואר שם הענין יותר בדקדוק, כי אותו החלק הג' דהטיפה אשר לצורך הזווג דיעקב ורחל שבנפילת אפים, הנה מקבלת אותו לאה ג"כ בהזווג דיעבור, ואח"כ יוצאת אותו חלק דהטיפה ובוקע דרך רגלי לאה, ויוצא ליעקב ורחל העומדים למטה מהחזה דז"א שהוא בסיום רגלי לאה. והיינו כי כל טיפה הנה היא כלולה מחו"ג כנודע, ויוצאין החסדים ליעקב והגבורות לרחל, ואח"כ בעת נפילת אפים מזדווגים יעקב ורחל ג"כ, ונותן יעקב ברחל בעת הזווג החסדים ג"כ, ונתעברה רחל מאותו הזווג עד ובא לציון, שאז הוא הלידה כמו שמבואר שם (בדרוש אשרי ובא לציון שעה"כ מט ע"ג). ועכ"פ הרי מבואר מכ"ז היטיב כי בשים שלום עדיין לא ירדה הטיפה גם בז"א, אלא רק מהמוחזין שבו עד החזה שבו, ולא הגיע עדיין ביעקב ורחל כלל. וא"כ הרי קשה מאד מענין הזווג דיעקב ורחל אשר אמר שם בדרוש שים שלום, הרי לא נתגלה עדיין הטיפה אז גם בז"א עצמו רק בעת הוידוי אשר אחר התפלה וכנ"ל.

אמנם מה שנראה לי לומר בזה, כי הזווג אשר אמר הרב בשים שלום והזווג אשר אמר בנפילת אפים הוא באמת רק זווג אחד, והיינו שהוא מתחיל בשים שלום והוא נמשך עד סוף נפילת אפים. והיינו כי היחוד ביסוד זה מתחיל באמת בשים שלום, כי אז מזדווגים שניהם, ר"ל יעקב ורחל, שמתייחדים שניהם בברכת שים שלום ונעשים לאחד. אבל הורדת הטיפה מז"א ליעקב ויצאתה מיעקב לרחל, הנה כ"ז נעשה באמת רק בנפילת אפים. ומשום שהוא באמת רק זווג אחד, אלא שהוא נמשך ומתמיד מהתחלת שים שלום עד סוף נפילת אפים, לכן מתייחס הזווג אחר שניהם, כי לפעמים אמר שהזווג הוא בשים שלום ולפעמים אמר שהוא בנפילת אפים כי זה וזה איתא, שמתחיל בשים שלום ונשלם ומסתיים בנפילת אפים. והוא על דרך שאמר הרב בדרושי ק"ש (דרוש ג דף כ ע"א) ובדרושי הלילה (דרוש ד דף נג ע"ד) על זווג דיעקב ולאה, שהוא מתחיל בחצות הלילה והוא מתמיד והולך כל חצות הלילה עד אור הבקר, כן הוא בהזווג דיעקב ורחל אשר בשחרית דחול, הנה הוא מתחיל בשים שלום ונמשך עד סוף נפילת אפים.

אמנם באשר כי הורדת ויצאת הטיפה הוא נעשה רק בנפילת אפים כנ"ל, לכן הוא באמת עיקר הזווג רק בנפילת אפים, כי עיקר הזווג הרי הוא יציאת הטיפה אשר ממנו אליה, אבל היחוד דיסוד ביסוד הוא רק התעוררות לבד. וזהו שאמר הרב בתחילת דרושי ויעבור כי בברכת שים שלום מתעורר היסוד ואז מתעורר טיפת ההזרעה כו'. ועכ"ז הנה באשר שהוא זווג אחד שנמשך, לכן אמר הרב בדרוש שים שלום כי בהברכה דהמברך את עמו ישראל הנה נרמז שם בחי' הה' חסדים והה"ג הניתנים ביסוד הנוק' לצורך בריאת הנשמות כו'. והגם שהרי יציאת הטיפה שהיא הה"ח והה"ג, הנה זה נעשה רק בנפילת אפים, אך באשר שהוא רק זווג אחד, הנה נרמז הכל בשים שלום (מו ע"ד) ג"כ, ובפרט שהרי אז נעשה ההתעוררות כנז'.

והנה זה שאמרנו הנה הוא בשים שלום דתפילת לחש, ומתחיל אז הזווג דיעקב ורחל איהו בנצח ואיהו בהוד, והם מזדווגים בשים שלום דתפילת לחש ונמשך הזווג עד נפילת אפים, ומנפילת אפים עד ובא לציון הוא העיבור, ובקדושת ובא לציון הוא הלידה, והלידה הוא מתחיל ג"כ מיענך, כי שם הוא ע' תיבות כמנין ע' קלין דיולדה, אלא שנגמר הלידה בקדושת ובא לציון. ונמשך הזווג משים שלום דלחש עד נפילת אפים, והעיבור נמשך מסוף נפילת אפים עד יענך, והלידה נמשך מיענך עד קדושת ובא לציון, והוא בהזווג דיעקב ורחל אשר בהנה"י דז"א איהו בנצח ואיהו בהוד.

ועד"ז הוא ג"כ הזווג דז"א עם לאה, שהוא ישראל ולאה אשר זווגם הוא למעלה מן החזה כמ"ש בדרושי ויעבור (תחילת דרוש א) וכן בדרושי נפילת אפים (תחילת דרוש ב). והנה מתחיל זווגם משים שלום דחזרה ונמשך עד ויעבור, והגם שמבואר הוא בחזרת עמידה (דרוש ה דף מ ע"א) ובדרושי ויעבור (דרוש ב דף מג ע"ג ע"ד) שלא נעשה בחי' יסוד בלאה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

רק בויעבור, אך ע"י עליית יעקב ורחל שעולים בחג"ת דז"א בחזרת העמידה כמ"ש שם (דרוש א) ובכ"מ. והנה חג"ת הוא מקום לאה, כי משם הוא בניינה כמ"ש בשער יעקב ולאה (פרק ה). וכאשר עולה בחג"ת נכללת היא עם לאה ונעשים שניהם אחד, וכן נכלל אז יעקב בז"א, ונחשב הזווג אשר בשים שלום דחזרה לזווג ז"א ולאה. והוא ע"פ מה שאמר הרב בדרושי הלילה (דרוש ד דף נד סע"א) כי לפעמים נותנת רחל ללאה בדרך שאלה והלואה את הגוף וכלים שלה להגדילה, ואז הכל נקרא פרעוף לאה, והוא זווג דלאה אשר בשים שלום דחזרה ע"י שלוקחת בהלואה מן רחל. אמנם כל הזווג הזה אשר גם בשים שלום דחזרה שהוא זווג דז"א ולאה כנוז, הנה הוא ג"כ רק הזווג דיסוד ביסוד, ונעשה ע"י רק ההתעוררות לבד וכמ"ש הרב (בתחילת דרוש א דויעבור), כי אז מתעוררת טיפת ההזרעה בהמות, ונמשכת ויורדת בשים שלום רק מן המוח עד החזה ומתעכבת שם, ואינה מתגלה עדיין כלל עד הוידי שאחר התפילה כמו שמבואר בדרוש הוידי (מב ע"ג) וכנ"ל. אך עכ"פ הוא כי הזווג דיסוד ביסוד אשר מז"א ללאה הוא מתחיל בשים שלום דחזרה, והוא ע"י הלואה דהגוף והכלים דרחל כנוז, כי לצורך זה הוא כל עליית דיעקב ורחל שעולים בחזרה בחג"ת, כי הוא לצורך הזווג דז"א ולאה אשר בויעבור, ונעשה ההתחלה לזה בשים שלום דחזרה.

והנה אחר החזרה תיכף מתחיל להעשות התיקון דיסוד דלאה עצמה, והוא בעת הוידי ובויעבור, ונעשה תיקון יסודה בדרך זה, כי כל מה שנעשה מקודם השאלה והלואה מגוף וכלים דרחל הנה נתקן ונעשה עתה מאימא, ובסוד (זהר ח"א ב ע"א) אימא אוזיפת מאנהא לברתא, כי נמשך אור מן היסוד דאימא אל לאה ונתקן ונעשה היסוד שבה, ואז חוזרים ויורדים יעקב ורחל למטה מן החזה שהוא בנה"י דז"א, ונתחלקו לאה ורחל לשני פרצופים. ונעשה כ"ז בכוונת ויעבור שאז מזדווג ישראל עם לאה בהיסוד שנתקן לה מאימא, והוא באמת אותו הזווג עצמו שהתחיל בשים שלום דחזרה אלא שנתחדש היסוד שלה בפנים חדשות, ונתחלף ונתעלה מכלילת רחל בה לכלילתה באימא. כי מה שהיה מקודם ההלואה מרחל הוא עתה ההלואה מאימא כנוז וכמ"ש בדרושי ויעבור (דרוש ב וסוף דרוש ז).

והיסוד דז"א המזדווג עמה אז הוא בשליש העליון של הת"ת שבו, ששם הוא אור פנימי של היסוד שהוא שורש היסוד אשר בהחזה שלו, כי עד שם מתפשט היסוד דאימא המתלבש בו, והוא נפתח במקום החזה, ומתגלה אור הדעת שם שהוא אור הפנימי דהיסוד ושורשו, כמ"ש בשער הפסוקים בפסוק (בראשית לט א) ויוסף הורד מצרימה (דף מז סע"א ורע"ב), וע"ש עוד פ' ויצא (לח ע"א) ובשער הקדמות (כב ע"ג) ובע"ח (שבירת הכלים פרק ג ולאה ורחל פרק ב). וע' בזה היטיב ותבין כי יסוד דז"א המזדווג עם לאה למעלה במקום החזה הנה שניהם הם בחי' אחת, כי נעשים שניהם מיסוד דאימא הנפתח שם במקום החזה, ומזה נעשו יסוד דז"א ויסוד דלאה, ובאותו השורש דיסוד שבו שהוא בחי' הדעת {מז ע"א} הנה בזה הוא מזדווג עם לאה בויעבור. והרי הוה הזווג הזה זווג רוחני, כי יסוד שבו הרי הוא רק אור פנימי, ויסוד שבה הרי הוא רק אור היסוד דאימא. ולכן הוא כי העיבור והלידה אשר מהזווג הזה הוא ג"כ אור רוחני, והוא אור המוחין דיעקב ורחל שיוצאים מלאה וניתנים ליעקב ורחל לצורך זווגם העיקרי אשר בנפילת אפים כנ"ל. וכמ"ש בדרושי ויעבור (דרוש ב) ע"ש, והוא עצמו החלק הג' דהטיפה שאמרנו לעיל.

והרי נמצא כי כל הזווג דז"א ולאה אשר בויעבור הנה הוא ג"כ רק לצורך תשלום הזווג דיעקב ורחל אשר בנפילת אפים, אבל הזווג דישראל ולאה עצמה הנה הוא באמת רק במנחה בחול, והוא ג"כ למעלה מן החזה כמ"ש (בדף נא ע"ד) והוא רק בבחי' אחר באחור כמ"ש בנפילת אפים (דרוש א). וכן ישנו עוד בחי' זווג דישראל ולאה והוא במנחת שבת, ואז הוא זווגם למעלה מאוד, כי עולים שניהם בדיקנא דא"א וכמ"ש (בדף ס ע"א), אבל בשחרית דחול הוה כל הזווג דישראל ולאה אשר למעלה מן החזה בויעבור עיקרו ג"כ רק לצורך לידת המוחין ליעקב ורחל לתשלום זווגם אשר בנפילת אפים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וזהו מה שנמצא בדברי הרב שאמר בתפילת ערבית דחול (דרוש ב דף גב ע"ד), כי בשחרית דחול אין זיווג ללאה, ולא עוד אלא שבדף נ"ט ע"ד (ריש דרוש א) שם אמר הרב כי בשחרית דחול הוה ישראל עם לאה אחור באחור. ולכאורה יפלא, הרי מבואר הוא בברכת אבות (דרוש ה דף לה ע"ג) כי בברכת אבות נתקן לאה להיות פב"פ עם ז"א, ובויעבור הם מזדווגים כגודע וכנ"ל וכמו שהקשו המפרשים בזה. אך הענין הוא כי כל תיקון לאה וזיווגה אשר בשחרית דחול הנה הוא רק מה שנוגע ממנה לצורך תיקון רחל וזיווגה אשר משים שלום דלחש עד נפילת אפים, אבל מה שנוגע לעצמות לאה גופה הנה היא מקבלת מז"א רק מהחיצוניות שבו להחיצוניות שבה שהיא בחי' אחור באחור. וגם אינה מקבלת זה בבחי' זיווג אלא רק בהארה בעלמא, ואינה מקבלת לאה מה שנוגע לעצמותה גופה מז"א בבחי' זיווג שהוא קבלת אור ממש אלא רק בתפילת המנחה. והיינו כי במנחה דימי החול אז היא מזדווגת עם ז"א למעלה מן החזה בזיווג דאחור באחור, ומקבלת אז ממנו אור ממש ג"כ, אבל רק מהנשמה שלו ולמטה שזה נקרא זיווג דאחור באחור כנ"ל פ"ב, אך במנחת שבת הנה אז עולים שניהם בדיקנא דא"א ומזדווגים בכל הנרנח"י שהוא הזיווג דפב"פ היותר עליון, אבל הזיווג דישאל ולאה אשר בשים שלום דחזרה ובויעבור וכן כל תיקונה אשר בברכת אבות, הנה הוא רק מה שנוגע ממנה לצורך המוחין דיעקב ורחל כנוז. והנה נתעברה לאה מהמוחין הללו בויעבור שהוא אותיות עיבור כמ"ש הרב שם, והלידה שלה הוא בנפילת אפים, שאז יולדת אותן ונמשכין ביעקב ורחל כמ"ש בנפילת אפים (דרוש ב) וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו מכ"ז מה שנוגע לענינינו, כי הזיווג דישאל ולאה הוא מתחיל בשים שלום דחזרה, כי אז הוא כניסת היסוד ביסוד ונשלם הזיווג, שהוא יציאת המיפה בויעבור. והרי נמשך הזיווג דישאל ולאה משים שלום דחזרה עד ויעבור, ובויעבור מתחיל העיבור, ונמשך העיבור דלאה עד נפילת אפים, שאז הוא הלידה דלאה. והזיווג דיעקב ורחל הוא מתחיל משים שלום דלחש, כי אז הוא כניסת היסוד ביסוד, ונשלם הזיווג שהוא יציאת המיפה בנפילת אפים, ואז מתחיל העיבור דרחל, ונמשך העיבור שלה עד קדושת ובה לציון שאז הוא הלידה. והרי עכ"פ כי המשכת המוחין שבהזיווגים שהוא יציאת המיפה אשר ממנו אליה, הוא נעשה בשניהם רק אחר חזרת העמידה, שהוא אחר שמקבל הז"א המקיפים דצל"ם דאבא בפנימיותו שהם המוחין דחיה, ורק אז נעשה ונשלם הזיווג העיקרי דפב"פ, הן דישאל ולאה בויעבור, והן ביעקב ורחל בנפילת אפים, והבן כ"ז היטיב כי בזה ניהא כמה מבוכות בדברי הרב זללה"ה.

[יא] ונראה לי הטעם שאלו היה הזיווג דז"א עצמו אז כו' – הלשון הוא מגומגם לענ"ד, כי מה צורך לחפש אחר טעמים על מה שאין יחוד לז"א עצמו עם רחל בחול מאחר שאין קדושת הימים ראוי לכך, וכי צריך ליתן טעמים על הבדל הגילוי (מז ע"ב) דאורות העליונים ויחידם אשר בין חול לשבת, והרי גם בשבת גופה אין יחוד לז"א עם רחל אלא רק בחזרת מוסף שבת כגודע, וכמ"ש בפע"ח (שער ק"ש שעל המטה פרק יא בד"ה סוד הזיווג בחצות הלילה וכן בשער שבת פרק יח סמוך לסופו ד"ה בענין הזיווג בהנוסח דספרים אחרים שם) ובשאר הכוונות (דף ס ע"א וע"ש דף עד ע"א).

אמנם עיקר כוונת הרח"ו ז"ל כאן הוא ללמדינו על המקיפים דצל"ם דאבא אשר מקבל ז"א בפנימיותו בברכת כהנים, שאין הכוונה שהז"א עולה למעלה, אלא הכוונה הוא רק שהמקיפים יורדים למטה, כי בכמה מקומות מסתפק הרח"ו ז"ל בזה אם שהמקיפים יורדים או שז"א עולה, וכמ"ש בשער הכוונות (דף מ ע"ב) וכן מסתפק ג"כ בערבית ליל שבת (דף סז ע"ג) ובפע"ח (בהקדמה לשער שבת פרק ג) וכן בספר שער הקדמות (דף עו ע"ג), וחילוק גדול הוא ביניהם כי באם שנאמר שהמקיפים יורדים למטה, אינו יורד רק הארתם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ולא הם עצמם, כי זהו כלל גדול לעולם שכל אור שיורד אינו יורד רק הארתו¹⁸⁴, אבל באם שנאמר שז"א עולה ומלבישם, הנה הוא מלביש אותם עצמם ומקבל את כולם בתוכו. ועל זה הכריע הרח"ו ז"ל כאן ואמר, כי הוא אינו עולה אלא שהמקיפים הם יורדים. וכאן¹⁸⁵ נראה דעתו ג"כ בשער הכוונות (סד ע"א וז"ל ע"ב), וכן הוא ג"כ בפע"ח (שער חזרת העמידה פרק ו) ע' שם ושם.

ודע כי הספק הזה הוא הן על שחרית דחול והן על ערבית ליל שבת. כי בליל שבת אין עלייה לז"א אלא רק להנוק' וכמ"ש (בדף סד ע"א ובכ"מ), כי בליל שבת אז הוא זמן עליית הנוק' דז"א דאצילות, שעולה בז"א היא וג' עולמות בי"ע אשר תחתיה, אבל ז"א דאצילות ומכל שכן שאר הפרצופים הגבוהים ממנו אין להם שום עלייה כלל בליל שבת אלא שיש להם הארה יתירה במקום עצמם. משא"כ ביום השבת, כי אז הוא עיקר העלייה אל ז"א אלא שאנב גררא דיליה מעלה את הנוק' עמו, אבל עיקר עלייתה הוא בלילה, ועלייתו הוא רק ביום. והנה ההארה יתירה אשר מקבל ז"א בליל שבת הנה הוא המקיפים דל' דצלם דאז"א [וכמ"ש בדף סד ע"ב וסד ע"ד וסד ע"א ע' שם ושם], אבל המקיפים דמ' דצלם דאז"א הנה הוא מקבל בשחרית שבת כמ"ש שם (בדף עג ע"א).

והנה על זה מסתפק הרח"ו ז"ל ג"כ בכל המקומות הנז' על המקיפים דל' דצלם אשר מקבל בליל שבת, אם שהמקיפים יורדים למטה במקומו או שז"א עולה למעלה ומלבישם. ואמר (בדף סד ע"א) זה לשונו, כי ענין זה אפשר להיות בב' מציאות, או שז"א יגדל ראשו ותעלה למעלה כנגד שיעור גובה כל מקום מוחין המקיפים ועי"כ מתלבש המקיף תוך ראשו, באופן כי ראשו הוא העולה ונגדלת למעלה ומלבשת המוחין המקיפין, אבל המקיפין נשארים במקומם למעלה. או אפשר שז"א ראשו תעמוד למטה במקומו, והמוחין המקיפים הם היורדים למטה ונכנסים בתוך ראשו. אבל כיון שאמרנו שבליל שבת אין שום עלייה לז"א א"כ מוכרח הוא שהענין נעשה באופן זה, שהמוחין המקיפים הם יורדים למטה ונכנסים בראש ז"א בהיותו למטה במקומו, וראשו דז"א אינה עולה למעלה כלל ממקומו, עכ"ל. אמנם שם (דף סז ע"ג) הכריע להיפך, ואמר שם כי אם נאמר שהמקיפים של ל' דצלם יורדין ונכנסים תוך רישא דז"א, א"כ ישאר מקום פנוי ביו מקיפי מ' דצלם שנכנסים בשבת בבוקר למקיפי ל' שנכנסים בליל שבת. ואיך תתחלק ויתרחקו זה מזה וישאר מקום פנוי בן מקיפי ל' למקיפי מ', הלא שניהם הם בחי' פרצוף אחד. אך הענין הוא באופן זה, כי ז"א נשאר במקומו ואינו עולה, וגם המקיפים נשארים במקומם ואינם יורדים, אמנם ראשו של ז"א היא נגדלת ועולה עד מקום המקיפי דל' דצלם ומלבשת אותן בתוכה. והרי נמצא כי המקיפים נשארים במקומם, וכן ז"א נשאר על מקומו ואינו עולה כלל, אלא שראשו היא נגדלת ממה שהיתה קודם עכ"ל בשעה"כ שם, וכן בשעה"ק (דף ע"ו סע"ג).

והגם שקושייתו אפשר לתרץ בנקל, כי גם אם נאמר שהמקיפים יורדים עכ"ז לא ישאר מקום פנוי כלל, ע"פ הכלל הנודע שכל אור שיורד אינו יורד (מז ע"ג) אלא רק הארתו אבל עיקרו נשאר למעלה וכנ"ל. עכ"ז האמת הוא כמו שהכריע הוא ז"ל שהמקיפים אינם יורדים, והוא אינו עולה אלא שראשו נגדלת כנז'. אך זהו רק בליל שבת, ואז הוא מקבל את כל המקיפים העיקרים כולם, מאחר שראשו נגדלת ומלביש אותן. אבל בשחרית דחול בענין המקיפים דל"מ דצלם אשר מקבל ז"א בברכת כהנים, נלענ"ד שהעיקר הוא שהמקיפים הם יורדים למטה ממקומם עד מקום הז"א וכמו שאמר הרח"ו ז"ל כאן בענינינו, ואינם יורדים

¹⁸⁴ עי' לש"ו כללים ח"א לו ע"ג (וכן הוא בח"ב יז ע"ב בשם הרש"ש), שייסד שכל עילוי באורות אינו יכול להיות עלייתם למעלה ממש, דא"כ לא יהיה זה עילוי, אלא אדרבא כעין מיתה, שכן עיקרם הפך להיות נעלם. אלא בע"כ דעיקר עניינו הוא שנמשך מבחינות עליונות יותר אור גדול לבחינות התחתונות, עד שמתעלה התחתון במקומו ונהפך להיות במדריגת העליון.
¹⁸⁵ נדצ"ל וכן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

באמת אלא רק הארתם לבד, וכהכלל הנודע וכנ"ל. ויש חילוק בין שבת לחול, כי בשבת הרי מלביש אותן כולן, אבל בחול אינם יורדים בו רק הארתם.

ואין להקשות כי הרי הרב אמר בדרושי הצלם (דרוש ד) בענין המקיפי ל' מ' דצלם כי הם עצמן האור העיקרי דהמוחין הנשאר למעלה, כי באשר שכל מה שיורד למטה הוא רק הארתו ועיקרו נשאר למעלה לכן נשארו הל' מ' למעלה, כי הם האור העיקרי דהמוחין, והצ' דצל"ם המתלבש בפנימיותו הוא עצמו ההארה מהאור העיקרי דמקיפי ל' מ' דצל"ם הנשאר למעלה. וא"כ הרי כאשר אמרנו שיורדים המקיפי ל' מ' דצלם למטה, הרי נמצא שיורד האור העיקרי עצמו. אך האמת לא כן הוא, כי מאחר שאין עלייה לז"א לא בחול ולא בערבית ליל שבת, אי אפשר שיורד בו האור העיקרי עצמו אשר למעלה בשום פנים, כי הרי כל הטעם אשר נשאר למעלה בתחילה הוא משום שאינו יכול לקבלו לפי מדרגתו אשר למטה וכמ"ש הרב בדרושי הצלם שם וכנודע, א"כ איך אפשר לקבלו אח"כ כל זמן שהוא עומד על מדרגתו אשר למטה וקבלת אור העיקרי אשר למעלה בהיותו במדרגתו אשר למטה הוא באמת שני הפכים בנושא אחד, כי הרי זהו גופה הוא ענין העלייה כנודע. ומאחר שאמרנו כי בחול ובערבית ליל שבת אינו עולה, הרי אינו מקבל את האור העיקרי גופה, כי קבלתו הוא עצמו עלייתו, וכל קבלתו המקיפי דל' מ' דצל"ם אשר בחול בברכת כהנים וכן בערבית ליל שבת אשר אז אין שום עלייה לז"א אלא שמקבלם במקומו, הנה הוה כל קבלתו רק מה שנמשך מהם בו הארה יתירה מהם, אבל אינם האור העיקרי עצמו. אמנם בערבית ליל שבת לפי הכרעתו שאמר (בדף סז ע"ג) שמתארך ראשו ונגדלת עד למעלה ומלבישם וכנז', אז ממילא הוא שמלביש את האור העיקרי כולו, אבל בחול בברכת כהנים הוא כהכרעתו שם (סד ע"א ומ ע"ב) וכמו שאמר ג"כ בענינינו שהמקיפים הם יורדים, ואז בודאי הוא שאינם יורדים בכל עיקרם אלא שנמשך מהם בו רק הארה יתירה מהם לבד והבן ודע זה.

[יב] שעולה בצלם דאו"א למעלה בבחינותיהן במקומם האמיתי – כי בלחש דשבת שחרית עולה ז"א בנה"י דאו"א עלאין ומקבל את הצ' דצל"ם דגדלות ב', ובחזרה שחרית עולה בהג"ת שהוא במקיף ל' דצל"ם דגדלות ב', ובלחש דמוסף עולה בחב"ד שהוא במקיף מ' דצל"ם דגדלות ב', ובחזרה עולה הוא בכתר אבא. ורחל עולה על¹⁸⁶ כל אלו העליות כולם באימא, ואז נמצאו ז"א ורחל שוין, ז"א בכל קומת אבא ורחל בכל קומת אימא, ועומדים שניהם תחת א"א, והם במקומם דאו"א ממש, [וכמ"ש בשעה"כ דף עג ע"ב וע"ג ודף עד ע"א וע"ד, ודף עה ע"ב(0)]. וכ"ז הוא בשבת שחרית ומוסף שאז עולים באו"א עלאין שהוא גדלות ב', משא"כ בערבית שבת ומכל שכן בחול, כל מה שזוכים הוא רק מגדלות א' שהוא מישסו"ת (עיין דף סד ע"א ושער המוחין פ"ט סמוך לסופו), וגם ז"א אינו עולה אז כלל אלא רק שמקבל הארה יתירה כנז' וכמ"ש בשעה"כ (סד ע"א סח ע"ד סט ע"א) וכנ"ל.

[יג] אך עתה (ר"ל בברכת כהנים דשחרית בחול) יורד הצלם למטה – כי אין עלייה לז"א בחול כלל וכמ"ש בפע"ח (בהקדמה לשער שבת פרק ג), ולכן המקיפים דל"מ דצל"ם שמקבל הז"א בברכת כהנים הנה אינו עולה הוא למעלה, אלא שהם נמשכים ויורדים למטה. וכן אמר ג"כ בפע"ח שם, וכן בשער חזרת העמידה (פרק ו).

{מז ע"ד} [יד] ואינם מוחין גמורים לז"א – כי כל מה שיורד מלמעלה למטה אינו יורד עיקרו אלא רק הארתו וכנ"ל אות י"א, ואינו מקבל ז"א המוחין גמורים ממש אלא רק בשחרית ומוסף שבת כנ"ל אות י"ב, ולכן אין זוווג לז"א עצמו עם רחל בחול כלל, וגם הזוווג דז"א עם לאה אשר בויעבור הוא ג"כ אלא רק לצורך הזוווג דיעקב ורחל אשר בנפילת אפים,

¹⁸⁶ נראה למחוק את המילה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי בערך יעקב נחשבים זה למוחזין גמורים, ומזדווג יעקב עי"ז עם רחל בנפילת אפים פנים בפנים וכנ"ל אות י'.

[טז] וע' בדבר זה שהרי נודע מהתיקונים שנשמת ז"א הפנימיות אשר עליו נקרא אדם הוא שם מ"ה דאלפי"ן – הוא בתיקונים בכ"מ רבו מלספר כי השם מ"ה הוא בעד"א שהוא ז"א. ואמר בהקדמה שניה בתפילת אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות (ר"ל שכל האצילות הולך עליו ומתנהג על ידו) איהו שקיו דאילנא כו'¹⁸⁷. והרי לנו כי השם מ"ה הוא הפנימיות דאצילות, וא"כ הרי קשה כי הרי נודע הוא שהשם מ"ה הוא רק בחי' רוח והוא אינו עדיין עיקר הפנימיות כלל, כי אפי' הנשמה שהיא שם ס"ג היא ג"כ עדיין אינו עיקר הפנימיות כלל, כי בהנשמה לבד הם עדיין רק אחר באחור, ועיקר הפנימיות והפנים הוא רק השם ע"ב שהוא החיה כנ"ל. והרי קשה כ"ז ממה שנודע בתיקונים שהשם מ"ה הוא עיקר הפנימיות, וזהו שאמר וע' בדבר זה, ור"ל כי הוא צ"ע לכאורה.

[טז] והוא בחכמה כ"ח מ"ה והוא בחי' חכמה דז"א כי חכמה עלאה דאבא (הלשון הוא מסורס והכוונה הוא כי אבא עלאה שהוא החכמה) הוא ע"ב דיודי"ן – והוא כמתרין את הצ"ע הנו', כי השם מ"ה שהוא הפנימיות הוא ע"י שהשם ע"ב שהוא החכמה חיה הנה הוא מתלבש בהשם מ"ה והוא כחו ועיקרו, וכך הוא הוראת מלת חכמה כח מ"ה כמ"ש בתיקונים (תיקו"ז יט דף לט ע"א ובהקדמת תיקו"ז ה ע"א ובכ"מ). ולכן הוה השם מ"ה הפנימיות דאצילות משום שחכמה אבא הוא מתלבש בו. והרי נמצא כי עיקר הפנימיות הוא באמת לעולם רק השם ע"ב שהוא המוחזין דהחיה דוקא, אלא שהוא מתלבש ומתייחד בהמ"ה, ונעשה המ"ה על ידו לפנימיות האצילות. וכך הוא פנימיות הז"א אשר בשבילו נקרא אדם, והוא משום הע"ב המתלבש בו, והוא כחו ועיקרו וזהו האותיות מ"ה, כי הוא נמשך מתיבת חכמה.

והנה דחקתי ופרשתי את דברי הרחי"ו ז"ל בהדיבור הזה שלא כהמשמעות המובן, כי המשמעות המובן הוא אינו כן כמו שיתבאר למטה, וכדי שלא יהא דבריו סותרין להנודע ומפורסם בכל דברי האר"י ז"ל. אמנם ראיתי שגם מה שפרשתי אי אפשר ג"כ לומר כן כלל, כי הן הקושיא והן התירוץ אשר לפי מה שפרשתי הם תמוהים ואינם, כי לפי דברינו בהתירוץ הרי יהיה נמצא כי מה שאמר התיקונים שהשם מ"ה הוא הפנימיות הוא משום הע"ב שמתלבש בו, והע"ב הרי הוא החכמה חיה שהיא עיקר הפנימי והפנים, ונעשה על ידה השם מ"ה ג"כ לפנים ופנימי.

אך באמת הנה אי אפשר לומר כן בכוונת התיקונים כלל, כי התיקונים שאמר שהמ"ה הוא הפנימי דאצילות הרי הוא דבר קבוע ועומד לעולם שלא ישתנה ח"ו לנצח, אבל החכמה חיה שמתלבש ומתגלה בז"א ומאיר בו הרי הוא אינו קבוע כלל, כי א"כ הרי היה להם להזוין להיות תמיד בהיחוד דפב"פ. וידוע הוא שאינו כן, כי היחוד העיקרי דפב"פ שהוא ע"י התלבשות החיה וגילוייה בז"א הרי הוא אינו אלא רק כאשר שהז"א עולה לגדלות ב', שהוא רק לעיתים ולפרקים ואינו תדירי כלל, כי הרי אפי' בליל שבת אין בו אלא רק המקיף דל' דצל"ם דגדלות א' לבד, שהוא דיסוד' לבד שהוא השם ס"ג וכמ"ש בשעה"כ

¹⁸⁷ ז"ל בשלימות: חכמה מוחא איהו מחשבה מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אליו תרין כתיב הנסתרות לה' אלהינו' כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו קרקפתא דתפלי מלגאו איהו¹⁸⁷ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות¹⁸⁷ איהו שקיו דאילנא בדרועו וענפוי (נ"א ואנפוי) כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בהווא שקיו תרגום: חכמה המח, הו אמחשבה מבפנים. בינה לב, ובה הלב מבין ועל אלה השנים נאמר הנסרות לה' לאקיננו כתר עליון הוא כתר מלכות ועליו נעשה מגיד מראשית אחרית, והוא הגולגולת של תפילין מפנים הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא דרך האצילות, והוא משקה אל האילן בזרועו וענפיו כמי שמשקה לאילן ומרבה באותו השקה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(דף סד ע"א סז ע"ג ופא ע"א בדרוש ג שם), ולכן הוא בליל שבת ג"כ רק הזווג דיעקב ורחל וכמ"ש שם (בשעה"כ דף ס ע"א ובפע"ח שער ק"ש שעל המטה פרק יא ושער שבת פרק יח בסופו (בהנוסח דס"א שהיא העיקרי)) אלא שיעקב ורחל מתארכים אז בכל אורך ז"א, ואין עולה ז"א לגדלות ב' אלא רק במוסף שבת ואז הוא הזווג (מה ע"א) דז"א ורחל. וכן הוא ג"כ בליל א' של פסח ושבועות ושמיני עצרת, וכמ"ש בשעה"כ (בדף עד ע"א ובדף פא סע"ב ופט רע"ב וקח ע"ב בדרוש ט שם וע"ש עוד קד ע"א). ועכ"פ הוא כי עליית ז"א לגדלות ב' אינו אלא רק לעיתים ולפרקים, ע' עוד (דף עג ע"ב בהגהת מהרח"ו שם ובדף עז) בענין השינויים אשר בין יו"ט לשבת, אבל השם מ"ה שהוא הפנימיות ונשמת האצילות שאמר התיקונים, הרי הוא דבר קבוע וקיים לעולם, והרי אי אפשר להעמיד את דברי התיקונים ע"פ התירוץ אשר לפי מה שפירשנו בו בשום פנים.

וכן גם הקושיא אשר לפי מה שפירשנו, והוא על מה שאמר התיקונים שהשם מ"ה הוא הפנימיות, הלא הפנימיות והפנים הרי הוא רק אור החיה לבד שהוא השם ע"ב. הנה לא קשה כלל, כי מה שאמר התיקונים שהשם מ"ה הוא הפנימיות והוא השקיו דאילנא, הכוונה הוא רק על המ"ה הכללי מהעסמ"ב הכלליים שבא"ק, והוא המ"ה אשר יצא בעת התיקון שהוא מלך הדר, אשר על ידו נתקן הב"ן שיצא בעולם הנקודות, ומשניהם נבנה ונעשה כל עולם האצילות בכל הה' פרצופים שבו, שהם העסמ"ב והנרנח"י הכלליים והפרטיים דאצילות, שהם כולם פרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק וכנודע. ועל אותו המ"ה הכללי דהא"ק הנה עליו אמר התיקונים (יט ע"א) מלנאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו', כי הוא הפנימי והב"ן הכללי הוא החיצוני, וכל מה שאמרנו בענין הזו"ן שהם ג"כ מ"ה וב"ן ותלוי יחודם דפ"פ בקבלת אור החיה שהוא השם ע"ב אשר הוא החכמה אבא, הנה הכוונה הוא על הזו"ן והאבא שהם מהעסמ"ב דאצילות הנבנה ונעשה מהמ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק, כי כל פרצופי האצילות וכל בחי' העסמ"ב והנרנח"י שבהם הם כולם רק פרטיים מאותן המ"ה וב"ן דהא"ק הנז' וכנודע כ"ו. והרי אין כאן שום ריח קושיא כלל, כי התיקונים מדבר בהמ"ה הכללי דהא"ק, ועליו אמר שהוא הפנימי ושקיו דאילנא להב"ן הכללי דהא"ק, אבל כל דברינו בענין הפ"פ דהזו"ן שהוא תלוי בקבלת אור דאבא, הכוונה הוא רק על הזו"ן והאבא שבאותן המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק בהם גופה, וכ"ז הוא ברור ופשוט. ואחר כ"ז הרי אין מקום כלל לא בהקושיא ולא בהתירוץ אשר לפי פירושינו הנ"ל.

ועל כרחנו הוא לפרש את דברי הרח"ו ז"ל כהמשמעות המובן וכפשטות לשונו ממש והוא זה, כי אחר שביאר הרח"ו ז"ל שכל הפנימיות הוא רק החכמה חיה, הנה בא אח"כ הרח"ו ז"ל לומר שגם הו"א אשר הוא נקרא אדם, והוא ע"י נשמת הפנימיות שלו שהוא השם מ"ה. וכנודע מהתיקונים הנה הוא ג"כ משום שאותו המ"ה הוא החכמה דז"א והחיה שבו, כי החכמה עלאה דאבא הוא ע"ב דיודי"ן, אבל החכמה דז"א הוא השם מ"ה דאלפ"ן. וזהו ג"כ אשר נקרא מ"ה שהוא החכמה דאבא והוא האותיות מ"ה מתיבת חכמה, כי כן הוא מלת חכמה ג"כ, שהוא כח מ"ה. ועכ"פ הוא כי השם מ"ה שהוא שלימות הז"א ופנימיותו הנה הוא החכמה והחיה שבו, כי לעולם הוא שרק החכמה והחיה הוא הפנימיות, כן הוא פשטות כוונת הרח"ו ז"ל והוא כמשמעות לשונו ממש וכמו שיתבאר עוד בזה למטה. אמנם הדברים הללו הם מרפסן איגרי, כי הרי נודע הוא מכל הדרושים שהשם מ"ה בז"א הוא ג"כ רק בחי' רוח שבו, והחכמה דז"א הוא ג"כ רק השם ע"ב, ואין מן הצורך להביא ראיות על זה כי הוא פשוט ונודע ע' עגו"י (ענף ה) ועוד. כי אם נאמר שהשם מ"ה הוא על כל החכמה שבו והוא החיה דז"א, א"כ איזה שמות הם על הנר"נ שבו. ונראה כי הרח"ו ז"ל גופה הרגיש זה ורוצה ליישב זה במתק לשונו כמו שיתבאר למטה. אמנם הרי הוא נראה כסותר להנודע ופשוט מכל הדרושים. אך מאחר שהרי יצא דבר זה מכי"ק של מהרח"ו ז"ל קורא אני על זה ע"ד שאמרו רז"ל (פסחים נט ע"ב) ובכ"מ שבקיה לקרא דאיהו דחיק ומוקים אנפשיה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם ראיתי כי הרי גם בשער השמות (פרק ג) אמר ג"כ שהג' כלים דז"א הוא שם מ"ה בהחיצון דחכמה וכן בהפנימי דת"ת ע"ש, וע' עוד במאמרי רשב"י (דף ד ע"ג מדפוה"ח ד"ה מכאן) אך עכ"ז הנה (מה ע"ב) נראה לי לעיקר כי זהו רק מה שהוא מבחי' הז"א גופה, אבל המוחין דגדלות שבו אשר מצד אבא שהוא עיקר המוחין דהחיה שבו, הוא לעולם רק השם ע"ב, וכמ"ש בעגו"י (ענף ה) שהחכמה דכל פרצוף הוא השם ע"ב וכנודע.

אך מה שנראה לי בזה הוא, כי מה שמבואר בתיקונים שהשם מ"ה דאצילות הוא השלימות דז"א דאצילות, ע' הקדמת תיקונים (דף הו ז ועוד בכ"מ), הכוונה הוא על הנרנח"י דהמ"ה עצמו, והם ג"כ ד' שמות עסמ"ב שבו כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע. וכשמקבל הז"א הע"ב דהמ"ה שהוא בחי' חיה שבו והוא הגדלות שני, אז הוא חוזר פב"פ. והוא כמו שבארנו בספר הקדו"ש שער ג', שעיקר כל פרצוף הוא הרוח שבו, וכשנשלם לו כל הנרנח"י דהרוח אז הוא תכלית שלימותו. והרי נמצא כי החכמה חיה הוא באמת ע"ב דיודי"ן אלא שהוא הע"ב אשר בהמ"ה עצמו, ודי בזה כי כבר בארנו כל זה בכ"מ, כן נראה לענ"ד ודוק כי קצרת. אך דעת הרח"ו ז"ל כי מה שהחכמה חיה הוא ע"ב דיודי"ן הוא רק החכמה עלאה שהוא אבא, אבל החכמה חיה דז"א הוא שם מ"ה דאלפי"ן, ולכן אמר התיקונים שהשם מ"ה הוא נשמת ז"א הפנימית, אשר עליו נקרא אדם, וזהו ג"כ מה שמסיק הרח"ו ז"ל ואמר גם בזה תבין כו' וכמו שיתבאר.

[יז] גם בזה תבין ענין העלאת מ"ד ע"י שם מ"ה בז"א כנודע – הוא כמו שאמר בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יא סי' יד), כי המ"ד דז"א הוא ע"י שם מ"ה, והמ"ן דנוק' הוא ע"י שם ב"ן. וכן הוא עוד שם (סי' טז) ובשער רוח הקודש (דף מ ע"א) ביחוד א' שם ע"ש (הוא מספר שמן ששון).

[יח] והענין שמ"ד שהיא הטיפה בהוצאת נשמות חדשות (והוא בעת הזווג העיקרי דפב"פ) אינו מוריד אותה אלא ע"י שם הנ"ל דמ"ה שהוא שם החכמה בז"א שהוא החיה שבו – (הוא הנוסחא העיקרי וכן הוא בדפוסים ישנים), ור"ל כי הרי קשה לכאורה על מה שנודע שהעלאת מ"ד דז"א הוא ע"י שם מ"ה, הרי יציאת הטיפה בהוצאת נשמות חדשות הוא דוקא ע"י החכמה חיה שהוא ע"ב, אבל במה שאמר שבז"א הוה השם מ"ה להחכמה חיה שבו הרי ניחא היטיב.

[יט] ואינה זו החכמה בבחי' עיבור או יניקה רק החכמה הנז' בבחי' חיה דז"א – ר"ל הגם שהרי בעיבור ויניקה יש ג"כ בחי' חכמה, ועכ"ז הרי נודע הוא שהם אז רק אחור באחור, והזווג דפב"פ הוא רק בעת הגדלות, והפב"פ העיקרי הוא רק ע"י הגדלות ב' וכנ"ל, ע"ז אמר כי החכמה אשר בעיבור ויניקה הוא אין זו החכמה אשר בעת הגדלות, והוא כמ"ש בשער מוחין דקטנות (פרק ב וכן שם פרק א) שהמוחין עצמן הם בכמה מדרגות ע"ש. ובזה ניחא ג"כ מה שאמר שהמ"ה בז"א הוא החכמה חיה שבו, הגם שנודע הוא שהמ"ה הוא רק בחי' הרוח, והוא רק בבחי' הקטנות דיניקה, אך אותו המ"ה שהוא החיה הוא ממדרגה אחרת, כי ישנם בכל שם ושם כמה מיני מדרגות והם גבוה מעל גבוה כנודע וכמ"ש בשער אח"פ (פרק ג).

[כ] והנה נודע כי שם ב"ן המעלה מ"ן הוא בנימין ושרשו דכורא משם ע"ב דיודי"ן שהוא חכמה – ר"ל בזה כי אחר שאמר שהשם מ"ה אשר על ידו הוא המ"ד דז"א הוא בחי' החכמה והחיה שבו, ולכן נעשה על ידו המ"ד שהיא הטיפה בהוצאת נשמות חדשות וכנ"ל בסמוך. הנה בא עתה הרח"ו ז"ל לומר שעד"ז הוא בחי' המ"ן דהנוק' שהוא ע"י השם ב"ן, הנה הוה אותו הב"ן ג"כ בחי' החכמה והחיה שבה, ולכן נעשה על ידו המ"ן שהוא הטיפה דהנוק' אשר לתולדות נשמות חדשות, וזהו שאמר כי השם ב"ן המעלה מ"ן הוא בנימין והוא הרוחא קדמאה אשר נותן לה ז"א בביאה ראשונה לעשותה כלי, ר"ל שעיי"ז נעשית בחי' נוקבא ראויה להעלות מ"ן להוליד, ואותו הרוחא קדמאה הוא שם ב"ן במילוי ההי"ן אשר מקבל ז"א מאימא. והוא בריבוע פשוט כזה י' י"ה יה"ו יהו"ה גימ' ע"ב, ועוד בריבוע במילוי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כזה יו"ד, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה ו"ו, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, והוא גימ' קד"ם, וע"ב קד"ם הוא {מח ע"ג} גימ' רי"ו גבורה. ואותו הרי"ו מקבל אימא מאבא מהדעת שבו, והוא נמשך באבא מהדעת עליון שהוא מזל הי"ג המקבל ממזל ח' שיש שם ג' הוי"ת דע"ב דיודי"ן, וג' הוי"ת הם גימ' רי"ו, ומשם הוא הרי"ו הנז' דע"ב קד"ם, שהוא הרוחא קדמאה אשר מז"א לנוק'. והנה אלו הג' שמות הוי"ת דע"ב שאמרנו הנה הם מהג' שמות סמ"ב שישנם בכל א' ע"ב כנודע בשער רפ"ח (פרק ב), ולכן הגם שהם הוי"ת דע"ב שהם בחי' זכר, עכ"ז הרי הם בחי' נוק' ג"כ, שהרי הם מן הסמ"ב, והס"ג וב"ן הם נוקבין. וכן הגם שהם ע"ב שהוא גימט' חסד עכ"ז הרי הם רי"ו גימ' גבורה, וכן הם נמשכין בז"א מן הב"ן דאימא כנו', וכל ב"ן הוא נוק' וגבורות. והרי נמצא כי הרוחא קדמאה הוא כלול מבחי' זכר ונוק', וכן מבחי' חסדים וגבורות, וזה סוד בנימין שהוא ב"ן ימין, על שם שהוא כולל משניהם. ולכן נקרא הרוחא קדמאה שהוא הב"ן המעלה מ"ן, שעל ידו נעשית כלי להעלות מ"ן כנו' בשם בנימין. וכן היה בנימין בן יעקב הנה היה הוא ג"כ מהרוחא קדמאה דיעקב אבינו ע"ה שהמשיך ברחל בביאה ראשונה, וע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז' ח ודרוש י) ופנימיות וחיצוניות (דרוש ז) ובנסירה (פרק ו) ועוד בכ"מ. וזהו שמלמדינו הרח"ו ז"ל, כי הגם שעיקר הסיפה אשר להוצאת נשמות חדשות הרי הוא רק ע"י החיה שהוא חכמה ע"ב דיודי"ן, עכ"ז הנה הוא ניחא היטיב מה שנודע שהשם ב"ן הוא המעלה מ"ן, כי שורשו דאותו הב"ן הוא באמת מהע"ב דיודי"ן שהוא חכמה וכמו שבארנו. והנה כ"ז שכתבתי הוא לפי הדרושים אשר למדנו הרב ז"ל בענין הרוחא קדמאה שהוא סוד בנימין בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח ודרוש י) ובפנימיות וחיצוניות (דרוש ז) ובלק"ת ושעה"פ (פרשת וישלח). וע' עוד בפע"ח (שער הפורים פרק ו) שאמר שם בפירוש כי בנימין הוא בסוד שם ב"ן מבחי' דין אלא שאינו נראה במקומו שהימין מחפהו. ואמר שם כי מרדכי היה ג"כ מבחי' בנימין, ומשום שהוא דין לכן היה לו כל הצער הגדול בימיו. וכן הוא מבואר ג"כ בדרושי מ"ן ומ"ד (סוף דרוש טו) כי בנימין בן יעקב היה מבחי' נוק', וכן הוא בזה"ק (ויצא קנן ע"ב וקנה ע"ג), ובהגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה וענין אפרים י ע"ג) ע"ש. אך לפי מה שכתבתי הוה הרוחא קדמא כלול מב' הבחי' וכן היה בבנימין בן יעקב וכנ"ל, ושניהם אמת כי שניהם ישנם בו, כי לכך נקרא בנימין ב"ן ימין וכנו'. אמנם הרח"ו ז"ל הנה נראה בדבריו כאן שאינו מספיק עצמו במה שכתבנו כאן להעמיד את דבריו, אלא דעתו נוטה לומר ביותר שהוא חסד גמור וזכר ממש וכמו שיתבאר בסמוך, ואין בעניי לירד לסוף דעתו בכל דבריו כאן ונסתרה דרכו ממני.

[כא] והוא כמנין חסד והנה החסד שבע"ב יכול להעלות מ"ן לצורך זווג או"א וזה נמשך אל הז"א כו', לכן נקרא רוחא כי הוא זכר ממש שהוא כו', והנה הזכר בחי' חיה שהוא ג' כו' – הנה טרח הרח"ו ז"ל והאריך כ"כ לבאר ולהוכיח על הב"ן המעלה מ"ן דהנוק' שהוא בחי' חיה ממש, הגם שהחיה שהוא החכמה הרי הוא שורש החסד, כי החסד הרי הוא ענף החכמה כנודע, וכן החכמה הוא שורש הזכר, כי הרי הוא שורש הז"א, משא"כ הב"ן הוא בחי' גבורות ונוק' כנודע כ"ז. הנה על זה בא לומר כי הרוחא קדמאה, הגם שהוא ג"כ בחי' ב"ן כי הוא הב"ן המעלה מ"ן, עכ"ז הנה הוא חסד ממש וזכר ממש, כי הרי שרשו הוא מהע"ב דיודי"ן שהוא כמנין חסד. וכן הוא עוד כי אותו הרוחא קדמאה אשר {מח ע"ד} ממשיך ז"א להנוק' לעשותה כלי כנ"ל, הנה הוא נמשך לו אל הז"א מאותו הרוחא קדמאה אשר מאבא לאימא וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש י) ע"ש, והרי הוא נמשך אל הז"א מאבא. וא"כ הרי הוא זכר ממש וחסד ממש, כי אבא הרי הוא שורש החסד ושורש הזכר כנו', ולכן נקרא רוחא כי הוא מז"א שהוא רוח, וא"כ הרי הוא זכר ממש. וכן הרוחא קדמאה אשר ממשיך אבא לאימא הוא מהחסד שבע"ב ולכן נקרא ג"כ רוח, כי מהחסד ולמטה שהוא הוי"ק הרי הוא רוח לעולם. ועכ"פ הוא כי הרוחא קדמאה אשר ממשיך ז"א להנוק' שהוא הב"ן המעלה מ"ן, הנה הוא זכר ממש וחסד ממש, והוא נמשך בו מאבא ומהחסד שבע"ב, כי הרי שרשו הוא ממזל עליון נוצר חסד וכנ"ל. ולכן הנה הוא בחי' חיה בהנוק', שהוא הנשמה לנשמה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המקיף להנר"ג, וכמ"ש בשער אח"פ (פרק א). ומשום שהיא החיה לכן מעלה הנוק' המ"ן על ידה לצורך הוצאת נשמות חדשות, כי החיה הרי היא גורם הזווג דפכ"פ העיקרי כנ"ל. ואמר הרח"ו ז"ל עוד, ואפשר שהוא ג' אותיות צל"ם דאבא, כי אותו החיה שאמרנו שהיא מקיף לכל א' מהנר"ג כנ"ל באח"פ (פרק א), והרי היא מתגלה לג' מקיפים, הנה הם הג' אותיות צל"ם דאבא, והוא החיה שהיא מאבא עלאה שהיא מתפשט לג' מקיפים. והגם שהצ' דצלם הרי הוא מה שנכנס מהמוחין מבפנים וכנודע מדרושי הצלם, והרי נעשה הצ' לאור פנימי ולא למקיף. אך גם האור הפנימי הזה הנה הוא חוזר ויוצא ממנו ג"כ ומקיף, והוא אור מקיף החוזר שהוא החיה וכמו שמבואר בשער המקיפים וכן לעיל פ"ב ע"ש דברינו בארוכה בזה בעה"י.

ובזה נשלם הפרק והשער כולו בישועת ועזרת הקב"ה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולם אמן יום ב' ד' הנוכה דשנת תרס"ב. והיה עוד השם יתברך עמדי ועשיתי אליו מספ"ו דטנת"א עד כה מהדורא בתרא כי משם ולהלאה הפסיק המעתיק ממלאכתו והוכרחתי להעתיק ולסדר בעצמי, ונעשה ונתוסף עליו בכמה וכמה מקומות פנים חדשות לגמרי וגמרתיו והשלמתיו בישועת ועזרת קדוש ישראל ומושיע ית"ש החונן לאדם דעת, היום יום הששי עש"ק טו"ב אלול שנת תרס"ו, והוא ית"ש יאר פניו אלינו להראינו נפלאות בתוה"ק למען שמו יתברך ויתעלה סלה.

הגה"ה. וזווג אב"א אינו כפשוטו. רק דע פירושו, כי הזווג הוא שהזכר מוליד ומוריד מ"ד והנוק' מעלה מ"ן של הברורין, וכשהם עדיין אב"א אין בה עדיין כח לברר מ"ן, ואין ביסוד (נ"א בהיסוד) שלה מ"ן להעלות, וא"כ איך יהיה הזווג. ולזה צריך שיהיו שניהן עולין זו"ן למקום או"א עילאין, ואז היא מעלה מ"ן עצמה (נ"א עצמן) דבינה והוא מוריד מ"ד. ובהיותן שם ודאי שחוזרין שניהם פכ"פ (נ"א פניהם) לצורך הזווג שלהם, כי א"א להזדווג אם לא פכ"פ. ובהיותן למטה עדיין אין להם תיקון גמור להיותן עומדין פכ"פ, מחמת הקליפות שלא יתאחזו בהם החיצונים באחוריים כנזכר, לכן עלו למעלה עד או"א, ושם חוזרים פכ"פ* כי אין שם פחד הקליפות. ואז שם מזדווגים ע"י מ"ן דבינה עצמה שלקחה היא ביסוד שלה ומעלה אותן בסוד מ"ן. נמצא כי כמעט זווג זה הוא עליון, ואינו נקרא על שמם רק ע"ש או"א, שהרי ע"י כח מ"ן שלהם עצמן הם מזדווגים. ואחר שנגמר תיקונם בבחי' פכ"פ, ויכולין להיות למטה במקומם פכ"פ, אז יש בה יכולת להעלות מ"ן וזה נקרא זווג פכ"פ.

* עי' לקמן שער מ"ז פ"ד וספר הגלגולים פ"ז וחסדי דוד אות עח (כ"ט).

שער מטי ולא מטי

כבר בארנו באורך בכ"מ"א כי האצילות העליון התחיל להיות עקודים נקודים ברודים, ועתה נחזור לבאר הענין באורך, ונבאר מציאות העקודים מה ענינם. הנה קודם מציאות העקודים², לא היה האור העליון יכול להתלבש בשום כלי, כי לא היה יכולת בכלים לסובלו, ושם היה האור בלתי מתלבש בכלי עד שהגיע התפשטות האור הגדול ההוא אל בחי' העקודים, ושם נעשה מציאות כלי א"י אל האור הגדול ההוא, ואז התחיל האצילות להיות בו איזה מציאות הגבלת האור, מה שלא היה יכול להיות הדבר עד עתה. אמנם תחלה היה האור כולו של החלקים המגיעים לאצילות כולם³ נעלמים תוך כלי א' לבד⁴, ואותו הכלי היה בו בחי' כלי של כתר העליון⁵. אח"כ נתפשט האור יותר למטה⁶ מבחי' הנ"ל הנקרא עקודים, ואז נעשית י' כלים, אך כולם עדיין בסוד בחי' כלים דכתר. פי', שידוע הוא כי כל ספי' מהי"ס היא נכללת מי"ס, ויש בכל

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

א' בחי' כתר, ואותו (נ"א אמנם) חלק של הכלים שנוגעין למציאת הי' כתרים' של { ע"ב } הי"ס היה בהם יכולת להעשות בהם כלים ושם היו נגנזים כל הי"ס כולם, כי שאר חלקי הספי"י לא היו יכולים להעשות בהם כלים כי"ט הכלים שלהם לא יכלו לסבול האור ההוא עדיין. וזה היציאה הנק' *נקודים², והוא מה שאנו קורין יו"ד נקודות קודם אצי"י * *. ובחי' העקודים (נ"א לי' נקודו' אצי' בבחי' העקודי') בראשונה נקרא נקודה א' לבדה, ואח"כ נעשה סוד האצילות כמ"ש בע"ה.
*היציאה נק' נמחק כלש"ו ובמקומו איתא המליאות הנק' עולם. * האצילות (לש"ו).

[א] כבר בארנו באורך בכ"מ – בשער אח"פ (פרק א) ובשער עקודים (פרק ו) ובכל דרושי הנקודות, כי האצילות העליון, ר"ל הא"ק וכן כל העולמות דא"ס¹⁸⁸ שלמעלה אשר כולם הם נעלמים, ע' עליהם בדברינו בספר הקדו"ש בשער הפונה קדים מבוארים שם, התחיל להיות עקודים נקודים ברודים. עקודים הוא ממוצע בין עולמות דא"ס לאצילות, נקודים הם השרשים קטנים וכקרני חגבים דכל הד' עולמות אבי"ע, והם כולם מהמלכויות דהב"ן הכללי שבא"ק, וברודים הוא האצילות אחר התיקון שנתקנו הנקודות ע"י הט"ר דב"ן והמ"ה כולו. וע' דברינו לעיל בשער עקודים פ"א אות ט', ואמרנו שם כי כל שם עקודים וברודים הוא רק ע"ש הכלים ע"ש.

[ב] הנה קודם מציאות העקודים כו' – האור בלתי מתלבש בכלי, האמת הוא כי הנה נזכר בחי' כלי גם למעלה למעלה, וכמ"ש בעגולים ויושר (סוף ענף ג ושם ענף ד). וע"ש ענף ב' בדברינו אות כ"א ואות ל"ז, כי כל האורות כולם אשר מהצמצום ולמטה הם כולם מוגבלים כל תחתון בערך העליון, והם כולם בבחי' כלי, שישנם בכל א' כח המגביל אותו והוא בחי' כלי אליו דאל"כ הרי היה מתפשט לא"ס. אמנם כל אור עולם עליון בערך תחתון היא בבחי' א"ס אליו¹⁸⁹, כי אין התחתון משיג בו גבול כלל, ורואה בו לפי השגתו כל רוממות מעלת א"ס ושהוא מיוחד באור א"ס ממש, אך העליון גופה משיג בעצמו בחי' גבולי ושאין לו ערך עם העליון שעליו. וכן הוא מעליון לעליון עד אור א"ס שלמעלה מהצמצום שהוא אינו נידון בערכין כלל ח"ו, והוא ית"ש המאציל העליון שהאציל את כל ואין עוד מלבדו, וכל הערכין שאמרנו הוא רק בהאורות אשר מהצמצום ולמטה. אך עכ"פ הוא כי כל האורות אשר מהצמצום הראשון הכללי משם ולמטה הוה כל תחתון בערך העליון בבחי' גבולי אליו והוא בבחי' אור וכלי.

אך מ"ש הרב כי קודם העקודים לא היה מצטמצם (מט ע"א) שום אור להיות בכלי, הכוונה הוא כי הנה ישנם ב' בחי' כלי לכל אור [הגהה ע' כעין זה במב"ש (דף נו ע"א מדפוה"ח ירושלים ע"ה ת"ו דשנת תרס"ד] ופרצוף, אחד לצורך עצמו, ואחד לצורך זולתו. ואותו אשר לצורך עצמו הוא כי על ידה הוא מקבל אור העליון, וע"ד לבוש הנשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן המוזכר בזוהר בהרבה מקומות [פ' נח סו ע"א ויחי רכד ע"א ע"ב, רכו ע"ב, תרומה קמא ע"ב קנ ע"א, ויקהל רי ע"א ע"ב, פקודי רכט ע"ב רלא ע"א, פ' שלח קסט ע"ב, פנחס ריד סע"א 10], כי דרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את אור פני מלך חיים מהאור העליון שעליו, כי זולת אותו הלבוש אי אפשר לו לקבל את האור הגדול דהעליון. ואין הכוונה שהיא מצמצם את אור העליון עצמו, אלא שהוא מצמצם את זיו דהעליון המגיע להתחתון, והוא לבוש על התחתון כדי לצמצם את זיו דהעליון המגיע אליו. והנה נמשך ונעשה הלבוש הזה מבחי' הגבורות דהעליון המתנוצץ ומזהיר על התחתון, ומתנוצץ וחוזר ומתנוצץ עד שנארג ונעשה לבוש שלם אליו, ועל ידו משיג ונהנה את נועם זיו העליון המאיר עליו תמיד, ומשיג את הנועם והזיו רק ע"י לבוש הזה.

¹⁸⁸ עי' לעיל הערה 70.

¹⁸⁹ מב"ש יד ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ועד"ז ישנם ג"כ לכל נשמות הצדיקים לבושיין דיקר, כתנות אור, לכל נשמה ונשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן, והוא נעשה ממעשי התורה והמצוה, לבוש מלכות לכל נשמה ונשמה לפי זכותה, ובה יושב בגן עדן התחתון ומקבל על ידה כל הנועם וזו דגן עדן התחתון. וזהו בימי החול, אבל בשבת ויו"ט ור"ח עולים לגן עדן העליון, כמ"ש בפ' תרומה (קלו ע"א קמא ע"ב), ומתלבשת בלבושיין יותר יקירין כמ"ש בפ' ויקהל (רי ע"ב), והם נעשיין מכוונות התורה והתפילה. ואלו הלבושיין כולן הם מסוד עולם המלבוש הנארג מהרל"א שערים דאותיות התורה כמו שבארנו בספר הקדו"ש בשער הפונה קדים, וכל הגילויים כולם דאור א"ס הוא הכל ע"י עולם המלבוש. וכן מקבלים הצדיקים כל הזיו והזוהר דאור פני מלך היים ית"ש הכל רק ע"י הלבושיין הנו', שהם מהמעשים טובים דהתורה והמצוה, ואותן הלבושיין הוא בחי' צלם האדם אשר עליו נאמר (בראשית א כז) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, שהוא בלבושו, אשר על ידו הוא נראה ומתגלה, והוא הכתנות אור דהנשמה שהיא מהתורה והמצוה הנמשך מסוד עולם המלבוש כנו'. וכן היה לאדה"ר קודם החטא לבוש מלכות דכתנות אור לבושא דנהורא עלאה כמ"ש בפ' פקודי (דף רכט ע"ב), ועד"ז הוא למעלה למעלה, כי ישנו לכל אור בחי' לבוש וכלי אשר על ידו הוא מקבל זיו העליון כנו', והרי הוה אותה הכלי רק לצורך עצמו.

והכלי השני הוא לצורך זולתו, והוא כדי להצטמצם ולהמעיט את אורו שיוכלו התחתונים לקבל את אורו, וכנודע מהי"ג ת"ד שנקראו בשם לבושיין (ט"ז ע"א), ובסוד ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור (דניאל ז ט), כי על ידיהם נצטמצם ונתמעט האור שיוכלו התחתונים לקבל. וכן הוא כל בחי' הכלים הנאמרים בכל פרצופי האצילות, והם הכלים העיקריים אשר ישנם לכל פרצוף, והם בכל א' לצורך זולתו, כי עי"ז מתגלה להתחתונים כנודע. וכן הוא גם לבני אדם בעוה"ז, כי ע"י הגוף מצטמצם הנשמה ומתגלה עי"ז למטה, ויש לה עי"ז השתוות עם כל חלקי הדומם צומח חי שבהעוה"ז, ומתקנים כולם ע"י האדם כנודע.

והנה על אותה כלי העיקרי, הנה על זה אמר הרב בעניינינו שאין מציאות אותה הכלי אלא רק מהעקודים ולמטה, אבל קודם העקודים לא היה עדיין מציאות אותה הכלי כלל. וכן גם עתה אחר שנאצל עולם העקודים, לא נמצא אותה הכלי ג"כ אלא מהעקודים ולמטה, וגם זה הוא בכל עולם ובכל פרצוף לפי ערכו, וכמ"ש הרב בסוף הע"ה (שער קיצור אבי"ע פרק י) שהכלים של עולם העליון הם אורות בערך עולם שלמטה ממנו, וע' בשער השמות (פרקים א ב). אבל עכ"פ הוא כי מעקודים ולמטה הנה ישנם בכל עולם הכלי הב' שהוא הכלי העיקרי ג"כ, אלא שהיא בכל א' לפי ערכו, אבל היא ישנה עכ"פ. משא"כ בכל העולמות אשר למעלה מהעקודים, הנה לא נמצא שם אותה הכלי הב' כלל. אמנם הכלי הא' שהוא הכתנות אור כדי ליהנות על ידה מזיו (מט ע"ב) האור העליון שעליו וכנ"ל, הנה זה ישנו גם למעלה למעלה.

[ג] עד שהגיע התפשטות האור הגדול הוא אל בחי' העקודים ושם נעשה מציאות כלי אחת וכו' – כי ע"י התפשטות וריחוקו ממקורו נתעבה קצת כמ"ש בסנת"א פ"א ע"ש אות ט"ו, וכן אמר בשער סדר אבי"ע (פרק א), כי ענין התפשטות מורה התעבות האור ממה שהיה. והכוונה הוא כי א"ס ית"ש מתעלם אורו קצת בהתפשטות, ועי"ז נעשה בו איזה חשכת ועביות לצורך הכלי. אמנם לא נעשה רק כלי אחת לבד והוא משום מיעוט העביות שבו.

[ד] התחיל האצילות – ר"ל העקודים, כי למעלה מהעקודים משום תוקף האור דא"ס, שבהם לא נקראו בשם נאצלים כלל גם מהצמצום ולמטה, אלא שנקראו בשם עולמות דא"ס. ובאמת הנה הוה העקודים רק בחי' ממוצע בין העולמות דא"ס להאצילות העיקרי, ולכן היא נקרא ג"כ לפעמים בשם עולמות דא"ס, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה אבא יתיב טו ע"ד ד"ה וכן הוא בכל) וכן היא נקרא ג"כ בשם אצילות, וכמ"ש הרב כאן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[ה] אמנם תחילה היה האור כולו של החלקים המגיעים לאצילות כולם כו' – הוא נמשך אחר הלשון הקודם שכולל את העקודים עם האצילות ביחד, וע"ז אמר שהיה מתחילה כל האור דכללות העקודים והאצילות יחד היו מתחילה כולם נעלמים תוך כלי אחת לבד והוא הכלי דהעקודים. ומ"ש "נעלמים", הוא משום כי הרי באמת בעת התהוות העקודים עדיין לא היה ניכר אור האצילות כלל, אלא שהיה כלול ונעלם בתוך האור דעקודים, והיה גם כל החלקים המגיעים לאצילות העיקרי היו גם הם נעלמים וכלולים בתוך האור השייך להעקודים, והיו כולם רק בכלי אחת לבד.

[ו] כולם נעלמים תוך כלי אחת לבד – ר"ל כי גם אח"כ, שהוא בעת ההתפשטות השני אשר להעקודים, אשר אז נתגלה האור דעקודים בהגילוי די' ספי', עכ"ז הכלי דעקודים היא לעולם רק אחת. אבל בהתפשטות הראשון לא היה עדיין גילוי להאורות ג"כ שהם י', אלא שהיה כולו ג"כ רק בבחי' אור אחד לבד, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן אות י"ג כ' כ"ז ל"ג ולקמן פ"ב אות ה'.

[ז] ואותו הכלי היה בו בחי' כלי של כתר העליון – הלשון בשער הקדמות (דף יד ע"א) כי האור הזה יצא כלול מן י' אורות, וכולם נכללים בהעליונה שבהם הנקראת כתר, ונעשה להם כלי אחת בלבד. והכלי הזה הוא בחי' כלי של האור הנקרא כתר, ובו כלולים כל הט' אורות, ולכן נקראים כל אלו הי' בשם עקודים, כי יצאו כולם מקושרות קשר אחד אמיץ וכלולות תוך הכתר שבהם. והנה עומק הכוונה בזה הוא ע"פ מה שמבואר בדברינו בשער העקודים, כי הכלי הנה היא נעשית בהתפשטות הב', והיא מהעביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו. והאור עצמו דהתפשטות הא' הוא נשאר כולו למעלה לעולם, ונקרא הוא בשם כתר עליון כי הוא כולו בבחי' כתר להאור דהתפשטות הב', ומשום שהוא נשאר לעולם למעלה לכן נקרא הוא בשם כתר עליון. וזהו שאמר שהכלי דעקודים הוא בחי' כלי של כתר העליון, ור"ל כי הרי היא מהעביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' שהוא הכתר עליון, וע' דברינו בשער עקודים פ"א אות ה' בארוכה בזה ולמטה בסמוך אות ט'. ומ"ש בשעה"ק כי האור הזה יצא כלול מן י' אורות, ר"ל כי כל הי' אורות דהתפשטות הב' הם כלולים בהאור דהתפשטות הא' כי הוא שרשם, וכנודע בדברינו לעיל בעקודים פ"ג ובכ"מ ודי בזה.

[ח] אח"כ נתפשט האור יותר למטה כו' – והוא בעולם הנקודות ששם יצאו מתחילה בי' אורות וי' כלים כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ד). אמנם הוא כי בהתפשטות הא' אשר להנקודות והאצילות היה באמת ג"כ כמו בהתפשטות הא' אשר להעקודים, כי לא היה ניכר אז בחי' כלים כלל, וכן לא היה אז היכר שהם י' אורות כלל, וכמו שהוא מתבאר מכל מה שבארנו בספר הכללים (מט ע"ג) כלל ה' ו' בענין המציאות דהתפשטות הא' דלהנקודות והאצילות מה שהוא ע"ש. ולא נעשה היכר לבחי' י' ספי' וגילוי להי' כלים אלא רק בעת יציאת דהנקודות וכמו שמבואר שם פרק ד'. והנקודות הנה הם מהתפשטות הב' וכמו שמבואר בדברינו בספר הכללים כלל י"ח, ואז נעשה שם גילוי לי' אורות ולי' כלים, משא"כ בהעקודים הוא לעולם רק כלי אחת. אבל בהתפשטות הא' לא היה היכר לי' אורות ולא שום גילוי לבחי' כלי לא בהעקודים ולא בהנקודות.

[ט] אך כולם עדיין (ר"ל בעת עילם הנקודות היו אז עדיין רק) בסוד בחי' כלים דכתר פי' שידוע הוא כי כל ספי' מהי' ספי' היא נכללת מי' ספי' (ר"ל וכן היה כל נקודה כלול ג"כ מי' ספי') ויש בכל א' בחי' כתר (ר"ל והרי יש בכל נקודה בחי' כתר) ואותו חלק של הכלים שנוגעין למציאות הי' כתרים של הי' ספי' (ר"ל של הי' נקודות) היה בהם יכולת להעשות בהם כלים ושם היו נגנזים כל הי' ספי' כולם (ר"ל כל הי' ספי' שבכל נקודה היו נגנזים בהכלי של הכתר שבכל נקודה) כי שאר חלקי הספי' (ר"ל הט' ספי' אחרונות שבכל נקודה) לא היו יכולים להעשות בהם כלים כי כו' – והנה כן כתב ג"כ בשער תיקון נוקבא (פרק ב כלל ט') שהכלים דהנקודות היו מבחי' הכתרים שבהם. ולכאורה יפלא כי הרי נודע הוא שהכתר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא אור בהיר צח ומצוחצח, וכל מה שהספיי יורדים הם מתעבים ועיקר העביות הוא בהמלכות. וא"כ הרי היה צריך שיעשה הכלים רק מהמלכות שלהם, וכן קשה עד"ו ג"כ בהכלי אחת דהעקודים שנעשה מהכתר שבה וכנ"ל אות ז'. הנה קשה במכל שכן הלא הכתר דעקודים שהוא מהצחצחות הנעלמים, והוא עליון נורא מאד איך יעשה ממנו עביות וכלי להאורות התחתונים ממנו. והרי אדרבה הוא כי בפירוש אמר הרב לעיל בשער עקודים (פרק ה) שבכולם נעשה כלי חוץ מן הכתר. ומבואר שם כי עיקר הכלי היה בהמלכות, שהיא אספקלריא דלא נהרא (זהר ויחי רמט ע"ב), וכן הוא ג"כ לקמן (פרק ג), כי בכתר לא נעשה בחי' כלי אלא בדוחק גדול ע"ש. וכן הוא מבואר עוד באח"פ (פרק ג וכן שם פרק א) שעיקר הכלי דהעקודים היא נעשה בסופן וסיומן שהוא בהמלכות, וכן בכללות כל האורות דאח"פ שהוא כלל כל העקודים, הרי לא נעשה הכלי אלא רק באורות הפה שהוא המלכות שבהם כמ"ש באח"פ (פרק א) ובעקודים (פרק א) וכנודע. וכן הצמצום הראשון דא"ס ית"ש היה ג"כ רק בהמלכות דא"ס, וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק א) כי בהמלכות שם הוא סוד הדין ועביות הכלים, וכמ"ש הגר"א בספר"צ (פרק ג נו ע"א ד"ה וענין הפרסה). וכ"ז הוא נודע ופשוט, וא"כ הרי צריך ביאור מאד למה שאמר נעשה הכלים הן בעקודים והן בהנקודות רק מהכתרים.

אך הענין בזה הוא ע"ד שאמרו (הגיגה יב ע"א) מאי דכתיב אני אל שדי, אני הוא שאמרתי לעולם די. והוא כי הנה יותר ניכר גבורתו של הקב"ה במה שנתגלה בכח גבולי מגילוי ית"ש בבלתי גבול. כי בבלתי גבול הרי בן הוא אמיתתו לעולם, אך מה שנתגלה בכח גבולי ג"כ הנה בזה נתראה שלימותו שהוא כל יכול ואין מגוע לפניו. וכמ"ש הקדוש רבינו עזריאל בספר דרך אמונה בתחילתו אות ג' ע"ש, כי משום שאורו הוא בלתי גבול לכן מתראה גבורתו במציאות הגבול ובכל הגבוליים הפרטיים כולם אשר המציא אותם רק הוא לבדו ית"ש, הגם שהם היפך מאורו הבלתי גבול, עכ"ז הנה בזה עצמו המציא את הגבוליים כולם והן הן גבורותיו והן הן נוראותיו במה שהמציא את הגבול מבלתי גבול, וזהו שאמרו בחגיגה שם בשעה שברא הקב"ה את העולם היה מרחיב והולך (יען שהם מכח בלתי גבול) עד שגער בו הקב"ה והעמידו, ועל זה נקרא אל שדי כנ"ל. ולכן הוא כי כל בחי' כלים אשר לכל אורות הנאצלים כולן הנה צריך שיהיה הכלי בשרשה ממקום יותר גבוה מהאור כדי שיהא בכחה להתגבר על האור לצמצמו ולהגבילו. וכן היה בהצמצום הראשון עם הקו, כי הקו הוא רק בבחי' אור דההתפשטות הב' וכמ"ש בספר הכללים כלל ב', אבל הצמצום שהוא שורש דכל הכלים כולן, הנה הוא מההסתלקות הא' שהוא גילוי כח מסתיר (מט ע"ד) ומגביל אשר יצא ונעשה מהאור דההתפשטות הא' עצמו. וכן הוא הענין בהכלי דהעקודים, כי נעשית מהעביות דההתפשטות הא' שהוא הכתר עליון וכנ"ל אות ז', והיא היתה כלי להאור דההתפשטות הב' שהוא קטן במעלה הרבה מהא'. והרי נעשית הכלי מההתפשטות הא' להאור דההתפשטות הב', כי זולת זה לא היה יכול לצמצמו ולהגבילו אלא רק ע"י שהוא ממדרגה יותר גבוה ממנו, ע' דברינו בעקודים פ"ג אות י"ד ובשער השתלשלות הי"ס סוף ענף ג' (ריש אות ג'). וזהו הענין ג"כ בהכלים דהנקודות שהם נעשו מהכתרים שלהם, והיו הם כלים להט' ספיי אחרונות שבכל נקודה, כי זולת זה לא היו יכולו לעמוד נגד האורות לצמצם ולצאת ולמלוך כרגע, אלא רק ע"י שהיו הם ממדרגה יותר גבוה מהאורות.

אמנם מה שהקשינו והוכחנו לדעת כי הכלים הם לעולם רק מבחי' המלכויות, הנה ודאי האמת כן הוא, וכן היה באמת בענינינו ג"כ, כי זה וזה איתא, כי כל מה שאמרנו שהם ממדרגה יותר גבוה הנה כן הוא האמת, אבל עכ"ז הנה הם רק מהמלכויות דאותו המדרגה, כי רק בהמלכות שבכל מדרגה שם הוא העביות של אותו האור לפי ערך האור שבו. והנה נעשה שורש כל הכלים אשר הן להעקודים והן להנקודות מהעביות דהאור דההתפשטות הא' הנעשה בו בעת התפשטותו וכנ"ל אות ג' ובכ"מ מדברינו, כי אח"כ כאשר שחזרו ונסתלקו האורות בעת ההסתלקות הא' ונשאר העביות למשה לבדן, הנה נתעבו ע"ז בעיבוי אחר עיבוי, ונעשו הם לבחי' כלים להאורות אשר נכנס בהם אח"כ בעת ההתפשטות הב', וכמ"ש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בשער העקודים (פרק ג) ובדברינו שם בארוכה בכ"ז. והנה מהם הוא שורש כל הכלים דאנתו העולם שנעשו בו אח"כ, והנה העביות הנאצל מן האורות ונשארו למטה לבדן, הנה פשוט הוא שהם רק מבחי' המלכויות דהאור, כי רק בהמלכות שם הוא סוד הצמצום והעביות וכנ"ל.

אמנם כל אותן העביות כולן אשר הם מהאור דההתפשטות הא', הנה הם משתמשים לההתפשטות הב' רק לבחי' הכתרים לבד דהכלים, שהוא רק שורש הכלים, ונעשה שורש הכלים אשר לכל האורות דההתפשטות הב' מהעביות דההתפשטות הא' שהוא ממדרגה יותר גבוה כנ"ל. אבל הוא עדיין אינו אלא רק שורש הכלים, ואינו עדיין הכלים הגמורים, כי העביות שבהאור דההתפשטות הא' הוא רק עביות מעומה, ולכן הוא רק שורש הכלי לבד, והוא משתמש רק להכתר שבכל כלי אשר בהתפשטות הב'. אבל גמר הכלים הנה הם נעשים באמת מהאורות דההתפשטות הב' עצמן.

אמנם הוא רק בעולם הנקודות והאצילות כמו שיתבאר, ר"ל כי בהנקודות והאצילות נעשה גמר הכלים, ועיקרן בההתפשטות הב' גופה, ולא נעשה מהעביות דההתפשטות הא' אלא רק שורש הכלים, אבל הכלי דהעקודים עיקרה רק מהעביות דההתפשטות הא' לבד, וכמו שיתבאר הענין בזה לקמן פ"ב אות ח' סי' ד' ה' ע"ש. ולכן היא באמת כלי זכה ודקה למאד, והיא רק כלי אחת, והוא מפני מיעוט העביות שבה, ונעשה אותה העביות ג"כ רק בהמלכות דההתפשטות הא' כנו', והיא הכלי להאור דההתפשטות הב' דלהעקודים. ולכן אמר שהיא של כתר העליון, כי כל ההתפשטות הא' הוא הכתר עליון לכל ההתפשטות הב' כנ"ל. וכ"ז הוא בהעקודים, אבל בהנקודות והאצילות הנה גמר הכלים ועיקרם מההתפשטות הב' גופה, ומהעביות דההתפשטות הא' אשר להם הוא רק שורש הכלים. כי כמו ששורש האור אשר לכל עולם הוא נעשה ונתגלה בההתפשטות הא', ואח"כ יוצא ונעשה מציאותו העיקרי רק בההתפשטות הב', כן הוא ג"כ בענין הכלים, כי שורש העביות והכלים הוא נעשה ונתגלה בההתפשטות הא', והוא מהעביות שבו הנשאר למטה בהסתלקות הא', ואח"כ נעשה מציאותם העיקרי דהכלים בההתפשטות הב' עצמו ומהעביות שבו. ובאמרינו שהם הכתרים דהכלים, ר"ל שרשי הכלים, שהוא בחי' הכתר דכל כלי, ע' דברינו בספר הכללים כלל י' ענף א' וכלל י"ב ענף א', כי מהעביות דההתפשטות הא' שהוא בחי' המלכויות שבהם נעשה בחי' הכתרים דהכלים של (נ ע"א) ההתפשטות הב', כי ההתפשטות הא' אשר להנקודות והאצילות ביארנו בספר הכללים כלל ה' ו' כי הוא הס"ג הכללי דא"ק, אשר התפשט ממקום הטבור שבו עד סוף רגליו¹⁹⁰ וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (ריש פרק א ושם ריש פרק ב). אבל הנקודות הנה הם מההתפשטות הב' והם מהשם ב"ן, והרי הנה עדיין כל ההתפשטות הא' מבחי' הא"ק עצמו, ולכן לא שייך להעשות ממנו כלים ממש להנקודות אלא רק שרשי הכלים לבד, אבל עיקרן דהכלים דהנקודות היו נעשים מהנקודות עצמן ומהמלכויות שבהם.

ומ"ש הרב שהם נעשים מהכתרים שבהם, הענין בביאור הוא כי הרי כל הנקודות כולם היה כלול כל א' מי' כנ"ל, והרי ישנו בכל נקודה ספי' מלכות ג"כ. ונודע הוא כי כל ספי' מלכות אשר לאחר התיקון הנה בניינה הוא מהמלכויות דכל הספי' כולם וכמ"ש בשער מיעוט הירח (ריש פרק א). אמנם המלכות שבעולם הנקודות לא יצאה אלא רק הכתר שבה לבד וכמ"ש בשער המלכים (פרקים ה ו). והיינו כי לא יצאה אלא רק במציאות המלכות אשר בהכתר לבד. אבל שאר המלכויות כולם לא יצאו אז כלל, והרי היתה המלכות אז רק במציאות הכתר שבה לבד, והוא המלכות שבכתר דכל נקודה, כי המלכות שבכתר הוא הכתר דהמלכות, ורק זה לבד הוא אשר יצא במציאות המלכות דכל נקודה. וא"כ הרי כאשר

¹⁹⁰ מבפנים לא"ק.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אנו אומרים שהכלים דהנקודות נעשו מהמלכויות שבהם, הנה הוא ג"כ רק מהכתרים שבהם, כי הרי המלכות דכל נקודה היה רק מהכתר דכל נקודה, וזהו שאמר הרב בענינינו שהכלים דהנקודות היו מהכתרים שבהם. והוא כי הרי לעולם הוא שהכלים הם מהמלכויות, ובעולם הנקודות היה המלכות שבכל נקודה רק מהמלכות שבכתר ולא יותר. וא"כ הרי כשנעשו הכלים מהמלכויות הרי הוא ג"כ רק מהכתרים, ור"ל מהמלכות שבכל כתר. והרי נעשו הכלים דהנקודות מהנקודות עצמן ומהכתרים שבהם, ור"ל שהמלכויות דהכתרים, ונעשו הם לכלים להמ' אחרונים שבהם, כי הכלים מוכרח להיות ממקום יותר גבוה מהאורות כדי שיהא להם כח לצמצם את האורות כנ"ל.

אמנם מה שאמרנו כי מהעביות דההתפשטות הא' אשר להנקודות נעשה שורש הכלים שהוא בחי' הכתר שבכל כלי, הנה בדברינו בספר הכללים כלל י"ב אמרנו כי מהעביות דהתפשטות הא' אשר להנקודות נעשה הכלים להג"ר שבהם. אמנם נודע הוא כי הכתר דהז"ת הוא מהבינה, כי מהשליש תחתון דהת"ת דבינה הוא הכתר דז"א כמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ד) ובכ"מ. ומעין זה היה ג"כ בעולם הנקודות, כי הכתר דכל כלי אשר בכ"א מהז' מלכים שמיתו היה מהג"ר דהנקודות, ור"ל מהבינה שבהם, כי ממנה יצאו הז' מלכין דמיתו כנודע. אבל עיקרן הכלים הנה נעשה בכל מלך ומלך מאור הכתר שבו גופה, כי כל מלך הוא כלול מ'י, ומהכתר שבו נעשה הכלי לכל ה' שבו, ור"ל מהמלכות דהכתר שהיא המלכות מהי' ספי' דכל מלך וכנ"ל.

אמנם הרי לפי דברינו יהיה נמצא שיש חילוק בין הכלים דהג"ר דהנקודות שהם נעשו בכל עיקרן מהעביות דההתפשטות הא', להכלים דהז"ת שהם נעשו עיקרן מהכתר דכל מלך ומלך עצמו. והרי הרב בענינינו אמר שכל ה' כלים כולם נעשו מהכתרים, ור"ל מהכתרים דהנקודות. והרי נעשה גם הכלים דהג"ר מהכתרים שבהתפשטות הב' גופה. אך האמת הוא כי זה וזה איתא, שהכלים דהג"ר נעשה משניהם, אחד מהעביות דההתפשטות הא', ואחד מהעביות שבהכתרים דההתפשטות הב' גופה, ומשניהם יחד נעשה הכלים דהג"ר ולכן נתקיימו הם, וכנודע שהשבירה היה רק בהז"ת ולא בהג"ר. וכן יצאו הם ג"כ קצת בתיקון פרצוף, והוא משום שהכלים שלהם נעשה מב' הבחי', ולכך היו הם מתוקנים במקצת, וכן עיקר המיתה והשבירה היה רק בהז"ת ולא בהג"ר כנודע, והרי נתבאר היטיב כל מה שהערינו בזה והבין.

[י] ואותו חלק של הכלים שנוגעין למציאות ה' כתרים – והוא המלכות שבכל כתר וכתר [של ה' ספי'], ר"ל של ה' נקודות. וכגון פרצוף עתיק, הנה יצא ב' נקודות כמ"ש לקמן (נ ע"ב) בשבירת הכלים (פרק ז), וכל נקודה מהם היה כלול מ'י, והרי היה בפרצוף עתיק י' כתרים, והג"ר נתקיימו והז"ת נשברו. ועד"ז היה בא"א, וכן באבא, וכן באימא, וכן בז"א, וכן בנוק, כי היה י' נקודות בכל פרצוף ופרצוף כמ"ש שם. וכל נקודה ונקודה היה כלול מ'י והרי היה י' כתרים בכל פרצוף ופרצוף, ואותן הכתרים היו ג"כ כל א' כלול מ'י, ונעשה הכלים מהמלכות של כל כתר. והרי היה י' כלים בכל פרצוף ופרצוף, והג"ר שבהם נתקיימו והז"ת שבהם נשברו, והם הז' מלכים שבכל פרצוף ופרצוף שמיתו ונשברו. [היה בהם יכולת להעשות בהם כלים], כי המלכות דהכתר שבכל נקודה הנה משום שהיא מהכתר יש בה יכולת להתגבר על כל המ' ספי' אחרונות שבכל נקודה לצמצמם ולהגבילם וליתן מעצור לרוחם, ועי"ז יצאו כולם למלוכה, ר"ל שהרי גם הז"ת יצאו הם ג"כ למלוכה כרגע עכ"פ, והוא ע"י שגם הז"ת דהנקודות שהם הז' מלכים שבכל פרצוף נעשה עליהם ג"כ מהמלכויות דהכתרים שבהם, [ושם היו נגזרים כל ה' ספי' כולם] שבכל נקודה ונקודה מהי' נקודות שבכל פרצוף.

והנה הג' נקודות הראשונים שבכל פרצוף נתקיימו, והז' נקודות התתונים שבכל פרצוף הם הז' מלכים דכל פרצוף שמיתו ונשברו. אמנם עכ"ז הנה יצאו גם הם למלוכה כרגע, והוא ע"י שגם הכלים שלהם נעשה ג"כ רק מהכתר שבכל מלך ומלך, ור"ל מהמלכות דכל

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כתר וכנוז, והיו הי' ספי' דכל מלך גנוז בהכלי שנעשה מהכתר שבה, ולכך יצאו למלוכה כרגע עכ"פ.

[יא] כי שאר חלקי הספי' – ר"ל המלכויות דכל הט' ספי' האחרונים שבכל נקודה אשר מהחכמה שבה ולמטה [לא היו יכולים להעשות בהם כלים, כי הכלים שלהם לא יכלו לסבול האור ההוא עדיין], כי האורות דהנקודות היו גבורות גדולים, ומדרכן של הגבורות תקיפין לצאת בפעולתם בלי חק וגבול ובלי סדר כלל, ויוצאים בכל כחם בכל האפשרי עד שאין כח בכלים לצמצמם ולהגבילם ולא היו יוצאים למלוכה כלל, ולכך היה מוכרח להעשות כל הכלים שלהם מהמלכויות דהכתרים, כי הם מבוססים בחסדים, והיו מבסמים את האורות במקצת והמתיקן שלא יתגברו כ"כ. וגם ע"י שהכתר הוא שורשם הראשון יש יכולת בהמלכות שלו לסבול אותם קצת ולצמצמם במעט רגע, וע"י יצאו למלוכה כרגע, וכמ"ש וימלוך וימת, והרי מלכו כרגע עכ"פ. משא"כ אם היה נעשה כליהם מהמלכויות דשאר הט' ספי', לא היו יכולים לסבול את רתיחת הגבורות דהאורות כלל, ולא היו יוצאים למלוכה כלל. וגם אם היו יוצאים באיזה רגע היה אח"כ שבירתם יותר מדאי, ולכך לא נעשה הכלים שלהם אלא רק מהכתרים שלהם לבד.

וזהו הטעם ג"כ מה שהמלכות דהנקודות לא יצאה אלא רק בבחי' אור הכתר שבה לבד, שהוא מאור המלכות דהכתר (ומהעביות שבה נעשה הכלי כנ"ל), אבל שאר הט' מלכויות נשארו בשרשם שבבינה ולא יצאו בעולם הנקודות כלל. והנה היה כ"ז כדי להמעיט בה השבירה והפגם בכל האפשרי, וכמו שמבואר בשער המלכים (פרק ו). אמנם לאחר התיקון יצאה ונשלמה המלכות נוק' מהמלכויות דכל הי' ספי' כולם, וכן נתקנו ונעשו הכלים דכל פרצוף מהעביות דהמלכות שבו אשר היא כלולה מכל הי' מלכויות דכל הי' ספי' שבו. אך בעולם הנקודות היה הכלי דכל נקודה רק מהעביות דהמלכות שבכתר דכל נקודה, והמלכות דהנקודות שהיא מלך הז' שבכל פרצוף היה ג"כ רק באור הכתר לבד שבה, שהוא מאור המלכות דהכתר דהנקודות, והכלי של אותו הכתר נעשה מהעביות, ונתחלקה המלכות דהכתר שהיא הנקודה ראשונה מהי' נקודות שבכל פרצוף, נתחלקה המלכות שבה לשנים, כי מהאור שבה נעשה המלכות נוק' מלך הז', שהיא הנקודה העשירית שבכל פרצוף, ומהעביות שבה נעשה הכלי דהנקודה הראשונה עצמה, אבל משאר הט' נקודות שבכל פרצוף לא יצאה אור המלכות מהם להתחבר בהמלך הז' נקודה העשירית מאומה, אמנם העביות דהמלכות הם יצאו בכל א' מהם, ומהם נעשה הכלי דכל נקודה.

ונראה לי כי היה חילוק בזה בכל פרצוף בין הג"ר שבו להז"ת שבו, כי הג"ר שבו הנה יצא בכל א' אור המלכות שהיא ספי' העשירית ג"כ, אמנם היתה ג"כ מאור (נ ע"ג) המלכות שבכתר דכל א' ונתחלקה לשנים כנוז, כי האור הוא ספי' העשירית שבכל א' מהג"ר, ומהעביות היה הכלי דכל א' מהג"ר. אבל הז"ת שהם הז' מלכים שבכל פרצוף, הנה בהם לא יצאה אור המלכות שהיא ספי' העשירית שבכל א', אלא שנשארו בשרשם שבבינה שהיא אם הבנים, שממנה יצאו. אך העביות דהמלכות דכל א' היא אשר יצאה בהז"ת ג"כ, והוא הכלי דכל א', והוא מהעביות דהמלכות דהכתר דכל א'.

אמנם המלך הז' שהיא נקודה העשירית דכל פרצוף, והיא אור המלכות אשר עליה אמר הרב במלכים (פרקים ה ו) שיצאה רק הכתר שבה, הנה היא מאור המלכות דנקודה הראשונה דכל פרצוף שהיא נקודת הכתר שבו, כי מהמלכות דהכתר נעשה הכתר דהמלכות והוא אשר יצא למלך הז' דכל פרצוף, נקודה העשירית בו, אשר יצאה רק הכתר שבה כנוז.

אמנם הנה אותה הנקודה העשירית שהיא מאור המלכות דנקודה הראשונה כנוז, והוא ע"י שכל נקודה היא כלול מ"י, ויש בה י' ספי' כנ"ל, צריכים אנו לדעת כי אותו אור המלכות דנקודה הראשונה הנה הי' ג"כ רק מאור המלכות שבהכתר דנקודה הראשונה, כי אותה המלכות שבכתר היא נתחלקה לשנים שהם עביות ואור, והעביות נעשה לכלי לכל

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אותה הנקודה ראשונה כולה, שבה נגזרים כל הי' ספי' שבה כנ"ל אות י', והאור נתפשט למציאות ספי' המלכות אשר בהנקודה ראשונה, וממנה נתפשט וירד למציאות המלך הז' דאותו הפרצוף שהיא הנקודה העשירית שבו. והרי נמצא כי המלך הז' מהז' מלכים שבכל פרצוף היא מאור המלכות דהנקודה הראשונה שבו, שהוא הכתר הכללי שבו, ונמשכת מאור המלכות שבהכתר דנקודה הראשונה עצמה הכתר הפרטי שבה.

והרי לנו כי המלך הז' דכל פרצוף, שהיא הנקודה העשירית הכללי שבו, הוא מאור ספי' העשירית הפרטי דהנקודה הראשונה הכללי דכל פרצוף, שהוא הכתר הכללי שבו, ונמשכת מספי' העשירית, הפרטי פרטית שבספי' הראשונה הפרטי שהוא כתר הפרטי אשר בהנקודה הראשונה הכללי, שהוא כתר הכללי דכל פרצוף. ושם באותה המלכות הפרטי פרטית, שם נעשה חלוקת העביות מהאור כנ"ל, ונעשה אותה העביות כלי לכל הנקודה הראשונה הכללי כולה וכנ"ל ג"כ. אמנם הכלי של המלך הז' ג"כ, הנה היא נעשית מהעביות שבהאור שבה עצמה ע"י ירידתה והתפשטותה, וע' בענין הכלי שלה בשער תיקון נוק' (פרק ב סי' ט) ויתבאר בעה"י במ"א.

[יב] וזה היציאה הנקרא נקודים – משום שכל מה שיצא אז שהוא בעולם הנקודות היה רק נקודות קטנות וכקרני חגבים, כי הם היו השרשים ע"ד גרעני פירי לכל המציאויות שבכל הד' עולמות אבי"ע. ועליהם אמרו בזה"ק בראשית (לה ע"ב) (וכן הוא בב"ר ר"פ טו סי' א) הנטיעות כקרני חגבים הו, ונהורא דלהון דקיק ולא הוון נהרין, כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרונ ארזי לבנון¹⁹¹. והוא קאי על עולם הנקודות שאז מיתו המלכים, ועל אור התיקון דשם מ"ה שעליו נאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור, (שם ד) וירא אלהים את האור כי טוב. וכמו שיתבאר כ"ז בשער דרושי עולם הנקודות, כי היו מתחילה רק שרשים קטנים למאד, ואח"כ נעשה ונבנה מהם כל עולם האצילות, ועל ידי זה נבראו אח"כ כל העולמות ב"ע. ועכ"פ הוא כי מה שנקראו נקודות משום שהיו אז רק בבחי' שרשים קטנים וכקרני חגבים, [והוא מה שאנו קוראין ל"י נקודות אצילות בבחי' (ר"ל בערך) העקודים], וכן אמר ג"כ בעגולים ויושר (ענף ה) כי עולם הנקודות הוא עולם האצילות מרם תיקונם כו' ע"ש. אמנם הוא רק בערך העקודים, כי משום שהעקודים הוא נקרא לפעמים ג"כ מכלל העולמות דא"ס¹⁹², וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (תחילת פרק א), הנה בערך זה נקראו הנקודות בשם אצילות, אבל בדיקדוק ממש הנה לא נקרא אצילות אלא רק אחר התיקון, אבל קודם התיקון הוה שמם העיקרי רק נקודות לבד, כי שם אצילות הוראתו הוא שהם אצלו¹⁹³, כי א"ס ית"ש מתגלה בהם ומתייחד עמהם עד שהם כולם אחד ממש על ידו, והוא כולו אלהות גמור על ידו. משא"כ (נ ע"ד) הנקודות היה מתעלם מהם הרבה מאד, ולא שייך להקרא בשם אצילות כלל אלה רק בשאלה, ועל שנעשו לאצילות אחר התיקון.

[בראשונה נקרא נקודה אחת לברדה], ר"ל על עולם העקודים שהוא נקרא נקודה אחת משום גודל העלמו, וכן כתב ג"כ בשער הכללים (ריש פרק א) ע"ש, כי משום שכל עולם העקודים הוא רק התחלת התנוצצות הנילווי, הרי היא בבחי' נקודה שהיא רק התחלת ראשית דהמציאות. [ואח"כ נעשה סוד האצילות], ר"ל שורש האצילות והוא עולם הנקודות שהיא השורש הנ"ל, וכן כל סדר מציאותם היה ג"כ מעין ובדוגמא מעין סדר בנין האצילות וכמו שבארנו בדע"ה ח"א סו"ד ב' ובכ"מ שם.

¹⁹¹ תרגום: הנטיעות היו כקרני חגבים ואורם דקיק ולא היו מאירים. כיון שניטעו ונתקנו, התרבו באור ונקראו ארזי לבנון.

¹⁹² עי' לעיל הערה 70.

¹⁹³ עי' רמ"ע מפאנו מאה קשיטה סימן ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ונתחיל לבאר מציאות העקודים מה ענינו. דע כי האור העליון אשר הוא חלק הראוי להתלבש באצילות²¹ אשר יש בו כח הי"ס, אע"פ שעדיין לא ניכר היותם י' אורות רק אחר גמר העקודים²² וכמ"ש בע"ה, אמנם ודאי שהכח של י' אורות אלו היה בהם תחלה, רק לפי שלא היה האור נגבל תוך הכלי לא היה ניכר עדיין מציאות היותן י'. והנה כאשר רצה המאציל העליון להוציא בחי' הכלים* ההוא הנקרא עקודים מה עשה, המשיך האור שלו למטה עד מציאות סיוס שיעור הראוי להיות נעשה ממנו בחי' עקודים, שהוא עד הטבור, ואחר שהמשיכו חזר ונסתלק האור ההוא למעלה במקורו בפה. ונודע הוא, כי האור העליון כשהוא מתפשט וחוזר ונעלם מניח רושם חותם למטה בהכרח²³. והנה אותו האור שהוא הרשימו הנשאר למטה כאשר נסתלק אור עליון ונעלם במקורו, אז נשאר אור רשימו ההוא למטה בלתי אור עליון ההוא (הנסתלק), ואז ע"י התרחקו ממנו אור עליון אז נעשה אותו (נ"א באותו) אור הנשאר ונתהווה בחינת כלי, כי סיבת התפשטות האור והסתלקותו אח"כ גרם להעשות מציאות כלי²⁴. ולפי שכאשר האור הא' חזר ונסתלק היה מסתלק בבת אחת וברגע א'י²⁵, לכן כל מציאות אור הנשאר (מהם) נעשה (רק) מציאות כלי א'י²⁶, והוא נקרא בחי' כלי²⁷ הנקרא כתר²⁸, כי עדיין האור עליון לא היה נבדל בי"ס כי עדיין לא היה ניכר היותן י"ס²⁹. ומה שנקרא כתר ולא ספירה אחרת³⁰ הטעם הוא כי לעולם הכתר קרוב אל המאציל, והנה הכלי הראשון אשר האציל המאציל נקרא כתר בוודאי, אך מה שהאציל אח"כ עי"ז הכלי הנקרא כתר אז יקראו חו"ב כו"ב³¹, אך עתה עדיין כולם בסוד י' כתרים. ואחר התפשטות הב' אז נעשה שאר חלקי הספי'. סוף דבר הכלי שהאציל המאציל העליון לא יקרא אלא בחי' כתר לבד.

* הכלי (לס"ו).

[יג] כי אור העליון (דא"ק) אשר הוא חלק הראוי להתלבש באצילות – כי הנה יש בא"ק אורות רבים שהם ראוי להיות פנימיות להאצילות, אמנם הוא רק אחר שנשתלשלו ממדרגה למדרגה, לצאת מקודם למדרגת העקודים ומשם יתפשטו לפנימיות האצילות. והוא ע"פ מה שבארנו בכ"מ מדברינו, כי כל האצילות הוא בבחי' הזו"ן שבא"ק, והוא מהטבור ולמטה שבו, ויוצא ונעשה מבחי' האו"א שבא"ק, שהם מהגרונן עד הטבור שבו, והם מקבלים מהעקודים שהוא בבחי' י"ג ת"ד שבא"ק, ע' לעיל שער מנת"א פ"א ובדברינו שם, ובספר הכלליים כלל ה' ו'. והרי נשתלשל האור והשפע מהעקודים להאצילות ע"ד השתלשלות אשר מהי"ג ת"ד דא"א להזו"ן, שמתלבש האור המתפשט מהי"ג ת"ד בהזו"ן בפנימיותם. ועכ"פ הוא כי נתייחד א"ק באורות רבים אשר הם לצורך האצילות, כי הוא ע"ד א"א להזו"ן, ונתפשטו אותן האורות בהעקודים להתפשט משם להאצילות ומתלבשים בו.

[יג*] אשר יש בו כח הי' ספי' אעפ"י שעדיין לא ניכר היותם י' אורות רק אחר גמר העקודים – והגם שתחילת יציאתם הרי היה תיכף בבחי' י' אורות, כי הרי יצאו אחד לאחד ממטה למעלה ממלכות עד הכתר, ויצאו בי' יציאות וכמ"ש בשער העקודים (פרק ג), עכ"ז הנה מאחר שיציאתם מהפה ולחוץ לא היה בבחי' לידה זה מזה, כי לא יצאו בבחי' לידה זה מזה אלא רק בהתפשטות הב' דוקא שהוא גמר העקודים, וגם הרי לא נתגלה בהם בחי' כלי אלא רק אחר גמר העקודים. והרי לא נצטמצמו כל א' להיות במדרגה בפנ"ע כלל, ולכן לא ניכרו שהם י' ספי' כלל, אלא שהם כולם במדרגת אור אחד הנחלק לי' חלקים ויצא בי' יציאות, וכמו שיתבאר עוד למטה אות כ' וכ"ז.

[יד] מניח רושם חותם למטה בהכרח – הנה אותו הרושם שאמר כאן הכוונה הוא על העביות שאמר בעקודים (פרק ג), וכן על רשימת האור שאמר (שם פרק ה ופרק ו). וכולל כאן את הרשימו והעביות יחד במילת רושם חותם שאמר, ולקמן (פרק ג) מחלק אותה לשנים לעביות ואור כמו שיתבאר שם, אבל כאן כולל אותן באחד. ועיקר כוונתו כאן הוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

רק על חלק העביות לבד, ולכן אמר עליה כי ממנה נעשה הכלי אחר הסתלקות האור העיקרי, וכמו שמפרש והולך וכמבואר בעקודים פ"ג בארוכה.

[טז] כי סיבת התפשטות האור והסתלקותו אח"כ גרם להעלות¹⁹⁴ מציאות כלי – כי הכלי שהיא העביות הנה מתחיל התהוותה תיכף מעת ההתפשטות, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א), כי ע"י התפשטותו וירידתו הוא מתעבה קצת, אלא שאין ניכר העביות רק אחר הסתלקות האור הזך ממנו, וכמו שמתבאר בארוכה כ"ז בעקודים (פרק ג), וזהו שאמר כאן כי סיבת התפשטות האור כו' גרם להעשות מציאות כלי, כי מתחיל המציאות כלי, כי תיכף עם התפשטותו וכנו'.

[טז] היה מסתלק בבת אחת וברגע אחת – אין הכוונה שעלה כל האור כולו בשורשו בבת אחת וברגע אחת, כי הרי מבואר הוא בעקודים (פרק ו) שהיה עלייתם רק מספי' לספי', ובעליית כל ספי' הזרו פניהם למטה והיה עלייתם בשורשם בי' עליות מיוחדות ונעשה בהם גרעין ותוספות בכל עלייה ועלייה כמו שמבואר שם בארוכה, וע"ש דברינו אות ה' ואות ט'. אך כוונת הרב הוא על עלייתם מספי' לספי' שהוא ממקום למקום, {נא ע"א} הנה בזה עלו כולם בבת אחת, כי בעת שעלה הכתר במקורו (שהוא בהפה ולפנים) לא עלה הכתר לבד ושאר הט' התחתונים נשארו במקומם הראשון, אלא שעלו כולם עמו בבת אחת, ונתעלה כל א' עליית מקום אחד בזה אחר זה, שהכתר עלה במקורו, והחכמה במקום הכתר, והבינה במקום החכמה, וכן כו' כו' עד מלכות במקום היסוד. ואח"כ כשעלה החכמה במקורו, נתעלו ג"כ כולם עמו עליית מקום אחד, הבינה במקום הכתר, והחסד במקום החכמה, וכן כו' כו' עד המלכות במקום ההוד, ועד"ז בכל עלייה ועלייה. והיה עלייתם ממקום למקום כולם בבת אחת וברגע אחת. ונמצא כי בעלייתם היו כולם מחוברים זב"ז יחדיו ידובקו, כי היו אז כולם כאחת בלי הפסק בנתיים כלל. ועי"ז הנה נעשה מהעביות הנשאר מהם אחר הסתלקות כולם רק בחי' כלי אחת לבד ובחי' כלי אחת ארוכה.

[יז] לכן כל מציאות אור (ר"ל העביות) הנשאר מהם נעשה רק מציאות כלי אחת – שנעשה מהעביות של כולם כלי אחת לכולם. וכ"ז הוא רק ע"י שהיה עלייתם כל א' במקום עליון כולם בבת אחת וכנו'. אבל באם שהיה עליית כל אחד ואחד בפנ"ע, וכגון בעת שעלה הכתר במקורו היו נשארים עדיין הט' התחתונים במקומם, הרי היה נעשה העביות הנשאר מהכתר אחר הסתלקותו לכלי מיוחדת בפנ"ע. וכן עד"ז בעליית כל אחד ואחד, כאשר עלה העליון היה נשאר התחתון במקומו, אז היה נעשה העביות דכל א' לכלי מיוחדת בפנ"ע, והיו נעשים עי"ז לי' כלים. אך ע"י שהיה עלייתם כל א' למקום העליון ממנו כולם בבת אחת, כי בעת שעלה העליון למקום אחד נסעו כולם אחריו והיו מדובקים זב"ז בלי רווח בנתיים, הנה נעשה עי"ז מהעביות של כולם רק כלי אחת לבד, כי הרי לא נצטמצם כל א' בפנ"ע וכן לא נפרדו העביות זה מזה להיות כל א' לכלי מיוחדת.

[יח] והוא נקרא בחי' כלי – ר"ל הגם שבאמת הוא ג"כ רק אור, עכ"ז הנה בערך האור שנסתלק ויצא ממנו ועלה למעלה הנה נקרא אותו האור הנשאר בחי' כלי, כי מה שנסתלק ויצא הוא האור היותר זך, ומה שנשאר למטה הוא העביות שבו, ולכן נעשה הוא לבחי' כלי להאור שנתפשט בו אח"כ, הגם שבאמת הוא ג"כ אור בהיר וזך, אך בערך האור שנסתלק וכן בערך האור שנתפשט בו אח"כ הנה הוא לבחי' עביות וכלי.

[יט] הנקרא כתר – כי משום שהיא רק מהעביות דאור ההתפשטות הא' לכן היא נקרא כתר, כי כל ההתפשטות הא' כולו הוא בבחי' כתר להתפשטות הב', וכמ"ש בעקודים פ"א אות ה' ובכ"מ, וע' בסמוך אות כ"א.

¹⁹⁴ להעשות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[כ] כי עדיין לא היה ניכר היותן י' ספי' – לכך נקראים בשם כתר כי היו כולם עדיין, ר"ל בעת ההתפשטות הא', רק בבחי' ספי' אחת לבד, ונקראים כולם בשם כתר, ולכן נקרא העביות הנשאר מהתפשטות הא' בעת הסתלקותו, והיא הכלי דהעקודים כנו' נקרא היא ג"כ בשם כתר.

אמנם מה שאמר כי לא היה ניכר בהתפשטות הא' שהם י' ספי', הרי לעיל בשער עקודים (פרק ג) מבואר שגם בהתפשטות הא' הנה היה יציאת הי' ספי' שבו אחד לאחד, ויצאו ממטה למעלה ממלכות עד הכתר, וביציאת כל עליון ניתוסף אור בהתחתון, עד שזכה המלכות עי"ז לכל הה' בחי' נרנח"י, וכל עליון היה נתמעט עד שהכתר, לא היה אלא רק בבחי' נפש לבד, וא"כ הרי היו ניכרים ג"כ היטיב שהם י'. וכן אח"כ בעת הסתלקותן ועלייתן, הנה היה עלייתם למעלה בי' עליות, ובכל עלייה ועלייה חזר כל א' פניו למטה, וכמו שמבואר כ"ז בארוכה שם פ' ה' ו' ז', וא"כ הרי מכ"ז הרי ניכרים היטיב שהם י'. אמנם מ"ש הרב שלא היה ניכר בהם אז שהם י' ספי', הענין הוא כי הגם שנתחלקו בי' חלקים, עכ"ז הרי לא היה בהם היכר שהם י' מדרגות, כי לא היה בהם אז שום סיבה מה שגורם להבחין בהם שהם י' מדרגות זה למטה מזה וככל בחי' י' ספי', כי זה לא נעשה אלא רק ע"י שיוצאים ונולדים זה מזה, אז נעשה עי"ז כל תחתון מדרגה למטה מהעליון (נא ע"ב) שעליו, כי הוא תולדתו וכענף היוצא מן השורש, ונתמעט האור בכל א'. אבל בהתפשטות הא' שהיה יציאתם ממטה למעלה ממלכות עד הכתר ויצא כל א' מהפה, הרי לא ניכרו שהם י' מדרגות כלל ולבחי' י' ספי' כלל. ועוד כי הרי בהתפשטות הא' לא היה אז עדיין בהם שום כלי מאומה, והרי לא נצטמצמו להיות כל א' לספי' בפנ"ע. ומשום כ"ז היה אז כולו רק במציאות אור אחד לבד אשר נתחלק לי' חלקים ויצא בי' יציאות, וכן חזר ועלה בי' עליות. אבל להיותן י' ספי' לא היה ניכר אז עדיין בהם מאומה, ומה שקורא אותם הרב לעיל בשער עקודים בשם י' ספי', הוא רק ע"פ שורש הנעלם שבהם, וכמו שכתבנו שם פ"ב אות ז' ופ"ו אות י' עש"מ. אבל בעולם העקודים עצמו לא היו ניכרים לעולם שהם י' ספי' כלל.

[כא] ומה שנקרא כתר ולא ספי' אחרת כו' – כי לכאורה היה ראוי ביותר לקרוא בשם מלכות, כי כל כלי הוא מהעביות דהמלכות כנ"ל אות ט', וכן היה ראוי לקרוא בשם חכמה שהוא הראשית, כמ"ש בזה"ק בראשית (לא רע"ב), והוא מחשבה שהוא ראשית המעשה והשורש הקרוב אליו, וכן הוא האור דהתפשטות הא' שנסתלק ועלה למעלה, הנה הוא בבחי' מחשבה שורש הקרוב להתפשטות הב', והם שניהם בבחי' אבא וז"א, או אימא ונוק'. והרי היה ראוי לקרוא להתפשטות הא' בשם חכמה או בינה או מלכות, ועל זה אמר כי לכך נקרא בשם כתר להורות שהוא קרוב אל המאציל, כי לעולם הוא שהכתר קרוב למדרגת אור א"ס, ונקרא לפעמים בשם א"ס כמ"ש ברע"מ פינחס (רנח סע"א), ולית סוף לגביעו דנהוריה כמ"ש בפ' בא (מב ע"ב). ומשום כ"ז הנה קורא לכל ההתפשטות הא' בשם כתר, להורות שהוא קרוב למדרגת אור א"ס. וכן יש בזה טעם עוד, כי הנה נקרא כל ההתפשטות הא' אשר להעקודים בשם כתר להתפשטות הב', משום שהרי כל ההתפשטות הא' הוא נסתלק כולו ועלה למעלה בא"ק עצמו שהוא כתר הכללי, ונשאר שם לעולם. וכן הוא עומד שם לעולם לבחי' כתר לכל ההתפשטות הב'. ומשום כ"ז הנה נקרא כל ההתפשטות הא' לעולם בשם כתר, ולכן הוא כי גם הכלי דעקודים שהוא מהעביות הנשאר למטה מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו הנה היא נקרא ג"כ לעולם בשם כלי הכתר. וע' דברינו לעיל פ"א אות ה' עוד טעם עמוק מה שנקרא ההתפשטות הא' כולו לעולם בשם כתר להתפשטות הב', ע"ש. והאמת הוא כי כל העקודים כולו, ר"ל גם ההתפשטות הב' שבו הנה הוא נקרא כולו ג"כ לעולם בשם כתר, והוא באשר שהוא מהטבור ולמעלה בהא"ק, וכל שהוא מהטבור ולמעלה נקרא כולו על שמו. והרי נקרא כל העקודים על שם הא"ק שהוא כתר הכללי, ומה גם כי כבר כתבנו בכ"מ שהעקודים בא"ק הוא בבחי' הי"ג ת"ד הנובעין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ממ"ס, והם כולם בשם כתר¹⁹⁵, וכן הם כולם בשם דעת עלאה¹⁹⁶. והכל אחד כי כתר ודעת הם אחד כנודע¹⁹⁷, שמתפשט ומתגלה בהדעת שמתחילה הוא שורש לכל העשר והוא בהעלם, ואח"כ מתגלה ונעשה שורש להז"ת.

[כב] אז יקרא ח"וב – ע' בהשמש שאמר שהכוונה הוא על הנקודים. אמנם אפשר לפרש דברי הרב שכוונתו הוא על העקודים, ור"ל על ההתפשטות הב' דלהעקודים, שאמר לקמן (פרק ב) שהוא מהחכמה ולמטה. ועל זה אמר כי מה שהאציל אח"כ עי"ז הכלי הנקרא כתר, והוא האור דהתפשטות הב' אשר להעקודים שהוא נאצל ע"י הרשימו והעביות שנשאר למטה מההתפשטות הא', ונקרא אותו הכלי בשם כתר כנ"ל. ואותו הרשימו הוא השורש לכל האור דההתפשטות הב', ע' עקודים פ"ה אות י"א ובכ"מ שם. הנה מה שנאצל עי"ז והוא האור דההתפשטות הב' הוא נקרא בשם חו"ב, כי הוא מהחכמה ולמטה כנז'. וזהו ג"כ מה שמסיק הרב ואמר בסמוך, ואחר התפשטות הב' אז נעשה שאר חלקי הספי', ור"ל כי הרי הם הט' אחרונים אשר מהחכמה ולמטה כמ"ש לקמן (פרק ב) וכנז'. (ומהר"ש שרעבי ז"ל אמר שמ"ש ואחר כו' הכוונה הוא על האצילות שהוא התיקון הנעשה (נא ע"ג) אחר עולם הנקודות.)

ומה שאמר עוד, אך עתה עדיין כולם בסוד י' כתרים, הכוונה הוא לפי דברינו על ההתפשטות הא' אשר להעקודים שהוא נקרא כולו בשם כתר וכנ"ל. הנה הגם שהוא נתחלק ג"כ לי' חלקים, עכ"ז אינם נקראים בשם י' ספי', אלא כל החלקים שבו הם כולם הכל עדיין רק כתר לבד, והי' חלקים שבו הם י' כתרים כי אין בהם חלוקי מדרגות וכנ"ל אות כ'.

ונבאר עתה מציאות זה ההסתלקות של האור העליון. כי הנה כאשר נעריך שמציאות זה הכלי שכולל כל האור¹⁹⁸, הנה בהכרח הוא כאשר מסתלק האור ממנו יהיה בו חלקים הראויין להביט אל האור ההוא [המסתלק מהם] ובהתרחקו מהם יתרחק מהם הבטת פנים אל פנים כפי שיעור התרחקו והמשל בזה, {ל ע"ג} כי כאשר האור מסתלק מהחלק הי' של הכלי הזה אשר יקרא אח"כ בשם בחינת מלכות כמ"ש, הנה אותו החלק הי' מן הכלי ההוא אשר ממנו נסתלק מהם האור ההוא שע"כ נעשה כלי כנ"ל ואז הכלי הפך פניו למטה, כי כיון שנעשה עתה בחי' כלי בהפרדו מן שורש האור שלו אין בו יכולת להסתכל בו פב"פ, ואז הופך פניו אחר שנעשה בחי' כלי, ואז אינו מסתכל באור עליון שנתרחק ממנו אלא דרך אחר, והנה גם האור העליון יקרא עתה אחר בעת הסתלקותו, ויהיה הכלי עם האור ההוא אב"א. ואחרי אשר נסתלק האור ההוא ג"כ עוד שיעור חלק א' אשר יקרא אח"כ בחי' היסוד ונסתלק מכולו, אז גם החלק הזה יהפוך פניו מן האור העליון, כי לא יוכל לקבלו, ואז¹⁹⁹ גם בחי' [כלי] ראשונה הנקרא מלכות, כיון שהאור נתרחק ממנה תוכל להפוך פניה למעלה, ואז יהיה המלכות ויסוד פב"פ, רק היסוד יהיה עם אור עליון אב"א. וכן כאשר יסתלק בחי' אור של ההוד אז²⁰⁰ ההוד יהיה אב"א עם האור העליון, ואז היסוד הפך פניו אל ההוד ויהיה ההוד ויסוד פב"פ, ומלכות תהיה פנים באחור פני המלכות באחורי יסוד, כי תאוות וחשק הספי' להחזיר פניהם אל האור, אך הספי' הקרובה אל האור [אשר מסתלק ממנו] לא תוכל להחזיר עדיין פניו אליו עד שיתרחק מהאור שיעור ספירה אחת. וכן כאשר יסתלק האור מבחי' הנצח, אז הנצח יהיה אב"א עם אור העליון ופב"פ עם ההוד, ויסוד יהיה פנים באחור עם ההוד, ומלכות ג"כ פנים באחור עם היסוד. וכן עד"ז עד שתסתלק האור מכל י' חלקי הכלי ואז יהיו כל הספירות פנים באחור, פני

¹⁹⁵ תיקו"ז עו ע"ב.

¹⁹⁶ עי' ע"ח הולדת או"א וזו"ן פרק ו.

¹⁹⁷ עי' ע"ח מוחין דצלם פרק ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

תחתונה באחור עליונה, אך הכתר עם החכמה יהיו פב"פ, כי הכתר עם האור [העליון] הם אחור באחור¹⁹⁸ לטעם הנ"ל, ובזה מוכרח שכתר וחכמה יהיו פב"פ.

[כג] שמציאות זה הכלי שכולל כל האור – ר"ל העביות אשר היה כלול בכל האור כולו דההתפשטות הא' והוא רק בבחי' עביות אחת, וכן נעשה ממנה רק כלי אחת כנ"ל וכנודע. ומה גם כי הרי גם האור הוא כולו ג"כ רק אור אחד לבד כנ"ל אלא שהוא נחלק לי' חלקים ע"י שיצא בי' יציאות, וכן נתחלק אח"כ בהסתלקותו ועלייתו ועלה בי' עליות, ועי"ז הרי נבחן האור בי' חלקים. אמנם ממילא הוא שנבחן עי"ז הכלי ג"כ בי' חלקים, כי הרי העביות הוא כלול בהאור עצמו, וכאשר יצא חלק אחד מהאור הרי היה היציאה ג"כ לחלק אחד מהעביות, כי העביות נתגלה ונעשה בכל חלק אור ע"י התפשטותו וירידתו כנודע בדברינו. וכן כאשר עלה החלק הראשון מהאור ונשאר העביות שבו למטה, הרי הוא נבחן ג"כ לחלק ראשון מהעביות. ואח"כ כאשר עלה גם החלק שני מהאור ונשאר העביות שבו למטה, הרי הוא נבחן ג"כ לחלק שני בהעביות. ועד"ז בכלם, כי חילוקי היציאות והעליות אשר גרם להבחין עי"ז ריבוי החלקים בהאור ולהבחין בו עי"ז י' חלקים, כן הוא גורם ג"כ הבחנת ריבוי החלקים בהעביות, ונבחן העביות ג"כ לי' חלקים ע"י אותו הגרם והסיבה אשר גורם להבחנת י' חלקים בהאור. והכלל הוא כי הגם שבהאור דהתפשטות הא' אשר להעקודים לא היה בו היכר לי' ספי', וכן העביות הנשאר מאותו האור אחר הסתלקותו, הנה הגם שהיא לעולם רק כלי אחת, עכ"ז הנה נבחן אותו האור לי' חלקים, וכן נבחן הכלי אחת דהעקודים ג"כ בי' חלקים.

וזהו הענין מה שמכנה הרב בשער עקודים (פרק ג) וכן בכ"מ שם בחי' י' ספי' גם בהאור דהתפשטות הא', הגם שבאמת לא היה היכר לי' ספי' שם כמ"ש הרב בענינינו, עכ"ז מכנה הרב שם ג"כ בשם י' ספי', והוא ע"ש הי' חלקים שבו. וכן זהו הענין ג"כ מ"ש הרב בשער אח"פ (פרק ג) שהיה י' כלים בהאורות דהאח"פ ג"כ ומכנה שם י' כלים, הגם שנודע הוא שבכל העקודים הוא רק כלי אחת, אך הוא ע"ש הי' חלקים שבו כנז'. (והוא תירוץ פשוט נוסף על מה שכתבנו בזה בשער עקודים פ"ב אות ז' ובכ"מ, וכתבנו שם שהוא ע"פ שורש הנעלם שבהם ע"ש, וכן בפ"ו אות י'. אך יש לומר בפשיטות כנז' כי הוא ע"ש בחי' הי' חלקים אשר נבחן הן בהאור והן בהכלי, ולכן מכנה בכל א' מהם בשם י' ספי' וכן בשם י' כלים.) אך עכ"פ הוא כי נבחן י' חלקים הן בהאור והן בהכלי, ועל זה אמר הרב כי כל חלק מהאור אחר שנסתלק מהחלק דהכלי שלו הנה הוא עם הכלי אחור באחור. אך זהו רק כל זמן שהם סמוכים זה לזה, אבל כאשר מתרחק האור שיעור מקום דבחי' ספי' אחת, אז חוזרת הכלי פניה למעלה וכמו שמפרש והולך.

והענין בזה הוא, כי כאשר שרצון המאציל ית"ש הנה היה להעשות כלי מאותה העביות, לכן היה הצורך למנוע מהם ההסתכלות זב"ז, כי כל הסתכלות גורם קירוב ודיבוק ע"ד שכתוב שה"ש (ו ה) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבונ¹⁹⁸, ולכן היה חוזר האור פניו למעלה והכלי פניה למטה שלא יסתכלו זב"ז, כדי שייצא העביות על עביותו הראוי לו להעשות לכלי עי"ז. אך זה היה רק קודם שנתרחק האור ממנו, אבל אחר שנתרחק האור ממנו שיעור מקום דספי' אחת, וכבר יצא העביות עי"ז על שיעור עביותו הראוי אליו, הנה אז אדרבה הוא כי חוזר העביות פניו למעלה, וכדי לקבל הארה ממנו בכל האפשרי, וכמו שיתבאר עוד למטה בסמוך.

[כד] ואחרי אשר נסתלק האור ההוא ג"כ עוד שיעור חלק אחד אשר יקרא אח"כ בחי' היסוד ונסתלק מכולו אז כו' ואז כו' – הנה לעיל שער העקודים (פרק ד ופרק ו) מבואר כי תיכף כאשר נא ע"ד נגמר עליית האור בהיסוד הנה חוזר האור תיכף פניו למטה, גם

¹⁹⁸ עי' גר"א בספד"צ ב עב, שמביא מכאן ראייה שכל הזיווג תליא בראיה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בעת שהוא עומד בהיסוד עצמו ומאיר למטה בעוד תוספות אור מבראשונה ע"י שהרי הוא עתה יותר קרוב אל המאציל שיעור מקום ספי" אחת, אך הכלי הרי מבואר כאן שהיא אינה הופכת פניה למעלה אלא רק אחר שנסתלק האור גם מהיסוד כולו ג"כ. אמנם מעם החילוק הוא פשוט, כי הרי בהאור הנה לא נבחן בו בחי' פנים ואחור אלא רק התפשטות והסתלקות וכנ"ל בשער עקודים (פרק ח). ולכן בעת שהאור הוא מתיישב במקום, אז בודאי הוא מאיר למטה, כי הרי לצורך זה נתיישב שם ונקרא אז בבחי' פניו למטה, כי הרי הוא משלח הארתו למטה אשר זה נקרא הארת פנים. ואינו מונע האור את הארתו אלא רק בעת שמסתלק ועולה, וזה נקרא הארת אחור וכמו שמבואר לעיל בעקודים (פרק ז). וא"כ הרי כאשר עלה האור ונתיישב במקום היסוד ועמד שם, הנה באותו הרגע שעומד שם ואינו עוסק אז בסילוק להיות עולה ומסתלק, אז הוא מאיר למטה והוא בבחי' פניו למטה. אבל הכלי אשר לא אפשר לה אז לקבל את אורו, הנה היא הופכת אז פניה למטה, והרי היא עומדת אז עם האור בבחי' אחור בפנים, אחורי הכלי לגבי האור אשר מאיר אז בהארת פנים, ואינה חוזרת הכלי פניה למעלה אלא רק אחר שנסתלק ועלה האור גם ממקום היסוד, אז חוזרת הכלי פניה למעלה ע"י שכלי היסוד מפסיק בינה לבין האור.

ולא שייך להקשות כי מאחר שהכלי אין בכחה לקבל את הארת האור, א"כ למה נתעכב כלל ועמד בהיסוד כלל, ולמה לא נסתלק יותר למעלה עד שיעור מקום שיהא אפשר להכלי לקבל את אורו. כי פשוט הוא שכל מה שיש בכחה לקבל אינו מונע האור את טובו ממנה להאיר אליה בכל האפשרי. ולכן כאשר אפשר לה לקבל את אורו בבחי' אחור בפנים, הנה מאיר אליה לכל הפחות בזה, ולכן עמד בכוונה ונתעכב איזה רגע במקום היסוד כדי להאיר להכלי לכל הפחות בהארת דאחור בפנים, כי בחחילה בעת שהאור הוא מסתלק ועולה ממנה הם שניהם אחור באחור. אך כאשר נגמר עלייתו במקום העליון הסמוך אליו ועמד שם, אז מאיר להכלי בהארת פנים, ועומדת הכלי עם האור בבחי' אחור בפנים. אמנם כאשר עלה האור ונתרחק עוד יותר, וכגון כשעולה אור המלכות למקום ההוד ונתיישב שם, אז היה אור המלכות עם הכלי שלה פב"פ, כי מאחר שמפסיק מקום אחד ביניהם הנה אפשר להכלי ג"כ לחזור פניה למעלה, והרי הם שניהם פב"פ, אלא שהוא בריחוק מקום ביניהם. אך כאשר שהאור הולך ומסתלק עוד גם מההוד, ונקרא האור אז בעת הסתלקותו בבחי' אחוריו למטה, הנה עומד אז כלי המלכות עם האור בבחי' פנים באחור, פני הכלי לאחורי האור.

והרי נמצא כי יש בהכלי עם האור כל הדי' בחי': פב"פ, והוא בעת ההפסק מקום ביניהם וכנ"ל. ופנים באחור, והוא בעת שהאור עולה. ואחור בפנים, והוא כל זמן שלא יש הפסק מקום בין הכלי להאור. ואחור באחור, והוא כל כלי בעת שהאור שלה עולה ממנה. והם השורש לכל הדי' בחי' הללו אשר בעולם הנקודות והאצילית, ע' שער המלכים (פרק ח) ובשער יעקב ולאח (פרק ב). אמנם הפב"פ כאן הרי הוא בריחוק מקום דוקא, והוא רק בהאור עם הכלי, וכדי שיהא אפשר להכלי להעשות וכנ"ל אות כ"ג. אך הפב"פ אשר בהכלים זה עם זה הרי הוא בקירוב מקום.

[כה] וכן כאשר יסתלק בחי' אור של ההוד אז כו' – אין הכוונה על החלק אור השייך לההוד עצמו, כי הרי הוא נסתלק ועלה ממקום ההוד תיכף בעת שעלה החלק אור דהמלכות להיסוד, כי הרי עליית כולם הוא בבת אחת. ובעת שנסתלק אור המלכות להיסוד, הנה נסתלק אז אור היסוד לההוד, ואור ההוד להנצח, ואז הרי חזרה חלק כלי המלכות פניה למטה כמבואר בהענין, ושאר כל חלקי הכלי לא שייך אז עדיין חזרת פנים בהם, כי הרי לא נסתלק האור מהם עדיין, כי בנסיעה הראשונה לא היה סילוק מאור רק לחלק כלי המלכות לחוד. אלא כוונת הרב הוא כאשר שנסתלק האור דחלק כלי המלכות גם מן ההוד, והוא ונב ע"א} בעת הנסיעה השלישית כאשר עלה גם אור הבינה בהמאציל, ואז נתרוקנה גם חלק כלי ההוד מאור לגמרי, הנה אז היו כלי ההוד עם כלי היסוד פב"פ, וכלי המלכות עם כלי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היסוד פנים באחור וכמ"ש הרב. אבל כל זמן שלא נסתלק גם אור המלכות מכל א' מהם, הנה לא הפך כל א' את פניו למטה, הגם שעיקר אורו השייך אליו כבר יצא ממנו תיכף בהנסיעה הראשונה, עכ"ז הנה לא הפך שום אחד מהם את פניו למטה אלא רק אחר שיצא גם אור המלכות ממנה, ולא הפך כלי הכתר את פניה למטה מבלי להסתכל בהאור אלא רק אחר עלייה העשירית דוקא, שהוא כאשר שיצא ונסתלק ממנה גם אור המלכות כולו, כי רק אז נחשך ונתעבה, ולא היה יכול להסתכל בהאור והפכה פניה למטה, וע' כ"ז בשער הקדמות (דף יד ע"ג בד"ה ודע).

[כז] כי הכתר עם האור הם אחור באחור – אמנם זהו רק בעת ההסתלקות, כי אז חזרו כל חלקי הכלי פניהם למטה עד שנתעבה כל אחד ואחד כהראוי לו, להעשות לכלי עי"ז. אבל אח"כ כאשר נתפשטו האורות בהם פעם ב', הנה ודאי הוא שאז חוזרים כל חלקי הכלי פניהם למעלה כדי לקבל את האורות הנכנס בהם, וכן אמר הרב לקמן (פרק ב), כי כל נתינת אורות הוא לעולם רק פב"פ, וע' דברינו שם אות ג' וכן בפ"ג אות ג'.

הרי ביארנו סוד הסתלקות ואיך נתהוו הכלים עי"ז. אמנם אע"פ שביארנו היות בכלי זה מציאות כלי מלכות ויסוד וכו', לא מפני זה יקראו י' כלים, כיון שעדיין לא יש היכר להיות י"ס, וג"כ כי האור נסתלק ביחד^{כז}, רק הענין הוא כדמיון כלי ארוך אחד אשר חלקים שלו אינם שוים כפי התרחקות של החלקים ההם מקצתם אל קצתם, והרי ביארנו מציאות האור והתפשטותו והסתלקותו והם ב' בחי"כ^{כח} כמ"ש בעזרת האל. ועתה יש התפשטות והסתלקות אחר כאשר יתבאר בע"ה ואז ישלימו ד' בחי'.

[כז] כיון שעדיין לא יש היכר להיותו י' ספי' וג"כ כי האור נסתלק ביחד – הנה מרמז כאן על ב' הטעמים שאמרנו לעיל אות כ' וי"ג, כי מ"ש "שעדיין לא יש היכר להיותו י' ספי'", הכוונה הוא מה שלא היה יציאתם זה מזה, כי הרי יציאתם מהפה היה ממטה למעלה, ממלכות עד הכתר וכנ"ל אות כ'. והטעם הזה הוא מטעם האורות, שלא היה היכר בהאור שהוא ב' מדרגות וי' ספי', והוא ע"י שלא היה יציאתם למטה זה מזה, ולכן הנה היה כולו רק כעין אור אחד הנחלק ל' חלקים. ומ"ש "וג"כ כי האור נסתלק ביחד", הכוונה הוא מטעם הכלי, כי לא היה לכל חלק אור כלי מיוחדת, והוא ע"י שהסתלקות האור בכל עלייה ועלייה היה כולו בבת אחת וכנ"ל אות ט"ז י"ז, ועי"ז הרי לא ניתן מקום להעביות לכנוס בין כל חלק וחלק להפסיק בין זה לזה, כי היה נמשך האור כולו ביחד. ולכן הגם שבכל עלייה ועלייה אשר נתעלה כל חלק וחלק מהאור ממקום למקום, היה חוזר להאיר למטה בבחי' הארת פנים, עכ"ז לא היה גורם להם חלוקי החזרות דהארת פנים לעשות אותן ל' מדרגות ד' ספי', מאחר שלא היה הפסק ביניהם משום בחי' עביות וכלי כלל, אלא שהיה כולו רק כעין אור אחד ארוך המתחלק ל' חלקים, אבל לא ל' מדרגות ד' ספי'. ועי" כ"ז הנה לא היה כאן בחי' י' ספי' לא בהאור ולא בהכלי, כי האור היה כולו כאחד כעין אור אחד ארוך המתחלק לחלקים, וכן הכלי היתה ג"כ כולה כאחת וכעין כלי אחת ארוכה הנחלק לחלקים ע"י הפיכת פנים מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כנ"ל אות כ"ד, אבל היתה רק בבחי' כלי אחת לבד בלי חלוקי מדרגות ד' ספי' כלל, כי הרי לא היה בהם שום בחי' מה שיגרום להם להיות ל' מדרגות וכנ"ז.

[כח] והרי ביארנו מציאות האור והתפשטותו והסתלקותו והם ב' בחי' – הנה מציאות האור והתפשטותו הוא מבואר עיקרם בעקודים (פרק ג), והסתלקותם הוא מבואר שם (פרק ה ופרק ו), ומ"ש והם ב' בחי', ר"ל על ההתפשטות וההסתלקות הנה הם ב' בחי', כי גם בהסתלקות נעשה ג"כ מציאותיות גדולים לצורך העקודים וכמו שמבואר שם (פרק ה), וע' דברינו בזה בספר הכללים כלל י"א וכלל ט"ו נפלאות בכ"ז.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והענין הוא שכאשר נשלם בחי' הכלי הזה ונעשה כלי ע"י הסתלקות האור, אז כאשר יחזור האור להתפשט בו אז ישאר בחי' אורות וכלים. אמנם כאשר נתפשט האור בכלי זה פעם ב' אינו מתפשט כסדר הא' אך נגלה ונעלם, וז"ש בזוהר מטי ולא מטי^{כט}, ואלו הב' בחי' נקראו התפשטות והסתלקות (נ"א בחי' שנים יקראו הסתלקות והתפשטות) הנ"ל שבהם יושלמו הד' בחי'. והענין כי תחלה מטי האור תוך הכלי של הכתר ואח"כ מסתלק ממנו, ואח"כ מטי האור בכלי של חכמה וחזר אח"כ להסתלק, וכן עשה בכל י' כלים וזה (נ"א {ל ע"ד} ואז) נקרא מטי ולא מטי הנזכר בזוהר תמיד. ולעולם יש בטבע האור שהוא לבא (נ"א להביא) ולהאיר ואח"כ מסתלק, כמו שיש בטבע שלהבת הנר שהיא מתנועעת, וכן נשאר תמיד האור ההוא להיות מול"מ בכלים האלו הנקרא עקודים, כי לסבת היותן בכלי א' אין כח בכלי הזה לסבול האור אם לא בהיותו מטי ולא מטי.

[כט] וזהו שאמרו בזוהר מטי ולא מטי – בפ' בראשית (טו ע"א טז ע"ב) ופ' נח (סה ע"א), וע' דברינו בספר הכללים כלל ט"ו ענף ח'.
ואלו הב' בחי' נקראו התפשטות והסתלקות שנים שבהם יושלמו כו' – כצ"ל, ומ"ש "שבהם יושלמו הד' בחי'", ר"ל הגילוי דהד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה אשר בעולם העקודים כמו שמבואר למטה.

[ל] כי לסיבת היותן בכלי אחת אין כח בכלי הזה לסבול האור (נב ע"ב) אם לא כו' – ע' בשער הקדמות (טו רע"א) כי הוא משום שהכלי דהעקודים היא היה הכלי הראשונה לכל בחי' הכלים לא היתה עדיין כלי גמורה כלל, כי היה זך ודק בתכלית הדקות (וכמ"ש הרב ג"כ לעיל בשער העקודים ריש פרק א), לכן לא היה לה כח לסבול ולהחזיק את האור בתוכה, ולכך הוא תמיד במטי ולא מטי רצוא ושוב. וכן הוא הכוונה כאן, כי הענין מה שהיא כלי אחת הוא ג"כ רק משום מיעוט ודקות העביות, לכן אין כח בהכלי להחזיק את האור ולהעמידו בתוכו ע"ד כל גוף המחזיק את הנשמה בתוכו בכל משך ימי עולמו, אבל כאן ע"י מיעוטה וזכותה ודקותה אין כח להכלי לסבול ולכך האור חוזר ועולה ממנה תמיד, והוא תמיד במטי ולא מטי והוא בכלי ואינו בכלי, ומתייחד האור דעקודים תמיד עם שרשו.

והרי בארנו בזה ד' בחי' שהם התפשטות הא' והסתלקותו והתפשטות הב' והסתלקותו, וגם בארנו שזה התפשטות והסתלקות הב' נקרא מטי ולא מטי, ולכן נקרא הכלי ההוא עקודים לפי שהוא כלי א', והוא מקשר ועוקד י' אורות בתוכו. ובזה ג"כ נתבאר איך הכלי נקרא כלי א' לבדו והאורות נקרא י"א, לפי שכשנסתלק האור (יש סילוק א' לעשות הכלי כנ"ל (נ"א הסתלקות ההוא נעשה כלים כנ"ל) ואז נסתלק האור בבת אחת) ולכן^{לב} הכל נקרא כלי א' לבד ולא י' כלים משא"כ באורות שבתוכם, שכאשר יחזרו להתפשט התפשטות האמיתי שהוא התפשטות הב', הנה אינו מתפשט בפעם א' בתוך הכלי כמו שנסתלק, אלא נכנס ויוצא י' יציאות וי' הכנסות^{לי}, נכנס ויוצא י' פעמים, א' בכתר וא' בחכמה וכן בכלם, ולסיבה זו נקרא י' אורות, אבל הכלי בבת א' נעשה ע"י הסתלקות א' שנסתלק בפעם אחת, ולכן יקרא כלי א'.

[לא] והאורות נקראו י' – הוא בהתפשטות הב', שאז נעשים לי' אורות י' ספיי, כי שם יצאו מלמעלה למטה מכתר עד המלכות, ויצאו זה מזה כל תחתון מהעליון שעליו, ועי"ז נעשו לי' מדרגות י' ספיי וכמו שיתבאר לקמן (פרק ב), אבל בהתפשטות הא' לא היו עדיין במציאות י' ספיי ממש וכנ"ל אות י"ג כ' כ"ז. אמנם הנה לעיל בשער עקודים (פרקים ג ה ו) קורא אותם בשם י' ספיי גם בהתפשטות הא', אך הוא רק ע"ש הי' חלקים שבו וכנ"ל אות כ"ג, אבל באמת הנה לא נתגלו לבחי' י' ספיי ממש אלא רק בהתפשטות הב', אבל הכלי היא לעולם רק אחת וכמו שיתבאר עוד למטה בסמוך.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[לב] לפי כשנסתלק האור, אשר ע"י ההסתלקות ההוא נעשה כלים, הרי היה ההסתלקות האור כולו בבת אחת ולכן כו' – כצ"ל, ור"ל כי הכלי דעקודים הנה הגם שהיא נעשה עיקרה רק בהתפשטות הב', עכ"ז הנה היא כולה רק מהעביות הנשאר מהאור דההתפשטות הא' בעת ההסתלקות הא', ובאשר שהיה ההסתלקות מהאור כולו בבת אחת וכנ"ל אות ט"ז י"ז, לכן היה הכלי רק אחת לעולם וכמו שבארנו שם. משא"כ האור דעקודים, הנה עיקרו הוא מה שיצא בהתפשטות הב', כי האור דההתפשטות הא' הנה הוא נשאר כולו למעלה אחר הסתלקותו וכנודע בדברינו, ע' לעיל בעקודים פ"ג אות י"ב ובכ"מ, והוה עיקר העקודים רק האור דהתפשטות הב', והוא אשר נעשה לי' ספי' ממש כנז'.

[לג] הנה אינו מתפשט בפעם אחד [בכל הכלי כולו וכעין אור אחד ארוך] אלא נכנס ויוצא י' יציאות וי' הכנסות כו' – כי מתחילה יצא הכתר וכל הט' היו כלולים בו, ואח"כ חזר הכתר ועלה למעלה ושאר הט' ירדו בכלי החכמה, ואח"כ חזר החכמה ועלה למעלה ושאר הח' ירדו בכלי הבינה, ועד"ז בכלם עד שירד כל א' למקומו, והיה יציאה וירידה לכל אחד ואחד בפנ"ע. וכן לא יצא כל תחתון עד שחזר עליון ועלה למעלה. והרי היה בהם י' יציאות וי' חזרות, ועי"ז נתגלו לי' ספי', וכמו שנתבאר כ"ז לקמן (פרק ב). אבל הכלי אשר היא נעשה ע"י ההסתלקות, וההסתלקות הרי היה רק אחת, אלא שנסתלק לאט לאט וכנ"ל, ולכן הכלי היתה לעולם רק אחת.

והנה ד' בחי' אלו הם מציאות ד' אותיות הוי"ה, כי י"ו הם ב' בחי' התפשטות, וה' ה' הם ב' בחי' הסתלקות^{לדל"ה}. וכבר ידעת כי שם הוי"ה אינו מתחיל אלא מחכמה ולמטה^ל, והטעם לפי שד' בחי' אלו לא שייכים אלא מחכמה ולמטה, אבל בכתר לא יש בו רק ב' בחי' בלבד, וכנגדן נקרא י"ה יהו"ה. וז"ס (ישעיה כו ד) כי בי"ה ה' צור עולמים, לפי שבהם התחיל לצייר ולברוא את העולם מתחלה שהוא סוד עקודים אשר הם סוד י"ה הוי"ה, כי י"ה בכתר^{לז}, והוי"ה בשאר פרצופים כולם. והטעם כי הנה למטה בט"ס יש בהם ד' חסרונות (האור אשר זה עצמו יגרום כינוי [נ"א שינוי] השם באור העליון לשיוכל לקרות בשם הוי"ה לד' חסרונות אלו אשר). ואלו הם^{לח}, הא' הוא התפשטות האור פ"א, כי אז התחיל האור להתפשט בכתר ראשון מכולם, ואז כל הט' שלמטה ממנו היו חסרים מאותו אור באופן זה, כי בעת שנתהווה האור במציאות הכתר עדיין כל השאר היו חסרים, והרי זה חסרון א' בהתפשטות הא' בט' כלים, ואין חסרון זה נוהג בכתר. גם בהתפשטות הב' יהיה חסרון זה פ"ב בט"ס ולא בכתר, הרי שיש ב' חסרונות בט"ס ולא בכתר, כי כאשר לא נאצל שום אור לא יקרא זה חסרון^{לט}, אך אחר שהתחיל כבר זה האור להתפשט ונתפשט בכתר תחלה אז ט"ס יקראו חסרי האור ההוא לפי שקדם אור הכתר אליהם. אך הב' חסרונות אחרים (היו נוהגים) הם בין בכתר בין בט"ס. והוא ב' בחי' הסתלקות^{לז}, כי זה נקרא חסרון אמיתי בין אל הט"ס ובין אל הכתר עצמו.

[לד] והנה ד' בחי' אלו הם מציאות ד' אותיות הוי"ה כי י"ו הם ב' בחי' התפשטות וה' ה' הם ב' בחי' הסתלקות – הנה האמת הוא כי גם בהתפשטות הב' לבד הנה יש בו עצמו גופה ג"כ כל הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה, כי מאחר שיש שם הגילוי די' ספי', א"כ הרי יש שם הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה, כי כל י' ספי' הם הם הדי' אותיות דהשם כנודע. ולא עוד כי גם בהתפשטות והסתלקות הא', הרי מבואר בדברי הרב בשער עקודים (פרק ה). כי יש שם בחי' שנת"א, והם ג"כ הדי' אותיות דהשם כנודע, וע' שנת"א פ"א אות כ"ז. אמנם כוונת הרב הוא על שם הוי"ה דכללות, כי הנה הדי' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה הנה הם בכללות ופרטות ופרטי פרטות, וכמ"ש בשער דרושי אבי"ע (פרקים א ב) ובכ"מ וכנודע, וע' עקודים פ"ה אות ח'. ועל זה אמר הרב בענינינו, כי הדי' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה אשר בכללות כל עולם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העקודים, (נב ע"ג) הנה הם מרומז בהב' התפשטויות והב' הסתלקויות, אבל בפרטות הנה ישנם באמת בכל א' לבד רמז ורושם לכל הד' אותיות דהשם וכנז'.

[לה] כי י"ו הם ב' בחי' התפשטות וה' ה' הם ב' בחי' הסתלקות הדברים צריך – ביאור כי הרי לכאורה נראה כי אלו הד' בחי' לא היו ביחד בשום פעם, אלא שהם כולם רק זה אחר זה, ובעת שנעשה השני אין הראשון עוד במציאות כלל, כי הרי התפשט האור בראשונה ואח"כ חזר ונסתלק והוא התפשטות והסתלקות א', ועד"ז אח"כ הנה נעשה התפשטות והסתלקות ב' שהוא המטי ולא מטי. והרי בעת ההסתלקות נתבטל המציאות דההתפשטות, ובעת ההתפשטות מתבטל הענין דההסתלקות. ולא נמצאו אלו הד' בחי' ביחד בשום פנים, וא"כ הרי איך אפשר לומר שהם המציאות דהד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, הרי אלו הד' בחי' אינם במציאות אלא רק בחי' אחת מהם לבד. ועוד כי הרי כל התפשטות והסתלקות א' הרי לא היו אלא רק פעם אחד, שהוא בתחילת גילוי ית"ש בהמציאות דעולם העקודים, והיה נעשה פעולת העקודים ע"י התפשטות והסתלקות הא'. אבל אחר שיצא ונעשה עולם העקודים על מציאותו, הרי לא נמצא עוד אותו הפעולה כלל, כי היה כל ענין דהתפשטות והסתלקות הא' רק לצורך הגילוי של העביות והכלי, אבל אחר שנעשה הכלי עי"ז הרי מה שהיה כבר היה ועבר, ולא יהיה זה עוד בשום פעם, כי כל משך זמן דקיום העולמות כולם הנה הוא ית"ש מקיים אותם רק ע"י התפשטות והסתלקות הב', שהוא הבחי' דמטי ולא מטי, וכמו שמבואר לקמן (פרק ב ופרקים ד ה). וא"כ איך שייך לחשב ההתפשטות וההסתלקות הא' במציאות הד' אותיות דהשם, הרי המציאות דהתפשטות והסתלקות הא' כבר עבר ואינם, משא"כ כל אור גילוי ית"ש אשר בשם הוי"ה ב"ה, הנה הוא קיים לעד ולעולמי עולמים, כי כן הוא הוראתו היה והיה ויהיה או נמצא קיים (כמ"ש הגר"א באו"ח סי' ה), ור"ל שהוא ית"ש בהוה תמיד, וכמ"ש (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי. וא"כ הרי איך שייך לחשוב התפשטות והסתלקות הא' אשר הם היו רק בבחי' פעולה שכבר היה ועבר (וככל בחי' פעולה שהוא רק סיבה להמציאות, ואחר שנעשה המציאות כבר עבר הפעולה ואינה), ואיך שייך לחשוב אותה במציאות הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה. ואין לומר שכוונת הרב הוא על סיבתם ופעולתם אשר מהם נעשו, ור"ל שמציאות ההתפשטות הא' הוא יצא ונתגלה ע"י האות י' דהשם, וההסתלקות הא' הוא היה נעשה ע"י האות ה' ראשונה דהשם. וכן עד"ז ההתפשטות וההסתלקות הב' הנה הם נעשו ע"י ו"ה דהשם, ויהיה הכוונה על הד' אותיות דהשם אשר ישנם בהעלם בא"ק, ונעשו אלו הד' בחי' דהב' התפשטות והב' הסתלקות ע"י הד' אותיות דהשם הוי"ה שבא"ק. הנה זה אי אפשר לומר כן כלל, שהרי מכל דברי הרב מבואר שלמעלה מאלו הד' בחי' אין לכנות כלל לשום מציאות אות אשר גם מהד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, וזה עצמו בא הרב ללמדינו, שכל המציאות דהד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה הנה הוא מתחיל רק מהד' בחי' הללו דהב' התפשטות והב' הסתלקות ולא למעלה מאומה, כי א"ק הוא מעולמות דאור א"ס ית"ש¹⁹⁹, ולא שייך לכנות שם שום ושום אות, כי אין לו תפיסה אפי' בקוצו של י' וכמ"ש הרע"מ (פרשת בא מב ע"ב) וכנודע. ובא הרב להשיענו כי התחלה הראשונה מהגילוי דהד' אותיות השם, הנה הוא מתחיל רק מכלל עולם העקודים ולמטה, ובכלל עולם העקודים שהוא בהד' בחי' הללו דהב' התפשטויות והב' הסתלקות, הנה בהם הוא התחלה הראשונה מהגילוי ד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה ולא למעלה. ועכ"פ הוא כי כוונת הרב הוא שהד' אותיות דהשם הנה הם בהד' בחי' הללו עצמם, וכמו שאמר בפירוש כי י"ו הם ב' בחי' התפשטות, וה' ה' הם ב' בחי' הסתלקות. וכן אמר למטה בסמוך שהעקודים הוא סוד י"ה הוי"ה, כי י"ה בכתר כו', וכן למטה בסוף הפרק אמר ג"כ, ושם י"ה בכתר לרמז איך ממנו

¹⁹⁹ עי' לעיל הערה 70.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

יצא שם הוי"ה כו'. והרי אמר בפירוש כי הד' בחי' הנזכרים הם עצמם המציאות (נב ע"ד) דהד' אותיות דהשם, וא"כ הרי קשה כל מה שהקשינו. גם צריך ביאור, כי איך שייך לומר שהב' בחי' הסתלקות הם המציאות דהב' ההי"ן, מה מציאות שייך לומר על הסתלקות, כי הרי כל בחי' הסתלקות הוא לעולם היפך המציאות, שהרי מה שנסתלק הוא אינו במציאות כלל. גם מה שאמר שהב' מיני התפשטויות הם האותיות די"ו, וחושב אותם לשנים, הלא מכל פשטות דברי הרב אשר לעיל וכן לקמן, משמע כי התפשטות השני הוא אותו אור עצמו דהתפשטות הראשון, שמה שעלה ונסתלק בראשונה הוא חוזר להתפשט בשניה לבד הכתר שהוא נשאר למעלה, אבל מהחכמה ולמטה הוא אותו אור עצמו אשר התפשט בהתפשטות הראשון ועלה ונסתלק בהסתלקות הראשון, הנה הוא עצמו אשר חזר ונתפשט בהתפשטות השני, וכן הוא מסתלק ומתפשט תמיד במטי ולא מטי, ומאחר שהוא רק אותו האור עצמו א"כ איך שייך לחשבם לב' בחי' ולומר שהם הב' אותיות י"ו דשם, הרי הוא לעולם רק אור אחד לבד.

אמנם הוא, כבר אמרנו והוכחנו לדעת בכמה מקומות כי דברי הרב זללה"ה הם עמוקים מאד, והגם שלשונו הוא לישראל קלילא ונראה לעינינו שכותב ומגלה את כל עמקי מחשבתו, אך באמת הנה עיקר המתוק והדבש נשאר בפיו והשרשים נשאר אצלו, וכל דבריו הנה הם ככל תורת ה' אשר לא כמו שנכתבו נקראו, והכתיב והקרי שניהם הם דברי אלהי"ם חיים אמת.

והענין הוא כי הנה כבר אמרנו בכל מקום מדברינו כי ההתפשטות הא' אשר להעקודים הנה הוא ע"ד שאמר בעגולים ויושר (ענף ב) בהתפשטות הא' דא"ס ית"ש, שהיה מתפשט בתחילה בכל המקום דהעולמות כולם באין מקום פנוי ממנו, ואח"כ נצטמצם ועלה למעלה ונתגלה הצמצום שהוא הכח והמקום הנושא את כל העולמות כולם. אך עדיין לא היו אז העולמות כלל, והכין מתחלה מקום להם וכח הנושא אותם, וגם גילה בזה כח גבולי למציאותם. ואח"כ הנה חזר ונתפשט שם באור קו דק מאור הראשון, ובהאור הזה המציא והוציא את כל העולמות כולם מן הכח הנו' שבהצמצום אל הפועל. ומשום שנעשה כל מציאותם רק בכח הגבולי הנו', לכן היה סדר מציאותם ג"כ רק לאט לאט, שהוא ממדרגה למדרגה, ומגבול לגבול, שכל מדרגה תחתונה הוא יותר גבולי. וכן נעשה כל עולם ועולם כל תחתון מהעליון שעליו ע"י בחי' צמצום שהיה בכל אור עליון לצורך התחתון. והרי נעשה כמה בחי' צמצומים גם באור הקו עצמו מכל אור עליון להתחתון, שעלה הוא ג"כ למעלה מאותו המקום דהתחתון, ונעשה בזה מקום וכח נושא להתחתון, ע"ד הצמצום הראשון שהוא המקום וכח הנושא להעולמות כולם. וכן אור א"ס ית"ש אשר התפשט שם בתחילה, היה לבחי' היסוד להגילוי דאור א"ס לכולם. כן היה עד"ז מעולם לעולם, מכל אור עליון להתחתון, כי בתחילה התפשט אור עולם עליון במקום התחתון לגילוי היסוד דאור א"ס שבו (כי כל אור עולם עליון הוא בבחי' א"ס להעולם אשר למטה ממנו²⁰⁰), ואח"כ חזר ועלה למעלה, והוא הצמצום שהוא המקום וכח הנושא והכח גבולי להתחתון, והוא ההתפשטות וההסתלקות אשר מכל עולם לעולם כמבואר בדברינו בספר הכללים. והנה האור הראשון אשר חזר אח"כ ועלה למעלה, הוא נשאר תמיד שם לעולם, והוא בבחי' אור א"ס המקיף להתחתון, וכן הוא בבחי' כתר אליו, שהוא ג"כ רק בחי' מקיף כמ"ש באח"פ (פרק א), אלא שנקרא הוא בשם כתר עליון משום שהוא נשאר עומד לעולם למעלה. והאור אשר התפשט אח"כ במקום הצמצום של כל עולם להמציא ולהוציא את אותו העולם על כל מציאותו הראוי לו, הנה הוא רק בבחי' הארה וקו דק מעיקר אור העליון אשר חזר ועומד למעלה. וכ"ז הנה הוא נוהג בכל העולמות כולם, ר"ל שמציאות כל העולם תחתון אשר הוא לעולם מהעולם

²⁰⁰ עי' מבר"ש יג ע"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העליון שעליו, כן נעשה כל א' רק ע"פ סדר תהלוכות הזה בכל פרטיו, שהוא בהתפשטות והסתלקות והתפשטות שני דקו דק. וההתפשטות הראשון הוא נשאר לעולם למעלה, והוא בבח' הגילוי דאור א"ם (שהוא ג"כ מהגילויים כמ"ש בהקדו"ש שער נג ע"א) ד' פרק ג' ובספר הכללים כלל ב' ובכ"מ, והצמצום והקו הגילוי הראשון דאור א"ם נעשה אז לבחי' אור א"ם המקיף, שהוא לעולם למעלה וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בכל ספר הכללים.

וזהו הענין ג"כ מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב) כי לצורך המציאות דעולם הנקודות אשר הוא השורש דכל הד' עולמות אבי"ע, הנה נצטמצם כל האור שמהטבור ולמטה דא"ק והעלהו למעלה, ונשאר למטה ריקן בלתי אור ע"ש. ושם (פרק א) אמר כי מתחילה היה הא"ק כולו עד סיום הרגלים שלו בבח' הס"ג, אך לצורך הנקודות נצטמצם ועלה האור שמהטבור ולמטה בחציו העליון אשר מהטבור ולמעלה, והוא כל אור הקו דא"ם שהיה מתפשט בו עד סיומו, הוא נסתלק ועלה במחציתו העליון, והוא בחי' התפשטות והסתלקות אשר גם בהקו דאור א"ס. והרי היה ב' התפשטויות וב' הסתלקויות גם בבחי' האור דא"ס, אחד הוא ההתפשטות ובצמצום אשר בעגולים ויושר (ענף ב), והשני הוא התפשטות והצמצום הנז' אשר היה אח"כ גם באור הקו, ועי"ז נתגלה אח"כ מהטבור ולמטה המ"ה וב"ן, ובהם נעשה כל הנקודות וכל העולמות דאבי"ע. והרי לנו כי לצורך המציאות דכל העולמות בכלל, הנה נתגלה אור א"ם ית"ש בהד' בחי' הללו דב' התפשטויות וב' הסתלקויות, והנה הם נמצאים כולם זה למטה מזה, והם עומדים וקיימים לעולם, כי הגילוי הראשון דההתפשטות הא' דאור א"ם ית"ש הרי זה מתקיים הגילוי הזה לעולם, כי ממנו הוא עתה הגילוי דאור א"ם המקיף, וכן בגילוי דההסתלקות הא' שהוא הצמצום, הרי הוא קיים לעולם, כי בו הוא הכח והמקום הנושא את כל העולמות כולם ועליו הם עומדים וכנ"ל. והוא מה שכתוב (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה שהוא בלי מהות מושג²⁰¹. וכן הגילוי דהתפשטות הב' דאור א"ם ית"ש שהוא אור הקו, הרי הוא קיים לעולם והוא עומד בכל תוקפו תמיד במחציתו העליון דהא"ק, וממנו הוא כל האורות דאח"פ עולם העקודים, שהוא בבחי' הדעת הכללי דכל העולמות כולם, וכן הגילוי הרביעי שהוא הסתלקות הב' דאור א"ם, והוא הצמצום הנעשה אח"כ גם בהקו כנז', הנה הוא ג"כ קיים לעד ועומד תמיד על מציאותו למטה מהטבור, ועי"ז נתגלה ונתהווה מדרגת מציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק, שהם עצם כל האצילות ושורש לכל המציאות דהעולמות בי"ע. והרי מתקיימים כל אלו הד' הגילויים שנעשים זה אחר זה באור א"ם בגילוי אחר גילוי ובמדרגה למטה ממדרגה, הנה הם מתקיימים כולם לעולם, ויש לכל א' מקומו ופעולתו בהתהוות והקיום דהעולמות כולם, כי הרי הב' מיני התפשטויות דאור א"ם הנה הם אור א"ם המקיף והמוקף הנזכר בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) ע"ש דברינו אות ב', וכן הב' מיני הסתלקויות, הנה הצמצום הראשון הנה הוא הטהירו עלאה²⁰² ואויר קדמון, אשר נתבאר עניינו לעיל בעגולים ויושר ענף ב' ע"ש אות י"ג י"ד ובכ"מ מדברינו. והצמצום השני הנה הוא צמצום כפול אשר נעשה גם באור הקו מהטבור ולמטה דא"ק לצורך הד' עולמות אבי"ע, כי באותו הצמצום השני הוא המקום להם והנושא אותם, ועכ"פ הוא כי אלו הד' בחי' הנה הם עומדים וקיימים כולם לעד, אלא שהם בבחי' זה למטה מזה.

והנה ע"ד הד' בחי' הללו אשר הם בהגילויים דאור א"ם, והם כלליים שהם הגילויים אשר לצורך כלל העולמות כולם, הנם²⁰³ עדי"ז ישנם כל ד' בחי' הללו בפרטיות ג"כ, ר"ל

²⁰¹ עי' לעיל הערה 95.

²⁰² עי' תז"ח נא ע"ב שם נקראת בחינה זו "טהירו עלאה". ועי' בהגר"א על תז"ח נ ע"א ד"ה בטהירו וז"ל, [הטהירו הוא] אור העליון שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, ע"כ. ועי' עוד בביאור הגר"א שם ד"ה בריש, שבחינה זו נקראת אוירא עלאה.

²⁰³ הנה?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהתהוות כל עולם ועולם בפרט, הנה נעשה ונבנה כל א' רק בסדר הד' בחי' הללו, כי היה ב' התפשטויות וב' הסתלקויות מכל עולם עליון להתחתון, ורק עי"ז הוא נבנה ונעשה. וכן הוא ג"כ בפרטי פרטות, שהוא במציאות כל פרצוף מהה' פרצופים שבכל עולם, הנה נעשה סדר הבנין דכל א' ג"כ רק בהד' בחי' הללו, וכמו שבארנו בספר הכללים כלל ח', ועומדים הד' בחי' הללו במציאות תמיד בכל עולם ובכל פרצוף וע"ד שאמרנו, כי כל מה שהוא בכללות כן הוא ג"כ בפרטות כנודע²⁰⁴.

והנה כן הוא כ"ז בענינינו ג"כ, שהוא בסדר בנין עולם דעקודים שאמר הרב שהיה ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, הנה הם ע"ד הד' בחי' הללו אשר בהגילויים הכלליים דאור א"ס (נג ע"ב) וכנ"ז. והיינו כי ההתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה הנה הוא נשאר לעולם כולו למעלה וכבחי' אור א"ס המקיף, ולא התפשט ולא ירד בראשונה אלא כדי להצטמצם ולהעשות שורש להעקודים. ואחר שנצטמצם לזה הנה חזר ועלה כולו למעלה ועומד שם לעולם, והוא מעתה שורש עליון להעקודים העומד תמיד למעלה להשפיע להעקודים העיקרי אשר יצא ונעשה ממנו למטה. ונעשה ראוי להיות שורש להעקודים ע"י התפשטותו וירידתו שבתחילה. אמנם אחר שנעשה שורש לזה, הנה עלה למעלה ונשאר שם לעולם, וכל האור דהתפשטות הב' שאמר הרב הנה הוא רק תולדתו, והוא רק בבחי' אור קו דק ממנו והוא עיקר דהעקודים. אבל באור העליון שעלה למעלה, אין העקודים כדאי להשתמש בו, והוא ע"ד שאמר הרב בעגו"י (ענף ב) שכל העולמות משתמשים רק בהאור הקו דק מא"ס וכנודע. והוא מ"ש הרב בענינינו שההתפשטות הא' והב' הם בבחי' י"ז דהשם, שהוא חכמה ות"ת, אבא וז"א. והרי הוה ז"א רק תולדתו ורק בבחי' קו דק ממנו, שהוא מתמצית הנה"י שלו כנודע, ע' דברינו בשער סדר אצילות בקיצור פ"א אות י"ג. ומ"ש הרב בעקודים (פרק ג) וכן לקמן שההתפשטות הא' הוא הכתר, וההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה, כבר כתבנו עומק הדברים בזה בשער עקודים פ"א אות ה' ופ"ג אות י"ב ע"ש. אבל באמת הנה כלול כל א' מכל הי"ס כולם, אלא שהי"ס דההתפשטות הא' הם במדרגה גבוהה הרבה מהי"ס דההתפשטות הב', ונעשה כל ההתפשטות הא' לבחי' כתר לההתפשטות הב', כי הוא מכתירו ומקיפו מלמעלה.

אך עכ"פ הוא כי התפשטות הא' והב' הם ב' מציאויות מיוחדים, ושניהם עומדים וקיימים לעולם, ההתפשטות הא' הוא עומד למעלה מהפה ולפנים לבחי' שורש עליון להעקודים, וההתפשטות הב' הוא עומד למטה מהפה ולחוץ ומתפשט עד הטבור, והוא העקודים העיקרי. והרי הם שניהם קיימים לעולם זה למעלה ומבפנים, וזה למטה ומבחוץ. וזהו שאמר הרב שהם אותיות י"ז דהשם, כי זה בהעלם וזה בגילוי, ושניהם ישנם.

ועד"ז הוא ג"כ הב' הסתלקויות, כי הם ג"כ ב' מציאויות מיוחדים וקיימים שניהם לעולם. כי הנה הסתלקות הא' הוא מציאות המקום והכח הנושא לההתפשטות הב', ונעשה ונתגלה המציאות הזו בהסתלקות הא', והוא הה' ראשונה דהשם הנושא והמקום להאות ו'. וההסתלקות הב' הוא הענין דלא מטי הנוהג בעקודים תמיד, והוא צמצום כפול הנעשה גם באור ההתפשטות הב', כדי שיוכלו התחתונים לקבל את האור דהעקודים. ואותו הצמצום כפול שהוא לצורך התחתונים, הוא הגילוי דהה' אחרונה שבו, ע"ד הה' אחרונה דהשם הוי"ה ב"ה שבאצילות המנהגת את התחתונים. והרי הוה הב' הסתלקויות ג"כ ב' מציאויות, וע' דברינו בספר הכללים כלל כ"א. וזהו שאמר הרב שהב' הסתלקויות הם הב' ההי"ן דהשם, כי הם מציאויות מיוחדים, והם במציאותם לעולם. אמנם גם אחר כ"ז, הנה צריכים אנו לדעת, כי מ"ש על ההתפשטות הא' שהוא האות י', הנה עומק הכוונה בזה הוא רק על הרשימו שנשאר ממנו למטה, והוא אור העצמות הפנימי של ההתפשטות הב' וכמו

²⁰⁴ עי' שער המקיפים פרק ב' ועוד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שמבואר לקמן (פרק ג). אבל האור העיקרי דההתפשטות הא' עצמו, אשר הוא נשאר למעלה הנה הוא באמת נעלם מאד. ומ"ש הרב על ההתפשטות הא' שהוא האות י', עומק הכוונה הוא רק על רשימת אור הנשאר ממנו למטה וכמו שנתבאר עוד לקמן אות מ'.

[לז] וכבר ידעת כי שם הוי"ה אינו מתחיל אלא מחכמה ולמטה – הוא בזוה"ק ויקרא (דף י ודף יא) ע"ש כל הענין, ובפ' בראשית (דף ל"א רע"ב) כי חכמה אקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא כו', ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוה ראשית²⁰⁵. וכן בפ' ויצא (קנ"ד רע"ב) דחכמה עלאה הוא שירותא דכלא, וכן באד"ז (רפט ור"צ) שהתחלת הגילוי הוא מחכמה, והוא הי' דהשם הוי"ה ב"ה, וע"ז אמר הרב כי כן הוא בענינינו ג"כ וכמו שמפרש והולך.

[לז] כי י"ה בכתר – בזוה"ק ויקרא (י ע"ב ושם יא ע"א) מבואר (נג ע"ג) כי בכתר הוא רק הקוצו של י', אבל השם המורה על הכתר הנה הוא השם אהי"ה שהוראתו הוא אנא זמין לאתגלייא (זהר ויקרא ד ע"א), כי הוא במקומו נעלם, וכן הוא בפ' אחרי (סה רע"ב), והשם י"ה הנה מבואר הוא בפ' ויקרא הנז' כי הוא בחכמה, כי כל ספי' יש לה שם בפנ"ע והשם של ספי' החכמה הוא שם י"ה. אמנם בתיקונים (תיקון ע דף קנא ע"א) מבואר שם כי השם הוי"ה ב"ה הוא מנוקד בתשעה נקודין של הט' ספי', והשם הוי"ה בניקוד קמץ הוא מסטרא דכתר, ושם (קנג סע"ב וקנד רע"א) מבואר כי יש שם ס"ג ומ"ה גם למעלה מהכתר, וע"ש בהגר"א (דף קלח) בארוכה, ובדברי הרב בשער א"א (פרק ד) ובשער או"א (פרק ה ופרק ז) ובשער השמות (פרקים ג ד ושם פרק א) ושער טנת"א (פרק א) הרי מבואר בכ"ז כמה בחי' שמות בכתר ג"כ.

והענין בכ"ז הוא כי הנה כל השמות כולם הנה הם גילויי ית"ש אשר בהם מתגלה בכל אורות הנאצלים כולם אשר מאחר אמיתתו הנעלמה ולמטה, כי כל שם הוא בחי' אור אחד אשר בו מאיר ומתגלה, וע"ד שאמרו שמו"ר (פרק ג ס"ו ו) לפי מעשי אני נקרא. ונודע הוא כי גילויי ית"ש הנה הם בהשתלשלות עולמות רבות אלפי רבואות אין חקר, והם מאחר אמיתתו הנעלמה עד סוף עולמות בי"ע, וכל מה שישנו בזה ישנו בזה, אלא שבכל א' הוא לפי מהותו ומציאותו ולפי ענייניו המתייחסים אליו. והרי הוה כל השמות כולם בכל א' מהם, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו, והם נבזה מעל נבזה, וגבוהים עליהם. וכן הוא נודע ג"כ כי כל אור עולם עליון בערך התתון הוא בבחי' א"ס נגדו²⁰⁶, שהוא נעלם בתכלית ההעלם, ואין לו תפיסה בשום שם ואות ונקודה. והרי הוה כל השמות אשר בכל עולם עליון רק בערך העליון ממנו, וכן בערך עצמו, אבל לא בערך התתון ממנו. וכן הוא עוד כי הנה עיקר כל השמות כולם הם רק בז"א²⁰⁷, וכן ממנו ולמטה, אבל למעלה מז"א הנה הם נבחים רק בבחי' שורש ושורש לשורש. אבל בבחי' שורשים נעלמים, הנה ישנם כל השמות בכלם, אלא שהם בכל א' לפ' ערך מהותו, ולפי ערך העליון ממנו, וכן בערך עצמו כנז'.

וע"פ דברים הללו הנה נבחן כל השמות הנ"ל בהכתר ג"כ, ומה שנודע שהכתר הוא רק הקוצו של י', הנה הוא בבחי' ההוי"ה הכוללת את אותו הפרצוף, אבל בערך עצמו ישנו בהכתר ג"כ כל השמות כולם, ועל שם שהוא השורש לכולם. וכן נבחן בו השם י"ה על שם

²⁰⁵ ז"ל בשלימות: ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כך חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

²⁰⁶ מב"ש יג ע"ד.

²⁰⁷ עי' גר"א ספד"צ כ ע"ב שם של ז"א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אק"ק ושאר השמות הן טפלין לו אע"פ שהן גבוהין יותר ממנו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהוא שורש החו"ב שהם י"ה, ובעניינינו הנה נבחן בו השם י"ה על בחי' הרשימו והעביות שבו, והם ג"כ שורש החו"ב ושורש החו"ג. ועכ"ז הנה הוא באמת רק בהעלם גדול, כי כל השמות אשר בהעקודים הם כולם בהעלם ובפרט בכתר דהעקודים, ונבחנום רק בערך עצמם ולא בערך האצילות, כי בערך האצילות הוה כל השמות והאורות והספי' אשר בהעקודים רק בבחי' שרשים נעלמים, כי עיקרם הוא רק באצילות ורק בז"א דאצילות וממנו ולמטה. וכן עיקר השם י"ה הוא בחכמה דאצילות, ור"ל בחכמה דז"א, ועל שם שהוא עצמו י' וכלול בו הבינה שהיא ה', כי הוא שורשה. וכן ישנם בחכמה עוד כמה שמות, והכל הוא לפי אורו וגילוי ופני עניניו המתייחס בו. ועד"ז הוא בכל ספי' וספי' ישנם בכל א' כמה שמות לפי אורו וגילוי, וע"ד שאמרו לפי מעשי אני נקרא. ועכ"ז הנה הם בכל ספי' רק לפי ענייניו המתייחסים אליו ודע כ"ז.

[לח] והטעם הוא כי הנה למטה בהט' ספי' יש בהם ד' חסרונות ואלו הם כו' – כצ"ל כי הגילוי דהשם אינו מתחיל אלא רק אחר שנצטמצם האור דא"ס שהוא בלתי גבול ותכלית כלל, ולכן לא שייך בו שם כלל, כי כל שם הוא גילוי, והוא הוראת גבולי שבאותו השם כלול עצמותו, כי מילת שם הוא נגזר מלשון שם, על שם ששם הוא כלול. ולכן באור א"ס אשר אין לו גבול לא שייך בו שם, שהוא הוראת שם אחר שאין חוץ ממנו, ולא נתגלה בשם אלא רק אחר שנצטמצם ונתעלם ונסתתר באורו דא"ס. והשם המיוחד²⁰⁸ שהוא שם העצם אשר עצמותו ית"ש נקרא בו, הנה הוא רק אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום, שהוא צמצום מיוחד לכל הוראת אות ואות שבו, כי אלו הד' אותיות (נג ע"ד) הוה כל אות במדרגה למטה מהעליון שעליו, ונתגלה בכל א' ביותר גילוי ע"י הצמצום הנוסף אשר אליו, כי נתעלם באור א"ס לגילוי כל אות ואות בהעלם אחר העלם, וכנודע שהתעלמות האור דא"ס וכיסויו הוא סיבת גילוי²⁰⁹. וזהו שאמר כי יש בהם ד' חסרונות, האור לצורך הגילוי הד' אותיות דהשם, וכמו שמפרש והולך, כי הא' הוא שכאשר נתפשט האור בתחילה במקום הכתר ועמד שם כרגע ולא התפשט תיכף למטה למקומו, הרי נעשה בחי' גבול מתחת מקום הכתר ולמטה, ולכן אח"כ כאשר נתפשט שם האור ג"כ הנה נקנה בו עי"ז בחי' גבול וצמצום, ויצא עי"ז מהעלם לגילוי, והוא גילוי אחד, והתחלתו הוא ממקום החכמה ולמטה. ועד"ז היה ג"כ בהתפשטות הב' והוא גילוי שני. וכן היה עד"ז במכל שכך בהב' הסתלקויות, כי בכל הסתלקות נשאר העביות למטה ונתגלה בגילוי אחר גילוי. והרי נעשה ד' גילויים ע"י ד' חסרונות האור, שהם בחי' ד' צמצומים, ועי"ז נתגלו הד' אותיות דהשם מתחת הכתר ולמטה. [לט] כי כאשר לא נאצל שום אור לא יקרא זה חסרון – כי קודם התפשטות הראשון אשר לכל עולם ולא היה אלא רק האור העליון לבד, הנה מכונה זה בערך התחתון העתיד בבחי' אמיתתו הנעלמה העצמותית, אשר הוא עוד למעלה גם מהגילוי הראשון דאור א"ס ית"ש ואסור הדיבור והמחשבה בו כלל, כי הוא משולל מכל תפיסת רעיון ומחשבה, וכמו שכתבנו בהקדו"ש שער ד' פ"ג וכן בספר הכללים כלל ב'. ועד"ז הוא בכל עולם ועולם קודם ההתפשטות הא' אשר אליו, כי הוא בערכו כדוגמת קודם ההתפשטות הא' דאור א"ס האמור בעגולים ויושר ענף ב', הבן הדברים מאד ודע זה.

[מ] אך הב' חסרונות אחרים הם בין בכתר בין בט' ספי' והוא ב' בחי' הסתלקות כו' – הקושיא בזה נראה לעינים, כי מאחר שהחסרונות דהכתר הוא רק הב' הסתלקות, א"כ הרי היה צריך שיתגלה בהכתר רק הב' ההי"ן ולא י"ה, כי האות י' הוא מההתפשטות כני"ל. אמנם הוא כי מה שאמר לעיל כי י"ו הם ב' בחי' ההתפשטות, אין הכוונה על ההתפשטות הא' עצמו שהוא האות י', כי ההתפשטות הא' עצמו הרי אמרנו לעיל בכ"מ שהוא נשאר כולו למעלה ומבפנים, ואינו יורד הוא עוד למטה כלל, ומאחר שהוא מבפנים והוא נעלם, א"כ

²⁰⁸ עי' לעיל הערה 137.

²⁰⁹ עי' לעיל הערה 84.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרי אין לו גילוי בשום אות, ואין שייך לחשבו כלל בחשבון הגילויים של הד' אותיות השם, כי הם כולם מהגילויים אשר נתגלה בהם למטה. אבל האור דהתפשטות הא' אשר הוא נשאר לעולם למעלה אחר הסתלקותו, הרי הוא לעולם נעלם. אך כוונת הרב הנה הוא רק על הרשימו הנשאר למטה מההתפשטות הא', וכמו שמבואר לקמן (פרק ג) וכן לעיל שער העקודים (פרקים ד ה ו), ואותו הרשימו הנה הוא האות י' דהשם הוי"ה הכללי דהעקודים. ועל אותו הרשימו דההתפשטות הא' עם כל האור דההתפשטות הב', עליהם אמר הרב כי הב' התפשטויות הם האותיות י"ו דהשם, וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל י' וי"א ענ"ב. אמנם הוא הנה אותו הרשימו הנה הוא כלול מב' בחי', היינו אור ועביות, והם נחלקים ונבחנו לשנים, שהוא אור וכלי, כמ"ש לקמן (פרק ג). ומבואר שם כי בכתר לא היה נבחן העביות בהסתלקות הא' לעביות כלל, אלא שם היה כל הרשימו אז רק בבחי' אור לבד, וכמו"ש ג"כ בעקודים פ"ה ע"ש אות י"ה ואות כ', ולא נתגלה העביות בהכתר ג"כ אלא רק בההתפשטות הב' ובצירוף ההסתלקות הב', וכמו שיתבאר כ"ז לקמן (פרק ג).

ונמצא כי הה' ראשונה שהוא מההסתלקות הא' הנה לא נתגלה ולא נעשה בהכתר אלא רק אח"כ שהוא בההתפשטות הב' וגם בצירוף ההסתלקות הב', ולא נעשה בכתר הה' ראשונה אלא רק מכולם יחד, ולכן אינו חושב הרב בהכתר את הב' הסתלקויות לשנים, ולומר שהם ב' ההי"ן, כי הכתר משום שהוא קרוב למקורו והוא סמוך להאור שנסתלק ממנו, אינו ניכר העביות הנשאר מהסתלקות הא' לעביות כלל, ולכן נעשה מכל הב' ההסתלקויות שבכתר רק בחי' עביות אחת, והוא האות ה' שאמר הרב, אשר נתגלה {נד ע"א} בהכתר ג"כ. והאות י' הוא האור דהרשימו הנשאר מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו כנז'. וזהו שאמר כי בכתר נתגלה האותיות י"ה ע"י הב' הסתלקות, כי האות י' שהוא מרשימת אור הנשאר מההתפשטות הא', הנה הוא נתגלה בו תיכף בהסתלקות הא', והאות ה' שהוא העביות הנה הוא נתגלה ונעשה מהב' הסתלקויות בצירוף שניהם יחד וכנז' וע' לקמן פ"ג ותבין.

ונבאר ענין זה מ"ש כי בחי' אלו נקראו כי בי"ה ה' צור עולמים. והענין כי זה סוד הפסוק (תהלים סח ה) סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו. ויש לדקדק בפסוק דהוה ליה למימר י"ה שמו מאי בי"ה שמו, אך {לא ע"א} הענין הוא כי כל השם כלול בי"ה, וזהו בי"ה שמו, כי י"ה במילואו הוא יו"ד ה"א גימטריא כ"ו שהוא הוי"ה, הרי כי בי"ה הוא שם הוי"ה ממש, ושם י"ה בכתר לרמז איך ממנו יצא שם הוי"ה ובו כלולין כל ד' אותיות הוי"ה^{מא}.

[מא] ובו כלולין כל ד' אותיות הוי"ה – הוא ע"פ מה שאמרנו שהשם י"ה שבכתר הנה האות י' הוא מהרשימו הנשאר מההתפשטות הא', והאות ה' שבו הוא נתגלה ונעשה ע"י הב' הסתלקויות וע"י התפשטות הב' מכולם יחד וכנ"ל. והרי מרומז בהשם י"ה שבכתר כל הב' התפשטויות והב' הסתלקויות אשר מהם הוא כל הד' אותיות דהשם שנתגלו בהט' ספי' האחרונים אשר מהחכמה ולמטה.

ובזה נשלם הפרק בעזרת קדוש ישראל ומושיע יתברך ויתעלה שמו לעד.

פרק שני

אמנם מציאות מטי ולא מטי צריך לבאר היטב מה ענינו. ונאמר כי תחלה מתחיל האור לבא בכתר וכל הט' אורות כלולים בו, ואח"כ חזר להיות בחי' לא מטי (נ"א בחי' מול"מ), שחזר ויצא משם אור המגיע אל הכתר^א, אך הט' אורות אחרים היו נשארים בכתר כי יש כח בכתר לסובלם^ב, ואז בעת אשר לא מטי בכתר האור אליו אז ממשיך כתר אל החכמה פב"פ כנ"ל^ג את הט' אורות ונתנם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בחכמה²¹⁰, ואז החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הט' אורות ומאירה לבינה פב"פ הארה לבדה, אבל אינה נותנת לה עדיין את הח' (נ"א את הז') אורות".

[א] שחזר ויצא משם אור המגיע אל הכתר – היינו שחזר ועלה אל מקורו שהוא מהפה ולפנים והנה היה חזרתו לב' תועלות אחד כדי להתייחד למעלה לקבל שפע משם והשני כי ע"י נעשה אפשרות להספי' התחתונים לצאת על מדרגתם. וכ"ז הוא משום רוממות מעלת העקודים, אשר כל אור דהתפשטות הב' שבו הוא מקושר תמיד עם האור דהתפשטות הא' אשר עלה ונסתלק למעלה, והוא עומד מהפה ולפנים, ולכן חוזר תיכף כל אור אל מקורו להתייחד עמו. וכן מסיבת זה, ר"ל משום רוממות מעלתה וקישורה אל מקורה, הנה אי אפשר לכל ספי' תחתונה שתירד על מדרגתה להיות למטה ממדרגת ספי' העליונה שעליה אם לא אחר שנתרחק העליונה ממנה וחוזר אל מקורו. וכ"ז הוא נעשה מסיבה אחרת עוד, והוא ע"י שהם כולם בכלי אחת, והרי הם מיוחדים זב"ז לכן אי אפשר שתתגלה ותרד כל א' על מדרגתה להיות למטה ממדרגת העליון אלא רק ע"י שהעליון הוא הולך ומתרחק ממנה, וע"י יוצא כל א' על מדרגתה, ומתגלים ונעשים לי' מדרגות, י' ספי'. משא"כ בעולם האצילות שעומד כל ספי' בכלי בפנ"ע, הנה הכלים מצמצמים ומגבילים להיות כל א' על מדרגתה הראויה לה, ע"י העביות והצמצום דגוף וכלי אשר לכל א'. וכן ע"י שהם באצילות כל א' בבחי' גוף וכלי, הנה הכלי מחזיק ומעמיד אותה במקומה, ואינם חוזרים למעלה אלא רק בעיתים מיוחדים, שהוא בבחי' עליית מ"ן שיש עיתים מיוחדים וסיבות מיוחדים הגורמים עלייתם למעלה למ"ן כנודע. אבל בעקודים אשר הם כולם בכלי אחת, ולא יש לכל א' כלי מיוחדת אליו להחזיקו ולהעמידו למטה, לכן הם תמיד ברצוא ושוב, מטי ולא מטי, ועולים תמיד למעלה. וכ"ז הוא משום רוממות מעלת העקודים אשר הם קרובים במדרגה לאור העליונה, וכל עולם העקודים הוא הממוצע בין העולמות דא"ס להאצילות, לכן לא נעשה בו רק כלי אחת, והוא כל הי' ספי' שבו מיוחדים זב"ז בלי הפסק מסך וכלי בין זה לזה, לכן אי אפשר שייצאו על מדרגתם אם לא ע"י ריחוק מקום מכל עליון שעולה למעלה, והנה הם חוזרים ועולים ומתייחדים תמיד למעלה, ואח"כ הם חוזרים ויורדים ומתייחדים ג"כ זב"ז למטה. וכ"ז הוא מסיבת רוממות מעלת העקודים שהם כולם בכלי אחת והבן כ"ז ויתבאר עוד בעה"י לקמן.

[ב] כי יש כח בכתר לסובלם – ועד"ז החכמה, כאשר נכנסו אח"כ כולם בה, וכן הבינה כאשר נכנסו אח"כ כולם בה, וכן החסד וכן הגבורה וכן כו', כי כל עליון היה כלול מתחילה מכל התחתונים שלמטה הימנו, וכמו שמבואר לקמן בסמוך. ויש בכל א' כח לסובלם, וכונת הרב בזה הוא על הדברים שאמר לעיל בעקודים (פרקים ג ה ו) כי הכוונה בהסתלקות הא' הנה היה כדי שיתגלה העביות ולהעשות בחי' כלי, ואמר שם (פרק ג) וא"ת כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי (גד ע"ב) כבראשונה ויתבטל מלהיות בחי' כלי, התשובה בזה הוא כו' ע"ש. ובארנו שם שהוא משום שכל האור דהתפשטות הב' הנה הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והוא רק בבחי' קו דק ממנו וכנ"ל בדברינו בכ"מ, ולכן יש בכח העביות והכלי לסבול היטיב את כל האור דהתפשטות הב' הנכנס בו, הגם שהוא נכנס ומתפשט מלמעלה למטה ובכלילות. וכמו שאמר בעניינינו, כי מתחילה נכנס אור הכתר וכל הט'²¹⁰ כלולים בו ועד"ז בכלם. והרי נתפשטו עתה מלמעלה למטה ובכלילות, משא"כ בהתפשטות הא', שהיה התפשטותם אחד לאחד ומלמטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר כמבואר בעקודים (פרק ג), ועכ"ז הנה היה אפשר היטיב להעביות לקבל את האור ולא נתבטל העביות מעביותו, והוא משום שכל האור כולו דהתפשטות הב' הוא כולו רק בבחי' אור קו דק מהראשון וכנו', וזהו שאמר כי יש כח

²¹⁰ נדצ"ל אור חכמה וכל הח'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בכתר לסובלם. וע' לקמן בדרושי נקודות (פרק ד) שאמר שם ג"כ כלשון זה, אך שם הוא הכוונה לאפוקי הז"ת שבהם היה השבירה כנודע, אבל כאן הוא הכוונה כמו שאמרנו כי בכל א' הוא לפי עניינו.

[ג] אז ממשיך כתר אל החכמה פב"פ כנ"ל – ר"ל כנ"ל (פרק א) שאחר גמר ההסתלקות הא' היו הכתר עם החכמה פב"פ. אמנם הרי לכאורה קשה, כי מה שאמר שם שהכתר עם החכמה היו פב"פ, הוא רק ע"י שכלי הכתר היה אז ריקן מאור לגמרי, ולכן היה אפשר אז לכלי החכמה לעמוד עם כלי הכתר פב"פ וכמבואר שם. אבל כאן בעניינינו הרי מדבר הרב בעת שחזר האור בהתפשטות הב', ובעת שעומדים הט' אורות בכלי הכתר, א"כ הרי היה נראה לכאורה שאז מוכרח לכלי החכמה להפוך פניה למטה. הן אמת כי עתה אשר מדבר בעת שממשיך הכתר את הט' אורות אל החכמה לא קשה כ"כ, כי הרי כל נתינת אורות הוא רק ע"י פב"פ וכמ"ש הרב למטה בסמוך. אך עיקר הקושיא הוא על מה שאמר למטה שהחכמה אחר שקבלה את הט' אורות הופכת פניה ומאירה לבינה פב"פ, גם קודם שנותנת לה את האורות. וכן הוא עד"ז בכולם (לבד מהבינה עם החסד) כמו שיתבאר לקמן, הנה על זה ודאי קשה, כי ע"פ מה שמבואר לעיל (פרק א) הנה אי אפשר שיעמדו פב"פ אלא רק כאשר שהם שניהם ריקן מאור, אבל בעת שהעליון הוא מאיר באור, אז מוכרח להתחתון להפוך פניה למטה, ע' לעיל פ"א אות כ"ד, ובפרט על מה שאמר כאן מילת "כנ"ל", ותולה הדבר על מ"ש לעיל פ"א, שהכתר עם החכמה היו פב"פ. הרי צריך ביאור, כי הרי בפירוש מבואר שם שכל זמן שהיה עדיין אור בהעליון הוכרח התחתון להפך פניה למטה, וא"כ הרי כאן כשחזר האור להתפשט בכלי הכתר, הרי היה צריך ג"כ שתהפוך כלי החכמה תיכף פניה למטה.

אך הענין בזה הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ב', כי משום שכל האור דהתפשטות הב' הנה הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והוא רק בבחי' קו דק ממנו, והרי הוא אור ממועט מאד בערכו, ולכן אפשר אז לכל כלי תחתונה להסתכל פב"פ עם הכלי העליונה, גם בהיות האור בהעליונה, ואפשר לה לקבל הארתה היטיב, כי האור הזה דהתפשטות הב' אינו גורם חשש כלל להעביות וכנ"ל אות ב', וע' לעיל פ"א אות ט'. ועיקר הקפדה דהסתכלות פב"פ הגורם ביטול להעביות וכ"ל פ"א אות כ"ג, הנה הוא רק על האור דהתפשטות הא', משא"כ האור דהתפשטות הב' שהוא אור ממועט, אינו גורם חשש ביטול להעביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' כלל, ולכן עומד הכתר עם החכמה פב"פ היטיב מאחר שנסתלק האור דהתפשטות הא'. וזהו שאמר הרב "כנ"ל", כי אותו הבחי' שהיה נעשה לעיל פ"א שהיה הכתר עם החכמה פב"פ, זה היה אפשר להעשות גם אחר שחזר אור הכתר להתפשט בו בהתפשטות הב' וכנ"ז, וע' עוד דברינו בזה לקמן פ"ג אות ג'.

אחר כותבי כ"ז ראיתי כי כבר עמד ע"ז בספר יפה שעה, ותירץ הוא ז"ל²¹¹ כי מאחר שנגמרו הכלים בכל צרכם ועביותם הרי כבר נתחזקו ונתעבו, ואין חשש מעתה מהתפשטות האורות בהם ע"ש דבריו. אמנם גם אנכי (נד ע"ג) עלתה מתחילה בדעתי לומר כן, אך ראיתי כי הרב ז"ל אין מספיק עצמו בהתירוץ הזה כלל, כי הרי הוא אמר לעיל בעקודים (ריש פרק ג), ואם תאמר כאשר יחזור האור הזך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה ויתבטל מהיות בחי' כלי, עכ"ל. הרי לנו מפורש סברת הרב שאם היה חוזר לירד בו אותו האור עצמו שנסתלק היה חוזר ומתבטל הכלי גם אחר שכבר נעשה ונתעבה, אלא שהרב מתרץ שם משום שהכתר נשאר למעלה, ע"ש. אך גם אותן הדברים לפי משמעותן הפשוט אינו מעלה ארוכה כלל לקושייתנו עתה, כי הרי כבר כתבנו והוכחנו לדעת לעיל פ"א אות

²¹¹@פיסוק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כ"ה, כי גם באור המלכות אינו יכול שום כלי להסתכל פב"פ אם לא ע"י הפסק כלי בינתיים ע"ש דברינו, וכן הוא בשער הקדמות (דף יד ע"ג). אלא עיקר הכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו כי כל האור דהתפשטות הב' הוא אינו האור עצמו דהתפשטות הא' אלא רק תולדתו, והוא בבחי' קו אור דק ממנו, והאור הממועט הזה יכול הכלי לסובלו היטיב הן להסתכל בו פב"פ והן לקבלו בתוכו ג"כ וכנ"ל. וזהו באמת ג"כ עומק כוונת הרב בעקודים (ריש פרק ג) בתירוץו שם מה שאמר שאור הכתר נשאר למעלה וכמו שכתבנו שם אות י"ב ובכ"מ לעיל. ונמצא כי כל קושייתנו וכל תירוץינו כאן הם עצמן באמת רק קושיית הרב ותירוץו אשר לעיל בשער עקודים פ"ג והבן כ"ז היטיב.

[ד] ונחנם בחכמה – והנה מתגלה אז אור החכמה לספי' בפנ"ע ע"י שנסתלק אור הכתר ועלה למעלה, כי מתחילה היה כל האור כולו במדרגת הכתר וכמ"ש לעיל בסמוך, שהתחיל האור לבא בכתר וכל המ' אורות כלולים בו, ולא היה אפשר שיתגלה אור החכמה ולצאת על מדרגתה אלא רק אחר שנסתלק אור הכתר ועלה למעלה. והנה הוא דוגמת בחי' הצמצום דא"ס האמור בעגולים ויושר (ענף ב) שלא היה אפשר לצאת העולמות על מדרגתם אם לא ע"י שנסתלק האור דא"ס ועלה למעלה. וכן היה כאן, כי לא היה אפשר לכל ספי' תחתונה לצאת על מדרגתה אם לא אחר שנסתלק האור העליון ממנה, [ומזה תראה אמיתת דברינו אשר כתבנו שם בהקדמה לענף ב', כי כל אור עליון הוא בבחי' א"ס בערך התחתון וכולם הם בסדר אחד]. והנה מה שנתגלה אור החכמה רק אחר שעלה אור הכתר מהפה ולפנים ונתעלם במקורו, הנה מזה הוא הענין מה שחכמה נקרא ראשית וכנ"ל פ"א אות ל"ו וכנודע. וכן אמר הרב ג"כ בכוונת ראש השנה (פרק א ופרק ה) כי כתר וחכמה ב' ראשים הם, וזהו הענין דשני ימים ראש השנה שכל א' נקרא ראש, כי זה בכתר וזה בחכמה, כמו שמבואר שם. וכ"ז הוא משרשם אשר בענינינו, כי העקודים הוא שורש האצילות ונעשה בעקודים הכתר והחכמה כל א' בבחי' ראש וראשית, כאשר נתגלה אור החכמה היה הכתר נעלם במקורו, והרי נעשה החכמה ג"כ ראש וראשית, והם ב' ראשים אחד בכתר ואחד בחכמה. ומבואר בהגר"א בספרד"צ (ריש פרק א א ע"א ד"ה ספדא) כי הכתר הוא הראשית בהעלם והחכמה הוא הראשית בגלוי, שהוא ראשית הגילויים, כי הוא הי' של שם והוא בגלוי, אבל הכתר הוא רק הקוצו של י' שהוא רק ברמו והעלם, והוא ע"ש הכתר שהוא רק הראשית בהעלם.

וכן הוא עוד, כי נודע הוא שכל הכלי והגוף הוא רק מהז"ת שהוא מהחסד ולמטה, וכמ"ש בטנת"א (פרק ה) ובמוחין דצלם (פרק ז) ע"ש, והרי הוה עיקר הגילוי רק מהחסד. והנה לא נתגלה החסד כאן שהוא בעולם העקודים, אלא רק כאשר היה לא מטי בכתר, שהוא כאשר עלה ונסתלק ונתעלם הכתר במקורו, הנה אז יצא ונתגלה החסד וכמו שמבואר למטה. והרי אינו רואה החסד את התחלתו רק מהחכמה לבד, שכאשר עמד החכמה בבחי' ראש וראשית אז נתגלה מציאות דספי' החסד שהוא הגילוי העיקרי, וכ"ז הוא משום שהחכמה הוא ראש וראשית להגילויים כנז'.

[ה] ומאירה לבינה פב"פ הארה לבד אבל אינה נותנת לה עדיין את הז' אורות – הנה התועלת הנעשה מאותם ההארה דפב"פ הוא מבואר לקמן (פרק ג). ומ"ש שאינה נוד ע"ד נותנת לה עדיין את הז' אורות, הוא מטעם כי אי אפשר לאור הבינה להתגלות ולצאת על מדרגתה אלא רק אחר שתתרחק אור החכמה ממנה ותעלה למעלה בכלי הכתר וכמו שמפרש והולך וכנ"ל אות ד'.

ומה שישנו בזה נוסחאות שונות, בנוסח אחד ה' אורות, ובנ"א ז' אורות, הענין הוא כי באמת הנה היה י' אורות גם בהתפשטות הב', אלא שאור המלכות אשר בכלי המלכות היא באה רק בסוד תוספת, והיא ניתוסף רק אח"כ, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן (פרק ד) וכן למטה אות כ"א. והרי לא ניתן מתחילה בכלי הבינה אלא רק ז' אורות. אך עכ"ז הנה ניהא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ג"כ הנוסח ח' אורות, כי הוא על שם העתיד, והרי ניתן בהבינה הכח להוליד ח' אורות עכ"פ וע' לקמן פרק ד'.

אח"כ חזר אור הכתר להיות מטי בכתר, ואז אור החכמה חזר להתעלם בכתר מחמת החשק שיש לה להתחבר עם הכתר, ואז כלי חכמה הפך פניו אל הכתר, ונתן לו את האור שלו. אך אור הבינה שהוא [שהיה] בחכמה אינה עולה עמו בכתר מחמת חשק הבנים שהיא אמם. וכבר ביארנו כי אין מציאות חזרת פנים ואחור רק בבחי' כלים, אבל באורות עצמן לא יצדק בהם פנים ואחור רק התפשטות והסתלקות! ואמנם אחרי הפכו כלי של חכמה פניו נגד הכתר ועלה שם האור שלו, הנה אח"כ חזר והפך פניו למטה נגד הבינה ונתן לה את הח' (נ"א הז') אורות. ודע כי כל נתינת אורות הוא לעולם בבחי' פב"פ! ואמנם הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל" אור גדול" כזה פב"פ רק אב"א"ט, כי הלא יש כאן אור של הו"ק ועוד אור הבינה שהיא יותר גדולה מכולם יחד. אך תחלה' כאשר לא היו עדיין אורות בבינה רק שנתנה לחכמה אז הפכה חכמה פניה והאירה אל הבינה הארה לבד (נ"א יחד וזהו) פב"פ משא"כ בחסד, לפי שיש בבינה כח לקבל האורות ההם לפי שז' אורות תחתונים היו בטלים לגבי האור שלה, וגם האור שלה ודאי שתוכל לקבל. והאור של החכמה אף על פי שאור שלו גדול מהאור שלה עכ"ז כבר ידעת כי אבא ואמא כחדא שריין וכחדא נפקין (אד"ז רצ ע"ב), ויכולה היא לקבל אור החכמה, מה שאין כן בחסד כי יש הפרש גדול בינו לאור בינה ואינו יכול לקבלו פב"פ.

[1] וכבר בארנו (לעיל בשער עקודים פ"ח ע"ש דברינו אות ג' אשר במוסגר) כי אין מציאות חזרת פנים ואחור רק בבחי' כלים אבל באורות עצמן [ע' דברינו שם ותבין מה שדקדק לומר מילת "עצמן" ע"ש] לא יצדק בהם פנים ואחור רק התפשטות והסתלקות – ר"ל בזה, כי לכך אינו מזכיר ענין הפיכת פנים רק על הכלים ולא על האורות, ואמר סתם כי מתחילה מתחיל האור לבא בו, שחזר ויצא משם אור בו, אור החכמה חזר להתעלם בכתר בו, ונתן לו את האור שלו בו, ואינו מזכיר בהאורות בחי' הפיכת פנים כי לא יצדק לומר פנים ואחור בהאורות אלא רק התפשטות והסתלקות, וכל מטי הוא ההתפשטות וכל לא מטי הוא ההסתלקות.

[2] ודע כי כל נתינת אורות הוא לעולם בבחי' פב"פ – הנה עומק הענין דפב"פ הנאמר בכל ענין זה הכוונה הוא על בחי' זווג נעלם, כי נזדווג כל ספי' עליונה עם התחתונה להשפיע בה האור השייך אליה, ונתן לה האור שלה בבחי' זווג דפב"פ. אך זהו בכל ספי' בעת שנעשה בה בחי' מטי, הנה קבלה את האור שלה מהעליון ע"י בחי' זווג דפב"פ. אמנם כאשר נעשה בכל א' הבחי' לא מטי, שחזר האור דכל תחתון בהעליון שעליו, והיו אז שניהם ג"כ בבחי' פב"פ, ועלה אור התחתון בהעליון שעליו, הנה היה עלייתו בבחי' עליית מ"ן, וכדי לקבל תוספות אור וברכה למעלה. ואחר שנשלמה בכל טוב העליונים, הנה חזרה וירדה למטה בבחי' מטי. ועכ"פ הוא כי בחי' לא מטי הוא בחי' עליית מ"ן, ובחי' מטי הוא מענין זווג, ושניהם הם ע"י פב"פ.

והנה ענין הלא מטי אשר בכל תחתון הנה זה היה נעשה בעת שהיה אור העליון במקומו, כי אז הנה עלה אצלו בבחי' עליית מ"ן כנו' כדי לקבל ממנו תוספות אור וברכה, אבל בחי' המטי אשר בכל תחתון, זה היה נעשה אחר שיצא אור העליון ממקומו, והנה הוא מענין שאמר הרב בשער המוחין (פרק ג) ובכ"מ בענין לידת המוחין דז"א, שהוא בסוד (ברכות טג ע"ב) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. וכן הוא מעין זה גם כאן, כי נתרוקן האור בהעליון לצורך התהוות האור בהתחתון, כי בלתי זה אי אפשר להתחתון להתגלות על מדרגתו. וכן הוא ג"כ מענין האור שנגנז וכמ"ש הספד"צ (פרק א יב ע"א ד"ה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ז"ש חעיר) אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א בארוכה. וכן היה כאן כי נסתלק האור בכל עליון לצורך המציאות דהתחתון. והנה נוהג אלו הענינים בעקודים תמיד בלי הפסק, כי הרי הם תמיד ברצוא ושוב מטי ולא מטי, והוא משום רוממות מעלת העקודים, לכן הם תמיד זה עם זה בבחי' זווגא דלא פסיק, והוא בבחי' המטי שבהם. וכן מתחדש אורם תמיד במציאות אורות חדשים מתוספות אור וברכה מלמעלה ע"י עלייתם תמיד בלא מטי וכמבואר לקמן פ"ד, והבן כ"ז היטיב ויתבאר עוד בסמוך בעה"י.

[ח] ואמנם הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל כו' – הנה נתינת אור אשר מהבינה לחסד היה באמת ג"כ רק ע"י פב"פ כמו שמבואר למטה, אך כוונתו הוא רק על חזרת פב"פ אשר חוזר כל ספי' עליונה את פניה למטה תיכף כאשר מקבל את האור שלו, והופכת אז את פניה למטה להיות פב"פ עם התחתון, גם קודם שנותנת (נה ע"א) לה את האור שלה, על זה אמר כי הבינה אינה הופכת פניה למטה להאיר אל החסד קודם שנותנת לו האור שלו, כי אין החסד יכול לקבל את אורה הגדול. ומה שאח"כ כאשר הגיע העת ליתן להחסד את האור שלו הופכת אז הבינה פניה למטה ונותנת לו האור שלו פב"פ, הנה הוא באמת רק אחר שיוצא אור הבינה מהכלי שלה ומסתלק ועולה למעלה, וכמבואר כ"ז לקמן בדברי הרב, והנה ראינו להאריך בזה הדיבור קצת לכן נחלקיהו בדרך סימנים.

²¹²[סימן א] הנה עיקר הענין דהפיכת פב"פ אשר הפך כל עליון פניו למטה תיכף אחר קבלת האור שלו, והיה נוהג ענין זה בכל הספי' כולם לבד מהבינה עם החסד כנו', הנה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער מוחין דצלם (פרק ו), כי לכל עליית מ"ן צריכין לקבל הארה מלמעלה, ולכן לצורך זה הנה היה הפיכת פנים הנז' אשר הפך כל עליון פניו להתחתון גם קודם שנתן לו את האור שלו, והוא כדי להאיר אליו ליתן לו כח להעלות מ"ן. והוא כי כבר אמרנו לעיל שער העקודים פ"ה אות י"א, שבהסתלקות הראשון הנה נשאר בכל כלי רשימו ואו"ח וניצוצין, ובארנו שם כי אלו הג' בחי' הם בדוגמת ניצוצי ש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר בעולם הנקודות, שהם השורש דכל פרצופי האצילות כולם כנודע, כי עלו הניצוצין הללו בסוד מ"ן, וניתוסף עליהם אור וברכה מהאור דשם מ"ה דהתיקון, ונעשה מהם כל פרצופי האצילות. וכן היה עד"ז בענינינו, כי כל ספי' עליונה תיכף אחר שקבל את האור שלו ונשלם בכל הראוי לה, הנה חזרה פניה למטה להאיר להתחתונה, וע"י הארת פנים הזוה הנה ניתן כח להרשימו ואור חוזר וניצוצין שבה לעלות בסוד מ"ן, ובעלייתם הנה ניתן להם שם תוספות אור וברכה כהראוי להתחתון, וחוזר ויורד למקומו ג"כ ע"י פב"פ.

וכן הנה הוא ג"כ ע"ד התיקון הכללי דאצילות אשר ע"י המ"ה, כי הרי מתחילה נתגלה האור דשם מ"ה בהמצח דא"ק, והאיר בגילוי הארה לחוד כמ"ש בשער התיקון (פרק ב), ועי"ז נבררו הניצוצין דב"ן ועלו למ"ן. והרי היה עלייתם רק ע"י גילוי הארה לבד. (הנהה ע' ספר הכללים כלל ט"ו ענף ז' אות א')²¹³. ואחר שעלו הנה נתחברו שם עם האור העיקרי דהמ"ה עצמו, כי נתחבר המ"ה כולו עם הב"ן ומהם שניהם נעשה ונבנה האצילות כולו כמ"ש בעתיק (פרק ב) וכנודע, ובארנו בארוכה בזה בספר הכללים כלל י"ח ענף ח'. והרי נעשה כל האצילות מהניצוצין דהב"ן מתחילה ע"י גילוי הארה לבד דהשם מ"ה, ואח"כ ע"י שיתוף עם האור העיקרי דהשם מ"ה עצמו. וכן היה בענינינו שהוא בבנין העקודים, אשר הוא במטי ולא מטי, הנה נעשה מציאות כל ספי' ע"י ב' בחי' כעין זה ג"כ, מתחילה ע"י הארת פנים מהעליונה, ואח"כ ע"י נתינת אורות ממש דפב"פ. כי ע"י ההארת פנים לבד היה נתקן התיקון העליון המ"ן, ואח"כ היה הפב"פ לצורך נתינת האור העיקרי שבה, כי עי"ז נשלמה בכל שלימותה.

²¹² עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימנים כאן.

²¹³ הסוגרים האלה נוספו על ידי המו"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה היה הסדר הזה בכל הספ' כולם לבד מהבינה עם החסד, כי מבינה לא הפכה פניה מתחילה לכלי החסד להאיר אליו בהארה בעלמא אלא רק אח"כ כאשר הגיע העת ליתן להחסד את האור העיקרי שבה, אז הפכה הבינה את פניה ג"כ להחסד ונתנה לו את האור העיקרי השייך להחסד ג"כ פב"פ, וזה היה אחר שנסתלק האור העיקרי דהבינה עצמה, אז נתנה להחסד את האור השייך אליו ג"כ פב"פ. אבל הארת פב"פ שמתחילה בעת שהיה אור הבינה במקומה, הנה זה היה חסר מהבינה להחסד ומהטעם שאמר הרב, כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל אור גדול כזה.

[סימן ב']

וענין השינוי אשר מהבינה עם החסד משאר כל הספ', הענין הוא כי הנה עליית המ"ן שאמרנו שהיה כאן ג"כ מספ' לספ', הרי היה משונה כאן מענין עליית המ"ן דהניצוין דהנקודות הרבה מאד, כי שם היה תחילת עלייתם כדי להתברר מהסיגים והפסולת הנעשה בהם בעולם התווה כנודע, ולכן היה תיקונם שם רק לאט לאט ובהדרגה גדולה, וכמ"ש בדרושי (נה ע"ב) מ"ן ומ"ד (סוף דרוש ב) ע"ש וע' עוד בתיקון (פרק ה), וכ"ז הוא משום גודל וריבוי הסיגים שבהם, ואי אפשר שיתוקנו בפעם אחד. אבל כאן בענינינו, הרי לא היה בהם שום פגם ח"ו, ולא היו צריכים לבירור כלל. וא"כ הרי היה אפשר להם, ר"ל להרשימו וא"ח וניצוץ, לקבל את האור והשלימות שבהם גם בלתי עליית מ"ן אשר מכל אחד ואחד בפנ"ע, כי הסתלקות הא' אשר נסתלק אז כל האור דההתפשטות הא' כולו, הנה הוא היה היטיב עליית המ"ן הכללי לגרום זיווג עליון לצורך הולדת כל האור דההתפשטות הב' הראוי לכל ספ' וספ', וכמו שבארנו בספר הכללים כלל י"א ובכ"מ שם. והרי היה אפשר להאור דהתפשטות הב' שיתפשט ויכנס בכל ספ' וספ', כל חלק אור הראוי לו בלי עליית מ"ן מספ' לספ', והיה אפשר לכל א' לקבל את אורו היטיב בכל השלימות הראוי לו, ולהתייחד עמו בלי סיבובים שונים כלל.

ואמנם הנה ענין עליית מ"ן אשר נסדר כאן ג"כ מספ' לספ', הנה הוא לצורך ב' טעמים אשר שניהם הם מסיבה אחת, והם: אחד לצורך עלייה, ואחד לצורך ירידה, ושניהם הם בכוונה עמוקה מאד. והיינו כי הרי כבר אמרנו שכל גילויים אשר נתגלו ל' ספ' הנה זה היה נעשה בהם ע"י שיציאת כל תחתון היה רק אחר שעלה העליון למעלה, ועי"ז נעשה האפשרות לכל תחתון לצאת על מדרגתו, כי זולת זה היו כולם במדרגה אחת וכאור אחד ארוך. אמנם עי"ז הרי היה אפשר שיצומצם כל א' יותר מדאי ויתפרדו ח"ו. והגם שאח"כ הנה חוזרים ועולים ומתייחדים תמיד זב"ז, כל תחתון עם העליון שעליו, כי הרי הם תמיד במטי ולא מטי. אך זה גופה לא היה אפשר להם, מאחר שנפרדו מתחילה, ר"ל כי מאחר שיציאת כל תחתון היה רק אחר שנסתלק העליון ממנו ועלה למעלה, הרי נצטמצם התחתון ועי"ז²¹⁴ לצאת ממדרגת העליון לגמרי, וא"כ הרי לא היה אפשר להם לעלות אח"כ תמיד זה לזה במטי ולא מטי, ולהתייחד כל תחתון עם העליון, מאחר שנפרדו מתחילה. ולכן כדי לייסד בהם הכח היחוד הזה שיחזרו תמיד להתייחד זב"ז גם אחר שנתרחקו ונפרדו מתחילה, הנה היה הענין דחזרת פנים בפנים שאמר הרב, אשר תיכף כאשר קבלה הספ' העליונה את האור שלה עם כל האורות התחתונים הכלולים בה, הנה חזרה את פניה למטה והאירה להתחתון, ואמרנו כי נעשה עי"ז ג"כ בחי' עליית מ"ן מהתחתון להעליון. והנה נתייחדו אז כל תחתון (ר"ל הרשימו ואור חזור והניצוץ שבה) עם העליון גם בהיות אור העליון במקומו, ונתייחד בהם עי"ז כח היחוד מתחילה. ולכן הוא כי הגם אשר אח"כ הנה לא יצא ולא נתגלה כל תחתון על מציאותה, אלא רק אחר שעלה אור העליון ונתרחק ממנה, עכ"ז הנה היה

²¹⁴ נדצ"ל עי"ז.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נשרש מתחילה ונשאר בהם כח היחוד תמיד לחזור ולעלות זה בזה, ומתייחדים תמיד זה עם זה ע"י המטי ולא מטי.

ונמצא כי במה שנסדר בהם שלא יצא כל א' על מציאותו אלא רק אחר שמתרחק האור העליון ממנו ועלה למעלה, הנה בזה נתקנו ונעשו לי' אורות מיוחדים, כי נצטמצם עי"ז כל תחתון על מדרגתו ונעשו לי' ספי'. ובמה שנסדר בהם שחזור כל עליון פניו למטה אחר שמקבל את האור שלו עם כל אורות התחתונים הכלולים בו, ועומד אז עם התחתון פב"פ, ואמרנו כי נעשה אז ג"כ בחי' עליית מ"ן מהתחתון להעליון, ונעשה כ"ז גם בהיות עדיין האור העליון במקומו, הנה מתייחד בהם עי"ז כח ותכונת היחוד שיחזרו להתייחד תמיד זה עם זה גם אחר שנעשו לי' ספי'. והוא מה שחוזרים אח"כ ועולים תמיד זב"ז במטי ולא מטי.

והנה זהו הטעם והסיבה בענין השינוי אשר מהבינה להחסד משאר הספי', כי הבינה לא הפכה פניה מתחילה להאיר אל החסד אלא רק אח"כ בעת נתינת האורות וכנ"ל, והוא מהטעם כי הרי מבואר הוא בכל דברי הרב למטה שאור החסד לא התייחד לעולם עם אור הבינה, כי כאשר היה מטי בבינה, שירד אור הבינה למקומה, אז היה ג"כ מטי בחסד, וכאשר שהיה לא מטי בחסד, שעלה אור החסד למעלה בהבינה, אז היה ג"כ לא מטי בבינה, כי עלה אור הבינה למעלה בהכתר, והרי לא התייחד (נה ע"ג) מעולם אור החסד עם אור הבינה. והטעם הוא כי הג"ר והז"ת הם לעולם בב' מדרגות, כנודע שהג"ר הם המוחין והנסתרות (עי' תיקו"ז יט ע"א), והז"ת הם הגוף והנגלות. ור"ל כי באשר שכן ראה המאציל ית"ש לייסד את בנין האצילות והעולמות כולם שיהא הג"ר והז"ת בב' מדרגות, אור וכלי, נשמה וגוף. ובאשר שהעקודים הוא השורש דהאצילות והעולמות כולם, וכל מה שנעשה באצילות הוא מהעקודים, לכן נסדר בעקודים שאור הבינה ואור החסד לא יתייחדו לעולם, כי כאשר אור החסד עולה למקום הבינה אז מסתלק הבינה ועולה עם החכמה להכתר, וכאשר יורד אור הבינה למקומה אז יורד החסד ג"כ למקומו, ולכן חסר בהם ג"כ הענין דהפיכת פב"פ שמתחילה, והרי אינם מתייחדים זב"ז לא בתחילה ולא בסוף, כי ע"י כ"ז נתייחד שיהא הג"ר והז"ת לב' מדרגות לעולם. משא"כ שאר כל הספי' כולם אשר הם חוזרים להתייחד תמיד זב"ז גם אחר שיצא כל א' על מציאותו, כי הם עולים זה לזה ע"י המטי ולא מטי, ולכן נתייחד בהם מתחילה ההארת פנים מזה לזה, ומתייחדים אז כנ"ל גם בעת שאור העליון במקומו, והוא כדי לייסד בהם כח היחוד לבסוף ג"כ. משא"כ באור החסד עם אור הבינה, שהם אינם מתייחדים לעולם כנז', וכמו שיתבאר עומק הדברים בזה למטה בס' ג', וזהו שאמר הרב כי הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל אור גדול כזה פב"פ בו, ור"ל כי לפי הסדר שראה המאציל ית"ש לסדר ולייסד בהז"ת שיהיו הם במדרגה למטה מהג"ר הרבה, הנה לא היה אפשר להם לקבל את הארת פב"פ דהבינה, וכדי שייצאו עי"ז על מדרגתם הראוי להם, ונתייחד כאן התכונה הזו שיהיה הז"ת במדרגה בפנ"ע מהג"ר, והוא במה שחסר להם הן ההארת פנים שבתחילה והן היחוד שבסוף וכנז'.

[סימן ג]

והנה כ"ז שאמרנו בענין ההארת פנים, שבתחילה אשר היה בכלם מזה לזה לבד מהבינה להחסד, שהוא לסיבת היחוד שיתייחדו לבסוף. הנה הוא כוונה אחת שהוא לצורך שבה ומעלה, והוא לסיבת העלייה שיעלו זב"ז היינו בעת שהוא מטי בהעליון יעלה התחתון אליו. אמנם יש עוד כוונה שנית, והוא לסיבת ירידה שיצא כל א' על מציאותו, ויירד כל תחתון למקומו בעת שהוא לא מטי בהעליון. והיינו כי כבר אמרנו בכ"מ מדברינו כי עומק הענין מה שנעשו בהתפשטות הב' לי' ספי' הנה הוא ע"י שיצאה ונעשית כל ספי' תחתונה ע"י בחי' זווג עיבור לידה מהעליון שעליו, והיה העליון אליו בבחי' או"א, והתחתון היה אליו בבחי' זו"ן. ועי"ז הנה ירד כל תחתון במדרגה למטה מהעליון, כי הנה הוא בבחי' בן הנולד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מאור"א, ועי"ז נעשו לי"ם. ונודע הוא כי כל זווג הוא ע"י עליית מ"ן שבתחילה, וזה היה הענין דחזרת פנים מה שהפך כל עליון את פניו למטה תיכף בקבלת אורו, כי האיר להתחתן והשפיע בו כח ואור להעלות אצלו מ"ן, והוא מהרשימו ואור חוזר וניצוצין שהיה שם, שהם בבחי' ש"כ ופ"ר ורפ"ח כנ"ל סי' א', ועי"ז נזדווג כל עליון בבחי' הדו"ן שבו, והשפיע על המ"ן כל האור ומוחין השייך אליו. ונשלם ונולד ויצא עי"ז כל תחתון על מציאותו, ונעשו עי"ז לי' אורות י' ספי' וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי הנה היה ההארת פנים אשר הוא לצורך עליית מ"ן כנו', כי עי"ז נולדו זה מזה ונעשו לי' מדרגות. ור"ל כי באשר שרצון המאציל ית"ש הרי היה לייסדם בבחי' י' ספי' י' מדרגות, והוא ע"י שיהא יציאת כל תחתון מהעליון שעליו בבחי' זווג עיבור לידה. והרי צריך לזה ענין עליית מ"ן ומציאות הארה מלמעלה להעלות המ"ן, והוא הענין דההארת פנים דענינינו כנ"ל סי' א'. והרי נמצא כי היה ההארת פנים מסיבת הכוונה להורידם זה מזה לי' מדרגות, וזהו ג"כ הענין מה שנוהג בהם תמיד הענין דמטי ולא מטי, והם תמיד ברצוא ושוב, ויורד כל תחתון למקומו בעת שהוא לא מטי בהעליון, והוא ג"כ מסיבת זה, כדי שיצומצם כל א' על מדרגתו, ולכן מתרחק העליון ועולה למעלה והתחתון יורד למקומו, ועכ"פ הוא כי הנה מתבאר מדברינו עתה שהיה ההארת פנים שבתחילה (נה ע"ד) מסיבת הכוונה להורידם זה מזה שייצאו לי' מדרגות כל א' למדרגה בפנ"ע.

אמנם הנה לפי זה, הרי יהיה הקושיא יותר חזקה על טעם השינוי אשר מהבינה להחסד שהיא לא הפכה פניה אליו מתחילה, הלא מאחר שההארת פנים שמתחילה היה כדי ליתן כח להעלות מ"ן, א"כ הרי היה נצרך שגם הבינה תהפך פניה להחסד להאיר אליו, כדי להשפיע בו שיוכל להעלות מ"ן אליה, כי הרי נודע הוא שהזו"ן מעלים מ"ן לבינה תמיד. אך דע והבן כי הנה דקדק הרב בלשונו ואמר כי אין כח בחסד ובו"ק לקבל אור גדול כזה פב"פ, רק אחור באחור²¹⁵, ומילות רק אב"א הרי לכאורה שפת יתר הוא, אמנם השמיענו בזה כי ההארת דאחור באחור הנה מקבל החסד ג"כ מהבינה לעולם, ר"ל גם בהיות אור הבינה במקומה. אך הענין והחילוק כאן אשר בין הפכ"פ להאב"א הוא באמת עמוק מאד ושמע והבן, כי הנה כבר אמרנו לעיל שער עקודים פ"א אות ה' ופ"ג אות י"ב, כי כל האור דההתפשטות הב' אשר להעקודים אשר הוא נמשך ויוצא מזווג הדו"ן שבכללות האור דההתפשטות הא', הנה הוא נמשך ויוצא ממנו מהחכמה ולמטה שבו, כי באצילות הרי נמשך ויוצא עיקר כל תחתון מהעליון רק מהזו"ת שבו ולמטה, וכמו שכתבנו בשער סדר אצילות בקיצור פ"א אות י"ג. אבל העולם דעקודים שהוא האור דההתפשטות הב' הנמשך ויצא מהאור דההתפשטות הא', הנה הוא יצא ממנו מהחכמה שבו ולמטה, והוא מהשם ע"ב שבו. אמנם הנה זהו רק בכללות האור דההתפשטות הב' כולו היוצא מהאור הכללי דההתפשטות הא', הנה בזה היה הענין שיצא מהחכמה שבו ולמטה. אמנם אח"כ שהוא בהאור דההתפשטות הב' גופה, אשר הוא נחלק לי' אורות ויצאו זה מזה, כל תחתון מהעליון שעליו ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה כנו', הנה בהם היה חילוק ושינוי בין הג"ר שבהם להזו"ת שבהם, כי הג"ר שבהם אשר יצאו ונמשכו זה מזה כל תחתון מהעליון ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה מבחי' הדו"ן דהעליון, הנה הם היה נמשך כל תחתון מהעליון ג"כ מהחכמה דהעליון ולמטה שהוא מהע"ב שבו. והיינו כי אור הכתר כאשר שיצא הוא והיה יציאתו עם כל המ' התחתונים כולם כלולים בו וכנ"ל בדברי הרב, והוא כלל האור דההתפשטות הב' אשר יצא מתחילה כלול בכתר, והיה נמשך ויוצא ע"י בחי' זווג ולידה מהאור דההתפשטות הא' אחר הסתלקותו למעלה, הנה הי' נמשך ממנו מהחכמה שבו ולמטה, שהוא מהשם ע"ב שבו, החיה שבו. וכן אח"כ כאשר הזדווג אור הכתר מיניה וביה בבחי' הדו"ן שבו, שהוא אורא עלאה ומ"ס, והוליד ויצא ממנו אור ספי' החכמה שבהתפשטות הב' עם כל הח' התחתונים

²¹⁵ יש גרסא בע"ח אחור בפנים, וצ"ע למה לא התייחס אליו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כלולים בו, הנה היה המשכתו מהכתר ג"כ מבחי' החכמה שבהכתר, שהוא מהשם ע"ב שבו, החיה שבו, ממנו ולמטה. ואח"כ הנה הזדווג אור החכמה בבחי' הדו"ן שבו עצמו, שהוא בחי' או"א עלאי²¹⁶, והוציא והוליד את אור הבינה עם כל הז"ת כלולים בה, הנה היה יציאת והמשכת הבינה אשר מאור החכמה ג"כ מהע"ב שבו, החיה שבו, שהוא מהחכמה שבו ולמטה.

אמנם אח"כ שהוא בלידת ויציאת אור החסד והו"ק מהבינה, שהיה ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה מהדו"ן שבבינה עצמה, שהם ישו"ת שבה, ומהם יצא ונולד אור החסד עם כל הו' תחתונות כלולות בו, הנה היה יציאת והמשכת אותו אור החסד עם כללות כל הו' תחתונות מהבינה רק מהס"ג שבה, הנשמה שבה, שהוא מהבינה שבה ולמטה. אבל הע"ב שבה לא נתגלה בהז"ת, ונשאר נעלם מהם. והרי היה חילוק בין הג"ר להז"ת, כי הג"ר יצאו כל א' מהעליון שעליו מהע"ב שבו ולמטה, אבל החסד בכללות כל הו"ת אשר יצאו ונולדו מהבינה, הם יצאו ונמשכו ממנה רק מהס"ג שבה ולמטה. והוא מה שכתבנו בכ"מ מדברינו, כי בעולם העקודים שולט השם ס"ג, כי כל עולם הוא רק הז"ת וכמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה), והז"ת הנה הם המ"ה וב"ן כנודע. ובעולם האצילות אשר שם יצא כל תחתון מהעליון רק מהז"ת דהעליון (כי הג"ר נקרא בו בשם גדלות כמ"ש בשער ננו ע"א) המוחין ריש פרק ז), הרי שולטים שם רק המ"ה וב"ן, אבל בעולם העקודים אשר הז"ת יצאו שם מהס"ג דהבינה, א"כ הרי מאיר ושולט השם ס"ג בהעקודים. ועכ"פ הוא כי הז"ת הם ירדו ממדרגת הג"ר, כי הג"ר יצאו במדרגת הע"ב, והז"ת יצאו מהבינה רק במדרגת הס"ג.

והנה נודע הוא מדברי הרב בשער עקודים (פרק ב ופרק ח) כי עיקר הפכ"פ הוא רק ע"י הע"ב²¹⁷, אבל הס"ג ומכל שכן ממנו ולמטה הוא נקרא בשם אב"א. וזהו עומק הכוונה בענינינו, מ"ש הרב כי החסד אינו מקבל מהבינה רק אב"א, ור"ל שאינו מקבל מהבינה רק מהס"ג שבה ולמטה. ומ"ש שהבינה לא הפכה פניה להאיר בהחסד כו', ר"ל כי אינה משפיע בו שפעת כח להעלות מ"ן מהע"ב שבה אלא רק מהס"ג שבה לבד. והרי אינה עולה המ"ן ג"כ אלא רק מבחי' הס"ג לבד, כי לא קבלו כח יותר, ואין להם מהע"ב שבה כלל, והרי הם שניהם רק בבחי' אחור באחור. והנה נמשך ע"י כל יציאת ולידת החסד מהבינה ג"כ רק מהס"ג שבה ולמטה, כי לפי ערך עליית המ"ן כן הוא הולד הנולד מזה. אבל הע"ב שבהג"ר, הוא נשאר נעלם מהז"ת, והוא מה שאמרנו כי בעקודים שולט השם ס"ג וכנז'. אך עכ"פ הרי נתבאר מדברינו כי באמת הנה היה עליית מ"ן מהחסד להבינה ג"כ, וכן היה מקבל גם החסד מהבינה מתחילה אור ושפע שהוא כח להעלות במ"ן, אלא שהן הכח והן המ"ן עצמם הנה היו רק ממדרגת הס"ג לבד, וזהו שאמר כי היו אחור באחור וכנז'. וע' עוד כמה עיקרי דברים בזה בספר הכללים באבני מלואים שבתחילת הספר סי' ג' אות י"ד²¹⁸ ובסי' ד' אות ט"ז ובסי' ה' אות כ' סעי' ו'.

[סימן ד]

אמנם הוא כי מאחר שאמרנו שעיקר הסיבה מה שנעשו לי' אורות י' ספי', הוא ע"י שיצאו זה מזה בבחי' זווג עיבור לידה וכנ"ל. א"כ הרי כשם שנתחלקו ע"י לי' אורות ובי' מדרגות די' ספי', הרי היה צריך שיעשו ע"י לי' כלים ג"כ, כי כל זווג עיבור לידה הוא נעשה ע"י בחי' אמ"ר וק"ב, והוא בבחי' אור וכלי. והרי היה צריך שיעשו לי' כלים ג"כ, וע' לעיל בעקודים פ"ב אות ז' שאמרנו כי זהו סוד מ"ש בשער אח"פ (פרק א ג), כי היה י' כלים לאור האוון, וי' כלים לאור החוטם, וי' כלים לאור הפה. והוא באשר שכל אור שמתחדש ויוצא

²¹⁶ עי' אנ"כ ח.

²¹⁷ דהיינו שאי אפשר לעשות זיווג ללא מוחי חיה.

²¹⁸ זה טעות וצ"ע מה לכתוב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנה הוא לעולם רק ע"י בחי' זווג וכמ"ש במבו"ש (שער ב' ח"א פ"ו). וכל זווג הנה הוא ע"י סוד אמ"ר וק"ב כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה' ו'), וכל אמ"ר וק"ב הנה הוא סוד אור ועביות, שהם אור וכלי. והרי היה סוד כלים בהתפשטות הא' ג"כ, אלא שבערך האור דההתפשטות השני שהוא למטה במדרגה הרבה מהא', הנה נחשב כל ההתפשטות הא' כולו רק לאחת משום גדול העלמו, וכמו שבארנו שם אות ז' סי' א', וכן בפ"ו אות י' ובכ"מ. אמנם בהתפשטות הב' דענינינו שהוא המציאות העיקרי דהעקודים, והוא עומד בגילוי שם, הנה מאחר שכל יציאתו הוא ע"י בחי' זווג מהדו"ן שבהתפשטות הא', א"כ הרי יש לו כלי לאותו האור עצמו זולת העביות הראשון, וכן מאחר שאמרנו שכל הגילוי דהי' אורות אשר נתגלו בהתפשטות הב' להיותם י' אורות י' ספי', הנה הוא ע"י מה שיצאו זה מזה בבחי' זווג וכנ"ל. א"כ הרי נעשה בהם י' כלים ג"כ, ואלמה אמר הרב לעיל פ"א ובכ"מ כי הכלי דהעקודים היא לעולם רק אחת, שהוא העביות הראשון לבד וכנודע בדברינו.

אך הענין בזה הוא ע"פ שמבואר בדברי הרב לקמן (פרק ג), שאור הרשימו הנשאר למטה אחר הסתלקות הא', הנה הוא היה יותר עיקרי ויותר גדול במדרגה מהאור דהתפשטות הב', וכמו שמבואר שם שבהכתר והחכמה היה משתמש אור הרשימו לבחי' הזכר שבהם, והאור דהתפשטות הב' היה משתמש לבחי' נוק' שבהם. וכן אמרנו לעיל פ"א אות מ', כי הרשימו הנה הוא האות י' דהשם הוי"ה הכללי דהעקודים, וכל האור דההתפשטות הב' הוא רק האות ו' דהוי"ה. והרי לנו מכ"ז כי האור דהרשימו הנה הוא יותר גדול מבמעלה הרבה מכל האור כולו שיצא (נו ע"ב) בהתפשטות הב'.

והנה ישנו בזה חילוק גדול בין עולם העקודים לשאר כל העולמות שלמטה, כי הנה הגם שבכל העולמות כולם הנה נשאר רשימו בכל א' מהאור דהתפשטות הא' השרש אליו. אך עומד הרשימו שם נעלם מאד, שהוא הנקודה הפנימית שבו, הנושא אותו כולו ועומד בו בהעלם גדול, כי הוא רק בבחי' אור א"ס אליו²¹⁹ [ע' דברינו בספר הכללים כלל י' ענ"ב²²⁰]. אמנם בעולם העקודים אשר הוא הממוצע בין העולמות דא"ס²²¹ לעולם האצילות, הנה בו יש גילוי גדול לאור הרשימו ג"כ ומתגלה שם בתוקף אורו, ולכן הוא ג"כ מכלל השם הכללי שבו, ר"ל השם הוי"ה הכללי דעולם העקודים שהוא הי' דהשם וכנ"ל.

והנה באשר שהרשימו הוא בגילוי שם לעולם, והוא האור היותר עיקרי שבו כנ"ל, הנה לא השתמש אליו העביות הנעשה בהתפשטות הב' עצמו לעביות כלל, כי אין בכח אותה העביות לצמצמו כלל, באשר שהוא מתוקף האור הגדול דהתפשטות הא'. וכמו שבארנו ענין זה היטיב לעיל פ"א אות ט', שכן הוא לעולם שהכלי מוכרח שתהיה משורש יותר גבוה, דאל"כ אין בכחה לעמוד נגד האור לצמצמו ולהגבילו, וכן הוא בענינינו. ולכן נעשה עיקר הכלי דהעקודים רק העביות הראשון הנשאר מההתפשטות הא' עצמו, והוא היה כולו רק בחי' כלי אחת, כי לא היה בו למטה היכר י' ספי' כלל משום שהוא כולו רק מהמוחין פנימיים דהא"ק, וכמו שכתבנו בשער עקודים פ"ב אות ז'. ועכ"פ הוא כי מטעם שאור הרשימו הוא לעולם האור העיקרי דהעקודים, לכן בסיבתו עומד העקודים לעולם רק בגילוי כלי אחת לבד, כי עיקר הכלי שבו הוא רק העביות הראשון כנ"ל וכמו שנתבאר עוד בסמוך.

[סימן ה']

עוד יש בזה ענין שני, כי הנה בחי' הכלים אשר נעשו בהי' ספי' דההתפשטות הב' גופה, ע"י שיצאו זה מזה ע"י בחי' זווג כנ"ל, הנה ע"י שעולים תמיד כל תחתון בהעליון שעליו

²¹⁹ עי' מבר"ש יג ע"ד שכל עליון נחשב כא"ס כלפי העולם שתחתיו.

²²⁰ מבואר שם שהתפשטות הראשון היא מקבילה לאות י' דהשם הוי"ה, והסתלקות הראשון לאות ה', ואור א"ס המיוחד הי' והה' היא הרשימו.

²²¹ עי' לעיל הערה 70.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהענין דמטי ולא מטי, והרי מקבל כל אור שפע חדשה תמיד, הנה מזדכך ע"י העביות ובהי' הכלי הנעשה בו, עד שאינו נחשב עוד אליו לכלי כלל. ובאמת הנה לא נעשה גם מתחילה כלי ממש לכל א', כי באם שהיה כלי ממש לכל א' בפנ"ע, הרי לא היה אפשר להם לעלות כל רגע זה אצל זה, ע"ד כל גוף המחזיק ומעמיד את הנשמה בתוכה כל אותו הזמן הנגזר עליה להיות למטה. ומאחר שנתייסדו לעלות תמיד זה בזה, הרי ע"כ הוא שאין כלי ממש לכל א' בפנ"ע, והוא מסיבת הדברים שאמרנו לעיל, כי כל כלי מוכרח שתהיה משרשה יותר גבוהה. ור"ל כי באשר שכל כלי הנה מציאותה היא מהעביות דהאור עצמו, הרי אין בכחה להתגבר עליו ולצמצמו לאותו האור עצמו אלא רק לאור קטן ממנה, והיינו כי העביות דאור העליון נעשית כלי לאור התחתון. וכן הוא בענינינו, כי העביות דכל א' גופה לא היה אפשר להעשות לכלי ממש עליו. אמנם כל בהי' הכלי אשר נעשה לכל א' גופה ג"כ עכ"פ, וע"י יציאתו זה מזה בבחי' אמ"ר וק"ב²²² וכנ"ל, הנה הוא רק בבחי' צל"ם²²³ שהוא לבוש על הנשמה, והוא אמצעי בין הנר"ג והגוף וכמ"ש הרב בשער הצלם (ריש פרק א) ובכ"מ. וכשהם עולים במטי ולא מטי, כל תחחון להעליון, הנה הם עולים עם אותן הלבושים ג"כ, כי אינם עביות גמורה ולא כלים ממש כלל. והגם כי בכל אצילות כולו הרי נעשה לעולם ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב הכלי הגמורה דכל א', ונמשך באמת כח העביות דהכלי אשר בהאמ"ר וק"ב משורש יותר גבוה מהאור, ע' לעיל פ"א אות ט' ובכ"מ, והרי עכ"פ הוא כי ע"י הסדר דאמ"ר וק"ב נעשה לעולם הכלי הגמורה ג"כ. אמנם הנה בענינינו, מאחר שראה המאציל ית"ש לייסד בהם שיעלו תמיד זה אצל זה במטי ולא מטי, הרי לא אפשר בהם שיחא כל גמורה לכל א' בפנ"ע, כי באם כן היה הכלי מחזיקו שיעמוד בה לעולם ע"ד כל גוף המחזיק להנשמה להעמידה בתוכה כנ"ל, לכן נסדר כאן שלא להעשות ע"י כאמ"ר וק"ב כלי גמורה ממש אלא רק הבחי' צלם לבד וכנז.

אך סיבת השינוי בזה, ר"ל איך שנשתנה כאן פעולת הכלי שבהאמ"ר וק"ב אשר כאן, שלא נעשה כלי גמורה (נו ע"ג) על ידם אלא רק הצלם לבד, מפעולת הכלים שבהאמ"ר וק"ב אשר בכל אצילות כולו, ששם נעשה כלי גמורה על ידם. הנה סיבת השינוי בזה נמשך ג"כ מהענין דהארת פנים אשר לעיל סי' ב' ג', והיינו כי הרי אמרנו שם שהענין דהארת פנים שבתחילה היה לצורך דבר והפוכו, והיינו אחד לצורך יחוד שהוא לייסד בהם כח היחוד שיתייחדו זב"ז תמיד בעלייתם זב"ז במטי ולא מטי, והשני לצורך פירוד כביכול שייצאו לי' ספי' מיוחדים וכנ"ל סי' ג'. ומאחר שנעשה בהם דבר והפוכו כי יוצאים תמיד כל א' לעצמו, והוא בעת שלא מטי בהעליון והזורים להתייחד תמיד זב"ז, והוא בעת שהוא מטי בהעליון. א"כ הרי מובן ממילא שהן יחודם והן פירודם אין מגיע כל א' להקצה אלא רק ע"ד הממוצע, ור"ל כי יחודם אשר נעשה בהם בעת עלייתם זב"ז, הנה אינו נעשה היחוד עד התכלית היותר אפשרי, כי הרי הם עתידים להתפרד תיכף. וכן הפירוד אשר נעשה בהם בעת יציאתם זה מזה, הנה אינו נעשה פירוד ממש ח"ו, כי הרי עתידים לחזור ולהתייחד תיכף, ונעשה כל א' רק ע"ד הממוצע. וכ"ז הוא ע"י שהם שניהם, ר"ל הן היחוד והן הפירוד, הנה נעשו שניהם ע"י סיבה אחת, שהוא הארת פנים הנז', ולכן אי אפשר שיגיע כל א' עד הקצה האחרון שבו, כי תכונת היחוד ממש ותכונת הפירוד ממש הרי הם שני הפכים, ואי אפשר שיהיו שניהם במציאות אחת מסיבה אחת, ולכן הנה אינו נעשה כל תכונה ותכונה שבהם כל א' רק ע"ד הממוצע.

והנה חסרון השלימות אשר חסר בהם בענין היחוד הוא מה שנתגלו לי' אורות י' ספי', כי באם שהיה בהם היחוד עצום עד התכלית, הרי לא היה בהם הגלוי די' ספי' כלל, אלא שהיו כולם רק אור אחד. והחסרון אשר בהם בענין הפירוד מה שלא נגמר הפירוד בהם

²²² עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה'.

²²³ הגרשים הם ללא צורך.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לגמרי, הוא מה שלא נעשה לכל א' כלי ממש, אלא שהכלי דכל א' אשר עי"ז ניכר ונעשה כל א' לאור מיוחד, והם עי"ז י' אורות י' ספי', הנה הוא רק ע"ד הצלם שהוא לבוש להנשמה ואינו כלי גמורה כלל. וכאשר הם עולים זה לזה במטי ולא מטי, הנה הם עולים עם אותו הלבוש יחד, והוא כי ע"י ההארת פנים שבתחילה, אשר עי"ז הנה נתייסד בהם תכונת וכה היחוד שיחזרו להתייחד זב"ז תמיד ע"י המטי ולא מטי וכנ"ל סי' ב'. הנה יסוד היחוד הזה היה עומד לפני כח ותכונת הפירוד שבהם, שהוא נעשה ג"כ בסבת הארת פנים הנו' כנ"ל סי' ג'. ולא הניח אותו להתפרד בפירוד גמור, ר"ל שיתפרדו הי' אורות י' ספי' זה מזה בפירוד גמור, ויעשה גוף וכלי ממש לכל א'. הנה על זה היה עומד היסוד היחוד כנגדו, והיה מונע אותו מזה, ולא היה נעשה לכל א' בחי' כלי ממש אלא רק בחי' צלם לבד, שהוא לבוש על הנשמה. וכדי שיהא אפשר להם לחזור ולהתייחד תמיד ולעלות זה לזה במטי ולא מטי, ולכן הוא כי הנה הגם שבכל אצילות כולו הנה נעשה לעולם ע"י האמ"ר וק"ב עביות גמורה וכלי גמור, אבל כאן בהי' ספי' דההתפשטות הב' דהעקודים הנה לא נעשה בבחי' האמ"ר וק"ב שבכל א' מהם עביות גמורה וכלי גמור, כי יסוד היחוד שנתייסד בהם שיחזרו לעלות זב"ז במטי ולא מטי היה מונע בהם מלהתעבה כ"כ זה מזה, ולא נעשה כלי גמורה לכל א' אלא רק בבחי' צלם לבד וכנ"ל. והרי נמצא כי הענין דמטי ולא מטי, ר"ל מה שנתייסד כאן שיהיו במטי ולא מטי, הנה זה היה מעכב עליהם שלא יעשה בהאמ"ר וק"ב שבהם עביות גמורה וכלי גמורה לכל א', ולא נעשו אלא רק לי' אורות לבד, והוא ע"י בחי' צלם שנעשה לכל אור ואור צלם בפנ"ע, ועי"ז נעשו לי' אורות י' ספי'. אבל הכלי ממש שבהם הנה הוא רק מהעביות הראשונה הנשאר בההסתלקות הא' מהאור דההתפשטות הא', והנה היא רק כלי אחת לכולם, שכל הי' אורות כולם עומדים בתוכה, ובה הנה הם עולים ויורדים תמיד מזה לזה במטי ולא מטי, וכמו שכתבנו לעיל בשער עקודים פ"א אות ה' ופ"ב אות ז' ובכ"מ מדברינו. והרי נתבאר לנו כי עיקר הכלי דהעקודים הנה הוא לעולם רק העביות (נו ע"ד) הראשונה לבד, שהוא העביות הנשאר מהאור דההתפשטות הא' אשר להעקודים, ולכן היא רק כלי זכה ודקה למאד, וכן עי"ז הנה היא ג"כ רק כלי אחת לבד, וכמ"ש הרב בשער עקודים (ריש פרק א) כי לא נצטמצמה בצמצום אחר צמצום לכל אור ואור בפנ"ע, אלא שהיא רק כלי אחת לכולם. וגם היא רק כלי רכה וזכה וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל י', כי מעביות הראשונה אי אפשר להעשות כלים ממש אלא רק שרשי הכלים, ורק בחי' כלי להג"ר וכמ"ש שם כלל י"ב ענ"ב, שהם אינם כלים גמורים. וכן הוא בענינינו שהוא בענין הכלי דהעקודים שהיא אינה כלי גמורה, כי כל העקודים כולה היא רק בבחי' הג"ר, כי הרי היא למעלה מהפרסא ומחס"ג הכללי, והיא האמצעי בין העולמות דא"ס להאצילות, ולכן הוה הכלי שבה רק זכה ובהירה למאד, וכבחי' כלים דהג"ר שהם המוחין שהכלים שלהם אינם כלים גמורים כלל.

[ט] כי לא היה כח בחסד וכו"ק לקבל אור גדול כו' – הנה לפי פשטות דברי הרב אשר אמר בעקודים (פרק ג) וכן למטה בפרק זה, כי אור הכתר נשאר למעלה והחכמה נכנס בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה, ואור החסד בכלי הבינה, א"כ הרי איזה אור גדול היה כאן, הלא היה כאן אור החסד עצמו. אמנם יש לומר שהכוונה הוא על אור הרשימו דהבינה הנשאר בה, ועל האות י' הניתן בה כמבואר לקמן (פרק ג) שהם הדו"ן שבכלי הבינה, ועל זה אמר כי לא היה כח בכלי החסד להיות פב"פ עמה. אך עכ"ז נראה לי דוחק, כי מאחר שאור החסד הוא נכנס בכלי הבינה ונשאר שם לעולם, א"כ הרי נראה הסברא לומר שיש כח וזכות לכלי החסד להיות פב"פ עמה היטיב. אך עיקרי הכוונה בזה הוא ע"פ מה שאמרנו בכ"מ מדברינו וכן יתבאר עוד לקמן פ"ג אות ד', כי באמת הנה היה בההתפשטות הב' עצמו ג"כ כל הי' ספי' כולם, ונכנס אור הכתר בכתר, ואור החכמה בחכמה, ואור הבינה בבינה, ואור החסד בחסד וכן כו' כו'. והרי אמר היטיב לא היה כח בכלי החסד לקבל האור הגדול דהבינה ולהיות פב"פ עמה. אך מה שאמר הרב במקומות הנ"ל כי בההתפשטות הב' באו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

האורות מחולפים, החכמה בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה וכן כו', הנה הכוונה הוא על עצמות האורות ושרשם מהיכן שנמשך כל א', וכמו שכתבנו עומק הדברים בזה בעקודים פ"א אות ה' ובכ"מ. וכן יתבאר עוד לקמן פ"ג אות ד' ע"ש.

אמנם עיקר הטעם בזה מה שלא הפכה הבינה פניה להחסד להאיר לה בהארת פב"פ הוא כמו שאמרנו לעיל אות ה' סי' ב', כי הוא משום שרצון המאציל ית"ש הנה היה לסדר בבנין האצילות, שיהא הג"ר והז"ת בב' מדרגות זה מהנסתרות וזה מהנגלות, זה בבחי' אור ונשמה וזה בבחי' כלי וגוף, ולכן באשר שעולם העקודים הוא השורש דהאצילות, הנה סדר גם בהעקודים ליתן הבדל ושינוי בין הג"ר להז"ת, כי הג"ר בפנ"ע הנה הם האירו זה לזה פב"פ גם קודם שניתן האורות מכל עליון להתחתון, והרי התייחדו זב"ז ביחוד עצום, וכן הוא ג"כ בהז"ת בפנ"ע, כי גם הם האירו זה לזה פב"פ תיכף וכמו שכתב הרב למטה, והוא משום כי גם הם משתווים זה לזה ומתייחדים זב"ז, כי הרי כל הו"ק נעשו באצילות כולם לפרצוף אחד שהוא ז"א כנודע. אך מהג"ר להז"ת נעשה הבדל ושינוי, והוא מה שכלי הבינה לא האיר לכלי החסד פב"פ, בהיות אור הבינה במקומה אלא רק אח"כ, אחר שעלה ונסתלק אורה ממנה, וכמו שמבואר למטה בדברי הרב. והנה נעשה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש, משום כי לפי ירידת המדרגה אשר ראה הוא ית"ש לייסד בבנין האצילות, שיירד הז"ת מהג"ר, הנה לא היה אפשר שיירדו על מדרגתם הראוי להם, אלא רק ע"י שאור הבינה ימעט את אורה מהם, ושתתרחק מהם גם בהתחלת מציאותם, ועי"ז יצאו ונעשו הז"ת במדרגה בפנ"ע למטה מהג"ר. וזהו שאמר הרב "כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל כו", והכוונה הוא כי לפי ירידת מדרגה הנצרך להז"ת שיירדו מהג"ר להיות (נז"ע"א) למדרגה למטה מהם, הנה לא היה אפשר להעשות אלא ע"י שימנע אור הבינה את הארת דפב"פ מהם. משא"כ הג"ר בפנ"ע וכן הז"ת בפנ"ע, הנה הם האירו כל א' זה לזה פב"פ היטיב כי הם כל א' יחד במדרגה אחת כנודע וכנז'. אך מהג"ר להז"ת נעשה שינוי והבדל, כי זולת זה לא היה אפשר להז"ת לצאת על מדרגתם הראוי להם ע"פ כוונת המאציל ית"ש בהם.

ואין להקשות ולומר הלא מהמאציל ית"ש לא יפלא ממנו שום דבר, ומאי שייך לא היה אפשר בזה. אך הכוונה הוא כי מאחר שרצה המאציל ית"ש להמעיט האור בהם, וכדי שיהיו הם במדרגה למטה מהג"ר, הרי לא היה אפשר שישתנה, והיה מוכרח להתמעט, ולכך מנע הבינה את ההסתכלות דפב"פ מהם כדי להמעיט האור בהם כפי רצון המאציל ית"ש. והענין ביתר עומק הוא, כי הנה מאחר הצמצום ולמטה הנה העלים המאציל ית"ש את אור הא"ס בכל מקום הצמצום, ויסד בזה בכל המציאות כולו חוקים וגבולים, והיא מיוסד מעתה בחיוב ונמנע ואפשר. והרי כל מה שמצינו בזה אפשר ולא אפשר, הנה הם עצמם מה שראה המאציל ית"ש לייסד את המציאות בהם, ורצה לייסד את המציאות על אפשר ולא אפשר, וא"כ הרי לא שייך להקשות על הענין דלא אפשר שאמרנו איך יש מקום לומר כן מאחר שלא יפלא ממנו כל דבר וכנז'. אך הענין בזה הוא, כי בכל מה שאמרנו לא אפשר, הנה הוא מה שיסד הוא עצמו ית"ש שיהא דבר זה בלא אפשר, כי מאחר הצמצום ולמטה יסד את כל המציאות כולו בחוקים וגבולים שהוא בחיוב ונמנע ואפשר ולא אפשר, והוא כל דברינו רק במה שיסד הוא עצמו ית"ש, והרי אי אפשר שישתנה. וכן הוא הכוונה לעולם בכל מה שתראה מוזכר לשון הכרח ונמנע בענינים הללו, והכל הכוונה ע"ד הנז' וכמו שכתבנו ג"כ בעגולים ויושר סוף ענף ג' ע"ש.

אמנם כ"ז הוא רק מהצמצום ולמטה, ובהנהגה דאור הקו. אך מהצמצום ולמעלה הרי אין חק ואין גבול, ולא שייך להשתמש שם בלשון הכרח וחיוב ח"ו ובלשון לא אפשר ונמנע ח"ו. [ולא כדעת החוקרים בענין הנמנעות ונמשכו אחריהם איזה מקובלים ג"כ, אך חלילה וחלילה ליתן איזה התבוננות באמתתו הנעלמה ית"ש במה ששייך לכנות היכולת שם, מאחר שהוא נעלם בתכלית ההעלם, ואין ידוע ממנו רק במה שנתגלה, והוא שהכל הוא מרצונו, ובזה המציא הכל ומהוה אותם ומנהיג אותם. אבל זולת רצונו אסור להתבונן בו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כלל, כי הרי ההתבוננות הוא לעולם בחוץ ממנו, ר"ל בחוץ מהמתבונן, ור"ל שהוא פרטי בו, והוא השכל שהוא כח פרטי במוח האדם, והרי הוא כח בגוף. וכבר נודע שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הוא (ע' מורה ח"א פ' ס"ח²²⁴), והרי הם כולם כח בגוף, וא"כ הרי משולל ההתבוננות בו, כי הוא ית"ש אינו לא בגוף כלל ואין חוץ ממנו, ומאחר שהוא ויכלתו כולו חד, א"כ הרי אין חוץ ליכלתו כמו שאין חוץ לאמיתתו. ואין לנו בו רק אלא שאין סוף לשלימותו, וגם בזה אין רשות לדבר אלא בדרך שלילה, לשלול את ההיפך המורה על איזה חסרון ח"ו, ואין מקום להתבוננות אלא רק מהצמצום ולמטה ובהנהגת דאור הקו, כי משם הוא כל החוקים וגבולים, והוא אור רצונו ית"ש אשר נתגלה בו בהמציאות דהעולמות כולם ובהנהגתם תמיד, ובוזה הוא כל הנהגתו הגלויה.

אמנם הנה משתתף עמה תמיד הנהגתו הנעלמה ג"כ, והוא נמשך מאור א"ס המקיף המתפשט ומתייחד תמיד בהקו, ומזה הוא כל הנסים וכן כל הכבשי דרחמנא²²⁵ הנמצא בהנהגה ג"כ תמיד שאין כל בריה יכול לעמוד עליה. ובוזה תלוי כל תקותינו העתידה אשר אנו מחכים עליו בכל יום, שהוא רק בהנהגתו הנעלמה (של עתה) שיתגלה אז, כי לימות המשיח יתחיל היחוד דאור הקו עם אור א"ס המקיף, כי אז יתחיל להתייחד הקו בא"ס המקיף ממטה ג"כ ומצדדיו ג"כ, ע' ספר הכללים כלל י"ז. ולכן יהיה כל ההנהגה אז רק הנהגה נסיי למעלה מן הטבע של עתה לגמרי, והוא ענין גלוי שמו וקדושתו ית"ש שיתפשט ויתגלה בחללו של עולם ובחלל כל הצמצום, ויושלם תיקונו בתכלית תיקון האחרון, והתחלתו הוא מימות המשיח אשר אנו מקוים על זה בכל יום. והוא ית"ש יראנו נפלאות בקידוש (נז ע"ב) שמו יתברך ויתעלה לעד, והארכנו בכ"ז בכ"מ מדברינו, ויצאנו מן הענין להזכיר מזה גם כאן כי כן ראוי לכל מעיין האמיתי שלא להסיח דעת מענינים לעולם.

[ט] רק אחור באחור – הנה נמצא כאן הגהה בשם חכם אחד שצ"ל אחור בפנים²²⁶, כי הרי כלי החסד היה פניה למעלה כמו שמבואר בדברי הרב לעיל (פרק א) וכנ"ל אות ג'. וא"כ הרי הבינה אשר היא לא הפכה פניה למטה כלפי החסד ועמדה היא ג"כ פניה למעלה, הרי היתה היא עם כלי החסד רק אחור בפנים, אחורי הבינה כלפי פני החסד. והנה הגם שלפי פשוטן של דברים הרי נראה כן, אמנם הוא הנה גם בשער הקדמות דף טו ע"ג) כתוב שם ג"כ אחור באחור כמו שהוא לפנינו בע"ח, אך הענין בזה הוא ע"פ עומק הכוונה שכתבנו לעיל אות ח' סוף סי' ג' ע"ש, כי דברי הרב ז"ל הם לעולם עמוקים מאד ועוד, כי הרי לפי פשוטן של דברים הנה אין חילוק כ"כ בענינינו אם עמדו פב"פ או אב"א, ומה מלמדינו הרב בזה אבל לפי עומק הדברים שאמרנו שם הרי מלמדינו בזה ענין נפלא ועמוק למאד.

[י] אך תחילה כו' כו' – הנה בא הרב בהתנצלות על מה שהבינה אפשר לה לקבל הארת הפב"פ דהחכמה והאריך קצת בדבריו בזה, והוא משום כי לכאורה היה נראה שגם כלי הבינה צריך שתמעט אורה, משום שהרי היא משתתף עם הז"ת לעולם מהטבור שבה ולמטה, וכמ"ש בשער לידת המוחין (פרקים ב ג) ובכ"מ, וע' בהגר"א בספד"צ (פרק א ח ע"א בד"ה בראשית ברא שית עלייהו) ובכ"מ, שהאריך לבאר איך שהבינה משתתף עם הז"ת לעולם ונחשב עמהם. וא"כ הרי היה ראוי שתמעט אורה ג"כ מלהיות פב"פ עם החכמה,

²²⁴ עי' בהגר"א על ס"י ב' ע"א וז"ל, ובדעת הוא השגת הדבר והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרו דעת המתפשט וכו', והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל, ומושכל כלול מן השכל ומשכיל וכו' ע"כ.

²²⁵ עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה, ע"כ. ועי' יונת אלם פרק א' ש"כבשי דרחמנא" הוא כינוי לבחי' הרשימו (שאורו הוא כעין המקיפים).
²²⁶ עי' מקור דברי הע"ח כאן בספר הדרושים שבמקום "אב"א" גורס "אחור".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכדי שיהא אפשר לה להצטמצם ולהשתתף עם הז"ת. וע"ז אמר כי עכ"ז הנה עומד הבינה במדרגתה לעולם, והיא תמיד ביחודה עם החכמה, וכמ"ש בשער או"א (סוף פרק ז וריש פרק ח), ובמוחין (פרק י) ובכ"מ, ולכן היא מקבל מהחכמה פב"פ היטיב.

ונחזור אל הענין כי כאשר חזר להיות לא מטי בכתר הנה אז הוא מטי בחכמה ויורד אור של חכמה בה, ואז כבר"ז הז' בנים שיש בבינה הם גדולים ואינם צריכין לאמם, ואז בינה עולה לחכמה מחמת חשק שיש לה להדבק עמה², וזה נקרא לא מטי באור הבינה, ואז כלי הבינה הפכה פניה למטה {לא ע"ב} ויורדין הז' אורות שבה וניתנין כולם אל חסד פב"פ.

[יא] ואז כבר כו' – כי הרי הם ניתנו בה בעת שהיה מטי בכתר פעם ב' ולא מטי הא' בהחכמה, ונשתהו בה עד שהיה הלא מטי ב' בהכתר ומטי הב' בהחכמה, ועי"ז הנה נשלמו בה ונעשו גדולים ואינם צריכים לאמם כמשו"ה.

אמנם לכאורה הרי יש להקשות, כי הרי מבואר הוא בשער או"א (פרק ח) ובז"א (סוף פרק ב) ובדרושי הצלם (דרוש ח) ובכ"מ, כי לצורך עיבור הזו"ן הן לעיבור א' והן לעיבור ב', נכללו או"א עלאין שהם חכמה הכללי עם ישסו"ת שהם בינה הכללי נכללים שניהם לאחד. והיינו כי נעשו אבא עלאה עם יש"ס לפרצוף אחד, ואימא עלאה עם תבונה לפרצוף אחד. וכאן היה הסדר להיפך, כי לא ניתנו הז' תחתונות בבינה אלא רק אחר שעלה אור החכמה למעלה ונתרחקו אור החכמה ובינה זה מזה, שהוא כאשר מטי בכתר ולא מטי בחכמה, שעלה החכמה למעלה ואז היה מטי בבינה, ונגמרו אז הז"ת הכלולים בה בסוד עיבור, ונעשו גדולים שאינם צריכים לאמם וכנו'. וע' דרושי הצלם (דרוש ח) שמבואר שם שלא חזרו להתחלק אבא ויש"ס ואימא ותבונה לב' פרצופים עד אחר הלידה, וכאן הרי היה להיפך, כי מעת שניתן הז"ת בהבינה עד אחר הלידה היו החכמה והבינה מרוחקים זה מזה, ואחר הלידה אז עלה הבינה ונכלל עם החכמה. ועוד כי הרי מבואר הוא בשער הולדת או"א (פרק ג) ובעיבורים (פרק ב), כי עיבור זו"ן היה ע"י כלילות כל הג"ר, שהוא ע"י א"א ג"ב, וכאן בעקודים הנה לא השתתף אור הכתר בענין עיבור הזו"ן כלל וכלל. והרי נשתנה הסדר הגילוי הזו"ן שבהעקודים מהסדר גילוי הזו"ן דהאצילות הרבה מאד.

אך הענין בזה הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ח' סי' ב' ג', כי הנה הגם שהן הפרצופים דהאצילות והן בחי' הפרצופים שבהעקודים, הנה יצא כל תחתון מהעליון שעליו ע"י הענין דעליית מ"ן ובחי' זווג, עכ"ז הנה היה חילוק גדול בענין סיבתם אשר באצילות לסיבתם אשר בהעקודים. כי סיבת המ"ן והזווגים אשר באצילות, הנה היה כדי לברר ולתקן את התחתון להעלותו ולייחדו למעלה, והוא כדי לבררם מכל סיג ופסולת דעולם התוהו ולהעלותם למעלה להוסיף (נז ע"ג) בהם אור וברכה ולתקנם לקדושת האצילות. ולכן מוכרח הוא שישתתף בזה החכמה והכתר ג"כ, כי רק על ידם נעשה האפשרות להניצוצין הטבעיים בעמקי התוהו לתקנם ולקדשם בקדושת האצילות, שיהיו ראויים להתייחד למעלה ולהעשות למציאות האצילות ג"כ. משא"כ כאן הוא להיפך ממש, כי מצד עצם הם בעוצם יחודם תמיד ולא היו מובדלים כלל, ולא היו בבחי' י' ספי' כלל אלא רק בבחי' אור אחד לבד, והיה צריך כאן פעולות וסיבובים לעשותם י' אורות י' ספירות, והוא כל ענין בחי' הזווגים שאמרנו שיצאו זה מזה ע"י זווג, ונצטמצמו עי"ז לצאת כל א' במציאות בפנ"ע, וגם רק ע"י שנתרחקו זה מזה, שנתרחק כל עליון ביציאת כל תחתון וכנ"ל בכל דברינו, וכל זה הוא משום עוצם יחודם כאן. וא"כ הרי אינו קשה כלל משינוי סדר סיבובי יציאתם וגילויים שנשתנה כאן מבאצילות, כי שם נעשו כל הסיבובים והפעולות כדי לייחדם, וכאן הוה כל הסיבובים והפעולות כדי לעשותם לי' וכנו'.

אמנם הנה בעיקר ענין דהריחוק והקירוב הנה בזה היו באמת שניהם בסדר אחד, כי בכל א' נעשה בחי' ריחוק וקירוב, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו וענינו. והיינו, כי הרי גם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

באצילות הנה כל פירודם וריחיקם זה מזה אשר נעשה להם בעולם הנקודות, הנה לא היה הפירוד שבהם משרשם ח"ו, כי גם הנקודות היו משרשם ג"כ מיוחדים זב"ז, כי כולם הם מפנימיות הא"ק אשר בו הוא היחוד עצום למאד, ע' דע"ה ח"א דרוש ג' ס' ה' אות י"א. אלא שנתרחקו בזרוע בגזירת המאציל ית"ש, והוא ע"י הצמצום הגדול מסילוק והסתר דאור א"ס הנעשה בעולם הנקודות, ובפרט אח"כ שהוא כל הסיבוכים הנעשה בהם בעולם התוהו בחורבן ומיתת המלכים כנודע. ועי"ז נתרחקו ממקורם הרבה מאד, עד שהם צריכים פעולות ותיקונים לקרבם ולייחדם, והוא ע"י בירורם ועלייתם למ"ן, ואח"כ הם מתתקנים ע"י זיווג עיבור יניקה וגדלות וכנודע. ועכ"פ הוא כי היה נעשה בהם ריחוק וקירוב, והיה כ"ז כדי להוציא על ידיהם את העולמות בי"ע כמו שבארנו בכ"מ מדברינו.

והנה כ"ז בענינינו ג"כ שהוא בעולם העקודים, שהוא נתייסד ג"כ על בחי' ריחוק וקירוב, והוא הענין דמטי ולא מטי שהם תמיד מתרחקים זה מזה וחוזרים ומתקרבים, ונעשה כ"ז בעקודים כדי להוציא על ידו את עולם האצילות בענין הריחוק וקירוב אשר שם שהוא לצורך עולמות בי"ע. וישנם בכל א' ריחוק וקירוב לפי ערכו וענינו, וכולם הם לכוונה אחת לצורך הגילוי דהתחתון, והתחתון לתחתון ממנו, עד העודה"ז שבו הוא הבחירה אשר על ידו הוא השכר והעונש כדי לבטל את הרע ולעכל את הזוהמא ע"י מעשה האדם ומאורעותיו, וכן יודרך העביות ויתבטלו המסכים עד שיחזרו להתייחד כולם זב"ז בתיקון העתיד. ונמצא כי נתייסד הריחוק והקירוב למעלה בשביל הסדר דהעולמות בי"ע, אשר ראה רצונו ית"ש לסדרם בתחילה שיירדו זה מזה בירידה אחר ירידה ע"ד שהם עתה, והוא נעשה ע"י בחי' סוד הריחוק אשר למעלה, ואח"כ יחזרו להתתקן ולעלות ולהתייחד זב"ז, והוא ע"י סוד הקירוב אשר למעלה. והרי נמצא כי ענין סוד הריחוק והקירוב אשר למעלה הוא לצורך כוונת הבריאה כולה ההוה והתכליתית שבה, וע' דברינו לעיל בעקודים פ"ג אות מ' ס' ג' ד' ובספר הכללים בכ"מ, וע' עוד עקודים פ"ה אות כ"א כ"ב.

[יב] מחמת חשק שיש לה להדבק עמה – הגם שאח"כ, שהוא בכל פעם שהוא מטי בחכמה אז הוא מטי בבניה ג"כ וכמו שמבואר למטה, אך בפעם הזה הנה באשר שמעת שיצאה לעצמה לא נתחברה לא בהכתר ולא בהחכמה, ויציאתה לעצמה הרי היה רק אחר שנתרחק החכמה ממנה ועלה למעלה, לכן כדי שלא תתרחק ממנו יותר מדאי אתער בלבה רחימותא עלאה ובסגיאיות שלהוביתא דרחימו עלאה כמ"ש בזה"ק קדושים (דף פד ע"א²²⁷), אשר יש לה להדבק עמו, עלתה אצלו עתה בעת שירד ומטי בחכמה. אמנם מאחר כן ולהלאה לא נהנה כן, אלא שבכל פעם שהיה מטי בחכמה היה מטי בבניה ג"כ מחמת חיבת הבנים כמו שמבואר למטה. והוא משום כי מכאן ולהלאה הרי בכל פעם (נז ע"ד) שהיה מטי בכתר עלתה שם הבינה ג"כ עם החכמה ביחד. אך בפעם הזה הנה בשביל שנעשה בה בחי' ריחוק מהכתר והחכמה, לכן שינתה הפעם את סדרה ועלתה להחכמה כשהיה מטי בחכמה, והיה זה רק בפעם הזה לבד ולא מכאן ולהלאה כנו". אמנם בשאר כל הספיי, ר"ל בהז"ת, היה הסדר כן לעולם, כשהיה מטי בהעליון היה עולה אצלו התחתון הסמוך אליו, כי הוא ענין היחוד מה שהיו חוזרים תמיד להתייחד זב"ז. אבל בהחכמה ובניה היה תמיד הסדר

²²⁷ ז"ל: הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלי ביה בקב"ה כדון מתערין בלביה קסטין דבלסטראי ברחימותא עלאה ובסגיאיות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה אמר הסבי עיניך מנגדי אסחר עיניך לסטר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וע"ד כתיב ביה בדוד והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי ובגין ההוא דוד עלאה שפירא רחימא ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה אמר דוד פנה אלי וחנוני

תרגום: הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חיצו בליסטראות באהבה עליונה, ומגודל השלהבת של האהבה העליונה אליו אמר, הסבי עיניך מנגדי, סובבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה, ועל כן כתוב בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשביל אותו דוד עליון, הנאה אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וחנוני.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

להיפך, כי כשהיה מטי בחכמה היה ג"כ מטי בבינה מחמת חיבת הבנים, ולא חששה אז על תועלת עצמה לעלות אל החכמה, כי הג"ר הרי הם לעולם חשבים כאחד (ע"ח שער מול"מ ב), ולכן אין חשש כלל כשהיא בהכלי שלה בעת שהחכמה הוא סמוך אליה בהכלי שלו. משא"כ כאשר שהוא לא מטי בחכמה, והיינו בעת שעולה אל הכתר, אז חוששת הבינה לתועלת עצמה שלא להתרחק ממנו ועולה היא ג"כ אל הכתר להתייחד עמו וליהנות מאורו הגדול דהכתר. אמנם העיקר מה שעלתה הבינה עתה אל החכמה הוא כדי שייצא החסד לספירה בפנ"ע, ולכן נתרחק הבינה ממנו ועלה אל החכמה, כי עי"ז נעשה אפשרות שיתגלה החסד לספירה בפנ"ע, ועל מדרגתו הראויה לו.

וכן היה הסדר בכל ספי' וספי', שלא יצא כל תחתון רק אחר שנסתלק העליון ועלה למעלה, כי עי"ז נתגלו לי' ספי' וכנ"ל בכל דברינו. ולא עוד כי בז' תחתונות לפי מדרגה הנצרך להם לירד מהג"ר, הנה היה בהם עוד ענין נוסף, כי בכל פעם שהיה מטי בכתר וירד אור הכתר בעקודים ואז לא מטי בחכמה שעולה אל הכתר, הנה עולה אז הבינה ג"כ ולא מטי גם בבינה, שהיא עולה ג"כ אל הכתר. והרי נתרחק אז הבינה ג"כ מהז"ת, ומרוחקים אז כל הג"ר יחד מהז"ת שיעור ספי' אחד, כי עי"ז יירדו הז"ת מהג"ר להיות במדרגה בפנ"ע ככל השיעור הנצרך למדרגתם, וע' בזה עוד לקמן אות ט"ו.

ואח"כ חוזר להיות מטי האור בכתר ואז אור חו"ב שניהם עולין שם מחמת חשק שיש להם, ואז נמצא שיש הרחק גדול בין הבנים לבין אור הג"ר, כי יש ביניהם ב' מרחקים בינה וחכמה שאין בהם (נ"א ביניהם) אור, לכן אור החסד עולה אז לבינה²¹ ונקרא לא מטי בחסד.

ואז הופך כלי החסד את פניו ונותן הו' אורות למטה בגבורה.

אח"כ חזר"ל להיות לא מטי בכתר ואז הוא מטי בחכמה, אז הבינה היה ראוי להיות נשארת שם בחכמה כבתחלה, אך מחמת אור החסד אשר במקומה לכן יורדת להיות שם עמו, וזהו (מיכה ז יח) כי חפץ חסד הוא, וכבר ידעת כי בינה נקרא הו"א. וכאשר ירדה הבינה במקומה אז החסד א"צ אליה ויורד²² למקומה²³ ונקרא מטי בחסד, ואז עולה אור הגבורה בחסד וזה נקרא לא מטי בגבורה, ואז הופכת כלי הגבורה פניה למטה ונותנת הו' אורות למטה בת"ת וזה נקרא מטי בת"ת.

[יג] לכן אור החסד עולה אז לבינה – הגם שלעיל אמרנו כי היה כאן סיבות כדי ליתן הבדל בין הבינה להז"ת וכנ"ל אות ע', וא"כ איך עולה אור החסד לכלי הבינה. אך באמת הרי גם באצילות עומדים המוחין דזו"ן בהבינה תמיד, והם בה בסוד מ"ן וכמו שיתבאר לקמן פ"ג אות י"ז ע"ש. אמנם הנה כל עליית אור החסד בה, הרי הוא רק אחר שעלה אור הבינה למעלה בהכתר ונתרחקה מהחסד ב' מרחקים. והרי מובדל עי"ז הז"ת מהג"ר כל שיעור הראוי להם, ולכן כאשר יורד אור הבינה למקומה ומטי בבינה, אז הוא ג"כ מטי בחסד, שיורד אור החסד למקומו והרי אינו מתחבר אור החסד עם אור הבינה לעולם.

[יד] ואז הופך כלי החסד את פניו ונתן הו' אורות למטה בגבורה אח"כ חזר כו' – הנה מבואר בכל דברי הרב כאן כי היה כאן, ר"ל בעולם העקודים, יציאת הו"ק אחד לאחד, והיו כל א' בפנ"ע. וכן משמע ג"כ מכל סגנון לשון הרב, כי היה סדר עמידת כל הי' ספי' דהעקודים כולם בקו אחד זה למטה מזה. והרי לכאורה יפלא, כי נודע הוא שבעולם הנקודות אשר שם יצאו בסדר זה כל א' בפנ"ע ובקו אחד זה למטה מזה, הנה נעשה מזה קלקולים גדולים ומיתו ונתחרבו ויצא כל עולם התווה, ואחר התיקון נתייחדו כל הו"ק זב"ז ויצאו כולם כאחד מאימא ונעשו כל הו"ק לפרצוף אחד שהוא ז"א, והוא בסדר ג' קוין וזהו תיקונם כנודע ומפורסם בדברי הרב. וכן הוא בספר יצירה פ"א ורפ"ב שסדר עמידתם הוא זה כנגד זה ומכריע בינתיים, שהוא בג' קוין, והוא פשוט ונודע. וא"כ הרי איך אפשר שבעולם העקודים שהוא העולם היותר שלם בתכלית השלימות יסודר שם כל הי' ספי' כל א' בפנ"ע ובקו אחד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

זה למטה מזה, הרי בעולם הנקודות שיצאו בסדר הזה הנה נאמר עליהם שהיו בסוד רשות הרבים רחמ"ל וכנודע (ע"ח שבירה ב).

אמנם הוא הנה כבר הארכנו בזה בספר הכללים כלל ט"ז וי"ז, והעלינו שם בזה נפלאות רבות בעזרת החונן לאדם דעת ית"ש ע"ש ותמצא. אך באשר שכאן הוא הענין הנוגע לזה, הנה נזכיר כאן מאותן הדברים בקיצור נמרץ בכל האפשרי. והיינו כי האמת והעיקר הוא שהסדר היותר נכון לקדושת אור ה' (נח ע"א) ספי' ולאחדותם העיקרי המתעצם בהם מאור א"ס שבפנימיותם הנה הוא רק להיותם בקו אחד דוקא וזה למטה מזה, כי בזה הם עומדים כולם ישר ומכוון נגד מקורם שבא"ס, ומיוחדים זה בזה ומקבלים דין מן דין, ישר ומכוון וכפי אשר יצאו ונשתלשלו זה מזה עד מקורם. והרי צריך שיהיו כולם רק בקו אחד, וע"ד הקו דא"ס ית"ש האמור בענו"י (ענף ב). אך ענין מה שנסדרו בג' קוין הנה הוא באמת רק משום שכל עיקרם הוא להיות יסוד ושורש להבריאה כולה, אשר רצה המאציל ית"ש לייסד אותה בכל משך זמן דקיום העולם עד התיקון האחרון, שתהא מסודר בריבוי שונים ובנגדיים והפכיים ובתמורות, והם ג' וד' הבחנות שמיסוד העולם בהם. היינו ריבוי נגד היפך שהם ג', והד' הוא תמורות וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ט"ז בארוכה. ובאשר שהי' ספי' דהאצילות הם השורשים לכל הבריאה כולה, לכן נסדרו הם בג' קוין והמלכות בסוף כולם, כי עי"ז נעשה הבריאה על ידיהם בכל אלו הג' וד' הבחנות הנז' וכמו שבארנו שם.

והענין הוא כי הנה אלו הד' הבחנות שהם ריבוי נגד היפך תמורה, הנה הם בעצמם אינם טובים כלל, כי הרי כולם הם נגד הוראת היחוד, והרי אפשר ועלול הוא שיוצא מהם תולדות, ותולדות מתולדות, הכל בקלקולים רבים מאד. אך ע"י שנתייסדו ונסדרו ויצאו בג' קוין, נעשו כולם לתועלת ולא להפסד, ולברכה ולא לקללה, והם כולם מעתה לטובה ולא לקללה, כי הסדר דג' קוין מקשרם זב"ז ומחזירם ליחוד, ונעשה כל א' סיוע ועזר לחבירו, להוציא תולדות ותולדות מתולדות הכל לטובה, ולהתגלות ולהתראות על ידיהם גופה היחוד האמיתי.

ונמצא כי הסדר דג' קוין הוא לתקן את המעוות וליישר את העקום, שהוא להוציא יקר מזולל, כי כל החסרונות שאפשר להמצא ע"י הריבוי נגד היפך תמורה, הנה הם מתתקנים והולכים ע"י הסדר דג' קוין. וכ"ז הוא כי הנה סידר המאציל ית"ש שיהא כל תוצאות הריבוי נגד היפך תמורה רק ע"י היסוד דסדר ג' קוין עצמן, וכמו שבארנו בספר הכללים כלל ט"ז שם. ולכן שולט היסוד דג' קוין עליהם להחזירם לטובה, ולהנהיגם תמיד להגילוי דסוד האחדות. אמנם הנה מה שיצאו כל אלו הד' הבחנות ע"י הסדר דג' קוין, הנה זה נעשה רק אחר התיקון, אבל בעולם הנקודות היה יציאתם רק בקו אחד, ולכן יצאו באמת עי"ז קלקולים רבים שהוא כל עניני העולם התוהו, ולכן חזר המאציל ויסדם שיהא כל תוצאותם רק ע"י הסדר דג' קוין, ובוזה יהיה כל מציאותם לטובה כנז'.

אך באשר שמתחילה הרי היה יציאתם רק בקו אחד, ויצאו עי"ז אז לקלקולים גדולים, הנה נשאר בהם, ר"ל באותן ההבחנות דריבוי נגד היפך תמורה, להוציא קלקולים ג"כ, וע"י שחזרו ונתייסדו אח"כ בג' קוין הנה נשרש בהם עי"ז כח התיקון לסבב את כל הקלקולים לתיקונים, שהוא להוציא יקר מזולל כנז', ולהפך את הכל לטובה ולברכה. וזהו הענין דכל הרע והטוב והעונש והשכר אשר נתייסד הבריאה עליהם, שהוא סוד כל הבחירה כנודע, והם הכל מסוד הריבוי נגד היפך תמורה שנעשה בעולם הנקודות ובעולם התוהו, וע"י שחזרו ויצאו ונתקנו אח"כ ע"י הסדר דג' קוין אשר בעת התיקון.

אמנם הנה עיקר החסרון דהריבוי נגד היפך תמורה אשר יצאו בעולם הנקודות שלא בסדר דג' קוין הנה רק בהז"ת, אבל הג"ר הנה הם יצאו בסדר דג' קוים גם בעולם הנקודות וכמ"ש במבוכ"ש (ש"ב ח"א פ"ו ושם ח"ב פרק א), ולכן יצא אז מהז"ת כל עולם התוהו שהוא שורש כל הקלקולים אשר משך ימי עולם. ולכן משום גודל הקלקול הנעשה בהם ע"י חסרון הסדר דג' קוים, הנה לא היה מספיק בהם להחזיר קלקולם לתיקון ע"י שיחזרו להתייסד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהסדר הג' קוים לבד, אלא רק ע"י שיעשו כולם למציאות אחת ולפרצוף אחד ג"כ. ויצאו כל הו"ק כולם בעת התיקון במציאות פרצוף אחד ובסדר דג' קוים, וע"י כ"ז נתקן בהם להחזיר את הכל לזכות ולטובה כנ"ל.

והנה סוד הריבוי נגד היפך אשר בהבריאה הוא מסוד הו"ק, וסוד כל התמורות שבהבריאה הוא מסוד המלכות, וכמו שבארנו בספר הכללים (נח ע"ב) כלל ט"ז. והנה ע"י שנתקנו ונעשו כל הו"ק למציאות פרצוף אחד ובסדר ג' קוין, הנה ע"י נעשה האפשרות והכח להנבראים להחזיר את כל הקלקולים היוצאים מתכונות הריבוי נגד היפך לתקנם ולהחזירם כולם לטוב, וכן ע"י שנתקן ונעשה ספי' המלכות אשר בניינה הוא מהמלכויות דכל הי' ספי' כולם כנודע. והנה נתקנה גם היא למציאות פרצוף אחד ובסדר ג' קוין. הנה נעשה ע"י ג"כ האפשרות והכח להנבראים להחזיר את כל הקלקולים היוצאים מהתמורות לתקנם ולהחזירם הכל לטובה. והרי נמצא כי כל הכרח הסדר דג' קוין, וכן הענין מה שנעשו הו"ק לאחר התיקון כולם לפרצוף אחת, הנה הוא הכל רק כדי לתקן ע"י את כל הקלקולים שנעשה בהם בעולם הנקודות.

והגם כי הרי הסדר דג' קוין הנה היה באמת בא"ק ג"כ, וכמ"ש הרב בדרושי עגולים ויושר (ענף ב') ובכ"מ וכנודע, והרי היה רצונו ית"ש להמציא את כל העולמות כולם אשר מאחר הקו וצמצום, שיהיו כולם בסדר דג' קוין שורש תכונת אדם. וכן נקראו כולם בשם אדם, והם: אדם קדמאה, אדם דאצילות, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, ע' תיקונים (קלג ע"א קלח ע"א קנה ע"ב קנו ע"א ע"ב). אך דע כי עכ"ז הנה היה חילוק גדול בין העולמות, כי הרי למעלה מא"ק לא היה בחי' הג' קוין כלל, אלא שכל בחי' הי' ספי' שנתגלה שם היה הכל רק בקו אחד, וע"ד הקו דא"ס (והוא לבד סוד העגולים אשר היה גם למעלה, וכמו שכתבנו סוד הדברים בזה בענו"י ענף ב' אות י' ושם אות ז'). ובא"ק שהוא האמצעי להעולמות דא"ס²²⁸ ולהאצילות, הנה היה הסדר דג' קוין שבו ג"כ ע"ד הממוצע, והיינו כי הרי א"ק הנה הוא ג"כ בבחי' עולם מלא ושלם מכל הבחי' כולם. והרי יש בו ג"כ בחי' ה' פרצופים א"א או"א זו"ן אשר כל א' הוא כלול מי' ספי' שלימים ע' שער הפרצופים (פרק ז). והנה הה' פרצופים שבו הנה הם מסודרים בא"ק ג"כ בסדר ג' קוין, כי א"א ואו"א שבו הם בו ג"כ כעין סגולתא, אבא בימין אימא בשמאל א"א למעלה. ועד"ז בהאורות דאח"פ שבו, הרי יש באזן חוטם ימין ושמאל בכל א', ושניהם מתלבשים באורות הפה שהוא למטה מהם ובאמצע. וכ"ז הוא עד הטבור, ומהטבור ולמטה הוא מתלבש באצילות וע' ספר הכללים כלל ה' ו'. ועכ"פ הוא כי הוא מסודר ג"כ בג' קוין בודאי. אמנם זהו רק בסדר עמידת הפרצופים שבו בכלל, אבל כל פרצוף ופרצוף גופה אשר בו, הנה הם באמת כל א' רק בקו אחד לבד, שהי' ספי' שבכל א' מסודרים בכל א' רק בקו אחד לבד. וכן הם האורות דאח"פ, הגם שבין שלשתן הרי הם בג' קוין, אבל הי"ס שבכל א' גופה הנה הם בכלם רק בקו אחד זה למטה מזה. והרי יש בא"ק ב' הבחי', בחי' ג' קוין בכללותו, ובחי' קו אחד בחי' ספי' שבכל פרצוף ופרצוף גופה. וכ"ז הוא משום שהוא הממוצע בין הקו דא"ס שהוא כולו רק קו אחד, לבין האצילות ששם הוא הכל בג' קוין.

והנה הוה הג' קוין אשר בא"ק ג"כ רק להיות שורש להסדר דג' קוין אשר באצילות ובבי"ע, אשר רצה המאציל ית"ש להמציאם בסדר זה דתכונת אדם משום יסוד התיקון להקלקולים דעולם הנקודות כנ"ל. אמנם הנה ענין הקו אחד אשר היה בא"ק, והוא בחי' ספי' דכל פרצוף ופרצוף שבו כנ"ז, הנה לא היה בו זה לקלקול ולחסרון ח"ו, אלא אדרבא מסיבת שבת ומעלה, כי הוא ע"ד הקו דא"ס, וכדי שיהיו כולם ישר ומכוון כנגד שער השמים, שהוא מקורם העליון אשר משם נמשכו ויצאו מא"ס וכנ"ל. והגם שהרי בעולם הנקודות אשר שם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

יצאו בקו אחד, הרי היה זה לחסרון ולקלקול גדול רחמ"ל, אך שם היה החסרון משום שכל עולם הנקודות היה בהעלם גדול מאור א"ס, שנתעלם בו אור א"ס הרבה מאד, וכל אורות הנקודות היו כולם גבורות גדולים אשר דרכן להתפרד זה מזה, ולכן יצאו בסוד רשות הרבים (ע"ח שבירה ב), ונעשה בהם כל המיתה והחורבן וכל עולם התוהו, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א, ומשום גודל הקלקול והפירוד שנעשה בהם. והיה עיקר המיתה ושבירת הכלים רק בהו"ק, לכן לא היה אפשר שיתוקנו אלא רק ע"י שנעשו אח"כ כל הו"ק לפרצוף אחד ובסדר (נח ע"ג) דג' קוין. משא"כ עולם העקודים שהוא מעוצם היחוד והזיו והזוהר דאור א"ס עצמו, כי הוא הממוצע מהעולמות דא"ס להאצילות, לכן היה בו הענין דקו אחד אשר בהי' ספי' דכל פרצוף שבו כנוז, היה הענין דקו אחד לשבח ומעלה בהם. וכן לא היה נצרך להעשות הו"ק בהם לפרצוף אחד מכולם יחד, אלא אדרבא הוא כי יצא כל ספי' באורו בכל תוקפו, והיה יציאת הו"ק ע"ד יציאת הג"ר, שהגם שהם כל א' בבחי' פרצוף בפנ"ע, עכ"ז הנה נחשבו כל הג"ר לאחד כנודע. כן הוא בעקודים, הו"ק ג"כ, והוא משום עוצם היחוד שבהם, וכמו שאמרנו שכל העקודים היא קרובה במעלה למדרגת העולמות דא"ס.

כלל הדברים הוא, כי בא"ק הנה הגם שכללותו הוא ג"כ בג' קוין ולכך נקרא בשם אדם, אך פרטית הי' ספי' שבכל פרצוף ופרצוף שבו, וכן הי' ספי' שבכל א' מהאח"פ, הנה הם בקו אחד, והם בו לשבח ולמעלה ע"ד שהוא הקו דא"ס ית"ש, וכן הו"ק דכל א' עומד כל א' באורו המיוחד, ועכ"ז הנה הם כולם כחד, והוא ע"ד הג"ר שהגם שהם כל א' לפרצוף בפנ"ע עכ"ז הם חשובים לאחד.

וזהו הענין מה שנקרא אדם קדמאה בשם אדם יותר משאר כל העולמות כולם, כי הרי גם כל העולמות כולם הם כל א' בכללותו בבחי' אדם, והם אדם דאצילות, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה כנודע. ועכ"ז הנה יש לכל א' שם בפנ"ע, היינו אצילות בריאה יצירה עשיה, משא"כ א"ק הנה הוא מיוחד בשם אדם לבד, הגם שהוא ג"כ עולם מלא ושלם כמו כל העולמות כולם. אמנם הנה הוא להורות על השינויים שנמצא בו מכל העולמות שלמטה, כי בכל העולמות יש בהם בחי' אדם גם בסדר הי' ספי' הפרטיים ג"כ, שכל י' ספי' הם מסודרים בג' קוין שהוא בחי' אדם, משא"כ בא"ק הוה כל בחי' אדם שבו רק בכללות כל עולמו כולו דוקא, שע"י כללות כל הפרצופים שבו שהם מסודרים בו ג"כ בג' קוין, הנה ע"י נעשה הוא ג"כ בבחי' אדם. והרי נקרא בשם אדם רק ע"י כללות עולמו ביחד, שכלל עולמו כולו הוא נעשה בו בתואר אדם, אבל הי' ספי' הפרטיים שבכל א' שבו אינו עומד בו בתכונת אדם כלל, כי הי' ספי' שבכל פרצוף ופרצוף שבו הם בכל א' רק בקו אחד וזה למטה מזה וכנוז. ונקרא כל עולמו בשם א"ק להורות שלא נעשה בשם אדם אלא רק ע"י כל עולמו יחד.

וע' דברינו בעגולים ויושר ענף ב' אות י²²⁹, שאמרנו שם כי ישנם ג"כ עוד בחי' י' ספי' למעלה למעלה, והם שם בבחי' עגולים לבד, והנה הוא בשורש השרשים הנעלם אשר בהם נעשה הצמצום שהוא בבחי' עגול, ע"ש. ולפי מה שהעלינו עתה, הרי ישנם ג"כ בחי' י' ספי' אשר הם בקו אחד לבד, והוא בא"ק והעקודים. ונודע הוא מדברי הרב בעגו"י (ענף ב) כי ישנם כמה שיטות בענין הסדר די' ספי' וכולם אמת, והרי הוא מבואר ג"כ ע"פ דברינו עתה מקומן דכל א'. אמנם הרב אמר שם בזה כי הי' ספי' דעגולים הם העגולים דכל עולם, והי' ספירות שבקו אחד הוא בעולם הנקודות, ע"ש. ומה שאינו אומר הרב ג"כ כמו שאמרנו, הוא מטעם כי כל אלו שאמרנו, הן העגולים אשר לעיל בעגו"י ענ"ב אות י', והן אותן שבקו אחד אשר בהא"ק והעקודים וכנוז, הנה הם אינם י' ספי' ממש כלל, אלא רק בבחי' שורשים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנעלמים לבד, כי ה' ספ' העיקריים הם רק באצילות, ולכן בוחר הרב ליישב השיטות ולהעמידם ע"פ מ"ש הוא ז"ל שם, כי הם כולם באצילות עצמו.

[טו] וכבר ידעת (בזוה"ק ויצא קנ"ד ע"ב) כי בינה נקרא הוא וכאשר ירדה הבינה במקומה אז החסד אין צריך אליה ויורד למקומו – הקושיא בזה הרי הוא נראה לעינים, כי מאחר שאמר שכל ירידת הבינה למקומה הוא רק בשביל החסד, כדי להיות עמו אחר שעלה ונכנס בהכלי שלה, ומהטעם שאמר כי חפץ חסד הוא, א"כ הרי אין הולך החסד ומתרחק ממנה. אמנם הרב עצמו הנה מבאר דבריו למטה ואמר, שירידת החסד הוא משום שאינו יכול לקבל את אור הגדול דהבינה וכנ"ל אות ט', אך עכ"ז הנה באותו הרגע שיורד הבינה ומוציא את החסד (נח ע"ד) במקומה היא משפיע עליו, עכ"פ בשביל שחפץ חסד הוא, אך הוא רק כרגע לבד, כי תיכף יורד החסד למקומו משום שאינו יכול לקבל את אורה הגדול.

אמנם עדיין צריך ביאור כי מפני מה בעת שהוא מטי בכתר אז אינו הושש הבינה על החסד ומסתכל ביותר על הנאת עצמה ועולה אל הכתר עם החכמה ביחד, הגם שהיא מתרחקת אז מהחסד בהפסק מקום ביניהם (כי החסד עולה אז אל הבינה ומפסיק מקום החכמה בין הג"ר שהם עומדים אז כולם בכלי הכתר לבין החסד שהוא אז במקום הבינה). ובעת אשר לא מטי בכתר ומטי בחכמה, אז אינו חשש הבינה להנאת עצמה להיות ביחד עם החכמה, אלא שחושש על טובת החסד הגם שהחסד הוא אז בסמוך אליה בלי הפסק מקום כלל, כי הרי הוא אז במקום הבינה. ומה גם כי הרי החסד הוא מוכרח אז לירד עבור זה למקומו, כי אינו יכול לקבל אורה כנז'. אך הטעם הוא כי הנה בעת אשר הוא מטי בכתר ולא מטי בחכמה, הרי אם תשאר הבינה אז במקומה יהיה הפסק מקום ממנה לבין אור החכמה, ויגיע לה עי"ז הפסד גדול, כי תירד עי"ז ממדרגתה, כי הרי היא עם החכמה לעולם (זחר ח"ג ד ע"א) תריץ ריעין דלא מתפרשין, ולכן אי אפשר לה להשאר אז במקומה, ועולה היא ג"כ אל הכתר, כי כל הג"ר הם במדרגה אחת וכחד חשיבין (ע"ז שער מול"מ ב). והגם שהרי עי"ז יהיה הפסק מקום בין אור הבינה לאור החסד, אך זה באמת אין חשש כ"כ, כי הרי החסד הרי הוא צריך באמת להיות לעולם במדרגה בפנ"ע למטה מהבינה. והגם שהרי עכ"ז הרי הוא לעולם סמוך אליה, אך בעולם האצילות אשר החסד הוא סמוך להבינה, עכ"ז הנה הוא רק למטה מהפרסא, ומפסיק הפרסא ביניהם וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק א), והרי הוה ז"א בהפסק מהבינה עכ"פ, ולכן הוא גם בענינינו שהוא בעולם העקודים, הנה אין חשש כלל מההפסק הנעשה בין הבינה להחסד בעת שהוא מטי בכתר, ולא נעשה בזה שום ירידת מדרגה לאור החסד ממדרגתו הראוי אליו. ואדרבה הוא כי הרי בצד אחד, הרי נעשה לו עתה עליית מעלה, כי הרי הוא עלה בכלי הבינה. משא"כ לאור הבינה, אלו שתשאר במקומה בעת עליית אור החכמה היה לה חסרון, כי היה לה הפסק מקום ממנה לחכמה כנז'. אך כ"ז הוא רק בעת שהוא מטי בכתר ולא מטי בחכמה, אבל בעת שהוא לא מטי בכתר ומטי בחכמה, הרי אז אין הפסק מקום בין הבינה לאור החכמה, וא"כ לא נעשה שום הפסד לאור הבינה גם כשיורדת למקומה, כי הרי היא עומדת סמוך לאור החכמה, הוא במקומו והיא במקומה, והם היטיב כחדא שריין ולא מתפרשין דא מן דא (דא"ז רצ ע"ב), לכן אז חושש הבינה ביותר לתועלת אור החסד ואינה מתרחקת ממנו ונשארת במקומה להשפיע עליו מברכתה אשר קבלה בעלייתה להכתר, משום כי חפץ חסד הוא.

[טז] אז החסד א"צ אליה ויורד כו' – לכאורה קשה כי הרי לעולם הוא צריך אליה הרבה, וכנודע בסוד הכתוב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו, כמ"ש בזוה"ק (פרשת ויגש רז ע"א ופ' פנחס רלט ע"א ע"ב) וכמ"ש הרב בשער או"א (פרק ד). ומה גם כי הרי אור הבינה ירדה עתה בשביל זה כדי להיות עמו ולהאיר אליו, ועיקר הטעם מה שיורד אור החסד למקומו הוא רק משום שאינו יכול לקבל אורה הגדול להיות עמה במחיצתה ובמדור אחד יחד וכנ"ל אות ט"ו. ומ"ש כי החסד אין צריך אליה, הכוונה בדקדוק הוא כי אחר שירד אור הבינה למקומה ומצאה שם אור החסד והשפיע עליו באותה הרגע שירדה עליו ומצאה אותו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

במקומה וכנ"ל אות ט"ו. הנה די לו לאור החסד באותה השפע שקבל באותו רגע, כי אינו יכול לקבל יותר, וזהו שאמר כאשר ירדה הבינה במקומה [והשפיע עליו באותו הרגע שמצאה אותו], אז החסד אין צריך אליה עוד, כי די לו באותו השפע דהרגע משום שאי אפשר לו לקבל יותר, כן הוא כוונת הרב בדקדוק בזה.

אח"כ חזר להיות מטי בכתר, ואז לא הוי מטי בחו"ב, כי ב' עולין שם ביחד לכתר, ואז הוי לא מטי בחסד, כי הוא עולה למקום הבינה כאשר בתחלה מפני ב' מרחקים שביניהם כנ"ל, ואז הוי מטי בגבורה, ואז לא הוי מטי בת"ת כי אור הת"ת עולה בגבורה מחמת החשק, ואז כלי הת"ת הופך פניו ונותן הד' אורות בנצח וזה נקרא מטי בנצח.

אח"כ חוזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוי מטי בחכמה, גם בבינה הוי מטי מחמת חסד אשר שם, כנ"ל כי חפץ חסד הוא, ואז הוי ג"כ מטי בחסד כי אז החסד יורד למקומו, ואז הוי לא מטי בגבורה כי הגבורה עולה עם החסד, ואז הוי מטי בת"ת ויורד אור בת"ת, ואז הוי לא מטי בנצח, כי אור הנצח עולה עם הת"ת.

ואז הוי מטי בהוד, כי אז הופך כלי הנצח פניו ונותן הג' אורות להוד, ואז ההוד הופך פניו אל היסוד ומאיר בו [נ"א בחכמה]. וכן הענין בכל הו"ק, כי כאשר האורות נתנין בהם הם הופכים פניהם ומאירים למטה, כי דוקא הבינה היא שלא הפכה פניה לחסד, כי אין כח בחסד לקבל אור הבינה, אך הו"ק הם בעצמם יש להם יכולת לקבל אחד את האור חבירו זה מזה ט"ז*, כי כל הו"ק הם שוין".

[ט"ז*] אך הו"ק הם בעצמם שיש להם יכולת לקבל את האור חבירו זה מזה – ור"ל כי לכך הנה מאיר כל עליון להתחתון שלמטה ממנו בהארת פב"פ גם קודם שנותן לו האור ונט ע"א} שלו, כי הם יכולים היטיב לקבל הארת דפב"פ זה מזה. אמנם הנה צורך ותועלת אותה ההארה דפב"פ שבתחילה כבר בארנו לעיל אות ה' ע"ש. אמנם מה שיש להרהר בזה, כי הרי לפי עומק הדברים אשר כתבנו שם סי' ג', הרי נמצא כי אינם פב"פ רק אב"א, ור"ל שהפב"פ דכאן הוא מכונה רק בשם אב"א, וע"ד שהוא בהבינה עם החסד. וא"כ הרי אין חילוק כלל בין הבינה עם החסד, לבין הו"ק זה עם זה, והרב אמר כי בזה עצמו הוא החילוק ביניהם, שהבינה עם החסד הם בתחילה אב"א, והו"ק זה עם זה הם גם בתחילה פב"פ.

אך הענין הוא פשוט, כי הרי נודע הוא שגם ברוח ונפש שהם מ"ה וב"ן יש בהם ג"כ בחי' פב"פ ואב"א, הגם שבערך המוחין דחיה שהוא ע"ב, הוה כולם רק אחור, וא"כ הרי ניחא היטיב, כי הבינה אשר היא נמשך מהע"ב כמו שכתבנו שם, והרי יש בה הפנים העיקרי ג"כ, ולכן כשהיא מאירה להחסד אלא מהס"ג ולמטה והרי אינה מאירה מהפנים שלה כלל, ולכך היא מכונה שהיא עם החסד רק אב"א וכמו שכתבנו שם. אבל הו"ק כולם אשר הם כולם מהס"ג ולמטה ואין בהם גילוי מהע"ב כלל, ולכן כאשר שהם מאירים זה לזה מבחי' הפנים, אשר בהם עצמן הוא נקרא היטיב שהם פב"פ. וזהו שאמר הרב כי מהבינה אינם יכולים לקבל את האור הגדול מהפנים שלה, אבל הו"ק עצמן מקבלים זה מזה היטיב את הארת הפנים דכל א'. וזהו שאמר כי כל הו"ק הם שוין, ור"ל שהרי כולם הם נמשכין רק מגילוי הס"ג ולמטה, ובהס"ג גופה הרי יש ג"כ בחי' פנים ואחור, ומאירים זה לזה גם בתחילה מבחי' הפנים שלהם. משא"כ הבינה אשר היא נמשך מהע"ב והוא הפנים שלה אינה מאירה היא להחסד מבתחילה מהפנים שלה אלא רק מהאחור שלה. והרי יש חילוק בין הבינה עם החסד לבין הו"ק זה עם זה, כי הבינה אינה מאירה להחסד בתחילה מהפנים שלה, והו"ק הם מאירים זה לזה גם בתחילה מהפנים שלהם. והגם שבאמת הרי הוה האחור דהבינה כמו הפנים דהו"ק, אך בבחי' הפנים אשר בכל א' גופה הרי הוה חילוק בניהם עכ"פ כי החכמה ובינה זה עם זה הם מאירים זה לזה גם בתחילה מבחי' הפנים אשר בכל א' גופה. וכן עד"ז ג"כ הו"ק זה עם זה, אבל הבינה עם החסד הוא אינו כן. אמנם בכלי הכתר הנה אינו מפורש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בדברי הרב אם שהאיר הוא ג"כ לכלי החכמה בהארת פב"פ תיכף בקבלת האור שלו. אך ע"פ הסברא נראה שגם הוא האיר לכלי החכמה תיכף בהארת פב"פ, כי הרי הוא היה עומד עם כלי החכמה פב"פ גם מתחילה כנ"ל פ"א, וע' דברינו לעיל אות ג' ולקמן פ"ג סוף אות י"ד.

[יז] כי כל הו"ק הם שוין – יש להקשות כי לקמן דרושי נקודות (פרק ה) אמר שם הרב כי מאותו הטעם אשר הו"ק הם כולם שוים אין כח בכל א' לקבל את האור של חבירו עמו, דדוקא הנ"ר אשר הם גדולים במעלה הרבה ואור הזו"ת בטלים בערכם הם יכולים לקבל היטב את אור הזו"ת עמהם ג"כ, ואינו מפסיד להם ריבוי האור כי אור הזו"ת בטל אצלם. אבל הו"ק אשר הם כולם שוים אינו יכול כל א' לקבל אור יותר מהמגיע לחלקו, ולכן כאשר נכנס בכל עליון האור של כל התחתונים ממנו, לא היו יכולים לסבול את ריבוי האור ונשברו ומיתו וכנודע בכל דרושי הנקודות. וא"כ קשה כי איך היה אפשר להם להו"ק כאן בעולם העקודים לקבל כל עליון את אור של כל התחתונים ממנו וכמו שמבואר בעניינינו, שנכנס בכל עליון האור של כולם. אך לא קשה כלל כי הרי אמרנו לעיל אות ח' שכל הכלי דהעקודים הנה היא רק מהעביות דאור ההתפשטות הא'. וכבר אמרנו לעיל בכ"מ כי כל האור כולו דהתפשטות הב' הוא רק בחי' קו אור אחד דק בערך האור דהתפשטות הא', וא"כ העביות דהתפשטות הא' אשר היא הכלי להאור ההתפשטות הב' היא יכולה לקבל היטיב בכל חלק מהו"ק את האור של כולם כי הם כולם בטלים אצלה. ועוד כי הנה עיקר השבירה אשר היה בהנקודות היה רק מטעם שהאורות היו גבורות תקיפין יותר מדאי, וכאשר נכנסו (נט ע"ב) בכל כלי הנה יצאו בכל כח ותוקף לפעול בפעולתם על ידה יותר מכח הכלי הרבה. ומחמת גודל תוקף גבורתם הנה פעלו בלי חק, ויצאו לפעול בכל כחם בלי סדרים כלל, ולא היה בכח כל כלי לצמצם את האור וליתן מעצור לרוחו אפילו האור של עצמו, ובפרט כאשר נכנס בו אור יותר מחלקו. ולא עוד אלא שכל כלי שם היה קטן מאד, כי היה רק עשירית מהאור וכמ"ש בשער תיקון הנוק' (פרק ב), ולכן כאשר שנכנס בכל כלי אורות הרבה ובבחי' גבורות גדולים, לא היה בכח הכלי לסבול ולעמוד נגדם ונתבקעה ונשברה לשברים אין חקר, ונתפזרה ונתדעכה לניצוצין אין קץ וכמו שבארנו בארוכה בדע"ה ח"א ע"ש דרוש ו'. וכ"ז הוא רק בעולם הנקודות, אבל בעניינינו שהוא בעולם העקודים, אשר האורות הם חסדים גדולים וכל בחי' הגבורות אשר בהם הם ממותקים ומבוססים הרבה מאד, וח"ו להאור דהעקודים לדחוק את הכלי ולגרום לה שום הפסד והזק ושבירה ח"ו, אלא כאן היה כל החשש רק שלא יזכך האור להכלי יותר מדאי עד שתתבטל מבחי' כלי, כי תתהפך מכלי לאור. אך כאשר שכל הכלי הנה היא מהעביות הראשונה וכנ"ל, והאור שנכנס בה הוא האור דהתפשטות הב' שהוא כולו רק בחי' קו אור דק בערך ההתפשטות הא', לכן לא היה בכח האור לזכך את הכלי יותר מדאי, ובפרט כי הרי הוא יוצא ומסתלק ועולה תמיד במטי ולא מטי, ועי"ז הרי מתחזק העביות דהכלי תמיד, ולכן ע"י כ"ז הנה נשאר הכלי על מציאותה תמיד להיות בבחי' כלי ועומד האור והכלי בעקודים חי וקים לעד.

אח"כ חזר להיות מטי בכתר, ואז לא מטי בחו"ב כי שניהן עולין שם. גם בחסד לא מטי כי עלה לבינה, והוי מטי בגבורה, ואז הוי לא מטי בת"ת, ואז הוי מטי בנצח, ולא מטי בהוד, ואז הפך ההוד פניו ונותן הב' אורות ליסוד, ואז הוי מטי ביסוד, ואז היסוד הפך פניו ומאיר למלכות כנ"ל בכל הו"ק.

אח"כ חזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוי מטי בחו"ב וחסד, ואז הוי לא מטי בגבורה ומטי בת"ת, ולא מטי בנצח ומטי בהוד, ולא מטי ביסוד כי עלה בהוד, ואז הופך פניו ונותן אור למלכות למטה במקומה, ואז הוי מטי במלכות ח"א*.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

* גם לפי האמת שאור הכתר נשאר ונתעלם במקורו והיה היסוד האחרון לקבלת האורות עכ"ז הדברים נכונים על כלי מלכות ממך ויהיה הכוונה על אות הד' המוזכר לקמן פ"ד פגס הוא נתן במלכות בצחינת מטי ולא מטי, מספר משנ"ח למדתי זאת ע"פ זיאור הטעם פ"ד מ"ז ופ"ה משנה א ב (לש"ו).

[יה] ואז הוי מטי במלכות – הנה לפי מה שמבואר לקמן יהיה נמצא כי אור השייך מלכות נכנס בהיסוד, וא"כ הרי לא היה בהמלכות אור כלל, וכן אמר בעקודים (פרק ה) כי היה כלי המלכות בלתי אור כלל, ולכך נקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא (זהר ויחי דמט ע"ב), וכן אמר ג"כ בדרושי נקודות (פרק ה). וא"כ הרי לכאורה אין מקום כלל למה שאמר "ואז הוי מטי במלכות", מאחר שלא נכנס בה אור כלל. אך הכוונה הוא על מה שאמר לקמן (פרק ד) כי הגם שלא נכנס בה אור של עצמה, עכ"ז הנה נכנס בה מתולדות הבינה אור אות ד', והוא היה עומד בכלי המלכות, ועל זה אמר הרב כאן כי היה מטי בהמלכות, וכן הוא בדברי הרב מפורש בספר שער הקדמות (דף טו ע"ד), אמנם עיקר הכוונה בענין אור המלכות דהעקודים ע' למטה אות כ"א עומק הכוונה בזה.

והנה אנו רואין כי אין גילוי לאור המלכות אלא רק בעת שלא מטי בכתר, ובעת שהוא מטי בכתר אז הוה לא מטי במלכות, והרי אינו עומד הכתר והמלכות יחד בגילויים לעולם, והוא משום כי עצמות דהמלכות הוא הכתר גופה, והם שניהם חד, ובסוד אנ"י ואי"ן²³⁰. וכן אמר בספר יצירה (פרק א משנה ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, שהכתר הוא נמשך להמלכות, והמלכות היא עולה בהכתר, שהם שניהם אחד, ולכן בעת שהכתר הוא בגילוי, אז אין גילוי להמלכות, ולכן אין מתגלה המלכות אלא רק בעת שהוא לא מטי בהכתר. אמנם זהו רק בעולם העקודים, ומשום כי שם הם כולם בכלי אחד. אך בעולם האצילות אשר שם נצטמצם כל א' בכלי בפנ"ע, הנה אפשר שם היטיב שיתגלו שניהם והוא א"א והנוק. אבל בעקודים אשר הם כולם בכלי אחת, הנה שם אי אפשר שיתגלו שניהם והיו נחשבים לשנים, כי כאשר שהם בלי כלי הם שניהם רק אחד. ולא עוד כי הנה היה נמשך האור מתחילתן לסופן ומסופן לתחילתן, והיו נעשים כולם לחד, והיה מתבטל גילוי הי' ספי' שבהם שהם השורש להי' ספי' דהאצילות, שהם השורש להעולמות בי"ע, והרי לא היו העולמות כלל. ולכן נסדר בעקודים שאינו עומד שם הכתר והמלכות שניהם יחד בגילויים, אלא בעת שהוא מטי בהכתר אז הוא לא מטי בהמלכות, ובעת שהוא מטי בהמלכות אז הוא לא מטי בהכתר. וכן אנו מוצאין עד"ז ג"כ בא"א דאצילות, כי הנה לא נמצא בו גילוי להמלכות הפרטי שבו, וכמ"ש בשער א"א (פרק ב בהמ"ק) והוא ג"כ מטעם הנז', כי כל הי' ספי' הפרטיים דהא"א עצמו הרי הם ג"כ בו בבחי' כלי אחת, ובאשר (נט ע"ג) שהא"א שהוא הכתר הרי הוה הכתר הפרטי שבו, שהוא הכתר דכתר, עיקר תוקף הגילוי דעצמות הכתר, ולכן אין גילוי שם להמלכות בפנ"ע, כי כל עצמותה הוא רק עצמות הכתר גופה ודע זה (וע' עוד דברינו בזה בעקודים פ"ה אות ב' ולקמן פ"ד אות ז).

והרי עתה נשלם בחי' הראשונות שהיא מציאות התפשטות, והנה הגיעו כל י' אורות עד המלכות. ועתה הבחי' הב' היא פשוטה, כי עתה חזר להיות מטי בכתר ואז לא מטי { לא ע"ג } בחו"ב ובחסד, ומטי בגבורה ולא מטי בת"ת, ומטי בנצח ולא מטי בהוד, ומטי ביסוד ולא מטי במלכות, ואח"כ חוזר כמתחילה^ט.

[יט] ואח"כ חוזר כמתחילה – הנה פשוט הוא שהכוונה הוא רק ע"ד הנז', כי חוזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוא מטי בחו"ב ובחסד, ולא מטי בגבורה ומטי בת"ת, ולא מטי בנצח ומטי בהוד, ולא מטי ביסוד ומטי במלכות. ועד"ז חוזר ומתחלף תמיד במטי ולא מטי

²³⁰ עי' תיקו"ז ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בכל אחד ואחד. אמנם עכ"פ הוא כי אין עלייה לכל א' אלא רק מקום אחד לבד (כי אינו יכול לעלות יותר מאחר שנצטמצם על מדרגתו), זולת אור הבינה שהיא עולה ב' מקומות, שכאשר שהוא מטי דכתר עולה שם אור הבינה ג"כ משום שהג"ר נחשבים לאחד (ע"ח שער מזל"מ ב' ועוד²³¹), אבל זולת אור הבינה אינה עולה כל א' אלא רק מקום אחד לבד, והוא בעת שמטי בהעליונה אז עולה התחתונה אליו, לבד החסד בהבינה, הוא רק בעת שלא מטי בבינה. אבל עכ"פ הוא כי אין שום עליה לכל א' רק מקום אחד לבד, וכן אינו עולה בהמקור שהוא מהפה ולפנים אלא רק אור הכתר לבד, והוא הלא מטי בכתר. אבל שאר כל הטי' זולת אור הכתר, הם לעולם מהפה ולחוץ, וכל עלייתם הוא רק מקום אחד שהוא בהעליון ממנו וכנ"ל.

אמנם הנה הרב הקדוש בעל משנת חסידים זללה"ה הנה יצא בזה בדבר חדש, ואמר במסכת אורות הטעמים פ"ה משנה ב' ג' זה לשונו, אח"כ עלה כתר וירדו חו"ב, וכן חסד ועלה גבורה, וירד ת"ת ועלה נצח, וירד הוד ועלו יסוד ומלכות שניהם להוד. אח"כ ירד כתר ועלו חו"ב, וכן חסד וירד גבורה, ועלה ת"ת וירד נצח, ועלו הוד יסוד מלכות שלשתם לנצח, ובדרך הזה נכנס וזה יוצא, יצאו ועלו לת"ת, ומת"ת לגבורה, ומגבורה לחסד, ומחסד לבינה, ומבינה לחכמה, ומחכמה לכתר, ומכתר לשרשם. ועל ידי זה נתהווה כלי האחד, ובו היו ניכרים החלקים הראויים לכל ספי'.²³²

וכן נמשכו אחריו איזה מהאחרונים. אמנם אני בעניי לא ידעתי מאין לקח הדברים הללו, ולא מצאתי רמז לזה לא בע"ח ולא בשעה"ק ולא בשום מקום מדברי הרב. ומכל דברי הרב שראיתי בזה משמע בהדיא שהתפשטות הב' אשר הוא במטי ולא מטי, הנה הוא עומד בקביעות למטה תמיד, ואינו חוזר עוד למעלה במקורם אלא רק אור הכתר לבד, שהוא בעת אשר לא מטי בכתר. אבל שאר הטי' אורות כולם הם עומדים לעולם למטה, ר"ל מהפה ולחוץ, וכל עלייתם הוא רק מה שמתחלפים ועולים ממקום למקום למטה גופה וכנ"ל, ועי"ז מתחזק הכלי תמיד, ע"י הלא מטי הנעשה בכל א'. אבל עכ"פ הוא כי האור כולו זולת הכתר עומד לעולם למטה בקביעות, וכן הוא מבואר בשער הקדמות (דף יד ע"ד סמוך לסופו) שאחר שנשלם ההתפשטות הב' בכל ה' אורות כולם, ואז נכנס לתוכו ונשאר שם בקבע עכ"ל, והרי הוא מפורש כדברינו. וכן הוא כמעט מוכח בדבריו אשר בע"ח ג"כ, כי הרי ראינו שמרחיב בדברים בענין זה ואינו מקמץ כאן בדברים כלל, ובאם שהיה דעתו כסברת המ"ח והנמשכין אחריו, איך לא היה מזכיר שאח"כ חוזרים ונכללים שניהם להוד, ואח"כ שלשתם לנצח וכן כו' כו' עד שחוזרים למקורם.

וביותר קשה, כי הרי הרב אמר בפירוש למטה בסמוך כי אור החסד אינו יכול להתייחד עם אור הבינה משום שהו"ק הם מדרגה בפנ"ע למטה מהג"ר, ולכן כאשר שהוא מטי בבינה הוא מטי גם בחסד, כי לא אפשר לו להיות עם הבינה ביחד, וא"כ איך אפשר לומר שיעלו אח"כ כל הו"ק להבינה, ומהבינה להחכמה, ומהחכמה להכתר, ומשם להמאציל. וכן חוזר חלילה תמיד, שיורדים כולם למטה ע"פ הסדר דמטי ולא מטי, ואח"כ חוזרים ועולים כולם למעלה ובהמאציל ג"כ ע"פ אותו הסדר דמטי ולא מטי, וכמו שאמר המ"ח והמפרשים אחרונים שנמשכו אחריו, הרי הרב אמר מפורש כי הו"ק אחר שנתגלו ויצאו על מדרגתם אי אפשר להם מעתה (נט ע"ד) לעלות להג"ר כלל. לכן מכל זה נראה לדעתי ברור דלא כהמ"ח בזה, וכמ"ש ג"כ בפירוש בשעה"ק (דף י"ד ע"ד סמוך לסופו שם) שאחר שנשלמו לצאת ה' ספי' דהתפשטות הב' הנה נשאר שם האור בקבע ע"ש, ואינו חוזר להמאציל אלא אור הכתר, ובעת שהוא לא מטי בכתר אבל שאר כל הטי' כל חילופם

²³¹ עי' דע"ה ח"ב קטו ע"ג שמביא ראיה לזה מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.
²³² @פיסוק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

במטי ולא מטי הוא רק על מקום אחד לבד, או שעולה כל א' למקום העליון ממנו, או שיוֹרד למקומו, אבל הם לעולם בקבע למטה שהוא מהפה ולחוץ. וכן משמע ג"כ כמעט בפירוש לקמן (פרקים ד ה) שאינם חוזרים לעלות למעלה מהפה ולפנים אלא רק האורות שבכלי הכתר לבד, אבל שאר כל המ' אורות אשר מהחכמה ולמטה הם נשארים בקביעות בעקודים לעולם, אלא שהם שם גופה תמיד ברצוא ושוב ממקום למקום, והוא המטי ולא מטי שבהם כנז' ודי בזה.

והרי עתה כמה בחי', הא' כי לעולם חשק אור התחתון להדבק בעליון. וכאשר הוי מטי ביסוד הוי לא מטי במלכות, כי אז אור המלכות עולה שם ביסוד מחמת החשק, וכן בכל שאר הספי' חוץ מן החסד עם הבינה, כי כאשר הוי לא מטי בבינה אז הוי לא מטי בחסד מפני ב' מרחקים, וכשהוא מטי בבינה אז הוי ג"כ מטי בחסד, כי אין שוה אור חסד לכלל אור בינה. אמנם אותו רגע לבד שיוֹרד בינה במקומה אז מוצאת החסד במקומה, וברגע יורד החסד למקומו, וזה ענין שהו"ק הם בפ"ע מדריגה א' ואינם יכולים להדבק בבינה שהיא מג"ר.

גם ענין מטי ולא מטי בג"ר הוא בענין אחר, כי כאשר הוי מטי בכתר אז עולין שניהן חו"ב למעלה בכתר, ולטעם זה נקרא ג"ר חשובים כאחד, וכשלא מטי בכתר אז הוי מטי בחכמה, ומהראוי שתשאר שם הבינה ותהיה לא מטי בבינה, רק משום כי חפץ { לא ע"ד } חסד הוא כנ"ל, הוי מטי גם כן בבינה.

גם דע כי שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספי' הוא רגע אחד לבד, וז"ס (תהלים ל ו) כי רגע באפו, כי הסתלקות האור שהוא לא מטי היה מחמת זעם ואף מחמת התחתונים שאין בהם כח, אך המשך בחינת מטי' שהוא חזרת האור למטה להחיות העולמות אין בהם שיעור, כי כפי מעשה תחתונים כך יהיה, וזהו חיים ברצונו. כפי הרצון שיהיה אז, ר"ל כפי מעשה בני אדם כך ימשך זמן החיים ההם.²

[כ] גם דע כי שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספי' הוא רגע אחד לבד וזה סוד כי רגע באפו כו' מחמת זעם ואף כו' אך המשך בחי' מטי כו' אין בהם שיעור כי כפי מעשה התחתונים כך יהיה וזהו חיים ברצונו כפי הרצון שיהיה אז (נוסחא ישנה או), ר"ל כפי מעשה בני אדם כך ימשך זמן החיים ההם – הנה הדברים הללו הם לכאורה תמוהים מאד, כי הרי מבואר לעיל כמה פעמים שהענין דלא מטי הוא מחמת גודל מעלת האור שהוא מיוחד לעולם למעלה, ולכן הוא לא שכיך לעלמין, שהגם שהוא יורד למטה, עכ"ז הנה הוא חוזר תמיד למעלה מפני גודל מעלתו וקישורו ויחודו למעלה, והוא לעולם ברצוא ושוב וכמ"ש בשער אח"פ (פרק ב), כי לכך הוא מטי ולא מטי משום שהוא תמיד דבוק באור א"ס. וכן לעיל (פרק א) אמר כי לסיבת היותן בכלי אחת אין כח בהכלי לצמצם את האור, ולכן הוא תמיד מטי ולא מטי. וגם לעיל בפרק זה גופה, הרי אמר הרב כמה פעמים כי מה שהם תמיד במטי ולא מטי הוא משום כי חשקו ותשוקתו של האור הוא להדבק למעלה, וכן מבואר ג"כ בהדיא לקמן (פרק ד) שהסתלקות והעליות דלא מטי הוא כדי לקבל שפע למעלה ולחזור אח"כ באותו השפע למטה. והרי הוה עיקר הענין דלא מטי לטובה ולשבה ולזכות, וכאן אמר שהענין דמטי ולא מטי הוא בסיבת מעשה התחתונים, ומה שהוא לא מטי הוא מחמת כעס רח"ל, כי נסתלק ועולה האור למעלה ע"י עון הדור, והוא ע"ד שהוא ג"כ בעולמות שלמטה, שמחמת עונות הדור מסתלקים האורות למעלה, ובעת רצון מתפשטים ומאירים למטה. והוא ענין הסתר פנים והארת פנים, שהוא תלוי בזכות ומעשי התחתונים.

והרי מכל הדרושים בזה הרי מבואר שאלו ב' המציאויות דמטי ולא מטי הוא נוהג בעקודים לעולם, הן בכעס והן ברצון, אלא שלפעמים הוה ו' בלא מטי וד' במטי, והוא בעת שהכתר הוא במטי, הוה אז החו"ב והחסד והת"ת וההוד והמלכות בלא מטי, וכתר גבורה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נצח יסוד במטי. ולפעמים הוא להיפך, שאלו הד' כתר גבורה נצח יסוד הם בלא מטי, והו' שהם הו"ב וחסד ות"ת הוד מלכות הם במטי, והם אשר מתחלפים תמיד ממטי ללא מטי ומלא מטי למטי. והרי עכ"פ הוא כי הן המטי והן הלא מטי הנה שניהם ישנם בעולם העקודים לעולם, הן בעת הכעס והן בעת הרצון. ומתחלף בהם תמיד המטי ולא מטי מהו' לד' כנוז, אבל שניהם ישנם בעקודים לעולם. וביותר קשה מה שאמר כי המטי ולא מטי הם אינם שוים בשיעור אחד, כי הלא מטי הוא רק כרגע אבל המטי הוא זמן יותר ארוך, והוא תמוה מאד כי הרי הלא מטי והמטי הם תלויים זב"ז, שכל זמן שבהעליון הוא מטי הרי הוה בהתחתון לא מטי, וכל זמן שבהעליון הוא לא מטי הוה התחתון במטי. ובאם שהלא מטי הוא רק כרגע, הרי ע"כ הוא שגם המטי הוא רק כרגע. וכשהמטי הוא זמן מרובה, הרי הוה גם הלא מטי זמן מרובה. וכגון החסד עם הגבורה, שכאשר הזמן דלא מטי שבהחסד הוא רק כרגע, הרי ע"כ הוא שגם המטי דהגבורה הוא רק כרגע, דאל"כ יהיו שניהם במטי. וכן כאשר שבמטי דהחסד הוא זמן מרובה, הרי מוכרח הוא ג"כ שכל אותו הזמן יהיה הגבורה בלא מטי, דאל"כ יהיו ג"כ שניהם במטי. והרי הוה הלא מטי שבהגבורה (ס ע"א) ג"כ זמן מרובה. וכן הוא מוכרח מהענין, כי מאחר שכל לא מטי הוא רק כאשר שהוא מטי בהעליון, וכן כל מטי הוא רק כאשר שהוא לא מטי בהעליון, הרי נמצא ששיעור זמן של שניהם הוא שוה. וא"כ הרי אין מקום לדברי הרב שאמר כי כל לא מטי הוא רק כרגע אבל המטי אין שיעור קצוב אליו. אמנם הנה לשיטת הרב בעל מ"ח זללה"ה אשר לעיל אות י"ט הרי יש ליישב הדברים בנקל, אבל הרי כבר הוכחנו שם שלא כהמ"ח בזה, וא"כ הרי תמוהים הדברים מאד.

אך הענין בזה הוא, כי הנה יש בדברי הרב הללו רק קיצור דברים קצת, כי סמך עצמו על המעיין. והכוונה הוא, כי הרב בא להשמיענו וללמדינו כי כשם שאמרנו שהענין דלא מטי אשר ישנו בעולם העקודים הוא מחמת שבה ומעלת האור ע"י קישורו ויחודו למעלה, כן ישנו לפעמים בעקודים ג"כ הענין דלא מטי מטעם קלקול ופגם, והוא ע"ד שנמצא בהעולמות שלמטה הסתלקות האור ע"י עונות הדור, כן נמצא בעקודים ג"כ. אמנם משום ששם הוא החסד עצום למאד, לכן הוה שם כל הלא מטי אשר מחמת קלקול ופגם רק כרגע, כי תיכף חוזר למקומו, ובסוד (שיה"ש ב ט) דומה דודי לצבי כנ"ל בעקודים פ"ח אות ב' ע"ש. והנה הוה אז הן הלא מטי והן המטי שניהם רק כרגע, כי מסתלק וחוזר ומסתלק וחוזר שהוא לא מטי ומטי רצוא ושוב בכל רגע ורגע. וכ"ז הוא רק כאשר שהוא מחמת קלקול ופגם, אבל כאשר שהוא מחמת זכות ורצון, אז אין שיעור קצוב הן להלא מטי והן להמטי, כי כאשר שהוא בעת זכות ורצון הרי הוה אז כל לא מטי כדי לקבל למעלה ולהשפיע למטה, כי עולה הכתר למקורו להתייחד באור א"ס, ויונק שם ומקבל שפע חדשה, ויורד אח"כ למטה להשביעם מנועם זיו העליון דאור א"ס וכמו שמבואר לקמן (פרקים ד ה). וכן מטעם זה עולים ג"כ כל המ' כולם למטה גופה מזה לזה תמיד, ומתייחד כל תחתון בהעליון שעליו וחוזר למקומו להשפיע להתחתון ממנו. והרי הוה כל עלייתם שהוא הלא מטי לקבל תוספות אור וברכה למעלה. וכל ירידתם שהוא המטי להשפיע תוספות אור וברכה למטה.

ונודע הוא שכל מה שהתחתונים הם יותר זכים ובהירים הם ראויים ביותר לקבל יותר נועם זיו אור העליון, ולכן בעת הזכות והרצון שהתחתונים ראויים לקבל, אז אין שיעור קצוב לא להלא מטי ולא להמטי, כי כאשר שיש להם כח לקבל הם מקבלים בשיעור גדול ומשפיעים בשיעור גדול. וכן הוא עוד כי בעת הכעס והזעם רח"ל, אשר אז הוא הכוונה רק להסתלק, ומה שחוזר ונכנס הוא רק משום הכרח כדי שלא יתחרב העולם, הנה נקרא אז העקודים כולו שהוא בלא מטי, כי הרי אין הרצון אז להשפיע כלל אלא רק להסתלק, וכל המטי הוא רק בע"כ. והכוונה הוא אז ג"כ להסתלק תיכף, ולכן נקרא אז כל העקודים על בחי' לא מטי, וכל תהלוכות המטי ולא מטי הוא אז רק כרגע כנוז. אבל בעת הזכות והרצון, שהכוונה הוא אז רק להשפיע, שגם הלא מטי הוא כדי לינק למעלה להשפיע למטה, ואז הרי הוא מקבל למעלה בכל האפשרי לפי כחו, וכן משפיע למטה בכל האפשרי לפי כחו, ואין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שיעור קצוב אז לא להלא מטי ולא להמטי כנוז, ולכן נקרא אז כל העקודים כולו על שם המטי, כי הרי כל הכוונה והרצון אז הוא רק להשפיע למטה. והרי הוה גם הלא מטי רק על הכוונה דהמטי, ולכן מכונה אז כל העקודים על בחי' המטי.

ומעתה הרי מבואר דברי הרב היטיב, כי מה שאמר כי שיעור הזמן אשר לא מטי הוא רק כרגע, ר"ל כי כאשר העקודים עומד על בחי' לא מטי, והוא בעת הכעס והזעם, שאז הוא הרצון רק על הלא מטי, אז הוא כל תהלוכות ההסתלקות וההתפשטות דהאורות הכל רק כרגע, שהן הלא מטי והן המטי הם שניהם רק כרגע וכנ"ל. ומ"ש "אך המשך בחי' מטי כו' אין בהם שיעור כי כפי מעשה תחתונים כו'", ר"ל אך כאשר העקודים עומד על בחי' מטי והוא בעת הזכות והרצון, ר"ל או כשמעשה התחתונים הם ראויים, או ע"ד שכתוב (שמות לג יט) וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, אעפ"י שאינו כדאי והגון לכך (ברכות ז ע"א), והוא {ס ע"ב} ע"פ כבשי דרחמנא²³³ שהגון ומרחם מאוצר של מתנת חנם, והוא מהנהגתו הנעלמה ית"ש הנעלם מעיני כל חי, וכמו שכתבנו מענין זה בכ"מ מדברינו, ועולה אז הרצון ג"כ להשפיע למטה אור וברכה מנועם זיו העליון, ועומד אז העקודים ג"כ כמו בעת הזכות הכל רק על בחי' מטי. הנה אז הוה כל תהלוכות ההסתלקות וההתפשטות שבה, שהוא הלא מטי והמטי הכל בלי שיעור קצוב, כי כשעולה למעלה שהוא הלא מטי ויונק ומקבל שם אין שיעור קצוב לעמידתה שם, כי יונק שם כל האפשר לה לפי כחה. וכן כשיורד למטה שהוא המטי, הנה משפיע כל עליון לכל תחתון ג"כ בכל האפשר לה לפי כחה, והרי אין שיעור קצוב ולא זמן קצוב לא להלא מטי ולא להמטי.

והרי נתבאר לנו כי באמת אינו חסר לעולם בחי' המטי והלא מטי בעקודים, הן בכעס והן ברצון, וכן שיעור המטי והלא מטי הם לעולם בשיעור אחד, אלא שהחילוק הוא כי בעת הזעם והכעס רח"ל, הוה שניהם רק כרגע ובעת הזכות והרצון, אז נמשכו שניהם שיעור זמן מרובה, והוא לפי כחם שאפשר להם לקבל שהוא ג"כ לפי ערך הזכות, כי לפי גודל הזכות כן הוא שיעור כחם. והנה אז שהוא בעת זכות ורצון הנה הוה הלא מטי לקבל שפע הנועם והזיו למעלה, והמטי הוא להוריד כל אותה הטובה והברכה למטה, כל עליון להתחתון שלמטה הימנו. ועכ"פ הוא כי הם שניהם תמיד בעולם העקודים, וכן הם שניהם תמיד בשיעור שוה, או שניהם כרגע או שניהם בלי זמן קצוב, שהוא לפי ערך גודל הזכות והרצון וכנז'.

ואין להרהר על מה שאמרנו, שכאשר עומד העקודים על בחי' המטי ומקבלים אז כל א' בכל האפשרי לפי כחו וכנ"ל, א"כ למה מתחלפים עוד אח"כ על לא מטי, והוא כדי לחזור ולינק עוד, הרי אין בכחם עוד כלל לקבל יותר. אך דע כי כל שפע היורד למטה הנה יש קץ ונבול ועת וזמן לפעולתה, וכשמגיע עתה וזמנה הנה היא חוזרת ועולה לשרשה ומקורה, כי זהו תיקונה, כאשר עשתה את פעולתה אשר שולחה לזה, ואח"כ חוזרת למקורה, והוא תכליתה וכמו שבארנו כ"ז בספר הכללים כלל ט' ע"ש בארוכה. ולכן הנה הם חוזרים ועולים תמיד למעלה לינק ולקבל, והוא עלייתם בלא מטי, שעולים לקבל שפע חדשה, כי השפע הראשונה אחר שעשתה את פעולתה חוזרת למקורה ולתכליתה. והנה הוא ע"ד נשימות האדם, שאדם שואף בכל רגע נשימה חדשה, כי הנשימה הראשונה דרגע שעברה היא חוזרת למקורה ולתכליתה, כי ע"י כ"ז הנה נמצא שיש לכל שפע ולכל מציאות ולכל ענין פעולה ותכלית, ואין שום ענין שיהיה ללא תכלית²³⁴. וכן נמצא ע"י ג"כ שכל המציאות כולו

²³³ עי' לעיל הערה 225.

²³⁴ לענין הנשימה עי' בהגר"א על תז"ח יט ע"ג וז"ל, [רוח דלא שכיך לעלמין] הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי' ב"ע רכה ע"א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב), משא"כ בזר"נ כידוע, ולכן אין העולם מתקיים אלא על הבל תינוקות של בית רבן, שהן נו"ה, כמ"ש וכל בניך

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בכלל ובפרט הנה הוא תלוי תמיד על המאציל עליון א"ס ית"ש, שכל קיומה והנהגתה תמיד הוא רק בשפעת המאציל ית"ש, המתחדש ונמשך ממנו תמיד בלי הפסק, והוא מה שיסודו ואמרו (ברכת יוצר אור) המחודש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית.

ואמנם לעיל (עקודים ג) ביארנו כי הסתלקות הא' של האורות היה כדי לעשות כלי, והנה כאשר חזרו האורות לבא פעם שנית בהתפשטות ב', הנה היו חוזרים הכלים להתבטל כעת הראשון, לכן הוצרך שישאר אור הראשון שבכולם שהוא אור הכתר למעלה ולא יכנוס בכלים אלו, ולא באו רק ט' אורות לבדם על הסדר זה, אור החכמה בכלי של הכתר^{כא}, ואור בינה בכלי של חכמה, וכן עד"ז עד שנמצא שאור מלכות נכנס בכלי יסוד. ועתה אחר שלא חזר בכלי אותו אור הראשון הנוגע אליו אשר תחלה נסתלק {לב ע"א} ממנו, אלא הגיע לו אור אחר זולתו קטן ממנו, ע"כ^{כב} נשארו הכלים בבחי' כלים ולא חזרו להיות אורות כבראשונה. והנה כאשר התחילו האורות לכנוס בכלים אז נכנסו הט' אורות^{כג} בכתר וזה נקרא מטי בכתר כנ"ל, ואחר כך נסתלק אור המגיע לכתר שהוא אור החכמה וזה נקרא לא מטי כנ"ל, ואין להאריך בזה כי כבר הארכנו לעיל בחי' מטי ולא מטי די ספוקו.

[כא] לכן הוצרך שישאר אור הראשון שבכולם שהוא אור הכתר למעלה כו' ולא באו רק ט' אורות כו' אור החכמה בכלי של הכתר כו' – עד שנמצא שאור מלכות נכנסת בכלי יסוד, ע' כל הדברים הללו בעקודים פ"ג ובדברינו שם אות י"ב י"ג, ואמרנו שם ובכ"מ כי באמת הוה כל האור דההתפשטות הב' אור אחר לגמרי, והוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', ונמשך ממנו רק מהחכמה שבו ולמטה, וזהו שאמר הרב שאור הכתר נשאר למעלה. אמנם הנה אמרנו שם ובכ"מ כי באמת הנה ישנם כל הי' ספי' גם בהאור דההתפשטות הב' גופה, אך מה שאמר הרב שהם רק ט' אורות, ואור המלכות נכנס בכלי היסוד, הוא באמת ענין עמוק ושמע והבן. והענין הוא, כי הנה בעולם האצילות אשר שם נמשך כל תחתון מהעליון רק מהו"ת שבו, הנה אמר הרב בשער הולדת או"א (פרק ד), כי זהו הענין אשר הנה"י דכל פרצוף הם רק בבחי' תוספות והם לבר מגופא (זהו בראשית דף נא ע"ב), כי אין להם עיקר ומקום בהעליון ממנו, כי מהו' תחתונות דהעליון נעשו הז' עליונים דהתחתון, והרי אין להנה"י דהתחתון ממה להתהוות, והם {ע"ג} באים רק בסוד תוספת, כי אין להם יסוד בהעליון. אמנם הם מתהווים ונעשים מהתפשטות המוחין היוצאים ומתגלים מהיסוד דבינה בהחזה דז"א, וכמ"ש בפע"ח ראש השנה (פרק ב) (וע' שער העיבורים פ"ד סי' ב' וסי' ה' ובנסירה פ"א סמוך לסופו ושם פרק ח), ולכן הוה הנה"י לעולם רק לבר מגופא כי אינם מעיקר המציאות דהפרצוף, אלא שהם מתפשטים בו וניתוספים בו, וע' דברינו בספר הכללים כלל ח' ענף ה' הענין בזה.

והנה עד"ז הוא בענינינו שהוא בעולם העקודים בענין אור המלכות, כי הרי הכלי שבו הוא מהעביות הנשאר מהאור דההתפשטות הא', אבל האור שבו הוה עיקר מציאותו רק האור דההתפשטות הב' אשר הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', ונמשך ממנו רק מהחכמה שבו ולמטה כנו'. וא"כ הרי אין להמלכות דהתפשטות הב' מציאות ומקום ממה להתהוות, כי הרי מהאור המלכות דהתפשטות א' נמשך ונעשה אור היסוד דהתפשטות הב'. והרי לא נמצא שורש לאור המלכות דההתפשטות הב' ממה להתהוות. וזהו שאמר כי אור המלכות נכנס בכלי היסוד, ור"ל כי הרי האור שנכנס בכלי היסוד הרי הוא נמשך ונעשה מאור המלכות דהתפשטות הא', והרי הוא רק אור דבחי' מלכות.

לומדי ה', כמ"ש בז"ח, ונביאים מבינה ירכתי צפון כרובים זהב שבינה עליהון אתפשטת לכן אין העולם כו', עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי נמצא כי נכנס אור המלכות בכלי היסוד, ור"ל שהאור הנמשך מהמלכות דהתפשטות הא' נכנס בהתפשטות השני בכלי היסוד, שהרי מהט' אחרונים דהתפשטות הא' נעשו הט' ראשונים דהתפשטות הב', ונעשה היסוד מהמלכות ונכנס בכלי היסוד. והרי נכנס האור של המלכות (ר"ל האור היוצא מן המלכות) בכלי היסוד. וכ"ז הוא משום שהכלי שהוא העביות הרי הוא נשאר מכל הי' כולם, והאורות נעשו רק מהט' אחרונים, והרי נכנס אור של המלכות בכלי היסוד. אמנם הנה הגם כי לא נמצא שורש לאור המלכות דהתפשטות הב' ממה להתהוות, עכ"ז הנה היא נעשית עכ"פ, והיא נעשית ג"כ בסוד תוספת, והוא האור דאות ד' שאמר לקמן (פרק ד) שיצא ונולד אח"כ מהבינה, והיא אשר נכנס בכלי המלכות. והרי היה גם כאן י' אורות, אלא שמתחילה היה רק ט' ויצאה המלכות רק אח"כ והיא בבחי' תוספות, וע' בזה לקמן פ"ד אות ה' ז' דברים עמוקים בזה, וכן לקמן פ"ג אות ד' בארוכה קצת.

[כב] אלא הגיע לו אור אחר זולתו קמן ממנו על כן כו' – והגם שבהו"ק הרי לא שייך טעם זה, כי כל הו"ק הם שוים כמ"ש הרב לעיל. אך גם הו"ק דהתפשטות הב' הוא אור קמן הרבה, וכמו שהיו בהתפשטות הא', וכמ"ש הרב למטה כי מתחילה הרי היה הכתר עמהם כו'. והעיקר הוא ע"פ דברות ותוספות הרב, שכל האור דהתפשטות הב' הוא רק בבחי' קו אור דק מהאור דהתפשטות הא' כנ"ל פ"א אות ל"ה ובכ"מ. וא"כ הרי היה כל כללות התפשטות הב' אור ממועט וקמן הרבה בערך התפשטות הא', ולכן נשארה הכלי על מציאותה כנ"ל אות י"ז.

[כג] אז נכנסו הט' אורות כו' – הגם שבאמת הנה היה אור בהמלכות ג"כ וכנ"ל אות י"ה, וא"כ הרי היה י' אורות גם בהתפשטות הב', אך אור המלכות הנעשה בהתפשטות הב' היא נעשית רק אח"כ, והיא רק בסוד תוספות, שניתוספה אח"כ מתולדות אור הבינה כנ"ל אות כ"א, וא"כ הרי יפה אמר הרב שלא נכנסו בהכתר רק ט' אורות.

ואמנם טעם למה עתה נכנסו כל הט' אורות יחד בכלי הכתר, משא"כ בהתפשטות א' כי נכנסו א' לא"כ²³⁵ כנ"ל, שנכנס אור המלכות בכלי של כתר, ואח"כ נדחה אור הזה למטה במקום החכמה, ואח"כ נכנס אור היסוד בכתר, וכעד"ז עד שנכנסו כל י' אורות כשיעור הי' כלים, הטעם הוא מובן עם הנ"ל, כי מתחלה שהיה אור הכתר עמהם וגם כולם היו מאירים מצדו, לכן לא היה כח בשום כלי מהם* לקבל בתוכו רק אור א' לבד^כ, אבל עתה שאור הכתר אינו נכנס עתה תוך הכלי והוא נשאר למעלה והופך אחוריו למטה כמ"ש (פרק ג) בע"ה, לכן עתה יש כח ליכנס כל האורות ביחד תוך כלי א', כי כל הט' אורות הנכנסים עתה בכתר הם קטנים מן אור הכתר הראשון ויש כח לקבלם, וכן כשנכנסו כל הח' אורות בתוך כלי של חכמה יש בה כח לקבלם כי כולם קטנים מאור החכמה (נ"א הראשונה) ועד"ז בכלום.

* כ"ל אורות [אורות – לט"ו] עביות שהיה כלול צהאורות שמהם נעשו הכלים צהסתלקותם כנ"ל צעור העקודים פרק ג ה ו, היו צטלים צאור המופלא ונסתלקו גם המה צהסתלקות האורות ולא היו נעשים הכלים לכן הוכרחו טילאו האורות מתחילה ל' ל' (עי' הגוב"י א' 235) (לש"ו).

[כד] ואמנם טעם למה עתה נכנסו כל הט' אורות יחד בכלי הכתר משא"כ בהתפשטות הא' כי נכנסו אחד לאחד – שנכנס אור המלכות בכלי של כתר (ר"ל במקום

²³⁵ וז"ל הגוב"י - האמת הוא כי לא היה אז עדיין כלי כלל אך הכוונה הוא על עביות אשר היה כלול בהאור אשר מאותה העביות נעשה אח"כ הכלי אחר הסתלקות האור משם וכמ"ש בשער העקודים ג' וה' הנה אילו היו יוצאים אז ג"כ כל הי' אורות ביחד היה נתבטל העביות בתוקף האור הגדול והיה נסתלק גם הוא עם האור ביחד ולא היה נעשה הכלי וזה מ"ש כי לא היה כח בשום כלי מהם לקבל בתוכו ור"ל שלא היה אפשר להכלי להתהוות כלל לכן הוכרח שיצאו האורות מתחילה רק א' לא' דווקא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העתיד להכתר) ואח"כ נדחה אור הזה בו' הטעם הוא בו', הנה אינו מבואר בדבריו אלא רק טעם על ההתפשטות הא' על מה שיצאו או אחד לאחד והמלכות מתחילה. אבל על ההתפשטות הב' על מה שיצאו בו מלמעלה למטה שהוא מכתר עד המלכות, וגם יצאו בכלילות, שבאשר יצא הכתר יצא כלול בכל הט'. וכן אח"כ יצא ממנו החכמה כלול מכל הח', ועד"ז כולם כנ"ל ריש פרק זה. הנה על זה לא אמר שום טעם כלל²³⁶. והוא משום כי כן הוא הסדר הנכון שייצאו מלמעלה למטה, כי הכתר הרי הוא הראשון (ס ע"ד) לכולם, וממנו נאצלו כולם, והרי צריך בודאי שייצא הוא מתחילה לכולם. וכן מאחר שהוא השורש לכולם הרי צריך בודאי שייצא הוא כלול מכל הט', כי הרי לעולם הוא שבהשורש כלול הכל. וכן היה הסדר הזה ג"כ בעולם הנקודים, כמו שמבואר בדרושי נקודות (פרק ד), וכן עד"ז יצאו אח"כ בעולם התיקון, שיצאו מלמעלה למטה, וכל עליון היה כלול מכל התחתונים, שבתחילה יצא א"א, ואח"כ או"א, ואח"כ זו"ן. והב' רישין דא"א אורא ומ"ס הם השורש לאו"א, והז' תיקוני דגלגלתא הם השורש לז"א, והי"ג תיקוני דיקנא הם השורש להנוק', וכנודע בספד"צ פ"א²³⁷, וע' שבירת הכלים (ריש פרק ו) והוא פשוט ונודע. ולכן אין צריך טעם כלל בהתפשטות הב' על יציאת מלמעלה למטה ובכלילות, כי כן הוא הסדר הנכון וכן צריך להיות, אלא שצריך טעם על התפשטות הא' על מה שיצאו בו אחד לאחד וממטה למעלה שהוא היפך מן הסדר הראוי.

ועל זה מבאר ואומר, כי משום שהרי היה הרצון להמציא בחי' כלי ולעשות איזה גילוי לאורו ית"ש, לכן היה הצורך להמעיט מתחילה האור בכל האפשרי, כי עי"ז נעשה בו איזה בחי' עביות, ואח"כ חזר ונסתלק גם אותו האור הממועט ונסתלק ועלה האור הזך שבו למעלה, והעביות נשאר למטה לבדו ונתעבה ביותר ונעשה עי"ז לבחי' כלי להאור שנתפשט בו אח"כ שהוא האור דההתפשטות הב'. ועי"ז נעשה האפשרות להתגלות אורו ית"ש, כי התעלמות האור העליון וכיסויו הוא סיבת תיקונו וגילוי שיתגלה למטה²³⁸, ונתגלה עי"ז המאציל ית"ש במציאות כל הד' עולמות אבי"ע אשר הם מאחר עולם העקודים ולמטה. ועכ"פ הוא כי כן היה הצורך, שאור הראשון לכל ייצא בתחילה בתכלית המיעוט, כי עי"ז נעשה האפשרות להתהוות העולמות, ולכן יצא ההתפשטות הראשון אחד לאחד וממטה למעלה, כי הוא האור הראשון והגילוי הראשון לכל המציאות כולו, ויצא הוא בתכלית המיעוט משום שהוא השורש הראשון לכל. וכבר נתבאר כ"ז בדברינו לעיל בשער עקודים פ"ג, במה שאמר שם הרב כי יצא מתחילה רק בבחי' נפש לבד ע"ש דברינו בכ"ז. וע' עוד בדברינו בספר הכללים כלל ג', שם מתבאר עיקר הדברים בזה, ובארנו שם כי כל התפשטות הא' יצא מתחילה בג' מיעוטים ומהטעם הנז'. והיה הסדר הזה בכל התפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם, כי כל העולמות כולם יצא כל א' בהתפשטות א' ובהתפשטות ב'. וכן הוא בפרטות גם בסדר מציאות דכל פרצוף ופרצוף כמו שבארנו שם כלל ח', וכולם הם בסדר אחד, אלא שבכל א' הוא לפי מדרגתו ועניינו ע"ש דברינו בארוכה בכ"ז. אמנם הוא הנה שם כלל ט"ו העלינו כי בעומק ובהעלם היו גם ההתפשטות הא' והב' ג"כ רק בסדר אחד בלי שינוי ביניהם כלל, וכמו שכתבנו ג"כ בקיצור בזה לעיל שער עקודים פ"ו אות י' ע"ש.

אמנם הוא כי הגם שאמרנו שהאור דההתפשטות הא' היה כל גילוי בתכלית המיעוט, והאור דההתפשטות הב' הוא יצא בשלימות, ועכ"ז הרי אמרנו לעיל שכל האור דההתפשטות

²³⁶ לבדוק ה' שורות אחרונות בפיסוק@

²³⁷ נראה שכוונתו לביהגר"א בספד"צ דף ט ע"א ד"ה היתה וגו' תליסר תליין בתליסר דיקירו דיקירותא - ר"ל שלשה עשר תיבות אלו הן י"ג²³⁷ תליין ב"ג תיקוני דיקנא, והן תיקונין של נוק', שהיא והארץ תנינא של הפסוק ההוא.

²³⁸ עי' לעיל הערה 84.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הב' הוא רק בבחי' קו אור דק מההתפשטות הא', וא"כ הרי אדרבא הוא שהוא רק אור ממועט וקטן הרבה. אך הענין הוא כי הכל נידון בערכין, כי האור דהתפשטות הא' בערך עצמותו העיקרית שהוא האור שלמעלה אשר ממנו נתפשט ויצא הנה הוא רק אור ממועט בתכלית המיעוט, ולא נתפשט מהאור שלמעלה אלא רק בבחי' אור ממועט בתכלית המיעוט. אמנם כי הוא אינו נבחן לבחי' אור ממועט אלא רק בערך האור שלמעלה, והוא משום שהרי ממנו יצא, וכן אח"כ הוא חוזר ונסתלק ועלה אליו, ולכן הוא נבחן לעולם רק בערכו, כי הרי ממנו יצא בתחילה ואח"כ חוזר אליו בסוף. והרי הוא רק חלק ממנו והוא אחד ממש עמו, ולכן נבחן לעולם בערכו, והוא רק אור ממועט ממנו.

משא"כ האור דהתפשטות הב' אשר הוא נשאר לעולם למטה, והנה הוא יצא גם בתחילה בשלמותו הראוי לו ובכל הצורך להעולם שיצא בו, ולכן הוא כי הנה הגם שכל עיקרו הוא רק בבחי' אור קו דק מההתפשטות הא', עכ"ז הנה הוא נקרא שלם ומלא כל טוב לאותו העולם אשר יצא בו, כי הוא נבחן רק בערך שלמטה, משום שבו נשאר (סא ע"א) לעולם, והוא עיקר האור שבו. ולכן כאשר שיצא הוא בסדר הראוי, שהוא מלמעלה למטה, ובכלילות כל הט' הצריך לאותו העולם שיצא בו, הנה אנו קוראין אותו שלם ומסודר, כי הרי הוא יצא ונמצא על השלימות והסדר הראוי לאותו העולם. משא"כ ההתפשטות הא' אשר יחודו ומקומו הוא לעולם למעלה, ולכן כאשר שנתפשט ויצא פעם אחד למטה, והיה רק חלק קטן היותר אפשרי מהאור העליון העיקרי, הנה נקרא הוא אור ממועט מאד, כי הרי הוא נבחן לעולם רק בערך האור העיקרי שלו העומד למעלה כנו'.

והעיקר בזה הוא ע"פ מה שכתבנו בספר הכללים בכמה מקומות שם ע"ש כלל ו' י"א ט"ו, שהגם שכל האור דהתפשטות הב' הוא רק קו דק מהאור דהתפשטות הא', עכ"ז הנה פתיחת המקור להגילוי דאור א"ס ית"ש, הוא נפתח ומתגלה רק בהתפשטות הב', כי הרי בהתפשטות הא' היה הכוונה להתמעט ולהצטמצם כדי להתגלות ולהעשות העביות והכלי וכמ"ש בעקודים (ריש פרק ג). אבל ההתפשטות הב' הוא הרצון והכוונה להאיר ולהתגלות בהעולם שיצא בו במציאותו ופעולתו, וכן מתגלה בו אור א"ס תמיד להאיר בו לכל צורכו, ולכן נקרא הוא אור שלם בכל שלימותו. וכבר כתבנו בזה לעיל בעקודים פ"ה אות כ', וכן לקמן פ"ג אות כ"ז ודי בזה.

[כה] לכן לא היה כח בשום כלי מהם לקבל בתוכו רק אור אחד לבד – הנה האמת הוא כי בעת התפשטות הא' לא הי' עדיין הכלים כלל, כי הכלי נעשה רק מהעביות הנשאר למטה אחר הסתלקותו, וכמו שמבואר בשער עקודים (פרק ג ופרק ה) וכנודע. אך כוונת הרב הוא כי באם שהיה יציאת האור דהתפשטות הא' ג"כ מלמעלה למטה ובכלילות, לא היה אפשר ע"י ריבוי האור להעשות העביות כלל, וגם כח העביות הנעשה בהאור עכ"פ ע"י התפשטותו וירידתו כמ"ש בטנת"א (פרק א) היה מזדכך ג"כ ע"י ריבוי האור, וכשהחזר ומסתלק היה עולה העביות עמו ג"כ, והרי לא היה נעשה שום בחי' כלי כלל. ולכן יצא האור בהתפשטות הא' רק אחד לאחד וממטה למעלה, שהוא בהמיעוטים הנ"ל כדי שיעשה העביות עי"ז. ואח"כ כאשר חזר האור לעלות ולהסתלק, לא היה אפשר להעביות לעלות ג"כ מאחר שנתעבה ונשאר העביות למטה לבדן, וניתוסף בה עי"ז עיבוי אחר עיבוי ונעשית לבחי' גוף וכלי להאיר שנתפשט בה אח"כ, וכמבואר כ"ז בשער עקודים פ"ג ובכ"מ בדברינו. וכן הוא ג"כ כוונת הרב כאן במה שאמר, כי לא היה כח בשום כלי כו', ור"ל שלא היה אפשר להכלי להתהוות אלא רק ע"י שיצאו בתחילה במיעוט גדול, והיינו שיצאו ממטה למעלה ורק אחד לאחד, כי ע"י שיצא האור במיעוטו נתגלה העביות שבו ונעשה הכלי כנו'. וכבר נדפס כ"ז בשמי בע"ח דפוס ווארשא תרנ"א דף ל"ב ע"א בהגהות וביאורים שם אות א' ע"ש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בקיצור²³⁹. ומ"ש הרב עוד, והופך אחוריו למטה, ע' לעיל פ"א בזה, וכן יתבאר בעה"י עוד לקמן פ"ג אות י'.

ובזה נשלם הפרק ברוב ברכות והודאות לשמו יתברך ויתעלה, כן יוסיף חסדו ית"ש להאיר פניו אלינו סלה.

פרק ג

והנה דע כי הלא קודם בחי' העקודים אלו יש למעלה מהם שרשי אלו הי"א, כתר חכמה בינה כו' עד {לב ע"ב} המלכות, ולמטה משורש מלכות זו שם הוא התחלת אור הכתר הנ"ל², פניו למעלה נגד השורש שלו ואחוריו למטה נגד כלי הכתר של בחי' העקודים. והנה כל החיות הצריך אל העקודים האלו כולם נמשכין אליהם מהשרשים אלו העליונים ועוברים דרך אור הכתר הנ"ל, וכ"ז בחי' חיות לבד, אך לא בחי' שפע ממש רק כאשר יהיה אור הכתר לא מטי בכלי שלו, כי אז יעלו ויקבלו שפע גדול משרשיהם כמ"ש בע"ה.

[א] דע כי הלא קודם בחי' העקודים אלו יש למעלה מהם שרשי אלו הי" – ר"ל כי בהפה ולפנים יש שם בחי' י' שרשים להי' ספי' דהעקודים, ואלו הי' שרשים הם למעלה גם מההתפשטות הא', כי מהמלכות של אותן השרשים הנה ממנה יצא כל ההתפשטות הא'. ואלו הי' שרשים הם לעולם מהפה ולפנים, ולא יצאו הם מבחוץ בשום פעם ח"ו. ובספר שער הקדמות (טו סע"ד) אמר שם בזה זה לשונו, והנה נודע כי בהפה עצמה יש בתוכה י' ספי', ובספי' הי' שבה הנקרא מלכות יש שם י' שרשים של אלו הי' ספי' שיצאו לחוץ, כי כן הוא בכל העולמות כולם [שבהמלכות דהעליון יש בה י' שרשים להי' ספי' אשר למטה וכמ"ש בעקודים פ"ה ע"ש אות כ"ג כ"ד]. וא"כ נמצא כי מה שאמרנו לעיל שכאשר נסתלקו האורות אל המאציל, הנה נשאר אור הכתר תמיד דבוק עם המאציל ולא חוזר לירד, הענין הוא כי עמד שם למטה מספי' המלכות הנקרא שרשים {סא ע"ב} {ר"ל אשר בה יש הי' שרשים} של העקודים, אשר כל העשר (שרשים) ההם הם בספי' המלכות אשר מכלל הי' ספי' של הפה עצמו דאדם קדמון. ונמצא כי הי' שרשים הנז', בחי' המלכות שבהם היא אשר האצילה אלו הי' ספי' הנקרא עקודים, והיא נקראת מאציל אליהם. והנה כל הי' שרשים הנז' פניהם כלפי מטה להאיר בעולם העקודים ע"י אותו הכתר של העקודים שנשאר שם תמיד תחת המלכות של השרשים כנז', וכן הכתר עליון של השרשים גם הוא חושק להשפיע בכתר של העקודים שעלה שם עכ"ל לענינינו. וע' לקמן פ"ד בענין השרשים הללו בארוכה, ובדברינו בספר הכללים כלל י"ח ענף י' בסימן א' ב', כי שם ביארנו את מציאות השרשים הללו מה שהם בעומק נפלא ונורא מאד מאד, ע"ש ותראה נפלאות בעה"י.

[ב] ולמטה משורש מלכות זו (ר"ל למטה מהמלכות דהשרשים) שם הוא התחלת אור הכתר הנ"ל כו' – הנה אור הכתר שאמר הוא ההתפשטות הא', וכמו שאמרנו לעיל כמה פעמים שכל ההתפשטות הא' הוא נקרא בשם כתר, ואחר שחזר ההתפשטות הא' ועלה ונסתלק למעלה הוא נשאר שם לעולם, וכל העקודים כולו הוא רק מהאור דהתפשטות הב', שהוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', ורק בבחי' קו דק ממנו. אבל ההתפשטות הא' הנשאר למעלה לעולם, הוא רק שורש העקודים, ולא יצא מתחילה אלא רק להעשות שורש אליו, וכן כדאי להאציל ממנו את בחי' הכלי, כי הכלי נעשה מהעביות הנשאר מהתפשטות הא' אחר הסתלקותו. ומשום שההתפשטות הא' הוא שורש עליון להעקודים העיקרי שהוא ההתפשטות הב', לכן נקרא כל התפשטות הא' בשם כתר כי הוא עומד למעלה על התפשטות הב' ומכתירו ומאיר עליו תמיד. והנה אותו הכתר שהוא ההתפשטות הא', אחר

²³⁹ עי' הערה 235.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שנסתלק ועלה למעלה, הנה הוא עומד שם בסוף השרשים למטה מהמלכות של השרשים, ועומד שם בבחי' אחוריו למטה, כי עי"ז מתעבה העביות אשר השאיר למטה ע"י שהופך את פניו ממנו ונעשה העביות עי"ז לבחי' כלי. והנה הגם שהוא כולו בבחי' כתר והוא אור אחד, וכן העביות אשר נשאר ממנו הוא רק בבחי' כלי אחת, עכ"ז הנה נבחן הן האור והן הכלי כל א' בי' חלקים, והם עי"ז בבחי' י"ס, וכל חלק וחלק מהאור הפך פניו למעלה בעת הסתלקותו ועי"ז נעשה החלק עביות שממנו לבחי' כלי כהראוי וכנ"ל (פרק א). וזהו שאמר כי היה אור הכתר (ר"ל החלק עליון מהאור שהוא בבחי' הכתר הפרטי שבו) פניו למעלה ואחוריו למטה נגד כלי הכתר של בחי' העקודים, ור"ל נגד החלק העליון דהעביות שהיא נעשה כלי לאור הכתר דהתפשטות הב'. אמנם הנה למטה יתבאר כי באמת לא נעשה החלק העליון דהעביות לכלי גמורה כלל, משום שהרי היא עדיין קרובה וסמוכה להאור העליון, ולא נעשה היא לבחי' כלי ג"כ אלא רק אחר עוד איזה גרמות וסיבובים וכמו שיתבאר למטה, וע' לעיל שער עקודים פ"ה ובדברינו שם אות י"ח ואות כ' ע"ש.

ונחזור אל הענין, כי הלא ביארנו לעיל כי כאשר האור מטי בכתר אז ניתנין ט' אורות בכלי של כתר, וכשחזר להיות לא מטי אז ניתנין ח' אורות אל החכמה, וגם החכמה הופכת פניה למטה לבינה ומאירה בה, אך אינה נותנם אל הבינה עד היות פעם שניה מטי בכתר, וצריך להבין א"כ מה ענין הפיכת פב"פ אלוי' להאיר אל הבינה כיון שעדיין אינו נותן הז' אורות בה.

והענין כי הלא צריך שתבין כי אחר שבארנו שבאים עתה האורות מחולפים, נמצא כי אור החכמה ניתן בכתר* ואור הבינה ניתן בחכמה ואור החסד ניתן בבינה, א"כ קשה כי העולמות נהפכו כי במקום דכורא נכנס הנוקבא ובמקום הנוקבא נכנס דכורא.

* עי' עקודים ג אות יג (לס"ו).

[ג] וצריך להבין א"כ מה ענין הפיכת פב"פ אלו כו' – הנה באמת הרי מבואר לעיל (פרק ב) שגם בהו"ק היה ג"כ הפיכת פב"פ מזה לזה גם קודם שניתן בו האור שלו, וע' דברינו שם אות ג' ואות ט"ז השני²⁴⁰, שהפיכת פב"פ שבתחילה היה בכלום זולת מהבינה אל החסד כמו שמבואר שם. וא"כ הרי צריך ביאור, כי מפני מה שואל הרב על הפיכת פב"פ שבתחילה אשר מהחכמה אל הבינה יותר מכולם. אך הענין הוא כי ענין הפיכת פב"פ אשר היה בהו"ק הרי אמרנו לעיל פ"ב אות ח' סי' ב' שהוא משום שהרי לא נתגלה כל אור תחתון על מציאותו אלא רק ע"י שנתרחק האור העליון ממנו ועלה למעלה בלא מטי, ולכן כדי שלא יתפרדו זה מזה יותר מדאי ויהיה אפשר להם לחזור ולהתייחד אח"כ, שהוא כל עלייתם זב"ז שעולים תמיד במטי ולא מטי, לכך היה הפיכת פנים מזה לזה גם בעוד שהיה האור העליון במקומו, כי עי"ז הנה נשרש בהם כח היחוד שיהא אפשר להם לחזור ולהתייחד אח"כ תמיד זב"ז וכמו שכתבנו שם, ע"ש. אמנם בהחכמה עם הבינה הרי אין צורך להסיבה דהפיכת פנים כדי לייחדם, כי הרי אנו רואין שהבינה עולה גם בהכתר הגם שכלי החכמה מפסיק ביניהם ומהטעם שאמר הרב לעיל (פרק ב) כי הג"ר (סא ע"ג) נחשבים לאחת. וא"כ הרי לנו כי אין צורך להבינה לגרמות וסיבובים כלל להתייחד עם החכמה, כי הם מיוחדים זב"ז מעיקרם לעולם, ולכן שואל הרב היטב על אותו הפיכת פב"פ שבתחילה שהיה מהחכמה לבינה לאיזה צורך היה.

אמנם הנה לעיל פ"ב אות ט"ז אשר בהמוסגר, אמרנו שם כי גם מהכתר להחכמה היה ג"כ הפיכת פנים שבתחילה, והנה אינו מזכיר זה הרב כלל, וגם אינו חוקר עליו

²⁴⁰ השנית? מסתמא היה כתוב הב'@

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מאומה. לכן נראה לי כי באמת הנה עיקר הפיכת פנים שבתתילה אשר היה בכולם מזה לזה, הנה עיקר הטעם והצורך הוא כדי להאיר כל עליון להתחתון, להמשיך בו הארה ושפע לעליית מ"ן וכמו שכתבנו לעיל פ"ב אות ח' בארוכה בזה. וכל דברי הרב כאן בחקירתו בענין ההפיכת פנים אשר מהחכמה להבינה, הנה הוא רק משום שכאן היה עוד תועלת נוסף ע"י ההפיכת פנים, והוא בענין לידת האור דאות יו"ד שמבאר למטה, וזהו אשר משמיענו הרב ומלמדינו שכאן היה עוד תועלת נוסף, משום שהחכמה ובינה הרי הם דו"ן גמורים בכל א', ר"ל שכל א' הוא כלול מדו"ן ממש, וכנודע מענין או"א עלאין וישסו"ת. והנה נעשה כאן הבינה בבחי' ישסו"ת ע"י האור החדש דאות יו"ד וכמו שמבאר למטה, והרי היה כאן תועלת נוסף מהענין דהפיכת פנים, וזהו אשר מלמדינו הרב שכאן היה תועלת נוסף על כל עניני דהפיכת פנים שמכל עליון להתחתון שבכולם, כי הגם שבכולם היה ההפיכת פנים שבתתילה מזה לזה, והיה בכולם לצורך תועלת דעליית המ"ן כנ"ל פ"ב אות ח', אבל כאן הנה היה ההפיכת פנים לעוד תועלת נוסף כנז'. והרי נמצא כי כל דברי הרב כאן בקושייתו ותירוצו, הנה עיקר הכוונה הוא רק על תירוצו להשמיענו החידוש שיש כאן עוד תועלת נוסף כנז', אבל הקושיא הרי בלא"ה אינו קשה, כי הרי היה הפיכת פנים שבתתילה גם בכולם ומהטעם הנ"ל פ"ב אות ח' בכל דברינו שם ע"ש היטיב ודי בזה.

[ובמהדורא קמא כתבתי כי ענין ההפיכת פנים שבתתילה אשר מהכתר להחכמה הנה הוא מסיבת כלי הכתר עצמו, כי כלי הכתר הוכרח לעמוד פניה למטה בכל האפשרי, כי אין יכולה להסתכל באור העליון כדי שלא יגרום ביטול למציאותה, ר"ל לעביותה, כמו שמבאר לעיל פ"א וכנ"ל פ"ב אות ג', ולכן תיכף אחר שקבלה האורות מלמעלה שאז הפכה פניה למעלה עכ"פ, משום שכל קבלת אורות הרי הוא לעולם ע"י פב"פ כנ"ל פ"ב. אבל אח"כ הפכה תיכף פניה למטה ואחוריה למעלה כי אי אפשר לה להסתכל באור של מעלה כנז', ולכן הפכה תיכף פניה למטה. והרי היתה עם החכמה פב"פ, כן כתבתי במהדורא קמא והוא נכון ג"כ והבן, וע' העיקר בזה למטה סוף אות י"ד].

[ד] נמצא כי אור החכמה ניתן בכתר ואור הבינה ניתן בחכמה ואור החסד ניתן בבינה א"כ קשה כי העולמות נהפכו כי במקום כו' – הנה לפי דברינו שאמרנו לעיל בכ"מ שכל ההתפשטות הב' הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והיה באמת גם האור דהתפשטות הב' ג"כ ב' ספי', א"כ הרי אין מקום כלל לדברים הללו, ואין כאן הפיכת העולמות כלל, כי ניתן היטיב הכתר דהתפשטות הב' בכלי הכתר שהוא העביות דהכתר דההתפשטות הא', וכן החכמה בחכמה, והבינה בבינה וכן כו' כו' עד המלכות במלכות. אמנם הוא הנה דברי הרב הם ניהא מאד והם מאירים ומזהירים ע"פ מה שאמרנו בעקודים פ"א אות ה' ועוד בכ"מ, כי מה שאמר הרב על ההתפשטות הב' שהוא מהחכמה ולמטה הכוונה הוא ע"ד שמבואר ברוב דרושי הרב בענין סדר תולדות פרצופי האצילות שגולדים ונמשכים זה מזה. ומבואר הוא ברוב הדרושים כי באצילות הנה נמשך כל תחתון מהעליון רק מהז"ת דהעליון, ואמר הרב בכ"מ כי מתלבש כל עליון בתחתון מהז"ת שבו ולמטה והרישין הם מגולין. והוא משום כי נמשך המציאות דכל תחתון רק מהז"ת דהעליון, שכח והארת הז"ת דהעליון הם מתגלים בהתחתון, כי כל מציאותו והיותו דהתחתון נעשה עם הארת ותמצית הז"ת דהעליון, שהארת הז"ת מתפשט ומתלבש בהתחתון ומתגלה במציאותו, כי נעשים בו לעצם מעצמיו ובשר משרו. אבל כח הג"ר דהעליון הם נעלמים בהתחתון מאד, כי גם בהעליון עצמו הוה הג"ר שלו ג"כ רק מכלל הנסתרות²⁴¹, ומכונים בו בשם גדלות שהם למעלה מעצמותו {סא ע"ד} העיקרית, וכפי שבארנו כ"ז היטיב לעיל שער

²⁴¹ עי' ליעל הערה 187.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

סדר אצילות בקיצור פ"א אות י"ג, בהעגולים ויושר ענף ד' אות י"ד, וע' עוד דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג'.

אמנם בעולם העקודים שהוא גבוה ונעלה הרבה מאד, הנה שם נסדר שכל כללות האור כולו דהתפשטות הב' אשר הוא יצא ונולד מהאור דהתפשטות הא', הנה הוא נמשך ממנו מהחכמה שבו ולמטה. וכשיצא אור הכתר והיה כלול מכל הי' ספ"י כולם וכנ"ל (ריש פרק ב) הנה היה המשכת כל אותן הי' ספ"י דהתפשטות הב' רק מהט' אחרונים דאור דהתפשטות הא', שהוא מן החכמה שבו ולמטה. והרי לא נשאר בו רק הכתר שבו לבד מגולה, והרי נתעלה העקודים על האצילות, כי באצילות הוה כל הרישין שהוא כל הנ"ר כולן מגולין שהם למעלה מן התחתון, אבל בהעקודים מההתפשטות הא' להתפשטות הב' שבו הוה רק הכתר שלו לבד מגולה. והנה באצילות אשר שם נמשך כל תחתון מעליון מהז"ת שבו, הנה הוה הסדר שם כי מהדעת דהעליון הוא הכתר דהתחתון, ומהחסד דהעליון החכמה דהתחתון, ומהגבורה דהעליון הבינה דהתחתון, ע' שער א"א (פרק א), ומהת"ת דהעליון הדעת דהתחתון, ומהנה"י דהעליון החג"ת דהתחתון, והנה"י דהתחתון הם בסוד תוספת, כי אין מקום בהעליון ממה להתהוות כמ"ש בהולדת או"א (ריש פרק ד) (וע' נסירה פרק א סמוך לסופו ושם פרק ה, ובעיבורים פרק ד אות ב' ואות ה', ובשער הכוונות ראש השנה דף צב ע"ד). והמלכות דכל א' היא נכללת ביסוד דכל א', שהיא העטרה שבו כנודע. והנה כאשר נעשים עד"ז, הרי נמשך כל תחתון מהעליון שעליו, מכוון אבר כנגד אבר. כי הכתר עם הדעת הרי הם מתייחסים זב"ז, וכן החכמה עם החסד, והבינה עם הגבורה, ועד"ז כולם וכנודע. והרי יוצא כל תחתון מהעליון שעליו, כל ספ"י דהתחתון מהמתייחס אליו כנגדו בהעליון. אבל בעולם העקודים אשר אמרנו כי נמשכו הי' ספ"י דהתפשטות הב' מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', והרי נמשך כתר מהחכמה, וחכמה מהבינה, והבינה מהחסד, והחסד מהגבורה, וגבורה מת"ת, ות"ת מנצח, ונצח מהוד, והוד מיסוד, והיסוד מהמלכות. והרי יש כאן היפוך המידות מדכורא לנוק' ונוק' לדכורא, ולא עוד כי הרי הכלי דעקודים הנה היא מהעביות דהתפשטות הא' מכל הי' ספ"י כולם שבו וכנ"ל (פרק א), וא"כ הרי הי' ספ"י דהתפשטות הב' אשר הם נמשכו רק מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא'. הרי נמצא כי האור הנמשך מהחכמה מתלבש בהעביות הנשאר מהכתר, והאור הנמשך מבינה מתלבש בהעביות הנשאר מהחכמה, והאור הנמשך מהחסד מתלבש בהעביות הנשאר מהבינה, והאור הנמשך מהגבורה מתלבש בהעביות הנשאר מהחסד, והאור הנמשך מת"ת מתלבש בהעביות הנשאר מהת"ת, והאור הנמשך מן ההוד מתלבש בהעביות הנשאר מהנצח, והאור הנמשך מן היסוד מתלבש בהעביות הנשאר מההוד, והאור הנמשך מן המלכות מתלבש בהעביות הנשאר מהיסוד. והרי נמצא כי אור הנמשך מנוק' ושרשי נוק' מתלבש בכלי דכורא, והרי מתחלף הגוף וכלי דבחי' נוק' לאור הזכר וגוף וכלי דבחי' זכר לאור דנוק'.

ור"ל כי בענין המשכת האורות שאמרנו בתחילה הנה באמת אינו קשה כ"כ, כי הרי ידוע הוא שכל אור וספ"י היא כלולה מעשר, וכשנמשך הכתר מהחכמה, הנה הוא נמשך מבחי' הכתר שבחכמה. והחכמה מהבינה היה המשכתו מהחכמה שבבינה. וכן הבינה שנמשך מהחסד הוא מבחי' הבינה שבחסד ועד"ז בכלם, כי הרי כל ספ"י היא כלולה מכולם כנודע. וא"כ נמצא כי מבחי' אבא שבאימא דהתפשטות הא' נעשה האבא הכללי דהתפשטות הב', ומבחי' האימא שבו"א דהתפשטות הא' נעשה האימא הכללי דהתפשטות הב' וע' למטה אות י"א ט"ו י"ו. ומהחסד שבגבורה דהתפשטות הא' נעשה חסד בהתפשטות הב'. ומהגבורה שבת"ת נעשה הגבורה, ומהת"ת שבנצח נעשה הת"ת, ומהנצח שבהוד נעשה הנצח, ומההוד שביסוד נעשה ההוד, ומהיסוד שבמלכות נעשה היסוד, והמלכות דהתפשטות הב' היא באה בסוד תוספת שניתוסף אח"כ מהבינה כמ"ש לקמן (ריש פרק ד). וא"כ נמצא כי בענין האורות מה שאינם מכוונים הי' ספ"י דהתפשטות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הב' כנגד בחי' הי' ספי' (סב ע"א) דהתפשטות הא' לא קשה כ"ב, כי מאחר שכל א' הוא כלול מכולם, הנה נמשך היטב כללות התחתון שהוא כל ספי' אשר בהתפשטות הב' מהפרט שכנגדו בהספי' שבהתפשטות הא', הגם שבכללותו אינו שוה אליו, אך בהתלבשות הספי' דההתפשטות הב' אשר נתלבשו בהכלים שמהעביות דהתפשטות הא'.²⁴² והרי נשאר העביות דכל ספי' מכל כלילותה, הנה כאשר שההתלבשות אינם מכוונים זה כנגד זה, הנה בודאי שזה קשה הרבה, כי הרי נמצא שמתלבש אור דבחי' זכר בכלי הנוק', ואור דנוק' בכלי הזכר. וכגון אור דספי' היסוד שבהתפשטות הב' שהוא מהמלכות דהתפשטות הא', הגם שאמרנו שהוא מהיסוד דהמלכות, עכ"ז הרי הוא בחי' נוקבא עכ"פ מאחר שהוא מהמלכות, וא"כ איך אפשר שיתלבש הוא בהעביות הנשאר מספי' היסוד דהתפשטות הא', שהרי הוא בחי' גוף וכלי דזכר ממש, והרי מתלבש נוק' בבחי' גוף וכלי דזכר, ועד"ז בכולם. וזהו מה שמתמה הרב ואמר כי הרי העולמות נהפכו, כי במקום דכורא נכנס הנוק' ובמקום הנוק' נכנס דכורא.

והענין הוא כי ראוי שתדע שכאשר היה הסתלקות הא' לעשות כלי, לא היה החלק ההוא נעשה כלי ונגמר להקרא כלי עד התרחק ממנו האור ג' מקומות, פי' כי האור היה מתחיל להסתלק מחלק אשר אח"כ יקרא מלכות, ואז היה מתחיל להתחשך, ואחר שהיה מסתלק האור מן הכלי אשר אח"כ יקרא בשם כלי יסוד, אז היה החלק הראשון מחשיך יותר עד שנמצא שכאשר היה האור הנוגע אל המלכות רחוק {לב ע"ג} ממנו ג' מקומות שלימות שהוא כאשר נתעלה בחלק הנוגע אל הת"ת, אז נגמר הכלי דמלכות להעשות כלי, כי כל פחות מג' כלבוד דמי, עד שנמצא כי בהתרחק אור החסד אל (נ"ל על) הכתר שהם ג' מרחקים, אז נגמר הכלי של חסד" לעשות כלי של חסד.

[ה] עד שנמצא כי בהתרחק אור החסד על הכתר שהם ג' מרחקים אז נגמר הכלי של חסד – אין הכוונה על אור החסד עצמו, אלא הכוונה הוא גם על כל אור שנכנס בו, ור"ל כי לא נעשה כלי החסד לכלי רק אחר שנתרוקנה מאור לגמרי, שהוא אחר שנסתלק גם אור המלכות ממנה. ואחר שנתרחק גם אור המלכות ממנה, שהוא כאשר שיצא ונסתלק האור המלכות גם מהכתר ועלה מהפה ולפנים, אז נגמר כלי החסד להעשות. וכן הוא מבואר בשער הקדמות (דף י"ד ע"ג) שלא נעשה שום כלי רק אחר שנתרוקנה משום אור לגמרי, והיינו אחר שנסתלק גם אור המלכות ממנה, ונתרחק ממנה ג' מרחקים, אז נעשית לכלי. ומסיק שם ואמר, עד שנמצא כי כשנסתלק אור המלכות לגמרי מתוך כלי הכתר, התחיל כלי הכתר להתעבות קצת, וכלי החכמה נתעבה מעט יותר, וכלי הבינה עוד מעט יותר, ואז נגמר כלי החסד להתעבות ונעשה כלי גמור, וטעם הדבר כי כל פחות מג' כלבוד דמי, כו' ע"ש בארוכה קצת.

נמצא כי הכח"ב (נ"א החו"ב) עדיין לא נעשו כלים לפי שעדיין לא נתרחק האור מהם ג' מדריגות שלמות וכל פחות מג' כלבוד דמי, ולא היה עדיין נעשה כלי גמור בכל א' מאלו הג"ר. אך עכ"ז בודאי שיותר יקרא חלק בינה כלי גמור מב' הראשונים, לפי שכבר הם ג' רחוקים ממנו אל האור שנסתלק והוא למעלה מן הכתר, נמצא שיש הפרש בין בינה אל החכמה והכתר כמ"ש בע"ה.

ובזה יתורץ קושיא א', והוא שהרי' בעת הסתלקות אורות לעשות מציאות כלי היה אור הכתר מאיר בהם ואיך היו יכולים להעשות כלים, ועתה בעת התפשטות האור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אשר לא היה אור הכתר מתפשט בהם כנ"ל איך היו נקראו אורות, אך התשובה הוא כי לא נגמר לעשות כלי עד התרחק האור ממנו ג' בחי' גמורות, אך כאשר יכנס בתוכם ממש אע"פ שאין אור הכתר נכנס בהם עכ"ז האור שבתוכם נקרא אור.

[1] ובוה מתורין קושיא אחת והוא שהרי כו' – ר"ל כי בזה שאמרנו שלא נגמר להעשות שום כלי אלא רק אחר שנתרוקנה מכל אור לגמרי, ונתרחק גם אור המלכות ממנה ג' מדרגות, הנה מתורין בזה קושיא אחת, והיינו שהרי לכאורה קשה, כי הרי מבואר לעיל בעקודים (פרק ו) שלא נסתלקו האורות בפעם אחד לגמרי, אלא שהיה סילוקן בי' עליות, ובכל עלייה ועלייה חזרו האורות פניהם למטה וניתוסף למטה עי"ז עוד אור יותר מבראשונה וכמו שמבואר שם. וא"כ הרי קשה, כי איך נעשית לכלי בעת הסתלקות מאחר שבכל עלייה ועלייה הרי היה ניתוסף להם אור עי"ז, וא"כ הרי איך היה אפשר להכלי להתעבות. ועוד כי הרי איך אנו קוראין להתפשטות הב' בשם אורות בערך ההסתלקות מאחר שגם בעת ההסתלקות היה מאיר להם האור הראשון, וההתפשטות הב' הרי הוא רק מהאור השני שהוא רק בבחי' קו דק מהאור הראשון כנודע בדברינו. ועי"ז אמר כי האמת הוא כי לא נעשה כלי בעת ההסתלקות אלא רק אחר שנתרוקן מהאור לגמרי, והיה האור רחוק למעלה מג'. וזהו ג"כ מה שאנו קוראין להתפשטות הב' בשם אורות, כי לבחי' אותו המקום אשר נתרחק האור הראשון משם למעלה מג', והרי נתחשך אותו המקום לגמרי. הנה יצדק היטיב לקרוא את ההתפשטות הב' בשם אור, כי הרי הוא אור עכ"פ. אמנם בהג"ר אשר בהם לא נתרחק האור הראשון כ"כ לעולם, הנה בהם תצדק הקושיא היטיב וכמו שמפרש והולך. והנה הגם כי לעיל (פרק א) אמר כי לכך היה עומד כל אור עם הכלי שלו אחר באחור כמבואר שם. אמנם אינו מספיק עצמו הרב בזה לבד כלל, ומשמיענו כאן כי העיקר הוא ע"י שנתרחק האור ג' מדרגות, ולא נעשה כל עביות לכלי אלא רק אחר שנתרחק האור ממנה ג' מקומות שלימות. וזה אינו שייך באמת אלא רק בהז"ת, אך בהג"ר הנה היה בזה סבות וגרמות אחרות לעשיית הכלי שלהם וכמו שמפרש והולך.

וקושיא הנ"ל שהקשינו תצדק היטב בג"ר אשר עדיין אור הכתר קרוב אליהם איך הם נעשים כלים, ואח"כ בעת שיחזור האור ליכנס איך נקרא אורות, ואדרבה אור שלהם מועט יותר מבתחלה, כי באים אלו אורות חסרים מן אור הכתר אשר היה מאיר בעת הסתלקות. אך הענין כי לעולם סוד הסתלקות עושה כלי בהפיכתן פנים מהכלי, והנה כאשר חזרו האורות ליכנס נכנס אור החכמה בכתר, ואז אור הכתר שבתוכו שנשאר בעת הסתלקות כנ"ל, כי אין הכלי נגמר" עד התרחק ממנו האור ג' מדרגות, וזה לא שייך בג"ר כנ"ל, אז נכנס אור הכתר שנשאר שם תוך אור החכמה הנכנס עתה ומתלבשת בתוכה, ונעשית נשמה אליה לפי שהוא אור הכתר, ונעשה דכורא והחכמה שסביבותיה נעשית נוקבא*. ואז אור המוכחר יותר מתלבש תוך החכמה, ומה שהחשיך^ט מעט מחמת ריחוק האורות משם זה ישאר בחי' כלי לב' טעמים, א' מחמת התרחקות אור משם וגרם לו גרמת חשך, ועוד כי אפי' המוכחר ממנו מסתלק ומתלבש תוך אור החכמה {לב ע"ד} הנכנס שם, ואז נגמר (נ"א נגרע) אור הראשון הנשאר מן הכתר ונעשית כלי לכתר, כי אור החכמה מפסיק ביניהן, באופן כי אדרבה ביאת האורות בהתפשטותן עתה הוא הגורם בג"ר אלו להעשות כלי ולא נעשו כלים בעת הסתלקותם כנ"ל.

* לכן הוא וצמו"ס – לט"ו המו"ס כרישא לא"א הוא בחי' נוק' כיודע מדברי הגר"א זכ"מ ואולי הוא צאמת שורש לאוריא עילאה ומו"ס שהם הדו"ן העיקרים כרישא לא"א ואח"כ ראיתי שהרמ"פ רומז לזה לעיל בסמוך (עי' הגוז"י אותיות ה' וז') (לט"ו). וז"ל הגוז"י ה' – א"מ רמוז זה צעיני כעין מליאות מ"ה וז"ן שיהיה בעולם הנקודים שכל ספי' יהיה זה דו"ן מ"ה וז"ן כן כלאן האור הראשון מהתפשטות הראשונה והאור הב' מהתפשטות השניה ונמלא שגם כתר זה כעין דו"ן בח"ס דכיה כמו באילנות ודו"ק. וז"ל הגוז"י ז' – וכל זה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא שורש להב' רישון דל"א דלאלילות אוירא ומוחא סתימאה אשך הס צבחי' לוי' אוירא זכר ומו"ס נוק' וכמ"ס צשער מלמחי לשב"י פ' תרומה דף ה ע"ב וכן הוא בזכר הקדוש עס וכמו שהאריך בזה הגר"א בספד"ל פ"א (לש"ו). ** עי' עקודים פ"ה אות ט' ואות יז ואות כ' (לש"ו).

[ז] כי לעולם סוד הסתלקות עושה כלי בהפיכתן פנים מהכלי – מה שאמר סוד הסתלקות, ואמר "סוד", הכוונה הוא ע"פ מה (סב ע"ב) שאמר לעיל בעקודים (פרקים ז ח), כי בכל הסתלקות נמשך אור מלמעלה בבחי' דין, ובארנו שם כי על ידו הנה נברר ונתגלה העביות שהיה כלול בהאור שמסתלק, ונעשה עי"ז בחי' הכלי. ומפני שבהאור היורד מהמאציל קשה להזכיר בחי' דין, ובפרט בענינינו שהוא ברום גבוהים מאד, כי הרי האור היורד בעת ההסתלקות דענינינו הרי הוא למעלה מהעקודים, כי הרי יורד מלמעלה בעת שאור העקודים מסתלק ועולה, והוא יורד עליהם, וא"כ הרי קשה מאד להזכיר עליו בחי' דין, כי כל מה שהוא יותר למעלה הוא חסד פשוט, ולכן אומר עליו לשון "סוד", משום שלא ניתן להאמר אלא ברמיזה ובהעלם.

אמנם כי כל מה שגורם האור היורד שהוא האור חוזר לעשיית הכלי, הנה היה עיקרו רק להזי"ת, כי בהם נשלם העביות כהראוי לבחי' כלי דעקודים, ע"י שנסתלק האור מהם למעלה מג', אבל בהג"ר שלא נשלם בהם העביות עדיין כלל, א"כ לא היה יכול האור חוזר להועיל בזה ג"כ. אך עכ"ז הנה באשר שענין הפיכת פנים הנה היה בהג"ר ג"כ וכמ"ס לעיל (פרק א), שגם הכתר עם האור היו אחור באחור, וא"כ הרי נעשה עי"ז גילוי קצת להעביות גם בהג"ר, וזהו שאמר כי לעולם סוד הסתלקות עושה כלי בהפיכתן פנים מהכלי, וא"כ הרי התחיל בזה קצת גילוי להעביות גם בהג"ר, והוא ע"י עמידתם אחור באחור. והרי היה אפשר להאור חוזר לברר בהם ג"כ קצת, ועי"ז הנה נעשה ונשלם בהם בחי' כלי עכ"פ, ע"י גרמות וסיבובים עוד, אשר מפרש והולך, והוא במה שאמר והנה כאשר כו'.

אך דע כי גם אחר כ"ז הנה לא היה באמת בהכח"ב כלי גמורה לעולם, ובפרט בהכתר, וכמו שאמר הרב בעקודים (פרק ה), וע"ש דברינו אות י"ח ואות כ'.

[ח] ואז אור הכתר שבתוכו (ר"ל אור הרשימו) שנשאר בעת הסתלקות כנ"ל (בעקודים פ"ה) כי אין הכלי נגמר כו' – ור"ל והרי היה הרשימו שנשאר זך מאד, וכן היה אור רשימו דהכתר אור מרובה, משום שהרי הוא קרוב וסמוך אל מקורו שהוא אור דההתפשטות הא', ולכן נעשה הוא לבחי' נשמה ובחי' זכר להאור דההתפשטות הב' הנכנס שם, והם שניהם דו"ן שבכתר, והנה הם בבחי' אוירא ומ"ס שברישא דא"א דאצילות, שהם ג"כ בבחי' דו"ן והם הב' רישין, אין וא"א כנודע²⁴³. ומה שאמר כי נכנס אור הכתר שנשאר שם תוך אור החכמה הנכנס עתה ומתלבשת בתוכה, הוא בסוד (יודמיה לא נא) נקבה תסובב גבר, ובסוד (יומא ב ע"א) ביתו זו אשתו. והרי עכ"פ כי אור החכמה שנכנס עתה הוא נעשה לבחי' נוקבא לאור הרשימו דהכתר הנשאר מההתפשטות הא', שהוא נשאר לבחי' זכר לאור החכמה. והרי לא נתחלפו אור הכתר והחכמה מתכונתן כלל.

[ט] ואז אור המובחר יותר מתלבש תוך החכמה ומה שהחשיך כו' – הנה הגם שבכל הו"ק הרי נשאר ג"כ רשימו בכל א' מהם, וכנ"ל בשער העקודים (פרקים ד ה ו), עכ"ז הנה לא היה ענין זה אלא רק בהג"ר לבד. והוא משום כי הו"ק אשר נתרחק מהם האור העיקרי ג' מדרגות, ונתגלה בהם העביות כהראוי, הנה היה עומד בהם רשימת אור הנשאר בפנ"ע, ולא היה מתערב עם העביות כלל, כי אין להם השתוות זה עם זה, ונעשה העביות היטב לבחי' כלי על הרשימו, ובסיוע דאור חוזר אשר בארנו שם פ"ה אות ו', ועי"ז נעשים הרשימו עם העביות היטיב לבחי' אור וכלי. משא"כ בהג"ר, אשר האור הראשון היה עדיין קרוב להם, והרי היה בהם העביות ממועט, והרשימו אור גדול, ומתבטל העביות בהאור, ולא היה

²⁴³ עי' אד"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, ע"כ. דהיינו שבו מתלבש הרדל"א. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל רדל"א נק' אין לפי שהוא אין מושג כלל וכלל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ניכר כלל אלא רק אחר שבא אור החכמה שהוא אור החדש דהתפשטות הב', ונדבק עמו הרשימו דאור הראשון בדביקות דרוחא ברוחא, ועי"ז נברר האור הזך ממנו, ונבדל אז העביות לעצמו ונעשית לבחי' כלי. ונמצא כי בהג"ר נעשה הכלי רק בהתפשטות הב', וע' לעיל בעקודים פ"ה ובדברינו שם אות כ', שמבואר שם שנעשה עי"ז בח' ב' כלים, אחת להזכר שבו, ואחת להנוק' שבו ע"ש.

אמנם עכ"ז הנה אמר בשער הקדמות (טו ע"א) כי שניהם נקראים רק כלי אחת לבד, שהוא כלי של כתר הכלול מדו"ן, והוא ע"פ דברינו לעיל פ"ב אות ח' סי' ה', כי עיקר הכלי דעקודים הוא לעולם רק מהעביות הראשונה, ואין בהאור דהתפשטות הב' ממה להעשות כלי גמורה כלל, ולכן הוה באמת הכלי לעולם רק אחת, ובפרט (סב ע"ג) בהכתר הנה לא נעשה בה כלי גמורה לעולם, וכמ"ש בעקודים פ"ה אות י"ח ע"ש.

ועוד טעם א', כי הלא כאשר אור בחי' הכתר נשאר למעלה כנ"ל, כי מעולם לא נכנס עוד תוך הכלים אלו רק נשאר בסוף הי' שרשים של האורות למעלה, והפך אחוריו למטה, לכן האורות עתה הם מועטים יותר מבתחלה ואפי' בעת הסתלקות, וכעד"ז בכלי הב' של חכמה שנכנס בתוכו אור הבינה ואז אור החכמה מתלבש בתוכו"א, והאור הנשאר נחשך ונעשה כלי מחמת התרחקו אע"פ שאינו הרחק גמור.

[י] ועוד טעם אחר כו' והפך אחוריו למטה לכן האורות עתה הם מועטים יותר מבתחילה ואפי' מבעת הסתלקותם – לכאורה אין הבנה להדברים הללו כלל, כי הרי הענין דהפיכת פנים והיו אחור באחור, הרי היה תיכף בעת הסתלקותם, וכנ"ל (פרק א) שהכתר עם האור היו אחור באחור, והרב אינו מספיק עצמו בכ"ז וכנ"ל אות ו', כי א"כ הרי היו כל דבריו כאן מיותרים. אך הבנת הדברים הוא ע"פ מ"ש בשער הקדמות (דף טז ע"א) זה לשונו: הנה בפעם ראשונה כשנאצלו אי אפשר לומר שנסתלקו לגמרי, דא"כ היה מיתה גמורה אל הכלים ההם, אמנם היה הדבר כדמיון השינה שמסתלקת נשמת האדם ונשאר בגופו קיסטא דחיותא, כמ"ש בזה"ק פ' לך לך פ"ג ע"א, עכ"ל.

והרי לנו כי הגם שאמרנו שהיו אחור באחור, עכ"ז היו מיוחדים עדיין זכ"ז, והיתה מתייחסת עדיין אחוריו, ר"ל שהרשימו הנשאר היה מתייחס עדיין אחר האור הראשון והיתה קשורה עדיין עמו, ולכן לא היה אפשר לה אז להתעבות כהראוי ולהעשות לבחי' כלי. אך כ"ז היה בעת ההסתלקות, כל זמן שלא נכנס שם האור דהתפשטות הב'. אבל מאחר שנכנס שם האור דהתפשטות הב', הנה מתייחד הרשימו מעתה עמו, ואינה מתייחסת עוד אחר האור הראשון מאומה, ויצאה אז ממדרגתה לגמרי. וזהו שאמר הרב, כי כאשר אור הכתר נשאר למעלה ומעולם לא נכנס עוד תוך הכלים, ור"ל כי אחר ההתפשטות הב' אשר לא נכנס שם עוד האור הראשון מאומה, אלא שנכנס שם אור אחר תחתיו אשר הוא קטן הרבה מהאור הראשון, ומתייחדת מעתה הרשימו עמו, הנה קנתה הרשימו עתה פנים חדשות, ומתייחס הרשימו מעתה רק אחר האור השני, כי מקבלת עתה רק על ידו, ר"ל לפי מדרגתו וערכו. ולכן הנה מתגלה מעתה העביות שבה היטיב, ונעשית מעתה לבחי' כלי. משא"כ בעת הסתלקות, הנה היתה הרשימו קשורה עדיין בהאור הראשון, והיתה מקבלת ממנו הארת דאחור באחור, עכ"פ ע"י הקיסטא דחיותא הנז'. ולכן לא היה אפשר לה אז להתעבות כלל, ר"ל להתגלות העביות שבה ולהעשות לכלי כלל.

ונמצא כי לא נתגלה העביות שבהרשימו ולא נעשית לכלי אלא רק בהתפשטות הב' דוקא, כי אז יצאה ממדרגתה הראשונה, ונעשית לפנים חדשות כנז'. משא"כ בעת ההסתלקות, שהיתה קשורה עדיין בהאור הגדול דהאור הראשון, ומקבלת ממנו הארת דאחור באחור. וזהו שאמר, לכן האורות עתה הם מועטים יותר מבתחילה ואפי' מבעת הסתלקות, כי כל סיבת גרם התגלות העביות אשר נעשה ע"י ההפיכת פנים ועמידתם אחור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

באחור היה נעשית רק בעת ההתפשטות הב' דוקא, כי רק אז נעשה בה סילוק גמור מהאור דהתפשטות הא' וכנ"ז.

[יא] וכן עד"ז בכלי הב' של חכמה שנכנס בתוכו אור הבינה ואז אור החכמה מתלבש בתוכה כו' כו' – כי גם שם הרי לא היה ג' מרחקים בין העביות שנשאר למטה לבין האור שנסתלק למעלה, ועי"ז היה העביות הנשאר עביות פחותה וזכה ודקה למאד, אבל האור שבהרשימו היה רב וגדול, כי הרי הוא עדיין סמוך לעיקרו העומד למעלה, ולכן לא היה ניכר אז העביות שבו לבחי' בפנ"ע כלל, כי היה מעורב וכלול בהאור.

אך כאשר בא ההתפשטות הב' ונכנס שם אור הבינה, שהיא הנוק' לאור החכמה, הנה ע"י תשוקת ודביקות רוחא ברוחא אשר מזה לזה, הנה נפרד עי"ז האור הוך שבהרשימו מהעביות שבו, ונבדלו זה מזה האור הוך בפנ"ע והעביות בפנ"ע, ונעשה האור הוך דהרשימו שהוא מהחכמה לבחי' זכר לאור הבינה שנכנס עתה, שהיא הנוק' אליו. ונתלבש הוא בתוכה, ובסוד (יומא ב ע"א) ביתו זו אשתו, וכן בסוד (ידמיה לא כא) נקבה תסובב גבר. והעביות שנפרד מהאור הוך נעשית לכלי להם. והרי ישנם עתה בחי' דו"ן גם בהחכמה דהעקודים, והנה הוא ע"ד שהוא באצילות בחי' דו"ן בהחכמה שהם או"א עלאיין, ועכ"פ הוא כי לא נעשה הכלי דהחכמה אלא ג"כ רק בהתפשטות הב', שהוא כאשר שנכנס שם אור הבינה וכנ"ז. וכן היה נעשה באמת בחי' כלי בפנ"ע גם לאותו אור הבינה, וע"פ מה שכתבנו בשער עקודים פ"ה אות כ'. אמנם אותם שני הכלים יחד נקראים כלי אחת, כי הרי הבינה עם הכלי שלה עומדת בכלי החכמה ונכללה עמו, ונעשו שניהם לכלי אחת, (סב ע"ד) והוא כלי של חכמה הכלול מדו"ן, כי עיקר הכלי הרי הוא רק מה שנעשה מהעביות הראשונה וכנ"ל אות ט'.

והרי נתבאר לנו מכ"ז, כי הנה הגם שהרי נכנס בהתפשטות הב' אור דהחכמה בכלי הכתר ואור דהבינה בכלי החכמה, עכ"ז לא נתבטלו ולא נשתנו ממצאותם הראשונה, כי הרי נשאר לעולם אור החכמה בבחי' נוק' לאור הכתר, ואור הבינה בבחי' נוק' לאור החכמה. ועיקר האור אשר הוא שולט בכלי הכתר הוא לעולם מאור הכתר הראשון, וכן עיקר האור אשר שולט בכלי החכמה הוא לעולם מאור החכמה הראשונה, כי הרי הזכר הוא האיש השורר בביתו והוא השליט והמושל לעולם כי הוא העיקר. וא"כ הרי לא נעשה בזה היפוך המידות וכסברת הקושיא אשר לעיל אות ד', כי הרי לעולם היה שם באמת עיקר האור והמאיר אור הכתר בכלי הכתר, ואור החכמה בכלי החכמה וכנ"ז.

אמנם דע, כי הנה כפי מה שהעלינו, שכל ההתפשטות הב' הנה הוא רק תולדות האור דההתפשטות הא', ומה שאמר הרב שיצא ההתפשטות הב' מהחכמה ולמטה, הכוונה הוא כי האור הנכנס בהתפשטות הב' בכלי הכתר הוא נמשך ויצא מאור החכמה דהתפשטות הא', והוא נעשה לבחי' נוק' להרשימו דהכתר וכנ"ל אות ח', ואור ונכנס בהתפשטות הב' בכלי החכמה הוא נמשך ויצא מאור הבינה דהתפשטות הא', והוא נעשה לבחי' נוק' להרשימו דהחכמה וכנ"ל בסמוך. והנה אמרנו לעיל אות ד' שהאור הנכנס בכלי הכתר אשר הוא נמשך מאור החכמה הנה הוא נמשך ויוצא מהכתר שבחכמה, ואור הנכנס בכלי החכמה הנמשך מאור הבינה הוא מהחכמה שבבינה, א"כ הרי יהיה נמצא כי הדו"ן דהכתר אשר אמרנו לעיל אות ח' שהם בבחי' אורא ומ"ס, הנה הוא כי האורא הוא מהרשימו דאור הכתר עצמו, והמ"ס הוא מהכתר דהחכמה, כי המ"ס הרי היא בחי' חכמה בהכתר שהיא חכמתא סתימאה כגודע²⁴⁴. ונמצא כי נעשה החכמה שבהכתר מהכתר דהחכמה, וכן עד"ז בהדו"ן שבכלי החכמה אשר הם בבחי' או"א עלאיין, כי האבא עלאה הנה הוא מהרשימו דאור החכמה עצמו, אבל האימא עלאה שהיא הבינה דהחכמה, הנה

²⁴⁴ עי' אד"ר קכח ע"ב ואד"ז רפח ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היא מהחכמה שבבינה, כי החכמה דהבינה נעשה לבינה דהחכמה, והנה החכמה שבבינה הוא יש"ם שהוא האות י' דמילוי ה"י כנודע, ונעשה יש"ם שהוא הזכר שבבינה לאימא עלאה שהיא הנוק' דהחכמה.

והנה נמצא כי בהתפשטות הב' הנה נתקן הכתר בבחי' הב' רישין שהוא אורא ומ"ס, והם בבחי' דו"ן שבכתר. וכן נתקן החכמה בבחי' או"א עלאין. וכן ג"כ הבינה בבחי' ישסו"ת כמו שיתבאר למטה אות ט"ו, והם הדו"ן שבחו"ב, ובסוד (ס"י פ"א מ"ד) הבן בחכמה וחכם בבינה. וכן הוא עוד כי הרי נתייחדו הכתר והחכמה דההתפשטות הא', הנה נתייחדו עתה שניהם זב"ז, כי הרי מהם שניהם נעשה בהתפשטות הב' הדו"ן שבכלי הכתר, וכן נתייחדו עד"ו החכמה עם הבינה, והבינה עם החסד, והחסד עם הגבורה, והגבורה עם הת"ת, וכן כו' כו' עד היסוד עם המלכות. והיה כ"ז סיבה גדולה לעלייתם במטי ולא מטי, שעולים זב"ז תמיד, ונעשה כל התיקונים הללו רק בהתפשטות הב', וע"ד התיקון הנעשה באצילות, שהיה כל תיקונו רק ע"י שם מ"ה, שהוא ג"כ האור דהתפשטות הב' אשר להאצילות כמו שבארנו בספר הכללים כלל י"ח ענף ה' והבן כ"ז.

והרי עתה יש זכר ונקבה ביחד בכתר וזכר ונקבה בחכמה²⁷*. נמצא כי מעולם כתר וחכמה אינם מתבטלים ממציאותם להעשות מזכרים נקבות, כי הרי האורות שלהם עצמן נשארים במקומן אע"פ שאינם גמורים כמו מתחלה, ואדרבא שאר האורות שבאו עתה נתוספים עליהם ונעשים נקבות עליהם (נ"א אליהם). וכן הענין ג"כ בבינה רק שיש בה הפרש, והוא שנשאר בה אור הבינה מועט בעת הסתלקות כנ"ל, ועתה נכנס בה אור החסד, והנה חסד בן הבינה כנודע, ולא יתכן שיהיה הוא הזכר ואור הבינה עצמה נקבה אליו, ואם נאמר שאור הבינה יהיה זכר ואור החסד יהיה נקבה גם זה לא יתכן. ולזה צריך אותו הפיכת פב"פ שביארנו למעלה שהופכת חכמה פניה למטה בעת שניתנין אליה (נ"א קודם שניתנין) הח' אורות²⁸, ואז מזדווגים שם במקומן זכר ונקבה של חכמה ומוציאין ע"י זווגם אור אחד הנקרא יו"ד²⁹, ואז ניתן למטה בהפיכת פניהם לבינה, ואז אותו היו"ד מתלבש תוך אור הבינה ע"ד (נ"א בדרך) האחרות ונעשה ה"י זכר והבינה נוקבא³⁰*. ואח"כ כאשר נתנו הז' אורות בכלי של בינה אז³¹ ניתן בה אור של החסד ונשאר בה אור החסד תמיד בבחי' מ"ן³² (בס"א כמן בצנצנת). ואע"פ שאור זה של הבינה הוא מן האורות הראשונים שנשארו שם, וזו היו"ד שבא לתוכה מזווג דזו"ן שבתוך החכמה הוא מחודש, וא"כ איך תעשה הבינה שהיא השורש נקבה אל זה אור המחודש³³ שהוא מחכמה. והתשובה הוא שכבר בארנו שזה האור של {לג ע"א} הבינה אינו אור גדול אחר שיש ג' מרחקים בינו ובין האור כנ"ל, אע"פ שאינם ג' מרחקים גמורים, משא"כ בחכמה שלמעלה. ועוד כי אור הבינה הזו נשארה כאן בעת הסתלקות אשר לא היתה כוונתו להאיר³⁴, אך הנוקבא (נ"א אשר נשארה כאן בעת הסתלקות לא היתה כוונתה להאיר רק הנוקבא) העליונה שבחכמה באתה בעת התפשטות שכוונתו להאיר³⁵, לכן הבן היוצאת מבין שניהן, יכול להיות יותר פנימי מבינה זאת, מכ"ש מן החסד שבא עתה, אע"פ שבא גם הוא מבחי' של התפשטות, אבל עכ"ז הנה הוא ג' מדריגות למטה מהחכמה.

* אולי הוא רומז לאור"א עילאין שעולים שניהם בשם חכמה ונכללין ביו"ד של סם ואימא טמי' בגו אבא כמו שכתב באנ"ך פ"ח כן הוא כאלו שבינה היא בכלי החכמה (עי' הגוב"י י') (לש"ו). וכ"ז הוא שורש לאור"א עילאין דלאילות אשר נכללין שניהם בצות י' ונקראין שניהם בשם חכמה ואימא הוא טמיא ומלובשת בגו אבא וכמ"ש באנ"ך ח' וכן הוא כאלו שאור הבינה היא מלובשת בכלי החכמה ונקראת על שם החכמה אמנם הנה אנו רואים שזהו רק בכלי אצל באורות הוא להיפך כי הרי אור החכמה הוא מלובש בתוך אור הבינה וא"כ הרי בהאורות אבא טמיא יתיר וכן יהיה ג"כ באור"א עילאין דלאילות ומתוך זה קושיות המפרשים שם באנ"ך ח' ע"ש (לש"ו). ** אולי הוא רומז ליס"ס ותבונה שעולים שניהם בשם בינה ונכללין בה"י הראשונה של סם ויס"ס הוא היו"ד דמילוי ה"י ודקו"ו של ה' כידוע, ובזו הבחי' הוא אבא טמיא וגניז יתיר כמ"ש באנ"ך סוף פ"ה, כן הוא כאלו שהיו"ד מתלבש בראשית אור הבינה ובכלי הבינה ובכאן נתחברו הבחי' דו"ן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שכלי הבינה עם אור החסד וכלי הבינה נעשה כלי לאור החסד כן היה שם שנה"י ליש"ם ותצונה נמשכו בז"א ונעשו כלים להמוחין שלו (עי' הגוז"י טו) (לש"ו). הגוז"י טו – וכ"ז הוא שורש לישסו"ת לאצילות שנקראין שניהם בשם בינה ונכללין שניהם בצות ה' ויש"ם הוא ה' דמילוי ה' ובעוקץ של אחורי ה' כנודע ושם הוא אצא טמיר וגנוז יתיר וכמ"ש בלנ"ך פ"ח וכן הוא כאן ה' הוא מתלבש בתוך אור הבינה ובכלי הבינה וכן מה שנשאר אור החסד שהוא יומא לכולא יומין בהבינה בבחי' מ"ן הוא שורש ג"כ להאצילות אשר נשאלו תמיד עיקר המוחין לז"א צאו"א וכמ"ש בשער הנסירה רפ"ז וכמ"ש כ"ג בלד"ז דף ר"ל וכל"א דבינה הוא אותיות י"ה צ"ן משום שהוא אתכליל מכולא אמנם האמת הוא כי היה צ"ז חילוק גדול בין העקודים להאצילות ולפי גודל מעלת העקודים על האצילות והדברים בזה הם עמוקים וארוכים למאלד ואין עתה המקום לזה (לש"ו).

[יב] וזכר ונקבה בחכמה – הנה אמרנו לעיל בסמוך שהם בבחי' או"א עלאין אשר באצילות. והנה זהו הענין ג"כ מה שאנו רואין כי יש חילוק בזה בין האור להכלי, כי בהאור הרי מתלבש אור החכמה בתוך אור הבינה ובסוד (ידמיה לא נא) נקבה תסובב גבר כנ"ל, אבל בהכלי הרי מתלבש הבינה עם הכלי שלה בכלי החכמה ונכללה עמו וכנ"ל בסמוך. והרי נעשה כלי החכמה הכלי לשניהם, והם הדו"ן שבכלי החכמה, וזהו שאמר הרב "זכר ונקבה בחכמה", ור"ל בכלי החכמה. ונמצא כי בהאורות מתלבש החכמה בהבינה, אבל הכלי מתלבש הבינה בהחכמה. וכ"ז הנה הוא ע"ד שהוא באו"א עלאין דאצילות, כי בבחי' האורות הרי מתלבש אבא גו אימא, כי כן הוא לעולם שהוא מתלבש בה, כי הוא סוד נקבה תסובב גבר. אבל בבחי' הכלי הרי הוא או"א עלאין שניהם באות י' של שם²⁴⁵, שהוא הכלי של חכמה, כי הרי הו"ד דמילוי יו"ד שהוא אימא הרי היא כלולה בה"י פשוט, שהוא אבא. ונמצא כי בהאורות הוה אבא טמיר יתיר²⁴⁶, כי הוא (סנ ע"א) מתלבש בה. אבל בהכלי, הרי הוה אימא עלאה טמירא יתיר, כי הגם שהיא יש לה ג"כ כלי בפנ"ע, והוא הו"ד דמילוי יו"ד, עכ"ז היא טמירא יתיר, כי היא מתלבשת וכלולה בהכלי שלו, שהוא האות י' פשוט שהוא חכמה. והרי אינו ניכר שם אלא רק החכמה לבד, אבל הבינה היא נעלמת בו.

אמנם כ"ז הוא רק באו"א עלאין, אבל בישסו"ת הנה מתלבש יש"ם וכלול בהתבונה הן בהאור והן בהכלי, והוא טמיר יתיר בכל, וכמ"ש בשער הזווגים (פרק ה) ובאנ"כ (פרק ח) ע' שם ושם, כי יש"ם אשר הוא מרומז בה"י דמילוי ה', וכן העוקץ ימין של ה' מאחוריו והוא בחי' י', וכמ"ש בזוה"ק (פרשת ויקרא י"א סע"א), והוא מרומז ג"כ על יש"ם. הרי כלול כ"ז בהה' ראשונה שהוא כלי התבונה, וכנודע שהאות ה' הוא כללות האימא הכללי הכולל ישסו"ת, והוא טמיר יתיר שהוא כלול בה מכל וכל, ר"ל הן בהאור והן בהכלי. וזהו הענין מה שיש"ם הוא מרומז באות ה' בב' מקומות, אחד במילוי ואחד בעוקץ, והוא משום שכלילותו בה הוא בשני ענינים, שהוא הן בהאור והן בהכלי. וכן הוא ג"כ בענינינו שהוא בהבינה דעקודים, הנה הוא ג"כ עד"ז, וכמו שיתבאר למטה אות ט"ו. והרי נתבאר לנו כי הנה ישנו כאן בעולם העקודים כל הבחי' והסדרים כמו שהוא באצילות.

וע"פ דברינו הללו הנה נתיישב לנו היטיב מה שנראה לכאורה סתירה בדברי הרב בענין או"א עלאין, כי בשער א"א (פרק יג) אמר שם על או"א עלאין כי אבא טמיר יתיר, אבל בשער אנ"כ (פרק ח) אמר באו"א עלאין שאימא עלאה טמירא יתיר, שהיא נעלמת ומלוּבש בתוכו. וע' במפרשים שם שטרחו בזה, אך באמת הנה לא קשה כלל, כי זהו באורות וזהו בכלים וכנו', כי הרי כן הוא ג"כ בענינינו שהוא בעולם העקודים וככל מה שבארנו.

אעפ"י שאינם גמורים כמו מתחילה – ר"ל שהרי הם רק מהרשימו לבד, אך עכ"פ הוא כי הנה הם מהאורות הראשונים, והם נשארו זכרים כבתחילה והם העיקר.

[יג] בעת שניתנין אליה הח' אורות נ"א קודם שניתנין – הנה לפי הנוסח אחר שכתוב קודם שניתנין צ"ל ז' אורות, כי לפי הנוסח שכתוב "בעת שניתנין" הוא קאי על החכמה, שבאשר ניתנין הח' אורות בהחכמה, אז הפך כלי החכמה את פניה לכלי הבינה וכנ"ל (פרק

²⁴⁵ עי' אנ"כ ח'.

²⁴⁶ עי' אדר"ז דף רצא ע"א, וע"ח א"א יג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(ב), אבל לפי הנוסח שכתוב "קודם שניתנין" קאי על כלי הבינה, שהפך כלי החכמה את פניה לכלי הבינה גם קודם שניתנין בה הז' אורות, וכמ"ש כ"ז לעיל (פרק ב), כי הרי בכלי החכמה ניתן רק ח' אורות, ובכלי הבינה ניתן רק ז' אורות. והגם שנכנס גם בכלי המלכות אור אות ד' וכמ"ש לקמן (פרק ד) אך אותו אות ד' הרי הוא נולד רק אח"כ, אחר שנשלמה הבינה בהדו"ן שבה וכמבואר לקמן (פרק ד), אבל מתתילה הרי לא ניתן בכלי החכמה אלא רק ח' אורות ובכלי הבינה רק ז' אורות וע' לעיל פ"ב אות ה'.

[יד] ומוציאין ע"י זווגם אור אחד הנקרא יו"ד – כי משום שהוא יוצא מהחכמה שהוא י' של שם, לכן הוא מוציא ג"כ דוגמתו, והוא אות י'. וכן כמו שהי' דהחכמה הרי יש במילואו ו"ד, כן נעשה ג"כ אותו הי' שיוצא ממנו ג"כ יו"ד במילוי. והנה היו"ד שבהחכמה הרי הוא או"א עלאין, והיו"ד שיוצא ממנו הנה הוא ישסו"ת, ונכנס לכלי הבינה שהוא הי' הכלול בתוכה ישסו"ת כנודע. אך באשר שהיו"ד במילוי אשר בחכמה שהם הדו"ן שבו שהם או"א עלאין, הנה שם הרי לא ניכר בחי' הנוק' כלל, כי הוא הענין דאימא עלאה טמירא יתיר, שהם שניהם בכלי הזכר כנ"ל אות י"ב. משא"כ ישסו"ת, שם הוא הנוק' עיקר, כי שם הוא לעולם אבא טמיר יתיר וכנ"ל שם בדברינו, לכן לא נתגלה בחי' הנוק' באותו היו"ד שיצא מהחכמה רק אחר שניתן בכלי הבינה שהוא הה', והוא מציאות כלי נוק'. וגם הרי מצא שם הרשימו דאור הראשון, שהוא אור הבינה שהוא בחי' נוק' ממש. ועי"ז הנה נעשה האות יו"ד לבחי' דו"ן דיססו"ת אשר הם בגילוי נוק', והוא ע"י הכלי דאות ה' וע"י הרשימו דאור הבינה, כי ע"י כ"ז נעשה כל גילוי לבחי' נוק' שהוא האימא הכללי כנודע. אך עכ"ז הנה יש שם בחי' זכר ג"כ, כי הרי אותו יו"ד שנכנס שם הרי הוא עיקרו זכר, והרי כלול שם דו"ן שהוא ישסו"ת אלא שהוא טמיר בה, (סג ע"ב) וגילויים הם נוק', אבל באמת הרי הם דו"ן עכ"פ. והרי נעשה בעקודים כמו שהוא באצילות ממש.

והנה הענין מה שהיו"ד דמילוי יו"ד הוא האימא עלאה, וכן האות ה' שהוא צורת דו"ן הוא האימא הכללי, כי אותיות ו' ד' הם זו"ן, וקודם שיצאו ונולדו הרי הם כלולים באימם, כי אין אשה אלא לבנים (כתובות נט ע"ב), וזהו היו"ד דמילוי יו"ד, וכן האות ה' שהוא דו"ן, כי כ"ז הוא הוראת כללות האימא הכלולה מהזו"ן, ר"ל שהיא כוללת אותם בתוכה, וכל בניינה הוא מהם, ע"י מה שהם כלולים בה. אלא שבאימא עלאה ששם הוא הזכר העיקר, הוה הו' קודם להד', וביססו"ת ששם הוא הנקבה העיקר, ור"ל כי הרי שם הוא עיקר הגילוי דבחי' נוק' כנ"ז, הנה שם הוה הד' קודם להו'.

ודע כי סוד אותו האות יו"ד הניתן מהחכמה לבינה שאמר הרב בעניינינו, הנה הוא סוד הג' הוי"ו"ת דיודיין שאמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש י), כי נותן אבא לאימא בביאה ראשונה לעשותה כלי ג' שמות ע"ב דס"ג מ"ה ב"ן וכמבואר בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש ז), ואלו הג' ע"ב הם נמשכין מן הג' ע"ב דיודיין אשר במזל עליון תיקון ח', ומשם למזל תחתון תיקון י"ג, ומשם לדעת דאבא, ומשם ליסוד דאבא. ומהמשכתם מדעת דאבא להיסוד דאבא דרך הו"ת שבו הנה מתחלפים לג' ע"ב דס"ג מ"ה ב"ן, כי הם הסמ"ב דהע"ב עצמו, מהנר"ג שבו, והוא הרוחא קדמאה הניתן מאבא לאימא בביאה ראשונה לעשותה כלי, כי הוא מחלקי הנר"ג דהנוק' עצמה, עי' מ"ן ומ"ד (דרוש י"א סי' י"ז וסי' כ'). וכן הוא הענין באותו האות יו"ד שאמר, כי הוא חלקי הנר"ג השייך להבינה עצמה עיקר הפנימיות שבה, והוא נמשך מלמעלה למעלה, לכן נעשה הוא לבחי' זכר אליה, והוא יש"ס שהוא זכר להתבונה. וכן הוא באמת ג"כ מעיקר עצמותה גופה, וכנודע שישסו"ת הם שניהם רק האימא הכללית ודו"ן שבבינה גופה. אך עכ"פ הוא כי זה האות יו"ד הנולד, והוא יו"ד במילוי שהוא ג' אותיות, הנה הם בחי' הג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דע"ב, ומאותן הו' ד' יצא האות ה' שהוא ד' ו' האמור לקמן (ריש פרק ד).

וראיתי בספר יפה שעה כאן שהקשה כי איך היה אפשר להדו"ן שבחכמה להזדווג ולהוליד, הרי הזכר שהוא מהאור הרשימו דהחכמה דהתפשטות הא' הרי היה חסר מהמוחין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דחיה, ובלתי היה הרי אי אפשר להזדווג ולהוליד כהראוי כלל, והם רק בבחי' אחר באחר וכמבואר כ"ז בעקודים (פרק ג ופרק ו). אך נראה לומר, כי הנה מ"ש הרב שם שהיו אחר באחר, הרי הוא רק משום שיצאו אז שלא בשלימות, אבל עתה בהתפשטות הב' הרי יצא האור בשלימות ככל הראוי לעקודים, ולכן כאשר יצא אור החכמה ונכנס בכלי הכתר והיה יציאתו ככל השלימות הראוי לו, הנה פשוט הוא כי נשלם ממנו ממילא ג"כ הרשימו דהחכמה אשר בכלי החכמה, ואפשר לו מעתה להזדווג היטיב, וכן כתב ג"כ השמן ששון כאן אות ז'.

אך הענין בזה הוא עוד יותר עמוק ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ג', כי היה הפיכת פנים מכלי הכתר לכלי החכמה תיכף אחר שנכנס האור לכלי הכתר, והפך הכתר אז את פניו לכלי החכמה גם קודם שנתן בו את האור שלו. וע"ש דברינו שחקרנו בזה איזה תועלת היה מאותו הפיכת פנים, אך ע"פ דברינו עתה הנה היה התועלת מההפיכת פנים, כי עי"ז הנה השפיע המוחין דחיה לאותה הרשימו ונשלמה אז גם הרשימו שבכלי החכמה בהמוחין דחיה ג"כ, וא"כ הרי אח"כ כאשר נכנס אור הבינה בכלי החכמה ונעשה הרשימו לבחי' זכר אליה, והם הדו"ן שבכלי החכמה, הרי אפשר להם מעתה היטיב להזדווג ולהוליד ככל הראוי.

[טו] ואז ניתן למטה בהפיכת פניהם לבינה [שהוא קודם שניתן הז' אורות אליה וכנ"ל פ"ב] ואז אותה היו"ד מתלבש תוך אור הבינה [ר"ל בתוך הרשימו דאור הבינה שנשאר שם] ונעשה הי' זכר והבינה נוק' – והם הדו"ן שבכלי הבינה, והנה ע"י תשוקת ודביקות רוחא ברוחא שנעשה בהם, הנה נחלק הרשימו דהבינה לשנים, ונפרד האור הזך שבו מהעביות שבו ע"ד הנ"ל אות ט' ואות י"א, ונעשה האור הזך לבחי' נוק' להאות י' שהוא הזכר, והעביות נעשה לבחי' כלי לשניהם. והנה אותו היו"ד הוא בבחי' יש"ס, והאור הזך דהרשימו של הבינה שנעשה לנוק' הוא תכונה, והם שניהם האות ה' (סג ע"ג) ראשונה דהשם היו"ה ב"ה הכולל את כל העקודים, שהוא כלול מישסו"ת שהם הדו"ן שבבינה, והם שניהם בכלי הבינה שהוא האות ה', והרי הם שניהם בגילוי נוק', וכנודע שישסו"ת הם האימא הכללי שהיא בחי' נוק' להאבא הכללי, וכנ"ל אות י"ב וי"ד. והגם שישנו באמת בחי' כלי ליש"ס בפנ"ע ג"כ, כי הרי כל מציאותו הוא מה שנולד מהזווג הדו"ן שבחכמה, וכמו שאמר הרב על אותו היו"ד שהוא נולד מזווגם. וכל מה שנולד מזווג הרי הוא בבחי' אמ"ר וק"ב²⁴⁷ שהוא אור וכלי, והרי ישנו בחי' כלי מיוחדת ליש"ס בפנ"ע ג"כ, אך הוא עם הכלי שלו יחד, הנה הוא מתלבש בתוך הבינה בתוך הכלי שלה, ונעשה הכלי שלה כלי לשניהם, והם הדו"ן שבכלי הבינה שהוא בחי' ישסו"ת כנז'.

והנה יש הפרש ושינוי בהבינה מהכתר והחכמה, כי בהכתר והחכמה הוה בחי' הזכר שבהם מההתפשטות הא' שהוא מהרשימו הנשאר, והנוק' שבהם הוא מההתפשטות הב'. והטעם הוא כי בהם הוא הזכר העיקר כי עיקרם הוא דכורא, לכן נעשה הוא מההתפשטות הא' שהוא יותר עיקרי. אבל הבינה אשר בה הוא הנוק' העיקרי, הנה בה נעשה להיפך, כי מהרשימו הנשאר מההתפשטות הא' נעשה הנוק' שבה, והזכר שבה הוא מהאור הנולד מחדש, כי בה הוא הזכר החידוש, אבל בכתר וחכמה הוה הנוק' החידוש.

[טז] ואח"כ כאשר ניתנו הז' אורות בכלי הבינה אז כו' – הרי מבואר מכ"ז כי נשלמה הבינה עצמה על מציאותה הראוי לה, שהוא בכל בחי' הדו"ן שבה, גם קודם שניתן בה הז' אורות. אמנם בהכתר והחכמה הרי לא היה כן, כי שם נעשה מציאותם שהוא הדו"ן שבהם רק בעת שניתן בהם כללות כל האורות כולם. והטעם הוא כי בהבינה שהיא אם הבנים, הנה בה נשלמו הזו"ת שהם הזו"ן ע"ד הולד שנגמר במעי אמו בעיבור ולידה. ומשום שהזו"ן הם במדרגה בפנ"ע למטה מהבינה שהיא הג"ר ע' לעיל פ"ב אות ה' סי' ב' ג', לכן ניתנו הם בה

²⁴⁷ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אחר שנשלמה היא עצמה. משא"כ הכתר והחכמה, אשר שם עומדים בחי' הזו"ן רק בכח, לכן ניתן בהם כח הזו"ן עם עיקר מציאותם יחד, כי כן הוא לעולם שבכל עליון יש בו כח כל התחתונים, והם מושרשים בו כולם בהעלם תיכף עם התחלת מציאותו. ובאמת כי גם בהבינה הנה נשרשו בה הזו"ן בכח ג"כ בעיקר מציאותה, זולת מה שנמרו בה אח"כ בעיבור, כי הוא ענין צורת אות ה' שהוא ד' ו', וכן הו' ד' דמילוי יו"ד, אשר כ"ז הוא הוראת כח הזו"ן ושורשם שבאימא בעיקר עצמותה גופה כנודע. וזה נעשה בה ג"כ מתחילה עם התחלת מציאותה גופה עצמה. אך גמר שלימותם דהזו"ן אשר נשלמו בה בבחי' עיבור, הנה זה נעשה בה רק אח"כ, היינו אחר שנשלמה היא גופה על כל מציאותה הראוי לה. וזהו הענין אשר ניתן בה הז' אורות רק אחר שנשלמה הדו"ן שבה עצמה, שהוא מציאותה העיקרי שבה, כי משום שבבינה הנה נמרו בה הזו"ן בכל שלימותם אשר בסוד עיבור, ובאשר שהרי הם צריכים להיות במדרגה בפנ"ע למטה מהבינה שהיא מהג"ר, לכן ניתן בה הז' אורות שהם הזו"ן רק אחר שנשלמה היא עצמה בכל הראוי לה, משא"כ בהכתר והחכמה וכנז'.

[יז] אז ניתן בה אור של החסד ונשאר בה אור החסד תמיד בבחי' מ"ן – הנה עומד בה האור החסד שהוא מהזו"ת בבחי' מ"ן לעולם כדי לעורר אותה להזיווג אשר בדו"ן שבה, וכן בהדו"ן שבהחכמה, והכתר אשר הבינה עולה ומתייחד בהם בעת שהוא מטי בהכתר, וע"י אותו המ"ן הנה הם מזדווגים תמיד ומשפיעים מוחין להזו"ן. וכבר אמרנו לעיל אות ד' כי אותו אור החסד הנכנס בכלי הבינה הנה הוא נמשך מן הבינה שבחסד דהתפשטות הא', והרי הנה אותו החסד ממוח הבינה שבז"א דהתפשטות הא', ולכן הוא נכנס ועומד בהרשימו דהבינה דהתפשטות הא', כי הרי הוא ממנה עצמה, שהרי מוח הבינה שבז"א הרי הוא מהבינה, ולכן הוא עולה אצלה ועומד בה בבחי' מ"ן לעולם. כי כן הוא באצילות, שהמוחין דז"א עומדים תמיד בהבינה, ורק הארתם הוא מתפשט ונמשך בז"א עצמו וכמ"ש בנסירה (פרק ז). אבל עיקר המוחין דז"א הם נשאר בהבינה לעולם, ומשתמשים שם לסוד מ"ן, וכן אמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יא סי' יב), כי זו"ן הניחו שרשם באימא עלאה, והם (סג ע"ד) שם בסוד מ"ן ע"ש. וכן הוא ע"ז בענינינו כמה שנשאר אור החסד בכלי הבינה לעולם.

[יח] איך תעשה הבינה שהיא השורש נקבה אל זה האור המחודש כו' – הגם שהבינה הרי היא מעצמותה רק נוק' לעולם, אך הקושיא הוא רק כי כל נוק' היא לעולם למטה במדרגה מהזכר, וכאן הוא להיפך, כי הרי היא מעיקר האור דהתפשטות הא', והוא רק תולדה ממנו. וע"ז אמר, והתשובה הוא כו', כי הרי היא נתמעטה הרבה מעיקר אור הראשון שבה, ולכן ראויה היא עתה להיות לבחי' נוק' להאות יו"ד הנולד מהדו"ן דחכמה, וכמו שיתבאר בזה עוד למטה.

[יח*] ועוד כי אור הבינה הזו נשאר כאן בעת הסתלקות אשר לא היתה כוונתה להאיר – הנה הגם שהרי אור הרשימו הנשאר בהכתר והחכמה הנה הם ג"כ רק מה שנשאר בעת ההסתלקות, ועכ"ז הרי נעשו הם לבחי' הזכר להאור דהתפשטות הב' שבהם, אך משום שהם קרובים לאור העליון שהוא אור הראשון שבהם בפחות מג', לא נחשב להם להסתלקות כ"כ. וגם אור הרשימו שבהם הוא אור מרובה וכנ"ל אות ט' וי"א, לכן הנה נעשה בהם האור רשימו היטיב לבחי' זכר, ומה גם שהם מהכתר והחכמה שהם זכרים מעיקרם. משא"כ בכלי הבינה שהיא המרחק הג' מהאור העליון, ונתמעט בה הרשימו הרבה כנ"ל, לכן נעשית היא לבחי' נוק' לאור היו"ד הנכנס בה, כי היא קטנה ממנה במעלה כמו שמפרש והולך.

אמנם הנה מתבאר לנו מכל דברי הרב בזה, כי היה ג' בחי' בהרשימו, כי בהכתר והחכמה נעשה הרשימו לבחי' זכר, ובהבינה נעשה הרשימו לבחי' נוק', ובהזו"ת הגם שהיה בהם רשימו ג"כ, אך לא היה שום גילוי להרשימו שבהם מאומה, ולא השתמש בהם האור דהרשימין אלא רק לשורש נעלם להאור שנכנס בהם, וכמו שכתבנו בעקודים פ"ד אות ב' ושם פ"ה אות י"א וי"ז.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[יט] אך הנוק' העליונה שבחכמה באתה בעת התפשטות שכוונתו להאיר – הנה מכאן הוא ג"כ ראייה גדולה לדברינו שאמרנו לעיל כמה פעמים, שכל האור דהתפשטות הב' הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', כי אם נאמר כפשטות דברי הרב שהתפשטות הב' הוא אותו האור עצמו דהתפשטות הא' אשר נסתלק, אלא שהוא מהחכמה ולמטה שבו, ונכנס אור החכמה בכלי הכתר, ואור הבינה בכלי החכמה, והיא הנוקבא העליונה שבחכמה, א"כ מה צורך להרב להאריך וללמדנו הסבר וסברא במה שהנוקבא העליונה דהחכמה היא גדולה במעלה מהנוקבא שבבינה. הרי פשוט הדבר שהיא גדולה ממנה באין ערך, כי הרי הנוקבא העליונה שבחכמה הרי היא עיקר כל אור הבינה כולה עצמה דהתפשטות הא', שאחר שנסתלק חזרה להתפשט ונכנס בכלי החכמה, והיא הנוקבא העליונה שבחכמה שאמר. משא"כ הנוקבא שבבינה, הנה היא רק הרשימו לבד ממנה, אשר נשאר ממנה בעת הסתלקותה. וא"כ הרי פשוט הדבר שהיא גדולה ממנה לאין קץ, כי הרשימו כנגד האור העיקרי כולו, הרי הוא רק בערך כמר מדלי²⁴⁸, ומה צריך להסברת דברים בזה.

והרי ראייה גדולה לדברינו שאמרנו, שכל התפשטות הב' הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', וכל תולדות אור הנה הוא לעולם רק תמצית והארה לבד מהאור העיקרי, כי הוא רק מהמלכות דהמלכות שלו, וכמ"ש באו"א (סוף פרק ט) ובמוחין דצלם (סוף פרק ד), אבל אור הרשימו הרי היא עכ"פ מהאור הראשון עצמו, ולכן צריך ודאי הסבר דברים בזה ללמדנו איך שהאור דהתפשטות הב' הנכנס בכלי החכמה והיא הנוקבא העליונה שבחכמה שאמר, הנה היא גדולה במעלה מהנוקבא שבכלי הבינה, הגם שהיא הרשימו מהאור הבינה דהתפשטות הא' עצמה, והוא ע"י כי אותה הרשימו הנה מאחר שכל מציאותה הוא מהאור הראשון שנסתלק, אשר בעת שנסתלק לא היה כוונתו להאיר, ולכן גם אותה הרשימו אשר נשאר ממנה הנה נצטמצמה ג"כ מעצמה אל עצמה ע"י תכונת אור העיקרי שלה, אשר נסתלק ועלה ונעשה אור הרשימו ע"י ממועט ומצומצם הרבה. משא"כ הנוקבא עליונה שבחכמה, שהיא האור דהתפשטות הב', הנה הגם שמציאותה היא רק תולדות האור הנמשך מהאור הבינה הראשונה כנ"ל אות ד' וי"א, עכ"ז מאחר (סד ע"א) שהיא באה ע"י התפשטות אשר כוונתו ותכונתו הוא להשפיע ולהאיר ולא להצטמצם, לכן הנה היא גדולה במעלה מאור הנוק' שבכלי הבינה, הגם שהיא רשימת אור מעיקר הבינה הראשונה עצמה, משום שהיא, ר"ל אותה הרשימו, הרי היא מתמעט ומצטמצם, אבל היא, ר"ל הנוקבא העליונה שבחכמה, הרי היא מתפשט ומתגלה ומאיר. אך עכ"פ הוא, כי הנה גם מכאן הרי הוא ראייה גדולה לדברינו וכנ"ל.

כלל הדברים כי בכתר עליון יש שם י"ה² שהוא זו"ן, כתר וחכמה²⁴. ובחכמה יש זו"ן והוא שם י"ה אחר והוא חו"ב²⁵ ובינה שם י"ה אחר שהוא זו"ן והוא החכמה (נ"א י' מן חכמה) המתחדשת מן הזווג העליון שבזו"ן שבחכמה י', ובינה²⁶ היא נקבה אליו, והיא אות ה' הרי שם י"ה ג"כ בכאן, ועוד יש בה אור החסד שהוא בחינת בן²⁷. [כ] בכתר עליון יש שם י"ה הוא אותו השם י"ה – שאמר לעיל פ"א וע"ש דברינו מאות ל"ז עד סוף הפרק שם, ובפרט שם אות מ'. אך כאן מלמדנו הרב כי גם בחכמה ובינה יש ג"כ שם י"ה, והיינו כי ה' הוא הרשימו הנשאר מהסתלקות הא', והה' הוא האור דהתפשטות הב', והוא בכתר וחכמה. אך בבינה הוה ה' המתחדש ונולד מהדו"ן דהחכמה, והה' הוא הרשימו שנעשה לנוקבא אליו וכנ"ל. אך עכ"פ הוא כי יש שם י"ה בכל א' מהג"ר.

²⁴⁸ כלה"פ ישעיה מ טו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה אלו הג' פעמים י"ה הם גימ' מ"ה, ומהם יוצא השם מ"ה אשר בהז"ת שהם ז"א, אשר בו הוא השם מ"ה כנודע. וע' שער הכוונות (דף ע"ד עמוד ב') וכן בפע"ח (שבת פ' כא) שמבואר שם שאלו הג' י"ה הם במילוי הה"ן, והם גימ' צ', והם שורש הט' יודי"ן אשר בהד' שמות עסמ"ב ע"ש. אמנם לקמן (פרק ה) מבואר כי לפעמים הם מתמלאים במילוי יודי"ן ג"כ, ולפעמים במילוי אלפי"ן ג"כ, וע"ש דברינו אות ז' בארוכה קצת.

[כא] כתר וחכמה – והוא סוד אורא ומ"ס.

[כב] והוא חו"ב – והוא סוד או"א עלאין.

[כג] והוא החכמה כו' ובינה כו' – והוא סוד יש"ס ותבונה.

[כד] ועוד יש בה אור החסד שהוא בח' בן – והוא ע"ד שאמר בדרושי מ"ן (דרוש יא

סי' יב) כי זו"ן הניחו שרשם באימא עלאה וכנ"ל ריש אות י"ז.

גם כל א' מאלו ג"ר נקרא אות יו"ד במילוי^כ, כי הכתר יש בה זו"ן י"ו והכלי עצמו הוא ד"כ של היו"ד, גם חכמה יש בה יו"ד שהוא י"ו זו"ן והד' הוא הכלי, אך הבינה נק' יו"ד בבחי' ג' אורות שבה, וסדרן יד"ו והם חכמה בינה חסד אך הכלי אינו נזכר עתה.

[כה] גם כל א' מאלו ג"ר נקרא אות יו"ד במילוי – והוא ג"כ ע"ד שהוא באצילות שכל הג"ר הם כלולים כולם באות יו"ד, וכמ"ש בזוה"ק (פרשת ויקרא י ע"ב ויא ע"ב ופרשת אחרי סה ע"ב) ובפע"ח (שער התפילין פרקים טו טז), וכלולים כל הג"ר בהי' דהוי"ה הכללית, אלא שאח"כ מתפשט הבינה ומתגלה באות ה', והוא ג"כ צורת ד"ו הנמשך ממילוי יו"ד כנודע. והרי עכ"פ הוא כי כל הג"ר הם כולם כלולים באות י', והנה הוא משורשם אשר בעולם העקודים, אשר ישנו בחי' יו"ד בכל א' מהם כמבואר כאן.

[כו] כי הכתר יש בה זו"ן י"ו והכלי כו' הוא ד' כו' – לכאורה קשה כי הנוק' הרי היא רק אות ה' או אות ד' ולא ו'. אך נודע הוא כי מה שהנוק' היא אות ה', הוא משום בחי' הזו"ן הכלולים בה. כי אות ה' הוא צורת ד' ו', והוא הזו"ן הכלולים בה, וכמו שמבואר בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו). והרי ישנו עכ"פ מציאות ו' בהנוק' ג"כ, וכן גם הו"ד דמילוי יו"ד הנה הם ג"כ בחי' ה' שהוא שורש זו"ן וכמ"ש בזווגים (סוף פרק ד). והרי עכ"פ כי ישנו בחי' ה' בהזכר ג"כ, והוא הו"ד דמילוי יו"ד, ובחי' ו' בהנוק' ג"כ, והוא הו' שבצורת ה', והם כלולים ומרומזים זכ"ז. וכן הרי מצינו עוד בדברי הרב בזווגים (פרקים ד ה) שהו"ד דמילוי יו"ד הנה הם הי' ספי' דאימא עלאה, והיינו כי הו' הוא האימא עלאה עצמה, והד' הוא המלכות דאימא המלבשת על הד' תחתונות שלה, כמבואר שם בארוכה וכן בשער או"א (פרק ו ופרק ט). והרי לנו עכ"פ מדרושי הרב בכ"מ כי נדרש האות ו' על הנוק' ג"כ, והוא בבחי' מציאותה גופה, כי מציאות כל פרצוף הרי הוא בבחי' אות ו'. אך פרצוף אבא שהוא בהעלם, הוא מרומז באות י', כי הכל נידון בערכין כנודע ופשוט הוא. ועכ"פ הוא כי מ"ש כאן שהו' הוא הנוק' שבכל א', הרי הוא דוגמת האצילות שהו' דמילוי יו"ד הוא אימא עלאה, שהיא בחי' נוק', כי הרי היא הנוק' דאבא עלאה. וכן מ"ש כי הד' היא הכלי, הרי הוא ג"כ דוגמת האצילות, שהד' דמילוי יו"ד הוא המלכות דאימא המלבשת על הד' תחתונות שלה, ובאותו הד' נמשכים ומתלבשין המוחין כדי להתפשט בהה' ראשונה שהוא האימא הכללי, כמבואר בזווגים (פרק ד). והרי הוה גם שם הד' בבחי' כלי, וע' באו"א (פרק ו ופרק ט), וכן הוא הענין עוד כי הי' הוא בחי' א"א ואבא שבכל א', והו"ד הוא אימא עלאה ותבונה שבכל א', כי כל א' {סד ע"ב} הוא כלול מכולם כנודע, והרי הוה כאן דוגמת האצילות ממש.

והנה זהו הענין ג"כ מ"ש הרב כאן עוד, כי היו"ד דהבינה הנה הוא בסדר יד"ו, והנה הוא ג"כ ע"ד האצילות בהה' ראשונה שבו, וכמ"ש הרב שם בזווגים (ריש פרק ה) כי הד' ראשונה הנה יש לו בעוקץ הימיני, בחי' י', והוא יש"ס, ואח"כ הוא האות ה' עצמו שהוא ד"ו, ושם הוא הד' קודם להו', כי הד' הוא מרמז על המוחין חו"ב וחו"ג דהדעת, שהם למעלה על

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הו', שהיא התבונה כמ"ש שם (פרק ד). וע"י אלו המוחין הנה נעשה בה שורש ז"ן המרומזים ג"כ בד"ו כמבואר שם. והרי הוה הה' ראשונה עם העוקץ שבו בבח' י"דו', וכן הוא בענינינו כאן, וזה מ"ש הרב כי היו"ד דהבינה הוא בסדר י"דו' כי הוא דוגמת האצילות ממש.

אמנם עכ"ז הנה נשתנה כאן למעלותא משם, כי שם הרי הוה הו' שבצורת ה' ו' קטיעה בלי ראש, שהוא מרמז שאין להתבונה עדיין מוחין פנימים ממש, אלא שהם עליה רק בבחי' או"מ, ובסוד (דברים נא א) כי ימצא חלל באדמה כמבואר שם (פרק ד). משא"כ כאן בהיו"ד דהבינה, שהוא בסדר י"דו', הרי יש להו' ראש שלם, כי כאן מתפשטים בו המוחין בפנימיותו ג"כ, והרי נשתנה כאן למעלותא עכ"פ, והוא מפני רוממות מעלת העקודים על האצילות.

והנה נשתנה כאן לשבח ולטובה בב' בחי', היינו הן בבחי' התבונה אשר כאן, והן בבחי' הז"א אשר כאן. כי שם באצילות אשר הו' שבאות ה' הוא בלתי ראש, ואותו הו' הרי הוא מרמז על התבונה, וכמ"ש שם (פרק ד) בסוד כי ימצא חלל באדמה, וכן הוא מרמז ג"כ על ז"א כמבואר שם בסוף הפרק, והוא ג"כ בלתי ראש, כי הוא בעצמותו רק ו"ק ואין לו המוחין בקביעות עתה, ובפרט המוחין דגדלות שני אין בו רק לפרקים רחוקים, כי הם בו רק במוסף שבת, שבועות, שמיני עצרת, ובליל א' של פסח ויומו, וכנודע. משא"כ כאן בעקודים, הנה נכנסים בו המוחין כולם, ולכן הוה כאן הו' בראש שלם, והוא הו' דמילוי יו"ד שבבינה, אשר סדרן הוא י"דו' שהם חכמה בינה חסד, כמ"ש הרב בענינינו. והוא בחי' אות ה' ראשונה כנ"ל, ר"ל שאותן י"דו' הם בבחי' כמו הה' ראשונה דאצילות כנ"ל בדברינו. ועכ"ז הרי הוה כאן הו' ג"כ בראש שלם, והוא להורות שכאן בעקודים הנה מתפשטים בו המוחין כולם בשלימות, ולכן הוה כאן גם הו' דאות ה' ראשונה, ר"ל אשר כנגד אות ה' ראשונה דאצילות ג"כ ו' שלם בראש שלם. והרי נשתנה כאן לשבח ולטובה, הן בבחי' התבונה והן בבחי' הז"א, שהם שניהם שלימים בעקודים, כי הו' דמילוי יו"ד הרי הוא מרמז הן על התבונה והן על ז"א כנו'. וכאן בעקודים אשר גם הבינה הכללי היא כמו הכתר והחכמה, והיא ג"כ באות יו"ד המסודר ב"דו', והרי הוה הו' שבה ג"כ בראש שלם, והוא להורות שהן התבונה והן הז"א הם שניהם כאן שלימים במוחין.

אמנם הנה לקמן פ"ה אות ב' מתבאר שם כי גם הז"א דעקודים אין המוחין בו בקביעות ע"ש. אך הענין בזה הוא, כי עכ"ז הנה יש חילוק גדול בין העקודים להאצילות, כי באצילות הוה עיקרו דז"א רק ו"ק, וכשנשלם בהמוחין הנה נקרא זה אצלו בשם גדלות, כי הוא למעלה ממדרגתו העיקרי, וכמ"ש הרב בשער המוחין (ריש פרק ז) ע"ש. אבל בעקודים הוא להיפך, כי שם הוה ז"א מעיקרו במוחין שלימים וכמו שאמרנו, והוה המוחין עצמותית בו. אלא שלפעמים מתמעט רח"ל ע"י מעשה התחתונים ויורד ממדרגתו. והרי הוה חילוק גדול בין העקודים להאצילות עכ"פ, כי בעקודים הוה ז"א מעיקרו במוחין שלימים, והוא הו' שבמילוי יו"ד דבינה שהוא ו' שלם, משא"כ באצילות הרי הוא בהו' שבצורת ה' שהוא ו' קטיעה.

וזהו הענין ג"כ מ"ש הרב כאן "אך הכלי לא נזכר עתה", ור"ל בהאות יו"ד שבה, כי פעולת הכלי הוא לעולם להשפיע דרך בה אורה למטה ולהוציא שם דוגמתה. ולכן הכתר והחכמה אשר הם הוציאו דוגמתם באצילות ג"כ, כי הרי גם באצילות הוה החכמה באות יו"ד שלם, ומכל שכן הכתר שבהאצילות. וכנודע שהיו"ד דמילוי כל שם הנה הוא בהכתר ובהחכמה שבו, והוה לעולם הכתר והחכמה בו שלם, כי הו' דכל מילוי יו"ד הוא ו' שלם עם ראש. והנה נעשה כ"ז באצילות מהכתר והחכמה דהעקודים, והוא מהד' דהמילוי יודיין שבהם שהוא הכלי, הנה מזה נתפשט להעשות באצילות ג"כ מילוי יודיין בהכתר והחכמה דכל שם שבאצילות, כי ע"י הכלי שבעולם העליון מוציא דוגמתה בעולם התחתון (ע' דרושי נקודות פרק ה). (סד ע"ג) משא"כ הבינה דהעקודים הנה לא נזכר שום כלי בהיו"ד שבה, ולכן לא הוציא דוגמתה באצילות כלל, והוה הבינה באצילות לעולם רק באות ה',

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אשר הו' שבצורת ה' הוא ו' קטיעה בלתי ראש, ולהורות על בחי' ז"א המרומוז בה שהוא רק ו"ק מעיקרו, משא"כ בהעקודים וכנ"ל. וזהו שאמר הרב "אך הכלי לא נזכר עתה", והגם שבאמת הרי יש כלי בהבינה דעקודים ג"כ, ואדרבה הוא כי הכלי דהבינה הנה היא יותר גמורה מהכלי דהכתר והחכמה וכנ"ל בדברי הרב, אך הכלי שבה הנה היא באמת ג"כ רק אות ה' ולא יו"ד. וזהו שאמר "אך הכלי לא נזכר עתה", ר"ל באות יו"ד שבה, כי הכלי דהבינה הנה היא בעקודים ג"כ רק אות ה' וכנ"ל בסמוך בדברי הרב שהבינה היא אות ה'.

והגם שהרי אמר שם שגם בכתר וחכמה יש שם י"ה, אך עכ"ז הנה הוא חילוק גדול בין השם י"ה שבהכתר והחכמה להשם י"ה שבבינה, כי בהכתר והחכמה אשר הכלי שבהם היא מרומוז באות יו"ד ג"כ, הנה הנה האות ה' אשר שם שהיא צורת ד"ו הנה הו' אשר שם ג"כ בראש שלם. משא"כ האות ה' דהבינה הנה הו' אשר בצורת ה', ו' קטיעה בלא ראש. והגם שהאורות שבה הנה הוא גם בהבינה אורות שלימים וכנז', אבל הכלי שבה הנה היא נצטמצם ומסתתר, והנה הו' שבצורת ה' דהבינה ג"כ רק ו' קטיעה בלי ראש. וזהו מה שגורם מה שגם שלימות הו"א אשר בעקודים הנה הוא ג"כ אינו בקביעות גמור וכנ"ל, והוא ע"י שגם האות ה' דהבינה דהעקודים הנה הו' שבצורת ה' שהוא שורש הו"א ג"כ רק ו' קטיעה בלא ראש שהוא נצטמצם כנז'.

וזהו עומק הכוונה מ"ש הרב "אך הכלי לא נזכר עתה", ור"ל עד לעת"ל, כי לעת"ל כאשר יתוקן ז"א במוחין שלימים הנה אז יהיו כל הווי"ן שבההי"ן דהשם הווי"ה ב"ה, ווי"ן גמורים בראש שלם, והוא רזא דיהי"ה שאמר בזוה"ק (פרשת ויקהל רמז ע"ב), וכמו שכתבנו בספיקות דעגולים ויושר סי' ב' אות ח' ע"ש. והרי אז יהיה הכלי שהוא האות ה' שוה כמו האורות דהיו"ד בהבינה ג"כ כמו שהוא בהכתר והחכמה. אבל עתה אינו שוה בהבינה הכלי שלה להאורות שלה, כי האורות שלה שהוא היו"ד דהבינה שם הוא הו' שלם, אבל הכלי שלה שהוא הו' והוא בצורת ד"ו, שם הוא הו' ו' קטוע וכמו שהוא באצילות עתה. ולכן הוא עתה גם בהו"א דעקודים המוחין שבו אינו בקביעות לעולם וכנז'.

והנה נתבאר לנו כי הגם שבעקודים הרי שוה הבינה להכתר וחכמה שהיא ג"כ באות יו"ד והיא ג"כ בשם י"ה, עכ"ז הנה יש בה שינוי בכל א' כי האות יו"ד שבה, הוא עומד בה בסדר יו"ד' שהוא ג"כ רק תכונת ה' כנ"ל. וכך האות ה' אשר בשם י"ה, והרי הוה כל ה' בצורת ד"ו. הנה בהכתר והחכמה דהעקודים הנה אותו הו' שבצורת ה' ג"כ ו' שלם עם ראש, אבל בהבינה שבהעקודים הנה הו' שבצורת ה' רק ו' קטוע בלי ראש וכמו שהוא באצילות. וזהו שאמר "אך הכלי לא נזכר עתה בהאות יו"ד", שיהא הכלי ג"כ ו' שלם עם ראש שהוא במוחין שלימים (המרומוזין באות ד' דמילוי יו"ד שהם הד' מוחין כנודע). הנה לא נזכר עתה גם בהבינה דהעקודים עד לעתיד לבוא, שאז יהיה כל הצורת ווי"ן אשר בההי"ן דהשם כולם ווי"ן שלימים גם באצילות וכנז' ודי בזה.

גם טעם אחר למה טפת י' מזווג חכמה הוא בעלה של בינה הזו התחתונה, לפי שכשמזווג זו"ן שבחכמה אינן מוציאים טפת ההיא מעצמותה רק מלמעלה שהוא מן הכתר^כ, לכן גדול כחו מאור בינה התחתונה^{כז}.

[כז] גם טעם אחר כו' לפי שכשמזווג זו"ן שבחכמה אינן מוציאים כו' רק מלמעלה שהוא מן הכתר לכן כו' – אמנם לכאורה אין טעם זה מספיק כלל, כי הרי עכ"ז הנה אורות הראשונים שהוא האור דהתפשטות הא' היה יציאתו ממקום יותר גבוה הרבה, וכמבואר בדברינו בדע"ה ח"א דרוש ד' בסימני גד"ה, וכן בספר הכללים כלל י"ח ענף י', ע' שם ושם ותראה כמה שגבהו האורות דהתפשטות הא' מההתפשטות הב', כי זה היה מהע"ב וס"ג וזה היה מהמ"ה וב"ן ע"ש ותמצא. וכן הרי אמרנו לעיל כמה פעמים שכל האור דהתפשטות הב' הוא רק בבחי' אור קו דק מהראשון, וא"כ הרי פשוט הוא שאין ערך לגבהות המעלה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והמדרגה להרשימו שנשאר מהאור הראשון להאור המחודש שנולד אח"כ בהאור דהתפשטות הב'.

אך עיקר כוונת הרב הוא ע"פ מה שכתבנו בספר הכללים כלל ו' וכלל י"א, כי הנה הגם שהאור דהתפשטות הא' הוא גבוה ונעלה מהאור דהתפשטות הב', עכ"ז הנה פתיחת פי המקור והנביעו דאור א"ס הנה הוא נפתח ונתגלה רק בהתפשטות הב' דוקא. כי כל וסד ע"ד} ההתפשטות הא' היה הכוונה והרצון להצטמצם, וכדי להעשות שורש לאותו העולם והמציאות שרצה להתגלות בו, שהוא למטה במדרגה הרבה מהעליון, והרי היה הכוונה אז להצטמצם ולהתמעט וכמו שבארנו בספר הכללים כלל ג'. משא"כ בהתפשטות הב', הנה הגם שלא נתפשט בו אלא רק באור קו דק ובשיעור שיהא אפשר לאותו העולם להתהוות ולצאת ממנו, עכ"ז הנה עומד אז המקור למעלה פיו פתוח ובמעין נובע מאור א"ס מוכן לנביעו תמיד, ועומד הרצון למעלה תמיד להשפיע כל טוב וכל אור, והוא ממתין תמיד על התחתונים שיהיו ראויים לקבל טובו ואורו. והרי היה כל ההתפשטות הב' שבתחילה אשר היה רק בבחי' קו אור דק' רק ע"ד זרע וזרע ונטיעות גרעיני פרי, שהם מתחילה כקרני חגבים ואח"כ נתרבו ונעשו לארזי לבנון ולקרן בן שמן²⁴⁹. והנה עומד תמיד הרצון והכוונה ופתיחת פי המקור והנביעו דאור א"ס מוכן תמיד מאחר התפשטות הב' ולהלאה שיושלם הפצו ורצונו ית"ש לתיקון העתיד, ושיתבטלו כל הצמצומים ושיתפשטו ויתרחבו כל הקוים לאין קץ, וכמ"ש (ישעיה מא יח) אפתח על שפיים נהרות וכתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים. והרי נמצא כי בהתפשטות הב' ומאז ולהלאה הנה עומד הרצון והכוונה תמיד על תכלית התיקון, וכן מנהיג אותה תמיד להכוונה התכליתית וכמו שכתבנו בזה בכ"מ מדברינו. וא"כ הרי מצד זה הנה אפשר היטיב שיתגלה ויתפשט אחר התפשטות הב' איזה אור גבוה יותר הרבה מההתפשטות הא'. וכן אמרו ג"כ בתנא דבי אליהו רבה (פרק ג) שכל דבר שעתיד להיות לעתיד נעשה לפעמים מקצת מזה גם עתה. והרי עכ"פ הוא כי אפשר היטיב לאותו היו"ד המתחדש ונולד מהדו"ן דהחכמה שבענינינו, הגם שהוא מההתפשטות הב' הנה אפשר שיהיה הוא יותר גדול ושיומשך ממקום יותר עליון מהרשימו דאור הבינה הגם שהיא מההתפשטות הא' ויעשה הוא לבחי' זכר אליה, אמנם הנה הגם שהוא נמשך ממקום יותר עליון, עכ"ז הנה המשכתו ויציאתו הוא רק מהאור דהתפשטות הא' אשר עומד למעלה ומבפנים שהוא הכתר לכל ההתפשטות הב' כנודע בדברינו, כי אותו הכתר אחר שעלה למעלה הנה הוא מיוחד בא"ס, וכל נביעו דאור א"ס הוא רק ע"י הכתר הזה. וזהו שאמר הרב בענינינו כי אותו אור המחודש הוא נמשך מן הכתר, וכמו שיתבאר עוד למטה בסמוך.

[כח] מלמעלה שהוא מן הכתר – אין הכוונה על אור הכתר העומד בכלי הכתר, ור"ל על אור הכתר הנכנס בכלי בהתפשטות הב', כי הרי אותו אור המחודש הנולד מזווג הזו"ן שבחכמה וניתן בהפיכת פנים להבינה, הרי היה נעשה כ"ז רק בעת אשר לא היה מטי האור בכתר וכמבואר לעיל (תחילת פרק זה וכן לעיל ריש פרק ב). וא"כ איך אמר הרב כאן שנמשך אור המחודש מהחו"ב ע"י השתתפות אור הכתר, הרי אור הכתר כבר עלה ונסתלק,

²⁴⁹ ע"י זהר בראשית לה ע"ב ז"ל: הנטיעות כקרני חגבים היו ונהורא דלהון דקיק ולא הוו נהרין כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרון ארזי לבנון.
תרגום: הנטיעות כקרני חגבים היו, ואורם דק ולא היו מאירים, כיון שנטעו ונתקנו נתרבו באור ונקראו ארזי לבנון.

וע"י זהר ח"א צו ע"א, אתנטע כרם, דכתיב כרם היה לידידי. בקרן בן שמן, מאי בקרן בן שמן, אלא במה נפיק האי כרם ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן, מאי קרן, דכתיב (יהושע ו ה) בקרן היובל, בקרן היובל שארי, והאי קרן אתאחיד בההוא דכר דאקרי בן שמן, מהו בן שמן.
תרגום: "בקרן בן שמן", מה זה "בקרן בן שמן". אלא במה יצא הכרם הזה ובמה נטע. חזר ואמר בקרן, מה זה קרן, שכתוב "בקרן היובל". בקרן היובל מתחיל, והקרן הזו אחוזה באותו הזכר שנקרא בן שמן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והיה אז לא מטי בכתר. אך כוונת הרב הוא כמו שהעלינו לעיל בסמוך, כי נמשך אור המחודש הזה מהנביעו דאור א"ס ית"ש המתייחד בהאור דהתפשטות הא' העומד למעלה לעולם אחר שנסתלק, שהוא הכתר הכללי דהעקודים וכמו שבארנו בשער עקודים פ"ג אות י"ב ובכ"מ מדברינו. וזהו שאמר שהוא נמשך מלמעלה שהוא מן הכתר, ור"ל מהכתר הכללי דהעקודים העומד למעלה ומנביעו דאור א"ס שבו כנו'. ולכן נעשה הוא לבחי' זכר להרשימו דאור הבינה העומד למטה.

ובזה נשלם דברינו בהפרק הזה שבה ותהלה לאל עליון ית"ש קדוש ישראל ומושיע יתברך ויתעלה שמו לעד אמן ואמן.

פרק ד'

אמנם בשאר ספי' לא היה בהם שום מציאות זו"ן כי כולם זכרים*, וגם שהם כלים גמורים, ואין בהם אור רק אותו שנכנס מחדש². נמצא אור הגבורה נכנס בחסד וכעד"ז³, עד שנמצא כי אור המלכות בכלי של יסוד. ובכאן יש קושיא ראשונה ג"כ איך יעשה מזכר נקבה⁴. אך דע שלכן הוצרכו זו"ן שבבינה להזדווג להוציא ה' אחד דוגמתה, ונחלק לבי"ה שהם ד"ו, ואות ו' נכנסה בכלי יסוד בסוד זכר של מלכות אשר שם, כי יותר גבוה כמה מדרגות הוא אות ו' זו מן אור המלכות שביסוד, לכן הם זו"ן. ואח"כ אות ד' ירדה במלכות והשלימה שם במקומה*. הרי כי בד' בחי' יש בהם זו"ן, והם כח"ב יסוד⁵, והוא לטעם קושיא הנ"ל שיש באלו הד' משא"כ בשאר⁶.

* עי' עקודים פ"ה אות טז (לס"ו).

[א] אמנם בשאר ספי' לא היה בהם שום מציאות זו"ן כי כולם זכרים – לכאורה אין טעם זה מספיק כלל, כי הרי גם החכמה שהוא אבא שהוא זכר בודאי הוא, ועכ"ז הרי נעשה הוא כלול מדו"ן. ומה גם כי הרי הכתר אשר הוא כולו בחי' זכר, ועליו נאמר (זהר ח"א כב ע"ב) ואין אלהים עמדי (דברים לב לט) כי אחד קראתיו (ישעיה נא ב), וכמ"ש הרב בעתיק (פרק ב), עכ"ז הרי נעשה גם הוא כלול מדו"ן וכנ"ל פ"ג. אך כוונת הרב הוא על (סה ע"א) האורות שנכנסו בכל א' מהחג"ת נ"ה, הנה הם ג"כ זכרים מעיקרם, וכנודע שכל הו"ק הם זכרים (ע"ח טנת"א ו), ולכן לא היה בהם ממה להעשות בחי' נוק' כלל. משא"כ בהכתר והחכמה, הרי נכנס בהכתר אור החכמה שהוא סוד חכמתא סתימאה, שהוא בחי' נוק' לאוירא עלאה וכנ"ל פ"ג אות ח', וכן נכנס בהחכמה אור הבינה שהיא נוק' אליו והם בסוד או"א עלאין וכנ"ל פ"ג אות י"א, והרי היה האור הנכנס בהכתר והחכמה בחי' נוקבין עכ"פ. משא"כ בהחג"ת נצח הוד כאשר נכנס אור הגבורה בהחסד ואור הת"ת בהגבורה וכן כו' כו' ע' לעיל פ"ג אות ד', הרי נכנס זכר בזכר, והרי אין בהם בחי' נוקבא כלל. והרי לא היה בהם התחלפות האורות מבחי' זכר לנוק' ע"ד שהיה בהג"ר וכנ"ל פ"ג אות ד' ופשוט הוא.

[ב] וגם שהם כלים גמורים ואין בהם אור רק כו' – הנה האמת הוא שגם בהם היה נשאר ועומד בכל א' רשימת אור מהאור דהתפשטות הא', וכמבואר בעקודים (פרק ה), ואמר שם בפירוש שבכל הספי' כולם היה רשימו וכלי זולת המלכות שהיה כלי בלא רשימו, וע"ש בדברינו בענין הרשימו, שבכל א' כי היתה משמשת בו לעיקר גדול ע"ש בארוכה, וכן שם פ"ד ופ"ו. אך הכוונה כאן הוא רק כי לא נעשה בהם מהרשימו שבכל א' פרצוף בפנ"ע ע"ד שנעשה בהכח"ב, שהשתמש הרשימו בכל א' לפרצוף גמור כנ"ל. אלא הרשימו שבכל א' מהו"ק הוא נתייחד עם האור חדש שנכנס בו ונעשו שניהם לאחד, כי הרשימו שבכל א' מהו"ק היה אור ממועט, כי היה נתרחק ממקורו למטה מג'. וגם כי הן הרשימו והן האור חדש הם שניהם בחי' זכר, ולכן נעשו שניהם לאחד. משא"כ בהג"ר, כי הרשימו עם האור חדש היה שלא ממינו, וגם היה בהרשימו אור מרובה, כי היה קרוב למקורו, לכן נעשה הרשימו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבכל א' מהם לפרצוף בפנ"ע. אך עכ"פ הוא כי מה שאמר "ואין בהם אור רק כו", הכוונה הוא כי לא היה בהרשימו שבהם אור כ"כ להעשות מהם פרצוף בפנ"ע.

[ג] נמצא אור הגבורה נכנס בחסד וכעד"ז כו' – ולא שייך כאן לומר כי העולמות נהפכו ע"ד שאמר לעיל פ"ג, כי בן הסדר הנכון גם באצילות לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, כמ"ש בטנת"א (פרק ו) וכנודע. ומה גם כי הרי אמרנו לעיל פ"ג אות ד' שאור הגבורה הנכנס בכלי החסד הוא רק מהחסד שבגבורה, ואור הת"ת הנכנס בכלי הגבורה הוא מהגבורה שבת"ת, וכן עד"ז כולם. וא"כ הרי נכנס בכל א' ממינו ומתכונתו עכ"פ.

[ד] ובכאן יש קושיא ראשונה איך יעשה מזכר נקבה – הנה לכאורה הרי יש לתרין כאן ג"כ תירוץ הראשון, כי אור הרשימו הנשאר ביסוד השתמש הוא לבחי' זכר, ואור הנכנס בו שהוא המלכות הוא הנוקבא אליו, וע"ד שהיה בהכתר והחכמה. אך משום שאור הרשימו הוא כאן ג"כ אור ממועט וכנ"ל אות ב', לכן אין מספיק אורו כלל להעשות לפרצוף בפנ"ע. אך מה שיש להקשות בזה, כי הלא יסוד הוא הנקרא כל (זהר ח"א יז ע"א), משום שהוא כללות כל הו"ק ומקבל מכולם, וכמ"ש בעקודים (פרק ג) וכנודע, וא"כ הרי יש בו די באורו אשר מקבל מכל הו"ק שהם כולם זכרים להעשות לבחי' זכר לאור המלכות הנכנס בו בהתפשטות הב'.

אך הענין הוא כי הרי מה שהיסוד הוא נקרא כל וכולל כל הו"ק, הנה הוא ג"כ רק משום שמתפשט ויורד בו אור הדעת שהוא מעטרין דאו"א ע' דרושי הצלם (דרוש א), ועי"ז נעשה בו הכנה וכת לקבל ג"כ מכל הו"ק כולם תמיד, והוא משום שהדעת הנה הוא נשמת פנימיות דהו"ק²⁵⁰, ועי"י שנמשך הוא בהיסוד ומתלבש בו נעשה עי"ז כלי מוכשר לקבל מכל הו"ק כולם, וכמ"ש הרב במבוי"ש (בסופו בדרושי סוכות שם והוא בדפוה"ה ירושלים ע"ה ת"ז תרס"ד בדף סב ע"ג וע"ד) ע"ש. והנה זהו עצמו הוא עומק הענין מה שאמר הרב בענינינו, כי נמשך מהבינה סוד ד"ו בהיסוד, ואותן הד"ו הוא עצמו בחי' הדעת, העטרין דהו"ג, ועי"ז נעשה היסוד לבחי' זכר, וכן עי"ז נעשה המלכות לנוק'. כי הו' הוא לצורך היסוד ונעשה הוא עי"ז כל, הכולל כל הה' חסדים, והד' הוא לצורך המלכות ונעשית היא עי"ז כלה הכולל כל הה' גבורות. והרי נמצא כי כל שורש הענין מה שהיסוד הוא כל, זכר, והמלכות היא נוק', כלה, הוא הכל רק מסוד הד"ו היוצא מהבינה להם המבואר בענינינו. וא"כ הרי הקושיא (סה ע"ב) שהקשינו אינו קושיא כלל, כי זה עצמו הרי הוא עומק כוונת הרב בתירוץו והבן.

[ה] להוציא ה' אחד דוגמתה ונחלק לב' כו' – והוא ע"ד הדו"ן דהחכמה שהוציאו אור אחד הנקרא יו"ד דוגמתו וכנ"ל פ"ג אות י"ד, כן הוציאו הדו"ן דהבינה אור אחד הנקרא ה' דוגמתה. והנה אותה הה' הוא עצמו מהו"ד דמילוי היו"ד הניתן בה.

והנה נשלם היסוד כאן רק ע"י תוספות אור מהבינה, והנה הוא ג"כ ע"ד היסוד דז"א דאצילות שנעשה ג"כ רק ע"י תוספות אור מהבינה כמ"ש בעיבורים (פרק ד סי' ב וסי' ה), וע' בנסירה (פרק ח). וכן הוא ג"כ בהיסוד דנוק' דאצילות, שהוא נעשה בה ג"כ רק ע"י תוספת, וכמ"ש בשער הכוונות (ראש השנה דף צ"ב סע"ג ורע"ד), והוא ענין מה שנקרא היסוד מוסף, וכן יוסף הצדיק הוא יסוד, והוא משום כי כל עיקרו נעשה רק ע"י תוספת אור, ועי' זוה"ק בראשית (פו סע"ב) כל הענין בזה.

וזהו ג"כ הענין מה שכל אותן שהן מרכבה ליסוד נקראו בשם נער, וכגון יוסף הצדיק, והוא נער כו' (בראשית לז ב), וכן מט"ש נער הייתי כו' (תהלים לז כה), כי היסוד כשהוא בלא

²⁵⁰ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד ד"ה כ"ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

זווג הרי הוא אבר מת²⁵¹, ובעת הזווג הוא מתחדש ונולד ע"י תוספת אור שניתוסף בו מהמוחין, ולכן הוא תמיד בשם נער ובשם מוסף, וכמ"ש הרב כ"ז במבו"ש (בסופו בדרושי סוכות ולולב דף כב ע"ג) ע"ש. וכן הוא גם כאן בענינינו שהוא בעולם העקודים, הנה נשלם גם כאן היסוד רק ע"י תוספת אור וכנ"ל.

אמנם הוא כי הרי נודע שהיסוד הוא כלול מדו"ן, ובסוד (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח, כמ"ש בזה"ק פ' לך לך (פב ע"א), ובאדר"ר (קלה ע"ב), ואד"ו (רצב ע"א), והוא יסוד ועטרה, שהעטרה הוא נוק' כמ"ש הרב בכסא הכבוד (פרק ג) וכנודע. וכן הוא כאן, כי האות ו' שנכנס בהיסוד הוא הזכר שבו, ואור המלכות שהוא האור העיקרי הנכנס בו בהתפשטות הב' הוא הנוק' שבו, והוא העטרה שבו, והם הדו"ן דהיסוד שבענינינו. והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"ג אות ד', כי אור המלכות הנכנס בהיסוד הנה הוא מהיסוד שבמלכות ע"ש, ולכן נעשה היא לעטרת היסוד שבו, כי הרי היא ג"כ בבחי' יסוד עכ"פ.

אמנם הוא, כי הנה אנו רואין כי מה שנעשה בו בסוד תוספות הוא רק בחי' הזכר שבו, כי הוא אשר ניתוסף ונולד מחדש מהדו"ן שבבינה וכנ"ל. אבל הנוק' שבו, שהיא העטרה, הרי היא מהאור העיקרי שנכנס בו בהתפשטות הב'. והרי הנה כאן בשורש השרשים שהוא עולם העקודים, האור הזכר שביסוד בבחי' תוספות, ואור הנוק' שביסוד בבחי' עיקר.

וזהו שורש הענין מה שאמרו בזה"ק (ח"א רנב ע"ב) וכן בתיקונים (תיקון יג דף ל ע"א) וצדיק נטיל משמאלא ועד"א מימינא, כי הרי כאן בשורש השרשים הנה הת"ת מאור הנצח (שהוא ענף החסד) דהתפשטות הא', והאור העיקרי דהיסוד רק מהאור המלכות דהתפשטות הא'.

אמנם מה שיש להתבונן בזה כי הרי בעולם האצילות הנה נעשו תמיד כל הנה"י כולם בסוד תוספות, וכמ"ש בשער הולדת או"א (פרק ד ושם סוף פרק ו) בענין הנה"י דאו"א שהם נעשו בסוד תוספות ע"ש, וע' נסירה (פרק ח). וכן הנה"י דז"א הם נעשים בסוד תוספות כמ"ש בנסירה (פרק א בהמ"ק שם), ובשער העיבורים (פרק ד), ובפע"ח (שער הקריאת שמע ריש פרק כז). וכן הנה"י דנוק' הם נעשים ג"כ ע"י תוספות, וכמ"ש הרב הכלל בזה בכל הפרצופים כולם, והוא בשער א"א (פרק ו) שאמר שם, והנה כל א' מן הפרצופים בין א"א בין או"א בין זו"ן כולם יש בהם י"ג, כי אחר שכבר ידעת שאין העליון מתלבש בתחתון רק ז"ת שבו, וצריך שיהיה בתחתון סוד ג' אחרים לקבל מג"ר איזה צד הארה בו, ע"ש. והנה עומק הכוונה בזה הוא ג"כ על הנה"י דכל פרצוף שהם מהארת הג"ר דהעליון, כי הנה"י הם התרין ביעין ואמה שהם בסוד תוספות אור ומוחין מהי"ג ת"ד וכמ"ש בשער הנסירה (סוף פרק ג). וכן אמר הרב ג"כ בשער הולדת או"א (ריש פרק ד) כי לעולם כל בחי' נה"י הם סוד תוספת ואינם עיקרין, ולכן הם לבר מגופא והמעם בו, וכעד"ו בכל האצילות ע"ש. והרי הוא מפורש כי בכל הפרצופים כולם הוה הנה"י בכל א' רק בסוד תוספות ואינם מעיקר הפרצוף שבו, והוא מה שידוע שהם לבר מגופא (זהו בראשית דף כא ע"ב) וכן אמר הרב ג"כ בנסירה (פרק א בהמ"ק שם). אבל כאן בעולם העקודים הנה הוה רק היסוד לבד בסוד תוספות, וגם רק וסה ע"ג) אור הזכר שבו ולא אור הנוק' שבו.

אמנם אור המלכות הנה היא נעשה כאן כולו בסוד תוספות, והוא האות ד' שנכנס כאן בכלי המלכות, והוא אור נוסף אשר נתחדש ונולד מהזווג הדו"ן שבבינה. ולא היה בספי' המלכות אור אחר כלל, אלא רק אותו האור דאות ד' שהוא בבחי' תוספת. והנה כל אותן אור התוספות שהם באים מהזו"ן דבינה, הנה הוא אור יותר גבוה כמה מדרגות מהאור

²⁵¹ ע"י בבהגר"א על ת"ז נא ע"ב ז"ל, שאדם רגע ללא תורה דעת שלו הוא אבר מת, ונקרא מת, וכל האברים תמיד בתוקפם, לבד הברית שאינו חי כי אם על ידי התעוררות הדעת לזיווג. וכן הוא באדם, עד לעתיד לבא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה וכו' דוד מלך ישראל חי וקיים, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העיקרי כמ"ש הרב בענינינו למטה בסמוך. אמנם הוא כי כל שהוא בסוד תוספות הנה הוא תלוי במעשה התחתונים ואינו בקביעות, כי הוא מסתלק בעת הפגם כמ"ש בשער המלכים (פרק ו), וכנ"ל בדברינו בזה בשער עקודים פ"ה אות ט"ז ע"ש. אך עכ"פ הוא כי כאן שהוא בעולם העקודים, הרי לא נעשה בסוד תוספות אלא רק אור הזכר שביסוד ואור המלכות, משא"כ בעולם האצילות הנה שם נעשו כל הנה"י כולם רק בסוד תוספות.

אך עומק הענין בזה הנה הוא משום רוממות מעלת העקודים על האצילות, והוא ע"פ מה שאמרנו בעקודים פ"א אות ה' ולעיל פ"ג אות ד' ובכ"מ, כי הנה ישנו שינוי גדול בענין התלבשות הפרצופים זב"ז בין העקודים להאצילות, כי בעולם האצילות הנה לא נתלבש העליון בתחתון אלא רק בהז"ת שבו, והרי אין יסוד להמציאות דהתחתון אלא רק להז' ראשונות שבו לבד, כי הם נעשים מהז"ת דהעליון, ולכן אין לכל הנה"י דכל תחתון בחי' יסוד ממה להתהוות, ולכך הם באים רק בסוד תוספות, וכמ"ש הרב בהולדת או"א (ריש פרק ד) ע"ש. ולכך הוה באצילות לעולם כל הנה"י כולם בסוד תוספות, כי אין להם בהעליון על מה לסמוך. אבל בעולם העקודים, ובענינינו שהוא בתולדות ההתפשטות הב' מההתפשטות הא' והתלבשם זב"ז, הנה נמשך ההתפשטות הב' מההתפשטות הא' מהחכמה שבו ולמטה, ומתלבש ההתפשטות הא' בהתפשטות הב' בהט' אחרונות שבו, ונעשה מהט' אחרונות דהתפשטות הא' הט' ראשונות דהתפשטות הב'. והרי לא נצרך לבא בסוד תוספות אלא רק אור המלכות לבד וכנ"ל בדברינו פ"ב אות כ"א.

אך מה שנעשה אור הזכר דהיסוד ג"כ בסוד תוספות, הענין הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"ב אות ח' בסי' ג' שם, כי הנה הגם שכללות האור דהתפשטות הב' אשר יצא מההתפשטות הא' הנה היה יציאתו מהחכמה שבו ולמטה כנו', אבל הי' ספי' דהתפשטות הב' עצמו אשר הם יצאו ג"כ זה מזה ונתלבשו זה בזה, הנה היה בהם חילוק בין הג"ר להז"ת, כי הג"ר הם יצאו ג"כ זה מזה מהחכמה דכל עליון, ר"ל מהחכמה שבו ולמטה, אבל הז"ת הנה היה יציאתם זה מזה, וכן יציאתם מהאימא רק מהבינה שבה ולמטה. ואם כן הרי מצד זה הרי נצרך בהז"ת שיבוא בהם אור היסוד ג"כ בסוד תוספות, כי אין לו על מה לסמוך בהג"ר, מאחר שאין הג"ר מתלבשים ומתגלים בהז"ת אלא רק מהבינה ולמטה, ונעשו הח' ראשונים דכל א' מהז"ת הכלליים מהח' אחרונות דהג"ר הכלליים. והרי אין להיסוד ומלכות מקום בהג"ר על מה לסמוך, ולכן מצד זה באים היסוד ומלכות שניהם רק בסוד תוספות.

אמנם הנה הוא רק בהזכר לבד דהיסוד, משא"כ הנוק' שבו, הנה היא יש לה מקום היטיב על מה לסמוך, וישנו שורש מיוחד אליה ממה להתהוות בעיקר ג"כ. והיינו כי באשר שהרי כללות האור כולו דהתפשטות הב' היוצא מכללות האור דהתפשטות הא', הנה הוא יוצא ונמשך ממנו מהחכמה שבו ולמטה. וכשיצא הכתר דהתפשטות הב' בכללות כל הט' וכנ"ל (ריש פרק ב), והיה יציאתו מהאור דהתפשטות הא' שעלה למעלה כנודע בדברינו, ויצא ממנו מהחכמה שבו ולמטה. והרי נמשך אור היסוד דהתפשטות הב' מהמלכות דהתפשטות הא' וכנ"ל פ"ג אות ד', והוא היה נעשה להנוק' שבו, כי הרי היא מהמלכות והוא העטרה שבו וכנו'. והרי נמצא כי העטרה שבו שהוא הנוק' דהיסוד, הנה היא היה לה שורש מיוחד ממה להתהוות, והוא מאור המלכות דאור ההתפשטות הא', ולכן באה היא בבחי' עיקר. משא"כ בחי' הזכר שבו, הנה הוא לא היה לו שורש מיוחד אליו באור ההתפשטות הא' כלל, וכן לא היה לו שורש מיוחד גם בהג"ר דהתפשטות הב' ג"כ, משום שגם הם אינם מתלבשים בהז"ת אלא רק מהבינה שלהם ולמטה, והרי אין (סה ע"ד) להזכר דהיסוד שורש מיוחד אליו כלל לא בהתפשטות הא' ולא בהג"ר דהתפשטות הב' ג"כ, ולכן נעשה הזכר דהיסוד ג"כ רק בסוד תוספות.

ור"ל כי באם שהיה ההתלבשות דכל הי' ספי' דהתפשטות הב' זב"ז ג"כ מהחכמת דכל א' ולמטה, והרי היה מגיע המלכות דהאבא שהוא העטרה שבו והוא זכר, היה מגיע הוא בספי' היסוד, והרי היה לספי' היסוד מקום לסמוך לאור הזכר שבו ג"כ, והוא בעטרה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דאבא שהוא זכר. משא"כ כאשר שהתלבשות הג"ר בהז"ת אשר בהי' ספי' דהתפשטות הב' עצמן אינם אלא רק מהבינה שלהם ולמטה, והרי אין לאור הזכר דספי' היסוד על מה לסמוך בהג"ר כלל, ולא נכנס בספי' היסוד אלא רק מאור המלכות הכללי דהתפשטות הא', ואותה המלכות הכללי הגם שהיא כלולה מכל הי', וכנודע שהמלכות היא כללות כל הי', אך עכ"ז הרי היא רק נוקבא לבד, כי הרי היא הנוק' הכללי כנודע, והיא אשר מתפשט באורה ונכנס בספי' היסוד דהתפשטות הב'. והרי אין לו אור עיקרי אלא רק בחי' אור נוק' לבד והיא נעשית להעטרה שבו שהיא הנוק' שבו, אבל אור הזכר שבו אין לו על מה לסמוך והוא בא רק בסוד תוספות והבן זה מאד.

אמנם הנה נתבאר מדברינו כי הו"ק הג"ת נה"י דהתפשטות הב', הנה יש בהם ב' בחי', כי בהתפשטות הא' הם אחוים ומיוחדים שם מהחכמה ולמטה. אמנם הוא רק שורשם העליון הנעלם, כי הרי כל התפשטות הא' הוא נסתלק והוא עומד למעלה תמיד וכנודע בדברינו. אבל בשורשם העיקרי הנגלה שהוא הג"ר דהתפשטות הב' עצמו, שהם השורש הזו"ת שבהעקודים, כי עיקר אור העקודים הוא רק ההתפשטות הב', כי הוא אשר עומד תמיד למטה וכנ"ל פ"ב אות י"ט. ועיקר העולם הוא הזו"ת כי בהם נתגלה הכלל, והג"ר הם המוחין והם השורש וכנודע. והנה בהם הנה ישנם להו"ק שורש ואחיזה רק מהבינה ולמטה (משא"כ באצילות הנה מתלבשים הג"ר בהזו"ת רק מהחסד שבהם שהוא מהזו"ת שבהם ולמטה, וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ט) ובהולדת או"א (ריש פרק ד) ובכ"מ וכנודע). והרי יש ב' בחי' בהו"ק הג"ת נה"י דעקודים, וכן יש ב' בחי' בהמלכות דעקודים ג"כ, כי מהשורש העליון הנעלם שהוא מההתפשטות הא', הרי אין לה אור כלל, כי האור שלה נכנס בהיסוד ונעשה שם להעטרה אליו וכנ"ל, וכן לא השאיר בה בעת סילוקו גם רשימו כלל וכמ"ש בשער עקודים (פרק ה). ומשום כ"ז הנה היא נקרא אספקלריא דלא נהרא (זהר ויחי רמז ע"ב) וכמ"ש הרב שם, אבל מהשורש התחתון הנגלה שהוא מהג"ר דהתפשטות הב', הנה יש להמלכות אור ג"כ והוא האות ד' שהוא האור הנולד מהזו"ת שבבינה הנכנס בה בבחי' תוספת כנ"ז.

והרי יש לנו ג' חלוקות בהזו"ת דעקודים, כי הה' ספי' הג"ת נ"ה הנה הם יש להם מקום ואחיזה הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', ר"ל בהג"ר דהתפשטות הב' אשר הם מתלבשים בהזו"ת מהבינה שלהם ולמטה. והרי מגיע התלבשותם בהזו"ת עד סוף ההוד, והוא שורש הענין מ"ש בהקדמת תיקונים (ח ע"א וי סע"ב) כי בינה עד הוד אתפשטת, והיסוד הוא יש לו מקום ואחיזה בהתפשטות הא' באור הנוק' שבו לבד ולא בהדכורא שבו. ובהתפשטות הב' אין לו מקום ואחיזה כלל, ומקבל משם את אור הדכורא שבו רק בסוד תוספות לבד. והמלכות הנה היא אין לה מקום ואחיזה לא בהתפשטות הא' ולא בהתפשטות הב', אלא שמקבלת משם איזה אור עכ"פ, והוא האור דאות ד' שהוא ג"כ רק בסוד תוספות לבד.

והנה בטעם מה שנסדר בעולם העקודים שהמלכות העיקרי היא נשארה לעולם רק בבחי' ד' לבד, משא"כ באצילות הרי היא נעשית אח"כ לה', והיא הה' אחרונה דהשם הוי"ה ב"ה, וכן היא השם ב"ן שהוא הוי"ה שלימה, משא"כ כאן היא נשארת לעולם רק בבחי' ד', וכן גם אותו הד' הוא בא לה ג"כ רק בסוד תוספות. משא"כ באצילות הוה הד' עיקר בה כי כן היא משורשה הראשון, שהרי היא רמוז בהד' דמילוי יו"ד שבחכמה, ואח"כ בהד' שבצורת ה' שבבינה, ואח"כ היא נבנית ונעשית מהד' ספי' תחתונות דו"א, והוה הד' עיקרי בה וכמ"ש בספד"צ (פרק ד ל ע"א) ה' ד' הות בקדמיתא, וכן שם (פרק ב יז ע"א) ארבע בלחודי אסתמכו ע"ש בהגר"א²⁵². וכ"ז הוא באצילות, משא"כ כאן בעולם העקודים, הנה הוא גם הד' שבה רק בסוד תוספות.

²⁵² וז"ל: ואמר ארבעה בלחודי אסתמכו - ר"ל לנוקבא דז"א, והן נגד תקונין של א"א שאין בהם שערות, ג' ה' ז' י"ב, ותיקוני נוקבא הוא בלא שערות כידוע, והענין כי תשעה דז"א הן ששה ומתפרשין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אך הענין בזה הוא מהטעם שאמרנו בשער עקודים פ"ה אות ב', וכן לעיל פ"ב אות ח' סי' ג', כי בהעקודים הנה שולט שם השם ס"ג ומשתמשים שם השם ס"ג והמ"ה כמו המ"ה וב"ן בהאצילות, ולכן נכלל בהעקודים המלכות בהיסוד (סו ע"א) ונעשה שם עיקר אור המלכות הכללי להעטרה שבו כנ"ל, ולא נתגלה שם המלכות לפרצוף בפנ"ע כלל אלא שנכללה בז"א ונעשית עמו לאחד ממש, והיא העטרה שבו. והרי נכלל שם הב"ן בהמ"ה ולא יצאה הנוק' לפרצוף בפנ"ע אלא רק באצילות ומשום צורך הבי"ע, וע' דברינו בספר הקדו"ש שער ז' פ"ה אות א' ע"ש, כי בעולם האצילות שהוא למטה מהטבור דא"ק ואחר שנפרס הפרסא, הנה רק שם נתגלה המלכות הכללי לפרצוף בפנ"ע, והוא ע"י המ"ה וב"ן הכלליים שיצאו למטה מהטבור, ויצא הב"ן מתחילה כנודע. הנה עי"ז נתגלה השם ב"ן לגילוי בפנ"ע, ונתגלה המלכות הכללי דאצילות לפרצוף בפנ"ע, ומשום צורך תוצאות העולמות ב"ע כנ"ל. אבל בעולם העקודים שהוא למעלה מהפרסא, ושם הוא שליטת הס"ג, הנה שם לא יצאה המלכות הכללי לפרצוף בפנ"ע כלל, אלא שהיא נכלל בז"א בבחי' העטרה שבו, והם אחד ממש, וכל גילוייה בפנ"ע אשר בהעקודים הנה הוא רק באור אות ד' הנכנס בכלי המלכות, והוא עומד שם ג"כ רק בסוד אור נוסף, והוא לצורך גילוייה שבאצילות ע' דרושי נקודות (פרק ה), אבל יותר מהגילוי הזה אין לה בעקודים גילוי בפנ"ע כלל וזכור ודע זה.

והנה אנו רואין ג"כ כי הבינה והיסוד אשר בענינינו, הנה שניהם יש להם השתוות זה עם זה, כי הרי בשניהם הוה אור הנוקבא שבהם מהאור העיקרי, אלא שבבינה נעשה הנוק' שבה מהרשימו הנשאר בה מהאור דהתפשטות הא' וכנ"ל (פרק ג). ובהיסוד הנה נעשה אור הנוק' שבו מהאור המלכות הנכנס בו בהתפשטות הב', אבל בשניהם הרי הוה אור הנוק' שבהם לאור העיקרי, אך הזכר שבהם הנה בא בשניהם רק בסוד תוספות, כי בבינה בא אור הזכר, מה שנולד מהזווג הדו"ן שבחכמה, ובהיסוד הוא מה שנולד מהזווג הדו"ן שבבינה, והוא בשניהם בסוד תוספות. והוא מה שנודע כי הבינה והיסוד שניהם נקראים בשם אחד, כי הבינה נקרא אלהים היים, והיסוד נקרא אל חי, ע' שער הכוונות (דרושי לולב סוף דרוש ה' דף קו ע"ב). והוא משום כי הרי בשורשם שהוא בעולם העקודים, הרי שניהם שוים באור הפנימי שבהם, שהוא בבחי' הדו"ן שבהם. ומשום שהבינה הרי היא מקבל ומתלבש בה כל הג' אותיות דמילוי היו"ד כולו הנולד מהזווג הדו"ן שבחכמה, לכך נקרא היא אלהים היים. משא"כ היסוד, כי הוא מקבל ומתלבש בו רק האות ו' לבד מהה' הנולד מהזווג הדו"ן שבבינה, לכך נקרא הוא אל חי, כי הרי אור הזכר שבו הרי הוא רק אור אחד לבד. וכן משום שהבינה מקבל כל הג' אותיות כולם דמילוי יו"ד, לכך הוה שם הזווג תדיר ולא פסיק לעלמין, וכמ"ש בשער הזוונים (פרק א) ובמוחין דצלם (פרק ו) ובנסירה (ריש פרק ב), משא"כ היסוד אשר לא נכנס בו רק האות ו' לבד והד' נפרד ממנו ונכנס בכלי המלכות, לכן הוה בו הזווג אינו תדירי והוא רק לפרקים ודי בזה וע' עוד למטה בסמוך.

[ו] ונחלק לב' שהם ד' ו' – וכן הוא ג"כ באצילות, שהה' תתאה דאימא נחלקת לד' ו' שהם זו"ן, כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח), אלא ששם נעשה אח"כ האות ד' לפרצוף בפנ"ע שהיא נוק' הכללי, וכאן נשארה לעולם בבחי' ד', כי עיקר אורה נכלל בז"א והוא עטרת

לתשעה, כמ"ש בא"ז (דף רצה ע"א) שתא אינון תשעה אקרון כו', והוא נגד ו"ק דז"א שמתחלקין לתשעה ע"י מוחין כידוע, וז"ש שם ואלין שתא כו' תלת אחרנין כו' ובגין דהני תלתא כו', ואלו שלשה נגד מוחין דז"א לכן הן ביקירו יתיר מכלהו, וכלן תליין בהו שהמוחין מתפשטין בכל הגוף, וכל הגוף תולה במוחין, כמ"ש שם (דף רצב ע"ב), ובא"ר (דף קלו ע"א), וכלל כולן הוא, דכל הט"ס של ז"א בכללן הוא ו"ק, ו' של יו"ד, ונוק' הוא ד' של יו"ד, והיא נקראת ד' כידוע, שכל בניינה מד"ס כידוע, והיא עטרת בעלה ונכללת בג"ס הראשונים, שכנגדן ד' אותיות אדנ"י, אי"ן כח"ב כמ"ש בתיקונים, וד' מלכות, ולכן כנגדה ד' תיקונים, וכמ"ש בא"ז (דף רצ ע"ב) והוה נהר דנגיד ונפיק כו' אמאי ו"ד כו' דאיהי ארבעה כו' להשקות את הגן דא הוא ו', ומשם יפרד כו' דא הוא ד' כו'.

כל זה נצרך?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היסוד שבו, ולא נתגלה בעקודים בחי' הנוק' הכללי כלל, משום שבהעקודים שולט השם ס"ג, ומשתמש שם הס"ג והמ"ה כמו המ"ה וב"ן בהאצילות. והאות ד' הנכנס בכלי המלכות הנה היא רק לשורש האצילות, והוא בסוד האדם היושב על הכסא אשר מהאצילות להבריאה, ואמר בשער כסא הכבוד (פרק א) כי מאירין ד' אורות כו'. כן הוא עד"ו כאן מהעקודים להאצילות, אלא שבכל עולם הוא לפי ערכו כגודע. אך עכ"פ הוא כי הוא עומק סוד אות ד' שאמר כאן והבן מאד, והשם יתברך יכפר וינחנו במעגלי צדק למען שמו, וע' למטה בסמוך סוף אות ז'.

[ז] הרי כי בד' בחי' יש בהם זו"ן והם כח"ב יסוד – אמנם הוא כי יש בהם חילוק, כי בהכתר והחכמה שם הוא הזכר בתחילה, כי הוא מהרשימו הנשאר בהם מההתפשטות הא' עצמו, והנוק' שבהם הוא מה שבא להם אח"כ בעת ההתפשטות הב', והם שניהם בעיקר, אלא שהזכר בא להם מתחילה. אבל בהבינה, שם הוא הנוק' מתחילה, כי היא מהרשימו כנ"ל (פרק ג) והיא האור העיקרי, אבל אור (סו ע"ב) הזכר הוא נכנס בה רק אח"כ, והוא בה רק בסוד תוספות וכנ"ל בדברינו. ועד"ו הוא בהיסוד, שהנוק' שבו הוא בעיקר ואור הזכר שבו הוא בסוד תוספות וכנ"ל, והרי יש חילוק גדול בין הזו"ן שבכתר והחכמה להזו"ן שבבינה והיסוד, כי בהבינה והיסוד הוה בחי' הנוק' העיקר בהם כי גם כל עיקרו דהיסוד הרי הוא רק לצורך הנוק'.

והנה אותן הד' בחי' זו"ן, הנה הם ע"ד שהוא באצילות, וכאן הוא השורש לזה. כי הרי גם באצילות ישנם ג"כ אותן ד' בחי' זו"ן: ג' בהג"ר, והם א"א ונוק' בכתר וכמ"ש בעתיק (פרק ב), א"א עלאין בחכמה, ישסו"ת בבינה, זו"ן בהז"ת. אלא שכאן הוה כל הנוק' הכללי דהז"ת כלולה בהיסוד והיא העטרה שבו והיא העיקרי שם וכנ"ו.

והאמת הוא כי כל מה שאמרנו כאן ולעיל אות ה', כי כל הנוק' הכללי דהעקודים היא נתייסדה להיות כלולה עמו ואינה פרצוף בפנ"ע אלא שהיא עטרת היסוד שבו, הנה כ"ז הוא עומק סוד שורש לכל תהלוכות האצילות ולכל ההנהגה דהעולמות בי"ע אשר מעת מעשה בראשית עד התיקון האחרון. והיינו כי הרי נודע הוא כי כל תהלוכות האצילות והנהגת דהעולמות בי"ע הנה הוא הכל רק ע"פ המאורע דמקרה המלכים אשר בעולם הנקודות, כי שם הוא סוד המחשבה הנעלמה של המאציל עליון ית"ש לכל ההנהגה כולו, אשר הוא לתכלית כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו. וכוונת כל הבריאה הרי הוא בשביל גילוי כבוד מלכותו ית"ש, וכמו שיסדו (ברכת נישואין) שהכל ברא לכבודו, וכל הנברא לכבודו ברא, ולכבודי בראתיו (ישעיה מג ז), ולכן היה כל עולם הנקודות ששם יצאו כל שרשי המציאותיות כולם ושם נתייסד כל שורש ההנהגה כולו, הכל רק מהמלכות, המלכויות דב"ן, והיא יצאה ונתגלה אז מסוד המחשבה הנעלמה, חכמתא סתימאה²⁵³, ה' בחכמה יסוד ארין (משלי ג יט), אבא יסוד ברתא (זוהר פנחס דנו ע"ב). והמלכות שלה שהיא שורש כל העולמות בי"ע, הנה היא יצאה אז, ר"ל בעולם הנקודות, ג"כ רק בחי' העטרה לבד, ר"ל מה שנעשה לאחר התיקון דמעשה בראשית לעטרת היסוד, הנה רק היא יצאה בעולם הנקודות למלכות הכללי, והיא היתה אז המלך הז'. ולאחר התיקון דמע"ב נעשית היא לעטרת היסוד דז"א, והיא רק הכתר דהמלכות הכללי. וזה היה הקלקול הגדול הנעשה בעולם הנקודות, מה שיצאה היא אז למלך בפנ"ע ולא יצאה אז כלולה בו לעטרת היסוד שלו כהראוי לה, אלא שנפרדה ממנו ויצאה למלך בפנ"ע. ומשום שהיא התחתונה מכולם, ויצאה היא ג"כ בפנ"ע, לכן היה בה הקלקול יותר מכולם כמ"ש בשער רפ"ח (פרק ב), כי היא יותר גבורות מכולם. והיה עי"ז שבירתה יותר מרובה ונפילתה יותר גדולה, ועי"ז הנה הוא כל התלאות הנוראות אשר בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת התיקון, הנה הוא הכל מסיבת גודל הקלקול דנפילת

²⁵³ עי' דע"ה ח"א דרוש ו סימן ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המלכות. והנה היה כ"ז משום שיצאה אז למלך בפנ"ע ולא יצאה כלולה עמו כהראוי לה. והגם שלאחר התיקון הרי נעשית המלכות ג"כ לפרצוף בפנ"ע, אך שרשה שהוא הכתר שלה, הרי היא לעולם דבוקה עמו וכלולה בו, והיא עטרת היסוד שלו. משא"כ בעולם הנקודות, הנה יצאה אותה העטרה למלוכה בפנ"ע, כי לא יצא אז מהמלכות שום בחי' אחרת אלא רק אותו העטרה שהוא הכתר שלה, והוא יצא אז למלך בפנ"ע נפרד ממנו, לכך נעשה בה כל מה שנעשה.

והנה שורש כל הדברים הללו הנה הוא מסוד העקודים, והוא באשר כי בעולם העקודים לא יצא המלכות הכללי לפרצוף בפנ"ע כלל, ולכן לא היה להשם ב"ן הכללי אשר יצא בעולם הנקודות הוא לבד²⁵⁴, ובפנ"ע לא היה לו שורש על מה להאחו בעולם העקודים. ולכן אירע בו כל מקרה המלכים, ובפרט להמלכות הפרטי דהב"ן אשר היא יצאה ג"כ בפנ"ע בלתי אחוז בהיסוד דהב"ן, הנה היה בה השבירה יותר גדולה מכולם, כי לא היה שורש למעלה על מה להאחו וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ה), ולכן היה כל תיקוני דהב"ן ג"כ רק ע"י המ"ה כאשר נכללה עמו, כי ע"י מקבלים תמיד משורשם שבהעקודים אשר שם נכללה המלכות בהיסוד כנז. וכן נעשה לאחר התיקון בהמלכות הפרטי, שהכתר שלה דבוק לעולם בהיסוד דו"א והוא עטרת היסוד, וע"י היא מתקנת תמיד, והוא ג"כ הנקודה העיקרי שבה אשר נשאר לעולם באצילות תמיד, כמ"ש הרחו"ו ז"ל בשער תיקון נוק' (ריש פרק ב) ובשער הכוונות (דף כ"ח ע"ד), וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' בג"ד.

והנה ע"ד שאמרנו (סו ע"ג) בעולם העקודים, כי לא נתגלה שם מציאות הנוק' הכללי כלל. כן היה ג"כ בא"א דאצילות, וכמ"ש הרב בשער א"א (פרק ב בהמ"ק שם) כי המלכות דא"א לא היתה ניכרת, והוא משום כי גם בא"א הוא שליטת הס"ג, ולכן אין גילוי שם להב"ן כלל ע"ד שאמרנו בעקודים, כי א"א הוא באצילות ע"ד העקודים בכלל העולמות, ובשניהם הוא שליטת הס"ג, ולכן אין גילוי שם לפרצוף נוק' הכללי וכמו שכתבנו בשער עקודים פ"ה אות ב'. וע"פ דברינו הנ"ל הנה אפשר לנו להעמיס הדברים בכוונת הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה וארעא אתבטלת ג ע"א ד"ה בא"א) שאמר שם כי סיבת מיתת המלכים היה משום שלא היה להם שורש למעלה, וע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' א' אות ד' ה' ו' ודרוש ב' סי' ג' אות א' ב'. אך ע"פ דברינו הנ"ל הרי אפשר לומר ג"כ כי משום שלא היה להם שורש בעולם העקודים, שלא נתגלה שם המלכות הכללי לגילוי בפנ"ע כלל, והרי לא היה להב"ן הכללי שיצא בעולם הנקודות הוא לבדו על מה לסמוך בהעקודים, ולכן מיתו המלכים שבו וכנ"ל. והרי נמצא כי הענין אשר נכנס אור המלכות דהעקודים בהיסוד שבו, ולא יצא שם אור המלכות לגילוי בפנ"ע כלל, הנה זה היה השורש והסיבה לכל מקרה המלכים דהנקודות.

וכן הוא עוד, כי גם מה שיצא בעולם הנקודות המלכות הפרטי הכתר שלה, שהוא הבחי' דהעטרה דו"א, אלא שאז יצאה היא בפנ"ע כנז, אבל הרי יצאה היא עכ"פ. ונודע הוא כי כל מה שיצא בעולם הנקודות היא בבחי' עיקר ואינו חסר לעולם, הנה נעשה כ"ז ג"כ משורש העקודים, והוא ע"י מה שיצאה שם כל עיקרה דהמלכות במציאות העטרה, וע"י יצא בחי' העטרה ג"כ בעולם הנקודות, ואינו חסר מציאות הוזה לעולם. אמנם אור הד' הנכנס בכלי המלכות דהעקודים, והיא רק בסוד תוספות כנ"ל אות ה', כן הוא ג"כ כל תיקוני המלכות אשר נשלמה בהם ובאו לה בעת התיקון, הנה הם כולם בה ג"כ רק בסוד תוספת. וכן כמו שהוא בהעקודים כן הוא ע"י בא"א דאצילות, כי העטרה שבו נעשה בו מעיקרו, אבל המלכות הכללי שבו נעשה בו ג"כ רק ע"י התפשטות נה"י דרדל"א, וכמ"ש בשער א"א (פרק ב בהמ"ק שם בסופו) וכן בשער המלכים (פרק ד), והנה היא ג"כ בו רק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בסוד תוספות, והוא ע"ד שהיה כ"ז בעקודים, כי הא"א באצילות הוא בבחי' העקודים בכלל העולמות, ובשניהם שולט השם ס"ג וענין אחד לשניהם.

והנה בעיקר הדברים שאמרנו, כי מה שלא יצאה בעקודים המלכות הכללי לפרצוף בפנ"ע, ונתעלם שם אור המלכות כי נכללה בהיסוד, הנה היה כ"ז לסיבה לצורך תוצאות עולם הנקודות וכנ"ל. הנה הגם שהאמת עד לעצמו ואין אנו צריכים לראיות על זה, עכ"ז הנה אנו מצינו סמוכות להדברים עכ"פ, והוא במה שאנו רואין כי כל הו"ק כולם הנה הגם שבאצילות נעשו כולם לאחד ולא יצא באצילות כל א' בגילוי בפנ"ע, אך בעקודים הנה שם יצאו גם הו"ק כל א' בפנ"ע, ויצא שם כל א' בגילוי וכמו שכתבנו לעיל פ"ב אות י"ד ע"ש. והרי לנו כי כל המ' ספי' העליונים כולם הנה הם יצאו בעולם העקודים כל א' בגילוי, והוא עוד יותר הרבה מבאצילות, כי באצילות יצאו רק הג"ר כל א' לפרצוף בפנ"ע [משום תוקף ועוצם האחדות שבהם גם כשהם כל א' לעצמו], אבל הו"ק יצאו שם כולם לפרצוף אחד משא"כ בעקודים. ורק המלכות אשר היא יצאה באצילות לפרצוף בפנ"ע, הנה בעקודים נכלל היא בהיסוד, ואין זה אלא רק מהטעם שאמרנו, כי נתעלם אורה שם משום צורך תוצאות עולם הנקודות וכנ"ל.

אמנם הנה היה כ"ז לצורך שבה ותועלת ג"כ, והיינו כי נתייסד עי"ז שורש להמלכות בהיסוד דו"א, שתהא נשרש בו לעולם ולא יחסר ממנה השורש הזה בשום פעם, והוא מה שיצא השורש הזה בעולם הנקודות ג"כ, אלא שע"י תוקף הגבורות שבהם נתפרדה אז ויצאה בפנ"ע, אבל הרי יצאה עכ"פ. וכן מאחר התיקון והלאה, הנה דבוק אותו השורש תמיד עמו, והוא הכתר שלה, שהוא עומד לעולם דבוק בו, והוא עטרת היסוד שלו שהוא אינו מסתלק לעולם גם בעת הפגם, וכמ"ש בשער המלכים (פרק ו) ובספר שער הכוונות (דף כח ע"ד בדרוש ב' שם). והנה נעשה כ"ז משורש המלכות אשר בעקודים שנכללה שם בהיסוד שלו כנ"ל. והרי הנה כל עניינה שבעקודים סיבה ושורש לכל (סו ע"ד) מה שנעשה בה בעולם הנקודות ולכל תהלוכותיה אשר לאחר התיקון.

אמנם בעקודים עצמו הנה גם מה שאמרנו שנעשה שם לסיבת עולם הנקודות וכנ"ל, עכ"ז הנה בעקודים עצמו לא היה כ"ז בבחי' חסרון ופגם ח"ו, אלא אדרבה כי שם היה לסיבת שבה ומעלה, והוא משום רוממות ומעלת העקודים. ובאשר כי שם הוא שליטת הס"ג וכנ"ל בדברינו, ולכן נתפשט הבינה עד היסוד דו"א ומתגלה שם, והוא האות ו' הנולד מזווג הדו"ן שבבינה שנכנס בכלי היסוד, ונכנס שם אור המלכות ג"כ להכלל עמו שנעשית נוק' אליו, והוא עטרת היסוד כנ"ל. והרי נמצא כי מה שלא יצאה המלכות בעקודים לגילוי בפנ"ע, הוא אינו בסיבת חסרון ופגם ח"ו, אלא שהוא בסיבת שבה ומעלה, כי הרי היא נכלל ג"כ באור הבינה המתפשט ומתגלה בהיסוד.

אמנם כלי המלכות אשר היא נתרוקנה מהאור לגמרי כי הרי אור הראוי לה הוא נכנס בהיסוד, וכן לא נשאר בה רשימו ג"כ מהאור הא'. הנה כ"ז הוא בודאי חסרון אליה, וכמ"ש הרב בעקודים (פרק ה), והוא לצורך תוצאות עולם הנקודות, כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ה). והגם שהרי נכנס בכלי המלכות ג"כ האור דאות ד' הנולד מזווג הדו"ן שבבינה, וא"כ הרי מתגלה שם אור הבינה עצמה ג"כ ע"ד שאמרנו ביסוד. אך דע כי מאחר שלא נשאר בה רשימו כלל, וכן הרי לא נכנס בה מאור עצמותה כלל, הנה אין להאור דאות ד' שנכנס בה השתוות עמה להתייחד עמה, ר"ל להעשות אחד עמה, ולכן אמר הרב כי אותה כלי המלכות היא נקרא לעולם בשם אספקלריא דלא נהרא.

והעיקר מה שנראה לי הוא כמו שכתבתי לעיל אות ו', כי אותו הד' הנמשך מן הבינה, הנה הוא רק בסוד הכסא, וכמו שהוא באצילות שמתפשטים ונמשכים ד' אורות מהד"ת דהמלכות דאצילות להעשות לסוד כסא, והמלכות עצמה הוא האדם היושב על הכסא ומתלבש שם להנהיג את העולמות ביי"ע, ע' שער כסא הכבוד (פרק ה סמוך לסופו) ובשער הכוונות (דף יד ע"ד), כן הוא ע"ז כאן [שהוא בעקודים אשר שם הוא שליטת הס"ג

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהוא הבינה], שאותו האות ד' הנמשך מן הבינה הוא בסוד כסא אליה, והבינה עצמה הוא האדם היושב על הכסא ומתלבש שם לצורך הנהגת האצילות. וכל ההתלבשות הזוה הוא הכל בכלי המלכות דהעקודים, ולכן נקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא, כי הרי היא מגרמה לית לה כלום (זהר בדאשית ג' ע"ב), כי הכל הוא רק ע"י הבינה, והוא שליטת הס"ג שבהעקודים, כן נראה לי והשם יכפר והבן כ"ז מאד ודי בזה.

[ח] והוא למעם הנ"ל שיש באלו הד' משא"כ בשאר – כי באלו הד' באו האורות שלא ממינם, ונתחלף בהם מזכר לנקבה ומנקבה לזכר וכנ"ל פ"ג אות ד', משא"כ בחג"ת נצח הוד ומלכות וכנ"ל כ"ז. אמנם עומק הכוונה מה שסידר המאציל ית"ש את הסדר הזה שהכח"ב הם כל א' בבחי' ז' והם ג' בחי' ז' ו"ן, הגם שבהם הרי הוא האחדות עצום למאד, ועכ"ז הרי יש בכל א' בחי' ז' ו"ן עכ"פ. והחג"ת נצח הוד שהם למטה מהם הם כולם זכרים, ואח"כ היסוד חוזר להיות בו בחי' דו"ן, ואח"כ המלכות הנה היא רק נוק' לבד. הנה הטעם הוא כי הרי כל עולם ועולם הוא מיוסד בג' בחי': אחד, עיקר עצמותו גופה. שנית, קישורו למעלה, והוא ג"כ לב' תועליות, היינו: 255 א', הוא כדי שיקבל מלמעלה תמיד שפעת חיותו וקיומו הנצרך לו לעצמותו תמיד. ב', כי ע"י קישורו ויחודו למעלה וע"י שמקבל משם אור וברכה הנה אפשר לו ע"י להתעלה ולהתגדל עוד יותר ממדרגתו ולעלות גם הוא למדרגת העליון, כי זה הוא עיקר כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו, שיעלה כל א' תמיד מעליו לעליו כמו שבארנו בכ"מ מדברינו וכנודע. שלישית, הוא קישורו למטה להמציא ולהוציא את התחתון ממנו והרי מיוסד כל א' על ג' בחי'.

והנה אלו הג' בחי' הנה הם הג"ר והו"ק והמלכות שבכל עולם ובכל פרצוף. כי הג"ר הם הבחי' אשר על ידם הוא קשור למעלה, והו"ק הם עיקר עצמותו גופה, וכמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה), והוא הרוח שבו 256 והוא עיקר מדרגת כל פרצוף. ובדיוק הוה עיקר עצמותו והרוח שבו רק החג"ת, אבל הנה"י הם שייכים להמלכות, ובסוד (בדאשית כ"ט ב) והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה וכמ"ש בסתרי תורה (פרשת ויצא קנא ע"ב), והוה הנה"י מדרגה אחת עם המלכות, והם כולם לצורך התחתון שהם שורש להתחתון, (סז ע"א) ובהם קשור כל עליון בהתחתון אשר למטה הימנו והם הבחי' השלישית.

וכבר כתב הרב במכו"ש (ש"ב ח"ג פ"ה דף יג ע"ד מדפוה"ח תרס"ד) כי כל אור עולם עליון הוא בבחי' א"ס להעולם אשר למטה ממנו, ולכן צריך שיהא הכח"ב כל א' בבחי' ז' ו"ן, ויצא כל תחתון מהעליון רק ע"י זווג ולידה דבחי' דו"ן. והוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק יג) ובכ"מ כי כל מה שנולד ע"י זווג דבחי' דו"ן הנה הוא אינו האור עצמו כמו שהוא למעלה, אלא רק תמצית הארה לבד. והנה אי אפשר שייצא כל תחתון על מדרגתו הראוי לו שהוא בחי' החג"ת שבו, אלא רק אחר שמתחלף ממדרגת האור העליון שהוא בחי' א"ס נגדו ע"י זווג ולידה דבחי' דו"ן ג' פעמים, כי כל פחות מג' הוא כלבוד ע"ד שכתב הרב לעיל (פרק ג). והרי הוה עדיין כל הכח"ב בבחי' לבד להאור דעולם העליון, לכן לא היה אפשר שייצא התחתון על מדרגתו הראוי אליו אלא רק למטה מהכח"ב, והוא אחר שנעתק ומתחלף ההארה ג' פעמים דוקא, שהוא דרך כל הג' בחי' דו"ן דהכח"ב.

ואחר שייצא מתורת לבד להאור העליון שהוא בחי' א"ס נגדו, הנה רק אז נעשה האפשרות להמציאות דהתחתון לצאת ולהתהוות, שהוא בחי' החג"ת שבו. וכן מצינו עד"ז עוד, כי גם מהג"ר להחג"ת הנה מתחלף ונעתק האור דרך ג' מקומות שלימים ג"כ, והוא מ"ש

255 פיסוק

256 ע' ליקוטי הגר"א בסוף סד"צ ל"ז ע"ד וז"ל, והענין כי הרוח באדם הוא הנפש הוא המדרגה למטה ממנו, והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל, וע' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד וז"ל, הענין של נר"ג, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרב בשער או"א (סוף פרק ח) ד' בחי' נשים באימא עלאה כו' ומלכות שלה נקרא תבונה שלישית, והיא רביעית בערך בינה, ובה מתלבש כל צלם דו"א. והרי יש ג' תבונות בין בינה לז"א עצמו, והוא ג"כ מאותו הטעם כי כל פחות מג' הוא כלבוד, וישנם ג' מציאויות בין מדרגה למדרגה, ולכן הוא כי בין אור עולם עליון להתחתון שהוא בבחי' א"ס נגדו, הנה מוכרח שיהיה ג' בחי' זו"ן בינתיים, ונעתק ומתחלף האור ע"י ג' פעמים דוונג ולידה וכנו'.

והנה נסדר הג' בחי' זו"ן שהוא ירידת המדרגה ג' פעמים ע"י זוונג ולידה, בכל א' בראשית דהתתון ולא בסופו דהעליון, כדי שיהא אפשר לכל תחתון להתעלה ולעלות למדרגת העליון ג"כ, והוא ע"י שראשיתו שהוא שורשו דהתחתון והם הכח"ב אשר הם הראשית והשורש דהתחתון העומדים למטה, והנה הם קרובים וסמוכים להעליון עצמו. הנה ע"י יש אפשרות לכל תחתון להתעלה ולעלות להעליון ג"כ, והוא ע"י הכח"ב שהם שורשו, אשר על ידם הוא קשור למעלה, הרי הם אתו עמו, והרי הם אליו בבחי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (בראשית כח יב). והרי יכול הוא ג"כ לעלות על ידיהם למעלה למעלה, והוא כמו שאמרנו לעיל שהכח"ב הוא בחי' קישורו למעלה וכדי להתעלה על ידם מעילוי לעילוי.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו ענין מה שנתייסדו הכח"ב כל א' בבחי' זו"ן, כי הוא משום שכל אור עולם עליון הוא בבחי' א"ס להתחתון, ואי אפשר שייצא תחתון על מדרגתו הראוי אליו אלא רק אחר שנתחלף ע"י ג' בחי' דוונג ולידה, כי כל אור היוצא ע"י זוונג ולידה הוא רק תמצית הארה לבד מהאור העליון, ומתחלף מתמצית לתמצית ג' פעמים, ויוצא בזה מתורת לבוד, וע"י כ"ז הנה נעשה האפשרות להגילוי וההתהוות דמציאות התחתון שהוא החג"ת שבו.

ומה שהחג"ת נ"ה הם כולם זכרים והיסוד הוא חוזר להיות דו"ן והמלכות היא כולה נוק', כי החג"ת נ"ה הם עיקר העולם והפרצוף, ולכן הם כולם זכרים, כי הזכר הרי הוא העיקר. אמנם הנצח הוד שבו, הנה הגם שהם ג"כ באמת רק זכרים, עכ"ז הנה הם אינם לצורך עצמו ע' דברינו ספר הכללים כלל ח' ענף ח', אלא הם התפשטותו אשר מתפשט בהם להאציל את התחתון ממנו, והוא מה שנודע שהם לבר מגופא כמ"ש באד"ר (קמג ע"א) ובכ"מ. והנה הם מתפשטים בהיסוד כי הנה הם סוד השחקים ששוחקים מן לצדיקים שאמרו בחגיגה (יב ע"ב) והוא לצדיק וצדק כנודע (זחר ח"ג כו ע"א, שער מאמדי רשב"י נו ע"א), והרי הם התפשטות החג"ת המתפשטים בהיסוד. והיסוד הנה הוא כולו לצורך הנוק' ולהאציל את התחתון, ולכן נתייסד בו בחי' דו"ן כדי שיהא לו קשר עם הנוק' להתיחד עמה, וכדי להאציל את התחתון על ידה. והרי נמצא כי הדו"ן אשר בהכח"ב הנה הם לצורך אותו העולם עצמו, והדו"ן אשר בהיסוד הנה הם לצורך התחתון. אך המלכות הנה היא כולה נוק', כי היא האם לכל התחתון כולו, לשורשו שהם הכח"ב שבו, ולעקרו שהוא החג"ת שבו, ולהתפשטותו וגילוי אשר גם להתחתון ממנו שהם הנהי"מ שבו. והרי נתבאר ענין הסדר דבחי' דו"ן (סז ע"ב) הנתיסד בהי' ספי' שבכל עולם.

אמנם בענינינו שהוא בעולם העקודים, הנה לא נתיסד שם המלכות הכללי לפרצוף בפנ"ע שהוא פרצוף נוק', אלא שהיא כלולה שם בהיסוד כנ"ל אות ה' ז', והוא באשר כי תולדות העקודים הנה הוא עולם האצילות. והנה לא יצא האצילות מהעקודים להדיא, כי כל עולם העקודים לגבי האצילות הנה הוא ע"ד הי"ג ת"ד דא"א לגבי הזו"ן²⁵⁷, והרי לא יצא הזו"ן מהי"ג ת"ד להדיא אלא רק מאו"א הכלולים בהם, כי או"א כלילן במזולין כנודע וע' דרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י).

²⁵⁷ עי' כללים ח"א כלל ד ענף ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה כן הוא עד"ז ממש בענין התהוות דכלל האצילות, כי כל האצילות יצא ונעשה רק מהאו"א שבא"ק, אשר הם כלולים בהעקודים ומקבלים משם, ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו) ובדברינו בספר הדעה ח"א דרוש א' סי' ד' ובספר הכללים כלל ה' ו', והרי יוצא כל האצילות רק מהאימא שבא"ק, ע"י קבלתה מהעקודים מבחי' המזל תחתון אשר שם, ע"ד הז"א דאצילות היוצא מאימא דאצילות ע"י קבלתה מהמזל תחתון ונקה. והנה כשם שאין בחי' נוק' הכללי בהי"ג ת"ד, כן אין בחי' נוק' הכללי בעקודים, ובשניהם הוא הטעם כמו שאמרנו לעיל אות ז' ודי בזה.

וע' עוד במבו"ש בדרושי א"א (פרק יב) בענין הסדר דהי' ספי' בהי"ג ת"ד, הובא שם ב' נוסחאות, אחד מספר הכוונות, ואחד מספר הליקוטים. ע' מבו"ש (כח ע"ב מדפוס ירושלים תרס"ד) *אמנם בהנוסח דספר הליקוטים יש שם ט"ס וחילוף מהמקיפים לפנימים, כי במקום הנרשם שם תיבת מקיפים צ"ל לפנימים, ובמקום הנרשם שם תיבת לפנימים צ"ל מקיפים, כי הרי הנוסח דספר הליקוטים הוא ע"פ שיטה השניה דהרח"ו שם, שהפנימים הם כולם רק מעילא לתתא הן בכללות והן בפרטות, וכן הוסיף עוד הספר הליקוטים שניתן סדר לעשרים ספי' בהפנימים וכמ"ש הרח"ו שם (דף כח רע"א) וכן הוא בשער הכוונות (דף מד ע"ב) כי הפנימים הם עשרים, וכן הוא ג"כ בע"ח (שם שער א"א פרק ח) (אלא שיש שם תיבה באותו דיבור ט"ס קצת שמ"ש שם ואמנם עשר פנימים, צ"ל עשרים פנימים וע' נ"י ובספר שפת אמת שם). ועכ"פ הוא כי בדברי המבו"ש שם אשר בשם ספר הליקוטים יש שם ט"ס וחילוף מהמקיפים לפנימים ומפנימים למקיפים, וע' ספר קול ברמה דף ל"ד ע"ב מדפוס קארעץ תקמ"ה שם הוא כהוגן בזה]. אך מה שנוגע לענינינו, כי באמת הנה יש מקום להעמיד את הסדר דספר הכוונות והסדר דספר הליקוטים שהם שניהם אמת, והיינו כי הרי החילוק אשר בין הסדר דשער הכוונות להסדר דספר הליקוטים הרי היא רק בהפנימים, אבל במקיפים אין שינוי ביניהם ע"ש. אך בהפנימים הנה השעה"כ וכן הע"ח סידר גם הפנימים רק י"ג, והח' דחכמה למעלה והח' דהכתר למטה, והספר הליקוטים מסדר שם כ' ספי' כל הי' דכתר וכל הי' דחכמה, וכמעט כולם כסדר, והם עומדים כולם בהי"ג תיקונים ע"פ הסדר המבואר שם ע"ש. והנה האמת הוא כי למעלה במקומם הם ע"פ הסדר שאמר בספר הליקוטים, אך בגילויים והתפשטותם למטה הנה הם מתחלפים ומתהפכים, והם מתגלה למטה רק ע"פ סדר דשעה"כ, וכן הם רק י"ג לבר, כי אין התחתונים יכולים לקבלם אלא רק י"ג וע"פ הסדר דשעה"כ דוקא, והוא ע"ד שאמר הרב בע"ח (שם פרק ח) ע"ש היטיב כל דברי הרב שם ודוק כי קצתתי כי אין כאן עיקר המקום לזה. ועכ"פ הוא כי הם שניהם אמת, כי למעלה במקומם הם עשרים ספי' והם כמעט כולם כסדר ומלמעלה למטה וכמ"ש בספר הליקוטים.

ובאמת הנה ישנו בהי"ג תיקונים עוד בחי' שלישית, כי נחשבים הם עצמם ג"כ לבחי' פרצוף בפנ"ע הכלול בו"ק חג"ת נה"י, והם הו' תיקונים האחרונים אשר מתיקון ח' ולמטה, שהם משיבולת הזקן ולמטה, אלא שהשפתיים שהוא תיקון י"ב נכלל ג"כ עמהם, והם הו' תיקונים האחרונים אשר מהמזל עליון, ולמטה שבהם כלולים או"א, אבל הז' תיקונים הראשונים הם נשאר לא"א עצמו, ולכן הם כולם בכלל מוחין. אך הו' התחתונים שהם לאו"א, הנה הם הו"ק חג"ת נה"י. [ומה שכל הז' הם מוחין, כי הג' הנה הם הצחצחות העליונות אשר הם למעלה מהי' כנודע²⁵⁸, והד' שהם כחב"ד הם מוחין, ושאר הו' אשר בהם כלולים או"א הם החג"ת נה"י], כי המלכות לא יצאה שם בפנ"ע אלא שהיא כלולה שם בהיסוד. וכן אלו הו' תחתונות הנה הם ע"ד ההיכלות, שהיכל ת"ת היכל רצון {סז ע"ג} הוא למעלה מהיכלי אהבה וזכות שהם היכלי חו"ג, כן הוא כאן שהמזל עליון שהוא תיקון ח' הוא ת"ת, ושאר

²⁵⁸ עי' תיקו"ז קלג ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הה' תיקונים שהם תיקון ט' י' י"א י"ב י"ג הם חסד גבורת נצח הוד יסוד, והוא ע"פ עומק דברי הרב בשער הכוונות (במנחת שבת דף עה ע"ב) ע"ש. והרי לנו עוד בחי' שלישית בהי"ג ת"ד, והם כולם אמת כי כולם ישנם. וע' עוד איזה בחי' בשער א"א (ריש פרק יא ושם פרק יג) ובשער רוח הקודש (דף מב ע"ב ביחוד ח שם).

אך מה שנוגע לעניינינו, כי הרי מתבאר בהג' בחי' שאמרנו שהתיקון י"ג שהוא מזל תחתון ונקה והוא היסוד, [כאשר נחשוב את הי"ג ת"ד לבחי' פרצוף בפנ"ע כמ"ש בשעה"כ (דף עה ע"ב) כנוז], הנה הוא כלול מג' בחי' אורות: אחד יסוד, והוא יסוד דכתר המתפשט בו בפנימיותו, והוא לפי הסדר דספר הכוונות. ואחד מלכות, והוא מלכות דכתר בפנימיותו, והוא לפי הסדר דספר הליקוטים. ואחד חסד, והוא חסד דכתר אור מקיף שבו, והוא הן להסדר דספר הליקוטים והן להסדר דספר הכוונות והע"ה, כי בהמקיפים אין שינוי ביניהם וכנ"ל, ע' מבוי"ש (דף כח ע"ב) ובספר קול ברמה (דף לד ע"א ע"ב), ועכ"פ הוא כי הוא כלול מג' בחי' היינו חסד יסוד מלכות.

והנה כ"ז הוא משורשם אשר בהעקודים, כי העקודים בא"ק הם בבחי' הי"ג ת"ד בא"א, [וכמו שהוכחנו ובארנו בארוכה בזה בספר הכללים כלל י"ח ענף י' באבני מלואים שם], ובהיסוד דעקודים הרי ישנם בו אותן הג' בחי' כנ"ל, כי הוא עצמו יסוד ונכנס בו האות ו' הנולד מזווג הדו"ן שבחבינה, והו' הוא חסד, יומא דכולא יומיך, כמ"ש בפי' בלק (קצא ע"ב), וכן נכנס בו אור המלכות בהתפשטות הב' והוא העיקרי שבו כנ"ל. והרי כלול היסוד דעקודים מג' מיני אורות שהם חסד יסוד מלכות, ומזה נמשך בהמזל תחתון שהוא תיקון הי"ג ונקה, שהוא כלול ג"כ מאותן הג' אורות עצמן כנוז, ונכלל המלכות בהיסוד הן בהעקודים והן בהי"ג תיקוני דיקנא, ודע כ"ז והבן.

ועתה צריכין אנו לבאר מציאות לא מטי בכתר מה ענינו^ט. והענין כי אחר שבארנו שיש בכלי של כתר זו"ן והם כתר חכמה, ואלו צריכין לעלות אל שורשם לינק משם, ואמנם חשק הזה שיש להם ליקח אור מן השורש שלהם הוא הגורם להם לעלות, שהרי כל הי' שרשים כולם פניהם למטה להאיר בעקודים הללו. ואמנם אחר שעולין ויונקים משם אז אותו הכתר דעקודים הנשאר בסוף השרשים { לג ע"ב } הוא הופך^י אחוריו להם, ואז אינם יכולים עוד לינק, ולכן חוזרין ויורדין ונכנסין בכלים שלהם כמ"ש בע"ה.

[ט] ועתה צריכין אנו לבאר מציאות לא מטי בכתר מה ענינו – ר"ל את הסדר תהלוכות דלא מטי איך שהוא. ואמר והענין כו', ועיקר הענין דעלייתם למעלה הנה הוא נוהג בעולם האצילות ג"כ, כי גם שם עולים תמיד האורות למעלה לינק כנודע, וכן סידרם שם הוא נמשך מהסדר אשר כאן, אלא שבכל עולם הוא לפי עניינו ומציאותו, אבל בעומק הנה הוה סדר אחד לכולם, ובעולם העקודים הוא שורש לכולם.

[י] אז אותו הכתר דעקודים הנשאר בסוף השרשים הוא הופך כו' – הנה הכתר שאמר הכוונה הוא על כלל האור דהתפשטות הא' הנשאר למעלה אחר הסתלקותו, שהוא הנקרא בשם כתר לכלל האור כולו דהתפשטות הב' וכנודע בדברינו. והשרשים שאמר הם הי' שרשים העומדים בפה שלא יצאו מעולם לחוץ, והם י' שרשים להי' ספי' הפרטיים אשר בהתפשטות כא' עצמו, הנקרא כולו בשם כתר כנוז, וכמבואר לעיל פ"ג מענין הי' שרשים ע"ש בדברינו אות א' ב'.

והענין כי הנה כל השרשים העליונים הופכין פניהם למטה להשפיע אור בסוד חיות לבד שלהם ולא לצורך זווג^כ. אמנם גם שורש הכ"ע יש לו חשק להשפיע למטה, כי לעולם השרשים רצונם להאיר בענפים. אך סיבת הדבר^כ הוא חיות אור הכתר בסוף אותן השרשים כולן הופך אחוריו למטה, ואז כראות השורש העליון בכ"ע כי אור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הניתן שם אינו משפיע למטה, אז²⁵⁹ הוא אוסף חלקו למעלה כמ"ש (ישעיה נז א) הצדיק אבד*, כי כאשר אינו מזדווג עם המלכות גם הוא מפסיד כי אין נותנין לו או"א רק כאשר ישפיע למטה, וכעד"ז²⁶⁰ בכאן (כי) כאשר הכתר אינו משפיע למטה אז גם השורש של כתר עליון אוסף חלקו, ולא ברצונו כי רצונו להשפיע, רק בשביל חסרון התחתונים* שאינן יכולין לקבל²⁶¹.

* עי' זהר זלצקית נה ע"ב, נח סז ע"א, שמות ט ע"ב, יא ע"א, זש"ח נז ע"ב, זש"ח נז ע"ב (לש"ו). ** עי' עקודים כפ"ג ופ"ז אות ח' (לש"ו).

[יא] בסוד היות לבד (אמר לשון בסוד כי הוא כעין לשון כביכול²⁵⁹, משום שקשה להזכיר לשון שפע היות על עולם העקודים) ולא לצורך זווג – כי שפע החיות הוא לא נפסק כנודע. אבל שפע אשר לצורך זווג הוא תלוי במעשה התחתונים וכמ"ש בנסירה (ריש פרק ב). וכן גם כשהתחתונים הם ראויים, הנה אי אפשר עתה ג"כ שיומשך השפע אשר לצורך זווג בלי הפסק, כי יתבטלו כליהם עי"ז. ולכן הוא כי השפע הנמשך תמיד בלי הפסק הוא רק שפע החיות לבד, ולא שפע אשר לצורך זווג, וכמו שיתבאר עומק הענין בזה למטה בסמוך בארכה.

ומ"ש גם שורש הכתר עליון כו' – הכוונה הוא על הכתר הפרטי מהי' ספי' שבהתפשטות הא' עצמו, כי כל כלל התפשטות הא' כולו אשר הוא נשאר למעלה הוא נקרא כולו בשם כתר סתם וכנ"ל אות י'. אך הכתר הפרטי אשר בו גופה, הוא נקרא בשם כתר עליון, והשורש שלו מהי' שרשים שלמעלה הנ"ל אות י' הוא הנקרא בשם שורש הכתר עליון. וכל דברי הרב למטה במה שמזכיר שורש, שורש של המלכות, שורש של היסוד, הכוונה הוא על שרשי של הי' ספי' הפרטיים אשר בהתפשטות הא' עצמו, וכמו שיתבאר עוד למטה. (סז ע"ד) [יב] אך סיבת הדבר כו' – הנה לכאורה משמע מדבריו שגם על השפע דהחיות הנה הופך הכתר תמיד אחוריו למטה והוא נפסק ג"כ. והוא קשה מאד, כי נודע הוא שהשפע דהחיות הוא לא נפסק לעולם אף רגע אחת, כי היה מתחרב ומתבטל מציאות כל העולמות כולם (והוא ע"ד נשימת האדם ששואף כל רגע אויר חדש²⁶⁰), וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו) ובכ"מ. ועוד קשה אלמה אינו מזכיר כאן באמת מענין השפע אשר לצורך הזווג ג"כ. וגם צריך ביאור, כי הרי מתחלה מתחיל לדבר מכל השרשים, שהרי אמר כל הי' שרשים כולם כו', כי הנה כל השרשים העליונים כו', ואח"כ מסיים הדיבור רק בהשורש דהכתר עליון לבד. וגם הנה יש כאן אריכות לשון ללא צורך, כי אחר תיבות "להאיר בעקודים", היה צ"ל גם שורש הכתר עליון כו', וכל הלשון שבנתיים שפת יתר הוא. ויש כאן כפול לשון הרבה ללא צורך. וגם צריך ביאור על מה שאמר שאור הכתר אשר בסוף כו' הופך אחוריו למטה, הלא באורות לא שייך פנים ואחור כלל כנ"ל פ"ב ע"ש דברינו אות ו'.

אמנם דברי הרב ז"ל הם עמוקים מאד, וכוונתו הוא כאן באמת על הבי' מיני שפע, אחד לצורך חיות, ואחד לצורך זווג. והשפע אשר לצורך חיות הוא מבחי' היצונית ואחוריים, וכן הוא ג"כ רק מהגילוי דהט' שרשים התחתונים אשר מאחר הכתר ולמטה וכמו שיתבאר. והשפע אשר לצורך זווג הוא מבחי' פנימיות. וכן הוא מהגילוי דהשורש דהכתר עליון עצמו. והנה השפע דהחיות הוא באמת אינו נפסק לעולם, אך השפע דהזווג אשר הוא מהפנימיות ומגילוי השורש דהכתר עליון, הנה הוא רק לפרקים. והוא ענין מ"ש שהופך הכתר את אחוריו למטה, ור"ל שאינו מתגלה ומשפיע גם הוא אלא רק מההיצונית שבו לבד המכונה בשם אחוריים וכמ"ש בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש טו). כי כל היצוניות

²⁵⁹ עי' רש"י מגילה דף כא ע"א וז"ל: כביכול - נאמר בהקדוש ברוך הוא כבאדם שיכול להאמר בו

כן:

CMON SHAMAI IT IS USEFUL DON'T ERASE IT

²⁶⁰ עי' לעיל הערה 234.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נקרא אחוריים, ולא נמשך אז אלא השפע החיות לבד, כי הוא לא נפסק לעולם. אבל כשהחזר את פניו למטה, ור"ל שמתגלה וממשיך שפעו גם מפנימיותו אשר הוא מכונה בשם פנים, והוא השפע אשר לצורך זווג, הנה נולדים מזה אורות ונשמות חדשות, כי ע"י השפע דפנימיות ניתוסף מוחין חדשים בכל פרצופי העקודים, ומזדווגים ומולידים אורות ונשמות חדשות, והוא רק ע"י הגילוי והשפע אשר מהשורש דהכתר עליון. וזהו מה שמתחיל הרב את הדיבור מתחילה בהשפע אשר מכל השרשים כולם, ועליהם אמר כי הוא רק לצורך חיות לבד ולא לצורך זווג. והשפע הזה הנה הוא אינו נפסק לעולם. ואח"כ אמר אמנם גם שורש הכתר עליון יש לו חשק להשפיע בו, ור"ל כי בגילוי הנה נמשך השפע אשר גם לצורך זווג. אבל הוא אינו תדיר, כי השפע הזה הוא מהיותר פנימיות, ואין התחתונים יכולים לקבלו בתמידית וכמו שמפרש והולך.

והענין הוא, כי הנה השפע הנמשך מכל עליון לכל תחתון לצורך חיותו וקיומו לבד, הנה הוא נמשך רק ממדרגת העליון עצמו ולא ממדרגה יותר גדולה. וכן הוא נמשך להתחתון ג"כ רק לפי מדרגתו לבד, ולא להתעלה ע"י למדרגה יותר גדולה. אבל הנמשך לצורך זווג, הנה הוא מלמעלה למעלה, עד הנביעו דאור א"ס וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז). וכן מתעלה ע"י התחתון ג"כ למעלה ממדרגתו, וכנודע שכל הזווגים אשר לצורך נשמות חדשות הנה הם ע"י מוחין דגדלות. וזווגים דפב"פ העיקרי, הרי הם רק ע"י מוחין דגדלות שני, שהם המוחין דחיה, כמ"ש בעקודים (פרק ב ופרק ח), וכ"ז הוא למעלה ממדרגתו, כמ"ש במוחין (פרק ז) וכנודע, וע' במוחין דצלם (פרק ו) עש"ה. ולכן הנה כל המשכת השפע הזה עתה רק לפרקים ואינו בתמידית כדי שלא יתבטל ממדרגתו המיוסד בו עתה עד עת התיקון העתיד. והנה מדרגת האצילות הנה הוא רק הז"ת, כי הזו"ן דאצילות שהם כלל האצילות, כי רק בהם נתגלה השם הוי"ה ב"ה, והם עיקר שמו וגילוי כנודע, הרי הם הז"ת הכללים דאצילות. וכשמתגלה הג"ר בהם, הוא נקרא בשם גדלות, כי הוא למעלה ממדרגתם. והנה נמשך באצילות שפע החיות מכל עליון להתחתון רק מהז"ת דכל עליון, כי באצילות הנה ההתלבשות דכל עליון בהתחתון רק הז"ת שבו, וכנודע כי באצילות הנה הרישין מגולין ע' סדר אצילות בקיצר (פרק א), ועולה מדרגת התחתון עד כל הז"ת דכל עליון, ומשם הוא שפע החיות דכל תחתון. אבל (סח ע"א) השפע אשר לצורך זווג הוא מהג"ר דכל עליון, ומשם הוא המוחין דגדלות, וכ"ז הוא באצילות אשר שם הוא ההתלבשות דכל עליון בהתחתון מהז"ת שבו.

אמנם בעולם העקודים ובפרט בענין ההתלבשות אשר מהתפשטות הא' בהב', הרי כבר אמרנו ע' לעיל אות ה' ובכ"מ, כי שם הוא ההתלבשות מהחכמה ולמטה, ורק הכתר שבו הוא מגולה. וא"כ נמצא כי שם נמשך שפע החיות לכלל האור דהתפשטות הב' מכל הט' אחרונים דהתפשטות הא', והשפע אשר לצורך זווג הוא מהכתר דהתפשטות הא', כי שם עולה מדרגת התפשטות הב' עד כל הט' אחרונים דהתפשטות הא', ולכן נמשך שם שפע החיות מכל הט' אחרונים כולם. אך השפע אשר לצורך הזווג הנה נמשך ובא מהגילוי אור דהכתר עליון שבו.

וזהו מ"ש הרב בענין המשכת אור אשר מכל השרשים כולם, אמר כי הוא רק בסוד חיות לבד שלהם, והשפע הזה הוא באמת אינו נפסק לעולם, והוא נמשך רק בבחי' מדרגתם עצמן. והגם כי באמת הנה משתתף בהשפע הזה הכתר עליון ג"כ, כי כל שפע הנשפע הוא לעולם נמשך ובא רק מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש, כי הוא לבד המחיה ומקיים את כולם בשפעו תמיד, ע' לעיל עקודים (פרק ה) כמ"ש הרב שם כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת בו, וע"ש דברינו אות ד', וכן שם בדברי הרב (ריש פרק ו) בזה. אך עכ"ז, הנה כל שפע אשר הוא רק לבחי' חיות וקיום לבד הוא מכונה רק בשם שפע דהאחוריים והסתרת פנים. ולכן הגם כי משתתף הכתר עליון גם הוא בהשפעת אותה השפע ג"כ, אך הוא מכונה אצלו בשם שפע דהאחוריים ממנו, כי הוא רק מהחיצוניות שבו, ונקרא שהוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הופך אחוריו למטה. אמנם המ' ספי' האחרונים, הנה עליהם נקרא שהם כולם אז גם פניהם למטה, והוא באשר שהוא נמשך ממדרגתם העיקרי גופה כנו'. הגם שבאמת הנה הוא ג"כ רק מהחיצוניות שבהם לבד, כי כל שפע החיות והקיום הנה הוא לעולם רק מהחיצוניות לבד, אשר הוא רק בבחי' אחוריים וכנ"ל. אלא משום שהוא ממדרגתם עכ"פ, הנה נקרא הוא אצלם היטיב ג"כ בשם מדרגת פנים. אבל השתתפות הכתר עליון אשר בזה, הנה אליו נקרא כל השתתפות הזוה רק בשם אחוריים מכל וכל. ומכונה בו אז שהוא הופך אחוריו למטה, כי הארת פניו אשר ממדרגתו הוא לעולם רק השפע אשר לצורך זווג, והוא באמת אינו תדירי, כי אין התחתונים יכולים לקבלו בתמידות, וכמו שאמר הרב למטה.

ועכ"פ הוא כי כל מה שמדבר הרב בענין השפעת הכתר עליון, הנה הוא רק על השפע אשר לצורך זווג. והקדים מקודם את הדיבור בהשפעת כל השרשים כולן, ועליהם אמר כי הוא רק בסוד החיות לבד שלהם, ואח"כ אמר אמנם גם "שורש הכתר עליון יש לו חשק להשפיע", ור"ל כי ממנו הוא השפע אשר לצורך זווג ג"כ, וע' עוד למטה בסמוך אות כ"א.

ואין להרהר כי הרי לפי מה שאמרנו יהיה נמצא שיש מעלה להאצילות על העקודים, כי באצילות נמשך שפע הזווג מכל הג"ר כולן, ובעקודים לא נמשך שפע הזווג אלא רק מהכתר עליון לבד. אך לא קשה כלל, כי שפע החיות אשר להעקודים הוא יותר גבוה ומעולה הרבה משפע הזווג אשר להאצילות, כי שפע החיות הוא נמשך באמת ג"כ רק ע"י זווגים, וכן הוא גורם זווגים למטה, ר"ל בכל אותן אשר הוא נמשך בהם, וכמבואר בדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד עש"ה). וכן אמר הרב עוד בשער טנת"א (סוף פרק ג), וע' דברינו שם ובספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב' בעומק וארוכה בזה, אלא שהוא בבחי' זווגא דלא שלים, וכמ"ש בשער הזווגים (פרק א), ומכונה זה רק בשם זווגים דאחור באחור, אבל הוא ג"כ בבחי' זווגים עכ"פ. וכן הוא ג"כ בענינינו שהוא בעולם העקודים, והנה הוה שם השפע אשר לצורך חיות שהוא מזווגא דלא שלים יותר גדול ומעולה מהשפע אשר לצורך זווג דהאצילות, שהוא ע"י זווגא שלים אשר שם. ונמשך בעקודים השפע דהחיות שלהם מכל המ' אחרונים דהתפשטות הא', אבל השפע אשר לצורך זווג הנה הוא נמשך בעקודים רק מגילוי הכתר דהתפשטות הא' שהוא הכתר עליון, וכנ"ל והבן כ"ז.

ואגב דאתי לידן דרך גררא הנה נאמר עוד דבר אחד, ונרמזו בקיצור נמרץ כי הוא נעלם ונורא מאד והשם יכפר. כי ענין זווגא דלא שלים הרי נודע הוא שהוא תועלתו ג"כ לחדש את הנשמות הישנות, שהם אותן אשר נכללו באדם הראשון, והזווג שלים הוא להמשיך עטרות (סח ע"ב) ומוחין לזו"ן ולהוציא נשמות חדשות מאותן אשר לא נכללו באדה"ר, ע' ספר הגלגולים (פרק ז) ובדברינו בספר הדע"ה הנ"ל. והנה לכאורה הרי לא שייך כ"ז בעקודים כלל, כי כל אותן שנכללו באדה"ר ואותן שלא נכללו בו, הרי הם כולם רק מעולם הנקודות ולמטה, ור"ל בהד' עולמות אבי"ע, שהם כולם נעשו מהתיקון דהנקודות וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש ד) ובכמה וכמה מקומות וכנודע. אבל בעולם העקודים, הרי לכאורה אין שייך להזכיר שם כלל החילוק משינויות לחדשות, כי אדה"ר לא הגיע עד שם כלל, וא"כ מה שייך לחלק בעקודים בין זווג זה לזווג זה, הרי שם הם כולם להמשיך עטרות ומוחין לאורות ונשמות חדשות להעקודים, וא"כ הרי מהו שאמר הרב כי השפע הנמשך מכל השרשים כולן הוא לצורך חיות לבד ולא לצורך זווג, הרי מבואר הוא בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד) כי כל שפע החיות הוא ג"כ בבחי' זווג ולהוציא נשמות ג"כ.

אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו בשער עקודים פ"ג אות מ' סי' ה', כי הרזא דמתקלא שהוא סוד הדעת עלאה, אשר הוא מפתחת פי המקור והנביעו דאור א"ס, הנה תולה גילוי בעקודים בגילוי אשר באצילות, ע' דברינו שם. וא"כ הרי כאשר עומד באצילות בבחי' זווגא דלא שלים, והוא שם רק בבחי' אחוריים ומחיצוניות לבד, הנה כן הוא עד"ז בעקודים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ג"כ לפי ערך המתייחס שם, כי גם בעקודים שייך להזכיר ג"כ בחי' אחריים, וכמבואר בדברי הרב בשער עקודים (פרק ה ופרק ז), וכ"ז הוא ע"פ דרך פשוט ונודע.

אמנם הנה יש בזה עוד ענין נעלם ונורא, והוא ע"פ קבלת ר"י סרוק אשר בארנו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים ע"ש מפרק ל"ז והלאה, כי היה עוד ענין מיתת המלכים ושבירת הכלים גם למעלה מא"ק, והם היו מהב"ן דעולם המלבוש, ומתיקונם נעשה הא"ק והעקודים וכמבואר שם ע"ש.

והנה נודע הוא כי א"ק הנה הוא כולל בתוכו את כל האורות דכל הד' עולמות אבי"ע, ע"ד שאדם הראשון היה כלול בו כל הנשמות כולם (עי' שער הגלגולים הק' לא). והנה כשם שהיה נשאר עדיין חלק גדול מהנשמות דכל הד' עולמות אבי"ע אשר נאצלו ג"כ בעולם הנקודות ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם בעת התיקון דמעשה בראשית לחזור ולצאת פב"פ ע"י המ"ה וכמ"ש בספר הגלגולים (פרק ז), והיה כ"ז כי היה תולה תיקונם באדם הראשון, שהוא יתקן כ"ז, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף י"ד וי"ט, ושם דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב'. הנה כן עדיין הנה נשארו עדיין כמה חלקי אורות השייכים להד' עולמות אבי"ע, והם נאצלו בסוד הנקודות הראשונים אשר מהב"ן דעולם המלבוש, ונשארו עדיין כמה חלקי אורות מהם שהם לא נכללו בא"ק, ונעשה מתיקונם כנז', כי היה תולה תיקונם וכלילתם בו, בתיקון וכלילות הנשמות אשר לא נכללו עדיין באדה"ר, שהיה תולה תיקונם וכלילתם בו במעשיו כנז'. והרי שייך להזכיר בחי' חדשות וישנות באורות הא"ק והעקודים ג"כ. והבן כ"ז מאד כי הוא נעלם ונורא והשם יתברך יכפר.

[יג] ואז כראות השורש העליון בכתר עליון כי אור הניתן שם אינו משפיע למטה אז כו' – כי הגילוי דכתר עליון שהוא הכתר הפרטי דהתפשטות הא' הוא למעלה ממדרגת העקודים, ואי אפשר להשפיע שפעו בתמידות כדי שלא תתבטל מדרגת העקודים מכל וכל, וכנ"ל שמדרגת העקודים הרי הוא רק מהט' אחרונים דהתפשטות הא', ולכן אי אפשר להעקודים לקבל את הגילוי אור מהכתר הפרטי דהתפשטות הא' שהוא הכתר עליון אלא רק לפרקים.

אמנם מה שמשמע מהדברים כי המשגיה והמסתכל על זה, אם שהעקודים יכול לקבל או לא הוא רק הכתר עליון, ולמה אין מסתכל על זה. גם השורש עצמו ג"כ, הנה הסיבה בזה הוא ע"פ מה שנודע בדברינו, כי כל ענין דהתפשטות הא' אשר ירד בתחילה במקום העקודים, הוא כדי להצטמצם להעשות שורש אליו, ועי"ז הנה הוא משפיע תמיד בעקודים רק לפי כחם. משא"כ השורש דהתפשטות הא', אשר הוא לא ירד לעולם למטה ולא יצא לחוץ כלל וכנ"ל (ריש פרק ג) ובכ"מ, הנה אין לו הבחנה כלל במדרגת העקודים. כי כן סדר המאציל ית"ש בכל הנאצלים כולם, שהבחנה דכל א' הוא רק כמה שירד בו וכמה שהוא שורש אליו, אבל כמה שלא ירד בו (סח ע"ג) לעולם, והוא רק שורש השרשים אליו, הנה הוא בבחי' אור א"ס נגדו²⁶¹, וגילוי אליו הוא רק בבחי' אור הנסיי לבד²⁶², שהוא לא לפי סדריו אשר נסדר בו. וכן הוא בענינינו, כי המסתכל על הסדר דהעקודים שיתנהג לפי סדריו, הנה הוא רק הכתר עליון הנז', אבל השורש דהכתר עליון אין לו הבחנה בהעקודים עצמו, וכל הסתכלותו הוא רק על הכתר עליון לבד.

ועיקר הכוונה בזה הוא, כי המאציל ית"ש אשר הוא לבדו פועל ומנהיג את הכל ע"י התלבשותו בהנאצלים, הנה נמשך פעולתו והנהגתו בעקודים לפי הסדר שסדר בהם רק ע"י הכתר עליון, אבל פעולתו והנהגתו אשר ע"י התלבשותו בהשורש דהכתר עליון, הנה הוא לאור הנסיי דהעקודים, ואז הנה אינו מצטמצם בהכתר עליון כלל. אבל זולת אור הנסיי

²⁶¹ מב"ש יג ע"ד.

²⁶² דהיינו בגדר מקיפים עי' לעיל הערה 36.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אינו מתגלה משם בעקודים עצמו כלל, וכל גילוי משם הוא רק בהכתר עליון לבד, ולכן הוה כל הסתכלותו משם רק על הכתר עליון אבל לא על העקודים עצמו כלל ודי בזה. ומ"ש הרב בסוד הצדיק אבד, הוא בזוה"ק בראשית (נה ע"ב) נח (סו ע"א) ופ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) פ' בשלח (נו סע"א) פ' בהעלותך (קנ ע"ב), וע' פ' ויקרא (יו ע"א) ופ' אחרי (עד ע"ב).

[יד] כי אין נותנים לו או"א רק כאשר ישפיע למטה וכעד"ז כו' – אמנם הנה קשה ממה שאמר הרב בשער קליפת נוגה (סוף פרק ב) בסוד הכתוב שאג ישאג על נוהו ע"ש²⁶³, והרי קשה כי מאחר שנעשה אז בסוד הצדיק אבד א"כ מאן ומאין נעשה הענין אשר אמר שם. אך הוא נעשה אז ע"י פגם התחתונים, כי כאשר התחתונים מגרים יצה"ר אנפשיהו ונכשלים בזה, אז גורמים שיומשך שפע לזה למעלה ג"כ כדי להמשיך לקליפה רחמ"ל, וכמ"ש בספרד"צ בסופו (לו ע"ב) בסוד הכתוב (בראשית ו א) ויהי כי החל האדם לרב, ע"ש בהגר"א²⁶⁴, וכן בשער הכוונות (דף נ"ו ע"ב). ומבואר שם כי החטא הזה הוא גורם להמשיך הטיפה מן הדעת ע"ש. וע' בזוה"ק אחרי מות (עד ע"ב עה ע"א) ואמר שם, וה' עלאה נגיד מבועי לס"א ע"ש²⁶⁵, והרי נעשה אז למעלה המשכת השפע לצורך הס"א, והוא ע"י פגם התחתונים רחמ"ל.

²⁶³ ז"ל: אמנם נודע כי כל עבירה הנעשית למטה גורמת כנגדו למעלה וצריך להבין מה גורם למעלה. והענין בקיצור, כי כאשר ז"א מתאוה לנוקבא כמ"ש (ירמיה כה ל) שאג ישאג על נוהו, ולא מצאה למעלה בעולם אצילות כי הלכה בגלות למטה בבריאה, אז אותו נשמה יוצאת מתאות הזכר בלי ציור נקבה, ותיכף אז מזדמנת שפחה בישא, בסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גברתה, לוקחת אותה הנשמה, והבן היטב ותראה חומר העבירה מה גורם למעלה.

²⁶⁴ ז"ל: ויהי כי עד בקרן היובל - חוזר לענין הראשון והוא בעשייה, וידוע כי האדם הוא דוגמת דלעילא בז"א, כמו שהאדם מוציא כאן שז"ל ח"ו, כן האדם דלעילא ח"ו לס"א בעשייה, ששם מדורא, כמ"ש בר"מ פרשת בא (דף מג ע"א) ולאלין עביד שמשיין כו'.

²⁶⁵ ז"ל: תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי וי' מ"ט וי' דתניא רישא דיסוד י' דהא יסוד ו' זעירא הוא וקב"ה ו' רברבא עלאה וע"ד כתיב וו' תרין ווין כחדא ורישא דהאי יסוד י' הוא וכד אתרחקא ממטרוניתא ממלכא וברכאן אתמנעו ממלכא וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל ו' עלאה להאי רישא דיסוד דהוא י' ונגיד ליה לגביה כדין הוא וי' ללא לעלאין ותתאין וע"ד תנינן מיומא דאתחריבי ירושלם ברכאן לא אשתכחו בעלמא ולית לך יום דלא אשתכח ביה לווטין דהא ברכאן אתמנעו בכל יום אמר ליה או הכי אר"י או הר"י (נ"א או וה') מהו אמר ליה כד מלה תליא בתשובה ולא תייבין כדין ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לוא"ו וי' לגבה בגין דלא תייבין כדין אקרי הוי הוי כד אסתליק מלכא לעילא לעילא וצווחין בני נשא ולא אשגח בהו וההוא עלאה אהיה טמירא סליק לו' וי' לגביה בגין דלא אשתכח צלותיה כדין אקרי אוי דהא א סליק לגביה דו' וי' (ס"א דהוא אלף סליק גביה לה' לו' לי') וכדין תשובה לא אשתכח וע"ד אסתלק מאלין אתון ה' דהא בתשובה לא תלייא ודאי כד אסגיאו חובי עלמא טפי ותשובה הוה תלייא בקדמיתא ולא בעו כדין אסתלק ה' וא' סליק לו' יר"ד לגביה ואקרי אוי וכד חריב בי מקדשא ותשובה אסתלקת (ולאו מעלייא) כדין צווחו ואמרו אוי לנו כי פנה היום מאי כי פנה היום דא הוא יומא עלאה דאקרי תשובה דאסתלק ואתעבר ולא שכיח ההוא יומא דאשתמודע לפשטא ימינא לקבלא חייבין והא אתפני מכלא ולא אשתכח ועל דא אמרו אוי ולא הוי כי ינטו צללי ערב דהא אתיהיב רשו לרברבי ממנן דשאר עמין למשלט עלייהו:

תרגום: שנינו כשנפרד המלך מן המלכה ואין ברכות מצויות, אז נקרא וי', למה וי', שלמדנו ראש היסוד י', שהרי יסוד הוא ו' קטנה, והקדוש ברוך הוא (ת"ת) ו' גדולה עליונה, ולכן כתוב וי' שתי וו"ם כאחד, והראש של היסוד הזה הוא י'. וכשמתרחקת המלכה מן המלך, והברכות נמנעות מן המלך, והזווג לא נמצא בראש, היסוד נטיל ו' העליון את הראש הזה של היסוד שהוא י' ומשפיעו אליו, ואז הוא וי', וי' לכל לעליונים ולתחתונים, ועל זה שנינו מיום שחרבה ירושלים לא נמצאו ברכות בעולם, ואין לך יום שלא מצויים בו קללות, שהרי הברכות מנועות בכל יום. אמר לו או כן או"י או הו"י (או וה') מה הוא, אמר לו כשהדבר תלוי בתשובה ולא שבים, אז ה' העליונה נוטלת אותם ומשפיעה לוא"ו וי' אליה, כי לא שבים ואז נקרא "הוי". "אוי" (הוא) כשהסתלק המלך למעלה למעלה וצווחים בני אדם ואין משגיח בהם. ואותו העליון "אהיה" הוא הטמיר עולה לו', וי' אליו, כי לא התקבלה תפלתו, אז נקרא אוי, שהרי א' עולה לו' וי' (שהיא א' עולה לה' לו' לי'), ואז אין מצויה תשובה, ולכן הסתלקה מהאותיות הללו ה', שהרי לא תלוי בתשובה. ודאי כשהתרבו יותר חטאי העולם, ותשובה היתה תלויה בראשונה ולא רצו, אזי הסתלקה ה', וא' עלתה לו', ויר"ד אליו, ונקרא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם בעיקר הענין דמניעת השפעה בכל אור עליון כאשר שאינו משפיע להתחתון, ובפרט כאשר שאינו נעשה העיכוב ע"י החטא אלא רק משום שאין כח בהתחתון לקבל יותר, וכדי שלא יתבטל הכלי שלו, וכמ"ש הרב למטה בענינינו, הרי קשה לכאורה כי למה יפסיד העליון בשביל זה, מאחר שהוא יש לו כח לקבל עוד יותר, ולמה נתייסד שיהיו תלויים זה בזה.

אך הענין בזה הוא ע"פ מה שכתבנו בכ"מ, כי הנה כל המציאויות כולם הן בכלל שהוא כל העולמות כולם, והן בפרט שהם המציאויות שבכל עולם, הוה כל עליון עם התחתון הנמשך ממנו בבחי' סבה ותכלית, הן בכל מציאותם כולן, והן בכל תהלוכותיהם כולן. כי כל עליון בכל מה שהוא ובכל מה שיש בו, הנה הוא בכל מלואו רק בבחי' היותו סבה להתחתון, והוא באשר שכל התחתון כולו בכל מה שהוא ובכל מה שיש בו, הנה הוא תכליתו. וכן הוא עוד, כי תכלית כל תחתון הוא ג"כ להתייחד עם העליון, והרי הוה העליון ג"כ התכלית דהתחתון וסבת דהתחתון, וכן הוה התחתון ג"כ סבת דהעליון, כי מאחר שהוא ג"כ תכליתו כנו', הרי הוא ג"כ סבתו, כי כל תכלית הוא עצמו הסבה שלצורך זה נמצא. והרי לנו עכ"פ כי כל עליון עם תחתון הנה הם סבות זה לזה ותכליות זה לזה, ע' דברינו בעקודים פ"ג אות מ' סי' ג"ד. וא"כ הרי הם תלויים זה בזה בהכרח בכל עניניהם, כי הרי אם יעשה איזה שינוי בהסבה יהיה בהכרח אותו השינוי ג"כ בהמסובב ממנו. וכ"ז הוא משום שורש האחדות שבהם, אלא שהתכליות שבהם יתגלה בכולם רק לעתיד, כי אז יתאחדו כולם זה בזה. אבל כל תהלוכותיהם אשר עד עת תיקון העתיד, הנה הם כולם סבות להתכלית שהוא לתיקון האחדות העתיד, ולכן הם תלויים זה בזה בכל עניניהם תמיד, כי אם יעשה איזה שינוי בין אחד להשני, הרי יחסר באותו רגע השלמת הסבה להתכלית העתיד, וכל הרגעים דכל הזמן הזה כולו הם במנין ומפקד להיותם סבה להתכלית.

וזהו הענין ג"כ דהעבודה צורך גבוהה²⁶⁶, והגם כי פגם החטא מנניעת הסטרא אחרא אינו מגיע למעלה ח"ו, כי שם הוא (במדבר א נא) והור הקרב יומת וכמ"ש ברע"מ פנחס (רכה ע"א²⁶⁷) כי באצילות לא מטי ביה חובין כו'. (סח ע"ד) אבל בענין הגילוי דאור א"ם ותוספות

אוי. וכשחבר בית המקדש והתשובה הסתלקה (ולא מעלה), אזי צווחו ואמרו, אוי לנו כי פנה היום. מה זה "כי פנה היום" זהו היום העליון שנקרא תשובה, שהסתלק ועבר ולא מצוי אותו היום שנודע, לפשוט הימין לקבל הרשעים, והרי התפנה מהכל ולא נמצא, ולכן אמרו אוי ולא הוי. כי ינטו צללי ערב, שהרי נתנה רשות לגדולי הממונים של שאר העמים לשלוט עליהם.

Check it

²⁶⁶ עי' נפה"ח שער א' פרק ט שמביאו בשם "רז"ל" אמנם לא מצאתי וצ"ע מקורו. והנה עי' הקדו"ש ז' ע"ב שלשונו ע"ז "כנודע מכמה ספרי קדושי עליון". ועי' עבה"ק ח"ב מפרק א' עד פרק ח' שמביא כמקור לענין זה את דברי הרמב"ן ורבינו בחיי על שמות כט מו.

²⁶⁷ ז"ל: ואי תימא הא כתיב בכל קרבנין ליהו"ה ואיך אמרנא דאית פרודא באתוון אלא האי אתמר בדרגין דאתבריא ואתקריאו בשמיה ולא דאינון איהו ממש הה"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו דאית אתוון דיהו"ה באצילות דלית בהו פרודא והפסקה דאינון כמבועין לגבייהו דאשקין לאילנין ובגין אלין דאתבריא אדמיין י' לרישא ו' לגופא ה' ה' לעשר אצבעאן אבל עלות העלות על כלא דאתקרי יהו"ה אתמר ביה ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו אני יי' לא שניתי לא מטי ביה חובין לאפרשא אתווי י' מה' ו' מה' דלית ביה פרודא ועליה אתמר לא יגורך רע איהו שליט על כלא ולית מאן דשליט ביה איהו תפיס בכלא ולית מאן דתפיס ביה ואיהו לא אתקרי יהו"ה ובכל שמיהן אלא באתפשטות נהוריה עלייהו וכד אסתליק מנייהו לית ליה מגרמיה שם כלל מנהון עמוק עמוק מי ימצאנו.

תרגום: ואם תאמר הרי כתוב בכל הקרבנות "ליהו"ה", ואיך אמרנו שיש פרוד באותיות, אלא זה נאמר בדרגות שנבראו ונקראו בשמו, ולא שהם הוא ממש, זה שכתוב "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", שיש אותיות של יהו"ה באצילות שאין בהן פרוד והפסקה, שהן כמו מבועין אליהם שמשקים את האילנות, ומשום אלה שנבראו מתדמים י' לראש, ו' לגוף, ה' ה' לעשר אצבעות. אבל עילת העילות על הכל שנקרא יהו"ה, נאמר בו "ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש", "ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו", "אני ה' לא שנית", לא מגיע אליו חטאים להפריד אותיותיו, י' מה' ו' מה', שאין בה פרוד, ועליו נאמר "לא יגורך רע", הוא שולט על הכל, ואין מי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אור וברכה, הנה זה מגיע ע"י מעשה בני אדם גם למעלה למעלה, ע' זוה"ק ויצא (קנט ע"ב) ובדברי הגר"א בספר"צ (פרק א בד"ה וארעא אתבטלת ג ע"א ע"ש בסופו ובכל הענין שם²⁶⁸). וכל זה הוא ע"פ הדברים הנז', כי כל העולמות כולם הם סבות ותכליות זה לזה, ותלויים זב"ז בכל עניניהם.

והעולם הזה שהיא האחרון לכולם הרי היא גמר התכלית לכולם, ר"ל שבה נשלם תכלית כולם. וכן היה היא כוונת הסבה לכולם, כי גמר התכלית הוא תחילת הסבה. ולא עוד, כי הנה יסוד בה המאציל ית"ש שינוי גדול מבכל העולמות כולם, והוא יסוד הבחירה אשר ניתן להאדם בהעוה"ז לעשות הכל לפי רצונו, והוא בעוה"ז חפשי ברצונו, ובכל מעשיו אם לקלקל או לתקן, משא"כ כל העולמות כולם וכל האורות כולם אשר למעלה למעלה, הם כולם מיוסדים בחוקים וגבולים בכל עניניהם, שכל פעולתם תמיד הוא הכל לפי רצונו ית"ש בהם וע"י שפעו שבהם, ולא ניתן אפשרות הבחירה אלא רק להאדם בעוה"ז. [וע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ד' אות ג' שאמרנו שם כי ע"י מעשים רעים של האדם הנה גורם תערובות הרע באיזה מלאכים ג"כ, ונעשים הם ג"כ בעלי בחירה, והם ג"כ ע"י בשכר ועונש, והוא מ"ש הכתוב (איוב ד יח) ובמלאכיו ישים תהלה והוא רק בנרמת האדם]. וע"י הבחירה הניתן להאדם הרי הוה הוא האופן והסובב, אשר על ידו מסבב תהלוכות כל העולמות כולם. וא"כ הרי היה הוא ג"כ הסבה הראשונה לכולם, כי תכלית האחרון הוא בהסבה ראשונה, סוף מעשה במחשבה תחלה (עי' תיקו"ז ז ע"א), והוא מ"ש במדרש ב"ר (פ"א סי' ד) מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו מה שנוגע לענינינו מ"ש הרב, כי כאשר אין התחתון יכול לקבל הנה נפסק השפע גם מהעליון, כי הוא משום תיקון האחדות שבהם, כי תיקונם העיקרי שהוא תכליתם העיקרי שיהיו כולם אחד ממש, כי רק בזה יתעלו כולם לבא בתכליתם לאור א"ס וכמו שבארנו בספר הכללים כלל י"ז ובכ"מ, ולכן הם תלויים זב"ז תמיד בכל עניניהם לעולם, כי לצורך תיקון אור האחדות שיתגלה בכולם ויתאחדו כולם בו הנה נתייסד כל א' שעומד בכל עניניו שבו לסבה לזולתו, ולכן הם תלויים זב"ז לעולם בכל עניניהם ודי בזה. [טו] כי רצונו להשפיע רק בשביל חסרון התחתונים שאינן יכולים לקבל – והוא בסבת עון הדור, ומתמעט השפע ע"י גם למעלה למעלה וכנ"ל שכולם תלויים זב"ז, והוא בסוד העבודה צורך גבוה²⁶⁹, ולכן אין מקבלים אז אלא שפע דחיות וקיום לבד, וזהו מה שאמר כי הפסק השפע הוא שלא ברצונו, והוא משום שהוא ע"י חסרון הזכות מהתחתונים. משא"כ לטעם השני אשר למטה בסמוך שלא יתבטלו הכלים, הרי לא שייך לומר על זה שהוא שלא ברצונו כי הרי הוא לטובתם.

ששולט בו. הוא תופס את הכל, ואין מי שתופס בו, והוא לא נקרא יה"ה ובכל השמות, אלא בהתפשטות אורו עליהם, וכשמסתלק מהם, אין לו מעצמו שם כלל מהם, "עמוק עמוק מי ימצאנו".²⁶⁸ ז"ל: בא"א לא הוה מתקלא* שלא נכלל בו נוק' שורש הדינין, ולפיכך מיתו המלכים שלא היה להם שורש למעלה, ובא"א לא הוה משגיחין אפין באפין, הואיל וא"א כחדא שריין לכן החסרון בהם שוין, ואעפ"כ היא מקבלת מב' אחוריים, ובז"א מיתו המלכים, ובמלכות ארעא אתבטלת, ואמר במלכים מיתו שמלכו ומיתו לאלתר, אבל זיוניהון לא אשתכחו כלל, לא באו לעולם ולכן ז"א נקרא ו"ק, כי אותן שבאו בעולם הקדם בתחילת הבריאה אותן אינן נחסרין, אבל מה שבאו אחר התיקון תלוי ע"י מעשה התחתונים, וכן במלכות נקודה אחת בה בקביעות ותשעה תלוי כנ"ל (סוף ד"ה שעבר), ולפיכך כשרשעים בעולם תתקע"ד דורות, נקרא עולם התהו כנ"ל, וכן ב' אלפים תהו כנ"ל (ב ע"ב), אבל א"א ואו"א לעולם הן שלימין שיצאו מתחלתן שלימין, וז"ש שאין פגם מגיע בג"ר, ופעמים הרבה אמרו בזוהר שאפילו בג"ר, היינו בסוד המתקלא ואפין באפין, משא"כ בז"ת שחסרים מוחין אפילו בג"ר של ז"א אין מגיע.

²⁶⁹ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וגם טעם הדבר שאם ימשך האור ההוא תמיד הנה יחזרו הכלים אל בחי' אורות כבתחלה ויתבטלו כבתחלה, אבל עתה שאין אור נמשך* בכלים רק אחר עליית אור הכלים למעלה^{טו} לינק ובזה אין הכלים בטלים. והנה אחר שינקו אלו האורות למעלה אז חוזר הכתר ההוא להפוך פניו למעלה ואז יורדין למטה בע"כ כי אין להם מה לינק", ועוד טעם אחר לפי שגם אלו האורות יש להם חשק לחזור אל הכלים דוגמת הנשמה כשיוצאת מן הגוף. לכן אחר יניקתן חוזרין לירד. ואז אין אותו כתר דעקודים שבסוף השרשים יונק מן השורש של כתר עליון של השרשים רק חיות לבד הצריך לו ולא יותר.

* עי' עקודים רפ"ג ופ"ז אות ח' (לש"ו).

[טז] אבל עתה שאין אור נמשך בכלים רק אחר עליית אור הכלים למעלה כו' – לכאורה הרי הנה הדיבור הזה שלא כענין, כי הרי אינו מדבר עד עתה אלא רק בטעם מה שמוכרח שיופסק השפע לצורך זווג איזה זמן ולא נמשך בתמידות, אבל בטעם מה שנסדר שקבלת השפע אשר לצורך זווג הוא רק ע"י שיוצאים האורות מהכלים ועולים למעלה, ולא נמשך אותה השפע מלמעלה למטה בהיות האורות במקומם בהכלים למטה גופה, הנה מזה הרי לא דיבר הרב מאומה. והיה אפשר להיות כי בעת שהם ראוים לקבל ויכולים לקבל יומשך השפע אשר לצורך זווג מלמעלה למטה בהיות האורות בתוך הכלים במקומם גופה. אמנם הוא הנה הרב ז"ל בא באמת לרמוז לנו להשכיל ולהבין מדבריו בטעם מספיק גם על זה בכוונה מרובה על הכתב, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות י"ב שכל שפע אשר הוא לצורך חיות וקיום לבד הנה הוא נמשך ממדרגתו עצמו שהוא רק מההתלבשות דהעליון המתלבש בו, ובאצילות הוא מהז"ת דהעליון, ובעקודים הוא מהט' אחרונים דהעליון, אבל השפע אשר לצורך זווג הנה הוא נמשך ובא מלמעלה ממדרגתו, היינו באצילות הוא מהג"ר דהעליון, ובעקודים הוא מהכתר הפרטי דההתפשטות הא', שהוא הכתר עליון שאמר הרב וכנ"ל בדברינו אות י"ב. ולכן נסדר כי השפע אשר הוא רק לצורך חיות וקיום הנה הוא (סט ע"א) נמשך באמת מלמעלה למטה, ומקבל כל א' גם בהיות האורות שלו בהכלים שבו והוא במקומו גופה, כי באשר שהרי אותה השפע הוא רק ממדרגתו לבד, הנה אין גורם לו שום ביטול כלל, ומקבל על ידה רק תועלת ולא הפסד. משא"כ השפע אשר לצורך זווג, שהוא נמשך מלמעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס ית"ש, הנה אי אפשר להם לקבל אותה השפע במקומם למטה, שהוא בהיות האורות בתוך הכלים, כי היה גורם ביטול להכלים ולכל מדרגתה כולה, ולכך מוכרח הוא שיעלו האורות למעלה ויוצאים האורות מהכלים, ועולים למעלה ומקבלים שם את השפע הגדולה הזוה.

והנה ע"י שיוצאים האורות ונשאר העביות לבדן למטה, הנה ע"ז מתחזקים ומתעבים, כי ניתוסף בהם עיבוי על עיבוי, ואח"כ יורדים האורות למקומן עם תוספת האור והברכה שקבלו למעלה, ואז יש יכולת בהכלים לקבל אותם היטיב. וכן הוא תמיד, כי לכל קבלת השפע אשר למעלה ממדרגתה, הנה צריך לזה חיזוק חדש להכלים, והוא ע"י שיוצאים האורות מהם ועולים למעלה, כי ע"ז ניתוסף בהם עיבוי על עיבוי ומתחזקים, והוא ע"ד שאמר הרב בעקודים (ריש פרק ג) וכן בעגולים ויושר (סוף ענף ג) כי ע"י הסתלקות האורות ועלייתם למעלה ע"ז מתתקנים ונעשים הכלים. והוא ג"כ מ"ש הרב בדרושי נקודות (ריש פרק ב) כי לכל תוצאות אורות חדשים צריך להיות מקודם צמצום חדש ע"ש. והוא ג"כ מאותו הענין והטעם שאמרנו, וזהו שאמר הרב בענינינו, אבל עתה שאין אור נמשך בכלים רק אחר עליית אור הכלים למעלה לינק, ובזה אין הכלים בטלים, ור"ל כי ע"ז הם מתחזקים ומתחדשים וכנ"ל.

אמנם הוא כי באמת הנה יש בזה עוד ענין ג"כ יותר עמוק, והוא לצורך תועלת האורות עצמן ג"כ, כי כל שפע אשר לצורך זווג הוא אינו נמשך ובא אלא רק ע"י עליית מ"ן כנודע, והוא עיקר הענין דעליית האורות למעלה שבענינינו. וכן הוא ג"כ סוד כל ענין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הצמצומים הנעשים לצורך תולדות כל אור חדש אשר אמר הרב בנקודות (תחילת פ"ב) כי הוא סוד עליית מ"ן, וזהו כל ענין הסתלקות ועליית האורות למעלה גם בעת הזכות והרצון, כי הוא לצורך עליית מ"ן. והרי הוה עליית האורות דענינינו לצורך ולתועלת הן להאור והן להכלי, וכמו שבארנו כל זה בארוכה בספר הכללים בכ"מ שם, כי כל תוצאות אורות חדשים הוא ע"י בחי' זווגים מלמעלה למעלה וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז). ולכל זוג הרי צריך לזה עליית מ"ן מלמטה וכמ"ש במוחי' דצלם (פרק ו), וזהו ענין עליית האורות אשר גם בעת הזכות והרצון שעולים תמיד למעלה כנודע בכל דרושי הרב, וכן הוא ג"כ כל ענין עליית האורות דענינינו.

[יז] ואז יורדים למטה בעל כרחם כי אין להם מה לינק – הלשון הזה של הרב הוא על דרך דברה תורה כלשון בני אדם, כי פשטות הלשון הרי הוא מוקשה מאד, כי מאי בע"כ שייך לומר על סדר תהלוכות דהאורות העליונים, כי ודאי ופשוט הוא שהם ששים ושמים לעשות רצון קונם המאציל עליון ית"ש, אם לעלות אם לירד. ועוד מה טעם הוא מה שאמר כי אין להם מה לינק, כי עכ"ז הרי הוא יותר תועלת ושבה ומעלה להם להשאיר למעלה ולישב בסתר עליון להיות יותר קרוב לזיו אור א"ס ית"ש, מלירד למטה ולהתרחק ממנו. אך עיקר הכוונה הוא, כי כאשר הכתר הופך פניו מהם, ע"ז הם רואים שרצון המאציל ית"ש שיירדו למטה, ולזאת הנה הם מקיימים ועושים את רצון מאצילם ומבטלים את רצונם מפני רצוננו, ויורדים תיכף למטה ונכנסים בהכלים. ומ"ש "כי אין להם מה לינק", ר"ל שהרי רואים שרצון הכתר הוא שייירדו למטה כי אינו מקבל עוד מלמעלה עתה, ואח"כ אמר "ועוד טעם אחר כו", ור"ל שגם רצונם גופה הוא ג"כ לירד למטה אחר שיינקו, כי יש להם חשק ג"כ לחזור אל הכלים להאיר להם ולתקנם, כי הרי בשביל זה נאצלו וירדו מתחילה וע"ד הנשמה עם הגוף.

ונבאר עתה מציאות עליית זו, ונאמר, כי הלא כאשר לא מטי בכתר הוא לפי שעולין זו"ן של הכתר למעלה במקום זה הכתר שבסוף השרשים העליונים, ואינם יכולין להיות שם ביחד כי הוא גדול מהם^ח, ולכן הם נשארים במקומו, והוא עולה במקום השורש של המלכות, ואז גם השורש של המלכות עולה בשורש של היסוד^ט, ושם נשארים שניהם בסוד היסוד שהוא זו"ן^{ככ}, ואז שורש כתר עליון משפיע למטה אחר שכבר יש הכנה לתחתונים לקבל^{כב}, ואז הנוקבא של הכתר נכלל* בזכר^{כג}.

* נכללת (כ"ז).

[יח] ואינם יכולים להיות שם ביחד כי הוא גדול מהם – הגם כי לעיל פ"ב מבואר שכאשר שהוא מטי בכתר אז עולים אצלו אורות החו"ב הם שניהם, ועומדים כולם יחד בכלי הכתר עם אור הכתר, הגם שהוא גדול מהם הרבה. אך שם הוא הטעם משום שהם כולם במדרגה אחת עכ"פ, כי הרי גם אור הכתר הרי נצטמצם (סט ע"ב) גם הוא בבחי' כלי. משא"כ בענינינו, כאשר שעולים הזו"ן שבכלי הכתר למעלה, שהוא להאור דהתפשטות הא' העומד מבפנים להפה, ולא נצטמצם הוא מעולם להיות בבחי' כלי כלל. וגם העביות שהיה נכלל בו בעת התפשטותו למטה, הרי נפרד ממנו ונשאיר למטה בעת הסתלקותו, ועלה למעלה רק אור הזך לבד כנודע בדרושי העקודים (פרק ג ופרק ה). והרי היה אור צח ומצוחצה מאד, לכן אינם יכולים להיות עמו ביחד, ולכך עולה הוא למעלה וכמו שמפרש והולך.

אמנם הוא כי עכ"ז הנה באותו הרגע שהם עולים אצלו, הנה הם מתייחדים עמו רגע אחת עכ"פ ומקבלים ע"ז אור גדול. והנה הוא ע"ד שאמר הרב לעיל (פרק ב) בענין הבינה עם החסד, כי בעת שהוא מטי בבינה אז הוא ג"כ מטי בחסד, שהחסד יורד למקומו כי אינו יכול להיות עם הבינה ביחד בקביעות, ודי לו באותו ההארה אשר מקבל ממנה באותו הרגע שמצאה אותו במקומה, ע"ש דברינו אות ט"ו ט"ז. כן הוא ע"ז בענינינו, שכאשר עולים הזו"ן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

של הכתר למעלה אצל אור הכתר שבסוף השרשים לינק ממנו, והוא עולה אז מהם משום שאינם יכולים להיות ביחד, עכ"ז הנה באותו הרגע שעולים אצלו הנה הם מתייחדים עמו רגע אחת עכ"פ ומקבלים עי"ז אור גדול.

ודע עוד כי מ"ש הרב שאינם יכולים להיות ביחד, הנה הוא רק בתחילה שהוא בעת שעולים קודם שנזדככו, אבל אח"כ ע"י עלייתם שם הנה הם מזדככים ואז יכולים הם היטיב להתייחד עמו ג"כ ונעשים שוים עמו, וכמו שמבואר בדברי הרב למטה שאמר שנמצאים עתה ג' בחי' אלו שוים כו'. והרי לנו כי מה שאמר שאינם יכולים להיות ביחד הנה הוא רק בתחילה שהוא בעת עלייתם, אבל אחר שעמדו שם וינקו הנה מזדככים, ואז הם מתייחדים עמו היטיב.

[יט] ואז גם השורש של המלכות עולה בשורש של היסוד – הנה למטה אמר הרב כי הוא מטעם שאי אפשר להשורש דהמלכות להיות ביחד עם אותו הכתר שעלה בו, ע"ש דברינו אות כ"ח. והוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל, והיינו כי הרי אותו הכתר הנה הוא האור דהתפשטות הא' אשר הוא יצא בתחילה מהפה ולחוף וירד למטה. משא"כ השורש של המלכות, הרי הוא לא יצא לחוף ולא ירד לעולם, ועי"ז הנה הוה אותו הכתר מדרגה אחרת למטה ממדרגת השורש, ולכן לא אפשר להם להיות ביחד. משא"כ השורשים עצמן זה עם זה, הרי הם במדרגה אחת, ולכן אפשר היטיב לשורש המלכות להיות ביחד עם שורש היסוד, הגם שהיסוד הוא גבוה ממנה במעלה, אך הם במדרגה אחת עכ"פ, משא"כ אותו הכתר עם השורש כנז'.

[כ] ושם נשארים שניהם בסוד היסוד שהם זו"ן – והוא יסוד ועטרה כנ"ל אות ה' ז' בהמלכות דעקודים שהיא נכללת בהיסוד. כן הוא כאן, אמנם כאן הוא רק בעת שהזו"ן שבכלי הכתר עולין למעלה לינק ולקבל שם שפעת אור הזווג, והוא בעת שלא מטי בכתר. אבל כאשר יורדים למטה והוא מטי בכתר, ואינו נמשך אז רק שפעת אור החיות והקיום לבד, אז הרי יורד שורש המלכות למקומה והיא בגילוייה בפנ"ע. והטעם הוא כי כל אלו ה' שרשים הרי הם שרשים לה' ספי' דההתפשטות הא', ושם הנה יצאה באמת המלכות בגילוי בפנ"ע, כי הרי יצאה אז היא מקודם כנודע, וכל כלילות המלכות בהיסוד הנה הוא נעשה רק בההתפשטות הב'.

והענין בזה הוא, כי מה שהיה המלכות בהתפשטות הא' בגילוי בפנ"ע, הרי כבר מתבאר מדברינו בדרושי עקודים (פרק ג) כי היה זה בכוונה עמוקה, הן לצורך הסבה דהעקודים והן לצורך התכלית דהעקודים. כי כל מציאות העקודים בהמדרגה שרצה המאציל בה, הנה היא יצא ונעשה רק ע"י שיצאה המלכות בגילוייה בפנ"ע, וכמו שבארנו שם פ"ג אות ט"ו כ"א ל"ח ובכ"מ שם. וכן התכלית דהעקודים, אשר כל תכלית הוא בבחי' אור חוזר וממטה למעלה, וכמו שבארנו שם אות מ' סי' ג' ד', ושם פ"ז אות א' סי' ט'. הרי הוא ג"כ רק ע"י שהמלכות היא בגילוייה בפנ"ע, כי היא השורש לכל מה שלמטה ממנה, ובה יחזרו כולם בהתיקון העתיד לעלות על ידה למעלה למעלה. וכשם שנעשית סבה לכולם רק ע"י גילוייה בפנ"ע, כן הוא ג"כ אי אפשר שיתוקנו לבא לתכליתם אלא רק ע"י שיוחזרו מתחילה כולם בהיותה (סט ע"ג) בגילוייה בפנ"ע. [והוא ע"ד בירור ותיקון הניצוצין שהם תמיד ג"כ רק ע"י המלכות בהיותה בגילוייה בפנ"ע, ואח"כ היא מעלה אותם למ"ן למעלה וכמ"ש במלכים (פרק ז) ובכ"מ וכנודע]. ואח"כ היא מעלה אותם למעלה למעלה. והרי עכ"פ הוא כי בהתפשטות הא' הנה נסדר המלכות בגילוי בפנ"ע דוקא, כי כן הוא הצורך הן להסבה והן לצורך התכלית וכנז'.

אמנם הנה יש בזה עוד ענין עמוק, כי הנה כלילות המלכות בהיסוד להעשות חד עמו הנה הוא תלוי בהגילוי אור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, והוא האור דשם מ"ה שהוא מהנביעו דאור א"ס, הנה על ידו נכלל הכתר דהמלכות בהיסוד ונעשית לבחי' עטרה שבו, והוא סוד צדיק וצדק דלא מתפרשין לעלמין, כמ"ש בפ' וישב (קפב ע"ב). כי בעולם הנקודות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

יצא העטרה למלך בפנ"ע, וע"י המשכת אור הדעת עלאה שהוא מהנביעו דאור א"ס, נתייחד העטרה עם היסוד ולא מתפרשין לעלמין. אמנם אינו עושה את פעולתו אלא רק כשמתייחד עם המלכות הכללי, כי אז נעשה בסוד אל חי²⁷⁰, אבל זולת זה הרי אינו ניכר כלל. אך ההתעוררות להפעולה והיחוד הנה הוא ע"י אותו השורש שלה שנשרשה בו שהוא העטרה כנז', והוא נעשה רק ע"י הגילוי דאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס שהוא אור דהשם מ"ה דהתיקון.

וכבר אמרנו בפ"ג אות כ"ז ופ"ב סוף אות כ"ד ובכ"מ, כי עיקר הגילוי דאור הדעת עלאה ופתיחת פי המקור להנביעו דאור א"ס הנה הוא רק בהתפשטות הב', אבל בהתפשטות הא' הנה אז נצטמצם ונתמעט וכמו שבארנו שם ובכ"מ. ולכן הוא כי כלילות המלכות בהיסוד להעשות בסוד העטרה שבו שהוא ע"י הגילוי דאור הדעת עלאה, הוא נעשה רק בהתפשטות הב', אבל בהתפשטות הא' וכן בהי' שרשים שבפנים, עומד שם המלכות בפנ"ע, ואינו עולה שם המלכות בהיסוד להכלל עמו אלא רק כאשר עולה שם אור הכתר דהתפשטות הב' לקבל אור השפע אשר לצורך זווג, והוא נעשה רק ע"י פתיחת פי המקור אשר מרזא דאור א"ס וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז), הנה אז נכלל המלכות בהיסוד ועולה אצלו בסוד העטרה שבו גם למעלה ג"כ, אבל זולת זה הנה עומד שם המלכות בגילוייה בפנ"ע.

והגם כי הרי לפי מה שכתבנו בדרושי עקודים פ"ג אות מ' סי' ה', הנה מתבאר מהדברים שם כי גם בהתפשטות הב' הנה תלוי שם הגילוי דאור הדעת עלאה אשר מהנביעו דאור א"ס רק בהתיקון דהאצילות, וכל זמן שלא נתקן האצילות בהתיקון דשם מ"ה, לא נתגלה בכל העקודים ג"כ. וא"כ הרי בענינינו שהוא במציאות בנין העקודים ועדיין לא נעשה האצילות, איך נעשה שם סוד העטרה הנזכר לעיל אות ה' ז'.

אך הענין הוא כי מה שאמרנו בפ"ג דעקודים אות מ', כי המציאות דאור הדעת עלאה בעקודים הוא תלוי בהתיקון דאור המ"ה שבאצילות, הכוונה הוא רק על גילוי ומציאותו שם בקביעות, שזה לא נעשה ולא נתגלה גם בעקודים רק אחר התיקון דאור המ"ה אשר באצילות. אבל מה שנוגע לעיקר בנין ההתפשטות הב' דהעקודים, הנה אדרבה הוא כי נתייסד כל המציאות דהתפשטות הב' רק על היסוד דאור הדעת עלאה דוקא לא זולת, אלא שגילוי וואורו שיאיר שם ויתגלה שם בקביעות זה היה תלוי בהתיקון דאור המ"ה שבאצילות, אבל בניינו ויסודו הנה נתייסד באמת כל ההתפשטות הב' רק עליו. (הגהה ע' דברינו בספר הכללים כלל ח"י ענף י' סי' ה' אות י"ט סעיף ב' בסופו ושם סי' ז' אות כ"ה בארוכה קצת). והוא כדי שיהא מוכשר ומוכן לקבל אח"כ את גילוי ג"כ בקביעות בו תמיד, וכמו שהוכחנו לדעת ובארנו בכמה מקומות מדברינו, שסדר המציאות דהתפשטות הב' הוא נסדר ונעשה רק על היסוד דאור הדעת עלאה דוקא, וכמו שכתבנו לעיל בדרושי עקודים פ"ה אות כ', וכן לעיל פ"ב אות כ"ד, ולעיל פ"ג אות כ"ז, ע' שם ושם ותמצא. וכן הוא בענינינו ג"כ, כי הנה נתייסד בהתפשטות הב' כלילות המלכות בהיסוד, ונעשית כולה לסוד העטרה שבו, ובסוד צדיק וצדק דלא מתפרשין לעלמין (זחר וישב קפב ע"ב), כדי שיהא כלי מוכן לקבל בתוכו את הגילוי דאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס שיתגלה שם אח"כ בעת התיקון דהאצילות.

משא"כ ההתפשטות הא', וכן בהשרשים שבפנים, הנה שם נתייסד בתתילה בסוד המיעוט (סט ע"ד) והצמצום, והוא מהמעמים שאמרנו לעיל ובדרושי עקודים פ"ג אות ט"ז ל"ח ובכ"מ שם, ואינו עולה גם שם המלכות בהיסוד להכלל בסוד עטרה שבו אלא רק בעת שלא מטי בכתר, שעולים לקבל השפע אשר לצורך זווג, הנה אז נפתח המקור בהנביעו

²⁷⁰ עי' לעיל הערה 251.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דאור א"ס ומתגלה אור הדעת עלאה מלמעלה למטה, ונכלל לצורך זה המלכות בהיסוד ובסוד העטרה שבו בהשרשים ג"כ. אבל זולת זה הנה עומד שם המלכות בגילוי בפנ"ע, כי כן הוא הצורך להמציאות דההתפשטות הא' וכנז'. אבל ההתפשטות הב', הנה הוא נתייסד לעולם להיות כלי מוכן לקבלת השפע דאור הדעת עלאה, ונכלל שם המלכות לעולם כל כללותה כולה רק בסוד העטרה, הגם שבאמת הנה אינו עומד שם ג"כ הגילוי דאור הדעת עלאה בקביעות תמיד, ואינו נמשך שם השפע אשר לצורך זווג אלא ג"כ רק כאשר שהוא לא מטי בכתר, [ואז הרי נשלם באמת למעלה ג"כ כנז'], אבל עכ"פ הוא כי הכלי שלו הנה הוא נתייסד שם להיות כלי מוכשר לזה לעולם.

אמנם הוא, הרי דברינו אשר בהדיבור הזה, הנה הוא כולל באמת ב' כוונות, אך שניהם עולים לענין אחד. והיינו, כי הרי מצינו בהמלכות דההתפשטות הב' ב' שינויים: אחד, מה שנשתנה מהמלכות דההתפשטות הא'. ואחד, מה שנשתנה ג"כ מהמלכות דהאצילות. כי בההתפשטות הא' הרי יצא שם אור המלכות בגילוי בפנ"ע לגמרי, וכנודע ששם יצאו אחד לאחד והמלכות בתחילה, אבל בההתפשטות הב' הנה שם יצא אור המלכות כולו כלולה בהיסוד בבחי' עטרה שבו וכנ"ל אות ה' ז'. והרי נשתנית בזה גם מהמלכות דהאצילות, כי באצילות לא נעשית לעטרה שבו רק הכתר שלה לבד, כמ"ש בשער תיקון נוק' (פרק ב) והגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א' אופן ה' דף ה ע"א), אבל כל כלילותה היא באצילות לפרצוף בפנ"ע. אבל בההתפשטות הב' דלעקודים, הרי שם נעשית כל כלילותה כולה רק לעטרת היסוד שבו, והרי נשתנה אור המלכות דהעקודים בב' שינויים, אחד מההתפשטות הא' ואחד גם מהאצילות.

והנה השינוי אשר מהאצילות כבר אמרנו לעיל אות ה' ז' ה', כי הוא משום רוממות מעלת העקודים, כי כל העקודים הוא בבחי' הי"ג תיקוני דיקנא שבא"א²⁷¹, ששם הוא שליטת הס"ג, ואין שם גילוי לפרצוף נוק' הכללית כלל, וכמ"ש הרב בכוונת מנחת שבת (דף עה ע"ב) שב' המזלות הם ת"ת ויסוד. ונכלל שם המלכות בהיסוד ואין לה גילוי בפנ"ע כלל כי שם שולט הס"ג, ומשתמש שם הס"ג ע"י המ"ה, ע"ד הזו"ן שמשתמש המ"ה ע"י הב"ן. וכן הוא בעקודים כמו בהי"ג ת"ד דא"א, ולכן נכלל בעקודים כל אור המלכות כולו בהיסוד והיא כולה רק בבחי' עטרה שבו.

והנה כ"ז נעשה הן בעקודים והן בהי"ג ת"ד דא"א מסוד המתקלא שהוא אור הדעת עלאה, אשר הוא נמשך ובא מהנביעו דאור א"ס, והוא אשר מתגלה בעקודים ובהי"ג ת"ד דא"א, ולכן נכלל בהם שניהם כל כללות הנוק' בהיסוד והם אחד ממש. אך כ"ז הוא רק בההתפשטות הב' דלעקודים, אבל ההתפשטות הא' דלעקודים הנה הוא יצא במיעוט ובצמצום, ולכן יצאה שם המלכות בגילוי בפנ"ע ומתחילה לכולם.

אמנם הוא כי הנה קודם שנתקן האצילות, הנה לא היה הגילוי דאור הדעת עלאה העיקרי גם בההתפשטות הב' דלעקודים ג"כ, ולא נתגלה האור הדעת עלאה בכל שלימותו גם בההתפשטות הב' דלעקודים, רק כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות, וכל מה שנתייסד בההתפשטות הב' דלעקודים כל כללות אור המלכות בהיסוד בסוד העטרה שבו גם מתחילה, הנה היה כ"ז אז עדיין רק בבחי' כלי לבד, להיות כלי מוכשר לקבל את הגילוי דאור הדעת עלאה העיקרי שהיה עומד להתגלות שם אח"כ, כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות, וכן מאז ולהלאה תמיד. והן הוא עוד כי בכל פעם ופעם שנמשך השפע אשר לצורך זווג בזווגא שלים לההתפשטות הב' דלעקודים, והוא כאשר שהוא לא מטי בכתר שלו, שעולה למעלה לינק ולקבל השפע לצורך הזווג דזווגא שלים, הנה אז נכלל המלכות בהיסוד ועולה אצלו לסוד העטרה שבו גם למעלה למעלה, שהוא גם בהשרשים

²⁷¹ עי' כללים ח"א כלל ד ענף ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דההתפשטות הא' אשר מבפנים, כי כל שפע דזווגא שלים הוא ע"י הגילוי דאור הדעת עלאה העיקרי המתגלה בכולם, והוא נמשך מלמעלה למטה. ולכן נכלל אז המלכות בהיסוד גם בהשרשים דהתפשטות הא' ג"כ, אבל זולת זה הנה עומד (ע ע"א) שם המלכות בגילוייה בפנ"ע, כי כן הוא הצורך לההתפשטות הא' כנ"ל.

אמנם בההתפשטות הב' דלעקודים שהוא העקודים העיקרי, הנה שם עומד כללות אור המלכות כולו תמיד בסוד העטרה שבו. והתועלת בזה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות י"ב, כי גם השפע אשר לצורך חיות אשר הוא לא נפסק לעולם, והוא בבחי' זווגא דלא שלים אשר בהעקודים, הנה הוא יותר גדול ומעולה מהזווגא דשלים אשר בהאצילות, ולכן נכלל שם לעולם כל כללות אור המלכות בהיסוד, והם בסוד צדיק וצדק דלא מתפרשין לעלמין (זהר וישב קפ"ב ע"ב), ויחודם הוא תמיד עצום למאד, ונעשים שם עי"ז הזווגים הנו' בעקודים שהם ג"כ מעולים מאד, והם נעשים עי"ז בלא הפסק לעולם.

והעיקר בזה הוא, כי גם המציאות והגילוי דאור הדעת עלאה אשר בכל מדרגה ומדרגה הנה הוא ג"כ בערכין, וכן הוא ע"ד"ז הזווגא שלים ודלא שלים, כי מה שנחשב במדרגה זו לגילוי אור הדעת עילאה ולזווגא שלים, הנה הוא למדרגה העליונה ממנה להעלם האור ולזווגא דלא שלים. ור"ל כי הנה מאחר שנתקן האצילות ומאז ולהלאה הנה נמצא באמת תמיד הגילוי דאור הדעת עלאה בההתפשטות הב' דלעקודים, והוא כל הזווגים שם בבחי' זווגא שלים תמיד, ולכן נתייחד לזה שם כל כלילות אור המלכות כולה בהיסוד ע"ד שהוא בהמזל תחתון ונקה, כי הם שם ושם בבחי' צדיק וצדק דלא מתפרשין לעלמין. אמנם כל אותו הגילוי דאור הדעת וכל אותן הזווגין שלים, הנה נחשב כ"ז במדרגת ההתפשטות הא', אשר כל קבלת ההתפשטות הב' הוא ממנו. הנה נחשב כ"ז אצלו להעלם אור הדעת ולזווגין דלא שלים, ולכן עומד שם בכל המשכת השפע הזה אשר הוא לא נפסק ממנו לעולם, הנה עומד בו אז אור המלכות רק למטה מהיסוד ובפנ"ע. אבל כאשר שנתגלה גם בו האור הדעת עלאה אשר גם לפי מדרגתו, והוא בעת אשר לא מטי בכתר, שעולים אצלו לינק, הנה אז עולה גם בו אור המלכות להכלל בהיסוד שלו ובסוד עטרה, ומשפיע הוא אז השפע אשר לצורך זוג דזווגא שלים אשר גם לפי מדרגתו. וזהו שאמר הרב בענינינו "ואז גם השורש של המלכות עולה בשורש של היסוד ושם נשארים שניהם בסוד היסוד", ור"ל בסוד העטרה שבו, אמנם הוא רק בעת שלא מטי בכתר. אבל זולת זה הנה עומד שם אור המלכות בפנ"ע, כי כן הוא נצרך לההתפשטות הא' ולהשרשים, שיהא שם אור המלכות בגילוייה בפנ"ע וכנ"ל בכל דברינו והבן כ"ז היטיב.

[כא] שהם זו"ן – והוא הזו"ן שבפה דא"ק ע"ד הזו"ן שבפה דא"א, כמ"ש בשער א"א (פרק יב) וכן בהולדת או"א (פרקים א ב ד). וע' בזה בדברי הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה והחיות רצוא ושוב יג ע"ד וענין רצוא) ואמר שם, כי הנה הם ב' זווגים בפה אחד בחיך וגרון והוא זוג נעלם מאד כי הם בבחי' או"א עלאין שבפה, והוא נמשך מאוירא ומ"ס לחיך וגרון שהם חו"ב, והדעת הוא רוחא שביניהם דנביעו תדיר מא"ס ומייחדם, והוא בחשאי ולא שכיך לעלמין, כי הוא תמיד רצוא ושוב, כי בכל רגע ורגע הוא חוזר למעלה וחוזר למטה, למעלה לקבל ולמטה להשפיע, וממנו הוא החיות לכל העולמות. וכן מאותו הזוג נמשכו נשמות ג"כ, אלא שהנשמות הנמשך ממנו הוא אינו תדירי, אבל החיות הנמשך ממנו הוא תדירי. והרי משמש הזוג הזה לשני דברים, לחיות ולנשמות, והוא תדירי ואינו תדירי. ור"ל שהוא משמש לשני פעולות, לפעולת החיות ולפעולת הנשמות, ולפעולת החיות הוא תדירי כי זה הוא פועל תמיד ומחיה את כל העולמות, אבל פעולת הנשמות הוא אינו פועל תמיד אלא רק בעת הזכות והרצון.

והנה הזוג הזה הוא בבחי' רוחא ברוחא, ובסוד אהבה שאמרו בזוה"ק (פרשת תרומה קמו ע"ב) וכמו שיתבאר למטה. ואמרו שם בזוה"ק ואיהו סתים, לזמנין סתים לזמנין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אתגליא²⁷². והוא ע"פ דברינו על אלו ב' הפעולות שאמרנו, כי הרוחא דנביעו תדיר אשר לצורך חיות העולמות הוא סתים, כי השפע הזה הוא מיחודו ית"ש המתייחד בכל העולמות כולם בסוד נשמה לנשמה וכמ"ש (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, והוא כל הנהגת הטבע וקיום העולמות. והרי אינו ניכר אורו ית"ש בזה מאומה, הגם שהכל הוא ממנו תמיד. אבל הפעולה הב' אשר לצורך נשמות, והם אורות וגילויים חדשים, ומזה הוא ג"כ הנהגה (ע ע"ב) הנסיית והוא באתגליא, וזהו שאמר ואיהו סתים (והוא תדירי) לזמנין סתים לזמנין אתגליא. והגם שעיקר דברי הזוה"ק הנז' הנה הוא על הזווגים דהדו"ן ממש, כאשר שמתיתתדים כולם כל זכר בהנוק' שלו ונמשך להם המוחין מזה לזה, מא"א לאו"א, ומאו"א לזו"ן, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז ט יד) ובהגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה אחתא ומודעתא יד ע"ג ד"ה ואמד דמתחבבן). אך נודע הוא כי בכל א' הוא כל הבחי', וישנם ג"כ אותן העניינים דזווג החיות וזווג הנשמות בהזווג העליון אשר בפה דא"א עצמו מחיך וגרון שבו, והוא הזווג דרוחא ברוחא. והנה נעשה באותו הזווג ההוא גופה שני פעולות: אחד, תדירי, והוא פעולת החיות והקיום לכל העולמות והוא תדירי, ומזה הוא כל הנהגת הטבע, והוא נעלם, ר"ל כי אורו ית"ש הוא נעלם בזה. ופעולה השני, הוא אינו תדירי, כי לפעמים הוא משפיע בזה אורות ונשמות וגילויים חדשים, והוא הנהגה הנסיית אשר בזה מתגלה אורו וקדושתו וכבודו ית"ש בכל העולם כולו, והרי הוא באתגליא. אך פעולה הזוה הוא אינו תדירי, כי לא נמשך ממנו השפע לזה תמיד, ומה שנמשך ממנו תמיד הוא רק שפע החיות והקיום, והוא ע"י כי הזווג הזה העליון דחיך וגרון הנה הוא עצמו תדירי ולא פסיק לעלמין.

והזווג השני אשר בהפה הנה הוא בחיך ושיניים ולשון, חיך חכמה, שיניים בינה, לשון דעת, והוא הדיבור²⁷³. והזווג הזה הוא בבחי' ישסו"ת שבפה דא"א והוא באתגליא, כי הדיבור הוא בגלוי והוא אינו תדירי, כי הרי הוא רק בשעת הדיבור, והנה הזווג הזה הרי הוא יותר חיצון והוא רק לנשמות לבד.

²⁷² ז"ל: כיון דאעיל לגבי היכל (נ"א דאזיל וסליק ההוא) אהבה אתער רחימו דנשיקין עלאין דכתיב (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל למהוי נשיקין דרחימו עלאה כדקא יאות ואינון נשיקין שירותא דאתערו דכל רחימו ואתדבקותא וקשורא דלעילא ובגין כך שירותא דתושבחותא דשירתא דא איהו ישקני מאן ישקני ההוא דסתים גו סתימו עלאה ואי תימא סתימא דכל סתימין ביה תליין נשיקין ונשיק לתתא תא חזי סתימא דכל סתימין לית מאן דידע ליה ואיהו גלי מניה נהירו חד דקיק סתים דלא אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מגויה ואיהו נהירו דנהיר לכלא ודא אתערו דכל רזין עלאין ואיהו סתים לזמנין סתים לזמנין אתגליא ואף על גב דלא אתגליא כלל ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין ומגו דאיהו סתים שירותא דתושבחתא בארח סתים איהו ואי ביה תליין מה בעי יעקב הכא דהא ביה תליין נשיקין אלא ודאי הכי הוא ישקני.

תרגום: כיון שנכנס להיכל (שהולך ועולה אותה) האהבה מתעוררת אהבה של נשיקות עליונות שכתוב וישק יעקב לרחל להיות נשיקות של אהבה עליונה כראוי ואותן נשיקות ראשית ההתעוררות של כל אהבה והתדבקות וקשר שלמעלה ולכן ראשית התשבחת של שירה זו הוא ישקני.

מי ישקני אותו הנסתר תוך הסתר העליון ואם תאמר שנסתר כל הנסתרים בו תלויות הנשיקות ונושק למטה בא וראה נסתר כל הנסתרים אין מי שמכיר אותו והוא גילה ממנו אור אחד דקיק ונסתר שלא התגלה רק בשביל אחד דקיק שהתפשט מתוכו והוא אור שמאיר לכל וזו התעוררות של כל הסודות העליונים והוא נסתר לפעמים נסתר לפעמים גלוי ואף על גב שלא התגלה כלל והתעוררות העליה של הנשיקות תלויים בו ומתוך שהוא נסתר ראשית התשבחת היא בדרך נסתר.

²⁷³ עי' בהגר"א בתז"ח יט ע"ב ז"ל: נפקא ח' קשרא ברזוי וכו' - ר"ל חיך ושם דרגא דבינה שנקרא 'סוד כנ"ל (יז ע"א) ושם קלא פנימאה נביעו בחשאי כמ"ש למטה וז"ש ברזוי: ונפקא רזא דקשרא ו' כו' - הוא לישן ושם קול הנשמע בלא דיבור כמו רושם ששם יכתוב וכן הוא רושם לדיבור וז"ש רשים רשימו כו' והוא סוד הנקודות שאין נשמעים בחיתוך האותיות רק ע"י האותיות ניכרין הנקודות: נפקא ל' קשרא דאתעביד בכולהו קשרין מגדלא כו' - הוא השינים כמ"ש למטה ומגדלא דשינין וכמ"ש כמגדל השן והוא מגדל הפורח באויר שהשינים סלקין ונחתין ע"י אוירא דכיא דנפיק מגרונא כמ"ש למטה וע"י השינים הוא הדבור כמ"ש ול' הוא מגדל הפורח באויר כמ"ש בז"ח שיה"ש (נב ע"ג) ל' דא מגדל דפרח באוירא כו':

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם דע כי הנשמות הם שתיים שהן ארבע, והם נשמות בני אדם ונשמות מלאכים והם שתיים, ובכל א' מהם הנה ישנם ג"כ שני מינים, כי ישנם נשמות בני אדם ומלאכים שהם מפנימיות העולמות, אשר כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילם, והם נשמת כל הקדושים והצדיקים והתלמידי חכמים שבכל דור. וכן ישנם עד"ז מלאכים ג"כ הטפלים להם, והם שרי התורה וכגון המלאך רוזיאל, שעל ידו ניתן לאדם הראשון ספר אחד מכל רוזין עלאין, וכמ"ש בזוה"ק פ' בראשית (נה ע"ב ולו ע"ב), וכן כמה מלאכים עד"ז כמ"ש הראב"ד (בסוף הקדמה לספר יצירה) ע"ש²⁷⁴, וכן בספר ברית מנוחה (בדף ב ע"ג). והנה גם אלו המלאכים הם טפלים לאותן הנשמות בני אדם, והם מהחיצוניות שלהם, אלא באשר שנשמת האדם הוא מלובש בגוף ונפש מעולם הזה, שהוא עולם העשיה שהוא למטה מכולם, הנה הוא מקבל דרך הם, הגם שנשמתו הוא למעלה מהם הרבה והוא מהפנימיות. והוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש י) כי הגם שנשמות הצדיקים הם נמשכו מן הפנימיות עצמן, עכ"ז הנה אי אפשר להתהוות ולצאת בלתי החיצוניות (כי הפנימיות אינם מתגלים אלא דרך החיצוניות), אבל החיצוניות לבד אפשר להתהוות ולצאת היטיב ע"ש.

[וזה הענין מה שנמסר לאדה"ר ע"י רוזיאל, ולשם ע"י יופיאל, ולאברהם ע"י צדקיאאל, וליצחק ע"י רפאל, וליעקב ע"י פליאל, וליוסף ע"י גבריאל, ולמשה רבינו קודם מתן תורה ע"י מ"ש, ולאליהו ע"י מלתיאל, כמ"ש הראב"ד בסוף הקדמה לספר יצירה, כי כל אלו המלאכים היו מהחיצוניות דשורש נשמתם, ונמסר להם בהיותם בעוה"ז דרך הם. וכן הוא הענין בכל המגידים, כמו המגיד של הבית יוסף וכיוצא מהקדושים, שהיה להם מגידים כי הוא תועלת ותיקון גדול לאותן המלאכים, כי ע"ז הם נכללים עם אותן הנשמות הצדיקים שהם מהפנימיות, והם למעלה מהם הרבה ונכלל החיצוניות בהפנימיות].

והנה כל אלו הקדושים אשר הם מרכבתו של הקב"ה, וכן המלאכים הטפלים להם הממונים על רזי התורה, הנה כולם הם מהזווג העליון הנ"ל דחיד וגרון שהם בחי' או"א עלאין שבפה, והרי הם ב' מיני נשמות שהם נשמות הצדיקים ונשמות המלאכים, אשר שניהם הם מהזווג העליון הפנימי. ונקראו אותן המלאכים ג"כ בשם מלאכים, כי הרי הם שלוחים לגלות רזי התורה לאותן הצדיקים כנז'. אבל אותן הצדיקים עצמן אינם נקראים בשם מלאכים, כי הרי הם עיקריים (אשר כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילם. אמנם לפעמים הנה הם נקראים ג"כ בשם מלאכים, וכמ"ש (במדבר כ טו) וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים, והוא על מרע"ה. וכן במלאכי (ב ז) כי מלאך ה' צבאות הוא, ועוד כמה פסוקים. אך כ"ז הוא רק ע"י שהקב"ה השתמש על ידיהם (ע ע"ג) ג"כ לאיזה צורך אשר לכבודו וקדושתו ית"ש. ובבחי' הזה הנה נקראו גם אורות האצילות ג"כ בשם מלאכים, כי כל אור תחתון הוא בבחי' מלאך

²⁷⁴ ז"ל י ע"א: אחרי אשר זיכני השי"ת שהשלמתי חמישים שערי בינה לפי מה שקבלתי מרבותי ז"ל. הנני שב לבאר הל"ב נתיבות על דרך הקבלה אשר קבלתי מפי רבותי ז"ל, מפי חכמים הקדמונים אשר היו מתנהגים על דרך הקבלה האמתית כמו שמצינו ל"ב נתיבות פליאות חכמה שקבלו חכמי המשנה מתוך עיקרי תורתם במשפטיהם במחלוקותם שהאבות רבותיהם היו מלאכים ידועים שלוחים מלפני המלך הקדוש יתעלה שמו כדי ללמדם ולחנכם בנתיבות החכמה הקדומה. וזהו מה שאמרו בעלי הקבלה ז"ל רבו של אדם הראשון רזיאל:

(תפארת) רבו של שם יופיאל. רבו של אברהם צדקיאאל. רבו של יצחק רפאל. רבו של יעקב פליאל. רבו של יוסף גבריאל (יסוד). רבו של משה רבינו מטטרון (מלכות). רבו של אליהו ומלתיאל (מלכות). כל אחד ואחד מאלו המלאכים היה מוסר קבלה לתלמידו בספר או בעל פה כדי להחכימו ולהעמידו על כל העתידות. וכשהוסיפו בעלי הקבלה לחקור בעצם המציאות אמרו כשעלה בדעתו בחפץ המבוקש האציל בכח שמו מעצם זה החפץ ל"ב נתיבות פליאות חכמה. וקדמונים ובעלי מחקר קראום ארחות תושיה והחכמים הקדמונים אש לבב הישרים והענוים אשר היו מתנהגים בהם על דרך הקבלה מתוך עיקרי תורתם במשפטיהם במחלוקתם הורונו שהאבות היו דורכים דרכים רבים כדי לעמוד על אלה הנתיבות שהן פליאות החכמה אשר מסרם צדקיאאל (גדולה) לאברהם אבינו במסורת הברית. ואלו הן בתיקונם.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

להאור העליון, וכנודע בסוד (בראשית מז טז) המלאך הגואל²⁷⁵. אבל עיקר שם מלאך הנה הוא רק מה שהוא טפל לזולתו בכל עצמותו ועיקרו ג"כ, ולכן כל הקדושים שאמרנו אינם מלאכים כלל אלא הם עיקריים וכנז'.

אמנם הזווג הב' דהפה אשר מחיך ושיניים ולשון, ואמרנו כי הוא יותר חיצון והוא רק לנשמות לבד, והנה הם ג"כ ב' מיני נשמות, היינו נשמות בני אדם ונשמות המלאכים. אך אלו הב' מיני נשמות הם עיקרם רק לשימושי העולם לבד, כי אותן המלאכים הם הממונים על עניני העולם עצמו, וכגון שר של אש, ושר של מים, וכן על כל הכוחות כולם ע"ד שאמרו (ב"ר פ"י ט"ו) אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל ברקיע כו', ועי' זוה"ק (נשמות טו סע"ב תרומה קע"ב קדושים פו סע"א ורע"ב). וכן הם המלאכים הממונים על השכר ועל העונש, כמ"ש בהיכלות בראשית (מג ע"ב) ופקודי (רמח ורמט). ועד"ז הנה ישנם ג"כ נשמות בני אדם למטה שהם ג"כ רק משמשי העולם להספיק כל ההצטרבות, אם ע"י מלאכה או ע"י מסחר ככל הצורך לישוב העולם, והם כולם משמשי העולם ע"ד שאמרו (ברכות נח ע"א) כמה יגיעות יגע אדה"ר עד שמצא פת לאכול חרש זורע וקצר כו', ואני משכים ומוציא כל אלו מתוקנין לפני כו' כו'. וכל אלו הנשמות הם ג"כ מבחי' המלאכים הנז', כי הם שלוחים ומשמשים להספיק ההצטרבות להקדושים שעומדים לפני ה' תמיד, וכמ"ש שם ברוך שברא כל אלו לשמשיני. וכל הנשמות הללו הן הנשמות דמלאכים הנז' והן הנשמות דבני אדם הנז', הנה כולם הם מהזווג הב' החיצוני כי הם כולם בבחי' מלאכים ושלוחים וכנז'.

והרי לנו עכ"פ כי הזווג הזה הב' הנה הוא חיצוני והוא אינו תדירי, והזווג הא' שהוא עליון ונעלם הנה יש בו ב' בחי', אחד תדירי, ואחד אינו תדירי, כי הוא כלול ג"כ מחיצוניות ופנימיות, והחיצוניות שבו הוא לצורך החיות והקיום והוא תדירי, וכן הפנימיות שבו הנה הוא גופה כלול ג"כ מחיצוניות ופנימיות, שהם לנשמות מלאכים ובני אדם, ושניהם הם אינו תדירי. והנה כל חיצוני ופנימי בכל מקום שהם, הוה החיצוני בבחי' ישסו"ת והפנימי בבחי' או"א עלאין, כי בכל א' ישנם כל הבחי', והם בבחי' הג"ר שלהם והו"ק שלהם, כי הו"ק דאו"א עלאין נקראו ג"כ בשם ישסו"ת, וכן הג"ר דיססו"ת נקראו הם ג"כ בשם או"א עלאין.

והנה שפע החיות הנה זה נמשך מהו"ק דאו"א עלאין והוא לא נפסק לעולם, והוא מהזווג העליון הנעלם, ונמשך השפע הזה תמיד מא"ס, ועל זה אמר הרב בדרושי עקודים (פרק ה) כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת כו', והוא מה שאמרו בפ' בשלח (נה ע"א) עזי וזמרת י"ה (והוא או"א) אינון דכלילין דא בדא ולא אתפרשין דא מן דא ולעלמין אינון בחביבותא ברעותא חדא, דמתמן אשתכתו משיכין דנחלין ומבועין לאסתפקא כולא ולברכא כולא, לא כדיבו מימי מבועין כד"א וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו²⁷⁶. והרי מבואר כי הוא לשפע החיות והמוזן הוא אשר לא נפסק לעולם. ומה שאמרו שם (דף נ ע"ב) על אותו הזווג דאו"א דלא מתפרש לעלמין, אמרו שם מאן זכי להאי זווגא מאן דאית ליה

²⁷⁵ עי' עבודת הקודש חלק ב פרק כה @ ז"ל: פתח [משה] נבואתו היתה באספקלריא שאינה מאירה, בתחלה וירא אליו מלאך יי' סוד המלאך הגואל, ואחר הרגילו לאטו עלה אל מעלת הנבואה בשם הגדול אשר לא עלה אליה שום נברא. ועי' זהר ח"א דף ס"א ע"א וכן ח"א דף רה ע"ב, וכן ח"ג רסט ע"ב ורע ע"א. ורמב"ן שמות ג ב.

²⁷⁶ תרגום: עזי וזמרת יה אותם הכלולים זה בזה ולא נפרדים זה מזה ולעולמים הם בחביבות ברצון אחד שמשם נמצאות (נמשכו) משיכות הנחלים והמעיינות לספק לכל ולברך את הכל לא מכזבים מימי המעיינות כמו שנאמר וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

חולקא בעלמא דאתי ע"ש²⁷⁷, ר"ל כי לא הכל זוכים לקבל ישר משם וכמ"ש בפ' תרומה (קנב ע"ב ע"ש קנב ע"א²⁷⁸).

²⁷⁷ ז"ל בשלימות: רבי יהודה אמר כתיב (תהלים קד כו) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו שם אניות יהלכון בההוא ימא דאזלין ושאיין עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא כדין כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו רבי יצחק אמר לעילא לעילא יתיר אית זווגא אחרא דשאר בחביבותא ולא מתפרש לעלמין אמר רבי יהודה מאן זכי לההוא זווגא אמר ליה מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי בעלמא דאתי דיקא אמר ליה והא מהכא אוליפנא דכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו משמע דקאמר זה וזה וזאת ידיען אינון אמר רבי אבא תרוויכו שפיר קאמריתו והא דרבי יהודה שפיר דיקא וכלא זמין קודשא בריך הוא לאתענגא בהו לצדיקייא הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו"ה. תרגום: רבי יהודה אמר כתוב "שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו" שם אניות יהלכון באותו הים שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר באותה דרגה אז כתוב לויתן זה יצרת לשחק בו. רבי יצחק אמר למעלה למעלה יותר יש זווג אחר ששורה בחביבות ולא נפרד לעולמים אמר רבי יהודה מי זוכה לאותו זווג אמר לו מי שיש לו חלק לעולם הבא דווקא בעולם הבא. אמר לו והרי מכאן למדנו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו משמע שאמר זה וזה וזאת הם ידועים אמר רבי אבא שניכם יפה אמרתם וזה של רבי יהודה דווקא יפה והכל עתיד הקדוש ברוך הוא להתענג בהם לצדיקים זהו שכתוב אז תתענג על ה'.

²⁷⁸ ז"ל: בזמנא דהווי ישראל בארעא קדישא הוה נחית לון מזונא מאתר עלאה ואינון יהבי חולק תמצית לעמין עובדי עבודה זרה ועמין כלהו לא אתזנו אלא מתמצית והשתא דישאל אינון בגלותא אתהפך בגוונא אחרא מתל למלכא דאתקין סעודתא לבני ביתיה כל זמנא דאינון עבדי רעותיה אכלי סעודתא עם מלכא ויהבי לכלבי חולק גרמין למגרר בשעתא דבני ביתיה לא עבדי רעותא דמלכא מלכא יהיב כל סעודתא לכלבי וסליק לון גרמי כגוונא דא כל זמנא דישאל עבדי רעותא דמאריהון הא על פתורא דמלכא אינון אכלי וכל סעודתא אתתקין להון ואינון מההוא חדוה דלהון יהבי גרמי דאיהו תמצית לעובדי עבודה זרה וכל זמנא דישאל לא עבדי רעותא דמאריהון אזלי בגלותא והא סעודתא לכלבי ואסתלק לון תמצית (יחזקאל ד יג) ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים דהא תמצית דגעוליהון אכלי ווי לברא דמלכא דיתבי ומצפה לפתורא דעבדא מה דאשתאר מגו פתורא איהו אכיל דוד מלכא אמר (תהלים כג ה) תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויח תערוך לפני שלחן דא סעודתא דמלכא נגד צוררי אינון כלבי דיתבי קמי פתורא מצפאן לחולק גרמין ואיהו יתיב עם מלכא בענוגא דסעודתא בפתורא דשנת בשמן ראשי דא רישא דסעודתא דכל משחא ושמןונא ותקון סעודתא אתייהיב בקדמיתא לרחימא דמלכא מה דאשתאר לבתר אתייהיב לכלבי ולאינון פלחי פתורא כוסי רויח מליא כסא קמי רחימא דמלכא תדיר דלא יצטרך למשאל ועל רזא דא הווי ישראל תדיר עם שאר עמין רבי חייא הוה אזיל לגבי דרבי שמעון לטבריה והווי עמיה רבי יעקב בר אידי ורבי ייסא זעירא עד דהווי אזלי אמר רב ייסא לרבי חייא תימא מה דכתיב (מ"א ב ז) ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחןך וגו' אי הכי כל טיבו וקשוט למיכל על פתוריה ולא יתיר מדקאמר הכא והיו באוכלי שלחןך ותו לאו יקרא דמלכא איהו למיכל בר נש אחרא על פתוריה דמלכא ולא אצטריך דא אלא מלכא בלחודי וכלהו רברבנוהי סחרניה לתתא מניה אמר רבי חייא לא שמענא בהאי מידי ולא אימא אמר ליה לרבי יעקב בר אידי ואת שמעת בהאי מידי אמר ליה אתון דינקין בכל יומא מדובשא דמשחא עלאה לא שמעתון כל שכן אנא אמר ליה לרבי ייסא ואת שמעת מידי בהאי אמר ליה אף על גב דאנא רביא ומיומין זעירין אתינא לגבייכו ולא זכינא מקדמת דנא אנא שמענא פתח ואמר (תהלים קלו כט) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו מאי קא חמא דוד דסיום הללא רבא סיים הכי בהאי קרא אלא תלת שליטין אינון לעילא דקודשא בריך הוא אשתמודעא בהו ואינון רזא יקרא דיליה ואלין אינון מוחא ולבא וכבדא ואינון בהפוכא דהאי עלמא לעילא מוחא נטיל ברישא ובתר יהיב ללבא ולבא נטיל ויהיב לכבדא ולבדא יהיב חולק לכל אינון מקורין דלתתא כל חד וחד כדקא חזי ליה לתתא כבדא נטיל ברישא ולבדא יהיב מקרב כלא ללבא ונטיל לבא שפירו דמיכלא כיון דנטיל ואתתקף מההוא תוקפא ורעו דקא נטיל יהיב ואתער לגבי מוחא ולבדא אהדר כבדא ופליג מזונא לכל מקורין דגופא (ביומא דבר נש אתער בתעניתא אתער לעילא כגוונא ההוא ממש וביומא דשבעא לאו הכי) ביומא דתעניתא בר נש מקרב מיכלא ומשתיא לגבי כבדא עלאה ומאי איהו מקרב חלביה ודמיה ורעותיה ההוא כבדא נטיל כלא ברעותא כיון דכלא איהו לגביה נטיל ומקרב כלא לקמי לבא דאיהו רב ושליט עליה כיון דלבא נטיל ואתתקף ברעוא מקרב כלא לגבי מוחא דאיהו שליטא עלאה על כל גופא לבתר אהדר כבדא ומפלג חולקין לכל אינון מקורין ושייפין דלתתא בזמנא אחרא כד (ד"א כלא) מוחא נטיל בקדמיתא ולבדא יהיב ללבא ולבא יהיב לכבדא וכבדא יהיב לכלהו מקורין ושייפין דלתתא ולבדא כד בעי לפלגא מזונא להאי עלמא ברישא יהיב ללבא דאיהו מלכא די בארעא ופתורא דמלכא אתער בקדמיתא מכל שאר בני עלמא זכאה איהו מאן דהוי בחושבנא דפתורא דמלכא דהא אשתמודעא לאוטבא ליה בההוא טיבו דלעילא (ובגיני כך) ודא איהו טיבו וקשוט דעבד דוד לבני ברזילי דכתיב והיו באוכלי שלחןך ואי תימא דבשלחנא דמלכא אכיל בר נש אחרא בר מניה לא אלא מלכא אכיל ברישא ובתר כל עמא

ואינון דאכלי עם מלכא בשעתא דאיהו אכיל אינון דחביבין עליה מכלהו ואינון אתמנון משלחנא דמלכא ואי תימא הא כתיב (ש"ב ט יג) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל בגין דכל מזונא דיליה לא עביד חושבנא אחרא אלא על שלחן המלך דמתמן הוה אתי מזונא ומיכלא דיליה ודא איהו על שלחן המלך תמיד הוא אוכל אתא רבי חייא ונשקיה על רישיה אמר ליה רביא את וחקמתא עלאה שריא בלבך אדהכי חמו ליה לרבי חזקיה דהוה אתי אמר ליה רבי חייא ודאי בחברותא דא קודשא בריך הוא יתחבר עלנא דהא מלין חדתין דאורייתא יתחדתון הכא.

תרגום: בזמן שהיו ישראל בארץ הקדושה היה יורד להם מזון ממקום עליון והם נותנים חלק תמצית לעמים עובדי כוכבים וכל העמים לא נזונו אלא מהתמצית ועכשיו שישראל הם בגלות התהפך לגון אחר.

משל למלך שהתקין סעודה לבני ביתו כל זמן שהם עושים את רצונו אוכלים סעודה עם המלך ונותנים לכלבים חלק העצמות לגרר בשעה שבני ביתו לא עושים את רצון המלך נותן את כל הסעודה לכלבים ומעלה להם את העצמות.

כמו זה כל זמן שישראל עושים רצון רבונם הם אוכלים על השלחן הזה של המלך וכל הסעודות מתקנות להם והם מאותה שמחה שלהם נותנים עצמות שהן תמצית לעובדי כוכבים וכל זמן שישראל לא עושים רצון רבונם הם הולכים לגלות והסעודה הולכת לכלבים ועולה להם התמצית ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים שהרי תמצית הגעל שלהם הם אוכלים אוי לבן המלך שיושב ומצפה לשלחן העבד ומה שנשאר מתוך השלחן הוא אוכל.

דוד המלך אמר תערך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה תערך לפני שלחן זו סעודת המלך נגד צררי אותם הכלבים שיושבים לפני השלחן ומצפים לחלקת עצמות והוא יושב עם המלך בענג של הסעודה בשלחן.

דשנת בשמן ראשי זה ראש הסעודה שכל שמן ושמןונית ותקון הסעודה נתנים בראשונה לאהוב המלך מה שנשאר נתן אחר כך לכלבים ולאותם עובדי השלחן כוסי רויה מלאה הכוס לפני אהוב המלך תמיד שלא יצטרך לבקש ועל סוד זה היו ישראל תמיד עם שאר העמים.

רבי חייא היה הולך לרבי שמעון לטבריה והיו עמו רבי יעקב בר אידי ורבי ייסא הקטן עד שהיו הולכים אמר רבי ייסא לרבי חייא תמוה מה שכתוב (מלכים ב) ולבני ברזלי הגלעדי תעשה חסד והיו באכלי שלחנך וגו' אם כך כל טוב ואמת לאכול על שלחנו ולא יותר משאמר כאן והיו באכלי שלחנך ועוד לא כבוד המלך הוא שיאכל איש אחר על שלחן המלך ולא צריך זה אלא המלך לבדו וכל הגדולים שלו סביבו למטה ממנו.

אמר רבי חייא לא שמעתי בזה דבר ולא אמר אמר לו לרבי יעקב בר אידי ואתה שמעת בזה הדבר אמר לו אתם שיונקים בכל יום מדבש שמן העליון לא שמעתם כל שכן אני שאל את רבי ייסא ואתה שמעת בזה דבר אמר לו אף על גב שאני תינוק ומלפני מספר ימים באתי אליכם ולא זכיתי מקדם לזה אני כן שמעתי.

פתח ואמר נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו מה ראה דוד שבסיום ההלל הגדול סיים כך בפסוק הזה אלא שלשה שליטים הם למעלה שהקדוש ברוך הוא נודע בהם והם סוד נכבד שלו ואלה הם מח ולב וכבד והם בהפך של העולם הזה למעלה המח נוטל בראש ואחר כך נותן ללב והלב נוטל ונותן לכבד ואחר כך הכבד נותן חלק לכל אותם מקורות שלמטה כל אחד ואחד כראוי לו למטה הכבד נוטל בראש ואחר מקרב הכל ללב והלב נוטל את היפה של המאכל כיון שנוטל ומתחזק מאותו כח ורצון שנוטל נותן ומעורר אל המח ואחר כך חוזר לכבד ומחלק מזון לכל מקורות הגוף (ביום שהאדם מתעורר בתענית מתעורר למעלה כאותה דוגמא ממש וביום של שבע לא כך).

ביום של תענית אדם מקריב מאכל ומשתה לכבד העליון ומה הוא מקריב חלבו ודמו ורצונו אותו כבד נוטל הכל ברצון כיון שהכל הוא אליו נוטל ומקריב הכל לפני הלב שהוא גדול ושולט עליו כיון שהלב נוטל ומתחזק הרצון מקריב הכל למח שהוא שליט עליון על כל הגוף אחר כך חוזר הכבד ומחלק חלקים לכל אותם מקורות ואיברים שלמטה.

בזמן אחר כאשר (כל) המח נוטל הכל בתחלה ואחר כך נותן ללב והלב נותן לכבד והכבד נותן לכל המקורות והאיברים שלמטה ואחר כך כשרוצה לחלק מזון לעולם הזה בראשונה נותן ללב שהוא המלך שבארץ ושלחן המלך מתעורר בראשונה מכל שאר בני העולם.

אשריו מי שהיה בחשבון של שלחן המלך שהרי ידוע הוא להיטיב לו באותו טוב שלמעלה (ולכן) וזהו טוב ואמת שעשה דוד לבני ברזלי שכתוב והיו באכלי שלחנך ואם תאמר שבשלחן המלך אוכל אדם אחר פרט לו לא אלא המלך אוכל בראשונה ואחר כך כל העם ואותם שאוכלים עם המלך בשעה שהוא אוכל אותם שחביבים עליו מכולם והם נמנים משלחן המלך.

ואם תאמר הרי כתוב (שמואלב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל משום שכל מזונו לא עושה חשבון אחר אלא על שלחן המלך שמשם היה בא מזונו ומאכלו וזהו על שלחן המלך תמיד הוא אכל בא רבי חייא ונשקו על ראשו אמר לו תינוק אתה וחקמה עליונה שורה בלבך בינתים ראו את רבי חזקיה שהיה בא אמר לו רבי חייא ודאי בחברות זו הקדוש ברוך הוא יתחבר עלינו שהרי דברים חדושי תורה יתחדשו כאן. TOO LONG???

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ומה שאמרו בפ' אחרי מות (סא ע"ב) ונהר יוצא מעדן כו' בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן בההוא נתיב כו' ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא חד מחד, כדין נפקין מבוועין ונחלין ומעטרי כו' ובההוא שעתא ירית כו'²⁷⁹, הנה שם הכוונה על הזווג שלהם אשר לצורך הנשמות שהוא אינו תדירי, כי אע"ג דלא מתפרשין דא מן דא לעלמין, הנה הוא רק לצורך השפע אשר לחיות וקיום לבד. אבל השפע אשר לצורך הנשמות, הוא אינו תדירי וכנ"ל, וזה נקרא זווגא שלים. וזהו שאמר בשעתא דמזדווג עמה בזווגא שלים כו' כדין כו' ובההיא שעתא כו', כי הזווג אשר לצורך השפע הזה הוא מהג"ר דאו"א עלאין והוא אינו תדירי. אבל הזווג אשר לצורך החיות והקיום הוא מהו"ק דאו"א עלאין, ועל זה אמרו דלא מתפרשין לעלמין ונמשך מהם השפע הזה תמיד.

והנה אמרנו לעיל בסמוך כי הו"ק דאו"א עלאין נקראו ג"כ בשם ישסו"ת, והנה זהו מה שנמצא לפעמים בדברי (ע"ד) הרב שאמר כי או"א עלאין לא מתפרשין אבל ישסו"ת הם מתפרשין, ע' שער או"א (ריש פרק ח) ושער המוחין (פרק י), וכן אמר ג"כ הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה והחיות רצוא ושוב יד ע"ב ד"ה וענין ג' אידין*##נכו?). ולפעמים אמר להיפך, כי ישסו"ת הם לא מתפרשין ואו"א עלאין הם מתפרשין, ע' זווגים (פרק א) ובאנ"כ (סוף פרק ח). כי העיקר בזה הוא כי הו"ק דאו"א עלאין הוא מה שלא פסיק והם נקראים ג"כ בשם ישסו"ת, וזווגם הוא לצורך החיות והקיום ההכרחי, וזה לא נפסק לעולם כדי שלא יתחרב העולמות, ונמשך השפע הזה מהו"ק דאו"א עלאין, כי שם אינו נוגע מעשה בני אדם, והוא מה שנוהג בחסדו כל דור, וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים עד ביצי כנים. אבל זווג הג"ר דאו"א עלאין הכלליים, זהו נפסק כי משם הוא כל הנשמות הפנימיים הנ"ל והוא אינו תדירי. וכן הזווג דיססו"ת הכלליים הוא ג"כ נפסק, כי הוא ג"כ רק לנשמות דמלאכים ושלוחים והוא אינו תדירי וכנ"ל כ"ו.

אמנם הוא כי השפע החיות אשר אמרנו שהם מהו"ק דאו"א עלאין, הנה הם ג"כ מהו"ק דהג"ר דיססו"ת הכלליים, וכן מהו"ק דהג"ר דכל הפרצופים כולם, כי הג"ר דכל פרצוף הם בבחי' או"א הכלליים והבן זה היטיב. ומהם כולם נמשך שפע החיות והקיום תמיד, מהו"ק דהג"ר דכל עליון להו"ק דהג"ר דכל תחתון. וכ"ז הוא לא נפסק לעולם, והוא מה שנוהג בחסדו כל דור וכנ"ו.

והנה בהזווג אשר לצורך הנשמות הפנימיים שהוא נמשך מהג"ר דאו"א עלאין, הנה נכללים אז או"א וישסו"ת לאחד, כי הפנימיות בלתי היצוניות אי אפשר כמ"ש הרב (בפנימיות והיצוניות דרוש י). אבל נשמת המלאכים שהם ממדרגת החיצוניות לבד, זה אפשר היטיב כמו שמבואר שם, אבל שניהם הם אינו תדירי, כי לא נמשך להם השפע תמיד מלמעלה, שהוא מא"ס ית"ש להוציא נשמות אלא רק לשפע החיות והקיום לבד, כי השפע הזה הוא נמשך להם תמיד, ולכן לא פסיק זווגיהו לעלמין, ונמשך השפע הזה מהם מהו"ק דהג"ר שלהם, והוא הדעת המתפשט, ואותו הדעת הוא בחי' ישסו"ת דאו"א עלאין, ושפע דאותו הדעת הוא לא נפסק לעלמין.

²⁷⁹ ז"ל בשלימות: ת"ח כתיב ונהר יוצר מעדן להשקות את הגן האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים כדי האי עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא כד"א נתיב לא ידעו עיט ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא חד מחד כדין נפקין מבוועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין כדין כתיב בעטרה בעטרה לו אמו ובההוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא.
תרגום: בא וראה כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, הנהר הזה התפשט לצדדיו, בשעה שמזדווג עמו בזווג שלם, כאשר העדן הזה (זווגו) באותו נתיב שלא נודע למעלה ולמטה, כמו שנאמר נתיב לא ידעו עיט, ונמצאו ברצון שלא נפרדים תמיד אחד מאחד, אז יוצאים מעיינות ונחלים ומעטרים את הבן הקדוש בכל אותם הכתרים, ואז כתוב בעטרה בעטרה לו אמו, ובאותה שעה ירש אותו בן ירושת אביו ואמו, ואז הוא השתעשע באותו עונג ותפנוק.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם הנה בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד) מבואר כי גם בשפע החיות יוצאים ג"כ נשמות, הן נשמות בני אדם והן נשמות מלאכים ע"ש. אך הכוונה הוא רק כמ"ש בזווגים (פרק א) כי בהזווגים אשר להמשיך חיות ומזון הנה נמשך ג"כ אור ושפע לתת כח לזו"ן שיזדווגו ויולידו נשמות ישנים כו' ולחזור ולהדשם ע"ש, וכן אמר ג"כ בשער מנת"א (סוף פרק ג). והנה אין הכוונה שיוצאים אותן הנשמות ג"כ תמיד ע"ד החיות והמזון עצמן, אלא הכוונה הוא רק שניתן כח להזו"ן תמיד להוציא אותן הנשמות בעת הצורך, כי אותן הנשמות הנה הם ג"כ רק מבחי' המלאכים ושלוחים, להספיק כל ההצטרכות הנצרך להעולם, והם מהזווג החיצוני כנ"ל בדברינו. והנה נמשך תמיד עם שפע החיות והמזון אור וכח לזו"ן, להמציא ולהוליד את אותן הנשמות המשמשים לזה, ולהוציא אותם בעת הצורך. אבל אינם יוצאים אותן הנשמות ג"כ תמיד כמו החיות והמזון עצמן, כי כל זוג ולידה אשר לנשמות הרי הוא אינו תדיר.

לפי מה שאמרנו לעיל, כי באו"א עלאין יש חיצוני ופנימי, והוא שפע החיות ושפע ההנשמות, ובישסו"ת הוא חיצוני והוא השפע דהמלאכים והשלוחים כנ"ל, הנה לפי דברינו עתה יהיה נמצא כי עם השפע החיצוני דאו"א עלאין נמשך וניתן אור וכח לישסו"ת שהם בבחי' זו"ן לאו"א כנודע וכמ"ש בשער אנ"כ (פרק ט), להוציא ולהוליד את המלאכים והשלוחים המשמשים לזה, והנה הם ג"כ מהו"ק דהג"ר דישסו"ת. אבל השפע הפנימי דאו"א, שהוא מהג"ר דהג"ר, הנה נכללו כל או"א וישסו"ת לחד וכנ"ל, והנה נמשך השפע הפנימיות הן מהג"ר דהג"ר דאו"א והן מהג"ר דהג"ר דישסו"ת, וכן הוא באמת ג"כ בהשפע החיצוני הנז', שהוא מהו"ק דהג"ר דכל א', הנה נכללו ג"כ או"א עלאין עם ישסו"ת לחד, כי לעולם הוא שבכל המשכת טיפת הזווג נכללו שניהם באחד וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש א ז ח), וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב ענף כ"ג סי' ו' ז'. אלא שבהמשכת השפע הפנימיות נכללו זכ"ז גם בהג"ר דהג"ר, ובהשפע החיצוניות הוה כללותם זכ"ז בהו"ק דהג"ר, ומזה הוא השפע החיות דלא פסיק לעלמין. ונמשך שפע החיות מכל הפרצופים כולם, והוא מהו"ק דהג"ר דכל א' כנ"ל. וכן נמשך עם זה ג"כ כח ואור מכל עליון (עא ע"א) להתחתון, להוציא ולהוליד בעת הצורך נשמות המלאכים ושלוחים המשמשים לאותו השפע וכנז' והבן כ"ז מאד.

והנה כל אלו הזווגים דהפנימיות והחיצוניות דאו"א עלאין וישסו"ת, והשפע הפנימיות והחיצוניות הנמשך מהם וככל מה שאמרנו, הנה ישנם כל אלו הבחי' בהשני זווגים שבפה דא"א הנ"ל בריש דברינו מדברי הג"ר בספד"צ פ"א, וכן הם ג"כ בענינינו שהוא בהפה דא"ק. אלא שבזה חלוק הא"ק מהאצילות, כי באצילות הוה החילוק אשר בין הפנימיות להחיצוניות, בין הג"ר להו"ק, כי הפנימיות הוא מהג"ר והחיצוניות הוא מהו"ק וכנ"ל. אבל בא"ק הוה החילוק בין הכתר עליון להט' אחרונים, כי שפע החיות והחיצוניות הוא מהט' אחרונים, ושפע הפנימיות הוא מהכתר עליון וכנ"ל אות י"ב. אך נודע הוא כי כל מה שהוא יותר למעלה הוה האחדות יותר עצום, וכל מה שנבחן למטה בפרצופים מחולקים, הנה נבחן אותן הענינים למעלה בבחי' פנים ואחוריים, שהוא גילוי והסתר, הארת פנים והסתר פנים, וכן בבחי' עליה וירידה, ופנימיות וחיצוניות. והיינו כי הנה הט' אחרונים שאמרנו הם שם בבחי' ישסו"ת, והכתר עליון הוא בבחי' או"א עלאין. אמנם הנה ישנם בו גופה ב' בחי', כי בהיותו במקומו אז הוא בבחי' הו"ק דהג"ר דאו"א עלאין, אך כאשר עולה למעלה אל השרשים, אז הוא בבחי' הג"ר דהג"ר דאו"א עלאין. והנה בהיותו במקומו, אז אינו משפיע רק שפע החיות לבד, כי אז הוא בבחי' הסתר פנים, ונקרא שהוא הופך אחוריו למטה, כי עומד אז רק בבחי' הו"ק דהג"ר שהוא החיצוניות שבו, ולא נמשך אז ממנו רק שפע החיות לבד וכנ"ל אות י"ב. אבל כשעולה למעלה אל השרשים אז הוא עומד בבחי' הג"ר דהג"ר, ומשפיע אז שפע דהנשמות ג"כ.

וכן הוא עד"ז בהשרשים ג"כ, כי הכל הרי נמשך רק מהם, והנה בערך השרשים נקרא כל ההתפשטות הא' כולו בשם ישסו"ת, והם בבחי' היך ושיניים ולשון. והמלכות והיסוד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהשרשים הם בערכם בבחי' או"א עלאין, והם חיך וגרון, ומהם הוא הזווג הפנימי דהפה. והנה בהיות השורש של המלכות במקומה, שהיא למטה משורש של היסוד, אז הם בבחי' הו"ק דהג"ר, ולא נמשך מהם אז רק שפע דהחיות לבד. אבל לצורך השפע דהנשמות, הנה עולה אז השורש של המלכות בהשורש של היסוד בסוד העטרה שבו ונכלל עמו ממש וכנ"ל אות כ', ואז הנה הם נעשים בבחי' הג"ר דהג"ר, כי כלילותם זכ"ז הרי היא ע"י הגילוי דאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס וכנ"ל בדברינו, ולכן הם מתעלים ועולים ונעשים אז בבחי' הג"ר דהג"ר, ונמשך אז מהם שפע הפנימית להוציא נשמות פנימיים וכנ"ל. ועלייתם זכ"ז הרי הוא ע"י עליית הכתר עליון במקום שורש המלכות וכנ"ל אות י"ט, והוא כמו שאמרנו לעיל סוף אות ט"ז, כי כל ענין עלייתם שאמר הרב בענינינו הנה הם סוד עליית מ"ן אשר בכל הזווגים, שעולים האורות למעלה לקבל תוספות אור וברכה כדי להוציא נשמות חדשות כנודע. ולכן הוא כי ע"י עליית הכתר עליון בשורש של המלכות, הנה עולה ג"כ השורש דהמלכות בהשורש דהיסוד ונכלל עמו בסוד עטרה שבו, ועי"ז נפתח ומתגלה להם הנביעו דאור א"ס, ונמשך בהם אור ושפע פנימית להמציא ולהוציא נשמות פנימיים.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו ענין הב' זווגים אשר בפה דא"ק ע"ד הב' זווגים אשר בפה דא"א. וכן נתבאר לנו ג"כ כי השפע דהחיות אשר אמרנו לעיל אות י"ב כי הוא רק מהט' אחרונים דההתפשטות הא' ומהאחוריים דהכתר עליון שבו. עכ"ז הנה בעומק ובאמת הוה השפע דהחיות ג"כ רק מלמעלה למעלה, שהוא מהזווג העליון הפנימי אלא שהוא מהחיצוניות שבו, שהוא מהו"ק דהג"ר וכנ"ל אבל הוא מהזווג העליון הפנימי עכ"פ, וכמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א וכנ"ל. והגם שהשפע דהחיות הרי הוא רק שפע חיצוני, אך משום שעניינה וצורכה הוא שלא יתחרב ושלא יתבטל העולם, לכן נסדר המשכת השפע הזה מלמעלה למעלה דוקא, שהוא ממקום שאינו נוגע שם מעשה בני אדם כלל, והוא החסד שמתנהג בה כל הדורות כולם, וזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כנים, ומעמיד ומקיים את כל העולמות על מציאותם וקיומם עכ"פ בין בזכות בין בחובה, ונוהג בחסדו כל דור.

[כב] ואז שורש כתר עליון משפיע למטה אחר שכבר יש הכנה לתחתונים לקבל – הנה הוא ע"ד שאמר הרב בנסירה (סוף פרק ח) (עא ע"ב) וכן בזוהר הרקיע (דף יז ע"ב) ובשער הקדמות (דף מג ע"א) וכן הובא קצת באמרי רשב"י (דף יא ע"ד מדפוה"ח) (ונשתבש הלשון קצת בכל א' מהם ונעתיק ונתקן מזה על זה), כי עד שלא נתהוו זו"ן פב"פ ולא נגלה ונעשה סוד אצילות עד היסוד, לא נתגלה ג"כ מציאות הדעת העליון אשר בין או"א, ולכן לא נזכר הדעת בכלל הי' ספ"י. וזה סוד ענין גילוי אבר מאברהם [כי אברהם הוא אותיות אבר מ"ה, כמ"ש בהקדמת זוהר בראשית (דף ד ע"א), והוא כי היסוד הנה הוא נעשה ע"י התפשטות שפעת אור החסד דהשם מ"ה, והוא אבר מ"ה. וכן נעשה פעולתו תמיד ע"י שלהובין דרחימו²⁸⁰, שהם גבורות הנמתקים באור החסדים המתגלה בהמוחין ומתפשטים משם בהיסוד, עי"ז נעשה פעולתו תמיד בעת הצורך. והרי נעשה עיקרו רק ע"י ריבוי שפע דאור החסד שהוא השם מ"ה, ופעולתו הוא נעשה ע"י המוחין שהם ע"ב וס"ג שורש החו"ג המבטשין ומשלהבין זה בזה, והם מתפשטים ומתוסף בו. הנה עי"ז נעשה פעולתו ומתגלה

²⁸⁰ עי' לעיל הערה 18.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

החסד בפומא דאמה²⁸¹. ועב"פ הוא כי כן²⁸² מציאותו והן גילויי הנה הוא רק מלמעלה, כי מציאותו הנה הוא מהשם מ"ה שהוא החסד, וגילויי ר"ל פעולתו הוא מהע"ב וס"ג שהם המוחין, והוא מאו"א המתלבשים ומתגלים בהמוחין דו"א. אמנם גם או"א הנה הם מקבלים כל האור והשפע והפעולה הזוה"ג"כ רק מהב' מזלין שהם נוצר ונקח, אשר בהם כלולים או"א²⁸³, והב' מזלין הם הדעת עלאה עטרין דחו"ג מאוירא וכוזינא, הב' רישין דא"א נלגלתא ומ"ס אשר בהם הוא²⁸⁴ החו"ג דרדל"א, אשר בו הוא הגילוי דאור א"ס. ומתגלה החו"ג דרדל"א בגלגלתא ומ"ס, ומהם נמשכו העטרין נוצר ונקח, והם הדעת עלאה המיוחד או"א²⁸⁵. ועל זה אמר הרב בהלשון הנו', כי עד שלא נתהוו זו"ן פב"פ ולא נגלה ונעשה סוד אצילות עד היסוד, לא נתגלה ג"כ מציאות הדעת העליון אשר בין או"א, כי כל גילוי אור השפע למעלה ומלמעלה למעלה הנה הוא רק כדי להשפיע למטה, וכנ"ל בסוד (ישעיה נ ו א) הצדיק אבד ע' לעיל אות י"ד. ולכן לא נתגלה ולא האיר הדעת עלאה גם באו"א אלא רק כאשר נתקנו הזו"ן פב"פ, והגיע העת שיתייחדו יחד בהיחוד הראוי, ולכך לא נזכר הדעת ג"כ בכלל הי' ספי' משום שהוא לא נתגלה אלא רק אח"כ. וכן אין גילויי בקביעות תמיד אלא רק בעת היחוד דוקא ותלוי גילויי במעשה התחתונים].

ואמר שם²⁸⁶ הרב עוד "ובמקום שלא נתהוו זו"ן פב"פ (והוא ענין בפנ"ע, ובזוהר הרקיע וכן בשעה"ק הלשון הוא "ודע כי קודם שנתהוו זו"ן פב"פ") לא נתגלה מציאות אות יו"ד במילוי השמות" [ור"ל כי הרי אחר התיקון שהוא ע"י הגילוי דשם מ"ה, ונעשה מציאות היסוד שהוא אבר מ"ה כנ"ל, אז נתגלו הע"ב וס"ג ג"כ אשר הם במילוי יודי"ן, כי גם הס"ג הרי הוו ההי"ן שבו במילוי יודי"ן, והטעם הוא] כי סוד יו"ד (כן הוא בשעה"ק ובזוהר הרקיע ובע"ה כתוב כי סוד היסוד והוא מ"ס) לעולם מסוד מוח (כן הוא הלשון בזוהר הרקיע והוא יותר נאות). וכשאינן זוו"ג א"צ למוח לכן לא נמצא (כן הוא הלשון בזוהר הרקיע והוא יותר נאות, ור"ל לכן לא נמצא אז קודם התיקון) רק יו"ד ראשונה שבשם ב"ן (כ"ה בזוהר הרקיע, ור"ל כי הרי קודם התיקון לא נתגלה רק אלא השם ב"ן לבד) וזה סוד מילוי ההי"ן שהוא סוד (כ"ה בזוהר הרקיע) אב"א, ולכן אין בה רק י' ראשונה עב"ל. ור"ל כי לא נתגלו השמות דמילוי יודי"ן שהם ע"ב וס"ג, שהוראתם הוא על גילוי המוחין והתפשטות השפע מהם בכל הי' ספי' כולם, אלא רק אחר הגילוי דהשם מ"ה, ונעשה אבר מ"ה שהוא מציאות היסוד אשר על ידו הוא היחוד דפב"פ. הנה אז נתגלה השמות דמילוי יודי"ן ג"כ. אבל כל זמן שלא נתגלה

²⁸¹ עי' אד"ר קמב ע"א, ותאנא בצניעותא דספרא (כו ע"ב) אתפשט דכורא ואתתקן בתיקונוי אתתקן תקווא דכסותא דכיא [כאן הוא מקום תיקון המלכים, ה"ה מלך הדר, דהיינו הגילוי שבפומא דאמה - בהגר"א על ספד"צ כז ע"א ד"ה וז"ש מלכין], והאי הויא אמה דכיא. ארכיה דהווא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין, וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד [תכלית המשכת הטיפה אל היסוד, ששם מתקבצים כל רמ"ח עלמין, ואח"כ מתגלים בעט' היסוד (ה"ה פומא דאמה) כדי ליתנם לנוק' (ב"ע רלד ע"ב)]. פומא דאמה אתקרי יו"ד מתגלה באופן כזה, י' הוא בסוד מידת החכמה, וגילוי הו"ד הוא כנגד גילוי העטרין דחו"ג הנמשכים מלמעלה למעלה ואתמליא החכמה מיניה (לש"ו דע"ה ח"ב ד ע"ב)] וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה [הכל נתקן ע"י חסד דאתגלייא בפום אמה, הרי הוא עטרת היסוד, וע"י החסד נתקנו הכל - בהגר"א על ספד"צ י ע"ב ד"ה ושם עירון], והאי אמה חסד הוא דאתקרי, ותלי בהאי פום אמה, ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה. תרגום: ולמדנו בספרא דצניעותא: התפשט הזכר ונתקן בתיקונוי, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה הי', פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית הי' של פי האמה.

²⁸² נדצ"ל הן.

²⁸³ עי' אד"ז רפט ע"ב: תרין רישין וחד דכליל לון ובמזלא תליין ואתכלילן ביה.

תרגום: שני ראשים וא' הכולל אותם, ובמזל תלויים ונכללים בה.

²⁸⁴ דהיינו מתלבש.

²⁸⁵ עי' בהגר"א בספד"צ סוף ד ע"א.

²⁸⁶ בשער הנסירה הנ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המ"ה ולא היה עדיין המציאות דבחי' יסוד, לא נתגלו אז הע"ב וס"ג ג"כ, כי בלתי היסוד הרי אין צריך למוחין להתפשט למטה, ולכן לא היה אז רק הי' ראשונה לבר, שהוראתו הוא רק על המוחין במקומן ובהעלם, כי זולת זה הרי לא היה יוצא גם השם ב"ן כלל וכמבואר בטנת"א (פרק א בהמ"ב) וכן בשבירת הכלים (פרק ו), כי גם כל עולם הנקודות היה יציאתו ע"י זווגי דהמוחין, וכן היה תלייתו שם אח"כ, ועי"ז נתקיימו לפי שעה וכמ"ש האריו"ל (בזוהר הרקיע דף קז ע"א). וזהו הי' ראשונה דשם ב"ן שהוא המוחין הנעלמים אשר היו גם בו. אבל התפשטות המוחין לא היה עדיין בו, כי היה חסר אז הגילוי דע"ב וס"ג, ולא היה גילוי בהנקודות רק {עא ע"ג} הי' ראשונה לבר, ולכך היו אז רק אב"א כנודע וכנז'.

ועכ"פ הוא כי מ"ש הרב לא נתגלה מציאות אות יו"ד במילוי השמות, ר"ל על השמות דמילוי יודי"ן שהם ע"ב וס"ג, הנה הם לא נתגלו ולא נתפשטו למטה אלא רק אחר התיקון, ואחר שהגיע העת שיתיחדו הזו"ן פב"פ, והוא אחר שנשלם השם מ"ה שהוא כולל זו"ן, וכמ"ש (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם כו' ויקרא את שמם אדם, מ"ה. הנה אז נתגלה בהם המילוי שמות דיודי"ן ג"כ, שהם ע"ב וס"ג וכנז'. והנה שורש הדברים הללו הנה הוא מעולם העקודים, והוא מה שמבואר בענינינו כי שורש הכתר עליון שהוא סוד הדעת עלאה דהעקודים, והוא ע"ד החו"ג דרדל"א שהיא שורש אורא ובוצינא וכנ"ל, הנה הוא אינו משפיע למטה אלא רק אחר שעלה שורש המלכות בשורש של היסוד להכלל עמו בסוד העטרה שבו, והרי נעשה סוד היסוד כהראוי להוציא תולדות ואורות ונשמות חדשים. הנה אז מתגלה השורש כתר עליון להשפיע למטה אחר שכבר יש הכנה לתחתונים לקבל, והוא ממש אותו הענין עצמו ע"ד שאמרנו לעיל באצילות וכאן הוא השורש לזה.

[כג] ואז הנוק' של הכתר נכללת בזכר – כי כשם ששורש המלכות עלה בשורש של היסוד כן הוא בהזו"ן שעולים, הנה נכללת הנוק' בהזכר לקבל גם היא משורשו. ור"ל כי הגם שכל בחי' דו"ן הנה מקבל כל א' לעולם רק משורשו המיוחד אליו, כי הרי הזו"ן דאצילות שהם בנצח הוד דא"א איהו בנצח ואיהי בהוד', הנה מקבל כל א' רק משורשו. וכן או"א אבא אחיד ותליא בחסד דא"א ואימא אחיד ותליא בגבורה²⁸⁷, הנה מקבל כל א' רק משורשו. וכן הב' רישין דא"א גלגלתא ומוחא שהם שורש זו"ן, הנה מקבל הגלגלתא מחסד דרדל"א והמוחא מגבורה דרדל"א וכנודע כ"ז. אך כאן בענינינו הוא אינו כן, והטעם הוא כי קבלת כל א' משורשו הוא רק בעת שהם בהכלים שלהם, או כאשר שעולים למ"ן כל א' בפנ"ע. אבל כאשר שעולים למ"ן ביהודם זה עם זה וכמו שהוא בענינינו, אז נכללים שניהם זב"ז בעת קבלת כל א', ונכללת היא בו לקבל משורשו ג"כ בעת שמקבל הוא, ואח"כ נכלל הוא בה לקבל משורשה ג"כ בעת שמקבלת היא, וכמו שמפרש והולך. כי בעת שאינם בהכלים ומתייחדים שניהם ועולים למעלה, אז נעשים שניהם לחד ממש, ונכללים זב"ז בעת קבלת כל א', ומקבלים שניהם משורש אחד, כי נכללת היא בו בעת שמקבל הוא, ונכלל הוא בה בעת שמקבלת היא. והנה מזה נמשך מה שנעשה באצילות התחלפות האורות דהחו"ג מאבא לאימא ומאימא לאבא, וכמ"ש בז"א (פרק ג) ובאנ"כ (פרק ו) ובכ"מ, הנה נמשך כ"ז משורש הדברים אשר כאן בעולם העקודים, כי נכללו הזו"ן זב"ז היא בשורש החסדים והוא בשורש הגבורות וכנז'.

ופירוש הענין כי הנה יש כמה כללות, א' כאשר יהיו ב' אורות בב' כלים כל א' בפנ"ע, ואח"כ כאשר יכנסו ב' האורות בכלי א'²⁸⁷, זה יקרא כללות שנכלל זה בזה בכלי א'.

²⁸⁷ עי' זהר ח"ג קיח ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[כד] כאשר יהיו ב' אורות בב' כלים כל א' בפנ"ע ואח"כ כאשר יכנסו ב' האורות בכלי אחד כו' – המציאות הזו הרי הוא בכל הענין דמטי ולא מטי, שכאשר שהוא מטי בהעליון אז הוא לא מטי בהתחתון, ונכנס האור תחתון בהעליון והם שניהם בכלי אחת. וכן הוא עוד במה שאמר הרב בשער הכוונות (דף ע"ז ע"ג) בההבדל שבין שבת ליו"ט, כי ביו"ט נכנסים המוחין דאבא בלתי הכלים דהנה"י דאבא, ומתלבשים המוחין דאבא בהמוחין דאימא בתוך הנה"י שבה, והרי הם ב' אורות בכלי אחת. וכן הוא הענין הזה ג"כ בכל הזווגים כולם, כי המ"ד שלו נכנס בה, והוא המ"ד והמ"ן שניהם בכלי אחת.

ועוד יש מציאות אחר והוא בהיות בחי' ב' אורות אלו* זו"ן (י"ל בב' כלים) שאז אירע להם מ"ש בפ' תרומה (דף קמו ע"ב), כי אז יש בהם סוד אהבה^כ. פי' כי נכלל הארת זכר בנקבה ושניהם בכלי א' וכן חוזר הארת נוקבא להכלל בכלי של הזכר. הרי הם ד' אורות, ב' בכל כלי כלולים זכ"ז, והם סוד ד' אותיות של אהב"ה.
* נמחק בלש"ו.

[כה] בהיות בחי' ב' אורות אלו זו"ן שאז אירע להם מ"ש בפ' תרומה דף קמ"ו ע"ב בסוד אהבה כו' – ר"ל שכל ב' אורות אשר הם בבחי' זו"ן, הנה נוהג בהם הענין דסוד אהבה, והוא בסוד הנשיקין שאמרו בזוהר שם, כי ד' רוחין אינן בנשיקין, וכל חד כלול בחבריה, כי תרי ענין הנשיקין הוא, התדבקות רוחא ברוחא. ונמשך רוחא מזה לזה, ומזה לזה, ונעשים עי"ז לד' רוחין, כי תרי מנשיקות הזכר להנוק, הרי נמשך ההבל שבו שהוא זכר לתוך פיה שהיא נוק' ומתערב שם עם ההבל שלה, והרי יש כאן ב' רוחין, אחד עצמות ההבל שלו שהוא זכר, והשני מה שנתערב עם ההבל שלה שהיא נוק', ונתהפך בה מזכר לנוק', אלא ששורשו הוא זכר, והרי הם ב' רוחין הנעשים מנשיקות הזכר אליה. ועד"ז הוא ג"כ ב' נעא ע"ד רוחין אשר מנשיקות הנוק' להזכר, אחד עצמות ההבל שלה שהוא נוק', והשני מה שנתערב עם ההבל שבו ונתהפך בו מנוק' לזכר, אלא ששורשו הוא נוק'.

והרי נעשת מהנשיקין אשר הוא משלהובין דרחימו ומתוקף התעוררות האהבה ד' רוחין: אחד, עצמות הבל זכר לבד הנתגלה בו מתשוקת האהבה ונמשך ממנו אליה. והשני, מה שנתערב בתוך פיה בההבל שלה ונתהפך בה מזכר לנוק', אך שורשו הוא זכר. ואחד, עצמות הבל הנוק' לבד הנתגלה בנשיקות הנוק' להזכר, ונמשך ממנה אליו. והשני, מה שנתערב בתוך פיו בההבל שלו ונתהפך בו מנוק' לזכר, אלא ששורשו הוא נוק'. והרי הם ד' רוחין הנעשה בנשיקין והם נכללים זה בזה ונעשים אחד, והם הד' אותיות אהבה, א"ה הוא העצמות שלו והתעורבות הנעשה בה, ב"ה הוא העצמות שלה והתעורבות הנעשה בו. ונעשים כולם אחד, והוא אהבה שהוא גימ' אחד. אמנם הנה דברינו הנו' הרי הם רק ע"פ דברי הרב שאמר בזה בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ט), ואמר שם זה לשונו: כי בנשיקות הזכר יש בו ב' בחי', אחד הוא ההבל עצמו שנמשך ע"י הנשיקה, והוא שורש ההבל עצמו, והב' מה שנתערב עם ההבל של הנוק' תוך פיה ונעשה בחי' נקבה, ושורשו הוא זכר. וכעד"ז הנשיקות הנוק' אל הזכר, שהרי כשנושקת אותו בהכרח נשאר בה שורש הבל של הנשיקה, והב' מה שנתערב עם הבל של הזכר שניתן בו מפי הנוק' אליו, ונעשה בחי' זכר ושורשו היא נוק'. והרי נתבאר ענין ד' רוחין דאית בנשיקין עכ"ל שם, והוא כדברינו הנ"ל.

אך לשון הרב אשר בענינינו הרי לכאורה אינו כן, שהרי אמר סוד אהבה כי נכלל זכר בנקבה ושניהם בכלי אחד, וכן חוזר הארת נוק' להכלל בכלי של הזכר, הרי הם ד' אורות, שנים בכל כלי כלולים זכ"ז, והם סוד ד' אותיות של אהבה, עכ"ל בענינינו. והרי מלשון הזה מבואר שחשבון הד' הוא רק ב' התעורבות, כי כל תעורבות הוא שנים, וב' המתערבים בפיו, וב' המתערבים בפיה הם הד', והרי הוא לא כהנ"ל. כי לעיל חשבנו את השניים שבכל א' העצמות ההבל אשר מתגלה מקודם מכל א' גופה, ואח"כ החלק ממנו אשר מתערב בהפה של השני בההבל אשר בו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אך האמת הוא כי אין סתירה בדברי הרב מזה לזה והכל אחד, כי הרי אותו החלק אשר נמשך מהאחד לחבירו ומתערב הוא עצמו מהשורש שנשאר בפיו ואינו חלק בפני"ע נאצל ממנו, אלא שהשורש עצמו דכל א' מתפשט בפיו של חבירו ונעשה שם לשנים, שהוא התערובות הנז'. והרי נחשב עיקר הד' באמת רק ב' הכלילות והתערובות הנעשה בכל א', והטעם הוא כי הרי השורש עצמו הנעשה ומתיילד בכל א' ונשאר בכל א', הרי הוא גופה נעשה רק ע"י הכלילות, כי ע"י שנכללים זב"ז ומתדבקים זב"ז, שהוא ההתדבקות דרוחא ברוחא, ע"י מתילד ההבל והנשיקה בכל א', והוא עצמו אשר נתפשט מהאחד לחבירו. ונכללים זב"ז בפיו דכל א', והם הב' פעם²⁸⁸ ב' שהוא הד', ר"ל ב' התערובות כנז' וכמ"ש הרב כאן. ולא שייך לחשוב השורש לחשבון בפני"ע, יען כי הרי כל עיקרו נעשה ע"י הכלילות, וכן הוא עצמו אשר מתפשט ונכלל. ועכ"פ הוא כי עיקר הד' הוא ב' הכלילות שהוא ב' התערובות שאמרנו, וכמו שאמר הרב בענינינו ודי בזה.

ועוד יש מין כללות אחר והוא זה המציאות שאנו בו, שהם ב' אורות בלתי כלים שהם זו"ן של הכתר שעלו למעלה, ואינם בכלי, כי כללותם אז יהיה בבחי' שיקבל הארה זו מזה²⁸⁹, וזהו כללות שלהם.

[כז] כי כללותם אז יהיה בבחי' שיקבל הארה זו מזה – ר"ל כי הגם שהרי לכאורה אינו שייך לשון כלילות אלא רק כאשר שנכללים שניהם בכלי אחת, ע"ד הב' בחי' כלילות הקודמים, כי נעשה חידוש בהם שנכללים שניהם בכלי אחת. אבל באלו הזו"ן דהכתר אשר היו באמת גם מתחילה רק בכלי אחת, והרי היו כלולים זב"ז גם מתחילה, כי הרי הם שניהם יחד בכלי הכתר, וא"כ הרי מה נתחדש בהם עתה. וע"ז אמר כי החידוש בהם הוא שמקבלים עתה משורש אחד, כי מתחילה נכללה היא בו ומקבלת היא משורשו ג"כ, ואח"כ נכלל הוא בה ומקבל הוא משורשה ג"כ. והנה נעשה כ"ז בהם רק אחר שעלו למעלה לקבל השפע אשר לצורך זיווג להוליד נשמות חדשות וכנ"ל אות י"ב. והרי צריך הוא להיות לו כח להוליד נקבות ג"כ, וכן היא צריכה לקבל כח להוליד זכרים ג"כ, ולכן מקבלים שניהם עתה משורש אחר, היא משורשו והוא משורשה וכנז', וע"ז יש לשניהם כח להוליד זו"ן. משא"כ כל זמן שעומדים למטה בהכלי ואינם מקבלים אז רק שפע החיות לבד, הנה אז מקבל כל א' רק משורשו המיוחד אליו לבד. (עב ע"א)

והנה { לג ע"ג } עתה הנוקבא נכללת בדכורא, כי להיות שהנוקבא הוא אור של החכמה כנ"ל והזכר הוא אור של הכתר שנשאר בכלי, א"כ הזכר הוא שמקבל עתה מן השורש שלו שהוא שורש הכתר, וזה נמשך לו ע"י כו"ש שמזדכך אותו הכתר שנשאר למעלה בסוף השרשים, וע"י הארה העליונה של שורש הכתר הוא מזדכך מאד, ואז מאיר אור רב בזה הזכר של הכתר ואז נכללת הנקבה בזכר ומקבל הארה ממנו, עד שנמצאים עתה ג' בחי' אלו (הם) שוים בהארתן והם זו"ן של כלי הכתר ואותו הכתר שעליהם. ואחר שהן שוין יקבלו האור שלהם מצד שורש כתר עליון, ואז צריך שהנוקבא של הכתר תקבל גם היא²⁹⁰ משורש עליון שלה שהוא חכמה עליונה, לכן השורש של החכמה העליונה יורדת בכינה ובינה בחסד כו' עד שיורד יסוד במלכות. ואז אותו הכתר שעלה במקום שורש המלכות יורד במקומו, כי אינו יכול להיות שם כי אין לו דמיון²⁹¹ עם שורש המלכות, וגם הוא ענף והמלכות הוא שורש, לכן הוא גרוע ממנה אע"פ שהוא מקבל מן הכתר, אמנם יורד במקומו ושם יוכל להיות ביחד עם זו"ן שהיה במקומו, כי אז שלשתן שוין אחר שכולן שוין בקבלתן משורש הכתר

²⁸⁸ נדצ"ל פעמים.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עליון. ואז נמשך הארת שורש חכמה למטה, ואז הזכר נכלל בנוק'כח*, שהנוקבא מקבלת תחלה לפי שהוא נשתווה במעלה עם הזכר כי שניהן שוין וקבלו משורש הכתר עליון, ולפי שעתה מקבלים משורש חכמה לכן הנוק' מקבלת תחלה מכל הג' שבכאן, והן מקבלין ממנה ונכללין בה בסוד (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה.

[כו*] וזה נמשך לו ע"י כו' – ר"ל הסיבה מה שנכללת היא בו להעשות אליו כמו הוא ממש, שתקבל היא אז ג"כ מהשורש שלו כמו הוא, ועל זה אמר כי הסיבה בזה הוא ע"י הזדככות הכתר (שהוא כללות האור דהתפשטות הא') העומד למעלה, שהוא נזדכך מאוד, ולכן כאשר אלו הזו"ן אצלו נזדככו הם על ידו ונעשו כולם שוים, ועי"ז נכללת היא בו ונעשית אז כמו הוא ממש לקבל אור וכת דתכונת זכר, ואפשר לה עי"ז להוליד מעתה זכרים ג"כ כנ"ל.

[כז] ואז צריך שהנוק' של הכתר תקבל גם היא כו' – כי אל"כ הרי תתבטל עצמותה מכל וכל, ותעשה לזכר ממש. ומה גם כי הרי כל עלייתם הרי הוא לצורך זווג להוליד נשמות, והוא ע"י קבלת ב' עטרין דהו"ג שהם מ"ד ומ"ן כנודע. והרי מוכרח הוא שתקבל גם היא עטרה דגבורה שהוא בחי' נוק' מ"ן. ולא עוד אלא שצריך שיוכלל הוא בזה ג"כ, כדי שיהא לו כח להוליד נקבות ג"כ וכנ"ל, ועל זה אמר, ואז צריך שהנוק' כו' כו', ואז הזכר נכלל בנוק' כו'.

[כח] כי אין לו דמיון כו' – ר"ל כי הרי לכאורה יש סברא לומר כי כשם שהועיל הארת השורש דהכתר עליון לזכך את הזו"ן שעלו, שיהיו שלשתן שוה הם שניהם עם הכתר שבסוף השרשים, כן היה צריך ג"כ שיועיל הארת השורש דהכתר עליון לזכך את הכתר שבסוף השרשים, שיהיה אפשר לו להיות ביחד עם השורש דהמלכות שעליו. על זה אמר כי זה אי אפשר, כי אין לו דמיון עמו, כי הם אינם במדרגה אחת וכנ"ל אות י"ט, וזהו שאמר כי הוא ענף והמלכות היא שורש. אמנם אמר כאן עוד טעם פשוט, כי אין לו דמיון עם שורש המלכות, ור"ל כי המלכות הרי היא בגילוי הגבורות, וכנודע שהיא מעטרה דגבורה, והכתר הוא שורש החסדים. (ומ"ש אעפ"י שהוא מקבל מן הכתר, ר"ל מן השורש דהכתר עליון, עכ"ז הוא גרע ממנה ומהטעם שאמרנו לעיל אות י"ט ע"ש).

[כח*] ואז הזכר נכלל בנוק' כו' – כי ע"ד שנעשה בהשרשים, שהרי יורד עתה שורש החכמה בשורש הבינה, ושורש היסוד בשורש המלכות, כן הוא ע"ז בהזו"ן של הכתר שעלו, הנה נכלל עתה הזכר בהנוק', ומתחילה עלתה היא אצלו ונכללה היא בו וכנ"ל אות כ"ג, ואח"כ יורד הוא אצלה ונכלל הוא בה. והנה הוא ע"ד סדר היחוד דכל בחי' דו"ן, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (דף מט ע"א) בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע ויביאה אל האדם, דבעאן אבא ואימא דכלה לאעלה ברשותיה דחתן, כד"א את בתי נתתי לאיש, והרי עולה היא מתחילה אצלו, וזהו ענין סוד החופה. אבל אח"כ מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה, דהא ביתא דילה היא, שהיא בית אליו היכל אליו, דכתיב ויבא אליה כו' ויפגע במקום וילן שם כו' וישכב במקום ההוא, ע"ש²⁸⁹. כי מתחילה צריך אתערותא מתתא לעילא, ולכן עולה היא

²⁸⁹ ז"ל בשלימות: ויבן יהו"ה אלה"ם אוף הכי נמי בשם מלא דהא אבא ואמא אתקינו לה עד לא אתת לבעלה את הצלע כמה דאת אמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם אספקלריאה דלא נהרא אבל אבא ואמא אתקינו לה לאתפייסא בעלה בהדה ויביאה אל האדם מהכא אוליפנא דבעאן אבא ואמא דכלה לאעלה ברשותיה דחתן כמה דאת אמר (דברים כב טז) את בתי נתתי לאיש הזה וגו' מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה דהא ביתא דילה הוא דכתיב (בראשית כט ל) ויבא אליה ויבא גם אל רחל בקדמיתא ויביאה אל האדם דעד הכא אית לאבא ולאמא למעבד לבתר איהו ייתי לגבה וכל ביתא דילה הוא ויטול רשות מינה ועל דא אתערנא דכתיב (שם כח יא) ויפגע במקום וילן שם דנטיל רשו בקדמיתא מכאן אוליפנא דמאן דמתחבר באנתתיה בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין ואי לאו לא יבית לגבה בגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו.

וילן שם כי בא השמש (בראשית כח יא) לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביממא ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו הכא אוליפנא דאפילו יהון למלכא ערסי דדהבא ולבושי יקר למיבת

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מתחילה אצלו, ואח"כ עי"ז יורד האור והשפע מעילא לתתא ונכלל בה, וע' פ' תזריע (מה סע"א²⁹⁰). והרי מתבאר ממילא מדברינו כי עיקר קבלת וירידת השפע הוא נעשה בהכלילות השני אשר נכלל הוא בה, וזהו מה שאמר בזוה"ק הנז' דהא ביתא דילה הוא, ואמר שם עוד, וכל ביתא דילה הוא כו' דכתיב ויפגע במקום כו', כי היא הבית וההיכל והמקום אשר שם מתכנס כל השפע כולה, וזה נעשה בהכלילות השני כנז'.

אמנם טעם ירידת שורש חכמה למטה במקום שורש הבינה וכו' הוא לכמה טעמים, הא' הוא לפי שכשהיא קרובה לשורש כתר אינה יכולה להאיר, ואורה מתבטל באור הנמשך מן הכתר^ט. ועוד כי צריכה היא להתקרב למטה כדי שתוכל הנוקבא שבכתר לקבל תחלה ממנו כנ"ל, וזהו גורם^ל קריבת השורש אליה מדריגה א' יותר מקורבת הזכר שבכתר אל שורשו. ועוד כי בארנו כי לעולם השרשים אינם נמנעים מלהשפיע למטה בהיות התחתונים רוצים לקבל, לכן שורש הכתר^{לא} אינו נמנע מלהשפיע למטה כל זמן היותן זו"ן חוץ מן הכלי שלהם, וא"כ אין החכמה יכולה להשפיע^{לב}, ולכן כאשר תרחק החכמה ותרד למטה^{לג} במקום הבינה אז ישאר המקום שלה פנוי^{לד}, ואז בעוד שהשפע הנשפע משורש הכתר ממלא אותו מקום החלל הפנוי אז החכמה היא משפעת למטה, נמצא כי אז גם אם הכתר משפיע אינו מבטל הארת

בהו ומטרוניתא תתקין ליה ערסא מתתקן באבנין ישבוק דיליה ויבית במה דאיהי תתקין דכתיב (שם) וישכב במקום ההוא.

תרגום: "ויבן ה' אלהים", אף כאן גם כן בשם מלא, שהרי אבא ואמא תיקנו אותה טרם שבאה לבעלה, "את הצלע", כמו שנאמר "שחורה אני ונאווה בנות ירושלים", אספקלריה שלא מאירה. אבל אבא ואמא תיקנו לה שיתפייס בעלה עמה. "ויבאה אל האדם", מכאן למדנו שצריכים אבא ואמא של הכלה להכניסה ברשותו של החתן, כמו שנאמר "את בתי נתתי לאיש הזה וגו'". מכאן ואילך בעלה יבוא אליה, שהרי הבית הוא שלה, שכתוב "ויבא אליה", "ויבא גם אל רחל". בהתחלה "ויבאה אל האדם", שעד כאן יש לאבא ולאמא לעשות, אחר כך הוא יבא אליה, וכל הבית שלה הוא, ויטול רשות ממנה. ועל זה הערנו שכתוב "ויפגע במקום וילן שם", שנטל רשות בהתחלה. מכאן למדנו, שמי שמתחבר באשתו, צריך לפייס אותה ולשמח אותה בדברים. ואם לא, שלא ילון אצלה, כדי שיהיה רצון שלהם כאחד בלא אונס.

"וילן שם כי בא השמש", להראות שאסור לו לאדם לשמש מטתו ביום. "ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו", כאן למדנו, שאפילו יהיו למלך מטות זהב ולבושי כבוד ללון בהם, והמלכה תתקין לו מטה מתוקנת מאבנים, יעזוב את שלו וילון במה שהיא מתקנת, שכתוב "וישכב במקום ההוא".

²⁹⁰ ז"ל: תא חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה בכנסת ישראל באינון זמנין דאשתכח עמה והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא ומשכת ליה לגבה בסגיאות חיתתא ותיאובתא כדין אתמליא מסטרא דימינא וכמה אכלוסין משתכחי בסטרא דימינא בכלהו עלמין וכד קודשא בריך הוא אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא והיא אתערת לבתר ולא בזמנא דאיהו אתער כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין כהאי גוונא כתיב (נ"א הדא הוא דכתיב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (&) מאי טעמא תנינן עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה אשתכח ודא כדוגמא דדא ועל דא קודשא בריך הוא גזר דכר או נוקבא לאשתכחא רעותא בעלמא ובכלא בעי בר נש לאתדבקא רעותא לעילא לגבי קודשא בריך הוא לאשתכחא רעוון בעלמא זכאה חולקהון דצדיקייא דאינון ידעין לאדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא עלייהו כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום.

תרגום: בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רצון אליו בראשונה, ומושכת אותו אליה ברוב חיבה ותשוקה, אז מתמלאת מצד הימין. וכמה אוכלוסים נמצאים בצד הימין בכל העולמות, וכשהקדוש ברוך הוא מעיר חביבות ורצון בראשונה, והיא מעירה אחר כך, ולא בזמן שהוא מעיר, אז הכל נמצא בצד הנקבה, והשמאל מתעורר וכמה אוכלוסים עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות. כדוגמא זה כתוב (זהו שכתוב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', למה, שנינו העולם התחתון נמצא כדוגמת העולם העליון, וזה כדוגמא של זה, ועל זה הקדוש ברוך הוא גוזר זכר או נקבה שימצא רצון בעולם, ובכל צריך אדם להדביק רצון למעלה אל הקדוש ברוך הוא, שימצאו רצונות בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים שהם יודעים להדביק את רצונם אל המלך הקדוש, עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. – ההכל נצרך@

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

החכמה. ואמנם ירידת החכמה למטה לא תפסיד הארתה בהתרחק^ל מן המאציל מדריגה א' כנ"ל, הוא מזה הטעם, אחר היות הכתר עליון ממלא אותו מקום החלל, כי בשלמא אם היה נשאר שם מקום פנוי וחלל, היה נפסק האור מן המאציל לחכמה, ואדרבא היתה מפסדת החכמה, ויותר טוב היה להשאר במקומה^ל, אמנם עתה שאור הכתר ממלא מקום החלל ההוא, יש דרך ומעבר אל האור המאציל להשפיע בשורש החכמה ואינה מפסדת כלל.

[כט] אינה יכולה להאיר ואורה מתבטל באור הנמשך מן הכתר – הנה לכאורה היה נראה לומר כי הוא ע"ד שמבואר לעיל פ"ב בענין המציאות דהי' ספי' שבהתפשטות הב', שלא היה אפשר שתתגלה כל ספי' על מדרגתה אלא רק אחר שעלה אור העליון למעלה ונתרחק ממנה, ע"ש דברינו אות א' ובכ"מ שם. וכן הוא עד"ז כאן, כי לא אפשר להשורש ההחכמה להשפיע במדרגתה אלא רק אחר שתירד ותתרחק מהשורש דהכתר, כי עי"ז היא מתגלה לעצמה, כי אל"כ לא ניכר אורה כלל, והיא אחת עם מדרגת השורש דהכתר. אמנם הוא, הרי עדיין צריך ביאור על השינוי שנעשה מכאן לשם, כי הרי שם עלה העליון ונסתלק, וכאן ירד התחתון ונתרחק. ועוד כי הרי הגלוי דכל אור וספי' על מדרגתה הרי הוא לעולם במקומה דוקא, אבל אחר שיורדת ממקומה הרי היא אינה מעתה במדרגתה כלל. {עב ע"ב} וא"כ איך אפשר לומר כי לכך ירדה שורש החכמה למטה ממקומה כדי להשפיע ממדרגתה, הרי מאחר שירדה אינה מעתה במדרגתה כלל.

אך הענין בזה הוא באמת ענין עמוק, והיינו כי הרי השורש דהחכמה הרי היא שורש לעיקר אור החכמה דההתפשטות הא' עצמה, אבל הנוק' שבכתר שהיא צריך עתה לקבל השפעה ממנה משום שהיא מהחכמה, הרי היא מההתפשטות הב' שהוא רק תולדות האור דההתפשטות הא', והיא במדרגה למטה הרבה כנודע בדברינו. ולכך כאשר צריך שתקבל היא השפע הראוי לה מהשורש דהחכמה, שהיא באמת אינה שורשה עצמה, אלא היא אליה רק בבחי' שורש שורשה, הנה לא היה אפשר לה לקבל ממנה השפע הראוי למדרגתה, אלא רק אחר שתירד השורש דהחכמה העיקרי למטה ממקומה דוקא, ויורדת עי"ז גם היא ממדרגתה העיקרית שבה, ונצטמצמה ונעשית ראוי להשפיע להנוק' דהכתר אשר היא מההתפשטות הב', ומשום שהיא מהשורש דהחכמה עכ"פ. משא"כ הזכר שבהכתר, שהוא מההתפשטות הא' עצמו, כי הרי הוא הרשימו דהאור הכתר דהתפשטות הא' וכנ"ל פ"ג אות ח', ולכן היה אפשר לו לקבל היטיב מהשורש דהכתר עליון כאשר הוא במקומו גופה, כי הרי הוא שורשו ממש.

אבל הנוק' שבכתר שהיא רק מאור ההתפשטות הב', הנה הגם שהיא מהחכמה דהתפשטות הא', אך היא אינה החכמה עצמה אלא רק תולדתה. והרי הוה השורש דהחכמה אליה רק בבחי' שורש השרשים, ולכן אי אפשר לה להנוק' שבכתר לקבל אור הראוי למדרגתה משורש החכמה במכוון, אלא רק אחר שיורד השורש ממקומו ונצטמצם עי"ז ומתמעט כנו'. וכן מטעם זה הנה יורדים אז באמת כל השרשים כולן כמ"ש הרב, לבד השורש דהכתר עליון, שרק הוא נשאר במקומו ומתרחקים כל השרשים התחתונים מהשורש דכתר עליון, וכמבואר בדברי הרב. וכ"ז הוא משום שהרי כן נעשה עיקר כל המציאות דההתפשטות הב' ג"כ רק מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא' וכנ"ל פ' ב' ג' ע"ש דברינו אות ד', ונעשה כל ספי' אשר בהתפשטות הב' מהספי' התחתונה ממנה אשר בהתפשטות הא', החכמה מהבינה, והבינה מהחסד, והחסד מהגבורה וכן כו' כמו שבארנו שם.

אמנם הנה אמרנו שם כי עכ"ז הנה נמשך כל א' מבחינתה עכ"פ, והיינו כי הרי כל א' הוא כלול מ'י, וכשנעשה החכמה מהבינה, הנה המשכתה הוא ג"כ מהחכמה הפרטי אשר בהבינה, וכן יציאת הבינה מהחסד הוא מהבינה שבחסד, וכן החסד מהגבורה הוא מהחסד שבגבורה וכן כו', וכמו שבארנו שם (לעיל פ"ג אות ד' ובכ"מ שם). ולכן כאשר עולים לקבל למעלה את השפע הראוי להם להשפיע למטה, והוא בעת שנכלל הוא בה וכנ"ל אות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כ"ח, הנה יורדים אז השרשים ג"כ כל א' למקום התחתון השני אליו, ומשפיע שורש החכמה דרך מקום שורש הבינה, ושורש הבינה דרך מקום שורש החסד, ועד"ז כולם. והוא משום כי הרי כן הוא באמת כל עיקר המציאות דהתפשטות הב' שנעשה כל ספי' שבה רק מבחינתה אשר בהספי' השניה אליה שבהתפשטות הא' וכנז'.

ולא עוד כי היורדים, הנה הם רק הט' אחרונים, ושורש הכתר עליון הרי הוא נשאר במקומו, והרי נתרחקו מהשורש דכתר עליון אשר בו הוא עיקר הגלוי דאור א"ס, והוא מהטעם שאמרנו לעיל בסמוך, משום שכל ההתפשטות הב' הוא למטה במדרגה הרבה מההתפשטות הא', ולכן ע"י שמתרחקים ממנו הנה נצטמצם השפע בהם, ונתמעט ונעשה עי"ז רק כשיעור הראוי למדרגת ההתפשטות הב'.

והרי לנו עכ"פ כי ענין ירידתם כל א' להמקום השני שתחתיו, וענין ריהוקם מהשורש דהכתר עליון, הנה נעשה כ"ז מסיבת המיעוט דהתפשטות הב' אשר יש בו, הן בכללו והן בפרטיו. כי הרי בכללו הוא רק קו דק מהאור דהתפשטות הא', והוא למטה ממנו במדרגה הרבה כגודע בדברינו. ובפרטיו הרי נעשו כל הי' ספי' שבו, כל ספי' וספי' מבחינתו שכנגדו אשר בהספי' השניה אליו דההתפשטות הא'. והרי יצא ההתפשטות הב' ממועט מההתפשטות הא' בשני בחי': אחד מיעוט, ואחד ירידה. ולכן כאשר עולה ההתפשטות הב' אצל התפשטות הא' לקבל שפע מהשרשים, הנה נעשה בהשרשים ג"כ אלו הב' מיני מיעוטים, והוא הירידה והריחוק כנז', כי עי"ז אפשר לההתפשטות הב' לקבל משם השפע הראוי לה למטה, והבן כל הדברים הללו מאד ועי' עוד למטה אות ל"ד. (עב ע"ג)

[ל] ועוד כי צריכה היא להתקרב למטה כדי שתוכל הנוק' שבכתר לקבל תחילה ממנו כנ"ל וזהו גורם כו' – הדברים צריכים ביאור כי הרי הזו"ן שבכתר הם עומדים עתה שוים, והרי היא מתקרב אל הזכר ג"כ. אך פשטות הכוונה הוא כי מאחר שהנוק' הרי היא מהחכמה, אלא שנכללה עתה בהכתר ע"י שהיא בכלי הכתר, וגם נכללה בהזכר שבו וכנ"ל אות כ"ז, ולכן כי כדי שתחזור קצת לעצמותה העיקרי שבה הנה יורד שורש החכמה להתקרב אליה, כדי שתחזור וניעור עי"ז לעצמותה העיקרי שלה, כי ע"י התקרבות השורש אליה היא חוזרת וניער. והגם שנעשה קרוב עי"ז אל הזכר ג"כ, אך מאחר שאינו שורשו אינו גורם ההתקרבות אליו יחוד כלל, ועיקר היחוד הוא רק להנוק' שבכתר, כי היא ממנו, כן הוא הכוונה בפשטות. אך עומק הכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל, כי כל זמן שלא ירדה השורש דהחכמה למטה ממקומה, לא היתה אז עדיין שורש להנוק' שבכתר אלא רק בבחי' שורש השרשים וכנ"ל אות כ"ט. אך ע"י (עב ע"ד) ירידתה היא מתמעט ונעשית שורש אליה וכנ"ל. ועוד כי כשם שיורדת היא ומתרחק משורש הכתר, כן יורדת עתה הנוק' מכלילותה בהזכר, ואדרבה הוא כי נכלל עתה הוא בה וכנ"ל אות כ"ח. וזהו שאמר כי צריכה היא להתקרב למטה (ר"ל להצטמצם ולהתמעט ולהעשות עי"ז שורש להנוק' שבכתר), כדי שתוכל הנוק' שבכתר לקבל תחלה ממנו. כי מאחר שנעשה שורש אליה ממילא שהיא מקבל עתה תחילה, כי כל ענף נמשך אחר שורשה, ומאחר שמקבלת היא עתה תחילה הרי ממילא הוא שנכלל עתה הוא בה. ונעשה כ"ז ע"י ירידת השורש דהחכמה מכלילותו בהשורש דהכתר, וזהו שמסיים ואומר "וזהו גורם קריבת השורש אליה מדרגה אחת יותר מקורבת הזכר אל שורשו", כי עי"ז יוצאת היא לעצמה ומקבלת היא עתה תחילה ונכלל הוא עתה בה.

וכבר אמרנו לעיל אות כ"ח כי עיקר הזווג והורדת השפע אשר לצורך לידת נשמות חדשות הנ"ל אות י"ב הנה הוא רק בהכלילות השני, כאשר נכלל הוא בה. וזהו הענין מה שאז מקבלת היא תחילה, כי כל הזווגים הוא לעולם ע"י התעוררות הגבורות, וכמ"ש בזוה"ק (פרשת וארא ל ע"א) כד מלכא אתי לערסיה כו' רוחא דצפון אתער דאיהו אתער הביבותא כו' דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה בגין דצפון שארי הביבותא כמה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דאתמר שמאלו תחת לראשי כו'²⁹¹, וכן הוא בכ"מ בזוה"ק. ועכ"פ הוא כי בעת הזווג הנה צריכה לקבל היא תחילה, וע' פ' קדושים (פד ע"א) ופ' תזריע (מה סע"א) וכנודע מכ"מ, וע' למטה בסמוך.

[לא] כי לעולם השרשים אינם נמנעים מלהשפיע כו' לכן שורש הכתר כו' – ור"ל כי עתה אשר עלייתם הוא לקבל השפע אשר לצורך זווג להוליד נשמות כנ"ל אות י"ב, והשפע הזה הרי הוא נמשך מהשורש דכתר עליון שהיא הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס וכנ"ל אות כ"ב, וא"כ הרי משפיע עתה השורש דכתר עליון בלי הפסק. והנה שפעו הוא רק אורות החסדים גדולים, והרי היה מתבטל עי"ז העטרה דגבורות הנצרך להזווג וכנ"ל בסמוך. ועומק הענין דצורך הגבורות להזווג הוא כי הם מצמצמים את השפע לצורך הולד, כי אלולא זה היה נמשך השפע בלי גבול, כי הדעת עלאה הוא מאור הגנוז אשר אין הגוף יכול לקבלו, ולכן נצרך מציאות הגבורות בהזווג כדי לצמצם את אור הנשמה לפי כח הגוף, ע' הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג). וזהו הענין ג"כ מה שאמרו בזוה"ק (פרשת נח דף סה ע"א) בסוד היחוד דגלגלתא ומ"ס, חד פריסו אתפריס ומגו ההוא פריסו כו' מטי ולא מטי כו' ע"ש²⁹², ובדברינו בזה בספר הכללים כלל ט"ו ענף ח'. כי אלולא הפריסא היה יוצא האור דגלגלתא אשר שם הוא החסד דרדל"א, היה יוצא ונמשך בלי צמצום כלל, אך בהפריסא הנה שם נגזו האור, וכן מקבל המ"ס ממנו ג"כ רק ע"י מטי ולא מטי, והוא ע"י הגבורה דרדל"א הגנוז בהמ"ס, ומצטמצם עי"ז האור ונמשך הנשמה רק לפי כח הגוף. והרי לנו עכ"פ כי מציאות הגבורות בהזווג הם לצורך גדול, ולכן הוא בענינינו הנה יורד החכמה ומתרחק כדי שלא יתבטל שפעו, שהוא שפע דהגבורות הנצרך להזווג ע"י שפעת אור החסד דהכתר המשפיע עתה בלי הפסק. כי הרי הוא הדעת עלאה אשר כל אור שפעת הזווג הוא ממנו, אך ע"י ירידת החכמה הנה נעשה גילוי הגבורות ג"כ ככל הנצרך והרי מתגלים ומתקיימים זה וזה.

[לב] וא"כ אין החכמה יכולה להשפיע – כבר אמרנו לעיל אות כ"ט כי הנוק' שבהכתר, שהיא מההתפשטות הב', הנה לא אפשר לה לקבל את שפעה הראוי לה אלא רק ע"י ירידת שורש החכמה ממקומה דוקא. אבל כל זמן שעומד שורש החכמה במקומה סמוך לשורש הכתר, הנה היא אז השורש רק להתפשטות הא', ואי אפשר אז להנוק'

²⁹¹ ז"ל בשלימות: תא חזי כד מלכא אתי לערסיה בשעתא דאתפלג ליליא רוחא דצפון אתער דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה בגין דצפון שארי חביבותא כמה דאתמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי ודרום חביק ברחימו דכתיב וימינו תחבקני כדן כמה בדיחין מתערין שירתא עד דאתי צפרא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

תרגום: בא וראה כשהמלך בא למטתו בשעה שנחלק הלילה רוח צפון מתעוררת שהיא מעוררת חביבות למלכה שאלמלא מתעוררת הצפון אין מתחבר המלך עמה משום שמצפון מתחילה חביבות כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי ודרום מחבק באהבה שכתוב וימינו תחבקני ואז כמה בדחנים מעוררים שירה עד שבא הבוקר שכתוב "ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים".

²⁹² ז"ל בשלימות: אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה חד פריסו אתפריס ומגו ההוא פריסא ברדיפו דהיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר וכדן (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע.

תרגום: אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר סתום שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסיתום. רצון המחשבה העליונה לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו, מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז (אותה) הוא מחשבה עליונה מאירה באור (בסיתום) סיתום שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבהכתר לקבל ממנה את שפעה הראוי לה כלל. וזהו שאמר, כי אז אין החכמה יכולה להשפיע, ור"ל שאי אפשר לה לצמצם את שפעה כהראוי להנוק' שבכתר שהיא מהתפשטות הב' כל זמן שהיא עומדת סמוך אצל שורש הכתר. והנה מוכרח ירידת שורש החכמה ממקומה מצד ג' סיבות: אחד, מצד המשפיע. ואחד, מצד המקבל. ואחד, מצד השפע. כי מצד המשפיע והוא שורש החכמה שהוא משפיע להנוק' עטרה דגבורות כנו', הנה אלולא שירד ממקומו היה מתבטל אורו, ר"ל בחי' הגבורות שבו באור החסדים הנמשך משורש הכתר. ור"ל כי כל זמן שהוא עומד סמוך לשורש הכתר אי אפשר לשורש החכמה להשפיע אור דבחי' גבורות כלל וכנ"ל אות ל"א, והוא הטעם הראשון שאמר הרב לפי שכשהיא קרובה לשורש כתר אינה יכולה להאיר ואורה מתבטל באור הנמשך מן הכתר, והוא הטעם אשר מצד המשפיע.

ואח"כ אמר הרב טעם שני, והוא מה שאמר, ועוד כי צריכה היא כו', והוא הטעם אשר מצד המקבל, שהיא הנוקבא שבכתר אשר היא יצאה עתה מכלילותה בו. ואדרבה הוא כי עתה נכלל הוא בה, והנה נעשה כ"ז ג"כ רק ע"י ירידת שורש החכמה והתקרבותה אליה וכנ"ל אות כ"ח (אשר בהמוסגר²⁹³) ואות ל', ע' שם ושם.

ואח"כ אמר הרב טעם ג', והוא מה שאומר, ועוד כי בארנו כו', והוא הטעם אשר מצד השפע, כי אי אפשר שתתגלה השפע כראוי להנוק' שבכתר אשר היא רק מההתפשטות הב', ותצטמצם השפע כהראוי לה בהב' מיעוטים, שהם אחד מיעוט, ואחד ירידה כנ"ל אות כ"ט, אלא רק ע"י שירדה שורש החכמה ממקומה וכמו שבארנו שם באר היטיב ע"ש. וזהו שאמר, וא"כ אין החכמה יכולה להשפיע, ור"ל שאי אפשר להשפיע השפע הראוי להתפשטות הב' שתצטמצם בהב' מיעוטים הנו', אלא רק ע"י ירידת שורש החכמה ממקומה דוקא, כי רק עי"ז נתמעט ומצטמצם השפע כהראוי להתפשטות הב', ואז מקבל הנוק' שבכתר את השפע הראוי לה. והרי מתבאר כי הג' טעמים שאמר הרב הגם שנראה שהם כולם אחד, עכ"ז הם מתפרשים לג', והם אחד מצד המשפיע, ואחד מצד המקבל, ואחד מצד השפע, וכמו שבארנו וע' עוד למטה בסמוך.

[לג] ולכן כאשר תתרחק החכמה ותרד למטה כו' – כי עי"ז הנה מתתקן כל הג' חששות הנ"ל, כי החשש אשר מצד המשפיע הרי ע"י שמתרחק משורש הכתר אינו מתבטל אליו, ומשפיע מבחינתו היטיב בחי' אורות דגבורות, כי כן הוא החכמה בערך הכתר הוא בבחי' גבורות, ע' שער א"א (פרק ו) וכנודע מהחכמה מ"ס שהיא בוצד"ק. וכן החשש אשר מצד המקבל, הרי בירידת החכמה למקום הבינה, ושורש היסוד למקום שורש המלכות, הרי יוצאת בזה ג"כ היטיב הנוק' שבכתר מכלילותה בו, ואדרבה הוא כי עתה נכלל הוא בה. וכן החשש אשר מצד השפע, הנה ע"י ריחוקה וירידתה הנה מתמעט עי"ז השפע כשיעור הראוי להתפשטות הב', והרי מתתקן ע"י ריחוקה וירידתה כל הג' חששות כולם.

[לד] אז ישאר המקום שלה פנוי – הנה אמרנו לעיל אות כ"ט כי ירידת החכמה וריחוקה משורש הכתר עליון הנה הוא כדי להעשות עי"ז לבחי' שורש למדרגת ההתפשטות הב', ולכן הוא כי כשם שכל ההתפשטות הב' הנה לא יצא ולא נעשה אלא רק אחר ההסתלקות הא' שהוא אחר שנתרוקן מאור, ואז יצא ההתפשטות הב'. הנה כן היה נעשה עדי"ז עתה בהשרשים, כי לא נתגלו ולא נעשו לבחי' שורש להתפשטות הב' אלא רק אחר שנתרוקן מאור, ונעשה כעין מקום פנוי וחלל והפסק, ועי"ז נעשה האפשרות שיתגלו ויעשו לבחי' שורש להתפשטות הב'. אמנם הנה שם בעת צורך המציאות דהתפשטות הב' העיקרי היה נעשה התרוקנות האור ע"י עלייתו (עג ע"א) למעלה, וכאן הרי נעשה המקום פנוי ע"י ירידתם למטה. וכן הוא שינוי עוד, כי שם נעשה והיה כל ההתפשטות הב' רק תולדות האור

²⁹³ עי' הערה הבאה. @

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מהתפשטות הא', וכמו שבארנו בדע"ה ח"א דרוש ד' וכן בספר הכללים כלל י"ח ענף י' שהתפשטות הא' היה מבחי' ע"ב וס"ג, וההתפשטות הב' היה מבחי' המ"ה וב"ן שהם תולדתם. אבל כאן הרי הם אותן האורות עצמן, אלא שע"י ירידתם נצטמצמו ונעשו לשורש דההתפשטות הב', אבל הם אותן האורות עצמן עכ"פ.

אך הענין בזה הוא, כי הרי עתה כאשר עלו הזו"ן דהכתר למעלה אצל הכתר העומד בסוף השרשים, שהוא האור הכללי דהתפשטות הא' כנודע בדברינו, ונודככו עי"ז ונעשו שלשתן שוים כנ"ל בדברי הרב, ולכן הוא כי גם אח"כ שהוא גם בעת שיוצאת הנוק' מכלילותה בהזכר, וחוזרת למדרגתה שהיא מההתפשטות הב', וכן נצרך עתה להשרשים ג"כ לצמצם את שפעם כהראוי למדרגת התפשטות הב', עכ"ז הרי ע"י עליית זו"ן דהכתר למעלה הרי נודככו עי"ז ונתעלית הנוק' ג"כ, ר"ל שנתעלה מדרגתה עצמה ג"כ, שהוא גם ההתפשטות הב' גופה ג"כ. ולכן נשתנה בו לעילוי הרבה, כי לצורך השפע הנמשך לו עתה מלמעלה, הנה אינו עולה עתה השורש דהכתר עליון להסתלק למעלה ח"ו, אלא שהוא נשאר על מקומו בכתחילה, ואינו פוסק את שפעו ג"כ אף רגע אחת, אלא ששורש החכמה היא יורדת למטה ממקומה להשפיע את השפע הראויה למדרגת ההתפשטות הב'. ועי"ז הנה נמצא כי נמשך אותו השפע ג"כ בעילוי הרבה ממדרגת ההתפשטות הב' הקודמות, ור"ל כי הגם שע"י ירידת שורש החכמה למטה הנה מצמצם השפע רק למדרגת ההתפשטות הב', כי נצטמצמה החכמה עצמה ג"כ ע"י ירידתה וכנ"ל. אך ע"י ששורש הכתר עליון הוא נשאר על מקומו ואינו פוסק שפעו אף רגע אחת, הנה מתעלה עי"ז השפע דהחכמה ג"כ אשר עתה עכ"פ, והוא ע"י שהשורש דהכתר עליון הוא נשאר על מקומו, והרי נשאר הוא לשורש לההתפשטות הא' כמו שהיה. ולכן הגם ששורש החכמה הוא ירד ונצטמצם, עכ"ז הנה נתעלה עתה שפעו ג"כ ע"י שפעת דשורש הכתר עליון, שהוא שפע הראוי לההתפשטות הא'. וכ"ז הוא משום שהנוק' שבכתר אשר היא מקבלת את אותו השפע והיא מההתפשטות הב', הנה היא נודככה ונתעלה ג"כ וכנ"ו.

והרי נמצא כי הנה נעשה כאן ב' פעולות אשר הם לכאורה בהיפוך זה מזה, כי שורש החכמה הוא יורד ממקומו כדי לצמצם את שפעו כהראוי למדרגת התפשטות הב', ושורש הכתר הוא נשאר במקומו ושופע תמיד ואינו פוסק את שפעו אף רגע אחת, ושפעו הרי הוא כהראוי למדרגת ההתפשטות הא'. והרי נעשה ב' פעולות אשר הם סותר זה את זה, כי שורש החכמה יורד כדי להמעיט את השפע, ושורש הכתר עליון הוא שופע ממקומו כדי להגדיל את השפע. אך שניהם הם לתועלת גדול, והוא כי מבין שניהם יוצא ונעשה פעולה אחת ממוצע, ר"ל שפע אחת ממוצע קטן ממדרגת ההתפשטות הא' וגדול ממדרגת התפשטות הב'. והוא באשר כי הנוק' שבכתר אשר כל השפע עתה הוא בשבילה והיא מההתפשטות הב', הנה היא נתעלית עתה ג"כ הרבה וכנ"ל, הנה כן הוא עומק כוונת הענין בזה. אמנם ממה שאמר הרב, אז ישאר המקום שלה פנוי ואז בעוד כו' נמצא כי אז גם כו', הרי מבואר מזה כי יש איזה משך זמן עכ"פ שניכר שפעת כל א' לעצמו, שפעת החכמה לעצמה, ושפעת הכתר לעצמו, והוא ע"ד שאמרנו לעיל אות ל"א, כי יש הפסק בין שפעת הגלגלתא שהוא הכתר לשפעת המ"ס שהוא החכמה, והוא הפריסא שהוא הקד"א, כי עי"ז מתגלה שפעת כל א' לעצמו, ונעשה מכל א' הפעולה היוצא ממנו. וכן הוא כאן בענינינו, שיש הפסק איזה זמן שנמשך שפעת כל א' לעצמו, ועי"ז נעשה מכל א' תועלת מיוחד. ומה שאמרנו שנעשה מבין שניהם שפע ממוצע הוא אח"כ אחר שנמשך בהנוק', והוא ע"ד כל שפעת או"א שהם אורא דכיא ואשא דכיא, ומשניהם נעשה הדעת שהוא ממוצע, ע' נסירה (פרק ז) וכן הוא בענינינו ודי בזה והבן כ"ז היטיב.

[לה] ואמנם ירידת החכמה למטה לא תפסיד הארתה בהתרחק כו' – לכאורה היה נראה שהדיבור הזה הוא תמוה קצת, כי הרי (עג ע"ב) ההערה הזו הנה יש להעיר על כל האורות כולם שירדו למטה, כגון הקו דא"ס שנתפשט וירד בהצמצום, וכן כל האורות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דאח"פ שנתפשמו ויצאו מהא"ק ולחוץ, וכן כל האורות דאצילות שירדו למטה ונתרחקו מן המאציל, הרי יש להעיר בכולם ההערה הזוה, כי איך יוצאים ויורדים הלא הם מפסידים בהתרחקם מן המאציל מזיו אור פניו ית"ש. ובאמת הרי פשוט הוא כי אין כאן ריח קושיא כלל, כי כ"ז הנה הוא ע"ד שאמרו בספרא (פרשת ויקרא דיבורא דנדבה פרשה ב) כי מחמת חיבתם של ישראל דחק להיות מדבר מעל הכפורת מבין שני הכרובים, ובמגילה (כט ע"א) חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהם. וכן היה עד"ז בכל גילויי ית"ש, אשר לצורך מציאות העולמות הנה צמצם את עצמו כביכול להתגלות למטה, והוא מחסדו וטובו ית"ש שהעלים את אורו לצורך התחתונים. וא"כ מאי קושיא אם היה מפסיד החכמה ע"י ירידתה לצורך התחתונים, הלא זהו מדרכן תמיד של כל האורות העליונים שאינם חוששים על עצמן בשביל תועלת התחתונים. אמנם כוונת הרב בזה הנה הוא רק ללמדינו את האמת, כי כאן אין הפסד גם לשורש החכמה ע"י ירידתה, והוא ע"י ששורש הכתר עליון אינו פוסק את שפעו ג"כ גם אחר ירידת השורש דהחכמה. ורצונו בזה הוא ללמדינו כי הגם שירידת החכמה הנה הוא כדי להצטמצם ולהעשות לבחי' שורש להתפשטות הב', עכ"ז הנה אינה נעשית ואינה מתמעט להתפשטות הב' לגמרי, אלא שמיעוטה הוא רק בדרך ממוצע לבד, והוא ע"י ששורש הכתר עליון הוא משפיע וממלא את כל אותו מקום החלל כולו, והרי מקבל ממנו השורש דהחכמה תמיד וכנ"ל בכל דברינו.

והרי נמצא כי דברי הרב בזה הנה הוא רק ללמדינו בזה כי הצמצום והמיעוט הנעשה בשורש החכמה ע"י ירידתה, הנה הוא רק ע"ד הממוצע וכמו שאמרנו. אמנם מה שמשמע מדברי הרב שקבלת שורש החכמה הוא מן המאציל עצמו ושפע דהכתר הוא רק בבחי' דרך ומעבר לבד, הנה הוא משום כי הרי באמת כל מה שמשפיע השורש דהחכמה הוא שפע דבחי' מ"ן שהוא שפעת החסדים, כי הם שניהם בבחי' גלגלתא ומ"ס, שורש עטרין דחו"ג וכנ"ל אות ל"ג, וקבלת שניהם הוא מן המאציל עצמו, כי כל שפעת הזווג אשר לצורך לידת נשמות הרי הוא מן המאציל עצמו כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז). אמנם גם העמדה דגבורות יורד ג"כ דרך ב', כי הוא נוטל ב' עטרין כנודע. וכן כל קבלת המ"ס הוא ג"כ רק דרך הגלגלתא. וכן הוא כאן, כי עיקר שפעת החכמה הוא נמשך לה באמת מן המאציל עצמו, ועכ"ז הנה הוא עובר רק דרך הכתר. אמנם הנה מה שהכתר הוא משפיע וממלא את כל אותו המקום דהחלל כדי שלא יהא הפסק ממש בינו לבין החכמה גם אחר שירד, הנה הוא כדי שיעשה עי"ז ירידת החכמה רק ע"ד הממוצע וכנ"ל והבן כ"ז.

אמנם הנה במהדורא קמא כתבתי אותן הדברים בסגנון אחר ואעתיק אותו ג"כ והוא בדיבור הסמוך כי בהם יתבאר לשון הרב היטיב.

[לן] ויותר טוב היה להשאיר במקומה – והגם כי באם שהיה נשאר במקומה לא היה אפשר לה להשפיע אל הנוק, ולא היה נעשה התועלת הנ"ל באות כ"ט ל', והרי אמרו (פסחים קיב סע"א) יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, ולעולם הוא דרך אורות העליונים שיורדים ומצטמצמים לצורך התחתונים, שכן צמצם שכינתו ית"ש בין שני בדי הארון מחמת חיבתן של ישראל, וכמ"ש (שיה"ש א יג) בין שדי ילין (ע' שבת פח ע"ב יומא נד ע"א ובשיר השירים רבה שם). ומה גם, כי הנה הוא תועלת ושבת גדול לכל אור עליון כשמשפיע להתתתון הגם שבתחילה הוא נצרך להצטמצם עי"ז, אבל לבסוף הוא עילוי ושבת גדול אליו כשנתקן התחתון על ידו, וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו ע' לעיל עקודים פ"ג אות מ' ובכ"מ. וא"כ איך אמר הרב בעניינינו כי באם שהיה מפסיד, ר"ל נתמעט ע"י ירידתו, היה יותר טוב לו להשאיר במקומו ולא לחוש על התחתון, הלא הוא נגד הסדר הנהוג דכל האורות העליונים כולם.

אך הענין בזה כי הרי אמרנו (לעיל אות ועג ע"ג) ל"ד) בכוונת הרב אשר אמר בענין שפעת הכתר אשר ממלא אותו מקום החלל, כי הוא לצורך כדי שיעשה עי"ז השפע ממוצע

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכנ"ל בדברינו שם. ועל זה הולך הרב ומבאר את דבריו, ואמר כי אם לא כן, ר"ל כי באם שלא היה נמשך השפע דהכתר כדי להגדיל את השפע דהחכמה ולעשותה ממוצע, לא היה יורד באמת השורש דהחכמה כלל, אלא שהיה נשאר במקומו. ואם מחמת טענה כי הוא מוכרח לירד כדי להצטמצם להיות שורש להתפשטות הב' ולהשפיע להנוק' שבכתר וכנ"ל אות כ"ט, הנה זה באמת אינה טענה כלל, כי הרי כל ההתפשטות הב' הנה כבר ניתן לה שורש היטיב אשר ממנו שואב את כל השפעתה תמיד, והוא הכתר העומד בסוף השרשים שהוא כלל האור דהתפשטות הא', והוא השורש לכל ההתפשטות הב' כנודע בדברינו.

וא"כ למה צריך השורש דהחכמה לירד ממקומה כדי להעשות שורש להנוק' שבכתר, הרי היא יש לה שורש היטיב מהיכן לשאוב את שפעה תמיד, והוא הכתר העומד בסוף השרשים, וא"כ למה צריך לשורש החכמה לירד ולהצטמצם בשבילה. אך ע"פ כל דברינו הנ"ל הרי הוא ניהא פשוט, כי עתה הרי נתעלית הנוק' שבכתר כנ"ל אות ל"ד, ולכן צריך לייסד לה עתה שורש יותר גבוה, ולכך ירד שורש החכמה ממקומה כדי להצטמצם ולהעשות שורש אליה, ר"ל להנוק' שבכתר אשר היא צריכה עתה לשורש חדש, והוא לפי ערך עילוי מדרגתה של עתה אחר שנתעלית ע"י עלייתה למעלה, והנה שפעה ע"ז עתה בדרך ממוצע גדולה מההתפשטות הב' הקודמת וקטנה מערך ההתפשטות הא'. ונעשה כ"ז ע"י ירידת שורש החכמה וע"י המשכת שפעת השורש דהכתר עליון אשר ממשיך שפעו וממלא את כל מקום החלל וכנ"ל אות ל"ד. וזהו שאמר הרב כי באם שהשורש דכתר עליון לא היה ממשיך שפעו בהמקום דהחלל, והרי היה גורם ירידת שורש החכמה ממקומה מיעוט וצמצום גדול אליה, עד שהיתה נעשית ע"ז שורש להתפשטות הב' העיקרי ממש. הנה אז לא היתה יורדת השורש דהחכמה ממקומה כלל, ויותר טוב היה לה להשאר במקומה, כי להעשות שורש להתפשטות הב' ממש הרי אין מן הצורך כלל שתירד בשביל זה השורש דהחכמה ממקומה, כי כבר נתייסד לזה שורש היטיב מאז ומקדם, והוא הכתר העומד בסוף השרשים, וא"כ למה צריך לירד בשביל זה השורש דהחכמה ממקומה ולהצטמצם ולהתמעט. אבל במה שאמר ששורש דהכתר עליון הוא ממשיך את שפעו וממלא את מקום החלל, והרי נתגדל ע"ז השפע דהחכמה להיות בבחי' ממוצע כנו', הרי יהיה ניהא היטיב ענין ירידתה, כי הרי היא נעשית ע"ז לשורש חדש. והוא משום כי נתעלית הנוק' שבכתר ע"י עלייתה וצריך לייסד לה עתה שורש חדש לבחי' שפע ממוצע כנ"ל, והוא ע"י ירידת השורש דהחכמה והמשכת השפע דהשורש דהכתר עליון. והרי ניהא בזה ענין ירידת השורש דהחכמה ממקומה, כי צריכה היה לירד בשביל תועלת הנוק', כדי לייסד לה שורש חדש הנצרך לה לפי עילוי מדרגתה של עתה, ויורד ומצטמצם השורש דהחכמה היטיב בשביל תועלת הנוק' והבן כ"ז.

והנה אחר שקבלו זו"ן מן השורש החכמה ג"כ אז אינן צריכין לינק עוד, ואז יורדין זו"ן בכלי שלהם, ואז שורש החכמה נתעלה (נ"א נתגלה) במקומה וגם שורש הכתר אוסף חלק אור אליו, ואותו הכתר שבסוף השרשים אינו מקבל רק חיות הצריך לו לבד, ועתה נקרא בחי' מטי בכתר אל הכלי, כי חזר האור בכלי שלו, אמנם שורש כתר עליון נקרא לא מטי למטה בעקודים^{לז}. הרי העלינו מכל זה שהאור שבכלי ראשון נק' כתר ואין בו רק אור החכמה, כי אור הכתר נשאר למעלה בסוף^{לח} השרשים, וז"ס (תהלים קד כד) כולם בחכמה כו'.

[לז] אמנם שורש כתר עליון נקרא לא מטי למטה בעקודים – הלשון הוא מנומנם קצת, כי הרי גם הכתר העומד בסוף השרשים הוא ג"כ לא מטי בעקודים, כי הוא נשאר לעולם למעלה, ובפרט השרשים. הרי כל הי' שרשים כולן הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל, וע' בע"ח דפוס ווארשא תרנ"א בהגו"ב שם, שהגהתי שם בזה וכתבתי מלת שורש הוא מיותר, וכוונת הרב הוא באמת רק על הכתר העומד בסוף השרשים, כי הוא לא מטי בעקודים, כי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אחר הסתלקותו בהסתלקות הא' נשאר לעולם למעלה. אמנם בספר שער הקדמות דף מז ע"ד סוף דרוש ד) הלשון שם, והנה עתה אור השרשים לא מטי בעולם העקודים, וזו"ן דכתר העקודים מטי בכתר העקודים, עכ"ל. ור"ל, כי אחר שחזרו הזו"ן שבהכתר לירד למטה, הנה הם אינם מקבלים עתה אלא שפע דהחיות לבד, כי זה מקבלים תמיד כנ"ל אות י"ב, וקבלת שפע דהחיות הנה הוא מהכתר העומד בסוף השרשים כמו שכתבנו שם, אבל השרשים עצמן ובפרט השורש דכתר עליון, הנה אינם מתגלים להם עתה מאומה. וזהו שאמר כי הם (עג ע"ד) לא מטי בעקודים, כי גילויים ואורם הנה הוא רק להשפע אשר לצורך זווג דלידת נשמות חדשות, והוא רק כאשר עולים הזו"ן שבכתר למעלה לינק וכנ"ל בכל דברינו. וזהו שאמר ג"כ בהלשון דע"ח כי השורש דכתר עליון שהוא אור הדעת עלאה כנ"ל אות כ"ב הוא לא מטי בעקודים, ור"ל שאינו מתגלה שם, כי שפעו הוא רק לצורך זווג דלידת נשמות חדשות, והוא רק כאשר עולים הזו"ן דהכתר למעלה.

[לח] הרי העלינו מכל זה שהאור שבכלי ראשון נקרא כתר ואין בו רק אור החכמה כי אור הכתר נשאר למעלה בסוף כו' – הלשון בשער הקדמות בזה הוא יותר מתוקן, וזה לשונו שם דף מז ע"ד סוף דרוש ד): יצא לנו מכ"ז כי אור הכתר העיקרי נשאר תחת מלכות השרשים (והוא כללות האור דהתפשטות הא' שהוא נשאר כולו למעלה אחר הסתלקותו, והוא הכתר העיקרי דהעקודים שהוא הכתר הכללי אליו כנודע בדברינו). ואור החכמה הוא העיקרי בכלי כתר העקודים, כי אור הזכר הוא רשימו לבד (ר"ל כי עיקר הגילוי בכלי הכתר דעקודים, הנה הוא אור החכמה הנכנס בו בהתפשטות הב' שהוא הנוק' שבו, כי אור הזכר שבו הרי הוא רק רשימו לבד. והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל פ"ג אות י"א, כי הדו"ן שבכלי הכתר דעקודים הם בבחי' אורא ומ"ס אשר בא"א דאצילות. וכמו שעיקר הגילוי שם הוא רק המ"ס (תיקו"ז עו ע"ב), ובו נכללין כל הג' רישין מוחא הדא דכליל ג' (אד"ד קמ ע"א), ונפקין ממ"ס ג' פעמים י"ג, הי"ג נימין, והי"ג חוורת, והי"ג ת"ד. הגם שעיקרם הם מהג' מוחין שברישא גלגלתא ואורא ומ"ס, אך כולם מתגלים ויוצאים מהמ"ס, כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בסוף ד"ה רישא דכסופא ג ע"ב ד"ה ותיקון של ע"ק), כן הוא כאן כי עיקר הגילוי אשר בכלי הכתר דהעקודים הוא החכמה שבו שהוא הנוק' שבו, אבל אור הזכר שבו שהוא הרשימו מהאור דהתפשטות הא' הנה הוא בבחי' אורא עלאה שברישא דא"א, שהוא נעלם מאד אורא דלא אתפס כנודע (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ד).

ואמר שם בשער הקדמות עוד: וזה סוד כולם בחכמה עשית, כי בחכמה זו נאצלו כל העולמות אשר למטה ממנו עכ"ל, כי הוא ע"ד המ"ס שהכל הוא ממנה כנוז, וכמ"ש הספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקו דלא הוו והוו ויהויין. אמנם הנה יש להעמיס עוד בסוד הכתוב (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, על כלל עולם העקודים כולו, שהוא ההתפשטות הב', והיא מהחכמה ולמטה דאור ההתפשטות הא', וכמו שכתבנו בשער העקודים פ"א אות ה' ובכ"מ וכנודע בדברינו. והרי הוה כלל העקודים כולו מבחי' החכמה דא"ק, וכנודע ג"כ שהוא הע"ב דס"ג, וכמ"ש בדרושי נקודות (סוף פרק א בהמ"ב), וזהו שאמר כולם בחכמה עשית, כי העקודים שהוא החכמה היא שורש הכל, וכן הוא בעומק עוד על החכמה ממש דא"ק, וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) וכן בשער סדר אבי"ע (פרק ב), ור"ל על סוד החכמה מ"ס דא"ק, וכמו שכתבנו לעיל בשער טנת"א פ"א מאות ג' עד אות י' ע"ש. ואותו המ"ס שבא"ק שהוא החכמה דא"ק, הנה היא שורש הכל והוא סוד הכתוב כולם בחכמה עשית, וע' דברינו בשער סדר אצילות בקיצור פ"א אות כ"ד ע"ש.

ובזה נשלם דברינו בהפרק הזה רוב ברכות והודאות לשמו הגדול והקדוש יתברך ויתעלה שמו לעד אמן ואמן.

פרק ה'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ועתה אחר שהוא מטי בכתר צריכין אנו לבאר מציאות לא מטי בחכמה ובינה. נודע כי כל האורות שבחו"ב הם עולין בכתר בהיות הזו"ן שבכתר במקומה כנ"ל (נ"א {לג ע"ד} במקום הנ"ל). הנה כבר ביארנו שיש ה' אורות בב' כלים, כי בכלים של חכמה יש זו"ן, ובכלי של בינה יש זו"ן וב"ן [עם חסד הנ"ל]. ועליית אלו תלוי במעשה התחתונים^א, לפעמים יעלו כל ה' אורות, ופעמים לא יעלו כי אם ד', ואור החסד שהוא ב"ן נשאר למטה^ב בכלי של בינה. והנה ביארנו למעלה כי יש זו"ן בכל א' מאלו הג"ר, ונקרא י"ה י' בזכר ה' בנוקבא. ודע כי כל אלו הה' אורות כשעולין בכתר לפעמים נכללין בנוקבא, ולפעמים בדכורא, ולפעמים קצתם בנוקבא וקצתם בדכורא^א, ודע כי לעולם כשאין עולין אלא ד' אורות אינם נכללין רק בנוקבא.

[א] הנה כבר ביארנו לעיל ספ"ג שיש ה' אורות כו' ובכלי של בינה יש זו"ן וב"ן ועליית אלו תלוי במעשה התחתונים – והוא כי הרי אמר לעיל פ"ג כי אותו הב"ן הוא שורש ז"א העומד בבינה לבחי' מ"ן לעורר אותם לזווג, ע"ש ריש אות י"ו, ולכן תלוי עלייתו במעשה התחתונים, כי כל עליית מ"ן והזווגים הם תלויים לעולם במעשה התחתונים כנודע. ונוגע מעשה תחתונים גם בעקודים וכמבואר ג"כ לעיל פ"ב אות כ', כי בענין הגילוי וההסתרה והריבוי והמיעוט, הנה נוגע מעשה התחתונים בכל העולמות כולם וכמו שכתבנו בכ"מ בזה. (עד ע"א)

[ב] ואור החסד שהוא ב"ן נשאר למטה – והרי נסתלקו המוחין ממנו ונשאר בסוד הקטנות רחמ"ל. אמנם הוא הנה אותו אור החסד שהוא ב"ן שאמר הרב, הרי הוא אינו ז"א העיקרי עצמו אלא רק שורש ז"א העומד בהבינה תמיד, והוא מרומז בהו' אשר בצורת ה'. וכאן בעולם העקודים הוה אותו הה' בצורת יד"ו כמ"ש הרב לעיל (סוף פרק ג), ואמרנו שם כי הוא להורות על השינוי לשבח ומעלה אשר הוא בעקודים יותר מבהאצילות, כי באצילות הרי הוה הו' שבצורת ה', ו' קטיעה בלתי ראש. אבל בעקודים הוה שם אותו הו', ו' שלם עם ראש, וזהו צורת יד"ו אשר בהבינה דעקודים. והנה על זה מלמדינו הרב כאן, כי הנה הגם שהאמת הוא שבעקודים הוה עיקרו דאותו הו' ו' שלם, אך לפעמים הנה גורם גם שם מעשה התחתונים ומסתלקים המוחין למעלה, ונשאר אותו אור החסד שהוא הבן שבצורת יד"ו שבבינה למטה לבדו, ונעשה הוא ג"כ בבחי' ו' קטיעה בלי ראש רחמ"ל. כן הוא עומק כוונת הרב ז"ל בזה והוא רחום יכפר, וע' דברינו בזה ג"כ לעיל פ"ג אות כ"ו ע"ש בארוכה קצת.

[ג] לפעמים נכללין בנוקבא לפעמים בדכורא ולפעמים קצתם בנוקבא וקצתם בדכורא – הנה לא ביאר לנו הרב בזה פרטי הזמנים אימתי שהוא כך ואימתי שהוא כך, וגם סיבתם כי איזה סיבה גורם שיעלו בזה או בזה. אמנם הוא, כי זהו ג"כ בכלל מה שאמר לעיל בסמוך, ועליות אלו תלוי במעשי התחתונים, כי בזה תלוי כל חלוקי פרטי עלייתם שאמר. והענין הוא כי כבר אמרנו לעיל פ"ג אות ה' ואת י"א, כי הדו"ן שבכתר הנה הם בבחי' הב' רישין דא"א שהם אורא ומ"ס, והם שורש החו"ג אורא דכיא ואשא דכיא כנודע, כי האורא שהוא הזכר הוא שורש כל החסדים, והמ"ס שהוא הנוק' הוא שורש כל הגבורות בוצד"ק. והנה בעת הזכות והרצון אז נכללים כולם בדכורא ומקבלים כולם שפעת החסדים והאור והברכה, אבל בעת הכעס והזעם רח"ל הנה אז נכללים כולם בהנוקבא לבד שהיא המ"ס בוצד"ק, ושואבים משם כל שפעת הגבורות ונעשה אז שליטת הדינין. וזה היה ג"כ סוד כל עולם הנקודות, כי אז היה עליית כולם בהמ"ס דא"ק, וכמו שבארנו בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב', כי לא נתייחדו אז הב' רישין עלאין דא"ק שהם אורא ומ"ס שבו, ויצאו הנקודות מהמ"ס לחוד. וכן היה עד"ו בהדו"ן דהכתר דעקודים שבענינינו, שהם ג"כ בבחי' אורא ומ"ס כנז', הנה לא נתייחדו גם הם זב"ז בעת עולם הנקודות, ונכללו אז הד' אורות רק בהנוק', ולכן היה אז שליטת הדינין מאד, ועד"ו היה ג"כ בעת גלות מצרים וכן בעת חורבן ביהמ"ק. אך בעת התיקון דמעשה בראשית, וכן בעת גאולת מצרים ומתן תורה, וכן בכל עת זכות ורצון, הנה אז נעשה כלילות כל הה'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אורות כולם בהדכורא, ונתייחדו אז הב' רישין שהם אוירא ומ"ס זב"ז, הן בהכתר דעקודים שבענינינו, והן בא"ק, כי הם תלויים זב"ז. ונמשך אז אור וברכה ושפעת חסדים גדולים בכל העולמות כולם, ועכ"פ הוא כי עלייתם בהנוק' לבד שהוא המ"ס, הנה זה מורה על חסרון היחוד דהאוירא ומ"ס, ונעשה אז שליטת הדינין.

אבל כאשר שעולים ונכללים בדכורא שהוא באוירא, הנה אז מתייחדים שניהם, ר"ל האוירא ומ"ס זב"ז, ומזה נמשך כל התיקונים. וכן הוא עוד כי כלילותם בדכורא שהוא מהרשימו דהתפשטות הא' ושורשו, הרי הוא השורש דכתר עליון, הנה זה גורם שיעלו הזו"ן דהכתר למעלה ומקבלים מהשורש דכתר עליון שפעת הזווג וכנ"ל פ"ד אות י"ב וכ"ב, כי כשהם עולים ונכללים בדכורא, אז נכלל בו הנוק' ג"כ, ועולים עי"ז שניהם למעלה לקבל משם תוספות אור וברכה לשפעת הזווג. אבל כשעולים ונכללים רק בהנוק' לבד, שהיא מההתפשטות הב', הנה אינם מעוררים למעלה, ונמשך להם אז רק השפע דהחיות והקיום לבד. והנה תלוי ענין עלייתם וכלילותם בהנוק' שהוא המ"ס ג"כ לפי ערך הכעס והזעם רח"ל, כי בעת שהכעס הוא גדול, אז אינם עולים אלא רק ד' אורות, ואור החסד שהוא הבן הוא נשאר למטה וכנ"ל אות ב', ואז הנה יוצא ומתגלה שפעת דינין ג"כ. אבל בעת שהכעס הוא אינו גדול, אז לא נפרד אור החסד (עד ע"ב) מהם, ועולים כל הה' אורות כולם, אלא שעלייתם הוא רק בהנוק' לבד, ואינם מקבלים רק שפע החיות והקיום לבד, ואינם עולים בדכורא לגרום עי"ז עליית הזו"ן למעלה ולקבל שפעת הזווג מהשורש דכתר עליון הנ"ל פ"ד אלא רק בעת הזכות והרצון. והנה אז עולים באמת כל הה' אורות כולם, כי לא נפרד אז אור החסד מהם כי הוא עומד בבינה בסוד מ"ן לעורר זווג עליון וכמ"ש לעיל פ"ד ריש אות י"ז. ולכן כאשר עולים בדכורא והוא עלייתם לגרום זווג, אז בהכרח שעולה אור החסד ג"כ כי הוא המ"ן. אבל כאשר שעלייתם הוא רק בהנוק', והוא באין זכות ורצון, אז לפעמים עולים שם כל הה' אורות, ולפעמים רק ד' ונפרד אור החסד מהם וכנ"ל אות ב', והוא לפי ערך הכעס והזעם רח"ל וכנ"ז. וע' לעיל פ"ב אות כ' שמבואר שם כי לפעמים עולים גם הזו"ן דהכתר למעלה לא לקבל שפע שם אלא אדרבה רק כדי להסתלק, והוא מחמת זעם ואף רח"ל ע"ש. והנה בעת שהוא כן, ובעת שהוא אז מטי בכתר ולא מטי בחו"ב, הנה עולים אז ג"כ רק ד' אורות, כי אור החסד שהוא הבן נשאר למטה בלתי מוחין רח"ל וכנ"ל אות ב', ועליית הד' אורות הוא אז ג"כ רק בהנוק'. אמנם הענין הזה הוא נוהג בעקודים רק כרגע, ובסוד (תהלים ז ו) כי רגע באפו כמבואר שם. ואין בעקודים הסתלקות המוחין מהבן רק כרגע, כי עיקרו בעקודים הוא ו' שלם עם ראש כמו שכתבנו לעיל פ"ג אות כ"ו.

ודע עוד כי מה שאמרנו כי בעת הזכות והרצון אז נכללים כולם בדכורא, ואמרנו כי גם הנוקבא עצמו נכלל בו ג"כ, הנה זהו רק בתחילה, כי בתחילה עולים ונכללים כולם בו לעורר שם כדי להמשיך שפעת החסד והאור והברכה לצורך הזווג. אך כל עלייתם שם הנה הוא רק בבחי' אתערותא מתתא לעילא, אמנם אח"כ הנה חוזרים ונכללים גם אז כולם בהנוק' דוקא, ור"ל כי גם הזכר עצמו הוא ג"כ חוזר ונכלל בה, כי כל היחוד והזווג הוא רק כאשר שנכלל הוא בה וכנ"ל פ"ד אות כ"ח (דהמוסגר²⁹⁴) ע"ש, ודע זה.

ומ"ש כי לפעמים הוא קצתם בנוקבא וקצתם בדכורא, הנה הוא ג"כ רק בעת הזכות והרצון, כי הנה כל החילוקים הללו הנה אנו מוצאין באצילות ג"כ בענין עליית הפרצופים בשבתות וימים טובים וכן בכל תיקוני התפילות. ואמר הרב בשער הכוונות (דף עד ע"ב) כי כפי עליית פרצופי האצילות כן עולים בדרך זה בכל העולמות שלמעלה. והנה אנו מוצאין באצילות כל אלו חלוקות הללו כולם, כי הרי לפעמים הם עולים רק בישסו"ת לבד וכמ"ש הרב בשער המוחין (פרק ט), כי בלחש דחול הם בבינה דישסו"ת, ובחזרה הם בחכמה

²⁹⁴ אצלנו זה מסומן עם כוכב. @

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דישסו"ת, ובראש חודש הם בכתר דישסו"ת. והרי הוה כ"ז העליה בהנוק' שהוא האימא הכללי דאצילות. ובשבת מוסף עולה הוא עד כתר דאבא, והיא עד כתר דאימא. והרי הוא קצתם בדכורא וקצתם בנוק'. ובמנחת שבת עולה הוא בתיקון ח' דא"א, והיא עולה באבא, והרי הם שניהם בדכורא. והרי לנו כל בחי' חלוקי עליות הללו באצילות, שהוא בתיקוני התפילות דהחול והשבתות והימים טובים. וכן נעשה אז כל חלוקי העליות הללו בענינינו ג"כ, כי כפי העליות אשר למטה כן הוא ג"כ עד"ז למעלה כנז'. אמנם מה שאמרנו מענין עלייתם בהג"ר דישסו"ת בשער המוחין (פרק ט) והוא עלייתם בהנוק' בתיקוני התפילות, והרי לעיל אמרנו כי עלייתם בהנוק' לבד הוא אינו לשבח ומעלה כלל. אך דע כי זהו רק כאשר שאינם מקבלים אלא מהו"ק דישסו"ת, והוא מוחין דעיבור ויניקה שהם דינין, וכן היה בגלות מצרים ובחורבן בית המקדש רח"ל, ואז היו גם המוחין דיניקה נעלמים ודוממים, ובסוד דומיה דום י"ה ע' מבו"ש (ש"ה ח"א פט"ו דף מג ע"ג מדפוס החדש תרס"ד). והמוחין דיניקה הם מתתקנים בק"ש וכמ"ש בשער הכוונות (דרוש ו דק"ש ע"ש דף כב כג) ובמוחין דצלם (פרק ו). ומהם, ר"ל מהמוחין דיניקה, הוא שפע החיות והקיום, כי כשהם נשלמים אז נמשך שפע החיות והקיום כהראוי. וכשהם אינם נשלמים אז הם בדינין, והוא ענין עלייתם בהנוק' לבד אשר אמרנו לעיל, שהם לשליטת הדינין וכן לשפע החיות והקיום, כי זה תלוי לפי ערך שלימות המוחין דיניקה וכנז'. אך קבלתם מהג"ר דישסו"ת הנ"ל משער המוחין (פרק ט), והוא המוחין דגדלות ראשון וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יב סמוך לסופו), הנה הוא באמת אינו (עד ע"ג) מישסו"ת לבד אלא שבוה משתתפים או"א עלאין ג"כ וכמו שכתבנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ו' ז' ע"ש.

ועכ"פ הנה נתבאר לנו מה שנוגע לענינינו, כי כל חלוקי העליות שאמר הרב כאן הם ע"פ סדר עליות הפרצופי דאצילות, כי ע"ד שהוא באצילות כן הוא למעלה למעלה, וכולם הם ע"פ מעשי התחתונים וע"פ תיקוני התפילות אשר בחול וכן בשבתות וימים טובים. וכן הענין מה שאמר כי לפעמים אינם עולים רק ד' אורות ואז אינם נכללים רק בהנוק', ואור החסד שהוא הבן הוא נשאר למטה הנה הוא באצילות. הענין שאמר בשער הזווגים (פרק ד) בסוד כי ימצא חלל באדמה (דברים כא א). כי כרעא דה' תלויה ואינה דבוקה עם הד' ונשאר מקום פנוי וחלל בלתי מוחין, והוא בענינינו הסתלקות הד' אורות למעלה בה' עלאה דשם י"ה שבכתר, שהיא הנוק' שבכתר, ואור החסד שהוא הבן הוא נשאר למטה בכלי הבינה שהיא התבונה, כי הבינה הכללית הכוללת ישסו"ת הרי היא התבונה הכללית בערך החכמה הכללי הכולל או"א עלאין כגודע (שער אנ"כ פרק ח). והרי הוה ממש אור החסד שהוא הבן והוא הו' דיד"ו אשר בהבינה דענינינו כנ"ל פ"ד, כאשר נסתלקו ממנו הד' אורות למעלה והוא נשאר למטה לבדן בכלי הבינה, הרי הוא בבחי' כרעא דה' תלויה ואינה דבוקה עם הד', והוא עתה בלתי מוחין רח"ל וכנ"ל אות ב' והבן כ"ז היטיב. והרי לנו עכ"פ כי כל בחי' אותן העליות שבענינינו הנה כולם הם ע"ד שהוא באצילות וכפי תהלוכותיהם אשר באצילות כן הוא כאן, כי הם תלויים זכ"ז וכולם הם ע"פ מעשה התחתונים כנ"ל, וכן הם ג"כ לפעמים בכבשי דרחמנא²⁹⁵ אשר נעלם סבתם מכל בריה, כי הוא בהנהגתו הנעלמה ית"ש המנהיג את הכל תמיד לכוונה התכליתית וכמו שכתבנו בכמה מקומות מדברינו [וע' בזה עוד למטה אות ז].

ונבאר עתה חלוקה זו, ונאמר כי קודם שיעלו אלו האורות למעלה להכלל בכתר אז שם י"ה שבכתר הוא פשוט²⁹⁵ ואינו במילוי, אך בעליית אלו האורות למעלה אז יהיה בהם מילוי. והנה ג' מלואים הם או ביודי"ן או בההי"ן או באלפי"ן. והנה

²⁹⁵ עי' לעיל הערה 225.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כשאין עולים רק ד' אורות הם כולם נכללין בנוק' שהיא ה' של שם י"ה שבכתר, ואז מילוי אותו ה' הוא ביו"ד' כזה ה"י. והענין כי ד' אורות כשעולין בנוקבא הנה ג' תתאין בטלין בראשון, כי לעולם אור החכמה הוא המבטל את האחרות ואז שלשתן מתבטלין באות י' שהוא החכמה, לכן מילוי ה' זו היא ביו"ד.

[ד] ונבאר עתה חלוקה זו – כאשר שאין עולין אלא ד' אורות, ואז הוא עלייתם רק בהנוק' וכמו שמפרש והולך, והשאר חלוקות לא זכינו לביאורם וחסר לנו כל עיקר הדרוש הזה, ומי יגיד לנו תעלומות חכמה עד עת קץ הימין, ועכ"ז נבאריהו בחזקת היד והשם יתברך ינחנו במעגלי צדק למען שמו.

[ה] אז שם י"ה שבכתר הוא פשוט – כי ענין המילוי הוא שאורו מתפשט ומתגלה, והוא ע"י אתערותא דלתתא שהוא עליית המ"ן, ואז ע"ז מתגלה אורו וכחו ומתמלא השם שלו. אבל בלתי עליית מ"ן הנה עומד העליון כחו בעצמותו בלי גילוי והוא רק פשוט לבד שהוא רק עיקרו לבד וכמ"ש בשער רפ"ח (סוף פרק א), וכן הוא מבואר בזוה"ק (משפטים צד ע"ב) כי הוי"ה במילוי הוא בשלימו יתיר, ע"ש במ"ש זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתון כו²⁹⁶ ע"ש. וע' מבו"ש (שע"ב ח"ב פ"ט דף י רע"ד מדפוה"ח ובהגהת מהר"צ שם) כי הגם שהאמת הוא שהוי"ה פשוט הוא העיקר, וכמ"ש ג"כ בשער לאה ורחל (ריש פרק ב) וכן הוא באו"א (פרק ה ופרק ז) כי הוי"ה פשוט הוא בכתר והמילואים הם בחו"ב, והרי הוה הפשוט יותר גבוה, אך היא הנותנת כי הרי נודע הוא שכל מה שהוא יותר גבוה הוא יותר בהעלם ואינו מתגלה למטה. והרי נמצא שעיקר התועלת להתחתונים הוא מהמילוי דוקא, כי משום שהוא יותר תחתון הוא מתגלה ומאיר למטה.

²⁹⁶ ז"ל בשלימות: מה כתיב בה וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים ועוד וכי ימכור איש דא קודשא בריך הוא את בתו אלו ישראל דאינון מסטרא דבת יחידה אתקריאו בתו ואי תימא דיפקון כגוונא דאינון דמסטרא דעבד דאיהו מטטרין דנפקו במנוסה ממצרים לא תצא כצאת העבדים הדא הוא דכתיב (ישעיה נב יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון אופני הקודש זכה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא דחיות הקודש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסיי ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארץ אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י"ה דעלייהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה ואשתלים ביה יהו"ה זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתון יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו אדם בארץ אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים וגו' והאי איהו שולטנותיה בכל רקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין דלעילא ותתא ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא כצאת העבדים.

תרגום: מה כתוב בה וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. ועוד וכי ימכר איש זה הקדוש ברוך הוא את בתו אלו ישראל שהם מצד של בת יחידה נקראו בתו ואם תאמר שיצאו כדוגמת שאלה מצד של העבד שהוא מטטרין שיצאו במנוסה ממצרים לא תצא כצאת העבדים זהו שכתוב כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו. בא וראה כשנולד איש נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד של טהור מצד אלה שנקראים אופני הקודש זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא ושלישת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך. [אם] זכה יותר נותנים לו נפש בדרך אצילות מצד של בת יחידה ונקראת בת מלך זכה יותר נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי ונקרא בן לקודש ברוך הוא זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא זהו שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים מהו חיים אלא אותם י"ה שעליהם נאמר כל הנשמה תהלל יה ונשלמה ביה יהו"ה. זכה יותר נותנים לו יהו"ה בשלמות האותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא אדם בדרך אצילות למעלה ונקרא בדמות רבונו ועליו נאמר ורדו בדגת הים וגו' וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החיילות והכחות שלמעלה ולמטה ולכן כשאדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה נאמר בו לא תצא כצאת העבדים. כל זה נצרך?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם העיקר בזה הוא כי הנה יש בזה ג' חלוקות, כי לפעמים עומד הספי' או הפרצוף רק בהארת השם פשוט שבו לבד, ואז הוא הארתו מעוטה מאד, כי הוא מורה שכחו נעלם בעצמותו בלי גילוי כלל וכנז', והוא בחי' אחד. ולפעמים עומד הספי' או הפרצוף בהארת המילוי שבו לבד, והשם פשוט שבו הוא נעלם שעומד בו רק בבחי' שורש נעלם, והנה אז הוא הארתו יותר גדול, כי הרי הוראת המילוי הוא שאורו מתפשט ומתגלה ויוצא מן הכח אל הפועל וכנ"ל, והוא בחי' ב'. אך לפעמים עומד הספירה או הפרצוף באור השם כולו, כי מאיר ומתפשט השם פשוט למילואו, ומתגלה הפשוט גופה ג"כ, שהוא בגילוי ומילואו, והוא הבחי' ג', והוא השלימות העיקרי, ועל זה אמרו בזה"ק (משפטים צד ע"ב) הנ"ל זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתוון יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו כו'. והרי לנו כי הם ג' חלוקות, וכן אמר הרב בשער אנ"כ (פרק ג), ודע כי לעולם כשהשם לבדו בלתי מלוי אז הוא יותר גרוע (והוא הבחי' א') מהמלוי עצמו שהוא {עד ע"ד} לבדו (שהוא הבחי' ב'), אמנם בהיות שניהם יחד השם והמלוי (והוא הבחי' ג'), אז השם בעצמו בפשוטו הוא יותר חשוב ומעולה מן מלוי שבו, כי הרי הוא לעולם עיקרו ושורשו, ומאחר שהם מאירים יחד, ר"ל שהוא עצמו מאיר במילואו, הרי הוה המילוי שפל אליו שהוא רק תולדתו.

והנה נמצא בזה עוד בדברי הרב בשער מאמרי רשב"י (דף ד ע"ג מדפוה"ח) שאמר שם כי המלוי מורה על יותר העלם מהאותיות לבדם, כי הנה ההוי"ה במלוי אלפין מורה על החכמה, וההוי"ה אותיותיו לבד מורה על הת"ת. וע' שמן ששון שם, כי ר"ל על מה שאמר בשער השמות (פרק ג) כי החיצון דחכמה הוא השם מ"ה, והחיצון דת"ת הוא הוי"ה פשוט. ומביא הרב ראיה מזה כי המלוי הוא יותר בהעלם מהפשוט, שהרי המלוי הוא בחכמה שהוא נעלם, והפשוט הוא בת"ת שהוא בגלוי, כי הג"ר הם נסתרות והז"ת הם הנגלות כנודע (תיקו"ז יט ע"א). והרי אמר הרב שם שהמילוי הוא יותר נעלם מהפשוט, והוא לכאורה תמוה מאד. אמנם לא קשה כלל, כי כוונת הרב שם הוא רק על אותו הענין שמדבר שם מאצילות לבריאה, ועל זה אמר שם כי אין ספק הוא שהמילוי דאצילות הוא יותר נעלם מהפשוט שבבריאה, ועל זה מביא שם ראיה כי הרי גם באצילות עצמו הנה הוה ג"כ שהמילוי דהעליון הוא יותר העלם מהפשוט דהתחתון, שהרי חכמה שהוא מהנסתרות הנה בו הוה החיצון שבו האור דשם מ"ה, והת"ת שהוא מהנגלות הנה הוה החיצון שבו השם הוי"ה פשוט. והרי הוה גם באצילות המילוי דהמדרגה העליונה יותר בהעלם מהפשוט דהמדרגה התחתונה, וא"כ הרי כש"כ הוא מאצילות לבריאה שהמילוי דאצילות הוא יותר בהעלם מהפשוט שבבריאה, והוא לאותו הענין שמדבר שם בזה ע"ש.

והנה בשער השמות (פרק ג) הנו' בענין הג' כלים דת"ת דו"א, הנה אמר שם כי החיצון שבו הוא הוי"ה פשוט, והוא הבחי' א' שאמרנו, כי כשהוא בפשוטו לבד הוה כל אורו סתום בתוכו והוא בהארה מועטת מאד, ולכן הוא בכלי החיצון שבו. ומה שאמרנו לעיל בסמוך כי דת"ת הוא יותר נגלה, הנה כל גילוי הוא רק בבחי' גוף וכלי, אבל הכלי הפנימי דת"ת אמר שם ג"כ שהוא השם מ"ה (כי החיצון דהחכמה הוא הפנימי דת"ת ע"ש), והוא הבחי' ג' שאמרנו. ומה שאמרנו לעיל בסמוך שהוא נעלם, הכוונה הוא רק שהוא נעלם מלמטה, כי החכמה הרי היא מהג"ר שהם נסתרות, אבל במקומו הוא מאיר ומתגלה כי הוא המוח וחכמה המלמד לאדם דעת, והוא ג"כ הפנימי דת"ת, כי המוח הוא המתפשט בכל הגוף דעת המתפשט, ודי בזה.

ועכ"פ מה שנוגע לענינינו כאן, כי כל שם כאשר שהוא בפשוטו לבד, הנה עומד אורו סתום בתוכו והוה הארתו מועטת מאד, ולכן אמר בענינינו כי קודם שיעלו האורות דהחו"ב למעלה להכלל בהכתר, והוא כל זמן שהוא ממי בחו"ב, אז עומד השם י"ה שבכתר פשוט בלי מילוי והוא סתום באורו, ר"ל שאורו סתום בתוכו כי אינו מתגלה אלא רק ע"י אתערותא דלתתא, והוא כאשר שיעלו אורות דהחו"ב אצלו בבחי' מ"ן ועולים לינק ולקבל תוספות אור וברכה, אז מתגלה העליון ומתמלא בכל מלואיו כמו שמפרש והולך.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[1] והנה כשאין עולים רק ד' אורות הם כולם נכללין בנזק' שהיא ה' כו' ואז מילוי אותו ה' הוא ב' כו' – כבר אמרנו לעיל אות ג' כי עלייתם בהנוק' לבד הוא אינו לצורך שפעת הזווג, ומכל שכן כשאין עולים רק ד' אורות ונשאר הבן שהוא המ"ן (כנ"ל פרק ג) למטה, הנה הוה עלייתם רק לצורך שפע החיות והקיום לבד, כי זה לא יחסר לעולם וכנ"ל פ"ד אות י"ב. ואמרנו שם כי שפע החיות והקיום הוא נמשך להם רק משרשם לבד שהוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא' ולא מיותר למעלה, ולכן נתמלא אז הה' במלוי י' שהוא חכמה, כי הרי אמרנו לעיל בסמוך כי ענין המילוי הוא גילוי כחותיו שמתגלים ויוצאים מן הכח אל הפועל. ולכן עתה בעת שמתגלה לצורך שפע החיות והקיום שהוא רק מהחכמה ולמטה, הנה מתמלא הה' במילוי י' שהוא חכמה, כי הרי כן הוא גילוי עתה באור שפעת החכמה דוקא. והוא החכמה שהיא תחייה את בעליה (קְלַחַת ז יב), וכן חכם גימ' חיים²⁹⁷, וממנו הוא החיות והקיום, וע' לעיל פ"ד אות כ"א.

והנה נעשה כ"ז ע"י שגם אלו הד' אורות שהם הדו"ן דכלי החכמה והדו"ן (עה ע"א) דכלי הבינה העולים, הנה הם מבטלים את עצמם לאור העליון שבהם שהוא הי' מהשם י"ה שבחכמה, והוא האבא עלאה כנ"ל פ"ג אות כ"ב. והרי נכללים הם עצמם ג"כ בעיקר החכמה שהוא י', וכן עליית כולם עתה הרי הוא בהנוק' שבכלי הכתר שהיא החכמה מ"ס כנ"ל פ"ג אות כ"א, והיא מהחכמה דהתפשטות הא' כמו שכתבנו שם אות ד'. וע"י כ"ז הנה נתעורר במקור המקורות כולם הכל רק לצורך הגילוי דשפעת אור החכמה, כי לפי עלייתם אשר מלמטה למעלה שהוא האתערותא דלתתא כן נעשה ההתעוררות למעלה. ומאחר שכל האתערותא דלתתא שהוא כל כלילות כולם ועליית כולם היה עתה הכל בבחי' חכמה, לכן נתעורר במקור המקורות כולם ג"כ רק להגילוי דשפעת אור החכמה, ור"ל בהשורש העיקרי דהתפשטות הב' שהוא ג"כ רק בהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', והוא רק לגילוי השפע דהחיות והקיום שהוא מהחכמה, החכמה תחייה את בעליה כנו'. ולכן נתמלא עתה האות ה' דהשם י"ה שבכתר במילוי י' שהוא הגילוי דאור החכמה, והוא רק מדרגת ההתפשטות הב' עצמה.

וכ"ז הוא כאשר שמעשה התחתונים הם מקולקלים רח"ל, עד שגם שפע החיות והקיום הוא רק בחסדו של הקב"ה שאינו חפץ בהשחתת עולם. ולכן אין גילוי אז גם בעקודים יחודה למעלה, ר"ל היחוד דהתפשטות הא' עם ההתפשטות הב', ועומד ההתפשטות הב' רק במדרגתו לבד שהוא מהחכמה ולמטה. ולכן כאשר שהוא מטי בכתר ולא מטי בחו"ב כי עולים החו"ב אצלו, הנה הוה אז עלייתם רק בהנוק' לבד, וכן אינם עולים אז אלא רק ד' אורות לבד, ונעשה אז המילוי ה' שבכתר במילוי י' והוא מהטעם והסיבה שאמרנו, וע' עוד למטה.

[2] כי ד' אורות כשעולין בנזק' הנה כו', לכן מלוי ה' זו היא ב' – הנה לעיל אות ג' מתבאר כי ענין עלייתם בהנוק' לבד הוא מורה על שליטת הדינין, וענין החילוק בין אם עולים ד' אורות לבין אם עולים ה' אורות הנה הוא כי כאשר ששפע החיות והקיום הוא לא יחסר לעולם, ועכ"ז הנה לפעמים נמשך גם זה בצמצום גדול, ולפעמים הוא אינו בצמצום כ"כ ובשפע. ובאצילות הנה תלוי כ"ז בהשלמת המוחין דיניקה וכמבואר בכוונת ק"ש (דף כב כג). ובענינינו שהוא בעולם העקודים הנה הוא תלוי בהחילוק בין אם עולים רק ד' אורות לבד לבין אם עולים כל הה' אורות כולם. כ"ז הוא מה שמתבאר מדברינו לעיל אות ג' ע"ש. אמנם הנה יש בזה ענין עוד, והוא כי הנה אמרנו לעיל פ"ד אות כ"א כי בכל שפע החיות והמזון אשר הוא נמשך ובא מלמעלה למעלה כמו שבארנו שם, הנה נמשך עם זה ג"כ כח ומוחין להזוין להוליד נשמות אשר הם בבחי' מלאכים ושלוחים להמציא את כל

²⁹⁷ עי' ע"ח עקודים פרק ה'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ההצטרפות דבני אדם אשר מאותו השפע הנוגע לקיום העולם. ואמרנו שם כי הנה הגם שאותו השפע עצמה אשר להחיות והקיום היא נמשך לעולם ואינו נפסק אפי' רגע אחת והיא שפע תדירי, אך לידת הנשמות הנו' הוא אינו תדירי כ"כ אלא הם רק בעת הצורך, ע' דברינו שם בארוכה. והנה כ"ז הוא ענין החילוק אשר בענינינו בעלייתם בהנוק', בין אם עולים בה רק ד' אורות לבין אם עולים בה כל הה' אורות כולם, כי לצורך לידת הנשמות הנו', הנה עולים בה כל הה' אורות כולם, כי אור החסד שהוא הבן והוא המ"ן, הנה כשעולה גם הוא אז מזדווגים החו"ב העולים להוליד נשמות ג"כ. אבל כאשר שאין עולים רק ד' אורות לבד, ואור החסד שהוא הבן והמ"ן הוא נשאר למטה, אז לא נמשך רק שפע החיות והקיום לבד.

אמנם גם כשעולים כל הה' אורות, הנה מכיון שעלייתם הוא בהנוק' לבד, הרי הוא אינו עדיין השפע לנשמות עיקריים פנימיים אלא רק נשמות חיצוניות אשר הם ג"כ רק משפע החיות והמזון וכנ"ל בדברינו פ"ד אות כ"א. והנה נמשך כ"ז רק מהשורש העיקרי דהתפשטות הב' לבד שהוא רק מהחכמה ולמטה, אבל לא מיותר למעלה וכנ"ל פ"ד אות י"ב, ולכן נתמלא עתה האות ה' דשם י"ה שבכתר במילוי י' וכנ"ל בסמוך אות ו'. אמנם כאשר שעולים כל הה' אורות ובדכורא ג"כ, הנה נמשך אז השפע לצורך הזווג נשמות פנימיים וכנ"ל אות ג', והנה אז נתמלא האות ה' דשם י"ה שבכתר במילוי ה', כי לפעמים הוה המילוי ההי"ן גבוהים במעלה ממילוי יודי"ן מאוד מאד כמ"ש הרב (עה ע"ב) בשער הכוונות (דף ע"ד סע"ב), והוא כאשר שעולים ג"כ בדכורא אשר בענינינו. והנה נמשך אז השפע להוליד נשמות פנימיים, ולכן נתמלא אז האות ה' שבשם י"ה במילוי ה', כי האות ה' מורה על עיבור, ולכן הוא השם המילוי ההי"ן לעולם בהנוק', כי אין אשה אלא לבנים (כתובות נט ע"ב). וכן הוא נודע כי הה' הוא מזל בנים ובסוד מ"ש (בראישת מו נג) הא לכם זרע וכמ"ש ברע"מ פנחס (רמז ע"ב). ולא הולידו אברהם (ע' זוה"ק ח"א צ ע"ב) ושרה עד שניתן להם ה' בשם, ע' פרע"ח (שער חג המצות פרק ו בכוונת מגיד) כי ה' הוא ד"ו והוא חיבור דו"ן, והד' מקבל מהו'. ובספד"צ (פרק ד ל ע"א) ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגווה אפיקת ו' כו'. והרי עכ"פ הוא כי ה' מורה על עיבור, ולכן כאשר שעולים בדכורא ג"כ ונמשך אז השפע להוליד נשמות עיקריים, אז נתמלא האות ה' שבשם י"ה במילוי ה'.

וזהו שאמר הרב בשעה"כ (דף עד ע"ב) כי בסעודת שבת שחרית עולה עתיקא קדישא דאצילות עד אותם ההי"ן אשר בשמות י"ה דהכח"ב שבהעקודים. והוא כי בשבת שחרית הרי עולים אז הזו"ן בהכתר דאו"א כמבואר שם. וכן הוא בענינינו ג"כ, כי עולים אז קצתם בדכורא וקצתם בנוק' וכנ"ל אות ג', ונעשה אז בחי' היחוד והזווג העיקרי גם בהכח"ב דהעקודים לצורך נשמות פנימיים, ע"ד הזווג העיקרי שנעשה אז²⁹⁸ בהזו"ן דאצילות. ועי"ן הנה נתמלא אז השמות י"ה שבהעקודים במילוי ההי"ן, ושם עולה עתיקא קדישא בסעודת שחרית שבת.

והנה שם בשעה"כ אמר הרב כי כאן בדרושי מטי ולא מטי הנה ביאר הענין דשמות י"ה במילוי ההי"ן, ובאמת הנה לא נמצא לפנינו כלל מזה, כי כאן אינו נזכר אלא רק המילוי יודי"ן, והוא כמו שכתבתי לעיל אות ד' כי חסר לפנינו כל עיקר הדרוש בזה. אך עכ"פ הרי אמר שם כי אותן הי"ה הם במילוי ההי"ן וכאן אמר שהם במילוי יודי"ן, אך הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו, כי כאשר עולים כולם בהנוק' לבד אז הם במילוי יודי"ן ומהטעם שאמרנו לעיל אות ו', אבל כאשר שהם עולים קצתם בדכורא וקצתם בנוק' או כולם בדכורא אז הם במילוי ההי"ן ומהטעם שאמרנו כאן, כי אז נמשך השפע להעיבור דנשמות פנימיים והוא הוראת דאות ה' וכנ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ודע עוד כי מה שאמרנו שכאשר עולים כולם בדכורא הנה הם ג"כ במילוי ההי"ן, הוא רק ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ג' כי גם כשעולים בדכורא הנה חוזרים אח"כ ונכללים כולם בהנוק, ור"ל שגם הזכר עצמו הוא נכלל בה ג"כ וכנ"ל פ"ד אות כ"ח הב', שכן הוא דרך כל היחודים, שמתחילה עולה היא אצלו והוא סוד החופה שהוא בסוד אתערותא מתתא לעילא סוד עליית המ"ן, ואח"כ יורד הוא אצלה ונכלל בה וזהו עיקר הזווג. והנה אז נתמלא הה' במילוי ההי"ן והוא כאשר נכלל הוא בה, כי אז נעשה העיבור שהוא הוראת דמילוי ההי"ן וכנ"ל. אבל מתחילה בעת שהיא עלה אצלו וכלולה בו, הנה אז היא אינה במילוי ההי"ן אלא רק במילוי אלפי"ן, כי כאשר עולים כולם בדכורא אשר הוא מהרשימו דהכתר דהתפשטות הא' וקבלתו הוא מהשורש דכתר עליון כנ"ל פ"ד, הנה בעת שעומדים כולם בו אז מאירים כולם באורו, שהוא באור השורש דכתר עליון והוא בבחי' אל"ף פל"א²⁹⁹ מופלא ומכוסה, וכמ"ש בתיקונים ריש תיקון ע' (דף קלח ע"א)³⁰⁰. ועי"ז הנה עומדים אז כל השמות י"ה דהכה"ב דהעקודים במילוי אלפי"ן, ולא נעשו במילוי ההי"ן אלא אח"כ כאשר שחוזרים ונכללים כולם בהנוק' שבכתר, ונכלל הוא ג"כ בה ע"ד כל בחי' זווג, ואז מתמלא היא בהשפע מהשורש דכתר עליון שהוא שפע דהעיבור אשר לצורך לידת דנשמות פנימיים וכנ"ל פ"ד אות י"ב וכ"א, ואז נתמלא השמות י"ה במילוי ההי"ן.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי ישנם כאן ג"כ כל הג' מלואים דיודי"ן ההי"ן אלפי"ן אשר סימנם יה"א, והם כולם ע"ד שאמר הרב בכוונת שבת, ואמר שם כי בערבית שבת הוה השמות י"ה שבהו"ן במילוי יודי"ן וכמבואר שם (דף עא ע"א), וכן הוא בענינינו כשעולים כולם בנוק' כנ"ל, כי הוא דוגמת ערבית שבת שהוא שליטת הנוק', כי אז אין עליה לז"א כמ"ש שם (דף סד ע"א) ובכ"מ שם. ובשחרית שבת כשעולה הוא באבא והיא באימא, ונתמלא אז השמות י"ה דהו"ן במילוי ההי"ן כמבואר שם (דף עד ע"ב), (עה ע"ג) וכן הוא בענינינו כשעולים הה' אורות קצתם בדכורא וקצתם בנוק'. ובמנחת שבת שעולה ז"א בא"א ונוק' באבא, הנה נתמלא אז השמות י"ה דהו"ן במילוי אלפי"ן כמבואר שם (דף עו ע"א), הנה כן הוא בענינינו כשעולים כולם בדכורא, הנה בעת שעומדים כולם בו הוה השמות י"ה שבהם במילוי אלפי"ן וכנ"ז. והרי עכ"פ הוא כי ישנם גם כאן בהשמות י"ה כל הג' מלואים דיה"א, וכל זה הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ג' כי הנוק' דהכתר הנה היא בבחי' המ"ס דא"א. ונודע הוא כי המ"ס הנה יש בה ג' בחי': כי בערך שכל הג' רישין כלולים בה והיא כללות כולם הנה היא בסוד א', אל"ף פל"א, כתרא עלאה³⁰¹. אבל בבחינתה גופה, הנה היא

²⁹⁹ עי' בהגר"א בסד"צ א ע"ב בהגה"ה

(3) סתרי אותיות פרשת בראשית מאמר תמצית מהמתבאר ע"כ ב"ק ר"ק ואיהי נקודה דקיימא באת ה"א עילאה דקיימא על כל אינון שית סמכין דקאמרן ואינון חמש כדקאמרן ואינון פליאות. וע"ד איקרי רזא דא פלא ואות אלף סלקא הכא והכא כלא אות פלאות והא אוקימנא:

עי' זהר ח"ג קצג ע"ב: ד"א כי עשית פלא (&) כי עשית אל"ף ומהו אלף הא תנינן אל"ף ב"ת אלף בינה אבל דיוקנא דא' איהו תלת סטרין ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה בגין דבדיוקנא דא' אית תרין דרועין חד מכאן וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכלא רזא חד תרגום: דבר אחר "כי עשית פלא" כי עשית אל"ף, ומהו אל"ף, הרי שנינו אל"ף ב"ת, אלף בינה, אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מהגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד א', ולכן אלף לחשבון אחד, והיינו "כי עשית פלא", ורב המנונא סבא אמר כך, "כי עשית פלא", פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו זה "נתיב לא ידעו עי

³⁰⁰ ע' ת"ז קל"ז ע"ב וז"ל, א' מן אבגית"ץ איהו כתר אמון מופלא ומכוסה, וע' גר"א שם וז"ל, (דף קל"ח ע"א) אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מ"ס הוא האמון דביה נעשה כל, וכו' ומכוסה הוא אורא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין ואל"ף מורה על כולם, עכ"ל, וע' בהגר"א בסד"צ א' ע"ג ע"ק (דהיינו א"א) נקרא אין דביה תליא אין (דהיינו רדל"א) עכ"ל.טוב?
³⁰¹ עי' תיקו"ז עו ע"ב שעיקר כתר היא מ"ס.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בסוד י', כי היא חכמה קדומה, חכמתא סתימאה³⁰². אך בפרטות הג' רישין, הנה היא בסוד בינה³⁰³, כי הג' רישין הם כח"ב דא"א כנודע, והיא בסוד ה', ולכן יש בה כל הג' מלואים דיה"א וכמו שאמרנו. אמנם כאשר שהיא במילוי אלפי"ן או ההי"ן הנה זה מורה על יחודה עם האור דהתפשטות הא', ומקבלים אז מהשורש דכתר עליון שהוא השפע אשר להנשמות הפנימיים העיקרים וכנ"ל בכל דברינו, והבן כ"ז היטיב.

אך דע כי כאשר זו"ן שבכתר עולין (נ"א עליון) למעלה בשרשיהן שהוא סוד לא מטי, הנה ט"ס שבכל א' מהם הם העולין, ונשארים למטה במקומם ב' מלכויות", מלכות הזכר ומל' הנקבה בב' כלים הנקרא י"ה כנ"ל בהיותן פשוטים בלי מילוי. [ח] ונשארים למטה במקומם ב' המלכויות כו' – הטעם שנשארו מבואר בשער הקדמות דף טז סע"א) כי באם שהיו מסתלקים לגמרי היה כעין מיתה גמורה אל הכלים, לכן נשארו המלכויות, והוא כדמיון השינה שמסתלק נשמת האדם ונשאר בגופו קיסטא דחיותא להחיות את הגוף כמ"ש בזה"ק (לך לך פג ע"א). ומ"ש בב' כלים כו', ע' בעקודים (פרק ה) שאמר שם ג"כ כי נעשה להם ב' כלים, וע"ש דברינו אות כ' ולעיל פ"ג אות ט' וע' למטה אות ט"ז בארוכה בזה. ומ"ש בהיותם פשוטים בלי מילוי, כי מאחר שהט"ר דהזו"ן עלו למעלה הרי הם אז בודאי רק פשוטים לבד, כי המילוי הוא רק ע"י שמאירים ומתפשטים ומתגלים בכחותיהם וכנ"ל אות ה'. אבל כאשר שעלו עיקר האורות למעלה הנה הם אז רק פשוטים לבד בלי מילוי, והוא רק בעת כאשר שהוא לא מטי בכתר ומטי בחו"ב.

ואמנם דע כי אז ב' מלכים אלו שוי"ן^ט, כי אע"פ שהזכר הוא גדול מהנוקבא עכ"ז עתה הם שוי"ן, לפי שבחי' אור הזכר הוא בסוד הסתלקות כנ"ל, כי כאשר רצו להסתלק אותן האורות כדי לעשות כלי אז נשארו אותן אורות בכח"ב כנ"ל, ר"ל הרשימות, נמצא כי אור הזכר של הכתר הוא בסוד הסתלקות ואור הנוק' שבכתר הוא בסוד הפנים כנודע', לכן אור הזכר ואור הנקבה הם שוי"ן בפעם הזאת. ועוד שלפי שהזכר הניח את עצמו מבחון תחת השרשים, לכן תאוות של הזכר שבכתר הוא גדול לחזור ולעלות משא"כ בנוקבא, ולכן כמעט שכל אור הזכר עולה למעלה ולא נשאר רק מיעוט מהאור, אך הנוקבא שאין לה למעלה שורש"כ כנודע כמו הזכר שבכתר, לכן אין לה כ"כ תאוה וחשק לעלות ונשאר האור רובה* ממנה בכלי שלה, לכן יוכלו להיות שוי"ן אז ב' המלכות ביחד זכר ונקבה. אך כאשר חוזרין הזו"ן לבא אז בא הזכר בכל אורו², וגם כי הוא לוקח אור גדול משורש הכתר שלמעלה ממנו³, ואז כשחוזרין אין יכולת בנוקבא לקבל אור הזכר כולו רק מסוד ו"ק לבד".

* הרצה (כ"ט).

[ט] דע כי אז ב' מלכים אלו שוי"ן (נ"א ב' המלכויות אלו שוות והיא היא) – הנה לכאורה הרי לא ידענו מה חילוק הוא אם שהם שוים או שהם אינם שוים, ולא משמיענו הרב בזה דבר. אך פשוט הוא כי הוא חילוק גדול ונפק"מ גדולה בהדרגה, כי נודע הוא שכל ההנהגה הוא בהנוק' וכפי מה שמקבלת ממנו, וכאשר שהם שוים אז היא מקבל מכל מה שיש בו, ונמשך ההנהגה מתוקן כהראוי, והוא על צד היותר שלימות. אבל כשאינם שוים, אז הוא בחסרון הרבה וכנודע בהזו"ן דאצילות ע' מיעוט הירח (פרק א), וכן הוא בכל בחי' זו"ן אשר למעלה למעלה, כי כל א' מקבל מהזו"ן שעליו, ויש חילוק גדול בין אם שהם שוי"ן לבין שהם אינם שוים, כי כאשר שהם אינם שוים ואין בכחה לקבל מכל מה שיש בו, אז הרי

³⁰² עי' דע"ה ח"א דרוש ו סימן ב.

³⁰³ עי' לקמן הערה ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נצטמצם השפע ומתמעט לפי ערך מיעוטה ממנו. אבל כאשר שהם שוים אז היא מקבלת מכולו ומאיר ומשפיע למטה בכל שפעו ופשוט הוא.

[י] ואור הנוק' שבכתר היא בסוד הכניסה – כן הוא הנוסח בדפוסים הישנים וכן הוא ג"כ בדפוס ירושלים בפנים הספר, ור"ל כי (עה ע"ד) הרי היא באה בבחי' התפשטות שנתפשט ונכנס בתוך הכלי, כי הוא ההתפשטות הב' שהוא העקודים העיקרי. ובדפוס וורשא תרנ"א נדפס ע"פ נוסח כת"י "בסוד הפנים", והכונה הוא ג"כ כי הרי כל הסתלקות הוא בסוד אהוריים שהופך פניו למעלה, וכל התפשטות הוא בבחי' פנים שהופך פניו למטה, וכמ"ש לעיל (פרק א) ובשער עקודים (פרקים ה ז ח).

[יא] אך הנוק' שאין לה למעלה שורש כו' – ר"ל שהרי היא ירדה למטה בכל אורה העיקרי גופה.

[יב] אז בא הזכר בכל אורו – ר"ל שהוא נעשה עתה ג"כ בבחי' התפשטות להיות שורה למטה וקנה עתה מקומו למטה, וחפצו ותשוקתו הוא להאיר שם בכל כחו. [יג] וגם כי הוא לוקח אור גדול משורש הכתר שלמעלה ממנו – ר"ל מהכתר עליון העומד בסוף השרשים, וכן הוא הלשון בשער הקדמות (טז ע"ב), וגם כי עתה קבל אור גדול נוסף מן הכתר הנשאר למעלה תמיד שהוא שורשו של זה הזכר, עכ"ל. ור"ל כי הרי הוא רשימו ממנו, והוא מקבל בעת עלייתו מהכתר הפרטי שבו שהוא הכתר עליון. ועכ"פ הוא כי אינם מקבלים אלא רק מהכתר העומד בסוף השרשים, ועיקר המקבל ממנו הנה הוא הזכר שהוא הרשימו מאור הכתר הפרטי שבו, והוא הראש והראשון לקבלה. ומשום כ"ז הנה הוא עתה גדול ממנה הרבה.

והגם כי לעיל (פרק ד) אמר שנעשו ע"י עלייתם שניהם שוים, ואמר שם בפירוש כי היא נשתווה במעלה עם הזכר ושניהם שוים ע"י קבלתם משורש הכתר עליון, אך עתה הרי מדבר הרב כאשר שאינם עולים אלא רק ד' אורות ונכללים כולם רק בהנוק' וכנ"ל אות ד', ואז כאשר שעולים אינם מקבלים כלל מהשורש דכתר עליון אלא רק מהכתר הכללי העומד בסוף השרשים שהוא השורש דהתפשטות הב' לבד וכנ"ל אות ו'. אך הזכר הנה הוא מקבל מהכתר הפרטי שבו שהוא הכתר עליון (וכנ"ל פ"ד אות י"א), כי הוא הרשימו ממנו, והרי לוקח הוא בעלייתו אור גדול יותר מהנוק', כי היא מקבל רק מהחכמה ולמטה שבו, ולכן הוא עתה גדול ממנה הרבה. אך עכ"פ הוא כי קבלת שניהם הוא עתה רק מהכתר העומד בסוף השרשים לבד, ר"ל בעת שעולים בה רק ד' אורות, ועלייתם הוא אז רק בהנוק' לבד, הנה אז כאשר עולים הזו"ן דהכתר לינק למעלה אינם מקבלים אז אלא רק מהכתר העומד בסוף השרשים ולא מהשורש דכתר עליון הנ"ל פרק ד.

[יד] אין יכולת בנוק' לקבל אור הזכר שלו רק מסוד ו"ק לבד – והוא נקרא זווגא דלא שלים, שהוא רק להוריד חיות ומזון אל העולמות כמ"ש בשער הזווגים (פרק א). וכ"ז הוא רק כאשר שאין עולים אלא רק ד' אורות, ועלייתם הוא רק בהנוק' לבד וכנ"ל בכל דברינו, כי כל דברי הרב עתה הוא רק בחלוקה זו וכנ"ל אות ד'.

והנה כדי שיתבאר לך זה צריך לדעת הקדמה א', והוא כי יש חילוק בין פעם הראשונה בעת אצילות לזמן שאחריו¹⁰, כי בפעם א' שבכולם, שהוא כאשר נשאר אור הזכר של הכתר בעת הסתלקות הא' ואח"כ בהתפשטות ב' כשנכנס החכמה בכלי הכתר אז לא נכנס בכלי של הזכר רק נכנס בכלי הנוק' עצמה שהוא בסוד ה' של י"ה והיה זו"נ בב' כלים¹⁰.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[טז] כי יש חילוק בפעם ראשונה בעת אצילותם לזמן שלאחריו – ר"ל כי הרי גם אצילותם הראשונה דהי' ספי' דההתפשטות הב' הרי הי' 304 נעשה ג"כ רק ע"י מטי ולא מטי, כי עד שנאצלה אור המלכות (שהוא האות ד' שנכנס בכלי המלכות) הרי היה ה' פעמים מטי ולא מטי בכלי הכתר (ר"ל ה' פעמים מטי וה' פעמים לא מטי) כנ"ל פ"ב, וכן אח"כ הנה הם ג"כ תמיד במטי ולא מטי, כי עולים הזו"ן שבכתר למעלה לינק וחוזרים למטה כנ"ל פ"ד. וע"ז אמר כי היה חילוק בין פעם ראשונה לאח"כ, כי בפעם ראשונה (הנהה והוא מ"ש ואח"כ בהתפשטות ב', ור"ל בעת המטי הראשונה דהתפשטות ב') בעת שנאצלה אור החכמה וירדה בכלי הכתר להעשות לנוק' להרשימו ששאר שם, הנה היה ירידתה בכלי בפנ"ע, כי נעשית לה אז כלי בפנ"ע וכנ"ל בשער עקודים פ"ה אות כ', והיתה עומדת הנוק' בכלי הכתר בכלי בפנ"ע, והוא האות ה' דשם י"ה. כי הרשימו שהוא הזכר היה עומד בכלי בפנ"ע שהוא האות י' דשם י"ה, והחכמה שהיא הנוק' אליו נעשה לה כלי בפנ"ע, והוא האות ה' דשם י"ה, ושם היתה עומד הנוק' כולה, ר"ל בכל ה' ספי' שבה. אמנם זה היה רק בפעם ראשונה לבד בעת שנאצלה וירדה ונכנסה להעשות נוקבא להרשימו וכנז', אבל אח"כ כאשר חזרו ועלו אותן הזו"ן למעלה בבחי' לא מטי וכנ"ל פ"ב אות א', והנה לא היה עלייתם והסתלקותם לגמרי אלא שנשארו ב' המלכויות שלהם כל א' בהכלי שלו וכנ"ל אות ח'. הנה כאשר חזרו הזו"ן אח"כ וירדו בבחי' מטי וכנ"ל תחלת פ"ב, הנה לא נכנסה אז הנוק' בהכלי שלה שהוא האות ה', אלא שנכנסה אז עם הזכר ביחד בהכלי שלו שהוא האות י' וכמו שמפרש והולך. אך המלכות של הנוק' הנה היא נשאר לעולם באות ה' וכמו שיתבאר.

[טז] והיה זו"ן בב' כלים – הוא בהאות י' והיא באות ה' כנז', והוא מטעם כי עי"ז יצא כל א' למציאות בפנ"ע, הוא לבחי' זכר והיא לבחי' נוק'. כי הכלי מגביל לכל א' ומצמצמו על מציאותו הראוי אליו כנודע. ולכן נכנסו בפעם ראשונה כל א' בכלי בפנ"ע. אמנם לכאורה הוא קשה מאד, כי הרי מבואר לעיל (פרק ג) שכל הכלי דהזכר שבכתר הנה הוא נעשה רק ע"י שנכנס אור החכמה שהיא הנוק' בתוך הרשימו עצמו, והיה מפסיק בין אור הזך שבו לבין העביות שבו ונתלבש אור הזך שבהרשימו בתוך אור החכמה {עו ע"א} ונעשה נשמה אליה, והעביות שבהרשימו נשאר מבחוץ לשניהם ועי"ז נעשית לבחי' כלי והוא הכלי דהכתר ע"ש. וא"כ הרי מבואר מזה כי העביות דהרשימו הנבדל מהאור הזך שבו הוא הכלי לשניהם, כי הם שניהם עומדים בתוכה. אמנם אופן כניסת אור החכמה בתוך הרשימו להפסיק בין אור הזך שבה להעביות שבה, הנה בארנו בשער עקודים פ"ה אות כ' שזה נעשה ע"י בחי' התדבקות רוחא ברוחא, כי כאשר בא אור החכמה על אור הרשימו היה נעשה בהם בחי' זווג דנשיקין שהוא התדבקות רוחא ברוחא (זחר ח"א כב ע"א), ונכללו ב' האורות זב"ן, ועי"ז נבדל אור הזך דהרשימו מהעביות שבו. ואמרנו שם כי כן נעשה ג"כ באור החכמה, והוא במה שנודע כי כל אור ע"י התפשטותו וירידתו הוא נתעבה קצת, והרי היה עביות באור החכמה ג"כ, וע"י התדבקות דרוחא ברוחא הנז' הנה נפרד העביות דאור החכמה ג"כ ונתייחד האור הזך שבשניהם זה עם זה, ונבדלו העביות מהאורות שבשניהם ונשארו לעצמן, וע"ד שכתוב (שיה"ש ה ו) נפשי יצאה בדברו, ונעשית כלי לאור החכמה ג"כ, והיה ב' כלים אחד לו ואחד לה, והם הב' כלים שאמר הרב בעקודים (פרק ה) הנז'. אבל עכ"ז הנה כל אור החכמה כולו עם הכלי שלה ג"כ הנה היא עומדת בתוך הכלי של הזכר, וכנ"ל מדברי הרב (פרק ג) שהעביות דהרשימו שהוא הכלי שלו הוא מבחוץ לשניהם, והרי עומדים שניהם בכלי שלה, כי הרי הוא מתלבש בה בבחי' נשמה ושניהם בכלי שלו שהוא מבחוץ לשניהם.

304 היה היתה? היה כתוב הי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וא"כ הרי אין מקום להדברים שאמר כאן, שמתחילה היה כל א' בכלי בפנ"ע הוא בהי' והיא בה', ואח"כ נכנסה היא ג"כ בהכלי שלו שהוא הי', והמלכויות נשארו כל א' בכלי בפנ"ע, הלא לפי מה שאמר לעיל (פרק ג) הוה לעולם ב' האורות זה בתוך זה, אור הזך שלו בתוך אור הזך שלה, וכן ב' הכלים זה בתוך זה, הכלי שלה עם ב' האורות שבה בתוך הכלי שלו שהוא מבחוץ לכולם כנו'. וא"כ הרי הם שניהם בהכלי שלה, והם שניהם עם הכלי שלה בתוך הכלי שלו, והרי מפסיק אור החכמה עם הכלי דהחכמה בינו לבין הכלי שלו, ואינו עומד אור הזכר בהכלי שלו הוא עצמו לעולם. וא"כ הרי אין מקום להדברים שאמר כאן, כי מתחילה היו הזו"ן בב' כלים.

אך הענין בזה הוא כי כבר אמרנו לעיל בכ"מ כי הזו"ן שבכתר דענינינו הם בבחי' אורא ומ"ס שברישא דא"א, ונודע הוא כי הם שניהם בקרקפתא שהיא הכלי לשניהם, ועכ"ז הנה עומד המ"ס גופה ג"כ בבחי' כלי בפנ"ע שהוא קרום של המוח, וכמ"ש באד"ר (קבח ע"ב) והאי קרומא אתחפיא על מוחא דאיהו חכמתא סתימאה ובגין דאתכסיא האי חכמתא בההוא קרומא דלא אתפתחא בג"ד אקרי חכמתא סתימאה³⁰⁵ כו'. והרי לנו כי יש כלי להמ"ס ג"כ בפנ"ע, אלא שהיא עם הכלי שלה עומד בתוך הקרקפתא שהוא הכלי לשניהם, וכן הכלי שלה שהוא הקרום אינה כלי גמורה כלל, כי הוא הקד"א שהוא אזדכך מאד, כי האורא מזכך אותו תמיד ע"י שהוא מתייחד תמיד עם המ"ס וכמו שמבואר בזוה"ק (פרשת נח סה ע"א) (ע' דברינו בספר הכללים כלל ט"ו ענף ח' ביאור עמוק על כל דברי הזוה"ק שם). והרי הוה הכלי של המ"ס אינו כלי גמורה כלל, ועיקר הכלי הוא רק הקרקפתא שהיא הכלי לשניהם. וכן הוא בענינינו בענין הכלי דהנוקבא דהכתר כי היא אינה גמורה כלל וכמו שהעלינו לעיל פ"ב אות ח', כי עיקר הכלי הוא רק העביות הראשונה שהוא מההתפשטות הראשון שהוא הכלי של הזכר, כי בעולם העקודים נכלל הנוק' בדכורא כנ"ל פ"ד אות ה' ז'.

אמנם נודע הוא מדברי הגר"א בספד"צ פ"א (ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך) כי האורא עלאה, [שהוא האורא העומד על המ"ס, ונקרא עלאה משום שהוא מרדל"א כמ"ש בשער א"א (פרק ד ופרק ו), ודוגמתו באדם הוא עיקר הנשמה שבו, ובענינינו הוא אור הרשימו שהוא הזכר שבכתר]. הנה הוא אינו מתלבש כלל, ור"ל הגם שהוא עומד בהקרקפתא שהיא הכלי עליו, אך אינו נכלל בו כלל (ע"ד הנשמה הנכלל בהגוף שנעשו שניהם לאחד) להמשיך אורו על ידו, ע"ד הנשמה שהיא ממשיך אורה ע"י הגוף, משא"כ האורא עם הקרפתא אינה נכלל האורא עמו כלל ואינה מתלבש בה כלל, אלא שהיא רק כעין מסך ומחיצה לפניו להסתיר אורו. והאורא עם הקרקפתא הוא רק כמו אדם (עו ע"ב) היושב בתוך הבית, שהבית הוא אינו לבוש עליו אלא שהוא כמסך ומחיצה לפניו, ואינו מתלבש האורא עצמו כלל בשום לבוש להכלל עמו, אמנם היא עומד ומרחפת על הקרום שעל המוח בבחי' נוגע ואינו נוגע, ומזדכך הקרום עי"ז תמיד. ולכן הוא נקרא קרומא דאורא הגם שעיקרו הוא להיות לבוש על המ"ס, ועכ"ז נקרא על שם האורא קד"א כמ"ש בספד"צ פ"א (ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך), משום שהאורא שהיא העיקרי כי היא אחת רוח אלהים חיים שאמר בספר יצירה (פרק א משנה ט), והיא חיות של כל העולמות הנה היא מרחפת על הקרום, ועי"ז מקבל המ"ס תמצית הארה ממנו ומחיה את כל העולמות ומסבב הקרום את כל המ"ס וסותמו, כי אי אפשר להמ"ס לקבל את אורו עצמו אלא רק תמצית הארתו ע"י הקרום, ולכך נקרא קד"א כי רק על ידה שורה האורא בגלגלתא להחיות את כל העולמות. והנה אותה ההזדככות ותמצית הארה אשר המ"ס מקבל ממנו, הנה זה נקרא שמתלבש בתוך המ"ס ונעשה נשמה אליו, ועי"ז יש קשר להאורא עם המ"ס לעמוד בתוך הגלגלתא, כי אלולא זה

³⁰⁵ תרגום: והקרום הזה מכסה על המוח הרי היא החכמה הסתומה. ובגלל זה מכוסה החכמה הזו שאינה נפתחת בזה הקרום. לכן נקרא החכמה הסתומה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לא היה אפשר להאזירא לעמוד שם כלל, ורק ע"י אותה ההזדככות ותמצית הארה הנמשך ממנו אל המ"ס ע"י הקד"א, והמ"ס מקבל אותה ונעשית חד עמו, הנה זהו הקשר שמתקשר ע"י האזירא עם המ"ס לעמוד בתוך הקרקפתא.

והרי נמצא מכ"ז כי הגם שהאזירא היא עומד בתוך הקרקפתא, עכ"ז אינו נחשב הקרקפתא לכלי אליה אלא רק ע"י המ"ס, כי ע"י שמתייחדת עם המ"ס ע"י הקד"א ונעשה נשמה אליה ע"י היא עומד בתוך הקרקפתא להאיר ולהחיות את כל העולמות. והרי נחשב מעתה הקרקפתא לכלי אליה ג"כ ע"י המ"ס. והגם שהמ"ס הרי יש לה כלי זולת זה שהוא הקרום, אך היא אינה כלי גמורה אליה כלל, כי הקרום הוא רק להסתיר ולהמעיט את אור האזירא ממנה וכנ"ז, ועיקר הכלי דהמ"ס הוא הקרקפתא והיא מעתה הכלי להאזירא ג"כ ע"י המ"ס, כי הרי היא נשמה להמ"ס שבתוך הקרקפתא. והרי הוה הקרקפתא כלי לשניהם, אלא מה שהיא כלי להאזירא הוא ע"י המ"ס, אמנם משום כי כל קבלת המ"ס ממנה הוא רק תמצית הארה לבד ע"י הקד"א, אבל עיקר כל אורה נשאר למעלה, לכן אמר הגר"א בספד"צ פ"א בליקוט שם (ה ע"ד) כי האזירא אינו מתלבש כלל, אך במה שהיא נעשית נשמה להמ"ס שהוא בהתמצית הארה הנז', הרי נעשה הקרקפתא באמת הכלי לשניהם.

והנה כ"ז הוא ג"כ בענינינו שהוא בענין אור הרשימו עם אור החכמה, כי הגם שישנו באמת כלי בפנ"ע לאור החכמה ג"כ, אך היא עם הכלי שלה עומדת בתוך הכלי דהרשימו שהיא הכלי העיקרי והיא הכלי לשניהם, וכן לא נעשית הכלי דהרשימו אלא רק ע"י החכמה וכנ"ל מדברי הרב לעיל פ"ג. והרי שוה בזה אור הרשימו ואור החכמה דענינינו עם האזירא והמ"ס שברישא דא"א, וכמו שהאזירא הגם שהיא נעשה נשמה להמ"ס, עכ"ז הנה עומד עיקרה בפנ"ע למעלה מהמ"ס על הקרום שבה, והיא בקרקפתא בפנ"ע. כן הוא ג"כ באור הרשימו דענינינו, הנה הוא עיקרו ג"כ בפנ"ע, והוא זכר לאור החכמה, אלא שמשפיע אורו בה וע"י היא נשמה אליה, אבל עיקרו הוא בפנ"ע ועומד בכלי שלו אשר הוא בבחי' קרקפתא, אשר בה עומד אור החכמה עם הכלי שלה ג"כ, כי הקרקפתא שהיא הכלי שלו הנה היא מקפת לשניהם והיא עיקר הכלי לשניהם וכנ"ז, אמנם היא נעשית ע"י אור החכמה ע"י התדבקות רוחא ברוחא כנ"ל.

ולא עוד, כי כאן בענינינו הנה נשתנה לעילויא בב' דברים, אחד בהכלי של הזכר, ואחד בהאור של החכמה. כי משום שהכלי שלו הרי היא נעשה ממנו גופה, ר"ל מהעביות שהיה כלול בו, לכן אחר שנעשית לכלי הנה יש לו השתוות עמה, והיא בבחי' לבוש ממש אליו, משא"כ האזירא עם הקרקפתא כנ"ל. וכן ישנו כאן שינוי ג"כ באור החכמה, כי הרי המ"ס עם האזירא הרי אי אפשר לעולם עתה שיתייחדו יחד לגמרי (ע' דברינו בספר הדעה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ג' ד' פלאים בזה), וכל יחודם הוא עתה רק ע"י הקד"א ודרך מטי ולא מטי ע' וזה"ק פ' נח (סה ע"א). משא"כ כאן באור החכמה, הנה הגם כי נעשה לה ג"כ כלי בפנ"ע בעת ההתפשטות הא' שלה, והיא עומדת כולה אז רק בהכלי שלה ג"כ, אך אחר שחזרו ועלו למעלה לינק ונשתווה אז במעלה עם הזכר ונעשו שניהם שוין כנ"ל פ"ד, הנה ועו ע"ג) אחר שחזרו וירדו למטה בבחי' מטי הנה נכנסה היא אז ג"כ בהכלי שלו, והיא עמו ביחד שם בהכלי שלו וכמו שמפרש הרב והולך. ומה שנכנסה מקודם בהכלי שלה לעצמה הוא רק בתחילה, שהוא בעת שנאצלה ובהתפשטות הראשון שלה, והיה זה מטעם כדי שתצטמצם ותצא על מציאותה הראוי לה וכנ"ל בריש דברינו. אבל אח"כ הנה בכל ההתפשטויות שהוא המטי אשר אחר ההתפשטות הראשון, והמטי הראשונה הנה נכנסה לעולם אור החכמה בהכלי שלו ביחד עמו וכמו שמפרש והולך וכמו שיתבאר. ועכ"פ הוא כי הנה נתבאר לנו מעתה היטיב דברי הרב שאמר כי בהתפשטות הראשון (של ההתפשטות הב' אשר אחר ההסתלקות הא') שהוא המטי הראשונה, הנה נכנסה אז אור החכמה בהכלי שלה עצמה, והיה ז"ו"ן בב' כלים. הנה הכוונה הוא ע"ד האזירא והמ"ס, שהאזירא עומד בהקרקפתא והמ"ס עומד בהקרום, אלא שכאן נשתנה לעילויא, כי הכלי שלו הוא כלי עליו ממש, כי יש לה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

השתוות עמו ומתלבש בה. וכן אור החכמה הוא נכנס בכלי לעצמה ע"ד המ"ם שעומדת בקרומא, והכלי שלו הוא מקיף על הכלי שלה ג"כ ע"ד הקרקפתא שהוא מקיף להמ"ם והקרומא ג"כ, והוא משפיע בה ומתלבש אורו בה לבחי' נשמה. ועכ"ז הנה עיקרו עומד לעצמו בהכלי שלו והוא זכר אליה אשר עומדת בהכלי שלה, וזהו שאמר "והיה ז'ו"ן בב' כלים", אך כ"ז הוא רק בעת המטי הראשונה, שהוא תחילת וראשית אצילותה, וכדי שייצא ויתגלה כל א' לעצמו וכנ"ל. אבל אח"כ כאשר עולים למעלה לינק כנ"ל פ"ד והוא הלא מטי, וחוזרים למטה בבחי' מטי, הנה אז נשתווה היא עמו ונכנסה עמו יחד בהכלי שלו, ורק המלכות שלה היא נשאר לעולם בהכלי שלה וכמו שיתבאר והבן כ"ז היטיב, ומ"ש "אך בהסתלקות ב", ר"ל על הלא מטי הראשונה.

אך בהסתלקות ב' אשר היו עולין ז'ו"ן שניהם למעלה, ואז נשתוו שניהן יחד וקבלו כולם ביחד הארה מן כתר עליון", ולכן כאשר באים וחוזרין בכלים שלהם אז נכנסין שניהן בכלי של הזכר", והמלכות של הנוקבא נשאר (נ"א אשר) בכלי של הה' שלה" כנ"ל.

[יז] וקבלו כולם ביחד הארה מן כתר עליון – ר"ל מן השורש של כתר עליון וכמ"ש לעיל פ"ד, כי אז שלשתן שוין אחר שכולן שוין בקבלתן משורש הכתר עליון בו, ע"ש. ואין להרהר ולומר שבדקדוק כתב הרב בענינינו מן כתר עליון (ולא אמר מן שורש כתר עליון), כי בענינינו הרי מדבר הרב בעת שעליית האורות הוא רק בהנוק' לבד, ואז כאשר עולין בעת לא מטי למעלה אינם מקבלים אז רק מן הכתר עליון ולא מן השורש וכנ"ל אות י"ג ע"ש. והוא כאשר שאין עולין בה רק ד' אורות לבד, ולכן אחר שירדו למטה אינה יכולה לסבול אורו אלא רק מהו"ק שלו לבד, מאחר שכל קבלתם למעלה היה רק לשפע החיות והקיום, וכנ"ל פ"ד אות י"ב ששפעת הכתר עליון הוא ג"כ אז רק מבחי' אחוריים שבו, ולכן כאשר ירדו למטה הנה ז'ו"ן אז רק בבחי' ז'ו"ן דלא שלים וכנ"ל אות י"ד. אמנם אי אפשר לומר כן, כי הרי לעיל בסמוך סוף אות ט"ז אמרנו כי מ"ש "אך בהסתלקות ב", הכוונה הוא על הלא מטי הראשונה הנ"ל רפ"ב, וא"כ הרי אז עדיין לא נאצלה אור הבינה כלל, כי בעת הלא מטי הראשונה נאצלה אז רק האור שנכנס בכלי החכמה וכנ"ל רפ"ב אות ד', ולא נאצל אור החסד הניתן בכלי הבינה אלא רק בעת המטי הב', וא"כ הרי בעת הלא מטי הראשונה הרי לא שייך לומר אז ענין החלוקות הנ"ל אם שעלו ד' אורות או ה' אורות, כי אז הרי נאצל ונעשה רק הדו"ן שבכלי החכמה, ועמדו אז שניהם בכלי החכמה.

אך עומק כל דברי הרב כאן בביאור הוא, כי הנה מ"ש "אך בהסתלקות הב' אשר היו עולין בו" עד הדיבור "וכן הענין תמיד בו", הוא רק דרך אגב וכדי לבא לענינינו. וזהו מה שאנו רואין, שהרי לכאורה הנה סותר הרב את עצמו באותו ענין גופה, כי הרי לעיל בסמוך אמר "וגם כי הוא לוקח אור גדול משורש הכתר שלמעלה ממנו ואז כשחוזרין בו", והרי אמר שם כי בעת הלא מטי הנה לוקח הוא אור יותר הרבה, וכאן אמר כי בעת הלא מטי אשר היו עולין ז'ו"ן שניהם למעלה אז נשתוו שניהן יחד, וקבלו כולם ביחד הארה מן כתר עליון, והרי סותר את עצמו באותו הענין גופה. אך העיקר בזה הוא, כי לעיל מדבר הרב באותו הענין שעומד בו, והוא כאשר עולין בהנוק' רק ד' אורות לבד וכנ"ל אות ד', ואז כאשר עולין הזו"ן דהכתר למעלה לינק הנה מקבל הוא (עו ע"ד) הרבה יותר ממנה וכנ"ל אות י"ג, שאין מקבלים אז אלא רק מן הכתר הכללי העומד בסוף השרשים, והוא מקבל מן הכתר הפרטי שבו שהוא הכתר עליון. אך עתה הנה מדבר הרב דרך אגב את החילוק בין המטי הראשונה לאחר כך, כי מאחר המטי הראשונה הנה מאז ולהלאה בכל מטי שאח"כ הנה נכנסה היא בהכלי שלו. ומדבר הרב כ"ז דרך אגב כדי לבא לענינינו, שכאשר עולים בהנוק' רק ד' אורות אז אינה יכולה לקבל את אורו הגדול כשהיא עמו ביחד בכלי אחת אלא רק מהו"ק שלו, כי הענין דכניסתה בהכלי שלו הנה הוא לעולם תמיד ומאחר המטי הראשונה ולהלאה,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהוא גם בעת אצילותם, והיינו מהמטי השניה ולהלאה. והנה בעת ההסתלקות ב' שהוא הלא מטי הראשונה כנ"ל סוף אות ט"ז, הנה כאשר עלו אז למעלה, הרי ודאי הוא שהיה אז יניקתם גם מהשורש דהכתר עליון וככל הנ"ל פ"ד, והרי אז נשתוו שניהם יחד בודאי וקבלו שניהם הארה מן כתר עליון, ור"ל מן השורש דכתר עליון.

והנה מאחר שנשתוו שניהם אז בעת אצילותם הראשונה דכל הי' ספי' דעולם העקודים, הנה זה גורם אשר בכל מטי ומטי דאח"כ נכנסה היא לעולם עמו יחד בהכלי שלו. אמנם בעת שהעולם עומד באינו זכות ורצון רחמ"ל, אז היא אינה יכולה לקבל אורו אלא רק מהו"ק שלו לבד, והוא בענינינו כאשר שאינם עולים אלא רק ד' אורות, ועלייתם הוא אז רק בהנוק'. וכאשר עולים אז למעלה בעת לא מטי, הנה הוה אז אורו יותר גדול, ולכן כאשר חוזרים למטה ונכנסה היא ג"כ בהכלי שלו, אינה יכול לסבול אור הזכר אלא רק מן הו"ק שלו וכנ"ל אות י"ג י"ד. ועכ"פ הרי נתבאר כי מ"ש "וקבלו כולם יחד הארה מן כתר עליון", הכוונה הוא באמת גם מן שורש הכתר עליון ואז נשתוו באמת שניהם יחד, כי כל הדיביר הזה הוא רק לבאר לנו את הסיבה מה שהיא נכנסת לעולם בהכלי שלו עמו יחד, והוא ע"י שנשתוו שניהם מתחילה בעת כל אצילות דעולם העקודים. ולכן נמשך מזה בענינינו שכאשר עולים בה רק ד' אורות, ואז בעת שהוא לא מטי הנה מקבל הוא אור יותר ממנה, הנה כאשר שיוורדים למטה בעת שהוא מטי, ונכנסים שניהם בכלי אחת שהוא בכלי שלו, הנה כאשר שהוא קבל אור יותר גדול והיא אינה בכלי בפנ"ע (להצטמצם עי"ז), הנה אינה יכולה לסבול אורו אלא רק מן הו"ק שלו וכמו שמפרש והולך והבן כ"ז היטיב.

[יח] אז נכנסין שניהן בכלי של הזכר – שנכלל אור החכמה עם אור הרשימו והרי מאיר אור הרשימו באור החכמה בלתי הפסק הכלי דהחכמה, ולכן כאשר שהעולם עומד באין זכות ורצון, ואז בעת שהוא לא מטי הנה מקבל הוא אור יותר גדול, ולכן כשחוזרים למטה בעת שהוא מטי אינה יכולה לסבול אורו אלא רק מן הו"ק שלו.

והרי לנו עכ"פ כי נשתנה כאן לעילויא הרבה ממה שהוא באצילות, כי הרי באצילות אינה יוצאת המ"ס מן הקרומא לעולם והיא תמיד סתים, ואינה מקבל אור האוירא אלא דרך הקרומא, והוא הענין דאור הגנוז כי נגנוז האור למעלה ואינו מאיר אלא דרך הקרום. אבל בעקודים הוא אינו כן, כי שם נכנס אור החכמה עם אור הרשימו יחד בהכלי שלו, והרי לא נגנוז ממנה האור כלל.

ושורש וסיבת הדברים הנה הוא מסיבת שינוי עוד לעילויא הרבה אשר היה בעקודים ממה שהוא באצילות, כי הרי באצילות הנה נעשה מסך ופרגוד בין האור דהתפשטות הא' שבו לבין האור דהתפשטות הב' שבו, והיינו כי הרי התפשטות הא' דלאצילות הנה הוא האור דהס"ג הכללי דא"ק אשר היה מתפשט בתחילה עד סוף רגליו וכמ"ש בדרושי נקודות (ריש פרק א וריש פרק ד), ואח"כ הנה נסתלק ועלה הוא למעלה ממקום הטבור ונפרס שם פרסה, ונעשה האצילות מהמ"ה וב"ן הכלליים אשר ירדו דרך הפרסה ונתפשטו עד סוף רגליו, והוא ההתפשטות הב' דלאצילות שהוא האצילות העיקרי אשר מקומו הוא ממקום הטבור שהוא מתחת הפרסה עד סוף רגליו, וכמבואר כ"ז בסנת"א (פרק א בהמ"ב) ובנקודות (פרקים א ב ג) ובשבירת הכלים (פרק ו) ובתיקון (ריש פרק ג) ובכ"מ. והרי נעשה האצילות רק ע"י הפסק פרסה בין ההתפשטות הא' אשר אליו לבין ההתפשטות הב' שהוא המציאות העיקרי דהאצילות. ולא נעשה {עז ע"א} האצילות אלא רק מהארה היוצא דרך מסך ופרגוד שהוא הפרסה המפסיק בין הא"ק העיקרי שהוא למעלה מהטבור לבין האצילות שהוא למטה מהטבור.

וזהו הענין מה שמבואר בדברי הרב בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב) שהעתיק דאצילות הוא רק מהארת הז"ת דהמלכות דהא"ק, והוא משום כי הרי הא"ק העיקרי הוא מסתיים במקום הטבור למעלה מן הפרסה ע' דברינו בספר הכללים כלל ה' ו', וכל בנין האצילות הוא נעשה רק מהארה היורד דרך הפרסה שהוא מסך ופרגוד המפסיק בין הא"ק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העיקרי לבין האצילות. ונודע הוא כי כל הארה הנמשך דרך מסך הנה הוא רק תמצית ותולדות האור כמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק יג), ולכן הוא כי הגם שבאמת הרי מלביש האצילות מטבורו דהא"ק ולמטה, אבל משום שכל האור אשר שם הרי נסתלק ועלה כולו למעלה ונפרס פרסה ביניהם, ולא נעשה כל האצילות אלא רק מהארה הנמשך דרך מסך הפרסה, והנה הוא רק הארת הו"ת דהמלכות העיקרי דהא"ק, כי אחר ההסתלקות הא' אשר להאצילות הנה עלה כל האור כולו למעלה, ונתרוקן למטה מהאור כמ"ש בנקודות (פרק ב). והרי נעשה כל האצילות רק מהארת הו"ת דהמלכות דהא"ק, הגם שבאמת הנה הוא מלבישו מטבורו ולמטה.

והנה סיבת כ"ז הנה הוא משום שעדיין לא נשלם להתברר כל הביירוים מהסיגים דעולם התווה אשר נפלו בירידתם לבי"ע, וזהו עומק הכוונה מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) שהפרסה הוא בשביל העולמות בי"ע, ור"ל שלא נשלם הביורר עדיין, וישנם שם עדיין כמה נצו"ק, והרי לא נשלם השם ב"ן בשלימות, ולכך נעשה כל האצילות רק מהארה הנמשך דרך הפרסה. והנה זהו מה שניתן לאדם הראשון לתקן, והיה אפשר לו לתקן אילולא החטא להשלים הביירוים, ואז היה מזדכך הפרסה והיה נמשך האצילות עם א"ק לאחד ממש. ואין הכוונה שהיה עולה האצילות ג"כ למעלה מהטבור³⁰⁶, כי זה אי אפשר רק אחר שיתבטל המ"ה וב"ן ויחזרו לשרשם לע"ב וס"ג, כי למעלה מהטבור הוא מדרגת ע"ב וס"ג ולמטה מהטבור הוא מ"ה וב"ן, אלא הכוונה הוא שהיה נשלם המ"ה וב"ן גופה בכל שלימותם, והיו נמשכים עם הס"ג וע"ב כאחד. וכ"ז היה אפשר להתקן ע"י אדה"ר אילולא החטא כי היה מזדכך הפרסה והיה מתבטל מבחי' מסך כלל.

וזהו ג"כ כוונת הרב במאמרי רשב"י (קדושים) ובלק"ת (בראשית) שאמר שם כי אילולי החטא היה מתתקן ע"י אדה"ר כי עולם האצילות היה עולה כפי מקומו הראשון שהוא במקום א"ק. ולכאורה הוא הדברים תמוהים כי איה הוא מקומו הראשון ואיה הוא מקומו האחרון, כי הרי מעולם לא היה האצילות למעלה מהטבור, וכן מעולם לא ירד האצילות למטה מרגליו ח"ו, כי שם הוא רק מדרגת הבריאה ולא האצילות, ואם היה יורד שם היה מתבטל ממציות האצילות ח"ו. ומקום ומדרגת האצילות הנה הוא לעולם מהטבור עד סוף רגליו. אך הכוונה הוא רק על עליית מדרגה ומעלה, כי היה מתבטל הפרסה מבחי' מסך והיה נמשך האצילות עם הא"ק לאחד. ומ"ש "כפי מקומו הראשון", ר"ל מקומו הראשון הראוי אליו להיות עם א"ק כאחד. ואמנם בענין עליית הפרצופים ועליית העולמות בי"ע שאמר שם, הכוונה הוא על עליית מקום ממש ג"כ, כי אז היה העלייה גם בחיצוניות דהעולמות וכמו שבארנו בספר הדע"ה דרוש ג' ענף ט' וי"ד ושם דרוש ד' ענף ח' ס' ב' וענף י"א ס' ב'. אבל המקום ממש דכל האצילות הכללי הנה הוא לעולם רק מהטבור עד סוף רגליו, ולא אפשר לו לעלות יותר למעלה כי שם הוא מדרגת דהא"ק שהוא מכלל העולמות דא"ס³⁰⁷ (ולא יהיה זה אלא רק אחר שיתבטל המ"ה וב"ן כנו'), והוא אינו אצילות כלל³⁰⁸,

³⁰⁶ עי' לעיל הערה 184.

³⁰⁷ עי' לעיל הערה 70.

³⁰⁸ עי' לש"ו דע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' אות ד' ז"ל, כל ענין אלהות אשר אליו הוא כל העבודה והדבקות האמיתית בו, הנה הוא רק בגילוי ואורו ית"ש אשר מסיום האצילות ולמעלה, כי שם הוא אלהות גמור, יחיד ומיוחד, ע"כ. וממילא צ"ל שכוונת תיקוני הזהר (ד ע"ב) איהו וגרמוהי חד בהון בעולמות האצילות הוא, שאפשר להתפלל לשם הו"ה שבאצילות ואין הכוונה לומר שאנו עובדים אותו על ידי אמצעי ח"ו, כי מאחר שהם חד עמו ממש, א"כ הרי שאין האצילות חשוב אמצעי כלל, אלא הוא והאצילות כולו חד, אלא שהאצילות הוא גילוי באופן שע"י האצילות נתגלה באופן שאפשר מעתה לתפוס אותו בשם. ואולי דבר זה מדויק בלשון הגר"ח מש"כ שהאיסור הוא להתפלל "לעצמות הספירות". ועי' דע"ה שם אות ה' שאסור לעבוד לספירות, ז"ל, שם האצילות הנה הוא רק על עיקר עצמותם לבד המתייחס להם מצד עצמם אחר שנאצלו, והם אינם אלהות כלל מצד עצמם, וכן שמות הפרטיים דה"ס שהם כח"ב חג"ת נה"מ, וכן שמות הפרצופים, שהם א"א אר"א זו"ן, הנה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן אי אפשר לירד למטה מרגלי א"ק ה"ו, כי שם הוא אינו אצילות אלא בריאה. אלא הכוונה הוא כי אלולא החטא, היה מתתקן ע"י אדה"ר הזדככות הפרסה והיה מתבטל הפרסה מבחי" מסך, והיה נמשך האצילות עם א"ק כאחד. כי כל צורך הפרסה הנה הוא משום הסינים שבהעולמות ב"ע, והרי לא נשלם הב"ן ע"יז, ונתמעט האצילות בשביל הבי"ע. ור"ל כי הגם שהפרסה הרי נעשה גם קודם עולם הנקודות שלא היה עדיין סינים כלל, אך הכוונה הוא כי באשר שרצונו וכוונתו ית"ש הנה היה להמציא הסינים וכל העביות {עז ע"ב} דהבי"ע כמו שהוא עתה עד עת התיקון העתיד, לכך נתייסד הפרסה להמעט את האצילות ג"כ בשביל צורך כוונתו ורצונו ית"ש אשר במציאות הבי"ע. וכל זה היה אפשר להתתקן ע"י אדה"ר להשלים כל הביאורים דהב"ן וביטול הסינים והזדככות הפרסה ושלימות האצילות שהיה נמשך עם הא"ק כאחד והבן כ"ז מאד, וע' ספר הגלגולים פרק י"ז ותמצא עיקר דברינו בזה.

ואין להקשות כי הרי מבואר הוא בדרושי אבי"ע (פרק יג) וכן בסדר אבי"ע (פרקים א ב) ובכ"מ כי האצילות מקבל אור א"ס בלתי מסך כלל (אמנם שם פרק ו מזכיר מסך גם על האצילות), והרי הוא קשה לכאורה מאד מענין הפרסה שהוא מסך ופרגוד כנ"ל. אך הענין מה שאמר בכ"מ שהאצילות מקבל האור בלתי מסך, הכוונה הוא ע"פ מה שנודע בדברינו שכל הבחי" אשר ישנם בא"א הנה הם ג"כ בא"ק ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו), וכל הענינים אשר מא"א לז"א הנה בן הוא כ"ז ג"כ מהא"ק להאצילות. ונודע הוא כי כל מציאות ז"א בא"א הנה הוא מטבורו ולמטה ומתחת הפרסה שבו, ומפסיק הפרסה בין עיקר הא"א שהוא ממקום הטבור ולמעלה, לבין ז"א שהוא ממקום הטבור ולמטה, וכמ"ש בספר"צ (פרק הלג ע"א) יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקודש ובין קודש הקדשים עתיקא לזעירא אתפרש ואתדבק כו'. והרי נעשה כל מציאות ז"א רק מהאור הנמשך דרך הפרסה, ועכ"ז הרי נודע הוא כי ישנם כמה אורות רבים וגדולים אשר מקבל ז"א מא"א בלי שום מסך כלל, והם אורות נוספים על מציאותו העיקרי בתוספת מרובה על העיקר. והוא הענין דקטנות וגדלות כנודע, והיינו הג' מיני אורות דהחזרתא והנימין ותיקוני דיקנא, והש"ע נהורין דהפנים, ואור הרעוא דרעוין דהמצת, ואור העינין דאשגתא פקיהא, והרוחא דחיי מנוקבין דפרדשקא, וכנודע כ"ז. וכל האורות הללו הנה מקבל ז"א מא"א בלתי מסך כלל. והנה עדין ממש הוא בענין כלל האצילות עם א"ק, כי כל האורות הנזכרים הנה ישנם כולם בא"ק ג"כ, ומקבל אותם האצילות מהא"ק בלתי מסך כלל. משא"כ העולמות ב"ע, הנה הגם שגם הם מקבלים הארה דהארה מכל אותן האורות אשר מקבל ז"א מא"א והאצילות מא"ק, אבל כל קבלתם הוא רק ע"י מסכים דרך המסך אשר בין האצילות לבריאה, ואשר בין בריאה ליצירה, ובין יצירה להעשיה. והנה על אותם האורות הגדולים והרבים ההם שאמרנו, הנה עליהם אמר הרב שהאצילות מקבל האור שלמעלה בלתי מסך כלל, אבל עיקר בנין האצילות מא"ק וכן ז"א מא"א הם באמת ג"כ רק מהאור הנמשך דרך הפרסה שהוא מסך ופרגוד כנ"ל.

ומעתה נחזור לענין ראשון כי הנה אנו רואין שמפסיק פרסה בין הא"ק העיקרי להאצילות, והרי ישנו מסך ופרגוד בין ההתפשטות הא' דלאצילות אחר שנסתלק ועלה למעלה לבין ההתפשטות הב' דלהאצילות. והנה זהו השורש והסיבה דהקרומא דחפ"א על מוחא ואינו מקבל המ"ס אור האוירא אלא דרך הקרומא. כי הנה אור האוירא הנה הוא מרדל"א דאחוי נהוריה בהאי אוירא שבין גלגלתא ומ"ס כמ"ש בא"א (פרק ו). והרדל"א הנה הוא מהמלכות דא"ק, ולכן הוא כי כשם שבנין עיקר האצילות אינו נעשה מאור הא"ק אלא רק ע"י מסך ופרגוד שהוא הפרסה כי היה מוכרח להתמעט אורה כנ"ל, כן אי אפשר להמ"ס

הגם שכל השמות הללו הוראתם הוא באמת על רוממותם ועילויים שנעשו בהם מיחוד אור המאציל אחר שנתייחד בהם, ונקרא כל א' בשם הַיָּאוֹת לו, זה כתר וזה חכמה כו'.
דיד דיס אנסר די קווסטשון?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהוא עיקר הא"א לקבל אור האוירא עצמו אלא רק דרך הקד"א, ומפסיק הקרום בין האוירא להמ"ם ונמשך הקד"א שהוא הקרום המפסיק בין האוירא להמ"ם בא"א מסוד הפרסה המפסיק בין עיקר הא"א להאצילות. וכן הוא אלו הב' פרגודין תמיד בכל פרצוף ופרצוף, ע' הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א' אופן ה' ה' ע"א וכן שם משנה י' יא ע"ב) כי הם הב' פרגודין המפסיק אחד בין הג"ר להו"ת והוא הקרום של מוח, ואחד בין חג"ת לנה"י ששם הוא התחלת הנוק³⁰⁹ והוא הפרסה שהיא בין חג"ת לנה"י.

וכ"ז הוא רק מהתחלת האצילות ולמטה, אבל בעולם העקודים הרי לא נעשה שם הפסק כלל בין התפשטות הא' אשר להעקודים לבין ההתפשטות הב' אשר להעקודים, כי הרי אחר הסתלקות הא' אשר להעקודים שנסתלק האור ועלה למעלה מהפה ולפנים ונשאר שם למעלה כנודע בדברינו, ואח"כ חזר ונתפשט (עו ע"ג) בהתפשטות הב' הרי לא נעשה שום הפסק ח"ו ביניהם כלל. ואדרבה הוא כי הזו"ן דהכתר דהתפשטות הב' עולה תמיד למעלה במטי ולא מטי, ולכן הנה לא נעשה הפסק ג"כ בין הזו"ן עצמן בין זה לזה, שהם הרשימו ואור החכמה, אשר הם בבחי' אוירא ומ"ם כנ"ל בדברינו. הנה מאחר המטי הראשונה ומאז ולהלאה נכנסו שניהם תמיד בכלי אחת, והוא בהכלי של הזכר, והרי עומד שם תמיד בחי' המ"ם עם האוירא ביחד בלי שום הפסק ביניהם כלל. וכ"ז הוא מהטעם והסיבה אשר בעצמותם העיקרי, כי עצמות העיקרי דהזכר הרי הוא מהאור דהתפשטות הא', כי הרי הוא הרשימו ממנו, והעצמות דהנוק' הרי הוא מההתפשטות הב'. ולכן הוא כי כשם שאין שום הפסק מסך ופרגוד בין האור דהתפשטות הא' דלהעקודים לבין התפשטות הב' שבו, אלא שאדרבה הוא שעולים זה לזה תמיד במטי ולא מטי, כן אין הפסק ג"כ בין אותן הזו"ן עצמן מאחר המטי הראשונה ולהלאה, אלא שהיא נכנס עמו יחד בהכלי שלו ועומדים שם שניהם ביחד בלי הפסק ביניהם. ומה שנכנס היא בכלי בפנ"ע בעת המטי הראשונה הוא מהטעם שאמרנו לעיל בריש אות ט"ז, כדי שתצא ותתגלה על מציאותה למציאות נוקבה אליו. אבל מאחר המטי הראשונה והלאה הנה היא לעולם עמו יחד בלי שום הפסק ביניהם כלל, והוא מהטעם והסיבה הנז', משא"כ באצילות וכנ"ל בכל דברינו.

והנה נתבאר בדברינו ג"כ כי בעולם האצילות נעשה הענין דאור הגנוז בכפליים (וכן הוא ג"כ בכל פרצוף ופרצוף): אחד, הוא ע"י הפרסה שבא"א כי הרי נסתלק האור ועלה למעלה ונפרס פרסה להפסיק ביניהם והוא שורש הראשון דאור הגנוז. ואחד, הוא הקד"א המפסיק בין האוירא להמ"ם, והרי נגנו עיקר האור למעלה. ואלו הב' הפסקות היה ניתן לאדם הראשון לתקן, לזכך את הפרסה ולבטלה מבחי' מסך כלל, ולזכך את הקד"א ולבטלו מבחי' הפסק כלל³¹⁰. אך בעולם העקודים הנה לא נעשה שם אלו ב' הפסקות, כי לא נעשה שם שום מסך להפסיק בין האור דהתפשטות הא' אשר לעקודים לבין ההתפשטות הב' דלהעקודים, וכן לא היה הפסק בין אור הרשימו להאור החכמה, כי הרי מאחר המטי הראשונה ומאז ולהלאה הנה נכנס אור החכמה בהכלי שלו והם לעולם ביחד.

אמנם הנה בא"א עצמו הנה יש בו ג"כ סוד הקד"א המפסיק בין האוירא שבו להמ"ם שבו*, כי יש בו ג"כ כל סוד הג' רישין ע"ד שהוא בא"א דאצילות, וכל העקודים כולו הוא רק מבחי' המ"ם שבו ע"ד הי"ג תיקוני דיקנא שבא"א, וכמו שבארנו כ"ז בכמה מקומות מדברינו ודי בזה.

* הגהה: וסוד הדברים בזה הנה הוא ע"פ מה שהעלינו בספר הכללים כלל י"ז ענ"ד ע"ש מאות ו' עד סופו נפלאות בזה, וע' עוד בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ס' ד' בסופו ע"ש

³⁰⁹ עי' זהר (ויצא קנא ע"ב) בסוד והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה.
³¹⁰ עי' בזה בדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[יט] והמלכות של הנוק' נשאר בכלי של ה' – והרי עלו כל הט' ראשונות בהכלי שלה³¹¹, ונשאר הכלי שלה רק באור המלכות לבד. והנה הוא ע"ד כלי המלכות הכללי של העקודים שנכנס האור הראוי לה בכלי של יסוד, ונכללה שם אור הנוק' בהוכר, ואינו עומד בה רק האור דא' לבד וכנ"ל רפ"ד. כן הוא ע"ד כ"אן בהנוקבא דהכתר, הנה נכנסו כל הט' ראשונות שלה בהכלי שלו ונכללו עמו, ונשאר הכלי שלה רק באור המלכות שבה לבד. והרי כל מה שנעשה בהמלכות הכללי הנוק' הכללי שבהעקודים, הנה נעשה כמו כן בהנוק' דהכתר דהעקודים ומקרה אחד לשניהם, כי הם אחד מעיקרן ובסוד אני ואי"ן³¹², אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו').³¹³ והנה כאשר שאינם עולים אלא רק ד' אורות לבד, אז אינם עולים אלא רק באותה הכלי של הנוק' שהיא האות ה', אשר שם הוא רק אור המלכות לבד וכמ"ש הרב למטה, לכן לא נמשך אז רק שפע החיות והקיום לבד וכנ"ל אות י"ג י"ו.

אמנם כאשר עולים כל ה' אורות ובעת הזכות והרצון אשר עולים בדכורא ג"כ, והוא באות י' שהוא הכלי של הזכר, אשר שם עומדים הזו"ן העיקריים דהכתר בכל אורם, אז מעוררים בעלייתם עליית מ"ן לצורך הזווג דנשמות פנימיות, ומתמלא אז האות ה' במילוי אלפי"ן וההי"ן, כי נמשך האור והשפע מהאות י' לאות ה' אשר שם הוא המלכות, ובה נגמר השפע לצאת לגמר פעולה, ולכן נתמלאה אז במילוי אלפי"ן וההי"ן כנ"ל אות ז'. אבל כאשר (עז ע"ד) שאין עולים אלא רק ד' אורות, ועלייתם הרי הוא רק בהאות ה', הנה נתמלא אז האות ה' במילוי י' שהוא רק לשפע החיות והקיום לבד וכנ"ל אות ו' ז' בארוכה.

והרי יש ד' בחי' בהאות ה': כי לפעמים הוא פשוט בלי מילוי, והוא בעת שאין עולים בה אורות החו"ב כלל וכנ"ל אות ה' ואות ח', שהוא בעת אשר לא מטי בהכתר ומטי בחו"ב. ולפעמים הוא במילוי י', והוא בעת שהוא מטי בהכתר ואז הרי הוא לא מטי בחו"ב שעולים אורות החו"ב אצלו, אך כאשר שאינם עולים רק ד' אורות לבד ועלייתם אז הרי הוא רק באות ה', נתמלא אז במילוי י'. אבל בעת הזכות והרצון ועולים כל ה' אורות כולם בהכלי של הזכר שהוא האות י' דשם י"ה, הנה כאשר נכללים כולם באור הזכר אז נתמלא האות ה' דשם י"ה במילוי א'. וכאשר נכללים באור הנוק' אז נתמלא האות ה' במילוי ה' וכנ"ל אות ז' כ"ו, כי כפי ערך עלייתם שהוא עליית מ"ן כן נתעורר להמשיך השפע מלמעלה בהאות י' דשם י"ה, ומשם מתפשט להאות ה' דשם י"ה אשר שם הוא המלכות דהנוק', ובה נגמר ויוצא השפע לגמר פעולה, ולכן נשתנה מילויה שהוא גילוי פעולתה לפי ערך השפע אשר מתפשט בה שהוא לפי ערך עלייתם.

אמנם הנה קשה בזה לכאורה, כי הרי לעיל אות ז' אמרנו בענין המילוי דההי"ן כי הוא רק ע"י שגם אור הזכר גופה הוא נכלל ג"כ בהנוק', ונכללים כל האורות בהנוק' שהוא אור החכמה. והרי לכאורה קשה, כי מאחר שאמרנו שכל עיקר אור החכמה בכל הט' ראשונות שלה, הנה מאחר המטי ראשונה נכנסת היא לעולם בהכלי שלו, א"כ הרי אדרבה הוא שהיא כלולה עמו ונכללת בו, ואז הרי הוא רק במילוי אלפי"ן ולא בההי"ן וכנ"ל אות ז'. אך לא קשה כלל, כי הרי אמרנו לעיל אות ט"ז כי הכלי שלו הנה היא באמת עיקר הכלי גם לה, ולכן גם כאשר שניהם עומדים בהכלי שלו שייך ג"כ חילוק הכלילות, אם שנכלל הוא בה אורו באורה, או שנכללת היא בו אורה באורו, כי גם באורות שייך ענין הכלילות מזה לזה כנ"ל פ"ד. ולכן בעת שעולים כל ה' אורות דכלי החו"ב בכלי הכתר ובאות י' דשם י"ה שבכתר, אשר שם עומדת אור החכמה ג"כ, הנה כאשר שנכללים כולם באור הזכר שהוא האור דרשימו, אז נעשה האות ה' דשם י"ה במילוי אלפי"ן. ואח"כ כאשר שנכללים כולם

³¹¹ נדצ"ל או "מהכלי שלה" או "בהכלי שלה".

³¹² עי' תיקו"ז ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אני עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

³¹³ עי' תיקו"ז כב ע"א ועיי"ש בגר"א ד"ה וכלא חד, שהמלכות תופס את כל הקו האמצעי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

באור החכמה שהיא הנוק, ונכלל גם הוא בה אז נתמלא האות ה' דשם י"ה שבכתר במילוי ההי"ן.

וכן הענין תמיד אחר הפעם הראשון, כי לעולם הזו"ן נשארין בכלי הזכר, ושם מזדווגים ביחד.

נמצא כי היו"ד שהוא הכלי (נ"א בכלי) של הזכר שם היו שניהן זו"ן. ואז כאשר הם מזדווגים אין הנוקבא² סובלת אור הזכר רק מן היו"ק שלו, ומזווג זו"ן אלו אשר נכללו באות י' פשוטה³², אז יוצא מהם דוגמתן ב' בנים זו"ן והם סוד ו"ד מילוי יו"ד³³. והענין הוא לפי שהזכר אינו מזדווג בנוקבא רק בסוד ו"ק שלו לבד, לכן גם הבן שלו הוא צורת ו' ג"כ, אמנם הנוקבא היא צורת ד' לפי שיש לה כל ה' {לד ע"א} כלים, רק שהאור ו"ק שלה בטלים בד' ראשונים שלה³⁴, לכן נקרא ד'. הרי מילוי יו"ד שהוא ו"ד, וכל זה נקרא יו"ד שהם זו"ן³⁵ (נ"א שהוא דו"ן). ואח"כ הוא אות ה' של י"ה שהוא הכלי של הנוקבא ושם נשארת המלכות של הנוקבא כנ"ל. והנה {לד ע"ב} כאשר עולין הד' אורות התחתונים באות ה' זו אז³⁶ היא מתמלאת באות י' ונעשית ה"י כנז"ל, אמנם צורת ה' זו כזה ו"ד לפיכך הוא עשרה³⁷.

(לא נמצא יותר מכאן ואילך גם בע"ח לא יש יותר)

נשלם היכל ראשון

[כ] ואז כאשר הם מזדווגים אין הנוק' כו' – הנה כאן חוזר הרב לענין ראשון, כי אחר שלמדנו כי בכל מטי אשר אחר המטי הראשונה הנה נכנסת היא לעולם בהכלי שלו שהוא האות י', והרי הם מעתה שניהם יחד בלי הפסק ביניהם, ולכן הוא בענינינו כאשר שעולים רק ד' אורות לבד, והבן שהוא המ"ן הוא נשאר למטה וכנ"ל אות ב' ג' ו', ועי"ז כאשר עולים אז בעת לא מטי לינק למעלה הנה מקבל הוא אור יותר גדול וכנ"ל אות י"ג וי"ז, ולכן כאשר שחוזרים למטה בכל מטי ומטי, הנה באשר שנכנסים שניהם בהכלי שלו והם שניהם יחד בלי הפסק ביניהם, אין הנוק' סובלת אורו רק מן היו"ק שלו, והוה זווגם אז רק בבחי' זווגא דלא שלים, והוא רק לשפע החיות והקיום. (משא"כ כשעולים כל הה' אורות כולם ובעת הזכות והרצון, הנה אז כאשר שהם עולים למעלה בכל לא מטי, הנה נשתוו שניהם בקבלתם מן השורש דכתר עליון וכנ"ל פרק ד', ואז כשיורדים למטה בכל מטי מזדווגים בזווגא שלים ולצורך נשמות פנימיות, כי אחרי שנשתווית עמו בקבלתם למעלה הנה יכולה לסבול אורו ולהיות פב"פ עמו בכל קומתו היטיב.)

[כא] אשר נכללו באות י' פשוטה – כי המילוי נעשה רק ע"י עליית אורות החו"ב וכנ"ל, ולכן כאשר שאין עולים אלא רק ד' אורות לבד ואז הוה עלייתם באות ה' ונתמלא הוא במילוי י', אבל האות י' דשם י"ה הרי הוא עדיין בלי מילוי והוא י' פשוטה. אמנם ע"י עלייתם באות ה', הנה מעוררים עליית מ"ן להמשיך השפע דמזון לצורך החיות והקיום עכ"פ. והנה גם השפע הזה הוא נעשה ויוצא ג"כ ע"י זווג, אלא שהוא בבחי' זווגא דלא שלים כנ"ל. אבל הוא ע"י זווג עכ"פ, כי אין שום שפע שיולד בלתי זווג³¹⁴, והיינו כי מזדווגים הזו"ן דהכתר העומדים בהאות י' פשוטה כדי להמציא {עח ע"א} ולהוליד אותה השפע ואז נתמלא עי"ז האות י' ג"כ וכמו שמפרש והולך.

[כב] אז יוצא מהם דוגמתן ב' בנים זו"ן סוד ו"ד מילוי יו"ד – כי ע"י לידת השפע ומציאותה, הנה נתמלא ה' ג"כ, ונעשה עי"ז גם האות י' דשם י"ה יו"ד במילוי. אמנם הוא, הנה אותן הזו"ן שנולדו הנה הם רק בסוד אפרוחים³¹⁵, שהוא רק מבחי' מוחין דיניקה לבד,

³¹⁴ עי' מבר"ש שע"ב ח"א פ"ו.

³¹⁵ ע' תיקו"ז ב ע"א וז"ל, ביצים מארי מקרא, אפרוחים מארי משנה, בנים מארי קבלה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהם סוד גדפין והוא רק בבחי' ו"ק לבד וכמ"ש בשער הזווגים (פרק ג סמוך לסופו וכן שם פרק ב) כי הם רק מזווגא דלא שלים שהוא רק לצורך שפע החיות והמזון כנ"ל.

[כג] לכן גם הבן שלו הוא צורת ו' אמנם הנוק' היא צורת ד' לפי (ר"ל אעפ"י) שיש לה כל הי' כולם רק שהו"ק שלה הם בטלים בד' ראשונים שלה – שהם הד' מוחין חו"ב חו"ג שברדת, וכן הוא ג"כ הו' שלו, הגם שהוראתו הוא על הו"ק, עכ"ז הוא כלול מו', והוא הראש דהו', כי הרי ו' זו דמילוי יו"ד יש לו ראש והוא הוראת המוחין שבו. אמנם מ"ש הרב כי לכך הוא צורת ו', משום שהזו"ן שבאות י' אינם מזדווגים רק בהו"ק שלו שהוא זווגא דלא שלים כנ"ל, הרי קשה לכאורה מאד כי הרי גם כשהם בזווגא שלים ומזדווג עמה בכל קומתו, הרי לא נשתנה ג"כ אותו הו' דמילוי יו"ד מצורתו לעולם, כי לא מצינו לו צורה אחרת כלל. וכן גם מ"ש בטעם מה שהיא בצורת ד' משום שהאור ו"ק שלה בטלים בד' ראשונים שלה, הנה גם זה קשה, כי א"כ מפני מה נקרא אבא בשם י', שהוא האות י' דהשם הו"י"ה ב"ה, אלמה אינם בטלים גם בו הו' תחתונות בהד' ראשונות שלו, ויהיה נקרא גם הוא רק בשם ד'. ומפני מה נשתנה בזה רק הנוק' לבד ולא שום פרצוף אחר. וע' דברינו לעיל פ"ד סוף אות ז'³¹⁶ שכתבנו שם עשרה טעמים עיקריים מה שהיא נקראת בשם ד', והם כולם אינם שייכים אלא בהנוק' ע"ש. אבל דברי הרב כאן הרי הוא שייך לכאורה בכל הפרצופים כולם.

אמנם הוא, הנה דברי הרב כאן הם באמת רק על אותן הזו"ן דענינינו לבד, אשר נולדו ויצאו מזווג זו"ן דהכתר, אשר נכללו באות י' פשוטה. וכן הוא ג"כ רק בעת אשר עולין רק ד' אורות לבד, אשר אז הוא זווגם רק בחי' זווגא דלא שלים וכנ"ל. אבל בעת אשר הם בזווגא שלים, ונמשכו אז המוחין מלמעלה למעלה שהוא משורש הכתר עליון, הנה אז נכלל הבן הנולד באות י' פשוטה עצמו. וכמו הרשימו ואור החכמה הכלולים בו שניהם יחד ע"י עוצם יחודם, כן נכלל עמהם אז ג"כ הבן הנולד, כי עולה אז אבא עצמו ונעשה כמוהו, והוא אז ג"כ בהי' פשוטה. והוא ע"ד רזא דיהיה אשר לעתיד לבא שאמרו בזוה"ק (ויקהל רמז רע"ב), ואמר האריז"ל במאמרי רשב"י שם כי זו"ן יהיו אז ג"כ בסוד י"ה כמו או"א ע"ש. כן הוא ע"ד בעת הזווגא שלים דענינינו, הוה הז"א ג"כ באות י' פשוטה עצמה כמו אור הרשימו ואור החכמה, משא"כ כשהם בזווגא דלא שלים, הנה אז הוה הבן הנולד רק באות ו' דמילוי יו"ד שהוראתו הוא שהוא ו"ק והמוחין נעלמים בו, ע' נסירה (פרק ד סמוך לסופו) ופע"ח (שער העמידה פרק י'), והוא בענינינו רק בבחי' מוחין דיניקה וכנ"ל אות כ"ב.

וכן הוא ע"ד"ו בהנוק', כי עתה שהוא בעת זווגא דלא שלים, הנה היא רק בהאות ד' דמילוי יו"ד, והוא רק על הוראת דבחי' קטנות. אמנם כאן בענינינו, שהוא בהאות י' דהכתר דהעקודים, הנה הוא אינו ע"ד הקטנות אשר באצילות, כי שם הנה הוא מציאות קטנותה עמידתה ואחיזתה בהד' תחתונות דו"א, וע"ש זה נקרא ד', והנה היא אז דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום, ע' זוה"ק (בראשית לג ע"ב ושם בהשמטות סי' כג רנו ע"ב), כי המוחין נעלמים בה אז למאד. אבל כאן ברום גבוהים דענינינו הנה הוא מציאות קטנותה, ושם ד' שבה להיפך והוא על שורשה והתחלתה אשר מהמוחין, וכנודע שהיא רביעית לכל תלת (תיקו"ז ה ע"א), ובראש הנה היא הפה שהוא המלכות שבראש וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלכות פה, וע' מנת"א (פרק ו). ונקרא בענינינו קטנותה בשם ד' כי מציאותה אז הוא רק בגילוי הד' מוחין שבה, והו' תחתונות שבה כלולים בה אז בהעלם, וע"ש זה נקראת אז בשם ד'. וזהו שאמר שהאור ו"ק שלה בטלים בד' ראשונים שלה, ור"ל כי הנה הו"ק עצמן {עח ע"ב} שהם בחי' גוף וכלי לא ניכר בה בקטנותה, כי הם בה רק בכח ובהעלם, והם רק בבחי' עביות הכלולה בהאור עצמו. והאור דהו"ק הנה הוא בטל בהאור דהמוחין ע"ד שרגא במיהרא. וכ"ז

³¹⁶ נ"ל שזה במהדורא קודמת, ואצלנו זה בדע"ה ח"א ד ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא רק כאן, אשר התחלת גילוייה הוא מלמעלה למטה, ולכן בקטנותה לא ניכר בה הכלי כלל ונקראת ד' ע"ש הד' ראשונות שלה כנו'.

משא"כ בפרצופי האצילות, אשר שם הוא התחלתם ממטה למעלה, ועיקר הכלי דכל פרצוף הוא נמשך לו מקטנותו. וכן גם בגדלותם הוה הג"ר בהעלם והו"ת בגלוי, כי גופא ורישא מלבר ומוחא ולבא מלגאו וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ז), ולכן לא שייך לומר שם שיתבטל הו"ק להג"ר, כי שם הוא הג"ר בהעלם. משא"כ בהעקודים הנה שם הוא האור העיקר בהם, והוא מתחילה להכלי כי הרי הכלי נעשה רק באורות הפה שהם באו אחר האורות דאזן חוטם שהם נשמה לאור הפה. וכן גם באורות הפה הרי נתגלה הכלי רק אחר הסתלקות הא', ומתייחד שם תמיד ההתפשטות הא' והב' ע"י עליית מטי ולא מטי. והרי הוה שם האור מתחילה והעיקר בהם, ולכן נקראת שם הנוק' בעת קטנותה בשם ד' ע"ש הד' מוחין שלה, כי הכלי הוא אז בהעלם בה, משא"כ בפרצופי האצילות, ששם הוא המוחין בהעלם וכנו'. [ודע כי ע"ד שאמרנו בהעקודים כן הוא ג"כ בא"א דאצילות, כי העיקר בו הוא ג"כ רק הג"ר שהם התלת רישיין, ולכן אמרו באדר"ו (רפח ע"א) ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, ע' שער א"א (פרק ז) והבין].

אמנם כ"ז הוא רק בעת שהו"ן דהכתר הם בזווגא דלא שלים, והוא כאשר עולים רק ד' אורות לבד וכנ"ל. אבל כאשר עולים כל הה' אורות ובדכורא ג"כ והם אז בזווגא שלים, ואז הנה נשלם הבן שנולד והוא עומד אז ג"כ בהי' פשוטה עצמה וכנ"ל. הנה נשלם אז גם הנוק' הנולדת, והיא אז בכל הב' אותיות וד' דמילוי יו"ד כולן, כי היא אז ע"ד אימא עלאה שהיא הו"ד דמילוי יו"ד וכמ"ש בזווגים (פרק ד) וכנודע. והוה הוא אז בהי' פשוטה עצמה כמו אבא עלאה, והיא בכל הו"ד דמילוי יו"ד כמו אימא עלאה, כי הו' הוא הי' ספי' שלה, כי ראש הו' הוא הג"ר, וגוף הו' הוא הו"ק, והד' הוא הד' מוחין הנמשכין ממנה מהד' תחתונות שבה, ומתלבשים באות ה' של השם י"ה שבכתר אשר שם הוא המלכות דאור החכמה, ועי"ז נתמלא אז האות ה' אם במילוי אלפי"ן או במילוי ההי"ן. והנה ניכר בה אז הו"ק ג"כ, כי ע"י שנשלמה אז בהמוחין דגדלות ע"י זווגא שלים, הנה נעשה בערכם העביות הראשונה אשר היה כלול מתחילה בהאור הקטנות שבה וכנ"ל. הנה נעשה עתה אותה העביות לבחי' כלי דהו"ק שבה, ולכן ניכר בה עתה הו"ק היטיב. ועוד כי הנה נתגלה בה עתה הו"ק ג"כ ברצון ובכוונה מהמאציל ית"ש, כדי להמשיך ולהלביש אור ומוחין בהד' תחתונות שבה, ולהמשיכם לאות ה' אשר שם הוא המלכות דאור החכמה וכנו'. אך עכ"פ הוא כי בעת שהוא זווגא שלים, אז הוה המציאות דהנוק' הנולדת בכל הב' אותיות כולן דהמילוי יו"ד, שהם ו"ד, כי היא אז ע"ד האימא עלאה ממש כמ"ש בשער הזווגים (פרק ד) ע"ש. אבל הבן הנולד, הנה הוא אז באות י' פשוטה עצמה, וכמו אבא ממש וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו כי מ"ש הרב כי הוא בהו' דמילוי יו"ד והיא בהד' דמילוי יו"ד, ואמר כי הוא רק בסוד הו"ק והיא בסוד הד' ראשונות שלה, הנה כ"ז הוא רק בבחי' הזווגא דלא שלים, והוה אז הבנים בסוד אפרוחים³¹⁷ ובמוחין דיניקה. ועכ"ז הנה בו ניכר אז ג"כ כל הי', כי הרי ו' זו דמילוי יו"ד הרי יש לו ראש והוא ג"כ בבחי' פרצוף שלם עכ"פ. אבל היא אינה עדיין בפרצוף שלם כלל, אלא רק בהד' ראשונות שבה לבד שהוא בחי' הקטנות שבה. והגם שהרי גם בעת הקטנות יש לה ג"כ כל הי', אך הו"ק שהם הגוף לא ניכר בה אז כלל, כי הם העביות הכלול בהאור עצמו, כי כן הוא בעקודים וברום גבוהים כזו שהוא בהכתר דעקודים, נמשך שם מציאותם מלמעלה למטה, ונעשה שם האור קודם להכלי. שהרי האורות דאזן חוטם שהם נשמה לאורות הפה וכמ"ש בטנת"א (פרק ב) הם קודמים לאורות הפה אשר שם הכלי, וכן האור דכל ההתפשטות הא' אשר הוא מתייחד תמיד בהעקודים בלי הפסק ביניהם

³¹⁷ עי' שער הזווגים שם, ובתיקו"ז ב ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כנ"ל אות י"ה, הרי הוא קודם לכל. וכן אור הרשימו אשר ממנו נעשה הכלי ע"י התפשטות אור החכמה כנ"ל פ"ג, הרי היה הוא מקודם. ולכן (עח ע"ג) הוא ג"כ בענינינו בענין הבת הנולדת מהזו"ן שבכתר בעת הזווג דלא שלים, והיא אז רק בבחי' הקטנות, הנה ניכר בה אז רק הד' ראשונות שלה. וכ"ז הוא רק בעת הזווג דלא שלים, והיינו כאשר שאין עולים רק ד' אורות לבד, כי בזה מדבר הרב בענינינו וכנ"ל אות ד' י"ג י"ז. אבל בעת שעולים כל הה' אורות כולם ובדכורא ג"כ, אז נעשה זווגא שלים, ואז יוצאים הזו"ן שנולדים בתכלית הגדלות והשלימות. ואז הנה עומד הוא בה' פשוטה עצמה, וכמו הזו"ן דהכתר גופה, והיא תופסת אז כל הב' אותיות דהמילוי יו"ד שהם הו"ד כולן, כי היא אז ע"ד אימא עלאה וככל מה שאמרנו, והבן כ"ז היטיב.

[כד] וכל זה נקרא יו"ד שהם זו"ן – כוונת הרב בזה להשמיענו, כי עיקר הדברים אשר אמר בענין הזו"ן הנולדים, הן כאשר שהוא בבחי' זווגא דלא שלים אשר מזה מדבר הרב, והן כאשר שהוא בבחי' זווגא שלים וככל הנ"ל בדברינו, הנה אין הכוונה כי הם ממש ע"ד הזו"ן דאצילות היוצאים מאו"א, כי הרי כאן לא נתגלה רק האותיות י"ה לבד וכנ"ל (פרק ג וכן בפ"א סמוך לסופו), ועוד כי הרי מציאות הזו"ן וגילויים, הנה הוא רק מהה' ראשונה ולא מהי'. וכן הזו"ת דהעקודים שהם הזו"ן דהעקודים, לא התחילו להמצא ולהתגלות רק אחר שנשלמה הבינה וכנ"ל (פרק ב). אך ענין הזו"ן הנולדים שאמר עתה באות יו"ד, הנה הם רק ע"ד אריגת אימא עלאה שנמשך ונארג מאבא עלאה ומתפשטת ממנו, והיא הו"ד דמילוי יו"ד על שם שהיא שורש השרשים דהזו"ן שהם ו"ד, כי שורש העיקרי דהזו"ן הוא התבונה ה' ראשונה שהוא ג"כ ד' ו' בצורתו. אבל האימא עלאה היא רק שורש השרשים וכנודע כ"ז. והוא באמת רק שורש השרשים דהזו"ן אשר בהי' עצמו, אלא שהי' פשוט הוא כללות הג"ר שבו, והם בהג' קוצין שבו וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא דף י' ע"ב), והאותיות ו' ד' שבמילואו הם כללות הזו"ן שבו, הכלולים בו בבחי' שורש השרשים. וכאשר נתגלה בו אותו השורש השרשים להזו"ן, אז הוא נתמלא במילוי שהם ו' ד', ור"ל שהם עצמן הוא הגילוי, וכן הם עצמן הוא המציאות הנקרא בשם אימא עלאה. ור"ל כי הגילוי דשורש השרשים דהזו"ן היוצא ומתגלה באבא הוא האימא עלאה, והרי נמצא כי כ"ז הוא הכל באמת רק אבא לבד שהוא היו"ד לבד, אלא שהם הגילוי דשורש השרשים דהזו"ן הנתגלה בו, וכנודע שנתייסד כל עליון להיות שורש לכל התחתונים כולם. אבל הוא באמת רק מציאות אחת שהוא מציאותו לבד לא זולת. וכן הוא בענינינו ג"כ, כי אותן הזו"ן הנולדים, הן כאשר שהוא ע"י זווגא שלים והם אז בבחי' אורות ונשמות פנימים, והן כאשר שהוא ע"י זווגא דלא שלים והם שפע החיות והמוזן, הנה אין הכוונה שהם עצמם אותן הנשמות או אותה השפע דהחיות, כי כ"ז הנה יוצא ונעשה רק מהה' ראשונה שהוא בענינינו האות ה' דשם י"ה, כי משם יוצא הן הנשמות פנימיים לכל העקודים, והן החיות לכל העקודים. אבל באות יו"ד דשם י"ה, הנה הוה כ"ז רק בבחי' שורש השרשים לבד, אלא שכאשר מתגלה בו הגילוי לזה, ר"ל להיות שורש השרשים לאותו האור והשפע, אז הוא נתמלא במילוי ונעשה יו"ד במילוי. אבל עכ"ז, ר"ל גם אחר שנתמלא, הנה הוא ג"כ רק מציאותו עצמו לא זולת, וזהו שאמר הרב "וכל זה נקרא יו"ד שהם זו"ן", ור"ל שגם אחר שנתמלא הנה הוא ג"כ רק היו"ד עצמו שהוא מציאותו גופה, אלא שנתגלה מציאותו עצמו ע"י הזווג דאור הרשימו עם אור החכמה הכלולים בהי' פשוטה להיות שורש השרשים לאותו השפע, ואותו שורש השרשים הם הזו"ן שבו והם הו"ד אשר נתמלא בהם. אבל באמת הוא הכל עדיין רק מציאותו עצמו, אלא שהם גילוי אשר נתגלה בו להיות שורש השרשים לזה, וזהו שאמר "וכל זה נקרא יו"ד", ור"ל שכ"ז הוא הכל עדיין הי' עצמו שהם זו"ן, והוא אור הרשימו ואור החכמה הכלולים בו שהם הזו"ן שבהיו"ד עצמו, אורא ומ"ס שבו.

[כה] והנה כאשר עולין הד' אורות התחתונים באות ה' זו אז כו' – ר"ל שכאשר עולים רק ד' אורות, אז הוה עלייתם רק באות ה', אשר שם הוא אור המלכות דהחכמה, ולכן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נתמלא אז אותו הה' במילוי י', כי לא נמשך אז רק שפע החיות לבד, שהוא רק מעצם ההתפשטות הב' לבד, שעיקרו הוא מהחכמה, ולכן נתמלא אז במילוי (ע"ד) י'. משא"כ כאשר עולים כל הה' אורות ובעת זכות ורצון, הנה הם עולים לפעמים בדכורא שהוא באור הרשימו, ולפעמים בנוקבא שהוא באור החכמה, ולפעמים קצתם בדכורא וקצתם בנוקב, והנה אז נתמלא האות ה' מתחילה במילוי א', ואח"כ במילוי ה', כי נתגלה אז היחוד דאור ההתפשטות הא' עם הי' שרשים שלמעלה בכל ההתפשטות הב'. ומתייחדים זב"ז מתתא לעילא ומעילא לתתא, מתחילה הוא היחוד דהתפשטות הב' עם האור דהתפשטות הא' בבחי' אתערותא דלתתא, אז מאיר ומתגלה הה' במילוי א' ע"י האור הגדול דהתפשטות הראשון שהוא אור מופלא ומכוסה³¹⁸, ומזה נעשה הה' במילוי א' שהוראתו הוא אל"ף פל"א³¹⁹. ואח"כ נעשה היחוד מעילא לתתא והוא היחוד דאור התפשטות הא' עם ההתפשטות הב', ואז נתמלא הה' במילוי ה' ובסוד (בראשת מו מג) ה"א לכם זרע שאמרו ברע"מ פנחס (רטז ע"ב), והוא על הוראות המשכת השפע דעטרות ומוחי' להוציא נשמות פנימיות וכנ"ל כ"ז באות ג' ו' ז' ובכ"מ לעיל. וכל השפע חיות שאמרנו וכן השפע דנשמות פנימיות שאמרנו הוא בעקודים עצמו ג"כ, וכמ"ש בשער עקודים (פרק ה וכן שם ריש פרק ז) כי לעולם השגחת ושפעת המאציל בנאצלים אינה נפסקת אפי' רגע אחת כו' להחיות כו'. וכן ע"ד"ז הוא השפע אשר לאורות ונשמות אשר ניתוסף בעקודים תמיד ג"כ להתחדש אורות ונשמות חדשות בעקודים גופה ג"כ, כי על כל זה הוא עלייתם תמיד למעלה לינק אשר עולים תמיד במטי ולא מטי כנ"ל פ"ד. אמנם כי מהעקודים הנה נמשך כ"ז להאצילות ומשם להעולמות התחתונים ג"כ. אבל עכ"פ הוא, כי אלו הב' מיני ההשפעות הנה שייכים וישנם גם בעקודים גופה, ועל זה סובב כל דברי הרב בענין הג' מלואים דיודי"ן ההי"ן אלפי"ן אשר בהשם י"ה דהכתר דהעקודים וככל מה שאמרנו.

[כו] אמנם צורת ה' זו כזה לפיכך כו' – כן הוא בהדפוסים הישנים ומסתיים הפרק במלת כו', כי חסר לפנינו כל עיקר הדרוש בזה וכנ"ל אות ד', אמנם בהשמות ע"ה דפוס ירושלים תרכ"ו וכן נתקן בדפוס ווארשא תרנ"א בלשון זה, אמנם צורת ה' זו כזה ו"ד לפיכך הוא עשרה, עכ"ל. והכוונה ע"פ מה שנודע, כי הה' יש לו ב' צורות, כי לפעמים הוא בצורת ד"ו, ולפעמים הוא בצורת ד"י, וכמ"ש בשער אח"פ (פרק ג ופרק ה), ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) אמר שם כי ה' בצורת ד"ו הוא מורה על עיבור ראשון דו"ק, וה' בצורת ד"י הוא מורה על עיבור שני דמוחי'. ועד"ז נמצא ג"כ (פנ"ח) בשער חג המצות (פרק ו ז) בכוננת יחי' בענין צורת ה' דאלהי"ם, כי ה' בצורת ד"י הוא מורה על מוח החכמה, וה' בצורת ד"ו הוא מורה על מוח הבינה, וכן הוא ג"כ שם (פרק ב).

אמנם שם בכוננת הא לחמא עניא אמר להיפך, כי ה' בצורת ד"י הוא מורה שהיא דלה ועניה ואינה מקבל אלא רק מיסוד לבד, ור"ל שהם רק בזווג דנה"י. אבל הה' בצורת ד"ו הוא מורה על קבלתה מת"ת שהוא זווג האמיתי זו"ן, שהם אז בזווג שלים. אך הענין הוא פשוט, כי החילוק בזה הוא בין ה' עלאה שהוא בינה לה' תתאה שהוא מלכות, כי הבינה הרי היא מקבל מהחכמה שהוא י', אבל הה' תתאה מלכות הרי היא מקבל מת"ת שהוא ו'. ולכן הוא כי הה' עלאה כשהוא בצורת ד"י הוא מורה על העיבור דמוחי' שהוא מהחכמה, אבל כשהוא בצורת ד"ו הוא מורה על עיבור ראשון דו"ק. משא"כ הה' תתאה שהוא מלכות, אשר לפעמים היא עולה בכל קומת ז"א שהוא ו', ואז הוא הוראת הה' שלה בצורת ד"ו, משא"כ כשיורדת בנה"י אז הוא הוראת הה' שלה רק בצורת ד"י, כי מקבלת אז רק מיסוד לבד ומהעטרה שבו אשר הוא כתר דהמלכות, והוא י' זעירא כמ"ש בזה"ק פנחס (רטז ע"ב) ע"ש, והוא הוראת ד"י אשר ישנו בצורת ה' תתאה שהיא המלכות. והוה אותו ה' אשר בצורת

318 עי' לעיל הערה 300.

319 עי' לעיל הערה 299.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ד"י דהה' תתאה שהיא המלכות, רק ע"ש הי' זעירא שהוא העטרה והוא חכמה זעירא כמ"ש בפ' אחרי (סא ע"א) ובאד"ז (רצו ע"א), והוא למטה במדרגה מהו'. משא"כ ה' אשר בצורת ד"י דהה' עלאה, הנה הוא על החכמה עלאה שהוא מעלה במדרגה הרבה מהו', ושם מורה הו' על עיבור ז"א שבתוכה, והי' מורה שם על המוחין דגדלות שהוא מהחכמה להמשיכם לז"א. אבל בה' תתאה הנה מורה הי' על קבלתה מהנה"י שהוא בחי' קטנותה, (עט ע"א) והו' מורה על שהיא עולה בכל קומת ז"א כולו.

והרי לנו עכ"פ, כי בה' עלאה הוה צורת ד"ו שבו למטה במדרגה הרבה מצורת ד"י שבו, ולכן הוא בענינינו בהאות ה' דשם י"ה שבכתר דהעקודים, כאשר שעולין בה רק ד' אורות לבד והם אז רק בבחי' זווגא דלא שלים שהוא בהו"ק שלו לבד וכנ"ל אות כ', הנה אז עומד האות ה' דשם י"ה רק בצורת ד"ו. וזהו שאמר הרב כי צורת ה' זו הוא עתה בציר ד"ו, והוא משום שהיא אינה מקבל ממנו רק מן הו"ק שלו.

ומ"ש "לפיכך הוא עשרה", ר"ל כי במה שהיא אז רק בצורת ד"ו שהוא עשרה, הנה מזה נמשך ג"כ מה שמילוי אותו ה' הנה הוא אז במילוי י', והוא להורות שקבלתם הוא אז רק מעצם ההתפשטות הב' לבד שעיקרו הוא מהחכמה וכנ"ל אות כ"ה, והוא משום כי אז לא נמשך להם רק שפע החיות והקיום לבד. משא"כ כאשר עולים כל ה' אורות ובעת זכות ורצון כנ"ל, והם אז בזווגא שלים, הנה נעשה אז הצורת ה' דשם י"ה בציר ד"י, שהוראתו הוא על עטרות ומוחין הנמשך לו מהשורש דכתר עליון, ואז נתמלא האות ה' במילוי א' ע"ש הגילוי דאור מופלא ומכוסה שנתגלה אז. וכמו כן נתמלא אח"כ באות ה', והוא השפע אשר לצורך לידת נשמות פנימיים, ובסוד ה"א לכם זרע וכנ"ל אות ז' ע"ש, כי נמשך להם כ"ז מהשורש דכתר עליון, והם אז בזווגא שלים ועי"ז הנה נעשה אז ה"ה דשם י"ה בצורת ד"י, וכן הוא נתמלא אז במילוי אלפי"ן וההי"ן, כי הם לפעמים גבוהים מהמילוי יודי"ן הרבה מאד כמ"ש בשעה"כ (דף עד סע"ב) וכנ"ל אות ז' והבן כ"ז היטיב.

ובזה נשלם הפרק ונשלם השער בעזרת וישועת הקב"ה שהוא קדוש ישראל ומושיע, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אמן ואמן. סיימתיו היום יום ג' ערב חג השבועות דשנת תרס"ט שנת ששים ושמונה לימי חיי תהלאית"ש, והוא ברחמי יחיני עוד ועוד ויעזרני על דבר כבוד שמו כזאת וכזאת כחפצי ומגמתי ממנו ית"ש למען שמו יתברך ויתעלה אמן ואמן.

דרושי נקודות

פרק א'

שער ח פרק א מ"ת

היכל שני היכל זה הוא הנקרא היכל נקודים ובו ד' שערים

השער הראשון שער דרושי נקודות ובו ו' פרקים

{ לד ע"א } ונבאר עתה עולם הנקודים, והם בחי' אורות היוצאין דרך נקבי

עינים דא"ק³. והנה כבר ביארנו לעיל כי ד' בחי' יש, והם ד' הויו"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובכל בחי' מהם יש טנת"א. והנה המוחין של א"ק הם הויו"ה דע"ב, ומן בחי' האזנים ולמטה⁴ עד תשלום כל סיום א"ק הוא בחי' ס"ג עד סיום הרגלים שלו, אמנם ענין זה היה בתחלה קודם מיתת מלכים בעולם הנקודים⁵, ואח"כ היה בחי' מ"ה וב"ן ממקום טיבור שלו עד למטה בסיום הרגלים כמ"ש בע"ה⁶.

[א] ונבאר עתה עולם הנקודים והם בחי' אורות היוצאין דרך נקבי עינים דא"ק –

הנה נקרא בשם נקודים ע"ש הכתוב (בראשית לא י) עקודים נקודים ברודים וכמ"ש הרב לעיל

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בשער העקודים (פרק א). אך מה שקורא הכתוב את אותן האורות דהעינים בשם נקודים, הוא משום כי הנה אז יצא שרשי כל המציאויות כולם של כל הד' עולמות אבי"ע. והנה יצא אז השרשים הראשונים שבהם ע"ד גרעיני פירי, שהם השרשים והזרעים של האילנות והפירות. והנה היו אז רק בבחי' שרשים קטנים וכקרני חגבים, ולכן הם נקראים בשם נקודים, כי היו אז רק בבחי' נקודות קטנות לבד. והוא סוד שאמרו בזוה"ק (פרשת בראשית לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים הוּו ונהורא דלהון דקיק ולא הוּו נהרין כיון דאתנטעו ואתתקנו (שהוא ע"י השם מ"ה דהתיקון) אתרביאו בנהורא ואקרונ ארזי לבנון³²⁰. וכן הוא ג"כ במדרש ב"ר (ריש פט"ו ט"ו א) אמר ר' חנינא כקרני חגבים היו, והוא על סוד עולם הנקודות כנז'.

[ב] היוצאין דרך נקבי עינים דא"ק – כי הם אינם אורות העינים עצמן אלא רק שיצאו דרך שם, כי אור העינים גופה הם מן המוח והם גבוהים מאד כי הם מהחכמה וכמ"ש באח"פ (פרק א), אבל אורות הנקודים דענינינו הם באמת רק אורות תחתונים מהנה"י דא"ק שעלו מלמטה למעלה ויצאו דרך העינים כמבואר לקמן (פרק ב). [בע"ה דפוס ירושלים ע"ה ת"ו משנת תרכ"ו הובא כאן דיבור אחד מספר שעה"ק (דף י"א ודף ח"י) המתחיל עוד נלע"ד כי אור ראש א"ק הוא כו', והנה בארתי תהלאית"ש כל הדיבור הזה לעיל סוף שער עגו"י בדרוש ספיקות דעגולים ויושר סי' ד' ע"ש ותמצא³²¹].

[ג] ומן בחי' האזנים ולמטה כו' – הוא בחי' ס"ג עד סיום הרגלים שלו, הכוונה הוא שמהאזנים ולמטה מלביש הס"ג על הע"ב והוה הע"ב נעלם והס"ג נגלה, כי הס"ג מתחיל רק מהאזנים ולא יותר למעלה, אבל {עט ע"ב} הע"ב הוא מתפשט באמת ג"כ בכל א"ק כולו מראשו עד רגליו, אלא שמן האזנים ולמטה הוא נעלם ועומד שם רק בגילוי הס"ג. וכן הוא הדרך לעולם, שכל אור עליון מתפשט עד למטה כולו אלא שהוא שם נעלם מאד ובבחי' נשמה לנשמה, וכן כתב הרב בספר הגלגולים (פרק יט) וכנ"ל בדברינו שער סנת"א פ"א אות ד'.

[ד] אמנם ענין זה היה בתחילה קודם מיתת מלכים בעולם הנקודות – לשון זה הוא לישנא קלילא, כי היה לו להרב לומר קודם יציאת המלכים שהוא קודם שנעשה עולם הנקודות, כי הרי יציאת המלכים היה ע"י הגילוי דשם ב"ן כמ"ש הרב בשער סנת"א (פרק א בהמ"ב) ובשבירת הכלים (פרק ו), וא"כ הרי היה לו לומר קודם יציאת המלכים. ואין לומר כי לא היה אז באמת עדיין השם ב"ן ממש אלא רק הבחי' האחרונות דהס"ג וכמו שמשמע בשער התיקון (פרק ב וכן בפ"ג בהמ"ק שם), וכן אמר בפירושו בזוהר הרקיע (דף קנ"ד ע"א) כי כל המלכים היו מהבחי' האחרונות דהס"ג, ואותן הבחי' האחרונות הוא אשר קורא בשם ב"ן. אך א"כ הרי לא ניחא ג"כ מ"ש מיתת המלכים, כי כל מיתת המלכים הרי היה ג"כ רק באותן בחי' אחרונות דהס"ג, ולא נתגלה השם ב"ן אלא רק לאחר התיקון, כי אז נתעלמו הע"ב וס"ג ונתגלו המ"ה וב"ן, ולכן העיקר הוא כי לשון הרב כאן הוא לישנא קלילא, והכוונה הוא באמת על מציאות המלכים, כי כל מציאותם היה בשם ב"ן וכמו שמפורסם בדברי הרב ברוב הדרושים לקרא את המלכים וכל עולם הנקודות בשם ב"ן ופשוט הוא.

[ה] ואח"כ (ר"ל לאחר התיקון) היה בחי' מ"ה וב"ן ממקום הטבור שלו עד למטה כו' – ר"ל ג"כ שהם היו מלבישים מהטבור ולמטה על הס"ג וע"ב, ונתעלמו הס"ג וע"ב ע"י התלבשות דמ"ה וב"ן, והוה כל הגילוי מהטבור ולמטה רק המ"ה וב"ן, אבל הס"ג וע"ב הם לעולם בפנימיותם אלא שנצטמצמו ונתעלמו וכנ"ל אות ג'. והנה נקרא מהטבור ולמטה שהוא הגילוי דמ"ה וב"ן בשם עולם האצילות, ומהטבור ולמעלה שהוא הגילוי דס"ג וע"ב

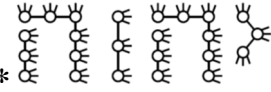
³²⁰ תרגום: הנטיעות היו כקרני חגבים ואורם דקיק ולא היו מאירים. כיון שניטעו ונתקנו, התרבו באור ונקראו ארזי לבנון.

³²¹ כעת נדפס בסוף דע"ה ב' כדרוש בפני עצמו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא נקרא בשם א"ק, אבל באמת הנה כולל א"ק את כל האצילות ג"כ, והוא ע"י הס"ג וע"ב שבפנימיותם והוא הנשמה להם. וכ"ז הוא ע"ד א"א שכולל את כל האצילות כמ"ש בשער א"א (פרק ז) ובשער הכללים (פרק ט), והרי מתלבש א"א בתוך הזו"ן וכולל אותם, וכנודע כי איהו בנצח ואיהי בהוד³²², וכולל א"א את כל הזו"ן. כן הוא כאן, כי א"ק הוא כולל את כל האצילות, ועומד כל האצילות מטיבורו דא"ק ולמטה וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג), אמנם לקמן (פרק ב) מבואר כי עלו כל האורות אשר מהטבור ולמטה ונסתלקו ועלו למעלה ונשאר למטה ריקן מאור, ושם יצאו הב"ן והמ"ה שהוא עולם הנקודות והאצילות כנודע. וא"כ הרי מבואר מזה כי אין למטה מהטבור אלא רק הב"ן והמ"ה לבד. אך דע, כי הגם שהאמת הוא כי לצורך יציאת הב"ן והתהוות דעולם הנקודות הנה נסתלקו מתחילה ועלו משם כל האורות כולם, כי הוא סוד הסתלקות הראשון אשר להאצילות וכמו שבארנו בספר הכללים כלל י"ב, אבל אח"כ בעת התיקון אשר ע"י שם מ"ה והט"ר דב"ן, הנה חזרו ונתפשטו בפנימיותם האור דהס"ג והע"ב ג"כ עם המ"ה והט"ר דב"ן, כי רק מהם הם נמשכים כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ב), וע' דברינו בספר הכללים כלל ה' ו' ח' ובכ"מ שם ודי בזה.

והנה כבר ביארנו כי בשם ס"ג יש טנת"א והטעמים נחלקים לג' חלוקות שהם אח"פ, ואמנם הנקודות הם בחי' אורות הנמשכים מן העינים שלו, והענין הוא' כי הנה ההבל היוצא מנקבי אזנים הוא הבל מועט, כי אם יניח אדם אצבע על נקב האזן ויסתום אותו בחוזק ירגיש קול הברה בתוכו¹, וזה מחמת תנועת ההבל שבתוכו שרוצה לצאת לחוץ ואינו יכול, אמנם בהסיר האצבע אינו נרגש, והנה מן ההבל הזה יצאו י"ס מבחינת האזנים כמבואר למעלה, ואח"כ בחוטם יש הבל יותר מורגש ויצאו בחי' י"ס של חוטם כנ"ל, ואח"כ בפה יש הבל יותר נרגש מכולם לפי שכל מה שהאור יורד למטה הוא ניכר ונרגש יותר ומתגלה שם, ומשם יצאו הי' דעקודים ואלו השלשה מקומות הם בחינת הטעמי' דס"ג, ואח"כ מן העין יצאו הנקודות דס"ג, ולכן { לד ע"ב } אין כ"כ הבל בעין כמו בג' מקומות הנ"ל כי אין דומה אור הנקודים הקטן כמו הטעמים², אבל עכ"ז מצינו קצת כח בהסתכלות העין כנראה בחוש העין בטבע כענין ביצת בת היענה שנולד האפרוח על ידי הסתכלותה זמן מה בלתי שתשב על הבצים לחממם כמו שאר העופות, וזה יורה היות כח ממשית בהסתכלות העינים, והנה מבחי' הסתכלות הזה של העינים יצאו הנקודות, ובזה תבין מ"ש בתיקונים תיקון ע' דף קכ"ו (קמט ע"א) שמצייר צורת הוי"ה של בן ד' אותיות בציור עינים ונקודים³ * בסוד (יחזקאל

א יח) וגבותם מלאות עינים⁴ כזה * כי כל בחי' עינים הם נקודות⁵ כנ"ל.

* בנקודים (לש"ו). ** ביה"ו יש מ"ה תגין ובה' יש ז"ך תגין (לש"ו).

[1] הנקודות הם בחי' אורות הנמשכים מן העינים שלו – הדברים צריך ביאור, כי הרי אמר לעיל בסמוך באותו דיבור שהס"ג מתחיל רק מהאזנים ולמטה, והאזנים הרי הם למטה מן העינים וכמ"ש באח"פ (פרק א), וא"כ מה שייכות להנקודות דס"ג לצאת מהעינים, הרי אין הס"ג מגיע שם כלל. ועוד קשה כי הרי הטעמים הם גבוהים מהנקודות, שהטעמים הם כתר והנקודות הם חכמה, וא"כ מפני מה יצאו הטעמים רק מן און חוטם פה, והנקודות שהם למטה מהם הם יצאו ממקום גבוה מכולם שהוא מהעינים. וכן קשה עוד, כי הרי אמרנו

³²² עי' הערה ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לעיל אות ד' מדברי הרב שכל המלכים היו רק מהבחי' האחרונות דהס"ג, והבחי' האחרונות הרי הם אינם הנקודות כלל אלא רק התנין או האותיות כנודע.

אך הענין בכ"ז הוא באמת עמוק מאד, והוא ע"פ הדרושים שבארנו בזה בספר הכללים ובספר הדע"ה ח"א וכן כתבנו ג"כ כמה דברים בזה לעיל שער מנת"א (עט ע"ג) פ"א, אך עכ"ז הנה נכתוב גם כאן בכל דיבור ודיבור הענין בקיצור נמרץ מה שנוגע לביאור דברי הרב. ומה שנוגע לענינינו הוא, כי האמת הוא שהנקודות אשר יצאו מהענינים הם רק הבחי' האחרונות דהס"ג אשר מהטבור ולמטה, שעלו מלמטה למעלה ויצאו דרך העינים. ומה שנקראו בשם נקודות ולא בשם תנין ואותיות, הוא משום כי כל זמן שלא נפרס הפרסא ולא נתגלו הב"ן ומ"ה הכללים שהם האותיות והתנין הכלליים, הנה לא נתגלה עדיין הב"ן ומ"ה הפרטיים אשר בהס"ג עצמו ג"כ, ונקרא עדיין כולו בשם ס"ג ונקודות, וכמ"ש הרב בענינינו, כי אז היה מן האזניים ולמטה עד תשלום כל סיום א"ק כולו בחי' ס"ג ונקודות עד סיום הרגליים שלו, כי כל זמן שלא נפרס הפרסא הרי לא היה עדיין הפסק בו, והיה נמשך אור הס"ג כולו כאחד עד סיומו כולו, ונקרא כולו בשם ס"ג ונקודות, והיו האורות שעלו בו מלמטה למעלה בשם הבחי' האחרונות דהס"ג, והם אשר יצאו דרך העינים.

והנה היה עלייתם ממטה למעלה לבחי' עליית מ"ן וכדי לקבל שם תוספת אור וברכה (כי בן הוא כל ענין עליית מ"ן כנודע), וכדי להבנות ולצאת לעולם מלא ושלם. והנה כל עליית מ"ן הנה הוא בהמ"ס וכמ"ש בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו כו'³²³. והמ"ס עצמו הנה הוא כלול ג"כ מדי' שמות עסמ"ב, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת כנודע (אד"ר קמ ע"א). והנה העלית מ"ן בהע"ב שבו, כי שם הוא ראשית הגילוי דאור א"ס, ועולים המ"ן עד שם כדי לקבל שם תוספות אור וברכה. והע"ב דהמ"ס הנה הוא שורש אור העינים, והס"ג דהמ"ס הוא שורש אור דאח"פ, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' ובספר הכללים בכ"מ שם.

והנה אורות האח"פ כאשר עלו הם למ"ן והוא סוד ההסתלקות הראשון אשר להעקודים כמו שבארנו בספר הכללים כלל י"א, והנה היה עלייתם ג"כ בהע"ב דהמ"ס כי שם הוא עליית כל המ"ן כנו'. ועלו שם האורות דאח"פ למ"ן כדי לקבל תוספות אור וברכה לצורך הבנין דעולם העקודים, הנה היה עלייתם ע"י בחי' זווגים כהראוי, ולכן עלו לשלום וירדו לשלום, כי עלה המ"ן שלהם בהע"ב דהמ"ס וקבלו שם תוספות אור וברכה, ואח"כ ירדו למקומם ויצאו דרך האח"פ שלימים ומלאים מכל טוב שלמעלה, ונבנה בהם כל עולם העקודים בשלימות.

אמנם אורות הנקודות דענינינו שהם מהבחי' האחרונות דהס"ג, כאשר עלו הם ממטה למעלה למ"ן, הנה לא היה עלייתם כהראוי כלל, והוא ע"פ מה שבארנו בספר הדע"ה ובספר הכללים שכל אורות הנקודות והאצילות הנה כל מציאותה הוא מהאוי"א שבא"ק העומדים גם בו עיקרם מהגרון ולמטה, ובעת ההתהוות דעולם הנקודות לא היה יחוד אז בהם כלל, והעלה אז האבא המ"ן שלו בפנ"ע וכן אימא המ"ן שלה בפנ"ע. ואורות הנקודות דענינינו הנה הם המ"ן דאימא (והמ"ן דהאבא יתבאר בעה"י לקמן מה נעשה בהם), ומשום שהיה כל אותן המ"ן שלא ע"י זוג כלל והרי הם אינם בשלימות כלל, לכן כאשר עלו אותן המ"ן דהאימא בהע"ב דהמ"ס כי שם הוא עליית כל מ"ן לקבל שם תוספת אור וברכה כנו', הנה באשר שלא היו מ"ן שלם כלל, לכן הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה לחוץ תיכף, והוא יציאתן דרך העינים, וכנ"ל שהע"ב דהמ"ס הוא שורש דאור העינים.

והרי נמצא כי יציאתן דרך העינים הוא אינו להם לשבח ולטובה, אלא אדרבה הוא כי לא זכו לירד למקומם ולהבנות ולצאת כהראוי. משא"כ אורות האח"פ אשר עלו הם

323 עי"ש במאיר הספרא הערות 518, 519.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מתחילה ג"כ להע"ב דהמ"ם בבחי' מ"ן, הנה הם קבלו שם כל האור והברכה כהראוי ועלו לשלום וירדו לשלום וכנז', ודע וזכור כ"ז כי הוא עומק הענין דיציאתן דרך העינים.

[ז] והענין הוא כו' כו' – הנה לכאורה נראה מפשטות לשונו כי הרב בא להסביר לנו הענין ולתרץ קושייתנו הנ"ל בסמוך, הלא אורות הנקודות הם למטה מהאורות האח"פ, ואיך יצאו הם ממקום גבוה יותר מהם. וע"ז מתרץ כי יציאתם מהעינים היה באמת רק הבל מועט, והוא משום כי לא היו כדאי ליקח משם הבל ממש.

אך באמת אין תירוץ זה מספיק כלל, כי עדיין קשה למה יצאו ממקום גבוה כזו. ובאמת הנה אין זה כוונת הרב כלל, כי הרי אמר גם על אורות האזנים שהם הבל ממועט מאור החוטם, ומהחוטם הוא הבל ממועט מהפה, ושם הרי הווי באמת כל אור עליון יותר ועט ע"ד גדול, והיה צריך שיהא נרגש ההבל בכל א' לפי ערכו, כי הרי כן הוא ראוי לכל אור להאיר לפי מעלתו.

אך כוונת הרב בכל הדיבור זה הוא להיפך, כי בא ללמדינו שכל אור עליון נתמעט התפשטותו למטה כי אין התחתונים יכולים לקבל אורו, ונתמעט הרגש ההבל בכל אור שהוא יותר עליון בכל א' לפי ערכו, ונתמעט הרגש ההבל דאור החוטם מהפה, ואור האזנים מאור החוטם, ואור העינים מאור האזנים. אמנם לפ"ז הרי חוזר קושייתנו עוד יותר גדולה, כי הלא אורות העינים שהם הנקודות דהס"ג, וגם הם רק מהבחי' אחרונות דהס"ג כנ"ל, הרי הם קטנים ופחותים הרבה מהאורות דהאח"פ שהם הטעמים דהס"ג, והרי היה צריך שיהא הרגש ההבל דהעינים יותר מרובה ויותר חזקה גם מכל האורות דהפה. אך הענין בזה הנה הוא ג"כ רק ע"פ דברינו הנ"ל ובעוד יותר עמוק מאד, והוא זה כי בענין יציאת הנקודות דרך העינים אשר אמרנו לעיל אות ו' כי עלו שם בסוד מ"ן ולא היו מ"ן שלם כלל, ולכן הוציא אותן הע"ב דהמ"ם ממקומו גופה לחוץ והוא יציאתן דרך העינים, כי שם הוא המקום מוצא דהע"ב דהמ"ם וכנ"ל.

הרי יש להבין כי לאיזה טעם סידר המאציל ית"ש כ"ז, שהנקודות כולם אשר מהם יצא ונעשה כל עולם התוהו, יעלו הם לרום גבוהים כזו. כי מאחר שלא היו מ"ן שלם כלל, כי אם שהיו מ"ן שלם כהראוי, הרי לא היה נעשה התוהו מהם כלל וכלל ח"ו, אלא שהיה נעשה מהם כל עולם האצילות תיכף על תכלית התיקון דלעתיד. אבל מאחר שלא היו מ"ן שלם כלל, והיה עומד להעשות מהם כל התוהו כולו, א"כ למה סידר המאציל ית"ש שיעלו מתחילה לרום גבוהים כזו. אך האמת הוא כי הם תלויים זב"ז, כי באם שלא עלו שם ולא יצאו משם לא היה נעשה מהם התוהו כלל, כי כל עולם התוהו הוא בסוד מה שאמר הקב"ה למשה רבינו (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני. והוא אותה העלייה שאמרנו שעלו מלמטה למעלה בסוד המחשבה העליונה מחשבה סתימאה, ועלו בהע"ב דהמ"ם ששם הוא מחשבתו הנעלמה ית"ש, ושם יצא הגזרה כבושה על כל המציאות דעולם התוהו, שהוא סיבת כל המאורעות כולם וכל התלאות הנוראות הנעשים בעולם מיום ברוא ה' אדם על הארץ עד עת התיקון האחרון, הנה כולם הם מסוד מחשבתו הנעלמה ית"ש שהוא סוד כך עלה במחשבה לפני, שהוא עלייתם בהע"ב דהמ"ם כנז', וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בספר הדע"ה ח"ב.

והרי נמצא כי עלייתם בהע"ב דהמ"ם ויציאתם משם שהוא יציאתם דרך העינים, הנה הוא סיבת כל ההנהגה כולו, כי הכל הוא נחקק ונגזר משם, וכל מה שנעשה תחת השמש הנה הוא נודע ונמשך תמיד רק משם. והרי היה יציאתם דרך העינים סיבת כל מה שנעשה עתה תחת השמש, וכל ההנהגה כולו עתה הרי היא נעלמה מעיני כל חי, כי הרי היא יוצא ונמשך מעוד יותר למעלה מכל עולם העקודים, כי כל עולם העקודים שהם האורות דאח"פ הרי הם רק מהס"ג דהמ"ם הטעמים דס"ג, שהוא הע"ב דס"ג וכמו שכתב הרב לקמן בס"פ זה. ועכ"פ הוא כי הם רק מהס"ג דהמ"ם שהוא הבינה דהמ"ם, אבל אורות הנקודות שיצאו דרך העינים הרי היה יציאתם מהע"ב דהמ"ם שהוא הכתר והחכמה דהמ"ם, ושם הנה נחקק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הגזרה על כל ההנהגה כולו של עתה, והרי היא נעלם יותר גם מעולם העקודים והיא נעלם גם מהעקודים. וזהו עומק סוד כוונת הרב דענינינו במה שהולך ומבאר כי הסתכלות העין הנה מתמעט ההרגש בהבל הנמשך ממנו בתכלית האפשרי, והוא עוד יותר ממועט גם מהרגש ההבל דהאזנים, והוא ללמדינו על כל ההנהגה של עתה אשר היא מסוד אורות הנקודות שיצאו דרך העינים, והנה היא כולה בסוד כך עלה במחשבה לפני, כי היא למעלה גם מהעקודים והיא נעלם גם מהעקודים, וע' דברינו בספר הדע"ה בתחילתו במאמר הכללי שם אות ד' ה'.

[ח] ירגיש קול הברה בתוכו כו' – הקול הזה הוא מסוד בינה המתפשט בכל הגוף, והוא קלא דלא אשתמע, ועליו נאמר קול גדול ולא יסף, כי אין להקול הזה הפסק שהוא החיות דכל הגוף, והוא נמשך מן החכמה והם המוחין המתפשטים בכל הגוף, וע' בזה בזה"ק

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בראשית (נ ע"ב³²⁴) ובתז"ח (דף יח יט³²⁵ ובדף נ נא³²⁶) (פ ע"א) ובהגר"א שם³²⁷ ושם³²⁸. והנה הקול הזה יוצא לחוץ דרך האזניים, והוא שואב וממשיך אליו את הקול הנשמע שהוא מסוד

³²⁴ ז"ל: א"ר שמעון כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמה דכתיב (ישעיה ח יד) לשני בתי ישראל וגו' חד סתימא עלאה וחד אתגליא יתיר (סתימא) עלאה (דא) קול גדול דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף והאי קול פנימאה איהו דלא אשתמע ולא אתגליא ודא הוא כד נביע בי גרון אפיק (ביה) ה' בחשאי ונביע תדיר ולא פסק ואיהו דקה פנימאה דלא אשתמע לעלמין ומהכא נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב והאי אשתמע (ד"א דאשתמע) דנפקא (ד"א נפקא) מההיא דלא אשתמע ולבתר אתאחיד דבור בהדיה ונפק לבר מחיליה ומתקפיה וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי נקבי אחיד בההיא פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו תרין דלא אשתמעו דא הוא חכמה עלאה סתימאה דקיימא במחשבה דלא אתגליא ולא אשתמע לבתר נפקא ואתגליא זעיר בחשאי דלא אשתמע ההוא דאקרי קול גדול דהוא דק ונפיק בחשאי תרין אינון דאשתמעו אינון דנפקי מהכא קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהדיה האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמע איהי ב"ת לחכמה עלאה וכל נוקבא ב"ת אקרי והאי דבור בתראה איהו בית לקול דיעקב דאיהו אורייתא ועל דא אורייתא שריא בב"ת ב"ת ראשית.

תרגום: אמר רבי שמעון, כדוגמא זו התורה עומדת בין שני בתים, כמו שכתוב "לשני בתי ישראל וגו'", אחד סתום עליון ואחד גלוי יותר. (הנסתר) העליון (זה) קול גדול, שכתוב "קול גדול ולא יסף", והקול הפנימי הזה הוא שלא נשמע ולא מתגלה. וזהו כשנובע בית הגרון, יוצאת (בו) ה' בחשאי, ותמיד נובע ולא פוסק. והוא דק פנימי שלא נשמע לעולמים. ומכאן יוצאת תורה שהיא קול יעקב, וזה נשמע, (שנשמע) שיוצא (יוצא) מאותה שלא נשמעת. ואחר כך הדיבור נאחז עמו ויוצא החוצה מכחו ומתקפו. וקול של יעקב שהוא תורה, אוחז בין שתי נקבות, אוחז בפנימי הזה שלא נשמע, ואוחז בזה שבחוץ שנשמע. שנים הם שלא נשמעים ושנים שנשמעים. שנים שלא נשמעים, זוהי חכמה העליונה הנסתרת שעומדת במחשבה שלא מתגלה ולא נשמעת, אחר כך יוצאת ומתגלה מעט בשקט שלא נשמע אותו שנקרא קול גדול שהוא דק ויוצא בחשאי. שנים הם שנשמעים, אותם שיוצאים מכאן, הקול של יעקב ודיבור שנאחז עמו. הקול הגדול הזה שהוא בחשאי שלא נשמע, היא בית לחכמה העליונה, וכל נקבה נקראת ב"ת. והדבור האחרון הזה הוא בית לקול של יעקב שהוא תורה, ועל כן התורה מתחילה בב"ת, ב"ת ראשית.

³²⁵ ז"ל יט ע"א, תשע נקודין באורייתא נפקין אתפלגין באתוון אתוון בהון נטלין מטלנין דקיקין ברזין פלגין אליון ט' שליטין על אתוון אתוון מנהון אתפשטו אשתארו נקודין לאענאה לון לא נטלין בר כד אנון נפקין אליון אקרון אין סוף כלהו אתוון מטלנין באין סוף כמא דאנון נטלין לון הכי נטליו, אליון סתימין אתוון גליו, קלין דקליא אשתניו, מגו נקדה חדא דנפקא מאלין נקודין דאקרון אין סוף, ומההיא נקדה אתוון אתפשטו כלהו לבתר אליון נקודין אשתניו בגו סתימו ונטלי לון בכל מטלניו

³²⁶ ז"ל נ ע"ד ופרחא באורא בטש במגדלא ואסתחר היכלא מגו אורא דפרחא בה שוין ציורין אמנין בכל מאני כסף ודהב ונחשא אזלא ואתטמרא ולא אשתמע קליה לבר לגו במעוי שמיע קל דלא אתידע וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא סלקא ונחתא אזלא וקיימא עינא לא שלטא למחמי בשעתא דאתכסי אתגליא ובשעתא דאתגליא אתכסי בסתימו דעינין חמאן לה באטימו דאודנין שמעין לה בפתוחו דעינין אתכסי לה ולא ידע עד דאזדמין לפתורה זכאי קשוט למיכל

תרגום: ופורח באויר מכה במגדל ומסתובב ההיכל מתוך האויר הפורח בו שמים ציורים האמנים בכל כלי הכסף וזהב ונחשת הולך ונסתר ולא נשמע קולו החוצה מבפנים במעיו נשמע קול שלא נודע ואותו הקול יוצא מסוף העולם ועוד סוף העולם עולה ויורד הולך ועומד העין אינה שולטת לראות בשעה שמתכסה מתגלה ובשעה שמתגלה מתכסה בסתימת העינים רואים אותו באטימת האזנים שומעים אותו בפתחת העינים מכסים אותו ולא ידוע עד שמזדמנים לשלחנו צדיקי אמת לאכל

³²⁷ ז"ל הגר"א דף יט ע"א, קלין דקלייא אשתניו מגו נקודה חדא כו' - ר"ל שהקול יצא מגו חכמה שהיא חד נקודה דנפיק מאינון ט' היכלין ט' נקודות דאקרון א"ס ואמר אשתנין לפי שהכל היה בסתימו וכד מטי לחיך וגרון אשתנית ונעשה קול פנימי דלא שכיך ואח"כ לקול הנשמע בלישן כמ"ש למטה (יט ע"ד) אליון משניין כו' וכד אתפשטת מטאת לחד מאלין ואשתני כו', ואמר קלין דקלייא לפי ששני מיני קולות הן קול פנימי וקול חיצון הנשמע והוא נפיק מגו פנימי וזה שקורא לקול פנימי קול הקולות והוא נפיק מגו חכמה כמ"ש למטה והיא נקודה חדא כו':

³²⁸ ז"ל הגר"א שם דף נ ולא אשתמע קליה לבר - שהיא נקרא קול גדול והיא קול הפנימי וז"ש לגו במעוי שמיע קל דלא אתידע וכמ"ש ל דף עט ע"א) ואליון אינון דאתכסיין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמילולא שהן תלתא אורין שאמר שם ע"ג ששורשן בסוד חול כנ"ל (%) והן ה' אלקינו ה' של ק"ש שהן עלמא עילאה ותתאה ועד"א כמ"ש וקלא דלא אשתמע הוא עלמא עילאה בינה והוא הולך בפנימיות האדם בכל הגוף כמ"ש שם וז"ש וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא שהוא כל הגוף שכלול בו"ק עד"א שהוא מסוף העולם עד סופו שעולם חסד יבנה (דברים דלב) מקצה השמים ועד קצה השמים כידוע ולזה אמרו (יומא כ' ע"ב) שלשה קולות הולכין מסוף העולה ועד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ת"ת (כמ"ש בזוה"ק בראשית שם ובפ' ויגש רי ע"א ופ' פקודי רכו ע"ב ורסב ע"ב), ומזה הוא השמיעה הנמשך לאוזן, כי הקול הפנימי הנז' שהוא קלא דלא אשתמע שבתוכו הוא ממשך אליו את הקול החיצון שהוא קלא דאשתמע, ומזה הוא השמיעה.

והבל החוטם שאמר הרב הנה הוא מת"ת שהוא רוח, והוא יוצא מהחוטם ומתחבר עם רוח הכללי שהוא האויר, ושואב וממשיך אותו תמיד בתוכו. והרי הוה פעולת ההבל היוצא מכל א', כי על ידו הנה הוא מתחבר עם זולתו שהוא כלל העולם. וכן הוא למעלה למעלה, כי הנה הם הי' ספי' דאור האזנים והי' ספי' דאור החוטם אשר בעולם העקודים, וכן בא"א דאצילות הנה הם הי"ג תיקוני דיקנא אשר הם יוצאים ג"כ מהאזניים וכמ"ש בספד"צ (ריש פרק ב יח ע"א) מאודנין נפקא. והבל החוטם הנה הוא מהו' תיקוני דגלגלתא, תרי נוקבין דפרדשקא ואתער רוחא לכלא כמ"ש בספד"צ פ"א (ו ע"א) בא"א וספ"ב (נג ע"ב) בז"א, וכן באד"ר (קל רע"ב וקלז ע"ב ובא"ז רפט ע"א ורצד ע"א).

והבל הפה שאמר הרב הנה הוא הקול ודיבור, ולמעלה למעלה הנה הוא הי' ספי' דהפה שבעולם העקודים שהם עיקר העקודים. וכן הפה דא"א הנה הוא כלל הי"ב ת"ד כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה היתה תוהו ט ע"א ד"ה היתה), ובהפה הוא סוד הנשיקין והשני זווגים דחו"ל אשר בדברי הגר"א (שם ד"ה והחיות רצוא ושוב יד ע"א ד"ה וענין ג). וכן הוא דעת גנוז בפומא דמלכא, והוא סוד כל הה' מוצאות הפה כמ"ש בפ' משפטים (דף קכג ע"א) ובדברי הרב טנת"א (פרק ג). וכן הפה הוא המלכות שבראש כמ"ש הרב שם בטנת"א (פרק ו), ומשם הוא כל תורה שבע"פ כמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלכות פה (ר"ל ששם הוא המלכות דהי' ספי' שבראש) תורה שבע"פ קרינן לה. והרי נתבאר בדרך כלל כל אלו ההבלים דהאח"פ שאמר הרב בענינינו על מה שהם משמשים.

אמנם ההסתכלות העין הנה אינו יוצא משם הבל ממש והוא משום כי עיקר הראייה וההסתכלות, הנה הוא נמשך מן המוח היותר עליון אשר אי אפשר להתגלות למטה, ואינו יוצא ממנו אלא רק תמצית הארה לבד, ולכן אין בהענינים נקבים פתוחים וחלולים כמו שיש בהאח"פ. וגם אותו התמצית הארה שיוצא הנה היא מלוּבש בהאורות דהתנה"י שעלו באור חוזר ממטה למעלה ויצאו דרך העינים שהם הנקודות העיקריים כמבואר לקמן (פרק ב), וכן הוא לעולם תמיד כי האורות דהתנה"י הנה הם חוזרים ומתפשטים ועולים מלמטה למעלה תמיד בבחי' עליית מ"ן לצורך השפע הנצרך להתנה"י. וכאשר הם עולים, הנה יוצא איזה חלק מהם דרך העינים, ובהם מתלבש התמצית הארה דאור הראייה העיקרי, ועי"ז הוא כל הראייה דהאדם. והרי נמצא כי כל אור הראייה, הנה הוא רק תמצית הארה לבד מאור המוח, וגם הוא רק ע"י התלבשות באורות התנה"י (ע' הגר"א בספד"צ פ"א בד"ה תרין נוקבין דפרדשקא שם בסופו ז ע"ג ד"ה ואמר במצחא כמ"ש שם ואמר במצחא אתגליא כו' ובעינא פקוחא תדירא לפי כו' ע"ש והבן). והנה פשוט הוא כי גם החלקי אור דהמ"ן דתנה"י היוצא דרך העינים הנה הם ג"כ רק תמצית הארה לבד, כי כן היו כל אורות הנקודות רק המלכויות דהב"ן כנודע. ומשום כ"ז אין בהסתכלות העין הבל ממש אלא רק כח לבד כמ"ש הרב, וע' עוד דברינו בזה בשער טנת"א פ"ו אות י"ד ויתבאר עיקר הדברים בזה למטה בסמוך אות ט'.

סופו והוא בבינה שכולל ג"ס כמ"ש ל דף סז ע"ב) שהיא ג' אלפין כו' מ"ש והקול הפנימי הזה אינו נח אפי' רגע א' הולך תמיד כמ"ש לעיל (%) כנ"ל (יט ע"ג) רוח דלא שכיך לעלמין כו' ובגיניה נביע בחשאי כו' וז"ש כאן סלקא ונחתא אזלא וקיימא וכמ"ש שם (כא ע"ג) דאסחר וסלקא ונחתא וכמ"ש סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח והיא אם דסלקא לעילא להתחבר בבעלה ונחתא רביעא על בנין כידוע:

באטימי דאודנין שמעין ליה - שקול הפנימי הנ"ל אינו נשמע רק אם תסתום את האוזן ישמע קול הולך בלא הפסק והוא קול הפנימי:

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[ט] כי אינו דומה אור הנקודים הקטן כמו הטעמים – הנה אין הכוונה שהוא קטן באיכות, כי הרי אדרבה הוא כל מה שהוא יותר קטן באיכותו ובמדרגתו הרי הוא יותר נרגש, כי לכך הוה הבל החוטם יותר נרגש מהבל האזנים, והבל הפה הוא יותר נרגש מהבל החוטם. אלא הכוונה הוא שהוא קטן וממועט בכמותו, כי הוא רק תמצית הארה לבר וכנ"ל. אמנם מיעוט כמותו הוא אינו ע"ד המיעוט הכמות אשר באור האזניים, כי שם הנה אינו נוגע המיעוט בו גופה אלא רק לזולתו, כי הי' ספי' דאור האזנים הם עומדים בעצמם בכל כחם האפשרי, אלא שמתמעט גילויים מלמטה כי אין התחתונים יכולים לקבל את אור האזנים כמו שהם במקומם. אבל כאן באור העינים, הנה נוגע המיעוט בו גופה ובמקומו גופה, כי הוא אינו כלל כמו שראוי לו משורשו, והוה עצם ופ' ע"ב} האור אשר בהעינים גופה ג"כ רק תמצית הארה ממה שראוי לו משורשו. והרי הוה כל המציאות דאור העינים ממועט בכמות, אלא שאותו המיעוט מספיק לאור הראייה כולו, והוא משום גדול איכותו שהוא גדול מאד, ומספיק ניצוץ קטן ממנו לכל המציאות דאור הראייה כולה. אך משום שהוא רק ניצוץ קטן והוא ממועט בכמותו, לכן אינו נרגש שום הבל מהסתכלות העינים ע"ד שנרגש מהאח"פ, וע' במפרשים מה שטרחו בדברי הרב בכ"ז, אבל בדברינו יבוא הכל על נכון בפנים חדשות יפות ומסבירות בעהית"ש.

ודע כי בענין הראייה והשמיעה יש מחלוקת בזה, כי הרמב"ן ז"ל בספר האמונה והבטחון (פרק יח דף יט ע"ב וכן שם ריש פרק כד) אמר שם כי מדרגת השמיעה היא גדולה מהראייה, וכן נמשך אחריו רבינו בחיי האחרון בספר כד הקמה (אות ז) וכן בפירושו על התורה (פרשת שמות בפסוק ג ז) ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, ודבריו שם הם מדברי הרמב"ן בספר האמונה והבטחון פרק י"ח, וכן בפ' ויצא בפסוק (בראשית כט לב) ותקרא שמו ראובן, והוא מדברי הרמב"ן בספר האמונה ב' פ' כ"ד. וכן הוא ג"כ ברקאנטי פ' ויצא בפסוק (שם) ותהר לאה, כי הם שניהם נמשכים תמיד אחר דברי הרמב"ן ז"ל ומתלמידיו נחשבים כנודע. אמנם דעת האריז"ל בשער אח"פ (פרק א) וכן הגר"א ז"ל בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ד) כי הראייה הוא למעלה מהשמיעה, כי הראייה היא מהחכמה והשמיעה מהבינה, וכן הוא בתיקונים תיקון ע' (קמא ע"א), כי ראייה שמיעה ריח דיבור הם בהד' אותיות השם, י' ראייה, ה' שמיעה, ו' ריח, ה' דיבור, וכן בזהר חדש (פרשת יתרו לד ע"ד בסופו לא ע"ג) אמרו שם ג"כ ד' תיקונים דאינון ראייה שמיעה ריח דיבור כו' על אלן ארבע תיקונים שריא יהו"ה כו'. וע' עוד בתיקונים (סוף תיקון כא עא ע"א) ובהגר"א שם, וכן ברע"מ פנחס (ר"ל ע"א), וכן מסכים ג"כ הרמ"ק ז"ל כי עיקר ראייה היא בחכמה ועיקר שמיעה היא בבינה וכמ"ש בפרדס שער ערכי הכנויים פ' כ"א ערך שמיעה וכן שם ר"פ כ"ט³²⁹.

אמנם משום שהראייה היא מהחכמה, הנשמה לנשמה, אשר היא אינה מתלבש בהגוף כלל כנודע (ע"ח שער המוחין פרק ה), לכן לא נמשך ממנה להעינים אלא רק תמצית הארה לבר, וגם אותה התמצית הארה היא מתלבש בהבחי' האחרונות דהגוף אשר עולים שם למ"ן כנ"ל, ועי"ז נעשה אפשרות להגוף להשתמש בה, והוא כל מציאות הראייה וההסתכלות. וזהו הענין ג"כ מ"ש בשער א"א (פרק ו) כי האזנים הם מהנצח הוד הפנימים דרדל"א, והעינים הם מהנצח הוד החיצונים, וכן בשער טנת"א (פרק ו) בענין ז' נקבי הראש חושב שם האזניים לחו"ב והעינים לנו"ה, והוא משום כי מחמת גדול מעלת כח הראייה שהיא מהנשמה לנשמה, אי אפשר להגוף להנות ממנה ולהשתמש בה אלא רק אחר שנתלבש בהבחי' האחרונות דהנצח הוד ונצטמצם בהם.

משא"כ השמיעה שהיא מהבינה והיא הנשמה השרויה במוח, הנה מתגלה היא עצמה בהאזנים, ומשתמש האדם בכל כחה כולה. והאמת הוא כי גם היא מתלבש ג"כ

³²⁹ עי' בזה בדע"ה ח"א דף ד ע"ג ליקוט ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בת"ת, ועל ידו הוא השמיעה, והוא כמו שאמרנו לעיל אות ח' כי הבינה עצמה היא קלא דלא אשתמע, ואי אפשר להאדם להשתמש בה עצמה מאומה כלל, אלא שהיא ממשיך אליה את הקלא דאשתמע שהוא מת"ת ומתלבש בו ומוזה הוא השמיעה. והוא מה שנודע בחכמת הטבע שהשמיעה הוא תלוי בהאוויר, כי כאשר מסתלק האוויר אי אפשר לשמוע, כי בלתי אוויר אין קול כלל, כי הקול הוא בת"ת שהוא רוח והוא האוויר, וכנודע בספר יצירה (פרק א מי"ג) בסוד אמ"ש, ולכן אין קול בלי אוויר ע' ספר הברית מאמר י"ז פ"ד ופ"ה.

ועכ"פ הוא כי השמיעה שהוא בבינה, הנה הוא ע"י התלבשות בהת"ת, והוא כמו שנודע בסוד מי ברא אלה (ישעיה מ נ, ע' זחר ח"א א ע"ב) שאין גילוי להבינה אלא ע"י ז"א. אבל הראיה שהיא מחכמה והוא יותר למעלה, הנה הוא אינו מתגלה אלא ע"י הנצח הוד שהם במלכות, כי הנה"י הם דידה כנודע³³⁰, והוא משום שהוא יותר עליון צריך צמצום יותר גדול, כי אין התחתונים יכולים לקבלו. וזהו מה שאמרו באר"ז (רצד ע"ב) בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אחרנין נוקבא דעיינין נוקבא דפומא נוקב' דחוטמא כו' כו' ³³¹ ע"ש. ומתפעלים העיינין ע"י האודנין הגם שהם נמשכים ממקום יותר גבוה, והוא משום שכל גילויים הוא רק ע"י התלבשות בכל הי' ספי' כולם. וזהו שנמצא בכ"מ בדברי הארז"ל שחושב העינים למטה מהאזנים, שער טנת"א (פרק ו) שער א"א (פרק ו) מאמרי רשב"י (פ ע"ג) (דף ז ע"ג ודף כד ע"ב וכה ע"ד) וכן בשער הכוונות (דף צ ע"ד), משום שגילויים הוא ע"י ספי' היותר תחתונים (אשר עולים תמיד למ"ן בהמוחין, ומתלבש בהם כח הראיה ומשתמש על ידיהם כנ"ל). ולכן חושב בכ"מ את העינים למטה מהאזנים הגם שבאמת הנה נמשך כח הראיה ממקום יותר גבוה מהשמיעה, כי הראיה הוא מהחכמה והשמיעה הוא מהבינה, והוה הראיה ביותר מעלה.

[י] יצאו הנקודות שהם הנקודות³³² דס"ג – ולכך נקרא עולם הנקודות משום שהם הנקודות דס"ג, ולעיל אות א' אמרנו שנקרא עולם הנקודות מטעם שהם השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים לכל המציאויות כולם וכנ"ל שם, הגם שבאמת הרי נקרא עולם הנקודות דס"ג. אך כוונתינו הוא כי הרי עולם העקודים שהוא הטעמים דס"ג, עכ"ז הרי לא נקרא בשם עולם הטעמים, וכן האצילות שהוא המ"ה וב"ן הרי לא נקרא בשם עולם דמ"ה וב"ן, ולכך אמרנו כי מה שנקראו הם ע"ש הנקודות עצמן הוא משום מציאותם, כי כל מציאותם היה רק נקודות קטנות וכקרני חגבים. וזהו ג"כ מ"ש הרב כאן כי הם סוד הוי"ה בצורת עיינין, ע"ש יציאתם מהעינים. ולכאורה קשה כי א"כ מפני מה לא נמצא עד"ז בעולם העקודים הוי"ה בצורת אח"פ או בצורת טעמים, וכן בעולם אצילות שם הוי"ה בצורת תנין. הגם שבאמת הנה ישנם כולם בכל עולם ועולם, ע' לעיל שער טנת"א (פרק ד), אך עכ"ז הרי לא נמצא בשום מקום מדברי הרב ובזוהר ותיקונים שם מיוחד על כל עולם, כגון הוי"ה דטעמים על עולם העקודים, והוי"ה דתנין על עולם האצילות. אך הענין בזה הוא כי משום שהם נשלמו בכל שלימותם וכלולים מהכל, לכן נמצא שם מיוחד עליהם, והוא כמ"ש אליהו זל"מ (יט ע"א) וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע ואנת לית לך שם ידיע כו' ³³³, וכמ"ש (שמד"ר פ"ג סי' ו)

³³⁰ עי' זהר ויצא קנא ע"ב.

³³¹ ז"ל בשלימות: מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין ונבעין דמעין מההוא קלא אי אצטריך עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא ומפקי תננא ואשא מההוא קלא הה"ד (במדבר יא) וישמע יי' ויחר אפו ותבער במ אש יי'.

תרגום: בנקב הזה שבאזנים, תלויים נקבים אחרים שהם, נקבי העינים, נקב הפה, נקב החוטם. כי מהקול ההוא שנכנס בנקב האזנים, אם צריך, נכנס לנקבי העינים, והעינים מוציאות דמעות מהקול ההוא אם צריך נכנס לנחיריים שבחוטם, ומוציאים עשן ואש מהקול ההוא. ז"ש "וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'".

האם זה מספיק? @?

³³² שהם הנקודות לא מופיע בע"ח וכנראה שזה טעות של המדפיס כאן.

³³³ תרגום: וכל הספירות, כל א' יש לו שם ידוע, ואתה אין לך שם ידוע.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לפי מעשי אני נקרא שהוא לפי גילויי ית"ש, ולכן כולל האצילות את כל השמות כולם. משא"כ עולם הנקודות שלא נשלם כלל והיה כולו רק השרשים קטנות בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים, שהם השרשים הראשונים לכל המציאויות כולם, לכן הנה מיוחד בו שם הוי"ה דעינין שהוא מרמז על הנקודות, כמ"ש בתיקונים תיקון ע' (קמט סע"א) והבן כ"ז היטיב.

[יא] בציור עינים ונקודות – והנה ישנם כאן כ"ד עינין, והוא כי הנה הגם שאמרנו לעיל אות ו' כי כל הנקודות כולם שהם מהבחי' האחרונות דהס"ג אשר עלו מלמטה למעלה בבחי' עליית מ"ן לקבל שם תוספות אור וברכה, הנה לא קבלו שם מאומה וכנ"ל בדברינו. עכ"ז הנה בארנו בספר הדע"ה דרוש ב' סי' ד' אות ב' ג' ושם דרוש ג' סי' ה' אות י"א כי מעין ובמקצת הנה קבלו ג"כ בכל מקום שעלו ועברו דרך הם, וקבלו תמצית הארה מכולם לצורך מלכותם אשר מלכו כרגע. ואמרנו שם כי העינים שהם ממוח החכמה כנ"ל בסמוך, הנה הם סוד או"א עלאין, והם הב' עינין ימין ושמאל, הנה קבלו שם ג"כ תמצית הארה והם המוחין המלכים, אשר עי"ז יצאו למלכותם ומלכו כרגע. והגם שלא היו מוחין ממש ולכך מיתו לאלתר, אך מעין ובמקצת הנה היה עכ"פ, והנה הם בפרטיות שמונה מלכים, ולכל א' ג' מוחין, והם כ"ד, והנה הם הכ"ד עינין אשר בהציור דאותו ההוי"ה, כי הם על הג' מוחין אשר בכל מלך ומלך אשר קבלו מהעינין.

והתגין הם ע"ב, הם מרמזים על בחי' ניצוצי אורות מהע"ב דהמ"ס שעלו בו, כנ"ל אות ו' שהיה מתנוצץ עליהם מרחוק. והרי קבלו מאותו הע"ב ג"כ, וע"ז הוא מרמז הע"ב תגין. וכ"ז הנה הוא ע"פ מ"ש האריז"ל בפירושו לספד"צ פ"א במאמרי רשב"י (דף כב סע"ד) וכן בזוהר הרקיע (דף קו רע"א), כי גם המלכים, הגם שהיו בהעלם גדול מאור א"ס, עכ"ז הרי פשוט הוא שהיה להם איזה תלייה בו עכ"פ, כי זולת זה, הרי לא היה להם מציאות אפי' כרגע.

וכן הנה ישנם בהוי"ה דעינין ג"כ י"ח משחתין, והם שורש סוד ח"י עלמין שביסוד שהוא טיפת הזרע הנמשך בו מח"י חולין שבשדרא, (פ ע"ד) ע' הגר"א ספר יצירה פ"א משנה א' אופן ג' (ג ע"ג) ובדברי הרב שער השמות (פרק ה) בסוד ט"ט דמטטרו"ן. והנה הוא סוד הזווג הנמשך ממוח החכמה דרך ח"י חולין שבשדרא, ונמשך ביסוד ומתמלא בח"י אותיות דו' צרופי שם שד"י, שהם מח"י אותיות דו' צירופי שם יה"ו, והם הח"י עלמין דיסוד כמ"ש הגר"א בס"י (פרק א משנה י"ג סוף אופן א' יב ע"ב).

ועכ"פ הוא כי אלו הי"ח משחתין הם על שורש סוד הזווג. והנה מרמז כ"ז בענינינו על מה שכתבנו בספר הדע"ה ח"א סוף דרוש ב' ובכ"מ שם, כי הגם שעיקר הזווג היה חסר בעולם הנקודות, ויצאו כל המלכים שלא ע"י זווג העיקרי, עכ"ז הנה מעין ובדוגמא היה שם בחי' זווגים ג"כ וכמו שמבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (פרק א) וכן בנקודות (פרק ב ופרק ד) וכמו שבארנו שם בארוכה, וכן יתבאר בעה"י בדברינו לקמן. וכל אלו הזווגים היה נמשך להם משורש הח"י משחתין אשר בהוי"ה דעינין שאמר הרב כאן. והרי נתבאר לנו עכ"פ כל הציור דהוי"ה דעינין בעולם הנקודות איך שהיה משתמש כולו אז בפרטיות הכ"ד עינין שבו והע"ב תגין שבו והי"ח משחתין שבו.

והנה אמר הגר"א שם בספר יצירה (פרק א משנה א' אופן ג' ג ע"ג) כי באלו הי"ח משחתין הוא שורש שם של י"ח שהוא ממונה על גשמי רצון ברכה ונדבה עכ"ל. והנה לא מצאתי בשום מקום שם מיוחד ומיוחד על מספר י"ח, על דרך שנמצא שם ע"ב שם מ"ב שם כ"ב שם י"ב, אבל שם של י"ח לא מצאתי נזכר בשום מקום. ואולי כוונתו לפי הענין שמדבר שם בסוד ט"ט דמטטרו"ן על הששה צרופים דשם שד"י שיש בהם ח"י אותיות, והם כזה: שד"י שד"י דש"י דש"י דש"י דש"י דש"י, והם מסודרים בסוד ט"ט דמט"ט, מ' מלמעלה למטה, ומ' מלמטה למעלה. האות ראשון מהצירוף הראשון עם האות האחרון מהצירוף האחרון כמ"ש בספר אמת ליעקב ערך כ' אות פ"ג, והם כזה שיש ד"ד י"י, ש"ד י"ש ד"י, ד"ש ש"י י"ד, והם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ח"י אותיות, והוא שם של ח"י אשר בשם שד"י. ועד"ז הוא בהשגחה צירופים דשם יה"ו, והם כזה: יה"ו יו"ה הי"ו הו"י וי"ה וה"י, והם ח"י אותיות ומסודרים ג"כ ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וכזה, י"י ה"ה ו"ו, י"ה ו"י ה"ו, ה"י י"ו ו"ה, והוא שם של ח"י אשר בשם יה"ו. ובע"ח שער השמות (פרק ה ד"ה ז"א דיצירה) נדפס כ"ז בשיבושים, לכן אנב דאתי לדינו כתבתי אותם כאן כהוגן.

ועד"ז הוא ג"כ כמה שאמר בע"ח שם ד"ה ז"א דעשיה הו' צירופים דשם אל"י ע"ש, והנה הם כזה: אל"י אי"ל לא"י לי"א יל"א, והם ח"י אותיות ומסודרים ג"כ ע"ד הנו, א"א ל"ל י"י א"ל י"א ל"י לי"א א"י י"ל, כי הם ג"כ ט' מלמעלה למטה עם ט' מלמטה למעלה, והם שם של ח"י אותיות אשר בשם אל"י.

וכל אלו השמות דח"י אותיות הם כלולים בהיסוד, שלכן נקרא היסוד ח"י עלמין, כמ"ש הגר"א בספר יצירה שם (פרק א משנה י"ג סוף אופן א' יב ע"ב) וכן הוא בזוה"ק (פרשת ויקרא יז ע"א ופ' פנחס רמג ע"ב ובתיקונים טז ע"ב). ושורש כל אלו הי"ח הוא הח"י משחתין דשם הוי"ה דעיינין.

וע"ש עוד בהקדמת תיקונים (מז ע"ב) שם בן י"ח אותיות אשר במט"ש והם האותיות המאוחרות דהג' שמות דשמע ישראל, שהם י"ד אותיות עם הד' אותיות דחילוף הוי"ה באתב"ש שהם י"ח אותיות, והם השמות הנודעים כו"זו במוכס"ז כו"זו מצפ"צ. ובספר שושן סודות דף י"ד ע"ב אמר שם כי אלו השמות הם מסוגל לעצירת גשמים, ואולי כוון הגר"א עליו וזהו שאמר שהוא ממונה על גשמי רצון ברכה ונדבה.

[יב] בסוד וגבותם מלאות עינים – הוא ברע"מ פנחס (רכט ע"א) וכן בתז"ח (דף ג ע"א) וע' עוד בתיקונים תיקון ע' (קמט סע"א) ובהנדפס עם כסא מלך הוא דף קע"ב ע"ש. אך כוונת הרב הנוגע לעניינינו, כי הד' חיות שבמרכבה שרשם הוא בהד' מוחין, ושורש שרשם הוא בהמות העליון הנקרא ח"ה, ולכך נקראו הם ג"כ בשם חיות וכמ"ש הגר"א (בס' יצירה פ"א מ"ח י ע"ג), ולכן נאמר עליהם וגבותם מלאות עינים, כי הם משורש הוי"ה דעיינין שהוא בחכמה. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ט' כי העינים הם מסוד החכמה, כי שם הוא סוד כל ההנהגה כולו [ובסוד אשגחא פקחא בספד"צ (פרק א ו ע"ב)] וכנ"ל אות ז', ולכן הוא בחכמה סוד הוי"ה דעיינין, וכן החיות שבמרכבה הנמשכים משם הנה גבותם מלאות עינים. {פא ע"א}

[יג] כי כל בחי' עינים הם נקודות – כי העינים שהוא סוד כל ההנהגה כולו, הוא מסוד מחשבה עלאה סתימאה, ששם הוא שורש הכל בבחי' שרשים קטנים כקרני הגבים, שהוא בחי' נקודות קטנות. וכן התפיסה והשגחה במה שנמשך משם הוא ג"כ רק מעט מן המעט ובבחי' נקודות קטנות. ומשום כ"ז הו' העינים בסוד נקודות, והם כ"ד עיינין כי הם שורש הי"ב תיקוני דיקנא דא"א והי"ב ת"ד שבז"א הנמשכים בהכ"ד צרופי אדני", שמשם הוא כל הנהגה כולו למטה, וישנו בהם ע"ב תגין כי הוא החסד עלאה שורש כל החסדים, וחסד הרי הוא גימט' ע"ב, והם תגין ע"ש צפייתם ותלייתם למעלה שהוא באור א"ס אשר ברדל"א. ולכך הם ג"כ במספר ע"ב, כי הם מהז"ת דרדל"א המתלבש בא"א, והם כלולים כל א' מי', והם ע', ועם החו"ב דרדל"א המאיר עליהם הם ע"ב, וישנו בהם ח"י משחתין כי שם הוא מקור החיים החותך חיים לכל חי, ושם הוא גילוי ית"ש שהוא חי העולמים כולם. וכן משם הוא כל הזווגים, ר"ל ההתהוות ופעולת כל האורות והנשמות כולם אשר נמשכים ומתהווים ביסוד ח"י עלמין כנ"ל אות י"א, הם כולם משורש הח"י משחתין דהוי"ה דעיינין שבחכמה, והבן כ"ז מאד כי לעיל אות י"א בארנו ענין הוי"ה דעיינין אשר בעולם הנקודות, וכאן הרי נתבאר תהלאית"ש ענין הוי"ה דעיינין אשר בהחכמה הכללי דאצילות.

והנה כשתמנה מן ע"ב* יהיה"ד כל בחי' ע"ב י' מן הוי"ה, וס"ג אות ה' ראשונה של הוי"ה, ומ"ה אות ו', וב"ן אות ה' אחרונה, וכשתמנה השם מבחי' ס"ג לבדו יהיה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הטעמים של ס"ג אות י', והנקודות אות ה' ראשונה, ותגין אות ו', ואותיות ה' אחרונה^{טו}, וכאשר נחלק גם את הטעמים תהיה אות י' באזן ואת ה' ראשונה בחוטם ואת ו' בפה ואת ה' אחרונה בעינים^{טז}, הרי כי העין יש לו בחי' ה' אחרונה וה' ראשונה וז"ס מ"ש בתיקונים (קנג ע"ב) אני ישנה נגד ה' אחרונה כי בביטול אור הנקודים אני ישנה בסוד השינה (פי' בסוד המיתה שלהם אחר שנתבטלו כי שינה א' מס' במיתה) גם אני ישנה אותיות שניה, כי חכמה היא ה' ראשונה והיא שניה לכתר, כי נודע שהטעמים הם כתר והנקודות הם חכמה והתגין הם בינה ואותיות ז"ת^{יז}, נמצא כי העין הוא בחי' חכמה שהם הנקודות, וזהו הטעם שחכמי העדה נקראו עיני העדה כמ"ש (במדבר טו כד) והיה אם מעיני העדה {לד ע"ג} וגו', ובאלו הנקודות הם בחי' המלכים שמלכו בארץ אדום שמתו כמ"ש בע"ה, וז"ס (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו, כי הארץ היא ה' אחרונה שהוא בחי' העין^{יח} כנ"ל, והיא אשר היתה תהו ובהו שהוא ענין מיתת המלכים, עד שבא התיקון שלהם ואז נאמר (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור^{יט}** וזהו (דניאל ט יח) פקח עיניך וראה שוממותינו.

* ע' כללים כלל ה ענף ד' (לש"ו). ** והוא האור דקס מ"ה שהוא אור התיקון והגם שצגמרל וצוה"ק וכן במדרשים מצויר שהאור דיום ראשון הוא האור הגנוז והוא נגזו תיכף גם קודם החטא (וע' זהר תרומה קמח ע"ב) וע' דע"ה ח"ב דרוש ד' ענף טו ס' ג' וז"ל סה ע"ג, דיום הראשון עצמו הגם שנתגלה אז אותו האור כי הוא היה צאמת היסוד והשורש לכל הצריחה כולה, עכ"ז לא האירה בהם בכל הראוי ג"כ אלא רק אחר שנצבר אלה"ר ועד החטא וכן האירה ג"כ עד מולאי שבת צראשית אך עיקרה רק לעתיד לצאת אך האור דהמ"ה הוא אינו אור הגנוז עצמו אלא שנמשך ממנו ועיקר אור הגנוז והא אור דהאורא עלאה לא"ק שהוא ילא והאיר דיום ראשון והוא נגזו צהקד"א וממנו נמשך האור דקס מ"ה ע"י הזווג דהע"ב והס"ג דהא"ק שהוא הקד"א ומו"ס ומשם להאור"א צהא"ק שהם ע"ב וס"ג העיקריים שבו ומהם נולד השם מ"ה לתיקון המצויר לקמן צשער התיקון ומ"ש שנגזו ר"ל שנגזו צקד"א וכן הוא עתה תמיד גם צא"א לאילנות שהאור דאורא עלאה שבו הוא עצמו אינו מאיר כלל עתה עד לעתיד ורק תמנית הארה ממנו הוא נמשך למטה על ידי הקד"א ע' כללים טו ז א ומצויר שם החילוק בין אילנות ששם שולט מ"ה וצ"ו, לצין עקודים ששם שולט ס"ג ומ"ה והזן זה היטב וע' עוד בסד"ל (יא ע"א) גלופי דגלופין (לש"ו).

[יד] כשתמנה מן ע"ב יהיה בו' בו' – כי כל א"ק כולו הוא כללות הוי"ה אחת, אלא שאין לנו רשות לדבר בו רק מן הס"ג שבו ולמטה וכנ"ל בשנת"א (פרק א). ומ"ש כשתמנה מן ע"ב בו', ר"ל מן התחלתו בהעלם, כי התחלתו בהעלם הרי הוא מהע"ב שבו, אבל התחלתו בגלוי הנה הוא רק מהס"ג שבו, והוא הה' ראשונה מהוי"ה הכללית שבו, אלא שאותו הס"ג עצמו הרי הוא כולל ג"כ הוי"ה שלמה וכללות שנת"א, והוה הטעמים שהוא אורות אח"פ האות י' דהס"ג והוא הע"ב דהס"ג וכמ"ש ג"כ לקמן בסוף הפרק בהמ"ב, והנקודות הם האות ה' ראשונה דהס"ג והם הס"ג דס"ג כמו שמפרש והולך.

[טו] ותגין אות ו' ואותיות ה' אחרונה – כל זה הוא ג"כ גם בהוי"ה הכללית אשר מהתחלתו בהעלם כנוז, כי הרי עדיין לא נתגלה בו המ"ה וב"ן הכלליים שהם התגין ואותיות הכלליים וכמו שאמר לעיל, כי מן בחי' האזנים ולמטה עד סיום הרגלים היה אז עדיין כולו ס"ג, ולא נתגלו המ"ה וב"ן הכלליים אלא רק אחר פריסת הפרסא שהיה אחר הסתלקות האורות למעלה כמ"ש לקמן פ"ב. ונתעלמו עי"ז האורות דע"ב וס"ג, ואז נתגלו ויצאו מהטבור ולמטא המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק שהם התגין ואותיות הכלליים שבו. אבל קודם הסתלקות האורות ופריסת הפרסא, הרי לא נתגלה בו כלל התגין ואותיות הכלליים שבו, והיה אז גם מהטבור ולמטה רק התגין ואותיות אשר דהס"ג עצמו, ובתוכם ובפנימיותם היה ג"כ התגין ואותיות דהע"ב עצמו ע' לעיל אות ג' ה'. ועכ"פ הוא כי מ"ש כאן "ותגין אות ו', ואותיות ה' אחרונה" הנה כ"ז הוא ג"כ גם כשתמנה הוי"ה הכללית מן התחלתו בהעלם שהוא מן הע"ב

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבו, הנה יהיה אז ג"כ האותיות ו' ה' שהם התגין ואותיות רק הו"ה הפרטיים, שהם התגין ואותיות הפרטיים שבהם"ג עצמו, כי הכלליים הרי לא נתגלו עדיין אז כנז' ופשוט הוא.

[טז] ואות ה' אחרונה בעינים – והוא משום כי באמת הם רק מהבחי' אחרונות דהס"ג שעלו מלמטה למעלה ויצאו דרך העינים כמ"ש לקמן (פרק ב), ולא יצאו רק המלכויות דב"ן כמבואר לקמן, והרי הם רק מהה' אחרונה. אמנם עכ"ז הנה הם ג"כ הה' ראשונה, כי הם המ"ן דאימא שבא"ק וכנ"ל אות ו', וכמו שבארנו בדע"ה ח"א דרוש בג"ד בארוכה. והרי הם מהה' ראשונה, ונמצא כי הנקודות הנה הם הה' אחרונה והה' ראשונה, והרי הם הב"ן דס"ג והס"ג דס"ג, ועכ"ז ע"י שיצאו דרך העינים ובהשתתפות אור הראיה שהיא חכמה כנ"ל אות ז' ה' ט', והרי יש בהנקודות אור החכמה ג"כ, והרי הם מחכמה בינה מלכות. אמנם הנה אמרנו כי הכה הראיה שהיא חכמה, היא מתלבש באותן המ"ן שעלו שהם הה' ראשונה, והרי לא נתגלה כאן אור החכמה שהוא אור הראיה אלא רק בהגילוי ה' ראשונה, וכ"ז הוא משום כי אינה מתפשט בהעינים אלא רק תמצית הארה לבר, (פא ע"ב) והיא קטן וממועט מאורות כל האח"פ וכנ"ל אות ט', ולכן עומדים אורות האח"פ בבחי' טעמים וכתר, ואורות העינים בבחי' חכמה ונקודות. ובזה הרי מבואר כל דברי הרב אשר בכל דיבור זה, אשר אמר שהם ה' אחרונה והם ה' ראשונה, והם חכמה והם שנים להאח"פ והבן.

[יז] והתגין הם בינה ואותיות ז"ת – לעיל בסמוך אמר "ותגין אות ו' ואותיות ה' אחרונה", כי בהס"ג עצמו הרי נעשה הנקודות ממנו מהבינה שבו ומהמלכות שבה, כי הרי הם הבחי' אחרונות דהאימא, המ"ן שלה כנ"ל, ולכן אמרנו כי הם הה' ראשונה והה' אחרונה, ור"ל הה' אחרונה דהאימא שבס"ג שהוא המלכות דהאימא, והרי נשאר עדיין הו' והה' אחרונה העיקרי דהס"ג גופה, והם התגין ואותיות שבו. והוא מה שאמר לעיל בסמוך ותגין אות ו' ואותיות ה' אחרונה, וחושב שם האותיות י"ה דהס"ג לאורות אח"פ ולהנקודות, והו"ה דהס"ג להתגין והאותיות. אבל כאן אשר חושב הנקודות לחכמה משום תמצית אור הראיה המשתתף בהם, וחושב האורות אח"פ לכתר והנקודות לחכמה, ומייחס האות ה' ראשונה דהס"ג להחכמה ע"ש תמצית אור הראיה המתלבש בה, והרי נשאר עיקר עצמות הבינה דהס"ג אשר זולת חלקה המשתתף באור הראיה הנה נשאר היא למציאות התגין, וכל הז"ת כולם דהס"ג הם האותיות.

קיצור הדברים הוא, כי לעיל בסמוך חושב את כל הבינה כולה דהס"ג להנקודות כי הרי כן הוא האמת, שכל הנקודות הם ממנה, המ"ן שלה כנ"ל, וחושב שם את הנקודות רק למדרגת הבינה, כי כן הוא האמת כנז', שהרי הם הס"ג דס"ג. אבל כאן חושב את הנקודות לחכמה משום תמצית אור הראיה המתלבש בהם ומשתתף עמהם, ולכן חושב אותם ממדרגת החכמה. והרי נשאר עיקר הבינה אשר זולת חלקה המשתתף בהנקודות, הנה נשאר היא למציאות התגין דהס"ג כי הכל נידון בערכין כנודע. אמנם גם באופן זה אשר חושב הנקודות למדרגת החכמה, הנה אמר ג"כ שהם הה' ראשונה, והוא משום שעיקר מציאותם הרי הם המ"ן דבינה והרי הם חלקה כנז'.

[יח] כי הארץ היא ה' אחרונה שהיא בחי' העין – כי היא מהמלכות דאימא כנ"ל אות ט"ז, והוא האישון בת עין שמשם הוא הראיה כמ"ש במדרש בהעלותך (ט"ו ס"ו ז'), והוא השחור שבעין שהוא מאימא כמ"ש בנדה (ל"א ע"א). אמנם האור נמשך לה מהחכמה אבא דרך הלובן שבעין שהוא מאבא כמ"ש בנדה שם, וזהו מה שתיקנו בברכת המפיל, (ברכות ס' ע"ב) ומאיר לאישון בת עין, כי האור נמשך לה מהמוח דהחכמה דרך הלובן שהוא בחי' המלכות דחכמה, והוה כללות העין המלכות דאו"א. וזהו ג"כ מ"ש בשער א"א (פרק ו) שבהם מתלבשים הנצח הוד דרדל"א, והם ג"כ בחי' המלכויות כמ"ש במלכים (תחילת פרק ד) ע"ש, ומתלבשים הם בהמלכויות דאו"א דהמוחין שהוא בהלובן והשחור שבעיניו. ועכ"פ הוא כי כל העינים הם בחי' מלכויות, כי הרי הלובן והשחור שבעין הם המלכויות דהמוחין שהם מאו"א, וכן הם מהמלכות דרדל"א אשר באו"א, והם בפנימיות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דא"א, ונצטמצם בצמצום אחר צמצום מהעליון להתחתון עד המלכות דאימא, ונתגלה כח הראיה בהשחור שבעין שהוא מאימא. וזהו שאמר שהעין הוא ה' אחרונה, והיא הארץ אשר היתה תוהו, כי המלכים שמיתו הרי הם המ"ן דאימא שיצאו דרך העינים, והיו ו' מיני מלכים עתיק א"א או"א ז"ן, כי כן הוא כל אלו המלכויות הם כלולים בהעינים תמיד, ע' לעיל סוף אות ח' וסוף אות ט' והבן.

[יט] ואז נאמר יהי אור ויהי אור – והוא האור דשם מ"ה אשר נתגלה ויצא בעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית, וממנו נתקנו כל המלכים כולם כמבואר לקמן בשער התיקון, ונבנה על ידו כל העולמות כולם. והנה שורשו הוא מהרישא תניינא דא"א שהוא אוירא עילאה, אוירא דלא אתפיש (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ז) אשר בא"א, וכן מלמעלה למעלה שהוא מהרישא תניינא דא"ק, וממנו היה מתפשט ויוצא השם מ"ה, והיה נמשך מהאור דהאוירא עלאה עצמו. אמנם הגילוי הגדול הזה היה לו (ר"ל להשם מ"ה) רק ביום ראשון דמע"ב, כי אז היה מאיר השם מ"ה מהאור דהאוירא עלאה עצמו, והנה הוא האור דמצח הרצון שאמר בתיקון (פרק ב), והוא האור דיום ראשון. אבל הוא נגנו תיכף בהקד"א, והיה נמשך אורו רק דרך הקד"א, והיה משמש בדרך זה כל הג' ימים (פא ע"ג) הראשונים עד יום ד' שנתלו המאורות ברקיע, כי מאז ולהלאה נסתם אור האוירא עלאה עצמו לגמרי ע"י הקד"א, ולא שימש אלא האור דהמ"ה לבד הוא עצמו באורו וכחו שקבל מתחילה. והיה נמשך כן עד יום ו' שאז חזר להאיר ולהתגלות ע"י הקד"א כמו עד סוף יום ג'. ושימש אדה"ר באותו האור ל"ו שעות, שהוא עד סוף שבת בראשית, כי חלק הקב"ה כבוד לשבת ולא נימל ממנו האורה גם אחר החטא עד סוף שבת בראשית. אבל אח"כ הנה נסתלק ונסתם לגמרי ע"י החטא, ונסתם גם האור דהמ"ה עצמו ג"כ, ואינו מאיר מאחר החטא ולהלאה אלא רק באיזה תמצית הארה לבד, ובו מתקיים העולם כמ"ש בזוה"ק (פרשת תרומה קמט רע"א וקסו ע"ב ופ' פקודי רכ ע"ב). ובארנו כ"ז בעומק וארוכה בספר הדעה"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ג' ד' ע"ש, ובארנו שם ג"כ כי לעתיד לבוא יתוקן ויתגלה אור הגנוז בעוד יותר עליו הרבה גם ממה שהיה ביום ראשון ע"ש ותמצא כ"ז.

והנה ע"פ דברינו תבין כי מ"ש הכתוב (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור, הנה עיקר הכוונה מ"ש יהי אור, הנה הוא על הגילוי אור דהאוירא עלאה עצמו שהוא העיקר דאור הגנוז, אבל מ"ש ויהי אור, הנה הוא על האור דשם מ"ה שהוא אינו האור הגנוז העיקרי אלא תולדתו (וכן מחלק ג"כ הספד"צ את הכתוב לשני בחי' אור ע"ש פ"א יג ע"א) ובהגר"א שם (יג ע"ב ד"ה ומתחיל ומפרש), וכן בפ' תרומה (קסו ע"א) ע"ש³³⁴. והחילוקים שאמרנו בענין שימוש האור הראשון בין יום ראשון ליום ב' וג', וכן אח"כ חזר ביום ו' כמו ביום ב' ג' כנ"ל. הנה זהו רק בהאור דהאוירא עלאה עצמו, אבל האור דהשם מ"ה הנה הוא שימש בכל הששת ימי בראשית כולם, והיה שימוש לפי ערך הגילוי דהאוירא עלאה. אמנם אחר שבת בראשית, הנה נגנו ע"י החטא דע"ן הדעת גם כל האור העיקרי דהמ"ה ג"כ, ולא נשאר ממנו אלא רק תמצית הארה לבד וכדי שיתקיים העולם, אבל עיקר אורו נגנו גם הוא, והוא ג"כ מכלל אור הגנוז, ונגיזתו הוא בגן עדן כמ"ש בשמות רבה (פל"ה סי' א) וכן הוא בזוה"ק תרומה (קסו ע"ב). והוא סוד ע"ן החיים שבתוך הגן, ובסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, וע' הגר"א בתיקונים תיקון מ' (דף פט ע"ג³³⁵) ובספד"צ פ"א (דף יט סע"ג ובהנדמ"ח הוא דף יב

³³⁴ סוגר נוסף על ידי המו"ל.

³³⁵ ז"ל: והנה לוינתן נחש בריח ולוינתן נחש עקלתון ז"נ נבראו אבל סרס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל והענין כי לוינתן הוא צדיק כמש"ל נ"ב ב' לוינתן לעילא דא צדיק כו' והוא ז"נ אמה ועטרה כנ"ל והנה אור ומים הן ב' עיטרין דח"ג והיו ראויין להיות שם ולהזדווג וליתן שניהם לנוק' אבל באמת אינו יוצא אלא מים והאור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג בזיווג והולך עד יסוד ושם נגנו ובעטרה אינו בא אלא מים וזהו עטרה דגבורות שהוא בעטרה וניתן לנוק' ושם נעשה רקיע בבינה דבה ששם וייצר כו' וע' פ' בראשית א' א' מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניז כו'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ע"ב³³⁶), וכן בדברי הרב בהארת המוחין (פרק ט'³³⁷), וע' דברינו העיקר בזה בספר הכללים כלל ח"י ענף ח' אות ג' ד' ע"ש.

ולהבין פסוק זה נבאר מציאות הענין (נ"א מציאת העין) ונאמר, כי הנה הנקודות הם ט"ב שהם קמץ ופתח צירי סגול שבא חולם שורק חירק קיבוץ, אמנם ג"כ יש בהם בחי' עליונות שהם ניקוד חולם, ואמצע כגון שורק³³⁸, וכל השאר הם תחתונים שמקומם הם תחת האותיות, ואח"כ יתבאר כל זה בע"ה, והנה כל הז' אחרונות של הנקודות הם צורת יודי"ן חוץ מב' נקודות הראשונים שהם קמץ פתח שהם ב' ווי"ן ויו"ד, והענין כי כאשר { לד ע"ד } נמנה כל היודי"ן שיש בז' נקודות אלו הם י"ג יודי"ן גימטריא ק"ל כמנין עי"ן, להורות כי מן העין יצאו הנקודות, ונשאר קמץ פתח שהם י' וב' ווי"ן שהם גימט' כ"ב, והוא סוד כ"ב אותיות שמהם נעשו הכלים³³⁹ של הנקודים, וא"ת למה נרשמו ונרמזו הכלים בב' נקודות הראשונים שבכולם והמעולות, אמנם הענין הוא כי מאלו ב' נקודות הראשונים שהם כתר חכמה של הנקודות כנודע, מהם נעשו כלים (נ"א יצאו כלים אלו) אל השאר, והם אשר הולידו והוציאו כלים לספי' אשר תחתיהן³⁴⁰, עוד טעם ב' לפי שנודע כי הז' נקודות תחתונים הם ז' מלכים שמתו, אבל הראשונים שלא מתו*, ונודע כי בחי' המיתה היא שבירת הכלי, לכן הז' נקודות אחרות נשאר בלא כלי רק אור לבדו שהוא בחי' הנקודות, אבל הראשונים לא מתו ונשארו { לה ע"א } (נ"א נשארו) עם הכלים שלהם, הנה האורות נעלמים ומתלבשי' תוך הכלים ונקרא ע"ש הכלים שהם הכ"ב אותיות הרמוזין בקמץ ופתח כנז', והנה הקמץ מורה על הכתר כנודע, והכתר הוא טעמים, והפתח מורה על החכמה והם הנקודות, ולכן נקראים ב' נקודות אלו קמץ ופתח כי הם מורים על ענין הנ"ל, והוא

ואלמלי היה אדם נברא באור הזה היה רואה מסוף כו' אבל לא נברא אלא ממים חשוכים אבל מ"מ הוא ויהי אור אור נגד הנוק' כמו אור במים שמלובש שם והן באמת עטרא דגבורה אבל הוא חסדים מ"ד לנגד הנוק' מ"נ דילה.

³³⁶ ז"ל: והליתן הוא ז"ג, והוא עובר באמצע הראש ומסבב את הראש כנ"ל (יא ע"ד זנבא), וזהו עובר לסוחר, כידוע לסוחר מלשון סחור, אעפ"י שאינו לעניינינו שהם דרשו (ע"ח א"א ה') לסוחר לכתר שמסבב כו', ואמר שם (א"ר קכח ע"ב), ומהאי נפיק חד עיבר חיוור לגלגלתא דז"א לתקנא רישיה, והוא כנ"ל וזעיר, ומהאי לשאר גלגלתין דלתתא דל"ל חושבנא, וכל גולגלתא יהבין אגר חוורתא לע"י כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא, ולקבל דא בקע לגלגלת לתתא כד עאלין בחושבנא, והוא עיבר חוור הוא הליתן הנ"ל באמצע הראש, והוא העובר.

והן ז"ג, הזכר עובר והנקבה מסבב, בסוד נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא), ואמרו (ב"ב עד ע"ב) ליתן נחש בריח וליתן נחש עקלתון זכר ונקבה נבראו, ואלמלא נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם כולו, מה עשה, סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל, והענין אם היו נזקקים זה לזה, ר"ל הזיווג של החסד מתפשט למטה, היה מחמת רוב החסד העולם חרב, כידוע שרוב גשמים מטשטשין את הארץ, וכמ"ש (תענית כג ע"א) השפעת עליהם רוב טובה אינן יכולין לקבל, וז"ס (סנהדרין צז ע"א) שית אלפי כו' וחד חרוב כידוע, סירס את הזכר שגנזו ביסוד, ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד, והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה, ומלחה לצדיקים לע"ל, שאז יתגלו שניהם, והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה, כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו, כידוע בסוד נהיר לנוק' דרך דופן, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים, ואין נסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה, אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן הנקבה היא גבורה כנ"ל, וחסד הזכר אינו נפסק אפילו רגע אחת כנ"ל.

³³⁷ ז"ל: הנה נודע כי ביסוד יש ב' עורות זעג"ז, וכשמוהלין כורתין הערלה והוא עור הראשון העליון והחיצון, ואז לא יש שם מחיצה מפסקת רק עור אחד לבד, ואז מתגלה עטרת היסוד לבדה, אבל היסוד עצמה עם האורות שבתוכה עדיין הם סתומים ואין אורם יוצא לחוץ, כי ב' עורות אשר עליו מונעין יציאתן להאיר, אבל בעטרת היסוד שנגלית כנ"ל אז יכולין האורות שבתוכו לבקוע מחיצות העטרה עצמה ולהאיר לחוץ דרך צדדי דופן העטרה, לפי שאין שם ב' מחיצות כמו שיש ביסוד עצמו. והנה הארה זו איננה הארה היוצאת מפי היסוד, רק הארה זו דרך צדדי דופןי כלי העטרה עצמה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שכל זמן שעדיין לא יצאו רק הטעמים דס"ג שהם בחי' אורות אח"פ עדיין היו האורות סתומים וקמוצים, וכשבאו בחי' הנקודות שהם חכמה שהוא פתח והוא בחי' העין כנ"ל אז הם נפתחו בפתיחו דעיינין כנזכר בתיקונים (לב ע"א), וזהו ענין נקודות פתח אבל בתחלה (היו) בבחי' הטעמים שהם כתר הוא קמץ כי האורות היו קמוצים וסתומים.

* ע' למטה בסוף הפרק צמ"צ (ולקמן כשזכרה א' צמ"ק) מה שהקשה רח"ו כזה (לס"ו).

[כ] כי הנקודות הם ט' – והם בהט' ספי' העליונים: קמץ בכתר, פתח בחכמה, צירי בבינה וכן כו', ומלכות היא בלא נקודה כי היא כלילא דכלהו, כלולה מכולם, ולכן אין בה נקודה מיוחדת כי היא לפעמים בנקודה זו ולפעמים בנקודה זו לפי קבלתה איזה ספי' שמתגבר בה, ע' תיקונים (תיקון ע' דף קנא ע"א³³⁸ ובסוף תיקון יט מא ע"ב³³⁹).

והנה נמשכו סוד שורש נקודות התורה מהעינים, כי משם הוא הגילוי דמוח החכמה אשר משם הוא עיקר כל הראיה כנ"ל. וכן הנקודות הנה הם ג"כ ממוח החכמה וכמ"ש בזוה"ק (זו"ח שיר השירים נז ע"ד עג ע"ב) נקודין אינון נפקין מרוח דמוחא, וכן בתיקונים תיקון ע' (קמט ע"ב) וגבה להם דא חכמה דמתמן נקודין, ובהקדמת תיקונים (יג סע"ב) רוחא אייהו כללא דנקודי דנהרין בעיינין. כי האותיות מתנהגים ע"י הנקודות כמו האדם שמתנהג ע"י ראיית העינים. והרי לנו מכ"ז כי הנקודות הם ענין אחד עם אור הראיה דעינים, והם ממוח החכמה המתגלה ויוצא דרך העינים, וע"י בכ"ז עוד לקמן אות נ"א נ"ב.

[כא] יש בהם בחי' עליונות כו' ואמצע כו' – וכמו שיתבאר לקמן פ"ג, והם כולם מחכמה כמו שיתבאר שם בעה"י. אמנם רובם הם מתחת לאותיות שהם מבינה, וכמ"ש בתיקונים (קמט ע"ב) וגביהן דא אימא עלאה כו' דמנה כל אתוון, כי אור החכמה אי אפשר להתגלות למטה אלא רק ע"י הבינה דוקא. והוא כמו שאמרנו לעיל אות ט"ז שאור הראיה שהיא מחכמה היא מתלבש בהה' ראשונה שהיא בינה ומתגלה רק על ידה. אמנם נקודת חולם שהוא ת"ת הנה הוא למעלה, כי ת"ת הרי הוא קו האמצעי המבריק מן הקצה אל הקצה³⁴⁰, שהוא מראש לסוף, ולכן הוא מרמז מה שיהיה בסוף, שלעתיד יתגלה אורו ג"כ, ויתגלה אורו בראש כולם. אמנם עתה הנה הוה באמת גם גילוי החולם ג"כ רק ע"י האותיות דוקא, כי הרי (פא ע"ד) אין שום הברה ותנועה והרגש לשום נקודה אלא רק ע"י האותיות. וכשם שאין להאותיות שום תנועה אלא רק ע"י הנקודות, כן אין להנקודות שום הברה והרגש אלא רק ע"י האותיות דוקא. והרי אין שימוש להאותיות אלא ע"י הנקודות, כי בלתי הנקודות הם כגוף בלא נשמה והנקודות הוא חיותם, כן אין גילוי להנקודות אלא ע"י האותיות, כי רק ע"י האותיות מתגלה כל מציאות הנקודות, וזולת האותיות אין גילוי למציאות הנקודות כלל. וכ"ז הוא משום שהם שניהם הם מחכמה ובינה, והחכמה הוא נשמה להבינה, והבינה הוא הגילוי דהחכמה, כי ע"י העיבור והלידה דאימא נתגלה מציאות האבא.

[כב] ונשאר קמץ פתח כו' שמהם נעשו הכלים כו' – דברי הרב הללו צריכים ביאור הרבה, כי הרי לקמן (פרק ד) מבואר שאחר שיצאו הכלים והונחו במקומן שהוא למטה מהטבור זה תחת זה, אז יצאו האורות ויצא הכתר ונכנס בכלי שלו, ואח"כ יצא אור החכמה מהכתר ונכנס בכלי החכמה וכן כו' כו'. והרי לא היה שום חילוק בזה בין הכתר והחכמה, שהם הקמץ פתח, לשאר הז' נקודות, כי בכלם נעשה להם הכלים מתחילה. ומבואר שם כי

³³⁸ ז"ל חד יהו"ה בקמץ תניינא יהו"ה בפתח וכו' מלכות יהו"ה כלילא מכלהו קמץ אתקרי בנקודה דא מסטרא דכתר עלאה וכו'.

³³⁹ כד איהי נקודא מסטרא דקמץ נטלה מחסד וכד איהי נקודא מסטרא דשב"א אנטלא מגבורה וכו'.

וע"י ביאורים ח"א סא ע"ג וע"ד, ודברי רבינו שם.

³⁴⁰ לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לענין ת"ת, אמנם פנימיותו היא הדעת, ועיין שם בשעה"פ שמייחסו לז"א. וע"י זהר בראשית א ע"ב, וכן ע"י בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכלים נעשה לכולם ע"י הסתכלות העינים בהאורות דהאח"פ. ועוד, כי הנה כאן אמר הרב שרק הכתר והחכמה לא נשבר עליהם ונשארו הם עם הכלים שלהם, ושם מבואר כי כלי הבינה נשארה ג"כ. אמנם הקושיא הוזה הנה כבר הקשה הרח"ו ז"ל בעצמו לקמן סוף פרק זה בהמ"ק ע"ש. וכן הנה צריך ביאור עוד, הן על דברי הרב כאן אשר אמר שהכלים נעשו מהנקודות דקמ"ן פתח שהם כתר חכמה, והן על מ"ש לקמן פ"ד, וכן אמר ג"כ לקמן (פרק ב וכן סוף פרק ה) שהכלים נעשה מהסתכלות אור עינים בהאורות דהאח"פ, ואמר לקמן (פרק ב) כי כל מה שהיו לוקחים מאור יותר עליון לצורך עשיית הכלים שלהם היה מתקיים הכלי ביותר. וע"ז צ"ב גדול, הלא נודע הוא כי הכלים הם רק מהאורות היותר קטנים במעלה ומהיותר עבים, וכל מה שהאור הוא יותר עליון ויותר גדול במעלה הנה נתמעט הבחנת הכלי שבו, ע' מטי ולא מטי (ריש פרק א) ובעקודים (ריש פרק ה וריש פרק ג) ובעגולים ויושר (סוף ענף ג) והוא נודע ופשוט מכ"מ. וא"כ איך אמר הרב בכל הנז' להיפך ממש כי הכלים נעשו מהאורות היותר עליונים וגבוהים ומהיותר מעולים במדרגה ומעלה הרבה מאד על האורות עצמן, שהרי אמר שהכלים דהז"ת נעשו מחכמה וכתר, ולא עוד אלא שנעשו גם מהעקודים. אמנם כבר הוכחנו לדעת בכ"מ כי דברי הרב זללה"ה הם עמוקים מני ים, כי האמת והעיקר הוא כי העצמות והשורש דמציאות הכלים הנה הוא לעולם מהאורות עצמן, כי כל אור כאשר נתפשט ויורד ממקומו הנה ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו נעשה ונקנה בו איזה חשכת ועביות. ואותו הקנין הוא נעשה בכל אור בסיבת הצמצום האמור בעגו"י (ענף ב), כי הוא המקום דכל העולמות כולם, ובסיבתו הנה נקנה בכל אור שנתפשט שם כאשר יורד ממקורו איזה חשכת ועביות, אמנם הוא מעורב ומיוחד בהאור עצמו, ואין להעביות מציאות בפנ"ע כלל, אלא שנעשה האור כעין אור חשוך קצת, והרי צריך לזה עדיין סיבובים וגרמות להפריד העביות מן האור למציאות בפנ"ע ולהיותו לגוף וכלי להאור.

אמנם הוא כי בעולם האצילות מאחר התיקון אשר ע"י שם מ"ה, הנה מאז ולהלאה הנה תיקון המאציל ית"ש סדר אחר בענין הגוף וכלי אשר לכל אור ופרצוף, כי נמשך ההתהוות דכל מציאות כלי להאור בכל תיקונו ובכל סדריו כהראוי לו מתחילת המציאות דהאור וכלי יחד, כי נארגו שניהם יחד בכל תיקוניהם מתחילת יצירתם וכמ"ש הרב בסנת"א (ריש פרק ה), כי נמשך הטפה הזרעית מכל אור"א אשר לצורך הולד כלול מחומר וצורה, וכן הולכים ומתקנים שניהם יחד בכל משך ימי העיבור, וכן אח"כ בהלידה והיניקה, והולכים ונדילים יחד האור והכלי בכל תיקוניהם הנצרך מזה לזה, וכמ"ש הרב ג"כ בארוכה בשער המוחין (מפ"ה והלאה) וכן בשער פרקי הצלם ועוד בכמה דרושים. אך כל זה הוא רק בעולם האצילות אשר מאחר התיקון דשם מ"ה, אבל בעולם הנקודות אשר היה כל יציאתו ומציאותו בלא תיקון ושלימות כלל. וכן עולם העקודים מחמת גודל רום מעלתו, לא היה אפשר להעשות {פב ע"א} שם בחי' כלי שישתווה עם האור שבו ושיתיחדו זב"ז כהנשמה עם הגוף. הנה בהם היה נצרך סיבובים מסיבובים שונים למציאות הכלי שבהם אשר הוכרח מציאותו עכ"פ, כי בלתי כלי אין תועלת מהאור כלל, כי כל אור משתמש רק ע"י כלי כמו הנשמה ע"י הגוף, ומתתקן הגוף ע"י הנשמה, וכן מתחבר ומשתווה ע"י כל עליון עם התחתון, ומתתקן ע"י כל תחתון ע"י העליון שעליו, ועל זה היה כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו כנודע. והרי מוכרח מציאות הכלי בכל עולם, דאל"כ אין תועלת ממציאותו כלל, והוזה כל מציאותו לבטלה ח"ו. אך בעולם הנקודות מחמת חסרונו ובעולם העקודים מחמת רום מעלתו, הנה בהם שניהם היה נצרך לסיבובים שונים למציאות הכלי שבהם שיהא אפשר להאור להשתמש על ידו, בהנקודות כהראוי להם ובהעקודים כהראוי לו.

והעיקר בזה הוא כי גם מה שאמרנו כי באצילות הנה נמשך ונארג לעולם האור עם הכלי ביחד, הנה שורש שניהם, ר"ל הן שורש האור דאצילות והן שורש הכלי דאצילות, הנה הוא מעולם הנקודות, ושורש שרשם הוא מעולם העקודים, ובהם שניהם הנה היה איזה משך זמן שהיו הכלים בפנ"ע בלתי אור, כי ע"י נתיסדו יסוד מציאות הכלים, ר"ל אפשרות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מציאותם, כי בלתי זה לא היה אפשר להמצא מציאות גוף וכלי כלל, ועל זה אמרנו לעיל כי הנה שורש התהוות דבחי' כלי הנה הוא מהאור עצמו, כי ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו נקנה בו איזה בחי' השכת ועביות בסיבת הצמצום כנ"ל. אמנם הנה צריך איזה סיבות וגרמות להפריד האור מהעביות, כדי שיעשה העביות למציאות כלי כהראוי. והיינו כי ע"י העקודים, ר"ל כאשר עברו אורות העינים דרך העקודים, הנה ע"י גודל מעלת אור העקודים נברר באורות העינים האור הזך מהעביות, כי אור העקודים קלט אצלו את האור הזך ונברר מהעביות, ועי"ז נבדלו העביות לעצמן ונעשו לבחי' כלים, וירדו הכלים למטה מהטבור והונחו במקומן זה תחת זה, והאורות היו נשארים עדיין למעלה, וע"י שהיו הכלים לעצמן נתעבו עוד ביותר ונעשו ראויים לבחי' כלים, ואח"כ ירדו האורות ג"כ ונכנסו בהם כמבואר לקמן (פרק ד). אך כל מה שנעשו לכלים ע"י העקודים הנה הוא רק בדרך כלל, כי נעשו י' כלים ולא היו עדיין בתיקון הראוי לכל א', כי הכלי דכל ספי' הרי צריך שתהא מתוקן לכל ספי' וספי' כהראוי לה, וכמ"ש הרב בשער העיבורים (פרק ד בהמ"ק שם אות ג' סמוך לסופו) ע"ש.

והנה התיקון הזה שיהא ראוי לכל א' להתלבש בהכלי שלו, הנה זה נעשה להם ע"י נקודות דקמ"ץ פתח שהם כתר חכמה, כי כאשר נכנס אור הכתר בהכלי שלו, הנה תיקן הוא את הכלי שלו ואת הכלי של החכמה. וכן אח"כ כאשר יצא אור החכמה מהכתר ונכנס בהכלי שלו, הנה תיקנו הם את הכלים דהח' נקודות התחתונים. וזה שאמר הרב בענינינו, כי מהב' נקודות הראשונים דכתר חכמה, מהם נעשו כלים אל השאר, ור"ל שהם תיקנו את הכלים להח' התחתונים שיהיו ראויים לכנוס בהם ולהתלבש בהם. והגם כי באמת הרי לא היו הכלים דהנקודות מתוקנים כהראוי כלל כנודע, עכ"ז הרי איזה תיקון קצת שיהיו ראויים לכנוס בהם ולהתלבש בהם באותו הרגע שמלכו, הרי היה מוכרח להם עכ"פ, ונעשה להם זה התיקון ע"י הנקודות דקמ"ץ פתח שהם כתר חכמה.

והרי נתבאר, כי מה שאמר הרב בענינינו שנעשו הכלים ע"י הכתר וחכמה דהנקודות עצמן, ולקמן (פרק ב ופרק ד) אמר כי הכלים נעשו ע"י אורות העקודים, הנה שניהם אמת. כי ע"י העקודים נפרדו העביות מהאורות שיהיו ראויים להעשות לכלים, וע"י הכתר וחכמה דהנקודות עצמן נעשה תיקוניהם המוכרח להם כנז'. ולקמן יתבאר בעה"י עוד, כי ע"י העקודים נעשה להם עוד תועלת גדול לענין קיום כלי הג"ר, וכן גם לכלי הז"ת מה שיצאו למלוכה כרגע, הנה כ"ז הוא ע"י שקבלו התבסמות גדול מאורות האח"פ וכמו שיתבאר לקמן בעה"י.

והנה מבואר לקמן (פרק ד) ובמב"ש (שע"ב ח"א פ"ו) כי הז' נקודות יצאו ע"י הזווג דהח"ב, וכן הח"ב יצאו ע"י הזווג דהכתר מיניה וביה, ע' שם ושם. אמנם כל הזווגים הללו היו לצורך האורות דהנקודות ולא להכלים דהנקודות, כי הכלים הובדלו מתחילה לעצמן והונחו במקומן זה תחת זה כנ"ל, והיה מציאות ויציאת הכלים שלא ע"י זווג כלל, וכמו שיתבאר בעה"י עוד למטה בזה. והנה בענין (פב ע"ב) האורות שהם יצאו ע"י זווג, הנה בזה היה הבינה שוה להחכמה, כי מזווג שניהם יצאו הז"ת, והיה הבינה אם הבנים כמו החכמה שהוא אב להם. אבל בענין הכלים שהם נעשו שלא ע"י זווג כלל, והם נתקנו בהתיקון המוכרח להם כנז' רק ע"י הכתר והחכמה כמ"ש הרב, ולא נשתמש בזה הבינה מאומה, והוא משום כי התיקון המוכרח להם, הנה היה כדי שייצאו למלוכתם כרגע, הגם שהיו עדיין מחוסר שלימות הרבה, כי עי"ז הרי מיתו ונשברו. ומשום שהחסרון הזה הנה היה בכלי הבינה ג"כ, כי הרי גם בה היה איזה צד מיתה ושבירה וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בסוף פרק זה. והרי היה צריכה כלי הבינה ג"כ התיקון מוכרח לצורך המלוכה כרגע כמו הכלים של הז"ת. הנה היה כלי הבינה שוה בזה לכלי הז"ת, וקבלו כולם תיקוניהם המוכרח מהכתר והחכמה. ועכ"פ הוא כי בענין מה שנוגע להכלים היה שוה הבינה להז"ת, ובמה שהיה נוגע להאורות היה שוה הבינה להג"ר.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ודע כי עיקר התיקון המוכרח אשר אמרנו שהיה נצרך להכלים ונתקנו ע"י הנקודות דכתר חכמה, הנה הוא כי הרי אמרנו שהכלים הוא מהעביות הנפרד מהאורות כאשר יצאו מהעינים ועברו דרך אורות האח"פ, ונפרד העביות מהאורות ע"י אורות האח"פ שקלטו את האור הזך מהם והמשיכו אותו לעצמו וכנ"ל. והנה מבואר הוא מדברי הרב לקמן (פרק ד) שלא יצאו ולא נעשו לבחי' י' ספי' י' אורות כח"ב חג"ת נהי"מ אלא רק אחר שירדו מהטבור ולמטה ואחר שנכנסו הכח"ב בהכלים שלהם, אבל מקודם הנה היו כולם כלולים בכתר. וא"כ הרי כל זמן שהיו עומדים מהטבור ולמעלה והיו עוברים דרך אורות האח"פ, הרי היו אז עדיין כולם כלולים בהכתר, ולא היו ניכרים עדיין לי' ספי' כלל, כי לא נתגלו ולא יצאו לבחי' י' ספי' אלא רק אחר שנכנסו הכח"ב בהכלים שלהם וע"י זוגם וכנ"ל. והרי היו כל זמן היותם במקום האורות דהאח"פ רק כולם כלולים בהכתר לבד, וא"כ הרי כאשר נבדל אז מהם העביות מהאורות להעשות לי' כלים, והוא ע"י שהיה גם אז כלול בו כל הי' עכ"פ, עכ"ז הנה היה כל העביות הנפרד אז ממנו ונעשו לי' כלים, הנה היו כולם מבחי' גילוי הכתר לבד. וכן אמר הרב באמת בשער מטי ולא מטי (פרק א) כי כל הי' כלים דהנקודות היו כולם בסוד בחי' כלים דכתר, והוא מסיבת הדברים שאמרנו, שהרי כל העביות הנפרד מהאור הנה היה אז כל האור כולו רק בגילוי כתר לבד, וע' דברינו שם אות מ' עוד בזה בארוכה. ועכ"פ הוא כי כל הי' כלים אשר הם רק מהעביות הנפרד מהאור, הנה היו כולם אז רק מבחי' כתר לבד, והרי היו צריכים תיקון שיהיו ראויים להיות לכלים לכל ספי' וספי' מכל הי' ספי' כולם. וזהו אשר נתקנו אח"כ, ר"ל אחר שירדו האורות ג"כ מהטבור ולמטה, הנה אז נתקנו הכלים להיות ראוי לכל ספי' וספי' דהי' כולם, ונעשה להם התיקון זה ע"י הנקודות דקמץ פתח שהם הכתר והחכמה דהנקודות גופה.

אמנם מה שראוי לנו לדעת מאד, כי מה שאמרנו שעיקר מציאות הכלים הנה הוא מהעביות הנפרד מהאורות, על זה ראוי לנו לדעת כי היה כאן ב' מיני עביות, והם ב' מיני כלים: אחד, הוא מה שאמר הרב לקמן (פרק ב) כי היה נעשה בא"ק צמצום אחד, שכל האורות שהיו מטבורו עד סיום רגליו עלו בחצי גוף העליון ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, והוא עביות אחד. ומבואר במבו"ש (ש"ב ח"א פ"ג) וכן בשעה"ק (דף י ע"א) כי אותו העביות נחלק לשתיים שהן ארבע, כי הם פנים ואחור, וחיצוניות ופנימיות, כי ישנם פנימיות דהפנים וחיצוניות דהפנים, וכן פנימיות דהאחור וחיצוניות דהאחור, והרי הם בפרטיות ד' מיני עביות, וכולם הם מתנה"י דא"ק אחר שנסתלקו האורות מהם ועלו למעלה. והנה בארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה' ו' וכן שם דרוש ו' סי' ג' אות ו' ואות ח', כי הב' מיני פנימיות שהוא פנימיות דהפנים ופנימיות דהאחור, הם שניהם להכלים דהג"ר דאצילות, אשר הם לא ירדו למטה ולא נשברו ח"ו. והיינו כי הרי היו ו' מיני מלכים בעתיק וא"א ואו"א זו"ן, והנה המלכים דעתיק וא"א ואבא, הם לקחו להג"ר שלהם מהפנימיות דהפנים, והמלכים דאימא זו"ן הם לקחו להג"ר שלהם מהפנימיות דהאחור (כי כל מה שנוגע להכלים הנה שוה אימא להזו"ן כנ"ל). אך כל זה הנה לא ירדו (פב ע"ג) למטה ולא נשברו ח"ו, כי הם הכלים דהג"ר אשר הם נעשו מהעביות דהפנימיות הפנים דתנה"י, ומהפנימיות דהאחור דתנה"י וכנ"ל. אך הב' מיני חיצוניות, שהם החיצוניות דהפנים והחיצוניות דהאחור, הנה אמרנו שם כי הם השרשים העליונים דהעולמות בי"ע, ההתפשטות הראשון אשר להם, וע' ספר הכללים כלל ז', והם התחברו עם הנקודות והיה בהם שבירה ג"כ, ע' כ"ז דברינו בדע"ה הנ"ל בארוכה. אמנם כל אלו הד' פרטים הפנים והאחור והפנימיות והחיצוניות, הנה הם כללות עביות אחד מהתנה"י דא"ק ע"י שעלו האורות למעלה ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור וכנ"ל.

והעביות השני, הנה הוא מהאורות דהנקודות עצמן, שהם מהמלכויות דהא"ק, הבחי' אחרונות דהס"ג וכנ"ל אות ו'. וכאשר יצאו מהעינים, הנה ביציאתן והתפשטותן נעשה בהם עביות ג"כ וכנ"ל בדברינו, ועל אותו העביות אמרנו לעיל כי הם נפרדו ויצאו לעצמן, האורות לעצמן והעביות לעצמן, ע"י אורות האח"פ בעברם דרך הם וכנ"ל, והם הי' כלים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהנקודות אשר ירדו מתחילה למטה מהטבור והונחו שם זה תחת זה כל אחד לבדו, ואח"כ ירדו האורות ג"כ ונתלבו באותן הכלים שהוא העביות השני, והוא העביות אשר מהאורות דהנקודות עצמן כנוז, ובהם היה המיתה והשכירה בכולם, כי הם, ר"ל אותן הכלים אשר מהעביות דהנקודות עצמן, הם הכלים דהז"ת דכל א', שהם הז' מלכים דכל א' אשר מיתו ונשברו. אבל העביות הראשונה אשר מהתנה"י הנ"ל, הנה לא היה מיתה בהפנימיות שלהם כי הם הכלים דהג"ר דכל א' אשר הם לא מיתו.

והנה נודע הוא כי הז' מלכים דכל א' שמיתו הם השרשים הראשונים דכל הד' עולמות אבי"ע אחר שנבררו ונתקנו ע"י השם מ"ה. והיינו כי גם הכלים דאותן הז' מלכים שהם מהעביות השני (והוא העביות דהנקודות עצמן שהם מהמלכות דא"ק, כי העביות הראשון הוא מהתנה"י דא"ק כנ"ל, והעביות השני שהוא העביות דהנקודות עצמן, הוא מהמלכות דא"ק אשר עלו למטה למעלה ויצאו דרך העינים, והנה גם אותו העביות השני) הנה הוא נחלק ג"כ לשתיים שהם ארבע ע"ד הנ"ל ממש, והם פנים ואחור, ופנימיות וחיצוניות וכמ"ש בשער אנ"כ (סוף פרק ה) עש"ה. והנה הפנימיות דפנים ואחור הוא לאצילות, שהם השרשים הראשונים להאצילות, הפנימיות דהפנים הוא מהז' מלכים דעתיק וא"א ואבא, והפנימיות דהאחור הוא מהז' מלכים דאימא וזו"ן. והחיצוניות דהפנים ואחור הוא להעולמות בי"ע, שהם השרשים הראשונים מההתפשטות הב' אשר להעולמות בי"ע, ע' ספר הכלים כלל י"ט. כי החיצוניות מהעביות הראשון הם השרשים העליונים להבי"ע העומדים למעלה באצילות כי הם מההתפשטות הא' דלבי"ע, אבל החיצוניות דהעביות השני הנה הם השרשים הראשונים דהבי"ע העיקרים אשר במקומם גופה ע' שיביה"כ (פרק ז), והם מההתפשטות הב' דלבי"ע. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי היו להנקודות ב' מיני עביות, והם הכלים דהג"ר והכלים דהז"ת. אך הכלים אשר מדבר הרב בענינינו, הנה עיקר הכוונה הוא על העביות אשר דהנקודות עצמן אשר יצאו דרך העינים, ונפרד העביות מהם ונעשו לכלים ע"י אורות דהאח"פ בעברם דרך הם וכנ"ל.

[כג] והם אשר הולידו והוציאו כלים לספי' אשר כו' – הנה אין הכוונה כפשטות הלשון ממש, כי הרי הכלים נעשו מתחילה קודם שהיה נקודת הפתח שהוא חכמה כלל, כי הרי החכמה לא נעשה ולא יצא אלא אחר שירד הכתר למטה מהטבור ונכנס בהכלי שלו כלול מכל המ'. הנה אח"כ יצא החכמה ממנו כלול מכל הח' ונכנס בהכלי שלה, אבל הכלים הם היו שם מתחילה כל הי' כלים זה למטה מזה קודם שירד גם הכתר כלל, וא"כ איך אפשר לומר שנוולדו הכלים מהכתר והחכמה, הלא כל הי' כלים כבר נעשו והונחו במקומן קודם שיצא החכמה כלל וכמבואר כ"ז בדברי הרב לקמן פ"ד. ועוד כי הרי לא מצינו זווג ממש מהכתר עם החכמה אלא רק התלהטות וזוהרי אור המזהירים מזה לזה, ונקרא זה בשם בטישו שהוא זווג נעלם³⁴¹, כי הוא אינו זווג ממש אלא כעין זווג המתלהטים זב"ן, והוא מה שאמרו בזוה"ק (בראשית טו ע"א) בטש אורא דיליה (שהוא כתר ור"ל על אורא עלאה שבא"א שהוא שורש אבא) בהאי נקודה שהוא חכמה, וע' בדברי הרח"ו ז"ל בשער אנ"כ (פב ע"ד) (פרק ט)³⁴², אבל זווג ממש ולידה ממש כראוי לכלים זה לא שייך בכתר וחכמה כלל כי הם שניהם רק שורש דוכרין.

אמנם הכוונה מה שאמר "והם אשר הולידו והוציאו כלים כו", על תיקוני הכלים שיהיו ראויים להיות לכלים לכל ספי' וספי' מהי' נקודות לכל א' כהראוי לה. כי הרי כל

³⁴¹ עי' לעיל הערה 16.

³⁴² ז"ל: אע"פ שזה מ"ה (נ"ב שהיא דינין וזו חסדים)³⁴² וזה ב"ן, עכ"ז נתהפך הדבר. כי כיון שזה חכמה אע"פ שהיא דב"ן נעשה זכר, ובינה דמ"ה אע"פ שהיא דמ"ה נעשית נקבה לערך³⁴² חכמה דב"ן. וזהו ענין דבטש בוצינא דקרדינותא בהאי אורא (נ"א מוחא)³⁴², והוה ליה למימר להיפך, כי בטישה זו היא זיווג והורדת הטפה כנודע.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הכלים הללו הם נעשים מתחילה מהעביות דהכתר לבד אלא שהיה כלול מכל המ'. אבל הרי היה רק בגילוי הכתר לבד, וא"כ הרי העביות שנפרש ממנו ונעשה מהעביות י' כלים, הרי היו כולם רק בבחי' כתר לבד. והרי צריכים תיקון שיהיו ראויים להיות לכלים לכל ספי' וספי' כהראוי לה, ועל זה אמר הרב שאותן התיקונים הנה נעשה להם אחר שירד הכתר ונכנס בהכלי שלו, ואז תיקון הוא את כלי החכמה שתהא ראויה לקבל בתוכה אור החכמה ולהיות לכלי אליו כהראוי להחכמה. ואח"כ כאשר נכנס אור החכמה ג"כ בהכלי שלו, אז תיקנו הם שניהם את שאר הח' כלים שיהיו ראויים לכל ספי' וספי' כהראוי לה להתלבש בה. ומ"ש "והם אשר הולידו כו", ר"ל על האור והשפע הנצרך לתיקוני הכלים לתקנם להיות ראויים לכל ספי' וספי', הנה נולד ויצא אותו האור והשפע מהבטישו דהכתר והחכמה, אבל עיקר הכלים גופה הם נעשו שלא ע"י זיווג כלל וכנ"ל, שהוא בחי' הנקודות בלי אותיות, שהם הכלים. ולא היה להם באמת קיום כלל, כי חזרו לשרשן כמו שיתבאר לקמן בדרושים, ולכן לא נרמזו בהם האותיות כלל.

הקמץ מורה על הכתר כנודע בתיקונים תיקון ע' (דף קנא ע"א) שאמר שם קמץ אתקרי כו' מסטרא דכתר עלאה דאיהו סתים כקמץ דאיהו סתים במחשבה כו' ע"ש³⁴³. וע' עוד תיקון ה' (כב ע"א) והכתר הוא טעמים, כן הוא בתיקונים תיקון ע' (קמט ע"ב) כתרא דתמן טעמי, וכן בהקדמ"ת (ט רע"א) וטעמי מכתר כו'.

והפתח מורה על החכמה, והם הנקודות, הוא בתיקונים הנו' (קנא ע"א) פתח כו' מסטרא דחכמה דבה אתפתח ואתגלייא כו'³⁴⁴, ושם (קמט ע"ב) חכמה דמתמן נקודין, וכן בהקדמ"ת (ט רע"א) דכל נקודי מחכמה, עדיין היו האורות סתומים וקמוצים, כי שם היו כולם בכלי אחת.

ונקרא כל עולם העקודים בשם כתר כי הוא עדיין בכלל א"ק שהוא הכתר הכללי דכלל העולמות והוא נעלם, אז הם נפתחו בפתיחו דעיינין, כי כל האורות שיצאו מן העינים הרי הם ב' כלים, ומשם התחיל הגילוי כי הם השרשים הראשונים דכל הד' עולמות אבי"ע כנודע בדברינו.

ומ"ש (דניאל ט יח) פקח עיניך וראה שוממותינו, כי מתחילה הרי יצא מן העינים כל הנקודות אשר בהם היה המיתה והשבירה וכל החורבן דעולם התוהו. אבל לאחר התיקון הנה נמשך מן העינים כל אור עולם וכל טוב עולם, ועל זה נאמר (תהלים לג יח) הנה עין ה' אל יראיו, וכן (במדבר יד יד) אשר עין בעין נראה אתה ה', ונאמר (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יבורך וכמ"ש באדר"ר (קכט ע"ב קל ע"א). ועל זה נאמר פקח עיניך וראה כו', על שם ס"ג כמו אח"פ הנ"ל בשער אח"פ (פרקים ג ד) ובשער עקודים (פרק א) ובשער טנת"א (פרק ב).

ונחזור לענין הפסוק (דניאל ט יח) פקח עיניך, כי כאשר בא בחי' העי"ן שהם הנקודות אז נאמר פקח עיניך שאז הוי בפתיחו דעיינין, והנה כבר נתבאר כי כל בחי' האלו הם בשם ס"ג, ושם זה רומז לבינה שהוא גבורה עלאה דבה תליין הדינין, לכן בזו הבחי' של ס"ג היה ענין ביטול המלכים, גם בפרטות ס"ג עצמו יש בו בחי' הטעמים שגם הם נקראים ע"ב עם היותם בס"ג, אבל הנקודות דס"ג הם עיקריות דס"ג

³⁴³ ז"ל: קמץ אתקרי בנקודה דא מסטרא דכתר עלאה דאיהו סתים כקמץ דאיהו סתים במחשבה דלא ידע בר נש מה דאית בגויה ומאן דאיהו לגו סתים במחשבה עלת העלות קרינן ליה תרגום: קמץ נקרא בנקודה זו מצד הכתר עליון שהוא סתום כקמץ שהוא סתום במחשבה שלא נודע אדם מה שיש בתוכו, ומיהו בתוך סתום במחשבה עלת העילות קוראים לו ³⁴⁴ ז"ל בשלימות: ואתקרי פת"ח כנקודה דא מסטרא דחכמה דבה אתפתח ואתגלייא מחשבה סתימא.

תרגום: ונקרא פתח כנקודה זו מצד החכמה שבה נפתח ונתגלה מחשבה הסתומה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עצמו שהם ס"ג דס"ג, ושם היה ביטול ומיתה, וז"ש (תהלים נג ד) הכל ס"ג יחדיו, כי בשם ס"ג היה כל הביטול, וס"ג עצמו מורה ע"ז שהוא מלשון נסוגו אחר שהיה ביטול המלכים, והנה העין נקרא ג"כ ע"ש ס"ג כמו אח"פ הנ"ל והוא בענין זה, כי הלא כאשר היה ג' בחי' הנ"ל שהם הטעמים היה שם ס"ג שלהם בחי' הוי"ה שהוא ס"ג יו"ד ה"י וא"ו ה"י*, אמנם בעיני"י שהוא בחי' הנקודות הוא ס"ג של ג"פ אהי"ה שהוא גימ' ס"ג ג"כ וזהו ס"ג אשר בעין, והנה כל אהי"ה מאלו הג' (עם הכולל עולה כ"ב כי) לוקח כל בחי' כ"ב אתוון הנרמזים בקמץ פתח כדי"ה לעשות מהם כלים ע"י הסתכלות העין בהם, וא"כ כל שם אהי"ה מהם כולל כל בחי' כ"ב אותיות, ונמצאו ג' שמות אהי"ה עם ג"פ כ"ב אותיות ע"ה עולה ק"ל גימ' עי"ן, הרי איך שם ס"ג רומז ג"כ בעין, וזהו פקח עיניך וראה, כי באח"פ יש ג"פ ס"ג גימ' פקח עם הכולל, ואחריהם בא בחי' עינים וזהו פקח עיניך כי ג' אהי"ה אלו שבעינים הם בחי' אהי"ה ביודי"ן גימ' קס"א מנין עיניך עם הכולל, וזה וראה שוממותינו כי כאן היה שממון גדול וביטול המלכים.

* עי' גר"א זכ"מ דף קלח ע"ג וע"ד (לפ"ו).

[כד] אמנם בעין כו' – הוא ס"ג של ג' פעמים אהי"ה, והוא כי לעולם הוא ששם אהי"ה מורה על העתיד, אנא זמין לאתגלייא וכמ"ש בזה"ק ויקרא (י"א ע"א). ומשום שאורות הנקודות הם לא נתקיימו כלל, אלא כל יציאתם היה רק להיות שרשים על העתיד, כי מהם נתקנו ונעשו כל הדי' עולמות אבי"ע, לכן הם רק בשם אהי"ה ולא בשם הוי"ה ב"ה, שהוראתו הוא על גילוי ית"ש בהוה תמיד³⁴⁵. אבל בעולם הנקודות הרי לא היה כן כי לא אתקיימו כלל, ולכן היה כל גילויים רק בשם אהי"ה. ומה שהם ג' אהי"ה הוא ע"ש הג' מוחין שהיה להם מנה"י דאימא וכמ"ש בשער המלכים (ריש פרק ט). והגם שלא היה להם מוחין ממש, אך מעין ובמקצת הנה היה להם עכ"פ, דאל"כ לא היו יצאו למלוכה כלל וכנ"ל ריש אות י"א. והם ג' אהי"ה דנה"י דאימא לבחי' המוחין שלהם, אך משום שעתה היו כולם מבחי' דינין וגבורות, לכן מרמזים כאן הג' אהי"ה ע"ש ס"ג שהוא שרשם.

[כה] והנה כל אהי"ה מאלו הג' לוקח כל בחי' כ"ב אתוון כדי כו' – כי הג' אהי"ה שהם הג' מוחין כנז', הנה כל מוח מהם לוקח את הכלים הנעשים ע"י הסתכלות העין להתלבש בהם, והכלים (פג ע"א) הרי הם נרמזים בקמץ פתח והם נעשים ע"י הסתכלות העין באורות האח"פ כנ"ל אות כ"ב. ולוקח כל מוח ומוח את הכלים שהם הכ"ב אותיות להתלבש בהם. ומ"ש "כדי לעשות מהם כלים", הוא כאלו שאמר כדי להתלבש בהם, ור"ל כדי לעשות להם כלים לעצמן.

ואולי הוא כי כל מוח מהג' מוחין הרי הוא מתפשט ומתלבש בכל הגוף ובבחי' פנימי תיכון חיצון, שהם הג' כלים שבגוף כנודע. והנה נעשה תיקוני הכלי כהראוי לכל א' מהם ע"י המוחין עצמן. וזהו שאמר "כדי לעשות מהם כלים", ור"ל על תיקוני הכלים הראוי לכל א' מהם להתלבש בו.

ומ"ש ע"י הסתכלות העין בהם", כי כל אלו הג' מוחין, הנה הם נמשכים בהנקודות מתמצית אור הראיה שהוא מהע"ב דהמ"ס אשר השתתף בהנקודות ג"כ באיזה תמצית הארה עכ"פ וכנ"ל בדברינו אות י"א. והרי נעשו כל הג' מוחין הנז' ע"י הסתכלות העין בהם, ובוה יובן לנו ג"כ מה שאמר למטה בסמוך כי אלו הג' אהי"ה הם כולם אהי"ה דיודי"ן. והרי לכאורה קשה, כי מאחר שאמרנו שהם מנה"י דאימא כמ"ש במלכים (ריש פרק ט), ונודע

³⁴⁵ עי' ביאור הגר"א בשו"ע או"ח סי' ה', ז"ל, אם בא לחשוב פי' כתיבתו אין פירושו כן (כלומר כדברי השו"ע: "היה הוה ויהיה") אלא נמצא קיים, וכמו ושם אשתו חוה, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הוא כי השמות אהי"ה אשר בהנה"י דאימא הם לעולם קס"א³⁴⁶ קנ"א³⁴⁷ קמ"ג³⁴⁸, אך הענין הוא כי משום שכאן הם נמשכים ונעשים מתמצית הארה דהשם ע"ב דמוחין, לכן הוו כאן כל הג' אהי"ה כולם דיודי"ן, כי באח"פ יש ג' פעמים ס"ג ע' שער אח"פ (פרק ה). וכן הוא הכוונה עוד, כי באוון יש ס"ג כמ"ש שם (פרקים ג ד), ובחוטם יש ס"ג כמ"ש בטנת"א (פרק ב), ובפה יש ס"ג כמ"ש בעקודים (פרק א). והרי הם ג' פעמים ס"ג אחד באון ואחד בחוטם ואחד בפה.

מ"ב כבר נת"ל בענף ד' משער דרושי העגולים ויושר^כ כי אותן האורות (שיצאו כולם הם מבחי' היושר ולא מבחי' העגולים כי כל זה לא שייך אלא ביושר לפי שהוא דרך קוין כמראה אדם) ואותן האורות הנ"ל שיצאו מאח"פ של א"ק אין בהם בחי' עגול ויושר רק הכל יושר לבד, אך בחי' המצח והעין של זה האדם שהם סוד הנקודות האלו יש בהם בחי' עגולים ויושר דוגמת א"ק, ויוצאין מנה"י וחצי ת"ת {לה ע"ב} של זה הא"ק ולמטה* מבחי' היושר, ושם יוצאין תחלה^כ העגולים של הנקודות והם מעגלים ומקיפים את הנה"י וחצי ת"ת דא"ק (שהם) סוד היושר שלו ומקיפים אותו יושר והוא באמצע^כ, והנה כבר בארנו שיש או"פ ואו"מ בזה הא"ק וכולם בסוד היושר, והנה אלו העגולים של נקודות (גם הם) מפסיקין בין אור המקיף של זה היושר ובין או"פ עם הכלים^כ של זה האדם שבסוף היושר, נמצא שאלו העגולים מקיפין וסובבין הכלים של זה האדם מכל סביבותיו^ל, ואח"כ המקיף של יושר של זה האדם הוא מקיף וסובב את כל אלו העגולים של הנקודות, ובתוך אלו העגולים שם יש היושר של הנקודים ביניהן דוגמת היושר של הא"ק בתוך עגוליו, ואמנם יש הפרש אחד והוא שאלו העגולים אשר הם מקיפים את נצח הוד יסוד וחצי ת"ת של זה האדם קדמון אינם מקיפין אותו מב' הצדדים, כי עיקר האור היה בצד הפנים של זה הא"ק של יושר שלו אך מהארה זו מתפשט אל אחוריו ג"כ בין בחי' יושר ובין בחי' העגולים של הנקודות, נמצא שנה"י וחצי ת"ת של זה הא"ק מלוכשים ומוקפים מנקודות אלו בין מבחינת העיגולים שלהם ובין מבחי' היושר שלהם וא"ק בנתיים.

* כנודע והת"ת לעליון הוא הכתר לתחתון ומסוס שיש ג' בחי' דכתר שהם הג' יקוין, רל"א גלגלתא (הכולל לוירא וקד"א) ומו"ס, לכן אמר פעם מהחזה והוא הרישא עילאה להתחתון ופעם אמר מהחצי ת"ת וסס הוא הרישא תנינא ופעם אמר מהטבוע כי סס הוא הרישא תליתאה (לס"ו). [כז] כבר נתבאר לעיל בדרוש עגולים ויושר ענף ד' (ע' שם דברינו אות ט') – כי אותן האורות שיצאו מאח"פ אין בהם בחי' עיגול רק הכל יושר, כי העגולים שבכל עולם הנה הם על דרך הד' יסודות ארמ"ע, שהם היסודות הכלליים דכל הנמצאות כולם, והם עגולים כמ"ש הרמב"ם ביסודי התורה (פרק ג הלכה ז). ומשום שהאורות אח"פ שהם העולם עקודים הוא נכלל בא"ק, כי הוא בו בבחי' הי"ג תיקוני דיקנא שבא"א דאצילות³⁴⁹, ולכן אין בהם עגולים, כי אין להם יסודות כלליים בפנ"ע אלא שהם משתמשים בעגולי הא"ק עצמו, כי הם ג"כ ממנו וכלולים בו. ולכן הם כולם יושר, כי היושר הוא בחי' הנמצאות הפרטיים היוצאים מהד' יסודות הכלליים. והד' יסודות שהם העגולים הם העולם עצמו, והנמצאות הפרטיים שבהעולם הם היושר. וכן הוא כל אורות האח"פ, הם ג"כ רק האורות והגילויים הפרטיים היוצאים מא"ק, ולכן הם כולם יושר, כי העגולים שלהם הם רק העגולים דהא"ק עצמו.

³⁴⁶ אל"ף ה"י יר"ד ה"י.

³⁴⁷ אל"ף ה"ה יר"ד ה"ה

³⁴⁸ אל"ף ה"א יר"ד ה"א

³⁴⁹ עי' כללים ח"א כלל ד ענף ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

משא"כ עולם הנקודות שהוא למטה מהטבור דא"ק ומתחת הפרסה, הנה הוא עולם בפנ"ע, ולכן יש לו יסודות כלליים בפנ"ע והם העגולים שבו, ופרטיים בפנ"ע והם היושר שבו. והנה היה באמת עגולים ויושר בעולם הנקודות גם קודם התיקון, והם מלכי העגולים ומלכי יושר וכמו שיתבאר בעה"י לקמן. אמנם דברי הרב כאן שמזכיר אור המצח והעין שהוא אור המ"ה והב"ן, הרי הוא מדבר על לאחר התיקון, שהב"ן הוא העגולים והמ"ה הוא היושר, וכמו שבארנו כ"ז בעומק וארוכה ובביאור היטיב לעיל בדברינו דרוש ספיקות עגולים ויושר³⁵⁰, ובספר הדע"ה ח"א דרוש ד'.

[כז] ויוצאין מנה"י וחצי ת"ת של זה הא"ק ולמטה מבחי' היושר של א"ק ושם יוצאין תחילה כו' – שהנקודות הם מעגלים על היושר דא"ק מהחצי ת"ת שבו ולמטה, לקמן (פרק ב וריש פרק ג) אמר שהם מהטבור ולמטה שהוא מב' שלישי ת"ת, וכאן אמר שהם מחצי ת"ת. ועד"ז יש סתירות רבות מזה לזה בדברי הרב בענין התלבשות הפרצופים כל תחתון להעליון, כי פעם אמר שהוא מהטבור ולמטה ע' שער ז"א (פרק א) ובכ"מ, ופעם אמר שהוא מחצי ת"ת ולמטה ע' הולדת או"א (פרק ה ופרק ז ובהערת מהרח"ו שם בזה), ופעם אמר שהוא מן החזה ולמטה שהוא ב' שלישי ת"ת ע' אח"פ (פרק ג), ופעם אמר שכל הז"ת דהעליון מתלבש בהתחתון ע' שער סדר אצילות בקיצור (פרק א). אך הענין בכ"ז הוא כי עיקר ההתלבשות מכל עליון בהתחתון הנה הוא רק בהנה"י שלו לבד, כי הג' פרקי דהנצח דהעליון הוא בכל הקו ימין חח"ן של התחתון, והג' פרקי הוד בהקו שמאל בג"ה, והיסוד בקו האמצעי דת"י (ע' שער הכללים פרק ד, דרושי הצלם דרוש ג, נסירה פרק ד {פג ע"ב} פרצופי זו"ן פרק ג), והכתר דהתחתון הוא בהשליש תחתון דת"ת דהעליון מטבורו עד סוף הגוף. אמנם הכתר הנה יש בו ג' בחי' שהם: רדל"א, וגלגלתא, ומ"ס. ובפרטות הם ד': רדל"א, וגלגלתא, ואוירא, ומ"ס³⁵¹. וכ"ז הוא בכל פרצוף ופרצוף. והנה הרדל"א דהתחתון התחלתו הוא מראשית הז"ת דהעליון, והגלגלתא הוא מהחזה דהעליון, והאוירא הוא מהחצי ת"ת דהעליון שהוא שלישי וחצי שבו, והמ"ס הוא מהטבור דהעליון שהוא השליש התחתון דהת"ת.

ומה שלא יש מקום מסוים בהחצי ת"ת ששם הוא התחלת האוירא כמו שיש מקום מסוים להתחלת הג' רישין, שהוא התחלת הז"ת והחזה והטבור, הוא משום כי אין האוירא באמת רישא ממש בפנ"ע כלל כנודע ע' שער א"א (פרקים ב ג ד), כי היא נכלל עם הגלגלתא ברישא חדא³⁵², לכן לא יש לה מקום מסוים בהפרצוף להתחלתה, אבל באמת הנה התחלתה הוא בחצי ת"ת ממש, שהוא בשליש וחצי דת"ת דהעליון וכנז'. ודבר זה למדתי מדברי הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א' אופן ה' ה ע"א) שאמר שם, ועיקר בניינה נה"י

³⁵⁰ המובא בסוף ח"ב של ספר הדע"ה.

³⁵¹ עי' אד"ז רפח ע"א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולא מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות. הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מדבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים "ברח לך אל מקומך", "והחיות רצוא ושוב", ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא "אין", לפי שבו תלוי אין.

³⁵² עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג סיום גלגלתא בקד"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דז"א כו', כי ב' השלישים דת"ת הן כתרה שהן ב' בחי' שבכתר כו'³⁵³, וכן הוא בכל פרצוף ופרצוף כנודע. ומוזה למדתי על כל הפרטים שבכתר, כי הרי הם באמת ד' בחי'.

אך עכ"פ הוא כי אין סתירות בזה כלל וכולם ישנם וכולם אמת, וכן הוא עד"ז ג"כ בכלל הנקודות והאצילות על הא"ק. אמנם כבר נודע בדברינו בעגולים ויושר (ענף ד) ובכ"מ, כי כל עומק ענין דהתלבשות הנאמרים בדברי הרב הוא רק על תמצית הארה מהמלכות דהעליון הנמשך בהתחתון. ונודע הוא כי המלכות הנה היא כלולה בכל הפרצוף כולו, וכל אלו חלוקי הד' בחי' שאמרנו הוא הכל רק בהארת המלכות דהעליון המתפשט מלמעלה ומתלבש בהתחתון מאיזה מקום שנמשך אם מהז"ת דהעליון, והוא ברדל"א דהתחתון, אם מהחזה דהעליון והוא בהגלגלתא דהתחתון, אם מהחצי ת"ת דהעליון והוא באורא דהתחתון, אם מהטבור דהעליון והוא בהמ"ס דהתחתון. אך כל עיקרו דהתחתון הוא למטה לגמרי מהעליון, אלא משום ההתלבשות הנז' נחשב עמו לפרצוף אחד, זה מטבורו (או מהחצי ת"ת או מהחזה או מהז"ת) ולמטה, וזה מטבורו (או מהחצי ת"ת או מהחזה או מהז"ת) ולמעלה. ונחשבים כולם לאחד כמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) ע"ש והבן הדברים, וכמו שיתבאר עוד בסמוך.

[כח] ומקיפים אותו יושר והוא באמצען – וכן הוא לעולם, ר"ל גם לאחר התיקון הנה עומד האצילות מטבורו דא"ק ולמטה עד סוף רגליו וכמ"ש הרב בשער התיקון (ריש פרק ג). אמנם עומק הדברים בזה הוא כי עיקר א"ק, הנה הוא רק הע"ב והס"ג הכלליים, והם מסתיימים באמת במקום הטבור שהוא למעלה מן הפרסא, ומשם ולמטה הוא המ"ה ובין הכלליים והם עולם האצילות. והרי עומד כל א' בפנ"ע, כי הפרסא מפסיק ביניהם. ומה שמתפשט בתחילה הס"ג עצמו עד סוף רגליו כנ"ל אות גד"ה, הנה כ"ז היה רק לצורך ההתפשטות הראשון אשר להאצילות וכמו שכתבנו בספר הכללים כלל ה' ו'. ולכן חזר ונסתלק ועלה למעלה כמ"ש לקמן (פרק ב). כי כן הוא הדרך לעולם שכל התפשטות הראשון חוזר ומסתלק למעלה כי שם הוא מקומו, ומסתיים מעתה כל הס"ג שהוא עיקר הא"ק רק עד טבורו וכמ"ש ג"כ בשבירת הכלים (ריש פרק ו). ומה שאמר הרב בענינינו וכן לקמן (פרקים ב ג) ובתיקון (ריש פרק ג) ובכ"מ כי הנקודות והאצילות הוא למטה מהטבור שבו, ונשמע מזה כי עומד א"ק ממש בכל חצי גוף התחתון שבו (אחר שעלו האורות ונתרוקנו הכלים דהתנה"י כמ"ש לקמן פרק ב) בתוך הנקודות והאצילות. הנה עומק הכוונה בזה הוא ע"פ מה שבארנו בכ"מ, כי התהוות כל תחתון מעליון הוא בשני בחי': אחד³⁵⁴, הוא מהמלכות דהעליון שהוא העטרה שבו, ושם הוא טמיר וגנוו השורש העיקרי דהתחתון השייך אליו נקודתו הראשונה העצמותית שבו. והשני³⁵⁵, הוא השתתפות העליון עצמו בהתחתון, כי משתתף כל עליון ונותן חלק מגופו ונפשו בהתחתון, ונעשה בו אותו החלק ג"כ לבשר מברשו ועצם מעצמיו. והנה אותו החלק הנה הוא נמשך מהתנה"י דהעליון, ור"ל הגם שבאמת הנה הוא נמשך ובא מכל פרצופו כולו דהעליון, אך חלקי החג"ת ומכל שכן חלקי החב"ד, הם (פנ ע"ג) נעלמים מאד ומתלבשים כולם רק בחלקי התנה"י שהוא מהטבור ולמטה שבו, והם אשר משתתפים ונמשכים בהולד ונעשים בו לעצם מעצמיו ובשר מברשו, והם הם ההתלבשות התנה"י דכל עליון המתלבש בהתחתון, שהוא מטבורו ולמטה שבו. והכוונה הוא על השתתפות דהעליון שהוא בבחי' או"א המשתתף בהתחתון שהוא בחי' הזו"ן, ונותן כל או"א חלק מגופם ונפשם להשתתף בהולד. ואותו החלק הוא מהתנה"י שלהם וכנז', ע' שער המוחין (פרק ה) ושער טנת"א (ריש פרק ה), והוא ענין ההתלבשות המוזכר

³⁵³ ז"ל: ועיקר בנינה נה"י דז"א ושם קומתה, כי ב' השלישים דת"ת הן כתרה שהן ב' בחינות שבכתר

³⁵⁴ התפשטות הראשונה.

³⁵⁵ התשפטות השניה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בכל מקום. אבל באמת הנה עומד העליון במדרגה בפנ"ע ועיקרו דכל תחתון הוא רק מהמלכות דהעליון, וכן הוא כ"ז בא"ק עם האצילות, כי הא"ק הוא הע"ב וס"ג הכללים, והאצילות הוא המ"ה וב"ן הכללים אשר התחלתם הוא למטה מהע"ב וס"ג לגמרי. והוא מה שאמר בשער סדר אצילות בקיצור (פרקים א ב) שכל האצילות הוא רק מהמלכות דהא"ק. אמנם הנה הע"ב וס"ג עם המ"ה וב"ן הם כולם כללות קומת פרצוף אחד, הע"ב וס"ג הוא בבחי' צורת חצי פרצוף העליון אשר מטבורו ולמעלה, והמ"ה וב"ן (הם בערכו) בבחי' צורת חצי פרצוף התחתון אשר מטבורו ולמטה. ולא עוד כי הרי באמת הנה משתתף הא"ק עצמו ג"כ בבנין האצילות ונותן חלק מגופו ונפשו, והוא מתנה"י העיקרים שבו אשר למעלה. והוא מאותן התנה"י עצמן אשר התפשט שם בתחילה לצורך התפשטות הראשון דלהאצילות וכנ"ל, ומהם עצמן הנה הוא מתפשט ועומד בתוך האצילות לעולם, ומשתתף בזה עם האצילות ממש. ומשום כ"ז הרי נחשב כל האצילות שהוא מטבורו ולמטה שבו ממש ודי בזה ודע כ"ז.

[כט] והנה אלו העגולים של הנקודות הם מפסיקין בין אור המקיף כו' ובין אור פנימי עם הכלים כו' – הנה לקמן (פרק ב) מבואר שכל האור פנימי שהיה שם עלה כולו למעלה ונשאר שם ריקן בלתי אור. אך הנה מבואר שם ג"כ כי אח"כ נולד אור חדש והוא חוזר ויורד למטה ע"י בקיעת הפרסא כמבואר שם. וא"כ מ"ש כאן "אור פנימי", הכוונה הוא על אותו אור חדש אשר חוזר ויורד שם. אמנם הנה הענין אשר הנקודות וכן האצילות הם עומדים בין אור פנימי וכלים לבין אור המקיף ומפסיקים ביניהם, הוא משום כדי שייצא הנקודות והאצילות על מדרגתם הראוי להם. כי נודע הוא שאור המקיף הוא גדול מאד, והוא משלח את הארתו תמיד להכלים והאור פנימי, ומשום שכל התהוות הנקודות והאצילות הוא רק מהנהי"מ דא"ק שהוא מטבורו ולמטה וכנ"ל בסמוך, לכן עומד שם האור המקיף מרוחק מהכלים ואור פנימי, ומפסיקים הנקודות והאצילות ביניהם כדי להתמעט האור מאותן הנהי"מ כשיעור הראוי למדרגת הנקודות והאצילות לצאת מהם.

אמנם עכ"ז הנה יש בזה צד מעלה ג"כ, כי ע"י שעומד אור המקיף דהתנהי"מ דא"ק והוא מקיף גם על האצילות, הנה מזדכך האצילות ע"י תמיד לאט לאט, עד שיתעלה לעתיד למדרגת הא"ק עצמו גופה. וכן הוא לפעמים גם עתה בכל עת רצון, וע"ד שאמרו דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים, ע' מדרש ויק"ר (פכ"ז ס' ד) וכן בתנא דבי אליהו רבה (פרק ג), ונמשך לפעמים אור גדול בעולם וכמו בזמן הרשב"י ז"ל והארי ז"ל. הנה הוא הכל מסיבת זה, ע"י שאור המקיף אשר ממנו הוא כל אור הנסיית כמו שכתבנו בכ"מ לעיל, ועומד אור המקיף דהתנהי"מ דכל עליון ומקיף על התחתון. ובפרט אותו אור המקיף דהתנהי"מ דא"ק אשר הוא מקיף על כולם ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' ס' ה' בארוכה בזה, הנה ממנו ובסיבתו נעשו כל הנסים כולם, וכן יעשה לעתיד על ידו כל התיקונים כולם. ונמצא כי ע"י ההפסק אשר בין אור הפנימי והכלים לבין אור המקיף, הנה ע"י יצאו העולמות כולם על מדרגתם שהם עתה, וע"י שאור המקיף הוא מקיף על כולם, ויתקנו ע"י כולם בתיקון העתיד, כי יתקרב אליהם ויאיר בהם בכל התיקונים דלעתיד.

[ל] מכל סביבותיו – אין הכוונה שהם מקיפין וסובבין מכל הצדדים ממש, כי הרי תיכף בסמוך מסיק ואומר "ואמנם יש הפרש והוא שאלו העגולים כו' אינם מקיפים אותו מב' הצדדים כו'", אלא הכוונה כאן הוא ג"כ רק על כל סביבותיו דלצד הפנים. ועיקר פג ע"ד הכוונה הוא להוכיח על אור המקיף שהוא מחוץ להם, כי הם מסבבים את כל הצד הפנים כולו, והרי עומד כל אור המקיף דלצד הפנים רק מחוץ להם כי הם מפסיקים ביניהם וכנ"ל.

ויותר נראה שכוונתו הוא באמת מכל סביבותיו ממש, וזהו מה שמסיק ואומר "ואמנם יש הפרש אחד כו'", ור"ל כי הגם שאמרנו שהם מקיפים אותו מכל סביבותיו, עכ"ז הנה יש הפרש בזה בין צד הפנים לבין צד אחריו, כי בצד הפנים שם הוא עיקרן דהנקודות,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אבל מצד אחוריו הוא רק הארתן לבד, וכמו שמסיק בסמוך. והטעם בזה הוא כי צד האחוריים הוא שורש השרשים ליניקת ואחיזת החיצונים כנודע, ולכן נתייחד עיקר מציאותם לצד הפנים כדי להמעיט יניקת החיצונים מהם. וע' עוד בעין זה במנת"א פ"ב אות ה', ובעקודים פ"א אות י"ז באורות העקודים. אך עכ"פ הוא כי הן העקודים שהוא מהטבור ולמעלה, והן הנקודות והאצילות שהם מהטבור ולמטה, הנה עיקרם הוא רק לצד הפנים ובכולם הוא הטעם כנז' ודע וזכור זה.

ואמנם זה שאמרנו שיש בנקודים בחי' עיגולים ובחי' יושר לא היה זה מתחלה, אך מתחלת האצילות הנקודים נאצלו בבחי' עיגולים שלהם לבד בלתי יושר^ל ואלו הם בחי' נפש של הנקודים כנ"ל*, ולכן היתה שבירתן^ל כי לא יצא להם רק בחי' נפש לבד שהם עגולים, ולא יכלו לקבל אור העליון** ואז היה כל בחי' מיתת המלכים וביטולם^ל כמבואר באורך בפרקים, וז"ס הפסוק (קהלת ז טט) אשר עשה אלקי"ם את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, כי א"ק היה בו בחי' יושר*** וזהו עשה את האדם ישר והמה שהם הנקודים בקשו חשבונות רבים שהם העגולים**** ולא נעשה בהם בחי' יושר ולכן נשברו ומתול^ל, ואח"כ נבאר איך הם בקשו חשבונות רבים שהם בחי' העגולים, ולמה יצאו הנקודות כך בעגולים יותר משאר אורות של אח"פ שכולם לא יצאו אלא בדרך יושר, והנה תיקון של המלכים שמתו היה ע"י ביאת הרוח שלהם והחיה אותן שהוא סוד היושר של הנקודים, והוא סוד אדם, כי צורת אדם דכר ונוקבא לא שייך אלא ביושר, ואז הוא דכר ונוקבא ממש, גם האדם הוא שם מ"ה שהוא גימטריא אד"ם והוא בא ביושר, ויצאו מהארת (נ"א מאורות) המצח, גם תבין איך זה השם של מ"ה והוא בז"א וביצירה שהוא בחי' רוח וזהו רוח של הנקודים.

* עי' ספירה ח ורחובות הנהר דף א' ע"ד (לש"ן). **פסוקים הכוונה הוא על אורות כל הז"ת עמנו הנכנס בז"א וכמ"ס לקמן פרק ד וה' וע' מאמרי רש"י פקודי כז ע"ג [וג' ע"א] סמוך לסופו וואמנם היה הדין למטה בז"ת אלא שהיה הכל מעורב יחד כנז' ולהיות כן שלא היה בהם זי"ס שום תיקון כלל לכן כאשר היה אור הא"ס יורד וזוקע בתוכם מלמעלה למטה היה האור יורד מכתר לחכמה ומחכמה לזינה שהיא הספי' השלישית אבל בהתפשט האור ההוא העליון אשר הוא סוד רחמים גמורים וחסד גמור ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינים כנז' ומהם הדינים מתערין לא היו יכולים לקבלו כי הם הפכיים זה חסד וזה דין והיו מתצטלים ע"י האור העליון ומתו וזמב"ש פ"ג ח"ב פ"ג דף ז ע"ד וע' לקמן במלכים פ"א דף נ' טור ג' ושורה טז ויז וז"ל, ואמנם אור אלו י' נקודים היה רב מאלו וגם נתוסף בהם אור העליון ולא היה בהם כח לקבלו ודף נג טור ג' [זמ"ק] שורה י"ז ובצבירה ה' ולקמן ח"ב מו ע"ב וחלק א' דף נב ע"ב – ע"ג, ובשער א"ל רפג משורה ו' שם עד שורה י"א שם ובש"ס דף כה ע"ג אות א' ב' ד' וכו' ע"ב אות ה' שם ודף יד ע"ד אות ו' ובשער א"ל ריש פ"ג דף ס' ע"ג משורה כח שם עד דף ס' ע"ד שורה ה' שם (לש"ן). *** עם העגולים – נוסף בלש"ן. **** א"מ קשה שהרי זא"ק ג"כ יש עגולים, הנה לפי מ"ש הר' כמח צעיוגולים ויושר ענף ג' הגה"ה שזא"ק עשו העגולים ויושר צבת אחת הנה לא קשה כלל כי עיקר הצבירה בנקודות היה רק משום שלא היה בתחלה רק העגולים לצד וכדמשמע מכל דברי הרב בזה אמנם ראייתי שדעת מהר"ל בזה אינו מוסכם כלל וכמו שהעיקר שם הדב"ש ע"ש וכן מהרמ"פ לא יסבור ג"כ כדעתו ולכך מקשה שפיר אמנם יש תירוץ אחר לקושיית הרמ"פ ז"ל אשר אין מקום כאן להאריך בזה (לש"ן) לענ"ד לא קשה שעיקר הקפדה הוא צמה שיאלו בתחילה העגולים לצד משא"כ זא"ק כמ"ס לעי' בשער א' ענף ג' הגהת מהר"ן (לש"ן).

[לא] ואמנם זה שאמרנו כו' לא היה זה מתחילה כו' בלתי יושר כו' – כבר אמרנו כי באמת היה בהנקודות יושר ג"כ, וכמו שיתבאר בעה"י עיקר הדברים בזה לקמן. אמנם כל היושר של הנקודות, הנה לאחר התיקון נחשב ונעשה הוא ג"כ לעגולים ממש וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' באר היטב ע"ש. וזהו שאמר כאן כי הנקודות היו רק עגולים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בלתי יושר, כי הרי גם היושר שלהם הם נעשו לאחר התיקון לעגולים ממש. אמנם העיקר בזה הוא כי הנה הרח"ו ז"ל היה מסתפק בזה ספיקות רבות, אם שיצא בעולם הנקודות היושר ג"כ, ומה שאמרנו בהחלט כי יצא בודאי הוא ע"פ מה שמצאנו הכרעת הרח"ו ז"ל לקמן בשער התיקון (סוף פרק ד) ובפרט בספר שער הקדמות (דף יט ע"ד סוף דרוש ה) כי יצא בעולם הנקודות היושר ג"כ. אבל מתחילה הנה היה מסתפק הרח"ו ז"ל בזה ספיקות רבות, וכמו שבארנו בדרוש ספיקות עגולים ויושר בארוכה בזה, וכן בספר הדע"ה דרוש א' ב' ובכ"מ. והנה אין ספק הוא כי הסיבה מה שהיה הרח"ו ז"ל מסתפק בזה הוא משום כי שמע בזה שמועות שונות מהאריז"ל, שהיה משמע לו פעם כך ופעם כך. וכן הוא הדרוש הזה דענינינו, הוא אחד מהם אשר הוא נראה לכאורה מפורש שלא היה בעולם הנקודות היושר כלל. אך האמת והעיקר הוא כי משום שגם היושר דהנקודות הוא נעשה לאחר התיקון לעגולים ממש, לכן אמר כאן שאין בהנקודות יושר כלל. אבל בעולם הנקודות גופה הנה היה באמת יושר ג"כ וכנ"ל, ויתבאר בעה"י עוד לקמן בדברינו.

[לב] ואלו הם בחי' נפש של הנקודים ולכן היתה שבירתן כו' – והוא כי הנה לא היו אלא רק המלכויות דהב"ן לבד וכמ"ש לקמן בשבירת הכלים (פרק ח) ובכ"מ. ואחר התיקון הנה יצאו הט' ראשונים דהב"ן עם השם מ"ה כולו שהוא רוח הכללי, והמלכויות דב"ן הרי הם רק הנפש דב"ן. ונודע הוא כי הב"ן הוא דינין וגבורות, ובפרט המלכויות דב"ן הם גבורות גדולים ודינין תקיפין, ומדרכן של הגבורות הוא שלא לשקוט ושלא לנוח אלא לצאת בכל כחם ולהאיר ולפעול בתכלית האפשרי, ועי"ז הנה פעלו אז בלא סדרים כלל. ופעולתם היה כי הנה הם היו השורשים הכלליים של כל העולמות כולם, והיה פעולתם כי הוציאו את כל המציאויות כולם מן הכח אל הפועל. אמנם יציאתם היה רק בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים, משום שהיו רק מהמלכויות דב"ן, וגם הוציאו בלא סדר כלל. והיינו כי כל המציאויות כולם אשר היו עתידים לצאת בכל משך זמן דששת אלפים שנה תולדה מתולדה ופרי מפרי, הנה הוציאו אותם אז כולם ברגע אחת. והיה כ"ז מחמת תוקף גבורתם כנו', ומשום כ"ז לא היה אפשר להם להתקיים ונתדעכו לאלתר ונתבטלו, והיה לזה עוד כמה סיבות וכמו שיתבאר בעה"י לקמן.

ומ"ש כי לא יצא להם רק בחי' נפש לבד שהם עגולים, ר"ל כי הנה לא יצאו אז רק השורשים לבד וכנ"ל, וכל שורש הוא בבחי' עגול כנ"ל אות כ"ו, כי הוא כולל בתוכו את כל הענף והפרי ומקיף אותו כי הוא בתוכו ובפנימיותו. וכן השורש הוא בבחי' נפש, ר"ל שהשורש דכל תחתון הוא בהנפש דהעליון, כי (פד ע"א) בהנפש דהעליון שהוא בהמלכויות שבו, שם הוא ניתן השורש להתחתון וכנ"ל אות כ"ח. וכן יוצא ונעשה המציאות דכל תחתון ונידולו רק ממטה למעלה שהוא ג"כ רק מבחי' הנפש שבו. ועומד בעיבור רק בצורת דנה"י, וכמ"ש בנדה (דף ל ע"ב³⁵⁶) ע' פרקי הצלם (סוף פרק א) ובכ"מ, וכנודע כי שם הוא שורשו, ר"ל שהשורש של כל א' עצמו הוא גנוז וטמיר ג"כ בהנפש שלו, ולכן יוצא מתחילה רק בצורת נפש, והבן כ"ז. וזהו הענין מה שהיו כל הנקודות בחי' נפש, כי לא יצא אז רק השורשים לבד אשר כל מציאותם הוא גנוז וטמיר, ועומד בתחילה רק בבחי' נפש וכלול הנפש מב' בחי', כי הוא גופה הוא החיצוניות לכולם, ובו הוא גנוז וטמיר השורש העיקרי שהוא הפנימי לכולם. וכן מתחיל יצירת הולד מאותן ב' הבחי' יחד, שהוא משורשו הפנימי ונפשו החיצוני, כי הרי גם שורשו הפנימי אינו אז אלא רק בנפשו. והוא מ"ש הרב במוחין (פרק ה) שמתחיל יצירתו מן הכבד, שהרי כן הוא אז באמת כולו רק בבחי' נפש וכנו'. אמנם כללות דאותו הנפש עצמו מתחיל יצירתו מאמצעיתו, שהוא מטבור הלב שבו עד טבור הגוף שבו, וכמ"ש בספר הקדו"ש שער ג' פ"א והבן כ"ז. והנה הן הנפש שהוא מהוץ לכולם ומקיף

³⁵⁶ ז"ל: דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לכולם, והן השורש העיקרי הגנוז בו, שהוא לעולם מבפנים לכולם וכולל את כולם, שניהם הם בבחי' עגולים, זה באיכותו וזה בכמותו, וזהו שאמר כי לא יצא להם אז רק בחי' נפש לבד שהם עגולים.

[לג] ולא יכלו לקבל אור העליון ואז היה כל בחי' מיתת המלכים וביטולם – הנה הדברים הללו נשנו בדברי הרב בכ"מ, במלכים (פרק א) אמר "ואמנם אור אלו י' נקודים היה רב מאד וגם נתוסף בהם אור העליון ולא היה בהם כח לקבל כו", וכן בשער א"א (ריש פרק ג) אמר, כי מתחילה היה האור שלהם רב ועצום ואין כח בתחתונים לסובלו. וכאשר נתקנו בבחי' פרצוף שלם, שאז נמשך האור דרך מסכים והתלבשות בתוך הלבושים, הנה נתעבה האור וגם נתמעט ויצא ונמשך דרך נקבים וצינורות וחלונות דקים ושערות דקים בסוד הפרצוף. הנה ע"י ב' דברים אלו שהם התעבות האור וגם מיעוטו, אז היה כח בתחתונים לקבל אור העליון. ובמאמרי רשב"י (פרשת פקודי דף לג ע"א מדפוה"ח) אמר שם, כי כאשר היה אור א"ס יורד ובוקע בתוכם כו', הנה בהתפשט האור ההוא העליון אשר הוא סוד רחמים גמורים וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת אשר הם דינים כו', לא היו יכולים לקבלו כי הם הפכיים זה חסד וזה דין והיו מתבטלים ע"י אור העליון כו'. ובשבירת הכלים (ריש פרק ה) אמר כי הז"ת לא היו יכולים לקבל אור העליון, כי אותו האור היורד מלמעלה היה בו פרצוף שלם כו'. וע' עוד שער המלכים (פרק ו בהמ"ק שם בתחילתו) אמר שם ג"כ בדברי מאמרי רשב"י הנז'.

והנה כל הדברים הללו הרי הם יפלא מאד, כי איזה אור העליון היה נמשך להנקודות, הרי נתעלם אז מהם האור דא"ס הרבה מאד, ולא היו כולם רק אלא מהמלכויות דב"ן, ע' שבירת הכלים (ריש פרק ח) שער התיקון (פרק ג ופרק ה) מלכים (פרק ה) שער המוחין (פרק יא) פרטי ע"מ (פרק ג) תיקון נוק' (פרק ב כלל ט) שער סדר אצילות בקיצור (פרק ב), ונתעלם מהם האור דא"ס הרבה מאד. ע' שער מאמרי רשב"י (בביאורו לספד"צ דף כב ע"ב) כי לא היה להם אחיזה למעלה כו' לא היה להם שורש בעתיקא, וגם בהחכמה שיצא מעתיקא לא היה להם שורש ואחיזה בה כו' ע"ש, וכן שם סוף ע"ד. וא"כ הרי איזה אור העליון היה נמשך להם, והרי אדרבה הוא כי הרי מבואר לקמן פ' ב' ג' ובכ"מ, שסיבת שבירתם היה משום שלא קבלו מאור האוון, וכאן אמר להיפך שסיבת שבירתם היה משום שהיה נמשך להם אור הרבה יותר מכחם. אמנם הוא, הנה כבר בארנו תהלאית"ש הענין הזה בספר הדע"ה ח"א בכ"מ, ע' שם דרוש א' סי' ה' אות ה', ודרוש ג' סי' ה' אות י"א, ודרוש ו' סי' ב' אות א', ע' שם ושם ויונעם לך.

והענין בקיצור נמרץ כי האמת הוא שבערך האורות אשר לאחר התיקון היו כל האורות אשר בעולם הנקודות רק כקרני חגבים וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים הוּו ונהורא דלהון דקיק, ולא הוּו נהרין, כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרוּן ארזי לבנון³⁵⁷. וכן היו בעולם הנקודות בהעלם גדול מאור א"ס, וכמ"ש בתז"ה דף טל ע"ד) דההוא אדם קדמון הוה בני (פד ע"ב) עלמין ומחריבין בגין דעילת העילות לא הוה משתתף תמן³⁵⁸. והוא כמו שאמרנו כי לא היו אז רק המלכויות דב"ן לבד, והם המ"ן דהאימא שבא"ק אשר העלתה אותן למעלה ויצאו דרך העינים וכנ"ל אות ו', שהיה עלייתם בהמ"ס דא"ק, שהוא הא"א שבא"ק³⁵⁹, כדי לקבל שם תוספות אור וברכה כדי להבנות ולהשתלם. אמנם הנה לא נעשה שם כוונתם כלל, אלא שהוציא אותם המ"ס דא"ק ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתם דרך העינים. והרי היה באמת אורם ממועט מאד וכנ"ל מזוה"ק

³⁵⁷ תרגום: שנינו, הנטיעות היו כקרני חגבים ואורם דקיק ולא היו מאירים. כיון שניטעו ונתקנו, התרבו באור ונקראו ארזי לבנון.

³⁵⁸ תרגום: נצרך?

³⁵⁹ עי' תיקו"ז עו ע"ב שיעיקר א"א מו"ס, ועי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בראשית, ונהורא דלהון דקיק. וכן לא קבלו מלמעלה וכנ"ל מתז"ח, דעילת העילות לא הוה משתתף תמן.

אמנם עכ"ז הנה העלינו ג"כ בספר הדע"ה ח"א סוף דרוש ב', כי הגם שעיקר כל התיקונים היה חסר בעולם הנקודות, עכ"ז הנה מעין ובמקצת היה בהנקודות ג"כ ע"ד כל התיקונים כולם, כי בלתי זה לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל גם באותו הרגע שמלכו. אמנם הנה היה בהנקודות חסרון גדול עוד, כי הגם שהאורות שלהם היו קטנים מאד, כי היו רק המלכויות דב"ן. אך הכלים שלהם היו עוד יותר קטנים הרבה, כי היו אלא רק עשירית מהאור וכמ"ש בשער תיקון נוק' (פרק ב כלל ט), וע' שער התיקון (פרק ה). והסיבה בזה הוא כי הכלים הם עיקרם לצורך העולמות בי"ע וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו, שמהשברי כלים יצא ונעשה כל שרשי הראשונים דהבי"ע, וכל הבי"ע כולם הם רק מהמלכויות דהאצילות כנודע, לכן נתייסדו מציאות הכלים דהנקודות רק עשירית מהאורות שלהם כשיעור הראוי למציאות דהבי"ע. והרי עכ"פ הוא כי היו הכלים קטנים מאד, ולא היו בכחם לסבול גם את האורות שלהם עצמן, ובפרט אחר שניתוסף להם מעין ובמקצת מכל אורות התיקונים שלמעלה וכנ"ל. וזהו שאמר האריז"ל בכמה מקומות כי היה האור שלהם רב ועצום וכנ"ל, ור"ל בערך הכלים שלהם. ולא עוד, כי לא היו אותן הכלים בתיקוני פרצוף כלל כהראוי לכל כח וכח דהאור והנשמה, וכגון האוון לשמיעה והעין לראיה וכמ"ש הרב בשער עיבורים (פרק ד אות ג) ע"ש, והיה חסר בהכלים דהנקודות כל התיקוני פרצוף, ולכן לא היו יכולים לסבול את האורות שבתוכם. וכן מ"ש הרב בענינינו שלא היו יכולים לקבל את האור העליון, הכוונה הוא ג"כ על האורות, שהיה נמשך גם בהנקודות עכ"פ מעין כל אורות התיקונים כנ"ל, הנה לא היה כח להנקודות לקבל אותם כי לא היה להם השתוות עמם כלל, כי הם היו רק מהמלכויות דב"ן והיו גבורות גדולים, ועי"ז הנה לא היה להם השתוות עם האורות אשר היה נמשך להם מלמעלה מעין כל התיקונים כנ"ל, ולא היה להם כח לקבל אותם.

והנה מבואר הוא לקמן (פרק ב ופרק ג) כי אורות הנקודות כשיצאו מן העינים ועברו דרך אורות האח"פ, הנה קבלו מהם הארת אור כדי להתבסס במקצת לצורך מלוכתם כרגע, וכמו שאמרנו לעיל אות כ"ב ויתבאר עוד לקמן בעה"י. אמנם לא קבלו אלא רק מאורות חוטם פה לבד, אבל לא מאורות האוון, ועי"ז הנה לא נתבסמו רק במקצת, שהוא רק כשיעור מלוכתם כרגע. והנה ע"י שלא קבלו מאור האוון ג"כ, נשאר עי"ז בבחי' דינין גדולים, ולא היה להם השתוות עם ההארות הנמשך להם מלמעלה עכ"פ, ולכן נתבטלו ומיתו כמ"ש הרב בענינינו. והרי נתבאר בכ"ז כל מה שהערינו לעיל, אך עיקר הדברים בזה ע' בספר הדע"ה בהמקומות שציינתי לעיל ותמצא שם הכל באר היטיב בעה"י.

[לד] ולא נעשה להם בחי' יושר ולכן נשברו ומיתו – אין הכוונה שהעגולים גורם המיתה והשבירה ח"ו וח"ו, כי אין בזה לא טעם ולא ריח, אלא הכוונה הוא כי העגולים הם בחי' נפש לעולם והם המלכויות, ולכן בעולם הנקודות אשר היה כולו רק המלכויות דב"ן, ונודע הוא שהשם ב"ן הוא גבורות, והמלכויות דב"ן הרי הם גבורות דגבורות, והם גבורות תקיפין. ואילו שיצא להם היושר ג"כ, שהוא הרוח והשם מ"ה, היו מתבסמין הגבורות והיו מתקיימים, כי כן הוא כל עולם האצילות שהוא מ"ה וב"ן ביחד, ועי"ז הוא עולם חי וקיים לעד. משא"כ עולם הנקודות, שהוא היה רק העגולים שלו לבד, ורק הנפש דעגולים שהוא רק המלכויות דהב"ן, והרי היה כולו גבורות תקיפין. ומדרכן של הגבורות שלא לשקוט ושלא לנות, והוא מתגלה ומאיר ויוצא לפועל בכל כחותיו וכח כחותיו בכל (פר ע"ג) האפשרי, עד שלא היה בכח הכלים שלהם לצמצמם ולהגבילם. ובפרט כי הרי היו הכלים קטנים ובלא תיקוני פרצוף וכנ"ל, ולכן לא היה בכח הכלים לסבול את האורות שבתוכם ונשברו ונתפזרו לשברים אין קץ, והאורות חזרו ועלו למעלה, והוא מיתת המלכים ושבירת הכלים אשר היה בעולם הנקודות. ועכ"פ הוא כי אין העגולים גורם המיתה והשבירה, ואין

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנפש גורם המיתה והשבירה, אלא רק מציאות האורות עצמן מאיזה תכונה שהם, ולא גרמו בחי' הנפש והעגולים המיתה והשבירה אלא רק בעולם הנקודות, משום ששם היו הנפש והעגולים רק מהמלכויות דהב"ן הכללי, והיו גבורות תקיפין כנו'. וכ"ז הוא פשוט ונודע בדברינו, ויתבאר עוד בעה"י לקמן, ובחנם טרחו איזה מפרשים בזה.

וזהו ג"כ כוונת הרב מה שאמר, כי על הנקודות הוא סוד הכתוב והמה בקשו חשבונות רבים, כי משום שהיו גבורות תקיפין היה הפעם ותשוקתם לצאת בכל כחם, והוציאו אז את כל שרשי המציאויות כולם, שהם המון ברואים לאין תכלית, הכל ברגע אחת, כל מה שהיה עומד לצאת בכל משך זמן דקיום העולם כולו. והרי בקשו חשבונות רבים, שהוא בלא סדרים כלל. וזהו מ"ש הכתוב האלהים עשה את האדם ישר, והכוונה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב), כי בא"ק שם הוא כלול ומסודר כל המציאות כולו בכללות ופרטות ופרטי פרטות, והם כולם כללות קומת פרצוף אחד שהוא א"ק הכללי, ומסודר בו מציאות ויציאת כל א' בעתו וזמנו וע"פ סדר האברים שבו. וכנודע שגם הזמן כולו הוא ג"כ בבחי' קומת פרצוף אדם שלם, וכל עתיו ורגעיו דהזמן הם בבחי' האברים הפרטיים אשר בהפרצוף הכללי, ויוצא כל א' בעתו וזמנו ע"י גילוי אור דאותו אבר השולט באותו הזמן ומאיר ומתגלה בו. וזהו שאמר הכתוב האלהים עשה את האדם ישר, שהאמציל ית"ש סידר את כל המציאות כולו בא"ק שיוצא כל א' בעתו וזמנו, הכל בסדרים נכונים ע"פ דרך הישר שהוא כראוי וכהוגן. אבל, והמה, שהם הנקודות, בקשו חשבונות רבים, שהם הוציאו את כל חשבון פרטי המציאויות כולם הכל ברגע אחת ובבת אחת, ועי"ז לא היה אפשר להם להתקיים ומיתו ונתבטלו. והסיבה הוא משום תוקף גבורתם וכנו'. מ"ש "ואח"כ נבאר איך הם כו", הוא בדיבור הסמוך המתחיל "ונבאר עתה הטעם כו".

מ"ש "גם תבין כו", הוא לחזק את דבריו כי השם מ"ה הוא בחי' זכר, כי הרי הוא ז"א שהוא רוח וזכר, והוא היושר אשר בא בעת התיקון דמעשה בראשית, והוא יצא מהארת המצח כמו שיתבאר לקמן בשער התיקון, ועל ידו נתקנו הנקודות שהם בחי' עגולים ונפש ונוק', והם מהשם ב"ן, ונתחברו יחד הב"ן והמ"ה ונעשה כל פרצוף בחי' אדם שלם הכולל דבר ונוק', ועכ"ז הנה נקרא כל פרצוף בשם אדם שהוא גימט' מ"ה, הגם שהוא כלול משניהם ממ"ה וב"ן ביחד, כי במקום הדכורא אינו עולה הנוק' בשם וכמ"ש בזה"ק (פרשת תרומה קלח ע"א קמז ע"ב).

מ"ש "ואני מסופק כו", הנה כל הדיבור זה בארנו תהלא"יתש לעיל³⁶⁰ בדרוש ספיקות עגולים ויושר סי' ג' ע"ש.

ואני מסופק אם שמעתי ממורי זלה"ה אם שם ס"ג הם המלכים שמתו הנ"ל והם העגולים ואח"כ בא שם מ"ה לבד וממנו נעשה היושר ושם הס"ג נשאר לעגולים, או משם ס"ג נתקן תחלה העגולים ואחר כך בתיקון יצא היושר { לה ע"ג } דס"ג (נ"א או משם ס"ג נתקנו העגולים והיושר) ומשם מ"ה היושר לבד ונצטרף היושר של ס"ג עם היושר של מ"ה כמבואר אצלינו שהוא סוד עתיק ונוקביה שם מ"ה וב"ן, או אם נאמר כי משם ס"ג יצאו (תחילה עגולים) אח"כ בעת התיקון עיגולים ויושר (יצא היושר דס"ג) וכן משם מ"ה יצאו עגולים ויושר ונתחברו עגולים בעגולים ויושר ביושר.

ונבאר עתה הטעם למה יצא^ל הנקודות עגולים יותר משאר האורות של אח"פ, והענין הוא דע כי אין דומה אור של העינים לשאר אורות, כי העיני' לוי בהיות

³⁶⁰ הנדפס כעת בסוף דע"ה ב.

אדם עומד ברוח א' ובצד א' יכול להסתכל כל צרכו ולנענע ראייתו בעין אף שלא ינענע גופו וראשו כלל אך ינענע עיניו ויסתכל בצדדיו, משא"כ בשאר האורות כמו אורות אח"פ שיצא ההבל במישור (נ"א הכל ביושר) ולכן האורות היוצאין ביושר נעשו בחי' יושר אך הנקודים שיצאו מבחי' עינים הם מתפשטים סביבות א"ק בדרך עגולים¹⁷, טעם ב' לפי שהאורות עליונים יוצאים דרך צינור הפה או החוטם או האוזן לכן הם נשארים ישרים, משא"כ בנקודות שהבל היוצא מנה"י של הא"ק¹⁸ הוא בוקע בכלים של א"ק ויוצא לחוץ בסוד (איוב יט כו) ואחר עורי נקפו זאת, שהאור הוא בפנים ונוקף ומכה בעור ויוצא לחוץ מכל צדדי האדם כולו, ואם היה טיבורו פתוח*¹⁹ והיה יוצא האור משם אל הנקודים²⁰ היה נקודים ביושר כנגד אור הטבור וקילוחו ביושר אך אור ההוא יוצא מכל צדדי העור דרך גומות ושערות שבעור לכן הנקודים הם עגולים, טעם ג' ובו יתבאר גם כן טעם ב' היטב והוא כי הלא בארנו במקום אחר²¹ ענין צמצום ב' של א"ק, כי כדי להאציל נקודים אלו הוצרך לצמצם אורות נה"י וחצי ת"ת שלו למעלה ושם פריס פריסה א' במקום הטבור, ואותו אור שהיה שם תחלה יצא דרך העינים ומשם יצא לחוץ וירד למטה כנגד נה"י של א"ק מבחוץ ושם נתהוו הנקודים, ובהעלות אור זה למעלה היה בדרך (נ"א צריך) מ"ן²² ויצא אור חדש וירד דרך פנימיות של זה האדם וירד דרך הפרסא וירד לנה"י של זה האדם ובוקע משם זה האור חדש הפנימי ויצאו לחוץ דרך העור ומשם מאיר אל הנקודות, כנז' ע"פ (איוב יט כו) ואחר עורי נקפו זאת בטעם הב', נמצא כי הנקודות נעשה ע"י ב' אורות²³ אור היוצא לחוץ והוא אור הראשון וע"י או"פ החדש הבוקע ויוצא לחוץ, והנה זה או"פ יצא לחוץ מכל צדדין אתורי העור ולכן נעשו עגולים כנזכר בטעם ב'. גם היה ענין אחר, כי כיון שהאור הראשון היה במקום החזה (נ"א הזה) ושם נשאר שורשו²⁴ להאיר לחוץ, וכשירד אור החדש נפגעו יחד שם הג' אורות, אור הא"ק עצמו מבחי' ת"ת שלו, ואור הראשון שעלה מנה"י, ואור החדש, ולכן הם דחוקים הרבה ובפרט²⁵ כי כשעובר והולך להאיר { לה ע"ד } לנה"י הוא צריך לבקוע בחוזק אותו הפרסא ולעבור ולירד, לכן מכח אלו הבחי' כשהוא בוקע ויוצא בעור להאיר לאלו הנקודות הוא יוצא בחוזק נמרץ והוא נעשה עגול, וטעם הג' הוא²⁶ מחמת אור הראשון הוא בדוחק גדול (כי הוא יוצא מן העינים) וכשיצא מן העינים יצא בחוזק ונעשה עגול, ואמנם האו"פ הבוקע מכל צדדיו רצה²⁷ להדביק כל צינורות הארה זו בזו ומכה בחוזק כנ"ל, לכן מתעגלין אור הצינורות היוצאים בחינת פנים ומקיפין (נ"א פנימי ומקיף) ופוגעין עם צנורות היוצאין מהאחור ונדבקים ואז נעשה האור עגול, וכזה תבין איך העינים רומז לנצח והוד כי האור של נצח והוד²⁸ של זה הא"ק יצא לחוץ מהעינים ולכן נצח והוד רומזין אל העינים.

* ע' סע"ק יט ע"ג (כז ע"ב) ואמנם ב' אורות גדולים וכו' ונלע"ד פירושו כו' ע"ס וע"ס עוד דף ט' ע"ג [י ע"ב] ומצו"ס ג ע"ג (לס"ו).

[לה] ונבאר עתה הטעם למה יצאו כו' – הנה דברי הרב הללו הם קשה להולמם מתחילתן ועד סופן, כי בעיקר הטעם מה שחקר בזה מה שיצאו הנקודות עגולים יותר מהאורות דאח"פ, כבר אמרנו לעיל אות כ"ו שעיקר הטעם הוא כי העגולים והיושר הנה הם ע"ד היסודות ארמ"ע והגלגלים שהם כולם עגולים והם כלל העולם, ר"ל שהם העולם עצמו. אך היושר הם כלל כל פרטי הנמצאות שבהעולם ע"ד הד' מיני דצח"מ היוצאים מהד' יסודות והגלגלים, וכל פרטי הנמצאות הם כולם יושר. ולכן העולם הנקודות שהוא עולם בפנ"ע למטה מא"ק העיקרי, כי הוא למטה מהטבור שבו והפרסה מפסיק ביניהם, ומהנקודות נעשו כל הד' עולמות אבי"ע, לכן יצאו הנקודות עגולים כי הם היסודות, ור"ל שמהם נעשו לאחר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

התיקון היסודות דהד' עולמות אבי"ע, וכן הם ג"כ השורשים הראשונים דכל הנמצאות הפרטים שבכל האבי"ע. משא"כ האורות דאח"פ שהם למעלה מהפרסה, הנה הם מכלל הא"ק גופה, ואינם עולם בפנ"ע אלא שהם רק פרטי האורות שבו, ולכן הם כולם יושר כי הם פרטי הנמצאות שבא"ק, והעגולים שלהם הם העגולים דהא"ק עצמו. וזהו עיקר הסיבה (פד ע"ד) והטעם מה שהנקודות הם עגולים והאח"פ הם יושר.

אבל דברי הרב בזה בכל הדיבור כאן, הרי משמע כאלו שבא ליתן טעם בזה על דרך הטבע מסדר המשכתם ויציאתם, ואין בזה טעם מתוק לחיך כלל וכלל. וגם עיקר דבריו בזה הם כמעט כולו מוקשה, כי מה שאמר "כי לכך הם עגולים משום שהרי הם יצאו מהעינים והסתכלות העינים הרי נמשך לצדדין ג"כ", והוא תמוה מאד כי הרי עכ"ז הנה נמשך עיקר ההסתכלות ביושר, וא"כ הרי היה צריך שיהיו עיקר הנקודות ג"כ רק יושר. וכן מ"ש בטעם ב' ג' משום שהם נמשכים ג"כ דרך נקבי העור מכל צדדיו, וכן משום שהוא בוקע ויוצא בחוזק, עי"ז מתפשט לצדדין ג"כ ונעשה עגולים, כ"ז הוא מוקשה מאד, כי עכ"ז הרי נודע הוא שעיקרם הוא רק האורות שיצאו מהעינים, ומה שיצא משם הוה עיקר המשכתם והילוכם רק ביושר, וכן גם מה שבוקע ויוצא בחוזק הוה עיקר הילוכו וראשיתו והתחלתו ג"כ רק ביושר, וא"כ הרי היה צריך שיהא עיקר כל הנקודות ג"כ רק יושר. גם מ"ש עוד כי לכך הם עגולים משום "שהם מתפשטים כל סביבות הא"ק", גם זה הוא תמוה מאד, כי הרי גם באורות האח"פ מבואר הוא ג"כ בדברי הרב בשער טנת"א (פרק א) באורות האוון, ושם (פרק ב) באורות החוטם, ובשער עקודים (פרק א) באורות הפה כי הם כולם מתפשטים ג"כ בכל סביבות הא"ק. ולא עוד כי בדרושי נקודות (ריש פרק ב) מבואר שגם הם בוקעים ויוצאים דרך כותלי דופני הא"ק, וכן הוא ג"כ בטנת"א (פרק א). והרי מכ"ז היה צריך שגם אורות האח"פ יהיו ג"כ עגולים כמו הנקודות, כי הרי הם אותן הטעמים עצמן אשר אמר הרב בעניינינו, שמשום זה הוה הנקודות עגולים. ומחלק הרב כאן משום אותן הטעמים בין הנקודות לאורות האח"פ, אשר באמת הנה ישנם אותן הסיבות הגורמים להיותן עגולים באורות האח"פ ג"כ. והרי לנו עכ"פ כי כל דברי הרב בזה הם תמוהים מאד. וכן גם זולת כל התמיהות הנז', הנה גם פשטות דבריו אין להם טעם כלל וצריכין מלח ותבלין הרבה.

אמנם כבר הוכחנו לדעת בכ"מ כי דברי הרב ז"ל הם עמוקים מיני ים וגבהו עד רום שמים, והם ככל תורת ה' אשר הפשט שבה הוא מדבר בלשון בני אדם, והעומק שבה הוא עולה בגבהי מרומים. וכבר הארכנו בדברי הרב הללו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' א' ע"ש. אמנם באשר כי הרי כאן הוא עיקר מקומו, לכן נכתוב כאן ג"כ כל מה שהעלינו שם בזה, אך נקדים תחילה הענין בכלל ואח"כ נבאר אותו על דברי הרב כל דיבור ודיבור בפרט.

והענין הוא כי עומק כוונת הרב הוא לבאר את גודל ההבדל והחילוק אשר בין האורות דאח"פ להאורות דהנקודות, כי ההבדל שביניהם הוא רב ועצום למאד. והגם שהם שניהם הרי הם נמשכים ויוצאים מהראש דא"ק, ויציאת הנקודות שהם יצאו מהעינים, הרי הוא מקום יותר גבוה מהאורות דאח"פ, עכ"ז הוה האורות דאח"פ יותר נעלה ומרומם מהם לאין שיעור וחקר. והענין הוא כי כבר בארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד', כי א"ק הנה הוא נבחן ג"כ בג' רישין, רדל"א וגלגלתא ומ"ס, וכן גלגלתא ואוירא ומ"ס³⁶¹, ע"ד הא"א דאצילות ממש. ונודע הוא כי המ"ס הנה היא בועד"ק שורש כל הגבורות, ועיקר הגילוי דאור א"ס ית"ש, הנה הוא באוירא שהיא הרישא תניינא, ומשם הוא הרוזא דמתקלא הדעת עלאה,

³⁶¹ כאשר נבוא לעיין ברחבי כתבי האריז"ל והגר"א לברר מהם ג' הרישין דא"א מצינו ב' אופנים: (א) גלגלתא קד"א ומר"ס (בע"ח א"א ג', וכן הוא באד"ר), (ב) רדל"א גלגלתא ומר"ס (בפע"ח חזרת הש"ץ פרק ז' וכן הוא באד"ז).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המבריה מן הקצה אל הקצה³⁶², סוד לויתן נחש בריח אשר משם יצא אור התיקון דעולם הנקודות, כי הוא נמשך מרזא דאור א"ס, ומשם הוא כל התיקונים דלעתיד. אמנם הוא הנה כל מה שנמשך משם הוא הכל ע"י המ"ס, כי המ"ס היא המוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), והיא כולל כל הג' רישין, וכל מה שיצא ונעשה, וכן כל מה שעתידי להעשות מן העולם ועד העולם הוא הכל מהמ"ס, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקין דלא הוו והוו ויהוויין³⁶³. אמנם בעולם הנקודות הנה העלינו בספר הכללים כלל י"ח ענף ב' וכן בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' ובכ"מ שם, כי לצורך עולם הנקודות אשר משם יצא כל עולם התווה ומשם נמשך כל ההנהגה של עתה אשר עד ביאת המשיח, הנה נתעלם אור האוירא מהמ"ס והיו כביכול בלא יחוד הראוי, ונחש מה שמבואר בשער התיקון (פרק ה) כי בעולם הנקודות לא היה מתלבש עתיק בא"א³⁶⁴, וכאשר עלו (פה ע"א) הנקודות שהם המ"ן דאימא שבא"ק מבחי' הנה"י שלה למעלה בהמ"ס דא"ק, לקבל שם תוספות אור וברכה כי שם הוא עליית כל המ"ן³⁶⁵, הנה ע"י שלא היו אז האוירא עם המ"ס בהיחוד הראוי, הוציאם המ"ס ממקומו גופה ולחוי, והוא יציאתם דרך העינים וכנ"ל אות ו'. וזהו שאמרנו בכ"מ שהיו הנקודות בהעלם גדול מאור א"ס, והוא כי היה יציאתם מהמ"ס בלתי יחוד עם האוירא אשר שם הוא עיקר הגילוי דאור א"ס. וזהו ג"כ מה שהיו הנקודות דינין גדולים, כי הרי עיקרם הוא רק המ"ן דאימא אשר מינה דינין מתערין וכמ"ש בווה"ק ויקרא (י סע"ב). וכן היה יציאתם רק מהמ"ס לחוד שהוא בעצמו בוצד"ק, לכן היו כל הנקודות דינין גדולים. והנה היו רק מבחי' החיצוניות והאחוריים לבד, והיו חסרים מאור הדעת הפנימי וכמ"ש עליהם הספד"צ פ"א (א ע"א), כי היה יציאתם בלתי מתקלא ובלתי היחוד דפנים בפנים מהאו"א שבא"ק, והיו רק מבחי' חיצוניות ואחוריים לבד וכמו שמבואר כ"ז בדברינו בספר הכללים ובספר הדע"ה הנ"ל בארוכה ובאר היטיב.

אמנם כ"ז הנה היה רק בעולם הנקודות, אבל עולם העקודים שהוא למעלה מהטבור דא"ק והוא מכלל הא"ק עצמו כנ"ל, וכן הוא שורש הי"ג תקוני דיקנא שבא"א שנקראים כל טובי³⁶⁶, הנה היה המשכת כל העקודים שהוא האורות דאח"פ ע"י היחוד דהאוירא ומ"ס כהראוי, ויצאו כל האורות דאח"פ ברזא דמתקלא ובהגילוי דאור הדעת עלאה. והגם שאמרנו בשער עקודים פ"ג אות מ' ס" ה' שגם בעקודים לא נתגלה האור דהדעת עלאה העיקרי רק בעת התיקון אשר לצורך האצילות, אך זהו רק על גילויי ככל תוקפו ובקביעות, הנה זה לא נתייסד בעקודים ג"כ עד עת התיקון אשר להאצילות. אבל מציאותו העיקרי שבו הנה הוא בהעקודים לעולם, כי הרי כל עצם העקודים, הנה הוא האור דהדעת עלאה עצמו, והוא גופה הוא הרזא דמתקלא וכמ"ש בשער מטי ולא מטי פ"ד אות כ'. אלא שגילוי הוא מתנהג ג"כ בחסר ויתר, כי לפעמים מתמעט ולפעמים מתגדל, אבל עיקרו הוא בעקודים לעולם, כי הוא עצם העקודים עצמו, שכן הם הי"ג ת"ד שבא"א הם הדעת עלאה הפנימי נוצר ונקח כנודע, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י). ועכ"פ הוא כי כל האורות דאח"פ הם עיקר אור הדעת עלאה גופה אשר מרזא דאור א"ס. והרי לנו גודל ההבדל בין האורות דאח"פ להאורות דהנקודות, והנה כ"ז הנה הוא מתבאר בעומק דברי הרב אשר לפנינו וכמו שנבאר בעה"י עומק כוונתו בכל דיבור ודיבור שבו.

³⁶² לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לעניין ת"ת, אמנם פנימיותו היא הדעת, ועיין שם בשעה"פ שמייחסו לז"א. ועי' זהר בראשית א ע"ב, וכן עי' בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג.

³⁶³ עי"ש במאיר הספרא הערות 518, 519.

³⁶⁴ היינו שהעתיק היא בחי' אוירא וזה בחי' אור הגנוז, וא"א היא בחי' כתר (עי' תיקו"ז עו ע"ב).

³⁶⁵ עי' גר"א בספד"צ הנ"ל ד ע"ד.

³⁶⁶ שמות לג יט. והנה מצאתי בחינה זו נזכרת רק בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ד, וצ"ע אם יש מקור יותר ברור ויותר קדמון.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[לז] כי אין דומה אור של העינים לשאר אורות כי העין כו' – עומק הכוונה הוא במה שנודע כי תכונת כל אבר ואבר וכחו וטבעו הוא מאיכות האור והנשמה שבו. והנה אור של העינים אשר תכונתם הוא משונה מהאור של האח"פ, שאפשר לו לנענע ראייתו ולהסתכל לצדדין ג"כ, הוא מסיבת כי הנה הגם שעיקר אור הראיה הנה הוא נמשך מאור החכמה שהוא המוח הראשון הנשמה לנשמה, והוא מאוירא עלאה, אוירא דלא אתפס (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ז), רישא תניינא שהוא שורש אבא, כי הג' רישין הם כח"ב כנודע, ושם הוא עיקר הגילוי דאור א"ס ע' שער השמות (סוף פרק ז). והרי נמשך עיקר הראיה ג"כ מרוא דמתקלא אשר מרוא דאור א"ס, אמנם הנה הוא רק בבחי' שורש השרשים הנעלם, ואינו נמשך שורש השרשים הזה בהראיה ממש אלא רק תמצית דתמצית לבד. אבל מציאות הראיה עצמה וכחה וגילוייה, הנה הוא מורכב מב' בחי', כי היא מהנה"י דבינה שבכל פרצוף העולים למין בהע"ב דמ"ס רישא תליתאה שבכל פרצוף, ומוציא אותן הע"ב דהמ"ס דרך העינים, ומזה הוא כל מציאות ההסתכלות ואור הראיה וכנ"ל בדברינו אות ו' ואות ט' בארוכה. ונמצא כי בהעלם הנה הוה אור הראיה מג' בחי': מהאוירא והמ"ס שהם הב' רישין, ומהמ"ן דנה"י דבינה כי הם מתלבשין בהמ"ן דנה"י דבינה העולים שם. ומשלשתן יוצא אור הראיה דרך העינים וזהו בהעלם. אבל גילוי הנה הוא רק מב' בחי' מהע"ב דהמ"ס ומהמ"ן דנה"י דבינה העולין שם, ושניהם הם שורש אחת, כי המ"ס הוא שורש בינה כנודע, והוא מה שנודע כי עיקר הראיה הוא מהשחור שבעין כמ"ש במדרש רבה (פרשת בהעלותך פט"ז ס"ז ז) והוא מהאם כמ"ש בנדה (לא ע"א). ואמרו שם כי ראיית העין הוא מהקב"ה, והוא הבחי' הג' הנעלם שאמרנו. אבל מציאותה הוא בהשחור שבעין (פה ע"ב) שהוא מהאימא, בינה, הנמשך מהמ"ס, ושניהם הם דינין בוצד"ק. וע"י שאור האוירא הוא נעלם שם, הנה הוא כל אור הראיה רק בבחי' היצוניות, ולכן אפשר לנענע ראייתו ולהסתכל לצדדין ג"כ, כי משום שכל גילוייה הוא מההיצוניות הנה היא מתפשט לחוץ ולצדדין. והגם שעיקר הראיה הוא באמת ג"כ לנוכח ובישר, אך הוא מתפשט לצדדין ג"כ, משום שכל גילוי ומציאותו אשר גם לנוכח ובישר הרי הוא עיקרו ג"כ רק מההיצוניות, ולכן יצאו כל האורות הנקודות מהעינים דא"ק רק עגולים לבד, משום שהם רק דינין ומהאחוריים. ונמצא כי מה שאמר הרב בסיבת הטעם אשר יצאו הנקודות עגולים משום שאפשר לנענע ראייתו ולהסתכל לצדדין, הנה עיקר כוונתו הוא רק להוכיח לנו מזה על מציאות הראיה שהיא מחיצוניות ודינין וכנ"ל אות ל"ה, וזהו הסיבה מה שיצאו כל הנקודות עגולים. והאמת הוא כי בעולם הנקודות היה ההשתתפות אשר גם מהמ"ס ג"כ ממועט מאד, והיה עיקרם רק מהמ"ן דבינה לבד, שהם היו אז רק מהמלכויות דב"ן, שהם החיצוניות דחיצוניות והם רק עגולים וכנ"ל אות ל"ב ל"ג.

[לז] אך הנקודות שיצאו מעינים הם מתפשטים סביבות א"ק בדרך עגולים – משא"כ האורות דאח"פ. הגם שהם מתפשטים ג"כ להאיר סביבות כל הא"ק, אמנם כל אורם הוא רק ביושר ולא בעגולים משום שהם מאור הפנימי העיקרי רוא דמתקלא, והוא הדעת עלאה, ליתן נחש בריח וכנ"ל אות ל"ה, ולכן הוא כולו יושר, כי כל רוא דמתקלא הוא יושר ע"ד הקו דאור א"ס. משא"כ העגולים, שורשם הוא מהעצום, וכל החלל דהעצום הרי הוא עגול, כי הוא בסוד (ירמיה לא נא) נקבה תסובב גבר, והבן כי זהו סוד כל יושר ועגולים, כי הם בבחי' דו"ן, ושרשם הוא מהקו וצמצום שהם מסוד אור א"ס המקיף והמוקף.

[לח] לפי שהאורות עליונים יוצאים דרך צינור הפה או החוטם או האוזן לכן כו' משא"כ בנקודות שהבל היוצא מנה"י של הא"ק הוא בוקע בכלים של א"ק ויוצא לחוץ בסוד ואחר עורי נקפו זאת (הוא פסוק באיוב י"ט כ"ז) שהאור הוא בפנים ונקף ומכה בעור ויוצא לחוץ מכל צדדי האדם כולו ואם היה טבורו פתוח כו' – פשטות הדברים הרי הם תמוהים מכמה פנים: א', כי הרי גם באורות האח"פ אמר ג"כ לקמן (ריש פרק ב) שהגם שעיקר האורות יוצאים דרך האח"פ, עכ"ז הנה הם יוצאים ג"כ דרך כותלי דופני של הא"ק ובוקע ויוצא האור מהם. ב', כי הרי גם אורות הנקודים הנה עיקרם הוא ג"כ מה שיצאים דרך

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העינים, וכמ"ש לעיל שער מנת"א (סוף פרק א בהמ"ב) וכן במבו"ש (ש"ב ח"א פ"ג) וכן בכ"מ, וא"כ הרי הו אורות הנקודות עם אורות העקודים שוים, שאור העיקרי של שניהם יוצא בעקודים דרך האח"פ ובהנקודות דרך העינים, אך הארתם נמשך ויוצא דרך כותלי הגוף בכל סביבותיו. וכן אורם העיקרי אשר הן של העקודים והן של הנקודות הנה הוא רק לצד הפנים של הא"ק, ומה שמתפשט משניהם בכל סביבותיו הוא רק הארתם, ע' מנת"א (פרק א ופרק ב) ובעקודים (פרק א) ובמבו"ש (ש"ב ח"א פ"ה) וכן בדברינו לעיל אות ל', אך עכ"פ הוא כי הנקודות והעקודים הם שוים בכ"ז. ג', כי כאן אמר הרב, ואם היה טבורו פתוח כו' אך אור ההוא יוצא מכל צדדי העור דרך גומות ושערות שבעור לכן כו' (ע' שעה"ק דף ט' ע"ג הלשון משונה קצת אך גם שם צריך ביאור אלא שאין הענין סובל אריכות כ"כ) ובספר שער הקדמות (דף י"ט ע"ג) אמר בהיפך, כי אמר שם זה לשונו, אמנם ב' אורות גדולים בגלוי יוצאים כו' והוא אור יוצא מן נקב הטבור ולחוץ ואור היוצא מנקב פי היסוד ולחוץ, והרי הוא בהיפך ממש ממה שאמר כאן, וע"ש בסוף הדרוש שמסיק שם הרח"ו ז"ל כי היה באמת יושר בהנקודות ג"כ וכנ"ל אות כ"ו.

אמנם הנה דברי הרב ז"ל מ"ש שיוצא הבל מנה"י של א"ק ובוקע ויוצא לחוץ, אין הכוונה על אורות הנקודות עצמן אשר הם מהנה"י של א"ק כמבואר לקמן (פרק ב), כי הרי אמר שם שהם עלו כולם למעלה ונסתלקו מהנה"י לגמרי ונשארו הנה"י ריקן מאור. אך פשוט הוא כי כוונת הרב כאן, הנה הוא רק על האור החדש אשר אמר שם, כי הוא נולד מהווג דהע"ב שבגלגלתא עם הס"ג דהשרשים הפנימים דהאח"פ, (פה ע"ג) והוא אשר חזר וירד דרך הפרסה בהנה"י של א"ק כמבואר שם. ועל אותו האור החדש, הנה אמר כאן שהוא בוקע ויוצא דרך כותלי הנה"י ומאיר להנקודות שיצאו דרך העינים, שהם הנקודות העיקריים העגולים העיקריים אשר נתפשטו וירדו מטבורו דא"ק ולמטה מבחוץ. ואותו אור החדש הנה הוא המלכי יושר שאמר הרח"ו ז"ל בשער הקדמות (דף יט ע"ד סוף דרוש ה שם) והוא היושר דהנקודות שאמרנו לעיל אות כ"ו ואות ל"א, ע"ש.

והנה עומק הענין דאותו אור החדש בארנו בספר הדעה"ה ח"א דרוש ב' ג' כי הוא מסוד פרצוף אבא שבא"ק, והיינו כי ע"ד שבארנו לעיל אות ו' על אורות העינים, שהם מהמ"ן דאימא שבא"ק אשר העלתה אותם למעלה לקבל שם תוספת אור וברכה כדי להבנות ולהשתלם, כן עלה ג"כ מ"ן מאבא שבא"ק. והנה שורש אבא הנה הוא בהע"ב שבגלגלתא כנודע, וזהו שאמר הרב בנקודות (פרק ב) כי היה העלייה בבחי' מ"ן, ונזדווגו עי"ז הע"ב עם הס"ג ונולד מזה האור חדש. והנה היה שינוי גדול בין עליית המ"ן דאימא לעליית המ"ן דאבא, כי המ"ן דאימא לא גרמו בעולם הנקודות שום זווג למעלה, ולא נתייחדו הב' רישין האוירא והמ"ס דא"ק זב"ז כלל, והוא סוד מ"ש הרב בשער התיקון (פרק ה) כי לא התלבש אז עתיק בא"א, והוציא אותן המ"ס ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים כנ"ל אות ו'. אבל המ"ן דאבא אשר שורשו הוא מהאוירא רישא תניינא, הנה הוא גרם בעלייתו יחוד קצת בהב' רישין, ונזדווגו עי"ז הע"ב והס"ג שבגלגלתא, ונולד מזה האור חדש.

והנה עיקר הסיבה בזה היה כי לא התייחדו אז האו"א שבא"ק זב"ז, והוא סוד מ"ש בשער התיקון (פרק ה) כי לא התלבשו אז או"א זב"ז, וכן הוא בספד"צ (פרק א א ע"ב) שלא היו משגיחין אפין באפין, והעלו כל א' את המ"ן שלו בפנ"ע. ולכן הוא כי האימא אשר שורשה הוא בהמ"ס לא גרם עלייתה למ"ן שום יחוד בהב' רישין, והוציא אותן המ"ס ממקומו גופה לחוץ והוא יציאתן דרך העינים כנ"ל אות ו'. והנה היה יציאתן מהעינים בסוד טפ"ק מהע"ב דהמ"ס כי לא התייחד עם האוירא כנ"ל. מה שאין כן המ"ן דאבא, הגם שהיה עלייתן ג"כ בפנ"ע, אך באשר ששורשו הוא באוירא רישא תניינא, גרם הוא יחוד למעלה וקיבלו המ"ן שלו בעלייתם תוספות אור וברכה, ואח"כ חזרו לירד בהאבא שבא"ק בהמוחין שבו,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וכן אח"כ דרך כל הקומה שלו בסוד אמ"ר³⁶⁷, לצאת בהזווג בהאימא שבא"ק. אך באשר כי היו אז או"א בלא זווג ובסוד אב"א, הנה יצאו מאבא ג"כ בסוד טפ"ק, והוא יציאתם מהטבור והיסוד. והרי נמצא כי המ"ן דאבא הנה הם נתקנו באבא בסוד אמ"ר, כי הרי נכנסו בו ונתפשטו בכל קומת פרצוף שבו, אלא שאח"כ יצאו ממנו גופה בסוד טפ"ק, אבל המ"ן דאימא לא חזרו לירד בה כלל אלא שיצאו מלמעלה גופה דרך העינים.

והנה המ"ן דאבא אשר יצאו מהטבור והיסוד שבו, הוא הז"א הכללי דהנקודות, והמ"ן דאימא אשר יצא דרך העינים, הוא הנוק' הכללי דהנקודות. ובאשר שהיה חסר הזווג בהאו"א כנו', הנה היה חסר הזווג ג"כ בהזו"ן הכללים דהנקודות, ולא נזדווגו זב"ז אלא שכל הטיפין הראוים להנתן מהזו"א לנוק' הנה הם יצאו ממנו ג"כ בסוד טפ"ק. אך לא היו טפ"ק ממש מהיסוד שבו, אלא שיצא ממנו מהצפרני רגלים שבו כמ"ש לקמן (פרק ג), והם אינם טיפין ממש אלא רק תמצית הארה לבר. ונמצא כי מה שיצא מהטבור והיסוד, הנה הם אורות גלויים ממש, והיה יציאתם מהאבא שבא"ק, ומהם היה הז"א דהנקודות. אבל מה שיצא מהצפרני רגלים הם אשר יצאו מהזו"א, והם אינם אורות גלויים כלל וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בדברינו. והנה הזו"א דהנקודות אשר היה יציאתו מהטבור והיסוד שהם אורות גלויים הוא היושר דהנקודות, וכן מה שיצא ממנו דרך הצפרני רגלים כנו' הם המלכי יושר, אבל מה שיצא מהעינים הם המלכי עגולים. והנה הגם שלא הודונו היושר בהעגולים שהם הזו"ן דהנקודות זב"ז כנו', עכ"ז הנה האירו זה לזה באיזה הארת עכ"פ, והיה מאיר הזו"א להנוק' שהוא היושר בהעגולים באיזה הארה, ועי"ז יצאו למלוכתם כרגע, כי אלולא אותה ההארה לא היו יוצאים למלוכה כלל³⁶⁸.

והנה הזו"א אשר הוא יצא מהאבא עצמו מהטבור והיסוד שבו, הנה הוא עומד ומקיף להאבא והא"א שבא"ק ע"ד הזו"א דאצילות וכמ"ש לקמן (פרק ג). אבל הנוק' שהם המלכי עגולים, הנה הגם שהם ג"כ מהמ"ן דאימא (פה ע"ד) ומהנה"י שבה, אך משום שהם לא יצאו מהאימא עצמה, כי הרי הם יצאו מהעינים כנ"ל, הנה אינם עומדים הם על הא"ק עצמו שהוא על האימא שבא"ק ומצד שמאל שבו, ע"ד שעומדים הזו"ן דאצילות על הא"א ואו"א, שאיחו בנצח ואיחי בהוד³⁶⁹, אלא הוא כי בעולם הנקודות עומדת הנוק' שהיא מלכי העגולים מחוץ להזו"א דהנקודות שהוא היושר, ואינו עומד העגולים על הנה"י דא"ק עצמו, אלא שהזו"א הוא מפסיק ביניהם, ומלביש הזו"א על הא"ק עצמו מטבורו שבו ולמטה, ועל הזו"א שהוא היושר דהנקודות הנה עליו ומבחוץ אליו הנה עומדים ומסבבים האורות שיצאו מהעינים שהם עגולים ומקבלים הארה מהם כנ"ל.

והנה ההארה מהם אשר מקבלים הוא דרך העור שבו דרך גומות ושערות שבעור כמ"ש הרב. וסוד העור הנה הוא בחי' מלכות, והוא מלכות המקפת ונעשית כמין בית, בסוד (יומא ב ע"א) אין בית אלא אשה כמ"ש הרב בפרקי הצלם (פרק ב), והוא המלכות דז"א עצמו, והיא אשר מאיר להנוק' הכללי דהנקודות שהם העגולים, ומקבלים העגולים דהנקודות הארה מהיושר דהנקודות ע"י המלכות דהיושר. וכל מלכות הנה היא לעולם ג"כ רק בסוד עגולים כי היא המקפת כנו'. וזהו מ"ש הרב שסיבת העגולים הוא ע"י שמקבלים מהעור, ור"ל כי הרי גם מה שמקבלים מהיושר הוא ג"כ רק מהמלכות המקפת, שהיא ג"כ רק בחי' עגולים. והעיקר הוא כי הרי גם כל אותו היושר עצמו שהוא הזו"א דהנקודות, הנה לאחר התיקון היה הוא ג"כ רק בבחי' עגולים, כי היה הוא כולו ג"כ רק מהמלכויות דהב"ן שבאבא. אלא שבעולם הנקודות היה נחשב הוא לזו"א וליושר משום שהוא מהמ"ן דאבא כנו', והוא ז"א ויושר בערך המ"ן דאימא שהם נוק' ועגולים בערכו. אבל לאחר התיקון נחשב

³⁶⁷ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה'.

³⁶⁸ עי' עוד בזה בח"א דף נא ע"ב וע"ד.

³⁶⁹ עי' הערה ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כל הנקודות כולם לנוק' ולעגולים כי הם כולם רק מהמלכויות דב"ן, ולכן הוא כי כל מה שמקבלים העגולים מהיושר מהעור המקפת שהיא המלכות, היה זה ג"כ בבחי' עגולים גם בעולם הנקודות מאחר שעיקרם הם באמת רק עגולים. משא"כ בעולם העקודים אשר הם יושר מעיקרם וכנ"ל אות ל"ה ובכ"מ לעיל, ולכן הוא כי הגם שהארת העקודים מתפשט ג"כ דרך כל סביבות א"ק, עכ"ז הנה הם לעולם רק יושר, כי עיקר סיבת היושר והעגולים הוא תלוי לעולם באיכות האורות עצמן, שאלו הם יושר מעיקרן שהם אורות פנימים ומאור הדעת עלאה סוד לויתן נחש בריה, ואלו הם עגולים מעיקרן שהם החיצוניות המקפת ומסוד הצמצום המקיף להקו בסוד נקבה תסובב גבר (ידמיה לא נא) וכנ"ל אות ל"ז, ודי בזה. והרי נתבאר לנו עכ"פ עיקר דברי הרב בזה ויתבאר עוד למטה בעה"י בכל דיבור ודיבור בפנ"ע.

[טל] שהבל היוצא מנה"י של א"ק – הוא האור חדש שירד דרך הפרסה בהנה"י ויצא מהטבור והיסוד, והוא הז"א הכללי דהנקודות שמלביש על הנה"י של א"ק, ר"ל על הנה"י דאבא וא"א שבא"ק, ונעשים בו לעצם מעצמיו. ונקרא עתה הז"א בשם הנה"י דא"ק, כי נעשה חד עמהם, ונמשך ומתפשט הבל, ר"ל הארה מהז"א, ובוקע בהכלים שלו ויוצא לחוץ דרך העור שבו שהוא המלכות שלו, ומאיר להאורות שיצאו מהעינים שהם הנקודות העיקריים העומדים מבחוץ להז"א נגד הטבור ולמטה.

[מ] ואם היה טבורו פתוח והיה יוצא אור משם אל הנקודים – ר"ל כי באם שאותו אור חדש היוצא מהטבור והיסוד שהוא אור ממש והוא יוצא בגלוי, וכמ"ש בשעה"ק (דף י"ט ע"ג) שאורות היוצאים מהטבור והיסוד הם אורות גדולים ובגלוי, ובאם שהיו נמשכים הם עצמם להנקודים, וזהו שאמר "ואם היה טבורו פתוח והיה יוצא אור משם אל הנקודים", ור"ל כי אם שהיה נמשך האור אל הנקודים מאותו הטבור הפתוח עצמו, ור"ל שהיה נמשך כל האור חדש אל הנקודים גופה, אז היה בהנקודים יושר ג"כ, כי הרי אותו אור חדש הוא נמשך ונעשה ע"י זווג הע"ב והס"ג שבגלגלתא כמ"ש לקמן (פרק ב), והרי הוא בבחי' יושר עכ"פ. וכן אמר מהרח"ו ז"ל בשעה"ק (דף יט ע"ד סוף דרוש ה) כי האור חדש הוא באמת היושר דהנקודים, וכן הוא ג"כ במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ה דף ד ע"א מדפוס ירושלים ת"ו) ע"ש. אמנם הוא כי אותו האור חדש הנה הוא עצמו אינו נמשך אל הנקודים כלל, אלא כי ממנו נעשה הז"א הכללי דהנקודות. והרי נעשה כל האור חדש לפרצוף בפנ"ע שהוא ז"א הכללי דהנקודות, והוא באמת בבחי' יושר היושר דעולם הנקודות. אך מה {פו ע"א} שנמשך ממנו אל הנקודים העיקריים שהם האורות שיצאו מהעינים, הנה הוא רק הבל והארה מבחי' העור שבו, שהוא המלכות המקפת אותו בסוד נקבה תסובב גבר. וכל מלכות היא ג"כ רק בבחי' עגולים, וממנה נמשך אל הנקודים העיקריים שהם האורות שיצאו מהעינים ולכן נשאר הנקודים העיקריים עגולים לעולם.

[מא] כי הלא בארנו במ"א – הוא בספר אוצרות חיים, והוא המ"ת אשר לקמן (פרק ב), כי הרמ"פ ז"ל שהוא סידר את הע"ח הביא בו את כל הס' אוצ"ח והוא כל פרקי המ"ת אשר בע"ה.

ענין צמצום ב' של א"ק כו' – כי הצמצום המבואר בשער עגולים ויושר (ענף ב) שהוא הצמצום דא"ס הוא הצמצום הראשון, והצמצום המבואר לקמן (פרק ב) שהוא הצמצום שהיה בא"ק לצורך הנקודות הוא הצמצום הב'.

[מב] ובהעלות אור זה למעלה היה בדרך מ"ן – והוא המ"ן דהאז"א שבא"ק, ששניהם העלו את אורות הנה"י שלהם למעלה למ"ן, והוא מ"ש לקמן (פרק ב) כי נשאר המקום שמן הטבור ולמטה ריקן בלתי אור. והנה המ"ן דאימא כאשר עלו למעלה הנה יצאו הם עצמן משם לחוץ, והם האורות שיצאו דרך העינים. אבל המ"ן דאבא הם גרמו זווג למעלה לצורך תוספת אור ומוחין בהאבא, ויצא מזה האור חדש והוא ז"א הכללי דהנקודות שהוא היושר דהנקודות וכנ"ל בכל דברינו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[מג] נמצא כי הנקודות נעשה ע"י ב' אורות כו' – האמת הוא כי עיקרן ומציאותן דכל הנקודות הוא רק האורות שיצאו מהעינים שהם המ"ן דהאימא, אך משום שאלולא ההארה אשר קבלו מהמלכות דהז"א הכללי שהוא האור חדש מבחי' העור שבו וכנ"ל, לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל ולהתקיים כלל, לכן אמר שנעשו מב' אורות, כי הרי אלולא אותו ההארה מהעור שהוא המלכות דאור חדש, לא היה אפשר להם לצאת לידי קיום כלל, כי היו מתבטלים כרגע ע"י תוקף גבורתם וכמו שיתבאר עוד לקמן בעה"י.

[מד] היה במקום החזה ושם נשאר שורשו כו' – כי משום שהמ"ן אשר העלו האו"א היה בלתי זונג, והעלה כל א' את המ"ן שלו בפנ"ע וכנ"ל אות ל"ח, לכן לא היה בכחם לעלות למעלה בכל שלימותם, אלא שנשאר עיקרם במקום החזה. והוא במה שנודע כי נה"י הוא רק לבר מגופא (זחר בראשית דף נא ע"ב) ועיקרו דכל פרצוף הוא החג"ת שלו, ולכן כאשר עלו המ"ן מהנה"י שלהם, הנה נשאר עיקרם במקום החזה שהוא בהפרצוף העיקרי שלהם גופה, כי לא היה בכחם לעלות למעלה בכל שלימותם כמו שהם, ולא עלה למעלה אלא רק תמצית הארה מהם לבד וכמו שיתבאר לקמן (פרק ב).

[מה] נפגעו יחד שם הג' אורות כו' ולכן הם דחוקים הרבה ובפרט כו' – גם כאן הוה כל דברי הרב זללה"ה לא כמו שנכתבו נקראו והם עמוקים מאד, ועיקר כוונתו הוא רק ללמדנו איך שכל עולם הנקודות הוא נתיסד בתחילה בדרך צר ומצוק, וכל תהלכותיה היה בסאון ורעש, והיה כל יציאתם מבוהלים ודחופים ע"י גודל המצור ומצוק הנעשה להם מכל צד, כי נסתם מהם המקור דאור העליון וככל הראוי לעולם התוהו שיוצא מהם. ועי"ז הנה היה כל האורות אשר יצאו אז עכ"פ רק מבחי' חיצונית לבד, והם העגולים אשר כל תכונתם הוא רק לסבב את האור הפנימי שבתוכו ולהיות לשימוש אליו, והנה יצא אז רק העגולים לבד. והענין הוא, כי הנה כל אור ואור מהנאצלים כולם, כל תשוקתו ומגמתו הוא להמציא ולהוציא אורות חדשים תמיד, כי על זה נאצל ונמצא ושולח בעולמו לחדש ולפעול למטה הימנו, וע"ד שאנו רואין בעוה"ז שתשוקת כל א' להוליד בנים, ומי שאין לו בנים הרי חיינו אינם חיים. כמ"ש בעבו"ז (ה ע"א) ד' חשובים כמתים, ואחד מהם הוא מי שאין לו בנים, ואמרו (אבות פ"ו מ"ח) הבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם. וכן הוא בענינינו כי או"א שבא"ק דחקו את עצמן והעלו מ"ן למעלה כדי לקבל תוספות אור וברכה שהוא תוספות אור ומוחין כדי להמציא ולהוליד אורות חדשים. אמנם הוא, כי באמת הנה לא הגיע העת עדיין, כי לא היה נמשך להם הרוא דמתקלא שהוא אור הדעת עלאה שהוא מהיחוד דב' רישין אורא ומ"ס, כי עתיקא קדישא היה מעכב תיקונו עליהם בכוונה ורצון וכדי להמציא את עולם התוהו, ולא היה נתגלה אליהם האור הדעת עלאה כלל, והיו עדיין אותם האו"א אחור באחור, והעלו (פו ע"ב) את המ"ן שלהם כל אחד לעצמו כנ"ל, ועי"ז לא היה בכח המ"ן לעלות למעלה בכל מציאותם אלא שנשאר עיקרם בהם גופה וכנ"ל אות מ"ד.

והנה המ"ן הם מנה"י, וכאשר נשאר עיקרם בהם גופה הוא בחג"ת, ולא עוד אלא שגם התמצית הארה מאותן המ"ן אשר עלו למעלה עכ"פ הנה המ"ן דהאימא הם יצאו דרך העינים, וגם המ"ן דאבא אשר הם קבלו תוספות אור ומוחין להאבא וירדו דרך עליו ונעשה מזה האור חדש, הנה כאשר נתפשט לירד בנה"י שלו, וכדי לצאת משם כהראוי ובדרך הולדה, הנה ננעל השער לפניו ונפרס פרסה מתחת החג"ת וסגר עליו הדרך, ונשאר הוא ג"כ בחג"ת. והרי היו כולם המ"ן והאור חדש והחג"ת גופה בצער גדול ובמצור ובמצוק על כי ירט הדרך לנגדם, וכל יגיעתם ופעולתם הוא לאפס ותוהו. וזהו שאמר הרב "כי היו דחוקים הרבה", ור"ל שהיו בצער גדול על כל מה שנעשה בהם.

והנה המ"ן דהאימא כאשר ראו כ"ז הרי ידעו והבינו שעשו שלא כהוגן במה שדחקו את השעה לעלות למעלה שלא בעת הראוי, שהוא כל זמן שלא נתגלה להם עדיין האור הדעת עלאה מהתריין רישין אורא ומ"ס, כי הרי ראו שגם התמצית הארה מהם אשר עלו למעלה הנה הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה לחוץ, ולא חזרו לירד בתוכה בתוספות

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אור ומוחין כלל אלא שיצאו דרך העינים משם לחוץ, והרי ידעו מזה שהיה עלייתם שלא כהוגן. ולכן מאחר שראו שנפסק להם הדרך לחזור להנה"י ע"י הפרסא שנפסק בין החג"ת להנה"י, הנה לא דחקו את עצמן לבקוע את הפרסא ולחזור למקומם כדי להאיר לאורות העינים שירדו כנגד הנה"י מבחוץ, כי ראו בעצמם שחלילה להם לעשות כ"ז מאחר שנפסק להם מהמציל ית"ש. אמנם היו מאירים להם מאותו המקום גופה שהיו עומדים עתה שהוא מהטבור ולמעלה וכמ"ש הרב לקמן (פרק ב), ומשם גופה היו משלחים הארתם דרך העינים ג"כ להאיר להנקודות.

אך המ"ן דהאבא אשר הם ראו כי הם קיבלו למעלה תוספות אור ומוחין להאבא וירדו דרך עליו, ונעשה מזה האור חדש כהראוי למציאות הז"א הכללי דהנקודות, וכל ז"א הנה מקומו הוא רק מהטבור ולמטה לעולם, ולכן הבין הוא כי הוא מוכרח לבקוע את הפרסא, וכדי להוציא תולדתו לפועל כל מה שניתן לו מהמאציל ית"ש. כי מה שנפרס הפרסא גם לפניו הנה הוא רק כדי להמעיט את אורו שיוצא במיעוט, כי כל מה שנמשך ונעשה ע"י בקיעה הוא מתמעט וכמ"ש בסדר אבי"ע (פרק ו) וכנודע. והיה הכוונה במה שנפרס הפרסא גם לפניו כדי להמעיט את אור הז"א שיוצא במיעוט כפי הראוי להנקודות, ועל זה הנה היה גם האור חדש בצער גדול על שמוכרח להמעיט אורו. וזהו שאמר שהיו "דחוקים הרבה ובפרט כו", כי היה הצער בכפליים: אחד, על מה שלא זכו לעליית המ"ן כהראוי, כי הרי נשאר עיקרם בחג"ת כנוז, וממילא הוא שלא זכו לתוספת אור ומוחין כהראוי. ואחד, הוא כי גם אותו המעט אשר קבלו לא אפשר להם ג"כ להוציא בשלימות כל מה שקיבלו, אלא הוצרך להתמעט עוד ולהוציא אותו רק ע"י יגיעה רבה ובחוזק נמרץ, והוא ע"י בקיעת הפרסה דוקא. וא"כ הרי מכ"ז אינו יוצא אלא רק במיעוט האפשרי שהוא רק התמצית לבד, והוא החיצוניות והעגולים. וזהו שאמר "ובפרט כו" צריך לבקוע בחוזק כו" והוא יוצא בחוזק נמרץ (ר"ל רק ע"י יגיעה רבה וכח גדול וממילא הוא שאינו יוצא רק במיעוט היותר אפשרי שהוא התמצית והחיצוניות לחוד), והוא נעשה עגול, ר"ל שהוא רק העגולים לבד. והגם כי אותו אור החדש הרי אמרנו שהוא הז"א הכללי דהנקודות והוא היושר דהנקודות, אך האמת הוא כי לאחר התיקון הנה הוא נחשב ונעשה ג"כ רק לעגולים לבד, כי גם הוא רק המלכויות דהב"ן דהאבא, אלא בעולם הנקודות נחשב הוא בערך המ"ן דאימא לז"א וליושר, והוא הז"א הכללי והיושר הכללי דהנקודות. אבל לאחר התיקון הנה הוא ג"כ לעגולים כי כן הוא מעיקרו. ועכ"פ הוא כי הרי ע"י כל אותו המאורע כולו אשר אירע לאותן המ"ן שלא עלו כהוגן ולא ירדו כהוגן, הנה עי"ז לא נעשה מהם רק העגולים לבד כי לא נמשך להם אז מאור הפנימי מאומה אלא רק אור דבחי' חיצוניות לבד שהם העגולים וכנ"ל סוף אות ל"ח ע"ש

[מון] וטעם הג' הוא כו' – כי טעם הא' הוא הנ"ל אות ל"ו אשר בא להוכיח שם כי כל אור הראיה עצמה היא (פ"ו ע"ג) רק מהחיצוניות דהמ"ס, אבל פנימיותה היא בה רק בהעלם מאד, ולכן יצאו האורות דעינים רק עגולים לבד. וטעם הב' הוא הנ"ל אות ל"ח ט"ל מ', שמתבאר שם כי גם מה שמקבלים אורות העינים מהאור החדש הנה הוא רק מבחי' עור המקפת שהוא המלכות שבו, שהיא ג"כ רק בחי' חיצוניות ועגולים. ולא עוד אלא שגם כל אור החדש עצמו, הנה הוא מעיקרו ג"כ רק עגולים ובפרט אחר שנתמעט ע"י בקיעת הפרסה וכנ"ל אות מ"ה. ועתה בא בטעם הג' להוכיח עוד על האורות דעינים שהם רק מבחי' החיצוניות שהוא העגולים, כי הרי עיקרן הוא מהמ"ן דאימא שבא"ק אשר עלו למעלה כדי לקבל שם תוספות אור וברכה, ולחזור באימא בתוספות אור ומוחין כדי להבנות ולהשתלם ולצאת ממנה לולד שלם וכדרך כל מ"ן. אך כאן הרי לא זכו לכ"ז כי לא עלו למעלה בשלימות כל המ"ן כולו, אלא שנשאר עיקרם בה גופה שהוא בהחג"ת דהאימא עצמה, ולא עלה למעלה רק התמצית הארה מהם לבד. וגם אותן שעלו לא חזרו לירד בה לתוספות אור ומוחין, אלא שהע"ב דהמ"ס אשר שם היה עלייתן הוציא אותם ממקומו גופה לחוץ, והוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

יציאתן דרך העינים. והרי לא קבלו תוספות אור וברכה בעלייתן כלל, אלא שיצאו מהעינים כמו שעלו שהוא רק התמצית הארה לבר מהמ"ן דהאימא שהוא רק הב"ן החיצוניות שבה, שהם המלכויות החיצוניות אשר הם רק עיקרן דהעגולים ממש.

ומ"ש "מחמת אור הראשון", ר"ל המ"ן דאימא אשר עלו מלמטה למעלה. ומ"ש "הוא בדוחק גדול", ר"ל בצער גדול כי לא היה אפשר לו לעלות בכל שלימותו אלא שנשאר עיקרו בחג"ת כנו, והחג"ת הוא עיקרו דהפרצוף³⁷⁰ והוא אשר רצה ועשה הפעולה דעליית מ"ן ולא נשלם פעולתו כלל. והרי היה ג"כ בצער גדול על זה. ומ"ש "וכשיצא מן העינים יצא בחוזק", ר"ל בעל כרחו, כי הרי היה רצונו לקבל שם תוספות אור וברכה ולחזור בתוך האימא לתוספות אור ומוחין, ולא נעשה רצונו כלל, כי הע"ב דהמ"ס הוציא אותו דרך העינים תיכף בעלייתו בו, ולא השפיע בו תוספות אור וברכה. והרי היה יציאתו מהעינים בחוזק, ר"ל בע"כ, ועי"ז נעשה עיגול, כי נשאר רק על מציאותו לבר שהוא החיצוניות דהב"ן כנו.

[מז] ואמנם האור פנימי הבוקע מכל צדדיו רצה בו – הנה כאן בא ללמדינו עיקר הדברים אשר אמרנו לעיל כי כל ההארה אשר מקבלים הנקודות מעור המקפת שהוא המלכות דאור החדש הנה הוא ג"כ רק עגולים מעיקרן, כי היא בסוד נקבה תסובב גבר (ידמיה לא כא). ועל זה מלמדינו כאן טעם והסברת הדברים כי כל ענין נקבה תסובב גבר הוא, כי היא רוצה לקבל ממנו בכל עצמותה כולה בכל חלקיה שוים, וכן הוא רוצה להשפיע בה בכל חלקיה כדי שתשתתף גם היא ליתן חלק בהולד מכל עצמותה כולה, ולכן היא מסבב אותו בבחי' עגול (כי כן הוא כל הזוונים ריבוע בגו עגול³⁷¹), כי אין השואה גמורה אלא בעגול דוקא³⁷². ולכן הוה המלכות שהיא הנוק' בבחי' עגול לעולם, כי המלכות שהיא היסוד והשורש דכל העולמות התחתונים, וכן היא נושא אותם תמיד. וכ"ז הוא ע"י קבלתה וכלילתה תמיד מכל העליונים, ולכך היא בבחי' עגול כדי שתקבל מלמעלה בכל חלקיה שוים, וכן תשפיע למטה מכל חלקיה שוים, ולכן הוה המלכות לעולם בבחי' עגול.

אמנם הנה כל בחי' ותכונת עגול אשר אמרנו עתה, הנה הוא באמת שבה ומעלה גדולה, כי היא מקבלת מכל העליונים ומשפעת לכל התחתונים והוא היחוד דהזו"ן. ונעשה כ"ז רק בעת התיקון דמעשה בראשית ע"י האור דשם מ"ה. והגם כי גם בכ"ז הנה הוה המלכות החיצונה לכולם, אך הוא רק לטובתה ומעלתה, כי נעשית בית קיבול לקבל בתוכה כל אור קדושת טוב העליונים, והרי היא חיצונה לכולם שכולם שרוים בה ומיוחדים בה, ומוצאים בה עונג ונחת. והיא שבה כולם כי היא תכליתם, סוף מעשה אשר במחשבה תחלה (ע"י תיקון ז ע"א). וכן היא הנושא את כל העולמות התחתונים בתוכה, והיא חצונה לכולם ג"כ, פריסת סוכות שלום לכולם, שכולם חוסים בצילה ובסתר צל כנפיה, והוא הכל בהמלכות דאצילות בעת תיקונה. והאמת הוא כי אז הנה כשם שהיא החיצונה לכולם כן היא ג"כ הפנימיות (פו ע"ד) לכולם, כי היא נושא את כל העולמות כולם מבפנים ומבחוץ וכמ"ש ברע"מ (פרשת בהר קט ע"ב) אנת הוא לבר מכלא ולגו מכלא ולעילא מכלא ולתתא

³⁷⁰ ע' ליקוטי הגר"א בסוף סד"צ ל"ז ע"ד וז"ל, והענין כי הרוח באדם הוא האדם, אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו, והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל, וע' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד וז"ל, הענין של נר"ג, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל.

³⁷¹ ע"י בהיר אות קיד - ומאי לישנא דשבט, דבר פשוט הוא שאינו מרובע, מ"ט, דלית אפשר מרובע בגו מרובע אחר, אלא עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי. ע"י ליקוטי הגר"א בסוף ס"י כג ע"א. וע"י יהל אור ח"א יב ע"א, ז"ל, וסוד האופנים והגלגלים הן סוד עיגולא וריבוא שהאופנים הם מרובעין כמ"ש בתיקונים והן בד' פנים, ע"כ. ע"י עוד יהל אור ח"ג י"ג ע"ב וז"ל, ס' ומ' הוא בינה ותבונה, וכן הם שמים וארץ, ז"ל, שלכן בבינה רומז בן בלבד ובתבונה בן ובת, והן עגולא וריבוע, כי שמים הוא בעיגול ולכן הוא ר"ק ו' וארץ הוא בריבוע כידוע והן ו"ד, עכ"ל.

³⁷² ע"י לעיל עגו"י פרק א' יא ע"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מכלא ולכל סטרא כו' דאנת הוא נשמה לנשמות כו'³⁷³, וכן בפ' פינחס (רכה ע"א³⁷⁴). ועכ"פ הוא כי מה שהמלכות דאצילות היא לאחר התיקון ג"כ החיצונה לכולם, הנה הוא לה שבה ומעלה גדולה וכן הוא טובה ושבת גדול לכל העולמות כולם.

אמנם בעולם הנקודות אשר אז לא נתלכשו זב"ז וכמ"ש בשער התיקון (פרק ה) וכן"ל אות ל"ה, הנה כאשר לא נמשך אז רק מהחיצוניות שהוא העגולים לבד, והיו רק המלכויות דהב"ן לחוד, הרי הוא ודאי חסרון גדול, כי חיצוני בלתי פנימי הרי הוא כגוף בלא נשמה ואין תועלת ממנה, וזהו החסרון דעולם הנקודות מה שהיו רק העגולים לבד. אמנם הנה מעין ובמקצת ובהעלם גדול היה באמת גם בהם מאור הפנימי ג"כ וכמו שבארנו בדע"ה ח"א דרוש ב' ובכ"מ מדברינו, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל אפי' כרגע. אבל עכ"פ הוא כי מעיקרם היו אז רק העגולים לבד, אלא שהמ"ן דאבא שהוא האור החדש והוא הז"א הכללי דהנקודות, היה נחשב הוא לבחי' יושר בערך המ"ן דאימא שהם האורות שיצאו מהעינים, וקבלו המ"ן דאימא הארה מהם לצורך מלכותם כרגע. אך מה שקבלו הוא רק מעור המקפת שהוא מהמלכות החיצונה, והוא ג"כ רק בחי' העגולים וכן"ל בכל דברינו. אך עכ"פ הוא כי נתיסדה כל מלכות אשר היא הסוף דכל מדרגה ומדרגה להיות חיצוני לכולם, ר"ל לבחי' לבוש עליהם ובתכונת עגולים, משום שהיא בסוד נקבה תסובב גבר (ירמיה לא נא), וכדי לקבל מכל מה שלמעלה ממנה ולהשפיע לכל מה שלמטה ממנה וכן"ל.

וכו' הנה מלמדינו הרב כאן בענין האור חדש המאיר לאורות העינים דרך העור שבו שהוא המלכות שבו, איך שאותה המלכות היא ג"כ רק עגולים לבד. ואמר כי הוא ע"י שהאור פנימי שהוא הז"א הרי הוא בוקע מכל צדדיו, ור"ל שהמלכות שלו שהוא העור היא מקבל ממנו בכל חלקיה שוים וכדי להאיר לאורות העינים ג"כ מכל חלקיה שוים. וזהו שאמר "רצה להדביק כל צינורות הארה זו בזו", ור"ל שימשך ההשפעה באחדות האפשרי, כי כן הוא הצורך לכל ולד הנולד שיהא כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו מיוחדים זב"ז, וכן היה הרצון כאן להשפיע לאורות העינים שיצאו נפרדות זו מזו לייחדם באיזה יחוד עכ"פ שייצאו למלכותם כרגע. ואמר "ומכה בחוזק כנ"ל", ר"ל כי במה שאמר האו"פ הבוקע כו', הרי הוא משמע שהוא אור פנימי ממש, וא"כ הרי הוא אינו עגולים אלא רק יושר, ועל זה אמר "ומכה בחוזק", כי כל שפעו שמשפיע, הנה הוא רק ע"י כובד גדול ושלא ע"י פתח פתוח כלל, אלא רק ע"י התגברות ויגיעה רבה. וממילא הוא כי הוא רק במיעוט גדול ותמצית הארה לבד, שהוא רק אור היותר חיצוני והם המלכויות דהב"ן דאבא שהם העגולים שבו לבד.

והענין מה שאמר "ומכה בחוזק", שהוא רק בכובד גדול וכנו', כי הרי הדרך הישר והראוי הנה היה שהאור חדש, שהוא הז"א הכללי דהנקודות, יזדווג הוא בזווג גמור עם האורות העינים שהם הנוק' הכללי דהנקודות. אבל לא נזדווגו כלל, אלא שהאור חדש האיר בו בהארה בעלמא דרך העור שבו כנו', וזהו שאמר "ומכה בחוזק", ר"ל כי דחק את עצמו

³⁷³ ז"ל בשלימות: ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא.

תרגום: ואתה אין נשמה עליך שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לכל ובתוך הכל ולכל צד ולמעלה מהכל ולמטה מהכל, ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד.

³⁷⁴ ז"ל: איהו סובב על כל עלמין ולית סובב לון לכל סטרא עילא ותתא ולארבע סטרין בר מניה ולית מאן דנפיק מרשותיה לבר איהו ממלא כל עלמין ולית (ס"א אלהא כו' לון בר מניה) אחרא ממלא לון. איהו מחיה לון ולית עליה אלהא אחרא למיהב ליה חיין הה"ד ואתה מחיה את כלם, ע"כ. תרגום: הוא סובב על כל העולמות, ואין סובב אותם לכל צד למעלה ולמטה ולארבעה צדדים פרט לו. ואין מי שיוצא מרשותו החוצה, הוא ממלא כל העולמות ואין (אלוה וכו' להם חוץ ממנו) אחר שממלא אותם. הוא מחיה אותם ואין אלוה אחר עליו לתת לו חיים, זהו שכתוב "ואתה מחיה את כלם".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

להאיר בו באיזה הארה ע"פ. וא"כ הרי ממילא הוא שהיה רק תמצית הארה לבד וכנו. אך העיקר הוא כי מ"ש "ומכה בחווק", הוא סובב ג"כ רק על הסברת הדברים איך שנעשה לעגולים, כי הוא מכה בחווק כדי להגיע לכל חלקיה שוים, וזהו שאמר "לכן מתעגלין אור הצינורות היוצאים דרך פנים (כצ"ל וכ"ה בשעה"ק דף ט סע"ג) ומקיפין ופוגעין עם צינורות היוצאים מהאחור ונעשה האור עגול", כי מדחיק את עצמו לייחד את האורות זכ"ז, הפנים עם האחור והאחור עם הפנים, ונעשים עגולים. וכ"ז כדי שיומשך בה בכל חלקיה שוים, ועי"ז נעשה כל נוק' בבחי' עגול, כי היא צריכה לקבל בכל חלקיה שוים, וכדי להוליד ולהשפיע מכל חלקיה שוים, וכדי לייסד את הכל על כח האחדות, והוא ע"י בחי' עגול דוקא, כי כל השוואה והאחדות הוא רק בבחי' עיגול. ועכ"פ הוא כי כל דברי הרב כאן הנה הוא רק להכריח הענין איך שכל נוק' הוא בבחי' עגול דוקא, והוא משום שהרי היא לעולם החיצוני לכולם. אלא שלאחר (פז ע"א) התיקון נעשית כלולה גם מכל הפנימיות, כי כל העליונים הם בפנימיותה, וכן היא בפנימיות כל התחתונים ג"כ, והיא חיצוני לכולם ופנימיות לכולם. אך בעולם הנקודות שלא נתלכשו זכ"ז, היתה היא רק בחי' החיצונית לבד, שהוא העגולים לבד וכנ"ל בכל דברינו, ועל זה סובב כל דברי הרב כאן והבן כ"ז.

[מת] ובוזה תבין איך העינים רומז לנ"ה (ע' טנת"א ובא"א פ"ו ובכ"מ) כי האור של נ"ה כו' – הוא כמו שאמרנו לעיל אות ח' ט' ובכ"מ כי גם עיקר כל הראיה, הגם ששורשה היא מהמוח היותר עליון, אך היא מתלבש באורות התנה"י של כל פרצוף העולים למעלה תמיד בסוד מ"ן, ועי"ז יוצא אור הראיה. כי כח הראיה עצמה כמו שהיא מהמוח העליון אי אפשר להשתמש בה כלל, כי היא האור העליון שאדם מביט וצופה בה מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב ע"א), ואינה משמשת אלא רק ע"י התלבשותה באורות הנו"ה העולים שם תמיד למ"ן ויוצא חלק מהם באור הראיה. והרי יש שייכות להעינים עם הנו"ה. אמנם עיקר עומק הטעם הוא משום שהנצח הוד דרדל"א הם בעינים דא"א וכמ"ש בשער א"א (פרק ו), והרי הוה כל כח הראיה רק מהנו"ה דרדל"א המתלבשים בהעינים. אך באמת הנה אלו ב' הטעמים הם שייכים זכ"ז, כי לכך היה אפשרות להנקודות שהם מהתנה"י אשר עלו למעלה לצאת מהעינים, משום שיש להעינים שייכות להנו"ה ע"י הנו"ה דרדל"א המתלבשים שם. ואין להרהר כי הרי אמרנו לעיל בכל דברינו כי מה שיצא מהעינים הוא רק המלכויות לבד, כי המלכויות הנה הם מהנה"י כנודע, בסוד והנה שלושה עדרי צאן רובצים עליה (ע"י זחד ויצא קנא ע"ב).

וגם אין להרהר כי הרי היה צריך שיהיה רמוז בהעינים היסוד, ג"כ כי המלכויות הרי הם מכל הנה"י. אמנם הוא כי בעולם הנקודות הנה לא היה משתמש היסוד העיקרי שהוא מהדעת קו האמצעי מאומה, והיה עיקר שימושם אז רק הנצח הוד. וכן הוא באמת גם עתה, כל זמן הגלות הרי שימוש היסוד ופעולתו עתה אינו אלא לפרקים שהוא בעת הזווג ואינו תדירי³⁷⁵, ולכך נקרא היסוד נער (תז"ח לד ע"ג), כי הוא מתחדש בכל עת הצורך, ולכן בעולם הנקודות שאז היו בלא זווג ובלא שימוש היסוד לא היה מתייחס המלכויות אלא רק על הנו"ה לבד.

מ"ת * ע"ב דא"ק הוא ברישא דיליה^{מט}, אח"כ בא הס"ג דיליה והתחיל מן אח"פ^י וכל אלו הג' חלוקים הם טעמים והם ע"ב דס"ג, ובחי' ג' שהיא הפה נקרא עקודים, אח"כ בא הס"ג דס"ג והיא נקודות מתחילין מן העין דא"ק, והם ט' נקודות^{נב} ה' מלכים ד' עבדים^{נב} כנודע, וב' נקודות עליונים שהם קמץ ופתח שהם כתר חכמה

³⁷⁵ ע"י בבהגר"א על ת"ז נא ע"ב ז"ל, שאדם רגע ללא תורה דעת שלו הוא אבר מת, ונקרא מת, וכל האברים תמיד בתוקפם, לבד הברית שאינו חי כי אם על ידי התעוררות הדעת לזיווג. וכן הוא באדם, עד לעתיד לבא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה וכו' דוד מלך ישראל חי וקיים, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לא מתו, וז' אחרים מתו, וכאן יש קושיא שאמרנו כי ב' נקודים הראשונים בלבד נתקיימו, ובמ"א כתבנו כי ג' נקודות הראשונים לא מתו שהם כח"ב והז' אחרות שהם ו' נקודות הנשארים מט', והמלכות שהיא מלך בלתי נקודה^ג כנודע (ת"ז קנא ע"א) אלו הז' מתו, ואפשר לתרץ ולומר שכיון שהפנים של או"א^ג לא מתו, הכל (נ"א להכי) נקרא נקודה א' בסוד יו"ד, שהוא אותיות י"ה בסוד הבן בחכמה (ס"ו פ"א מ"ד), ולכן הכל נקרא חכמה לבד, והאחוריים שנפלו מאו"א הם הה' שבשם בסוד וחכם בבינה (ס"ו ש"ס). והכל נקרא בינה לבד שהוא סוד אחוריים אל הפנים שהוא זכר חכמה, נמצא כי נקודת הפתח הוא ב' פנים דאו"א שהכל נקרא חכמה, ונקודת צירי הוא ב' אחוריים שלהם שהכל נקרא בינה, ובזה צדקו ב' בחי' הנ"ל, כי הצירי גם בה יש מיתה שהוא כללות האחוריים** גם צודק מ"ש שגם הבינה לא מתה והוא בסוד הפנים שלה, ואפשר שהפנים הם חו"ב והאחוריים הם של יש"ס ותבונה בסוד יעקב ולאח שהם אחוריים שלהם^ג ודי בזה***

*מ"צ (לס"ו). ** על הנה"י פלה המתלכט צהזו"ן כמ"ס צמלכיס ריט פ"ט ובצצירה הכלים ריט פרק ז' צהגה סס ועיין יפה פעה צפרק זה אות ג' ומה שהצי"א סס ממנו"ט צסוף הדיבור וע' צחסדי דוד אות ק' וצחמת ליעקב מערכת א' אות ל"צ מ"צ ובצער המלות כ"ה ע"צ (לס"ו). *** וע' עוד בזה צצירה הכלים צמ"ק סס (לס"ו).

[מט] ע"ב דא"ק הוא ברישא דיליה – והוא כללות הכתר והחכמה. אח"כ בא הס"ג דיליה והתחיל מן אח"פ והוא כללות החו"ב, כי בא"ק ע"י רום מעלתו ורוממות האחדות שבו נכלל כל א' למעלה ולמטה, ונכלל הע"ב בהכתר והחכמה, והס"ג בחכמה ובינה, והמ"ה בבינה וז"א, והב"ן בז"א ומלכות. וכן נכלל החכמה בהכתר והבינה, ונכלל הבינה בחכמה וז"א, ונכלל ז"א בבינה ומלכות, וכן נכלל המלכות שהיא למטה מהו"ק גם בהבינה שהיא למעלה מהו"ק. ומתייחס בו הע"ב הן על הכתר והן על החכמה, והס"ג הן על החכמה והן על הבינה, והמ"ה הן על הבינה והן על ז"א, והב"ן הן על ז"א והן על מלכות. ולא עוד כי מתייחס בו הב"ן על הס"ג ג"כ, ונקרא בשם הבחי' אחרונה דהס"ג ודע כ"ז.

[נ] אח"כ בא הס"ג דיליה והתחיל מן אח"פ – כי אורות האח"פ הם מהמ"ס דא"ק ומהס"ג שבו, ר"ל שהם רק מהס"ג דהמ"ס, והמ"ס שהוא רישא תליתאה הוא כללות הבינה, כי הג' רישין הם כח"ב. והרי הוה המ"ס שהיא רישא תליתאה כללות הס"ג דהא"ק, ואותו הס"ג לא התחיל להתגלות מהע"ב שבו אלא רק מהס"ג שבו, וזהו שאמר "והתחיל מן אח"פ", ור"ל שהמ"ס שהוא כללות הס"ג שבו והוא כולל ג"כ ד' שמות עסמ"ב לא התחיל להתגלות מהע"ב שבו אלא רק מהס"ג שבו, והוא הגילוי דאורות האח"פ, כי הע"ב שבו הוא השורש הפנימי דאור העינים ולא נתגלה הוא עצמו כלל, כי הוא האור שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, והוא האור הגנוז, והרי הוה כל האורות דהאח"פ רק מהס"ג דהמ"ס, שהוא באמת רק הס"ג דס"ג. אמנם באשר כי הרי הב' רישין עלאין דהא"ק, הנה הם הרי לא נתגלו מאומה כלל, וגם הרי נודע הוא כי המ"ס הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), ולכן הנה משמשת היא ע"ש החכמה, ונקרא בשם חכמתא סתימאה, והיא רישא לכל רישיה דשאר חכמות כמ"ש באד"ז (רפ"ח סע"א), כי היא נקרא ע"ש מוח החכמה הכלולה בו. והעיקר הוא כי משום שהרישא הא' שהוא רדל"א הוא נעלם מאד, (פז ע"ב) לכן נחשב הרישא תניינא שהוא הגלגלתא לכתר, והרישא תליתאה מ"ס לחכמה, וכן נקראו ג"כ כל הג' רישין כולן בשם כתר, כי עיקר הגילוי דהחכמה הוא רק אבא. והרי נמצא כי בפרטות הג' רישין הוה המ"ס בבחי' בינה^ג, ובהב' רישין הוה המ"ס בבחי' חכמה, ובכללות הוה המ"ס בבחי' כתר, כי החו"ב הם רק או"א שהם מהגרון ולמטה.

והנה עד"ז הוא באורות האח"פ שהם מהמ"ס, כי בפרטות הד' שמות עסמ"ב שבהמ"ס הוה אורות האח"פ רק מהס"ג שבו, כי הרי הם מתחילים מן האזניים שהוא בינה,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והרי הם הס"ג דס"ג. אך באשר כי הע"ב דהמ"ס הוא נעלם מאד כי הוא נכלל עם הנגלתא שהוא הכתר, ומתחיל המ"ס שהוא החכמה רק מהס"ג שבו, הנה נחשב אורות האח"פ להע"ב, והם הע"ב דס"ג, כי המ"ס עצמו נחשב לס"ג בערך העליון ממנה. אבל אורות האח"פ שהם יוצאים ויורדים ומתפשטים למטה עד הטבור, והרי הם מלבישים מהגרון ולמטה, הנה הם בגילוי הע"ב בערך הגרון ולמטה, והרי הם הע"ב דס"ג. ומשום שהם מהמ"ס שהוא כתר עלאה (כמ"ש בתיקונים סוף תיקון כב עו ע"ב וכנודע), נקראים האורות אח"פ ג"כ בשם כתר כמו המ"ס, והם הע"ב דס"ג כי הם כללות הכתר והחכמה דהמ"ס אשר מהאזניים ולמטה, ולכן הם נקראים בשם ע"ב כי הם כללות הכתר והחכמה. והנה הו אורות האח"פ שהוא העקודים כולו ג"כ מכלל הע"ב הכללי דהא"ק, אבל הס"ג הכללי העיקרי שבו הנה הם ג"כ רק האו"א שבא"ק, העומדים בו ג"כ מהגרון עד הטבור, וכלולים בהמזלין דהעקודים, והם הס"ג הכללי העיקרי שבא"ק, אבא הוא הע"ב דס"ג, ואימא היא הס"ג דס"ג. וממנה הוא האורות דהנקודות שיצאו דרך העינים, ולכן נקראים הנקודות בשם ס"ג דס"ג, כי הם מהאימא שבס"ג אשר מהגרון ולמטה. והעקודים שנקרא בשם ע"ב דס"ג, כי הוא מהע"ב דהמ"ס אשר מחלק האזניים ולמטה, והוא העקודים בשם ע"ב בערך הס"ג העיקרי אשר מהגרון ולמטה. כ"ז הוא לפי פשוטן של דברים אשר בדברי הרב דענינינו, אך עומק כל פרטי הדברים בזה ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', ובספר הכללים כלל י"ח ענף י' בארוכה הרבה, וכן לעיל שער טנת"א פ"א אות ג' ד' ט'.

[נא] והם ט' נקודות – כי מלכות היא בלי נקודה משום שהיא כללות כולם, והיא מתגלה פעמים בזה ופעמים בזה וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קנא ע"א³⁷⁶ ובסוף תיקון יט מא ע"ב³⁷⁷), ולכן הם רק ט' נקודות לבד. אך בענינינו, הנה העיקר הוא כי המלכות הנה היא יצאה במלכים בפנ"ע כי היא פרצוף בפנ"ע, ויצאו בה מלכים בפנ"ע והם המלכים הנאמר בדברי הימים (א' א מג - נ), וע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש א'. אמנם לכאורה הרי צריכים להבין כי מה שייך לנקודות התורה לעולם הנקודות אשר שם היה כל המיתה והחורבן. אבל נקודות התורה הם הרוח דהאותיות וכל חיותן והנהגתם הוא רק מהנקודות, כי בלתי הנקודות אין להאותיות שום תנועה והם כגוף בלא נשמה, וא"כ מה שייך לנקודות התורה עם עולם הנקודות.

אך כבר אמרנו כי עולם הנקודות הנה הם השרשים הראשונים העיקריים לכל המציאות כולו בכלל ובפרט, וכל מה שנעשה מן העולם ועד העולם הוא הכל מהם. והמיתה והשבירה שהיה בהם, הרי הוא רק בהכלים ולא בהאורות כנודע³⁷⁸, והיה כ"ז רק מהסיבות והגרמות אשר בארנו בדע"ה ח"א דרוש ו', אבל עכ"פ הוא כי הם השרשים הראשונים לכל דבר, הכלים להכלים והאורות להאורות. והם באמת אחד, כי הכלים נעשו מהאורות עצמן וכנ"ל אות כ"ב כ"ג. והנה הם באמת כל נקודות התורה וכל אותיות התורה, כי הכלים הם האותיות והנקודות הם האורות, והביטול והשבירה הנה היה בהאותיות ולא בהנקודות. וכל זמן שהיה הנקודות עם האותיות יחד אז היה מלוכתם, אך כאשר נסתלקו נשארו האותיות כגוף בלא נשמה, ונשארו רק בדגש ורפה שהוא הבלי דגרמי, וכן בתגין שהוא הארת האורות שהיה מאיר עליהם מרחוק וכמ"ש לקמן (פרק ו) ובטנת"א (פרק ה). וכ"ז הנה הוא במה שנודע כי התורה בכל חלקי הטנת"א שבה הנה היא השורש העיקרי והכח הפנימי דכל העולמות כולם. וזהו מה שביאר הרב מציאות הטנת"א בעולם העקודים וכמ"ש שם (פרק ה), וע"ש דברינו אות ח'. וכן ביאר מציאות הטנת"א בעולם הנקודות כמ"ש (פז ע"ג) לקמן (פרק ו), וכן לאחר התיקון כמ"ש בשער התיקון (פרק ד), וכן בכלל העולמות אבי"ע כמ"ש

³⁷⁶ עי' לעיל הערה 338.

³⁷⁷ עי' לעיל הערה 339.

³⁷⁸ עי' שער השבירה פרק ב' ועוד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בשער דרושי אבי"ע (רפ"א). וכ"ז הוא משום שעצם המציאות של כל עולם ושורשה בקודש הוא התורה הקדושה בכל חלקי הטנת"א שבה. וכן הוא בענינינו כי כל עולם הנקודות כולו הנה הוא מהטנת"א דהתוה"ק, כי מציאות האורות אשר קבלו הנקודות מהאח"פ בעברם דרך הם כמ"ש לקמן (פרק ב), והוא כדי שימתקו ויתבסמו לצורך מלוכתם כרגע וכמו שיתבאר בעזה"י בדברינו לקמן פ"ב. הנה זהו הטעמים דהנקודות ואורות הנקודות עצמן אשר יצאו מהעינים הם הנקודות גופה, ר"ל שהם הנקודות התורה מהטנת"א אשר בעולם הנקודות. וזהו שאמר הרב בטנת"א (פרק א) וכן בעקודים (פרק ה) כי הנקודות הם נוק' ואור חוזר, כי הרי הם בענינינו מהמלכויות דב"ן שעלו מלמטה למעלה ויצאו דרך העינים, והרי הם נוק' ואור חוזר.

וכן אפשר לומר עוד בענין הטעמים והנקודות דענינינו כי הרי היו ב' מיני מלכים, מלכי יושר שמהאבא כנ"ל אוח ל"ה ול"ה, והם לא יצאו ע"י אור חוזר והם הטעמים שבעולם הנקודות, אבל מלכי העגולים שמאימא שהם יצאו מעינים וע"י אור חוזר, הם הנקודות שבעולם הנקודות. אמנם הנה הן הטעמים והן הנקודות שניהם הם בהיות האורות בתוך הכלים כמ"ש הרב לקמן (פרק ו), אך התגין הם אחר שיצאו האורות מהכלים ומאירים להם מרחוק באיזה הארה מועטת כמ"ש לקמן (פרק ו) וכן בשבירת הכלים (פרק ג), והאותיות הם הכלים דהנקודות. והדגש ורפה הם ההבלי דגרמי שהוא הניצוצין דש"ך ופ"ר ורפ"ח הנשאר בהם. ועכ"פ הוא כי כל עולם הנקודות כולו הוא ג"כ רק מעצמות הטנת"א דהתוה"ק, כי רק מהם הוא המציאות דכל עולם ועולם, אלא שהטנת"א שבכל א' הוא לפי עניינו ומציאותו, כי הם עצמם עיקר כל המציאות שבו. וזהו שאמר הרב בענינינו "והם ט' נקודות", כי הרי הם הנקודות בעצמן וזה היה כל עיקר מציאותן כנז'.

אמנם מ"ש "והם ט' נקודות", הכוונה הוא על כל נקודה ונקודה מהה' נקודות הכוללים, שיצא כל א' בה' פרצופים, והיה מקרה המלכים בכל א' מהם כמבואר בשבירת הכלים (פרק ו) ויתבאר בעה"י בדברינו לקמן בארוכה. והרי יצא כל נקודה ונקודה מהעינים בפנ"ע כלולה מה' פרצופים. והנה אלו הה' פרצופים שבכל א' הם הט' נקודות התורה שאמר הרב כאן, והבן כ"ז הגם שפשוט הוא.

[נב] ה' מלכים ד' עבדים – הנה לכאורה הרי פשוט הוא שהמלכים הם התנועות גדולות, והעבדים הם הה' תנועות קטנות והם נכללים בד' שהם: פתח, סגול, קבוץ, חטף קמץ, אבל החירק קטן הוא נכלל בחירק גדול, אך השבא הוא לא נחשב מהעשר תנועות כלל ונקרא עבד לעבדים ע' פרדס שער הנקודות. אמנם בענינינו הרי לכאורה אי אפשר לומר כן, כי הפתח בענינינו הוא בחכמה והוא לא מת ולא נשבר, והחולם והשורק שהם מה' מלכים הנה הם בת"ת ויסוד והם מיתו ונשברו, והרי נתהפך כאן עליונים למטה ותחתונים למעלה. וכן הוא קשה על השבא שהוא לא נחשב בחשבון התנועות כנז', ובהספירות הרי הוא מהעיקריים כי הוא בספ"י גבורה כמ"ש בתיקונים (דף קנא ע"א) ובכ"מ וכנודע. וכן בענינינו הרי הוא מכלל הט' נקודות שאמר הרב, כי הרי אמר לעיל שבהו' נקודות התחתונים הוא י"ג יודי"ן גימ' ק"ל כמנין עי"ן כו', והרי הוא רק כשנחשוב השבא מכלל הט', וכן אמר שם בפירוש כי הט' הם: קמץ, פתח, צירי, סגול, שבא, חולם, שורק, חירק, קיבוץ. והרי הוא קשה כי השבא הרי הוא לא נחשב מהעשרה תנועות כלל, ובהספירות הרי הוא מהעיקריים. וכן קשה על הפתח שהוא בחכמה והוא נחשב רק מהתנועות קטנות שהם העבדים.

אך הענין בפתח הוא משום רום מעלתו, כי משום שהחכמה הוא מיוחד בהכתר שהוא קמץ, לכן נחשב הוא לתולדת הכתר, כי הפתח הוא תולדת הקמץ והוא התנועה קטנה נגדו והעבד שלו שמשמש בו. והרי הוה הפתח לתנועה קטנה ולבחי' עבד רק להקמץ שהוא בכתר, אבל לכלל השאר הוה הפתח ג"כ רק לבחי' מלך, והוא מלך מלכים, ר"ל לשאר הד' מלכים, כי הוא השני לכתר ולכן לא מת ולא נשבר גם הוא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם השבא הנה הגם שהיא מהספי' העיקריים, ועצמותה היא תולדות הצירי בעצם וראשונה, כי הרי הגבורה היא ענף הבינה והיא שני לה, עכ"ז הנה לא נמנה היא ע"פ חכמת הדקדוק מכלל העשר תנועות, והיא אצלם רק (פז ע"ד) עבד לעבדים המשמשת לכל התנועות. אך כ"ז הנה הוא אינו מצד עצמותה מצד הפחיתות שבה, כי מצד עצמותה הנה היא עיקרית ג"כ כמו הסגול ועוד יותר ממנו, כי הרי היא תולדות הצירי בעצם וראשונה כנז'. אך מה שלא נחשב היא בחכמת הדקדוק מכלל העשר תנועות, כי חכמת הדקדוק היא מיוסד על הברת הלשון, איך שכל מלה ותיבה הנמצא בתנ"כ, הנה ע"י שינוי התנועות והנגינות והדגושים והרפויים אשר משתנה זה מזה, הנה מגלה ע"ז את עומק הכוונה שבה בכל צפונייה. והרי מיוסדים הם כל התנועות והנגינות על הראות הגילוי בתכלית האפשרי, ובוזה הנה משונה השבא מכל התנועות כולם, כי אין שום גילוי לה לעצמה מאומה כלל, אלא רק כאשר שהיא נסמכת אל איזה תנועה זולתה, אבל היא בעצמה הרי אין לה תנועה כלל, כי אין לה הברה נמשכת, והרי אין לה גילוי לעצמה כלל. וכ"ז הוא משום ששורש השבא הוא בספי' הגבורה, והגבורה כאשר היא לעצמה אין לה גילוי כלל ולא מציאות כלל, וע"ד שאנו רואין במציאות האש שכל מציאותו הוא רק כשיש לו במה להאחז, אבל הוא לבדו א"א להמצא כלל. והגם שיסוד האש הוא הראשון לכל הד' יסודות ובו תלוי כל החיות שהוא חום הטבעי ואש היסודי שבלב, עכ"ז הנה הוא בעצמו אין לו גילוי ומציאות כלל, אלא רק ע"י זולתו כשיש לו במה להאחז, וע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ב' אות ד'.

וכ"ז הוא בענין השבא, כי משום שהוא מהגבורה אין גילוי לה כשהיא לעצמה כלל, ולכן לא נחשב היא בחכמת הדקדוק מכלל העשר תנועות, כי הם כולם הם גילויים אשר כל חכמת הדקדוק הוא מיוסד על זה לבאר פרטי שימושיהם. משא"כ להשבא כנז', אבל באמת הנה הוה השבא ג"כ מהעיקריים, ולא עוד כי בעומק הנה מקבלים כולם כח ממנה והיא משתתף בכלם. ומה שקורא אותה חכמת הדקדוק בשם עבד ומשרת לכולם, משום שכן היא בגילוייה, אבל בעומק הנה משתתף היא עם כל הז"ת, כי כולם נבנו מחו"ג, כי בלתי זה אי אפשר, וכמו שבארנו בדע"ה שם בהנ"ל ע"ש. והרי היא עיקרי באמת כמו הסגול, כי מהם שניהם שהם החו"ג הוא בנין כל הז"ת (שהם מעטרין דחו"ג כנודע), והם שניהם תולדות הצירי שהיא הבינה אם הבנים, אלא שאין גילוי להשבא בעצמה, וכל גילוייה הוא רק ע"י זולתה כשהיא נסמכת לאיזה תנועה, והוא משום תכונתה וכמו שאמרנו. ולכן לא נמנה היא בחכמת הדקדוק בכלל הט' תנועות, ואינה עולה היא בפנ"ע בהם בשם אלא ג"כ רק ע"י זולתה, והוא חטף קמץ הנקרא ג"כ בשם קמץ קטן כנודע, והוא תולדות החולם שהוא בת"ת, בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה³⁷⁹, ובו ועל ידו מתגלה השבא בסוף כולם נסמכת להקמץ שבכתר שהיא בראש כולם, והוא משום שהיא כלולה בכלם והיא עיקרת בהם ודי בזה והבן.

[נג] והמלכות שהיא מלך בלתי נקודה – הגם כי לפי מה שאמרנו לעיל אות ג"א שהאורות הם הנקודות, א"כ הרי צריך שיהא להמלכות נקודה ג"כ, כי היה לה ג"כ אור כמ"ש לקמן (פרק ה) וכן בשבירת הכלים (פרק א סמוך לסופו ושם פרק ג וע' שם עוד פרק ו ופרק ז). אך מה שאמר שהיא בלתי נקודה, ר"ל שאין לה נקודה מיוחדת, כי היא מתראה לפעמים בזה ולפעמים בזה, משום שאורה היא כלולה מכולם. וכן הוא לאחר התיקון, הוה נקודתה בניקוד צבאות, משום שהיא כלולה מנה"י כמ"ש בהקדמת תיקונים (יא סע"ב) כי נצח הוא כלול מחסד ועולה עד הכתר שהוא קמץ, והוד הוא כלול מגבורה שהוא שבא, ויסוד הוא כלול מת"ת שהוא חולם, והוא שבא קמץ חולם שהוא ניקוד צבאות. וקדמה בה השבא משום שהיא מסטרא דגבורה, והיא יראה שקודם לאהבה, שס"ה ל"ת שהם קודמין לרמ"ח מ"ע,

379 עי' לעיל הערה 362.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובמ"ש (תהלים לד טו) סור מרע ועשה טוב, בתחילה סור מרע ואח"כ ועשה טוב, ובמ"ש כ"ז בהקדמת תיקון"ו (דף ו ע"א), ולכן בא בה השבא מתחילה ואח"כ קמץ שהוא בכתר, כי הוא שורש המלכות ביחוד ובמ"ש אליהו זל"ש (תיקון"ו יט ע"א) שעל זה נאמר מגיד מראשית אחרית (ישעיהו מז י). ואח"כ החולם שהוא בת"ת, כי ממנו היא לוקחה, כי מאיש לוקחה זא"ת³⁸⁰ (בראשית ב נג), וזהו ניקוד צבאות אשר בהמלכות ע"ש שהיא כלולה מכולם ובמ"ש בהקדמת תיקון"ו הנז' (יא סע"ב), כי היא כלילא מכל סגולות, ע"ש וכן שם (יב ע"א) דאיהי (פח ע"א) יראת ה' מסטרא דגבורה אהבת ה' מסטרא דחסד תורת ה' מסטרא דת"ת, ולכן אין בה נקודה מיוחדת כי אורה הוא אור כללי שכלול מכולם.

ובעניינינו הנה הוה הענין בעוד יותר עמוק, כי הנה הט' נקודות שהם: קמץ, פתח, צירי, סגול, שבא, חולם, חירק, קבוץ, שורוק, אשר בהם משתמשים הכ"ב אותיות בכל התורה כולה, הרי הם מתחלפים תמיד בכל אות ואות אשר בכל תיבה ותיבה, כי רק ע"ז נעשה ונתגלה הכוונה של כל מלה ותיבה, והוא ע"י התחלפות הנקודות, שמתחלפים תמיד בכל אות ואות. אבל הנקודות בעצמם וכן האותיות בעצמם הנה הם רק כחומר היולי המקבל כל צורה, ונעשה הצורה שבהם ע"י חילופם וצירופם. והנה כ"ז נעשה ע"י ספי' המלכות, כי רק היא המוציא אותם מן הכח אל הפועל, ומחלף אותם ומצרף אותם, פעמים בצירוף זה ופעמים בצירוף זה, ומחלף אותם מצורה לצורה, ויוצא כל כחם לפועל ונתגלה כל צורתם רק על ידה, וכל זה הנה היא פועלת תמיד בלי הפסק רגע, כי כל שימושי התורה והארתה ונילויה שמתגלה ומתראה תמיד בכל דור ודור ובכל איש ואיש שעוסקים בה בכל עת בכל משך ימי עולם ומן העולם ועד העולם. והרי הוה כל שימושם בה תמיד רק ע"י חילופם וצירופם דהאותיות והנקודות וכנז'. ונעשה כ"ז, ר"ל כל חילופם וצירופם, רק ע"י אור המלכות. וכן היא משפיע שפע הדעת תמיד לכל איש ואיש בפרט, ובכל רגע ורגע בפרט איך להשתמש בהם לצורך הכוונה והרצון הנצרך לו לכל אחד ואחד, בכל רגע ורגע אשר בכל הזמן שעוסק בה.

והעיקר הוא כי כל הנקודות והאותיות הרי הם מהאורות והכלים של עולם הנקודות וכנ"ל אות נ"א. ובמיתת המלכים הרי ירדו כמה מיני ש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין מהאורות, וכן כמה מיני שברים אין חקר מהשברי כלים. והנה הם עולים ומתבררים תמיד ע"י עסק התורה והתפילה, וע"י הברכות והודאות אשר לשמו יתברך, אשר כולם הם רק ע"י אותיות ונקודות המתחלפים בכל מלה ותיבה בחילופים שונים ובצירופים שונים, כי רק ע"ז משתנה הכוונה בכל א' מהם. וכל כוונה הוא מסוד הטעמים שבכתר המיוחד באור א"ס, ע' רע"מ (ח"ב מב ע"ב וח"ג רנח סע"א) ובתיקונים (סוף תיקון כב עו ע"ב), והרי מתבררים ומתקנים ע"י כל אותן הניצוצין והשב"כ דהנקודות והאותיות בתכלית תיקונם. ונעשה כ"ז ע"י המלכות, כי על ידה הוא כל הבירורים כמ"ש בספר הגלגולים (פרק א). ומתברר בכל דור ודור ובכל איש ואיש בירורים שונים, וכן בכל רגע ורגע הוא בירור חדש כנודע. ונעשה כל חילופם וצירופם תמיד לפי הבירור הנצרך לאותו הרגע, ולפי התיקון הנצרך לאותו האיש. וכ"ז הוא מפעולת אור המלכות הפועלת תמיד. והרי הוה כל אור המלכות הגילוי והפעולה של כל הט' נקודות כולם, ולכן אין בה נקודה מיוחדת, כי היא הפעולה והצורה של כולם המוציא אותם מן הכח אל הפועל, וככל מה שכוון עליהם המאציל ית"ש. וכן היא המברר אותם מנפילתם בעולם התוהו בכל משך ימי עולם, ומתקנים כולם רק על ידה בכל משך ימי עוה"ז, וכן מתגלים כולם רק על ידה מן העולם ועד העולם והבן ודע כ"ז.

[נד] שהפנים של או"א כו' – ור"ל כי מ"ש בכ"מ שהג"ר לא מיתו, הכוונה הוא על הכתר ועל הפנים דאו"א, ונכללו הב' פנים דאו"א בנקודה אחת שהוא פתח, וכמו שנכללו

³⁸⁰ ע"י זהר ויחי רטו ע"ב ורטז ע"א שזאת היא כינוי למלכות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

או"א עלאין באות אחת שהוא י' שבשם. ומ"ש שרק הכתר וחכמה לא מיתו, הכוונה הוא כי האחוריים דאו"א, והם שניהם נכללו בנקודת צירי שהוא בבינה, והיה בה מיתה ג"כ.

ואח"כ מוסיף ואמר "ואפשר כו", כי הפנים שלא מיתו הוא או"א עלאין, והאחוריים שהיה בהם מיתה ג"כ הוא ישסו"ת. וכן אמר הרח"ו ז"ל עוד בשבירת הכלים (פרק א בהמ"ק) כי כל הד' אחוריים של או"א עלאין וישסו"ת הם כולם בכלל ישסו"ת, וכל הד' פנים הם כולם בכלל או"א עלאין. ועכ"פ הוא כי הפתח שלא מת הוא הפנים דחו"ב, והצירי שמת הוא האחוריים דחו"ב, וכל הפנים נקרא בשם חכמה והוא או"א עלאין, והוא נקודות פתח. וכל האחוריים נקרא בשם בינה וישסו"ת והוא נקודת צירי, וע' חסדי דוד אות ק. וכן נפלו באמת גם אחורי נה"י דכתר ג"כ וכמבואר לקמן (פרק ב), אלא משום שהם נעשים מוחין לאו"א נקראים הם ג"כ (פח ע"ב) על שם או"א כמבואר לקמן (פרק ו). והגם שכל אלו האחוריים דהג"ר הם לא נפלו ממש ולא מיתו ממש, כי נשארו במקום האצילות גופה ובמקום הזו"ן דאצילות כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ב) ובמלכים (פרק ח), עכ"ז מאחר שירדו ממקומם עכ"פ ובמקום הזו"ת, הנה מכונה עליהם בחי' מיתה ג"כ, וכן אמר לקמן (פרק ב) כי גם עליהם נאמר (בראשית א ב) והארץ היתה תוהו ע"ש. וכ"ז הוא נקודת צירי שהיא מהז' נקודות שמיתו, והוא כללות האחוריים דהג"ר שכולם נכללים בהבינה שהיא נקודת צירי.

אמנם העיקר בזה הוא כי מאלו האחוריים דהג"ר היה נמשך מוחין להזו"ת, כי גם בעולם הנקודות היה נמשך ג"כ איזה בחי' מוחין להמלכים, וכמ"ש במלכים (פרק ט) ובתיקון הנוק' (פרק ב כלל ט) וכן בשער המצות (פרשת תרומה דף יז ע"ב מדפוס החדש תרס"ה), כי אל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל. והנה אלו המוחין הנמשכין בהם הם נפלו ומיתו ג"כ וכמ"ש בשעה"מ פ' תרומה הנז', וכן הוא במבו"ש (שער הקליפות פרק א). וכל אלו המוחין הם כללות מלך הדעת שהוא המלך הראשון מהז' מלכים שמיתו, והוא נשמת הו"ק, והוא נמשך ובא עם הנה"י דאימא המתלבש בהם. ואותן הנה"י והמוחין הם כלולים מהאחוריים דכל הג"ר (ע' דרושי נקודות פרק ו), והוא כללות הנקודת צירי שהיא מהז' נקודות שמיתו, כי הנקודת צירי היא בבינה, וכל אלו המוחין שהם מהאחוריים דהג"ר הם באים כולם מנה"י דבינה והוא המלך הדעת כנז'. וזהו מ"ש הרב לעיל כי הנקודת צירי היא ג"כ מכלל הז' נקודות שמיתו, כן הוא העיקר בזה והבן.

[נה] בסוד יעקב ולאח שהם אחוריים שלהם – כי מהד' אחוריים דאו"א וישסו"ת (אשר נקראו כולם בשם ישסו"ת כמ"ש הרח"ו ז"ל בשבירת הכלים (פרק א בהמ"ק שם) וכנ"ל) הנה נעשה מכל אלו האחוריים לאחר התיקון פרצופי דיעקב ולאח, כי מאחוריים דאבא ויש"ם נעשה פרצוף יעקב העומד מהחזה דז"א ולמטה מצד הפנים. ומאחוריים דהמלכות דאימא ותבונה נעשה פרצוף לאח שהיא סוד קשר של תפילין של ראש אשר מצד אחוריו דז"א כנגד מוח הדעת שבו, ומתפשטת עד כנגד החזה שבו עד ראש רחל וכמבואר כ"ז בשער יעקב ולאח (פרקים א ב ושם פרק ד) ובלאה ורחל (פרק ב) וכן בשער הקדמות (דף מח ע"ג ע"ד ובדף מט).

אמנם דע כי כל מה שאמרנו כי נעשו כל יעקב ולאח מאותן האחוריים דאו"א וישסו"ת, הנה הוא רק על בחי' הכלים דיעקב ולאח, כי הכלים שלהם נעשו מאותן האחוריים דאו"א וישסו"ת אשר ירדו הם ג"כ במקום הזו"ן דאצילות בעת מיתת המלכים דעולם הנקודות. והנה נעשה ונתקן לאחר התיקון מאותן האחוריים הגוף וכלים דפרצופי יעקב ולאח, אבל האור והנשמה שבהם שהוא עיקר כל פרצופם, הנה זה נעשה מהאורות דאו"א עצמן אשר לאחר התיקון, וכמבואר סדר התהוותם והתפשטותם דיעקב ולאח מהאו"א בשער פרצופי זו"ן (פרק ה) ובהארת המוחין (פרק א) וביעקב ולאח (פרק ג ופ"ה) ובלאה ורחל (פרקים א ב) ובכ"מ. וכל מה שתמצא בדברי הרב שאמר בכ"מ שיעקב ולאח נעשו מהאחוריים דאו"א אשר ירדו בעת מיתת המלכים במקום הזו"ן דאצילות, הכוונה הוא רק על הגוף וכלים דיעקב ולאח, שזה נעשה להם מהאחוריים הנז' אבל לא על האור והנשמה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבהם, וכמ"ש הרב כ"ז בלק"ת (פרשת יתרו) וכן בספר הליקוטים (שם דף עב ע"ג סמוך לסופו) ע' שם ושם ותמצא. ודע וזכור כ"ז, ועמדתי על זה מספר שמן ששון בשער יעקב ולאח פ"א ד"ה אח"כ מצאתי בשער הליקוטים פ' יתרו כו', כי הוא זללה"ה בבקיאיתו הנפלאה בכל דברי האריז"ל אורו עיני עי"ז בכמה וכמה מקומות, ובזה הנה נשלם הפרק בעזרת וישועת הקב"ה יהי שמו הגדול מבורך מן העולם ועד העולם.

פרק שני

ונחזור לענין לבאר תחלה איך יצאו הנקודות ואח"כ נדבר בפרטות עצמן. כי כבר אמרנו כי הכל יצא מא"ק הנ"ל, ואמרנו כי העקודים הגיעו עד טבור, ואע"פ שאמרנו שהאורות יוצאין דרך נקבי פה או חוטם וכיוצא, זהו עיקר האורות אבל ודאי שגם דרך כותלי דופני של זה הא"ק בוקע ויוצא אור ומאיר תדיר בהם. [א] אבל ודאי שגם דרך כותלי דופני של זה הא"ק בוקע ויוצא אור ומאיר תדיר בהם – והוא כי כל מה שיוצא מאורות האח"פ, הנה הוא רק חלק קמין מאד מעיקר האור שנשאר מבפנים, (פח ע"ג) ולכן יוצא איזה תמצית הארה דרך הכתלים ג"כ והוא מעיקר האור שמבפנים. ועומק הענין בזה הנה הוא ע"ד שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ג) כי הגם שעיקר התהוות כל העולמות כולם וכל חיותם ועיקר ההנהגה שבהם הנה הוא רק מהאור והשפע הנמשך דרך הקו, אך עכ"ז הנה נמשך להם לעולם ג"כ איזה הארה תמיד גם מא"ס המקיף, וע"ש דברינו אות ז' כי האור היוצא דרך הקו הנה ממנו הוא התהוות כל העולמות כולם והנהגתם אשר בכל משך זמן דהעוה"ז, אבל ההארה הנמשך להם תמיד ג"כ מהאור המקיף הנה הוא לצורך הנהגה הנסית דלעתיד. ור"ל כי ע"י ההארה דאור המקיף הנה נסבב והולך כל הנהגה של עתה תמיד ג"כ רק להכוונה התכליתית שבה שהוא להנהגה דלעתיד, ומזה הוא כל הכבשי דרחמנא³⁸¹ הנעשה תמיד, כי הם מהנהגתו הנעלמה ית"ש המנהיג את הכל תמיד להכוונה התכליתית, ונמשך כל אותה הנהגה הנעלמה מהארת האור א"ס המקיף הנמשך הארתו ג"כ תמיד כנז'. והנה עד"ז הוא ג"כ בענינינו כי האור היוצא דרך האח"פ הוא העקודים העיקרי, שהוא רק דרך קוים וצינורות דקים כמ"ש הרב בעגו"י (סוף ענף ב), והוא מדרגת העקודים של עתה והוא רק אור מצומצם, ולכן הנה נמשך ויוצא הארה ג"כ תמיד מאור העיקרי שבו אשר מבפנים, ומאיר בעקודים תמיד לסבב את כל הנהגת העקודים ע"פ הכוונה התכליתית. אמנם כל השבח והמעלה הזה אשר בהאור היוצא דרך הכותלים וכל סביבותיו, הנה הוא רק כאן בהעקודים, וכן הוא עד"ז ג"כ בהא"א דאצילות בהי"ג ת"ד שהם ג"כ רק דרך קוים וצינורות דקים, והוא לצורך הנהגת דהעוה"ז, הנה נמשך בהם ג"כ הארה מכל סביבותיו, והוא מאור העיקרי שמבפנים וכדי לסבבם להכוונה התכליתית. אך בעולם הנקודות כאשר ירדו הנקודות מהטבור ולמטה נמשך להם ג"כ הארה מכותלי דופני הנהי"י וכנ"ל פ"א, הנה שם אינו ההארה הזה מענין הנז' כי הרי נתרקן האור משם ועלה למעלה וגם נפרס פרסה ביניהם, אלא ההארה הנמשך משם הנה הוא מכללות הז"א דעולם הנקודות, שהוא המלכי יושר ולצורך מלוכתם כרגע וכמו שכתבנו בכל דברינו שם.

וכבר נת"ל כי כאשר רצה המאציל { לו ע"א } להאציל בחי' נקודים, כוונתו היה לעשות בחי' כלים² לשיוכלו העולמות התחתונים לקבל אורו שמאיר בהם, והנה ראה המאציל כי עדיין לא היה כחי' במקבלים לקבל האורות של העינים האלה, אשר מקום התפשטותן הוא ממקום הטבור עד סיום הרגלים של א"ק כנ"ל, ולכן מה עשה?

³⁸¹ עי' לעיל הערה 225.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

טרם שהוציא האורות האלו דרך העינים צמצם עצמו צמצום א' והוא שכל האור שהיה מתפשט בתוך הא"ק הזה מטברו עד סיום רגליו* העלהו בחצי גוף העליון מהטבור ולמעלה ונשאר המקום שמן הטבור ולמטה ריקן בלתי אור".

* הוא הפנימיות והחילונות לנקודות ס"ג והפנימיות והחילונות לז"ן ולמ"ה דלכלות [הכללית] שמקודם היו כלולים צס"ג וצטלים צאורו (לצ"ו).

[ב] כוונתו היה לעשות בחי' כלים בו' – ר"ל כי לכך סידר המאציל ית"ש להוציא מתחילה רק נקודות קטנות וכקרני הגבים שהוא רק אור ממועט מאד, והוא כדי ליתן אפשרות להתהוות הכלים שהם כל העביות והדינין, כי עי"ז יצא כל התוהו כולו, ונעשה עי"ז כל הגשם והחומר דהעוה"ז וכן כל הנהגה של עתה וכנודע כ"ז. אמנם לא היה מספיק בזה לבד, ר"ל במיעוט האור לבד, אלא שהיה נצרך להעשות עוד ב' גרמות לזה, והוא משום כי כל אלו הנקודות הנה קודם מיתתם ושבירתם היו רק בבחי' אצילות לבד, ר"ל שהיו אז עדיין כולם רק השרשים דהאצילות ולא היה נתגלה בהם עדיין בחי' השרשי דהעולמות ב"ע מאומה כלל, כי הרי לכך עמדו כל הנקודות מהטבור עד סוף רגליו, כי שם הוא המקום דהאצילות, וכל הנה"י דא"ק הוא שורש האצילות, והוא מתלבש באצילות להיות עצם מעצמיו ובשר מבשרו, וא"כ הרי הנקודות כולם כאשר ירדו והתלבשו על הא"ק מהטבור עד סוף רגליו ונתייחדו עמו, הנה לא היה אפשר להם עדיין להתעבות כשיעור הראוי לצאת מהם התוהו כולו וכל העביות דהעולמות ב"ע אשר רצה בהם המאציל ית"ש בכל משך זמן הנהגת דהעוה"ז, לכן היה הצורך לעשות בזה עוד ב' גרמות: אחד, צמצום האור. והשני, הוא הפרסה וכמו שמפרש והולך. כי עי"ז נעשה בהנקודות כל מה שראה רצונו ית"ש להוציא מהם שהוא כל התוהו כולו וכל הנהגה של עתה, וכמו שיתבאר עוד עיקר כוונת הדברים למטה בסמוך.

[ג] כי עדיין לא היה כח בו' – אין הכוונה שהנקודות שהם האורות של העינים, הם מציאות בפנ"ע זולת הצמצום אשר מפרש והולך, הרי האמת הוא שכל הנקודות שהם האורות אשר יצאו דרך העינים הם עצמם רק מהצמצום עצמו, שהוא מאותן האורות דהתנה"י דא"ק שעלו למעלה מהטבור, ומהם נתפשטו ועלו עוד ויצאו דרך העינים, וכמבואר בהדיא בדברי הרב עצמו למטה. אמנם הוא הנה דברי הרב זללה"ה הם עמוקים מאד, כי הרי לכאורה {פח ע"ד} הנה יש להקשות עוד בזה, כי הרי מאחר שהיה הצורך שיסתלקו כל האורות דהתנה"י שלו ויעלו למעלה ונשארו שם לעולם כמו שמבואר בדברי הרב למטה, א"כ הרי למה נתפשטו מתחילה מאחר שסופם להסתלק, ואמר הרב לעיל רפ"א כי מתחילה היה מתפשט הס"ג הכללי ג"כ עד סיום הרגליים שלו, והרי הוא קשה כי הרי מאחר שסופו להסתלק א"כ למה נתפשט בתחילה.

אך הענין בזה הוא ע"פ מה שבארנו בספר הכללים, כי כל התפשטותו מתחילה אשר מהטבור ולמטה היה כ"ז לצורך התפשטות הראשון שהוא להעשות שורש עליון להאצילות, והנה היה ההתפשטות עד סיום הרגליים, כי שם ר"ל מהטבור עד סוף רגליו הוא היה המקום העתיד לאצילות, ולכן נתפשט עד שם כדי להעשות שורש להאצילות, והיה ההתפשטות מהס"ג הכללי, ובתוכו הוא הע"ב הכללי, ובתוכם ובפנימיותם הוא הקו דא"ס אשר בפנימיות הא"ק. הנה כ"ז היה מתפשט עד סוף המקום העתיד לאצילות, וכדי להעשות שורש אליו. ואחר שעשו את פעולתם, הנה חזרו ועלו למעלה למקומם הראוי להם, כי עיקר הא"ק הוא רק הע"ב וס"ג הכלליים אשר מקומם הוא רק למעלה מהטבור ועד הטבור, ולכן נסתלקו ועלו למקומם.

והנה הע"ב וס"ג, הרי נודע הוא שהם א"א ואו"א, והם הא"א ואו"א שבא"ק, ובתוכם הוא הקו דא"ס. והנה האורות שיצאו דרך העינים, הענין הוא כי אחר שנעשה שורש האצילות, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים ע"י התפשטות הנה"י דא"א ואו"א שהם הע"ב וס"ג הכלליים, ונעשה בהנה"י שלהם שורש להמ"ה וב"ן הכלליים, התחילו האו"א להעלות מ"ן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לקבל תוספות מוחין חדשים להשלים את פעולתן, להמציא ולהוליד את המ"ה וב"ן הכלליים שהם כלל האצילות על מציאותו הראוי לו. והנה כל עליית מ"ן הוא לעולם בהמ"ס וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן כו', כי המ"ס שהיא רישא תליתאה, היא מקבל מהאורא שהיא רישא תניינא ע"י הקד"א, ובהאורא שם הוא האור דא"ס, ומקבל המ"ס מהאורא תוספות אור ומוחין חדשים לצורך המ"ן שעלו בה. אמנם כאן בעניינינו הנה משום צורך עולם התוהו אשר ראה המאציל ית"ש להוציא אותו ולהמציא אותו בכל משך זמן דהנהגת עוה"ז, הנה לא התייחד אז האורא בהמ"ס, ולא קבלה המ"ס אז תוספות מוחין חדשים לצורך אותן המ"ן שעלו בה, ועי"ז הוציא המ"ס את אותן המ"ן שעלו בה ממקומה גופה ולחין, והוא יציאתם דרך העינים. אמנם הוא, כי הנה כשם שאמרנו שלא התייחדו אז האורא והמ"ס, הרי מכל שכן הוא שהיו אז האורא שבא"ק ג"כ בלא יחוד כלל, והיו אז רק אחר באחר, ועי"ז הנה היה עליית המ"ן שלהם כל א' בפנ"ע. ומה שאמרנו שיצאו דרך העינים הוא רק המ"ן דאימא, אבל מציאות המ"ן דאבא זה יתבאר בעה"י לקמן פ"ג. והיו האורות שיצאו דרך העינים רק המ"ן דאימא, והם הנקודות העיקריים, אמנם הצמצום, שהוא הסתלקות ועליית האורות שאמר הרב שעלו מלמטה ונשארו למעלה מהטבור, הנה היה ההסתלקות מכל האורות כולם שהתפשטו שם, שהוא כל הס"ג הכללי והע"ב הכללי והקו דא"ס שבתוכם, הנה כולם הסתלקו ועלו למעלה וכמ"ש הרב שנשאר למטה ריקן מאור.

וזהו מ"ש הרב, כי עדיין לא היו כח במקבלים לקבל האורות של העינים כו' אלא רק ע"י הצמצום דוקא. והרי משמע מזה שאורות העינים שהם הנקודות הם מציאות בפנ"ע זולת הצמצום, הגם שבאמת הווי כל הנקודות כולם רק מהצמצום עצמו, כי הרי הם רק מאותן האורות שנסתלקו ועלו למעלה, וזולת הצמצום הווי הנה לא היו הנקודות כלל.

אך כוונת הרב הוא, כי הנה אורות הנקודות הרי הם רק מהמ"ן דאימא לבד, אבל הצמצום והסתלקות האורות, הנה היה בכל האורות כולם אשר גם מהתפשטות האבא שבא"ק והא"א שבא"ק, וכן מהתפשטות הקו דאור א"ס שבתוכו. וכוונת הרב הוא כי אם שלא היה צמצום בכל האורות כולם אלא רק מהמ"ן דאימא לבד, אבל עיקרן דכל האורות היו נשארים כולם למטה, הנה באשר שהמקום של הנקודות והתפשטותן הנה הוא ג"כ רק מכנגד מקום הטבור דא"ק עד סיום הרגלים שלו, כי שם הם מתפשטים ומלבישים, ולכן הוא כי אם שלא היה הצמצום ולא היו מסתלקים כל האורות כולם משם, הנה היו (פט ע"א) מקבלים הנקודות אור גדול מהם, ולא היה אפשר לצאת מהם כל התוהו כולו וכל העביות והכלים אשר ראה רצונו ית"ש להוציא מהם בכל משך זמן דעוה"ז עד עת התיקון, ולכן היה הצורך שיהיה צמצום והסתלקות האורות משם מכל וכל, ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, ושם הלבישו הנקודות. ועי"ז יצא מהם מה שיצא, ונעשה מהם כל הכלים והעביות, וכפי רצונו ית"ש בכל ההנהגה של עתה עד עת התיקון, ועי' עוד למטה בסמוך.

[ד] ולכן מה עשה כו' – הנה לכאורה אינו מדוקדק הדברים, כי הרי לפי דברינו שכל התפשטות הא"ק אשר התפשט ממקום הטבור ולמטה הנה היה רק כדי להעשות שורש להאצילות, כי הוא ההתפשטות הראשון דלהאצילות וכנ"ל וכנודע בדברינו. וא"כ הרי צריך בודאי שיסתלק האור ויעלה למעלה גם מצד עצמו, כי שם הוא מקומו לעולם, ולא התפשט מתחילה אלא רק להעשות שורש אליו. אבל מאחר שעשה את פעולתו, הרי הוא מקומו רק למעלה וכנודע בדברינו. אך האמת הוא כי הן הן הדברים שאמר הרב, והוא כוונת הרב עצמו, כי הרי העיקר מה שאמרנו שכל התפשטות הראשון מקומו הוא למעלה ולכן הוא מסתלק ועולה, שהוא הסתלקות הראשון, הרי הוא ג"כ רק משום שצריך ליתן מקום להעולם שתחתיו שהוא למטה ממנו במדרגה הרבה, ויש לכל עולם מקום ומדור בפנ"ע, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער ה' פ"א, ולכן אמרנו כי התפשטות הראשון דכל עליון אשר מתפשט ויורד לצורך התחתון ובמקום העתיד להתחתון, וכדי להעשות שורש אליו, הנה מקומו הוא למעלה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרי כ"ז הוא משום שהרי יש לכל עולם ועולם ולכל מדרגה ומדרגה גבול וקצה, ומשם ולמטה הוא רק מקומו של התחתון, ולכן צריך ההתפשטות הראשון שהוא מהעליון להסתלק ולעלות למעלה, והוא כדי ליתן מקום להתחתון שהוא למטה ממנו במדרגה הרבה. וכן הוא בענינינו, כי ההתפשטות של הא"ק אשר הוא הע"ב והס"ג הכלליים, הנה מקומו למדרגתו העיקרי הוא רק למעלה ממקום הטבור ועד הטבור, כי כן הוא לעולם המקום העיקרי דהג"ר רק עד הטבור, ומשם ולמטה עד סיום הרגליים דהא"ק הוא המקום למדרגת המ"ה וב"ן הכלליים שהוא הנקודות והאצילות. וכל התפשטות א"ק, שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שהיה מתפשט ממקום הטבור ולמטה עד סוף רגליו, הנה הוא רק כדי להעשות שורש עליון להנקודות והאצילות שהם המ"ה וב"ן הכלליים. ולכן כאשר הגיע העת להוציא את עולם הנקודות, הנה נסתלק ועלה כל אותו ההתפשטות דא"ק אשר מהטבור עד סוף רגליו, ועלה כל התפשטות דאותן האורות מהטבור ולמעלה, כדי ליתן מקום להנקודות למציאותם ולכל תולדותיהן ולכל פעולתם אשר ראה המאציל ית"ש להוציא מהם ולהעשות על ידיהם, שהוא כל עולם התורה וכל הכלים וכל העביות אשר בכל משך זמן דהעוה"ז וכנ"ל אות ג'. ולכך עצמו³⁸² הנה נסדר המקום העיקרי של כל ההתפשטות הראשון רק למעלה מהטבור, ושם הוא הקצה והגבול לכל הע"ב והס"ג הכלליים, והוא כדי ליתן מקום מהטבור ולמטה לכל הנקודות לצורך תולדותיהן ופעולתם אשר ראה המאציל ית"ש להעשות מהם. והרי לנו עכ"פ כי דברי הרב בענינינו הן הן עצמן עיקר הדברים אשר אמרנו בכל הסתלקות ועליית האורות דהתפשטות הראשון למעלה, שהוא משום כי שם הוא מקומו, כי הרי משם ולמטה הוא רק המקום למדרגת התחתון למציאותו ולכל תולדותיו ופעולתו, ומוכרח הוא משום זה להיות לכל א' מקום ומדור בפנ"ע. ולכך הוא המקום העיקרי של כל ההתפשטות הראשון רק למעלה כדי ליתן למטה מקום להנקודות ולכל תולדותיהם ופעולתם, וזהו מ"ש הרב "ולכן כו", והבן.

[ה] ריקן בלתי אור – הנה מבואר מזה שנסתלקו רק האורות אבל בחי' הגוף והכלים שמן הטבור ולמטה הם נשארו במקומן. והגם כי הרי לפי דברינו אשר אמרנו שכל ההתפשטות הזו הוא היה מהס"ג הכללי אשר בתוכו הוא הע"ב הכללי, אשר מקומם הוא באמת רק מהטבור ולמעלה, וא"כ הרי היה צריך שיסתלקו ויעלו כל בחי' הכלים שלהם ג"כ. אך הענין הוא כי הנה כל מציאות הכלים שנעשה בהם, הנה לא נעשו רק ע"י ההתפשטות עצמו, כי ההתפשטות היה רק מהאורות לבד, ור"ל מבחי' הנה"י דהס"ג הכללי (פט ע"ב) אשר בתוכו הוא הנה"י דהע"ב הכללי, הנה נתפשטו אותן האורות דהנה"י בהמקום העתיד להאצילות, וע"י ירידתם וריחוקם ממקורם נתחשכו ונתעבו כמ"ש בשער סדר אבי"ע (פרק א) ובטנת"א (פרק א). ואחר שעלה האור למעלה כנ"ל, הנה לא היה אפשר להעביות לעלות ג"כ ע"ד שאמר הרב בשער עקודים (ריש פרק ג), מאחר שהרי כל מציאותם נעשה רק ע"י ירידתם למטה, וע' עמוקות בזה בספר הכללים כלל י"ח ענף ז' אות ו'.

והנה אחר שנסתלקו האורות מהם ונשאר העביות למטה לבדן, הנה נתחשכו עוד יותר וניתוסף להם עיבוי על עיבוי ונעשו לכלים, ומהם הוא הכלים דהג"ר דהנקודות כמו שכתבנו בספר הכללים הנז' וכן בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ג'. והוא כמו שאמרנו שכל ההתפשטות הזו דהתנה"י דא"ק אשר התפשט ממקום הטבור ולמטה, הנה היה כ"ז לצורך התפשטות הראשון להאצילות. ונודע הוא בדברינו בספר הכללים, כי כל התפשטות הראשון אשר לכל עולם, הנה הגם שעיקרו הוא רק לצורך העשות שורש עליון אליו, אך עכ"ז הנה נעשה ממנו עוד תועלת גדול עיקרי, כי ממנו נעשה יסוד הכלים לאותו העולם שהתפשט בשבילו, והוא מאותה העביות אשר נעשה ע"י ההתפשטות ע"י ירידתו וריחוקו

³⁸² נראה למחוק המילה .?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ממקורו. ואח"כ ניתוסף בעיבוי אחר עיבוי ע"י ההסתלקות, וממנו הוא יסוד הכלים לאותו העולם אשר התפשט בשבילו. והוא מ"ש הרב בענינינו שנשאר מהטבור ולמטה ריקן בלתי אור. ועומק הכוונה הוא כי הוא השתמש להעשות ממנו יסוד הכלים דהנקודות והאצילות, וכמו שבארנו בארוכה בכ"ז בספר הכללים כלל י"ח ענף ז'.

אמנם הוא הנה יש לאלו"ה עוד מילין קדישין בזה, ובארנו אותם ג"כ בספר הכללים כלל ז' ובספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה"ו בארוכה הרבה, ונכתוב כאן ג"כ את קוטב הענין מזה ובקיצור נמרץ, והם אותן הדברים אשר הביא מהר"ש שרעבי ז"ל בהגהת השמש כאן, והוא במבו"ש (ש"ב ח"א פ"ג) וכן בשעה"ק (דף ע סע"ד), כי כאשר נסתלקו האורות ועלו למעלה ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, והוא העביות והכלים שאמרנו אשר נעשו ע"י ההתפשטות כנז', הנה נתחלקו אותן הכלים לשתיים שהם ארבע. והיינו כי הרי יש בהם פנים ואחוריים, והם השתיים, ונתחלק כל א' לב' שהם פנימיות וחיצוניות, פנימיות דהפנים וחיצוניות דהפנים, וכן פנימיות דהאחוריים והחיצוניות דהאחוריים, והרי הם ארבע. והנה הב' בחי' פנימיות שהם הפנימיות דהפנים והפנימיות דהאחוריים, הם נשארים במקומן, שהוא במקום העתיד להאצילות, אשר הוא מהטבור עד סוף רגליו. אך הב' בחי' דהחיצוניות נפרדו מהם וירדו למטה מרגלי א"ק, החיצוניות דהפנים ירדו למקום העתיד לעולם הבריאה, והחיצוניות דהאחוריים ירדו למקום העתיד לעולם היצירה. וכאשר ירדו שם נחשכו עוד יותר ונתחלקו גם הם לשנים, חיצוניות וחיצוניות דחיצוניות, וירדו החיצוניות דחיצוניות למקום העתיד לעולם העשיה. ובארנו בדברינו בספר הדע"ה ובספר הכללים שם ושם, כי ענין ירידתם למקום העתיד לעולמות בי"ע הנה היה כ"ז להתפשטות הראשון להם, שהוא להעשות שורש עליון להם וככל ענין התפשטות הראשון אשר לכל עולם ועולם כנודע בדברינו.

והנה כל התפשטות ראשון הרי הוא חוזר ועולה למקומו והוא ההסתלקות הראשון, כי הוא חוזר ועולה למעלה למקומו ועומד שם בבחי' שורש עליון להעולם שהתפשט בשבילו להשפיע אליו כל די צורכו. וכן הוא כאן, כי אחר שנעשו כל אותן החיצוניות שירדו להתפשטות הראשון להעולמות בי"ע, הרי הצורך הוא מעתה שיחזרו למעלה למקומם. אמנם הוא, הנה בארנו בספר הכללים כלל י"ח ענף ז' וכן בכ"מ מדברינו כי כל חזרת עליית דהתפשטות הראשון שהוא ההסתלקות הראשון, הנה הוא לעולם רק ע"י איזה סיבה וגרם דוקא, כי מאחר שנתעבה ע"י ירידתו, הנה אי אפשר לו לעלות למקומו אלא רק ע"י איזה סיבה דוקא. וכן היה כאן, והיינו כי כאשר ירדו אורות העינים לירד מהטבור ולמטה ולא מצאו שם את כל אותן החיצוניות, הנה ירדו אצלם והעלו אותם. אמנם מאחר שנתעבו להעשות שורש עליון להבי"ע, הנה לא היה אפשר להם מעתה לחזור למקומם הראשון להלביש על הפנימיות (פט ע"ג) דתנה"י להיות לחיצוניות להם, אלא שהנקודות הפסיקו ביניהם ועמדו מאחורי הנקודות.

ומכ"ז הנה היה נעשה עולם הנקודות, והיה מג' בחי': אחד, הפנימיות דהפנים והאחוריים דהתנה"י דא"ק. ואחד, החיצוניות שלהם. ואחד, אורות הנקודות עצמן אשר יצאו מהעינים ונתלבשו בהכלים שלהם מהטבור ולמטה, כי היו עומדים הם על הפנימיות דהתנה"י דא"ק וכנז'. והנה כל אותן הפנימיות והחיצוניות דהתנה"י דא"ק הנה הם חלקי א"ק המשתתף בהנקודות ובכל הד' עולמות אבי"ע. והיינו כי בעת עולם הנקודות הנה נעשה מהפנימיות דהתנה"י דא"ק כלי הג"ר דהנקודות והחיצוניות דהתנה"י דא"ק אשר עמדו מאחוריהם, והם היו השרשי עליונים דהעולמות בי"ע, וכנ"ל הנה השתתפו הם ג"כ עם הנקודות וקבלו הנקודות תועלת מהם לצאת למלוכתם כרגע, וכ"ז הוא בעולם הנקודות.

ואח"כ בעת עולם התוהו, שירדו כלי הנקודות למטה ונשברו, ונודע הוא כי המיתה והשבירה היה רק בכלי הז"ת ולא בהג"ר, כי הם מהפנימיות דהתנה"י דא"ק כנז', והם אשר לא ירדו למטה כלל ונתקיימו, אך כלי הז"ת דהנקודות אשר ירדו ומיתו, הנה נתחלקו הם

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ג"כ לשתיים שהם ארבע וחמש, והיינו לפנים ואחוריים והם שתיים, ופנימיות וחיצוניות דהפנים, ופנימיות וחיצוניות דהאחוריים, והרי הם ארבע. וב' הפנימיות הם לאצילות, כי הם נתבררו אח"כ לחלקי האצילות, אבל החיצוניות דהפנים מהם נתקן אח"כ עולם הבריאה, והחיצוניות דהאחוריים הם ירדו במקום עולם היצירה, וכאשר ירדו שם נתחלקו עוד וירדו החיצוניות דהחיצוניות למקום שהיה עתיד לעולם העשיה, ומהם שניהם נתקן אח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית היצירה והעשיה. והרי היה הירידה למטה שהוא המיתה והשבירה אשר בכלי הז"ת דהנקודות בכל הה' בחי' כולם שבהם, שהם הב' פנימיות והג' חיצוניות, כולם ירדו למטה ומיתו ונשברו, ומהם נתקנו אח"כ כל הד' עולמות אבי"ע. וכך הם עולים ומתבררים להם תמיד עד ביאת המשיח, כי הב' פנימיות הוא לאצילות, כי הפנימיות דהפנים הוא לעתיק וא"א ואבא, והפנימיות דאחוריים הוא לאימא וזו"ן. והג' חיצוניות הם לעולמות בי"ע, אך הה' בחי' הנ"ל אשר בהתנה"י דא"ק, הנה הב' פנימיות שבהם, הרי אמרנו שהם לא ירדו מעולם גם בעולם הנקודות, כי הם להג"ר דאצילות, הפנימיות דהפנים להג"ר דעתיק וא"א ואבא, והפנימיות דאחוריים להג"ר דאימא וזו"ן.

אמנם הג' חלקי החיצוניות שבהם אשר הם ירדו בעולם הנקודות לבחי' התפשטות הראשון להעולמות בי"ע, ואח"כ חזרו ועלו ע"י אורות הנקודות שהעלו אותם ועמדו באחורי הנקודות וכנ"ל, הנה בעת מיתת המלכים שהוא בעולם התוהו, הנה היה גם בהם מיתה ושבירה, והיינו כי ירדו המלכויות שבהם ומיתו ונשברו ג"כ, כי המלכויות דהחיצוניות דהפנים ירדו לעולם הבריאה, והמלכויות דהחיצוניות דהאחור ירדו ליצירה, והמלכויות דחיצוניות של החיצוניות דהאחור ירדו להעשיה, והיה בהם מיתה ושבירה ג"כ כמו בכלי הז"ת דהנקודות. וכן בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה נתקנו ועלו להיות לשרשי העליונים דהבי"ע, וכן הם עולים ומתקנים תמיד ע"ד הנקודות ממש.

והרי נשתתפו כל התנה"י דא"ק עם הנקודות, הן בכל מאורעותיהם אשר קודם התיקון, והן בכל תיקונם ובכל המציאות הד' עולמות אבי"ע הנעשה מהם. וזהו מ"ש הרב בכל הדרושים הללו כי הנקודות הם יוצאין מהתנה"י דא"ק, וכן אמר על כל עולם האצילות בשער התיקון (ריש פרק ג) שהוא בהתנה"י דא"ק, כי התנה"י דא"ק השתתף עמהם בכל עניניהם, והם עם האצילות לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והוא ע"י הצמצום ופריסת הפרסא אשר אמר הרב בענינינו, ועי"ז נעשה התנה"י דא"ק לעצם מעצמות האצילות לעולם. הנה כ"ז הוא קוטב הדברים ממה שכתבנו בארוכה בזה בספר הכללים כלל ה' ו' ז' וכלל י"ח ענף ז', ובספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה' ו' ודרוש ו' סי' ג' ע"ש ושם.

והמשכיל יבין וידמה מלתא למלתא איך בכל אצילות בחי' חצי ת"ת ונה"י תמיד המאירין* בעולם שלמטה, כי נה"י דז"א מאיר אל הנוקבא ונה"י דאו"א מאיר אל הז"א, ונה"י דא"א לאו"א^ח, ונה"י דעתיק לא"א^ט ונה"י דא"ק לעתיק ולכל בחי' האצילות כמ"ש בע"ה, גם תבין כי בכל בחי' הוצאות האורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום^{א***}, כי כן מצינו בא"א שצמצם נה"י שלו כדי לאפקא לזו"ן כנזכר במקומו (שער הולדת או"א פ"ג ושער העיבורים פ"ב) וכן היה בזה הא"ק^כ, ואין להאריך בזה.

*הם [המאירים (לש"ו)]. ** כן הוא כ"ז גם כן צמנו"ט ל ע"א וג' ע"ג] ספ"ג אצל נשעה"ק יט ע"א [כא ע"ג] סורה ו' ליתא [ונה"י דא"א לאו"א] [לש"ו]. *** עי' עקודים פ"ק ו' אות י' ר"ז סע"ב [לש"ו].

[ו] איך בכל אצילות בחי' חצי ת"ת ונה"י הם תמיד המאירין בעולם שלמטה כי נה"י דז"א כו' – ובמבוי"ש (ש"ב ח"א ספ"ג) הלשון הוא "איך בכל העולמות בחי' נה"י וחצי ת"ת שבפרצוף אחד הם המולידים כנגדם פרצוף האחר, כי הרי נה"י דא"ק (פט ע"ד) הם המוציאין האורות כל עולם האצילות ששרשו הוא פרצוף עתיק יומין, ונה"י דעתיק לא"א כו". והוא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

משום כי הרי עצם מציאות כל וכל אור ונשמה שהוא מטיפה הזרעית דהעליון, הרי הוא מהנה"י דהעליון, כי הנצח הוד שהם התרין ביעין הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים שהם צדיק וצדק כמ"ש בפ' ויקרא (כו ע"א) וכן בפ' פנחס (רלו ע"א), והתחלת היסוד הוא מהטבור על ב' הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד), והרי נמשך מציאות טיפה הזרעית מהטבור ולמטה. והגם שבאמת הנה היא נמשך מכל קומת הפרצוף העליון כולו, וכנודע בסוד אור מים רקיע בזה"ק (תרומה קסז סע"א ורע"ב), אך מציאותה בסוד רקיע, שאז נעשה ראויה להיות ולד ממנה, הוא נגמר ונעשה רק בהנה"י, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה). ומבואר שם ושם וכן בכ"מ כי בכל טיפה הזרעית יש חלק מגופם ונפשם דאו"א ג"כ, והוא הוא ענין ההתלבשות דהנה"י דהעליון בהתחתון המוזכר תמיד בדברי הרב. והכוונה הוא על חלקי או"א המתלבשים בהטיפה הזרעית שעיקרה הוא מהנה"י שלהם. וכן הוא נודע ג"כ שכל אור עליון המתלבש בהתחתון הנה נשאר עיקרו בהעליון עצמו, ואינו מתלבש בהתחתון אלא רק תמצית הארתו לבד, ומעיקרו הנשאר בהעליון הוא מאיר להתחתון תמיד בבחי' אור מקיף, כי כ"ז הוא סוד הצלם כנודע, וע' שער הנסירה (ריש פרק ז). וזהו שאמר הרב בענינינו כי הנה"י דכל עליון הוא מאיר לכל תחתון, ובמב"ש אמר שהנה"י דהעליון הם מולידים להתחתון, כי במב"ש הכוונה הוא על הטיפה הזרעית הנעשית בהנה"י דהעליון אשר ממנה נעשה כל המציאות דהתחתון, וזהו שאמר "מולידים". אך בדברי הרב בענינינו הכוונה הוא על עיקר אור העליון הנשאר לעולם בהנה"י שלו עצמו, והוא מאיר להתחתון תמיד בבחי' אור מקיף, ועל זה אמר שהנה"י דהעליון הם מאירים תמיד להתחתון.

[ז] בחי' חצי ת"ת ונה"י כו' – בן אמר הרב ג"כ בשער א"א (פרק ה במ"ב א') כי או"א מלבישים לא"א עד חצי ת"ת ומשם ולמטה מלבישו ז"א, וכן הוא שם (פרק ז) כי ת"ת נחלק לב' הצאין, וחציו למציאות או"א, וחציו לכתר ז"א. גם ת"ת דז"א נחלק לב' הצאין, חציו לגוף דז"א, וחציו לכתר דנוק'. ולעולם כל הת"ת נחלק לחצאין כו' ע"ש. וכן הוא ג"כ בהולדת או"א (ריש פרק ה וכן שם בסופו ובפרק ו שם) וכן הוא במוחין דצלם (פרק א ושם ריש פרק ב וריש פרק ג) וכן בדרושי הצלם (דרוש ג). אמנם בשער או"א (פרק ב ופרק ג) מבואר כי או"א עלאין עם ישו"ת מלבישים לא"א עד טבורא דגופא, שהוא ב' שליש דת"ת, וכן הוא מפורש בהולדת או"א (פרק ג), כי או"א מסתיימים בסוף ב' שליש דת"ת, ואין לז"א בת"ת של א"א רק שליש לבד ע"ש, וכן הוא ג"כ בשער ז"א (תחילת פרק א).

והנה כבר העיר הרח"ו ז"ל עצמו בזה בדרושי הצלם (דרוש ג וע' שם דרוש ד וכן שם דרוש ה) וע' עוד בדבריו ז"ל במב"ש (ש"ה ח"א פמ"ז) הובא בע"ה דפוס ירושלים ע"ה ת"ו וכן בדפוס ווארשא בשער הולדת או"א (פרק ז בהגה שם). אמנם הנה באח"פ (פרק ג) מבואר כי יציאת הנוק' מז"א הוא מהחזה שבו, וכן הוא באד"ר (קמא ע"ב) שארי מחדוי מבין תרין דרועין כו' כו' ע"ש כל הענין³⁸³. וכן הוא עד"ז בכל הפרצופים כולם, כי יוצא כל תחתון מהעליון מהחזה שבו ולמטה, שהוא מב' שליש דת"ת, ע' דרושי הצלם (דרוש ג ד ה) וכן הוא בשער תיקון נוק' (פרק א) ועוד בכ"מ.

³⁸³ ז"ל: בהאי אדם שארי ותיקין כללא דדכר ונוקבא כד אתתקן דיוקנא בתקונוי ושארי לאחורוי מחדוי מבין תרין דרועין באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרון תפארת ואתפשט האי תפארת ותיקין תרין חדין ואשתלף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוקבא כלא סתימא מכל סטרוי בשערא בפרצופא דרישא ובכללא חדא אתעבידו בהאי תפארת אדם דכר ונוקבא הה"ד כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד)

תרגום: באדם זה התחיל ותיקן כללות זכר ונקבה. כאשר נתקנה צורה זו בתקונוי והתחילה מאחורוי מהחזה שלו מבין שתי זרועותיו, במקום שתלויות שערות הדיקנא הנקראות תפארת. ונתפשט זה התפארת, ותיקן שתי החזות והוצאו לאחורוי ועשה את הגולגולת של הנקבה, שכולה סתומה מכל צדדיה, בשערות פרצוף ראשה ובכלל אחד נעשה האדם על ידי תפארת זו לזכר ונקבה, זהו שנאמר "כתפארת אדם לשבת בית".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עוד נמצא שיטה ד' בדברי הרב, והוא בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א), מבואר שם שכל הז"ת דהעליון מתלבש בהתחתון, וכן הוא בשער א"א (פרק ו סמוך לסופו) ובהולדת או"א (ריש פרק ד). והרי לנו מדברי הרב ד' שיטות שסותרים זה את זה, כי בכ"מ אמר שרק השליש תחתון דהעליון הוא אשר מתלבש בהתחתון. ובכ"מ אמר כי מחצי ת"ת דהעליון הוא אשר מתלבש בהתחתון. ובכ"מ אמר שכל הז"ת דהעליון הוא אשר מתלבש בהתחתון, וכן האריך במב"ש (ש"ב ח"ב פ"א), ומבואר שם כי כל הפרצופים כולם הם בכללות רק פרצוף אחד, כי כל ז"ת דהעליון מתלבש בהתחתון והם כלולים זב"ז ואינן מגולין רק הרישין לבד. (צ"ע א')

אך הענין בזה כי האמת והעיקר הוא שכל מציאות דהתחתון הנה הוא רק מהנה"י לבד דהעליון, שמהנצח דהעליון מהג' פרקין שבו נעשה כל הקו ימין חח"ן דהתחתון, ומהג' פרקין דההוד דהעליון נעשה הקו שמאל בג"ה דהתחתון, ומהג' פרקי היסוד דהעליון (כי גם היסוד נחשב לג' פרקין כמ"ש בשער פרצופי זו"ן פרק ג עש"ה) נעשה הקו אמצעי דת"י דהתחתון, ונעשה כל המציאות דהתחתון רק מהנה"י דהעליון, ע' דרושי הצלם (דרוש ג) ופרצופי זו"ן (פרק ב) ובתיקון נוק' (פרק א) ובכ"מ רבו מלספר. אבל מהת"ת דהעליון הנה הוא להכתר דהתחתון, ע' שער א"א (פרק ז) ומוחין דצלם (פרק ב ופרק ג ושם ריש פרק ה) ובכ"מ. והנה הכתר הוא כולל ג' רישין שהם אפ"ס אי"ן א"א³⁸⁴, רדל"א גלגלתא ומ"ס³⁸⁵, ובפרטות הם ד' רדל"א גלגלתא ואירא ומ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרקים ג ד), וכן הוא עד"ז בכל פרצוף ופרצוף, שהכתר דכל פרצוף הוא כולל ג' רישין שהם בפרטות ד', וכולם נעשו מהת"ת דהעליון, והם הם הד' בחי' דההתלבשות שנמצא בדברי הרב, כי הם על אותן הד' בחי' שבכתר דכל תחתון הנמשך מהת"ת דהעליון ומלביש עליו, כי הרדל"א דהתחתון הוא נמשך מהשליש העליון דת"ת דהעליון, ומתלבש הארת השליש עליון דת"ת דהעליון בהרדל"א דהתחתון, וזהו שאמר האריז"ל בכ"מ שכל הז"ת דהעליון מתלבש בהתחתון. אך כללות הרישא תניינא שהוא הגלגלתא ואירא הנקרא אי"ן, הנה הוא נמשך מהשליש האמצעי דהת"ת דהעליון, שהוא מהחזה עד הטבור, ומתלבש הארת השליש האמצעי דהת"ת דהעליון בכללות הרישא תניינא דהתחתון, וזהו שאמר האריז"ל להרח"ו ז"ל כמה פעמים ג"כ שמהחזה ולמטה דהעליון מתלבש בהתחתון. אמנם באשר שהרישא תניינא הנה בפרטות נחלק היא עצמה לשנים שהם גלגלתא ואירא³⁸⁶, ונמשך הגלגלתא מהחצי שלישי העליון דהשליש האמצעי דת"ת דפרצוף העליון, אבל האירא הנה היא נמשך רק מהחצי שלישי התחתון דהשליש אמצעי דהת"ת דהעליון, וזהו שאמר האריז"ל להרח"ו ז"ל כמה פעמים שהתלבשות העליון בהתחתון הוא מהחצי ת"ת שבו ולמטה, והכוונה הוא על האירא פרמית, הרישא תניינא דהתחתון, שהתחלתה הוא מכוון מהחצי ת"ת דהעליון ולמטה. [ומשום שהגלגלתא והאירא הנה הם שניהם נכלל בחד רישא, לכן לא נמצא שום היכר בהחצי ת"ת דהעליון להתחלת האירא הנמשך ממנה ע"ד שיש היכר להתחלת הגלגלתא שהוא החזה ומבורא דליבא].

אך כללות הרישא תליתאה שהוא המ"ס ובחי' א"א דכל פרצוף הנה הוא מתחיל ונמשך מטבורא דגופא דהעליון שהוא השליש התחתון דהת"ת, וזהו שאמר בכמה מקומות

³⁸⁴ לענין אפס, עי' שער דרושי אבי"ע פרק א' שמזכיר בחי' "אפס". אמנם כינוי זה הוא ביחס לא"ס, ויתכן שזה עומק דברי הע"ח שם. ולולא זה צ"ע גדול, מהו המקור לכך שעתיק מכונה אפס. ולענין "איך" עי' אד"ז רפח ע"ב שא"א נקרא אין דביה תליא אין, כלומר מכח התלבשות רדל"א בו (עי' בהגר"א על ספד"צ א ע"ג).

³⁸⁵ עי' לעיל הערה 361.

³⁸⁶ עי' בהגר"א בספד"צ ה ע,ג: סיום הגלגלתא הוא קד"א

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהכתר דהתחתון הוא מהטבור דהעליון. והרי נמצא כי כל הד' שיטות הנמצא בזה בדברי הארז"ל הנראים כסותרים זה את זה הם כולם דברי אלהי"ם חיים אמת.

[ח] ונהי"י דא"א לאו"א – הקושיא בזה הוא מפורסם, כי הרי נודע הוא בכל דרושי או"א שהם מלבישים על א"א רק מהגרון עד הטבור שבו שהוא רק על החג"ת, ובאמת כי בשער הקדמות (דף יט רע"א) ליתא שם אלו הג' תיבות כלל, אמנם במכו"ש (ש"ב ח"א ספ"ג) איתא ג"כ, וע' לקמן פ"ג בהמ"ק ובהשמ"ש שם, ובמוחין דצלם (פרק ב סמוך לסופו) וכן בשער תיקון נוק' (פרק ב אות יד) ובשער סדר אצילות בקיצור (פרק א). אמנם כאשר נתבונן בזה בעיקר הענין דהתלבשות או"א על החג"ת דא"א, הנה לכאורה יש להפליא, כי הרי נודע הוא בדברינו, דכל ענין התלבשות מהעליון בהתחתון המוזכר תמיד בדברי הרב, הכוונה הוא על חלקי החומר והצורה דפרצוף העליון שנמשך בטיפה הזרעית אשר לצורך הולד, וכמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה) ובשער המוחין (סוף פרק ה). וכל טיפה הזרעית, הנה עיקרה הוא לעולם רק מהנה"י, וא"כ הרי איך אפשר לצייר שיהא ההתלבשות העליון בהתחתון מהגרון עד הטבור שהוא רק מהחג"ת ולא מהנה"י. אמנם הוא הנה בשער או"א (פרק א) מבואר כי נעשו או"א מהחג"ת דיסוד דעתיק המתלבש בחג"ת דא"א, והרי נעשו מהטיפה הזרעית דהנה"י דעתיק ולא מהנה"י דא"א. אמנם גם על זה יש לתמוה, כי הרי לעולם הוא שכל תחתון נעשה רק מהנה"י דפרצוף העליון שעליו ולא מהעליון דעליון, וכן אמר בענינינו שאו"א הם מהנה"י דא"א.

אך הענין (צ"ע"ב) בזה הוא כי עצמות העיקרי דאו"א שהם החכמה ובינה הכלליים דאצילות, הנה עיקרם הוא באמת רק מהנה"י דא"א שהוא הכתר הכללי, אך כ"ז הוא רק על הנקודה העצמותית שבהם, וכל נקודה היא בבחי' ראש תוך סוף, שהם ג' קוצין, ג' קוין, והם שורש המ' ספי' שבו הח"ן בג"ה דת"י, וכמ"ש הרב בפרקי הצלם (פרק ה). וההיכל הקודש שבאמצע הוא סוד המלכות, והם שורש הי' ספי' שבכל נקודה העצמותית. ונמשך הנקודה העצמותית דכל פרצוף מהנה"י דהעליון, וכן הוא באו"א עם א"א, כי הנקודה העצמותית דאו"א הוא מהנה"י דא"א וכמ"ש לקמן (פרקים ג ד ו) ובמכו"ש (הנדמ"ח בירושלים ע"ה ת"ו דף ד ע"ג). והוא מ"ש הרב בשער הפרצופים (דרוש ב) כי אבא הוא מחכמה דא"א ולמטה שהוא מסוד רישא תניינא שבו, ואימא היא מהבינה דא"א ולמטה שהוא מסוד רישא תליתאה שבו. ואמר שם כי כתר א"א שהוא רישא עלאה שבו הוא גבוה ולמעלה מהם, ונמשך הנקודה העצמותית דאו"א מהב' רישין אוירא ומ"ס דא"א מהנה"י שבהם, וזהו שאמר הרב בשער רפ"ח (פרק ב) כי מהראוי היה שאו"א יהיו למעלה במקום חו"ב דא"א, כי הרי משם הם נמשכים ומתהוים וכמ"ש בזוה"ק בראשית (טז ע"ב) ע"ש. אמנם כ"ז הוא רק על עיקר הנקודה העצמותית לבד דהאו"א שנמשך עיקרם מהב' רישין אוירא ומ"ס מהג' רישין דהא"א העיקרי, ור"ל כי א"א העיקרי הוא ג"כ רק נקודה אחת מג' קוצין ראש תוך סוף, והם הג' רישין שבו. וכ"ז הוא הא"א העיקרי שהוא גלגלתא אוירא ומ"ס, ומהאוירא ומ"ס הוא סוד או"א שהוא הנקודה העצמותית שבהם שנעשה ע"י הנה"י דאוירא ומ"ס, והרי הם באמת רק מהנה"י דהא"א העיקרי.

אמנם באשר שהרי הנקודה עצמותית לבד אין גילוי לה כלל ואין תועלת ממנה, והיה הצורך להעשות כל נקודה עצמותית לסוד פרצוף שלם, ונעשה הנקודה עצמותית דא"א לפרצוף שלם, וכן הנקודה עצמותית דאו"א לפרצופים שלימים. והנה נעשו הפרצופים דאו"א ע"י עתיק וא"א ביחד, כי הם שניהם באמת אחד, שהם הכתר הכללי, אלא שעתיק שהוא מהז"ת דרדל"א מלכות דא"ק הוא הפנימיות, וא"א הוא החיצוניות, והם שניהם אחד, ומשניהם יחד נעשו פרצופי או"א. אמנם לא היה אפשר להעשות לפרצופים גמורים באותו המקום עצמו דשורש הנקודה עצמותית שבהם, שהוא במקום הב' רישין אוירא ומ"ס, כי הוא מקום גבוה מאד, ואי אפשר שם לגילוי פרצופים כלל. לכן נעשה התהוות פרצופיהם רק למטה מהג' רישין, ונעשה מציאות פרצופם ע"י הנה"י דעתיק וחג"ת דא"א. וזהו שאמר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרב בשער רפ"ח (פרק ב) כי מהראוי היה שאו"א יהיו למעלה בו, אבל לא כך היה, אלא שהלבישו את הג"ת דא"א כי שם הוא נה"י דעתיק, ונעשו או"א לפרצופים ממש ע"י נה"י דעתיק והג"ת דא"א, ושם הוא מקומם לעולם. כי הגם ששרשם ועיקר עצמותם הוא מהנה"י דהב' רישין או"א ומ"ס, ששם הנקודה העצמותית דהא"א העיקרי, אך התהוותם לפרצופים גמורים הוא רק למטה מהרישין לגמרי, שהוא בהג"ת דא"א אשר שם הוא הנה"י דעתיק. והוא מ"ש בספד"צ (פרק א ג ע"ב) מתקלא קאים בגופיה, והוא ע"י התלבשות או"א כמ"ש הגר"א שם (ד ע"ג ד"ה וכל זה) עש"ה.

והרי נתבאר לנו עכ"פ, כי עיקרן דאו"א הם באמת ג"כ רק מהנה"י דעצמות הא"א כי משם הם נמשכים ונלקחים. אך יציאתם לפרצופים ממש הוא רק בהג"ת דא"א וע"י נה"י דעתיק. והוא ע"ד הא"א עצמו שעיקרו הוא ג"כ רק הרישין, אלא שלצורך גילוי למטה נמשך ונעשה לו בחי' גוף ג"כ ולפרצוף גמור, ונמשך פרצופו עד סוף כל האצילות. כן הוא ג"כ בהא"א, הגם שעיקרן הוא רק מהנה"י דהרישין, והרי היה הראוי שייצאו ויתהוו למעלה, אמנם לא כן היה, כי לצורך גילויים למטה יצא כל התהוותם רק למטה מהרישין לגמרי. ולא עוד אלא שנעשה באו"א עוד בחי' העלם אחת לעצמותן העיקרי עוד יותר מא"א, כי הרי הא"א הנה הגם שנתפשט ג"כ לבחי' פרצוף גמור הכולל את כל האצילות, עכ"ז הנה יש לו מציאות ומקום לעצמותו העיקרי ג"כ, והוא הג' רישין שבו, ששם הוא א"א עצמו בכל מעלתו ומדרגתו, אלא שנתפשט לפרצוף גמור ג"כ לצורך גילוי למטה כנו. משא"כ או"א, הנה אין להם גילוי מיוחד ומקום כלל לעצמותם העיקרי, שהוא מהנה"י דהב' רישין כנ"ל, והרי אין להם שם שום מציאות (צ ע"ג) ומקום כלל, אלא כל מציאותם ומקומם הוא רק למטה מהרישין לגמרי. והרי יש באו"א העלם לעצמותן העיקרי אשר אין כן בא"א, והטעם בזה הוא כי כל מציאות דאו"א הנה הוא רק לצורך הזו"ן, ולכך אין להם ג"כ תואר בפנ"ע כללי אלא שנקראים או"א שהם שמות מצטרפים, כי אין אב ואם אלא לבנים. משא"כ א"א כל מציאותו ומדרגתו הוא לצורך הגילוי דאור א"ס באצילות, וכמ"ש ברע"מ פנחס (רנח סע"א) דכתר אין סוף אתקרי, וכן הוא בפ' בא (מב ע"ב) ע"ש. ולכן נתיסד מציאות ומקום לעצמות העיקרי דהא"א כי על ידו נתגלה אור א"ס באצילות, משא"כ או"א אשר כל מציאותם הוא רק לצורך הזו"ן שהם למטה מהטבור ולמטה מהפרסא, לכן לא נעשה שום גילוי לעצמות העיקרי דאו"א שהוא מהנה"י דהרישין, ולא ניתן להם שם שום מקום כלל, כי באם שהיה נעשה להם גילוי ומקום למעלה לא היה אפשר לצאת מהם הזו"ן על מדרגתם הראוי להם, ודע והבן כ"ז. וע' עיקר עומק הדברים בזה בארוכה בספר הכללים תחילת כלל ח', ושם באבני מלואים שבסוף הספר סימן ח' מערכת המ"ה סעיף ה' ו' ז', עיין שם ושם ותמצא נפלאות בעהית"ש.

[ט] ונה"י דעתיק לא"א – הדברים צריכים ביאור, כי הרי נודע הוא מכל דרושי א"א, שעתיק מתלבש בא"א בכל הז"ת שלו, ועיקר א"א שהוא הב' רישין גלגלתא ומ"ס, הנה שם הוא חסד וגבורה דרדל"א, חסד בגלגלתא, וגבורה במוחא, ות"ת הוא בקד"א, וכמבואר שם כ"ז בביאור ובפרטות (בפרקים ו ז), ואמר שם (פרק ז) כי אעפ"י שאמרנו שכל הז"ת מתלבשין ברישיה דא"א, אך עיקר מה שהם ברישיה, אינם אלא רק החסד וגבורה, אבל מהת"ת ולמטה אינם מתגלים ברישיה אלא רק הארה בעלמא, ועיקר התלבשותם הוא רק מהגרון ולמטה שבו. וכן הוא שם (פרק א) ע"ש, וע' עוד שער המלכים (פרק ח) שמבואר שם כי עיקר מה שנקרא בשם עתיק הוא הז"ת דרדל"א המתלבשים בא"א, והם אשר נקראים עתיק יומין שהם הז' ימי קדם ע"ש. וא"כ הרי קשה מאד מה שאמר כאן, כי הנה"י דעתיק הם המאירין לא"א, הלא עיקר א"א שהם התרין רישין הנה הם על החג"ת דעתיק.

אמנם הדברים יתבאר ע"פ הכלל שאמר הרב בנסירה (פרק ז) כי כל ענין אור העליון המתלבש בהתחתון אין הכוונה שנעקרין ממקומן ויורדין מדרגה אחר מדרגה, אלא עיקרם נשאר לעולם קיים למעלה במקומן, אלא מבח ריבוי הארה שניתוסף בהם הם מתפשטים ומאירים למטה. וכן אמר ג"כ בשער אח"פ (פרק ג), הכלל בזה כי לעולם הוא כל אור שיורד

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

למטה נשאר למעלה שלם ואין שום דבר נגרע ממנו ע"ש. והנה עד"ז הוא ג"כ בענין התלבשות הז"ת דרדל"א בא"א, הנה נשאר עיקרם לעולם ברדל"א עצמו, אלא מכח ריבוי ההארה שבהם נמשך ומתפשט הארת כל הז"ת בא"א, הארת החסד בגלגלתא והארת הגבורה בהמ"ס, ועד"ז כולם. והנה נמשך אותן כל ההארות דהז"ת דרדל"א בא"א דרך הנה"י העיקרים דהרדל"א, וזהו שאמר הרב בעינינו כי נה"י דעתיק הם מאירין לא"א, ור"ל כי הז"ת דרדל"א הנקראים עתיק יומין כי הם הז"י ימי קדם כנ"ל. הנה מתפשט הארתם להתלבש בא"א דרך הנה"י שבו, ונמצא כי המאירים בא"א הוא באמת רק הנה"י דהעתיק, אך המתלבשים בו הם באמת הארת כל הז"ת כי נמשכים הארת כל הז"ת דהעתיק דרך הנה"י שבו ומתלבשים בהא"א, והרי נתבאר בזה בעה"י דברי הרב על נכון.

[י] ונה"י דא"ק לעתיק ולכל האצילות – כי כל האצילות הוא מטבורו ולמטה דהא"ק, ונעשה מטבורו ולמטה לעצם מעצמיו דהאצילות, כי עיקר הא"ק עצמו הוא רק הע"ב וס"ג הכללים אשר מקומם הוא מהטבור ולמעלה, ולא נתפשט בבחי' הנה"י שלו אלא רק לצורך האצילות ולהשתתף עמהם. ונקרא מהטבור ולמטה בשם האצילות ומהטבור ולמעלה בשם א"ק, כי הרי חזר ההתפשטות והסתלק למעלה ונשאר למטה רק העביות לבד, אשר הוא נעשה ג"כ רק ע"י ההתפשטות עצמו וכנ"ל ריש אות ה'. אבל האור כולו, הרי חזר והסתלק למעלה מהטבור ונשאר שם לעולם, כי הרי הוא מהע"ב והס"ג הכלליים אשר מקומם הוא רק למעלה מהטבור. ובזה הרי נמצא כי מהטבור ולמעלה הוא באמת כולו א"ק, ומהטבור ולמטה הוא באמת כולו אצילות. ומה {צ ע"ד} שאמרנו כי הוא על הנה"י דא"ק, הוא משום כי הרי הוא (ר"ל האצילות הרי הוא) מלביש על העביות דהנה"י דא"ק הנשאר שם לעולם, והם נקראים לעולם בשם נה"י דא"ק. ועוד כי הרי גם אחר שהסתלק האור משם ונשאר שם ריקן מאור, עכ"ז הרי נודע הוא כי כל אור שמסתלק הנה נשאר ממנו רשימו לעולם, ולכן נקראו אותן העביות שנשאר שם בשם נה"י דא"ק, ונקרא שהאצילות מלביש על הנה"י דא"ק וכנ"ל אות ה'. אבל באמת ובדיוק הוא כמעט כולו שם רק אצילות לבד, כי הרי כל מציאות אותן העביות עצמן, הנה נתהוו ונעשו ג"כ רק ע"י ההתפשטות בתחילה במקום העתיד להאצילות, והרי אינם מעיקר הא"ק כלל. אמנם הרשימו אשר אמרנו שהוא נשאר שם לעולם, הנה הוא באמת מאור הא"ק עצמו, וע"ד הרשימו הנשאר בעקודים שהוא מאור הראשון עצמו כמ"ש שם (פרק ה). אך כל רשימו הנה הוא רק מהמלכות דמלכות, והרי נעשה כל האצילות רק ממלכות דמלכות דא"ק וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב) והבין וזכור כ"ז.

אמנם בספר הכללים כלל י"ח ענף ז' אות ו' העלינו שם כי אורות הנקודות שיצאו דרך העינים, הנה הם בבחי' הרשימו אשר בהעקודים, ע' דברינו שם, וא"כ הרי נסתלק ויצא מהתנה"י דא"ק כל הרשימו ג"כ. אמנם כל אור עליון הנה הוא כפטיש יפוצץ סלע שמתחלק לכמה ניצוצין, ונשאר רשימו עכ"פ למטה גם אחר שעלו אור השייך להנקודות שיצאו דרך העינים. והעיקר הוא ע"פ מה שנודע בדברינו, כי אורות הנקודות שיצאו דרך העינים, הנה הם רק המ"ן דאימא שבא"ק, וכנודע שהאורות שיצאו דרך העינים הם מהס"ג דס"ג. והרי ישנם עדיין האבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג, וכן הע"ב הכללי, וכן אור הקו דא"ס שבפנימיותם, אשר כולם התפשטו מתחילה עד סוף רגליו, ואחר אשר נסתלקו ועלו למעלה, הנה נשאר מכולם רשימו למטה, והוא אור דא"ק המשתתף באצילות. ומשום אותו אור הרשימו שהוא מהא"ק עצמו, הנה נקרא אותו המקום לעולם על שם הא"ק. והוא מה שנזכר תמיד בדברי הרב, כי האצילות מלביש על מהטבור ולמטה דא"ק, אבל באמת הנה מסתיים הא"ק העיקרי רק עד הטבור, כי כל עיקרו הוא רק מהפרסא למעלה ודי בזה.

[יא] כי כל בחי' הוצאות אורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום – הנה סוד הענין הוא כי הוא אותן הדברים עצמן אשר אמר במבוי"ש (ש"ב ח"א פ"ו) כי אי אפשר להוציא אורות חדשים אלא בכח זווג כו' ע"ש. ונודע הוא כי בחי' זווג הוא לעולם ע"י עליית

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מ"ן, והנה הוא עצמו סוד הצמצום שאמר הרב. והענין הוא ע"פ מה שבארנו לעיל בכ"מ, כי כל הסתלקות האורות דהנה"י דא"ק שעלו מלמטה למעלה שאמר הרב בענינינו, הנה הוא עליית המ"ן דא"א שבא"ק שהעלו מ"ן למעלה בהמוחין דא"ק שהם הע"ב וס"ג שבגלגלתא אורא ומ"ס, חו"ב שברישא, כדי שיתייחדו הם וישפיעו בהמ"ן שעלו תוספות אור וברכה להוציא תולדות. אמנם הוא כי הנה אותן האו"א היו אז עדיין ג"כ בבחי' אחור באחור, והוא סוד מ"ש בספד"צ (פרק א ב ע"א) לא הוּו משניחין אפין באפין, ועי"ז הנה העלו את המ"ן שלהם כל א' לעצמו. והנה המ"ן דאימא שבא"ק עלו בהמ"ס דא"ק, כי המ"ס הוא שורש אימא, והמ"ן דהאבא שבא"ק עלו בהאורא שהוא שורש אבא. ובאשר שהעלו המ"ן כל א' לעצמו, לכן לא היה אפשר להמ"ן דהאימא להתעורר בעלייתם יחוד בהאורא ומ"ס, ולא התייחדו זב"ז לצורך תוספות אור וברכה בהמ"ן דאימא כלל. ולכן כאשר עלו המ"ן דהאימא בהמ"ס, הוציא אותן המ"ס ממקומו גופה ולחין, והוא יציאתן דרך העינים, כי הוא מקום מוצא דהמ"ס, ויצאו המ"ן דאימא בסוד טפ"ק מהמ"ס ולחין. אמנם המ"ן דהאבא אשר הם עלו באורא, הנה נתעורר ע"י עלייתם איזה יחוד דהאורא עם המ"ס. והגם שלא היה יחוד גמור גם מפנימיותם, והוא ע"י שהרי גם כל עליית המ"ן דהאבא היה ג"כ רק ממנו בפנ"ע בלתי אימא, והרי היה חסר ההתעוררות מצד המ"ס, כי הוא הוציא את שלו בסוד טפ"ק כנז'. אך כאשר ששורש אבא הוא באורא, אשר שם הוא הגילוי דאור א"ס גדול מאד, הנה התעורר הוא לאיזה יחוד עכ"פ, והוא הזווג דהע"ב והס"ג שבהגלגלתא שאמר הרב למטה, וכמו שיתבאר (צא ע"א) בעה"י שם עוד, ויצא ע"י זווג זה האור החדש כמבואר לקמן. והרי עכ"פ הוא כי ענין הצמצום שאמר הרב בענינינו, עומק הכוונה הוא על סוד עליית המ"ן דהאו"א שבא"ק לצורך זווג וכנז'. וזהו שאמר כי כל בחי' הוצאת אורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום, ור"ל כי הרי כל תוצאות אורות חדשים הוא לעולם רק ע"י זווג דוקא וכנ"ל ממבואר שערים, וכל זווג הרי הוא ע"י עליית מ"ן, והוא האור הפנימי דהנה"י שהם תרין כוליין תרין ביעין ואמה שעולין למ"ן עד המוחין³⁸⁷, והוא הצמצום שאמר וכן הוא לעולם, וכמבואר בדברינו בכל ספר הכללים בענין הסתלקות הא' והב' אשר לכל עולם ועולם והבן כ"ז וע' עוד למטה בעה"י.

[יב] כי בן מצינו בא"א שצמצם נה"י שלו כדי לאפקא לזו"ן כנז' במקומו (בשער הולדת או"א פרק ג ובשער העיבורים פרק ב) וכן היה בזה הא"ק – לכאורה אין דוגמא כלל, כי שם נתעלו הכלים דהנה"י ג"כ בהחג"ת שהוא במקום או"א, וכדי לעשות בהם העיבור דהזו"ן וכמבואר שם ושם. וע' עוד במבו"ש (ש"ה ח"א פ"ו לח ע"א מדפוה"ח תרס"ד) שאמר הרח"ו ז"ל כי פעם א' שמע מהאריז"ל שרק הכלים עלו שם ולא העצמות ע"ש. ואמר שם עוד במבו"ש (שם פ"ח דף מ ע"א) כי אחר שנולד ז"א, הנה חזר א"א ונתפשטו רגליו למטה, כי היה שם כל עליית הנה"י בחג"ת רק לצורך העיבור דהזו"ן וכנז'. והנה נעשה ונשלם שם ע"י אותו העלייה כל התיקון דעיבור זו"ן כהראוי. אבל כאן בעליית הנה"י דא"ק, הרי היה כל העלייה רק להאורות ולא להכלים, וכמו שאמר שנשאר המקום שמן הטבור ולמטה ריקן בלתי אור, וגם האורות שעלו הרי נשאר עיקרם שם לעולם ולא ירדו עוד למטה כלל, וכמבואר בדברי הרב למטה בפרק זה גופה. וכן הוא עוד, כי הגם שאמרנו לעיל בדברינו כי היה עליית כל האורות הללו ג"כ בבחי' עליית מ"ן ולצורך תיקון זווג ועיבור, אמנם הרי אמרנו שם כי לא נשלם אז פעולתם כלל וכנ"ל בדברינו, והיה כל עליית האורות דהנה"י דא"ק רק בבחי' הסתלקות ממש, וכדי לעשות מקום להנקודות והאצילות וכנ"ל אות י'. והרי לנו עכ"פ כי אין דוגמא כלל לפעולת הצמצום דהנה"י דא"ק אשר בענינינו, לפעולת הצמצום דהנה"י דא"א אשר לצורך תיקון זו"ן, והיה החילוק ביניהם בג' בחי' א',

³⁸⁷ עי' שער העיבורים פרק ב'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי שם היה העלייה בהכלים וכאן היה העלייה בהאורות. ב', כי שם הנה נשלם הפעולה אשר לצורך זה עלו, כי היה העלייה להעשות ע"י תיקון העיבור להזו"ן, וכן היה באמת כי נתקן ונעשה ע"י העיבור דהזו"ן בכל הראוי, משא"כ כאן שלא נשלם כלל, כי יצאו המ"ן שעלו בסוד טפ"ק דרך העינים וכנ"ל. ג', כי שם הנה חזר אח"כ ההתפשטות למקומה, משא"כ כאן כי עיקר האור נשאר לעולם למעלה, וכיון שעלה לא ירד. והרי היה כאן העלייה לבחי' הסתלקות ממש, כי ע"י נסתלק מלמטה מדרגת הא"ק ונעשה ע"י אותו ההסתלקות המקום להנקודות והאצילות. והרי היה ג' חלוקות בין הצמצום דהנה"י דא"ק לבין הצמצום דהנה"י דא"א דאצילות.

והרב זללה"ה הרחיב הדיבור כאן להשוות הדברים ואמר "והמשכיל יבין וידמה מלתא למלתא איך בכל אצילות בחי' חצי ת"ת ונה"י כו', כי נה"י דו"א מאיר אל הנוק, ונה"י דאו"א מאיר אל הז"א, ונה"י דא"א לאו"א, ונה"י דעתיק לא"א, ונה"י דא"ק לעתיק ולכל בחי' האצילות, גם תבין כי כל בחי' הוצאות אורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום, כי בן מצינו בא"א שצמצום נה"י שלו כדי לאפקא זו"ן וכן היה בא"ק, עכ"ל". והרי מדמה ומשוה הרב ענין עליית האורות דהנה"י דא"ק אשר היה כאן לצורך האצילות ע"ד שהוא באצילות עצמו מהנה"י דכל עליון להתחתון, והרי לכאורה אינם שוים כלל, כי הרי כאן היה הסתלקות ממש לכל עיקר האור דהנה"י כולו, גם קודם שנעשה האצילות כלל. וכן גם הכלים דהנה"י דא"ק אשר הם נשארו במקומן, הרי אמרנו לעיל ג"כ כי כל מציאותם הנה נעשה ע"י ההתפשטות אשר ירד ממקום הטבור ולמטה, שהוא רק המקום הראוי להאצילות, וע"י הנה נצמצמו להעשות לשרשי הכלים דהאצילות, והרי אינם באמת מעיקר הא"ק כלל, וא"כ הרי איה הוא הנה"י דא"ק המאיר לאצילות.

אמנם הדברים יתבארו היטיב מאד ע"פ דברינו לעיל אות ג' ובכ"מ, כי כל ההתפשטות דהנה"י דא"ק אשר התפשט מתחילה (צא ע"ב) מהטבור ולמטה היה רק לבחי' התפשטות ראשון להאצילות, וכל התפשטות ראשון הנה הוא חוזר באמת ועולה למקומו ונשאר שם לעולם והוא ההסתלקות ראשון. אך ע"י התפשטותו מתחילה במקום העתיד להתחתון, הנה הוא נעשה לשורש עליון אליו, ר"ל שהוא עומד בעולם העליון ומשפיע להתחתון, כי רק לזה היה כל התפשטותו מתחילה להעשות שורש עליון אליו, וכל קבלת התחתון מלמעלה הנה הוא לעולם רק דרך בו. והרי נמצא כי הגם שעלייתו וחזרתו למעלה הוא באמת הסתלקות ממש כי הרי הוא נשאר לעולם למעלה, עכ"ז הרי הוא מאיר עליו תמיד, וזהו שאמר הרב "כי הנה"י דא"ק הוא מאיר לכל האצילות", ור"ל על אותן האורות שנסתלקו, כי הנה הם מאירים מלמעלה לעולם על האצילות כולו תמיד, כי רק לזה הנה היה כל אותו ההתפשטות דהנה"י דא"ק אשר התפשט מתחילה ממקום הטבור ולמטה, כדי להיות לעולם לשורש עליון אליו מלמעלה להאיר עליו. ולא עוד כי הנה נשאר ממנו רשימו למטה תמיד ג"כ וכנ"ל אות י', והוא מאיר ג"כ לכל האצילות לעולם, והוא למטה גופה ומשתתף עמו. ומכ"ז הרי נמצא היטיב כי הנה"י דהא"ק הוא מאיר באמת תמיד לכל האצילות.

אמנם מה שהערינו בענין מה שמדמה הרב את אותו הצמצום דהנה"י דא"ק להצמצום דהנה"י דא"א אשר לעיבור זו"ן, והערינו בזה כי הרי אינם דומים כלל ויש ג' חלוקות ביניהם וכנ"ל. הנה גם זה לא קשה, כי כוונת הרב הוא רק ללמדינו שפעולת כל תחתון הוא נעשה לעולם רק ע"י הנה"י דהעליון, הן בכלל והן בפרט, הגם שבכל א' הוא בבחי' שונות. ובאמרינו בכלל ובפרט, ר"ל כי זולת מה שכל פרצוף תחתון נעשה מהנה"י דהעליון הפרטי שעליו, כי הנוק' היא מהנה"י דז"א, וז"א הוא מהנה"י דאו"א, ואו"א מהנה"י דא"א, וא"א מהנה"י דעתיק, ועתיק הוא מהנה"י דא"ק, וכ"ז הוא פרטית, שכל תחתון הרי הוא מהנה"י דהעליון הפרטי שעליו. אלא שגם בכללות הוא כן, כי א"א שהוא כולל את כל האצילות כי הוא מתפשט עד סוף הזו"ן, הנה נעשה המציאות דהזו"ן רק ע"י הנה"י דהא"א

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ג"כ, ומשתתף הנה"י דהא"א ג"כ בפעולת הזו"ן. וכן הוא עד"ז בהנה"י דא"ק עם כלל האצילות, כי כלל האצילות הרי הוא מהב"ן ומ"ה הכלליים אשר שניהם הם רק תולדות הנה"י דא"ק וכמבואר בטנת"א (פרק א בהמ"ב) ע"ש דברינו בארוכה, ונעשה כל האצילות כולו הן האורות והן הכלים רק מהנה"י דא"ק, ר"ל מאורות הנקודות והתיקון שהם תולדות הנה"י דא"ק, והרי נעשה כל תחתון מהנה"י דהעליון הן בכללות והן בפרטות.

אמנם ענין הצמצום והפרסה שהוא הסתלקות האורות דנה"י למעלה ופריסת הפרסא להפסיק ביניהם, הנה כ"ז נעשה מהא"ק לכלל האצילות, וכן נעשה ג"כ מא"א לכלל הזו"ן, ועי"ז הנה אינו עולה לעולם כלל האצילות, ר"ל עם הכלים שלו, למעלה מהפרסא דא"ק. וכן לעולם אינם עולים הזו"ן עם הכלים שלהם למעלה מהפרסא דא"א, ולכן הנה נצטמצם עיקר האור דהנה"י דא"ק ועלה למעלה, ונעשה שם פרסא להפסיק את האור מלמטה גם קודם שנעשה האצילות כלל, וכמבואר בדברי הרב בענינינו. וכן נצטמצם ג"כ עיקר האור דהנה"י דא"א ועלה למעלה, ונעשה שם פרסא להפסיק את האור מלמטה גם קודם שנעשו הזו"ן כלל, ואינו מקבל האצילות מא"ק אלא רק דרך הפרסא, שהוא רק תמצית הארה לבר, וכן ג"כ רק דרך היסוד שבו, שהוא רק קו דק, ומצומצם בו האור הרבה. ועד"ז הוא ג"כ בא"א עם הזו"ן, כי כל קבלת הזו"ן מא"א הוא רק מהאור הנמשך דרך הפרסא, שהוא רק תמצית הארה לבר. וכן מקבלים ג"כ דרך היסוד שבו, שהוא רק קו דק, ומצומצם בו האור הרבה. אמנם הנוק', הנה קבלתה הוא רק מה שמאיר בה דרך דופן העטרה, ע' שער הארת המוחין (פרק ט) ובהגר"א ספד"צ (פרק א יט סע"ג וברדה"ח יב ע"ב סמוך לסופו).

וענין הפרסא הנה הוא מה שנאמר במעשה בראשית יום שני (בראשית א ו) יהי רקיע כו' ויהי מבדיל כו', כמ"ש בספד"צ (פרק ה לג ע"א³⁸⁸). וענין קבלתם רק דרך היסוד המצומצם, הנה הוא סוד מה שנאמר ביום ג' (בראשית א ט) יקוו המים אל מקום אחד, ואמרו בזוה"ק (בראשית לג ע"א) אל מקום אחד דא איהו אתר דכתיב ביה וברית שלומי כו' אמרו צדיק כי טוב³⁸⁹, וכמ"ש הגר"א כ"ז בספד"צ (פרק ג בד"ה כתיב ויאמר נה ע"ד), וזהו שאמרו בזוה"ק (בראשית לב ע"ב) אינון מיין אעדו ואולידו השוכא (ור"ל שהאורות אשר מהטבור ולמטה נסתלקו ועלו מהטבור ולמעלה ונשאר למטה ריקן מאור), ועל רוא דא נצא ע"ג) כתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים, והוא סוד הפרסא שמפסיק בין הטבור ולמעלה דא"א לז"א, וכן אמרו ג"כ בספד"צ (פרק ה בד"ה יהי רקיע לג ע"א), ע' הגר"א שם

³⁸⁸ ז"ל: יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים.

³⁸⁹ ז"ל בשלימות: רבי ייסא אמר אל מקום אחד דא איהו אתר דכתיב ביה (ישעיה נד י) וברית שלומי לא תמוט דהא איהו נטיל כלא ושדי בימא וביה אתתקנת ארעא דכתיב (בראשית א ט) ותראה היבשה דא הוא ארץ כמה דאת אמר (בראשית א ח) ויקרא אלה"ם ליבשה ארץ אמאי אקרי יבשה אמר רבי יצחק היינו דכתיב (דברים טז ג) לחם עוני לחם עני כתיב ובגין דאיהו לחם עני אקרי יבשה ושאיב בגווה כל מימין דעלמא ואיהי יבשה הוי עד דאתר דא אמלי לה וכדין נגדין מיא אורח דאינון מקורות:

ולמקוה המים קרא ימים (בראשית א י) דא הוא בית כנישות מיין דלעילא דתמן מתכנשין כל מיא ומתמן נגדין ונפקין א"ר חייא מקוה המים דא צדיק דכד מטא למקוה המים כתיב וירא אלה"ם כי טוב וכתוב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב (וכן אור קדמאה טוב אקרי וכן כלהו כתיב בהו כי טוב בר יומא תניינא דלא כתיב ביה כי טוב).

תרגום: רבי ייסא אמר, "אל מקום אחד", זהו מקום שכתוב בו "וברית שלומי לא תמוט", שהרי הוא לוקח הכל וזורק בים, ובו נתקנת הארץ, שכתוב "ותראה היבשה", זוהי ארץ, כמו שנאמר "ויקרא אלהים ליבשה ארץ". למה נקראת יבשה, אמר רבי יצחק, היינו הכתוב "לחם עוני". כתוב "לחם עני". ובגלל שהוא לחם עוני נקרא יבשה, ושואב בתוכה כל מימי העולם, והיא היתה יבשה עד שמקום זה ממלא אותה, ואז שופעים מים דרך אותם המקורות.

"ולמקוה המים קרא ימים", זהו בית כינוס המים שלמעלה, ששם כל המים מתכנסים, ומשם שופעים ויוצאים. אמר רבי חייא, "מקוה המים" זה צדיק, שכשמגיע למקוה המים כתוב "וירא אלהים כי טוב", וכתוב "אמרו צדיק כי טוב". (וכן אור ראשון נקרא טוב, וכן בכלום כתוב "כי טוב", פרט ליום השני שלא כתוב בו כי טוב).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ושם. והרי לנו מכ"ז כי גם בא"א היה ג"כ כל הענין דהסתלקות האור מלמטה למעלה, שהוא כל האורות שמהטבור ולמטה, הנה נסתלקו ועלה למעלה מהטבור, ואח"כ נפרס הפרסא להפסיק האור מלמטה, והיה נעשה כ"ז בא"א גם קודם שנתקן ז"א כלל ע"ד שהיה כ"ז בא"א קודם שנעשה האצילות כלל.

והגם שלא מצינו ענין זה דהסתלקות אורות בא"א שעלו בו מלמטה למעלה ע"ד שעלו בא"ק, הנה לא מצינו ענין זה מפורש בדברי האריז"ל, אמנם הם מבוארים לנו מדברי הגר"א הנז', כי הם היו בא"א ג"כ ע"ד שמלמדינו האריז"ל כ"ז בא"ק. אמנם הנה התפשטות א"א מתחילה, ר"ל גם קודם שנאצל ז"א, הנה נתפשט א"א עד סוף האצילות, הנה זה אנו מוציאים בפירוש גם בדברי האריז"ל עצמו, והוא בשער המלכים (פרק ד) וכן בשעה"ק (דף ח"י ע"ב) שאמר שם ושם וכן במבו"ש (שע"ג ח"ב פ"ב) כי כל המלכים קודם שנתקנו והיו בעולם הבריאה היו יונקים אז מסוד דדי בהמה אשר ישנם בהמלכות דעתיק והמלכות דא"א אחר שמתלבשים זב"ז, וישנם בהם סוד דדי בהמה בהתפשטותם בגבול עולם הבריאה [כי עולם הבריאה הוא בסוד בהמה³⁹⁰, ולכן כאשר שמתפשטים בגבול הבריאה לינק להמלכים והרי נעשה בהם אותו המקום לינק להם רק בסופם והרי הוא בבחי' דדי בהמה]. והרי לנו עכ"פ מדברי האריז"ל כי נתפשט א"א עד סוף האצילות גם קודם שנתקן ז"א, והוא ע"ד ההתפשטות א"ק מהטבור שלו עד סוף רגליו קודם שנעשה האצילות. וכן הרי מבואר ג"כ בדברי האריז"ל בשער א"א (פרק ג) ובז"א (ריש פרק א) כי גם בא"א יש פרסא כמו בא"ק, וכן הוא בכל הפרצופים כמו"ש במבו"ש (ש"ה ח"ב פ"ב), ועל זה הנה למדנו מדברי הזוה"ק והגר"א ז"ל, כי גם בא"א היה ג"כ ענין ההסתלקות האורות דנה"י למעלה מהטבור כמו בא"ק, ולא נעשה בו ענין הפרסא ג"כ אלא רק אחר הסתלקות האור, וכדי להפסיק את האור מלמטה וע"ד שהיה בא"ק. וא"כ הרי נתבאר לנו כי היה באמת כל ענין הצמצום בהנה"י דא"א כמו שהיה בא"ק ממש, וא"כ הרי היה בא"א גופא ג"כ מעין החלוקות שאמרנו לעיל, הנה היה מעין אותן החלוקות בא"א עצמו ג"כ, בין הצמצום הראשון שבו לבין הצמצום אשר היה עוד פעם בהנה"י שבו לצורך עיבור ראשון דז"א, כי בהצמצום הראשון עלו האורות אבל הכלים נשארו למטה, וכן האורות שעלו לא ירדו עוד אלא רק תמצית הארה דרך הפרסא, והרי היה עלייתם בבחי' הסתלקות ממש. משא"כ בהצמצום השני אשר לצורך עיבור ז"ן, היה העלייה רק להכלים, וכן אח"כ הנה חזרו ונתפשטו וכנ"ל, וכמו שנודע שא"א מתפשט לעולם עד סוף האצילות (ע' ז"א (פרק א) ונסירה (ריש פרק ה) ובהשמש שם³⁹¹ ושם³⁹², ואין כאן המקום לזה).

ובאמת הנה היה עוד חילוק גדול ועיקרי בין הצמצום הראשון לבין הצמצום השני אשר לצורך תיקון עיבור דהזו"ן, כי עליית הנה"י בהג"ת דא"א אשר עלו לצורך תיקון העיבור, הנה לא היה העלייה למעלה מן הפרסא אלא לפניו מן הפרסא בהחלל שבין השדרא להפרסא, כי המשך הפרסא הוא מתחיל מהחזה שהוא מצד הפנים ונמשך ומתעקם

³⁹⁰ עי' בהגר"א על ספד"צ כח ע"ג, וז"ש היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה' - ר"ל אדם כללא דדכר ונוקבא דאצילות, ובהמה הוא עולם הבריאה לבוש לעולם האצילות.

³⁹¹ ז"ל: צ"ע כי בשער כ"ט פ"ה כתב סדר הלבשה זו באופן אחר וזהו תוכן לשונו שם כי חצי תחתון דת"ת דא"א נתלבש בחכמה והיסוד בבינה וב' פרקין תתאין דחור"ג בדעת ופרק אמצעי דנצח בחדס ונצח ופרק תחתון בת"ת ויסוד ופרק אמצעי דהוד בגבורה והוד ופרק תחתון דהוד בנוק' דז"א ויסוד דעתיק בכתר דז"א אבל התרין פרקין עלאין דנה"ה דא"א נשארו למעלה בחזה דא"א בסוד דדים ואינם נעקרים משם לעולם וצ"ע אח"כ ראיתי בספר מבו"ש כי ב' שמועות הם ועוד שלישית כי נה"י דא"א נתלבשו בכח"ב דז"א לבד ואינם מתפשטים.

³⁹² עי' תו"ח דף קיח ע"ב שי' כ"ד. צ"ע כי בשער יז שער ז"א סוף פרק א' כתב שסדר התלבשות נה"י דא"א בז"א הוא ע"ד התלבשות נה"י דא"א, א בט' פרקיהם תוך ט"ס דז"א ממש ואין שינוי ביניהם ע"ש וצ"ע. ואח"כ מצאתי בספר מ"ש כי ב' שמועות הם ועוד בה שלישיה כי נה"י דא"א נתלבשו בכח"ב דז"א לבד ואל נתפשטו (א"א שמועה זו הוא לקמן פ"ז ע' תו"ח דף מד ע"א).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לצד האחור עד כנגד הטבור והריאה והלב הם למעלה ומבפנים אליו, והכבד והמעיים והטחול הם מבחוץ אליו. ובכל אותו המשך הפרסא, הנה החלק שבו אשר מבפנים לצד חוט השדרה, הנה נקרא כ"ז בשם חג"ת, הגם שהוא למטה מן החזה, אבל הצד החוץ אשר כנגדו לצד הפנים שהוא מקום הכבד והמעיים והטחול, הנה כ"ז הוא מכלל הנה"י. והרי נמצא כי לצד הפנים הנה מסתיים החג"ת בסוף החזה שהוא בטבורא דליבא, אבל מצד האחור שהוא לצד חוט השדרה אשר הוא לפנים מן הפרסא, ר"ל בין הפרסא לחוט השדרה, הנה שם נמשך בחי' החג"ת עד גבול טבורא דגופא שהוא הטבור ממש.

אמנם התרין כולייין ותרין ביעין ואמה שהם כולם ממקום הטבור ולמטה, הנה הם הנה"י העיקרים, והנה עליית נה"י דא"א בחג"ת שלו אשר עלו לצורך תיקון עיבור זו"ן, הנה היה רק באותן החג"ת אשר (וצא ע"ד) כנגדם ובחיצוניותם הוא מכלל הנה"י, והוא בכל המשך הפרסא, הנה שם מבפנים היה עליית הנה"י דא"א על החג"ת שלו, שהוא כל גבול המקום דיססו"ת, כי שם מכנגד עומד ישסו"ת כלול במזל תחתון, שהוא מן החזה עד הטבור, ושם מקבלים ישסו"ת מהחג"ת דא"א ג"כ, וקבלתם הוא דרך החזה. והנה שם באותו המקום דהמשך הפרסא מבפנים שהוא ג"כ בחי' חג"ת כנוז, הנה שם היה עליית נה"י דא"א בחג"ת לצורך התיקון דעיבור זו"ן, והיינו כי הנה עלו שם התרין כולייין ותרין ביעין ואמה ונעשה בו זוג מיניה וביה כמ"ש בעיבורים (פרק ב), וכן נדווגו עי"ז כללות או"א (ר"ל שנכללו ישסו"ת באו"א עלאיין) ג"כ, והוא ע"י שנתלבש בהם אותן הנה"י דא"א שעלו שם עד החזה, ונתלבשו ונכללו ביססו"ת דרך נקב החזה, ונעשה ע"י כ"ז העיבור דז"א בהתבונה וכמ"ש בהולדת או"א (פרק ג). והרי עכ"פ הוא כי היה עליית כל אותן הנה"י דא"א לא למעלה מן הפרסא ממש שהוא למעלה מן החזה, אלא מבפנים להפרסא בהחלל אשר בין הפרסא לחוט השדרה בכל המשך מקום הפרסא, ושם הנה היה עליית נה"י דא"א לחג"ת שלו בהשליש האמצעי דהת"ת שבו, שהוא ממקום הטבור עד החזה. ומשם הנה יצאו ונתלבשו בהאו"א, ונעשה שם העיבור דזו"ן, וחזר אח"כ ההתפשטות דא"א למקומה, והוא הנה"י דא"א המתלבש בזו"ן ועומד הז"א לעולם רק מהטבור ולמטה שבו. משא"כ הצמצום הראשון דעליית האורות דהנה"י שנסתלקו ועלו למעלה, ונפרס אח"כ הפרסא ביניהם להפסיקם מלמטה, הרי היה עלייתם בחג"ת ממש, והם האורות העיקריים שעומדים לעולם לפנים מן הפרסא ולמעלה. והרי אין דוגמא כלל לענין הצמצום הראשון להשני אשר לצורך תיקון עיבור זו"ן. ומה שמביא הרב בעניינינו הדוגמא מזה על זה, הנה הוא רק בדרך כללות לבד, כי הרי בדרך כלל הנה היה בשניהם צמצום בהנה"י, כי לעולם הוא שכל פעולת עניני דהתחתון הוא ע"י צמצום בהנה"י דהעליון.

וכן מצינו ג"כ בענין הלידה שלא נעשה כל לידה אלא רק ע"י צמצום האורות דהנה"י, ובסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות טג ע"ב) וכמ"ש במוהין דצלם (פרק א) וכנודע. והרי נעשה לעולם כל פעולת התחתון רק ע"י צמצום בהנה"י דהעליון, אבל ודאי הוא כי בכל א' הוא לפי עניינו.

והנה צריכים אנו להזכיר עוד דבר אחד, כי מה שאמרנו לעיל שענין הצמצום והפרסא הוא מא"ק לכלל האצילות, וכן מא"א לכלל הזו"ן, הענין בדיוק הוא כי הוא רק מהג"ר לכלל הזו"ת, אבל בהג"ר עצמו וכן בהזו"ת עצמן הוא אינו כן, ור"ל כי הרי נודע הוא שישנם צמצום ופרסא בכל פרצוף ופרצוף וכמ"ש במבו"ש (שע"ה ח"ב פ"ב) שכל האורות הראוים להנה"י הם עלו בחג"ת ועומדים עיקרם לעולם למעלה מהפרסא, ואינו מתפשט למטה אלא רק תמצית הארה מהם דרך הפרסא, וכן רק דרך קו דק אחד וכנ"ל. וכל זה הוא בכל פרצוף ופרצוף, והנה אינו עולה כל פרצוף תחתון למעלה מהפרסא דהעליון אלא רק או בהג"ר עצמן, כי או"א הרי הם למעלה מהפרסא דא"א, או בהזו"ת עצמן כי הרי יעקב ורחל הגם שעיקרם הוא רק מהנה"י דז"א שהוא למטה מהפרסא שבו, עכ"ז הנה הם עולים לפעמים גם למעלה מהפרסא שבו ונגדלים בכל אורך ורוחב ז"א. וכן לפעמים עולה יעקב כולו למעלה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מן החזה שבו, ע' דברינו בספר הקדו"ש בסופו בליקוטים ליקוט ב'. והרי לנו כי בהז"ת עצמן הנה עולה היטיב כל פרוץ תחתון למעלה מהפרסא דהעליון ג"כ, וכן בהג"ר עצמן הרי הנה או"א לעולם למעלה מהפרסא דא"א, אך מהז"ת להג"ר הנה בזה אינם עולים למעלה מהפרסא בשום פנים, כי לעולם אינו עולה ז"א גם בהכלים שלו למעלה מהפרסא דא"א וכן לא למעלה מהפרסא דא"א וכמבואר בנסירה (פרק ט), שגם אחר כל העליות עומד ז"א רק מהטבור ולמטה, אלא שנמשכים ומתפשטים בו אורות העליונים מלמעלה למטה, וזו היא עלייתו וכמו שיתבאר בעה"י במ"א וכנודע ג"כ מתורת מהר"ש שרעבי ז"ל.

אך עכ"פ הוא כי אינו עולה הז"א לעולם למעלה מהטבור שהוא למעלה מהפרסא דא"א ואו"א, ומפסיק הפרסא ביניהם, שהוא בין הג"ר להז"ת. וכן הוא בא"ק עם אצילות, שהוא כולו לעולם רק למטה מהפרסא דא"ק, (צב ע"א) כי כל האצילות הוא לעולם רק כללות הזו"ן לגבי א"ק שהוא כללות הג"ר להאצילות וכנודע. אבל הז"ת דאצילות גופה, הנה בהם עצמם עולים היטיב כל תחתון להעליון למעלה מהפרסא ג"כ, וכל הפסק והבדל הפרסא הנה הוא רק מהג"ר הכלליים להז"ת הכלליים, שהוא בין א"א עם או"א לבין הזו"ן וכנו", והנה יצאתי בהדיבור הזה מהענין הרבה ומעתה נחזור לביאור דברי הרב בעה"י.

והנה אחר שצמצם עצמו הניח חד פרסא באמצע גופו במקום טבורו מבפנים כדי שיפסיק בנתיים³⁷, וז"ס (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים כנזכר בזוהר בראשית (דף לב ע"ב) אית קרומא חדא באמצעית מעוי דב"נ דאיהו פסיק מעילא לתתא ושאיב מעילא ויהיב לתתא, ואז נשאר כל האור לעילא מהאי פרסא, והיה שם דוחק* ומהודק³⁷, ואז בוקע בהאי פרסא ויורד והאיר בשאר הגוף מהטבור ולמטה, וזהו בחי' פרסא הנזכר בריש אדרא בדרוש ואלה המלכים וזהו מ"ש בזוהר דאית חד פרסא בין המאציל לכתר, ואמנם אמת הוא כי (אד"ר קנח ע"ב) כמה גולגלתין אית דלית להון חושבנא כנזכר ריש אדרא, והכתר דז"א, יהיה פרסא דאמא מפסיק אליו, וכיוצא בזה, אבל הכתר של כל האצילות הוא נפסק ע"י ההוא פרסא של הא"ק.

*לחוק (לש"ו).

[יג] הניח חד פרסא באמצע גופו כדי שיפסיק בנתיים – הנה כאשר אנו מסתכלים בענין הפרסא אשר בהאדם התחתון אנו רואין, כי שימושו וצורכו הוא כדי להפסיק בין אברי הנשימה שהחיים תלויים בהם לבין אברי העיכול המעכל את המאכל שהם איסמומכא קורקבן קיבה דקין, כי אברי הנשימה שהם הלב והריאה אינם יכולים לקבל ולסבול את חומרית המאכל וזוהמתו וצחנתו, לכך הושם הפרסא בנתיים להפסיק ביניהם, כי בנין האדם הוא מסודר לקשר את עולם העליון עם התחתון והתחתון בהעליון, והוא ע"י כלי הנשימה שבו, שהם משכן לאור העליון וכלי המאכל שבו שבהם מתייחד חומרית העולם בהאדם להעשות עמו לעצם אחד, ומתקשר ומתייחד ע"י עולם התחתון בהעליון והעליון בהתחתון. אמנם כאשר שאי אפשר להשתוות זה עם זה ולהתייחד זה בזה אלא רק ע"י לאט לאט דוקא, לכן הושם הפרסא להפסיק ביניהם, כי ע"י נמשך יחודם זב"ז בסדר הראוי, והנה עד"ז הנה הוא ג"כ למעלה למעלה, כי הושם פרסא בין כללות הג"ר לכללות הז"ת, ואינם עולים לעולם הז"ת הכללים למעלה מהפרסא דהג"ר הכלליים וכנ"ל, כי משום שהם ב' מדרגות, הנה אי אפשר להמשיך יחודם זב"ז אלא רק לאט לאט, שהוא ע"י תמצית הארה אשר דרך הפרסא דוקא, וכן הוא בכלל האצילות עם א"ק. אמנם כ"ז הוא רק בכל משך זמן הדעוה"ז עד עת התיקון העתיד, כי אז יתבטל, ר"ל יודכך כל המסכים ויתפשט ויתייחד האור בכולו, וכן יהיה גם למטה באדם התחתון וכמ"ש רז"ל במדרש (ב"ר פכ"ו ס"ו) בעוה"ז הרוח היא נבוקת (ר"ל מאירה ומלשון יחזקאל א יד) כמראה הבזק, ור"ל שהיא מתנוצצ ומאירה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

רק) באחד מאיבריו, כי עתה הרי יש להרוח ונשמה רק מקום מיוחד וחדר מיוחד בהגוף, אבל לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יזדכך הפרסא ויתמלא כל הגוף באור הנשמה, וכן ימלא כבוד ה' את כל הארץ ונשגב ה' לברו במהרה בימינו אמן.

[יד] והיה שם דחוק ומהודק – הנה פשוט הוא שדברי הרב בזה הוא רק על דרך לשון בני אדם, כי מה שייך דחיקת מקום באור עליון כזה, אך הכוונה הוא כי מאחר שאותו האור התפשט מתחילה למטה כדי להתגלות ולהוציא תולדות, הנה הוא לא נח ולא שקט להוציא את פעולתו לאור [א]. ה. עיין השמטה שנדפסה בסוף הספר³⁹³]

[נדבר זה שייך לדרושי נקודות פ"ב אות י"ד כי ליתר ביאור אנו מדפיסים כאן מה שנמצא כתוב מהמחבר זצ"ל בכתב ידו הראשון באות זה) דחוק ומהודק – לפי פשוטן אין לזה הבנה כלל, כי מה שייך לומר על האור הך העליון לשון דחוק כי אין תופס מקום ח"ו, ומכש"כ שיבקע את הפרסא, כי אפי' האור והאוויר התחתון הם מופסקים ונרחים מפני כל גשם. אך הענין הוא כי משום שעלייתם שם הי' בבחי' עליית המ"ן כמ"ש בסמוך, וכל עליית מ"ן כשעולה הוא לא נח ולא שקט עד שמקבל את השפעת המ"ד, כדי להוציא את פעולתו אשר עלה בשביל זה, וזה מ"ש שהי' דחוק ומהודק, ור"ל שהי' מדחיק את עצמו בכל כחו לקבל את אור המ"ד כדי להוציא את פעולתם לאור. ואחר שקיבל ונולד מהם האור חדש כמ"ש בסמוך, אז בקע את הפרסא וירד למטה כמשו"ה:394]

ואמנם ודאי שע"י הסתלקות האור למעלה מהטבור היה מספיק^{טו} לשיהיה יכולת בעולם אצילות לקבל האור שלהם*, אבל לא היה מספיק לתת כח לעולם הבריאה^{טז}** (לשיוכל גם הוא לקבל אורו) ג"כ, ולכן הוסיף בחי' אחרת להניח שם אותו מסך והפרסא הנ"ל, נמצא שהם ב' דברים צמצום האור למעלה שיוכל האצילות לקבל האור שלו וענין הפרסא היה כדי שיוכל גם הבריאה לקבל אורו, ותבין ותשכיל בזה איך יש פרסא^י בין אצילות לבריאה.

והטעם שעל ידי עלייתו למעלה יצא אור חדש ובודאי שהאור ההוא בא ממועט אפילו שהוא משם ס"ג^ג עצמו היו יכולין לקבלו מפי מורי זלה"ה * ע' בהגר"א צסד"ל כו ע"א ד"ה וענין הפרסא ווענין הפרסא והלמנוס והסתלקות האור הוא בצביל ז"ו, שאין יכולין לקבל אור של ע"ק וכן שם פ"ה לג ע"ב ד"ה יהי רקיע [שם הגר"א מראה פרסא צמסכן צב' מקומות, וכן צאדס צב' מקומות] וכן שם (פרק א) צ ע"ג ולכן כו' פריס חד פרסא וע"ס עוד ועיקר התיקון להתמעט האור שיוכלו התחתונים לקבל האור, וכן היתה תחלת הכוונה צלמנוס האור, ולכן בהתחלת התיקון פרסא חד פרסא להעלים האור למעלה ע' לג ע"ג ולכן הוא הקרוס וציוס השלישי ע"ס ולכן הוא הקרוס ג"כ דע"ק בצביל שיתגלה ז"א גילוי גמור, שזה עיקר הכוונה גילוי שמו – כלומר שם הוי"ה שהוא השם של ז"א וע' צדצרינו מול"מ פ"ה אות יח (לש"ו). ** ע' מול"מ פ"ג אות יז סימן יג³⁹⁵ (לש"ו).

[טו] היה מספיק בו' – כי ע"י הצמצום יצא ממדרגת א"ס למדרגת האצילות שהוא הגילוי דשם הוי"ה וכל השמות הכלולים בו ית"ש. והגם שהוא ושמותיו חד, אך זהו בהעלם ונקרא א"ס, וזהו הגילוי ר"ל גילוי דא"ס ונקרא אלהות³⁹⁶, והם כל השמות וכינויים שכולם הם גילוי דא"ס ית"ש אשר נתגלה אלינו ע"י הצמצום, וע' לעיל פ"א אות נ"ז בהגהה.

³⁹³ סגנון שמאי@

³⁹⁴ סגנון שמאי@

³⁹⁵ אין סי' י"ג ואות יז לא נוגע.

³⁹⁶ עי' דברי רבינו בח"א מד ע"ב שמביא מקור להיות לשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות, מע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א וכן מביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, עי' זהר פקודי רכו ע"א: כל אינן נהורין מרזא דמחשבה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[טז] אבל לא היה מספיק לתת כח לעולם הבריאה – ר"ל להסתיר שם בחי' אלהותו לגמרי, ולהוציא משם ולמטה נבראים מחודשים ומוגשמים כמו שהם, וכדי להסתיר אורו כ"ב עד שיהא אפשר להוציא דברים פחותים כאלו הוצרך להפרסא. והנה ידוע הוא שבת התהוות כל הבריאה כולו הוא באצילות, ור"ל במלכות דאצילות, כי היא אדון כל הארץ³⁹⁷ המהוה הכל ומחיה הכל בהכח אשר מקבלת מלמעלה ולמעלה עד א"ס ית"ש, ומחמת שעיקר קבלתה הוא מז"א כנודע ולכן הוצרך להפרסא להמעיט האור מאצילות כולו בשביל הבריאה, וזה מ"ש שהפרסא הוא לצורך עולם הבריאה, וע' לעיל אות ט' י"א י"ב ובדברינו בעקודים ספ"ו.

[יז] אפי' שהוא משם ס"ג עצמו – לכאורה משמע שכוונתו הוא שהגם שהאור החדש הוא מהשם ס"ג עצמו, עכ"ז הוא ממועט כי נתמעט ע"י הפרסא. אמנם היה לי מזה קושיא גדולה על דברי מ"ש בדע"ה [ח"א] דרוש ב', כי אותו האור החדש הוא מהע"ב דס"ג והוא הנולד ע"י זווג, ולכך יצא הוא לשם בפנ"ע שהוא הנקרא בשם ב"ן (צב ע"ב) ע"ש. והרי כאן אמר הארז"ל שהוא משם ס"ג עצמו ומייחסו אותו ג"כ עדיין לשם ס"ג. ומאותה קושיא היה לי מזה צער גדול עד שהאיר השי"ת את עיני ומצאתי במבוא שערים דפוס קארעץ ודפוס קראקא דט"ס יש כאן, כי שם כתוב אותו הדיבור ג"כ כמו בע"ח רק חסר שם מילת שהוא, וכ"כ שם ממועט אפי' משם ס"ג עצמו, ור"ל כי הגם שאותו אור החדש הוא מזווג דהס"ג עם הע"ב דגלגלתא, עכ"ז הוא ממועט אפי' מהס"ג עצמו, והוא משום כי מאחר שנולד ע"י זווג, א"כ יצא בזה למדרגה בפנ"ע, והוא קטן מהם ע"ד ז"א הנולד מאו"א והוא קטן במדרגה אפי' מאימא כידוע. ולכן הוא כי הגם שהס"ג עלה למעלה מהטבור, משום שהאצילות אינו יכול לקבלו, אך האור החדש הנולד ממנו הוא ממועט ממנו, והוא יצא לשם בפנ"ע, שהוא השם ב"ן, ור"ל הב"ן דע"ב דס"ג וכמ"ש בדע"ה שם וא"כ הרי הוא אדרבה ראייה לדברינו.

[יח] איך יש פרסא כו' – ע' בהשמטות כאן (מדפוס ירושלים ע"ה תוב"ב) בשם כ"י שאמר "פי' ענין פרסא שיש בין עולם לעולם (שהוא המסך שכתבתי לעיל אות י"ב) ולא פרסא זו", עכ"ל. אמנם כבר ביארנו לעיל אות ט' כי הפרסא שהוא הקרוים שבאדם הם השורש להמסכים שבעולמות, וא"כ נמצא שבעומק הוא ענין אחד, כי האדם והעולם הוא אחד, שכל מה שיש בזה יש בזה כנודע³⁹⁸. ומ"ש "ותבין ותשכיל", ר"ל שבוה תבין הענין מ"ש בשער סדר אבי"ע (פרקים א ב) כי בין אצילות לבריאה יש מסך, אבל ע"ג האצילות לא יש שום מסך כלל. והוא ע"פ שאמר כאן, כי אפי' הפרסא שהוא הקרום שע"ג האצילות, אשר הוא מזוכך הרבה מענין המסך כנ"ל אות י"ב, ועכ"ז הוא אינו מטעם האצילות רק בשביל הבריאה לבד, כן הוא מבואר כוונתו במבוי"ש (ש"ב ח"א ספ"ב) ומסיק שם כי האצילות (מצד עצמו) אין צריך רק ריחוק מקום שהוא הצמצום לבד, והיינו במה שעלה האור למעלה מהטבור ונתרחק מן הנקודות אשר מכנגד הטבור ולמטה מבחין, עכ"ל.

והנה על ידי עליית האור {לו ע"ב} הזה שבחציו התחתון למעלה מהטבור כנ"ל, אז נתרבה אור^ט גדול ורב בחצי גוף העליון, ואז נעשה זה האור בבחינת מ"ן אל טעמים דס"ג שהם אזן חוטם פה^כ, ר"ל אל השרשים הפנימים שלהם בתוך הגוף ולא אל האורות היוצאים לחוץ דרך הנקבים, ואז ע"י מ"ן אלו העולין שם נזדווגו^{כא} שם ע"ב שבגלגלתא דאדם קדמון עם בחי' הס"ג שבו* שהם שרשים^{כב} של אזן חטם

עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף. ועי' לעיל הערה 308. לבדוק טוב שזה טוב

³⁹⁷ עי' זהר (ח"א טז ע"ב): רזא דאדנ"י, אדון כל הארץ.

תרגום: סוד של אדנ"י, אדון כל הארץ.

³⁹⁸ עי' זהר פנחס רנז ע"ב שהאדם הוא עולם קטן.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

פה שהם טעמים כנ"ל ואז נמשך אור חדש מלמעלה³⁹⁹ מן הזווג הזה ובוקע ויורד דרך הפרסה⁴⁰⁰ מהטבור ולמטה.

* ע' ספר הכללים כלל יח ענף 3 אות ג' (ח"א לא ע"3) (לש"ו). ** הוא הפנימיות דכ"ן ומ"ה כולו שילאו עתה בצחי' עלמנן (לש"ו).

[יט] אז נתרבה אור כו' – כבר ביארנו לעיל אות ד', כי עיקר עליית האור מה שעלה למעלה מהטבור הוא בחי' תנין ואותיות דהס"ג הכללי שמהגרון ולמטה, אשר הוא האור דהתפשטות הא' דאצילות שהוא שורש האצילות, ולכן עלה למעלה כי כן הוא המקום השורש לעמוד למעלה. ואחר שעלה אותו השורש למקומו, אז עלו עוד אותן הבחי' האחרונות שבאותו השורש אשר בהם נרשמים כל תכונת האצילות, והם עתידים להתפשט למטה בהתהוות האצילות ממש, עלו הם עוד למעלה ולמעלה לקבל משם תוספת אור כהשיעור הראוי לאצילות. ובדעה ח"א ביארנו כי אלו הבחי' האחרונות הם הבחי' האחרונות דהע"ב דהס"ג והס"ג דהס"ג, והם אשר עלו לבחי' מ"ן מתחילה בהמוחין שלהם עצמם, והיינו בהמוחין דע"ב דהס"ג וס"ג דהס"ג, ונתלבשו הבחי' האחרונות שלהם בהמוחין שלהם כדי לקבל תוספת אור מלמעלה, וכדי שיצאו אותן הבחינות האחרונות לקומה שלימה בפנ"ע שהוא עולם האצילות. וכן הוא הדרך לעולם, דכאשר צריך איזה (דגם בספי' מיוחדת הוא נוהג ג"כ ענין זה, כמ"ש בשער מאמרי רשב"י פ' שלח דף מ ע"ד) ספי' לקבל תוספת אור מלמעלה להוציא כחו לפועל, אז עלה אותה הספי' ומתלבש בהמוחין דאותו הפרצוף, וע"י המוחין עולין עוד למעלה למעלה עד המ"ס דא"א לקבל משם כל מה שראוי להם, וכמ"ש בזהר הרקיע בביאור זהר בראשית (ג ע"ב בד"ה ר' יודאי אמר) וכ"ה בשער מאמרי רשב"י (שם) ע"ש. והנה המוחין דע"ב דהס"ג וס"ג דהס"ג הם מהטבור ולמעלה, כי הם האו"א העקריים דא"ק אשר מקומם הוא מהגרון עד הטבור וכמ"ש בדעה ח"א, ולכן כאשר עלו הבחי' אחרונות שם באותן המוחין נתרבו בהם ע"י אור רב, והיו שם לבחי' מ"ן וגרמו התעוררת הזווג להבחי' מוחין ג"כ, ואח"כ עלו כולם למעלה למעלה לבחי' המ"ס דא"ק שהוא השרשים הפנימים דאח"פ וכמ"ש בדעה ח"א, ונתעורר גם שם בחי' זווג, וזהו מ"ש "אז נתרבה אור גדול כו', ואז נעשה כו', נזדווגו כו'".

[כ] אל טעמים דהס"ג שהם אח"פ – הטעמים דהס"ג הוא הע"ב דהס"ג, ונקרא בשם ס"ג משום שהכוונה הוא על בחי' המ"ס רישא תליתאה, והוא בחי' נוק',³⁹⁹ ושם ס"ג נגד הרישא תניינא שהוא (צב ע"ג) בחי' דוכרא ושם ע"ב, כי הב' רישין הם בחי' חו"ב כמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בסד"ה קד"א ה ע"ב) וכ"ה ג"כ בדברי האריז"ל בזהר הרקיע (דף קא ע"א מדפוס קארעין), ועיקר הכוונה בעומק הוא על בחי' הבינה דהמ"ס, כי גם בהמ"ס יש בחי' חו"ב וכמ"ש הגר"א שם וכ"ה גם בדברי האריז"ל שם, ומהבינה דהמ"ס נפקין הי"ג ת"ד בא"א, וכן הוא עד"ו בא"ק בבחי' אח"פ שבו, ולכך נקרא בשם ס"ג.

[כא] ואז ע"י מ"ן אלו כו' נזדווגו כו' – כי כשעולים מ"ן מלמטה למעלה לקבל תוספת אור וברכה, וכל תוספת אור אי אפשר לצאת אלא ע"י זווג דוקא (וכמ"ש במבו"ש ש"ב ח"א פ"ו, כי כל אור צריך להיות כלול מקומה שלימה ומבחי' חו"ג, וכ"ז לא נעשה רק ע"י זווג דוקא), ולכן כשמקבל העליון המ"ן מהתחתון הוא מזדווג עם נוקביה, וע"י הזווג הוא מתמצה מעצמותו מכל הקומה שלו וכן מקבל ג"כ הוא תוספת אור מלמעלה, וניתוסף באור המ"ן שעלה בו עד שנתקן להיות גם הוא לפרצוף שלם, כי המ"ן כשעולה הוא לא נח ולא שקט עד שניתן לו כל מה שצריך לתיקונו, ולכן מעורר הוא את הזווג וכנ"ל אות י"ב.

[כב] נזדווגו שם ע"ב כו' עם בחי' הס"ג שבו שהם שרשים כו' – זה הע"ב והס"ג הוא החו"ב דהמ"ס, והוא בחי' ישסו"ת שברישא, כי הקד"א הוא בחי' או"א עלאין שברישא,

³⁹⁹ האם זה קריא ##*?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ומשם היה נמשך הזווג השני שהוא הזווג הפנימי הנמשך מרזא דא"ס, והוא הזווג השני אשר לצורך התיקון המבואר לקמן בשער התיקון (פרק ב). משא"כ עתה בהזווג אשר לעולם התהו האמור כאן הוא הזווג הראשון, והוא הזווג החיצוני אשר מיסודו לתהו, ולכך לא היו האורות שיצאו מזה הזווג רק בחי' גבורות לבד וכמ"ש בדע"ה ח"א. והנה ע"י הזווג הזה דהחוי"ב דהמ"ס יצאו מהם ב' עטרין דחוי"ג, והוא התוספת מוחין ואור אשר ניתוסף להמוחין דאוי"א העקריים דא"ק, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר מהגרון שלו ולמטה, אשר עלו בהמ"ס כנ"ל אות י"ח. והעיקר התוספת מוחין מהזווג הזה היה רק לבחי' אבא דא"ק שהוא הע"ב דס"ג העיקרי, כי הוא היה העיקר המקבל את העטרין דחוי"ג שמוזוג החוי"ב דהמ"ס האמור כאן. והשפעת הב' עטרין אשר השפיעו עתה החוי"ב דהמ"ס הוא מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, כי מהס"ג דהמ"ס הוא האורות אח"פ שהוא העולם העקודים, ומהמ"ה והב"ן דהמ"ס הוא לעולם האצילות, מהמ"ה לאבא דא"ק שהוא הע"ב דס"ג העיקרי שמהגרון שלו ולמטה, ומהב"ן לאמא שהיא הס"ג דס"ג העיקרי שמהגרון שלו ולמטה. ועתה בהזווג הזה אשר לצורך הנקודות ועולם התהו היה רק זווג החיצוני כנ"ל, היו העטרין רק מהב"ן דמ"ה לאבא ומהב"ן דב"ן לאמא, והם בחי' הב"ן דמערכות הב'. כי המ"ה וב"ן דהמ"ס אשר אלו העטרין יצאו מהם הם המ"ה וב"ן דהמערכה הא'⁴⁰⁰, ר"ל הפרט הראשון אשר נתפרט המ"ס לד' שמות הוא אנו קוראין בשם מערכה הא', ואותן המ"ה וב"ן אשר נתפרטו ג"כ לד' שמות הוא אנו קוראין בשם מערכות הב', והב"ן מהם שהוא הב' עטרין של עתה אשר קיבלו עתה או"א לתוספת מוחין שלהם הרי הוא הב"ן דהמערכות הב'.

והנה ידוע הוא כל תוספת מוחין שהוא העטרין אשר מקבלים או"א לצורך הולד, אינו יוצא אותן הב' עטרין עצמן בהולד אלא שנתחלף ממדרגה למדרגה, כגודע בסוד אור מים רקיע וק' ברכאן⁴⁰¹, שהם ג"כ בחי' ד' שמות עסמ"ב, ורק הבחי' האחרונה שהוא השם ב"ן הוא אשר נתגלה בהולד. וא"כ נמצא שבחי' הב"ן דמערכות הב' הנ"ל, אשר קיבלו או"א לתוספת מוחין שלהם, נתפרט עוד בהם עצמן ג"כ לד' שמות עסמ"ב (שהם הד' בחי' אמ"ר וק"ב), והוא מערכה הג', והב"ן מהם הוא אשר יוצא בהולד. וא"כ נמצא שמה שהיה נולד מאוי"א דא"ק לצורך הנקודות לא היה אלא רק הב"ן דמערכות הג' לבד, וכבר אמרנו שעיקר המקבל היה רק אבא לבד שהוא הע"ב דס"ג העיקרי אשר מהגרון של א"ק ולמטה, וממנו מיירי כאן, כי האמא שהיא הס"ג דס"ג היא הוציאה את אורותיה דרך העינים כמו שיבואר למטה. אבל עתה מיירי מהע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא דא"ק, וממנו נולד אותו אור חדש שאמר, והוא מהב"ן דהמערכה הג' שהוא ב"ן דב"ן דמ"ה דהמ"ס, וכמ"ש כ"ז בדע"ה ח"א דרוש ג'. {צב ע"ד}

[כגן] ואז נמשך אור חדש מלמעלה – הוא העטרה דחסדים אשר היה נמשך לאבא לתוספת מוחין שלו, שהוא הב"ן דהמערכה הב', שהוא הב"ן דמ"ה דמ"ס כנ"ל. ומשום שהוא מהמ"ה הוא ע"כ בחי' חסדים עכ"פ, לכך נעשה מזה המלכים דיושר, והם מאירים ומבסמים קצת לאורות העינים שהם המלכים דעגולים. והנה עיקר לידתו של זה האור הוא מאבא דא"ק אשר מהגרון ולמטה, ומה שמקבל מהמ"ס שהוא השרשים הפנימים דאח"פ, הוא רק בחי' התוספת מוחין לבד לצורך הזווג וכדי להשפיע בחי' טפת מ"ד, ולכך יצא זה האור מהפרסא ולמטה משום שהוא יוצא מאבא אשר הוא מהגרון עד הפרסא. משא"כ אורות אח"פ שהוא העולם העקודים, שעיקר לידתו הוא מהמ"ס בעצמו (וגם הוא מהס"ג דהמ"ס כנ"ל), לכך יצא הוא דרך אח"פ, כי כן הוא הוציאה אורות המ"ס לעולם, וכמו שמצינו ג"כ ב"ן ת"ד דאצילות.

⁴⁰⁰ עי' דע"ה א' דרוש ד' וכללים באבני מילואים בראש הספר
⁴⁰¹ עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה זה האור אשר נולד מאבא דא"ק, שהוא הע"ב דס"ג שמהגרון שלו ולמטה, הנה עיקרו הוא הבחי' האחרונה של אותו הע"ב דס"ג בעצמו, אלא שאחר שעלה למ"ן וניתוסף בתוספת אור וברכה, אז נתקן עי"ז להיות גם הוא לקומה שלימה בפנ"ע וכנ"ל אות מ"ז וי"ח, ואז קנה לו שם בפנ"ע שהוא שם ב"ן. כי משום שהוא מהבחי' אחרונה אשר הוא לעולם בחי' ב"ן כנודע, וגם התוספת אור אשר קיבל היה ג"כ מבחי' ב"ן, שהוא הב"ן דמ"ה דהמ"ס וכנ"ל, לכך הוא השם אשר קנה לו בפנ"ע, הוא שם ב"ן והוא הב"ן דס"ג. כי מהגרון ולמטה הוא הס"ג הכללי דא"ק, ואותו האור הנולד מחדש הוא נקרא ב"ן דס"ג, והוא מה שנזכר בדברי הרב בכמה דרושים כי בעולם התהו יצא השם ב"ן, הכוונה הוא על אותו אור החדש הנולד מהע"ב דס"ג, כי הוא אשר קנה לו שם בפנ"ע להקרא בשם ב"ן וכמ"ש בדע"ה ח"א דרוש ב'. אמנם משום שהוא מהע"ב דהס"ג הכללי, שהוא בחי' אבא, וגם התוספת מוחין שלו הוא מהמ"ה דהמ"ס, לכך נעשה ממנו המלכים דיושר כנ"ל, ונקרא הוא בשם ב"ן דמ"ה בערך אורות העינים שהם המלכים דעגולים שהם נקראים ב"ן דב"ן.

[כד] ובוקע ויורד דרך הפרסא – הנה עתה התחיל לידת בחי' המ"ה הכללי אשר נחלק אח"כ לכל פרצופי האצילות כנודע, והוא נחשב ג"כ לבחי' ז"א בא"ק. ומקומו הוא מהפרסא ולמטה וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק א), כי עד עתה לא היה שום גילוי בא"ק רק להע"ב וס"ג בלבד וכמ"ש הרב לעיל (ריש פרק א), אבל עתה באותו הבקיעה והירידה דאור החדש אשר ירד למטה, הנה התחיל בזה לידת הז"א אשר בא"ק שהוא בחי' המ"ה הכללי, כי הרי הוא מהע"ב דס"ג שהוא בחי' אבא כנ"ל, וכן שורשו הוא מהמ"ה דהמ"ס כנ"ל. אמנם לא היה עדיין לידה גמורה כלל, כי לא היה עתה רק בבחי' הוצאת טיפת מ"ד לבד, והוא כבחי' הרחישא אשר אמר הגר"א זללה"ה בס"ד (פרק ב בסד"ה בהאי זמנא נ ע"ד) ע"ש⁴⁰². וגם לא היה עדיין רק לבחי' הנוק' שבו לבד, ור"ל שגם אותו הרחישא לא היה עתה רק לבחי' הנוק' שבו, ור"ל הנוק' שבז"א עצמו, לא הנוקבא הפרטית כי היא אשר יצאה מהעינים כמו שיבואר. אבל עיקר הז"א שהוא השם מ"ה העיקרי וכן עיקר לידתו, לא היה אלא רק מהווג הב' דע"ב וס"ג אשר לצורך התיקון האמור בשער התיקון (פרק ב). אבל עתה הוא אינו אלא רק הב"ן דמ"ה לבד, ור"ל הב"ן דמ"ה אשר לאחר התיקון, שאותו המ"ה אשר יצא לאחר התיקון יצא עתה ממנו בחי' הב"ן שבו, והוא נקרא עתה בשם ב"ן דס"ג כנ"ל אות כ"ב. ומשום שהוא מהס"ג הכללי שמהגרון ולמטה, ובדברי הרב נזכר הוא ע"פ רוב בשם ב"ן סתם, כי מהס"ג הרי יצא לבחי' בפנ"ע, והמ"ה אשר לאחר התיקון הרי לא נתגלה עדיין, לכך לא נזכר בדברי הרב בשם ב"ן דמ"ה רק בשם ב"ן סתם. אמנם נקרא בשם ב"ן הפנימי וכמ"ש בטנת"א (פרק א בהמ"ב שם) ובשבירת הכלים (פרק ו), והוא משום כי יציאתו ולידתו היה מהבקיע דרך הפרסא, ולא היה לידתו חוץ ממקומו אלא שנולד בהע"ב דס"ג (שמהגרון ולמטה) עצמו. משא"כ האורות דס"ג דס"ג (שמהגרון ולמטה) לא נולדו במקומם בהס"ג דס"ג עצמו, אלא שיצאו מהעינים, והרי נולדו חוץ למקומם. וגם אח"כ כשנתלבשו בהנהי"מ דס"ג, הרי היה ג"כ הע"ב דס"ג בפנים (צג ע"א) והס"ג דס"ג מבחוץ, ולכך נקראו האורות דע"ב דס"ג בשם ב"ן פנימי, אבל עיקרו של אותו הב"ן הוא באמת מהמ"ה שלאחר התיקון, ולכך נעשה מאותו הב"ן המלכים דיושר והוא הנוק' דז"א דא"ק.

⁴⁰² ז"ל: ואמר והכא ברחשותא כו' - ר"ל כאן תדשא הארץ שהוא הזריעה, זרע של אבא בגו אמא ובו אין ניכר כנ"ל עדיין, אין השמא שלים כי עדיין ז"א אינו ניכר כמש"ל. וז"ש יהי לא כתיב - שי"ה' מורה על שמא שלים כמ"ש למטה (ד"ה הבא), וכאן שלא שלים לכן כתוב תדשא, תרחיש, עיבור, ולא כתיב בו יהי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אמנם האור הראשון*^{כה} שהיה בתחלה למטה ועלה למעלה שוב לא ירד ונשאר שם מהטבור ולמעלה, ושם הניח שורשו*¹ תמיד ומשם נתפשט ויצא דרך העינים*² והם הם הנקודים*³ ונמשך ונתפשט בחוץ עד סיום רגליו דאדם קדמון² כנ"ל.
*הוא הפנימיות לנקודות ס"ג (לס"ו). *¹ הוא הפנימיות לנקודות לס"ג (לס"ו). *² הוא החילונית 73"ן כולו ונתחבר עמו גם החילונית לנקודות לס"ג (לס"ו). *³ הוא החילונית 73"ן כולו ונתחבר עמו גם החילונית לנקודות לס"ג (לס"ו).

[כה] אמנם האור הראשון כו' – הכוונה הוא על כל עיקר האור דהתפשטות הא' אשר לצורך האצילות, אשר היה נתפשט מתחילה מטבורו ולמטה, משום שהוא המקום שעתיד להיות האצילות, וכדי להצטמצם להיות ראוי לשורש האצילות וכנ"ל אות ד', ולכך נשאר הוא למעלה ולא ירד עוד כי יסוד הבנין הוא למעלה מהבנין כמ"ש שם.

[כו] ומשם נתפשט ויצא דרך העינים – הוא הבחי' האחרונה דס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה אשר הוא בחי' האמא דא"ק, ור"ל כי האור שמהטבור ולמטה אשר אמרנו שהוא האור דהתפשטות הא' דאצילות, הנה היה הוא מבחי' התנין ואותיות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה. והבחי' האחרונות מאותן התנים ואותיות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, הנה הבחי' האחרונה מהע"ב דס"ג הוא האור החדש אשר נולד ויצא לבחי' בפנ"ע, כי הוא בחי' הז"א דא"ק כנ"ל אות כ"ג. אבל הבחי' האחרונה מהס"ג דס"ג כאשר עלתה היא ג"כ לבחי' מ"ן למעלה ולמעלה עד בחי' החכמה דהמ"ס⁴⁰³ דא"ק, הנה לא קיבלה משם תוספת אור הראוי לה אלא שהוציאה אותה המ"ס ממנה ולחוץ, והוא אשר יצאה דרך העינים, כי שם הוא מקומה של החכמה דהמ"ס. ור"ל כי הוצאת האורות של החכמה דהמ"ס הוא מהעינים וכמ"ש בדע"ה ח"א, שביארנו שם שהגם שלא קבלה תוספת אור ממש, עכ"ז איזה הארה קבלה עכ"פ, כי עי"ז היה להן כח לצאת למלוכה כרגע. ואותה ההארה אשר קבלה משם הוא הב"ן דהמערכה הג' שהוא ב"ן דב"ן דב"ן דהמ"ס. ונמצא כי היו האורות העינים מב' בחי', כי עיקרם הוא מהבחי' האחרונה דהס"ג, ויש בהם ג"כ מבחי' ב"ן דהמערכה הג' דהמ"ס. ומשום אותן הב' בחי' נקראו בשם נקודות כמ"ש לעיל פרק א' אות ח' ע"ש. וכן שם אות נ"ז ביארנו עוד, כי מה שקיבלה מהמ"ס לא היה רק בחי' ראייה הצדדיית לבד, ולא מקו האמצעי שבו אשר הוא מגילוי דא"ס ית"ש, ולכך לא נעשה מאותן אור דעינים רק העגולים לבד וכמ"ש בפ"א מאות נ"ז עד אות פ"ט.

והנה אותן אור העינים שהם העגולים הוא מבחי' ב"ן הכללי העיקרי, אשר נתחלק אח"כ הוא עצמו גופה לכל פרצופי האצילות כנודע, והוא נחשב ג"כ לב"ן שהוא מלכות, נוק' דא"ק. (כי הכלל הוא דהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק הם עצמן נתחלקו ונעשה מהם עצמן כל פרצופי האצילות. ונמצא כי כל האצילות כולו הוא עצמו (לא זולת) נקרא בשם מ"ה וב"ן הכלליים וכן זו"ן הכלליים דא"ק וזכור זה.) אמנם משום שלא נולדה עי"ז זווה אלא אותה הבחי' האחרונה דס"ג אשר עלתה למעלה היא אשר יצאה מהעינים, לכך לא נעשית עדיין לבחי' בפנ"ע ולשם בפנ"ע שהוא שם ב"ן, אלא שנקרא עדיין עתה על שם ס"ג עד אחר הזווה הב' דע"ב וס"ג דא"ק, שאז יצאה לבחי' בפנ"ע ולשם בפנ"ע, שהוא שם ב"ן הכללי וכמו שיבואר שם בעה"י. אבל עתה נקראת עדיין על שם ס"ג, והוא שם ס"ג שיצאה מעינים. אבל באמת היא מבחי' המלכות הכללי דא"ק אשר עתידה להתגלות אח"כ בנילוי גמור, וזו היא התחלת לידת המלכות הכללי דא"ק, ור"ל המלכות שהוא הב"ן הכללי שבא"ק. אמנם לא יצא הענין מהכח אל הפועל, כי לא נולדה עדיין כלל, כי הרי יצאו הנקודות מהעינים ולחוץ, ולכן לא יצאו אפי' בחוץ לשם בפנ"ע כלל וכמו שאמרנו. וא"כ נמצא כי בעולם התהו היה חילוק גדול בין בחי' לידת הז"א דא"ק ללידת המלכות דא"ק, כי הז"א יצא גם בעולם התהו

⁴⁰³ עי' לעיל עט ע"ד שהוא ע"ב דמו"ס הכולל כתר וחכמה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לכחי בפנ"ע כנ"ל אות כ"ב, אבל המלכות לא יצאה עדיין לכחי בפנ"ע כלל. וגם הז"א היה עיקר לידתו בא"ק עצמו, כי בקע הפרסא וירד למטה מטבורו ונשאר שם עיקרו בפנים, ורק הארתו יצא דרך הטבור ויסוד וצפרני רגלים כמ"ש בדברי הרב למטה. אבל המלכות לא נולדה בפנים כלל, אלא כל יציאתה הוא רק בחוץ לבד, וזהו מ"ש האריז"ל בפירושו לספרא דצניעותא (זהר הרקיע דף קג ע"ב) כי המלכים דעולם התהו לא הוה להו שרשא וגזעא לעילא, וכן אמר שם עוד (בדף קד ע"ב וקה ע"א) כי סבת מיתת המלכים היה משום שלא היה להם שורש ואחיזה למעלה, ושרשיהן (צג ע"ב) וגזעיהן העליונים לא נמצא עדיין. ומשום שלא היה שרשם שם, לכך לא האיר והשפיע בהם. וכן אמר גם הגר"א זללה"ה בס"ד (פרק א בד"ה וארעא אתבטלת כו' כו' ג ע"א ד"ה בא"א) כי לפיכך מתו המלכים לפי שלא היה להם שורש למעלה. וזהו ג"כ הטעם מ"ש הגר"א זללה"ה שם, וכן האריז"ל בפ"י הס"ד (דף קה) כי המלכות לא מלכה כלל, ולא באה לכלל הויה, וכמאן דליתא דמיא. והוא מבואר ע"פ דברינו, כי לא נולדה עדיין בא"ק עצמו. לכאורה לפי מ"ש לעיל וסמוך אין מקום להדברים, אולם האמת הוא כי המלכים דעגולים לא קבלו תוספת מוחין ממש למעלה, אבל המלכים דהיושר הרי קבלו היטיב, ולכך לא היה להמלכים אשר יצאו מהעינים שורש למעלה. ומשום שלא יצאה המלכות הכללי דא"ק לכחי בפנ"ע, לכך לא באה המלכות דהנקודות לכלל הויה כלל, וע' בדברינו עוד בזה בדע"ה ח"א דרוש ה'.

[כז] עד סיום רגליו דא"ק – ע' בדע"ה ח"א שכל אותה ההלבשה אשר הלבישו הנקודות לא"ק הוא רק החלק דא"ק אשר מתפשט להשתתף בבנין האצילות ונעשה לעצם מעצמיו (אלא משום שלא היה יציאתם עתה ע"י הזווג דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג וגם לא היה מתגלה עדיין היחוד דאור א"ס בהם, לכן לא היה נתייחד אותו החלק דא"ק עמהם ביחוד גמור להיות עצם מעצמיהם, ולכך לא נקראו אלא בשם הלבשה בלבד, וע' לעיל פרק א' אות מ"ד), אבל עיקרו דא"ק עצמו הוא נסתלק ועלה למעלה מהטבור לגמרי.

והנה כל האור הנמשך עד הטבור אפי' שהוא מבחי' העינים הכל הוא נבלע ונכלל בעקודים^{כז} ולכן איננו ניכר, אבל האור הנמשך מתחת הטבור עד רגליו זהו לבדו נקרא בשם נקודות לפי שהוא עומד עתה לבדו, וכן אותו אור שיוור דרך הפרסא מחדש ע"י זווג הנ"ל גם הוא בוקע הגוף והכלי* דאדם קדמון ויוצא לחוץ ומאיר באלו הנקודים^{כט}, הרי ב' מיני אור לצורך הנקודים.

* הוא הפנימיות דכ"ז כ"ז צספר משנת חסידים כלו' ח"ק וכלו' ה' ומסכת למנוס ח"ק ומסכת אורות הנקודים] (לש"ן).

[כת] נבלע ונכלל בעקודים – והיינו האור היותר זך מהם הוא נשאר בעקודים, והוא משום שהעקודים הוא שרשם וכמ"ש בעקודים (פרק ה), כי במלכות דעקודים יש י' שרשים אל י"ס דנקודים, כי משום שהאורות שמהטבור ולמטה הם מהמלכות דהטבור ולמעלה, והאורות דמהטבור ולמעלה הם נכללים בהאורות דאח"פ ונמשכים זה מזה, וא"כ נמצא שהשורש דהנקודות אשר הם מהטבור ולמטה הם בעקודים שהוא האורות דאח"פ וכמ"ש בכללי התפשטות והסתלקות כלל ה'.

[כט] ומאיר באלו הנקודים – בדרך הארה בעלמא כדי לבסמם ולהמתיקן שייצאו למלוכה כרגע, אבל לא ביחוד גמור כי זהו עיקר הזווג אשר היה חסר בעולם התהו.

ועוד יש אור ג' והוא בהכרח כי כאשר יורד ומתפשט אור העין למטה דרך העקודים (נ"א ועוד אור ג' הוא לקח כי בהכרח כשירד אור העין הוא עובר דרך און חטם פה) הנה הוא מסתכל באורות אח"פ ההם, והוא שואב משם ולוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים^ל של הנקודות, ולוקח מג' בחי' שהם אורות אח"פ, והענין הוא באופן זה כי הנה נתבאר שאורות האון נתפשטו עד שכולת הזקן, ואורות חוטם ופה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עוברים ג"כ דרך שם, וא"כ מוכרח הוא שכאשר נמשך אור העינים דא"ק דרך שם יתערב עמהם^ל ויקח אור שלהם, והנה י' נקודות הם והג' ראשונים שבהם* הם לוקחים אור ממה שנמשך מהסתכלות העין באח"פ ממקומם עד מקום התחברות בשבולת הזקן כנודע, ואינם מקבלים אותם רק בשבולת הזקן^{לכ**} כי משם מתחילין הן ולא ממה שבשבולת הזקן ולמעלה (נ"א בשבולת הזקן ולא ממה שבשבולת הזקן ולמעלה ואינם מקבלין רק בשבולת הזקן כי משם מתחילים הן ולא ממה שכנגד העין עד שבולת הזקן) אבל ז' נקודות התחתונים*** אין לוקחין רק ממה שנמשך מהסתכלות באורות החוטם והפה משבולת הזקן ולמטה { לו ע"ג } כנודע כי החוטם מגיע עד החזה והפה עד הטבור ולא משבולת הזקן ולמעלה.

* אולי הוא חילוניות לנקודות ס"ג (לס"ו). ** עי' לע"ה לרוש ו' סי' ג' (לס"ו). *** אולי הוא החילוניות דכ"ן, וע' כללים כלל יח ענף י' בהק' לסימ' מו [ואל] (לס"ו).

[ל] הנה הוא מסתכל בו ולוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים בו – לכאורה קשה, כי מאחר שהעקודים הוא שרשם כנ"ל א"כ מה צורך לטעם משום שעוברים דרך הם, הלא פשוט הדבר שהענפים הם יונקים לעולם מן השורש. ועוד קשה כי איך אפשר לומר שאותו האור הוא לצורך עשיית הכלים, הרי הכלים הם לעולם גרועים מהאור, ואיך אפשר לומר שמהאור הגדול דעקודים יומשך להכלים הנקודות, הלא האור הגדול דעקודים הוא צריך להיות לבחי' נשמה לנשמה להנקודות, וכמ"ש גם הגר"א זלה"ה בזהר פקודי (רסח ע"ב יהל אור ח"ב טז ע"ד) כי מהתנוצצת הז"ת דמלכות דעקודים נעשה רדל"א דאצילות ע"ש. אמנם כל אלו הקושיות כבר נתבארו היטב בעה"י בדע"ה ח"א דרוש ו' בארוכה יעו"ש, ובדברינו שם מדוייק היטיב הלשון שאמר לצורך עשיית הכלים ולא לעצמות הכלים, כי העצמות העיקרי של הכלים הרי הם נעשית רק מהצמצום החזק שהוא העביות הנשאר אחר הסתלקות הא"ק כנ"ל אות ד', אלא משום שאותו העביות הוא מעצם הגבורות אשר דרכם להתפרד, ולכן היה מוכרח להמשיך בהם אור מהעקודים שהם חסדים גמורים כדי שיתבסמו קצת שיוכלו להתדבק פירווי העביות זה לזה, כל שיעור הפירווי הצריך לכל כלי, וזהו מ"ש שלוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים, כי ע"י אותו האור דאח"פ נתבסמו עצם הגבורות העביות ונתדבקו זב"ז ונעשו לכלים. ועוד כי אלולא האור דעקודים, לא היה אפשר לאורות העינים אשר הם ג"כ רק גבורות חזקים, אשר דרכם להתפרד ולהתפרד, לא היה אפשר להם להצטמצם ולהתלבש בכלי בשום אופן, ורק ע"י קבלת אור דעקודים נמתקו ונתבסמו אור הגבורות דהעינים וניתן מעצור לרוחם שינוחו מרתיחתם ושיתלבשו בהכלים באותו הרגע שיצאו למלוך לכשיוכלו להתקיים כרגע, כי אלולא שנמתקו מהאור דהעקודים, לא היה אפשר להעשות כלים להם בשום אופן, כי לא היה כח בשום כלי לצמצם ולהנבילם. וכ"ז הוא הכל לפי דברינו בדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ג'.

אמנם עתה באנו בשביל דבר שנתחדש קצת, ובפרט שהקושיא הראשונה (צג ע"ג) הנ"ל אינו מתיישב עדיין. אך הענין הוא כי כבר כתבנו במנת"א רפ"א כי אורות אח"פ הם מהבינה דהמ"ס, אבל כח ההסתכלות הוא מהחכמה דהמ"ס. ובאורות הנקודות, הנה אמרנו לעיל אות כ"ה ובפ"א אות ח' שיצא עכ"פ איזה בחי' אור גם מהחכמה דהמ"ס ג"כ. והנה הכלים דהנקודות אשר אמר לקמן פ"ד שהם הונחו שם בתחלה, הם היו נעשים מהבחי' התחתונה והחיצונה דא"ק, אחר שנצמצם ונסתלק האור למעלה כנ"ל אות ד'. והנה פשוט הדבר שאותן הכלים אשר היו נעשים מהבחי' התחתונה והחיצונה דא"ק, אי אפשר שיהיו הם כלים גם לאור החכמה דא"ק, וכמו שידוע שיש ג' כלים לג' אורות נר"ן, הרי שאי אפשר לכלי הנפש להיות כלי לרוח ולנשמה, אלא שצריך לכל א' כלי לפי ערכו והוא פשוט. ולכן לצורך עשיית הכלים גם לבחי' אור החכמה דהמ"ס דא"ק אשר היה משתתף ג"כ באורות הנקודות, הוצרך ליקח לזה מאור האח"פ שהוא מהבינה דהמ"ס שבו, כי אור הבינה הוא בחי' גוף וכלי לאור החכמה וכמ"ש בשער דרושי אבי"ע (פרק ב), וכמו שידוע שהבינה היא

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הבוצד"ק דמדיד משחתא ונותנת גבול ומדה לכל. וזהו מ"ש הנה הוא מסתכל באורות אח"פ, ודייק לומר "מסתכל", משום שכוונתו הוא רק על עצם אור הראיה עצמה, אשר רק לזה נעשה הכלי מהאור דאח"פ, אבל לא לבחי' האורות אשר עלו מלמטה להטבור למעלה ויצאו דרך העינים, כי להם נעשו כליהם מהעביות הנשאר למטה אחר שנסתלק האור למעלה כנ"ל אות ד'. אבל האור אשר לקחו מהאח"פ, נעשה זה בהם לבחי' נשמת פנימית ולא לבחי' כלים חלילה וחלילה, כי האורות האח"פ הוא שרשם ושואבים משם עיקר חיותם, כמו שהוא הדרך לעולם בכל ענף עם השורש שלו. אבל אור החכמה דהמ"ס דא"ק שהוא למעלה מאורות דאח"פ (אשר הם רק מהבינה דהמ"ס שבו) כאשר שהיתה צריכה לירד למטה להשתתף באורות הנקודות כדי שיצאו למלוכה כרגע, הנה כאשר ירדה למטה ועברה דרך האח"פ לקחה מהאור דהאח"פ לצורך הכלי שלה (כדי שיהא לה לכסות ולבוש לצורך ירידתה למטה), כי אור האח"פ שהוא בינה נעשה גוף וכלי להאור ההסתכלות שהוא החכמה דהמ"ס.

ודעת לנבון נקל שדברינו הללו אינם סותרים למ"ש בדע"ה ח"א דרוש ו' כי הא והא איתא, שכח הראיה שהיא מהחכמה דהמ"ס לקחה מאח"פ הכלי שלה ממש, אבל האורות הנקודות (אשר עקרם הם מהס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה כמ"ש כ"פ בדברינו) וכן הכלים הנקודות אשר נעשו מהעביות כנ"ל, והם אשר הונחו שם בתחילה, הם לקחו מאח"פ אור פנימיות וחסדים כדי שיצאו לבחי' ההתהוות כרגע. אמנם בשער אח"פ פרק א בדרוש הר"ג וכן שם פ"ג (וע"ש בדברי השמש שכתב שגם הפ"ג הוא אינו מקבלת הרה"ו ז"ל), מבואר לכאורה היפך מדברינו, כי אמר שם שכלי האח"פ הוא נעשה מאור ההסתכלות, וא"כ הרי היפך ממה שאמרנו שמהאור האח"פ נעשה כלי לאור ההסתכלות.

ובאמת לא עלינו תלונותינו כי אם על דברי הרב בעצמו, כי הרי הרב בעצמו אמר בפירוש כאן על אור העין, כי הוא מסתכל באורות אח"פ ולוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים, ושם אמר כי מההסתכלות נעשה הכלי לאורות האח"פ. אך גם בקצת התבוננות בהלשון שם נמצא מבואר, כי הרי אינו אומר שם כלל שנעשה הכלי דאח"פ מאור ההסתכלות, כי ח"ו לומר כן, כי היעלה על הדעת שמאור הראיה שהוא חכמה יעשה גוף וכלי להאח"פ שהוא בינה וזו"ן (וע' לעיל פרק א' אות י"ז ואות כ"ה). אלא העיקר הכלי דעקודים הנה הוא נעשה מהעביות הנשאר אחר הסתלקות הא', וכמ"ש בעקודים (פרק ג) ובדברינו שם ספ"ו ובכ"מ. אך התועלת מהאור הסתכלות היה להפריד האור מהעביות, כי ע"י אור ההסתכלות שהוא אור החכמה שהוא השורש דאור אח"פ שהם בינה וזו"ן, ולכן כאשר הבריק והאיר אור החכמה באח"פ, אז מצא מין את מינו ונתדבק אור האח"פ באור ההסתכלות שהוא אור החכמה ויצא ונפרד מהעביות שלו, וע"ד הכתוב (שיה"ש ה' ו) נפשי יצאה בדברו, ונשאר העביות למטה לבדו, כי העביות אחר שנתעבה לא היה יכול לעלות וכמ"ש שם (פרק ג) וכנודע, ועי"ז נעשה העביות לבחי' כלי. והוא מ"ש שם בשער אח"פ (פרק א דרוש הר"ג) ובהכאה שהכה כו' נעשה הכלים, ור"ל כי ע"י התקרבותו והתדבקותו באור האח"פ, עי"ז המשיך את האור היותר זך שבו אצלו ונפרד האור מהעביות, ונעשה (צג ע"ד) מהעביות הנשאר לבחי' כלי. וזהו ג"כ מ"ש שם שנעשה הכלי ע"י אור חוזר, ולשונו שאמר, ובהכאה שהכה כו', הוא ע"ד שאמר ג"כ בסדר אבי"ע (פרק א) בענין הכלים דאצילות, כי הכה אור א"ס ית"ש המתפשט כו', ואז בכח ההכאה של הירידה ופגע שם חזר לעלות בסוד או"ח למעלה, ואז נגמר עולם האצילות בבחי' הכלים, עכ"ל. וע' בעקודים (סוף פרק ו) מה שפירשנו בזה ע"ש, ועד"ז הוא ג"כ הכוונה ממש בענין ההכאה אשר אמר באח"פ (פרק א בדרוש הר"ג), שהכה אור ההסתכלות באור האח"פ וכן מפורש כוונתו ביותר שם (פרק ג) בסוף אותו הענין במ"ש שם, וע"י הסתלקות (מ"ש הסתלקות ב' הוא אינו מדויק, כי הוא רק הסתלקות הא', אבל הסתלקות הב' הוא ההסתלקות דמטי ולא מטי וכמ"ש במול"מ (פרק א). אמנם יש לומר דקריה ליה ההסתלקות ב' לגבי ההסתלקות דא"ס ית"ש שהוא הצמצום

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

האמור בעגו"י (ענף ב.). ב' מלמטה למעלה שהם אור העקודים. ואור העין היה האור חוזר ומלביש את הז"ת, ור"ל כי ע"י עליית האור וחזרתו למעלה ע"י אור ההסתכלות שהעלה אותן, ע"ז נשאר העביות לבדו ונעשה לבחי' כלי. ומה שמחלק שם בין הכלי להג"ר והכלי דהז"ת, הענין הוא, כי הכלי דג"ר שהוא יותר זך היא נעשה גם בירידת האור לבד, כי הנה ע"כ הוא שגם בירידת האור לבד התחיל תיכף פרידת האור הזך דאורות האח"פ מהעביות שלהם, כי תיכף כשירד אור ההסתכלות והכה בהאורות אח"פ נתדבקו תיכף האור הזך מהאח"פ עם האור דהסתכלות, והיה ע"כ תיכף איזה פרידה עכ"פ מהאור הזך דאח"פ להעביות שבהם.

והנה להג"ר היה מספיק זה העביות להיות להם לבחי' כלי, והגם שלא היו עדיין עביות ממש כי היו עדיין קרובים להאור⁴⁰⁴, עכ"ז היו ניכרים תיכף לבחי' כלי להג"ר, ומכל שכן כשפגע אור הראיה באור הנפש דאח"פ, כי באור הנפש הוא עיקר דהעביות (ע' לעיל אות ד'), ולכן בהגיע אור ההסתכלות לשם ודאי הוא שהיה הפרידה יותר ניכר, לכך היה מספיק זה להעשות כלים להג"ר דאח"פ. אמנם הכלי דהז"ת לא היה ניכר אלא דוקא ע"י חזרת ועליית האור למעלה לגמרי שהוא הסתלקות הא', וע"ז נשאר העביות למטה לבדן, ואז נעשה לבחי' כלי גם להז"ת ג"כ. והכל הוא ע"י האור דהסתכלות, כי כאשר יצא הוא נתדבק בו האור הזך דאח"פ ועלה עמו למעלה, שהוא הסתלקות הא' האמור בעקודים (פרק ג.).

ומה שאמר שם באח"פ (פרק א) בדרוש הר"ג וכן שם (פרק ג) כי לפי שאין בראיית עינים הבל ממש אלא הסתכלות לבד, לכך אינו נעשה ממנו אלא הכלים, ר"ל בזה ללמדינו כי הגם שאמר שאור העינים שהוא בחי' חכמה, ירד ונמשך באור האח"פ שהוא העולם העקודים, אל נטעה לומר שהעולם העקודים יש בו מאור החכמה ג"כ, ע"ז משמיענו שלא כן הוא כי לא השתתף אור החכמה בעקודים כלל, שכל העקודים הוא רק מאח"פ שהוא בחי' בינה וזו"ן לבד, והם אשר נתלבשו בבחי' כלי שהוא כלי דעקודים כנודע, אבל אור החכמה לא נצטמצם להתלבש בשום כלי כלל. ומה שירד אור דעינים בעקודים, הוא רק כח הראיה והסתכלות לבד ולא הבל ממש, ולא היה מזה שום תוספות אור בעקודים רק תועלת עשיית הכלי לבד כמו שאמרנו. אמנם לצורך הנקודות ירד ג"כ כח ההסתכלות וכנ"ל, ושם היה מספיק אותו הכח להיות בהם לתוספת אור, כי על ידו נמתקו ונתבסמו כנ"ל פרק א' אות ח'. ונמצא כי בעולם העקודים היה התועלת מאותו הכח רק לצורך הכלים שלהם לבד, אבל בעולם הנקודות היה זה לתועלת גם להאורות שלהם. והנה לצורך ירידתו בהנקודות, לקח מאור העקודים להתלבש בו, כי אור האח"פ שהוא בינה וזו"ן (כמ"ש באח"פ פרק א) הם בחי' גוף וכלי להכח ההסתכלות שהוא מבחי' חכמה. ואולי מה שלקח לבחי' כלי היה באמת רק מהכלי דעקודים וכמ"ש הרב בפנימיות והיצוניות (ריש דרוש ח) כי לא נעשה מאורות כלים ומכלים אורות. אך אולי מאח"פ לבחי' ההסתכלות יכול להעשות, כי הוא נחשב לעולם בפנ"ע, ומעולם לעולם יכול להעשות וצ"ע בזה.

אך יצא לנו מדברינו עכ"פ, שמה שנעשה כלים מאח"פ לאורות העינים הוא רק לבחי' הכח דהסתכלות לבד אשר הוא מבחי' החכמה דהמ"ס דא"ק, אבל לא להבחי' האחרונה אשר עלה מהטבור ולמטה. והנה יש לומר עוד באופן אחר בהא דאמר באח"פ (פרק א ופרק ג) כי נעשה מהכח דהסתכלות הכלים דאח"פ, שכוונתו הוא על ציורי הכלי ועל תיקון עשייתה, כי כל כלי (צד ע"א) דהתחתון, הנה הגם שעצמותה הוא ממדרגת אותו התחתון גופה ומהעביות שבו, אך ציורה ותיקון עשייתה הוא לעולם ע"י העליון, ולכך נעשה מהכח דהסתכלות אשר הוא מהחכמה דהמ"ס הכלי דאח"פ שהוא בינה דהמ"ס, כי כל

⁴⁰⁴ דהיינו תוך ג' ע"י שער מול"מ פרק ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ציורה ותיקון עשייתה הוא רק מכת החכמה. וזהו מ"ש הרב שם (פרק ג) כי מסוד הראייה נעשה י' כלים להבל האוון וי' כלים להבל החוטם וי' להבל הפה ע"ש. כי הגם שידוע שבקודים הוא רק כלי אחת, אך כוונתו הוא כמ"ש במול"מ (פרק א) שהוא כדמיון כלי אחד ארוך אשר החלקים שלו אינם שוים. והנה כל תיקוני החלקים וציורם שיהיו ראויים להלביש כל ספי' וספי' מי"ס האוון והחוטם והפה, זה נתקן ונעשה מכת החכמה ע"י הסתכלותו בהם, וכמ"ש (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כו' ויבדל כו' וכמו שמפורש בדברי הרב שם. ועד"ז הוא ג"כ כוונת הרב מ"ש כאן בנקודות (פרק ב) שהנקודות בעברם דרך האח"פ לקחו משם אור לצורך הכלים שלהם, הכוונה הוא ג"כ על עשיית תיקונם וציורם של הכלים דהנקודות, שהוא ע"י האור דאח"פ דוקא, כי כל תיקוני דהתחתון הוא לעולם רק ע"י העליון. ולכן בעברם דרך הם נשתתף עמהם איזה בחי' אור מהאור דאח"פ, וירד עמהם להתעסק בהם בעשיית תיקונם. ונמצא כי לבד מה ששואבים עיקר חיותם משם, משום שהעקודים הוא שרשם, הנה לוקחים משם עוד אור ג"כ לצורך הכלים שלהם ג"כ, והיינו לציירם ולתקנם בכל תיקונם הצריך להם. ואולי הוא כי אותו האור אשר לוקחים הנקודות מאח"פ לצורך תיקון כליהם, הוא אור דהג' אחי"ה אשר אמר לעיל (פרק א), שהם מבחי' השם ס"ג דאח"פ ונמשכו בהנקודות לצורך עשיית כלים שלהם, וע"ש בדברינו אות י"ז.

[לא] וא"כ מוכרח הוא כו' יתערב עמהם כו' – כי ירידתם דרך אח"פ ויציאתם משם הוא מעין עיבור, ור"ל השתהות זמן העיבור אשר שוהה הולד בבטן אימא ולידתו ממנה. והנה ע"י העיבור וזווג ולידה נותנים או"א חלק מכל חלקי הקומה שלהם בהולד וכמ"ש במוחין (פרק ה) ובכ"מ מדברינו. וכבר כתבנו בדע"ה ח"א שכל עניני התיקונים אשר היה ע"י יציאת המ"ה, היה ג"כ קצת ומעין זה גם בעולם התהו עכ"פ, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל באותה הרגע שמלכו, ולכן ירדו דרך אח"פ ולקחו אור משם, כי הנה אורות אח"פ הרי הם מהבינה דהמ"ס, שהוא הס"ג שבה, והוא בחי' אמא וכנ"ל אות כ"א. והנקודות הם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, והם בחי' זו"ן, ולכך יצאו דרך אח"פ, ולקחו אור משם, כי אותו האור הוא החלק דאמא הנותנת בהולד. ואל יקשה קצת להמעייין לומר האיך יתקשר בדברינו הללו עם מה שכתבנו לעיל אות ל', כי הרי ביארנו בדע"ה ברוב דברינו שם איך שכל עניני התיקונים עולים כולם לקנה אחד, כי כולם תלויים ביציאתם ע"י עניני הזווגים דהעליון ודי בזה.

[לב] ואינם מקבלים אותם רק בשיבולת הזקן – שהוא אחר שנתלבש אור האוון באורות חוטם ופה. ונמצא שאפי' הג"ר לא קיבלו מאור האוון עצמו אלא רק ע"י לבושים. (ועפ"י דברינו הנ"ל בסמוך יהיה הענין כי כל ולד שמקבל מאו"א הוא רק מהנה"י שלהם כנודע, ועיקר הכוונה הוא לעולם רק מהמלכות העומדת נגד הנה"י, ולכן אינם מקבלים רק בשיבולת הזקן, כי שם הוא המלכות דאורות אח"פ, וכמ"ש באח"פ (פרק א בדרוש הר"ג שם)). אמנם קבלת כל הפרצופים שלאחר התיקון, הנה מקבל כל עליון בעלותו למעלה בסוד מ"ן ממנו עצמו בעברו דרך בו, אלא שאח"כ מתלבש כל בחי' העליונה בהתחתונה עד שנכללו כולם בטפה הזרעית של אותן או"א מהפרצוף הנולד. אבל כאן בעולם הנקודות לא קיבלו אפי' הג"ר מאור האוון בעברם דרך בו אלא רק מסיומו, וע' לקמן פ"ג בסוף אות י"ג.

ונמצא כי לפי זה ג' נקודות לוקחין הארה לצורך הכלים שלהם מן ג' האורות שהם אח"פ בשבולת דוקא, אבל ז"ת אינן לוקחין רק מב' אורות לבד^ל שהם חוטם ופה משבולת ולמטה עד הטבור*, כי אור אזן העליונה כבר נגמרה^ל ונסתמה בשבולת הזקן, ולכן גדולה היא הארה ג' נקודות עליונים מן הז"ת, ולסבה זו^ל ג' מלכים הראשונים לא מתו, לפי שיש להם הארה גדולה, והכלי שלהם מעולה מאד לפי"ל שנעשה מבחינת אזן העליונה ומהחוטם ופה, כי בהסתכלות העין באורות האזן חוטם פה נעשו הכלים שלהם כנ"ל, כי לקחו כליהם ממקום שעדיין אורות האזן שהם בחי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נשמה נמשכים שם שהוא עד שבולת הזקן כנ"ל, אמנם הז' מלכים תתאיין מתו לפי שכליהם נעשו מהסתכלות עין בחוטם פה לבד והיה חסר מהם אור האזן לז"כ* העליונה, והנה גם בג"ר עצמם יש בהם חילוק בין זו לזו, והוא (נ"א והנה) כי מן הכתר לא ירד ממנו אפי' האחוריים אלא האחוריים של נה"י בלבד ל"ח, אבל באו"א של הנקודים ירדו האחוריים שלהם לבד ונשארו הפנים במקומה.

* ע' כללס כלל יז ענף ב' (לש"ו). ** ע' לע"ה ח"א לכוף ו ענף ג' אות א' (לש"ו).

[לג] רק מב' אורות לבד – ופשוט הדבר ג"כ דאין לוקחים בשוה, כי הו"ק מאותן הז"ת לוקחים מאור החוטם שהוא שורש הז"א, והז' שהוא המלכות לוקחת מאורות הפה שהוא שורש הנוקבא כנודע כ"ז.

[לד] כבר נגמרה כו' – ר"ל שמשם ולמטה לא ניכר אורה, אבל אין הכי נמי, שהיא מתפשטת ג"כ עד סוף אורות הפה, וע"ד אור הנשמה שהיא מתפשטת ע"כ בכל הגוף, וע' מ"ש בטנת"א {צד ע"ב} פרק א' אות כ"ב ע"ש. וזהו מ"ש "ונסתמה", ור"ל שמשבולת ולמטה נתעלם אור האוון באורות החוטם והפה.

[לה] גדולה היא הארה ג' נקודות כו' ולסבה זו כו' – הנה לקמן (פרק ד) ובכ"מ מבואר שריבוי האורות היה גורם השבירה, וכן אמר ג"כ לעיל (פרק א) כי משום שלא היו אז רק בבחי' נפש שהם העגולים לא היו יכולים לקבל האור העליון ולכך מיתו, וא"כ איך אמר כאן שבמה שהיה ההארה בהג"ר יותר גדולה לכך נתקיימו. אך כבר ביארנו תהלה לאל ענין זה בדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ג' ד' שריבוי דאורות אשר היה מוזיק להם הוא רק באורות דגבורות, ומשום שהיה חסר להם הוונג דו"ן שהוא התבסמות החסדים, וגם היה חסר להם התפשטות הדעת עלאה שהוא הקו האמצעי הנמשך מרזא דא"ס וכמ"ש בדע"ה ח"א, והאורות אח"פ הוא הקו האמצעי אשר ברזא דא"ס להאצילות (וע' לעיל פרק א' אות נ"ז), ואלו שהיו מקבלים הארה מהם ככל צורכם לא היו מיתו כלל, כי היו נתבסמו ונמתקו על ידיהם וכמ"ש בדע"ה שם דרוש ו'. ולכן הג"ר דהנקודות אשר קיבלו מאור האוון עכ"פ, לכך לא היו בהם מיתה.

[לו] מעולה מאד לפי כו' – ע' לעיל אות כ"ט ובדע"ה ח"א דרוש ו' שם שביארנו כ"ז

היטיב בעה"י.

[לז] והיה חסר מהם אור האוון – הנה ידוע הוא שאוון חוטם פה הן נשמה רוח נפש, שהן בחי' גדלות יניקה קטנות, וזהו הענין מ"ש במוחין דצלם (פרק ו) ובשער מ"ן דרוש (יא סי' ח) כי לעולם לא יחסר מו"א המוחין פנימים דיניקה דאמא, והוא משום כי גם בעולם התהו היה להם מאור החוטם שהוא בחי' רוח דאמא, וכמ"ש בדע"ה ח"א דרוש ג' שאורות אח"פ הם מהס"ג דהמ"ס, מהס"ג מ"ה ב"ן שבאותו הס"ג, וא"כ הוה אור החוטם הרוח דהס"ג, שהוא בחי' היניקה דהס"ג. וכמ"ש לעיל אות כ"ט שאלו האורות אשר קבלו מהאח"פ הוא בחי' מוחין להנקודות, וא"כ הרי היה להם גם בעולם התהו המוחין דיניקה דאמא, ומה שהיה להם בעולם התהו הוא לא יחסר לעולם כנודע. וזהו ג"כ מ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח) כי בזמן היניקה חזרו להתתקן כל מה שהיה טרם מיתת המלכים כו' ובהכרח כו', ולכן אלו הב' בחי' אינם חסרים כו'. והוא ג"כ ענין מיתתם, משום דעד בחי' רוח יש שליטה לחיצונים כנודע, אבל הג"ר אשר קיבלו אור אוון לא מיתו משום דבאור הנשמה אין שליטה להם כלל. [לח] האחוריים של נה"י בלבד – והיינו אותן בחי' הנה"י המתלבש מהכתר באו"א כמ"ש לקמן פרק ו' דף ל' ע"א.

וטעם הדבר הוא כי אלו האורות שנמשכים עד שבולת הזקן נחלקו לג', כי הכתר לקח מבחי' האזן עצמה ממה שהראייה שואבת בהסתכלות באור האזן, ומכ"ש שנכללים בו ב' אורות אחרים, ומזה נעשה כלי לכתר נקודים, ואבא לקח ממה שהראייה שואבת מאורות החוטם וגם אור הפה נכלל בו, והנה הכתר שלקח מן האזן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הארתו גדולה מאד לא נשבר כלי שלו, אבל או"א שאין לוקחין רק מן החוטם ופה נשברו האחוריים של כליהם, והנה או"א אם היו מקבלים אור זה של חוטם ופה של א"ק בהיותו למעלה קרוב אל מקום נקבי האזן, אף על פי שלא היו מקבלין מאורות האזן עצמה רק קצת הארה, היו מתקיימין האחוריים של כליהם, אבל כיון שאין מקבלין רק מסיום האזן שהוא מקום שבולת הזקן, לכן אע"פ שלוקחין קצת הארה אינו מועיל להם, ולכן נשברו האחוריים של כליהם, אבל הכתר כיון שלוקח אור האזן ממש אע"פ שלקחו סיומו כיון שהוא לוקח עצמותו די בזה, ולא נשבר אפי' האחוריים של כלים דידיה, משא"כ באו"א שאינן לוקחין רק הארה בעלמא וגם שהוא ברחוק מקום והרי נתבאר ג' בחי' אלו, והם כי הכתר נתקיים כולו, ואו"א נשברו ונפלו האחוריים שלהם, וזו"ן נפלו פנים והאחוריים שלהם.

והנה זהו הטעם שנרמז בפסוק (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו, אשר הוא מדבר בענין מיתת המלכים של הנקודים כנ"ל נרמז בו ב' פעמים מלת תהו, א' מפורש בפסוק, וב' בר"ת למפרע "והארץ היתה תהו, והוא כנגד ב' בחי' הנ"ל, כי תהו הישר המפורש בפסוק הוא בחי' ז' מלכים שמתו ונתבטלו אפי' הפנים שלהם הישרים, ותהו שבר"ת למפרע הוא בחי' ביטול האחוריים דאו"א כי כל למפרע הוא בחי' האחוריים.

והנה בודאי כי גם בנקודים יש בחי' אורות מקיפים ופנימים, וענינו הוא ל"ט כי הנה נתבאר כי מהג' אורות אח"פ שואב מהם הסתכלות העין לצורך {לו ע"ד} הנקודים, וזהו בחי' אור הג' הנ"ל שבארנו, שהוא לצורך כלים אל הנקודים, וצריך שתדע כי אור זה נחלק לב', ומה שלוקח מצד ימין הן אורות ממש, ומה שלוקח מצד שמאל הם כלים, וכבר נת"ל כי באור יש בחי' פנימי ומקיף ובכלי יש פנימי וחיצון, נמצא כי כל אלו ד' בחי' לוקח הסתכלות העין מג' אורות אח"פ וזה סדרן, כי הנה כשמסתכל העין באורות האזן ביושר נגד הסתכלות העין בעצמו שהוא שבולת הזקן עצמו מצד ימין הוא בחי' או"מ, ומה שהוא ג"כ בצד ימין אלא שהוא רחוק והוא מן הצדדים זה או"פ שהוא מועט, וכעד"ז בצד שמאל מה שהוא כנגד² הסתכלות העין ממש הוא חיצונית הכלי, ומה שהוא לצדדים הוא פנימיות הכלי, ומה שהוא לוקח מאורות החוטם הוא באופן אחר³, כי מה שלוקח מאור החוטם קודם שמגיע אל הפה והוא מצד ימין הוא או"מ, ומהפה ולמטה² הוא או"פ, ועד"ז בצד שמאל הם כלים בחי' חיצוניות ופנימיות, וכן הוא מה שלוקח מן הפה נחלק לשנים כי מה שלוקח מהפה עד שמגיע לשבולת הזקן מצד ימין הוא אור מקיף, ומהדיקנא למטה הוא פנימי, וכעד"ז הוא בצד שמאל לעשות כלים בפנימיות וחיצוניות.

[לט] וענינו הוא כו' – הנה האמת הוא כי באורות הנקודות גופה יש בהם עצמם או"פ ואו"מ, ומה שלוקחים מאח"פ הוא רק לבחי' תוס' אור לבד לתועלת מלכתם כרגע וכמ"ש בדע"ה בכ"מ. אך הכוונה הוא כי לכל הבחי' אשר ישנם בהנקודות שהם או"פ ואו"מ, ופנימיות הכלי וחיצוניות הכלי, אשר יצאו והאירו ומלכו באותה הרגע שמלכו, הנה צריך שכולם יקבלו התוספת אור לזה מאורות האח"פ, והם אלו האו"פ ואו"מ שמפרש והולך.

[מ] כנגד כו' – הוא חיצוניות הכלי, ע' בהשתלשלות י"ם (ענף ג) במ"ש שם, ולתקן הענין הזה הוצרך להיות חיצוניות הכלי יותר מעולה וזך כו' כו' עד סופו, ע"ש. אמנם לפי הדברים שביארנו בדע"ה ח"א דרוש ו' נחא בפשיטות, כי משום שהחיצוניות הכלי הוה הגבורות שבה יותר חזקים, לכך צריך שיהא האורות הנכנס בהם לבסמם יותר מעולים, דאל"כ לא היה בכח האורות לפעול בהם מאומה.

[מא] הוא באופן אחר – הענין בזה הוא כי כבר כתבנו לעיל פרק א' אות נ"ז, כי עצם בחי' הראייה שהוא מהחכמה חיה, אשר נתפשטה ג"כ בהנקודות, לא היה מהקו האמצעי

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שבה, אלא רק מהקצוות שבה שהוא הראייה הצדדית לבד. והנה עד"ז היה ג"כ באור האוון שהוא בחי' בינה, לא היה ג"כ בכח הנקודות לקבל הארתה אלא ההארה הצדדיית לבד, אבל אור היושר דהאוון לא היה יכול לכנוס בפנימיות הנקודות, אלא רק לאור מקיף שלהם בלבד. ומשום שהבינה היא במדרגה למטה מהחכמה, היה נעשה האור היושר דהאוון עכ"פ לאור המקיף להנקודות, אבל מהחכמה לא יצא האור היושר כלל בעולם התהו. משא"כ בחוטם (צד ע"ג) פה, היה כח בהנקודות לקבל האור היושר שבהם ג"כ, אמנם לא היה רק הבחי' התחתונה דכל א' שהוא בחי' הנה"י שבהם לבד, כי מה שמתפשט מהחוטם להפה, הוא רק בחי' הנה"י שבו, וכנודע שרק הנה"י דהעליון הוא מתפשט בהתחתון. כי חוטם פה הם בחי' זו"ן, וכל בנין הנוקבא הוא מהנה"י דז"א וכידוע כ"י⁴⁰⁵. וכן מהדיקנא ולמטה הוא ג"כ רק בחי' נה"י וכנודע⁴⁰⁶, והם אשר מקבלים הנקודות בחי' היושר שלהם ג"כ. והוא משום כי הרי גם עצם הנקודות אשר הם מהבחי' האחרונה דהס"ג ומבחי' המלכויות, עכ"ז הרי הם מכל הז"ת שהוא בחי' זו"ן, וכנודע שהם ז' מלכים אשר הוא בחי' מ"ה וב"ן, ולכך היה להם כח לקבל מהחוטם פה שהם שורש מ"ה וב"ן גם מבחי' היושר שלהם, כי כל ענף יש לו כח לקבל בהדיא מהשורש הקרוב לו.

וכן מה שהיה להם אור היושר דהאוון לאור המקיף הוא ג"כ ע"ד האחוריים דאו"א (שהם בחי' יש"ס ותבונה כמ"ש לקמן פרק ג בהמ"ק) שנשארו באצילות עצמו והאירו להכלים הנשברים מרחוק. אבל הפנים שהוא או"א עלאין הם לא ירדו כלל. ונמצא מכ"ז כי מה שלא נתפשט אור היושר דעינים כלל, הנה עד"ז לא היה דוגמתם בעולם התהו ג"כ, כי האור העינים הוא חיה חכמה, והפנים דאו"א שהוא או"א עלאין חכמה הכללי, נשארו במקומם ולא ירדו כלל בירידת הנקודות. והאור היושר דהאוון שהוא שורש בינה אשר ירד לאור המקיף, הנה עד"ז היה ג"כ בעולם התהו, כי האחוריים דאו"א שהוא ישסו"ת בינה הכללי, ירדו ג"כ בעת שבירת הכלים. והיושר דהבחי' האחרונות דחוטם פה אשר ירד ונכנס בפנימיותם, הוא משום כי הרי עצמות כל המלכים גופה הרי הם מבחי' הז"ת שהוא בחי' החוטם פה.

[מב] ומהפה ולמטה – ע' בשער טנת"א ספ"ב בד"ה ודע.

מ"ק בנקודים אלו יש ג' מיני אור, א' הוא האור שמן הטבור דא"ק ולמטה שבא מחדש אחר עליית האור שהיה שם תחלה ועלה למעלה מן הטבור ונשאר שם וגרם זווג ע"ב וס"ג פנימיים דא"ק ויורד שם אור חדש בוקע דרך העור^{מג} ויוצא לחוץ, אור ב"מ^ד הוא האור שהיה מתחילה למטה ואח"כ עלה משם* ויצא דרך העיניים** ומאיר למטה מהטבור ולחוץ, אור הג' הוא אור הזה הנ"ל שיוצא מן העיניים ומתחברים עמו שאר אורות אח"ף ויורדין ג"כ עמו למטה ומזה האור הג' נעשו כלים ומב' ראשונים^{מח} נעשה העצמות.

* עלה ונשאר קס ומשם ילא לך העיניים כ"ה צכתי (לש"ן). ** נוסח כת"י ואח"כ עלה ונשאר קס ומשם ילא לך העיניים (לש"ן).

[מג] ובוקע דרך העור כו' – הנה האמת הוא, שאותו אור חדש הוא יוצא ג"כ ביציאה להדיא דרך הטבור ודרך היסוד, אלא שמה שיוצא משם הוא אור ממש, אשר מזה נעשה המלכים דיושר. אבל מה שיוצא דרך בקיעת העור, שהוא רק הארה קטנה ומועטת, הוא ההארה אשר נכנס בהמלכים דעגולים לצורך תועלת מלוכתם כרגע וכמ"ש בדע"ה ח"א דרוש ג'.

[מד] אור ב' כו' – והוא עיקר המלכים דעגולים.

⁴⁰⁵ עי' לעיל הערה 309.

⁴⁰⁶ הדיקנא מגיע עד טבורא דגופא ומשם ולמטה הוא הנה"י, ועי' גר"א בתיקו"ז נ ע"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

[מה] ומזה האור הג' נעשו כלים ומב' ראשונים כו' – הוא באמת לישנא קלילא דלא דייק (וכמו שידוע שכל מאמרי המ"ק הם בלשון קצר ומשונה), כי כבר מבואר לעיל בסמוך שמזה האור הג' היה ג"כ או"פ ואו"מ, וכן הכלים היה עיקרם מאור הנקודות עצמם שהוא האור הב', וכבר נתבאר בדברינו כמ"פ.

סליק פרק ב' בעזרת החונן לאדם דעת יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים

שער ח פרק ג מ"ת

והנה כאשר נתפשטו אלו הנקודים מבחוץ מכנגד הטבור של א"ק עד סיום רגליו כנ"ל, היה בוקע אותו האור שבא מחדש בפנימית דרך הפרסא כנ"ל ויוצא לחוץ ומאיר אל הנקודים^א, ונמצא כי אור החדש הזה עובר תחלה ויורד דרך הפרסא למטה בחצי התחתון למטה מטיבור, ואח"כ חוזר ובוקע דופןות הגוף^ב ויצא לחוץ ומאיר בניקודים, וז"ש בתיקונים דשוי חד פרסא בין כתר לעלת העלות, כי כל בחי' המאציל לזולתו נקרא עלת העלות, וכתר זה הוא כתר דנקודים^ג כנ"ל, והנה אלו הנקודים נתפשטו מטבורא דא"ק עד סיום רגליו כסדר זו"ן^ד המלביש לא"א, אלא ששם מלביש זו"ן לא"א מכל צדדיו וסביבותיו, אבל בכאן עיקר הארתן אינו אלא"ה דרך פנים דא"ק, אלא שמתפשט קצת הארה' מאלו הנקודים^ה בין מבחי' אורותיהן בין מבחי' כליהן ומלבישין זה הא"ק מכל צדדיו, ע"ד שביארנו למעלה באח"פ, אבל עיקר הארתן דרך פנים, והנה הכתר מן הנקודות מקומו הוא מן הטבור^ו דא"ק עד סיום הגוף^ז, וחב"ד {לז ע"א} הם בג"פ קדמאין דנה"י דא"ק וחג"ת בג"פ אמצעין ונה"י בג"פ תתאין^ח ע"ד הנ"ל בזו"ן^ט המלביש לא"א כנזכר במקומו.

[א] כאשר נתפשטו כו' היה בוקע כו' ומאיר אל הנקודות – משמע מזה שהנקודות שהם האורות העינים הם היו יוצאים מתחילה להאור החדש וכמ"ש ג"כ בטנת"א (פרק א בהמ"ב) ואז מולידין בחי' ב"ן דחיצוניות כו', הרי נולדה הנקבה עתה תחילה, ואמנם כו', כי האורות דעינים הם בחי' נוק' וב"ן נגד האור החדש שהוא בחי' יושר ודוכרא ומ"ה נגדו. ומשום שבעולם הנקודות היה כל ההנהגה דבחי' הגבורות, לכן יצאה הנוקבא מתחילה, כי כל מין מוציא את מינו. והוא ע"ד שכתב האר"י זלה"ה בשער הכוונות (דרושי ר"ה דף פט ע"ד בד"ה ויראה לי) כי בהיותם בבחי' דין יוצא תחילה מוח הגבורה שהוא בינה ואח"כ מוח החסד שהוא חכמה ע"ש, וכ"ה ג"כ בספ"י העומר (בפע"ח ריש פרק ד ע"ש) ובשער הכוונות (שם ריש דרוש ז). וכן היה ע"ז ג"כ עתה בעולם התהו, כי נולדה בחי' הנוקבא מתחילה, והוא האורות אשר יצאו מהעינים מתחילה וקודם בקיעת האור החדש דרך הפרסא. והוה מה שמדייק הרב בלשונו שם לומר הרי נולדה הנקבה עתה תחילה, ואמרו "עתה" ר"ל דוקא עתה בעולם {צד ע"ד} הנקודות שהיו אז הגבורות שולטין, אז הוציאה את הנוקבא מתחילה. משא"כ לאחר התיקון, הוה לעולם הז"א קודם להנוקבא בכל העינים, כי האיש גדול מהאשה בשנים וכמ"ש בירח (ריש פרק ב) ובכל דרושי הנוקבא. אמנם כ"ז הוא רק בהאורות שיצא לחוץ, אבל בא"ק עצמו, ר"ל בפנימיותו התחיל לידת הז"א מתחילה וכנ"ל פרק ב' אות כ"ג, והוא משום כי בא"ק גופא שולט החסדים עכ"פ. ועכ"ז לא היה רק בחי' הב"ן דז"א לבד כמ"ש באות כ"ג שם, והטעם הוא כי מנה"י שבו ולמטה, שם היו שורש הנקודות שהם גבורות.

[ב] למטה מטבור כו' ובוקע דפנות הגוף – הנה לקמן באותו פרק מבואר שגם מהטבור יוצא אור, ואדרבה הוא כי משם יוצא הבל ממש שהוא עצמות האור. אמנם האור ממש שיוצא משם, הנה מהם נעשים מלכים בפנ"ע שהם המלכים דיושר, וכמ"ש לעיל פרק א' מאות ס"ד עד אות ע'. אבל מהארה שיצא דרך בקיעת הגוף הוא להאיר להמלכים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דעגולים לבסמם שיוכלו למלוך כרגע. אמנם למטה באותו הפרק מבואר שגם הנקודות שהם האורות שיצאו מהעינים והם המלכים דעגולים, לוקחים ג"כ הארה מאורות הטבור ויסוד וצפרני רגלים, שהם המלכים דיושר כמ"ש בפ"א אות ס"ד. וא"כ יש לדקדק במ"ש כאן שהאור החדש המאיר להנקודות הוא מלמטה מהטבור ודרך דופני הגוף, אך יש לומר שהם באמת ב' בחי': אחד, מדופני הגוף. והשני, מהארת אור הטבור ויסוד וצפרני רגלים. וכאן מלמדינו על הארת דבקיעת הגוף, ולמטה מלמדינו על ההארת דאור הטבור ויסוד וצפרני רגלים, וכמ"ש כמה פעמים בדברינו, שאלו הב' בחי' אור לוקחים המלכים דעגולים מהאור החדש שהוא המלכים דיושר. וכן אמר הרב להדיא בטנת"א (פרק א בהמ"ב שם) זה לשונו, וגם יש לו אור ישר שהוא נוקב ועובר דרך העור מן הטבור ולמטה ומאיר בנקודים דרך נקבי העור ודרך פי יסוד ודרך הטבור ודרך נקב כו', ע"ש. הרי לנו, שאלו הב' מיני הארות מקבלים האורות דעינים, שהם המלכים דעגולים מהאור החדש שהוא המלכים דהיושר, כי הג"ר דהנקודות הם קבלו אור והבל ממש דרך הטבור והיסוד (ועי' לקמן באות י"ח), אבל הז"ת דהנקודות הם לא קבלו רק דרך סתימת דופני הגוף (ועי' לקמן אות נ"ג דברים עמוקים בזה) ומהצפרני רגלים כמו שמבואר למטה, וע"ש בדברינו לקמן סו' אות כ"ו.

[ג] הוא כתר דנקודים – אשר עומד מבחוץ כנגד הטבור. ומשום שהטבור יש בו נקב פתוח, לכך שוי הפרסא למעלה מהטבור, כדי להפסיק בין האור העליון להתחתון, וכדי שלא ינקו התחתונים מהאור העליון אלא רק ע"י מחיצת הפרסא. אמנם עומק הענין הוא (ע"פ מה שביארנו לעיל פרק ב אות ט) כי לא הושם הפרסא בשביל אלו הנקודות אשר יצאו לחוץ לבד, אלא גם להפסיק אפי' בפנימיות גופא בין חציו העליון, אשר הוא בחי' א"ק עצמו, לחציו התחתון אשר הוא השורש והפנימיות דאצילות.

[ד] כסדר ז"וין כו' – ע' בדברינו לעיל פרק ב' אות ד'.

[ה] אינו אלא כו' – לבאר ענין השינוי כי מפני מה נשתנה באמת ההתלבשות הזה שעיקרו הוא רק לפני לבד, צריכים אנו לבאר מקודם ענין האחוריים מה עניינו. ונאמר, כי ענין האחוריים הוא נמשך עם אותה הכוונה עצמה אשר כוון המאציל ית"ש לסדר את כל העולמות על בחי' עגולים ויושר, ועיקרם הוא רק היושר לבד, כי הרי החוט דא"ס שהוא קו היושר, הנה ממנו נמשך עיקר האור, שהוא הרצון והכח בפעולת ובנין כל העולמות כולם. והגם שעצמות הצמצום הוא בחי' עגולים וממנו הוא כל הכלים כולם, עכ"ז הרי בלתי אור דקו היושר, לא היה פועל העצמות הצמצום מאומה, אפי' ההתהוות דבחי' כלים כלל, כי כשהוא בעצמו בלתי האור דקו היושר, הרי הוא כגוף בלא נשמה. והגם שבחינתו הוא בבחי' מקיף להעגול, ולהקיף את הקו, והוא מבחי' א"ס המקיף, אך היא הנותנת כי מא"ס המקיף אינם יכולים לקבל, ולכך נצטמצם אותה העצמות בצמצום חזק כ"כ שלא לפעול מאומה, אלא רק בכח הארת הנמשך בו מהקו דק דא"ס שהוא הקו היושר. ואפי' כל העגולים אשר נתהוו שם אח"כ הוא רק בכח ואור דקו היושר לבד וכמ"ש בעיגולים ויושר (ענ"ב) וכנודע. וכן הוא בכל עולם (צה ע"א) ועולם, הוה היושר שבו העיקר והתכלית שבו, שגם כל העגולים דאותו עולם הוא רק בשביל היושר וכולם טפלים אליו, וכהשורש של האילן אשר התכלית שלו הוא האילן והפרי (ועי' בפ"א לעיל באות נ"ז שם ותבין), וכהגוף שהוא טפל להנשמה והבן.

והנה הכוונה במה שכוון המאציל ית"ש לייסד את בנין כל העולמות רק מהיושר לבד, הנה מבואר הוא מדברי הרב בעיגולים ויושר (ענ"ב) שהוא כדי לסדרם בנבול ומדה כמו שהם, ומשום דאלולא הנבול לא היה אפשר להיות הברואים שנים אלא רק אחד לבד, דאם היה אחד מתפשט בלי נבול לא היה מקום להשני וכמוכ"ז. וא"כ הרי ממילא כל מה

⁴⁰⁷ עי' בסוף הספר שיש תמצית לסימן זו. וצריך להראות ליוסף שלום וקיצור

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שנמצא בחי' הגבול ביותר יכול להיות הרבוי ביותר, וכמו שהוא עתה באמת המון ברואים לאין תכלית, ולכן ראה המאציל ית"ש לייסד את כל בנין הבריאה רק ע"י גילוי דקו היושר לבד, כי אי אפשר למצוא בחי' גבול מכל צדדיו רק בקו היושר, דבעיגול לא נמצא בו גבול רק בשטחו שהוא הפנים ואחור שלו אבל לא בהיקפו. וזהו ג"כ הטעם מה שלא היה נמשך החוט דא"ס עד תחתיתו לגמרי⁴⁰⁸, כדי להעשות בבחי' גבולי מכל צדדיו, ור"ל דהנה עתה אשר לא נמשך להיות נוגע בא"ס המקיף שבתחתיתו ויש לו סיום ותכלית, וא"כ נמצא כי האור אשר נמשך באותו הקו הוא יוצא מבחי' בלתי גבול ונתגלה לבחי' גבול. וא"כ הרי יש לו ראשית ותכלית, דהיינו התחלת המשכתו מא"ס שהוא הראשית שבו, וסיומו שהוא התכלית שבו. אבל אם היה נמשך למטה ג"כ להיות נוגע גם שם לא"ס המקיף, וא"כ הרי היה נשפך דרך בו מימי אור א"ס⁴⁰⁹ מצד זה לצד זה ומזה לזה, וא"כ הרי לא היה יוצא האור שבו מבחי' א"ס לגמרי כלל, כי הרי היה יוצא מא"ס וחוזר לא"ס, ולא היה נעשה מאותו האור בחי' גבולי כלל, ולא היה לו לא ראשית ולא תכלית, כי הרי הוא חוזר לא"ס מב' צדדיו. אבל עתה כשאינו חוזר למטה לא"ס, ויש לו סיום ותכלית, הרי יש לו ראשית ג"כ, כי תיכף מהתחלת המשכתו מא"ס הרי היה גילוי לבוא לידי גבול, והוא ההתחלה והראשית מאותו גילוי הגבול שבו. ונמצא שע"י שלא היה מגיע למטה עד א"ס המקיף יש לו ראשית ותכלית (ור"ל לגילוי הגבול שבו והבן), והוא המעלה ומטה שבו, וא"כ הרי יש לו גבול מכל צדדיו. הרי נתבאר שכאשר רצה המאציל ית"ש לגלות מדת טובו יתברך להמון ברואים לאין תכלית אשר הם בריבוי וגבול, היה הצורך לעשות הגילוי הראשון בבחי' קו יושר דוקא. והנה ראה המאציל ית"ש עוד שכדי לבוא לכוונתו להוציא את אותן ההמון ברואים אשר הם בריבוי וגבול מאותו הקו היושר, צריך ג"כ שיהא סדר המשכתם ויציאתם מאותו הקו ע"ד שהוא המשכת ויציאת הקו מא"ס המקיף, והיינו דרך פתח קטן וצינור דק לבד. דאם שהיה מוציא ומשלח את השפעתו דרך כולו⁴¹⁰, לא היה מוציא ג"כ אלא רק דבר אחד לבד ובבחי' עגול, כי הרי היה נמשך השפעתו ממנו מכל סביביו ובלי הבחנת פרטיים כלל. וא"כ הרי לא היה יוציא⁴¹¹ ממנו אלא רק דבר אחד עגול שהיה מלבישו מכל סביביו, והיה ממלא את כל החלל, כי אין דבר אשר יגרום להפסיק השפעתו, וא"כ לא היה בכל החלל כולו רק דבר אחד לבד ובבחי' עגול. ולכן ראה המאציל ית"ש לסדר את המשכת ההשפעה מהקו, שיהיה ג"כ רק דרך חלונות וצינורות דקים ע"ד שיצא אותו הקו מא"ס המקיף ית"ש. וגם סידר אותו בד' בחי' שונות שהוא: פנים, ואחור, ימין, ושמאל⁴¹², ושורש אלו הד' בחי' הוא כי הפנים והימין שהם ב' בחי', הנה שרשם הוא אחד, הוא פתיחת הפתח אשר פתח א"ס ית"ש אחר שנצטמצם, ואח"כ מה שחזר ופתח ועשה מקום ביאת אורו אשר הוא כעין חלון להמשיך דרך שם אורו למטה, הנה אותו המקום של גילוי הרצון אשר רצה משם להתגלות ולהאיר למטה, הוא מכונה בשם פנים, כי הרי שם הוא פנייתו אשר פנה להתגלות בטובו ית"ש, א"כ הרי הוא בחי' פנים בודאי. ומזה נמשך ג"כ בחי' הפנים בהקו היושר, שנתהוה בו ג"כ מקום אשר דרך שם הוא פונה תמיד להיטיב לזולתו, והם ג"כ בחי' חלונות ופתחים כגון נקבי העין והפה וכיוצא. ומשום שכל כח השורש נתגלה אח"כ בענף, לכך נתגלה אח"כ בהקו ונסדר בו ג"כ בחי' פנים (ור"ל שלא להמשיך את עיקר הארתו אלא רק דרך שם בלבד).

⁴⁰⁸ עי' עג"י ב'.

⁴⁰⁹ הוא לשון הע"ח עג"י ב: וקו זה כעין צנור דק א' אשר בו מתפשט ונמשך מימי אור העליון של א"ס אל העולמות אשר במקום האויר והחלל ההוא. ועי' מ"ד ומ"ן פרק ה אור מים רקיע.

⁴¹⁰ עי' עג"י א"ס מדויק ולא דרך רחב@

⁴¹¹ יוצא?

⁴¹² עי' ביאורים ח"א ט ע"ב שמזכיר גם מעלה ומטה, וכן לקמן צו ע"ג מזכירו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בחי' השנית שהוא בחי' ימין, הנה שרשו הוא הבחי' השנית דא"ס, והיינו האור דא"ס אשר ירד ועומד בהקו, והוא עצמותו ית"ש המתפשט (צה ע"ב) בכל העולמות כולם בבחי' נשמה לנשמה, והוא בחי' שנית להקודמת, כי הקודמת הוא המקום גילוי הרצון אשר שם פנה עצמו להאיר, והוא השורש דבחי פנים שאמרנו. אבל השורש דבחי' השנית הוא ההארה בעצמה, ולכך הוא מכונה בשם ימין, אשר הוא עיקר עצמות הפרצוף בעצמו, כי הפנים הוא מהג"ר אשר הוא למעלה מבחינתו וכמ"ש בשער המוחין (ריש פרק ז), אבל הימין הוא עצמות הפרצוף גופה אשר עיקרו הוא בימין שבו. וכן הוא ג"כ הוראת אותיותיו, כי הי' הוא חכמה שהוא שירותא דכל פרצוף כנודע⁴¹³, ואותיות מי"ן הוא בינה שנקראת מי"ן⁴¹⁴ ומתפשטת בהז"ת בנ' תרעין שלה שהוא הנ' של ימין. ועוד כי הנ' של ימין הוא נו"ן פשוטה דמנצפ"ך שהוא ז' מאות כנודע⁴¹⁵, והוראתו הוא על התפשטות הנ' תרעין דבינה בהז"ת שהם ז' מאות כמ"ש בא"א (פרק יד). ונמצא שהוראת אותיות ימין הוא מורה על פנימיות הז"ת שהם הג"ר המתפשטים בהז"ת, ולכך הוה הימין לעולם עיקרו דכל פרצוף, ושרשו הוא מעצמות האור א"ס ית"ש המתפשט בהקו כמו שאמרנו.

שורש הב' בחי' השניים שהם שמאל ואחור, הנה שורש השמאל הוא ג"כ בהקו גופה, אלא שהוא בבחי' החיצוניות שבו, כי הקו הוא מסודר בב' בחי' פנימיות וחיצוניות, שהוא נשמה וגוף, או אור וכלי, וכמו שמוכח מדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) במ"ש שם, המשיך מן אור א"ס קו אחד ישר כו', ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה כו', וקו זה כעין צינור דק אחד אשר בו (ובשער הקדמות דף ו ע"ב אמר אשר דרך בו) מתפשט ונמשך מימי אור העליון של א"ס אל העולמות כו'. הרי לנו שהקו הוא מסודר מב' בחי': הקו בעצמו שהוא בחי' גוף וכלי, ומימי אור העליון המתפשט בו שהוא בבחי' אור ונשמה.

⁴¹⁶וכן כתב ג"כ בספר דב"ש שם שהקו הוא לבוש אל האור דא"ס והם ב' בחי', וע' עוד בדב"ש בענין הזה בדף כ' ע"ב בד"ה לא פנים ולא אחור. אמנם מ"ש שם שהקו היה נמשך ובא אחר ההתגלות הכלים דיושר ועגולים דא"ק הוא תמוה מאד, וח"ו לומר כן. וכן מ"ש שם עוד כי אור א"ס המתפשט בהקו הוא בחי' הנרנח"י דא"ק, והקו הוא הצלם אשר אותן הנרנח"י מתלבש בו, הוא ג"כ אינו כי אור א"ס הנמשך בהקו עם הקו עצמו הם גבוהים במדרגה הרבה מבחי' הנרנח"י והצלם דא"ק (אחר כמה ימים ראיתי שגם הדב"ש ז"ל עמד על זה ע' שם דף כד ע"ב).

והענין הוא כי הנה קודם שנתפשט הקו לא היה רק הצמצום בלבד, ואותו הצמצום היה בחי' כח מסתתר. וכמ"ש בדברינו בעיגולים ויושר ענ"ב ובכ"מ מדברינו, ולא היה אז עדיין מאותו הכח שהוא הצמצום שום גילוי לשום ענין כלל וכלל, ור"ל כי הגם שודאי האמת הוא כי הכלי דא"ק נעשים רק מעצם הצמצום, אבל לא היה שום גילוי אם הם כלים או לא, ומכל שכן שלא היה שום גילוי לבחי' יושר או עגולים עד אחר התפשטות הקו, כי רק אחר שהתחיל להתפשט הקו באור א"ס שבו, היה משפיע ממנו דרך הקו בחי' אורות דנרנח"י

⁴¹³ עי' אד"ז (רפט ע"ב) אתר דשירותא אשתכח. עי' זהר ח"א לא ע"ב: בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתר א עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויה ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כן חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

⁴¹⁴ עי' זהר ח"א א ע"ב.

⁴¹⁵ סדר המאות של כמנפ"ץ עי' שער הירח פרק ה.

⁴¹⁶ מכאן עד לקמן ד"ה הנה שורש השמאל הוא מאמר המוסגר א' גדול.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דא"ק דבחי' עגולים ויושר שלו. וכן היה נעשה אז (בכח א"ס אשר השפיע דרך הקו) מאותו הצמצום שהוא הכח המסתתר כלים לכל הי"ם דעגולים וכלים להי"ם דיושר, כי הקו והצמצום הם בחי' דו"ן, ומהם נולד א"ק וכמ"ש הגר"א בהליקוטים שבסוף ספ"ד (הנדפס בוויילנא תרמ"ב בדף לח סע"ג), ואמר שם כי הקו הוא שורש רעותא אוירא ע"ש. ור"ל כי הקו הוא כבחי' אוירא עלאה דלא אתפס (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ו) הנקרא (שער מאמרי ושב"י נו ע"ג) חכמתא עלאה סתימאה, והצמצום הוא כבחי' הגלגלתא אשר אותה האוירא שורה בתוכה. והענין בפרטות הוא, כי הנה אמרנו שהקו הוא מב' בחי', אור ולבוש כנ"ל, והם כבחי' אוירא עלאה עם קרומא דאוירא אשר הם שניהם שורים בהגלגלתא, וכן הוא הקו שהוא אור ולבוש המתפשט בהצמצום. והנה אוירא וקד"א הם תרין רישין הנקראים אפס (ומשום שהוא נהירו דרדל"א כנודע) ואי"ן⁴¹⁷, ומהם מתפשט המ"ם שהוא הרישא תליתאה הנקרא א"א. כן הוא ג"כ בענינינו, כי מהב' בחי' שבקו שהוא אור ולבוש שבו, הנה ממנו נתפשט א"ק שהוא הבחי' השלישית. וכן הוא ידוע ג"כ כי א"ק הוא בכלל העולמות כבחי' א"א באצילות. והנה הג' רישין אפס אין א"א⁴¹⁸ כולם שרויים בהגלגלתא שהגלגלתא מקפת אותם (והגם שעיקר בחי' אפס הוא וצה ע"ג) רדל"א שהוא למעלה מהגלגלתא, אך כוונתינו הוא על נהירו דרדל"א השורה בהגלגלתא כמ"ש בשער א"א (פרק ד ופרק ו) ונעשה גוף וכלי להם, כן הוא ג"כ בענינינו שהב' בחי' שבקו עם א"ק שהוא הבחי' השלישית להם הם כולם מוקפים מהצמצום שהצמצום הוא הגוף והכלי שלהם.

אמנם כבר כתב הגר"א זלה"ה בתיקונים (תי' ע דף קלח עמודים ג ד) שהגם שהגלגלתא היא מקפת על כל הג' רישין, עכ"ז נחלקת היא לב' בחי', כי חלק הגלגלתא שלמעלה מהמ"ם נקרא בשם כתר, והוא גבוה במדרגה מהמ"ם, כי הגלגלתא הוא כתר והמ"ם הוא חכמה, אבל אותו החלק דגלגלתא המקיף להמ"ם אשר מצד הפנים היא קטנה במדרגה מהמ"ם, כי המ"ם הוא חכמה והגלגלתא המקיף אותה היא אינו אלא בחי' בינה. וכן הוא ג"כ בענינינו, כי הגם שאמרנו שמהצמצום נעשה הכלים גם לא"ק, עכ"ז הוא אינו אלא רק מאותה חלק הצמצום אשר הוא כנגד א"ק, אבל החלק הצמצום אשר למעלה הוא בחי' הנוק' להקו, וכנ"ל שהקו והצמצום הוא בחי' דו"ן, והם גבוהים הרבה ממדרגת א"ק העיקרי, כי רק מהם נתהווה הא"ק, והם מתפשטים בו באיזה חלק מהם כבחי' או"א המתפשטים בהולד. אבל עיקר הקו והצמצום הם למעלה מא"ק ונקראו בשם אויר קדמון (כמו אוירא עלאה הנ"ל) וטהירו עלאה (כמו בגלגלתא דמליא טלא דבדולחא) וכמ"ש הגר"א בתו"ח (ד' נ' ע"א).

והגם שמדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) משמע משם שלא היה בחי' קו זולת א"ק כלל, כי הרי אמר שם כי בתחילה התחיל קו האור להתפשט שם ותיכף בתחילת התפשטותו בסוד קו נתפשט ונמשך ונעשה כעין גלגל אחד עגול כו', והנה העגול הזה האחד היותר דבוק עם א"ס הוא הנקרא כתר דא"ק ואח"כ כו' כו', וכן אמר שם בפירוש שהי"ם דא"ק הם ממלאין את כל החלל הזה. וא"כ משמע מזה שכל הקו כולו הוא רק כולו טמון בא"ק וכמ"ש הדב"ש. אמנם האמת הברור הוא כי כל דברי הרב זלה"ה בכאן הוא רק בדרך כלל, וכולל כל האורות כולם בשם א"ק, וע"ד שנכללו כל הג' רישין דאצילות בשם כתר הכללי, הגם שיש כמה דרושים ארוכים וכמה בחי' פרטים רבים בכל א' מהם, וכמו שידוע מכל דרושי עתיק בשער עתיק, וכן מכל דרושי הג' רישין שבא"א עצמו, הי"ג חוורתא וי"ג נימין, ושאר הדרושים שבהם וכמו שמבואר בשער א"א מפרק ב' עד פרק ח'. וכן עד"ז הוא בכאן בעיגולים ויושר (ענף ב) כי כולל כל האורות שמהתחלת הקו עד העקודים והאצילות הכל בשם א"ק לבד, אבל באמת היו כמה וכמה בחי' שונות מהתחלת התפשטות

⁴¹⁷ עי' הערה 384.

⁴¹⁸ עי' לעיל הערה 384. ואט שוד איי דו לוק אט די לאסט פוטנוט

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הקו עד התגלות הא"ק העיקרי, ומהתחוננים נלמוד להעליונים, ור"ל מכל בחי' הג' רישין המוזכרים בכתר הכללי שהוא א"א נלמוד כ"ז גם בא"ק, אלא ששם היה הכל בהעלם והסתר מאד מאד, אבל בבחי' כח לכת ושורש לשורש השרשים היה עכ"פ גם שם וכמו שנבאר למען שמו יתברך והוא רחום יכפר.

וראיה לדברינו כי הרי אמר הרב מפורש בשבירת הכלים (ריש פרק י) א"ק כו' ולעילא מגלגלתא דיליה יש בו דוגמת עתיק דאצילות, ובשער הקדמות (דף יא ע"א) יוצא מפורש מהרב זללה"ה, והובא דבריו בנה"ש (דף ב ע"ב) כי א"ק הוא בחי' ז"א ונוק' מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו, ודי בזה, עכ"ל. הרי לנו איך שמלמדנו הרב להתבונן בענין הנורא הזה על כמה בחי' שיש בין א"ק העיקרי עד א"ס המקיף ית"ש, אלא שדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) הם בקיצור נמרץ למאד, וכמו שכתוב הרח"ו ז"ל בהקדמת ע"ח שהוא מגלה טפח ומכסה אלפיים, והוא כולל כל האורות שמהקו עד האצילות הכל בשם א"ק. וזהו ג"כ הטעם מה שאינו מברר את דבריו אם הקו הוא רק אור או שהוא אור ולבוש, ואם שהוא איזה בחי' זולת א"ק או שהוא א"ק בעצמו, וכמו שמרח בדב"ש בדיבור הנ"ל בכ"ז, הכל הטעם הוא משום שאינו מדבר רק בכללי כללות לבד, אבל בפרטות⁴¹⁹, הנה יש ב' בחי' מא"ס המקיף עד א"ק העיקרי, והם האור המתפשט בהקו עם הקו בעצמו. ואלו הב' בחי' הם כבחי' רדל"א שהוא הרישא עלאה, והגלגלתא הוורתא שהוא הרישא תניינא הנקרא בשם אי"ן, או שהם אוירא וקד"א וכנ"ל. ואולי יש באמת כל הבחי' כולם כמו שם, אלא שכאן בהעלם והסתר גדול מאד מאד והשי"ת יכפר, וא"ק העיקרי הוא נגד בחי' המ"ס רישא תליתאה שמשם הוא ההתחלת הא"א העיקרי וכמ"ש הגר"א (צה ע"ד) בתז"ח (דף יח סע"ג). והנה נודע הוא כי התלבשות רדל"א בא"א הוא רק מהז"ת שלו ולמטה, וגם אינו הז"ת ממש אלא רק הארת הז"ת לבד וכמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק ב ושם פרק א בהגהות הר"י⁴²⁰) וכמו שהארכנו בזה בעיגולים ויושר (ענף ד).

והנה עד"ז הוא ג"כ בהתלבשות הקו בא"ק, כי כל עיקרו הוא למעלה נקרא בשם אויר קדמון וטהירו עלאה, ורק ההארה מהבחי' התחתונה שלהם לבד מתלבש בפנימיות הא"ק בבחי' הנרנח"י והצלם שבו. והנה ביארנו בנקודות פרק א' אות נ"ז כי יש ב' מיני התלבשות מהעליון בהתחתון: אחד, מה שנעשה בו לעצם מעצמיו, והוא נמשך ובא לו מהיושר דהעליון, והוא בחי' הרוח שבו אשר הוא עיקר עצמות הפרצוף גופה כנודע, וממנו בא שורש בחי' הימין דהתחתון. ובחי' השנית, הוא מה שבא לו אח"כ בבחי' תוספת שהוא הנשמה והג"ר שלו, והוא מכונה בשם גדלות, ונמשך מלמעלה ולמעלה עד רזא דא"ס ית"ש, וכמ"ש בשער מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י ושם דרוש ז) וכן במוחין דצלם (סוף פרק ו), ובחי' זו השנית הוא עומד בכל פרצוף באמצעיתו ובהיותו פנימיות שבו. וכן הוא עד"ז גם בהקו המתפשט בא"ק, כי מתפשט בו מב' בחי': אחד, מעצמותו גופא ונעשה לעצם מעצמיו בא"ק, וממנו הוא היושר דא"ק, ועיקרו ושורשו הוא בבחי' ימין שבו. וזהו מה שמשמע בלשון הרב שהקו הוא עצמו היושר דא"ק בעצמו וכמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ד) "והנה אעפ"י שראשית הקו הזה שהוא צורת יושר דא"ק כו", וכמו שנתקשה בזה הרב דב"ש ז"ל בדיבור הנ"ל ע"ש. ובחי' השנית, הוא מה שנמשך בא"ק מאור א"ס גופה, והוא נמשך בו ג"כ דרך הקו המתלבש בו, אמנם הוא אינו מעצמות הקו לבד אלא רק אחר שניתוסף בו אור מא"ס המקיף, וכדי להמשיך אור א"ס גם בא"ק. ובזו הבחי' הב', הוה הקו רק בבחי' צלם המתלבש בא"ק, אשר בתוך אותו הצלם עומד שם האור א"ס אשר מתלבש בא"ק, והוא עומד בו באמצעיתו ובהיותו פנימי שבו. ובזו הבחי' הוה הקו זולת א"ק, כי הוא גבוה במעלה מעצמות הא"ק, כי הוא רק בבחי' תוספת שניתוסף בו להמשיך בו בחי' אור א"ס ית"ש, ואותו בחי' דאור א"ס

⁴¹⁹ בפרטיות.

⁴²⁰ ע"ש שהר"ץ מציין לפרק ב' – שמאי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המתפשט בהקו ומתלבש בו הוא כבחי' אוירא עלאה וקד"א וכנ"ל, וע' בדברי הגר"א בסד"צ (פרק א בהליקוט המתחיל בענין ז' תיקוני גלגלתא כו' ו ע"א) ע"ש. אך יראה ורעד נופל עלי להתבונן כאן יותר, ומוכרח אני להפסיק והשי"ת יושיעני לגמור את הענין לעומקה ולאמיתה של תורה למען שמו ונחזור להענין ונדבר דרך כלל כי יראתי מאד לדבר כאן בפרטיית, ונחזור לבאר השרשים דשמאל ואחור.

הנה שורש השמאל הוא ג"כ בהקו עצמו אלא שהוא בבחי' כח הממועט שבו, כי במה שנמשך האור מצומצם ומוגבל שהוא רק בבחי' קו דק לבד, הנה נשרש בזה באותו האור בחי' כח הממועט עד שאפי' האור עצמו, הגם שהוא מאור א"ס המקיף, עכ"ז הוא אינו במדרגתו עצמו כמו שהוא למעלה, כי הרי המשכתו היה להיות מצומצם. וא"כ הרי נשרש באותו האור עצמו כח ממועט, ומאותו כח ממועט נתהווה בו בחי' השמאל. כי כמו שהיה כל עיקר המשכת האור מלמעלה על ב' בחי', דהיינו שיהא הולך ומאיר להמציא את המציאות, ויהיו נגבול ומדה שהוא בכח ממועט, כן נמשכו מזה ונתהוו אח"כ אלו הב' בחי' בהקו עצמו שהוא השורש דכל המציאות, והיינו כי נתהווה בו בחי' הימין שהוא עיקרו של המציאות, ובחי' השמאל שהוא כח החלש שבו. והנה כח הממועט שבהאור הנה הוא בא לו מצד החיצוניות דהקו שהוא בחי' הלבוש שבו, כי ע"י מה שנמשך האור דרך צינור דק נצטמצם להיות ממועט. וא"כ נמצא ששורש השמאל הוא בא מצד החיצוניות הקו, כי ע"י חיצוניות דהקו נשרש בחי' כח ממועט בהאור עצמו, ומזה בא בחי' השמאל. ונמצא ששורש השמאל הוא בא ג"כ מהאור עצמו, אלא ששורשו שבהאור הוא מגרמת הלבוש, וא"כ נמצא שהן הימין והן השמאל שניהם באים מן האור עצמו, אלא שזה מכח הארתו וזה מכח מיעוטו. אמנם יש להעמיק בזה עוד יותר, כי הנה אמרנו שבחי' השמאל הבא מכח הממועט שבאור הנה שורשו הוא מהחיצוניות דהקו, וכאשר נעמיק להתבונן בשורש השרשים, דהיינו על אותה בחי' החיצוניות דהקו עצמו, שהוא בחי' הלבוש שבו מהיכן שנתהווה, הנה אנו רואין שהוא נמשך ובא מבחי' א"ס המקיף, ור"ל (צו ע"א) מהמקיף דא"ס. כי הנה כאשר עלה אור א"ס ונצמצם להעשות באמציעותו כמו חלל עגול, הנה ע"כ הוא, שגילה בו ית"ש בחי' כח אחד להגביל את האור דא"ס שלא יחזור להחלל כמו שהיה, והוא בחי' המקיף שבו (ר"ל אותו הכח שמעכב בעצמו שלא יחזור להתפשט בהחלל שהוא בחי' פרגוד הנודע הוא אנו קוראין בשם המקיף דא"ס) והחיצוניות שבו. וע' בספר שערי גן עדן בח"א פתח ג' דרך א' ודרך ג', ואמר שם כי נעשה כמו שפה סביב בעיגול אל המקום פנוי שלא יחזור שם האור, והוא בחי' לבוש, כהדין קמצא דלבושא מיניה (ב"ד פכ"א ט"ו ה). ואמר שם שזה נעשה משורש ספי' בינה, כי היא שורש הגבורות כנודע, וממנה נעשה אותה הכח להגביל את האור שלא יחזור למטה, וכן הוא מבואר ג"כ בספר ע"ב ידיעות להרמ"ע מפאנו ז"ל ע"ש בסימן ט"ז, וכן הוא ג"כ בעמק המלך בשער שעשועי המלך פ' נ"ז. ואח"כ האיר השי"ת את עיני וראיתי שגם הרח"ו ז"ל כתב כן והוא בספר מבוא שערים בתחילתו בפ"א (דף א ע"א) שאמר שם זה לשוננו, ואמנם הבט נא וראה ענין הצמצום הזה מה עניינו ויובן בו, כי הבינה היא נקראת בוצד"ק, לכן כל מדידת האצילות היה על ידה, עכ"ל. והוא ע"פ [מה] שכתב בשער דרושי אבי"ע (פרק ב) כי בינה היא בחי' גוף ע"ש, ולכן נעשה ממנה הכח המקיף שהוא בחי' לבוש לעכב את האור שלא יתפשט למטה. הרי לנו שגם הרח"ו ז"ל כוון על דבריהם ז"ל, אלא שלא רצה לדבר מזה בביאור, וכמ"ש ג"כ בספר שמן ששון בעיגולים ויושר ענף ד' אות א' ע"ש. והנה מאותו בחי' החיצוניות שהוא בחי' המקיף דא"ס, נמשך החיצוניות דהקו כי כשנמשך האור מלמעלה נמשך הוא ונרתקו עמו, דהיינו האור עם השפה ביחד, ונמשכים שניהם בבחי' קו דק האור עם הלבוש. ונמצא שהאור והלבוש דהקו שניהם נמשכים מא"ס המקיף, זה מבחי' הפנימיות וזה מבחי' החיצוניות והבן זה.

והנה אמרנו לעיל שהמקום דגילוי הרצון שהוא פתיחת הפתח, להמשיך האור להקו הוא מכונה בשם פנים, וממנו נשרש בחי' הימין בהקו. וכן נאמר עד"ז ג"כ, כי הנה בחי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

המקיף שהוא הכח המעכב את אור א"ס שלא יחזור להחלל הוא מכונה בשם אחוריים, כי הרי כביכול פנה אורו למעלה ואחוריו למטה, ומזה האחוריים נמשך החיצוניות דהקו. ונשרש עי"ז כח הממועט שבהאור שבו, כמו שאמרנו שמוזה נמשך שורש בחי' השמאל כנ"ל. הרי נמצא כי מהפנים ואחוריים אשר כביכול בבחי' א"ס המקיף נמשך בחי' הימין והשמאל אשר בהקו עצמו, כי בדבר עגול לא שייך להבחין אלא פנים ואחור, אבל בהקו היושר הנה נתגלה מזה בחי' ימין ושמאל.

והנה אמרנו כי המקיף דא"ס הוא בבחי' בינה, ומזה נמשך בחי' השמאל, והנה על זה יבוא היטיב הוראות אותיות שמאל, כי הגי' אותיות הראשונות הוא שמ"א אשר הוא מורה על כח הגבורות ובחי' הנקבא וכמ"ש בספר יצירה (סוף פרק ג) ובדברי הרב בשער טנת"א (סוף פרק ז). והגם דשם אמר דנקבה הוא שא"מ, אך משום שזה נמשך מבינה שהיא עלמא דדכורא כנודע (זהר ח"א רמז ע"א), וכן בחי' השמאל הרי הוא גם בזכר עצמו ובפרט לפי מ"ש שאין השמאל נמשך בהדיא ובמכוון מאותה האחוריים, אלא רק מהכח הממועט שבהאור אשר נתהווה בו ע"י האחוריים, וא"כ הרי שורשו בהאור עצמו וכנ"ל, לכך הקדים בו המ' אל הא' והוא הוראת אותיות שמ"א שהוא כח הדין, ועכ"ז הוא עדיין זכר, כי הרי שורשו הוא בהאור עצמו. ומשום שהוא נמשך מבינה, לכך בא ג"כ בו הוראת האות ל' שהוא בבינה כנודע בסוד (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורח באויר, וכמ"ש הקהלת יעקב בשם התקונים (תיקון נה קב ע"ב) שאמר שם ל' אימא עלאה מגדול עוז שם ה'. הרי נתבאר שורש בחי' השמאל.

והנה שורש בחי' האחוריים בהקו הנה הוא נמשך ג"כ מבחי' המקיף דא"ס ית"ש כמו שורש השמאל, אלא ששורש השמאל הוא נמשך מהכח המצומצם והממועט שבהאור אשר נעשה בו ע"י המקיף כנ"ל, ולכך נתהווה בחי' השמאל גם בהאור עצמו, כי גם באור שייך הבחנת דימין ושמאל. אבל שורש דבחי' אחוריים הוא נמשך מבחי' המקיף במכוון, כי כמו שנסדר בחי' המקיף להיות למעכב ומסך לאור א"ס והוא מכונה בשם אחוריים כנ"ל, כן נסדר ג"כ בחי' האחוריים בהקו, כי במקום אחד יש בו בחי' פנים אשר שם פונה עצמו לזולתו להשפיע אורו בהם, ובמקום אחד יש בו בחי' מסך ומעכב להעלים אורו מהם ושלא להשפיע בהם (ע"ב) רק דרך הפנים לבד וכמו שאמרנו לעיל. ואותו המקום דהמסך הוא מצד כנגדו של הפנים משום שהוא הפכו, והוא הנקרא בשם אחוריים מהטעם שיבואר בסמוך.

ונמצא כי בחי' אחוריים הוא נמשך רק מהמקיף שהוא החיצוניות והלבוש לבד ולא מהאור, וזהו הענין מ"ש הרב בעקודים (פרק ח) כי בהאורות לא יש שם בחי' אחור ע"ש. והנה הגם שאמרנו לעיל שכל החיצוניות דהקו הוא כולו נמשך מאותו השפה המקיף דא"ס, כי היה נמשך בהקו האור ונרתקו עמו, והם הב' בחי', הפנימיות והחיצוניות שבו, ועל השפה המקיף הרי אמרנו שהוא נקרא כולו בשם אחוריים, א"כ היה צריך לפי"ז שיהא כל החיצוניות דהקו כולו ג"כ רק בשם אחוריים לבד, כי הרי הוא מהאחוריים בעצמו הנמשך למטה. אך הענין הוא כי בא"ס המקיף ית"ש אשר הוא כולו מוקף וסתום מאותה כח המקיף בלי פתיחת פתח כלל זולת הקו, הנה לכך נקרא שפיר כל אותו כח המקיף הוא כולו רק בשם אחוריים לבד, כי הרי הוא כולו באמת האחוריים להאור שבפנים אשר פנה ועלה למעלה. אבל בהקו הנמשך למטה, הרי אמרנו כי נפתח בו פתחים וחלונות להאיר ולהשפיע דרך שם, והוא בחי' הפנים שבו שאמרנו לעיל, וא"כ הרי פשוט הדבר, כי בחי' הכתלים אשר הם קרובים להפנים, הם מקבלים קצת הארה מהפנים אף שאינם מהפנים ממש, והם ודאי מעולים מהאחוריים עכ"פ כי הוא רחוק מהפנים מכל וכל, ועומד כולו באחוריו ואינו מקבל הארה ממנו כלל. ולכך נשתנו למעליותא הכותלי הצדדיים להקרא בשם ימין ושמאל ולא בשם אחוריים כלל ח"ו, משא"כ המקיף דא"ס אשר הוא כולו סתום. כי אפי' אותו המקום שנפתח בו להמשכת הקו, הוא ג"כ סתום מכל סביבו, כי הרי נמשך אותו המקיף עם האור להיות לו ללבוש גם בבחי' הקו, וכמו שאמרנו כי היה נמשך האור ונרתקו עמו, ולכן אין בו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

חלוקת מקומות כלל אלא הוא כולו רק אחוריים לבד. אבל בהקו נבחן בו היטיב חלוקת מקומות, ואין נקרא בו אחוריים אלא אחוריו ממש שהוא ההיפך לגמרי מהפנים וכנ"ל. והנה מילת אחוריים הנה בניינו הוא מג' מילות שונות, ויש בו כל הג' ההוראות כולם: אחד, הוא מלשון אחרית, כמו מראשית שנה ועד אחרית שנה (דברים יא יב), ומשום שבו נסתיים הגוף והוא סיומו, כי התחלתו הוא מצד הפנים ומסתיים באחוריים. ואחד, מלשון אחר, כמו זרע אחר תחת הבל (בראשית ד מה). ואחד, מלשון אחרי, כמו אחרי ה' אלהיכם תלכו (דברים יג ה), ור"ל להמשך ולהלך אחר מדותיו של הקב"ה וכמו שאמרו רז"ל (סוטה יד ע"א). והנה הוראת אחר הוא פשוט, כי משום ששם נסתיים הוא, וא"כ כל מה שנמצא משם ולהלאה הרי הוא אחר ולא הוא. אמנם זהו דוקא בבחי' אחוריים, אבל בבחי' הפנים הנה מכיון שהוא פונה אליו להדבק עמו באיזה ענין, אם בראייתו ודיבורו, או באיזה השפעה הנשפעת מהאחד לחבירו. א"כ הרי נתייחדו שניהם עכ"פ, כי נעשו שניהם לאחד ומתדבקים זה בזה באותו הענין ע"ד התדבקות רוחא ברוחא, אבל כשפונה פניו ממנו א"כ הרי נעשה זולתו לאחר לגמרי. אמנם זהו רק כשפונה כל א' את פניו מחבירו, זה פניו למזרח וזה פניו למערב, אז נתהווה ההוראה דמילת אחר. אבל אם נמשך האחד אחר חבירו, הנה בזה אינו נופל ההוראה דמילת אחר רק ההוראה דמילת אחרי, כי הרי יש בזה יחוד עכ"פ, והיינו במה שנמשך אחר דעתו (והוא יחוד דפנים ואחור). אמנם עכ"ז הוא אינו יחוד דפנים בפנים, כי היחוד דפנים בפנים היא בעת אחת ובלי המשכה כלל, אבל היחוד דפנים ואחור הוא בא המשכה שהוא מהמוקדם אל המאוחר ואינו בעת אחת ממש. וא"כ הרי הוא אינו יחוד גמור, וא"כ הרי אינו יוצא לגמרי מהוראות אחר, והכל הוא משום שאחוריו הוא אחרית וסיום של הגוף. וא"כ כשהולך היחוד דרך האחוריים דהיינו היחוד דפנים ואחור, הרי הולך דרך המשכה מהמוקדם אל המאוחר, ולכן הוא אינו בעת אחת, כי הרי נסתיים בו קודם שמגיע לחבירו. וכן לא נמשך מהשני אלא רק דרך סיומו של הראשון, ומקבל הראשון דרך סיומו שהוא מהמאוחר אל המוקדם, והוא אינו בעת אחת ואינו יוצא מהוראת דמילת אחר לגמרי.

הרי נתבאר כי מילת אחוריים הוא נושא ג' הוראות: אחרית, אחר, אחרי, והוא לומר שהוא סיומו ואחריתו, ומה שממנו ולהלאה הוא בחי' אחרת, ועכ"ז הוא דבוק עמו ונמשך אחריו. והנה כל אלו הג' הוראות נתגלו בהמקיף דא"ס, כי הרי שם נסתיים (צו ע"ג) אור א"ס, וממנו ולהלאה הוא בחי' אחרת שהוא הצמצום וכל העולמות, ועכ"ז הם כולם תלויים בו שכל התהוותם וכל עניניהם הוא רק ממנו. וא"כ הרי הוא ית"ש ממשך את כל המציאות אחריו, וא"כ נמצא שבחי' כח המקיף בעצמו הוא בחי' האחוריים והצמצום (עם כל אשר בו) הוא בתואר אחריו, כי הצמצום הוא המדרגה השניה הנמשך מסיומו שהוא המדרגה הא', ועכ"ז הוא כל בחי' אחוריים המוזכר בדברי הרב. ואמר באו"א (פרק ו) כי לעולם אין העליון מתלבש בתחתון רק האחוריים שבו לבד. ואמר שם עוד, דאין העליון מתלבש בתחתון רק המלכות שבו לבד כו', ע"ש. ושניהם הם ענין אחד, כי האחוריים שהוא סיומו דהעליון והוא ג"כ בחי' המלכות שלו, כנודע הוא אשר מתלבש בהתחתון. אמנם אותו הסיומו דהעליון, הכוונה הוא על הסיום והסוף של כל בחי' ובחי' שלו, וכאלו שנאמר דהמלכות של כל בחי' שלו מתלבשים אותן כל המלכויות כולם (מכל ספי' וספי' דהעליון) בהתחתון. וכמ"ש במ"א דהעליון נותן בהתחתון מכל בחינותיו שבו, עד ששייך ג"כ לומר דכל האחוריים דהעליון מתלבשים בהתחתון ונעשים שם לפנימיות, כי כל תחתון נמשך כולו רק מעליון, ונמשך אחריו בכל עניניו, והוא בבחי' היחוד דפנים ואחור שאמרנו.

וזהו הענין ג"כ מה שהולך הורדת הטפה הזרעית מהמות דרך החוט השדרה שהוא האחוריים, כי משום שכל טפה זרעית היא נלקחת מכל הקומה כולו דהעליון, כידוע בסוד אור מים רקיע (ע"ח שער מ"ד ומ"ו פרק ה), שהוא חב"ד חג"ת נה"י, אשר נמשכת מכולם חלק בטפה הזרעית לצורך הולד, ואי אפשר ליטול החלק רק מסיומו דכל בחי' שהוא האחוריים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דכל בחי', כי רק באחוריים נתגלם ונתעבה כשיעור הראוי להתעוות דהתחתון, ולכן יורדת דרך אחוריים דוקא. אמנם בסופו אחר שנתעבה ככל הראוי לה, אז נמשכת דרך הפנים דוקא, כי בסופו של האחוריים שם הוא יניקת החיצונים, ולכך נמשכת דוקא דרך פנים, ומשום שהוא מסופו יכולה לקבלה מבחי' הפנים ג"כ. אבל מלמעלה לא נמשך דרך הפנים רק הארה בעלמא לא ממשית כלל. וכידוע מהזווג דנשיקין, שהוא רק זווג רוחני והתדבקות רוחא ברוחא (&), כי יותר מזה אין בכחה לקבל מהפנים כלל, וכמו שמבואר מענין הב' זווגים שהם זווג עליון וזווג תחתון בהולדת או"א (פרק ג) ובדרושי מ"ן (דרוש ד). ואמר שם כי נשמות בני אדם הוצרכו לחזור ע"י זווג תחתון, והוא ע"פ מה שאמרנו, כי אי אפשר שיהיה להם השתוות עם הגוף ולהתלבש בו, עד שילכו דרך אחוריים דוקא, כי בהליכתם דרך שם נתלבשו באיזה בחי' לבוש מבחי' האחוריים כידוע בסוד אמ"ר, ונתעבו ע"י כהראוי לבני אדם.

ובדברינו הללו ניחא מה שלכאורה קשה טובא במה דאמר הרב שכל התלבשות מהעליון בהתחתון הוא רק באחוריים שלו, הלא ידוע הוא שמהאחוריים הוא רק יניקת החיצונים רח"ל. אבל בדברינו ניחא היטיב כי יניקת החיצונים הוא רק מנקב האחור, אשר משם יוצא רק הפסולת והמותרת אשר מהפרסא ולמטה מה שאין הפרצוף יכול לסובלם בתוכו.

אבל ההתלבשות האחוריים דכל עליון בהתחתון הכוונה הוא על טפת ההולדה הנמשכת מהמוח דרך חוט השדרה שהוא האחוריים דכל הגוף, ולוקחת אותה הטפה מכח ועצמות דכל הקומה העליונה. וכידוע שהחוט השדרה הוא המעמיד את כל הגוף, כי הרי נפסק החוט טרפה⁴²¹ משום ששם הוא עיקר קיום כל הגוף, כי שם הוא הקשר דכל בחי' האחרונות שבהגוף שנתקשרו כולם להיות לקומה אחת, וכאשר נפסק החוט ונתפרדה החבילה ואי אפשר להגוף להתקיים. ומאלו הבחי' האחרונות לוקחת הטפה מכולם ומתלבשים בהולד, וזהו האחוריים דהעליון המתלבשים בהתחתון. ובאמת יציאת אותה הטפה הוא דוקא דרך פנים, אלא שהוא מסופו דהפרצוף וכנ"ל. הרי לנו שהתלבשות האחוריים דהעליון בהתחתון אין זה ענין כלל לבחי' האחוריים אשר החיצונים יונקים מהם ח"ו.

ונחזור להענין כי הרי בארנו בעה"י ענין הששה גבולים מעלה מטה פנים ואחור ימין ושמאל⁴²² איך שנתגלה בהקו היושר (וע' מ"ש עוד בזה בכללי התפשטות ריש כלל י"ד) והוא עצמו בחי' הו"ק כגודע וכמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה), והוא מ"ש הגר"א זללה"ה בהליקוט (הנדפס מחדש בסוף ספר"צ דף לח סע"ג ורע"ד) כי הקו הוא ו"ק ע"ש. ומאלו הששה גבולים שבקו (צו ע"ד) נתהווה אח"כ בחי' הששה גבולים ג"כ בא"ק ובכל העולמות והפרצופים כולם, כי הקו נתלבש בא"ק בבחי' התחתונה שבו וכמ"ש לעיל, ונעשה בא"ק לבחי' צלם ומוחין, כמ"ש הרב דב"ש זללה"ה ורשם את בחי' הגבולים והו"ק בא"ק ובכל העולמות כולם.

והנה ע"י נתהווה כל חלוקי ההבחנות וכל הריבויים בכל העולמות שלמטה, והיינו כי הנה אמרנו כי נסדר באותו הקו בחי' פתחים וחלונות להשפיע דרך הם לחוץ, והם בחי' הפנים שבו. והנה יש בהם חלוקי הבחנות, כי מאחר שנסדר בו ג"כ בחי' מעלה ומטה, והיינו התחלת יציאתו מא"ס המקיף שהוא בחי' המעלה שבו, ומקום שנסתיים הוא המטה שבו כנ"ל. א"כ ממילא הוא כי פתיחת הפתחים אשר נפתחו בו למעלה סמוך להתחלת יציאתו מא"ס המקיף, הנה ודאי הוא שהאור היוצא משם הוא יותר מעולה ומזוכך הרבה, וגם בריבוי שפע מהאור היוצא דרך הפתחים שלמטה אשר סמוך לסימו, כי כשם שנסדר בו בעצמו

⁴²¹ עי' חולין מו ע"א.

⁴²² עי' לעיל הערה 412.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מעלה ומטה, כן נסדר בו ג"כ בחי' פתחים שהוא המשכת ההשפעה ממנו למעלה ולמטה, אלא שהפתחים שלמעלה הם יותר מעולים. וא"כ נמצא שהאורות היוצאים מהפתחים התחתונים הם נבחנים במדרגה אחרת למטה ממדרגת ההשפעה היוצא דרך פתחים העליונים. אמנם באשר שהאור שבפנים הוא אור אחד, כי הולך ונמשך כאחד מא"ס המקיף עד סיומו של הקו, ולכן תלויים האורות שיוצאים מלמטה בהאורות שיוצאים מלמעלה, שהאורות העליונים מאירים תמיד להתחתונים ומתייחדים זב"ז.

וכן כשם שנסדר בהקו בחי' ימין ושמאל, כן נסדר ג"כ בההשפעה הנמשך ממנו, והיינו כי יש בחי' פתחים בימין ויש פתחים בשמאל, כמו הב' עינים ואזניים ותרין נוקבין דפרדשקא וכנודע, וכל אחד משפיע מתכונתו. והנה אמרנו לעיל שבחי' השמאל הוא מכח הממועט שבאור והוא מבחי' הגבורות, כי החסדים דרכם להתפשט והגבורות דרכם לצמצם ולהמעיט. וא"כ נמצא שהאורות היוצאים מימין הם חסדים ומשמאל הם גבורות, ובאשר שבפנים הוי האור אחד, לכן גם בצאתם מבחוץ מתייחדים החו"ג ביהוד. (ואין להקשות הלא אפי' בעתיקא קדישא אמרינן ג"כ דלית שמאלא אלא כולא ימינא (אד"ר קט"ז ע"א). וא"כ האיך אנו מכנים כאן בחי' ימין ושמאל ח"ו. אך האמת הוא דשורש אלו הבחי' ישנם למעלה למעלה וכמ"ש באד"ר (דף קל"ד ע"ב) דבחוטמא דעתיקא מחד נוקבא חיינ ומחד נוקבא חיי דחיינ, הרי לנו ששורש דכל הלוקי הבחנות ישנם למעלה ולמעלה, דאל"כ לא היה אפשר למצוא למטה כלל, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו והוא פשוט ואין להאריך בזה.) אמנם הפתחים שבימין ושמאל אינם בימין ושמאל ממש, דזה אי אפשר, דכל יציאת האור הוא רק מהפנים לבד כנ"ל בריש דברינו, אלא מהפתחים שבצד ימין דהפנים נמשך האור מבחי' החסדים שבו ומלביש ומקיף את הצד ימין, ומהפתחים שבצד שמאל דהפנים נמשך האור דבחי' הגבורות שבו ומלביש ומקיף את הצד שמאל, וכמ"ש (זהר ח"ג קיז ע"ב) אבא אחיד ותליא בחסד אמא אחיד ותליא בגבורה, וכן איהו בנצח ואיהו בהוד⁴²³.

והנה השפעת האורות שיוצא מהפתחים העליונים שהם עינים אזנים חוטם פה, הנה עיקר התפשטותם הוא רק לצד הפנים לבד, כי הם אורות מעולים מאד ואין בכח האחוריים לקבל אותם, ולכן הוא כל האורות אח"פ שהוא העקודים וכן הי"ג ת"ד דא"א הם עומדים רק לצד הפנים כי אין להאחוריים חלק בהם. אבל האורות היוצאים מן נקב החזה והטבור להיסוד הם יכולים להתפשט היטיב באחוריים ג"כ, ולכן או"א אשר יציאתם הוא מהחזה דא"א ומהיסוד דעתיק וכמ"ש באו"א (פרק א), לכן הם מלבישים את א"א מכל סביבותיו פנים ואחור כמ"ש שם (פרק ב). וכן זו"ן אשר יצאו מזווג היסוד דא"א וע"י עיבור באימא כמ"ש בעיבורים (פרק ב), ולכן מלבישים ג"כ את א"א מכל סביבותיו שהוא גם באחוריים שלו וכמ"ש הרב כאן בנקודות (פרק ג) ובשער ז"א (סוף פרק א), וכן כתוב בספר שמן ששון בשער או"א פרק ב' אות ג', ומרן השמ"ש ברחובות הנהר (דף ה' רע"ד). וכן מוכח ג"כ בכונת ויעבור במ"ש שם שהד' חוורתא שבאחורי רישא דא"א בהעורף הם מגיעים עד העורף דז"א ובפרט בהנוקבא, הרי נודע שתחילת בריאתה הוא אחור באחור עם ז"א וכמ"ש בתי' נוק' (פרק א) וכנודע. והטעם הוא, כי כל מה שנולד ע"י זווג תחתון (צ"ע א) דיסוד, הנה היה המשכתו מלמעלה דרך האחוריים שהוא דרך חוט השדרה כנ"ל, ועי"ז נתמעט כחו וירד ממדרגתו להיות מקבל מהארת אחוריים ג"כ וכן להאיר למטה ג"כ בהארת אחוריים.

והגם שאו"א יציאתם הוא מהחזה דא"א, וכן גם הנוקבא הרי יציאתה הוא מהחזה דז"א, אך נודע הוא שסבת יציאתם מהחזה הוא מחמת ששם מסתיים היסוד דאימא שבו"א והיסוד דעתיק שבא"א, וא"כ הרי היה עיקר יציאתם מהיסוד, ולכך היה בהם תכונת אחוריים ג"כ, ולכן כל האורות שיוצאים מהחזה הם מתפשטים גם באחור. משא"כ כל האורות

⁴²³ עי' הערה ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היוצאים מהפתחים העליונים לבד שהם העינים והאזנים והחוטם והפה שכולם הם בחי' פנים לבד, הנה הם אינם מתפשטים בכל עיקרם רק מצד הפנים, כי הם עיקר הארת הפנים דכל פרצוף, ואין האחוריים כדאי להשתמש באורם כי הם עיקר הארת הפנים אשר אמרנו לעיל, כי נסדר כל פרצוף בחלוקי הבחנות להבחין בו בין פנים לאחור כנ"ל בריש דברינו. וזהו הענין מ"ש הרב כאן כי הנקודות לא היו מקיפין את א"ק מכל סביבותיו כדרך הזו"ן לא"א, אלא עיקר הארתו לא היה רק דרך פנים לבד. והוא משום כי הרי הנקודות היה יציאתם מהעינים שהם הפתחים העליונים דהפנים, ולא היה עדיין להאחוריים חלק בהם, ולכך לא היו מקיפים אלא רק הצד הפנים לבד כמו האורות אח"פ, משא"כ בזו"ן לא"א כנ"ל.

והענין בביאור הוא כי הנה נודע שכל עולם הנקודות הוא התגלות השרשים של כל הד' עולמות אבי"ע, והיינו כי אחר שנצטמצם א"ק מטבורו ולמטה המבואר לעיל (ריש פרק ב), ונתרוקנו הכלים דתנה"י דא"ק מהאור, אז עי"ז נתגלו אותן הכלים כביכול על י' בחי' נפרדות, והיינו הפנים דהפנימיות דתנה"י, א'. והאחוריים [אלו הב' בחי' שהם הפנים דפנימיות והאחוריים דפנימיות הם לאצילות וכמו שמוכה ממב"ש (ש"ב ח"א פ"ג) שאמר שם כי החיצוניות דהפנים הם לבריאה והחיצוניות דאחוריים הם ליצירה, א"כ מוכח שהאחוריים דהפנימיות וכן הפנים דהפנימיות הוא לאצילות ופשוט הוא. והנה הפנים דהפנימיות הוא הפנים דב"ן, והאחוריים דהפנימיות הוא האחוריים דב"ן, ואותן האחוריים הוא ג"כ אצילות ממש, וכמו שידוע שבכל פרצופי האצילות יש בחי' פנים ובחי' האחוריים שבהם (וע' למטה בסמוך), ואותן האחוריים הם לא ירדו כי לא ירדו רק הג' בחי' דהחיצוניות לבד וכמ"ש במב"ש שם] דהפנימיות, ב'. והחיצוניות דהפנים, ג'. והחיצוניות דהאחוריים, ד'. והחיצוניות דהחיצוניות של האחוריים, ה'. וכמ"ש כ"ז לעיל פרק ב' אות ה' ופרק א' אות מ"ד. [מה שנחלק החיצוניות דאחוריים לב' בחי' משא"כ החיצוניות דהפנים, הטעם הוא כי ידוע הוא שכל היחוד הוא לעולם רק עי"י האור הפנימי, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ולכן כאשר נתרוקנו הכלים דתנה"י, הנה ודאי הוא שכל מה שהוא יותר אחוריים ויותר חיצוני נתרוקן שם מהאור ביותר, ולכן נתפרדו החיצוניות דאחוריים ביותר פירוד ונתחלקו הם עצמם ג"כ לב' בחי', והיינו חיצוניות וחיצוניות דחיצוניות, משא"כ החלק הפנים ששם לא נתמעט האור כ"כ ולכן לא נתרכו בריבוי כ"כ].

ובל אלו הה' בחי' הם בהנה"י וחצי ת"ת דא"ק, ועד"ז היה ג"כ ה' בחינות עד"ז ממש בהמלכות דא"ק, והה' בחי' שבהמלכות הם העצמות העיקריים של הד' עולמות אבי"ע גופה, אבל הה' בחי' שבהתנה"י הם החלקי דא"ק המתפשט בהם ומשתתף עמהם להיות עצם מעצמיהם ובשר מבשרם. הרי נמצא כי בעולם הנקודים נתגלו הכלים דהתנה"י מ דא"ק לי' בחי' שונות הנזכרים, כי כ"ז הוא צריך להתהוות העולמות אבי"ע אשר נתהוו אח"כ מאותן הי' בחי' עצמן כי הם שרשיהם, ועי"י חלוקי ההבחנות שבאותן הי' בחי', הנה עי"ז נתחלקו למדרגות שונות כל עולם ועולם בפנ"ע וכמו שהם עתה. וכן עי"ז הולך הנהגתם ג"כ על הבחנות שונות פעם לפעם לדין וכיוצא בזה הבחנות רבות, כי הוא תלוי בהמשכת השפע אם מפנים והפנימיות או מהאחוריים והחיצוניות.

אמנם הנה בכ"ז לא היה עדיין כל העולמות אבי"ע כגילוי גמור ובפועל ממש כלל, כי מאחר שהרי יצא האור מהם כי הרי נתרוקנו הכלים כנ"ל, וכלים בלא אור הוא כגוף בלא נשמה, ואי אפשר להתהוות מהם מאומה וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא⁴²⁴. (ואמר עוד שם) ואנת (צו ע"ב) הוא שלימו דכלהו, ולכן לא היה נעשה עתה עי"י התרוקנות האור רק הכלים לבד דעולם האצילות וכן שרשי הכחות דהעולמות בי"ע וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ד' בארוכה וכן שם אות ה' ע"ש.

⁴²⁴ תרגום: וכאשר אתה מסתלק מהם נשאר כל השמות כגוף ללא נשמה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ולכן המשיך המאציל ית"ש אח"כ אור בהם, אמנם לא המשיך מתחילה רק אור הפנים לבר, כדי שלא יקבלו ממנו תחילה רק כלי הפנים והפנימיות דהתנה"מ, כי עי"ז יבדלו כלי האחוריים והחיצוניות לצאת למדרגה בפנ"ע. ולכן יצא מתחילה האור דעינים שהוא אור דבחי' העליונה מהפנים, והם מבחי' חכמה כנודע (אח"כ א), ועי"ז לא היה באותו האור מבחי' האחוריים מאומה, כי כל יציאת אור חדש הוא לעולם עי"ז זוג כנודע (מבר"ש שע"ב ח"א פ"ו), וכל בחי' זוג יש בו מבחי' אחוריים עכ"פ, כי נמשך מהיסוד של אותו הבחי' דרך חוט השדרה של אותו הבחי'. ולכן האור אשר יצא מהעינים שהוא המקום היותר עליון דא"ק לא היה בו מבחי' אחוריים דא"ק כלל והיה אור זך מאד.

והנה הה' בחי' כלים (עי' לקמן אות י"ח) דהתנה"י דא"ק, הנה הם קיבלו להם אור לעצמם, והוא האור החדש האמור לעיל (פרק ב) אשר בקע הפרסא וירד מטבורו ולמטה, אשר ממנו יצאו מהטבור ולחוף המלכים דיושר. אמנם עיקרו נשאר לפנים להכלים דתנה"י. והאור הזה הם קיבלו אותו עי"ז זוג (והבן זה), ולכן לא מיתו ולא נשברו אלו הכלים דתנה"י מאומה. (ומ"ש בדע"ה שהמלכים דיושר מיתו, כוונתינו הוא על אורותיהן שיצאו לחוף, אבל עיקר האור הנשאר לפנים⁴²⁵. והכלים דהתנה"י עצמם הם לא מיתו ולא נשברו וכמ"ש ג"כ לעיל פרק ב' אות ה', אך הה' בחי' כלים דהמלכות שהם הנקודות כנ"ל, הנה להם יצא אור דהעינים שהוא ג"כ מהבחי' האחרונה דס"ג דס"ג הבין שבו, ומחמת שהיה אור זך מאד כנ"ל לא היה להכלים השתוות עמו כ"כ, ובפרט שהיה רק גבורות כנודע, לכן מיתו ונשברו.

והנה פשוט הדבר כי כל הפנימיות, דהיינו הפנים דהפנימיות והאחוריים דהפנימיות, אשר אלו הב' בחי' הם אצילות, הם היו יכולים יותר לקבל ולא נשברו כ"כ, משא"כ החיצוניות דהפנים שהוא בחי' הבריאה, הם נשברו יותר, והחיצוניות דאחוריים שהם בחי' יצירה הם נשברו עוד יותר, והחיצוניות דחיצוניות שהוא לעשיה הנה בהם גדלה השבירה מאד. ולפי ערך השבירה שהיה בכל א', כן יצא מהם בחי' הקליפה והרע ככל הצורך לכל עולם ועולם. ונמצא מזה, כי עי"ז שיצא רק אור הפנים ומהפתחים העליונים שבו שהוא מהעינים, נבדלו כל עולם ועולם על מדרגתה, כי כל מי שהוא יותר חיצון ויותר אחוריים לא קיבלה ממנו רק יותר מועט ונתעבה ביותר, וגם עי"ז יצאה השבירה על מתכונתה וככל מה שכוון בו המאציל ית"ש. והנה עי"ז שהיה האור רק אור הפנים לבר, לכן כאשר שנכנס הוא בהכלים הסיב אותם ג"כ, והעמיד את רובם ג"כ לצד הפנים בכל האפשרי. אך עכ"ז לא הסיב את כולם לצד הפנים משום שהכלים היו רובם מהאחוריים, כי מהאחוריים היו ג' בחי' כלים, ומהפנים לא היו רק ב' בחי' כלים וכנ"ל. ועוד כי הרי האור לא היה לו השתוות עמהם כ"כ, ולכן הגם שהאור שהוא הנשמה הוא המושל והשליט על הגוף, עכ"ז לא הסיב אותם לצד הפנים רק רובם ולא כולם, ונשארו עכ"פ מקצת הכלים עם קצת האור הנכנס בהם עכ"פ באחוריים ג"כ. וזהו מ"ש הרב כי עיקר הנקודות האורות עם הכלים היו לצד הפנים, אלא שנתפשט קצת מהם לאחוריים ג"כ.

ובאמת היה גם בזה כוונה גדולה, דמשום שמהם יצא אח"כ כל בריאות החיצונים אשר יניקתם הוא רק מהאחוריים לבר, ואלו שהיה עמידתם בהאחוריים, היה להרע שורש גדול ח"ו למעלה שהוא באחוריים דא"ק, והיה להם יניקה גדולה יותר מדאי, ולכך לא יצאו הנקודות רק מהפתחים היותר עליון שבהפנים, שהם העינים אשר הם למעלה גם מהאזנים, כי הם מבחי' חכמה כנודע. ועי"ז לא היה בהם מבחי' האחוריים דהג"ר שבא"ק מאומה, וגם עמידתם וקביעתם היה ג"כ רק מצד הפנים שמהטבור ולמטה לבר, ובהפנים הרי אין להחיצונים אחיזה כנודע (ע"ז לו"ד ז), ובזה נמצא שאין להם שורש באחוריים דא"ק ועל מה שיסמוכו. והוא ע"ד שכתב הרב במבוא שערים (שער א"א פרק י) בטעם מה שהושם בא"א

⁴²⁵ ג"ל שכאן צריך להיות הסוגר של שורה הקודמת.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ד' נימין באחוריו לכסות על העורף שלא יזונו עיניהם משם ע"ש, וכן אמר עוד שם (פרק ז) ובע"ה שער א"א (פרק ו) בטעם מה שצריך לבער שערי מעל האודנין, כדי שלא יהא להם כח וחזק גדול, כי בהתאחוס בשרשם (צז ע"ג) יתחזק כוחם ח"ו, ע"ש. אמנם עכ"ז מתפשט עכ"פ קצת הארה מהנקודות וכן מהאורות אח"פ גם בהאחוריים וכמ"ש הרב כאן, והוא כדי ליתן להם איזה שורש ואחיזה עכ"פ, דאל"כ לא היו נבראו כלל, וגם ע"ז יש להם יניקה וחיות כדי צורכם עכ"פ, עד בא עיתם שיתבטלו מכל וכל במהרה בימינו אמן.

והנה בהטעם שאמרנו בסיבת עמידתם בהפנים שהוא כדי להמעיט אחיזתם, הנה ניהא בזה ג"כ גם על המלכים דהיושר אשר ביארנו בכמה מקומות מדברינו שהם יצאו ונולדו מהע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא שבא"ק, והם נולדו ע"י זווג מבחי' היסוד שבו, ולכך היה עיקר יציאתם מהטבור והיסוד דא"ק, והנה עליהם היה קשה על מה שלא הלבישו הם את האחוריים דא"ק ג"כ, כי הלא אמרנו שכל מה שיצא מבחי' היסוד וע"י זווג יש בהם מבחי' אחוריים ג"כ ומלבישים גם את האחוריים. אך לפי הטעם שאמרנו ניהא גם על המלכים דהיושר, כי הגם שיש בהם מבחי' אחוריים, עכ"ז לא העמיד המאציל אותם ולא קבע להם מקום רק לצד הפנים לבד, כדי שלא ליתן אחיזה להחיצונים. אמנם גם לדברינו הראשונים ניהא ג"כ, כי משום שהאורות דעינים שהם מהס"ג דס"ג, שהם מבחי' אמא שבא"ק, לא עמדו רק לצד הפנים, לכך היו גם המלכים דהיושר גם כן רק לצד הפנים לבד, כדי להדבק בכל האפשרי עם המלכים דעגולים שהם בחי' הנוקבא, וכמ"ש בזהר (ויחי ד' רמ"ה ע"א) ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוק' ואתעיר לגבה כו⁴²⁶.

אמנם כ"ז לא היה רק בעולם הנקודות לבד, ומשום שיציאתם היה שלא ע"י זווג, אבל לאחר התיקון כאשר חזרו כל האורות וכן הכלים למעלה ונתקנו כולם בסוד זווג ועיבור ולידה כמ"ש בשער התיקון (פרקים א ב) ובשער אנ"ך (פרק א) ובעיבורים (פרק ב), הנה אז היה באמת ההתלבשות האצילות לא"ק מכל סביבו, וע"ד זו"ן המלביש לא"א, וכן כל פרצוף תחתון לעליון, וכן כל עולם תחתון להארת העליון המתפשט בו, דכבר כתבנו בכ"מ דענין ההתלבשות מהעליון להתחתון, הוא מה שהעליון אשר הוא בבחי' או"א להתחתון נותן חלק מעצמותו מהחומר והצורה שלו מתחברים בטפה הזרעית עם בירורי הולד עצמו, ומהם נבנה התחתון שהוא הולד העליון, ועומדים החלקי דחומר וצורה דהעליון בתוך בירורי הולד, שהוא העצמות העיקרי דהתחתון בתוכו ובאמצעותו וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה וריש פרק יב). וא"כ נמצא שהתחתון הוא מקיף להעליון מכל סביבו ממש, והוא משום כי הטפה נמשכת מהמוח שהוא חכמה שהוא הפנים והפנימיות, ונמשכת דרך חוט השדרה שהוא האחוריים והחיצוניות וע"ש. והרי יש בה מכל הקומה כולה דהעליון, ולכך כשמתחברת עם בירורי הולד עצמו ונתלבש בתוכה ונעשה מכולם בנין הולד, הנה נמצא שהולד שהוא התחתון מלביש לחלקי הקומה דהעליון מכל סביבו, ואין שום הבדל כלל בין הפנים דהעליון להאחוריים שבו, כי הוא כולו מוקף מהתחתון בשוה. ועד"ז הוא בענינינו, כי אחר התיקון כשהיה בנין האצילות ע"י הזווג כנ"ל, היה מלביש האצילות לנה"י דא"ק מכל סביבו ממש, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל פרק א' אות מ"ד ע"ש. ועד"ז היה ג"כ בהתלבשות האצילות בבריאה ובבריאה ביצירה ויצירה בעשיה, כי הבריאה מלביש להאצילות מכל סביבו וכן היצירה לבריאה והעשיה ליצירה, והכל הוא הטעם ע"ד שאמרנו, וכן מבואר ג"כ בעיגולים ויושר (ענף ד) ובסדר אצילות בקיצור (ריש פרק ג) ובדרושי אבי"ע

⁴²⁶ ז"ל בשלימות: תא חזי בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער לגבה רחמותא והכא אשכחנא דהיא אתערת רחמותא ורדפה אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דדכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עלאה דבי גנזי"א דמלכא
תרגום: בא וראה, בכל מקום הזכר רודף אחר הנקבה ומעורר אליה אהבה, וכאן מצאנו שהיא מעוררת אהבה ורודפת אחריו. ודרך העולם שאין שבח הנקבה לרדוף אחרי הזכר, אלא דבר נסתם הוא, ודבר עליון מבית גנזי המלך.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(פרק ג ושם פרק ב) וכן בכ"מ, יעושה שמוכח שהן א"ק באצילות, והן כל העולמות וכל הפרצופים בכלם, הסדר שוה, שהתחתון מלביש להעליון מכל סביביו באין הבדל בין הפנים להאחוריים, ומ"ש כאן שהנקודות אינן מקיפין לא"ק רק מהפנים שלו לבד, הוא דוקא בהנקודות שהוא קודם התיקון, ומשום שיצאו בלא זווה וכנ"ל. אבל לאחר התיקון לא היה כן וכמו שאמרנו.

אמנם יש להקשות כי הרי לעיל (פרק א בהמ"ב) אמר שם הרב בפירוש שגם היושר דהנקודות אשר בא רק בעת התיקון היה ג"כ הסדר כמו בהעגולים דהנקודות, שעיקרו הוא רק לפנים ורק קצת הארה ממנו מתפשט לאחוריו ג"כ, והוא שלא כדברינו, כי אנחנו אמרנו שלאחר התיקון אשר חזרו לשרשן ויצאו ע"י זווה, היו הנה"י דא"ק בתוכם ממש והאצילות מקיף אותן מכל סביבותיהם באין הבדל בין פנים לאחור וע"ד הזו"ן המקיף לא"א. אך כבר כתבנו שם לעיל פרק א' בדברינו מאות מ' עד אות מ"ד {צו ע"ד} שהכוונה הוא שהגם שבאמת מקיף אותם האצילות מכל סביבותיהם, עכ"ז מכיון שבחי' האחוריים אינו לוקחם האצילות לעצמו אלא רק בשביל הבי"ע, א"כ שייך לומר היטיב שהאצילות אינו מקיף רק את הפנים לבד, כי רק הפנים הוא לוקח אותם להיות בו לעיקר פנימיותו, אבל מה שלוקח האחוריים ג"כ בתוכו הוא אינו לעצמו כלל. והגם שרק החיצוניות דאחוריים הוא ליצירה ועשיה, אבל הפנימיות דאחוריים הוא ג"כ לאצילות וכמו שמוכח במב"ש (ש"ב ח"א פ"ג), אך פשוט הדבר שגם האחוריים אשר לאצילות הוא ג"כ רק לאותו חלק האצילות אשר הוא השורש לבי"ע, אבל עיקר האצילות עצמו הוא רק הפנים דהפנימיות לבד, שהפנים דהפנימיות דהתנה"י דא"ק הוא אשר מתפשט באצילות ונעשה לעצם מעצמיו, אבל האחוריים דהפנימיות דהתנה"י הוא רק לחלק האצילות אשר הוא שורש להבי"ע, ולכן אמר כי עיקר האור הוא רק לצד הפנים לבד.

והנה ידוע הוא שכל עליון המתפשט בהתחתון הוא רק בהארתו לחוד⁴²⁷, וזהו שאמר שם לעיל (פרק א) אך מהארה זו מתפשט אל אחוריו ג"כ, ור"ל שהארתו אשר הוא השורש לבי"ע הוא לוקח את האחוריים ג"כ בתוכו בשביל צורך הבי"ע (וכ"ז הוא לבד החיצוניות דאחוריים אשר לבי"ע עצמם כי א"ק מתפשט בכל העולמות כולם). והם באמת ג"כ אצילות, כי הם השרשי דבי"ע אשר עומדים באצילות והם במדרגת אצילות. כי כן הוא לעולם שהשורש דהתחתון עומד בהעליון והוא במדרגת העליון, אלא שהאחוריים דהפנימיות הוא להאצילות אשר לצורך הבי"ע, והבן זה מאוד.

גם מה שכללתי הבריאה עם יצירה ועשיה, הגם שהבריאה הוא רק מהחיצוניות דהפנים וכמ"ש במב"ש (ש"ב ח"א פ"ג) לא דקדקתי עתה בזה, ואין חשש בזה, כי כל החיצוניות נקראו בשם אחוריים, וכן הוא לשון הרב ג"כ בשער אנ"ך (סוף פרק ה) ע"ש ותמצא⁴²⁸.

ונמצא מדברינו כי הנה הגם שהרב (לעיל פרק א) כלל את העגולים והיושר בכללם דא, ואמר על שניהם כי עיקר האור הוא לצד הפנים אלא שהארתם מתפשט אל אחוריו ג"כ, עכ"ז יש בכל א' כוונה בפנ"ע, כי בהעגולים ר"ל בעולם התהו, הכוונה הוא על הכמות, אבל בהיושר ר"ל לאחר התיקון הכוונה הוא רק על האיכות. כי להעגולים הכוונה הוא בפשטות שהאור העינים משום שהוא אור הפנים, הסיב את כל כלי הנקודות והעמיד אותם לצד הפנים בכל האפשרי וכנ"ל. אבל בהיושר, הכוונה הוא רק בבחי' האיכות לבד, כי רק הצד הפנים היה לוקח האצילות לעצמו ובפנימיותו העיקרי שלו ונעשה לעצם מעצמיו, אבל מה שלוקח האחוריים ג"כ הוא רק להתפשט לזולתו. אבל בבחי' הכמות מקיף באמת האצילות להתנה"י דא"ק מכל סביבותיו באין הבדל בין הפנים להאחוריים וכמ"ש לעיל

⁴²⁷ עי' שער מוחין דצלם פרק ג' שזה מלכות דמלכות דמלכות.
⁴²⁸ צ"ע איפה תחילת הסוגר אולי במש"כ גם מה שכללתי הבריאה וכו'?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

פרק א' מאות מ' עד אות מ"ד ע"ש. וכן הוא ג"כ, כי כל הד' עולמות אבי"ע ביחד, הנה מקיפים הם את כל התנה"י דא"ק מכל סביבותיו הן בכמות והן באיכות, שהאצילות לוקח עיקרו להפנים והעולמות בי"ע לוקח עיקרם להאחוריים, והוא ע"ד הזו"ן לא"א שז"א לוקח עיקרו להצד ימין והנוקבא לצד שמאל, וכנודע שאיהו בנצח ואיהי בהוד⁴²⁹, וכמ"ש בשער הכוונות (בר"ה דרוש ה) והגר"א בס"ד (פרק א דף ב ע"ג) ובפע"ח (שער ראש השנה פ"ו). ונמצא שכל הד' עולמות אבי"ע ביחד הם מקיפים את א"ק כמו הזו"ן לא"א הן בכמות הן באיכות, אבל בבחי' הכמות לבד מקיף גם האצילות לבד להתנה"י דא"ק מכל סביבותיו, וכן הבריאה להאצילות, והיצירה להבריאה, והעשיה להיצירה. ומ"ש הרב שהנקודות היו רק לצד הפנים, והבריאה הוא בחיצוניות הפנים, והיצירה בחיצוניות דאחוריים, והעשיה בחיצוניות דחיצוניות, כ"ז לא היה רק בעולם התהו לבד. וע' למטה בסמוך אות ז' עוד תירוץ נכון ע"ז בעה"י.

וע' לעיל רפ"ב בהגהת מרן השמש זצוק"ל שמביא שם בקצרה דברי המבו"ש אשר בש"ב ח"א פ"ג, ואח"כ מוסיף מדליה ומסיק, והיו שם עד היום הזה ע"ש, אבל לפי דברינו לא כן הוא, אלא לאחר התיקון הנה מקיף כל עולם תחתון להעליון מכל סביבותיו (של התנה"י שלו). אמנם הנה על עיקר העולמות בי"ע עצמם אין לחשוב כלל על מרן השמש הקדוש שיפלוג עלינו ח"ו, כי חלילה לחשוב שישבור שהבריאה עומד לפנים האצילות, והיצירה מאחור האצילות, והעשיה באחוריים דאחוריים, ויהיה האצילות מפסיק בין וצח ע"א} הבריאה להיצירה, כי לבד מה שאין זרות גדול מזה לומר כן, הלא הוא ז"ל בעצמו האריך בזה בעיגולים ויושר (ענף ד בהגהתו שם) להוכיח איך שכל העולמות עומדים כולם רק זה תחת זה, וודאי שכוונתו ז"ל הוא רק על שרשיהם העליונים שבא"ק ובאצילות, ששורש הבריאה הוא בחיצוניות דהפנים, ושורש היצירה בחיצוניות דאחוריים, ושורש העשיה בחיצוניות דחיצוניות דאחוריים, וע"ז יסבור מרן ששרשיהם עומדים גם עתה כן. אבל לפי דברינו לא היה כ"ז רק בעולם התהו, אבל בעת התיקון חזרו כל הבחי' כולם שמהטבור ולמטה, הן כל הפנימיות והן כל החיצוניות, חזרו כולם לשרשן (ע' בשער התיקון (פרק א) במ"ש הרב שם אך לא נתחברו יחד, וא"כ הרי מבואר שם כי רק האורות עלו בהבינה דא"ק ולא הכלים ע"ש) וכמו שיתבאר בעה"י בשער התיקון. ואח"כ יצא כל תחתון מהעליון שעליו ע"י בחי' התפשטות והסתלקות (וכנ"ל פרק ב אות ד ה) ועיבור ולידה. ור"ל העגולים, שהם העולמות עצמן, נעשו ע"י התפשטות והסתלקות, והנשמות שהם הפנימיות יצאו ע"י סוד עיבור ולידה, וקודם ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם היה נכלל בהעליון שעליו בהבחי' האחרונה שבו, וכן נשאר שם אח"כ שרשו לעולם וכנ"ל פרק ב' אות ה'. וא"כ נמצא, כי לאחר התיקון עומדים שרשי הבריאה בהמלכות דאצילות, ושרשי היצירה בהמלכות דבריאה, ושרשי העשיה בהמלכות דיצירה.

אמנם נראה לי לומר שמ"ש מרן הקדוש "והיו שם עד היום הזה", אין כוונתו על סדר עמידתן, שנשארו השרשי הבריאה בחיצוניות דהפנים, ושרשי היצירה בחיצוניות דאחוריים, וכן שרשי העשיה בחיצוניות דחיצוניות. אלא שכוונתו הוא רק על השארותם למעלה, ור"ל שאחר שחזרו לעלות למעלה לא ירדו עוד, כי בהשבירה לא נשברו הם וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ה', שלא נשברו רק הה' בחי' שבמלכות, אבל הה' בחי' שבתנה"י לא נשברו ח"ו. וגם לאחר התיקון לא ירדו הם עוד למטה, כי אלו החיצוניות הם שרשיהם העליונים דהבי"ע, וירידתם הראשונה אשר ירדו למטה מרגלי א"ק המבואר במבו"ש (ש"ב ח"א פ"ג) הוא בחי' ההתפשטות הראשון דלבי"ע. וכאשר חזרו לעלות אח"כ בהסתלקות הא'

429 עי' הערה ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לא ירדו עוד למטה, כי ההתפטות הא' נשאר לעולם מעלה וכמ"ש כ"ז לעיל פרק ב' אות ה', וע"ז מכוון מרן הקדוש במ"ש "והיו שם עד היום הזה".

עוד יש לומר בכוננתו, שר"ל על עמידתם באחורי הנקודות ולא על א"ק עצמו, כי הנקודות הפסיקו ביניהם, דע"י הצימצום הרי יצאו כל א' לשם בפנ"ע, הנקודות לשם בפנ"ע, והחיצוניות לשם בפנ"ע. וא"כ הרי הפסיקו הנקודות אשר הם מהמלכות הפנימיות דהפנים והאחוריים בין החיצוניות לא"ק שהוא התנה"י הפנימיות דהפנים והאחורים, וכמו שביארנו כ"ז ג"כ לעיל פרק ב' אות ה'. וע"ז אמר "והיו שם עד היום הזה", כי גם לאחר התיקון הרי אמרנו שאצילות מלביש להתנה"י דא"ק מכל סביביו, ואותן החיצוניות הם נכללו בהבחי האחרונה דאצילות שהוא בהמלכות דאצילות (דמה שאמרנו שהבריאה מלביש ומקיף להאצילות (וכן היצירה להבריאה והעשייה להיצירה) הוא על הבריאה עצמה, כי היא מלביש לבחי' החתונה דהמלכות אשר ירדה שם, וכמ"ש בשער סדר אבי"ע (פרק ו). אבל החיצוניות דהתנה"י דא"ק אשר הם שרשי הבי"ע הם עומדים לעולם בהאצילות עצמו בהמלכות שבו אשר למעלה, שהוא הה' אחרונה דהשם הוי"ה ב"ה, דמה שירדה למטה הוא רק מהשם אדני"י כנודע). וא"כ נמצא שאינם חוזרים לעולם למקומם הראשון שהוא בא"ק עצמו, וע"ז אמר מרן "והיו שם עד היום הזה", ור"ל שלא ירדו עוד למטה (והוא כפי תירוצינו הראשון) וגם לא עלו עוד למעלה בא"ק.

[1] קצת הארה – ע' מ"ש לעיל פרק ב' אות ה', כי באמת הוא אור גמור והתלבשות ממש גם מאחוריו, אלא משום שהעיקר מהם נשאר לצד הפנים, קורא לההתפשטות שלצד אחוריו בשם קצת הארה.

[2] מאלו הנקודות כו' – הנה לעיל (פרק א בהמ"ב) וכן בשער הקדמות (דף ט רע"ג) וכן במבו"ש (ש"ב ח"א ריש פרק ג) מבואר שם, שגם היושר דנקודות היה ג"כ עד"ז, וכמ"ש בסמוך אות ה' בארוכה ע"ש. אמנם אפשר לומר עוד, שמה שאמר על היושר שהוא ג"כ עיקרו רק לצד הפנים, הכוונה הוא רק על אור המצח לבד. ור"ל דכבר אמרנו, ע' בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ח ענף ח', ובדע"ה ח"א, דהמ"ה אשר יצא בעת התיקון היה יציאתו בב' בחי': א', הארת המצח, דהיינו (צח ע"ב) מה שיצא דרך המצח עצמו ולחוץ. והשני, האור הפנימי אשר מהמצח ולפנים, אשר יציאתו היה דרך פנימיות א"ק ע"י בחי' כל הזווגים שבכל הקומה שלו, והוא תולדות היסוד דא"ק, וכמו שביארנו שם בדע"ה ח"א ע"ש. והנה המ"ה הפנימי אשר יצא ע"י כל בחי' הזווגים, הנה הוא מלביש לא"ק מכל סביבותיו ממש, משום שהוא כלול בעצמו, הן מצד הפנים דא"ק והן מצד האחוריים שלו, כי הרי הוא טיפת הזווג הנמשך מהמוח שהוא עיקר אור הפנים, ונמשך דרך חוט השדרה שהוא עיקר אור האחוריים, ולכן כלול הוא מכל פנימיותו, ולכך מלביש הוא אח"כ ג"כ להתנה"י דא"ק מכל סביבותיהם ממש וכנ"ל אות ה'. אבל הארת היוצא דרך המצח עצמו ולחוץ, הן האור אשר יצא מתחילה בעת התחלת התיקון, כדי לברר את הכלים הנשברים, והן אותו האור אשר יוצא גם עתה תמיד, כאשר שאנו זוכין ליהנות מאור פני מלך חיים כמבואר באדרא (קלא ע"א) ובדברי הרב בשער א"א (ס"פ י"ג), (והבן) הנה אותו האור משום שהוא רק אור הפנים לבד, וכמו אור העינים ואורות האח"פ וכנ"ל אות ה', הנה עליו אמר הרב שעיקרו הוא רק מצד הפנים לבד, אלא שהארתו מתפשט לאחוריו ג"כ.

[ח] מן הטבור כו' – משום שעד הטבור הוא אורות אח"פ שהוא העקודים. וע' לעיל פרק ב' אות י' שנתבאר שם כי יש ב' בחי' בכתר, והם עתיק וא"א כנודע. והתחלת העתיק הוא באמת מן החוזה, אך משום שעתיק הוא נכלל בעולם העליון, לכך אינו חושב רק מא"א ולמטה, שהוא מן הטבור. ובפרט בעולם הנקודות דעדיין לא הוו מתקלא כמ"ש בס"ד (פרק א א ע"ב). וע"ש בב"י הגר"א (ג ע"ד בד"ה האי מתקלא) ששורש המתקלא הוא מרדל"א,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובעולם התהו לא היו נתקשרו זב"ז וכמ"ש בהו"ת⁴³⁰ ל"ו בסי' ל"א שם (וע"ש בסי' ל' ול"א ול"ב ע"ש"מ), ולכן לא נחשב רדל"א להנקודות כלל, ולכך לא קחשיב עיקר הנקודות רק מהטבור ולמטה. אבל לפי מ"ש בשבירת הכלים (פרק ז), שחושב שם גם עתיק מכלל הנקודות, הנה הוא באמת התחלתו מהחזה.

[ט] עד סיום הגוף – ר"ל עד סיום הת"ת, והוא עד התחלת היסוד וכמ"ש בשער ז"א

(סוף פרק א).

[י] בג"פ אמצעין ונה"י בג"פ תתאין – ע' בס' שמן ששון שכתב בזה: ראיתי מקשים בספר אור זרוע ובס' יפה שעה דצ"ע, שהרי הג"ר הם דוקא דרך קוים, אבל ז"ת הרי הם רק זה למטה מזה, וא"כ איך יהיה סדר ההתלבשות הנו' וצ"ע, עכ"ל, ע"ש. אמנם האמת הוא כי (עיקר הענין בזה ע' מ"ש בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ו ע"ש"מ) דברי הרב זללה"ה הם עמוקים מאד, דכבר כתבנו לעיל פרק א' אות מ"ד וכן בכ"מ מדברינו, דכל ענין התלבשות הנקודות על נה"י וחצי ת"ת דא"ק, הכוונה הוא רק על אותו הבחי' דא"ק העתיד להתפשט ולהשתתף באצילות, אבל מה ששייך לא"ק עצמו, הנה אחר שנצמצם בהצמצום האמור לעיל רפ"ב (האמת הוא כמ"ש בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ב וכלל ח' ובכ"מ שם, כי באמת לא היה לעולם א"ק למטה מהטבור כלל, כי כל עיקרו הוא לעולם למעלה מהטבור, ורק בההתפשטות הא' אשר לצורך האצילות ירד בהבחי' האחרונות שבו ממקום הטבור ולמטה לצורך העשות שורש להאצילות לבד ע"ש כלל ו' ז', אבל א"ק עצמו הוא מן העולם ועד העולם רק למעלה מעולם הט'⁴³¹). הנה עלה כולו למעלה וכמ"ש בהו"ת אות נ' ע"ש. והנה כאשר עלה האור למעלה ונשאר למטה ריקן, הנה באמת נתפרדה החבילה מאותן הנה"י דא"ק ג"כ, ונפרדה הרכבתם שהוא קישורים אשר בדרך קוים, וירדו כל אותם הבחי' הנשארו למטה מהפרסא ועמדו זה תחת זה, כי כל קישורם אשר בדרך קוים הוא רק ע"י המתקלא, שהוא הדעת עלאה⁴³² הקו האמצעי הפנימי הנמשך מרזא דא"ס רזא דיחודא, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ואמר עוד שם, ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן חד ארוך וחד קציר וחד בינוני, שהם הקישורים בג' קוין כנודע. ואמר שם עוד ואתקריאו בתיקונא דא חסד דרועא ימינא, גבורא דרועא שמאלא, ת"ת גופה, נצח והוד תרין שוקין, יסוד סיומא דגופא מלכות כו', וכ"ז הוא הכל רק ע"י אור א"ס שמתייחד בהם. אבל כאשר נסתלק האור מהם, נפרדה הרכבתם וירדו זה למטה מזה, כי נשארו כל א' רק בעצמותית (צח ע"ג) העיקרית שבו לבד, ולא נכלל האחד מחבירו כלל, כי כלילת כל א' מכולם הוא רק ע"י יציאתם בזווג ועיבור (וכמ"ש בשער המלכים פרק ז ובספר שער הכוונת דרוש ציצית דרוש ג) וכמ"ש בדע"ה סי' ג' ד' ה', וע"י הרזא דמתקלא. אבל תחילת אצילותם הוא תמיד רק העצמותית העיקרית דכל א' ונאצלו זה מזה, דהיינו חכמה מכתר, ובינה מחכמה, וחסד מבינה, וגבורה מחסד, ות"ת מגבורה וכן כו', וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב) ובעקודים (פרק ג) ובעגולים ויושר (ענף ב) והוא פשוט למבין, והוא בבחי' זה למטה מזה. ולכן כאשר היה הצמצום דא"ק האמור לעיל (ריש פרק ב) ונשאר למטה אותן הבחי' דא"ק העתידים להתפשט באצילות ולהעשות לעצם מעצמיו כנ"ל פרק א' אות מ"ד ונשארו הם ריקן מאור, אז נפרדה הרכבתם וקישורם שבדרך קוים ועמדו כולם רק זה למטה מזה וכמו שהיו הנקודות ג"כ".

ומ"ש בג' פרקין אמצעין וג' פרקין תתאין, אינן כוונתו על עמידתם בסדר ג' קוים, אלא עומק הכוונה הוא באמת שהם כולם בקו אחד, כי גם הג' פרקין אמצעין עצמן וכן הג' פרקין תתאין, הם עומדים עתה כולם ג"כ רק זה למטה מזה, אלא שלא נחית עתה לפרש

⁴³⁰ ספר זו מופיע כאן מעל 60 פעמים ולא נדפס אף פעם, עי' בהקדמת הגרי"ש.

⁴³¹ מעולם הט' טעות, וצ"ל מהטבור.

⁴³² עי' בהגר"א על ספד"צ א ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כ"ז, משום שאינו מדבר עתה מזה כלל, איך שהיה עמידתם בעולם התהו, אם בדרך קיום או לא, עד לקמן בשער התיקון (פרק ה) וכן במלכים (פרק ה ופרק ז) וכן בשער זה לקמן (ריש פרק ד) ויתבאר שם בעה"י. וממילא יובן שכן היה כ"ז ג"כ בהג' פרקין אמצעין והג' פרקין תתאין דהנה"י דא"ק, שהם היו ג"כ בעולם התהו רק זה למטה מזה וכמו שאמרנו.

[יא] ע"ד הנ"ל בזו"ן כו' – ר"ל כמו שהוא בזו"ן שחב"ד דזו"ן הוה שרשם מהג' פרקין קדמאין דנה"י דא"א, וחג"ת דזו"ן מהג' פרקין אמצעין דנה"י דא"א, ונה"י דזו"ן מהג' פרקין תתאין דנה"י דא"א, וכן הם מלבישים אותם ג"כ עד"ז, כן היה עד"ז ממש גם בהי"ס דנקודות עם הנה"י דא"ק. אמנם סדר עמידתם הן הנקודות והן הפרקין דנה"י דא"ק היה עתה בעולם התהו רק זה למטה מזה וכנ"ל. והיינו שהפרק האמצעי דהוד היה תחת הפרק האמצעי דנצח, ועליהם היו מלבישים החסד וגבורה דנקודות. ותחת הפרק האמצעי דהוד היה עומד הפרק האמצעי דיסוד, ועליו היה מלביש ת"ת דנקודות, ותחתיו הפרק תחתון דנצח, ועליו היה מלביש הנצח דנקודות, ותחתיו הפרק תחתון דהוד עם ההוד דנקודות, ותחתיו הפרק תחתון דיסוד עם היסוד דנקודות. וע' כ"ז בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ז, ונמצא שהיה עמידתם רק זה למטה מזה.

והנה ב' מיני אורות יוצאין מתוך הגוף דא"ק והם א' מן הטבור והב' מפי היסוד ויוצאין דרך שם ב' הבלים, וכפי הראוי לומר^{1*} היה ראוי^{2*} שיהיה ג' הבלים כנגד ג' ראשונות שקבל מאח"פ³ כנ"ל, אבל לפי^{4*} שחסר אור און מן או"א כנ"ל, לכן ג"כ חסר בחי' ההבל מה שכנגד האון ולא יצאו רק ב' הבלים שהם נגד חוטם ופה לבד אשר מהן קבלו או"א למעלה וגם כאן⁷ למטה מקבלין מהן, אבל אור הז"ת שלא לקחו רק מן הגוף ולמטה¹⁰, שהוא מסיום שבולת זקן ולמטה כנ"ל, לכן ג"כ לא יש להם הבלים {לז ע"ב} להאיר להם¹⁰ אבל נרמזו בסוד (בראשית מט כד) ויפוזו זרועי ידיו, שהוא סוד י' טפין דאזדריקו מבין הצפרנים כנזכר בתיקון ס"ט (קכח ע"א^{3*}) כנודע, כי הם עצמם בחי' המלכים יח"ט, כי הנה ביטול המלכים היה לפי שלא נתקן עדיין כחדא אדם דכר ונוקבא, וזהו עצמו סוד טיפי הזרע של יוסף² שיצאו בלתי נקבה^{כא} אלא מזכר לחוד, והם הם י' הרוגי מלוכה^{כב}^{4*}, והבן מלת מלוכה כי הם ממש אלו הז' מלכים שנשברו^{כג} כליהם וגופם, והסיבה היה ג"כ לפי שהיו בלתי תיקון דו"נ עד שבא הדר מלך ח' ואז נתקנו, וזהו ג"כ סוד מ"ש במסכת שבועות בפ"ג (יח ע"א) מי שאמרה לו אשתו בשעת תשמיש נטמאתי^{כד} ינעוץ צפורניו בקרקע והזרע יוצא דרך צפורני רגלים^{5*} {לז ע"ג} ויפרוש באבר מת, והנה הבלים הראוין למלכים אלו ז'¹² יצאו דרך צפורני רגלים^{כז}^{6*}, ואע"פ^{כח} שהצפורנים הם י' והנקודות שנשברו אינן אלא ז"ת לבד כנ"ל, הענין הוא^{כט} כי גם יש ב' מיני אחוריים דאו"א שנשברו הרי הם ט' בחי', והעשירית הוא^ל כי גם מן הכתר היה בו קצת פגם כמ"ש לקמן בע"ה, והוא בחי' נה"י שלו שנכנסו והיו בסוד מוחין לאו"א וגם הם נשברו, הרי הם י' בחי' כנגד י' הכלים^{7*} שיצאו מצפורני רגליו, וכל בחי' יציאת אלו הי' הבלים דרך צפורניו היו כולם לסיבת חסרון קבלתן^{לא} מאור האון העליונה כנ"ל, ולכן סבה זו גרמה לכל זה ולביטול המלכים^{לב}.

* נמחק בלש"ו. ^{2*} נמחק בלש"ו. ^{3*} וז"ל גוב"י אל' – כתב הרב ר' שמואל בן סוד משם רבו כ"י בן טובל שקיבל מהרב זלה"ה כי אע"פ שהפסוק אומר ויפוזו זרועי ידיו (ע' לקמן של"א פ"ב דכתב דיולאות מהידיים) למשמע שמן הידים היתה הליאה הכוונה הוא לומר שמה שפוזו הם י' טפין דחור"ג הנקרא ידים כי בכל יד ה' אצבעות אבל לא חש הכתוב לומר מהיכן יאלו ופשיטא למהרגלים יאלו, ע"כ. וכן הוא בגמ' סוטה לו ע"ב (לש"ו). ^{4*} עי' שער הקלי' נוגה פרק ה' (לש"ו). ^{5*} ע' גוב"י שמשמע

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שמן הידים עכ"ל, וכן הוא בגמ' סוטה לו ע"ב (לפ"ו). * ע' בלשון שצנער הקדמות יט ע"ג (לפ"ו). *הבליים (לפ"ו).

[יב] וכפי הראוי כו' כנגד ג"ר שקבל מאח"פ – לכאורה אין זה הכרח כלל, וכי משום שקבלו למעלה מהג' אורות אשר שם, לכך נאמר שיוכרח ג"כ שיקבלו למטה ג"כ מג' מקומות. ויותר היה לו לומר, כי היה ראוי שיהא ג' הבליים כנגד הג' אורות שהם כח"ב, דהיינו לכל א' הבל בפ"ע, כי היה ראוי שיהא או הבל אחד ומשם יקבלו כולם, או ג' הבליים לכל א' הבל בפ"ע, ומהו הענין דהב' הבליים, כן היה לו להרב לומר. אבל מה שתלה קושייתו במה שקבלו מאח"פ, אין זה טעם כלל. אך עומק כוונתו הוא, דכבר כתבנו כמה פעמים, דאלו האורות שיצאו מהטבור והיסוד, הנה הם היו באמת מלכים בפ"ע, והם המלכים דיושר, והם אשר יצאו מהזווג דע"ב וס"ג הכלליים שהם השרשים הפנימיים דאח"פ. וא"כ הרי היה ראוי שייצאו ג"כ ג' הבליים מג' מקומות וכמו האורות דאח"פ, כי התגלות הענפים והתולדות צריך שיהיה ע"ד השורש אשר יצאו מהם, אלא שיש לומר לכאורה כי הרי אורות אח"פ לא נתגלו שלשתם, כי כל הגילוי הוא רק בהפה לבד. וכמו שנודע שאורות האוון והחוטם נתלבשו באורות דהפה ומשם הוא הגילוי, וע"ז בא הרב להכריח קושייתו ואמר כנגד ג"ר שקבלו [מ]אח"פ. ור"ל הרי אנו רואין שכל אלו הג' אורות און חטם פה, כל א' האיר למטה, כי הרי הג"ר דהנקודות קבלו עכ"פ גם מהארת אור האוון וכנ"ל (פרק ב), וא"כ הרי שייך להקשות היטיב שהיה צריך שיהיה יציאת המלכים דיושר מג' מקומות וג' הבליים ג"כ, כמו אורות האח"פ שיצאו מג' מקומות וכל א' האיר למטה, כן היה צריך שיהיה ג"כ בהענפים והתולדות אשר נולדו מהם, וע' בסמוך עוד עיקר עומק כוונת הרב בביאור. (צח ע"ד)

[יג] אבל לפי כו' – הדבר צריך ביאור, כי הנה או"א אשר היה חסר להם אור האוון, הרי הם האו"א אשר יצאו מהעינים, שהם האו"א דהעגולים, וא"כ מהו הטעם שע"ז לא יצאו המלכים דיושר מג' נקבים פתוחים כמו האורות אח"פ. ואין לומר שכונתו בזה ע"ד שאמרנו לעיל בסמוך, והיינו כי בא להוכיח ולומר כי אור האוון לא נתגלה כלל, כי הרי לא קיבלו ממנו רק קצת הארה ומרחוק, וא"כ הרי לא נתגלה גם בהשורש רק ב' אורות לבד. הנה זה אין סברא כלל, כי הרי מה שלא קיבלו עצמות אור האוון ומקרוב, הוא באמת נחשב לחסרון וכ"ש לעיל, אבל אם היה הדבר הולך לפי הסדר הנכון, היה צריך שיקבלו אפי' הז"ת גם מאור האוון, וכמו שמשמע מכל דבריו לעיל (פרק ב). הרי שהיה תחילת גילויים העיקרי דאח"פ, שיתגלו באמת כולם למטה וכמו שהוא לאחר התיקון, וכמו שביארנו בהו"ת ל"ו מסוף סימן כ"ד והלאה, וא"כ היה צריך ג"כ שיהא יציאת וגילוי הענפים ג"כ מג' מקומות.

ועוד כי הרי מה שלא קיבלו עצמות אור האוון הוא רק משום שאורו הוא גבוה הרבה, ולא היה כדאי להנקודות להשתמש באורו, כי אלו שקיבלו ממנו לא היה השבירה ולא יצא מה שיצא וכמ"ש בדע"ה סי' י"ב. ועכ"ז הרי ראינו שעכ"פ יצא גם הוא ונתלבש באורות חוטם פה, ונשאר אורו בעקודים וכמ"ש בשער שנת"א (סוף פרק ב). וע' בדברינו במטי ולא מטי פ"ג אות י', שהעלינו שם בעה"י כי בעולם העקודים שולט השם ס"ג ע"ש, והוא ע"י אור האוון אשר נתלבש שם בבחי' נשמה, שהוא הכלי הפנימי דהפרצוף כנודע. וא"כ הרי נתגלה אור האוון בעקודים גם בבחי' כלי עכ"פ, וכן מוכח ג"כ בשער אח"פ (פרק א בדרוש הר"ג ושם פרק ג) ע"ש. הרי נמצא מכ"ז, שעכ"פ יצאו ג' אורות בהשורש שלמעלה, ונתגלו שם במקומם, וא"כ הרי היה צריך שגם תולדותיהם וענפיהם, שהוא האור החדש אשר יצא ונולד מהם, יהיה יציאתו ג"כ בג' מקומות כמו השורש. ועוד, כי הרי מה שחסרו או"א ליקח מאור האוון, לא היה החסרון הזה אלא רק בעולם התהו, אבל לאחר התיקון קיבלו גם מאור האוון וכמ"ש בהו"ת ל"ו מסימן כ"ד והלאה. וכאן באור החדש לא מצאנו יותר מב' נקבים פתוחים, שהם הטבור והיסוד גם לאחר התיקון. ולא עוד, כי הרי לכאורה אינם משתמשים אלו הב' נקבים דהטבור והיסוד ע"ד נקבי האח"פ כלל, אפי' לאחר התיקון, כי הרי אורות דאח"פ הרי ידוע הוא שהם בבחי' בינה זו"ן, שהם נשמה רוח נפש דעולם העקודים. אבל אור הטבור והיסוד,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנה אור הטבור הוא לעולם בחי' הכתר דהתחתון המכתירו ומקיפו מבחוץ, אבל כל שאר האורות שהם חיה נר"ן הם כולם יוצאים רק דרך היסוד לבד, דהיינו ע"י הזווג דכל פרצופי העליונים וכמ"ש בשער המוחין (סוף פרק ה ופרק ו ופרק ז וריש פרק ח). וא"כ נמצא כי המוחין דחיה נר"ן, אשר הם בבחי' או"א זו"ן, הם כולם יוצאים רק מבחי' היסוד. ובאמת כי גם המוחין דיחידה הוא ג"כ ע"י הזווג ומבחי' היסוד דא"א וכמ"ש שם בריש פרק ח'. ומ"ש שהכתר הוא מאור הטבור, ר"ל על הכתר דכל בחי', כגון בעת שמשפיע א"א בחי' היחידה מהיסוד שלו, הנה אותו בחי' היחידה נכנס בזו"ן ונעשה לעצם מעצמיו, ועי"ז עולה ז"א לבחי' א"א. אמנם גם א"א עולה אז למעלה למעלה וכנודע, ונחשב לעולם ז"א נגדו לבחי' ז"א לבד, ואור דבחי' הטבור דא"א מכתירו ומקיפו לז"א מבחוץ, ונחשב לבחי' כתר עליו ממדרגת א"א של עתה, והוא מקשר את א"א עם ז"א, ויתבאר זה במ"א בעה"י.

ונחזור להענין, כי הרי אנו רואין עכ"פ שאורות האח"פ אינם שוים כלל עם אורות הטבור והיסוד, אפי' לאחר התיקון, כי הרי מהיסוד יוצאים כל האורות דנרנח"י, שהם בבחי' א"א או"א זו"ן, כולם ממקום אחד. ובעולם העקודים יצאו בחי' הנשמה רוח נפש מג' מקומות שהם אח"פ. אמנם האמת הוא, כי ע"פ דברינו הללו עצמן נבא עתה לעומק כוונת הרב זללה"ה, ונתחיל ונאמר כי הנה באמת כי בחי' הנרנח"י הנמשכים ע"י זווגי דהפרצופי העליונים ומבחי' היסודות שלהם, הרי הוא ע"כ אינם ממקום אחד, כי הרי זה הוא מהזווג דישסו"ת, וזה מהזווג דאו"א עלאין, וזה מהזווג דא"א וכמ"ש בשער המוחין שם. והגם שהזו"ן מקבלים לעולם אפי' המוחין דא"א רק ע"י ישסו"ת וכמ"ש בשער המוחין (פרק ה) וכנודע, עכ"ז הרי עיקר יציאת אותן המוחין ממקומם הרי הוא כל מוח (צט"ע א"א) ממקום מיוחד, זה מישסו"ת, וזה מאו"א, וזה מא"א. אלא שע"י התלבשות הפרצופים זב"ז, נמשך גם המוחין דא"א דרך או"א ודרך ישסו"ת, עד שנמצא שלעולם אינם מקבלים זו"ן רק מישסו"ת. אבל עיקר יציאתם של המוחין, הרי הוא כל אחד ממקום בפנ"ע. וכבר בארנו בהו"ת ל"ד ובכ"מ מדברינו (וכן כתבתי ג"כ בהערותיי לשה"ש להאריז"ל הנדפס על ידי בשנת תרמ"ז בסוף קאפיטל ז' בהערה המתחיל כי המ"ד ומ"ן כו'⁴³³), כי כל בחי' מוחין הנמשך מלמעלה, הוא ע"י עליית בירורי התחתון במקום היותר עליון, ונותן בו כל א' חלק מעצמותו ונעשה לעצם מעצמיו. וכאשר חוזר לירד למטה ויורד ממדרגה למדרגה, נתלבש כל בחי' הנמשך מהעליון בהבחי' הנמשך מהתחתון, עד בואו למטה למקום תולדתו ויציאתו משם, שהוא בחי' או"א שלו בהטפה הזרעית שלהם, אשר ממנו נבנה הולד, ועי"ז נמצא שכלול הולד מכל העליונים כולם. וא"כ נמצא, שהגם שכל בחי' עליונה לוקח ממקום כל עליון בעצמו בעת עלייתו לשם, עכ"ז הרי מתלבשים כל הבחי' כולם זה בזה, ונכללו כולם בהטפה זרעית דהתחתון, ויוצא מהיסוד שלו.

והנה עד"ז ממש הוא באמת גם באורות אח"פ ג"כ, כי הרי אותן האורות אשר יצאו מאוון חוטם פה ולחוץ, הרי הם מתלבשים זב"ז וכמ"ש בטנת"א (סוף פרק ב), ויוצא הארתם למטה רק מאור הפה לבד וכנודע. וא"כ הרי שכל הארת האח"פ אינו יוצא רק מהבחי' התחתונה שלהם לבד. וכן לאחר התיקון, כאשר לקחו כל האצילות מאורות האוון ג"כ

⁴³³ ז"ל הגר"א: דודי צפנתי לך שיתנם לי בזריזות ובתמידות כי בלתי תיקונם בשלימות אין משיח ישראל ח"ו. וז"ל הלש"ו: כי המ"ד ומ"ן הם הבירורים העולים ממטה למעלה והם העצם דהולד עצמו והם בחי' המלכות כי הם מהמלכים הראשונים דעולם התהו ועולים הם למעלה למעלה [ע"י התורה והמצות] עד המ"ס דא"א וכמ"ש בספד"צ פ"א ביה סליקו כו' ושם ניתוסף להם מוחין חדשים מא"ס ע"י המ"ה וב"ן דא"ק ויורדין דרך כל הפרצופים וכל פרצוף נותן ג"כ חלק מעצמותו ע"י המוחין חדשים שקבל גם הוא ע"י עליית המ"ן דסוד נשמתם שעלו עם המ"ן הראשונים ובה מתערבים המ"ן הראשונים עם חלקי העצמות של כל הפרצופים ונעשים כלולים מכל הפרצופים כולם והוא הט"ס העליונים שניתוסף לכל ניצוץ מהנבררים כדי להיות לקומה שלימה ג"כ כלול מכולם עד א"ס ית"ש ויורד מפרצוף לפרצוף עד רדתו למטה ממקום תולדתו].

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דהיינו מפנימיותם, וכן לקחו עוד גם מלמעלה ולמעלה עד רזא דא"ס ית"ש, הנה מתלבש כל בחי' עליונה בהבחי' התחתונה שלמטה הימנה עד בואם לאו"א דא"ק (שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה), ויוצאים מיסוד דאבא ליסוד דאמא ונשתהו שם כל זמן העיבור עד שנגמרו ונולדו ממנה, ויוצא כל האצילות רק מיסוד דאמא דא"ק. הרי נמצא שהמשכת האור דאח"פ לכל העולמות התחתונים הוא על אותו הסדר ממש, ע"ד שנמשך כל פרצוף תחתון מעליון בפרצופי האצילות, וע"ד שנמשך כל הנרנח"י דכל פרצוף ופרצוף מכל העליונים ממנו, כי כולם הסדר שוה, שמתלבש כל בחי' עליונה בהתחתונה, עד שנכללו כולם בהטפה הזרעית דהתחתון ויוצאים מהיסוד שבו.

וא"כ הרי לכאורה אין מקום כלל לקוישיית הרב מה שהקשה שהיה ראוי להיות ג' הבלים, כי הרי לפי מה שביארנו הנה ההבל היסוד הוא אינו הבל אחד כלל, כי הרי ישנם בחי' היסוד בכל בחי' פרצוף ופרצוף שבבחי' פרצופי דא"ק וע"ד פרצופי האצילות, ונתלבש כל עליון בתחתון עד שיוצא מהיסוד האחרון. וכן הוא עד"ו בהאורות אח"פ ג"כ וכנ"ל, כי כולם הסדר שוה, שבמקומם למעלה הוה כל א' מיוחד בפ"ע, אבל בהמשכת אורם למטה מתלבשים זה בזה, ויצא למטה רק כולם ממקום אחד.

אך האמת הוא כי הנה דברי הרב זל"ה הם עמוקים מאד, ועומק כוונתו הוא ע"פ מה שכתבנו בדע"ה חלק א' דרוש ג' ד', כי אורות אח"פ הם מהס"ג דהמערכה הא' שב"ב דס"ג (אשר מהאזניים עד הגרון), ואורות הטבור והיסוד וצפרי רגלים הם מהמ"ה דהמערכה הא', ואורות העינים הם מהב"ן דהמערכה הא'. וביארנו שם כי הם עד"ו, כי כל א' מאותן הג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הא' נתפרטו כל א' ג"כ לד' שמות עסמ"ב, והם מערכה הב' שבכל א' מהם. והנה אורות אח"פ הם הס"ג מ"ה ב"ן דמערכה הב' שבס"ג⁴³⁴, והיינו כי אורות האוון הוא מהס"ג דהמערכה הב', ואורות החוטם הוא מהמ"ה דהמערכה הב', ואורות הפה הוא מהב"ן דהמערכה הב', וכולם הם מהמערכה הב' שבס"ג. וכן אורות הטבור והיסוד וצפרי רגלים אשר הם מהמ"ה דהמערכה הא', הנה אותן האורות דהטבור ויסוד וצפרי רגלים אשר יצאו בעולם התהו, הנה הם מהב"ן שבאותו המ"ה, שהוא הב"ן דמערכה הב'. ולאחר התיקון יצא גם המ"ה שבו, שהוא המ"ה דמערכה הב', והם מהמערכה הב' שבמ"ה. וכן אורות העינים שהם מהב"ן דהמערכה הא', הנה בעולם התהו יצא רק הב"ן שבאותו הב"ן לבד, והוא הב"ן דהמערכה הב', והוא אותן האורות דעינים. ואחר התיקון יצא גם המ"ה שבאותו הב"ן והוא המ"ה דמערכה הב', ושניהם מהמערכה הב' שבב"ן יעו"ש שביארנו כ"ז בארכה.

ונמצא כי מהס"ג דמערכה הא' יצא ג' בחי' ממנו, והם ס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה וצט"ע"ב} הב' שבו, והם הג' אורות דאוון חוטם פה וכנ"ל. אבל מהמ"ה וב"ן דהמערכה הא', לא יצא מהם רק ב' בחי' לבד, דהיינו הב"ן דכל א' מהם, שהוא הב"ן דהמערכה הב' אשר יצא בעולם התהו, והמ"ה דכל א' מהם, שהוא המ"ה דהמערכות הב' דכל א' מהם אשר יצא לאחר התיקון. וזהו כוונת הרב בקושייתו במ"ש "וכפי הראוי כו", על מה שלא יצא גם מהמ"ה וב"ן דהמערכה הא' ג"כ ג' בחי', שהם ג' הבלים ס"ג מ"ה ב"ן מכל א' מהם, ע"ד שיצא מהס"ג דהמערכה הא' הס"ג מ"ה ב"ן ממנו, שהם ג' אורות דאח"פ. ומ"ש "וכפי הראוי כו" כנגד ג"ר שקבל מאח"פ ותלה קושייתו בקבלת ג"ר מאח"פ, הטעם הוא כי הרי בלא"ה אין מקום להקושיא כלל, כי הרי יכול לומר דמשום שאין העולם כדאי עתה להשתמש באותו אור העליון (וכמו שיבואר למטה שכן הוא האמת), וכדאי הוא עתה להשתמש רק בשתי אותיות לבד שהם המ"ה וב"ן לחוד. משא"כ העקודים שהוא כדאי גם עתה להשתמש בהשם ס"ג ג"כ, ע"ז בא להכריח את קושייתו ואומר, כי הרי הג"ר דהנקודות הם מקבלים מאח"פ,

⁴³⁴ דהיינו הס"ג דס"ג.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וא"כ הרי ע"כ שיש כח בהנקודות להשתמש גם באור העקודים אשר מאיר בו הס"ג דהמערכה הב' שבס"ג, ומכל שכן שהיה ראוי שייצא ג"כ הס"ג דהמערכה הב' שבמ"ה וב"ן. ומה שמשמע מדברי הרב שהב' הבלים הם אור הטבור והיסוד, ולפי דברינו הוה כוונתו בהב' הבלים רק על הב"ן שמעולם התהו והמ"ה שלאחר התיקון, הוא משום כי הנה אור הטבור אשר משם הוא הכתר דנקודות, הנה הוא המלכות דהג"ת דא"ק שהוא שורש דהמ"ה אשר לאחר התיקון. ונמצא שהב' הבלים דהטבור והיסוד הם בחינת דמ"ה וב"ן, וזהו מ"ש, והנה ב' מיני אורות יוצאין מתוך הגוף (שהוא הז"ת שהם מ"ה וב"ן כנודע) דא"ק, והם: א', מהטבור שהוא שורש מ"ה כנו'. והב', מפי היסוד שהוא בחי' ב"ן. וכנודע שנה"י הם בחי' ב"ן ויוצאים דרך שם ב' הבלים שהם רק מ"ה וב"ן לחוד, וכפי הראוי היה שיהיה ג' הבלים שהוא גם מאור הס"ג ג"כ כנגד ג"ר כו', וכמו שביארנו. והנה ע"ז בא הרב בתירוצו ואמר "אבל לפי שחסר אור אוזן מן או"א כו", ור"ל כי הרי או"א לא קיבלו באמת אור האוזן ממש וכמ"ש לעיל (פרק ב), שהם לא קיבלו עצמות אור האוזן אלא רק ההארה ממנו לבד ומרחוק. ואפי' הכתר אשר קיבל עצמות אור האוזן, עכ"ז הרי לא קיבל אותו ג"כ אלא רק מסיומו. והכל הוא מהטעם כי אין הס"ג שולט עתה בעולם האצילות כלל, אלא רק שקשור ותלוי בו מרחוק על שם שליטתו דלעתיד, שהוא לאחר תיקון האחרון. וגם לעתה מתנוצץ לפעמים באיזה הארה, כדכתיב (שמות לג יט) וחנתי את אשר אחון כו', וכמ"ש הגר"א (בליקוטים שבסוף ספרא דצניעותא הנדפס מחדש בדף טל ע"ב) וכן כתב ג"כ בתיקונים (תיקון כא דף מב סע"ב), אבל עיקר ההנהגה של עתה הוא רק הנהגת מ"ה לבד וכמ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג) ובשער הזווגים (סוף פרק ה) וכנודע. ולכך לא יצא המערכות הב' דמ"ה וב"ן רק המ"ה וב"ן שבהם לבד, הב"ן בעולם התהו והמ"ה לאחר התיקון, והם הם ג"כ הב' הבלים דהטבור והיסוד כנ"ל. וזהו הטעם ג"כ על מה שגם מהמערכה הא' לא שמשו בהנקודות והאצילות רק המ"ה וב"ן דהמערכה הא' לבד, הוא ג"כ משום שכל עיקר שליטת האצילות הוא רק שליטת המ"ה וב"ן לבד. משא"כ עולם העקודים כי הוא מהס"ג דהמערכה הא'. וכן יצא בו מאותו הס"ג הג' בחי' שהם ס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הב' שבו, והם הג' אורות דאח"פ, והוא משום כי בהעקודים שולט בו גם עתה שליטת הס"ג וכמ"ש במטי ולא מטי פ"ג אות י'. ומה שהקשינו לעיל, כי הלוא מה שלא קיבלו או"א מאור האוזן הרי הוא נחשב באמת לחסרון, ולפי דברינו של עתה הרי צריך להיות כן גם באמת. וכן הקשינו עוד, כי הלוא לאחר התיקון מקבלים גם מאור האוזן ג"כ, ולפי דברינו של עתה, אי אפשר להיות, כי אפי' לאחר התיקון (ר"ל לאחר התיקון דמעשה בראשית שהוא כל משך זמן דהעולם הזה עד התיקון האחרון שהוא באלף ה' דוקא). אך הענין בזה הוא, דהנה פשוט הדבר דמה שאמרנו שהס"ג אינו שולט עתה, אין הכוונה שהוא אינו מאיר כלל ח"ו, כי זה אי אפשר, דכל כח והארת המ"ה הוא רק מה שמקבל מהס"ג, וכמו שידוע דכל הארת וכח התחתון, הוא לעולם רק מה שמקבל מהמדרגה שלמעלה ממנו, (צט ע"ג) ואותו המדרגה מקבל כמו כן מהעליון שעליו, וכן למעלה ולמעלה עד א"ס ית"ש (כי רק הוא לבדו ית"ש מהוה הכל ומקיים הכל בהשגחתו ורצונו התמידית בלי הפסק כלל וכלל). וכן הוא כל ענין שליטת דהמ"ה, הרי הוא רק ע"י מה שמקבל מהס"ג, וכן הס"ג מהע"ב עד א"ס ית"ש, אלא שהכוונה היא שהס"ג אינו שולט עתה בכוחו, וכמו שהוא במדרגתו בלי לבוש אלא רק שמתלבש בהמ"ה, ואינו פועל פעולתו למטה אלא רק לפי כח המ"ה, כי הוא מתלבש בו ונצטמצם לפי כחו, ע"ד הנשמה המתלבש בתוך הגוף, וכמ"ש הרב בשער א"א (ריש פרק ו) דכל דבר שהוא גבוה מחבירו מתלבש בחבירו להאיר בו ולהחיותו. אמנם הנה ממילא הוא, כשאין העליון מאיר במדרגתו, הנה גם הוא אינו מקבל מלמעלה אלא רק לפי כח התחתון לבד, וכמ"ש (תז"ח טו ע"ד) דלא נחית עילות העילות ביה עד דאפיק ליה בת זוגיה, ונעשה כל כחו מוסתר בעצמותו עד עת בא זמן שליטתו, שאז מקבל מלמעלה לפי כחו ומאיר אז למטה במדרגתו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ונמצא כי מה שאמרנו שהס"ג אינו שולט עתה, הכוונה הוא כי גם הארתו אשר מאיר בהמ"ה הוא רק לפי כח המ"ה לבד, וגם אפי" במקומו, הוא ג"כ מוסתר בעצמותו עד עת בא זמנו. משא"כ בעולם העקודים אשר שם שולט הס"ג, הנה מקבל הוא מלמעלה מלמעלה לפי כל הכח שיש בו לקבל, ומאיר באותו הכח עד סוף כל העקודים, וכמ"ש בכללי התפשטות והסתלקות כלל ד' ע"ש. וכבר אמרנו לעיל וכן בכ"מ, שכל אור קודם שיוולד הוא עולה למעלה ולמעלה⁴³⁵ לקבל מכל העליונים, כי עי"ז נכלל כל תחתון מכל העליונים שעל גביו. אבל באורות העינים, כתבנו בדע"ה חלק א' דרוש ה', כי כאשר עלו הם למעלה לא קיבלו שם מאומה, אלא שיצאו משם גופה ולחוז, והוא יציאתם דרך העינים, כי כל קבלתן הוא רק דרך ירידה, דבעלייתן הם רק מעוררים בסוד מ"ן להמשיך המוחין מא"ס ית"ש.

ולכן אורות העינים אשר לא ירדו למטה דרך פנימיות הא"ק, אלא שיצאו אחר עלייתם להמ"ס, שהוא פנימיות העינים, משם גופה ולחוז לא קיבלו מלמעלה מאומה. והנה בירידתם מחוז' לא"ק דרך העקודים, הנה היה צריך שיקבלו עכ"פ אז לכל הפחות מכל האורות דאח"פ אשר עברו דרך הם, אמנם לא קיבלו גם שם מעין צורכם כלל, כי הו"ת לא קיבלו מאור האו"ן כלל, וגם הג"ר אשר קיבלו גם מאור האו"ן, לא קיבלו ממנו עצמו בעברם דרך בו אלא רק מסיומו, שהוא במקום שמתלבש באורות חוטם והפה. ונמצא שלא קיבלו ממנו אלא ע"י התלבשות בלבושים דחוטם פה, וזה היה חסרון בודאי. אמנם החסרון הזה לא היה רק בעולם הנקודות לבד, כי אחר התיקון לא היה כן, דאחר שחזרו ועלו למעלה בסוד מ"ן בע"ב ס"ג דא"ק, וכמ"ש בשער התיקון (פרק א), הנה לקחו שם מכל הבחי' כולם אשר עלו שם, דהיינו שלקחו גם מפנימיות הע"ב והס"ג, שהוא שורשם הפנימי דהאורות אח"פ. ולקחו מכל א', דהיינו גם משורש האור הפנימי דאור האו"ן, וכן למעלה ולמעלה מכל א' בעצמו במקומו ממש, בלי שום לבוש כלל. דזהו הכלל לעולם, דכל בחי' שעולה בסוד מ"ן, הנה לוקח מאותו המקום שעולה בו ממנו עצמו בלי שום לבוש כלל. (אמנם כל בחי' תחתונה דכל פרצוף, אי אפשר לעלות להפרצוף העליון אלא ע"י התלבשות בהבחי' העליונות דאותו הפרצוף עצמו, וכמ"ש הרב בזהר הרקיע וכן בשער מאמרי רשב"י בזהר בראשית (דף ג ע"ב) ר' יודאי אמר כו' עש"מ⁴³⁶. ונמצא שהבחי' התחתונה אינה מקבלת

⁴³⁵ למעלה *##?

⁴³⁶ ז"ל הזהר: בראשית רבי יודאי אמר מאי בראשית בחכמ"ה דא חכמ"ה דעלמא קיימא עלה לאעלא גו רזין סתימין עלאין והכא אגליפו שית סטרין רברבין עלאין דמנהון נפיק כלא דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחלין לאעלא גו ימא רבא והיינו ברא שית מהכא אתבריאו מאן ברא לון ההוא דלא אדכר ההוא סתים דלא ידע:

תרגום: "בראשית". רבי יודאי אמר, מה זה בראשית, בחכמ"ה. זו החכמ"ה שהעולם עומד עליה להכנס לתוך סודות סתומים עליונים. וכאן נחקקו ששה צדדים גדולים עליונים שמהם הכל יוצא, שמהם נעשו ששה מקורות ונחלים להכנס לתוך הים הגדול. והיינו ברא שית, מכאן נבראו. מי ברא אותם, ההוא שלא נזכר, ההוא הנסתר שאינו ידוע.

ז"ל המאמרי רשב"י: בראשית ר' יודאי אמר מאי בראשית בחכמה דא חכמ' דעלמא קיימא עלה לאעל' גו רזין סתימין עלאין והכא אגלי' שית סטרין רברבין עלאין כו'. דע כי יש ב' חכמו' באצ' אם חכמ' קדומה והוא המוח הסתום ואם מוח' דז"א המתחל' לל"ב נתיבות והיא חכמ' שבז"א והחכמה זו שבז"א בה נחקקו שרשי הו"ק הנק' עלמא וממנה מתקיימין וזמ"ש ודא חכמ' דעלמא קיימא עלה וחכמ' זו בה מתלבשין ו' קצוות הללו להכנס ולעלו' למעלה ע"י למקו' המוח הסתום כי זולת' לא יוכלו לקבל האור הרב ההוא רק שהיא מקבל' האור וממנ' מקבל' הם וזמ"ש לאעלא גו רזין סתימין עלאין כי כשם שלהשפיע האור צריך התלבשו' כן לקב' האור צריך התלב' אלא שלהשפיע האור מתלב' בדבר יות' עב ולקב' האור יתלבש בדבר יותר דק ממנו והיא זאת החכמת שבז"א שעליה עומדין הו' קצוות הנק' עלמא וממנ' מתקיימי' וזה כי בה חקוקים וגציפין שרשי הו' קצו' והם הנק' סטרין רברבין עלאין בסוד ס' רבוא דעלמא עלאה עלמא דיובלא כנודע והתחתונים נבלעים בשרשן העליונים לעלו' למעל' ומנהון נפיק כול' בין שאר ספי' הבנין בין ו' קצוות דז"א בין ו' קצוות שבנוקביה כולם משית סטרין רברבין עלאין שבאימא עלאה שמתלבשין בחכמה זו שבז"א יצאו וכמו שפיר' למעלה כי ו' קצוות שבבינה הם לז"א חב"ד חג"ת ושש קצוות שבז"א הם לנוקביה חב"ד חג"ת ונמצא כי משש קצוות שבבינה שנחקקו במוחי דז"א נעשו לז"א שש קצוות והם הנקראים נחלים

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עכ"פ אלא ע"י התלבשות דוקא, כי בלא זה אי אפשר לה לעלות למעלה כלל. ומה שאמרנו שמקבלת בלי התלבשות, ר"ל שאותו העליון אשר עולה בו, הוא אינו מתלבש אלא שהוא משפיע ממנו עצמו וממקומו ממש לאותן שעלו בו מכחו ומדרגתו עצמו. וממילא הוא שהוא מקבל ג"כ מא"ס ית"ש לפי כל כחו הגדול, כי לפי ערך שמכין את עצמו להשפיע, כן הוא מקבל מלמעלה כנ"ל.

ונמצא, שבעת התיקון, כאשר עלו כל האורות בסוד מ"ן בע"ב וס"ג דא"ק, הנה קיבלו גם משורש הפנימי דאור האוון, וכן מלמעלה ולמעלה ממנו עצמו ובמקומו גופה בלי שום לבוש כלל. אמנם אחר שחזרו לירד למטה למקומם שבאצילות, וירדו ממדרגה למדרגה, הנה נתלבש כל בחי' היותר עליון בהבחי' שתחתיו, וכן הבחי' שתחתיו בשלמטה ממנו, וכן כולם זב"ז עד שנכללו כולם בטפה הזרעית של או"א שבא"ק אשר (צט ע"ד) מהם נולדו המ"ה וב"ן דא"ק, אשר מהם נבנה כל האצילות, ונתלבשו כולם באותן המ"ה וב"ן ומאירים שם כל הבחי' העליונים כולם רק לפי כח ומדרגת דמ"ה וב"ן לבד, כי רק הם השולטים עתה. ונמצא כי הגם שבעלותם למעלה קיבלו מכל העליונים מהם עצמם, ור"ל שהאירו בהם כל העליונים כולם בכחם הגדול עצמם, עכ"ז אחר שירדו למטה, אינם פועלים האורות העליונים בהם, אלא רק לפי כחם דהמ"ה וב"ן, כי נצטמצמו בהם להאיר לפי כחם. אבל בעולם העקודים מאיר בכולו הס"ג עצמו, לפי כחו הגדול, בלי צמצום כלל.

הרי נתבאר כי בעולם הנקודות לא הי' בהם מאור הס"ג ממקומו ומדרגתו אפי' מחיצוניותו כלל, כי אפי' הג"ר לא לקחו מאור האוון בעברם דרך בו רק מסיומו כנ"ל. אבל אחר התיקון דמע"ב, קיבלו עכ"פ אור הס"ג, וכן מלמעלה ולמעלה ג"כ מהם עצמם, ופועלים בכל האצילות ע"י התלבשות עכ"פ. אבל אחר התיקון האחרון שיהיה במהרה בימינו אמן, וכן בעולם העקודים גם עתה, ישלום ויאיר הס"ג במדרגתו עצמו ובלי צמצום כלל.

והנה הטעם מה שלא קבלו הנקודות מאור האוון בעברם דרך בו ולא התפשט בהם אפי' בבחי' התלבשות וכמו שהיה אח"כ לאחר התיקון וכנ"ל, הנה היה זה מחמת שני טעמים: אחד, הוא דאלו שקבלו מאור האוון היה⁴³⁷ נתבסמו עי"ז, ולא היה השבירה אשר הוא לצורך וכווננה מהמאציל ית"ש, וכמ"ש בדע"ה סי' י"ב ובכ"מ שם. והטעם השני, הוא דהרי כל מה שיצא בעולם הנקודות הוא לא יחסר לעולם, וכמ"ש הרב בשער המלכים (פרק ו), ולכן לא נשרשו בחי' הס"ג ומכל שכן האורות שמהם⁴³⁷ ולמעלה בהנקודות, אלא רק שהם באו לאחר התיקון בבחי' תוספת לבד, והם מכונים רק בשם גדלות, משום שהם למעלה מבחינתם העקרית, כדי שיכולים להסתלק בעת הפגם. ואלו ב' הטעמים הם בעומק אחד הוא, כי גם עתה הוא העולם תהו (וכנודע ויתבאר במ"א בעה"י) דכן צריך להיות עד התיקון האחרון, ולכן לא היה אפשר להמשיך שם הס"ג בבחי' עיקר, אפי' ע"י התלבשות, אלא רק בבחי' גדלות ותוספת לבד, כדי שיהא ההנהגה דכל ששת אלפי שנין כמו שהוא ולא באופן היותר מעולה. דהכלל הוא כי הס"ג בלא לבוש אינו שולט עתה כלל, ואפי' בבחי' לבוש שהוא ע"י התלבשות בבחי' אחרונות, הנה בעולם הנקודות לא היה אפי' בחי' הזאת נמי לא וכנ"ל אות י"ג. ואפי' אחר התיקון דמע"ב לא היה אותה הבחי' דע"י התלבשות בבחי' עיקר אלא רק בבחי' תוספת לבד.

והנה שורש הסבה דחסרון אור האוון ושליטת הס"ג, ור"ל עקב הסבה מה שלא לקחו באמת מאור האוון בעברם דרך בו הוא אותן הדברים אשר ביארנו בהו"ת ל"ו בס"י כ"ג שם, כי בעולם התהו לא היו מתייחדים השרשים העליונים לצורך הנקודות כלל, ולא הי' נמשך

ומהם גם כן נעשה שש קצוות לנוקביה והם נקראים מקורין כד"א את מקורה הערה ואפשר לפרש בהפך כי מקורין הם ששה שבז"א מצד החכמה שהיא מקור הכל ונחלין הם ששה שבנקבה מצד בינה הנקרא נחל כנודע:

⁴³⁷ היו? הי' הכתוב הי'

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהם אור א"ס וכמ"ש שם בסי' כ"ד ובסי' ל"ב, ולכך לא היה נמשך בהם ג"כ בחי' הס"ג ואור האוון, כי הם בערך אצילות בבחי' א"ס (המקיף וע' לעיל פרק א' אות נ"ז והבן זה מאד), ולכך לא באו בהנקודות כלל (שכן הוא הצורך לפי ההנהגה של עתה כמו שאמרנו), כי אפי' באצילות שהוא אחר התיקון דמע"ב אינם נמשכים ג"כ אלא רק בהתפשטות דבחי' תוספת לבד אשר הוא רק לפעמים ואינו תדיר, דהיינו ע"י זווני הפנימיים דוקא וכמ"ש כ"ז בארוכה לעיל פרק א' אות נ"ז בעה"י עש"ה.

[יד] אשר מהן קבלו כו' וגם כאן כו' – כי כמו שלמעלה אינן מקבלין רק מהמ"ה וב"ן בהמערכה הב' שבס"ג, כן לא יצא למטה ג"כ רק מהמ"ה וב"ן דהמערכה הב' שבמ"ה, והוא האור החדש שהם המלכים דיושר, ומהם מקבלים או"א דהעינים שהם מהמ"ה וב"ן דהמערכה הב' שבב"ן, שהם המלכים דעגולים וכמ"ש כ"ז בהו"ת ל"ז ע"ש.

[טו] רק מן הגוף ולמטה כו' – לכאורה אין שום ביאור וטעם להדברים כלל, וכי משום שלא קיבלו משיבולת הזקן לכך יצא האור שלהם למטה רק מצפוני רגלים, דמה שייכות ויחס הוא מזה לזה. דמה שלא קיבלו משיבולת הוא משום דעד השיבולת מגיע שם אור האוון ולא קבלו הנקודות ממנו כלל, אבל מהטבור והיסוד הרי היו יכולים לקבל היטב וכמו שמבואר בדברי הרב כאן, דהרי קבלו גם מחוטם פה אשר הגיעו עד החזה והטבור כנ"ל (פרק ב), וא"כ הרי היו יכולים לקבל (ק ע"א) מהטבור ובפרט מהיסוד במכל שכן, וא"כ למה יצא האור דהז"ת דרך הצפוני רגלים, הרי היה יכול לצאת היטב אורותיהם ג"כ דרך היסוד.

אך כבר ביארנו בדע"ה סי' י"ב וכן לעיל פרק ב' אות ל"ד דחסרון קבלת אור האוון היה הסבה לחסרון הזווג בין המלכים דעגולים עם המלכים דהיושר, דע"י שלא קבלו מאור האוון לא היה אפשר להם להזדווג זב"ז, ולכך יצאו אורותיהם בסוד טפ"ק שהוא מצפוני רגלים. והגם דעיקר חסרון דתיקון הדו"ן והזווג שבהם היה תלוי בסבה עוד יותר עליונה וכמ"ש בהו"ת ל"ד ובהו"ת ל"ו לסי' כ"ג שם, אך המעיין שם היטב רואה דהכל דבר אחד, כי הזווג דכל תחתון הוא ע"י התייחדות כל האורות העליונים, וע"י מה שמקבל מכולם תוספת אור וברכה להוציא גם הוא פרי למינהו. וכאן בעולם התהו לא היו מתייחדים השרשים העליונים וכמ"ש בהו"ת ל"ו לסי' כ"ג, ולא היה מקבל מהם את הצורך לזיווגו וכמ"ש בהו"ת ל"ד, והיינו כי לא קיבל מהחכמה דהמ"ס והוא מה שיצא מהעינים. וגם לא קיבל מהבינה דהמ"ס, והוא חסרון דקבלת אור האוון (וע' בהו"ת ל"ה), וא"כ הרי לא קיבל מהג"ר כולם, כי חסרון קבלת הכתר הוא מה שחסר יחוד הקד"א עם המ"ס, וקד"א הוא הכתר וכמ"ש בהו"ת ל"ו לסי' כ"ד, והוא היחוד דהשרשים העליונים שאמרנו. וזהו מ"ש הרב כאן שלא לקחו רק מן הגוף ולמטה, ור"ל דלא לקחו מן הג"ר כמו"ש, ולכך לא היה אפשר להס"ג דס"ג להזדווג עם הע"ב דס"ג, ולכן יצאו האורות אשר להם מהע"ב דס"ג מצפוני רגלים שהוא בסוד טפ"ק. ולא עוד אלא שאפי' הם עצמם לא היו מתייחדים זב"ז כלל והיו בסוד רשות הרבים כנודע (ע"ח שער השבירה פרק ב) וכמ"ש בדע"ה סי' י"ט. אבל אם שהיו מקבלים מאור האוון הגם שלא קיבלו מלמעלה, הנה משום שאור האוון הוא מהג"ר אשר הם כולם חשובים כאחד כנודע (ע"ח שער מול"מ ב), היה נעשה בהם איזה זווג במקצת עכ"פ, וגם לא היה השבירה בכל אותו הסדר שהיה. ועיקר הענין בזה הוא באמת עוד יותר עמוק, דאם שהיו מקבלים משיבולת הזקן שהוא מאור האוון, היה אפשר להם להזדווג עכ"פ גם בלא היחוד דשרשיהם העליונים, והוא ע"ד שכתב הרב במ"ן ומ"ד (דרוש א) וכן בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח), בסוד אמא אוזיפת מנהא לברתא, ואמר שם במ"ן ומ"ד (דרוש א) שהזווג הראשון דאצילות היה ע"ז כי השתמשו במ"ן והפנימיות דאמא ע"ש. וכן הוא כאן, כי הגם שהנקודות לא קיבלו העטרין מלמעלה, עכ"ז אלו שהיו מקבלים מאור האוון, היה אפשר להם להזדווג עכ"פ בהעטרין והפנימיות דאור האוון, כי העקודים היה נשלם לגמרי בכל שלימותו וכנ"ל אות י"ג. ולכן הגם שלא היו מתייחדים השרשים העליונים לצורך העטרין דהנקודות עצמם היו משתמשים בהעטרין דאור האוון, אשר הם לא היו חסרים מכלום ח"ו. ובפרט לפי מה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שביארנו לעיל פרק א' אות נ"ז, כי הי"ג תיקוני דיקנא דא"א, וכן השם ס"ג הם משתמשים באצילות לצורך התפשטות הדעת עלאה הנמשך מרזא דא"ס, אשר בזה תלוי עיקר כל כח הזווג וכל התחדשות ולידת כל האורות. וכן הוא עד"ז במכל שכן אורות האח"פ לכלל האצילות, ולכן אלו שהיו מקבלים הנקודות מאור האוון אף שלא היו מקבלים אלא מסיומו היה נמשך בהם אור הדעת עלאה עכ"פ, והיה אפשר להם להזדווג עכ"פ, אבל משום שלא קיבלו מאור האוון כלל לא היה בהם הזווג, ויצאו האורות בסוד מפ"ק שהוא מצפרני רגליים, ואבאר זה עוד קצת ביתר ביאור. דהנה נודע הוא שכל הזווגים הוא נמשך מאו"א והם מקבלים מהמזל תחתון, ומזל תחתון ממזל עליון, והמזל עליון מהדעת דעתי"ק, ומשם עד א"ס ית"ש וכמ"ש במ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) ובכ"מ, וכן עד"ז הוא ג"כ בא"ק. אבל בעולם התהו כאשר העלה האמא שהיא הס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה דא"ק את המ"ן שלה למעלה לקבל העמדין דחו"ג, ויצאו אותן המ"ן מהעינים ולא קיבלו מהדעת עלאה שהוא מקד"א, וכן לא קיבלו משיבולת הזקן אשר הוא שורש המזלין, וא"כ לא היה לאמא שבא"ק במה להזדווג, ולכך הוציא האבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה הוציא את אורותיו שהוא בחי' המ"ד שלו בסוד מפ"ק [ומצפרני רגליים]. וכ"ז הוא רק בהז"ת דנקודות, אבל הג"ר דנקודות הנה משום שקבלו אור האוון היה בהם יחוד וזווג בהם עצמם עכ"פ וכמ"ש בשב"כ (פרק א) וכנודע. וגם קבלו הארה מאורות הטבור ויסוד שהם הכלים ממש, והוא מעין בחי' זווג, ולכך לא היה בהם (ק ע"ב) מיתה ח"ו וכנודע. אך זווג גמור לא היה גם בהג"ר, ר"ל זווג הג"ר דעגולים עם הג"ר דהיושר משום שגם הם לא קבלו האור דאוון ממש.

[מז] לכן ג"כ לא יש להם הכלים להאיר להם – ר"ל שהמלכים דהיושר אינם מאירים להז' מלכים דעגולים באור דהבל ממש, כי אור דהבל ממש הוא מעין בחי' זווג, ובהז' מלכים דהנקודות לא היה בהם זווג כלל, ור"ל שלא היה זווג כלל בין הז' מלכים דהעגולים שהם הנקודות עם הז' מלכים דהיושר, כי אפי' בהם עצמם לא היה ג"כ קשר ויחוד בין זל"ז, כי יצאו בסוד רשות הרבים כנודע. וע' מ"ש בהו"ת ל"א ול"ד ול"ו (בסי' כ"ג שם) שמעין בחי' זווג קבלו עכ"פ כדי שיוכלו למלוך כרגע. אך זה היה רק בהג"ר דהנקודות שהם קבלו באמת מעין תיקון דו"ן וזווג מכל הבחי' כולם. אבל הז"ת דנקודות הנה הם בעצמם באמת לא קבלו כי מאור האוון לא קבלו כנ"ל (פרק ב), וכן האור הראוי להם מהמלכים דהיושר הרי יצאו מצפרני רגליים ולא עמדו כנגדם להאיר להם, אלא שקבלתם היה ע"י הג"ר דהנקודות, כי במה שנולדו ויצאו מהג"ר קבלו תיקוניהם מהם לשיעור שיוכלו למלוך כרגע ע"י מה שקבלו הג"ר מעין תיקון דו"ן וזווג מכל הבחי' כולם, וע' בהו"ת ל"ד בד' ח' ע"א שם.

[יז] כנזכר תי' ס"ט – ע"ש (בדף קכח ע"א מדפוס ווילנא הנדפס עם ביאור הגר"א) ע"ש ותמצא מוכח שהכוונה הוא כמ"ש בהנה כאן בשם הר"ש, וכ"כ הגר"א ביהל אור (פרשת פקודי דף ל סע"ג), וע"ש בדברי הגר"א בד"ה ונע"ן⁴³⁸, מבואר שם שהגם שמצפרני רגליים אינו יוצא רק הארה מועטת, עכ"ז נעשה מזה נשמות קדושים, והוא רק הארה בעלמא. והוא ע"פ דברינו לעיל פרק א' אות ס"ד ובכ"מ כי מה שיצאו מהטבור והיסוד שהוא הבל ממש, וכן ההארה דצפרני רגליים הנה מהם נעשה המלכים דהיושר שהם מלכים בפ"ע.

[יח] כי הם עצמם בחי' המלכים – הנה לכאורה משמע שמה שיצא מהטבור ויסוד הם הג"ר דהמלכים דהיושר, שהרי כנגדם עמדו הג"ר דהמלכים דעגולים. ומה שיצא מצפרני רגליים הוא הז"ת דהמלכים דהיושר. וצ"ב למה נתחלקו המלכים דהיושר לצאת מב' וג' מקומות, משא"כ המלכים דעגולים שכולם יצאו מהעינים. ועוד כי המלכים דעגולים יצאו ונולדו הז"ת מהג"ר, וכן כולם יצאו זמ"ז וכמ"ש הרב לקמן (פרקים ד ה) ובשבירת הכלים

⁴³⁸ לא מצאתי ד"ה כזה ורק מצאתי כזה הלשון ז"ל: עשרה הרוגי מלכות הן עשרה ניצוצין שיצאו מיוסף מצפרני רגליו שהן סוד הביטול והשלימו אלו כנ"ל את מלכות שמים והוא סוד מלכות שבמלכות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(פרק א), משא"כ המלכים דיושר הנה הכתר יצא מהטבור, והח"ב מהיסוד, וא"כ לא יצאו הח"ב מהכתר כלל, וכן הו"ת אשר יצאו מהצפרני רגלים, וא"כ הרי לא יצאו מהג"ר כלל. וגם יצאו כל א' ממקום מיוחד בפנ"ע וכמ"ש הרב למטה בסמוך, כי הצפרניים הם י', והבחי' היו ג"כ י', ויצאו כל א' מציפורן בפנ"ע. ועוד כי הרי נודע הוא שכל היציאה דצפרני רגלים הוא כעין תיקון קצת לכל טפה היוצאת בלא זווג כדי שלא יהא בחי' טפ"ק ממש, וא"כ יהא נמצא שהג"ר אשר יצאו מהטבור והיסוד הם בבחי' טפ"ק ביותר, והם יותר גרועים מהו"ת אשר יצאו מצפרני רגלים ואינם טפ"ק ממש.

ועוד צ"ב להבין כי הרי כל ענין יציאת דצפרני רגלים הוא לא שייך אלא רק כשמעב את עצמו מבלי להוציא דרך היסוד, אז יוצא מחמת הכרח ודוחק ובקוץ כח והארה מועטת דרך הצפרני רגלים. אבל בכאן מאחר שיצא גם מהיסוד במכוון ובהדיא, א"כ מי גרם להם לדחוק את עצמם שלא ילכו גם הם דרך היסוד שהוא מקום פתוח, אלא שירדו למטה וידחקו את עצמם לבקוץ דרך הצפרניים שהוא מקום סתום דוקא. ועוד יש לתמוה בזה כי הרי ביארנו בהו"ת ל"ז כי יציאת המלכים דיושר אשר יצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגלים היו מהע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא שבא"ק, ויצאו מהטבור ויסוד וצפרני רגלים שבו. והרי בהו"ת אות נ' (בגליון אות ט') נתבאר שם כי אחר הצמצום האמור לעיל (פרק ב) הנה עלו כל הבחי' דאותו הע"ב והס"ג למעלה מהטבור, ולא נשאר למטה רק אותן הבחי' דא"ק העתידים להתפשט ולהשתתף באצילות ולהעשות לעצם מעצמות האצילות גופה. וא"כ איך אמרנו בהו"ת ל"ז שיציאתם מהטבור ויסוד וצפרני רגלים הוא מאבא ובבחי' טפ"ק ממנו, הלא מאחר הצמצום לא היה אבא עוד שם.

ואין לומר כי הכוונה הוא באותו המקום שעלה שם, כי הרי מבואר הוא בדברי הרב כאן וכן לעיל (פרק א) וכן בטנת"א (פרק א בהמ"ב) כי אותן האורות דהטבור והיסוד היו כנגד האורות דענינים אשר ירדו שם. והאורות דענינים הנה פשוט הוא שהם ירדו מהטבור ולמטה דא"ק ממש, כי כל עליית וצמצום האור למעלה מהטבור לא היה אלא רק (ק ע"ג) בשביל האורות דענינים, הצריכים לעמוד שם למטה וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ד' ה' ובפ"א אות מ"ד וכנודע.

אמנם פשוט הדבר כי אותן הבחי' דא"ק הנשארים למטה הנה הם עצמם מהע"ב דס"ג וס"ג דס"ג שמהגרון ולמטה שהם האו"א שבא"ק, וכמו שנודע שנה"י דאו"א הם מתפשטים בזו"ן אשר הם מהטבור ולמטה דא"א. וכן הוא עד"ז בכללות האצילות שהוא מהטבור ולמטה דא"ק, הנה מתפשטים בחי' הנה"י דאו"א שבא"ק באצילות ונעשים לעצם מעצמיו דהאצילות, ואותן בחי' הנה"י הם אשר נשארו למטה אחר הצמצום וכמ"ש לעיל פרק א' אות מ"ד ובפ"ב אות ד' ואות ה', וכל בחי' הטבור והיסוד וכן כל בחי' הנה"י דא"ק הנאמרים בדברי הרב שהם מתלבשים בהנקודות, הכוונה הוא על אותן הבחי' דהס"ג דס"ג והע"ב דס"ג אשר הם עתידים להתפשט ולהשתתף באצילות וכפי מ"ש בפ"א אות מ"ד וכן בפ"ב שם.

וכן גם מהם עצמם נעשה העביות להאורות דהנקודות שהם המלכים דהעגולים והיושר כמ"ש שם ושם. והוא עד"ז, כי מהמלכות דהס"ג דס"ג שהיא בחי' אמא שבא"ק נעשה הכלים דהמלכים דעגולים, ונה"י דהס"ג דס"ג הוא הבחי' דא"ק המתפשט ומשתתף בהם להעשות עצם מעצמיו, ומהמלכות דע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא שבא"ק נעשה הכלים דהמלכים דיושר, והנה"י דאותו הע"ב דס"ג הוא הבחי' דא"ק המתפשט ומשתתף בהם להעשות לעצם מעצמיו.

וכן ישנם באמת גם בחי' הנה"י דבחי' א"א שבא"ק, כי גם הם מתפשטים ומשתתפים להעשות לעצם האצילות ע"ד א"א דאצילות בזו"ן דאצילות וכמ"ש בשער המוחין (פרק יב) וכנודע. וגם הם נשארים במקומם למטה מהטבור, ולא עלו למעלה בעת הצמצום וכנ"ל פרק א' אות מ"ד ובפ"ב אות ד' ה'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה האורות דהמלכים דהיושר אשר נולדו ע"י זווג וירדו דרך כל פנימיות הקומה, כמ"ש בהו"ת ל"ד ובכ"מ בדע"ה, כאשר בקעו את הפרסא לירד למטה, היה ג"כ כל הי אורות כולם כלולים בכתר שלהם לבד. וכאשר בקעו את הפרסא לא היה אז עדיין אלא רק הכתר לבד, וכל שאר ה' אורות לא היו עדיין רק כלולים בהכתר. וכאשר הגיע הכתר לשליש התחתון דת"ת שהוא במקום הטבור, הנה נתלבשה בהכלי שלה שהוא השליש תחתון דת"ת, ואח"כ נזדווג אז הכתר מניה וביה והוליד את החכמה, ובה היה כלול שאר ה' אורות, וכן החכמה את הבינה ובה היה כלול שאר ה' אורות שמהדעת ולמטה, וכן יצא אח"כ הדעת מהזווג דחו"ב ובו היו כלולים כל ה' אורות מהחסד ולמטה.

והנה אלו הג' חב"ד לקחו כליהם מהג"פ קדמאין דנה"י, והוא הכל ע"ד שכתב הרב כ"ז בהאורות דעינים שהם המלכים דעגולים, אלא שהעגולים לקחו כליהם מהתנה"מ דהס"ג דס"ג, והמלכים דהיושר לקחו עדי"ו ממש מהתנה"מ דע"ב דס"ג (שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא כנ"ל). והענין בביאור הוא כי עיקר עצמות הכלים הן דהאורות עינים והן דהאור החדש הוא רק מהמלכות, זה מהמלכות דס"ג דס"ג, וזה מהמלכות דע"ב דס"ג וכמ"ש בהו"ת ל"ו בסי' כ"ז שם, שהעצמות דהתחתון הוא בהמלכות דהעליון, ובהמלכות יש בה י"ס, ולקח כל אור ואור מהי' אורות את הכלי שלה מהי"ס שבמלכות אשר נתעבו ע"י הצמצום להעשות לכלים דאבי"ע וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ד' ה'. אבל בחי' התנה"י דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, הגם שהם ג"כ בחי' כלים, אבל הם רק בחי' הכלים הפנימיים, כי הם רק בחי' א"ק המתפשט באצילות להשתתף בה (והשבירה היה רק בהכלים דהמלכות ולא בהכלים דהתנה"י וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ה').

והנה המלכות בכל הי"ס שלה היא עומדת מהטבור ולמטה כנודע, וכאשר ירד אור החדש ובקע את הפרסא וירד מטבורו ולמטה, והיה אז עדיין בבחי' אור לבד בלי התלבשות כלי. אך כאשר ירד למטה מהטבור, הנה נתלבש הכתר בהשליש התחתון דת"ת דא"א שבא"ק, וכן נתלבש ג"כ בהשליש התחתון דת"ת דהע"ב דס"ג שמהגרון ולמטה שהוא בחי' אבא שבא"ק (ור"ל על אותן הבחי' שלהם העתידים להתפשט ולהשתתף באצילות, אבל עיקרם הם למעלה מהטבור וכנ"ל פרק א אות מ"ד וכנ"ל). אך כ"ז הוא עדיין אינו הכלי העקרית שלו, אלא רק המלכות דע"ב דס"ג, אשר היא מתחלת מאותה הטבור ולמטה, ומלביש הכתר שלה על אותה השליש התחתון דת"ת, היא הכלי העקרית על אור הכתר דהאור החדש. וכן עדי"ו בהכלים דחב"ד דהאור החדש (ק ע"ד) אשר הם בהג"פ עלאין דהנה"י, עיקר הכלים שלהם הוא ג"כ רק החב"ד דהמלכות המלביש על אותן ג' פרקין עלאין דהנה"י, וא"כ יהיה נמצא לפ"ז שהגם שמהטבור והיסוד יוצא אור והבל ממש וכמ"ש לעיל פרק א' אות ס"ח⁴³⁹, עכ"ז אינו מקבל האור דעינים אותו האור וההבל כמו שיוצא מהטבור והיסוד, כי הכחב"ד דהמלכות דהע"ב דס"ג מלבישים אותם ומכסים עליהם, כי הם נעשים לכלים העקרים שלהם, ואינו מקבל האור דעינים רק תמצית האור היוצא דרך אותן הכלים לבד. והגם שהכלים דהג"ר הם מוזכך מאד וכמ"ש הרח"ו בדרושי הצלם (דרוש ד), עכ"ז הרי הם כלים עכ"פ ואינם בגילוי גמור. ומה שכתבנו בפ"א אות ס"ד ס"ו ס"ח כי מהטבור והיסוד יוצא אורות גלויים ומהם נעשים המלכים דהיושר, הכוונה היא על פי מ"ש כאן שהמלכות דע"ב דס"ג היא מקבלת אותם, והי' ספי' שלהם המלכים דהיושר. וכן הוא עדי"ו בהאורות דעינים, שעיקר הכלים שלהם הוא מהמלכות דס"ג דס"ג, אשר היא מלבשת מהטבור ולמטה דהס"ג דס"ג, והי"ס שלהם הם המלכים דעגולים. אמנם אלו המלכים דעגולים בהאורות העינים, אשר בהם הם מקבלים הארה ג"כ מהאור החדש אשר בהמלכים דהיושר וכמ"ש

⁴³⁹ וכן עי' ח"א דף נא ע"ב.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

בהו"ת ל"א ובכ"מ, אך קבלתם הוא רק דרך הגוף והכלים דהיי"ס דמלכות דע"ב דס"ג, שהם הכלים דהמלכים דהיושר.

והנה שאר הששה מלכים דהיושר הם יצאו ג"כ זה מזה ע"ד שכ' לקמן פ"ה בהמלכים דעגולים, והם מתלבשים ג"כ בהג"פ אמצעין והג"פ תתאין דנה"י דא"ק ע"ד הנ"ל (אות י' וי"א ע"ש) בהמלכים דעגולים, אלא שהעגולים הם בהנה"י דס"ג, והמלכים דהיושר הם בהנה"י דע"ב דס"ג, ואותן הנה"י הם בחי' הכלים הפנימים דא"א ואו"א שבא"ק העתידים להתפשט ולהשתתף באצילות. אבל הכלים העקרים שלהם הן דהיושר⁴⁴⁰ והן דהעגולים הוא רק מהחג"ת ונה"י דהמלכויות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג המלבשת על הג"פ אמצעין ותתאין דהנה"י דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, אלא שהאורות דעגולים יצאו מעינים ונתלבשו בהנה"מ דהס"ג דס"ג, והאורות דהמלכים דיושר יצאו דרך פנימיות א"ק ובקעו את הפרסא ונתלבשו בהנה"מ דהע"ב דס"ג. ומ"ש שיצאו מהטבור והיסוד, ר"ל כי יצאו להתלבש בהיי"ס דהמלכות שהם הכלים העקרים שלהם וכמו שיתבאר עוד בסמוך.

ונמצא כי בסדר יציאת המלכים איך שיצאו זה מזה, וכן בסדר התלבשותם בהכלים דהנה"מ דא"ק, הו"ו העגולים והיושר שניהם שוים ממש כזה כן זה, אלא שהמלכים דהעגולים הן בהס"ג דס"ג והמלכים דהיושר הם בהע"ב דס"ג. והנה בכל העולמות והפרצופים, הנה הסדר הוא כי ע"י ההתלבשות דהנה"י דהעליון בהתחתון הנה נרשם בהתחתון כל תכונת הפרצוף ובניינו שיהא מסודר בכל העינים כמו העליון וכנודע כ"ו, וא"כ הרי היה צריך שכאשר הלבשה המלכות דע"ב דס"ג על הנה"י שתשפיע אורותיה ג"כ דרך היסוד שלה להמלכות דס"ג דס"ג כהראוי לפעולת היסוד, אמנם משום שלא היה אפשר עדיין שיזדווגו הע"ב דס"ג עם הס"ג דס"ג מהטעם שכתבנו בהו"ת ל"ו בס"י כ"ג וכנ"ל אות ט"ו, ולכן אלו שהוציא אורותיו דרך היסוד היה טפ"ק ממש ח"ו מכיון שהוא בלא זוג, ולכן התעכב את עצמו בכל האפשרי שלא להוציא דרך שם. אמנם משום שכל אור אשר כבר יצא ממקורו לירד למטה אין בכח התחתון ליתן מעצור לרוחו מכל וכל, ולכך דחק את עצמו לצאת באיזה יציאה עכ"פ, ויצא דרך הצפירני רגלים שהוא בקיעה והארה מועטת עכ"פ. וכן האור אשר יצא להג"ר דהנקודות מהטבור והפרק עליון דהיסוד הוא ג"כ אינו טפ"ק ממש ח"ו, כי הרי הנקבים דשם אינם פתוחים כלל, כי הכחב"ד דהמלכות מכסה עליהם ומלבישם כנז'. ומבשרי אחזה שהטבור הגם שבשורשו ותחילת יצירתו הוא פתוח, אבל אחר שנוול הולד נקשר ונסתם בעורו.

וידוע הוא כי העור הוא בחי' המלכות (ע"ח שער פרקי הצלם פרק ב), והוא כמ"ש כי הכתר דהמלכות הוא עומד עליו וסותמו, וזהו מ"ש לעיל (פרק א) ואם היה טבורו פתוח כו', וע' שם בדברינו אות ס"ח ואות ס"ו. והוא כמ"ש כאן כי ספ"י הכתר דהמלכות עומד עליו וסותמו. וכן הוא ג"כ עד"ז באור הדעת היוצא מהפרק העליון דהיסוד, הגם שהוא ג"כ חלול פתוח כמ"ש לקמן אות מ"א ובאות נ"ג, אך הוא נסתם ג"כ בספ"י הדעת דהמלכות אשר עומד עליו ומלבישו. וא"כ הרי אינם מקבלים הנקודים דעינים מהם רק הארה דרך סתימת כלי הי"ס דהמלכות {קא ע"א} לחוד ואינם טפ"ק גמור ח"ו. והוא הכל משום שלא היה אפשר להם להזדווג, ולכך התעכב את עצמו בכל האפשרי שלא להוציא רק הארה בעלמא לבד. ועכ"ז ג"ז הארה נחשב ג"כ לטפ"ק וכמ"ש הרב (ע"ח שער הנקודות פרק ג) בסוד (בראשית מט

נד) ויפוזו זרועי ידיו. והאמת בעומק הוא כי כל הי"ס כולם דהמלכות דהע"ב דס"ג עם כל האור אשר קבלה בתוכה וכנז', הנה מה שיצאה אותה המלכות (עם האור אשר קבלה) לבחי' בפנ"ע, ונעשה ממנה מלכים בפ"ע שהם מלכים דיושר, הוא כולו נחשב לבחי' טפ"ק ממש, כי הרי

⁴⁴⁰ כל דברי הע"ח בהנקודות פרקים א וב הוא במלכי עיגולים אבל לא נתברר מהיכן נעשו הכלים דמלכי יושר (דע"ה ח"ב טו ע"ב).

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לפי הסדר האמיתי היה צריך שתתחבר אותה מלכות דהע"ב דס"ג עם המלכות דהס"ג דס"ג ולהעשות משניהם יחד מלכים גמורים. אבל עתה אשר יצאה כל א' בפ"ע, הוא באמת טפ"ק ממש, וכמ"ש בהו"ת ל"א ול"ד ול"ו. אמנם האור דצפרני רגלים הוא בחי' טפ"ק מהמלכים דיושר עצמו, וכן מהמלכים דעגולים עצמן אחר שנתלבשו בהי"ס דהמלכות דכל א', וע' לקמן אות כ"ו כ"ז עש"מ. והם הנצוצין אשר ירדו ונתלבשו בהקלפות רח"ל, כי אחיזתם הוא בצפרניים כנודע (&). אמנם מה שיצא מהצפרני רגלים דהמלכות בהקלפות, הוא ג"כ רק ההארה מהם לבד. אבל עקרון דהי"ס דהמלכים הן דהיושר והן דהעגולים, הנה אורותיהם לא ירדו למטה וגם מהכלים שלהם (אשר הם ירדו), הנה נעשה מהם כל שרשי הפרטיים דכל העולמות בי"ע וכמ"ש בדע"ה סי' י"ב ולעיל פרק ב' אות ה'. אמנם בעיקר הענין עדיין צריך ביאור, כי הרי אמרתי שהמלכות דהע"ב דס"ג היא מלביש הטבור ולמטה ועל הט' פרקין דהנה"י, כי הם הכלים הפנימיים, והי"ס של המלכות הם הכלים החיצונים, ועומדים זה בתוך זה, והאורות בתוך הפנימים. וא"כ איך יצדק לפ"ו מה שאמרתי, שהאורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, הכוונה הוא כי יצאו להתלבש בהי"ס דהמלכות, הלוא לאן יצאו ולהיכן יצאו, כי הרי היה צריך, שהאורות כאשר בקעו את הפרסא, ירדו ויתפשטו דרך פנימיות הגוף עצמו ויכנסו בתוך הט' פרקין דהנה"י ולא לצאת חוץ כלל, ועליהם יתלבשו הי"ס דהמלכות מהוין להם.

אך ביאור הענין הוא באמת עמוק מאד, והוא ע"פ דברי הגר"א זללה"ה בס"ד (פרק ג בד"ה כתיב ויאמר כו ע"א), וע"פ מה שפירשנו את דבריו לעיל פרק ב' אות י"א, והעולה משם הוא, כי הנה המלכות הגם שמקומה הוא מהשליש תחתון דת"ת נגד כל הנה"י, שהם כולם הם מאירים לה, ומהם היא נבנית⁴⁴¹, עכ"ז עיקר קבלתה הוא לעולם רק דרך היסוד לבד, כי נצטמצם האור שבכל הנה"י ביסוד לבד, ואינה מקבלת רק אותו האור המצומצם לחוד. וכמו שהזווג העקרי, כשנשלמה פרצופה ומזדווגת עם ז"א, הנה קבלתה רק מהיסוד לחוד, הגם שהטפה היא נלקחת מכל הנה"י כולם ובהעלם מכל הקומה כולה, וכמ"ש לעיל פרק א' אות ל"ה ע"ש. כן הוא עדי"ו תחילת יצירתה וכל בניינה אשר היא נבנת מהנה"י דז"א כנודע, הנה לא נמשך לה כל מה שמקבלת מהנה"י רק דרך היסוד דידיה לבד, ור"ל כי גם הנצח והוד עצמן המתלבשים בה. וכמו שנודע שהט' פרקים דהנה"י דהעליון הם מתלבשים בכל תחתון, ובתוכם הוא אור הנר"ן, ועומדים הנה"י דהעליון בתוך התחתון בבחי' כלים פנימים שבו. הנה גם אותן הנה"י ג"כ אינם יורדים בהתחתון אלא רק דרך היסוד דהעליון לבד, והוא ע"פ מה שמבואר בדברינו בכ"מ שענין ההתלבשות הפרצוף עליון בהתחתון הנאמר בדברי הרב הכוונה הוא על חלקי או"א (שהוא הפרצוף העליון) הנתנים מהחומר והצורה שלהם בטפה הזרעית ומשתתפים עם בירורי הולד עצמו אשר בטפה הזרעית ג"כ, ומהם כולם נבנה הולד. והיינו כי נתלבשו אותן החומר וצורה שהם חלקי או"א מהנה"י שלהם, אשר הם בחי' ג' קוין, נתלבשו הם בהחלק דבירורי הולד, ומציירים בהם ג"כ ציור דג' קוין, ונתלבשו אותן הג' קוין דחלקי או"א בהג' קוין אשר בבירורי הולד עצמו, וכמו שמבואר ענין התלבשותם זב"ז בשער המוחין (סוף פרק ה ושם פ"ב). והנה אינו הולך ההתלבשות מכל קו לקו שכנגדו להדיא, דהיינו מהקו ימין שבחלקי או"א להקו ימין דבירורי הולד, וכן משמאל לשמאל, ומאמצע לאמצע. אלא בתחילה נצטמצמו כל הג' קוין אשר בהחלק דאו"א בהקו האמצעי אשר בהם עצמו, וכן ממשיכים ג"כ את כל תכונת הג' קוין אשר מהחלק דבירורי הולד להצטמצם ג"כ בבחי' הקו האמצעי שבו לחוד. ומתלבש אותו הקו האמצעי דחלקי או"א עם הב' קוין הכלולין בו בהקו האמצעי דבירורי הולד הכלול ג"כ מכל הג' קוין. ובכח אותו הקו האמצעי בהב' קוין הכלולים בו אשר מחלקי או"א נתפשטו

⁴⁴¹ עי' לעיל הערה 309.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

{קא ע"ב} ונצטיירו החלקי דבירורי הולד לג' קויין ממש בהמשך הזמן דימי העבור, ונעשו מלובשים הג' קויין דחלקי או"א בתוך הג' קויין דחלקי בירורי הולד.

ונמצא כי סדר ההתלבשות החלקי דאו"א בהחלק דבירורי הולד הוא ע"ד סדר הזווג, שהוא רק ע"י יסוד ביסוד, הקו האמצעי שבו בהקו האמצעי שבה, ונצטמצם כל השפעת הזכר ואינו משפיע בהנוק' רק ע"י יסוד מהקו האמצעי לבד, וכן גם היא אינה מקבלת ג"כ רק דרך שם. כן ע"ז ממש הוא הסדר דהתלבשות החומר והצורה מהחלקי דאו"א אשר בטפה הזרעית בהחלקי דבירורי הולד אשר בטפה הזרעית, כי כל המשכת פרצוף תחתון מעליון וכל סדר בניינו הוא הכל רק בדרך זה, וכן מוכח ג"כ בדברי הרב בשער תיקון נוקבא (פרקים א ג ד), ע"ש, דכל כח והארת הב' קויין ימין ושמאל דז"א הנמשכים בה לצורך בנין הב' קויין ימין ושמאל דידה הוא רק ע"י יסוד שלו לבד, וכן ג"כ רק ע"י השורש דהקו האמצעי שלה לבד וכמ"ש שם. כי ע"י שורשה הראשון שביסוד שלו, היא עולה בכל הקו האמצעי שבו ומתפשטת גם בהב' קויין ימין ושמאל דידה, כי לוקחת מכולם ע"י היסוד שלו, ועל ידו היא נבנית בכל הג' קויין שבה.

אמנם זהו רק בעיקר פרצופה שהוא מהחכמה שלה ולמטה, וכנודע שהתחלת כל פרצוף הוא מחכמה⁴⁴², אך בהכתר שבה שהוא ב' בחי' עתיק וא"א כנודע (ע"ז שער התיקון פרק ד), הנה לוקחם מהחזה מהטבור שלו וכמ"ש לעיל פרק ב' אות י', כי משום שהם למעלה מעיקר הפרצוף, ולכך נמשכים הם מהחזה והטבור שהוא למעלה מהיסוד.

ועתה הרי נתבאר היטיב מה שאמרנו בכוננת דברי הרב ביציאת האור דהטבור והיסוד, כי הכוונה הוא על כל בחי' התנה"י דא"ק העתידים אח"כ להתפשט בטפה הזרעית ולהשתתף בבנין האצילות וכנ"ל פרק א' אות מ"ד ופ"ב אות ד' ה'. הנה כל אותן התנה"י אשר נתלבשו בהי"ס דהמלכות המלבשת עליהם, הנה נצטמצמו מתחילה ונכללו כולם בבחי' היסוד, ודרך היסוד יצאו כולם להתלבש בהמלכות (לבד הכתר שהוא יצא דרך הטבור כנ"ל, כי הוא נשאר עומד למעלה בסוד אור מקיף מבחוץ כנודע). וזהו מ"ש שיצאו דרך הטבור והיסוד, ור"ל על כל אותן בחי' התנה"י עצמם, האורות והכלים שלהם כולם נכללו מתחילה בהיסוד, ודרך היסוד יצאו להתלבש בהי"ס דהמלכות. כי כמו שאנו אומרים על אותן הבחי' דהטבור והיסוד מהתנה"י דא"ק העתידים להתפשט בטפה הזרעית ולהשתתף בבנין האצילות וכנ"ל פרק א' אות מ"ד ופ"ב אות ד' ה', והגם שכל התנה"י כולם הם עתידים להתפשט, עכ"ז אמר שיצאו מהטבור והיסוד, כי גם הנצח והוד עצמן הם יוצאים ג"כ דרך היסוד, ור"ל כי כמו שאנו אומרים על התנה"י דהעליון המתלבשים בהתחתון, שיוצאין אותן התנה"י מהיסוד דהפרצוף העליון, שהוא בהטפה הזרעית כנ"ל, כן הוא גם אותן התנה"י עצמן אשר בטפה הזרעית, הנה נכללין בחי' הנצח הוד דבטפה הזרעית בבחי' היסוד דבטפה הזרעית, ויוצאין ע"י אותו היסוד דבטפה הזרעית להמלכות אשר בהטפה הזרעית שהוא העצם הולד עצמו, ומקבלת אותן רק ע"י בחי' יסוד שלה ג"כ וכמו שביארנו. והעצם הולד עצמו שבענינינו, הוא עצם כל המלכים דהיושר, כי המלכים דהיושר הם מהי"ס דהמלכות דהע"ב דס"ג וכמ"ש בהו"ת ל"ז ובכ"מ.

הרי נתבאר כי מ"ש הרב שיוצא מהטבור והיסוד, הכוונה על בחי' הטבור והיסוד העתידים להתפשט באצילות, והוא מבחי' הע"ב דס"ג וכנזכר, ויוצא דרך אותו הטבור והיסוד כל האור שבקע את הפרסא, וגם בחי' הנצח וההוד ג"כ, כי אותן התנה"י הם הכלים להאור, ומתלבש מתחלה כל האור באותן ה' פרקין דנה"י, ואח"כ יוצאים כולם דרך הטבור והיסוד דאותן הבחי' (דתנה"י העתידים להתפשט באצילות כנ"ל פרק א' אות מ"ד ע"ש והבן) להמלכות דהע"ב דס"ג. ומתלבשים הי' פרקין⁴⁴³ דתנה"י שמהטבור ולמטה (בבחי' הכלים

⁴⁴² עי' לעיל הערה 71.

⁴⁴³ א' דת"ת וג' דנצח וג' דהוד וג' דיסוד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

פנימיים דא"א ואו"א) בהי"ס דהמלכות שהוא הכלים העיקרים דהמלכים דהיושר. ונמצא שמה שאמר הרב שיצא האור מהטבור והיסוד, הנה עומק הכוונה הוא באמת על הכלים פנימיים ג"כ, שכל הטי' פרקין דנה"י יצאו ג"כ רק דרך היסוד, דהיינו שנתלבש האור בהטי' פרקין דנה"י, ויצא עמהם דרך היסוד להמלכות, ומכל אלו נעשו כל המלכים דהיושר.

וזהו הענין מה שנצח והוד הם סתומים לעולם, וכן בהתלבשות העליון בהתחתון, עומדים הנצח והוד סתומים בתוכו, ואינו פתוח רק היסוד לבד שהוא נפתח בדעת או בחוה כנודע. והוא משום שכן סידר המאציל (קא ע"ג) ית"ש בסדר בנין העולמות, שלא יקבל התחתון מהעליון את האור המתלבש בו ע"י כל הנה"י שלו בהרחבה כמו שהוא, אלא רק שיצומצם ויתמעט, שלא להאיר בו אלא רק דרך קו דק לבד וכמ"ש לעיל פרק ב' אות י"א, ולכן אינם מתפשטים אפילו הנצח הוד עצמם ג"כ רק דרך היסוד לחוד.

והנה בדברינו הללו, הרי נתבאר בעה"י כל ההערות שהערינו לעיל, דמה שהערינו למה נשתנו המלכים דהיושר לצאת מב' וג' מקומות ולא יצאו כולם ממקום אחד וזה מזה ע"ד האורות דעינים. הרי לפי מה שביארנו היה באמת יציאת דהמלכים דהיושר ג"כ רק ממקום אחד, שהוא מהבקיעה דרך הפרסא. וכמו שהמלכים דהעגולים יצאו ממקום אחד שהוא דרך העינים, כן ע"ז יצאו המלכים דהיושר ג"כ רק ממקום אחד לבד, דהיינו מהבקיעה דרך הפרסא. וכן היה יציאתם ג"כ רק זה מזה ע"ד האורות דעינים, כי האור שיצא מהפרסא היה אור הכתר ובו היו כלולים כל הטי' אחרים, ואח"כ יצאו כולם זה מזה ע"ד שמבאר הרב לקמן פ"ד ופ"ה באורות דעינים. ומ"ש שיצאו מהטבור והיסוד, הוא היה אחר שיצאו זה מזה ונתלבשו בהטי' פרקין דנה"י, אז יצאו הכתר מהטבור ושאר הטי' יצאו כולם מהיסוד, כדי להתלבש בהי"ס דהמלכות העומדת ומלבשת מהטבור ולמטה, כי הם הכלים העיקרים שלהם, ושם נתגלו למלכים בפנ"ע שהם המלכים דהיושר. ומ"ש שיצאו מצפרני רגלים, הוא רק ההארה לבד מאותן המלכים דהיושר אחר שנתלבשו בהי"ס דהמלכות, ויצאו ומלכו כל אחד ואחד בשעתו, אז יצא מכל אחד ואחד איזה בחי' הארה ממנו דרך בקיעת הצפרני רגלים דהמלכות, והם הניצוצין שירדו למטה וכמו שיבואר עוד בעה"י. וכן שאר כל ההערות שהערינו בזה בריש דברינו, הנה ע"פ מה שביארנו הם כולם מבוארים בפשיטות היטיב ממילא בעה"י.

[יט] כי הם עצמם בחי' המלכים – אין הכוונה שרק הם המלכים הנודעים, דזה אי אפשר לומר, דהרי עיקר המלכים הוא מה שיצאו מהעינים, והם הלבשו מהטבור ולמטה. וכן המלכים דיושר הם יצאו מהטבור והיסוד וכנ"ל, וכמו שנודע ומפורסם בדברי הרב ובדברינו, אלא הכוונה הוא שעיקר המיתה והביטול אשר היה בהמלכים הוא רק באותן הי' אורות אשר יצאו מצפרני רגלים, וכן הוא מבואר בהלשון שבשער הקדמות (דף יט ע"ג) שאמר שם צפרני רגלים והם עצמם בחי' המלכים שמתו כנודע, כי ביטול המלכים היה כו' כי רק הם מיתו ונתבטלו. ור"ל שירדו למטה להקליפות רח"ל, אבל כל האורות העיקריים של כל המלכים הם לא ירדו למטה, וכנודע שהאורות נשארו למעלה וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג) ובשער רפ"ח (פרק ב) ע"ש. וכן גם הכלים שלהם הגם שהם ירדו כולם, עכ"ז הנה מעקרן ורובן נתהוו כל העולמות דאבי"ע עצמם, ורק מהשמרים והעכירות שבהם נתהווה כל הקליפות והס"א אשר אחיזתם הוא רק בציפורניים לבד, וכמ"ש בזהר אחרי מות (ד' ס' ע"ב) ובדברי הגר"א בס"ד (פרק ג בד"ה וענין כלל ופרט כו' ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה).

[כ] וזהו עצמו סוד טפה"ז של יוסף כו' – כי נודע הוא שיוסף היה מרכבה למדת היסוד, ובפרט אחר שירד למצרים אז אסתלק ליסוד דדכורא וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה וענין אפרים י ע"ג), (קא ע"ד) ולכן הוא כי משום שבשורש השרשים שהוא המלכין קדמאין אשר נפקו מא"ק שהם השורש של כל העולמות כולם, היה הקלקול שיצאו אורותיהם בלי זוג ובבחי' טפ"ק מצפרני רגלים, ועי"ז נתהווה כל הס"א (וע' בספר הגלגולים הנ"ל בפרק מ"ב דף מ"ז ע"ד, שאמר שם כי פוטיפר הוא גימ' שכינה שהוא מלכות דקליפה,

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ובמלכות זו היתה נאחזת אשת אדוניו והיא אשת זנונים שפחה בישה, ורצתה להזדווג עמו כו' ע"ש בדרך מ"ח ע"א, ושם אמר כי היו ב' פעמים י' טיפין, א' מבין ידיו וא' מצפרני רגלים יעוש"מ), לכן היה כח לאותו הס"א להתגבר מכח שורשם ולגרום ליוסף אשר הוא ממדת היסוד שיוצא ממנו ג"כ י' טיפין מצפרני רגליו כדי להיות להם יניקה מהם, וכידוע בסוד עון זה רח"ל בשער קליפות נוגה (סוף פרק ב). ועי' בספר הגלגולים (הנדפס בשנת תרל"ה מכ"י בפ' מ"ג), ובשער הגלגולים (הקדמה כ"ו). ועי' למטה אות כ"ב, ובדברי הגר"א (בסוף ס"ד נט ע"ב##) וכמו שסיבת הסרון הזווג בהמלכין קדמאין היה משום שלא היה נתפשט בהם אור דא"ס ית"ש וכמ"ש בהו"ת ל"ו בס"י ל"ב שם, כן הוא ג"כ כי כל זמן שאינו מתנהג העולם בשליטת השם ס"ג אשר הארתו הוא מבחי א"ס ית"ש וכנ"ל אות י"ג ולעיל פרק א' אות נ"ו, הנה חסר עדיין הזווג התדירי בין זו"ן, ושאו"ג ישאג על נוהו⁴⁴⁴, וגרם מה שגרם.

אמנם זהו רק כשהתעוררת הוא מלמטה דאל"כ הצדיק אבד⁴⁴⁵ וביתו ריקן, דעילת העילות לא נחית עליה ואינו משפיע ביה עד דאתתקן בנוק'. אך כשהתעוררת הוא מלמטה, ומכל שכן מאדם גדול אשר הוא מרכבה לאותה מדה, אז ממשיך בע"כ ונמשך מבחי' עצמותו גופו, וכן גם מלמעלה ולמעלה מבחי' החיצונית אשר שם הוא קשור ותלוי עכ"פ, וזה לא יחסר לעולם וכנודע ונעשה מה שנעשה רח"ל.

[כא] שיצאו בלתי נקבה – ע' בדע"ה סי' א'⁴⁴⁶ ובהו"ת ל"א.

[כב] והם הם י' הרוגי מלוכה – ע' בשער קיצור אבי"ע (פרק ה) שאמר שם שאלו הי' טיפין דיוסף הם היו הי' לבושי נשמותיהן של העשרה הרוגי מלוכה ולא נשמותיהן ממש ע"ש. והוא ע"פ מ"ש בשער הגלגולים (הקדמה כ"ו) וכן בספר הגלגולים (הנדפס כעת מכ"י בפ' מ"ג) כי כל מה שאירע ליוסף הצדיק בעוה"ז הנה כמו כן אירע למעלה ביוסף הצדיק העליון שהוא ספי' היסוד, שמכל בחי' הפרצופים התלויים בזו"ן, ויצאו מכל בחי' יסוד דכל א' מהם עשר טיפות ונצוצות, והם היו לבושי הנשמות דעשרה הרוגי מלוכה, כי נשמותיהם היו מעלתם גבוה מאד, דהיינו שהיה מהדעת שבראש ולא מהדעת שבגוף⁴⁴⁷, וכן אלו הטפות ונצוצות שיצאו מיסוד העליון שהם הלבושים כנוכר, הנה משום שהיו ע"י אתעורותא דדכורא לבד, כי ההתעוררת היה ע"י יוסף התחתון שהוא זכר בלי נקבה. והגם שההתעוררת של יוסף התחתון היה ע"י נקבה אשת אדוניו, אך היא לא גרמה למעלה בהנוקבה עליונה ח"ו, וכנודע שמעשיהם אינם גורמים למעלה ח"ו, וא"כ לא היה ההתעוררת למעלה רק מיוסף לבד שהוא זכר בלי נקבה. והיה למעלה רק אתעורותא דדכורא לבד, וכשהוא אתעורותא דדכורא לבד יוצא הטפה מהדעת שבראש ולא מהדעת שבגוף *וכמו שמבאר שם הרב הטעם בזה. ולכך נעשו הם לבושים להנשמות די' הרוגי מלוכה שהיו ג"כ מהדעת (קב ע"א) שבראש. ומה שנעשה מאלו הטפות רק לבושים ולא נשמות עצמן, הטעם הוא ג"כ משום שהיו מוכר לבד בלתי נקבה. דהנה נשמה חדשה אי אפשר להתהוות אם לא ע"י שמקבל מלמעלה ולמעלה עד א"ס ית"ש וכמ"ש בדרושי מ"ן (דרוש ז), וכשהוא בלי נוק' אינו משפיע א"ס ית"ש אלא לצורך עצמן בלבד, וכמ"ש בתיקונים (תו"ח טו ע"ד) דעילת העילות לא נחית עליה עד דאתתקן עם נוקביה⁴⁴⁸. וא"כ הרי לא יצאו הטיפין רק מעצמותם גופה, והיינו מהב' עטרי' הראשונים אשר נטלו לצורך עצמן וגופם, ומזה נעשה בחי' הלבושים לנשמות וכמ"ש בדרושי מ"ן (דרוש ח') ע"ש. וכן אמר בשער הגלגולים שם באותו ענין (בדרך כ"ז ע"ב) כי הלבושים אינם כי אם מהחסדים הראשונים ולא מהחסדים שלאחר כך, והוא כמו שאמרנו

⁴⁴⁴ עי' לעיל סח ע"ג שמציין לשער הקלי' נוגה ב'.

⁴⁴⁵ עי' לעיל סח ע"ג, ועי' זהר ח"ג סט ע"א וריג ע"ב.

⁴⁴⁶ דרוש א' סימן א'.

⁴⁴⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ יד ע"ד.

⁴⁴⁸ תרגום: עילת העילות לא ירד עליו על שנתקן עם הנקבה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי משום שיצאו בלי נוק' לא קבלו חו"ג חדשים כלל ולא יצאו רק מהחו"ג הראשונים, ומשם לא נעשה רק בחי' לבושים לבד, ומשום שהיו מהדעת שבראש לכך נעשו הם לבושים להנשמות די' הרוגי מלוכה אשר היו ג"כ מהדעת שבראש כנזכר. והנה באותן הלבושים משום שיצאו בסוד טפ"ק מצפרני רגלים שלמה בהם הס"א (שאחיותן הוא בצפורניים) ועשו בהם כרצונם רח"ל.

* הגנה - יעו"ש בדברי הרב שהאריך שם קצת ליתן טעם בזה כו', וע"ש עוד (בספר הגלגולים בפרק ל' בד' ל"ב ע"ב ע"ש). אמנם לענ"ד קשה לי להבין החילוק, כי הרי התעוררת הזווג הוא לעולם רק מהדעת שבראש, וא"כ מפני מה כשהוא ע"י נוקבה באה המפה בהתלבשות הדעת שבנוף, וכשהוא בלא נוק' אינו מתלבש כלל ויוצא מהדעת שבראש לבד ועובר דרך הו"ק ואינו מתלבש בהם, וכן משמע להדיא ג"כ בפע"ח בפסח (פרק א) וכן בשער הכוונות שם (דרוש א) שאין חילוק כלל עש"ה. (אמנם שם בק"ש שעל המטה פ"ה הנה מבואר שם כמ"ש בספר הגלגולים וצ"ע והי"ע.)

ונראה לי לומר שכוונת הרב הוא רק על אותן המפות שמדבר שם באותו הענין, והיינו המפות שיצאו מצפרני רגלים. כי הרי משם לא יצאו מפות ממש, כי הרי אין שם נקב כלל אלא רק בקיעה בעלמא וכמ"ש הגר"א בתיקונים (קכ"ח ב' בד"ה ונעץ) ע"ש⁴⁴⁹. והנה כל מפת הזרע הנה השורש שבה הוא מהדעת שבראש, וכאשר נמשכה דרך כל הו"ק הנה מתמצה מכל הנוף ולוקחת חלק מהם ונתעבה בבחי' מפה הזרעית וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה שתא נפקין יד ע"ד ד"ה וידוע שג'), וכמו שנודע ג"כ בדברי הרב (שער מ"ד ומ"ן פרק ה) בסוד אור מים רקיע. אך זהו רק כאשר יוצא ע"י אות ברית ובשפע, אבל כאשר מעכב את עצמו מבלי להוציא דרך אות ברית אלא רק דרך צפרני רגלים⁴⁵⁰, אשר משם אינו יוצא אלא רק הארה מועטת לבד, כי אין שם נקב כלל, ולכן אי אפשר שיצא משם תמצית התעבות מהנוף אלא רק הכח והשורש לבד שבאותה המפה, והיינו החלק שלקח מהדעת שבראש שהוא רק בחי' אור לבד זהו לבד אשר יצא מצפרני רגלים. ולכן הוא מעלתו יותר גדולה מכאשר יוצא דרך אות ברית ובהתעבות, ועכ"ז הוא זכות וטובה והכרח לעשות כן לעכב את עצמו מבלי להוציא רק דרך צפרני רגלים, כי משום שהוא רק ההארה לבד מהדעת שבראש בלי התעבות אין להחיצונים אחיזה בזה כ"כ. כן נראה לי לומר בזה הגם שמלשון הרב שם לא משמע כן, שיהיה קאי רק על בחי' דצפרני רגלים, וכן יהיה קשה ג"כ לפ"ז מ"ש הגר"א בתיקונים שם בד"ה ונעץ בענין מ"ש רז"ל טובה ציפורני של ראשונים מכריסין כו' ע"ש⁴⁵¹, כי הלא לפי דברינו הרי הוא באמת המיפת דצפרני רגלים מעלתו יותר גדולה גם בהראשונים גופה, כי הוא רק מהדעת שבראש לבד וכמ"ש הרב וכנ"ו והשי"ת יאיר עיני.

[כנ"ו] כי הם ממש אלו הז' מלכים שנשברו כו' - כוונתו הוא ע"ד שכתבנו לעיל אות כ', כי הס"א אשר שלמה בי' הרוגי מלוכה הוא ע"י שרשם בהמלכין קדמאין שיצאו מצפרני רגלים דא"ק, ומשום שעדיין לא נבררו מהם לגמרי, ולכך נתגברו על יוסף הצדיק בעוה"ז, וגרם כמו כן למעלה ביוסף הצדיק העליון וכנ"ל, ונתערב טוב ברע ולא היה אפשר להוציא אותו הטוב מהם אם לא ע"י שנעשו אלו הי' מיפין לבושים לאותן הנשמות הקדושים, ובכח אותן הנשמות נברר אותו הטוב מהרע לגמרי, כי ע"י היסורים הגדולים שסבלו על קדושת שמו יתברך נתגברו על הרע להוציא בלעם (שהוא אותן הניצוצין והלבושים הנ"ל) מפייהם,

⁴⁴⁹ ז"ל: ונעץ צפרניו בקרקע - שיצאו משם ולא בהוא זונה ע"י ברית קודש וכמ"ש בפ"ב דשבועות ונעץ עשר צפרניו בקרקע כו' וז"ש טובה צפרניו של ראשונים מכריסין של אחרונים דודאי האי דנפיק מצפרנים אינן כי אם הארה מועטת דהוא רק בקיעה בעלמא בלא נקב ולא ע"י ברית בשפע גדול וקדוש וראה מה קדושים היו: מכריסין הוא ע"י כליות וברית קדש:

⁴⁵⁰ עי' כללים ח"א צא ע"ד בזה.

⁴⁵¹ עי' לעיל הערה 449.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ועב"ז נמלו הס"א חלקם ג"כ במה ששלמו בגופם לעשות בהם אותם היסורים. וגם אח"כ נשאר גופם אצלם, וכמ"ש בזהר (פקודי רנד ע"ב) וגופם דילהון יתמסר למלכו חייבא כל חד נטיל חולקיה כו⁴⁵² (וע' בזה בס' יהל אור להגרא בפ' פקודי ד' ל' ול"א שם ובשער מאמרי רשב"י בפ' פקודי בד' כ"ד ע"ג ובד' ס"ב ע"ג וס"ג ע"ב ובספר הגלגולים החדש פ' ט"ל ומ"ב ומ"ג). וע' לקמן בדרושי מ"ן (דרוש י"א) ומבואר שם שגם גופיהם ג"כ הם עולים תמיד בכחי מ"ן, והם מעלים כל המ"ן ומבררים כל הביוררים עד ביאת המשיח, כי הלבושין הנ"ל אות כ"ב הם נתבררו ועלו תיכף כולם בשלימות ע"י נשמותיהם שהיו בתכלית הקדושה וע"י היסורים הגדולים שסבלו, והם אשר העלו המ"ן דבינה כמ"ש בדרושי מ"ן (דרוש א), כי הלבושים הם מבינה כמ"ש שם (דרוש ח).

והגם שאמרנו שהם מהדעת שבראש, אך נודע הוא כי הדעת שבראש הוא מהז"ת דבינה שהם הב' עטרין הראשונים. אבל הגופים שלהם הם לא עלו תיכף אלא נמסרו בכוונה להס"א בסוד (קהלת ח ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, כדי להוציא כל בלעם מפיהם, שהוא לברר גם את כל המ"ן דנוק' דאצילות הצריכים להתברר עד ביאת המשיח. כי הנה כל המ"ן דהנוק' אשר הם צריכים עדיין להתברר הם הנצוצי י' אורות דצפוני רגלים דא"ק אשר ירדו עם הכלים הנשברים מהמלכין קדמאין, אשר מזה נעשה כל הס"א וכמ"ש בדע"ה סי' י"ב. וכן עי"ז ג"כ היה כח לאותה הס"א עצמה לגרום יציאת הי' טיפין ג"כ מיוסף הצדיק התחתון, וכן נסבב ביוסף הצדיק העליון להוציא י' טיפין מצפוני רגלים שהם הלבושין הנשמות די' הרוגי מלוכה, ויאחזו עי"ז הס"א בהם לשלוט בגופם. ולכן הוא כי אח"כ כאשר נתגברו עליהם אלו העשרה קדושי עליון לקדש את השם יתברך ע"י ששלמו בגופם, הנה מוציאים בגופיהם הקדושים את כל כוחם וחיותם של הס"א שהם כל הביוררים דהמלכין קדמאין הנבלע בהם, אשר בזה היה כל כוחם וכלי זיונם לגרום כל זאת.

הנה אח"כ כאשר התגברו הקדושי עליון עליהם לעמוד בנסיונם, מוציאים באותן גופיהם הקדושים עצמם את כל כוחם וזיונם מהם ויתבטלו מכל וכל במהרה בימינו אמן. וזהו מ"ש הרב כאן "והבן מילת מלוכה", ור"ל דלכך נקראו הרוגי מלוכה, כי הם ממש אלו הז' מלכים, ר"ל כי אלו הז' מלכים ממש הם אשר הרגו אותם. ואמר כי הם ממש אלו הז' מלכים שנשברו עליהם וגופם, ור"ל דאין הכוונה על (קב ע"ב) כל עיקרן של הז' מלכים עצמן ח"ו, כי הרי אורותיהם עלו למעלה, וגם מעיקרן של הכלים נעשו כל העולמות דאבי"ע, אלא הכוונה הוא רק על מה שיצא ונולד מסיבת השבירה שהוא הסינים והס"א שהוא מלכות הרשעה אשר יצאה ונתהווה משבירת הא"ק, היא אשר הרגה אותן הקדושי עליון זי"ע.

או כוונת הרב כמ"ש כי הם ממש אלו הז' מלכים שנשברו עליהם וגופם, כוונתו הוא על אלו העשרה קדושי עליון, ור"ל כי כמו שהז' מלכים נשברו ועלו אורותיהם למעלה, ומתמצית שבירת עליהם נעשית הס"א, כן היו בי' הרוגי מלוכה, כי נשמותיהם עלו למעלה

⁴⁵² ז"ל בשלימות: תא חזי נשמתא דאלין לאשלמותא דרוחא קדישא דלהון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות וגופא דילהון יתמסר למלכו חייבא כל חד נטיל חולקיה ברזא דקרבנין⁴⁵² ותא חזי⁴⁵² רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר אוף הכי כגוונא דא סליק במחשבה כמה דאתברר ביה פסולת (ס"א ואתבריר אוף הכי אלין בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כן סליק במחשבה וכלא) ויתברר אלין די בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כן סליק במחשבה סליק וכלא כמה דאצטריך חידו מסטרא דא ועציבו מסטרא דא.

תרגום: בא וראה הנשמות של אלו להשלמת רוח הקודש שלהם עשר רוחות מלמטה כראוי וגופם נמסר למלכות הרשעה כל אחד נוטל חלקו בסוד הקרבנות.

ובא וראה ראש ראשית האמונה תוך המחשבה מכה הניצוץ החזק ועולה תוך המחשבה (ומוציא) ניצוצות וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים ובורר פסלת מתוך המחשבה ונברר. אף כך כמו כן עולה במחשבה כמו שנברר בה פסלת (והתברר אף כך אלו שבהם השתלם מה שצריך ודאי כך עלה במחשבה והכל) ונבררו אלה שבהם השתלם מה שצריך ודאי כשעלה עלה במחשבה והכל כמו שצריך שמחה מצד זה ועצב מצד זה.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

וגופם שלהם נשברו ונהרגו ונמסר להם"א כנ"ל מדברי הזהר. וכן אמר בשער קיצור אבי"ע (פרק ה) ע"ש במ"ש שם, וכמו בשער קיצור הבי"ע (פרק ה) שאמר שם וכמו שבכלים ההם כו' ע"ש. (אך מ"ש שם "כך אלו הגופים כו", הכוונה הוא על הגופים הפנימית שלהם, שהם הלבושין הנ"ל ע"ש ותמצא מוכח כן).

אך לפי פי' זה אינו מדויק מ"ש "כי הם ממש", ועוד כי הרי אלו העשרה קדושי עליון לא היו הז' מלכין קדמאין כלל, כי הרי הם נתהוו כמה שנים אח"כ, דהיינו בעת המעשה דיוסף הצדיק התחתון, אז נולדו מיוסף הצדיק העליון העשרה בחי' לבושין הנ"ל, שהם היו העשרה הרוגי מלוכה כנ"ל אות כ"ב. אלא שהז' מלכין קדמאין הם גרמו זאת וכנ"ל, ולכן נראה עיקר כהפי' הראשון.

[כד] הדר מלך הח' – ע' הו"ת ל"ו בסי' כ"ו.

[כה] וזה ג"כ סוד כו' נטמאתי כו' – ור"ל דכן היה ג"כ בשורש השרשים, כי משום דבאלו המלכים היה השורש דהתהוות הטומאה והרע (וכמ"ש בדע"ה סי' י"ב⁴⁵³), ובפרט בהס"ג דס"ג שהוא עיקר הגבורות והדינים, לכך לא היה אפשר להיות זווג בין הע"ב דס"ג להס"ג דס"ג שהם בחי' או"א שבא"ק מהגרונן שלו ולמטה (כמ"ש בהו"ת ל"ה), וכמ"ש בהו"ת ל"א, וזהו מ"ש "מי שאמרה לו אשתו בשעת תשמיש נטמאתי", והיא הס"ג דס"ג שהיא בחי' אמא, אשר בה הוא עיקר הגבורות והדינים. ומ"ש בשעת תשמיש, כי הרי כבר התחילו לעשות פעולת הזווג, דהיינו עלייתם למ"ן וכמ"ש בהו"ת ל"ד ובהו"ת ל"ו בריש סי' כ"ג. ומחמת השורש דהתהוות הטומאה והרע שהיה נשרש שם לא היה אפשר להם לגמור את פעולת הזווג, כי היה ההולדה ח"ו רע מאד, ולכן לא הזדווגו כלל, וגם התעכבו את עצמו שלא להוציא טפה הזרעית דרך היסודות שלהם, כדי שלא יצא בשפע וגם שלא יהא להם יניקה ממקום גבוה שהוא מהיסוד, ולכך יצא רק מצפרני רגלים שהוא תחתיתו התחתון שאין למטה ממנו. וגם אינו יוצא משם רק הארה מועטת במיעוט האפשרי, וזהו ג"כ מ"ש "ויפרוש באבר מת", כדי שלא יהא שום יניקה משם, וע' לעיל אות כ"ב בההגה שם.

[כו] להמלכים אלו ז' – ר"ל להז' מלכים דהנקודות שהם האורות דעינים שהם העגולים, והם העיקר דהנקודות שהוא מהס"ג דס"ג, והנה ההבלים הראויים להם לקבל מהע"ב דס"ג, ור"ל מהמלכים דהיושר מבחי' היסוד שבהם, לא קיבלו מהיסוד אלא שיצא אותו האור רק דרך צפרני רגלים לבד וכנ"ל אות י"ח. והנה האמת הוא כי האור שיצא מצפרני רגלים לא היה בהע"ב דס"ג שהם המלכים דיושר לבד, אלא גם מהס"ג דס"ג שהם המלכים דעגולים, הנה גם מהם יצא ג"כ האור מצפרני רגלים ע"ד שיצא מהמלכים דהיושר. כי הכלל הוא דהמלכים דעגולים והמלכים דהיושר היו שוים בכל עניניהם כזה כן זה, אלא שזה יצא מהעינים וזה יצא מהבקיעה דרך הפרסא. וכן היה באמת גם בהס"ג דס"ג כל הענין דיציאת האורות מהטבור והיסוד על אותה הדרך. וע' מ"ש בכללי התפשטות והסתלקות כלל י"ן בדרך פב ע"א ממש שכתבנו לעיל אות י"ח בהמלכים דהיושר. כי כאשר יצאו האורות מהעינים הנה נתלבשו מהטבור ולמטה ובהנה"י דהס"ג דס"ג שהוא הבחי' מהס"ג ואח"כ יצאו אותן האורות עם הכלים פנימיים דרך הטבור והיסוד שבהם, ונתלבשו בהמלכות דהס"ג דס"ג בהי"ס שבה, ואלו הי"ס הם הם המלכים דעגולים. והנה היה צריך שאותן המלכים דעגולים יזדווגו בבחי' היסוד שבהם עם היסוד דהמלכים דהיושר, והיה מוציא זה טפת מ"ן וזה טיפת (קב ע"ג) מ"ד, אבל בשביל שהיו שניהם עדיין מבחי' דינין וגבורות החזקים שהוא השורש דהתהוות דכל הס"א, ובאם שהיו מזדווגים היה העולם חרב,

⁴⁵³ נד"צ דרוש ה' סימן ו אות ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לכך שלטו בעצמן שלא להוציא אורותיהם מהיסודות שלהם וע"י זווג, אלא יצאו מכל אחד ואחד הארה מועטת ממנו שהוא דרך בקיעת הציפורניים דכל א' לבד.

ומה שאינו מזכיר הרב מיציאת האורות דהטבור והיסוד וצפרני רגלים רק בהאור החדש לבד שהוא הע"ב דס"ג, ואינו מזכיר מזה מאומה בהאורות דעינים שהוא מהס"ג דס"ג, הנה בהאורות דהטבור והיסוד הרי אנו רואין שגם בהאור החדש אינו מזכירו הרב אלא רק מה שבא ללמדינו מה שהיה נמשך מהם לתועלת האורות דעינים, וכמו שאמר שהכח"ב דהנקודות היו מקבלים מאורות הטבור והיסוד (ומשום שהכלים דהג"ר דהמלכות אשר היה מלביש עליהם הם מזוכך מאד, ויכול הג"ר דהנקודות לקבל ההארה דרך הם וכנ"ל אות י"ח), אבל בסדר ואופן יציאתם אינו מזכיר הרב מאומה אלא רק מה שהעלינו אנחנו בעה"י ממה ששאבנו מעומק דבריו לבד וכנ"ל אות י"ח. ומאותן ההוכחות עצמן יש לנו להוכיח ג"כ שכן היה כ"ז גם בהאורות דעינים, וכדי להשוות הסדר דעגולים והיושר בכל עניניהם, כי בזה יהיו ניחא כמה קושיות אשר הקשו האחרונים וכמו שתמצא בספר שמן ששון, ובדברינו יהיה ניחא כמעט הכל בעה"י דוק ותבין. ומה שאינו מזכיר הרב מענין יציאת מהצפרני רגלים בהאורות דעינים הנה הטעם הוא ע"פ מה שכתבנו בהו"ת ל"ד, כי כל עיקרן דהאורות דעינים לא יצאו בבחי' לידה כלל, ולא היו מבחי' טפה הזרעית כלל ע"ש היטיב. וא"כ לא היה בהמלכים שנעשה מהם הכח דבחי' הזווג וטפה הזרעית מאומה, כי אין בענף אלא מה שבכח השורש. ואחר שהשורש לא יצא מבחי' הזווג וטפה הזרעית, א"כ הרי היה חסר אותו הכח לגמרי בהמלכים שנעשה מהם, וזהו טעם ג"כ מה שלא נזדווגו המלכים דעגולים עם המלכים דהיושר וכמ"ש בהו"ת ל"א, כי היה חסר בהעגולים כל הכח דבחי' הזווג לגמרי. (אמנם זהו רק בהמלכות דס"ג דס"ג, אבל בהנה"י דהס"ג דס"ג שהוא מבחי' א"ק העתיד להתפשט מהס"ג דס"ג שבו באצילות, והם היו בבחינתם הראשונה וכמ"ש לעיל פרק א' אות מ"ד, הנה בהם היה הכח דבחי' הזווג עכ"פ מבחי' עצמותם גופה, כי הרי הם מא"ק אשר הוא היה מתוקן ונשלם בכל העינים, ולכך היה גם בהם הענין דיציאת הטבור והיסוד כנזכר וע"ד שכתבנו לעיל אות י"ח. וממילא שנתנו איזה כח דבחי' זווג עכ"פ גם בהמלכות המתלבשים בה, וכמ"ש לעיל אות י"ח עש"ה.)

וא"כ מאחר שהיה חסר בהמלכים דעגולים עיקר כח הזווג ובחי' נתינת טפה הזרעית בהיסוד שלהם, א"כ ממילא הוא שלא שייך בהם הענין דיציאת בחי' טפה הזרעית דרך צפרני רגלים מאומה, ולכך אינו מזכיר הרב מענין יציאת דצפרני רגלים רק בהמלכים דהע"ב דס"ג שהם המלכים דהיושר ולא בהמלכים דעגולים. וכן לא נזכר בש"ס ובשום מקום הענין דנעץ צפרניו בקרקע רק בזכר ולא בנקבה, משום דכן היה גם בשורש השרשים וכמו שאמרנו. אך מה שאנו אומרים דיציאת האורות מצפרני רגלים היה גם בהמלכים דהעגולים, כוונתנו הוא רק על הארת דעצמותם גופה, וכמ"ש הרב בשער פרצופי זו"ן (פרק ב) בענין בקיעת הברש שתחת הצפרנים, כי משם יונקים החיצונים בהארה היוצאת משם, וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק ג בד"ה וענין כלל ופרט כו ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה) וכולן נאחזין בטופרי דידין ורגלין כו', ע"ש ובזהר אחרי מות (ס' ע"ב וע"ט ע"א) וכידוע. והוא ההארה דעצמות הפרצוף גופה ולא ההארה מבחי' הזווג, ואותה בחי' ההארה דצפרני רגלים הוא אשר יוצא גם מהמלכים דהעגולים, ואותה ההארה ירדה למטה עם הכלים הנשברים ובהס"א אשר יצאה משם, והם הנצוצי אורות מהמלכין קדמאין הנבררו תמיד בכל עת עד ביאת המשיח במהרה בימינו אמין, ע"ד שאמרנו ביציאת האורות דצפרני רגלים מהמלכים דהיושר, כי גם בהס"א יש ג"כ בחי' יושר ועגולים, וחיותם הוא מאלו הב' האורות דצפרני רגלים מהמלכים דהעגולים והיושר דהמ"ק. וכאשר יגמרו להתברר אז תתבטל הס"א מכל וכל, ויהיה כל העולם כולו כולו קודש להשם ית', (קב ע"ד) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא במהרה בימינו אמין. והנה לעיל אות ב' (והוא בהו"ת אות נ"ו השייך לשם ע"ש) אמרנו כי האור אשר יצא דרך סתימת דופני הגוף הוא ג"כ לצורך הו' מלכים, וצריך ביאור מהו הענין דאלו ב' האורות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ונראה לומר כי הנה הם הב' בחי' דעגולים ויושר אשר ישנם לעולם בכל עולם ובכל מקום, כמ"ש הרב בעגו"י (ענ"ג) שאלו הב' בחי' ישנם בכל העולמות כולם, וכמ"ש בהו"ת ל"א, שגם בעולם התהו היה ג"כ מעין אלו הב' מיני מלכים הן בהע"ב דס"ג והן בהס"ג דס"ג. כי אפי' הס"ג דס"ג הגם שהם העגולים העקריים, אך מכיון שהם ז' מלכים הרי יש בהם עכ"פ שורש מבחי' היושר ג"כ, כי הו"ק מכל מין שהם הם בחי' היושר שבאותו המין, והמלכות היא בחי' העגולים שבאותו המין, כי לעולם אינו חסר מאלו ב' הבחי'. כי משום שכל האורות הם יוצאים מהקו וצמצום, שהם שורש השרשים דעגולים ויושר, לכן יש בכל אור ואור מאלו הב' בחי' עכ"פ, והם הו"ק ומלכות דכל אור. ולכן יצאו הב' האורות בהנקודות: אחד, דרך סתימת דופני הגוף, והוא האור שהיה יוצא דרך נקבי העור ודרך צינורי השערות, והוא הארת דבחי' העגולים וכמ"ש לעיל פרק א' אות ס"ו ובהע"ב ס"י י"א, והיה מאיר אותו ההארה להעגולים דהנקודות. והארה השני, יצא מצפרני רגלים, והוא הארה דבחי' יושר, ומזה היה מאיר להיושר דהנקודות. ואלו הב' מיני האורות היו יוצאים מהמלכים דהיושר והעגולים דהע"ב דס"ג כדי להאיר בהמלכים דיושר והעגולים דהס"ג דס"ג, כי בכל א' היו ב' מיני מלכים כנ"ל. ולפי מ"ש שהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג היו שוים בכל עניניהם, יהיה נמצא שגם מהמלכים דס"ג דס"ג יצאו ג"כ אלו הב' מיני האורות, והיו מתחברים ההארת העגולים שבשניהם (שהוא הארת היוצא דרך סתימת הגוף דכל א' שבשניהם) זה בזה, וכן הארת היושר שבשניהם (שהוא הארת דצפרני רגלים שבכל א') זה בזה, והוא מעין בחי' דו"ן וזווג אשר היה גם בהם עכ"פ וכמ"ש בהו"ת ל"א ובכ"מ בדע"ה.

וזה הרושם דבחי' הזווג אשר היה באלו ב' מיני האורות היה ג"כ גרם וסיבוב באופני סדר השבירה, וכמ"ש בהו"ת ריש אות למ"ד שהיה כמה גרמות וסבובים בזה ע"ש ותבין. אמנם היה עוד הארה אחת אשר יצא ג"כ (הן בהמלכים דע"ב דס"ג והן בהמלכים דס"ג) ולא נזכר כאן בפרק זה רק לעיל בשער סנת"א (פרק א' בהמ"ב) והוא הארת נקב האחור. והנה ידוע הוא ששם הוא אחיזת החיצונים רח"ל, ולפי מ"ש לעיל אות ב' שהארת הטבור והיסוד אשר הוא ממקום פתוח ויוצא משם אור והבל ממש הוא להג"ר דהמלכים ולכך יצאו הג"ר מתוקנים, כן עד"ז יצא ג"כ אור מנקב האחור לצורך יניקת החיצונים. אמנם לא יצא רק אור אחד לבד, שהוא לבחי' החו"ב שבהם, אבל לאור הכתר שלהם לא יצא כלל, וכדי שלא יוכל לעלות ולהתקן בבחי' א"א דיליה, וכמ"ש הרב בשער הקליפות (פרק ג) בסוד (שובדיה א' ד) אם תגביה כנשר משם אורידך ע"ש.

[כזו] יצאו דרך צפרני רגלים – הנה לפי דברינו לעיל אות כ"ו ואות י"ח לא היה היציאת דצפרני רגלים רק בהמלכים לבד, שהוא בהמלכים דהיושר שמע"ב דס"ג ובהמלכים דעגולים דהס"ג דס"ג, אבל בהע"ב דס"ג עצמו וכן הס"ג דס"ג עצמו לא היה בהם בחי' היציאה דצפרני רגלים, אלא שבהם היה היציאה בסוד טפ"ק ממש, והוא כל עיקרן של כל המלכים עצמם אשר יצאו מכל א' בפנ"ע הוא סוד טפ"ק גמור וכנ"ל אות י"ח ובהו"ת ל"א ול"ד. אמנם בהמלכים אחר שיצאו ומלכו כל א', והיה צריך שיזדווג כל א' עם אותו שכנגדו, דהיינו החסד דהיושר עם החסד דהעגולים, * וכן הגבורה כגבורה, והת"ת בת"ת, וכן כולם. ומחמת שהיה חסר הזווג בהם, הוציא כל א' את אורו דרך בחי' הצפורן שבו. והגם שלא היו עדיין בסוד פרצוף עד אחר התיקון, עכ"ז שייך לומר בחי' ציפורן ע"ש אח"כ, דהרי ע"כ הוא דתכונת ושורש הפרצוף היה גם בהנקודות, דהרי יצאו מא"ק שהוא היה מתוקן בכל התיקונים וכמ"ש בהו"ת אות ל'. וכן גם הג"ר דהנקודות, הרי היו בסוד קוין שהוא ג"כ תכונת פרצוף, ועוד דאל"כ היה צריך בעת הפגם להתבטל בחי' הפרצוף ג"כ, אלא (קג ע"א) דהרי כל מה שניתוסף רק בעת התיקון הוא נתבטל בעת הפגם ח"ו כנודע, אלא ע"כ דתכונת ושורש הפרצוף היה גם בהנקודות בכל מלך ומלך שבו, ולכך נשאר בנין הפרצוף לעולם. והנה אותה הבחי' מהאור והכלי אשר עתיד להתהוות אח"כ ממנו בחי' בקיעת הציפורן, הנה משם יצא ההארה דכל מלך ומלך בעת שיצאו ומלכו כל א' בשעתו, ונתחברו אותן

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ההארות דצפרני רגלים אשר מהמלכים דהיושר עם ההארות דצפרני רגלים אשר יצאו מהמלכים דעגולים כל א' זה בזה, וירדו למטה ונעשה מהם מה שנעשה. וע' לקמן באות מ"ג מה שכתבנו בזה ע"ש.

והנה אותה ההארה דצפרני רגלים הוא זולת האור דרפ"ח ניצוצין הידועים, והם קודמים להם, כי הרפ"ח ניצוצין לא ירדו רק אחר השבירה, אבל האורות דצפרני רגלים הם יצאו וירדו למטה בעת שיצאו ומלכו. ואלו ה' אורות עם השורש שלהם הנשאר למעלה קשור ותלוי בהצפרני רגלים עצמן הם ה"א אורות אשר הם עיקר היות החיצונים וכידוע בסוד י"א סימני הקטורת (שער המלכים פרק ו'), שע"י י"א סימני הקטורת נבררו ועולים אלו ה"א אורות, כי ה"א סימני הקטורת הנה שרשם הוא אותן ה"א אורות אשר בצפרני רגלים וכמו שנודע, וכמ"ש זהר ויחי (ר"כ סע"א ורע"ב) שכל המציאות שבעוה"ז בכל פרטי הדצח"מ יש לכל פרט ופרט שורש בהאורות העליונים אשר הוא שורש התהוותו. ולכן כאשר שאנו מעלים ומקטירים אותן ה"א סימני הקטורת בביהמ"ק להשי"ת, הנה עי"ז נבררו ועולים אותן הניצוצין דצפרני רגלים וחוזרים לשרשם בקודש וכנודע כ"ז. וענין מה שהם י"א יתבאר למטה אות ל' ע"ש. וע' מ"ש לעיל פרק ב' אות ה' ופ"ג אות ה' ובהו"ת נ"ג בענין השרשי דבי"ע אשר הם מהחיצוניות דהפנים ומהחיצוניות והחיצוניות דחיצוניות דאחוריים אשר ירדו מתחילה למטה, ואח"כ ע"י אור העינים חזרו ועלו למעלה כמ"ש שם. והנה האירו ומלכו גם הם ע"י קבלת אור דעינים, והיה גם בהם הענין דיציאת אורות מצפרני רגלים, כי אלו ה' בחי' דחיצוניות היה הן בהע"ב דס"ג והן בהס"ג דס"ג, כי כשם שיש יושר ועגולים ובחי' דו"ן באצילות כן יש יושר ועגולים ובחי' הדו"ן בבי"ע כנודע, והם ה' בחי' דחיצוניות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, כי הם היושר והעגולים ובחי' הדו"ן שבעולמות בי"ע. והיה צריך ג"כ שיזדווגו כל א' זה בזה, ומאחר שבעולם התוהו היה בלא זווג, הוציא כל א' ההארה שלו דרך הצפרני רגלים, והוא היות החיצונים והקליפות דהעולמות בי"ע.

וא"כ נמצא כי היה ח' בחי' הארות דצפרני רגלים, והיינו בהמלכים דע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שבכל עולם ועולם מאבי"ע, וע' בהו"ת ל"א שכתבנו שם כי באמת יש בהע"ב דס"ג עצמו וכן בהס"ג דס"ג עצמו יש בכל א' לבד עגולים ויושר ע"ש. וא"כ נמצא שהם ד' בחי' בכל עולם ועולם, ובכל א' היה הענין דצפרני רגלים, וא"כ הרי היה בפרטיית ט"ז בחי' דצפרני רגלים. והנה אמרנו כי ההארות דצפרני רגלים הוא מה שיצאו מהמלכים דכל א' גופה, אבל המלכים עצמן הם היו בחי' טפ"ק ממש מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג כנ"ל. וכן היה כ"ז ג"כ גם בכל עולם ועולם מבי"ע, אלא שהמלכים דאצילות הוא מהפנימיות, והמלכים דבי"ע הם מהג' בחי' דחיצוניות. וא"כ נמצא שהיה ב' מיני מלכים שהם ב' בחי' טפ"ק ממש בכל עולם ועולם, והם ח' מיני מלכים בהד' עולמות דאבי"ע. ונמצא כי היה ט"ז בחי' דצפרני רגלים וח' בחי' טפ"ק ממש. (כי היושר והעגולים דכל א' אשר חשבנו לשנים הוא לא שייך רק בהארות דצפרני רגלים אשר יצאו מהמלכים גופה, כי ההארות דצפרני רגלים אשר יצאו מהיושר שהוא בחי' ז"א דהמלכים הם בחי' בפ"ע מההארות דצפרני רגלים אשר יצאו מהעגולים, שהוא בחי' המלכות נוקבא דהמלכים, לכך שייך זה לחשוב לב' בחי', ולכן הם ט"ז בחי'. אבל המלכים עצמן דהעגולים והיושר שהם כל הז"ת אשר יצאו מהס"ג דס"ג וכן מהע"ב דס"ג, הנה נחשב בכל אחד רק לבחי' אחת לבד, כי הרי יצאו כולם רק בבחי' טפה אחת מכל א' מהם, זה מהעינים, וזה מהבקיעה דרך הפרסא, אבל היו בכל א' רק בבחי' טפה אחת, כי הרי יצאו כולם בכל א' כלולים מתחילה רק בהכתר לבד וכנ"ל אות י"ח. (קג ע"ב) וא"כ הרי הוא רק טפה אחת בכל א' לבד, והם בהד' עולמות אבי"ע ח' טיפות, ד' מהע"ב דס"ג, בכל א' אשר יצאו מהבקיעה דרך הפרסא, וד' בהס"ג דס"ג דכל א' אשר יצאו מהעינים.)

(* הגהה ובאמרנו "יושר", ר"ל שהוא הע"ב דס"ג, ו"עגולים" ר"ל הס"ג דס"ג. אך זהו רק בכללות, אבל הכוונה בדיוק הוא כמ"ש בהו"ת ל"א, שבהע"ב דס"ג עצמו וכן בהס"ג

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

דס"ג עצמו ישנם בכל א' בחי' עגו"י, כי הו"ק דכל א' הוא בחי' היושר שבו, והמלכות דכל א' הוא בחי' העגולים שבו. והזווג היה צריך להיות בהיושרים דשניהם, וכן בהעגולים דשניהם. כגון החסד דהיושר דהע"ב דס"ג עם החסד דהיושר דהס"ג דס"ג, וכן הגבורה בגבורה, ות"ת בת"ת, וכן כולם. ועד"ז כל ספ"י וספ"י מהעגולים דהע"ב דס"ג היה צריך שתזדווג עם אותה שכנגדה בהעגולים דהס"ג דס"ג ופשוט הוא, ע"כ הגהה.

[כת] ואעפ"י כו' – ור"ל כי אמרנו כי הי"ם דהמלכות דהע"ב דס"ג והי"ם דהמלכות דהס"ג דס"ג הם המלכין קדמאין, ומהם יצאו הי' אורות מהצפוני רגלים דכל א' מהם, על זה מקשה ואומר דהרי נודע הוא כי הג"ר דהמלכים לא נשברו, וא"כ הרי לא היה צריך לצאת מכל א' אלא רק ז' בחי' הארת דצפוני רגלים לבד.

[כט] הענין הוא כו' – ור"ל כי על כרחינו צריכים אנו לומר שבהז' מלכים שנשברו הי' בהם אור מהג"ר ג"כ, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל וכמ"ש בהו"ת ל"א ול"ד ובכ"מ. והוא מבחי' האחוריים דאו"א ומהנה"י דכתר אשר היה בהם ג"כ ביטול ופגם. והגם שהם נשארו באצילות, אך מ"מ הארה מהם ירדו בתוך הז' מלכים עצמם להיות להם לבחי' מוחין וירדו ג"כ לבי"ע, והוא מלך הראשון שהוא הדעת אשר נשבר ג"כ, והוא מכללות הג"ר כנודע, והוא נלקח מהאחוריים דאו"א והנה"י דכתר, וכמ"ש לקמן (פרק ד) כי המלך הראשון דעת כולל פגם כתר וביטול הו"ב כו' ע"ש. ור"ל שהוא נלקח ונבנה מהם, והוא ירד ונשבר ג"כ, וזהו מ"ש הרב כי גם יש ב' מיני אחוריים דאו"א שנשברו כו' והעשירית הוא כי גם מן הכתר כו' וגם הם נשברו. ולכאורה קשה כי הרי נודע הוא שאחוריים דאו"א והנה"י דכתר הם לא נשברו אלא שנשארו באצילות עצמו, אך כוונתו הוא על מלך הראשון דעת, אשר האור שלו וכן הכלי שלו הוא נלקח ונבנה מאותן הג"ר, והוא נשבר ג"כ, וע' במבוי"ש שער הקליפות (פרק א) והובא (בע"ח דפוס ירושלים) בשבירת הכלים (רפ"ב בהגהה) ע"ש.

[ל] והעשירית הוא – הגה בשער שנת"א (פרק א בהמ"ב) וכן במבוי"ש שער הקליפות (פרק א) וכן בכ"מ אינו חושב הכתר, רק שחושב הד' אחוריים והם מאו"א ומישסו"ת ואמר שהם י"א בחי'. אך האמת הוא כי הוא הכל דבר אחד, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות כ"ט, שעיקר הכוונה בכאן הוא על המלך הראשון דעת שהוא המוחין דהז' מלכים. וידוע הוא שהמוחין הם ג' חב"ד, ובפרטן הם ד' כי הדעת הוא כלול מב' שהם חו"ג. וכן ידוע ג"כ כי הדעת הוא במקום הכתר (ע"ח מוחין דצלם ח) אשר הוא כולל ג"כ ב' שהם חו"ב כי הכתר הוא שרשם, והכתר והדעת הם שניהם מהקו האמצעי זה למעלה וזה למטה, וכל א' כלול משנים. והנה מבואר הוא בכוונת הקטורת (שעה"כ יג ע"ג) ובמבוי"ש שער הקליפות (פרק א) שענין הי"א הוא כי הם י' פנימים וי' מקיפים, אך משום שהמקיף אינו מצומצם נקרא אור אחד אע"פ שבאמת הוא כולל ג"כ י"ם מ"מ נקרא אחד לבד, והמקיף עם הפנימיים הם י"א. והנה מוח הדעת הוא הי"ם הפנים, וכידוע שהדעת הוא המתפשט בתוך הגוף והוא מישסו"ת, אבל המקיפין הם מהכח"ב, וכמו שנודע דעיקר הג"ר הם נשארין מבחוץ ובסוד מקיף, והם נחשבים כולם לאחד וכנזכר. והנה כאן הוא חושב או"א והכתר ואינו מחלק בין או"א לישסו"ת, וגם אינו מזכיר רק י' לבד, משום שעיקר כוונתו בכאן הוא רק על המוח דעת לבד הנלקח ונמשך מהם כנ"ל, והוא הי"ם פנימיים שהוא הדעת הנלקח מכללות הג"ר. ומשום שעיקר הדיבור בכאן הוא רק ליישב קושייתו איך שהם י' ולא ז', לכך בא להורות על הג"ר איך שהם משתתפים ג"כ בהמלכים, ועמהם הם י', וכוונתו הוא על מלך הראשון דעת הנמשך מהם, והוא הי"ם פנימיים דהמלכים. אבל לעיל בטנת"א (סוף פרק א) ובמבוי"ש שער הקלי' (פרק א) וכן בשאר מקומות, שם מזכיר ומדבר איך שהם בפרטיות שהוא י"א בחי', ומוכרח שם להזכיר ולחלק בפרטיות בין או"א עילאין לישסו"ת, כי מאו"א עילאין הוא המקיפין והם אחד, ומישסו"ת הם הפנימיים והם י' ועי"ז הם י"א בחי'. ומה שאין מזכיר שם הכתר, הוא משום כי כאשר שמדבר מהמקיפים הגה הכתר אינו מעלה ואינו מוריד, כי כל הי"ם דמקיפים אשר הם מהכתר ואו"א עילאין הם מהג"ר הם כולם נחשבים לאחד כנזכר, ומשום

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי באמת לא היה משתתף הכתר וקג ע"ג} בהמלכים אלא שמעט מן המעט, כי לא היה בו אלא רק קצת פגם בהנה"י שלו לבד, וגם רק בהיותם מתלבשים באו"א, אשר אז הם באמת נקראים רק על שם או"א לחוד וכמ"ש הרב לקמן (פרק ו), ולכך במקום שאין מעלה ומוריד בהחשבון אינו מזכירו כלל ומזכיר רק ישסו"ת, אשר מהם הוא הי"ס פנימיים, ואו"א על"אין אשר מהם הוא בחי" הי"א. שהוא המקיף והוא בחי" נה"י שלו, כצ"ל. כנגד י' הבלים שיצאו מצפרני רגלים, כצ"ל. יציאת אלו הי' הבלים, כצ"ל.

[לא] לסיבת חסרון קבלתן כו' – כי ע"י שלא קבלו מהג"ר דא"ק בחי' תוספות אורות, שהוא עטרין דחו"ג הצריכים לכל הוצאת אורות חדשים, לא היה אפשר להם להודווג. ולכך הוציא כל אחד את אורותיו דרך הצפרני רגלים שלו, שהוא בבחי' טפ"ק כנ"ל אות ט"ו וכן בכל דברינו לעיל בסמוך.

[לב] ולביטול המלכים – ר"ל כי לבד מה שלא היו יכולים להודווג זה בזה בעת שיצאו ומלכו כדי להוציא אורות חדשים, אלא שגם נתבטלו הם עצמם ג"כ אח"כ מכל וכל, דהיינו שמיתו ונשברו. והנה עיקר הסיבה היה משום שכל התהוותם של כל המלכים לא היה אלא רק מבח המ"ס לחוד בלי השתתפות הקד"א בהם וכמ"ש בהו"ת ל"ו לס"י כ"ג, ולכך לא היה אפשר להם לחיות, כי הקד"א הוא עיקר שורש החכמה, אשר עליה נאמר (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה. ורק ע"י שיצאו מבח המ"ס עכ"פ אשר היא שורש הבינה (יעו"ש בהו"ת לס"י כ"ד) והיא ג"כ שורש החיים ונקראת אלהים חיים (וכמ"ש הגר"א בס"ד פרק א' בסד"ה וזיוניהו ג ע"א ע"ש), לכך יצאו כרגע עכ"פ, אבל לא היה אפשר להם להתקיים. ועכ"ז אלו שקבלו מאור האוון, אשר הוא בחי' בינה דעולם העקודים, והעולם העקודים הרי הוא מתוקן בשלימות ומושרש בשורש החיים מכל וכל עד א"ס ית"ש, והיו מקבלים המלכים מהנקודות חיותם וקיומם משם, והיה אפשר להם לחיות ולקיים עכ"פ. אבל משום שלא קבלו גם מאור האוון לכך מיתו ונתבטלו.

מ"ק כאן מקום קושיא שכתבתי שיש פגם בנה"י דא"א המתלבשים באו"א, והנה ידענו כי או"א * מלבישים חג"ת דא"א^ל, ואולי קודם שמתו היו בנה"י למטה ואחר התיקון עלו בחג"ת דא"א, או אפשר כי נה"י * דא"א הם באחוריים דאו"א * * שהם יש"ס ותבונה ואינם אלא נגד נה"י דא"א, אך או"א עצמן הנקרא פנים למעלה בחג"ת.

* ע' תיקון נוק' פרק ז' אות יד (לס"ו). ** ע' לקמן פרק ו [ד"ה והנה מ"ש שפלו] (לס"ו). *** ע' לקמן פרק ו' (לס"ו).

[לג] כי או"א מלבישין חג"ת דא"א – הנה לפי מה שביארנו בכ"מ שענין ההתלבשות הוא על בחי' חלקי או"א דכל תחתון הניתנים בטפה הזרעית להשתתף בבנין הולד, וא"כ הרי תמוה לכאורה ענין ההתלבשות דאו"א על חג"ת דא"א, כי החלקי דאו"א הניתנים בטפה הזרעית הרי הם העיקר מבחי' הנה"י וכמ"ש לעיל פרק א' אות ל"ה ובכ"מ, וא"כ אצילות⁴⁵⁴ דאו"א אשר נתאצלו מא"א, הרי הוכרח הוא שנתאצלו מהנה"י דא"א, כי הרי א"א הוא (בבחי' הדו"ן שבו) בחי' או"א דאבא ואמא דאצילות⁴⁵⁵, דאו"א⁴⁵⁶ דאצילות⁴⁵⁷ הם בחי' הולד הנולד ע"י הנה"י דא"א, והנה"י דא"א מתלבשים באו"א ונעשים בהם לעצם מעצמיו. וא"כ איך אפשר לומר דמתלבשים על חג"ת דא"א, הלא עיקר טפה הזרעית הרי הוא לעולם מהנה"י.

454 פועל

455 תואר

456 נדצ"ל ואו"א.

457 תואר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אך הענין הוא כי עיקר אצילות⁴⁵⁸ דא"א הוא מהנה"י דעתיק וכמ"ש בשער א"א (פרק א), וכן מהנה"י דרישא דא"א כמ"ש בהולדת א"א (פרק א ושם פ"ד), והוא ע"ד אצילות⁴⁵⁹ א"א אשר הוא מהנה"י דרדל"א, שהוא הרישא דעתיק. והוא הענין מה שהג"ר הם כחדא חשיבין (ע"ח שער מזל"מ ב), כי א"א הם הגוף של א"א. ומ"ש הרב בשער א"א (פרק ז) שגם א"א עצמו יש לו ג"כ בחי' גוף, הכוונה הוא רק על הז"ת דהג"ר, וכמ"ש הרב בשער מוחין דצלם (סוף פרק ח) דהז"ת של הג"ר הם מתפשטין בהגוף. וזהו הענין מ"ש (אדר"ז ופח ע"א, וע' שער א"א פרק ז) דבעתיקא לא אתגליא אלא רישא בלחודוי, הגם שכן הוא הסדר ג"כ בכל הפרצופים כולם וכמ"ש הרב במב"ש בשער א"א (פרק א), אך הכוונה הוא משום דהגוף של א"א הוא עולה בשם פרצוף בפנ"ע, שהוא א"א, כי רק הם עיקר הגוף של א"א, אבל הגוף שלו עצמו הוא התפשטות הג"ר שלו לבד, והוא משונה מכל שאר הפרצופים, דיש לכל אחד גוף עיקרי בפנ"ע ובתוכו מתלבשים הז"ת דהג"ר, ויתבאר זה במ"א בארוכה בעה"י.

ונחזור לעיל כי הנה בארנו שהנקודות נחלקים לשלשה חלקים^ל, העליונים על האותיות כמו החולם^ה, ובאמצע כמו השורק, ותחתונים כמו שאר הנקודות, והנה נקודת החולם {לז ע"ד} הוא ההבל^ל היוצא מן הטבור אשר שם עומד הכתר כנ"ל, לפי שהכתר איהו חולם על הת"ל^ל כנודע, כי עיקר חולם בת"ל^ל דא"ק, אמנם נעשה כתר לנקודות, וז"ש בתיקון ה' (כא ע"א) כי חולם כתר באתון^טל כנודע, וניקוד שורק בוא"ו שנקרא מלאפוס שהוא באמצע^מ, הוא ההבל היוצא מן היסוד לאו"א^מ ונחלק לב', כי הנה נקודת השורק הוא ו' י' באמצע^מ, והנה י' של שורק הוא לאבא הנקרא י' ראשונה^מ של השם, והוא"ו של שורק הוא אל אמא להוציא ולהוליד הו"ק דז"א^מ, וזהו בחי' הוא"ו זו שלוקחת אמא וגם ט"א כי הנקודה שהיא כעין יו"ד^מ שבשורק היא יותר עליונה וממנו יונק אבא דנקודים, והוא"ו של השורק שהוא אות ו' ממנה יונקת אמא דנקודים כנודע כי נקודות חכמה ואתון בינה.

[לד] שהנקודות נחלקים לשלושה חלקים כו' – הנה בהג' חלקי טעמים הרי נודע הוא שהם אורות אוזן חושם פה, אבל בהג' חלקי נקודות לא נתבאר בדברי הרב מהענין דכל א' מהם מה שהוא. והאמת הוא כי הם אינם ג' בחי' נפרדות ע"ד שהם הטעמים וכמ"ש בהו"ת ל"ז, כי אורות האח"פ הם מהג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן, ולכך יצאו מג' מקומות, אבל אורות הנקודות הם כולם מהב"ן לבד, ולכך יצאו כולם (קג ע"ד) ממקום אחד שהוא מהעינים לחוד, וע' לעיל אות י"ג ואות י"ח. ומה שהם ג' בחי' עליונים ואמצעים ותחתונים, הוא הג' בחי' אשר יש בכל ע"ס גופה, כי כל עשר ספ"י הם נבחנים בד' שמות עסמ"ב. והע"ב שבהם הוא נעלם לעולם וכמ"ש בהו"ת ל"ז, והס"ג מ"ה ב"ן שבהם הם הניגלים, כי הם הנר"ן המתלבשים בג' כלים וכנודע כ"ז. וא"כ נמצא מזה שהג' חלקי הנקודות הם באמת כולם מבחי' אחת, כי הם הע"ס אשר יצאו מהעינים אלא שהם פרטיית⁴⁶⁰ הג' בחי' אשר יש בכל ע"ס עצמם.

[לה] העליונים על האותיות כמו החו' – הנה פשוט הדבר שהעליונים הם גבוהים במעלה מכולם כי הם מבחי' הס"ג כנ"ל, וא"כ קשה מה שאמר כמו החולם, הלוא החולם הרי הוא בת"ת כנודע (תיקו"ז קנא ע"א), והוא למטה במעלה מן קמ"ץ פתח צירי סגול שבא שהם בכח"ב ח"ג כנודע (שס). וא"כ קשה על מה שעומדים הם למטה והחולם שהוא רק בת"ת עומד הוא למעלה. וכן קשה ג"כ על השורק שהוא באמצע והוא ביסוד, והוא למטה במדרגה מכל החו' העליונים, ועכ"ז עומד הוא באמצע, וכל הז' הקודמים עומדים למטה, והרי הוא

458 פועל.

459 פועל.

460 נדצ"ל פרטי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

עולם הפוך עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמנם הנה אלו הג' חלוקות עליונים ואמצען ותחתונים אשר בהנקודות הם באמת בכל הט' הנקודות כולם, כי לפעמים הם כולם למעלה, ולפעמים הם כולם באמצען, ולפעמים כולם למטה, והוא ע"פ מה שמבואר בשבירת הכלים (פרק ז ושם פ"ו) כי היה ששה מיני מלכים בעתיק וא"א ואו"א וזו"ן. והנה כל המלכים שהם הנקודות אשר מהבינה ולמעלה הם כולם למעלה, וכל המלכים שהם הנקודות אשר בז"א הם כולם באמצע, וכל המלכים שהם הנקודות אשר בהמלכות, הם כולם למטה. וע' בדברי הגר"א בתיקונים (תי' ס"ט דף קכ"א ע"ג) במ"ש שם, ובה השם בהפוכא כו' ולכן כתובים הנקודים למטה מהאותיות כו' ע"ש⁴⁶¹. והענין הוא כי הנקודות אשר הם מסטרא דחכמה וכמ"ש בתיקונים שם אי אפשר שיתגלו בהמלכות אלא רק אחר שמתלבשים בכל בחינותיה, ואז יש להם גילוי למטה, שהוא אחר שמתלבשים בלבושהא דוקא.

גם יש בזה ענין אחר, כי הנה החכמה הוא היסוד והשורש של המלכות וכמ"ש (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ וכנודע (זהר פנחס דנו ע"ב), לכך עומדים הנקודות בה למטה ממנה, כי הם שורשה ויסודה, כי בעולם התחתון שהוא המלכות הוה יסוד הבנין למטה מהבנין וכמ"ש הקדוש מהרי"ג בסוד הניקוד⁴⁶², וכמ"ש לעיל פרק ב' סוף אות ד' יעו"ש. והטעם הוא דאלו שלא ניתן לה יסודה למטה לא היתה יורדת למטה כל כך. ואפי' אם היתה יורדת היתה חוזרת תמיד למעלה, ולכן כדי שתתקיים על מדרגתה התחתונה כל הזמן הצריך לה, ניתן יסודה למטה כדי שתעמוד שם כל הזמן הנצרך לה. גם יש בזה עוד ענין אחר, כי ע"י הנקודות אשר הם מהחכמה ועומדים בה למטה, הנה עי"ז יש לה כח לעלות בסוד אור חוזר לשרשה העליון אשר לוקח משם וכמ"ש לעיל פרק ב' אות ד', כי ע"י אור הגדול הזה אשר ירד עמה למטה ממנה יש לה כח לעלות היא עצמה, וגם להעלות עמה את כל פרי מעשיה אשר הולידה והצמיחה לשורש העליון. ומחמת כל אלו הטעמים עומדים בה הנקודות למטה.

אמנם החולם והשורק שהם נקודות ת"ת ויסוד עומדים גם בהמלכות למעלה ובאמצע, כי משום שהם מהקו האמצעי, אשר הוא המבריה מהקצה אל הקצה⁴⁶³, והוא קשור ותלוי למעלה ולמעלה עד רזא דא"ס וכמו שיתבאר זה בארוכה לקמן אות נ"ב, ולכך נתגלה בהקו האמצעי אשר שם הוא עיקר יחודה עם כל העליונים וכמו שבארנו שם. נתגלה ונמשך שם כח ורושם מהבחי' העליונים ממנה כדי שתהיה כלולה מכולם עכ"פ, וכמו שנודע שהמלכות היא כלל הכל, ויש בה רושם מכל העליונים ממנה ע"י קישורה בהקו האמצעי, כנודע כ"ז.

אך זהו רק בהת"ת והיסוד אשר הם מעיקר הגוף שבה, אבל הקמין שהוא נקודת הכתר, לא היה אפשר שיתגלה בה אלא למטה דוקא. ומחמת כל אלו הג' טעמים הנ"ל שאמרנו, כי רק בהת"ת והיסוד שם היה כח בהמלכות לקבל שם גילוי רושם מהנקודות העליונות שבהג"ר ומהנקודות האמצעיים שבז"א, והנה בדברינו הללו יובן לך דברי הרי"ג בסוד הניקוד מה שמגביה מעלת החולם והשורק על כל הנקודות כולם, (קד ע"א) ואף על הקמין והפתח וכמ"ש שם. והוא משום שהגם שהקמין והפתח הם בכתר וחכמה, עכ"ז לא נתגלו הם בהמלכות אלא רק לפי כוחה לבד, ולכך עומדים גם הם למטה. משא"כ החולם והשורק הם נתגלו בה מבחי' הג"ר והז"א, ולכן הוא כי הגם שמצד עצמם הם רק מהת"ת

⁴⁶¹ ז"ל: ובה השם בהיפוכא וע"ל ס"ב א' ואינון ה' עילאה ה' תתאה כו' ו' קול כו' י' דיבור כו' ועמ"ש ולכן כתובים הנקודים למטה מהאותיות והן בדבור וטעמים למעלה וע"ל ה' דקול על הבל דפומא ה' עילאה הוא דכליל כלא דכלילא קול ורוח ודבור כמ"ש בס"י וכ"ה בכל דבר שם הו"ה דבכל דבר יש נקודה וקו ושטח וגוף.

⁴⁶² עי' כללים ח"א כלל ט' ענף ב' שמביא מקור לזה מספר גינת אגוז חלק שני ד"ה עליון תיכון תחתון

⁴⁶³ עי' לעיל הערה 135.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והיסוד שבה, אבל בפנימיותם הם נמשכו מהג"ר והז"א ומתגלים בהם, ולכן עומדים הם גם בהמלכות למעלה ובאמצע.

והנה ע"ד שאמרנו בהג' חלקי הנקודות, הנה פשוט הדבר שכן הוא ג"כ בהג' חלקי הטעמים, כי באורות האוון הוו הטעמים כולם למעלה, ואורות החוטם הם כולם באמצע, והטעמים דהפה הם כולם למטה, משום שכל האורות דהפה הם מהמלכות הכללי דעקודים. ומה שיש בהטעמים שלנו אשר הם כולם מבחי' אורות דהפה לבד ועכ"ז יש בהם כל הג' מינים כולם, הוא ג"כ ע"ד הנ"ל, כי העליונים והאמצעים הם מהגילויים דאורות האוון והחוטם אשר נתגלו בהמלכות, ובפרט בעולם העקודים אשר שם הוא שלימת הס"ג וכמ"ש לעיל אות י"ג. ויש באורות הפה גילוי גדול מאורות האוון, וכבר כתב הרב בסנת"א (סוף פרק ב) שאורות האוון הם בבחי' נשמה לאורות הפה. והגם שבכל העולמות בהפרצופים אשר שם אין גילוי לאור הנשמה רק מעט מן המעט, אבל בעולם העקודים ששם הוא שלימת הס"ג, נתגלה שם אור נשמת האוון בגילוי גדול מאד, ולכן הו' רוב הטעמים למעלה, הגם שמצד אורות הפה לחוד הוו כל הטעמים שלה רק למטה. ובדברינו מדויק לשון הרב מ"ש "העליונים כו' כמו החולם ובאמצע כמו השורק", הגם שאין בכל הנקודות שיהא למעלה רק החולם לבד, ובאמצע רק השורק לבד, וא"כ מהו הלשון כמו, כמו החולם, כמו השורק, והיה צ"ל שהוא החולם, ובאמצע שהוא השורק. אך משום כי יש באמת מין אחד של נקודות שהם כולם למעלה כמו החולם אצלינו, וכן יש מין אחד של נקודות שהם כולם באמצע וכמו השורק אשר אצלינו, והיינו הנקודות דהג"ר והנקודות דז"א כנ"ל, לכך אמר היטיב לשון כמו.

[לו] והנה נקודת החולם הוא ההבל כו' – למטה בסמוך אמר "ואין כוונתינו כו'" וא"כ הרי משמע לכאורה שכוונתו הוא שההבל היוצא מהטבור הוא לצורך נקודת החולם אשר יצא מהעינים, וא"כ קשה מאד מ"ש "אשר שם עומד הכתר כו'", כי הרי נקודת הכתר הוא קמץ וכמ"ש לעיל (פרק א) וכנודע. ועוד כי הרי נקודת החולם מהנקודות שהוא ת"ת, הרי הוא מהז"ת אשר ינקו מצפרני רגלים, ומקום עמידתו הוא רק בהפרק האמצעי דהיסוד כנ"ל אות י"א. אמנם האמת הוא כי כוונתו הוא בפשטות כי ההבל היוצא מן הטבור הוא עצמו נקודת החולם, והוא יוצא ומאיר להכתר שהוא נקודת הקמץ אשר יצא מהעינים, כי הטבור הרי הוא מהת"ת, א"כ הרי יש בו נקודת החולם עכ"פ, כי הרי החולם הרי הוא בת"ת, וא"כ הרי ההבל היוצא ממנו הוא אור החולם בודאי. וכאשר מתלבשים התנה"י דע"ב דס"ג והתנה"י דס"ג בתוך הי"ם דהמלכויות שלהם כנ"ל אות י"ח, א"כ נמצא כי הדי' נקודות חולם חיריק קובץ שורק אשר בהתנה"י דכל א' הם מתלבשים בכל ה' נקודות כולם אשר בהי"ם דהמלכויות דכל א', ונעשים הדי' דתנה"י לכלים פנימיים לכל הי"ם דהמלכות כנ"ל אות י"ח. ומה שאמר למטה "ואין כוונתינו לומר שאלו הם הנקודות עצמן כו'", ר"ל שאלו הנקודות חולם שורק שאמר אין הכוונה שהם עצמם הנקודות שיצאו מהעינים, אלא הכוונה הוא רק כי אלו החולם שורק אשר יצאו מהת"ת והיסוד דא"ק הם מאירים להי' נקודות דהעינים המלבישים מטבורו ולמטה.

ולפי מ"ש לעיל אות י"ח כו', כ"ז יהיה באמת הענין הזה ג"כ הן בהע"ב דס"ג והן בהס"ג בהתנה"י דכל א' אשר נתלבשו בהי"ם דהמלכות דכל א'. והיינו כי מהת"ת והיסוד דהע"ב דס"ג יוצא הבל דחולם שורק להג"ר דהמלכות דע"ב דס"ג, ומהת"ת והיסוד דס"ג דס"ג יוצא הבל דחולם שורק להג"ר דהמלכות דס"ג דס"ג. (אלא שהרב הקדוש זללה"ה קיצר מאד מאד בכל הענינים הללו, ולא זכינו לתורתו בביאור מענין המלכים דהיושר והעגולים כלל, אלא שפעם משמע שמדבר בהיושר ופעם משמע שמדבר בהעגולים, וכמו שהרגיש והעיר הרחו"ו זללה"ה בעצמו בשער התיקון (סוף פרק ד) ובכ"מ. אבל מי שזכה לסוד ה' ישכיל ויבין כי הם ב' מיני מלכים (קד ע"ב) באמת, וכמו שהעלינו בעה"י בהו"ת ל"א ובכל דרוש דע"ה, וכל מה שאירע בזה אירע בזה, ונלמד מאחד על חברו, וכמו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

שהארכנו בזה ברוב דברינו ממה שחננתני החונן לאדם דעת ית"ש, ואתה תן לבך להדברים ובין תבין את אשר לפניך. ונחזור לענין כי הנה מדברינו נתבאר, כי אותו אור ההבל דחולם ושורק היוצא מהטבור והיסוד שאמר הרב כאן, אין הכוונה על האור החדש אשר אמר לעיל בפרק זה וכן לעיל (פרק ב), אלא שכוונתו הוא רק על האור העצמותית אשר בהת"ת והיסוד עצמו ועי' לקמן אות נ"ג. וכל זה היה הן בע"ב דס"ג אשר ממנו הוא האור החדש שהם המלכים דיושר, והן בהס"ג דס"ג אשר ממנו הוא האור דעינים שהם המלכים דעגולים, התנה"י דכל א' אשר האור העצמותית שבהם הם חולם חירק קבוצין שורק, הם נתלכשו בהי"ס דהמלכות דכל א' ע"ד ההתלבשות התנה"י דז"א בהי"ס דהמלכות רחל. והחולם שורק מאותן התנה"י דכל א' היו מאירין להג"ר דהמלכות דכל א'. וכן האירו אח"כ הג"ר דהמלכות דע"ב דס"ג באותו ההארה דהטבור והיסוד מהע"ב דס"ג להג"ר דנקודות דהעינים שהוא הס"ג דס"ג המלבישים עליהם (ר"ל על הע"ב דס"ג). ועי' לקמן אות נ"ג ואת מ"א ואת נ"ו ובסוף אות כ"א.

[לז] לפי שהכתר איהו חולם על הת"ת – הנה כהלשון הזה כתוב ג"כ בשער ההקדמות (ד' י"ט ע"ד), אמנם מצאתי באוצרות חיים כת"י שכתוב להיפק, "לפי שהת"ת איהו חולם על הכתר", והגירסא הזאת נכונה מאד לענ"ד, וכצ"ל ג"כ בע"ח ובשער הק', כי הרי לפי נוסחא זו הוא נתינת טעם היטיב למ"ש שההבל היוצא מהת"ת דא"ק אל הכתר דהנקודות הוא נקודות חולם, משום שהת"ת איהו חולם על הכתר, ור"ל כי כן הוא הדרך בכל הפרצופים שהכתר דכל תחתון יוצא מהת"ת דהעליון, ומאיר עליו הת"ת כמו חולם וכמ"ש בשער א"א (פרק ז), "ואם תדקדק תמצא כי תמיד תפארת נעשה ממנו הכתר כו", ע"ש. וכן הוא כאן בא"ק עם הנקודות, לכך הנה ההבל היוצא מהת"ת שלו אל הכתר דנקודות נקודת חולם.

[לח] כי עיקר חולם בת"ת – ר"ל בזה טעם נוסף על הנ"ל, והוא כי הרי גם מצד עצמו הנה נקודת החולם רק בת"ת, וא"כ הנקודות אשר מלבישים אותו מטבורו ולמטה. א"כ נמצא שאותו החולם שבהת"ת הוא הכתר עליהם וכמו שמסיק. אמנם נעשה כתר להנקודות, והוא על דרך שכתב הרב במוחין דצלם (פרק ג) שהת"ת דאמא נעשה כתר על ז"א וכנודע. והנה עיקר כוונת הרב בכ"ז הוא ללמדינו טעם על מה שנקודת החולם הוא לעולם למעלה גם בהנקודות דהמלכות וכנ"ל אות ל"ה. והוא משום שכל הנקודות הם עומדים על הת"ת דא"ק מטבורו ולמטה שלו כנודע, וא"כ נמצא שהם מושרשים כולם בהת"ת שלו, שהוא מכתיר עליהם ומשפיע בהם. ומחמת ששם בא"ק הנה כל הנקודות כולם רק למעלה וכנ"ל אות ל"ה, ולכן נמצא איזה רושם וגילוי מהנקודות שלמעלה אפי' בהמלכות, כי הוא מהשפעת אור הגדול דא"ק הנמשך בכולם עכ"פ. ומחמת שעיקר שרשם בא"ק הוא בהת"ת שבו, אשר שם הוא נקודת חולם, ולכך נרשם בכולם הרושם מגילוי אור דא"ק רק בהת"ת דכל א' לבד, ולא נתגלה בהם מהנקודות שלמעלה רק הנקודת חולם אשר בת"ת לבד, וכמ"ש עומק הענין בזה לעיל אות ל"ה. והנה סגנון לשון הרב זללה"ה הוא כך, שמתחיל ואומר "כי הנה בארנו כו", כמו החולם אשר הוא גם בנקודות המלכות למעלה, והולך ומבאר סיבת הדבר ואומר "והנה נקודת החולם כו". ומשום שאותו ההבל הוא נמשך לכל הנקודות כולם, לכך נרשם בכולם גילוי בהת"ת דכל אחד מהם מאותו ההבל דת"ת דא"ק, ועומד נקודת החולם אשר בהת"ת דכל א' מהם בכולם למעלה.

[טל] כי חולם כתר באתוון – הגם שלפי דבריו הנה החולם כתר גם על כל הנקודות, ור"ל כי הוא נמשך מהת"ת דא"ק שהוא הכתר על כל הנקודות כולם וכנ"ל. אך זהו באמת כוונת התיקונים, כי החולם אשר הוא עומד למעלה על האותיות, משא"כ שאר הנקודות שכולם הם למטה, הוא משום שהחולם הוא מהכתר עליון שעל כל הנקודות כולם. וכן הוא מדויק לשון התיקונים שם בתיקון ה' (דף כא סוף ע"א מדפוס ווילנא הנדפס עם ביאור הגר"א) במה שאמר שם, איהו כתר עלאה כו', הרי מדקדק לומר כתר עלאה ולא אמר

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(קד ע"ג) כתר אתם, וכן שם (דף ז ע"ב) חולם לעילא כתר עליון כו', וכ"ה ג"כ ברע"מ פנחס (רמ"ז ע"ב), הרי שאמר ג"כ כתר עליון ולא אמר כתר אתם, והוא משום כי הכתר דהנקודות הרי הוא רק נקודת הקמץ ולא החולם, כי החולם הוא רק בהת"ת דהנקודות, אלא שעב"ז יש בו מעלה גם על נקודת הקמץ משום שנשמת פנימיות שבו הוא מלמעלה ולמעלה, שהוא מהכתר עלאה שעל כל הנקודות כולם, והיינו מהת"ת דא"ק וכנז', וזהו בכלל העולמות. וכן הוא בפרשיות ג"כ, כי כל התורה כולה בכל חלקי המנת"א שבה וכן כל המציאות כולה הרי הוא הכל מהמלכות דאצילות, כי היא אדון הכל ע"י כלילותה מכל העליונים ביחוד א"ס ית"ש שבהם. והנה הנקודות כולם, הגם שהם ג"כ רק מהמלכות (ולכך עומדים כל הנקודות שלנו כולם למטה מהאזותיות כנ"ל אות ל"ה), אך הנשמת פנימיות דהנקודת החולם שבה היא מלמעלה ולמעלה, דהיינו מהת"ת דאמא, אשר בה הם כל הנקודות כולם רק מלמעלה על האזותיות וכנ"ל אות ל"ה, ואותה הת"ת דאמא היא הכתר עליון על כל כללות זו"ן כולו וכמ"ש בשער מוחין דצלם (פרק ג) וכנודע. ולכך הוה אפי' נקודת החולם שבהמלכות ג"כ מלמעלה. והרי נתבאר שמה שאמר הרב כי חולם כתר באתוון, הכוונה הוא שהוא מהכתר עליון אשר מלמעלה, דהיינו מהת"ת דאמא ובכללות העולמות מהת"ת דא"ק, ולכך עומד החולם על גבי האזותיות ככתר על ראשם.

[מ] שהוא באמצע – הגם שבא"ק הוה כל הנקודות שבו כולם למעלה וכנ"ל בדברינו, אך כבר אמרנו לעיל אות י"ח ובפ"א אות מ"ד ובכ"מ שכל התנה"י דא"ק האמור בענין זה הכוונה הוא רק על הבחינות העתידיים להתפשט באצילות ולהעשות לעצם מעצמות האצילות, אבל כל עיקר עצם א"ק גופה הוא רק כולו למעלה מהטבור וכמ"ש בהו"ת אות נ' ובכ"מ. וכאשר נחלקם התנה"י דא"ק להי"ס דהנקודות וכמ"ש לעיל אות י"א, יהיה נמצא כי השליש התחתון דת"ת דא"ק הוא להכתר שהוא א"א דאצילות, והב"פ קדמאין דנו"ה הוא לחו"ב שהם או"א דאצילות, והפרק העליון דיסוד הוא להדעת שהוא הראשון מהז' מלכים והוא מבחי' ז"א דאצילות כנודע. ומאותו הפרק עליון דיסוד יצא ההבל דבחי' מלאפום שאמר, כי נקוד המלאפום הוא ביסוד כנודע, ולכך אמר שפיר היטיב שהוא באמצע, כי כל הנקודות שבו"א הם כולם באמצע וכנ"ל אות ל"ה.

[מא] הוא ההבל היוצא מהיסוד לאו"א – הנה גם בכאן הכוונה הוא רק על האור העצמית אשר בהיסוד גופה, שהוא הבל דנקודת שורק לבד וע"ד שכתבנו לעיל אות ל"ו וע' למטה אות נ"ג. ולא על האור החדש אשר יצא מהבקיעה דרך הפרסא, כי האור החדש אשר יצא מהיסוד הנה יצא כלולה מכל הט' נקודות כולם, דהיינו מכל הט' אשר מחכמה ולמטה (כי אור הכתר שהוא נקודת הקמץ הנה הוא נשאר בהשליש תחתון דת"ת והאיר דרך הטבור וכנ"ל אות ל"ו), והם כל הט' נקודות אשר מהפתח עד סופם. אבל האור השורק שאמר כאן הוא על העצמית דאור היסוד גופה אשר הוא רק שורק לבד. והנה האור החדש דהבקיעה דרך הפרסא אשר יצא מהיסוד, הנה היה יציאתו מפרק התחתון דהיסוד שהוא מפומא דאמה וכמ"ש לעיל אות י"ח עש"מ. (וכן ער"ז היה כל זה ממש גם באור העינים אשר יצאו מהטבור והיסוד דהס"ג דס"ג וכנ"ל אות כ"ו ול"ו עש"ה.) אבל אור השורק אשר אמר כאן הנה היה יציאתו רק מהפרק העליון דהיסוד לבד, כי לא יצא רק להאיר לאו"א לבד אשר הם בהפרקין קדמאין דנו"ה, אבל מהפרק האמצעי דהיסוד אשר מתלבש בהת"ת דהמלכים, וכן מעטרת היסוד אשר בהמלכות דהמלכים לא יצא אור השורק בהם כלל, כי רק להחו"ב אשר הם מהג"ר יצא להאיר בהם כדי שיעצו מתוקן קצת כנודע, ולכן לא יצא רק מהפרק עליון שהוא מהדעת עלאה לבד. ואין להקשות, כי הרי הפרק עליון דיסוד אין בו מקום פתוח כלל, דכבר כתבנו לעיל אות י"א דבעולם התהו היו כל הו' פרקין תתאין דנה"י ג"כ מופרדין זה מזה, וכיון שהיה נפרד הפרק אמצעי מהפרק העליון, א"כ הרי היה נקב פתוח גם בהפרק העליון. דהרי כל היסוד הוא עמוד חלל כנודע, אבל הפרקין קדמאין דהנו"ה הגם שהם היו

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מלובשים באו"א גופה, עכ"ז לא יצא {קד ע"ד} מהם האור העצמות דחיריק וקיבוץ שבהם משום שהם סתומים וכנ"ל אות י"ה.

[מב] ו' י' באמצע – דקדק לומר באמצע ולא אמר ו' י' סתם, כי מלמדינו בזה שהגם שכפי מה שמצוייר לפנינו צורת מלאפוס הוה ו' בימין והי' בשמאל לא נטעה לומר שכן הוא באמת, כי האמת הוא שהי' הוא באמצעיתו ובפנימיותו של הו', כי אבא הוא לעולם טמיר ונניז בגו אמא⁴⁶⁴, קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא⁴⁶⁵, נקודה בהיכליה⁴⁶⁶ כנודע. ורק משום שכתב אי אפשר לצייר פנימיות והיצוניות כמובן, ולכן הם מצויירים זה בצד זה. ומה שכתוב הי' בשמאל ולא כתוב בימין, משום שגילוי דהחכמה הוא רק ע"י אמא, לכך כתוב הו' קודם ואח"כ הי', כי הוא לא נתגלה רק על ידה. והגם שבאותיות דהויה ב"ה כתוב הי' קודם, כי באותיות שהם הכלים יכול להתגלות גם הי' בפנ"ע, אבל בהנקודות שהם רוח כמ"ש בטנת"א (פרק ה), וכן בהג"ר הוה הנקודות חכמה והאותיות בינה כנודע כ"ז⁴⁶⁷, ולכן לא אפשר שיתגלה שם החכמה אלא ע"י הבינה דוקא. וכן הוא ג"כ בנקודת הקמץ, שהו' הוא קודם ואח"כ הי'. אבל אין לומר כי הכתב אשר הוא כנגד הקורא הנה שם הוא הי' בימין והו' בשמאל, כי הרי הימין דהכתב הוא כנגד שמאל דהקורא ח"ו לומר כן, דא"כ יהיה נמצא שהכ"ב אותיות דא"ב הוה הת' בימין והא' בשמאל, וכן השם הו"י"ה ב"ה יהיה הי' בשמאל והה' בימין, וכן בעשרת הדברות אשר היו חמש כנגד חמש, ה' ימינים וה' שמאלים כנודע (זהר ח"ג רמח ע"ב), יהיה הכל להיפך ח"ו, וכן בכל התורה כולה.

אבל הענין הוא כי התורה והאדם אינם שני דברים נפרדים זה כנגד זה, אשר הימין של זה כנגד השמאל של זה, אלא שהתורה היא עיקר נשמת פנימיות דהאדם וכן דכל העולם בכללו, ועי' בדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל ברחובות הנהר דף ז' ע"ב במ"ש ידוע כי התורה עצמה כו' כו' ע"ש, וא"כ הרי ימין של התורה וימין דהאדם הכל דבר אחד, כי הימין דהתורה הוא עיקר שורש הפנימי דימין האדם, וימין של העולם בכללו. וא"כ נמצא שמה שהוא מצד ימין של האדם הוא גם בהתורה ג"כ הצד ימין שלה.

[מג] הנקרא י' ראשונה כו' – ר"ל כי הגם שהי' שבשורק אשר הוא מהפרק העליון דהיסוד הרי הוא בחי' הדעת אשר לז"א דאצילות וכנ"ל אות מ', והז"א הוא האות וי"ו דהו"י"ה הכללית, וא"כ הרי היה לכאורה סברא לומר דאותה הי' שבשורק הוא רק הי' דמלוי אות וי"ו שהוא הי' השלישי דהו"י"ה (במילוי יודין), ולא היה צריך לצאת אלא רק להדעת שהוא ראשית הז"א דאצילות, על זה בא הרב להשמיענו שעכ"ז לא היה כן, כי לא יצא אותה הי' שבשורק אלא רק להי' ראשונה דהו"י"ה שהוא אבא, אבל הדעת שהוא ראשית הז"א לא קיבל עתה מאותה השורק כלום, וכדי שישבר גם הוא, כי השבירה היה בצורך ובכוונה כנודע כ"ז. אך עכ"ז צריך ביאור, כי מאחר שעיקר מה שמלביש על הפרק העליון דהיסוד היא רק הדעת וכנ"ל אות י"א, אבל החו"ב הרי הם אינם מלבישים אלא רק על הפרקין קדמאין דנו"ה, א"כ איך אפשר שההארה היוצא מהפרק עליון בהיסוד יקפוץ וידלג את הדעת העומד ומלביש עליו ממש וילך להצדדים שהוא לחו"ב העומדים רק בנו"ה.

אך הענין בזה הוא דכבר כתבנו בהו"ת ל"ו בסי' ל"ב (ועי' שם בסי' כ"ג) דהדעת דהנקודות לא היה הדעת העיקרי כלל, כי הדעת העיקרי שהוא הקו האמצעי אשר הוא הרזא דמתקלא הנמשך מא"ס ית"ש, הוא היה חסר בעולם התהו מכל וכל, ולא שלטו בעולם התהו רק בחי' הקצוות לבד (וכמ"ש שם בארוכה), ועי' לקמן אות נ"ב ונ"ג מה שהארכנו עוד בזה בעה"י וכן לעיל פרק א' אות נ"ז באריכות הרבה ושם אות נ"ט ס"ב ונ"ג ובפ"ב אות מ'). אבל

⁴⁶⁴ עי' זהר ח"א טו ע"א.

⁴⁶⁵ עי' תיקו, ז כ ע"ב.

⁴⁶⁶ עי' תיקו"ז שם.

⁴⁶⁷ טנת"א פרק ג'.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

היסוד דא"ק אשר בעינינו, הרי בארנו לעיל פרק א' אות מ"ד ובכ"מ כי הוא מהבחי דא"ק העתידי להתפשט באצילות אחר התיקון, ומשום שהוא מא"ק אשר הוא מתוקן בכל מיני התיקונים, א"כ הרי כל בחי יסוד שבו הרי הוא מהקו האמצעי כו' [כצ"ל] העיקרי ממש, אשר דרך בו יתפשט וימשך אח"כ אור הדעת העקרי הנמשך מרזא דא"ס ית"ש. וא"כ נמצא שהדעת הנקודות אשר היה עומד ומלביש על אותו היסוד לא היה מקומו האמיתי שלו כלל, כי הרי אותו הדעת הוא רק הדעת דהקצוות לבד {קח ע"א} וכמ"ש בס"י ל"ב הנ"ל. ועוד כי הרי כבר כתבנו לעיל אות י"ח וכ"ז כי התנה"י דא"ק הנאמר בעינינו הרי הוא מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שבא"ק (הבחי מהם העתידי להתפשט באצילות) אשר הם בחי האו"א שבא"ק. והנה היה צריך שיזדווגו הם זב"ז וכמ"ש בהו"ת ל"א ובכ"מ, והיה מתלבש היסוד דע"ב דס"ג בהיסוד דהס"ג דס"ג, וכן היה מתייחדים ומזדווגים המלכים דהיושר עם המלכים דהעגולים וכמ"ש בהו"ת ל"ו בס"י כ"ט שם, ובהם היה מתלבשים התנה"י דס"ג דס"ג עם התנה"י דע"ב דס"ג שבתוכם בהתלבשות גמור ע"ד שביארנו בהו"ת ל"ו מס"י כ"ז והלאה. אבל עתה בעולם התהו אשר היה חסר הזווג בין הע"ב דס"ג להס"ג דס"ג, וכן היה חסר היחוד בין המלכים דהיושר להמלכים דעגולים, א"כ נמצא שאותן בחי היסודות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג אשר היו מלובשים עתה כל א' בפנ"ע בהדעת דהמלכים שלו, אין זה התלבשותם האמיתי כלל. וא"כ נמצא כי כאשר יצא בחי השורק מהיסוד דהע"ב דס"ג, הרי היה יציאתו להתחבר ולהתאחד בתחילה עם אור השורק הנמשך מהיסוד דהס"ג דס"ג, אלא משום שעתה היה חסר בהם הזווג לא היה מתחברים השני אורות דהשורק ביחד ויצא כל א' בפנ"ע. והנה הדעת יען שהוא היה עדיין מעורב בסיגים, כי הרי הוא מהו' מלכים וכמו שיתבאר בעה"י בשבירת הכלים (ריש פרק ב'), וגם לא היה כלול מי' וכמו שנודע שהו' מלכין קדמאין היו חסרים מהג"ר (ע"ח נקודות פרק ב' וד'), לכן לא היה בכחו לקבל את אור השורק היוצא משם, ועכ"ז אלו שהיה ההתלבשות שלו התלבשות גמור, היה מקבל ממנו איזה אור עכ"פ. אבל משום שלא היה זה התלבשות העיקרי כלל, כי הרי היה צריך שהב' היסודות יתיחדו זב"ז כנ"ל, וכן הב' בחי הדעת של המלכים דעגולים והיושר יתאחדו ג"כ זה עם זה, ואח"כ יתלבשו על היסוד דהס"ג דס"ג אשר מלביש על היסוד דע"ב דס"ג. אבל עכשיו שהיסודות היו מופרדים וכן הדיעות היו מופרדים, ולא היה שייכות גמור להיסוד עם הדעת שישפיע בו, ולכן לא קיבל ממנו רק בחי הארה דצפרני רגלים לבד כנ"ל באות כ"ז. וזהו הטעם בכל הז' מלכים מה שלא קיבלו רק ההארת דצפרני רגלים לבד, הגם שהיו מתלבשים ועומדים על הז' פרקין תתאין דנה"י כנ"ל אות י' וי"א, משום שלא היה עדיין שייכות גמור עמם כלל כי היה חסר עדיין כמה בחי' ביניהם לשיתלבשו עליהם בהתלבשות גמור ולהאיר בהם מכל עקרם כנזכר.

אבל החכמה ובינה דהנקודות, הנה הגם שגם בהם היה חסר ג"כ ההתלבשות האמיתי ע"ד הנזכר, עכ"ז הנה משום שבהם לא היו סיגים ח"ו וגם היו כלולים מי', היה בהם כח לקבל אור השורק דיסוד, הגם שלא היו מתלבשים עליו, ומשום שהדעת העיקרי אשר הוא הרזא דמתקלא היה חסר בעולם התהו, ולכן הגם שהיסוד דא"ק היה בו מהקו האמצעי העיקרי (ור"ל כי ע"כ הוא שאותן הבחי' התנה"י דא"ק הנה הגם שבעולם התהו לא היו רק התנה"י היותר חיצוניות⁴⁶⁸ שבהם, עכ"ז מאחר שהם מהתפשטות א"ק גופה, א"כ הרי יש בהם עכ"פ גילוי דא"ס עצמו והם מרזא דמתקלא העיקרי). עכ"ז קיבלו ממנו החו"ב היטיב, כי הג"ר הם לעולם קשורים בשרשם, והיה אפי' בהג"ר דהנקודות ג"כ איזה בחי' גילוי מא"ס ית"ש, וכמו שראינו שהיו כלולים כל א' מי', והיה בהם הג"ר שבהם⁴⁶⁹, וכן קבלו מהאור האוון, ולכך היה בחו"ב כח לקבל אור השורק דיסוד. ומשום שהדעת העיקרי היה חסר,

⁴⁶⁸ היה כתוב חיצוניית אולי חיצוניות יורת טוב

⁴⁶⁹ היינו שהיו כלולים מי"ס שונה מו"ק.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

לכך קיבלו הם את האור שלו, וזוהי ג"כ ע"פ מ"ש לעיל פרק א' אות נ"ז ובהו"ת ל"ו בסוף סימן ל"ב, כי בעולם התהו היה שליטת הב' קצוות לחוד לכך קבלו החו"ב האור השורק דהיסוד אבל הדעת העיקרי היה חסר אז, וע' לקמן אות נ"ג עוד דברים עמוקים בזה.

[מד] להוציא ולהוליד הו"ק דו"א – הנה הי' אשר לאבא הרי הוא לאבא גופה, אבל לאמא הרי הוא אינה לאמא עצמה אלא רק לצורך הו"א, והוא משום כי אמא עצמה הרי היא כלולה באבא, ואינה מקבלת מלמעלה קבלה מיוחדת לצורך עצמותה גופה, כי כל הקבלה אשר לצורך עצמותה הוא רק מאבא וכמו שהארכנו בזה בהו"ת מ"א בס"י ג' בד' ט"ז ע"א, אך כדי להוציא ולהוליד את הו"ק לזה צריכה אור ומוחין בפ"ע מלמעלה ג"כ, וזהו מה שמסיק ואומר "וזהו בחי' הו' זו שלוקחת אמא", ור"ל כי הרי לכאורה היה צריך (קה ע"ב) שאמא תקבל אות ה', אך משום שכל קבלתה מלמעלה בפנ"ע הוא רק לצורך הו"א לכך מקבלת אות ו'.

[מה] כי הנקודה שהוא כעין יו"ד – ר"ל כי הי' שהוא בחי' נקודה בעלמא הוא מרמוז על אבא שהוא חכמה ונקודות כנודע, ולכן יונק ממנו אבא. אבל הו' שיש לו יותר צורה, והוא מורה יותר על בחי' האותיות, לכן הוא מרמוז על בינה אשר היא שורש האותיות, ולכך היא יונקת מהו' והגם שהבינה היא ה', אך משום שהרי כאן אינו מרמוז רק על שורש יניקתה מלמעלה, וכל מה שלמעלה הנה הוא יותר בהעלם כנודע, לכן בא הרמז של יניקתה רק באות ו', כי אין בהוראת האותיות יותר מעוטה ממנו (כי הי' הוא רק הוראת נקודה לבד כנז'). וכאן בהטעם השני דקדק לומר "יונק אבא כו' יונקת אמא כו'", כי משום שבטעם השני הרי אמר שגם הו' מרמוז על קבלת דעצמות האמא גופה, ועצמותה הנה באמת היא כלולה באבא ואינה מקבלת בקבלה מיוחדת בפ"ע וכנ"ל אות מ"ד, לכך אמר הלשון יונקת (ולא אמר הי' הוא לאבא והו' הוא אל אמא (וכמ"ש בהטעם הא')) שזה היה מורה שהם מקבלים כל א' בקבלה מיוחדת גם למטה אלא אמר לשון יונקת), שהוראתו הוא רק על שורש והמשכת קבלתם מלמעלה, והוא משום כי בשורשם למעלה יש באמת שורש לשניהם, אלא שכאשר נמשכו למטה נמשכו מקודם שניהם כלולים באבא לבד ואח"כ מתגלית אמא ג"כ ויוצאת בפנ"ע, וכמו שנתבאר כ"ו בביאור היטיב בהו"ת מ"א בד' ט"ז ע"א ע"ש, ולכך אמר שפיר כי מהו' (שבשורק אשר ביסוד דא"ק) יונקת אמא, כי בשורש קבלתה מלמעלה הרי היא משורש מיוחדת ג"כ. וע"פ דברינו שם הנה יש באמת טעם נכון מאד מה ששרשה למעלה הוא אות ו' שהוא בחי' דוכרא ולא אות ה' שהוא נוקבא, כי בהשורש העליון לא ניכר שם בחי' נוקבא כלל וכמ"ש שם מדברי הגר"א והאר"י, ולכך בא הרמז עליה באות ו' אשר בחינתו הוא רק התפשטות הי' ויצאתו ליותר גילוי, כי הו' הוא נמשך ויוצא מהי' כנודע (##*), אבל אינו מורה עדיין על הוראת נוקבא כלל. והוא מה שידוע ג"כ שהבינה נקרא עלמא דדוכרא (זהר ח"א רמז ע"א) משום ששורשה למעלה (ביסוד דא"ק) הוא באות ו' אלא רק אחר שיצאה למטה מאבא להתגלות לפרצוף בפנ"ע, אז נתגלה הבחי' נוקבא שבה.

וז' נקודות תחתונות^{מז} עם ג' בחי' שהם^{מז} א' נה"י של הכתר וב' אחוריים דאו"א, הרי הם י' אלו שיצאו דרך צפורני הרגלים^{מח}, ואין כוונתינו לומר* שאלו הם הנקודות עצמן רק שמכל אלו הבלים יצא אור אל י' נקודות שיצאו דרך העין כנ"ל וזכור זה.
* ע' טעה"ק כא ע"ד סמוך לסופו וב' אורות אלו וכו' אצל וכו' (לפ"ו).

[מזו] וז' נקודות התחתו' כו' – ר"ל הגם שגם הם עומדים ומלבישים על נה"י דא"ק כנ"ל בדברי הרב, עכ"ז אינם מקבלים הארה ממש מהם כלל אלא רק מבחי' הצפרני רגלים שלהם לבד וכנ"ל אות ב' כ"ו כ"ז מ"ג נ"ג (וע' סו' אות כ"ו).

[מזז] ג' בחי' שהם כו' – הנה אלו הג' בחי' הנה הם עצמם הם נשארים באמת באצילות גופה כנודע, והם מקבלים ג"כ עיקר הארה ממש מהטבור ומהפרק עליון דהיסוד (וע' לקמן סו' אות נ"ג בהגליון שם). אך מ"ש שהם יונקים ג"כ רק מהצפרני רגלים, הכוונה היא רק על

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הדעת דנקודות שהוא המלך הראשון, והוא נמשך וכלול מהג"ר כנודע וכמ"ש כ"ז לעיל אות כ"ט.

[מת] שיצאו דרך צפרני רגלים – כנ"ל ר"ל שאלו הי' הם מקבלים (רק) האור היוצא מהצפרני רגלים וכמו שמפרש והולך, ואין כוונתינו כו'.

והנה יש בזה מקום שאלה, והוא כי לעולם היסוד הוא בחי' הדעת^{מ"ט}, כי הרי מצינו שהיסוד דאמא הוא דעת דז"א, וכן יסוד של זה א"ק הוא דעת הנקודים, וא"כ איך יונקים או"א מהבל היוצא מיסוד א"ק הנ"ל, והתשובה הוא כי בחי' היסוד לעולם הוא גבוה למעלה מב' פרקין עלאין דנה"י^י כנראה { לח ע"א } בחוש ומבשרי אחזה אלוה (איוב יט טו), וא"כ מוכרח הוא שהדעת יהיה גבוה למעלה מאבא ואמא^{כ"ז}, וכן היה הענין כאן, אבל שם בז"א אינו כן, לפיכך שכשהבינה נכנסה בו לתת אליו מוחין היא משפלת עצמה ומרכנת עצמה, בסוד (דברים כב ו) האם רובצת על האפרוחים, ואז מוכרח הוא שתגביה רישי ירכין לעילא ובחי' היסוד שלה נשפל למטה מהם, ואז נמצא שהדעת למטה מחו"ב, והבן זה, אמנם א"ק הוא עומד ולא רובץ^{כ"ז}, ואז פרקא קדמאה דיסוד הקבוע בתוך הת"ת הוא הגוף ודאי שהוא גבוה מנה"י^י*, ונמצא כי בנקודים הדעת שלהם גבוהים למעלה מחו"ב, נמצא כי מסיום היסוד דא"ק הנתון בדעת דנקודים משם מסופו^י יוצא הבל והארה^י לחו"ב דנקודה שהם תתאין מניה.

* לנ"ה (לש"ו). ** מנ"ה (נוסף כלש"ו).

[מט] היסוד הוא בחי' הדעת – ר"ל והרי הדעת הרי הוא רק מהז"ת שהוא ז"א, דהרי לכך הוה הנקודה שלו נקודת שורק שהוא באמצע, משום שהוא רק לבחי' ז"א דאצילות וכנ"ל אות מ', וא"כ איך אמרנו שאו"א מקבלים משם.

[נ] לעולם הוא גבוה מב' פרקין עלאין דנה"י – כי התחלתו הוא מהטבור (וכמ"ש הגר"א בתיקונים דף נ ע"ד) אשר שם הוא הכתר, וכמו שנודע ג"כ כי הדעת עומד כמ"פ במקום הכתר (ע"ח מוחין דצלם טז).

[נא] למעלה מאו"א – הגם שגם הם נמשכים ויוצאים מהכתר והם תכופים וסמוכים לו, אך משום שהם עומדים רק כנגד צדדין והדעת, הרי הוא עומד כנגד אמציעותו, א"כ הרי הדעת מתייחס ומתייחד עם הכתר יותר מאו"א, וכמו שנודע שהדעת הוא עומד במקום הכתר כמה פעמים. והטעם לכל זה הוא כי בהקו האמצעי הוה {קה ע"ג} ההתגלות דאור א"ס ית"ש יותר מבהקצוות, ולכך מיוחד הקו האמצעי עם מה שלמעלה יותר מהקצוות. וא"כ נמצא שמצד הקשר אשר נקשר הדעת עם הכתר הוה הדעת יותר למעלה מקשר של או"א עם הכתר, ולכן הוא כי הגם שאח"כ נמשך הדעת יותר למטה מהם הרבה ונעשה לבחי' ז"א, אבל בהתחלתו הרי יש בו עכ"פ מה שראוי לאו"א לקבל ממנו. ומשום שבעולם התהו היה הז' פרקין תתאין דנה"י מופרדים זה מזה וכמ"ש לעיל אות י' וי"א, וא"כ נמצא שהאור אשר היה בהפרק העליון דהיסוד שהוא בחי' הדעת עלאה הוא נשאר במעלתו הראשונה, שהרי לא נתעבה לירד למטה, כי הרי יצא מהפרק העליון דיסוד עצמו, ולכן ראוי הוא שאו"א יקבלו ממנו הגם שהוא מבחי' ז"א.

והגם שלפי דברינו דלעיל אות י' הרי לא נתגלה בעולם התהו מאור א"ס כלל, וא"כ הרי אין להדעת מעלה כלל על או"א, אך כבר אמרנו לעיל אות מ"א שהאור השורק דהיסוד הנאמר כאן הכוונה הוא על האור העצמותית דהיסוד עצמו אשר הוא מבחי' א"ק עצמו (ור"ל מההתפשטות א"ק העתיד להתלבש ולהשתתף באצילות וכמ"ש כמ"פ), ואחרי שהאור השורק הזה הוא בא מכת הא"ק עצמו (אשר היה נמשך שם מתחילה), א"כ הרי יש בו עכ"פ אור מעולה יותר מאו"א עד שראוים הם לקבל ממנו, וזהו מ"ש הרב "וכן היה הענין כאן", ור"ל הגם שכאן בענינינו בעולם התהו שאין גילוי לאור א"ס שם אין להדעת מעלה כלל על

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

או"א, אך עכ"ז באור השורק שביסוד היה הענין הזה עכ"פ משום שהוא נמשך ובא מכה א"ק עצמו וכמו שאמרנו.

⁴⁷⁰[נב] אבל שם בז"א אינו כן לפי כו' – הנה דבר גדול מלמדינו הרב ז"ל עתה בכל ענין סדר דעשר ספירות, כי הרי לכאורה קשה מאד כי הרי למה באמת נחשב הדעת למטה מחו"ב לעולם. ואי משום שהוא אינו נמשך ויוצא רק מהם, וכידוע שהוא המוח השלישי היוצא מהב' מוחין דחו"ב, וע"י נזדווגו ומתייחדים הם, כי הוא בחי' היסוד שלהם. אבל עדיין תמוה על עיקר הענין, כי אחרי שהכתר הוא השורש לכל הי"ס, ועיקרו הרי הוא השורש דהקו האמצעי, א"כ למה אינו משפיע את השני הסמוך לו ויותר קרוב אליו במעלה שיהיה ג"כ באמצע וכנגדו תיכף למטה סמוך אליו, אלא שמשפיע רק לצדדיו התחתונים לבד, וכן יהיה קשה ג"כ על הג"ת ועל נה"י, שהת"ת נמנה למטה מחו"ג וכן היסוד למטה מנו"ה, הלא יותר ראוי היה שהאמצעי יהיה יותר עליון ויותר קרוב לשורש הראשון שהוא הכתר מהשנים שבצדדיו, ולמה הוא כי בהג"ר נתגלה הכתר שהוא השורש דהקו האמצעי יצא ונתגלה הוא מקודם, ובהג' אמצעיית וכן בהג' אחרונות יצאו ונתגלה קוי הצדדיים מקודם. ובפרט כי הרי אנו רואין שהחוט השדרה שהוא הקו האמצעי והוא נמשך מן המה, הנה עיקרו הוא בהגוף שהוא ת"ת, והוא נמשך עד היסוד, וא"כ הרי היה ראוי שהת"ת יהיה קודם להחו"ג, וכן היסוד יהיה קודם להנו"ה, כי הרי הם מיוחדים עם המה ועם הכתר בהקו האמצעי המיוחד יותר מקוי הצדדיים. ובפרט היסוד הרי אמרנו שהתחלתו הוא מהטבור אשר הוא באמת למעלה מהנו"ה ע' כ"ז לעיל בענו"י ענ"ה אות ב' ואות ד'.

אך בענין השפעות חו"ב מהכתר הנה פשוט הדבר כי ודאי הוא שהשפעת הכתר הנה עיקרו הוא ג"כ רק מאמצעיתו שבו ולמטה, ויצאו החו"ב שניהם רק מהקו האמצעי שבכתר, אלא באשר שהרי ע"כ הוא שיש בו השורש דחסד ודין עכ"פ, כי הרי הוא השורש לכל הי"ס כנודע, ולכן כאשר משפיע אותם ממנו שיתגלו כל א' בפנ"ע (ע' לעיל אות מ"ה), הנה משום שהם שני הפכים והם שניהם במדרגה אחת, הם עומדים זה כנגד זה זה לימין וזה לשמאל, ועומדים שניהם תחתיו משום שהרי הם נשפעים רק ממנו. אבל עיקר המשכתם הוא באמת רק מאמצעיתו שבו, וכן הם מקבלים השפעתם ממנו תמיד רק מהקו האמצעי שבו, אלא משום שהם ב' בחי' מתנגדיים, נתהוו ונתגלו לבחי' ימין ושמאל מכנגד הכתר ולמטה. והענין בזה הוא כי הנה משום שרצון המאציל ית"ש הרי היה לסדר ולבנות את כל התהוות והנהגת העולמות על רזא דמתקלא, שהוא על תלת תלת, כף זכות וכף חובה ומכריע כנודע (ס"י פ"ב מ"א), לכן היה הצורך שתיכף אחר התגלות השורש דהקו האמצעי שהוא הכתר שורש וקה ע"ד) המכריע, יצאו ויתגלו ממנו השורש דהכף זכות והכף חובה שהם שורש ב' קוין ימין ושמאל. והנה היה בהג"ר התגלות הקו האמצעי שהוא שורש המכריע מקודם להב' קוין ימין ושמאל משום שהרי יציאתם היה מא"ס ית"ש שהוא שורש האחדות, ולכך יצא משם האמצעי מקודם משום שבו הרי מיוחדים כל הב' קוין ביחד וכנודע מדברי הראשונים, כי מפשוט יצא פשוט⁴⁷¹ (וע' בדברינו בסדר אצילות בקיצור רפ"א), ובו מתייחד אור א"ס והוא המושל ושליט ומנהיג את הכל, ובו שוקל ומכריע ברצונו כ"ש⁴⁷² תמיד לאיזה צד מן הצדדים אשר הוציא ממנו. אמנם הנה משום שהחו"ב הם שניהם משורש אחד, ולכך אע"פ כי הם בבחי' מתנגדיים זל"ז וכנז' שהם השורש דכף זכות וכף חובה, עכ"ז מאחר שהם משורש אחד אשר שם הם מיוחדים, א"כ ע"כ הוא שיש בכל א' איזה בחי' והכנגדו ג"כ, כי הרי בכל ענף יש בו כח ותכונת מהשורש עכ"פ. וכן כאשר יצאו החו"ב שהם השורש דהחסד והדין כל א' בפנ"ע, הנה ניכר ונתגלה בכל א' הבחי' שיש בה מזולתו,

⁴⁷⁰ עי' בסוף הספר עשינו קיצור לסימן זו.

⁴⁷¹ ?

⁴⁷² ?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

כי כאשר יש בהחסד הגמור איזה דין קצת, הרי ניכר בו ומתגלה לבחי' בפנ"ע. וכן עד"ז ניכר בהדין הגמור בחי' החסד קצת שיש בו.

והנה החסד קצת מהדין הגמור והדין קצת מהחסד הגמור, הנה הם שניהם אינם הפכיים כ"כ עד שייצאו לב' בחי' נפרדות. ואדרבה הוא כי הרי עיקרם הוא רק משום שאביהם שהם החסד והדין הגמורים באו משורש אחד כנוכח, ולכן אלו הב' בחי' הקצתיים הנה הם מתחברים שניהם ונעשים שניהם לבחי' אחת מיוחדת, והוא הוא בחי' הדעת אשר הוא כלול מחו"ג. והנה בחי' הדין קצת אשר יש בהחסד הגמור, אף שבערך החסד הגמור הוא בחי' דין, וכן החסד קצת אשר בהדין הגמור אף שהוא בו לבחי' חסד, עכ"ז הנה נחשב אותו הדין קצת שבחסד הגמור לבחי' חסד בערך החסד קצת שבהדין הגמור, כי אותו החסד קצת הוא בחי' דין נגדו, כי אותו שבא מהחסד הגמור אף שהוא דין בערכו, עכ"ז הוא באמת בחי' חסד נגד אותו שבא מהדין הגמור אף שהוא חסד בערכו. א"כ נמצא כי הדעת אשר הוא כלול מחו"ג, הנה באמת בחי' החסדים שבו הוא לעולם מהחסד הגמור שהוא חכמה, ובחי' הגבורות שבו הוא לעולם מהדין הגמור שהוא מבינה. והנה אותו הדעת היוצא מחו"ב, הנה משום שעיקר התהוותו הוא מכח השורש של החו"ב שהוא הכתר הנשרש בהם וכנ"ל, ולכן עומד הדעת במקום הכתר כי הוא הגילוי של הכתר (ע"ח מוזין דצלם ח). כי הכתר אשר הוא למעלה מהחו"ב הוא נעלם, אבל הדעת אשר הוא למטה מחו"ב הוא גילוי. וכן כשם שהכתר אשר הוא למעלה מהם הוא השורש של החו"ב, ובו הם מיוחדים שניהם באחדות גמור קודם יציאתם ממנו, כן הוא הדעת אשר הוא למטה מהם. כי הוא מיוחד ג"כ את שניהם באחדות תמידי שיהיו תרין ריעין דלא מתפרשין (זהר ח"ג ד ע"א) כנודע. ומטעם זה לא נחשבו הדעת והכתר שניהם בהספירות אלא רק או הכתר או הדעת, משום שהדעת הוא המשכת הכתר בעצמו, כי הוא מבחי' הכתר אשר יש בחו"ב, והכתר הוא שורשם אשר בו מיוחדים שניהם למעלה, והדעת הוא יסודם אשר על ידו מתייחדים שניהם למטה, ולכן לא נחשבו אלו הד' רק לג' לבד. והנה נתבאר ממילא על ידי דברינו ג"כ שאלו הג' הם מיוחדים באחדות גמור והם כולם במדרגה אחת, כי הרי החו"ב אשר הם הב' קוין ימין ושמאל הם מיוחדים מלמעלה ומלמטה ע"י הקו האמצעי שהוא הכתר והדעת, ומיוחדים אלו הג' קוין זב"ז, והם הג' אשר הם במדרגה אחת כנודע (ע"ח שער מזל"מ ב).

והנה כל אלו הד' שהם הכתב"ד הם כולם עדיין למעלה מבנין העולם, כי הם קרובים לאור א"ס ונקראים בשם נסתרות וכנודע כ"ז (תיקו"ז יט ע"א). והנה בנין העולם שהוא הו"ק הנאצל מהם, הנה לא יצא ונתפשט מהקו האמצעי שהוא משורש הכתר שבחו"ב, כי אלו שיצא משם להדיא לא היה אפשר להיות מוגשם ועב על הדרך שהוא עתה, משום שהרי בהקו האמצעי מהג"ר הוה שם גילוי דאור א"ס ביותר, וכמ"ש שהדעת הוא במקום הכתר. ואלו שיצא משם היה העולם בלתי גבול. ועוד כי הרי שורש הכתר שבחו"ב הרי הוא אינו נגלה בפנ"ע כלל, כי הרי על ידו מתייחדים החו"ב תמיד, והוא עומד בתוכם תמיד ונעלם ביניהם. וכידוע שהדעת הוא בחי' היסוד המיוחד חו"ב⁴⁷³, אבל עיקר ההתגלות הוא רק החו"ב שהם הב' קוין דימין {קו ע"א} ושמאל, שהרי לזה היה כל עיקר כוונת המאציל ית"ש בהאצלת הספירות, להוציא ב' בחי' נפרדות והפכיים זה מזה, וזה לעומת זה, ימין ושמאל, חסד ודין, זכות וחובה, ולסדר כל הבריאה כולה באלו ב' הבחי', כי מזה נמשך כל ענין הבחירה אשר ניתן רשות ביד האדם לבחור באיזה דרך שירצה. אמנם בתוכם ובפנימיותם נוקב ויורד הקו האמצעי משורש רום גבוהים עד תחתית התחתון, והוא שליטתו ית"ש אשר הוא מושל ושליט על הכל. וע"י אותו הקו האמצעי מתייחדים הב' קוין לענין אחד ולכוונה אחת, שיוחזרו שניהם לאותה כוונה המיוחדת אשר כוון בהם המאציל ית"ש בבריאת עולמו.

⁴⁷³ עי' תיקו"ז ה ע"א רביעא לכל תלת.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(ועיקר נשמת פנימיות דהקו האמצעי וגילוי ית"ש אשר בתוכו להיותו מושל ושליט על הכל והיותו מקיים ומחיה ומנהיג את הכל לאותה הכוונה המיוחדת לו, הוא תורתנו הקדושה ושכינתו ית"ש השוכן בנו, כי עי"ז יודרך כל הבריאה כולה ויתאחדו כל הפרטים ויחזרו כולם לשרשן המיוחד. ובאמרי תורה ושכינה אין הכוונה שהם שני ענינים ח"ו, כי אור קדושת התורה הוא השכינה בעצמו, וכמאמרם ז"ל שכל התורה כולה הוא שמותיו של הקב"ה⁴⁷⁴, והוא השכינה שהוא פנימיות וקדושת התורה ופנימיות קדושת ישראל, והוא הקו האמצעי הנמשך מא"ס ית"ש ומתלבש בתורה וישראל, ועל ידו יודרך כל הבריאה ויתאחדו כל הפרטים לענין אחד ולכוונה אחת, ויחזרו כולם לשרשן והבן כ"ז מאד).

אמנם אותו הקו האמצעי הנה הוא רק בפנימיות הב' קוין והוא נעלם מאד, כי הרי הוא נמשך מא"ס להנהיג את כל הבריאה כולה לאותה התכלית אשר כוון בצורך הבריאה, ולא יתגלה אותה התכלית רק אחר תיקון האחרון וכשיחזרו כולם לשרשן, אבל עד התיקון האחרון לא נתגלה תכליתה ונעלם אותה ההנהגה ג"כ, כי לא נגלה ולא ניכר איך שהולך ההנהגה להחזיר כל הדברים לשרשן ולהחזירין כולם לאחד, והוא משום כי הוא מאור א"ס ית"ש אשר אורו נעלם מאד. והגם שהוא מתייחד ע"י אותו הקו האמצעי בכל הבריאה כולה ממש, ועיקר ההנהגה הוא רק ממנו, כי הרי הוא תמיד סובב על אותה התכלית אשר כוון בה, אבל הוא רק בהעלם גדול לבד, כי אותו הקו האמצעי הוא רק בתוך פנימיות כל הבריאה נעלם בתכלית ההעלם, כי כן ראה רצונו ית"ש שזה גופה הוא סיבוב לבוא לתכלית האחרון, שיהא כל סדר בנין העולמות וכל ההנהגה של השית אלפי שנין רק בגילוי דהב' קוין לבד. והקו האמצעי אשר הוא המושל ושליט עליהם ומסבב אותם לתכליתו לא יהיה רק בהעלם גדול.

והנה מטעם כ"ז לא יצא בנין העולם שהוא מהחסד ולמטה, הנה לא יצא מהקו האמצעי דהג"ר שהוא מהכתר והדעת מהם להדיא, כי הרי הם צריכים להשאר בבחי' העלם לבד, ואי אפשר שיתפשטו הם בגילוי העולם להדיא, ולכן לא יצא בנין העולם רק מקוי הקצוות לבד שהם חו"ב. וגם לא יצאו מהקו ימין שהוא חכמה רק מהקו שמאל שהוא בינה, ומשום שהיא יותר רחוקה מאמתת א"ס ית"ש מכל הג"ר כולם, והיא יותר בחי' דין מכולם, ועיקר הבריאה הוא צריך להיות דוקא מבחי' דין וגבורה וכמ"ש בדע"ה ס"י ב' ובהו"ת ס"י כ"ה. והיה סדר הבנין ג"כ ההתחלה מקווי הקצוות שהם חסד וגבורה בתחילה, ואח"כ ת"ת הקו האמצעי, והוא כמו שאמרנו שכל הגילוי העיקרי דכל בנין וסדר העולמות הן בעצם התהוותם והן בכל סדר הנהגתם בכל משך זמן דשית אלפי שנין, הוא הכל רק בקוי הקצוות לבד (ומקוי הקצוות גופה איזה מהם שיצא תחילה יבואר בעה"י לקמן פ"ד). אמנם אחר שיצאו קוי הקצוות, יצא אח"כ קו האמצעי ג"כ כדי לייחד את ב' קוי הקצוות בכל האפשרי גם בבחי' גילויים. ומשום שכולם יצאו רק ממקור האחדות, נתייחדו עכ"פ גם למטה, וכן הוא הצורך כי עי"ז יש אפשרות להנבראים להטות לכאן ולכאן, שזה הוא כל עיקר הבחירה. וגם כי ההנהגה הגלויה צריך ג"כ להיות ע"י מכריע דוקא וכמו שהאריך הגר"א ז"ל בריש ס"ד (א ע"א). והאמת הוא כי אותו הענין גופה מה שצריך שיהא כל תהלוכות ההנהגה בכל הענינים ע"י מכריע דוקא ואי אפשר בלעדו, הוא ג"כ רק מטעם כי מפני שכולם יצאו ממקור האחדות לבד, ולכן אי אפשר בשום אופן להיות הנטייה לצד אחד לגמרי והבן זה מאד.

⁴⁷⁴ איכא למידק שנקט כאן בלשון רבים "שמותיו", ומקורו ברמב"ן בהקדמתו לבראשית. ועי' בזה"ק יתרו צ ע"ב ומשפטים קכד ע"א, שם נקט לה בלשון יחיד, וצ"ע החילוק. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית', ע"כ. משמע שבחינה זו האחרונה שכל התורה היא שם אחד היא בסוד עולם האצילות דווקא, שכן שם הכל נכלל בגילוי א'. ואולי אפשר לומר שמש"כ הרמב"ן שכל התורה היא גילוי של כלל השמות שכן זהו מה שנתגלה לנו. אמנם עי' זהר משפטים קכד שכל התורה היא שם הכולל את כל השמות, וצ"ע.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה בהג"ר אשר הם קרובים למדרגת א"ס ית"ש הוה שם הקו האמצעי שהוא הכתר העיקר והראשון לכולם, כי שם הוא הנהגת א"ס ית"ש בגילוי גדול. (קו ע"ב) ולכן הוא כי הנה הגם שיש שם גילוי לקוי הקצוות, שהם חו"ב, ג"כ, עכ"ז הולך שם עיקר ההנהגה ע"פ אחדות הפשוטה ומתייחדים הב' קוין דחו"ב ביחודא שלים תמיד, גם בבחי' הגילוי שבהם ע"י הכתר קו האמצעי שהוא הראש והראשון שבהם. אבל מהג"ר ולמטה אינו הולך שם גילוי ההנהגה ע"פ האחדות הפשוטה, אלא עיקר הגילוי הוא שם רק מקוי הקצוות שהם נפרדות זו מזו, ולכן הוה הם התחלה והראשית. כי מהג"ר ולמטה הוה עיקר הבנין והצורך רק בהם, כי הרי רק לזה היה כל כוונת המאציל ית"ש בבריאת עולמו, לעשות בחי' נפרדות ולהשהותם כל משך דשית אלפי שנין ולהחזירם אח"כ למקור האחדות ע"י שורש הנעלם דהקו האמצעי העומד מבפנים לכולם, והוא ע"י תורה ומע"ש וכנ"ל, ולכן היה שם ההתחלה והראשית רק מקוי הקצוות שהם החסד והגבורה אלא שאח"כ הוציא ג"כ את הקו האמצעי שהוא ת"ת כדי להתגלות גם בהם מבחי' האחדות ג"כ עכ"פ. ונמצא כי בהג"ר הוה עיקר הגילוי מהאחדות אלא שיש שם גילוי מהקצוות ג"כ, אבל מהג"ר ולמטה הוה עיקר הגילוי מקוי הקצוות שהם בחי' הפירוד, אלא שיש שם גילוי מהאחדות ג"כ, ולכן הוא כי בהג"ר נתגלה הכתר מתחילה ומהג"ר ולמטה שהם חג"ת ונה"י הוה הב' קוין דימין ושמאל מתחילה. והנה פשוט הדבר כי גם כל הקצוות שבהז"ת הנה הגם שיציאתם היה מבחי' הקצוות שבהג"ר שהם חו"ב, עכ"ז היה יציאתם רק בכח השורש הנעלם דהקו האמצעי דוקא וכמ"ש לעיל כי יש בפנימיות דהחו"ב משורש דהכתר, ואמרנו ג"כ דעקר המהוה הכל ומנהיג הכל הוא רק אותו השורש הנעלם לבד, כי הוא מושרש בכולם אלא שהוא נעלם בתכלית ההעלם, וא"כ נמצא כי גם החסד והגבורה אשר יצאו מהבינה הוא מקו האמצעי הנעלם אשר בבינה, והוא הדעת הנעלם בתוכה כנ"ל, ומאותו הדעת יצאו החו"ג מהבינה. וא"כ נמצא שגם בחו"ג יש ג"כ מהשורש הנעלם שהוא הדעת קו האמצעי, כי בכל ענף והפרי יש בו כח השורש, ואותו הכח דהקו האמצעי אשר גנוז בהם הנה ממנו נמשך בהם כח היחוד להתייחד זב"ז גם הם, וכמ"ש הרמ"ק זללה"ה בשער הצינורות (פרק ב) שהחסד והגבורה מתייחדים זב"ז בצינור אחד זולת יחודם שע"י הת"ת, וכן כתב גם הגר"א בס"י (פרק ה"ב), וכן מתייחדים אח"כ ביחוד גמור ממש ע"י הת"ת שהוא קו אמצעי גמור. הרי נתבאר שהחו"ג הגם שעיקרם הם רק קווי הקצוות לבד, וגם כל יציאתם הוא מבינה שהיא הקו השמאלי, עכ"ז הנה יש בהם בהעלם כח ושורש דהקו האמצעי ג"כ, והוא משום שכל יציאתם הוא רק מכח הקו האמצעי אשר בבינה שהוא הדעת הנעלם בתוכה.

והנה אחר שהוציאה הבינה את החו"ג אשר עיקרם הם קוי הקצוות כבחי' עצמותה, הוציאה אח"כ את הת"ת שהוא קו אמצעי ממש גם בגלוי, והוא ע"י שבהג"ר הנה עיקר הגילוי שם הוא הכתר שהוא שורש האחדות והקו האמצעי, וכל הג"ר הנה הם כולם במדרגה אחת כנ"ל. וא"כ נמצא שעיקר הגילוי בכל הג"ר הוא שליטת דהקו האמצעי, ולכן מבחי' הגילוי הזה הוציאה הבינה את הת"ת שהוא קו אמצעי בגילוי ממש, אלא שקודם הוציאה את החו"ג שהם קווי הקצוות מבחי' עצמותה, משום שבהז"ת הוה עיקר השליטה בגלוי רק שליטת הקצוות לבד, אבל אח"כ הוציאה עכ"פ קו אמצעי בהז"ת ג"כ והוא מכח גילוי האור דקו האמצעי שבה. וזהו הענין מה שהת"ת הוא מחובר עם המוחין ע"י חוט השדרה, משא"כ קוי הקצוות שאינם מחוברים זב"ז בהדיא, כי הרי החו"ג שהם הדרועין אינם מחוברים עם החו"ב, וכן הנו"ה אינם מחוברים עם החו"ג, והוא משום כי הת"ת הגם שהוא יוצא ג"כ רק מהבינה קו השמאלי כמו החו"ג, אך עיקר המשכתו הוא מכח שליטת הקו האמצעי וגילוי האחדות שבה, ולכן הוא קשור ומתייחד עם כל הג"ר גם בגלוי, משא"כ החו"ג אשר יציאתם הוא רק מכח גילוי הקצוות שבה (וכנ"ל שיש בהג"ר גילוי האחדות וגילוי הקצוות ג"כ), וגילוי הקצוות הוא בחי' פירוד, ולכן עומדים החו"ג מופרדים מהג"ר. וכן הנצח הוה הם מופרדים מהחו"ג, אמנם בהעלם מתייחדים גם כל הקצוות כולם בצינורות זב"ז ומיחדים כולם באחד וכמ"ש

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הרמ"ק והגר"א וכנ"ל, והוא משום כי עיקר המהוה והמנהיג בכולם הוא באמת רק בכח הקו האמצעי לבד, אלא שבהז"ת הוא רק בהעלם וכנו'.

והנה ע"ד שביארנו בחג"ת עד"ז הוא ג"כ בנה"י, כי הנו"ה יצאו תחילה וקודם (קו ע"ג) להיסוד משום ששם הוא עיקר השליטה דהקצוות במכל שכן מהחג"ת, והם יצאו ג"כ מבחי' גילוי הקצוות שבבינה, ועכ"ז ע"כ הוא שכל יציאתם הוא רק מכח השורש הנעלם שהוא הקו האמצעי שבבינה, כי רק ממנו הוא כל ההתהוות כנו', ויש עכ"פ גם בהם שורש הנעלם דהקו האמצעי, ולכן יש בנו"ה ג"כ צינורות מזה לזה, וכן צינורות מהם לחו"ג, כי ע"י כח השורש הנעלם שבהם הם מיוחדים כולם זב"ז עכ"פ. אבל עיקר הגילוי בהם הוא רק מגילוי הקצוות לבד, והם נפרדות בבחי' הגילוי, ומה שמייחד אותם בגילוי הוא רק היסוד אשר יצאו אחריהם ולמטה מהם, ומשום שכל יציאת כולם הוא רק בכח דהקו האמצעי, לכך מוכרח הוא שיתייחדו הקצוות ג"כ באיזה גילוי עכ"פ, והוא היסוד אשר על ידו מתייחדים גם הנו"ה, אלא משום אשר שם הוא עתה שליטת הקצוות לכך יצא הוא למטה מהם כי הם העיקרים והראשים השולטים עתה, ויציאת היסוד הוא מגילוי הקו האמצעי שבבינה, ולכך התחלתו הוא מהטבור שהוא למעלה מנו"ה משום ששורשו הוא מהשורש הנעלם דהקו האמצעי שהוא הכתר, אלא שיצא באחרונה משום ששליטתו בגילוי הוא עתה רק כטפל להקצוות ולא ישלוט אלא באחרונה. הרי נתבאר בעה"י ענין הסדר דהקו האמצעי שהם כדת"י מה שבהג"ר הוה הכתר למעלה מהקצוות ובהז"ת הוה הקו האמצעי באחרונה ולמטה מכל תלת.

והנה ע"ד שביארנו ב"ים הפרטיים שבכל פרצוף, הנה עד"ז הוא ג"כ בהפרצופים הכוללים ובעוד מעלה יתירה, כי בהי"ם הפרטיים הרי אמרנו שיש עכ"פ איזה גילוי ושליטה גם לקוי הקצוות שבהג"ר, דהיינו להחז"ב שבהם ולכך הוה הדעת נעלם בהם וכנ"ל, אבל בא"א ואו"א אשר הם הג"ר דכללות האצילות, הוה כל הגילוי בהם רק הגילוי דהקו האמצעי לבד, כי גם עתה שולט שם רק הקו האמצעי והאחדות לבד. וזהו הענין מה שאו"א הם כחדא נפקין וכחדא שריין (אד"ז דצ ע"ב) ולא מתפרדין דא מן דא, כי היחוד הוא תמידי בהם, ובא"א הוה הזכר והנוק' שבו שניהן פרצוף אחד לבד וההבחנה הוא רק בין ימין ושמאל שבו וכמ"ש בפ"ב בא"א וכנודע. והכל הוא משום ששם הוא שליטת דהקו האמצעי וכל הגילוי שם הוא רק בבחי' היחוד לבד. וזהו הענין ג"כ מה שכל פרצוף א"א נקרא בשם כתר, וכן או"א הגם שהם החז"ב אשר הם השורש דקוי הקצוות, אך עכ"ז הנה הם לא נגלו כלל כי הם אתכלילין במזלא (אד"ז דפט ע"ב) שהדיקנא מכסה את כל גופם ובו נכללין, וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בדף כא ע"ב ע"ג ד"ה בעמד עד אתון) דלכך אין להם שם מיוחד בהתגלות משום דנכללין במזלא, ע' שם. וידוע הוא כי המזלין הם בחי' דעת עלאין (וכמ"ש בהולדת או"א פרק ו', דעת עלאה שהוא מזל הי"ג כו', ובנסירה ספ"ג הדעת שהוא מזל ח' כו', וכן הוא בדרושי מ"ן דרוש י, ובכללי חו"ג ריש כלל ט"ו במזל הראשון דעתיקא דעת העליון כו', ובספר זוהר הרקיע דף קט ע"א, וכן בשער מאמרי רשב"י פ' תרומה דף ט' ע"ב אמר שם האריז"ל שמ"ש באד"ז דף רפט ע"ב אתנהירי ג' רישין עלאין תרין רישין (ר"ל חו"ב שהם או"א) וחד דכליל לון (ר"ל שהדעת שהוא המזלא וכמ"ש בתר הכי) ובמזלא תליין ואתכלילין ביה ע"ש). הרי לנו שאפי' או"א שהם הקצוות עכ"ז אינם עומדים מגולים כלל אלא שנכללין בהדעת קו האמצעי, ולא נתגלה מהם רק הדעת לחוד, וא"כ נמצא שכל הג"ר הכללים אינם עומדים רק בגילוי דהקו האמצעי לבד והוא א"א שהוא הכתר והמזלין שהוא הדעת.

והנה ידוע הוא ג"כ מ"ש הרב בהולדת או"א (פרק ד) שכל ההתפשטות פרצופי או"א הוא ע"י התרין מזלין, וא"כ נמצא כי התרין מזלין שהוא הדעת הכללי נתהווה בעצם ובראשונה לאו"א, כי הרי הם נשפעים ממנו. הרי לנו שהדעת הכללי מהג"ר הכלליים לא נמשך התהוותו ע"י קוי הקצוות שהם החז"ב ע"ד הדעת הפרטי שבכל פרצוף וכנ"ל, אלא אדרבה הוא כי הם נמשכים ונשפעים ממנו, כי הוא גבוה מהם והם למטה ממנו. וא"כ נמצא מזה כי כאשר אנו מחשבים הדעת בהי"ם הפרטיים שבכל פרצוף, נחשב הדעת למטה

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

מהח"ב שהוא כחב"ד כנודע, והוא משום שהדעת הפרטי שבכל פרצוף הוא נמשך מהשורש הכתר שבח"ב, ונמשך גילוי רק על ידיהם ולכך נחשב למטה מהם וכנ"ל. אבל כאשר אנו נחשב ונכנה בשם להדעת הכללי שבכל פרצופי האצילות בכלל, אז יחשב הדעת למעלה מהח"ב, כי הדעת הוא התרין מזלין והח"ב הם או"א הנשפעים מהם. והטעם לזה הוא ע"פ הדברים שאמרנו לעיל, כי כל פרצוף פרטי הנה (קו ע"ד) כל בחינתו הוא להיות בגילוי דתלת תלת, שהוא שני קוין ומכריע, ועיקר יציאתו הוא לצאת לגילוי הקצוות וכנ"ל, לכך הוכרח הוא שיהיה לחו"ב ג"כ איזה גילוי עכ"פ כי הרי לזה יצאו לירד ולהתגלות מדרגא לדרגא עד גילוי הקצוות העיקרי, ולכן נתגלו החו"ב קודם להדעת, והדעת הוא רק נעלם בהם ומייחד אותם, שהוא מכח הכתר המושרש בהם. וכ"ז הוא רק אחר שנתגלה בח"י הפרצוף, אבל באצילות בכללו הוא אינו כן, כי לא נתגלה הבחי' פרצוף תיכף מעת התחלת האצילות, אלא כדי שיתגלה כל עיקר דבחי' פרצוף עצמו היה צריך ג"כ לירד כמה מדרגות והיה שם ירידת המדרגות הכל רק בגילוי שליטת הקו האמצעי גופה, והיינו כי ירד מא"ק לעתיק, ומעתיק לא"א, וא"א נתפשט בהמזלין שלו עד טבורא, ומשם נתגלה בחי' פרצוף שהוא גילוי דתלת תלת, וכידוע שעיקר פרצוף הוא רק מז"א ולמטה⁴⁷⁵, אבל קודם ז"א אין גילוי להקצוות כלל ואין גילוי לבחי' פרצוף כלל, כי או"א כלילן במזלא כנ"ל והם נקראים נסתרות כנודע (תיקו"ז יט ע"א), ומכל שכ"ן א"א וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה סתרא גו סתרא ד ע"ד), ומכל שכ"ן למעלה למעלה, כי בא"א אין נוק' ניכרת שם כלל (ע"ח א"א ב), ובעתיקא לית שמאלא (אד"ד קכט ע"א), וע' בדברי הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה [מתקלא] קאים ד ע"ג ד"ה וכ"ז שאמרנו בדל"א) שאמר שם בסופו שענין המתקלא אשר בחג"ת דא"א הוא רק בהתלבשות או"א ע"ש.

והרי אמרנו כי או"א הם מכוסים בהמזלא ואינם נגלים כלל, א"כ הרי נמצא שהמתקלא אשר שם הוא אינו נגלה עדיין, והגילוי דתלת תלת הוא רק מז"א ולמטה. אבל קודם ז"א הוה ירידת המדרגות הכל בגילוי הקו האמצעי לבר, כי אינו דומה רוממות ומעלת האחרות אשר בהמזלין אל מעלת האחרות אשר ברישא דא"א, וכן א"א לעתיק, ועתיק לא"ק. ולכן לא נתגלה בחי' פרצוף, שהוא הגילוי דתלת תלת, רק מסיום המזלין ולמטה. ולכן הוא כי מז"א ולמטה נחשב הדעת למטה מחו"ב, כי הרי שם יצאו החו"ב לגילוי קצוות עכ"פ, אבל למעלה מז"א אשר אין שום גילוי להקצוות כלל, הוה המזלין שהוא הדעת למעלה וקודם לאו"א שהם חו"ב, כי הם, ר"ל המזלין, נמשכו מא"א שהוא הכתר בעצם וראשונה ובבחי' גילוי. אבל או"א הם נשפעים רק מהם (ר"ל מהמזלין), וגם הם רק בהסתר, ולכך הם למטה מהדעת.

וכ"ז שאמרנו הוא כאשר אנו חושבים ומכנים בשם להדעת ג"כ, וכן יש ע"פ דברינו הללו חילוק גדול ג"כ כאשר לא נחשב הדעת, דהנה כתב הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה דעד דלא הוה מתקלא ב ע"א ד"ה וכן התחלת), דלכך לא נחשב הדעת בספ"י משום דהוה טמיר באמא ע"ש בסופו, ושם (בסד"ה שתא נפקין יד ע"ד ד"ה וכ"ה נאן בתחלת) אמר שם טעם עוד משום דהוה פנימיות הת"ת ע"ש. וכ"ז הוא רק בהדעת הפרטי שבכל פרצוף, אבל בהדעת הכללי העליון שהוא המזלין, יהיה הטעם ע"פ דברינו משום שהוא נכלל בהכתר עצמו שהוא א"א, כי כן נקראים בשם י"ג ת"ד דא"א, והם חיצוניותו של הכתר, שהרי א"א מתלבש בהי"ג

⁴⁷⁵ ע' ליקוטי הגר"א בסוף סד"צ ל"ז ע"ד וז"ל, והענין כי הרוח באדם הוא האדם, אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו, והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל, וע' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד וז"ל, הענין של נר"ג, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ת"ד שלו וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק א בד"ה לבושין דיקר ג ע"ג) ע"ש⁴⁷⁶. ונמצא כי בהדעת הפרטי שבכל פרצוף הוה הטעם משום שנכלל באו"א והוא פנימיות הת"ת, ובדעת עלאה הכללי הוה הטעם משום שנכלל בהכתר והוא חיצוניותו.

ועתה נלך ונשוב לבאור דברי הרב זללה"ה, כי הרי אמרנו דלכך הוה הת"ת קשור בהמוח ע"י חוט השדרה, וכן היסוד הוא התחלתו מהטבור⁴⁷⁷ משום דכל התהוותם הוא מהגילוי דהקו האמצעי שבבינה הקשור בא"ס, אלא משום שאין העולם (שהוא הזו"ת עולם חסד יבנה (תהלים קלו ט)) כדאי להשתמש עתה באור הזה, לכך יצאו הם למטה מהקצוות, הת"ת למטה מחסד וגבורה, והיסוד למטה מנצח הוד, משום ששם שולטים עתה בעיקר וראשונה רק הקצוות לחוד, ולכן לא היה אפשר שיתגלה הת"ת והיסוד אלא רק באחרונה ולמטה מהקצוות, הגם שעיקר התהוותם הוא מלמעלה. וזהו מ"ש הרב כי בחי' היסוד לעולם הוא גבוה למעלה מב' פרקין עלאין דנ"ה כו', והוא משום כי התהוותו הוא משורש הקו האמצעי הקשור בא"ס. (ואמר עוד) וא"כ מוכרח הוא שהדעת יהיה גבוה למעלה מאו"א, ור"ל כי הגם שלפי מה שאנו רואין בחוש (ע"ד ומבשרי אחזה) הוה הדעת למטה מהחו"ב, כי הרי הדעת היא החללא תליתאה דמוחא הנמשך לעורף כנודע (שעה"כ פסח א*##), עכ"ז הרי ע"כ מוכרת הוא שעצם הדעת הוא מלמעלה מהחו"ב, כי מאחר שכל החב"ד דהתחתון הם מהג' פרקין עלאין דנה"י דהעליון, ומאחר שהיסוד עיקרו (קו ע"א) הוא למעלה מהנ"ה, א"כ ע"כ הוא שגם הדעת עיקרו הוא למעלה מהחו"ב. והוא כמ"ש כי הדעת הוא מהשורש הכתר אשר בחו"ב, והוא נמשך מהכתר דרך החו"ב, והוא גילוי ופומד במקומו כנ"ל. וכמו שראינו ג"כ כי באו"א הכלליים נתגלה באמת הדעת הכללי בכל התהוותו וענינו מקודם ולמעלה מאו"א, ואדרבה הוא כי אין להם גילוי כלל, אלא שהם נכסין וכלולין בו, והם נשפעים ממנו, וכל הגילוי שם הוא רק ממנו שהוא המזלין וכנ"ל כ"ו.

הרי לנו כי עיקר עצם הדעת הוא למעלה מהחו"ב, (ווי"ש עוד) וכן היה הענין כאן, ר"ל בהחו"ב דהנקודות המלבישים על הפרקין עלאין דהנו"ה דא"ק, הנה הם מקבלים ונשפעים מהדעת דנקודות המלביש על הפרק עליון דהיסוד דא"ק, כי הוא למעלה וגבוה מהם. (ואמר עוד) אבל שם בז"א אינו כן, ור"ל כי הרי לפי זה הנה באמת קשה מאד, כי מאחר שבהחב"ד דנקודות היה הדעת גבוה מהחו"ב, וכן בהחב"ד הכלליים שהם או"א והמזלין הוה הדעת הכללי גבוה ולמעלה מהחו"ב, א"כ למה באמת הוא שבז"א וכן בכל פרצוף פרטי (כי כל פרצוף פרטי הוא בבחי' ז"א נגד העליון וכידוע מדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל (**#)) הוה הדעת למטה מהחו"ב, כי הרי הדעת היא החללא תליתאה כנ"ל וכנודע.

ע"ז מתרין ואומר שהטעם הוא לפי שכשהבינה נכנסת בו לתת אליו מוחין, היא משפלת עצמה ומרכנת עצמה כו' כו'. ועומק כוונתו בזה הוא ע"פ מה שביארנו לעיל כי יש בכל י"ם בחינות שתיים שהן ד', כי בהג"ר הוה עיקר השליטה והגילוי בהם מהנהגת דקו האמצעי, ועכ"ז יש גם בהם גילוי לבחי' הקצוות ג"כ. ובהזו"ת הוא להיפך, כי עיקר השליטה והגילוי בהם הוא הנהגה דהקצוות, אלא שיש בהם גילוי להקו האמצעי ג"כ. ואמרנו כי אותן הב' בחי' דהזו"ת הוא נמשך מהב' בחי' דהג"ר, ועיקר הוא מהבינה כנ"ל, כי הם אם הבנים כנודע. ובחי' הקצוות דהזו"ת היא מוציאה בכח גילוי הקצוות אשר בה, ובחי' הקו האמצעי דהזו"ת היא מוציאה בכח הגילוי העיקרי שבה שהוא הקו האמצעי שנתגלה בה. וא"כ נמצא כי כאשר הוצרכה הבינה להוציא את הזו"ת ולסדר בהם שיהא עיקר השליטה בהם רק מהקצוות, הוצרכה לשנות את דרכה ולהסתיר את האור העיקרי שבה שהוא האור דקו

⁴⁷⁶ ז"ל: והדיקנא הוא לבושין דע"ק כמ"ש (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב ושער רישיה כעמר נקי ולבושיה כתלג חיות, וא"א לבושין ממש, דהא לבושין אינון בגוף והראש מגולה, כידוע בסוד התלבשות הפרצופים@זה עוזר?
⁴⁷⁷ עי' גר"א בתיקונים דף נ ע"ד.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

האמצעי ושלא להשפיע בו רק לבסוף. והנה היא דוחקת את עצמה לפעול ולהאיר מתחילה בהאור הקטן שבה לבד, והוא האור דבחי' הקצוות שבה, וכדי לסדר וליסד את הבנין דז"ת שיהא עיקר הגילוי שבהם רק השליטה דהקצוות בראשונה, ומוציאה מתחילה את החסד ונבורה שהם קוי הקצוות, ואח"כ מאירה באור העיקרי שלה ג"כ להוציא גם בהם הגילוי דהקו האמצעי עכ"פ, והוא הת"ת אשר מוציאה אחר החו"ג, וכן עד"ז הוא ג"כ בהאצילות דנה"י. והוא משום כי לצורך ההנהגה אשר רצה המאציל ית"ש לסדר בבנין העולם כל משך זמן דשית אלפין שנין עד התיקון האחרון, שיהא גילוי שליטתו העיקרי מהקצוות, הוצרך הבינה לצמצם את עצמה שלא לפעול ולהאיר מתחילה רק בכחה הקטן שהוא גילוי דהקצוות שבה בראשונה.

והנה כ"ז הוא מהבינה דכל פרצוף להז"ת דכל פרצוף. וכן עד"ז הוא ג"כ מהבינה הכללית שהיא אמא דאצילות להז"א דאצילות, כי הרי אמרנו שבהג"ר הכלליים לא נתגלו גילוי הקצוות כלום, כי או"א הכלליים הם כלולים במזל ונכסים בו. וא"כ הרי עומדים בחי' הקצוות שם רק בהסתר. וכאשר הוצרכה הבינה שהיא אמא הכללית להאציל את בחי' ז"א אשר בו, יש איזה גילוי להקצוות אפי' בהג"ר שלו ג"כ, הוצרכה להוציא את אורה הנעלם שהוא בחי' הקצוות שבה ולהעלות אותם ברשפי אש שלהבת י"ה⁴⁷⁸ שיאירו הם ויפעילו את החב"ד דז"א, וא"כ הרי הוכרחה לצמצם את האור הגדול שבה שהוא האור דקו האמצעי, ולהסתיר אותו שלא יאיר ויפעול אלא לבסוף. ובזה הנה הוציאה את החו"ב דז"א שיהיו הם בגילוי הקצוות עכ"פ. ואח"כ האירה באור העיקרי שבה ג"כ, והוציאה את הדעת למטה מהם, ומחמת שהוא באור העיקרי שבה שהוא הקו האמצעי והמיוחד מהבינה הכללית, לכן מתייחדים על ידו חו"ב ביחוד תמידי. וא"כ נמצא שכדי להוציא את החו"ב הוצרכה לדחוק בעצמה שיהיה בחי' הקצוות שבה, הם (קו ע"ב) השולטים והמאירים, והוא הענין הגבחה רישי ירכין לעילא שאמר הרב זללה"ה, כי הגביה והעלה את בחי' הקצוות שבה שיהיו הם השולטים והמאירים. וזהו שאמר לפי שכשהבינה נכנסת בו לתת אליו מוחין היא משפלת עצמה ומרכנת עצמה, ור"ל שמצמצמת את אורה הגדול שהוא האור דקו האמצעי אשר הוא עצמותית בה, ומונע ומעכב אותו שלא יאיר אלא לבסוף ולמטה.

ואמר "משפלת", ור"ל על בחי' הקו האמצעי אשר בג' תחתונות שבה, שהוא היסוד אשר על ידו נעשה הדעת, הנה דוחקת בעצמה שלא להאיר בו אלא אחר הארת הקצוות שבה ולמטה מהם. ואמר "מרכנת", ור"ל על הג"ר שבה שהוא הראש שלה, וכן החג"ת שהוא הגוף שלה הנה מרכין ומטה אותם כמי שמרחיק ומסלק את עצמה מקבלת הארת המזלין הכלולה בו, וכדי שתוכל לפעול ולהאיר בבחי' הקצוות שבה.

ואמר עוד "בסוד האם רובצת על האפרוחים", ור"ל כי האפרוחים הוא נקרא בעת שהז"א הוא רק בבחי' ו"ק לבד וכמ"ש בזווגים (פרקים א ב ג), וכן הוא בהקדמת תיקונים (ג ע"ב) דאפרוחים לאו אינון גמר פרי. וכוונת הרב בכאן הוא לא ככוונתו בזה בשער הזווגים שם, וכן בכוונת חזרת עמידה (פרק א), אלא ככוונתו בכאן הוא על בחי' הכללות, כי כל כללות ז"א בכל משך זמן דשית אלפין שנין אשר כל משך זמן הזה הנה ניכר בו האור דשם מ"ה הוא לעולם רק בבחי' ו"ק לחוד, ור"ל ו"ק הכוללים. כי אפי' כאשר נתגדל בהג"ר דגדלות הוא ג"כ רק הג"ר הפרטיים מבחי' ו"ק גופה, כי כל כללות הפרצופים של עתה הם רק מ"ה וב"ן הכוללים, אשר הם רק הז"ת הכלליים לבד, וכמ"ש מהר"ש שרעבי זללה"ה ברחובות

⁴⁷⁸ צ"ע מקור לזה של עי' זהר בראשית רמה ע"א וז"ל: רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, הדא הוא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה. תרגום: "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", מה זה "שלהבת יה". זו שלהבת שבוערת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף. ומיהו, השמאל. זהו שכתוב "שמאלו תחת לראשי", זה שורף שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

הנהר (ג ע"א) כי לא נתגלו עדיין הע"ב וס"ג הכלליים כלל. אבל אחר התיקון האחרון כשיתגלו הע"ב וס"ג הכוללים ג"כ, ואז יהיו כל הפרצופים שלמים, וגם יהיו מיוחדים כולם זה בזה ביחוד יותר עצום הרבה משל עתה, כי הע"ב וס"ג הכוללים הם מאירים בהארת א"ס אשר על ידו מתייחדים כולם, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון, ויהיה כל א' מיוחד בשורשו, ויהיה ז"א במדרגת א"א שהוא שורשו ובעוד יותר הארה הרבה, כי יהיה בע"ב וס"ג הכלליים כנוז, וא"א יהיה במדרגת הכתר דא"ק שהוא שורשו ובעוד הארה יותר הרבה כי עתה עומד הכתר דא"ק מוסתר ונעלם מאד, וכנודע שאין לנו רשות לדבר שם (ע"ח טנת"א א), אבל אז יהיה מאיר בהארה ובגלוי. ועד"ז יתעלו כל הפרצופים כל א' למדרגת שורשו של עתה, וע"ד שכתב ברחוה"ג (בדף ו ע"א) ע"ש ושם (בדף ג ע"ב), ובעוד הארה יותר הרבה כי יאירו כולם בהתגלות הארה דהע"ב וס"ג הכוללים, ואז יתבטל שם מ"ה, ור"ל שיתבטל אורו בהארה הגדולה דהע"ב וס"ג ע"ד שרגא בטיהרא. והוא ע"ד שאנו מוצאים בא"א של עתה, שלא ניכר בו אור דמ"ה שבו הגם שכל א' הוא כלול מעסמ"ב (הפרטיים), עכ"ז לא ניכר אור דמ"ה רק בז"א לחוד. וכידוע שא"א ואו"א הם הע"ב וס"ג (מהמ"ה וב"ן דא"ק שהם המ"ה וב"ן הכוללים, והוה א"א ואו"א הע"ב וס"ג מהם, והם הע"ב וס"ג הפרטיים שאמרנו).

וכ"ז הוא רק אחר התיקון האחרון כשיתגלו אור דע"ב וס"ג הכוללים דא"ק, אבל כל משך זמן דשית אלפי שנין עד זמן התיקון, אשר לא נתגלו עדיין רק המ"ה וב"ן הכוללים דא"ק, אשר הם הז"ת הכלליים עומדים כל הפרצופים כולם רק בבחי' זו"ן לבד, ואינו מתגלה עדיין אור א"ס ית"ש בגילוי גמור, וכמ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק יג) שבז"א אינו מתגלה אור דא"ס אלא רק דרך חלון. וכן הוא עתה כל הפרצופים כולם שהם כולם בבחי' ז"א לבד נגד הע"ב וס"ג הכוללים, והמוחין שהוא הג"ר אשר מקבל כל פרצוף תחתון מהעליון הוא רק מבחי' הג"ר הפרטיים אשר בהמ"ה וב"ן הכוללים דא"ק. וזהו עצמו הענין דשליטת הקצוות שאמרנו, כי המ"ה וב"ן הכוללים הם הז"ת הכוללים, ובהז"ת שם הוא שליטת הקצוות כמו שביארנו. אבל הע"ב והס"ג שהם מהג"ר הכוללים, ושם הוא שליטת דקו האמצעי, כי הם קשורים בא"ס ית"ש, ולכן כשיתגלו הם יתייחדו הכל בשורשו, ויתגלה האחדות האמיתי, ויהי' ה' אחד, ור"ל יחוד ז"א בא"ס, שכל האצילות בכללו יתגלה בגילוי א"ס ית"ש, ושמו אחד, ר"ל שגם כל העולמות בי"ע אשר שם הוא שמו ומלכותו, יזדככו ויתעלו להתייחד ג"כ כל א' בשורשו, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

ונחזור להענין כי כל האצילות עתה הוא רק מהמ"ה וב"ן דא"ק והם כולם בבחי' זו"ן לבד וכדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי זללה"ה, ועכ"ז הנה פשוט הוא שנבחן כל א' בבחי' (קז ע"ג) בפנ"ע לפי מקומו ושורשו בהמ"ה וב"ן הכוללים גופה. כי הרי א"א הוא מהחכמה דמ"ה, ואו"א מהבינה דמ"ה, וכן עד"ז מהב"ן כנודע. וא"כ הרי הם הע"ב וס"ג הכוללים דאצילות (שהוא הע"ב וס"ג הפרטיים דהמ"ה הכללי), והזו"ן דאצילות הם המ"ה וב"ן דאצילות ג"כ, ושם הוא עיקר הגילוי דשליטת הקצוות שאמרנו, כי הרי הם הז"ת דמ"ה וב"ן הכוללים שהוא המ"ה וב"ן דמ"ה וב"ן, ולכן הם נקראים אפרוחים דלאו אינון גמר פירי בכל משך דשית אלפי שנין, כי כל שליטת הקצוות והתגלות הפירוד אשר בעולמות בי"ע שהם המון ברואים לאין תכלית ונפרדות זו מזו, הוא רק מהנהגת זו"ן כנודע. ולכן נקראים אפרוחים אפי' אחר קבלת המוחין שהוא הג"ר שלהם, כי הרי עדיין שליטת הקצוות קיימת עכ"פ, שהרי תולדותיהם וצבאותיהם שהם כל העולמות בי"ע הם לעולם בפירודא כל המשך דשית אלפי שנין אפי' אחר קבלת המוחין. משא"כ כשיהיה העולם מתנהג ע"י בינה, עלמא עלאה⁴⁷⁹, וכמו שיהיה באלף הז', ומכל שכן באלף השמיני והעשירי וכמ"ש בברית מנוחה

⁴⁷⁹ עי' בהגר"א ספד"צ יא ע"א ד"ה שביעאה וזהו בראשית לד ע"א.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

(בהקדמה דף ד ע"א), אז יתעלו העולמות כולם בעילוי גדול מאד במדרגה אחרת משל עתה, כי יתעלה כל ההתהוות כולה בהנהגת דשליטת קו האמצעי והאחדות. והגם שאמרנו שכל הפרצופים כולם יען שהם מהמ"ה וב"ן דא"ק הם כולם בגילוי הקצוות, עכ"ז הנה מאחר שא"א ואו"א הם מהג"ר דהמ"ה וב"ן, וידוע הוא כי הג"ר דכל תחתון הוא מהפרצוף העליון, דהרי לכך נקרא בשם גדלות, משום שהוא למעלה מבחינתו וכמ"ש בשער המוחין (ריש פרק ז), וא"כ הרי יש בא"א ואו"א מהארת הס"ג הכללי עצמו עכ"פ, וא"כ הרי ניכר בהם הגילוי דקו האמצעי העיקרי ג"כ. ולכן כשיגיע אלף הו' שיתנהג העולם ע"י בינה עלמא עלאה, יתחיל להתנוצץ הגילוי דקו האמצעי העיקרי שהוא גילוי האחדות, וז"ש הברית מנוחה שם שבאלף הו' יתראה יחוד הקב"ה שהוא בחי' גילוי הו"ה אחד ושמו אחד שאמרנו. והוא רק בזמן תקון האחרון אשר יתחיל תיכף עם אלף הו'. אבל כל המשך דשית אלפי שנין נקראים זו"ן בשם אפרוחים לעולם, משום שכל הזמן הזה הוא רק גילוי הקצוות לחוד. ולכן כאשר הוצרכה אמא להשפיע המוחין בז"א אשר יש בו גילוי הקצוות אפי' בהמוחין שלו ג"כ, היא בבחי' האם רובצת על האפרוחים, כי הוכרחה להרכיב את עצמה ולהשפיל את האור העיקרי והעליון שבה שהוא הקו האמצעי שלה שלא יאיר רק למטה מהחו"ב ועל ידיהם וכנ"ל.

ואמר עוד הרב, ואז מוכרחה הוא שתגביה רישי ירכיב לעילא ובחי' היסוד שלה נשפיל למטה מהם, ור"ל כי הוכרחה לדחוק את עצמה להעלות את האור הקטן והמוסתר שבה שהוא האור הקצוות שבה להעלותם בעילוי של מעלה, שיהיה הם השולטים להאיר ולפעול בתתילה את החו"ב בז"א, וכדי לגלות בו בחי' גילוי הקצוות אפילו במוחין שבו. ואח"כ משפעת בקו האמצעי שבה ג"כ, ומוציא בו את בחי' הדעת עכ"פ. ומחמת שהוא נמשך מהקו האמצעי שהוא העיקרי שבה, לכן הוא מייחד את החו"ב שיהיו ביחודא שלים תמיד. והגם שהכתר שבו היא מוציאה מקודם ומתחילה להחו"ב, וא"כ הרי מוציאה באמת הקו האמצעי שבו מקודם. אך ידוע הוא כי הכתר דז"א הוא מאמא עצמה, הן האור שבו והן הכלי שלו, ונשאר לעולם בה וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ב) ובכ"מ. והאמת הוא כי גם הכתר לא ניתן לו רק ע"י בחי' ההרכבה ג"כ, ואמר במוחין דצלם שם (פרק א ופ"ב) כי יורדת ומשפלת עצמה להיות כתר על ראשו. והכוונה הוא ג"כ ע"ד שביארנו, והוא משום כי אותה הת"ת דאמא הנעשה כתר על ז"א, הנה אין הארתו אז כמו שהיה בתחילה, כי הרי הוצרך לצמצם את הארתו בז"א ליתן שם מקום לגילוי הקצוות ג"כ, והוא בבחי' רובצת על האפרוחים, כי הוכרחה להרכיב את עצמה לסלק ולהרחיק קצת מכלילותה בהמזלין וליתן מקום לגילוי הז"א, שהוא גילוי הקצוות. ולכן הגם שמתחברת עמו בהת"ת שבה ונעשית כתר על ראשו, אך כ"ז הוא רק משום ששורש הכל הוא רק הקו האמצעי עכ"פ, כי הרי רק משם נמשך הכל, כי בלא זה אי אפשר לשום מציאות שיתהוו, וכמ"ש הס"ד (ג ע"ב) האי מתקלא תלי באתר דלא הוי, שהוא א"ס ית"ש, וכמו שביארנו לעיל בטעם התהוות הכתר מתחילה. ועכ"ז הנה לא נעשית לבחי' כתר עד שנצמצם ממדרגתו הראשונה בסוד יורדת ומשפלת וכדי להאציל את ז"א בשליטת הקצוות, ושלא יתגלה בו הקו האמצעי מציאותו ושליטתו (קו ע"ד) רק למטה ולבסוף, כי כן הוא הצורך להנהגה בכל משך זמן דשית אלפי שנין עד התיקון האחרון במהרה בימינו אמן, וזהו כוונת דברי הרב זללה"ה במ"ש "אבל שם בז"א אינו כן לפי כו' ואז נמצא שהדעת למטה מחו"ב".

⁴⁸⁰[נג] אמנם א"ק הוא עומד ולא רובץ – הכוונה הוא דכבר כתבנו לעיל פרק א' אות מ"ד ובכ"מ דענין הנה"י דא"ק הנאמר בענינינו הכוונה הוא על אותן הבחי' דא"ק העתידים להשתתף בעצם האצילות, ולעיל אות י"ח כ"ז כ"ז ביארנו כי עצם האצילות והנקודות הוא מהמלכויות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והתנה"י המתפשט בהם הוא התנה"י מהע"ב דס"ג

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והס"ג דס"ג ע"ד התנה"י דאו"א המתלבש בהזו"ן. וע"ז מלמדינו הרב שהגם שהתלבשות או"א דאצילות בהזו"ן דאצילות הוא רק בסוד האם רובצת כנ"ל, אבל בא"ק עם הנקודות הוא אינו כן, שלא הסתיר ולא השפיל את האור דקו האמצעי שלו כדי להתייחד בהנקודות כלל. והטעם הוא כי כל ענין השפלה והרביצה הוא כדי שיהא יכולת להתחתונים אשר גילויים הוא בגילוי הקצוות לקבל את האור דקו האמצעי ג"כ. וכ"ז הוא רק באצילות אשר שם הוא הרצון דהמאציל ית"ש שיהא גילוי דא"ס ית"ש מתייחד עמהם ביחוד אמיתי. והגם שאמרנו שיעקר הגילוי והיחוד הוא רק לאחר התיקון האחרון, הנה אמת הוא שאז יתגדל גילוי ית"ש ביותר הרבה משל עתה בלי שיעור ותכלית, אך עכ"ז הנה ידוע הוא שגם עתה מתייחד א"ס ית"ש באצילות ומתגלה שם בגילוי ממש בפנימיותם בלי שום מסך וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק יג) ובכ"מ, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ובגין דאנת מלגאו כו⁴⁸¹, והוא פשוט ונדוע. ולכן הוא שאפי' הכתר אשר עיקרו הוא מהפרצוף העליון, עכ"ז מתחבר ומתדבק עם הפרצוף התחתון עד שנחשב כאלו הוא מעצמותו גופה, ולכך יורדת אמה ומשפלת את עצמה להעשות לכתר על ראשו, והכל הוא כדי לייחדו באור א"ס ולהשריש בו השורש דקו האמצעי ממקום יותר עליון בכל האפשרי.

וכ"ז הוא רק באצילות אשר שם נתגלה יחודו של א"ס ית"ש, אבל בעולם התהו שהוא הנקודות אשר שם הוא בהיפך, כי שם נסתתר אור א"ס ית"ש בכל האפשרי, לכן היה שם א"ק עומד ולא רובץ, ונשאר גופו שהוא ת"ת עומד למעלה זקוף בלתי מוטה על הנקודות, כי לא רצה להטות עצמו עליהם להיות כתר על ראשם. ושימש אז הדעת במקום הכתר, והדעת היו יכולים לקבל, כי הדעת הוא רק חיצונית הכתר וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ח). כי הוכרח הוא להאיר גם להנקודות באיזה הארה מהקו האמצעי עכ"פ, כי אם שלא היה להם אור כלל מא"ס ית"ש, לא היה אפשר להם להתהוות כלל אפי' כרגע וכמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע (בפי' ס"ד בד' ק"ז ע"א). ולכן קבלו אז הארה מהדעת אשר הוא רק חיצונית הכתר, וגם אותו הדעת לא היה מתייחד עמהם ביחוד גמור וכמו שהוא לאחר התיקון, אשר אז הוא בתוכם ובפנימיותם ממש כנ"ל אות נ"ב. אלא עומד בפנ"ע וכמו שהוא בהמשכתו מהכתר. ולכן ניכר אז איך שהוא למעלה מהחו"ב, כי הרי הוא באמת מבחי' הכתר עצמו, אלא שהוא חיצוניותו המתפשט ממנו ולמטה, ולכן הוא למעלה מהחו"ב, דדוקא באצילות אשר הכתר מתייחד ומתדבק עם החו"ב הנה ממשיך בהם את חיצוניותו שהוא הדעת, כדי להשריש בהם מעצמותו גופה, ונעשה הוא והם חד. ואינו מתגלה הדעת לבחי' בפנ"ע רק מאחר החו"ב ולמטה, אבל במקום החו"ב עומד הדעת נעלם בפנימיותם עצמו וכנ"ל אות נ"ב, אבל בהנקודות אשר הכתר אינו מתדבק עמהם ואינו מתייחד עמם כלל, הנה עומד הדעת בבחי' בפנ"ע, וניכר לעולם שהוא חיצוניות הכתר ולמעלה מהחו"ב ומקבלים החו"ב יניקתם ממנו.

וזהו מ"ש הרב "כי א"ק הוא עומד ולא רובץ", ור"ל כי אינו מתחבר עם הנקודות להתייחד עמהם כלל. ואז, ר"ל עי"ז, הנה פרקא קדמאה דיסוד הקבועה בתוך הת"ת הוא הגוף ודאי שהוא גבוה מנה"י, ר"ל כי מה שהדעת הוא למטה מהחו"ב, הנה פשוט הוא כי זה אינו מחמת ששורשו הוא באמת למטה מהם כי זה אי אפשר, כי הרי שורש הדעת הוא בפרק העליון דיסוד דהפרצוף העליון, ושורש החו"ב הם בפרקין עלאין דנו"ה דהפרצוף

⁴⁸¹ ז"ל בשלימות: אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וקרינן לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין ובהון אתכסיאת מבני נשא ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך. תרגום: אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים וקראת להם עשר ספירות, להנהיג בהם עולמות סתומים שלא מתגלים ועולמות שנתגלה, ובהם הוא נסתם מבני אדם, ואתה הוא שמקשר אותם ומייחד אותם, ולפי שאתה מבנפים כל מי שמפריד א' מן חבירו מאלה עשר נחשב לו כאילו מפריד בך.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

העליון, והפרק העליון דהיסוד הרי הוא למעלה מהם, כי הרי הוא קבוע בתוך הת"ת עצמו שהוא הגוף, וכמו (קח ע"א) שנודע שהתחלתו הוא מהטבור (גר"א תיקו"ז נ ע"ד). וא"כ הרי מה שהדעת הוא למטה מהח"ב הוא אינו מחמת שורשו אלא רק מסבת וגרמת התחברות והתייחדות הכתר בהם, כי ע"י שמתחבר הכתר להתייחד עמהם הנה ממשיך את היצוניותו שהוא הדעת בהם עצמם ונעלם בפנימיותם ואינו מתגלה רק למטה מהם. אבל בא"ק אשר אינו מתחבר להתייחד עם הנקודות ונשאר הכתר זקוף למעלה, והדעת (שהוא החיצוניות הנמשך מהכתר) עומד וניכר בבחי' בפנ"ע, וא"כ הרי הוא ממילא למעלה מהח"ב וכמו שהוא באמת. וזהו שאמר "ונמצא כי בנקודים הדעת שלהם גבוהים למעלה מהח"ב", ושימש הדעת אצלם במקום הכתר ומקבלים יניקתם ממנו, וזהו שאמר "ונמצא כי מסוים כו", משם מסופו יוצא הבל והארה לחו"ב דנקודות שהם תתאין מניה.

אמנם כ"ז הוא רק בעולם התהו לבד וכמו שדקדק הרב ואמר "כי בנקודות הדעת שלהם גבוהים למעלה מהח"ב כו", לחו"ב דנקודות שהם תתאין כו", אבל לאחר התיקון דמע"ב שהוא עולם האצילות הוא אינו כן, כי כאשר חזרו ועלו כל האורות וכל הכלים כל א' למעלה וכמ"ש בשער התיקון (פרק א), הנה אז מתחברים כל התנה"י דא"ק עם האורות והכלים דהמלכויות שהם הנקודות שעלו ומתייחדים עמהם בבחי' טפה הזרעית ועבור ולידה להעשות לגוף אחת ממש וכמ"ש בדע"ה מסי' כ"ז והלאה. ונעשים אז הע"ב והס"ג דא"ק עם האצילות שהם המ"ה וב"ן דא"ק כמו או"א דאצילות עם הזו"ן, ומתחברים ומתייחדים עמהם ג"כ בסוד האם רובצת, שהת"ת מכתירם מסביב להיות כתר על ראשם ממש. והפרק עליון דהיסוד בהדעת אשר שם מתייחד ונעלם בתוך הח"ב ממש, ואינו מתגלה רק למטה מהח"ב ע"ד הנ"ל ממש. אמנם כ"ז הוא רק בכל פרצוף פרטי שבאצילות עם התנה"י הפרטיים אשר כנגדו בא"ק המתייחסים אליו ומתלבשים בו, אבל בהפרצופים הכלליים כבר אמרנו לעיל אות נ"ב כי הג"ר שהם א"א ואו"א לא נגלו שם הקצוות שהם או"א (חו"ב הכלליים דאצילות) כלל, כי הם מכוסים במזלזל שהוא הדעת הכללי, ולא ניכר רק הכתר והדעת לבד, והוא א"א והמזלזל. והטעם הוא כי כל פרצוף פרטי הוא נבחן לפי מדרגתו ועולמו שעומד שם*, ויש בו בהכרח גילוי קצוות לפי הערך המתייחס אליו, היינו הזו"ת שלו עומדים בגילוי הקצוות העיקרי שבו, והג"ר הם בגילוי דהקו האמצעי, אבל יש בהם גילוי להקצוות ג"כ, והדעת הוא למטה מהח"ב וכמ"ש לעיל אות נ"ב. אבל הג"ר הכלליים בערך הזו"ת הכלליים הם כולם בגילוי דקו האמצעי לחוד, ולכן לא ניכר רק הכתר והדעת לבד שהם א"א והמזלזל והבן זה מאד.

(*הגהה מ"ש "פרצוף פרטי כו", לפי מדרגתו ועולמו כונתי הוא, כי ידוע הוא כי כמו שאנו רואין בעוה"ז, הנה הגם שבכללות נקרא כל העולם כולו בשם אדם אחד, שהוא אדם דעשייה, אך בפרטיות הם פרצופים לאין תכלית, כי כולם הם מקומה אחת מאיזה בחי' פרטיי שבאותה הקומה, זה מנימין, וזה מעיינין, וזה מאודנין וכן כו' כו' כנודע. כן הוא בכל עולם ועולם נבחנים לפרצופים לאין מספר, והם השורש והנשמות לאותן הפרצופים שבעוה"ז. וכ"ז הוא במלכות רחל, וכן בז"א, וכן באו"א, וכן בהי"ג ת"ד, וכן בא"א, וכן בעתיק, כי השרשים הם למעלה ולמעלה והבן.

ואין להקשות על כל דברינו כי הרי אמרנו לעיל אות מ"ג ובכ"מ כי הדעת דהנקודות לא היה הדעת דהקו האמצעי כלל אלא רק הדעת דהקצוות לחוד, והוא ודאי אינו מיוחד עם הכתר להיות עומד במקומו ולהשתמש בשרביטו כלל, כי הגילוי דא"ס הוא רק בקו האמצעי לבד, וא"כ איך אפשר לומר עליו שהיה למעלה מחו"ב, ובפרט שהרי אנו רואין שאותו הדעת הוא נשבר ג"כ, כי הרי הדעת הוא מהו' מלכים שנשברו, והח"ב הרי הם לא נשברו, וא"כ איך אפשר לומר שהדעת דעולם התהו היה משמש במקום הכתר והיה למעלה מהח"ב והם ינקו ממנו.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

אך האמת הוא כי אותו הדעת אשר אמרנו שהיה משמש במקום הכתר, הנה הוא לא נשבר כלל, כי הוא אור הדעת הפנימי אשר הוא מלוּבש בתוך הפרק העליון דהיסוד דא"ק, והתנה"י דא"ק הם לא נשברו כלל וכמו שאמרנו לעיל אות י"ח, כי עיקר הנקודות והמלכים שנשברו הוא רק בהי"ס דהמלכות דע"ב דס"ג שהם המלכים דהיושר, ובהי"ס דהמלכות דס"ג דס"ג שהם המלכים דעגולים, ואלו הי"ס דהמלכות דכל א' היו מלבישים על התנה"י דכל א'. (ובעולם התהו לא היו רק בבחי' הלבשה לבד, אבל לא היו מתייחדים עדיין להיות לגוף אחד ממש ע"ד שהיו אחר התיקון, אלא וקח ע"ב) שהיו מלבישים עליהם וינקו משם). והשבירה היה רק בהז"ת דהמלכות דכל א' ולא בהתנה"י המתלבש בתוכם ח"ו. וכתבנו שם כי הי' אורות אשר יצאו מהבקיע דרך הפרסא היו מתלבשים בהתנה"י דע"ב דס"ג, ואותן התנה"י הם הכלים פנימים שלהם, ועליהם היו הי"ס דהמלכות דע"ב דס"ג שהם הכלים החיצונים, וכן הי' אורות דהענינים היו נתלבושו בהתנה"י דהס"ג דס"ג שהם הכלים פנימים, ועליהם הי"ס דהמלכות דהס"ג דס"ג והם הכלים החיצונים. וא"כ הרי נמצא לפי"ז כי אור הדעת דהיושר אשר יצא מהבקיע דרך הפרסא וכן אור הדעת דענינים היו מלוּבשים בתוך הפרק העליון דהיסוד, זה בהע"ב דס"ג וזה בהס"ג דס"ג, והם לא נשברו ח"ו. אך הדעת דהמלכות דכל א' אשר היו מלבישים על הפרק העליון דהיסוד מחוץ להם, הם הדעת אשר נשברו.

והנה בזה נתבאר ג"כ מ"ש הרב למטה בסמוך בפרק זה "כי היסוד דא"ק הנתון בדעת דנקודים כו", אשר לכאורה יפלא, כי הרי הוא ההפך ממה שנודע בכ"מ שהדעת דהתחתון הוא בתוך היסוד דהעליון, וכאן אמר הרב שהיסוד הוא בתוך הדעת. אך לפי דברינו הוא נחא היטב, כי עיקר אור הדעת, הן אשר יצאו מהענינים, והן אשר יצאו מהבקיע דרך הפרסא, הם באמת מלוּבש בתוך היסוד דא"ק בהפרק עליון שבו, שאותן האורות היו עומדים בתוך הפרקין העליונים דהיסודות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והיו אותן האורות מבפנים והפרקים העליונים דהיסודות מבחוץ, וכמו שהוא הסדר לעולם, שבתוך היסוד דהעליון נמשך ומתלבש שם אור הדעת דהתחתון. אך מ"ש שהיסוד דא"ק הוא נתון בתוך הדעת דנקודים, הכוונה הוא על הדעת דהי"ס דהמלכות דכל א' אשר הם עיקר הנקודים שנשברו, ואותה הדעת דהמלכויות היתה מלבשת על הפרקי העליונים דהיסודות, והפרקי העליונים דהיסודות היו מבפנים והדעת דהמלכויות היו מלבישים אותם מבחוץ.

והנה החו"ב אשר ינקו מהבל היסוד⁴⁸², עיקר הכוונה הוא (גם) על החו"ב מהי"ס דהמלכות, ואותן החו"ב לא נשברו, וכידוע שהג"ר לא נשברו, וינקו אותן החו"ב מהבל היסוד דא"ק אשר בתוכו היה אור הדעת מהי' אורות שיצאו מהענינים, וכן בהי' אורות אשר יצאו מהבקיע דרך הפרסא, ואותן אורות הדעת עם הפרקין העליונים דהיסודות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם הכלים פנימים שלהם, הם לא נשברו ח"ו, והם ודאי גבוהים במעלה מהחו"ב דהמלכות, כי אלו הם מהיסוד ואלו הם מהמלכות, ולכן ינקו מהם היטב. והאמת הוא כי גם החו"ב הפנימיים אשר בתוך הפרקי עליונים דהנו"ה הפנימיים ינקו מהם ג"כ, ומהטעם שכתב הרב כי היסוד הוא למעלה מהם, ושימש אז אותו אור הדעת הפנימי במקום הכתר וכמו שהארכנו בזה בכל דברינו בעה"י.

והגם שהדעת דעולם התוהו לא היה מהקו האמצעי העיקרי וכנ"ל אות מ"ג, וא"כ איך שימש הוא במקום הכתר, אמנם הרי גם הכתר שבעולם התוהו לא היה ג"כ מהקו האמצעי העיקרי, כי לא היה נתגלה בהם יחודו של א"ס ית"ש, שכולם היו רק מזווג דחיצוניות לבד וכמ"ש בהו"ת ל"ו בס"י כ"ג ובכ"מ שם, וע"ש בס"י ל"ב. וא"כ הרי גם הכתר אשר היה בהשליש התחתון דת"ת דא"ק לא היה ג"כ האור העיקרי שלו עדיין, כי האור העיקרי היה

⁴⁸² עי' לקמן "משם מסופו יוצא הבל והארה לחו"ב דנקודה שהם תתאין מניה". Is this clear that it is in the eitz chaim?

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ממקום יותר גבוה ויותר עליון וכמ"ש בהו"ת ל"ו. וא"כ הרי גם הכתר דעולם התהו לא היה רק אלא מהבחי' החיצונית דקו האמצעי אשר לאחר התיקון, לא היה זה אלא בחי' קו האמצעי דהקצוות גופה. וא"כ נמצא כי הדעת והכתר היו שניהם מבחי' אחת, ובעולם התהו שימשו הם בבחי' קו האמצעי העיקרי אשר שם, כי בהעלם הם באמת קשורים ומיוחדים בהשורש דקו האמצעי האמיתי הנמשך מא"ס ית"ש, דאילולא זה לא היה אפשר לעולם התהו שייצאו לבחי' מציאות כלל וכמ"ש לעיל אות נ"ב, דגם כל הקצוות עצמן עיקרן הם ג"כ רק מהשורש הנעלם (קח ע"ג) דקו האמצעי, ומכל שכן בחי' הדעת שבהם. אמנם אפי' אותו הקו האמצעי הגם שהוא אינו הקו האמצעי העיקרי, עכ"ז לא היה מתייחד בהנקודות להתפשט בפנימיותם, אלא שהכתר היה עומד זקוף למעלה, וגם הדעת הנמשך ממנו מחיצוניותו לא היה נכנס בתוך החו"ב להתעלם בתוכם, אלא היה עומד בפני"ע ושימש הוא במקום הכתר להיות חופף עליהם מלמעלה ולהאיר להם וכנ"ל.

אמנם עדיין מוכרח לנו לבאר כי הרי לעיל אות מ"א ול"ו אמרנו כי הארת הת"ת והיסוד הנאמר בכאן הכוונה הוא רק על אור עצמותם גופה ולא על האור החדש המתפשט בהם, כי האור החדש הנה יש בו ג"כ י"ס, ומתלבש הכתר שלו בהשליש תחתון דת"ת, והדעת שלו בהפרק עליון דהיסוד וכן כל הי"ס בהי' פרקין דתנה"י, ויוצאין כולם דרך היסוד וכנ"ל אות י"ה. ונודע הוא שנקודת הכתר הוא קמץ (תיקו"ז קנא ע"א), ונקודת הדעת הוא חולם צירי קמץ צירי⁴⁸³, וא"כ מ"ש הרב שמקבלים הארת חולם מהת"ת והארת שורק מהיסוד, ע"כ כוונתו הוא על ההארה העצמותית אשר בהת"ת והיסוד עצמו, דאלו שהיו מקבלים מהאור שבתפארת ומהאור שבפרק העליון דהיסוד, לא היה רק נקודת קמץ ונקודת חולם צירי קמץ צירי, ועוד כי הרי כל הט' אורות שמחכמה ולמטה שהם כל הנקודות מהפתח עד השורק הם כולם יוצאים מהיסוד (מהפרק תחתון שבו) להמלכות וכנ"ל אות י"ה, וא"כ הרי אינו אור השורק לבד, אלא אורות של כל הט' נקודות כולם. אלא ע"כ הוא כי כוונתו הוא רק על האור העצמותי שבת"ת ויסוד עצמו כנ"ל אות ל"ו, וכן מוכח ג"כ מדברי הרב עצמו, כי הרי אמר "וניקוד שורק כו" הוא ההבל היוצא מן היסוד (לא"א) לאו"א כו", ואמר עוד, "נמצא כי מסיום היסוד דא"ק הנתון בדעת דנקודים משם מסופו יוצא הבל והארה לחו"ב כו". הרי אמר כי היוצא הוא השורק שהוא הבל היסוד עצמו, אבל לפי דברינו אשר כתבנו לעיל יהיה נמצא כי גם אור הדעת עצמו אשר בהפרק העליון דהיסוד גם הוא מאיר להחו"ב, כי הרי אמרנו שאותו אור הדעת שימש עתה במקום הכתר.

אך האמת הוא כי הגם שכוונת הרב בהבל החולם והשורק שאמר, הכוונה הוא על האור העצמותית אשר בהת"ת והיסוד עצמו, עכ"ז האמת הוא כי גם אור הכתר שהוא נקודת קמץ, וכן אור הדעת שהוא נקודת חולם צירי קמץ צירי המתלבשים בהשליש תחתון דת"ת ובפרק העליון דהיסוד, הנה יוצא הארתם ג"כ להאיר בהג"ר דהי"ס דהמלכות המתלבש שם. והענין הוא כי הרי אמרנו לעיל ובכ"מ כי אותן התנה"י דא"ק הם בחי' החלקי דאו"א מחומר וצורה המתלבשים בהמ"ה וב"ן שהם הזו"ן והבנים להע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, וע"ד שכתוב במוחין (סוף פרק ה' ושם פ' י"ב). והנה החומר הוא ספירות התנה"י בעצמם, והצורה הוא ההבל דנקודות חולם חיריק קיבוץ שורק שהם האור העצמותית אשר באותן התנה"י. ואותן החומר והצורה הם שניהם מתלבשים בהי"ס דהמלכות המלבישים עליהם, כי הי"ס דהמלכות (של הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג) הם בחי' המ"ה וב"ן (של הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג) כנ"ל אות י"ח) שהם עצם הולד אשר החומר והצורה הנו' מתלבש בו. אמנם אותה הצורה שהוא ההבל העצמותית דנקודת חולם חיריק קיבוץ שורק שאמרנו אינם מאירים כולם בעולם

⁴⁸³ עי' ע"ח שער מד פרק א', שזהו ניקוד שם הו"ה דדעת דז"א, שכן כל אחד מהניקודים הללו הינם הניקוד העיקרי של ביטוי שם האות: יו"ד ניקודו חולם, ה"א ניקודו צירי, וי"ו ניקודו קמץ, וה"א אחרונה ניקודו צירי.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

התהו אלא רק החולם והשורק לבד, כי אינו מאיר רק הקו האמצעי לחוד, כי בלעדו אי אפשר לשום מציאות שיתהווה כנ"ל, ולכן אינם מאירים בעולם התהו רק החולם והשורק שהם נקודות הת"ת והיסוד להג"ר דהיי"ס דהמלכות לבד, ור"ל כי גם השורק שביסוד אינו מאיר כולו כמו שהוא בכל הג' פרקין דיסוד, אלא שאינו מאיר רק אותו בחי' השורק אשר בהפרק העליון שבו לבד, וגם אינו מאיר להדעת דהמלכות המלביש עליו אלא רק להחו"ב אשר בהפרקי העליונים דנ"ה וכמ"ש לעיל אות מ"ג ומ"א, כי הז"ת דהמלכות הגם שהיו מתלבשים גם הם על התנה"י כולם שהוא בחי' החומר מחלקי או"א, אבל מהאור העצמותית שבהם שהוא בחי' הצורה מהחלקי או"א לא יצא להם הבל דרך נקב פתוח כלל, אלא רק תמצית הארה דרך סתימת דופני הגוף לבד, ור"ל דרך סתימת הכלים פנימיים אשר בהם.

והנה כל סדר הזה שאמרנו בהאור עצמותית דהתנה"י דא"ק שהוא בחי' הצורה דחלקי או"א, הנה ע"ד זה היה ג"כ בכל אור הי"ס דאור החדש אשר יצא {קח ע"ד} מהבקיע דרך הפרסא שהוא עיקר האור דהיי"ס דהמלכים דע"ב דס"ג, וכן באור העינים אשר הם עיקר האור דהמלכים דס"ג דס"ג אשר הם מלובשים ג"כ בהתנה"י דכל א' מהם, כי אלו השני מיני אורות הם בחי' הנר"ן ח"י העיקריים דהולד עצמו, שהוא הי"ס דהמלכות דכל א' מהם. ואותן הנר"ן ח"י דעיקר הולד הם מלובשים בתוך הצורה והחומר דחלקי או"א וכמ"ש במוחין (סוף פרק ה' ושם פ' י"ב) ע"ש. והנה באותו הסדר שהאירו האור העצמותית דהתנה"י שהוא בחי' הצורה דחלקי או"א, החולם והשורק, דרך נקב⁴⁸⁴ פתוח להג"ר דהמלכים ושאר הנקודות להז"ת דהמלכים רק דרך סתימת דופני הגוף. כן בסדר הזה האירו ג"כ עיקר האורות דנרנח"י דהמלכים עצמם אשר היו מלובשים בתוך החלקי דאו"א שהוא בפנימיות הצורה והחומר דתנה"י דא"ק. הנה אור הכתר שלהם אשר הוא מלובש בתוך הצורה והחומר דהשליש תחתון דת"ת (אשר אותו אור הכתר הוא נקודת קמ"ן) וכן אור הדעת (אשר הוא נקודת חולם צירי קמ"ן צירי) אשר הוא מלובש בתוך הצורה והחומר דהפרק עליון דיסוד, הנה הם האירו להג"ר דהמלכים שלהם דרך נקב פתוח, והיינו דרך הטבור ודרך החלל דהפרק עליון דהיסוד (וכנ"ל אות מ"א), וכמו שהאירו אותן חלקי הצורה דאו"א אשר שם, אשר אור הכתר והדעת מתלבש בתוכם, אבל שאר הט' אורות שהם חו"ב חג"ת נהי"מ אשר הם מלובשים בתוך הצורה והחומר דנ"ה, וב' פרקין תתאין דהיסוד הם לא האירו בהט' ספ"י דהמלכות שלהם רק דרך סתימת דופני הגוף לבד, שהם הכלים הפנימיים ע"ד חלקי הצורה דאו"א שהם הב' נקודות חירק קיבוץ שבנ"ה, והב' חלקי שורק מהב' פרקין תתאין דהיסוד אשר אותן הט' אורות מתלבש בהם. (והנה על אותו אור הדעת אשר היה מלובש בתוך הפרק העליון דהיסוד בתוך הצורה והחומר שבו, הנה עליו אמרנו שהוא אשר שימש בעולם התהו במקום הכתר, כי הוא גבוה מהחו"ב, והיו יונקים הם ממנו וכמו שהארכנו לעיל בזה).

הרי נתבאר כי הגם שעיקר כוונת הרב בהבל החולם והשורק שאמר הוא על האור העצמותית דת"ת ויסוד, עכ"ז הנה באמת היו יונקים גם מאור הכתר ומאור הדעת הפנימיים אשר היו מלובשים באותן האור העצמותית ג"כ, וזהו מה שהרכיב הרב הדעת והיסוד ביחד, כי פעם אמר שהיניקה היה מהיסוד עצמו וכמו שהעתקנו לעיל את לשונו, ופעם משמע שגם מהדעת היו יונקים, כי הרי הרכיב היסוד והדעת ביחד במ"ש "כי לעולם היסוד הוא בחי' הדעת כו", כי בנקודים הדעת שלהם גבוהים כו", כי האמת הוא שמשניהם היו יונקים וכנזכר. ומ"ש גבוהים לשון רבים אם לא נידון זה בט"ס (כי במבו"ש כתוב באמת גבוה בלשון יחיד), נוכל לומר כי כוונתו בעומק הוא על הב' בחי' שהם הס"ג דס"ג והע"ב דס"ג, כי אור הדעת דכל א' מהם היה בעולם התהו גבוה מהחו"ב דכל א' מהם וכנ"ל.

⁴⁸⁴ נדצ"ל "נקב" או "נקבים פתוחים".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

ואין להקשות הלא אמרנו כי בעולם התהו לא היה שום גילוי רק מהקצוויית לחוד וכאן אמרנו להיפך שהת"ת והיסוד אשר הם מהקו האמצעי הם האירו הן בהאורות העצמותית שבהם והן בהאורות הנמשכים בהם מלמעלה, והקוי הקצוות שהם נ"ה היו אורותיהם סתומים מכל וכל. אך לא קשה כלל כי הנה ענין החסרון דקו האמצעי שאמרנו הוא ע"ד חסרון דהווג אשר היה חסר בעולם התהו, כי הרי ידוע הוא שכל סיבת מיתת המלכים הוא משום שיצאו בלא זווג, ועכ"ז הרי ידוע הוא ג"כ להיפך שכל יציאתם היה ע"י זווג דווקא וכמ"ש לעיל (פרק ב) ובשבה"כ (פרק א) ובכ"מ כי בלא זווג אי אפשר לשום אור לצאת כלל, וכמו שהרחבנו הדיבור בזה בכל דרוש עולם התהו אשר העלינו בעה"י וע"ש סי' ו' וסי' ז', וע"ד זה הוא ממש הענין דקו האמצעי, כי בחי' הזווג ובחי' הקו האמצעי הוא הכל ענין אחד ממש וכמ"ש בדע"ה סי' ד' ה' ובהו"ת ל"ו סי' ל"ב.

והענין בקיצור נמרץ מה שנוגע לענינינו, כי הקו האמצעי העיקרי אשר בו הוא הגילוי דא"ס ית"ש, והוא ההתפשטות הב' דבחי' תוספת אשר בארנוהו לעיל פרק א' אות נ"ז ובהו"ת ל"ו סי' ל"ב ע"ש ושם, הוא אשר חסר בעולם התהו לגמרי, אבל בחי' הקו האמצעי הנעלם בהקצוות עצמן וכמ"ש לעיל, כי יש שורש נעלם מהקו האמצעי בכל הגוף כולו ממש, והוא ע"ד שאמרו דמליא אדרין ואכסדראין כנודע (אד"ז דף 99 ע"ב), כי בלעדו אי אפשר (קט ע"א) לשום מציאות שימצא ושיתקיים אפי' רגע אחת, הנה הוא אשר היה בעולם התהו ג"כ בודאי, והוא דעת הקצוות שאמרנו לעיל, אלא שבעולם התהו אפי' אותו הדעת לא היה מתייחד בהם ביחוד ממש להיות הוא והם חד ממש. ומשום שהיה בהם עכ"פ, לכך יצאו ונתהוו. אך משום שלא היה מתייחד בהם, לכך לא היה אפשר להם להתקיים, וע"י אותה הדעת דהקצוות אשר היה גם בעולם התהו עכ"פ היה הזווג בהע"ב דס"ג בפנ"ע ובהס"ג דס"ג בפנ"ע כמ"ש בדע"ה סי' ז', וע"י יצאו המלכים דכל א' בפנ"ע.

והנה הדעת דהקצוות הוא ספירת הדעת מהי"ס דהענינים ומהי"ס דאור החדש, והדעת העיקרי הוא הדעת אשר היה מחבר אלו הב' מיני י"ס ביחד, ומשום שהוא היה חסר בעולם התהו לכך היה חסר גם כן בחי' הזווג בין אלו הב' מיני י"ס. אבל הדעת אשר בכל א' גופה, זה היה גם בעולם התהו, ולכן היה גם כן בחי' הזווג בכל אחד ואחד בפנ"ע וכמ"ש בדע"ה סי' ז'.

והנה היה ד' חילוקים בין עולם התהו לאחר התיקון בענין הקו האמצעי: א', כי לא היה רק הקו האמצעי אשר בהקצוות עצמו, דהרי משום זה היה חסר הזווג אשר בין ב' הקצוות ביחד שיזדווגו הב' הקצוות שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג היושר והעגולים זה בזה, והוא עיקר הזווג שהיה חסר בעולם התהו כנזכר. ב', כי גם הדעת דקצוות אשר יצא עכ"פ, הנה לא היה מתייחד עמהם ביחוד גמור כלל, דאלו שהיה מתייחד עמהם כמו לאחר התיקון, הרי היה הדעת דעולם התהו ג"כ נעלם בתוך החו"ב ולא היה נתגלה רק מלמטה מהם וכמו שהוא לאחר התיקון וכנ"ל אות נ"ב. ומזה נמשך עוד חילוק ג', והוא כי בעולם התהו שימש הדעת במקום הכתר, כי הקו האמצעי לא היה מתחבר עמהם כלל, ונשאר הכתר שלהם עומד מלמעלה זקיף, והדעת אשר מתפשט ממנו שימש אז במקומו ועומד למעלה מהחו"ב ומניק להם. חילוק ד', הוא כי לא השפיע אותו הדעת בהם רק לקוי הקצוות לבד, כי לא היו מקבלים מאותו הדעת רק החו"ב דהנקודות שהם קוי הקצוות דהנקודות, אבל הקו האמצעי דהנקודות שהוא ספי' הדעת מהי"ס דהמלכות דע"ב דס"ג ודס"ג דס"ג, הם לא קבלו מאותו אור הדעת דהאור החדש ודעינים כלום, ולכן נשברו אותן הדעת דהי"ס דהמלכויות ג"כ וכמ"ש לעיל בסמוך וכן לעיל אות מ"ג. וזו היא הענין דשליטת הקצוות אשר אמרנו שהיה בעולם התהו, כי האור אשר היה נמשך להם מלמעלה לא היו מקבלים רק הקצוות שהם חו"ב לבד, ולא היו רק בבחי' גילוי הקצוות לחוד. והוא משום כי כל עיקרו דאותו האור עצמו לא היה ג"כ רק הקו האמצעי דהקצוויית כנ"ל, ולכן כשירד למטה לא קבלו ממנו רק הקצוות ממש, והם החו"ב שהם שורש הקצוות.

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

והנה המשכת האורות וכן קבלת הכלים היה הכל בהדרגה, כי האור דקו האמצעי העיקרי הוא לא ירד כלל, ומהקו האמצעי דהקצוות אשר ירד עכ"פ, נשאר הכתר עומד למעלה זקוף, ואור הדעת אשר ירד גם בהם. עכ"פ היה חסר ג"כ יחודו בהם, אך עכ"ז היה מאיר בהם בגילוי ממש דרך נקב פתוח דהפרק העליון דהיסוד והאור דת"ת ויסוד אשר בהב' פרקין תתאין דהיסוד הם לא האירו אלא רק דרך סתימת הדופן לבר. וכן קבלת דהכלים, הנה כלי הכתר קיבל את אור הכתר במכוון ובהדיא דרך נקב הסבור אשר כלי הכתר מלביש שם, אבל כלי החו"ב לא קיבלו את אור הדעת במכוון ובהדיא אלא רק מן הצד, כי הרי הם אינם מלבישים רק על הפרקי עלאין דנ"ה, וקבלו את אור הדעת המלוכש בהפרק עליון דהיסוד, א"כ הרי היה קבלתם דרך צדדים. אבל שאר כל הכלים מן הדעת ולמטה קבלו כולם רק דרך סתימת דופני הגוף לבר וכנ"ל, ולפי ערך קבלתם מהאורות כן היה עד"ז השבירה בכל אחד ואחד וכמו שיתבאר בדברינו עוד בעה"י.

הרי נתבאר מדברינו כי מה שהיו מאירים אורות הת"ת והפרק עליון דהיסוד הוא אינו מטעם שליטת הקו האמצעי, כי הרי אדרבה (בכאן נמחקו בכת"י איזה תיבות⁴⁸⁵) החו"ב שהם שורש (נמחק תיבה א'⁴⁸⁶) וזהו עיקר שליטת הקצוות, מה שאין מקבלים את האור העליון רק הקצוות לחוד. ובוה נמצא שעומד האור העליון בהם רק בגילוי הקצוות. אך מה שהאירו אורות דת"ת ויסוד הוא רק משום שזולת האור האמצעי לגמרי אי אפשר בשום אופן שיצא שום מציאות. והוא ע"ד שאמרנו בענין הזווג, שבלא זווג כלל א"א שיצא שום (קט ע"ב) אור⁴⁸⁷, ועכ"ז האמת הוא שכל אותו האור (נמחק תיבה א'⁴⁸⁸) רק אלא מבחי' הקו האמצעי שבהקצוות עצמו (והוא נמשך מהשורש הנז' דקו האמצעי), ומה שלא האירו גם האורות דקוי הקצוות הוא כדי להמעיט בהם האור בכל האפשרי, וכדי שיהיה השבירה אשר היה בצורך ובכוונה מהמאציל ית"ש.

[נד] מסיום היסוד דא"ק הנתון בדעת דנקודים משם מסופו כו' – ר"ל מהפרק העליון דהיסוד אשר הוא מלוכש בתוך הדעת דנקודים, הנה מסיומו ומסופו יוצא הבל והארה לחו"ב דנקודות, אבל הב' פרקין תתאין דהיסוד הם מלוכשים רק בהת"ת והיסוד דהנקודות וכמ"ש לעיל אות י"א, והם למטה מהחו"ב בודאי. וממה שמציין ואומר "הנתון בדעת דנקודים", ע"כ שכוונתו הוא רק על הפרק העליון דהיסוד וכמו שהארכנו לעיל. וכן מ"ש שהיסוד הוא הנתון בתוך הדעת, והוא היפך מהנודע בכ"מ, נתבאר זה ג"כ לעיל אות נ"ג ע"ש.

[נה] יוצא הבל והארה – הבל הוא בחי' העצמותית דהיסוד עצמו, שהוא נקודת השורק שאמר לעיל. והארה הכוונה הוא על האור הדעת המתלבש שם, וכנזכר לעיל אות נ"ג שיצאו ב' בחי' אור.

וכבר ידעת כי נקודת שורק הוא ביסוד כנזכר בתיקונים תיקון ע' ולכן אמרנו כי נקודת שורק שהוא באמצע אותיות הוא בחי' היסוד שהוא באמצע הנ"ה והבל היוצא ממנו נקרא שורק והרי בארנו הויו"ת דנקודות.

[נו] וכבר ידעת כו' ולכן אמרנו כו' – בא בזה לאמת ולחזק את דבריו מ"ש שמה שיצא מהיסוד הוא השורק, כי לכאורה הוא אינו לפי המשך הענין, כי הרי כל המשך הענין בכל סיבוב דבריו הוא משמע שבא ללמדינו על ההארה שיצא מהאור החדש הבא מהבקיע דרך הפרסא להאיר להנקודות דעינים. והנה אותו ההארה הרי הוא רק אור הכתר שהוא

⁴⁸⁵ אפשר שהיה נמחק "במוחין".

⁴⁸⁶ "הקצוות" או אולי "ג' קוין"

⁴⁸⁷ עי' מבר"ש שע"ב ח"א פ"ו.

⁴⁸⁸ אולי צ"ל "אינו".

לשם שבו ואחלמה - ספר הביאורים חלק ב' – מאיר הלשם

נקודת קמץ מהטבור, ואור הדעת שהוא נקודות חולם צירי קמץ צירי⁴⁸⁹ מהפרק העליון דהיסוד. וא"כ הרי מ"ש כי יצא מהיסוד אור דנקודת שורק הוא לכאורה אינו לפי המשך הענין כלל, וכמו שהערינו בזה לעיל אות ל"ו. וע"ז בא הרב לאמת את דבריו ואמר "וכבר ידעת כי נקודת שורק הוא ביסוד כנו' בתיקונים", וא"כ הרי ע"כ הוא כי כאשר האיר היסוד באור הדעת אשר נכנס בו הנה האיר על כרחך עכ"פ ג"כ בהאור השורק אשר הוא עצמותית בו. וזהו מ"ש "ולכן אמרנו כו'", ור"ל כי בא להטעים את דבריו איך שהשורק הוא אור העצמותית דהיסוד, כי הרי השורק הוא הנקודה האמצעית כמו היסוד שהוא באמצע הנה, וא"כ מאחר שהשורק הוא האור העצמותית דהיסוד, א"כ ע"כ הוא שכאשר מאיר היסוד באור הדעת הנכנס בו הנה מאיר ג"כ בהאור העצמותית שבו, וז"ש והבל היוצא ממנו נקרא שורק, והוא קאי על מ"ש לעיל בסמוך "ולכן אמרנו", ור"ל ולכך אמרנו היטיב שיוצא מהיסוד הבל דנקודת שורק, כי הוא יוצא ג"כ ביחד עם האור הדעת הנכנס שם וכמ"ש לעיל אות נ"ג, כי הם שניהם יוצאים להאיר. וכן עדי"ו הוא ג"כ בהחולם שבהת"ת עם אור הכתר אשר שם, כי האור העצמותית שבת"ת ויסוד יוצאים ביחד עם האורות אשר נתלכשו בהם, וכ"ז הוא הן בהע"ב דס"ג והן בהס"ג דס"ג וכמ"ש לעיל אות נ"ג ול"ו, ואח"כ מקבלים הג"ר דהס"ג דס"ג שהם הנקודות דעינים את הארת הטבור והיסוד דהע"ב דס"ג דרך הג"ר דהמלכות דהע"ב דס"ג, וכמו שמורה כל סיבוב דבריו דהרב דכל המשך הענין דפרק זה וכמ"ש בפירוש בטנת"א (פרק א בהמ"ב), וכנ"ל אות ב' שהאור החדש מאיר להנקודות דעינים דרך הטבור והיסוד. והוא ע"פ מ"ש כאן ולעיל אות י"ח כ"ו ל"ו נ"ג, כי מהת"ת והיסוד דהע"ב דס"ג מקבל בתחילה הג"ר דהמלכות דע"ב דס"ג, ומהת"ת והיסוד דס"ג דס"ג מקבלים בתחילה הג"ר דהמלכות דס"ג דס"ג, ואח"כ מאירים הג"ר דהמלכות דע"ב דס"ג באותה ההארה אשר קיבלו מהטבור והיסוד דע"ב דס"ג להג"ר דהמלכות דס"ג דס"ג כדי לבסמם ולתקנם במקצת, והוא מעין בחי' זווג שנתבסמו הגבורות דהנוק' ע"י החסדים דדכורא. והגם שעיקר הזווג היה חסר בעולם התהו, אך רושם ומעין היה גם בהם, כי עי"ז היו הג"ר שבהם מתוקנים במקצת, וגם הז"ת היה אפשר להם עי"ז לצאת ולמלוך כרגע וכמ"ש בהו"ת ל"א ול"ו בסי' כ"ג ובכ"מ בדע"ה. וזהו מה (קט ע"ג) שמסיק הרב ואמר "והרי ביארנו הויות דנקודות", ור"ל אפשרות התהוותם, כי עי"י אלו האורות דחולם שורק אשר קבלו מהת"ת והיסוד דא"ק שהם בחי' הצורה והחומר דתנה"י דא"ק אשר הם מהע"ב (קט ע"ד) והס"ג הכלליים דא"ק וכנ"ל אות י"ח, והם בחי' החלקי דאו"א הכלליים בהחומר והצורה שלהם העתידיים להתפשט באצילות וכנ"ל אות נ"ג, ועי"י שהאירו הם ג"כ גם בהנקודות עי"ז היה אפשר להם להתהוות.

סליק פ"ג בישועת הקב"ה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אמן:

ואלה יזכרו לטובה שסייעו בהדפסת הסה"ק הזה (עד דף ס') האשה מרת אסתר רבקה תחי' בת ר' מרדכי פלטיאל ז"ל, ר' כתריאל ארי' ב"ר אברהם הלוי ז"ל וזוגתו מרת פייגא קיילא בת ר' אורי ז"ל, האשה מרת אסתר חי' חוה תחי' בת ר' נחמן ז"ל.

⁴⁸⁹ ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד אינו פסוק, אמנם הוא בנוי מחלקי ג' פסוקים שונים, ונזכר תחילה באופן זה כאחד במסכת סופרים פרק ד (וכן איתא בזהר בראשית לד ע"א וכן תיקו"ז קנח ע"ב) ותקנו לאומרו בפסוקי דזמרא ב"הי כבוד'.

ועי' פת"ש א"א כב, שהזמן מתחלק לג' בחינות, הרי הם היה הווה ויהיה. טעם הדבר, שכן אף חילוק הזמן הוא בסוד המתקלא, שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. שורשו הוא בג' הויות של המו"ס, הרי הוא תחילת האצילות (עי' לעיל ג ע"ב). עי' לש"ו כללים ח"ב לה ע"א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית' (מלך), ושהוא ית' לבדו סיבת הכל (מלך), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

^ב עי' ת"ז עה ע"ב וז"ל וכלא [כל הז"ת] אתכליל בשביעית, דאיהי מלכות השביעי, ה' ודאי בכל שביעיות כלילא, ואיהי ה' דיום הששי, יום דא צדיק, ועליה אתמר שכבי עד הבקר, ודא הוא בקר דאברהם, דכתיב וישכם אברהם בבקר, וישכם לפורקנא, וביה הבקר אור, דאתמר ביה ותורה אור, והאי איהו אור דאתמר ביה ולכל בני ישראל היה אור, ואיהו פסח דרועא ימינא, וביה עתידין ליגאל [תרגום]: והכל נכלל בשביעית שהיא מלכות השביעי. ה' ודאי בכל השביעיות נכלל, והוא ה' של יום הששי, יום זה צדיק, ועליה נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ וכו' הוא יום השישי ויום השביעי, יום של כל הימים, ועליה נאמר שכבי עד הבקר וזה הוא בקר של אברהם שכתוב וישכם אברהם בבקר וישם לגאולה ובו הבוקר אור, שנאמר בו ותורה אור, וזה הוא אור שנאמר בו ולכל בני ישראל היה אור והוא פסח יד ימין ובו עתידין להגאל], עכ"ל. ועי' שם בבהגרא ז"ל, וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד, ואמר דאזיל בכלהו, כי יום נק' ע"ש האור כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו"ק שנק' יום ע"ש שמקבלין החסדים על ידו ה"ח ונק' כ"א יום באורו וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית, עכ"ל. והנה חסד זה אינו החסד הפרטי שבז"ת אלא התפשטות השפע מהבחינות העליונות הנקרא חסד המתפשט ביסוד דבינה (וכן משמע במב"ש לב ע"א וע"ח שער הזווגים ה').

עי' בהגרא על ספד' צ' י' ע"ד וז"ל, חסד בפום אמה כנ"ל, והוא אור יום הראשון שאדם רואה מסוף העולם עד סופו, שהוא יומא דכלהו יומין שכולל כל הו"ק שהן כל העולם, עכ"ל. אם כן משמע שהחסד הזה זה לא חסד פרטי אלא שזה השפע של זיווג עליון שמוריד הדעת עליון למטה, ואם כנים הדברים אז זה לא כפשטות האריז"ל בשער מאמרי רשב"י י"ח ע"א שזהו חסד פרטי [אמנם בשער הזווגים פרק ה' משמע כדברינו בגרא], ועי' פת"ש עקודים א' שמשווה אותם יחד.

Make sure this is good

^ג מושג זה של "איהו בנצח ואיהי בהוד" מובא בע"ח אנ"כ ט' ועוד כמה מקומות בשם הזהר, אמנם חפשי בספרי הזהר המצויים בידינו ולא מצאתי @ורבינו לקמן צז ע"ד מביאו בשם האר"י והגרא ולא בשם הזהר @. איברא עי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג, שמביא מקור לזה מתיק"ז לד ע"א וז"ל התיק"ז, תא חזי יק"ק אדנ"י איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין שוקין יק"ק לימינא אדנ"י לשמאלא ואינון אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה בצדיק תרוייהו חד יאקדונק"י [תרגום: בא וראה הו"ה אדנ"י הוא הקב"ה ושכינתו בשני שוקים הו"ה בימין ואדנ"י בשמאל, ואלו הן המראה המאירה והמראה שאינה מאירה, בצדיק שניהם יחד יאקדונק"י], עכ"ל. וז"ל רבינו בביאורו שם ד"ה והיא משבחת כו' - ר"ל בהו"ה אק"ק. והענין, כי הו"ה אק"ק שרשם בחו"ב והו"ה אדנ"י שרשם בנו"ה, כי איהו בנצח ואיהי בהוד. וז"ש בפנים ת"ח הו"ה אדנ"י איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו', עכ"ל. (הערת העורך - ואולי מכאן: איהו לח מסטרא דחכמה איהו קר מסטרא דאימא איהו בחמימו סגי בגין דאור קדמא נטיל בעמודא דאמצעייתא ונטיל בצדיק, וחכמה, דאיהו קר, נטיל בחסד ונצח, ואימא, דאיהי חמימא, נטילת בגבורה והוד. [תרגום: הוא לח מצד החכמה הוא קר מצד אימא. הוא בחמימות מספיקה, בגלל שהאור הקדמון לקח מעמוד האמצעי ולקח בצדיק. וחכמה הוא קר, לקח בחסד ונצח. ואימא שהיא חמה, לקחה גבורה והוד] - תיק"ז קכד ע"ב)

עי' יהל אור ח"ב לב ע"ד ז"ל, אר"א (דאצילות) הן בב' ידים (דא"א) כידוע, וכמ"ש בתיקונים (ד ע"א) חכמה נחית בימינא ואמא נחית בשמאלא וז"נ ברגלין איהו בנצח ואיהי בהוד, עכ"ל (עי' לש"ו כללים ח"ב טז ע"א לגבי ענין איהו בנצח ואיהי בהוד, דעיקר יניקת הנוק' לעולם הוא מההוד, ואפילו כשז"ן נמצא בכל רוחב נה"י דא"א). הנה נתבאר כאן שז"ן מתלבשים על הרגלין. והנה בבחינה זו אורך הרגלים שווה, ועומדים הם א' מול השני. משמע, ש'איהו בנצח ואיהי בהוד' הוא מציאותם של נה"ה כאשר ז"ן הם פב"פ, וקומת נוק' כקומתו של ז"א. אמנם עי' בבהגרא על תיק"ז (קג ע"ב ד"ה לזמנין), שבחינת "איהו בנצח איהי בהוד" הוא דווקא כאשר ז"א ונוק' עומדים בצורה של המאור הגדול והמאור הקטן (כלומר העמדת ז"ן בצורה בה א' נמצא למעלה מהשני), ולא בבחינת ב' המאורות הגדולים (כלומר כאשר הם עומדים פנים בפנים). ולכאורה הדברים נראים כסותרים זה את זה.

והנראה אולי לחלק, שהיהל אור מדבר בנו"ה דא"א, שם אין בחי' מאור גדול ומאור קטן ממילא הם תמיד עומדים פב"פ ובאותה הקומה, ואילו בביאור התיק"ז מדבר על נה"ה דאצילות שם יש עליות וירידות. ולכן שם "איהו בנצח ואיהי בהוד" הוא דווקא כאשר הם זה למעלה מזה. אמנם צריך אני לרב בזה וצ"ע.

^ד עי' גר"א בתיק"ז ט ע"א: וכאן חושב הנקודות מחכמה עד מלכות, וסדרן: קמץ, פתח, צרי, שבא, סגול, חולם, חירק, שורק, שורק גדול, כסדר מחכמה. ואל תיקשי שבתיקון ע' (קנא ו"א) קא חשיב מכתר עד יסוד, כבר תירץ האר"י ז"ל. וז"ל הגליונות הלש"ו שם: בכוונת ברכת אתה חונן שאמר שם כי הגם דאין ניקוד בהמלכות אך ע"י ז"א כאשר הוא מאיר לה הנה יש בה כל הנקודות כולם כמו בז"א ע"ש ונודע הוא כי התחלתה הוא מחכמה כי עטרה שלו הוא כתרה וא"כ הרי הוה הט' נקודות בה מחכמה עד מלכות, ע"כ. אם כן דף ט מדובר בנוק' ודף קנא בז"א.

^ה לפי זה מובן למה לפעמים מוזכר מו"ס כחכמה ולפעמים כבינה, עי' בהגרא בספד' צ' ו ע"ב שזה בינה דא"א ועי' ס"י א ע"א שזה חכמה דא"א. עי' פת"ש א"א לב, שמו"ס נחשב כחכמה דא"א שכן הוא הבחינה העליונה של בינה הרי היא מצד מה שמקבלת מחכמה (כלומר ולא מבחינת פנותה למטה לז"ת) ואז היא מקבלת שם בינה דא"א (וכן הוא בלש"ו כללים ח"א נט ע"ד). ועי' פת"ש אר"א טו ז"ל, הוא סוד התכלית של החכמה העולה לכתר רצון העליון שהוא גלגלתא וכתר דע"ק, ולכן

לפעמים האוירא נקרא בשם כתר ונכלל בגלגלתא ועיקר כלל החכמה גנוז במו"ס, ולכן לפעמים נקרא חכמה דע"ק ובאמת הוא סוד בינה שלו, עכ"ל. ועי' לש"ו ביאורים ח"א מד ע"א, שמו"ס היא חכמה בכללות ובינה בפרטות.

¹ עי' בהגר"א בספד"צ יג ע"ב ז"ל: בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אק"ק הו"ה אדנ"י, ג' פרצופים א"א ז"נ, שאו"א נכלל במזלא, וכן בא"ר לא הזכירם. ועי' ת"ז קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אק"ק כתר עלאה, יקו"ק עמודא דאמצעייתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

¹ עי' זוהר ח"ג קנב ע"א: אורייתא אית לה גופא ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בהווא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלמא) ולזמנא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא, ע"כ.

[תרגום: תורה, יש לה גוף, והם מצות התורה הנקראים גופי תורה. אותו הגוף מתלבש בלבושים שהם סיפורים של זה העולם. טפשי העולם אינם מתבוננים אלא באותו הלבוש שהוא סיפור התורה ואינם יודעים יותר מכך, ולא מתבוננים במה שהוא מתחת אותו הלבוש. אלה שיודעים יותר, לא מתבוננים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. חכמים עבדי המלך העליון, אלה שעמדו בהר סיני לא מתבוננים אלא בנשמה שהיא עיקר של כל התורה ממש, ולעתיד (ולעולם) לבא, עתידים להתבונן בנשמה דנשמה של התורה].

בביאור דברי הזהר, נמנים כאן ג' מדרגות: א', טפשים שלא מסתכלים אלא בלבוש שכן קוראים הם בתושב"כ ובע"פ כסיפורים בעלמא [עי' עוד בענין בביאור הגר"א על משלי א כ וכן יהל אור ח"ב כ"ח ע"ד]. ב', אינון דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא, עמלי תורה שמסתכלים בגוף הגילוי ולא בלבושו. ג', חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש דהיינו שעוסקים בחכמת הנסתר (עי' הקדמת המהרח"ו לשעה"ק). אם כן קצת קשה על דברי רבינו כאן, באומרו שתורת הנסתר היא לימוד במדרגת נשמה לנשמה, שהרי כפי המבואר בזהר לימוד הנסתר הוא הנשמה של התורה, ואילו מדרגת נשמה לנשמה אינה ניתנת להשגה כי אם לעתיד לבא, ואנו הרי לומדים סתרי תורה גם היום, וצ"ע.

אמנם עי' לקמן לח ע"ד ז"ל, אמרו במדרש קהלת (פרשת י"א פסוק ח') תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח, ובב"ר (פרשת י"ז ס"י ה') נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה מאור הזה דלעתיד גילה הקב"ה קצת ע"י הרשב"י והאריז"ל, וכן הוא תמיד, כי כשנתגלה אור הזה דבחי' תוספת הנה נפתחין שערי חכמה ונשפעין נשמות קדושים בעולם בדור ת"ח וצדיקים ונתעלה העולם הרבה, ע"כ. ואולי רמז כאן להיות עיקר זמן לימוד הקבלה לע"ל ואילו האידנא כל לימודינו בחכמה זו הוא רק בבחינת נשמה לנשמה דאורייתא וממילא אין מתגלה ממנה כי אם מקצתה.

¹ צ"ע על איזה זמן הוא מדבר, אם בשעה שהכלים קיימים ללא אורות, קשה@למה?, ואם בזמן שהאורות בתוכם, זה לא יתכן, כי לעולם אין האורות והכלים מצויים יחדיו שכן מיד כאשר נכנסים האורות נשברים הכלים, ועי' לקמן שער יז פרק ב'. וז"ל שעה"ק לב ע"ד, גם ז"ן הם קצרי הקומה והיו יכולים לעמוד שם כמו שהם ז' מלכים זה למעלה מזה, ע"כ. וכן עי' אד"ר קכז ע"ב: תניא אמר ר"ש לחברייא עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא. משמע שזהו הקיום שלנו עכשיו. ושמעתי מפי הגרמ"ש שאה"נ אין כזה זמן, אלא הקו א' בנקודות הוא צורה של שבירה שכן נופלים?@